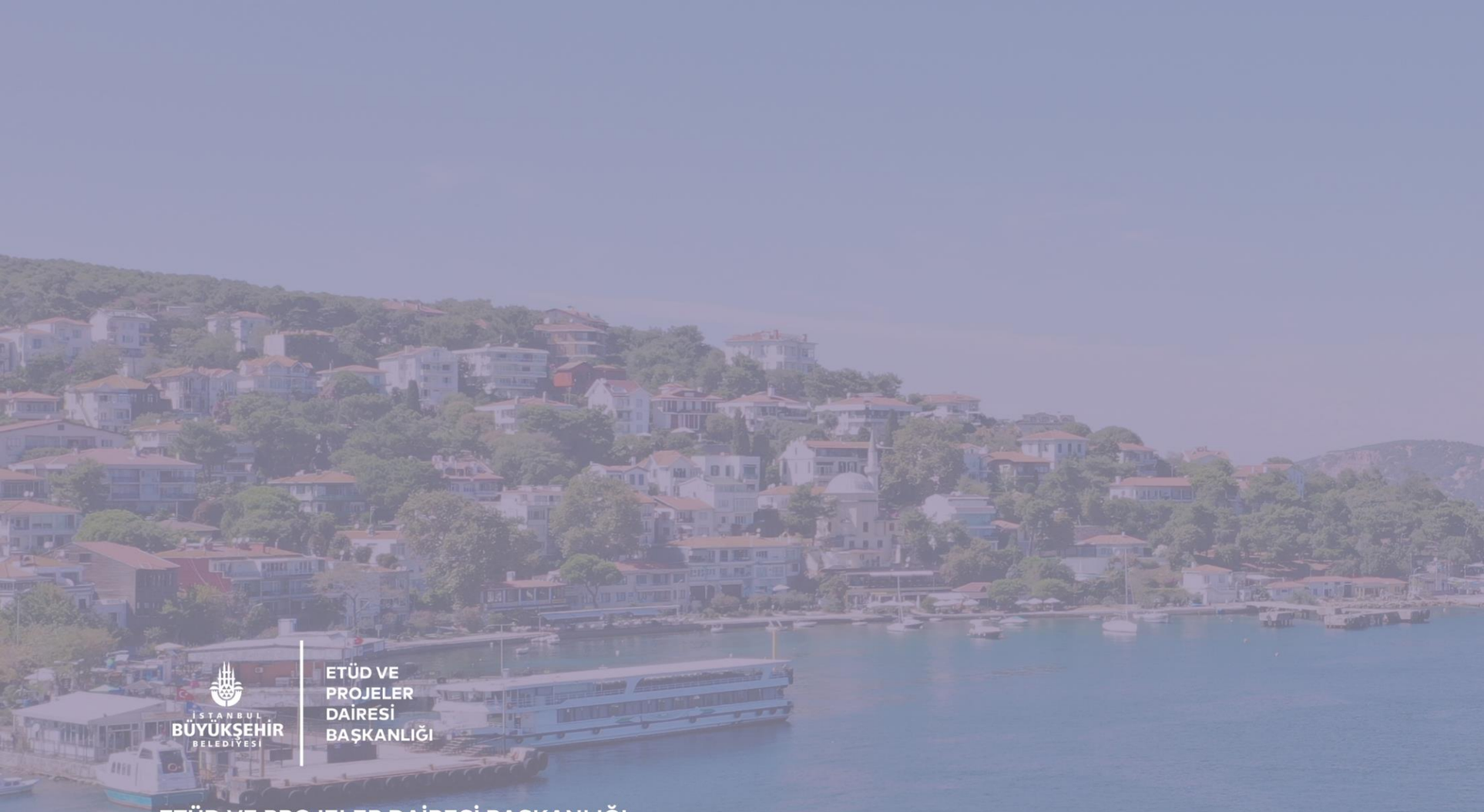

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

ETÜD VE PROJELER DAİRESİ BAŞKANLIĞI

ETÜD VE PROJELER DAİRESİ BAŞKANLIĞI

ETÜD VE PROJELER DAİRESİ BAŞKANI

SERAP ÖBEKCİ (Mimar)

DANIŞMAN

Yrd.Doç.Dr. DEVRİM ÇİMEN / İstanbul Kent Üniversitesi / (Mimar-Kentsel Tasarımcı)

KENTSEL TASARIM ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ

KENTSEL TASARIM ŞUBE MÜDÜRÜ

BAYRAM TAŞKIN (Şehir Plancısı)

KONTROL EKİBİ

İLKNUR ÖZKAN (Mimar)

TAYFUN SALMAN (İnşaat Mühendisi)

ISBN

978-625-6762-68-8 (Tk)

978-625-6762-69-5 (1.c)

İstanbul Planlama Ajansı

YÜKLENİCİ

İPA STRATEJİK DANIŞMANLIK ANONİM ŞİRKETİ

PROJE EKİBİ

PROJE İDARİ KOORDİNASYON

BURAK MESUTOĞLU (Mimar)
ESRA TURGUT (Y. Şehir Plancısı)
HAZAL DİNÇ (Şehir Plancısı)

KENTSEL TASARIM (İÇERİK YAZARLARI)

OZAN CAN ÖZÜBAL (Y. Şehir Plancısı) (Rehber İçerik Yürütücüsü)
ÖZGE İMREK (Şehir Plancısı)
DENİZ YALÇIN (Şehir Plancısı / Peyzaj Mimarı)
ERAY CANDAN (Şehir Plancısı)
DEMET ZEYNEP ŞENER (Mimar)
BARIŞ BAKICI (Peyzaj Mimarı)
ALİCAN BAYRAKDAR (Şehir Plancısı)
KUTSAL AMAÇ KURUHAN (Görsel İletişim Tasarımcısı)
İLAYDA KAYA (Şehir Plancısı)

ŞEHİR PLANLAMA (DESTEK EKİP)

EVREN VURAL KORKMAZ (Şehir Plancısı)
TUĞBA ORMAN (Y. Şehir Plancısı)
BELİZ ÇAKIR (Şehir Plancısı)
SEVENAY UZUN (Şehir Plancısı)
AHMET TALHA TURAN (Şehir Plancısı)

KÜLTÜREL MİRAS (DESTEK EKİP)

LEYLA KORUYAN (Rest. Uzm. Y. Mimar)
SÜMEYYE ÇETİNHAN (Y. Mimar)
EMİNE BÜŞRA AKGÜL (Mimar)
DİLEK ECER (Arkeolog)
FEYZA YILDIZ (Restoratör)
RABİA BANU ÖZER (Restoratör)
TUĞBA HEYKEL (Restoratör)

GEOMATİK(MESH MODEL) (DESTEK EKİP)

OSMAN GÜNDÜZ (Harita Mühendisi)
BURAK YILDIRIM (Harita Mühendisi)
NİMETULLAH YİĞİT (Harita Mühendisi)
HALİL İBRAHİM ERFİDAN (Harita Mühendisi)

ALT YÜKLENİCİ (İÇERİK YAZARLARI)

"ÖTEKİ YER" (EKOLOJİ)

BALİN KOYUNOĞLU (Y. Peyzaj Mimarı, Ekolojik Tasarım Uzmanı)
RENGİN HAKSAL AKKAYA (Y. Peyzaj Mimarı)
ELİF NAMAL KARABAK (Y. Peyzaj Mimarı)
FATMA KÜÇÜK TUNA (Mimar)

ESFA (YERSEL TARAMA) (DESTEK EKİP)

FATİH KISACIK (Harita Mühendisi)
MÜCAHİT YILMAZ (Harita Mühendisi)
İLYAS BAĞIR (Harita Teknikeri)
OSMAN ÇETİNPOLAT (Harita Teknikeri)
ŞAMİL YURDAKUL (Arkeolog)

REHBER DANIŞMANLARI

PROF.DR. AYŞE GÜL TANIK / İTÜ / ÇEVRE MÜHENDİSLİĞİ DANIŞMANLIĞI
DOÇ.DR. CENK HAMAMCIOĞLU / YTÜ / ULAŞIM DANIŞMANLIĞI
DOÇ.DR. BORA YERLİYURT / YTÜ / ULAŞIM DANIŞMANLIĞI

İçindekiler

İçindekiler v
Tablo Listesi ix
Şekil Listesi xiii
Grafik Listesi xxvi
Fotoğraf Listesi xxix
1. GİRİŞ 1
1.1. Adalar Kentsel Tasarım Rehberinin Hazırlanma Gerekçesi 1
1.2. Rehberin Yönetim ve İletişim Şeması 2
1.3. Rehberin Tasarlanma Süreci 2
2. ANALİTİK ÇALIŞMALAR 4
2.1. Hazırlık Analizleri 9
A-HAZ-1: Konum, Üst Ölçek ve Yakın Çevre Analizi 10
A-HAZ-2: Ekoloji ve Biyoçeşitlilik Özellikler Ekseninde Adalar'ın Özelliklerinin Genel Değerlendirilmesi 14
A-HAZ-3: Tarihsel Süreç Ekseninde Adalar'ın Özelliklerinin Genel Değerlendirilmesi 21
A-HAZ-4: İdari Sınırlar Analizi 24
A-HAZ-5: Sınırlar ve Eşikler Analizi / Fiziki-Hukuki Sınırlar 25
A-HAZ-6: Arazi Kullanım Çalışması - Adalar'ın Genel Görünümü 35
A-HAZ-7: Mülkiyet Analizi 54
A-HAZ-8: Parsel Büyüklüğü Analizi 66
A-HAZ-9: Kat Adetleri Analizi 78
A-HAZ-10: Dolu Boş Analizi 93
A-HAZ-11: Yoğunluk - Dolu Boş Analizi 104
A-HAZ-12: Eş Yükselti Analiz Çalışması 116
A-HAZ-13: Arazi Eğim Analizi 121
A-HAZ-14: Sokak Doku Analizi 127
2.2. Yeşil Sistemler ve Ekoloji 131
A-EKO-1: Hava-Deniz ve Gürültü Kirliliği Yaratacak Unsurlar 134

A-EKO-2A: Doğal Peyzaj Ögeleri ... 138
A-EKO-2B: Biyokültürel Peyzaj Ögeleri ... 148
A-EKO-3: Adalar'ın Biyoçeşitliliğine İlişkin Genel Tespit ve Analiz Çalışmaları ... 157
A-EKO-4: Kıyı Kenar Çizgisi Kara ve Deniz Tarafındaki Uyumsuz Düzenlemeler ... 170
A-EKO-5: Ormanlarda Mesire Amaçlı Tahsis Edilen Alanlardaki Mevcut Kullanım Biçimleri ... 173
A-EKO-6: Doğal Sit Alanında Kalan Orman Dışı Alanlardaki Kullanım Biçimleri ... 177
A-EKO-7: Yeşil Alanlar Örüntüsü ... 187
A-EKO-8: Kültürel Peyzaj Alanları ... 192
A-EKO-9: Dolgu Alanları Analizi ... 196
2.3. Koruma ve Kültürel Miras ... 209
A-KOR-1: Kimlik Ögeleri, A-KOR-2: Kentsel Bellek, A-KOR-7: Somut Olmayan Kültürel Miras İzlerinin Mekânsal İzlerinin Sürülmesi ... 210
A-KOR-3: Anıt ve Sivil Mimarlık Örnekleri – Uygunsuz Müdahaleler ... 219
Anıt ve Sivil Mimari Örnekleri ... 220
Uygunsuz Müdahaleler ... 226
A-KOR-4: Anıt Ağaçlar ... 229
A-KOR-5: Afet Riski Altındaki Kültürel Miras Ögeleri ... 231
Yangın ... 231
Deprem ve Tsunami ... 233
A-KOR-6: Cephe Tipoloji Çalışması ... 239
Bina Kat Adedi ... 240
Parsel Oturumu (Yapı-Parsel İlişkisi) ... 245
Bina Girişleri ... 250
Pencereler ... 252
Kapılar ... 255
Çıkmalar ... 257
Çatılar ... 258
Bahçe Duvarları ... 259
Cephe Renkleri ... 261
A-KOR-8: Adalar Genelinde Mevcut Sokak Siluetlerinin Çıkarılması ... 264
A-KOR-9: Tüm Adalar'da Drone ile Mesh Model Ortaya Çıkarılması ... 265
2.4. Yaşanabilir Kentsel Çevre ... 271
A-KÇ-1: Kamusallık ... 272

A-KÇ-2: Kamusal Mekânlar Örüntüsü Analizi 275
A-KÇ-3: Algı Analizi 318
A-KÇ-4: Kentsel İmaj Analizi 322
A-KÇ-5: Kamusal Donatı Alanları 346
A-KÇ-6: Kıyı Kullanım Biçimleri 379
2.5. Sürdürülebilir Ulaşım ve Altyapı 393
A-UA-1: Yol Kademelenme Analizi 395
A-UA-2 Yol Karakter Tipoloji Çalışması 405
A-UA-3: Yol Kademelenme-Karakter-Arazi Eğimi Çakıştırması ve Sentezlenmesi 460
A-UA-4: Yürünebilirlik Değerlendirmesi-Yaya Sürekliliği Analizi 466
A-UA-5-Yaya Odak Noktaları ve Dağılım Rotaları - Mevcut Hareketliliğin Değerlendirilmesi 484
A-UA-6: Mevcut Sokak Kesitleri 495
A-UA-7 Yaya Alanlarında Engeller Analizi 503
A-UA-8: Bisiklet Kullanımı İçin Gereklilikler Analizi 510
A-UA-9: Ulaşım ile İlgili Şarj İstasyonları-Duraklar-Levhalar-Tabelalar-Yol Şerit vb. Tüm Ulaşım Unsurlarının Örneklem ile Tespitleri 518
2.6. Turizm 521
A-TU-1: Kültür – İnanç Noktaları – Kamusal Sanat Ögeleri Tespit Analizleri 522
İnanç Turizmi Mekânları 522
Doğa Turizmi Alanları 526
Eğlence ve Festival Turizmi 528
Meydanlar ve Heykeller 530
A-TU-2: Adalar Turizm Destinasyonları ve Ziyaretçi Profili Yönetimi 532
Konaklama Mekânları 538
Yeme – İçme Mekânları 542
Tarihi ve Arkeolojik Değerler 546
Ulaşım Altyapısı 560
En Çok Ziyaret Edilen Mekânlar 562
A-TU-3: Orman ve Doğal Sit ve Kıyı Alanlarında Potansiyel Durum Baskısı Yaratan Unsurlar Analizi 564
Orman Alanları 565
Doğal Sit Alanları 579
Kıyı Alanları 587
Mevcut Kullanımların Baskısı Analizi 614

A-TU-4: Turizme Yönelik Mevcut Bilgilendirme Sistemlerinin Değerlendirilmesi ve Analizi 652
A-TU-5: Turizme Destek Olan Yan Fonksiyonlar 654
2.7. Kentsel Yaşam 657
A-KY-1: Kentsel Yaşam Alışkanlıkları ve Kullanıcı Profilleri 658
Hane Halkı Anket 660
Ada Sakinleri Kamuoyu Anketi: 661
İşletme Anketi 661
A-KY-2: Sosyal ve Kültürel Yaşam 663
A-KY-3: Spor Aktivitelerine Ev Sahipliği Yapabilecek Alanların Tespiti ve Nitelik Değerlendirmesi 664
A-KY-4: Sokak Hayvanları ve Atlar İçin Mekânsal Düzenlemeler 665
2.8. Afet ve Krizler 667
A-AFT-1: Yerleşime Uygunluk Analizi 668
A-AFT-2: Afet Senaryolarına Hazırlık 682
2.9. Yerel Ekonomi 687
A-EKN-1: Kentsel Tarım 688
A-EKN-2: Balıkçı Barınakları ve Kıyı Yapıları 692
2.10. Karakter Bölgeleme ve Sentez Çalışması 695
Kaynakça 731

Tablo Listesi

Tablo 1. Adalar'daki Doğal ve Egzotik Flora Listesi (Uzun, 1993) 19
Tablo 2. Adalar'daki Fauna Listesi (URL2) 20
Tablo 3. Adalar Arazi Kullanım Dağılımı 35
Tablo 4. Arazi Kullanım Kategorizasyonu 36
Tablo 5. Adalar İlçesi Konut Alanları Kıyaslaması 36
Tablo 6. Adalar İlçesi Donatı Alanları Kıyaslaması 37
Tablo 7. Adalar İlçesi Diğer Alanların Kıyaslaması 37
Tablo 8. Adalar İlçesi Yeşil Alanların Kıyaslaması 37
Tablo 9: Adalar İlçesi Kıyı Kullanımları Kıyaslaması 37
Tablo 10. Kınalıada Arazi Kullanımı, 2021 38
Tablo 11. Kınalıada Arazi Kullanımı Kategorizasyonu, 2021 39
Tablo 12. Burgazada Arazi Kullanımı, 2021 41
Tablo 13. Burgazada Arazi Kullanımı Kategorizasyonu, 2021 42
Tablo 14. Heybeliada Arazi Kullanımı, 2021 44
Tablo 15. Heybeliada Arazi Kullanımı Kategorizasyonu, 2021 45
Tablo 16. Büyükada Arazi Kullanımı, 2021 47
Tablo 17. Büyükada Arazi Kullanımı Kategorizasyonu, 2021 48
Tablo 18. Sedef Adası Arazi Kullanımı, 2021 50
Tablo 19. Sedef Adası Arazi Kullanımı Kategorizasyonu, 2021 51
Tablo 20. Adalar İlçesi Parsel Sayısına Göre Mülkiyet Dağılımı 54
Tablo 21. Adalar İlçesi Parsel Büyüklüklerine Göre Mülkiyet Dağılımı 54
Tablo 22. Kınalıada Mülkiyet Dağılımı 56
Tablo 23. Burgazada Mülkiyet Dağılımı 58
Tablo 24. Heybeliada Mülkiyet Dağılımı 60
Tablo 25. Büyükada Mülkiyet Dağılımı 62
Tablo 26. Sedef Adası Mülkiyet Dağılımı 64
Tablo 27. Adalar İlçesi Parsel Sayısına Göre Parsel Büyüklüğü Analizi 66
Tablo 28. Adalar İlçesi Parsel Büyüklüğü Analizi 66
Tablo 29. Kınalıada Parsel Büyüklüğü Dağılımı 68
Tablo 30. Burgazada Parsel Büyüklüğü Dağılımı 70
Tablo 31. Heybeliada Parsel Büyüklüğü Dağılımı 72
Tablo 32. Büyükada Parsel Büyüklüğü Dağılımı 74
Tablo 33. Sedef Adası Parsel Büyüklüğü Dağılımı 76
Tablo 34. Kınalıada KAKS Dağılımı 106
Tablo 35. Burgazada KAKS Dağılımı 108
Tablo 36. Heybeliada KAKS Dağılımı 110
Tablo 37. Büyükada KAKS Dağılımı 112
Tablo 38. Sedef Adası KAKS Dağılımı 114
Tablo 39. Sokak Dokusu Analizi Tablosu 128

Tablo 40. Tarihi Kentsel Peyzaj Yaklaşımına göre Kategorize Edilmiş Adalar Yeşil Sistemler ve Ekoloji Analizi İçin Veri Seti Listesi 133
Tablo 41. Hava, Deniz ve Gürültü Kirliliği Yaratacak Unsurların Alansal Dağılımı 134
Tablo 42. Adalar Eşyükselti Uzunlukları 138
Tablo 43. Adalar Yerleşime Uygunluk Analizi 140
Tablo 44. Adalar Eğim Analizi 142
Tablo 45. Adalar Bakı Analizi 144
Tablo 46. Adalar Hidroloji Analizi Dere Uzunluk ve Sayıları 147
Tablo 47. Biyokültürel Peyzaj Ögelerinin Dağılımı 156
Tablo 48. Adalar Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi 187
Tablo 49. Adalar Mesire ve Tabiat Parkları Dağılımı 187
Tablo 50. Adalar Yapılı Çevrede Arazi Kullanım Durumu 194
Tablo 51. Geçirimli - Geçirimsiz Yüzey Analizi 196
Tablo 52. Kentsel Sit Alanında Yer Alan Tescilli Eser Sayıları 219
Tablo 53. Adalar'da Yer Alan Önemli Dini Yapılar ve Anıt Eser Örnekleri 220
Tablo 54. Adalar'da Yer Alan Sivil Mimarlık Örnekleri 220
Tablo 55. Mw=7,5 Senaryo Depremi İçin Adalar İlçesi Mahalle Bazlı Bina Hasar Tahminleri 233
Tablo 56. Tescilli Yapı Kat Adedi Ve Yoğunluğu 240
Tablo 57. Tescilli Yapı Bitişik Nizam- Ayrık Nizam Sayıları (%) 245
Tablo 58. Adalar Tescilli Yapı Bina Giriş Sayıları ve Yoğunluğu 250
Tablo 59. Tescilli Yapı Pencere Türü Sayıları 252
Tablo 60. Adalar Tescilli Yapı Kapı Tipleri Sayıları 255
Tablo 61. Adalar Tescilli Yapı Çıkma Tipleri Sayıları 257
Tablo 62. Adalar Tescilli Yapı Çatı Örtüsü Sayıları 258
Tablo 63. İHA ile Görüntü Çekimi ile Elde Edilen Toplam Fotoğraf Sayısı 268
Tablo 64. Eğitim Alanlarının Mekânsal Dağılımı 346
Tablo 65. Kınalıada İhtiyaç Duyulan Eğitim Alanları Asgari Büyüklükleri 348
Tablo 66. Eğitim Alanları İhtiyaç Duyulan Asgari Büyüklükleri 349
Tablo 67. Burgazada Eğitim Alanları 349
Tablo 68. Heybeliada İhtiyaç Duyulan Eğitim Alanları Asgari Büyüklükleri 352
Tablo 69. Büyükada Eğitim Alanları 354
Tablo 70. Heybeliada Sağlık Tesis Alanları Büyüklükleri 359
Tablo 71. Kıyı Etkileşim Analizine Göre Kınalıada Kıyı Uzunlukları 382
Tablo 72. Kıyı Etkileşim Analizine Göre Burgazada Kıyı Uzunlukları 384
Tablo 73. Kıyı Etkileşim Analizine Göre Heybeliada Kıyı Uzunlukları 386
Tablo 74. Kıyı Etkileşim Analizine Göre Büyükada Kıyı Uzunlukları 388
Tablo 75. Kıyı Etkileşim Analizine Göre Sedef Adası Kıyı Uzunlukları 390
Tablo 76. Yürünebilirlik Analizi Ana ve Alt Faktörleri 466
Tablo 77. İnanç Turizmi Mekânlarının Türlerine Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022) 523
Tablo 78. İnanç Turizmine Mekânlarının Adalara Göre Dağılımı 523
Tablo 79. Dini Yapılar Kapsamında İnanç Turizmi Mekânlarının Türlerine ve Adalara Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022) 523

Tablo 80. Dini Alanlar Kapsamında İnanç Turizmi Mekânlarının Türlerine ve Adalara Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022) 523
Tablo 81. Resmi Tatillerde Ortalama Yolculuk Sayıları (Gidiş-Dönüş) (BELBİM, 2021) 535
Tablo 82. 23 Nisan'da Adalar'a Sefer Yapan Hatlar ve Yolculuk Sayıları (Gidiş-Dönüş) (BELBİM, 2021) 535
Tablo 83. Yaz Döneminde Hafta Sonu Ortalama Yapılan Yolculuklar (BELBİM, 2021) 535
Tablo 84. Yaz / Kış Döneminde Hafta içi / Hafta Sonu Ortalama Yapılan Yolculuklar (BELBİM, 2021) 536
Tablo 85. Ramazan ve Kurban Bayramların ile Bayram Olmayan Günlerdeki Ortalama Yolculuk Sayıları 2019-2021 (BELBİM, 2021) 537
Tablo 86. Tesis Tipine Göre Konaklama Tesisleri 538
Tablo 87. Konaklama Mekânlarının Tesis Tiplerine Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022) 538
Tablo 88. Tesis Türüne Göre Konaklama Tesisleri 540
Tablo 89. Konaklama Mekânlarının Tesis Türlerine Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022) 540
Tablo 90. Yeme İçme Mekânlarının Ana Kategorilere Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022) 542
Tablo 91. Yeme İçme Mekânlarının Ana Kategorilere ve Adalar'a Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022) 542
Tablo 92. Yeme İçme Mekânlarının Alt Kategorilere Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022) 544
Tablo 93.Yeme İçme Mekânlarının Adalar'a Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022) 544
Tablo 94. Konaklama Yapılarının Türlerine ve Adalar'a Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022) 546
Tablo 95. Konaklama Yapılarının Türlerine Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022) 546
Tablo 96. Konaklama Yapılarının Adalar'a Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022) 546
Tablo 97. Su Yapılarının Türlerine Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022) 548
Tablo 98. Su Yapılarının Türlerine ve Adalar'a Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022) 548
Tablo 99. Su Yapılarının Adalar'a Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022) 548
Tablo 100. Ticaret Yapılarının Türlerine Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022) 551
Tablo 101. Ticaret Yapılarının Türlerine ve Adalar'a Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022) 551
Tablo 102. Eğitim Yapılarının Türlerine Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022) 553
Tablo 103. Eğitim Yapılarının Adalar'a Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022) 553
Tablo 104. Kentsel Ögelerin Türlerine Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022) 558
Tablo 105. Kentsel Ögelerin Türlerine ve Adalar'a Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022) 558
Tablo 106. Kentsel Ögelerin Adalar'a Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022) 558
Tablo 107. Orman Alanları Büyüklüğü (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021) 567
Tablo 108. Doğal Sit Alanları (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021) 581
Tablo 109. Doğal Sit Alanı ve Korunacak Alan Dağılımı (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021) 581
Tablo 110. Kıyı Yapıları ve Turizm Kullanımlarının Doğal ve Kültürel Miras İle İlişkisi (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013) 587
Tablo 111. Adalar Kıyı Uzunluğu (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021) 587
Tablo 112. Adalar Doğal ve Kentsel Sit Alanlarında Kıyı Kenar Çizgisinin Deniz Yönünde Kalan Alan (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021) ... 593
Tablo 113. Mevcut Arazi Kullanımların Arkeolojik ve Kentsel Sit Alanlarıyla ilişkisi, Uyum-Uyumsuzluk (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013). 615
Tablo 114. Adalar Arazi Kullanımın Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanları ile Uyumu ((İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021); (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013)) 617
Tablo 115. Kınalıada Arazi Kullanımın Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanları ile Uyumu ((İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021); (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013)) 618

Tablo 116. Burgazada Arazi Kullanımın Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanları ile Uyumu ((İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021); (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013)) 620
Tablo 117. Heybeliada Arazi Kullanımın Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanları ile Uyumu ((İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021); (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013)) 622
Tablo 118. Büyükada Arazi Kullanımın Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanları ile Uyumu ((İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021); (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013)) 624
Tablo 119. Sedef Adası Arazi Kullanımın Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanları ile Uyumu ((İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021); (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013)) 626
Tablo 120. Mevcut Kıyı Kullanımlarının Kıyıya Bağımlı İşlevler Açısından Değerlendirilmesi (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013). 628
Tablo 121. Adalar Mevcut Kıyı Kullanımının Kıyıya Bağımlı İşlevlerle Uyumu ((İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021); (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013)) 630
Tablo 122. Kınalıada Mevcut Kıyı Kullanımının Kıyıya Bağımlı İşlevlerle Uyumu ((İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021); (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013)) 630
Tablo 123. Burgazada Mevcut Kıyı Kullanımının Kıyıya Bağımlı İşlevlerle Uyumu ((İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021); (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013)) 632
Tablo 124. Heybeliada Mevcut Kıyı Kullanımının Kıyıya Bağımlı İşlevlerle Uyumu ((İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021); (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013)) 634
Tablo 125. Büyükada Mevcut Kıyı Kullanımının Kıyıya Bağımlı İşlevlerle Uyumu ((İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021); (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013)) 636
Tablo 126. Sedef Adası Mevcut Kıyı Kullanımının Kıyıya Bağımlı İşlevlerle Uyumu ((İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021); (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013)) 638
Tablo 127. Turizm Arzının Büyümesi 2010-2020 (İTO, 2021) 642
Tablo 128. Kınalıada Turizm Arzının Büyümesi 2010-2020 (İTO, 2021) 643
Tablo 129. Burgazada Turizm Arzının Büyümesi 2010-2020 (İTO, 2021) 644
Tablo 130. Heybeliada Turizm Arzının Büyümesi 2010-2020 (İTO, 2021) 645
Tablo 131. Büyükada Turizm Arzının Büyümesi 2010-2020 (İTO, 2021) 646
Tablo 132. Adalar İlçesi Sektörlere Göre Ticaret Tescil Kayıtları (İstanbul Ticaret Odası (İTO), 2021) 648
Tablo 133. Büyükada Sektörlere Göre Ticaret Tescil Kayıtları (İstanbul Ticaret Odası (İTO), 2021) 648
Tablo 134. Heybeliada Sektörlere Göre Ticaret Tescil Kayıtları (İstanbul Ticaret Odası (İTO), 2021) 649
Tablo 135. Burgazada Sektörlere Göre Ticaret Tescil Kayıtları (İstanbul Ticaret Odası (İTO), 2021) 649
Tablo 136. Kınalıada Sektörlere Göre Ticaret Tescil Kayıtları (İstanbul Ticaret Odası (İTO), 2021) 650
Tablo 137. Sedef Adası Sektörlere Göre Ticaret Tescil Kayıtları (İstanbul Ticaret Odası (İTO), 2021) 650
Tablo 138. Bölgelere Göre Kayıtlı Olunan Nüfus 2021 (TUİK, 2021) 658
Tablo 139. İstanbul ve Adalar Yıllık Nüfus Artış Hızı (binde) 2018-2021 (TUİK, 2021) 659
Tablo 140. Spor Aktivite Alanlarının Adalar'a Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022) 664
Tablo 141. Önlemli Alanların (ÖA) Tanımlaması (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021) 669
Tablo 142. Yerleşime Uygun Olmayan Alanların (UOA) Tanımlanması (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2021) 669
Tablo 143. 2015-2018 Yılları Arasındaki Yangın Vakaları (İBB İstanbul Planlama Ajansı, İstanbul İstatistik Ofisi, 2021) 683
Tablo 144. Afet ve salgın hastalıklarla ilgili mekânsal önlemler ve saha gözlemleri (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2020). 685

Şekil Listesi

Şekil 1. Adalar'ın Konumu 11
Şekil 2. Yakın Çevre Analizi 12
Şekil 3. Adalar'ın Yerleşim Yönleri 13
Şekil 4. İstanbul Adalar'ı Konumu (KANİP, 2021 verileri kullanılarak hazırlanmıştır.) 14
Şekil 5. Doğal Özellikleri İle Öne Çıkan Alanlar (KANİP, 2021 verileri kullanılarak hazırlanmıştır.) 16
Şekil 6. Sedef Adası Kesin Korunacak Hassas Alanlar[12] (*) 17
Şekil 7. Sit Alanlarının Mekânsal Dağılımı 18
Şekil 8. 1900'lü Yıllarda Büyükada Yerleşme (Kaynak Adalar Belediyesi) 23
Şekil 9. 1900'lü Yıllarda Heybeliada Yerleşme (Kaynak Adalar Belediyesi) 23
Şekil 10. Adalar İlçesi Mahalle Sınırları 24
Şekil 11. Kınalıada Sınır ve Eşik Analizi 27
Şekil 12. Burgazada Sınır ve Eşik Analizi 29
Şekil 13. Heybeliada Sınır ve Eşik Analizi 31
Şekil 14. Büyükada Sınır ve Eşik Analizi 33
Şekil 15. Sedef Adası Sınır ve Eşik Analizi 34
Şekil 16. Kınalıada Arazi Kullanımı 40
Şekil 17. Burgazada Arazi Kullanımı 43
Şekil 18. Heybeliada Arazi Kullanımı 46
Şekil 19. Büyükada Arazi Kullanımı Kategorizasyonu, 2021 49
Şekil 20. Sedef Adası: Arazi Kullanımı, 2021 52
Şekil 21. Adalar İlçesi Mülkiyet Dağılımı 55
Şekil 22. Kınalıada Mülkiyet Dağılımı 57
Şekil 23. Burgazada Mülkiyet Dağılımı 59
Şekil 24. Heybeliada Mülkiyet Dağılımı 61
Şekil 25. Büyükada Mülkiyet Dağılımı 63
Şekil 26. Sedef Adası Mülkiyet Dağılımı 65
Şekil 27. Adalar İlçesi Parsel Büyüklüğü Analizi 67
Şekil 28. Kınalıada Parsel Büyüklüğü Dağılımı 69
Şekil 29. Burgazada Parsel Büyüklüğü Dağılımı 71
Şekil 30. Heybeliada Parsel Büyüklüğü Dağılımı 73
Şekil 31. Büyükada Parsel Büyüklüğü Dağılımı 75
Şekil 32. Sedef Adası Parsel Büyüklüğü Dağılımı 77
Şekil 33. Kınalıada Kat Adetleri 79
Şekil 34. Yükselti ve Kat Sayısı İlişkisi 80
Şekil 35. Kat Yükseklikleri ve Çevresel İlişkiler 80
Şekil 36. Tescilli Yapılar ve Kat Sayıları İlişkisi 81
Şekil 37. Burgazada Kat Adetleri 83
Şekil 38. Yükselti ve Kat Sayısı İlişkisi 84
Şekil 39. Tescilli Yapılar ve Kat Sayıları İlişkisi 84

Şekil 40. Kat Yükseklikleri ve Çevresel İlişkiler 84
Şekil 41. Heybeliada Kat Adetleri 86
Şekil 42. Kat Yükseklikleri ve Çevresel İlişkiler 87
Şekil 43. Tescilli Yapılar ve Kat Sayıları İlişkisi 87
Şekil 44. Yükselti ve Kat Sayısı İlişkisi 87
Şekil 45. Büyükada Kat Adetleri 89
Şekil 46. Kat Yükseklikleri ve Çevresel İlişkiler 90
Şekil 47. Yükselti Kat Sayısı İlişkisi 90
Şekil 48. Tescilli Yapılar ve Kat Sayıları İlişkisi 91
Şekil 49. Sedef Adası Kat Adetleri 92
Şekil 50. Şişli ve Şile Dolu Boş Oranları 93
Şekil 51. Adalar Kentsel Sit Alanı Yapılaşma Oranları 93
Şekil 52. Kınalıada Örnek Alanda Dolu-Boş Analizi 94
Şekil 53. Kınalıada Geneli Dolu-Boş Analizi 95
Şekil 54. Burgazada Örnek Alanda Dolu-Boş Analizi 96
Şekil 55. Burgazada Geneli Dolu-Boş Analizi 97
Şekil 56. Heybeliada Örnek Alanda Dolu-Boş Analizi 98
Şekil 57. Heybeliada Geneli Dolu-Boş Analizi 99
Şekil 58. Büyükada Örnek Alanda Dolu-Boş Analizi 100
Şekil 59. Büyükada Geneli Dolu-Boş Analizi 101
Şekil 60. Sedef Adası Örnek Alan Dolu-Boş Analizi 102
Şekil 61. Sedef Adası Genel Dolu-Boş Analizi 102
Şekil 62. Adalar İlçesi KAKS Dağılımı 104
Şekil 63. Adalar İlçesi KAKS Dağılımı 105
Şekil 64. Kınalıada KAKS Dağılımı 107
Şekil 65. Burgazada KAKS Dağılımı 109
Şekil 66. Heybeliada KAKS Dağılımı 111
Şekil 67. Büyükada KAKS Dağılımı 113
Şekil 68. Sedef Adası KAKS Dağılımı 114
Şekil 69. Adalar İlçesi Eşyükselti Analizi 117
Şekil 70. Kınalıada Eşyükselti Analizi 118
Şekil 71. Burgazada Eşyükselti Analizi 118
Şekil 72. Heybeliada Eşyükselti Analizi 119
Şekil 73. Büyükada Eşyükselti Analizi 119
Şekil 74. Sedef Adası Eşyükselti Analizi 120
Şekil 75. Adalar İlçesi Eğim Analizi 121
Şekil 76. Kınalıada Eğim Analizi 122
Şekil 77. Burgazada Eğim Analizi 123
Şekil 78. Heybeliada Eğim Analizi 124
Şekil 79. Büyükada Eğim Analizi 125

Şekil 80. Sedef Adası Eğim Analizi 126
Şekil 81. Sokak Dokusu Analizi Şemaları 128
Şekil 82. Analiz, Sentez ve Öneri Aşamalarında İzlenecek Olan Yöntem Sistematiği 133
Şekil 83. Hava, Deniz ve Gürültü Kirliliği Yaratacak Unsurlar Analizi 137
Şekil 84. Adalar Topoğrafya Analizi 139
Şekil 85. Adalar Yerleşime Uygunluk Analizi (Adalar İlçesi Jeoloji-Jeoteknik Araştırma Raporu, 2001) 141
Şekil 86. Adalar Eğim Analizi 143
Şekil 87. Adalar Bakı Analizi 145
Şekil 88. Adalar Bakı Analizi ile Oluşturulmuş Sıcak ve Soğuk Bakıların Gösterimi 146
Şekil 89. Adalar Hidroloji Analizi 147
Şekil 90. Biyokültürel Peyzaj Ögelerinin Analizi 150
Şekil 91. Kınalıada Biyokültürel Peyzaj Ögelerinin Analizi 151
Şekil 92. Burgazada Biyokültürel Peyzaj Ögelerinin Analizi 152
Şekil 93. Heybeliada Biyokültürel Peyzaj Ögelerinin Analizi 153
Şekil 94. Büyükada Biyokültürel Peyzaj Ögelerinin Analizi 154
Şekil 95. Sedef Adası Biyokültürel Peyzaj Ögelerinin Analizi 155
Şekil 96. Alt Doku Zenginliğini Gösteren Örnek Kuru Dere Kesiti, Büyükada 158
Şekil 97. Alt Doku Zenginliğini Gösteren Örnek Kesit, Büyükada 158
Şekil 98. Adalar Flora Çeşitliliğini Gösteren Türlerin Referans Görselleri 1 160
Şekil 99. Adalar Flora Çeşitliliğini Gösteren Türlerin Referans Görselleri 2 161
Şekil 100. Adalar Flora Çeşitliliğini Gösteren Türlerin Referans Görselleri 3 162
Şekil 101. Adalar Flora Çeşitliliğini Gösteren Türlerin Referans Görselleri 4 163
Şekil 102. Adalar Fauna Çeşitliliğini Gösteren Türlerin Referans Görselleri 1 164
Şekil 103. Adalar Fauna Çeşitliliğini Gösteren Türlerin Referans Görselleri 2 165
Şekil 104. Adalar Fauna Çeşitliliğini Gösteren Türlerin Referans Görselleri 3 166
Şekil 105. Adalar Fauna Çeşitliliğini Gösteren Türlerin Referans Görselleri 4 167
Şekil 106. Adalar Fauna Çeşitliliğini Gösteren Türlerin Referans Görselleri 5 168
Şekil 107. Adalar Biyolojik Çeşitlilik Analizi 169
Şekil 108. Adalar'da 100m'lik Kıyı Şeridinde Arazi Kullanım Analizi 172
Şekil 109. Adalar Doğal Orman Alanları İçerisindeki Arazi Kullanım Analizi 174
Şekil 110. Adalar Mesire Alanları 175
Şekil 111. Adalar Tabiat Parkları 175
Şekil 112. Adalar Doğal Sit Alanları Analizi 182
Şekil 113. Kınalıada Doğal Sit Alanları İçerisinde Kalan Orman Dışı Arazi Kullanım Analizi 183
Şekil 114. Burgazada Doğal Sit Alanları İçerisinde Kalan Orman Dışı Arazi Kullanım Analizi 184
Şekil 115. Heybeliada Doğal Sit Alanları İçerisinde Kalan Orman Dışı Arazi Kullanım Analizi 185
Şekil 116. Büyükada Doğal Sit Alanları İçerisinde Kalan Orman Dışı Arazi Kullanım Analizi 186
Şekil 117. Adalar Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi 191
Şekil 118. Adalar Kültürel Peyzaj Alanları Analizi 195
Şekil 119. Kınalıada Dolgu Alanları ve Geçirimsiz Yüzeyler Analizi 200

Şekil 120. Burgazada Dolgu Alanları ve Geçirimsiz Yüzeyler Analizi 201
Şekil 121. Heybeliada Dolgu Alanları ve Geçirimsiz Yüzeyler Analizi 202
Şekil 122. Büyükada Dolgu Alanları ve Geçirimsiz Yüzeyler Analizi 203
Şekil 123. Sedef Adası Dolgu Alanları ve Geçirimsiz Yüzeyler Analizi 204
Şekil 124. Adalar Dolgu Alanları ve Geçirimsiz Yüzeyler Analizi 205
Şekil 125. Adalar Yıllara Göre Yapay Dolgu Alanları 206
Şekil 126. Adalar Zaman Çizelgesi ve Mekânsal Yansıması 211
Şekil 127. Büyükada'da Bulunan Hazineden Bizans Dönemine ait Sikke Örneği 212
Şekil 128. 1925 Yangınından Önce Aya Nikola Kilisesi Civarı ile Lonca Dükkân ve Evleri 216
Şekil 129. Kınalıada Anıt Eserler ve Sivil Mimarlık Örnekleri 221
Şekil 130. Burgazada Anıt Eserler ve Sivil Mimarlık Örnekleri 222
Şekil 131. Heybeliada Anıt Eserler ve Sivil Mimarlık Örnekleri 223
Şekil 132. Büyükada Anıt Eserler ve Sivil Mimarlık Örnekleri 224
Şekil 133. Hamidiye Camii (solda), Surp Asdvadzadzin Kilisesi (ortada), Ayios İoannis Ayazması (sağda) 225
Şekil 134. Büyükada Rum Yetimhanesi, Heybeliada Rum İlkokulu 225
Şekil 135. Hacopoulo Köşkü (solda), Muradoğlu Köşkü (ortada), Demircibaşyan Köşkü (sağda) 225
Şekil 136. Kandiyoti Evi (solda), Büyük Anadolu Kulübü 225
Şekil 137. Uygunsuz Müdahale Örnekleri 227
Şekil 138. Uygunsuz Müdahale Örnekleri 228
Şekil 139. Uygunsuz Müdahale Örnekleri 228
Şekil 140. Adalar'da Bulunan Anıt Ağaçlar 230
Şekil 141. Çıkan Yangınların Mekânsal Noktaları (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021). 231
Şekil 142. Arap İzzet Paşa Köşkü (üstte), Plaj Oteli (altta) (Albukrek, 2021) 232
Şekil 143. Mw=7,5 Senaryo Depremi İçin Adalar İlçesi Tahmini Çok Ağır Hasarlı Bina Sayısı Dağılım Haritası (İBB Deprem ve Zemin İnceleme Müdürlüğü, 2020) 233
Şekil 144. Büyükada Sivil Mimari Örneği (sağda), Heybeliada Lemmi Köşkü, Vutiras Köşkü (solda) 233
Şekil 145. Tsunami Parametrelerini Anlatan Temsili Çizim (İBB Deprem ve Zemin İnceleme Müdürlüğü, 2020) 234
Şekil 146. Sirakyan İkiz Evleri (solda), Burgaz Palas (ortada), Sabuncakis Köşkü (solda) 234
Şekil 147. Kınalıada Suyla Temas Eden ve Tsunamiden Etkilenebilecek Tescilli Yapılar 235
Şekil 148. Burgazada Suyla Temas Eden ve Tsunamiden Etkilenebilecek Tescilli Yapılar 236
Şekil 149. Heybeliada Suyla Temas Eden ve Tsunamiden Etkilenebilecek Tescilli Yapılar 237
Şekil 150. Büyükada Suyla Temas Eden ve Tsunamiden Etkilenebilecek Tescilli Yapılar 238
Şekil 151. Akillas Millas'a Ait 1880 Yılında Heybeliada Limanı ve Bahriye Mektebi Çizimi (Kabaoğlu,2011) 243
Şekil 152. Akillas Millas'a Ait 20. Yüzyılın Başlarında Büyükada Kıyı Silueti Çizimi (Kabaoğlu,2011) 244
Şekil 153. Niş İçinde ve Doğrudan Bina Girişi Örnekleri 251
Şekil 154. Tescilli Yapı Kanatlı Pencere Örneği 253
Şekil 155. Tescilli Yapı Sürmeli Pencere Örneği 253
Şekil 156. Tescilli Yapı Düz Atkılı Sürmeli Pencere Örnekleri 254
Şekil 157. Tescilli Yapı Düz Atkılı Kanatlı Pencere Örnekleri 254
Şekil 158. Çift Kanatlı Kapılar ve Oranları 256

Şekil 159. Tek Kanatlı Kapılar ve Oranları 256
Şekil 160. Adalar Tescilli Yapı Gönyesel Kapalı Çıkma Örneği 257
Şekil 161. Adalar Tescilli Yapı Düz Açık Çıkma Örneği 257
Şekil 162. Büyükada Bahçe Duvarı Yapım Teknikleri 260
Şekil 163. Büyükada Genel Renk Analizi 261
Şekil 164. Büyükada BY1 Bölgesi Renk Analizi 262
Şekil 165. 3d Lazer Tarama İle Alınan Sokak Silueti Örneği: Büyük İskele Caddesi / Büyükada 264
Şekil 166. 3D Mesh Model Örneği - Kınalıada Sahil 265
Şekil 167. İş Akışı 266
Şekil 168. Çalışma Alanları 266
Şekil 169. Yer Kontrol Noktası Tesisi 267
Şekil 170. Adalar Genel YKN Dağılımları 267
Şekil 171. Örnek Yer Kontrol Noktaları 267
Şekil 172. İHA görüntü çekim pozisyonları ile görüntülerin eşleştirilmesi (Pix4D) 268
Şekil 173. YKN ve görüntülerin eşleştirilmesi (Pix4D) 268
Şekil 174. Mesh Model Üretimi (Contextcapture) 268
Şekil 175. Bölge 1: Kınalı Ada 3B Mesh Model 269
Şekil 176. Bölge 2: Burgaz Ada 3B Mesh Model 269
Şekil 177. Bölge 3: Heybeli Ada 3B Mesh Model 269
Şekil 178. Bölge 4: Sedef Adası 3B Mesh Model 269
Şekil 179. Bölge 5: Büyük Ada 3B Mesh Model 269
Şekil 180. Adalar Kamusallık Değerlendirme Analizi 273
Şekil 181. Kamusallığı Yüksek - Bütünleşik Alanlar 274
Şekil 182. Adalar Geneli Kamusal Açık Alanlar Örüntüsü 276
Şekil 183. Türlerine Göre Kamusal Açık Alanlar 277
Şekil 184. Alansal Büyüklüklerine Göre Kamusal Açık Alanlar Örüntüsü 278
Şekil 185. Araç Yolu Olmayan – Yaya Alanların Oranı 280
Şekil 186. Kınalıada Kamusal Açık Alanlar Listesi - En/Boy Oranlarına Göre (100x100 grid) 281
Şekil 187. Kınalıada Kamusal Açık Alanlar Liste 282
Şekil 188. Kınalıada Alan 01 283
Şekil 189. Kınalıada Alan 02 283
Şekil 190. Kınalıada Alan 03 284
Şekil 191. Kınalıada Alan 04 284
Şekil 192. Kınalıada Alan 05 285
Şekil 193. Burgazada Kamusal Açık Alanlar Listesi - En/Boy Oranlarına Göre (100x100 grid) 286
Şekil 194. Burgazada Kamusal Açık Alanlar Liste 287
Şekil 195. Burgazada Alan 01 288
Şekil 196. Burgazada Alan 02 288
Şekil 197. Burgazada Alan 03 – İskele Meydan 289
Şekil 198. Burgazada Alan 04 – İtfaiye Önü Kıyı Meydanı 289

Şekil 199. Burgazada Alan 05 – İtfaiye önü 290
Şekil 200. Burgazada Alan 06 – Halk Plajı ve girişindeki boş arazi 290
Şekil 201. Burgazada Alan 07 291
Şekil 202. Burgazada Alan 08 291
Şekil 203. Burgazada Alan 09 292
Şekil 204. Burgazada Alan 10 292
Şekil 205. Burgazada Alan 11 293
Şekil 206. Burgazada Alan 12 293
Şekil 207. Burgazada Alan 13 294
Şekil 208. Burgazada Alan 14 294
Şekil 209. Heybeliada Kamusal Açık Alanlar Listesi - En/Boy Oranlarına Göre (100x100 grid) 295
Şekil 210. Heybeliada Kamusal Açık Alanlar Liste 296
Şekil 211. Heybeliada Alan 01 297
Şekil 212. Heybeliada Alan 02 297
Şekil 213. Heybeliada Alan 03 298
Şekil 214. Heybeliada Alan 04 298
Şekil 215. Heybeliada Alan 05 İsmet İnönü Parkı 299
Şekil 216. Heybeliada Alan 06 299
Şekil 217. Heybeliada Alan 07 300
Şekil 218. Heybeliada Alan 08 300
Şekil 219. Heybeliada Alan 09 301
Şekil 220. Heybeliada Alan 10 301
Şekil 221. Heybeliada Alan 11 302
Şekil 222. Heybeliada Alan 12 302
Şekil 223. Heybeliada Alan 13 303
Şekil 224. Heybeliada Alan 14 303
Şekil 225. Heybeliada Alan 15 304
Şekil 226. Büyükada Kamusal Açık Alanlar Listesi - En/Boy Oranlarına Göre (100x100 grid) 305
Şekil 227. Büyükada Kamusal Açık Alanlar Listesi 306
Şekil 228. Büyükada Alan 01 307
Şekil 229. Büyükada Alan 02 307
Şekil 230. Büyükada Alan 03 308
Şekil 231. Büyükada Alan 04 308
Şekil 232. Büyükada Alan 05 309
Şekil 233. Büyükada Alan 06 309
Şekil 234. Büyükada Alan 07 310
Şekil 235. Büyükada Alan 08 310
Şekil 236. Büyükada Alan 09 311
Şekil 237. Büyükada Alan 10 311
Şekil 238. Büyükada Alan 11 312

Şekil 239. Büyükada Alan 12 312
Şekil 240. Büyükada Alan 13 313
Şekil 241. Büyükada Alan 14 313
Şekil 242. Büyükada Alan 15 314
Şekil 243. Sedef Adası Kamusal Açık Alanlar Listesi - En/Boy Oranlarına Göre (100x100 grid) 315
Şekil 244. Sedef Adası Kamusal Açık Alanlar Listesi 316
Şekil 245. Tek tarafı deniz, diğer tarafı yapılardan oluşan kıyı mekânlar 318
Şekil 246. Tek tarafı yapı, diğer tarafı park vb. açık alanlardan olmuş, genişleyen mekânlar 318
Şekil 247. Her tarafı yapılar ile çevrili olan sınırlandırılmış mekânlar 319
Şekil 248. Her tarafı açık olan, çoğunlukla orman alanı içerisinde olan yol ayrım vb. genişlemiş yol mekânları 319
Şekil 249. Kapalı Bahçe Sınır Öğeleri 319
Şekil 250. Yarı Geçirgen Bahçe Sınır Öğeleri 319
Şekil 251. Geçirgen Bahçe Sınır Öğeleri 320
Şekil 252. Yapının kendisinin sınır elemanı olduğu durumlar 320
Şekil 253. Su ile Algısal Etkileşimi Kesen Unsurlar 320
Şekil 254. Büyükada Fayton Meydanı Görsel Algı- Kesişim Alanı 321
Şekil 255. Burgazada Kıyı Meydan Görsel Algı- Kesişim Alanı 321
Şekil 256. Kınalıada Kentsel İmaj Analizi 326
Şekil 257. Burgazada Kentsel İmaj Analizi 331
Şekil 258. Heybeliada Kentsel İmaj Analizi 337
Şekil 259. Büyükada Kentsel İmaj Analizi 343
Şekil 260. Sedef Adası Kentsel İmaj Analizi 345
Şekil 261. Adalar Mevcut Eğitim Alanları 347
Şekil 262. Kınalıada Mevcut Eğitim Alanları 348
Şekil 263. Burgazada Eğitim Alanları 349
Şekil 264. Burgazada Mevcut Eğitim Alanları 349
Şekil 265. İlkokul Erişilebilirliği 350
Şekil 266. Burgazada Öneri Eğitim Alanı 350
Şekil 267. Kamusal Mekân İlişkisi 350
Şekil 268. Heybeliada Deniz Lisesi 351
Şekil 269. Heybeliada Eğitim Alanları Erişilebilirlik Analizi 351
Şekil 270. Heybeliada Mevcut Eğitim Alanları 351
Şekil 271. İETT Güzergâhlarının Eğitim Alanlarıyla İlişkisi 352
Şekil 272. Heybeliada Öneri Eğitim Alanları 352
Şekil 273. Mevcut Eğitim Alanları 353
Şekil 274. Mevcut Eğitim Alanları Erişilebilirlikleri 353
Şekil 275. İlkokul Erişimi Olmayan Konut Alanları 354
Şekil 276. Büyükada Rum Yetimhanesi 354
Şekil 277. Planlanan Eğitim Alanları 355
Şekil 278. Kınalıada Mevcut Sağlık Tesisleri 356

Şekil 279. Kınalıada Öneri Sağlık Tesisleri 357
Şekil 280. Burgazada Sağlık Tesisleri 358
Şekil 281. Burgazada Aile Sağlığı Merkezi 358
Şekil 282. Heybeliada Mevcut Sağlık Alanları 359
Şekil 283. Sanatoryum Alanı Erişilebilirliği 360
Şekil 284. Heybeliada Öneri Sağlık Alanları 361
Şekil 285. Büyükada Sağlık Tesisleri 362
Şekil 286. Aile Sağlığı Merkezi Erişilebilirliği 362
Şekil 287. Önerilen Sağlık Alanları 363
Şekil 288. Kınalıada Mevcut Sosyal ve Kültürel Tesis Alanları 364
Şekil 289. Kınalıada Öneri Sosyal ve Kültürel Tesis Alanları 365
Şekil 290. Burgazada Mevcut Sosyal ve Kültürel Tesis Alanları 366
Şekil 291. Burgazada Sosyal ve Kültürel Tesis Alanları Rotası 366
Şekil 292. Burgazada Öneri Sosyal ve Kültürel Tesis Alanları 367
Şekil 293. Heybeliada Mevcut Sosyal ve Kültürel Tesis Alanları 368
Şekil 294. Heybeliada Sosyal ve Kültürel Tesis Alanları Kamusal Mekân İlişkisi 368
Şekil 295. Heybeliada Öneri Sosyal ve Kültürel Tesis Alanları 369
Şekil 296. Büyükada Mevcut Sosyal ve Kültürel Tesis Alanları 370
Şekil 297. Büyükada Taş Mektep 370
Şekil 298. Büyükada Öneri Sosyal ve Kültürel Tesis Alanları 371
Şekil 299. Kınalıada Mevcut Dini Tesis Alanları 372
Şekil 300. Burgazada Dini Tesisleri Kamusal Mekân İlişkisi 373
Şekil 301. Mevcut Dini Tesis Alanları 374
Şekil 302. Heybeliada Mevcut Dini Tesis Alanları 375
Şekil 303. Dini Tesis Erişilebilirliği 376
Şekil 304. Büyükada Dini Tesis Kamusal Mekân İlişkisi 376
Şekil 305. Büyükada Mevcut Dini Tesis Alanları 377
Şekil 306. Büyükada Öneri Dini Tesis Alanı 378
Şekil 307. Büyükada Öneri Dini Tesis Alanları 378
Şekil 308. Kınalıada Kıyı Etkileşim Analizi 383
Şekil 309. Burgazada Kıyı Etkileşim Analizi 385
Şekil 310. Heybeliada Kıyı Etkileşim Analizi 387
Şekil 311. Büyükada Kıyı Etkileşim Analizi 389
Şekil 312. Sedef Adası Kıyı Etkileşim Analiz 391
Şekil 313. Kınalıada Yol Kademelenmesi 397
Şekil 314. Burgazada Yol Kademelenmesi 399
Şekil 315. Heybeliada Yol Kademelenmesi 401
Şekil 316. Büyükada Yol Kademelenmesi 403
Şekil 317. Sedef Adası Yol Kademelenmesi 404
Şekil 318. Kınalıada Yol Malzemesi 406

Şekil 319. Burgazada Yol Malzemesi 407
Şekil 320. Heybeliada Yol Malzemesi 408
Şekil 321. Büyükada Yol Malzemesi 409
Şekil 322. Kınalıada Yol Karakteri 412
Şekil 323. Burgazada Yol Karakteri 413
Şekil 324. Heybeliada Yol Karakteri 414
Şekil 325. Büyükada Yol Karakteri 415
Şekil 326. Sedef Adası Yol Geometri Karakteri 416
Şekil 327. Kınalıada Ticari Kullanıma Cephe Olan Yollar Modellemesi 420
Şekil 328. Kınalıada Ticari Kullanıma Uygun Yollar 421
Şekil 329. Burgazada Ticari Kullanıma Cephe Olan Yollar Modellemesi 422
Şekil 330. Ticaret Kullanımına Cephesi Olan Yollar 422
Şekil 331. Burgazada Ticaret/Konut Kullanımına Cephesi Olan Yollar 423
Şekil 332. Heybeliada Ticari Kullanıma Cephe Olan Yollar Modellemesi 424
Şekil 333. Ticaret Kullanımına Cephesi Olan Yollar 424
Şekil 334. Heybeliada Ticaret Kullanımına Uygun Yollar 425
Şekil 335. Büyükada Ticari Kullanıma Cephe Olan Yollar Modellemesi 426
Şekil 336. Büyükada Ticaret Kullanımına Uygun Yollar 427
Şekil 337. Kınalıada Yol Uzunluğu 429
Şekil 338. Burgazada Yol Uzunluğu 430
Şekil 339. Heybeliada Yol Uzunluğu 431
Şekil 340. Büyükada Yol Uzunluğu 432
Şekil 341. Sedef Adası Yol Uzunluğu 433
Şekil 342. Kınalıada Çıkmaz Sokaklar 434
Şekil 343. Burgazada Çıkmaz Sokaklar 435
Şekil 344. Heybeliada Çıkmaz Sokaklar 436
Şekil 345. Büyükada Çıkmaz Sokaklar 437
Şekil 346. Kınalıada Merdivenli Akslar 439
Şekil 347. Burgazada Merdivenli Akslar 441
Şekil 348. Heybeliada Merdivenli Akslar 443
Şekil 349. Büyükada Merdivenli Akslar/ Sokak Görüntüleri 444
Şekil 350. Büyükada Merdivenli Akslar 445
Şekil 351. Kınalıada Yol Bağlantıları 446
Şekil 352. Burgazada Yol Bağlantıları 447
Şekil 353. Heybeliada Yol Bağlantıları 448
Şekil 354. Büyükada Yol Bağlantıları 449
Şekil 355. Adalar İlçesi Ana Arterler 451
Şekil 356. Kınalıada İETT Hattı 453
Şekil 357. Burgazada İETT Hattı 455
Şekil 358. Heybeliada İETT Hattı 457

Şekil 359. Büyükada İETT Hattı 459
Şekil 360. Kınalıada Eğime Dik Yollar 461
Şekil 361. Burgazada Eğime Dik Yollar 462
Şekil 362. Heybeliada Eğime Dik Yollar 463
Şekil 363. Büyükada Eğime Dik Yollar 464
Şekil 364. Sedef Adası Eğime Dik Yollar 465
Şekil 365. Kamusal Açık Alanlar Yürünebilirlik Puan Tablosu 470
Şekil 366. Kınalıada Yürünebilirlik Puantaj Haritası 471
Şekil 367. Kınalıada Aydınlatma Haritası 472
Şekil 368. Kınalıada Yürünebilirlik – Yol ve Kaldırım Niteliği Analizi 473
Şekil 369. Burgazada Yürünebilirlik Puantaj Haritası 474
Şekil 370. Burgazada Aydınlatma Haritası 475
Şekil 371. Burgazada Yürünebilirlik – Yol ve Kaldırım Niteliği Analizi 476
Şekil 372. Heybeliada Yürünebilirlik Puantaj Haritası 477
Şekil 373. Heybeliada Aydınlatma Haritası 478
Şekil 374. Heybeliada Yürünebilirlik – Yol ve Kaldırım Niteliği Analizi 479
Şekil 375. Büyükada Yürünebilirlik Puantaj Haritası 480
Şekil 376. Büyükada Aydınlatma Haritası 481
Şekil 377. Büyükada Aydınlatma Haritası 482
Şekil 378. Sedef Adası Yürünebilirlik Puantaj Haritası 483
Şekil 379. Adalar Mevcut Hareketliliğin Yol Ağının Morfolojik Özellikleri Bağlamında "Space Syntax" Yöntemi İle Belirlenmesi-Yöntem Açıklama Diyagramı-Kınalıada örneği 485
Şekil 380. Kınalıada Yol Ağı Üzerinden Ağ Derinliği - Önemli Aks ve Odaklar Analizi 487
Şekil 381. Burgazada Yol Ağı Üzerinden Ağ Derinliği - Önemli Aks ve Odaklar Analizi 489
Şekil 382. Heybeliada Yol Ağı Üzerinden Ağ Derinliği - Önemli Aks ve Odaklar Analizi 491
Şekil 383. Büyükada Yol Ağı Üzerinden Ağ Derinliği - Önemli Aks ve Odaklar Analizi 493
Şekil 384. Sedef Adası Yol Ağı Üzerinden Ağ Derinliği - Önemli Aks ve Odaklar Analizi 494
Şekil 385. Sokak Kesitleri Lejantı 495
Şekil 386. Kınalıada Yaya Alanı Engel Örnekleri 504
Şekil 387. Kınalıada Yaya Alanı İşgal Örnekleri 505
Şekil 388. Burgazada Yaya Alanı Engel Örnekleri 506
Şekil 389. Burgazada Yaya Alanı İşgal Örnekleri 507
Şekil 390. Heybeliada Yaya Alanı Engel Örnekleri 508
Şekil 391. Heybeliada Yaya Alanı İşgal Örnekleri 509
Şekil 392. Kınalıada Bisiklet Kullanımı 510
Şekil 393. Kınalıada Bisiklet Rotası Yol Profili 511
Şekil 394. Burgazada Bisiklet Kullanımı 512
Şekil 395. Burgazada Bisiklet Rotası Yol Profili 513
Şekil 396. Heybeliada Bisiklet Kullanımı 514
Şekil 397. Heybeliada Bisiklet Rotası Yol Profili 515

Şekil 398. Büyükada Bisiklet Kullanımı 516
Şekil 399. Büyükada Bisiklet Rotası Yol Profili 517
Şekil 400. Burgazada'da Yer Alan Levha Örneği 518
Şekil 401. Heybeliada'da Yer Alan Durak Levhası Örneği 518
Şekil 402. Heybeliada'da Yer Alan Levha Örnekleri 518
Şekil 403. İnanç Turizmi 524
Şekil 404. Doğa Turizmi 527
Şekil 405. Eğlence ve Festival Turizmi 529
Şekil 406. Meydanlar ve Heykeller 531
Şekil 407. Konaklama Mekânları (Tesis Tipi) 539
Şekil 408. Konaklama Tesisleri (Tesis Türü) 541
Şekil 409. Yeme İçme Mekânları (Ana Kategori) 543
Şekil 410. Yeme İçme Mekânları (Alt Kategori) 545
Şekil 411. Tarihi ve Arkeolojik Değerler (Konaklama Yapısı) 547
Şekil 412. Tarihi ve Arkeolojik Değerler (Su Yapısı) 549
Şekil 413. Tarihi ve Arkeolojik Değerler (Endüstri Yapısı) 550
Şekil 414. Tarihi ve Arkeolojik Değerler (Ticaret Yapısı) 552
Şekil 415. Tarihi ve Arkeolojik Değerler (Eğitim Yapısı) 554
Şekil 416. Tarihi ve Arkeolojik Değerler (Sağlık Yapısı) 555
Şekil 417. Tarihi ve Arkeolojik Değerler (Ulaşım Yapısı) 556
Şekil 418. Tarihi ve Arkeolojik Değerler (Hizmet Yapısı) 557
Şekil 419. Tarihi ve Arkeolojik Değerler (Kentsel Öge) 559
Şekil 420. Ulaşım Altyapısı 561
Şekil 421. En Çok Ziyaret Edilen Mekânlar 563
Şekil 422. Orman Alanları 566
Şekil 423. Ağaç Türleri 568
Şekil 424. Kınalıada Orman Mesçere Alanı 571
Şekil 425. Burgazada Orman Meşcere Alanı 573
Şekil 426. Heybeliada Orman Meşcere Alanı 575
Şekil 427. Büyükada Orman Meşcere Alanı 577
Şekil 428. Doğal Sit Alanları 580
Şekil 429. Kınalıada Doğal Sit Alanı 582
Şekil 430. Burgazada Doğal Sit Alanı 583
Şekil 431. Heybeliada Doğal Sit Alanı 584
Şekil 432. Büyükada Doğal Sit Alanları 585
Şekil 433. Sedef Adası Doğal Sit Alanları 586
Şekil 434. Adalar Kıyıya Özgü Alanlar 589
Şekil 435. Adalar Kıyı Kullanım Alanı (100 m) 590
Şekil 436. Adalar Yapay Dolgu Alanları 591
Şekil 437. Adalar Deniz Yönünde Doğal ve Kentsel Sit Alanları 592

Şekil 438. Kınalıada Kıyıya Özgü Alanlar 594
Şekil 439. Kınalıada Kıyı Kullanım Alanı (100 m) 595
Şekil 440. Kınalıada Yapay Dolgu Alanları 596
Şekil 441. Kınalıada Deniz Yönünde Doğal ve Kentsel Sit Alanları 597
Şekil 442. Burgazada Kıyıya Özgü Alanlar 598
Şekil 443. Burgazada Kıyı Kullanım Alanı (100 m) 599
Şekil 444. Burgazada Yapay Dolgu Alanları 600
Şekil 445. Burgazada Deniz Yönünde Doğal ve Kentsel Sit Alanları 601
Şekil 446. Heybeliada Kıyıya Özgü Alanlar 602
Şekil 447. Heybeliada Yapay Dolgu Alanları 603
Şekil 448. Heybeliada Kıyı Kullanım Alanı (100m) 604
Şekil 449. Heybeliada Deniz Yönünde Doğal ve Kentsel Sit Alanları 605
Şekil 450. Büyükada Kıyıya Özgü Alanlar 606
Şekil 451. Büyükada Kıyı Kullanım Alanları (100m) 607
Şekil 452. Büyükada Yapay Dolgu Alanları 608
Şekil 453. Büyükada Deniz Yönünde Doğal ve Kentsel Sit Alanları 609
Şekil 454. Sedef Adası Kıyıya Özgü Alanlar 610
Şekil 455. Sedef Adası Kıyı Kullanım Alanı (100 m) 611
Şekil 456. Sedef Adası Yapay Dolgu Alanları 612
Şekil 457. Sedef Adası Deniz Yönünde Doğal Sit Alanı 613
Şekil 458. Adalar Arazi Kullanımın Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanları (Yerleşim Alanı İçi ve Dışı) ile Uyumu 616
Şekil 459. Kınalıada Arazi Kullanımın Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanları ile Uyumu 619
Şekil 460. Burgazada Arazi Kullanımın Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanları ile Uyumu 621
Şekil 461. Heybeliada Arazi Kullanımın Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanları ile Uyumu 623
Şekil 462. Büyükada Arazi Kullanımın Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanları ile Uyumu 625
Şekil 463. Sedef Adası Arazi Kullanımın Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanları ile Uyumu 627
Şekil 464. Kıyı Kullanımının Kıyıya Bağımlı İşlevlerle Uyumu 629
Şekil 465. Kınalıada Kıyı Kullanımının Kıyıya Bağımlı İşlevlerle Uyumu 631
Şekil 466. Burgazada Kıyı Kullanımının Kıyıya Bağımlı İşlevlerle Uyumu 633
Şekil 467. Heybeliada Kıyı Kullanımının Kıyıya Bağımlı İşlevlerle Uyumu 635
Şekil 468. Büyükada Kıyı Kullanımının Kıyıya Bağımlı İşlevlerle Uyumu 637
Şekil 469. Sedef Adası Kıyı Kullanımının Kıyıya Bağımlı İşlevlerle Uyumu 639
Şekil 470. Turizm Arzının ve Yerleşim Dokusunun Doğal Alanlara Baskısı 641
Şekil 471. Kınalıada Turizm Arzının ve Yerleşim Dokusunun Doğal Alanlara Baskısı(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.) 643
Şekil 472. Burgazada Turizm Arzının ve Yerleşim Dokusunun Doğal Alanlara Baskısı 644
Şekil 473. Heybeliada Turizm Arzının ve Yerleşim Dokusunun Doğal Alanlara Baskısı 645
Şekil 474. Büyükada Turizm Arzının ve Yerleşim Dokusunun Doğal Alanlara Baskısı 646
Şekil 475. Sedef Adası Turizm Arzının ve Yerleşim Dokusunun Doğal Alanlara Baskısı 647
Şekil 476. Yaratıcı Turizm 655
Şekil 477. Kültür ve Sanat Mekânları 663

Şekil 478. Spor Aktivite Alanları 664
Şekil 479. Adalar İlçesi Yerleşime Uygunluk Analizi 670
Şekil 480. Kınalıada Yerleşime Uygunluk Analizi Haritası 673
Şekil 481. Burgazada Yerleşime Uygunluk Analizi Haritası 675
Şekil 482. Heybeliada Yerleşime Uygunluk Analizi Haritası 677
Şekil 483. Büyükada Yerleşime Uygunluk Analizi Haritası 679
Şekil 484. Sedef Adası Yerleşime Uygunluk Analizi Haritası 681
Şekil 485. Mekânsal Hasar görebilirlik ve Tahliye Haritaları (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021). 683
Şekil 486. Acil Toplanma Alanları 684
Şekil 487. Büyükada Tarım Alanı 689
Şekil 488. Burgazada Tarım Alanı 690
Şekil 489. Kıyı Yapıları ve Alanları 693
Şekil 490. Adalar Genel Ekoloji Sentezi 701
Şekil 491. Kınalıada Ekoloji Sentezi 702
Şekil 492. Burgazada Ekoloji Sentezi 703
Şekil 493. Heybeliada Ekoloji Sentezi 704
Şekil 494. Büyükada Ekoloji Sentezi 705
Şekil 495. Sedef Adası Ekoloji Sentezi 706
Şekil 496. Ulaşım Sentezi-Tüm Adalar'daki Gruplanmış Yol Tipleri 708
Şekil 497. Ulaşım Sentezi 709
Şekil 498. Kınalıada Ulaşım Sentezi 710
Şekil 499. Burgazada Ulaşım Sentezi 711
Şekil 500. Heybeliada Ulaşım Sentezi 712
Şekil 501. Büyükada Ulaşım Sentezi 713
Şekil 502. Sedef Adası Ulaşım Sentezi 714
Şekil 503. Adalar Bütünleşik Sentez Çalışması 717
Şekil 504. Karakter Bölgeleme Çalışması 729

Grafik Listesi

Grafik 1. Arazi Kullanım Kategorizasyonu 36
Grafik 2. Kınalıada Arazi Kullanımı Kategorizasyonu, 2021 39
Grafik 3. Burgazada Arazi Kullanımı Kategorizasyonu, 2021 42
Grafik 4. Heybeliada Arazi Kullanımı Kategorizasyonu, 2021 45
Grafik 5. Büyükada Arazi Kullanımı Kategorizasyonu, 2021 48
Grafik 6. Sedef Adası Arazi Kullanımı Kategorizasyonu, 2021 51
Grafik 7. Kınalıada Kat Adetleri 78
Grafik 8. Burgazada Kat Adetleri 82
Grafik 9. Heybeliada Kat Adetleri 85
Grafik 10. Büyükada Kat Adetleri 88
Grafik 11. Sedef Adası Kat Adetleri 92
Grafik 12. Kınalıada Eğim Dağılımı 122
Grafik 13. Burgazada Eğim Dağılımı 123
Grafik 14. Heybeliada Eğim Dağılımı 124
Grafik 15. Büyükada Eğim Dağılımı 125
Grafik 16. Sedef Adası Eğim Dağılımı 126
Grafik 17. Adalar Topoğrafya Analizi 138
Grafik 18. Adalar Geneli Yerleşime Uygunluk Analizi alan Dağılımı 140
Grafik 19. Adalar Geneli Eğim Analizi Alan Dağılımı 142
Grafik 20. Adalar Bakı Analizi 144
Grafik 21. Adalar Bakı Analizi Güney, Doğu, Güneydoğu, Soğuk Yönler: Kuzey, Batı, Kuzeybatı, Nötr Yönler: Güneybatı, Kuzeydoğu, Düz 144
Grafik 22. Adalar'a Göre Kışlık ve Yazlık Nüfus (2021 TUİK ADNKS verilerinden oluşturulmuştur.) 156
Grafik 23. Adalar Nüfus Karşılaştırması 156
Grafik 24. Adalar Biyolojik Çeşitlilik Analizinde Yer Alan Adalar Meşcere Dağılımı 157
Grafik 25. Adalar'da 100m'lik Kıyı Şeridindeki Kıyı Kullanımları ve Arazi Kullanımlarının Dağılımı 170
Grafik 26. Adalar'da 100m'lik Kıyı Şeridinde Arazi Kullanımı Dağılımı 170
Grafik 27. Kınalıada'da 100m'lik Kıyı Şeridinde Arazi Kullanımı Dağılımı 170
Grafik 28. Burgazada'da 100m'lik Kıyı Şeridinde Arazi Kullanımı Dağılımı 171
Grafik 29. Heybeliada'da 100m'lik Kıyı Şeridinde Arazi Kullanımı Dağılımı 171
Grafik 30. Büyükada'da 100m'lik Kıyı Şeridinde Arazi Kullanımı Dağılımı 171
Grafik 31. Sedef Adası'nda 100m'lik Kıyı Şeridinde Arazi Kullanımı Dağılımı 171
Grafik 32. 2001 ve 2021 Yılları Arasında Adalar'daki Orman Alanı Kaybı Verilerinin Yıllara Göre Dağılımı 173
Grafik 33. Adalar Doğal Orman Alanları Analizi 173
Grafik 34. Kınalıada Doğal Sit Alanı Alanlarının Dağılımı 179
Grafik 35. Burgazada Doğal Sit Alanı Alanlarının Dağılımı 179
Grafik 36. Heybeliada Doğal Sit Alanı Alanlarının Dağılımı 179
Grafik 37. Büyükada Doğal Sit Alanı Alanlarının Dağılımı 179
Grafik 38. Kınalıada Doğal Sit Alanları İçerisinde Kalan Orman Dışı Arazi Kullanım Dağılımı (Adalar Doğal Sit Alanları için derlenen verilerden oluşturulmuştur.) 180

Grafik 39. Burgazada Doğal Sit Alanları İçerisinde Kalan Orman Dışı Arazi Kullanım Dağılımı (Adalar Doğal Sit Alanları için derlenen verilerden oluşturulmuştur.) 180
Grafik 40. Heybeliada Doğal Sit Alanları İçerisinde Kalan Orman Dışı Arazi Kullanım Dağılımı (Adalar Doğal Sit Alanları için derlenen verilerden oluşturulmuştur.) 181
Grafik 41. Büyükada Doğal Sit Alanları İçerisinde Kalan Orman Dışı Arazi Kullanım Dağılımı (Adalar Doğal Sit Alanları için derlenen verilerden oluşturulmuştur.) 181
Grafik 42. Adalar Doğal Sit Alanları İçerisinde Kalan Orman Dışı Arazi Kullanım Dağılımı (Adalar Doğal Sit Alanları için derlenen verilerden oluşturulmuştur.) 181
Grafik 43. Adalar Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi 187
Grafik 44. Adalar Orman Alanları içindeki Yeşil Alan Dağılımı 187
Grafik 45. Kınalıada Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi 188
Grafik 46. Kınalıada Orman Alanları içindeki Yeşil Alan Dağılımı 188
Grafik 47. Burgazada Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi 188
Grafik 48. Burgazada Orman Alanları içindeki Yeşil Alan Dağılımı 188
Grafik 49. Heybeliada Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi 189
Grafik 50. Heybeliada Orman Alanları içindeki Yeşil Alan Dağılımı 189
Grafik 51. Büyükada Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi 189
Grafik 52. Büyükada Orman Alanları içindeki Yeşil Alan Dağılımı 189
Grafik 53. Sedef Adası Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi 190
Grafik 54. Kınalıada Yeşil Alanlar Örüntüsü ve Orman Alan İlişkisi 190
Grafik 55. Burgazada Yeşil Alanlar Örüntüsü ve Orman Alan İlişkisi 190
Grafik 56. Heybeliada Yeşil Alanlar Örüntüsü ve Orman Alan İlişkisi 190
Grafik 57. Büyükada Yeşil Alanlar Örüntüsü ve Orman Alan İlişkisi 190
Grafik 58. Adalar Kültürel Peyzaj Alanlarının Arazi Kullanım ile İlişkisi 192
Grafik 59. Kınalıada Kültürel Peyzaj Alanlarının Arazi Kullanım ile İlişkisi 193
Grafik 60. Burgazada Kültürel Peyzaj Alanlarının Arazi Kullanım ile İlişkisi 193
Grafik 61. Heybeliada Kültürel Peyzaj Alanlarının Arazi Kullanım ile ilişkisi 193
Grafik 62. Büyükada Kültürel Peyzaj Alanlarının Arazi Kullanım ile ilişkisi 193
Grafik 63. Sedef Adası Kültürel Peyzaj Alanlarının Arazi Kullanım ile İlişkisi 193
Grafik 64. Adalar Dolgu Alanları Analizi 196
Grafik 65. Kınalıada Dolgu Alanları ve Geçirimsiz Yüzeyler Analizi 197
Grafik 66. Kınalıada Dolgu Alanlarının Büyüklüklerine Göre Dağılımı 197
Grafik 67. Burgazada Dolgu Alanları ve Geçirimsiz Yüzeyler Analizi 197
Grafik 68. Burgazada Dolgu Alanlarının Büyüklüklerine Göre Dağılımı 197
Grafik 69. Heybeliada Dolgu Alanları ve Geçirimsiz Yüzeyler Analizi 198
Grafik 70. Heybeliada Dolgu Alanlarının Büyüklüklerine Göre Dağılımı 198
Grafik 71. Büyükada Dolgu Alanları ve Geçirimsiz Yüzeyler Analizi 198
Grafik 72. Büyükada Dolgu Alanlarının Büyüklüklerine Göre Dağılımı 198
Grafik 73. Sedef Adası Dolgu Alanları ve Geçirimsiz Yüzeyler Analizi 199
Grafik 74. Sedef Adası Dolgu Alanlarının Büyüklüklerine Göre Dağılımı 199

Grafik 75. Adalar Tescilli Eser Yoğunluğu (%) 219
Grafik 76: 4 Ada Geneli Tescilli Yapı Kat Adedi Analizi(%) 240
Grafik 77. Adalar Tescilli Yapı Parsel Oturumu (%) 245
Grafik 78. Adalar Tescilli Bina Doğrudan ve Niş İçinde Giriş Sayıları 250
Grafik 79. Tescilli Yapı Pencere Tipleri Yoğunluğu 252
Grafik 80. Adalar Tescilli Yapı Kapı Tipleri Yoğunluğu 255
Grafik 81. Adalar Tescilli Yapı Çıkma Türü ve Yoğunluğu 257
Grafik 82. Adalar Tescilli Yapı Çatı Örtüsü Yoğunluğu 258
Grafik 83. Eğitim Alanlarının Dağılımı 346
Grafik 84. Kınalıada Kıyı Etkileşim Analizi Uzunluk Dağılımı 382
Grafik 85. Burgazada Kıyı Etkileşim Analizi Uzunluk Dağılımı 384
Grafik 86. Heybeliada Kıyı Etkileşim Analizi Uzunluk Dağılımı 386
Grafik 87. Büyükada Kıyı Etkileşim Analizi Uzunluk Dağılımı 388
Grafik 88. Sedef Adası Büyükada Kıyı Etkileşim Analizi Uzunluk Dağılımı 390
Grafik 89. Adalar Yol Malzemesi Dağılımı 405
Grafik 90. Adalar'a Aylara Göre Yapılan Yolculuklar 2019-2021 (BELBİM, 2021) 534
Grafik 91. Orman Alanları Büyüklüğü (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021) 567
Grafik 92. Ağaç Türleri (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021) 567
Grafik 93. Kınalıada Orman Meşcere Alanı (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021) 570
Grafik 94. Burgazada Orman Meşcere Alanı (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021) 572
Grafik 95. Heybeliada Orman Meşcere Alanı (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021) 574
Grafik 96. Büyükada Orman Meşcere Alanı (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021) 576
Grafik 97. Doğal sit Alanları (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021) 581
Grafik 98. Kınalıada Doğal Sit Alanı (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021) 582
Grafik 99. Burgazada Doğal Sit Alanı (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021) 583
Grafik 100. Heybeliada Doğal Sit Alanı (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021) 584
Grafik 101. Büyükada Doğal Sit Alanları (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021) 585
Grafik 102. Sedef Adası Doğal Sit Alanları (https://webdosya.csb.gov.tr/db/tabiat/duyurular/adalar_20230330100058.pdf) 586
Grafik 103. Adalar'ın Kıyı Uzunluğu Dağılımları (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021) 588
Grafik 104. Adalar Doğal Sit Alanlarında Kıyı Kenar Çizgisinin Deniz Yönünde Kalan Alan (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021) 593
Grafik 105. Adalar Kentsel Sit Alanlarında Kıyı Kenar Çizgisinin Deniz Yönünde Kalan Alan (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021) 593
Grafik 106. Adalar İlçesi Yeme-İçme ve Konaklama Tesislerin Son On Yıldaki İşyeri Sayısı (T.C. Sosyal Güvenlik Kurumu, 2021) 648
Grafik 107. Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Toplam Nüfus 2021 (TUİK, 2021) 658
Grafik 108. Adalar Mahalle Nüfusları 2018-2021 (TUİK, 2021) 659
Grafik 109. Yerleşime Uygunluk Analizi İlçe Dağılımı (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2021) 669
Grafik 110. Kınalıada Yerleşime Uygunluk Analizi (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021) 672
Grafik 111. Burgazada Yerleşime Uygunluk Analizi (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2021) 674
Grafik 112. Heybeliada Yerleşime Uygunluk Analizi (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2021) 676
Grafik 113. Büyükada Yerleşime Uygunluk Analizi (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2021) 678
Grafik 114. Sedef Adası Yerleşime Uygunluk Analizi (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021) 680

Fotoğraf Listesi

Fotoğraf 1. Kınalıada Belediye Çöp Alanı, 2022 136
Fotoğraf 2. Büyükada Belediye Çöp Ayrıştırma Büyük Araç Alanı (Google Maps,2015) 136
Fotoğraf 3. Kınalıada Sirakyan İkiz Evleri 213
Fotoğraf 4. Danasi Efendi Köşkü ve Faytonlar 213
Fotoğraf 5. Büyükada Yazlık Sineması 213
Fotoğraf 6. 1900'lü Yıllarda Heybeliada Bahriye Mektebi 214
Fotoğraf 7. Büyükada İskelesi 214
Fotoğraf 8. Büyükada Rum Yetimhanesi (Prinkipo Palace) 215
Fotoğraf 9. Sait Faik Abasıyanık, Burgazada, Kalpazankaya 215
Fotoğraf 10. Heybeliada Sanatoryumu 216
Fotoğraf 11. 2015 Yılı İstanbul Bienali Adrian Villar Rojas Eseri 217
Fotoğraf 12. Büyükada'da 23 Nisan Aya Yorgi Günü 217
Fotoğraf 13. Adalarda Faytonlar 218
Fotoğraf 14. 1960larda Burgazada 218
Fotoğraf 15. Kınalıada 1920'ler Kıyı Silueti 241
Fotoğraf 16. Kınalıada Kıyı Silueti (Bimtaş Arşivi,2022) 241
Fotoğraf 17. Burgazada 1920'ler Kıyı Silueti 242
Fotoğraf 18. Burgazada 1920'ler Kıyı Silueti 242
Fotoğraf 19. Burgazada Kıyı (Bimtaş Arşivi,2022) 242
Fotoğraf 20. Heybeliada Kıyı Silueti (BİMTAŞ Arşivi,2022) 243
Fotoğraf 21. Büyükada Kıyı Silueti (BİMTAŞ Arşivi,2022) 244
Fotoğraf 22. Kınalıada, 9 Ada 1 Parsel, Bitişik Nizam Örneği SMÖ 246
Fotoğraf 23. Kınalıada, 61 Ada 24 Parsel, Ayrık Nizam Örneği SMÖ 246
Fotoğraf 24. Burgazada, 36 Ada 1, 8, 7 Parseller, Bitişik Nizam Örneği SMÖ 247
Fotoğraf 25. Burgazada, 35 Ada 6 Parsel, Ayrık Nizam Örneği SMÖ 247
Fotoğraf 26. Heybeliada, 31 Ada 21, 22, 23 Parseller, Bitişik Nizam Örneği SMÖ 248
Fotoğraf 27. Heybeliada, 71 Ada 7 Parsel, Ayrık Nizam Örneği SMÖ 248
Fotoğraf 28. Büyükada, 13 Ada 3 Parsel, Bitişik Nizam Örneği SMÖ 249
Fotoğraf 29. Büyükada, 86 Ada 3 Parsel, Ayrık Nizam Örneği SMÖ 249
Fotoğraf 30. Çatı Saçak Kotları Uyumlu Tescilli Sivil Mimari Örnekler (Büyükada) 258
Fotoğraf 31. Bahçe Duvarı Örnekleri 259
Fotoğraf 32. Kınalıada Hristos Rum Manastırı 324
Fotoğraf 33. Kınalıada Surp Krikor Lusavoriç Kilisesi 324
Fotoğraf 34. Kınalıada Rum Ortodoks – Panayia Kilisesi 325
Fotoğraf 35. Kınalıada Camii 325
Fotoğraf 36. Kınalıada Sirakyan İkiz Evleri 325
Fotoğraf 37. Burgazada Madam Martha Koyu 328
Fotoğraf 38. Burgazada Cami 328
Fotoğraf 39. Burgazada Sait Faik Abasıyanık Müzesi 329

Fotoğraf 40. Burgazada Ayios Yoanis Rum Ortodoks Kilisesi 329
Fotoğraf 41. Burgazada İskele Meydanı 330
Fotoğraf 42. Adalar Cemevi 330
Fotoğraf 43. Burgazada Hristo Manastırı/Bayraktepe 330
Fotoğraf 44. Burgazada Kalpazankaya Plajı 330
Fotoğraf 45. Heybeliada Değirmenburnu Tabiat Parkı 333
Fotoğraf 46. Heybeliada Ruhban Okulu 333
Fotoğraf 47. Heybeliada Aya Nikola Kilisesi 333
Fotoğraf 48. Heybeliada Deniz Harp Okulu Yerleşkesi Komutanlığı 334
Fotoğraf 49. Heybeliada Ayayorgi Manastırı 334
Fotoğraf 50. Heybeliada Sanatoryumu 334
Fotoğraf 51. Heybeliada Terk-i Dünya Manastırı 334
Fotoğraf 52. Heybeliada Vaftizci Yahya Manastırı ve Kilisesi 335
Fotoğraf 53. Heybeliada Hüseyin Rahmi Gürpınar Evi Müzesi 335
Fotoğraf 54. Heybeliada İsmet İnönü Evi 335
Fotoğraf 55. Heybeliada Cami 335
Fotoğraf 56. Heybeliada Halk Kütüphanesi 336
Fotoğraf 57. Büyükada Saat Kulesi 339
Fotoğraf 58. Büyükada Çarşı Cami 339
Fotoğraf 59. Büyükada Rum Kilisesi 339
Fotoğraf 60. Büyükada Musevi Sinagogu 339
Fotoğraf 61. Büyükada Hamidiye Cami 340
Fotoğraf 62. Büyükada Mezarlığı 340
Fotoğraf 63. Büyükada İsa Rum Manastırı 340
Fotoğraf 64. Büyükada Eski Rum Yetimhanesi 341
Fotoğraf 65. Adalar Müzesi 341
Fotoğraf 66. Büyükada Rum Ortadoks Ayanikola Manastırı 341
Fotoğraf 67. Büyükada At Ahırları 342
Fotoğraf 68. Büyükada Aya Yorgi Manastırı 342
Fotoğraf 69. Sedef Adası Liya All 344
Fotoğraf 70. Birinci Kategoriyi İfade Eden Örnek 379
Fotoğraf 71. İkinci Kategoriyi İfade Eden Örnek 379
Fotoğraf 72. Üçüncü Kategoriyi İfade Eden Örnek 379
Fotoğraf 73. Dördüncü Kategoriyi İfade Eden Örnek 380
Fotoğraf 74. Kınalıada Yol Genişliği Hiyerarşisi- Örnek Sokaklar 396
Fotoğraf 75. Burgazada Yol Genişliği Hiyerarşisi- Örnek Sokaklar 398
Fotoğraf 76. Heybeliada Yol Genişliği Hiyerarşisi- Örnek Sokaklar 400
Fotoğraf 77. Büyükada Yol Genişliği Hiyerarşisi- Örnek Sokaklar 402
Fotoğraf 78. Adalar'da Yol Kaplama Malzemesi Örnekleri 410
Fotoğraf 79. Ticari cephe ve kaldırım birleşimi detay fotoğrafları 420

Fotoğraf 80. Ticaret/Konut Kullanımına Cephesi Olan Yollar 420
Fotoğraf 81. Ticari Kullanıma Cephesi Olan Yollar 426
Fotoğraf 82. Kınalıada Merdivenli Akslar/ Sokak Görüntüleri 438
Fotoğraf 83. Burgazada Merdivenli Akslar/ Sokak Görüntüleri 440
Fotoğraf 84. Heybeliada Merdivenli Akslar/ Sokak Görüntüleri 442
Fotoğraf 85. Adalar İEET Hattı 450
Fotoğraf 86. Bahçeli Sokak (Kınalıada) 496
Fotoğraf 87. Ferit Tüzün Sokak (Kınalıada) 496
Fotoğraf 88. Tekinay Sokak (Kınalıada) 496
Fotoğraf 89. Mehtap Sokak (Burgazada) 496
Fotoğraf 90. Çarşı Caddesi (Burgazada) 497
Fotoğraf 91. Gökada Sokak (Burgazada) 497
Fotoğraf 92. Refah Şehitleri Caddesi (Heybeliada) 498
Fotoğraf 93. Lozan Zaferi Caddesi (Heybeliada) 498
Fotoğraf 94. Fazıl Ahmet Aytaç Sokak (Kınalıada) 498
Fotoğraf 95. Mehtap Sokak (Burgazada) 499
Fotoğraf 96. Yeniyalı Sokak (Burgazada) 499
Fotoğraf 97. Düzayak Sokak (Heybeliada) 499
Fotoğraf 98. Ufuk Sokak (Kınalıada) 500
Fotoğraf 99. Kalpazankaya Sokak (Burgazada) 501
Fotoğraf 100. Ayyıldız Caddesi (Heybeliada) 501
Fotoğraf 101. İmralı Sokak (Heybeliada) 501
Fotoğraf 102. Bayır Sokak (Kınalıada) 502
Fotoğraf 103. Mutlu Sokak (Burgazada) 502
Fotoğraf 104. Çiçeklidağ Sokak (Heybeliada) 502
Fotoğraf 105. Burgazada'da Yer Alan Tek Turizm Bilgilendirme Tabelası 652
Fotoğraf 106. Münferit İşletme Bazlı Tabela Uygulamaları 653
Fotoğraf 107. Heybeliada Kahverengi Levha Örneği 653

1 GİRİŞ

1. GİRİŞ

Büyükada-Heybeliada-Burgazada-Kınalıada ve Sedef Adası olmak üzere beş adayı kapsayan alanda gerçekleştirilen, "Ekoloji Eksenli Kentsel Tasarım Rehberi "çalışmasıdır.

Toplamda

- Cilt I-Analitik Çalışmalar ve Sentez
- Cilt II-Kentsel Tasarım Rehberi Model ve İçerik

olmak üzere 2 ciltten oluşan Adalar Kentsel Tasarım Rehberi: "1/1000 Ölçekli Adalar İlçesi Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı" ile bir bütündür.

Yürütülen çalışmalarda 1. ciltte; analiz süreci aktarılmış, karakter bölgeleme çalışması ve sentez çalışması ortaya konmuştur.

Bu çalışmaların yöntem bilgileri ilgili yöntem başlığı altında açıklanmıştır. Sentez çalışması ile ortaya çıkan "karakter bölgeleme" sonucunda 4 (dört) farklı ölçek dizgesine erişilmiştir. Bu ölçekler:

■ 5 Ada geneli

■ Ada ölçeği

■ Alt bölge (karakter bölge) ölçeği

■ Noktasal ölçek

şeklinde sınıflandırılmıştır.

Rehberin 2. cildinde ise, model oluşturma – öneri ve içerik oluşturma bölümleri kapsamında; irdelenen analiz başlıklarındaki problemlere yukarıda belirtilen ölçek dizgesi içerisinde ve konu başlıkları sınıflaması ile çözüm aranmıştır.

Kentsel Tasarım Rehberi çalışması sürecinde 1. Cilt kapsamında yapılacak olan Analiz çalışmaları ana hatları ile 9 (dokuz) ana başlık altında yürütülecektir.

1. Hazırlık Analizleri
2. Yeşil Sistemler ve Ekoloji
3. Koruma ve Kültürel Miras
4. Yaşanabilir Kentsel Çevre
5. Sürdürülebilir Ulaşım ve Altyapı
6. Turizm
7. Kentsel Yaşam
8. Afet ve Krizler
9. Yerel Ekonomi

Bu raporun son bölümü olan Karakter Bölgeleme ve Sentez Çalışması bölümünde 9 ana analiz kalemi sentezlenerek her bir ada için ayrı olacak şekilde bölgeme çalışmasına dönüştürülecektir. Ortaya çıkarılacak olan bölgeleme çalışması, model ve öneri içerik üretme safhasında farklılaşacak olan yaklaşımların neden farklı olduğunun nedensellik noktasında temellendiği kavramsal zemini oluşturacaktır.

1.1. Adalar Kentsel Tasarım Rehberinin Hazırlanma Gerekçesi

Adalar Kentsel Tasarım Rehberi'nin hazırlanma gerekçesi incelendiğinde; öncelikli olarak uzun yıllardır Adalar'da yaşanan plansızlık sürecinin bir çözüme kavuşturulması amacının ortaya çıktığı görülmektedir. Adalar Kentsel Tasarım Rehberi;

- 2022 yılı içerisinde tamamlanan "1/5000 Ölçekli Adalar Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı"/ Katılımcı yöntemlerle ortaya konan "Adalar Strateji Belgesi" ve "1/1000 Ölçekli Adalar İlçesi Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı" arasında bir eşgüdüm sağlamak,
- Ölçekler arası kararların tutarlılıklarını ve devamlılıklarını sağlamak,
- Plan tekniklerinin ve plan notu tariflerinin çözünürlüklerinin yetmediği konularda strateji ve kuralları geliştirmek,
- Adalar yaşamındaki mekânsal organizasyonu sağlanmak,
- Yapılacak ve yapılmakta olan tüm uygulama – proje – yarışma vb. unsurlar için genel bir çerçeve oluşturmak ve yol gösterici olmak,
- Sadece mekânsal değil, ortak akılla belirlenen kararlar ve regülasyonlar ile bir yaşam rehberi niteliğinde olmak,

amaçları ile ortaya konmuştur.

1.2. Rehberin Yönetim ve İletişim Şeması

Adalar Kentsel Tasarım Rehberi yönetim ve iletişim şeması incelendiğinde, gerekçe kısmında vurgulanan eşgüdüm kelimesi özelinde "Kentsel Tasarım Rehberi'nin pozisyonu daha net olarak anlaşılacaktır.

■ Yönetim şeması olarak rehber; İBB Etüt Projeler Dairesi Başkanlığı, Kentsel Tasarım Şube Müdürlüğü İşleri kapsamında; İBB'nin ilgili iç birimlerinden oluşan paydaşlar ve Adalar'da faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlar ile iletişim halinde olan,

■ "1/5000 Ölçekli Adalar Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı" ekibi olan İBB Şehir Planlama Şube Müdürlüğü ve "1/1000 Ölçekli Adalar İlçesi Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı" müellifini görevlendiren Adalar Belediyesi ile karşılıklı eşgüdüm içerisinde olan bir pozisyonda yer almaktadır.

■ Konusunda Uzman akademisyenlerden oluşan danışma kurulu da Adalar Kentsel Tasarım Rehberi sürecinde yer almıştır.

1.3. Rehberin Tasarlanma Süreci

Adalar Kentsel Tasarım Rehberi'nin Tasarlanması Süreci temelde 7 aşamadan oluşmaktadır.

1 Tanışma ve Vizyon Belirleme

Bu aşamada önceki bölümde tanımlanan İBB İlgili birimleri, Adalar'da faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşu yetkilileri ve Adalar'da yaşayan vatandaşların katılımı ile bir "Tanışma ve Vizyon Belirleme" toplantısı gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda sürecin nasıl ilerleyeceği, rehberin önemsediği hususlar ve çözümlere giden yollar katılımcılara aktarılmış ve görüşleri alınmıştır. Benzer toplantılar süreç boyunca devam etmiştir ve çalışmanın sonuç ürünleri de 7 aşamanın tamamlanmasından sonra, benzer bir toplantı ile aynı paydaşlara aktarılmış, görüşler ve öneriler ile kentsel tasarım rehberi son halini almıştır.

2 Veri Yönetimi

Çalışmanın bu aşamasında Adalar hakkındaki tüm veriler toplanarak bir veri havuzu oluşturulmuştur ve kategorize edilerek bu verilerden nasıl faydalanılacağı kurgulanmıştır. Buna göre 7 farklı tipte veri alt havuzu oluşturulmuştur.

1. Kurum görüşleri: Tüm resmî kurumlardan toplanan, Adalar'da devam eden projeler, idarelerin tasarrufları, talep-istek ve görüşleri toplanmıştır.

2. "1/5000 Ölçekli Adalar Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı" hazırlanması sırasında üretilen tüm şehircilik analizleri ve GIS veri tabanları

3. Adalar hakkında yazılmış literatür ve benzeşen dünya örnekleri

4. Tanışma ve Vizyon toplantısında belirtilen istek-talep ve Adalar'a ilişkin vizyon beklentileri

5. Sivil Toplum Kuruluşlarının bugüne kadar gerçekleştirdiği çalışmalardan elde edilen bilgi-belge-proje ve öneriler

6. Saha Çalışmaları: Bu kapsamda Adalar genelindeki tüm kentsel sit alanların sınırları içerisinde kalan yollar baz alınarak, 80km'lik toplam aks uzunluğu boyunca yersel lazer tarama cihazları yardımıyla 3D nokta bulutu verisi oluşturulmuştur. Bunun yanı sıra drone uçuşları yardımıyla Adalar'ın 3D mesh modeli çıkarılmıştır. Çalışma ekipleri ayrıca önem arz eden noktalarda genel-özel alan gezileri ile fotoğraflama ve tespit çalışmaları gerçekleştirmiştir.

7. İBB bünyesinde farklı birimlerde çalışılmış, çalışılmakta olan proje süreçleri süperpoze bir anlayış içerisinde değerlendirilmiştir, sorun tespitlerinden ve çözüm yaklaşımlarından faydalanılmıştır.

3 Araştırma – Raporlama Çalışması

"Kentsel Tasarım Rehberleri" gelişme sürecinin kontrol etme eylemi olup, tasarım kontrolleri ile birlikte kentsel mekânla buluşmakta, aktörler arası işbirliğini koordine etmektedir. Adalar Kentsel Tasarım Rehberi belirli bir alana ya da bölgeye özgü hazırlanan kentsel tasarım rehberleri kapsamına girmektedir. Kentsel tasarım rehberi kavramı ulusal ve uluslararası literatürden etraflıca incelenmiş,

Adalar Kentsel Tasarım Rehberi ile ortak yönlere sahip olabilecek dünya örnekleri derlenmiş, rehberin yasal çerçevede nasıl konumlanacağı aktarılmış, Adalar hakkında araştırmalar ve kapsamlı veri toplamaları gerçekleştirilmiştir.

■ Tasarımı yönlendirecek verilerin yerleşmenin veya mekânın gelişimi için üretilen fikirlerin bir parçası olarak hazırlanmasına,

■ Konunun ve yerin özgünlüğü de dikkate alınarak net, okunaklı ve yenilikçi bir yöntemle ifade edilmesine,

■ Veriler, karar oluşumuna katkıda bulunmak isteyen herkesin kullanabileceği, anlayabileceği sadelikte, kafa karışıklığı yaratmayacak şekilde mümkün olduğunca net ve akılda kalıcı bir şekilde sunulmasına,

■ Kentsel tasarım rehberini elde etmeyi ve uygulamayı amaçlayan idare/yerel yönetim ile uygulama yapacak müellifler açısından da yol göstermesine,

yönelik ilkesel kararlar araştırma-raporlama çalışmasında belirlenmiştir.

4 Analiz Süreci (Kitap I içeriği)
5 Sentez ve Karakter Bölgeleme (Kitap I içeriği)
6 Model ve İçerik Oluşturma (Kitap II içeriği)

7 Rehberin Yazımı – Koruma Kurulu Onayı –Basım Yayın ve Tanıtımı

Adalar Kentsel Tasarım Rehberi kapsamında yapılan tüm çalışmalar tamamlandığında onay süreci için Kültür ve Turizm Bakanlığı İstanbul 5 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kuruluna iletilmiştir. Kurulun 11.08.2023 tarih ve 11159 sayılı kararı ile İstanbul ili, Adalar ilçesi, kentsel, arkeolojik ve doğal sit alanları ile özel çevre koruma bölgesine ilişkin Adalar Kentsel Tasarım Rehberi'nin revize edilmesine, hazırlık sürecinde imar planlarının kesinleşmesi durumunda imar planı notlarıyla uyumu da gözetilerek hazırlanacak kentsel tasarım rehberinin Kurula iletilmesine karar verilmiştir. İstenen revizyonlar yapılarak kurula gönderilmiştir. Kurul tarafından dosya incelenmiş, gerekli görüşmeler yapılmıştır. İstanbul 5 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 27.12.2023 tarih ve 11705 sayılı kararı ile İstanbul ili, Adalar ilçesi, kentsel, arkeolojik ve doğal sit alanları ile özel çevre koruma bölgesine ilişkin Adalar Kentsel Tasarım Rehberi'nin kültür varlıkları açısından uygun bulunmuştur.

Kültür varlıkları açısından uygun olduğuna karar verilen kentsel tasarım rehberi, İstanbul 1 Numaralı Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonuna gönderilmiştir. İstanbul 1 Numaralı Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonunun 16.05.2024 tarih ve 01-2322 sayılı karar ile kentsel sit, doğal sit ve arkeolojik sit alanlarına ve Marmara Denizi ve Adalar Özel Çevre Koruma Bölgesine yönelik nazım ve uygulama imar planları doğrultusunda hazırlanan Kentsel Tasarım Rehberi'nin 2863 sayılı Yasa çerçevesinde tabiat varlıkları açısından değerlendirilerek bazı düzeltmeler istenmiştir. Özel statülü alanlara yönelik mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla Adalar Kentsel Tasarım Rehberi'nin, tabiat varlıkları açısından 2863 sayılı Yasa, 728 ve 113 sayılı İlke Kararları çerçevesinde yapılan düzeltmelerle uygun olduğuna karar verilmiştir. İstanbul 1 Numaralı Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonun görüşleri doğrultusunda yapılan düzeltmeler metin içinde (*) referansıyla belirtilmiştir.

Rehberin ortaya koyduğu "Kentsel Tasarım Rehberi" konuları tamamlanarak ilgili koruma kurulunda ve tabiat varlıklarını koruma bölge komisyonunda onay süreci gerçekleştirilmiştir. Süreci takiben rehberin basım-yayın ve tanıtımı gerçekleştirilecektir.

2
ANALİTİK ÇALIŞMALAR

2. ANALİTİK ÇALIŞMALAR

Adalar Kentsel Tasarım Rehberi çalışmasının 2. Safhasını olan Analitik Çalışmalar bölümü oluşturmaktadır. Bu çalışmada Adalar'a özgü tespitler, analizler yapılması, bu analizler sonucunda karakter bölgeleme çalışmaları ve sentezlerin yapılması planlanmaktadır.

Adalar eşsiz kültürel, doğal peyzajı ve biyolojik çeşitliliğiyle İstanbul'un en önemli doğal peyzaj ve koruma alanlarından birisidir. Sahip olduğu doğal zenginliklerin yanında yapıldığı döneme ait özgün niteliklere sahip sivil mimarlık örnekleri ve anıtsal yapılar ile çok kültürlü bir yapı göstermektedir. Bu eşsiz doğal ve kültürel yapıyı ve Adalar'ın karakterini doğru anlamak kentsel tasarım rehberi için çok önemli bir bileşendir. Yapılacak analizler Adalar'ın mevcut yapısını anlamaya yardımcı olacaktır.

Genel olarak Adalar için yeşil sistemler ve ekoloji, koruma ve kültürel miras, yaşanabilir kentsel çevre, sürdürülebilir ulaşım ve altyapı, turizm, kentsel yaşam, afet ve krizler ile yerel ekonomi olmak üzere 8 ana başlıkta analizler yapılmaktadır. Adalar ile ilgili temel bilgiler, mevcut durum ve Adalar'a özgü değerleri saptamak için araştırmalar yapılıp veriler toplanmaktadır. Sağlıklı bir analiz yapılabilmesi için kurumlardan gelen en güncel veriler kullanılmaktadır.

Adalar Kentsel Tasarım Rehberi çalışmasına altlık oluşturacak temel araştırma, inceleme verileri toplanarak harita ve veri tabanları ile analizler yapılmaktadır. Yazılı bilgiler ve raporlar haritalar, şemalar, çeşitli çizimler, fotoğraflar gibi görsellerle desteklenerek, herkesin anlayabileceği bir şekilde sunulması planlanmaktadır.

Analiz çalışmaları hazırlık analizleri ile başlayarak aşağıda verilen 8 ana başlık ve bunların altında yer alan alt başlıklar özelinde yapılmaktadır.

Hazırlık Analizleri

- A-HAZ-01: Konum-Üst Ölçek ve Yakın Çevre Analizi
- A-HAZ-02: Ekoloji ve Biyoçeşitlilik Özellikler Ekseninde Adalar'ın Özelliklerinin Genel Değerlendirilmesi
- A-HAZ-03: Tarihsel Süreç Ekseninde Adalar'ın Özelliklerinin Genel Değerlendirilmesi
- A-HAZ-04: İdari Sınırlar Analizi
- A-HAZ-05: Sınırlar ve Eşikler Analizi / Fiziki-Hukuki Sınırlar Bir Arada
- A-HAZ-06: Arazi Kullanım Çalışması – Adalar'ın Genel Görünümü
- A-HAZ-07: Mülkiyet Analizi
- A-HAZ-08: Parsel Büyüklüğü Analizi
- A-HAZ-09: Kat Adetleri Analizi
- A-HAZ-10: Dolu Boş Analizi
- A-HAZ-11: Yoğunluk - Dolu Boş Analizi
- A-HAZ-12: Eş Yükselti Analiz Çalışması
- A-HAZ-13: Arazi Eğim Analizi
- A-HAZ-14: Sokak Doku Analizleri

Yeşil Sistemler ve Ekoloji

- A-EKO-1: Hava-Deniz ve Gürültü Kirliliği Yaratacak Unsurlar
- A-EKO-2: Doğal ve Biyokültürel Peyzaj Ögeleri
- A-EKO-3: Adalar'ın Biyoçeşitliliğine İlişkin Genel Tespit ve Analiz Çalışmaları
- A-EKO-4: Kıyı Kenar Çizgisi Kara ve Deniz Tarafındaki Uyumsuz Düzenlemeler
- A-EKO-5: Ormanlarda Mesire Amaçlı Tahsis Edilen Alanlardaki Mevcut Kullanım Biçimleri
- A-EKO-6: Doğal Sit Alanında Kalan Ancak Orman Dışı Alanlardaki Kullanım Biçimleri
- A-EKO-7: Yeşil Alanlar Örüntüsü
- A-EKO-8: Kültürel Peyzaj Alanları
- A-EKO-9: Dolgu Alanları Analizi

Koruma ve Kültürel Miras

Koruma ve Kültürel Mirasa İlişkin Analizler

- A-KOR-1: Kimlik Ögeleri
- A-KOR-2: Kentsel Bellek
- A-KOR-3: Anıt ve Sivil Mimarlık Örnekleri – Uygunsuz Müdahaleler
- A-KOR-4: Anıt Ağaçlar
- A-KOR-5: Afet Riski Altındaki Kültürel Miras Ögeleri
- A-KOR-6: Cephe Tipoloji Çalışması
- A-KOR-7: Somut Olmayan Kültürel Miras İzlerinin Mekânsal İzlerinin Sürülmesi

Sokak Siluetleri

- A-KOR-8: Adalar Genelinde Mevcut Sokak Siluetlerinin Çıkarılması

Adalar 3 Boyutlu Mesh Model

- A-KOR-9: Tüm Adalar'da Drone ile Mesh Model Ortaya Çıkarılması

Yaşanabilir Kentsel Çevre

- A-KÇ-1: Kamusallık
- A-KÇ-2: Kamusal Mekânlar Örüntüsünün Analizi / Aktif-Pasif Mekânlar-Oturma Dinlenmeye Uyumlu Arayüzler
- A-KÇ-3: Algı Analizi / Geçirgenlik-Kapalılık-Su İlişkisi-Sınır Elemanları-Görüş Açıları-İnsan Ölçeği
- A-KÇ-4: Kentsel İmaj Analizi
- A-KÇ-5: Kamusal Donatı Alanları
- A-KÇ-6: Kıyı Kullanım Biçimleri

Sürdürülebilir Ulaşım ve Altyapı

- A-UA-1: Yol Kademelenme Analizi
- A-UA-2: Yol Karakter Tipoloji Haritası
- A-UA-3: Yol Kademelenme-Karakter-Arazi Eğimi Çakıştırması ve Sentezlenmesi
- A-UA-4: Yürünebilirlik Değerlendirmesi-Yaya Sürekliliği Analizi
- A-UA-5: Yaya Odak Noktaları ve Dağılım Rotaları-Mevcut Hareketin Değerlendirilmesi
- A-UA-6: Mevcut Sokak Kesitleri
- A-UA-7: Yaya Alanlarında Engeller Analizi
- A-UA-8: Bisiklet Kullanımı İçin Gereklilikler Analizi
- A-UA-9: Ulaşım ile İlgili Şarj İstasyonları-Duraklar-Levhalar-Tabelalar-Yol Şerit vb. Tüm Ulaşım Unsurlarının Örneklem ile Tespitleri

Turizm

- A-TU-1: Kültür – İnanç Noktaları – Kamusal Sanat Ögeleri Tespit Analizleri
- A-TU-2: Adalar Turizm Destinasyonları ve Ziyaretçi Profili Yönetimi
- A-TU-3: Orman ve Doğal Sit ve Kıyı Alanlarında Potansiyel Durum Baskısı Yaratan Unsurlar Analizi
- A-TU-4: Turizme Yönelik Mevcut Bilgilendirme Sistemlerinin Değerlendirilmesi ve Analizi
- A-TU-5: Turizme Destek Olan Yan Fonksiyonların (Kreatif endüstriler, atölyeler vs.) Gibi Unsurlara Gereksinimin Değerlendirmesi ve Mekânsal Gereksinimlerinin Ortaya Konması

Kentsel Yaşam

- A-KY-1: Kentsel Yaşam Alışkanlıkları ve Kullanıcı Profilleri
- A-KY-2: Sosyal ve Kültürel Yaşama Ev Sahipliği Yapabilecek Alanların Tespiti ve Nitelik
- A-KY-3: Spor Aktivitelerine Ev Sahipliği Yapabilecek Alanların Tespiti ve Nitelik Değerlendirmesi
- A-KY-4: Sokak Hayvanları ve Adada Kalan Atlar İçin Mevcutta Yer Alan Mekânsal Düzenlemelerin Değerlendirilmesi

Afet ve Krizler

- A-AFT-1: Yerleşime Uygunluk
- A-AFT-2: Afet Durum Senaryolarına Hazırlık Durumu Analizi – Dayanıklılığı Artıracak Mekânsal Önlemlerin Tespiti

Yerel Ekonomi

- A-EKN-1: Kentsel Tarım için Uygun Olabilecek Alanların Tespit ve Analizler İfadesindeki Alanlar, Meclise İletilen "1/5000 Ölçekli Adalar Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı" ile Birlikte Tespit Edilmiş ve Plana İşlenmiş Durumdadır. Bu Alanların Mekânsal Düzenlemelerine İlişkin Ana Gereksinimlerin Analiz Edilmesi
- A-EKN-2: Balıkçı Barınaklarının ve Sahip Oldukları Mekânsal Niteliklerin Analiz Edilmesi

Analizlerden elde edilen bilgiler ışığında Adalar'da; 5 Ada geneli, Ada ölçeği, Alt bölge (karakter bölge) ölçeği, Noktasal ölçek olmak üzere farklı ölçeklerde karakter bölgeleme çalışması yapılmaktadır. Daha sonra sentez çalışmaları yapılarak Adalar kentsel Tasarım Rehberi için model ve içerik oluşturma safhasına geçilmektedir.

2.1.
HAZIRLIK ANALİZLERİ

2.1. Hazırlık Analizleri

Hazırlık analizleri: açıklanan ölçek sistematiği doğrultusunda gerçekleştirilecek olup, Adalar'ın genel kimliğini ve karakterini, özellikle ekoloji ve tarih ekseninde ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

A-HAZ-1: Konum-Üst Ölçek ve Yakın Çevre Analizi

A-HAZ-2: Ekoloji ve Biyoçeşitlilik Özellikler Ekseninde Adalar'ın Özelliklerinin Genel Değerlendirilmesi

A-HAZ-3: Tarihsel Süreç Ekseninde Adalar'ın Özelliklerinin Genel Değerlendirilmesi

A-HAZ-4: İdari Sınırlar Analizi

A-HAZ-5: Sınırlar ve Eşikler Analizi / Fiziki-Hukuki Sınırlar Bir Arada

A-HAZ-6: Arazi Kullanım Çalışması – Adalar'ın Genel Görünümü

A-HAZ-7: Mülkiyet Analizi

A-HAZ-8: Parsel Büyüklüğü Analizi

A-HAZ-9: Kat Adetleri Analizi

A-HAZ-10: Dolu Boş Analizi

A-HAZ-11: Yoğunluk - Dolu Boş Analizi

A-HAZ-12: Eş Yükselti Analiz Çalışması

A-HAZ-13: Arazi Eğim Analizi

A-HAZ-14: Sokak Doku Analizleri

A-HAZ-1: Konum, Üst Ölçek ve Yakın Çevre Analizi

İstanbul İli coğrafi konum olarak 28° 01’ ve 29° 55’ doğu boylamları ile 41° 33’ ve 40° 28’ kuzey enlemleri arasında yer almaktadır. İl alanı idari bakımdan doğu ve güneydoğudan Kocaeli’nin Karamürsel, Gebze, Merkez ve Kandıra ilçeleriyle; güneyden Bursa’nın Gemlik ve Orhangazi ilçeleriyle; batı ve kuzeybatıdan Tekirdağ’ın Çorlu, Çerkezköy ve Saray ilçeleri ile Kırklareli’nin Vize İlçesi topraklarıyla çevrilidir.

Marmara Denizi’nde bulunan irili ufaklı 25 adadan dokuzunu kapsayan Adalar ilçesi, İstanbul il sınırları içerisinde, 40° 49’ 10” kuzey ile 29° 06’ 45” doğu koordinatları arasında kalmaktadır.

İstanbul’un güneydoğusunda, Bostancı’dan Kartal’a kadar uzanan kıyının karşısında kalmakta ve iki kümede toplanmaktadır. Birinci küme kıyıya daha yakın olarak kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanan Kınalıada, Burgazada, Kaşık Adası, Heybeliada, Büyükada, Tavşan Adası ve Sedef Adası’ndan, ikinci küme ise daha açıktaki Sivriada ve Yassıada’dan oluşmaktadır. Sivriada ve Yassıada’nın bakanlıkça planları yapıldığından plan sınırı dışında bırakılmıştır. Tavşan ve Kaşık adasında ise yerleşim yeri bulunmamaktadır. Yerleşim alanları kentsel sit alanları içerisinde yer almakta iken doğal sit alanlarında ise meskûn yerleşim alanları bulunmamaktadır. Fakat doğal sit alanları içerisinde eski manastırlar, mezarlıklar, okul alanları vb. gibi hizmet fonksiyonları mevcutta yer almaktadır.

Adalar’ın tamamı 1.108,5 hektar yüz ölçümüne sahip olup, 475,8 hektarı yerleşik alanlardır. Diğer kısımlar ise genelde ormanlık, makilik ve kayalık alanlardan oluşmaktadır.

Büyükada ve Sedef Adası

Büyükada’nın doğusunda Sedef Adası, kuzeybatısında Heybeliada, güneyinde Tavşan Adası bulunmaktadır. En uzun ada olan ve 4.200 metre uzunluğa sahip Büyükada, aynı zamanda 534,99 hektarlık alanla en büyük ada konumundadır. Adalar’ın en yüksek tepesi, Büyükada’nın güneyinde yükselen Yücetepe’dir (202 metre). Çevre uzunluğu 22.146 metredir.

32,99 hektar ile içinde yerleşim bulunan en küçük ada olan Sedef Adası, ilçenin en doğusunda yer almaktadır.

Heybeliada

Heybeliada’nın batısında Kaşık Adası ve Burgazada, Güneydoğusunda ise Büyükada bulunmaktadır. Yaklaşık 2400 metre uzunluk ile en geniş ada olan Heybeliada, 249,48 hektar büyüklük ile ilçenin en büyük ikinci adasıdır. Çevre uzunluğu 12.365 metre olan adanın en yüksek noktası 136 metre ile Değirmentepe’dir.

Burgazada

Doğusunda Heybeliada ve Kaşık Adası, kuzeyinde Kınalıada, batısında Sivriada ve Yassıada bulunmaktadır. 146,66 hektar büyüklük ile ilçenin en büyük üçüncü adasıdır. Boyu 1300 metre, eni 1500 metre uzunluğa sahiptir. Bayraktepe 170 metre ile Adalar’ın en yüksek ikinci noktasıdır. Çevre uzunluğu 6893 metredir.

Kınalıada

Burgazada’nın kuzeyinde yer alan adanın en ve boy uzunlukları yaklaşık 1.325 metre ile birbiri ile neredeyse eşit durumdadır. Alan büyüklüğü 134,72 hektar ile ilçenin dördüncü büyük adası konumundadır. En yüksek noktası 115 metre ile Çınartepe’dir. Çevre uzunluğu ise 7261 metredir.

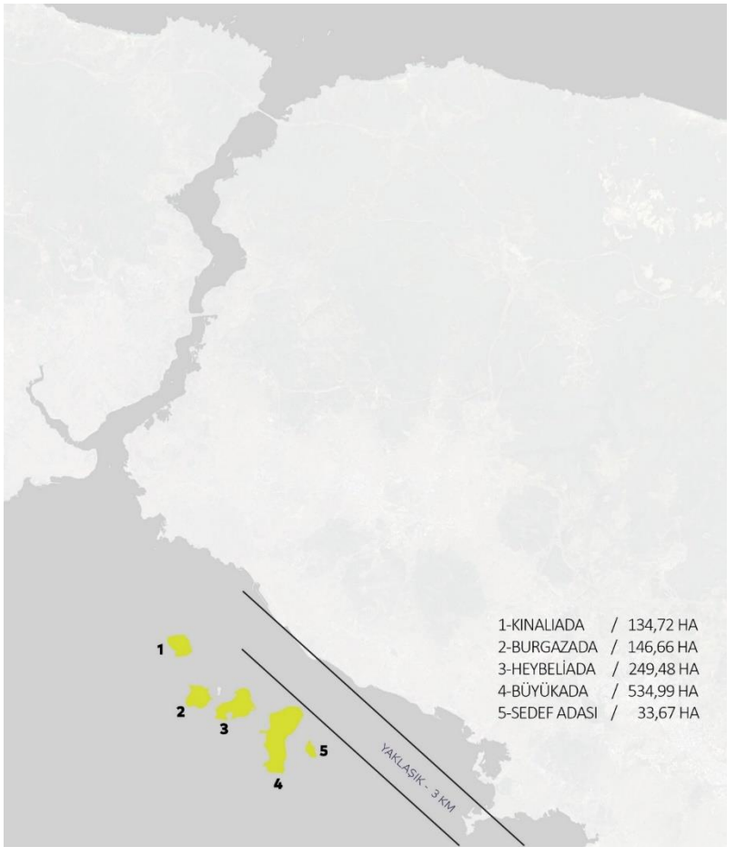

Şekil 1. Adalar'ın Konumu

Adalar'daki her iskelenin konumu tarihsel perspektifte bakıldığında yerleşmenin makroformuna ve yönelişine yön verdiği gibi ulaşım yapısına da yön vermiştir.

Adalar'ın İstanbul ile ulaşım anlamında ilişkilenme düzeyi birincil seviyede deniz ulaşımı ile sağlanmaktadır. Adalar deniz yolları en yoğun olarak şekilde belirtilen iskele noktaları ile ilişki içerisindedir. Bunlar uzaktan yakına doğru Beşiktaş-Kabataş-Eminönü-Kadıköy-Bostancı ve Kartal olarak sıralanabilir. Beşiktaş haricindeki tüm bu noktalar güçlü raylı sistem bağlantılarının da olması sebebiyle ve otobüs erişimlerinin de yoğun olmasının yardımıyla birer transfer merkezi olarak adlandırılabilirler.

Adalar deniz ulaşımı, deniz aracının yönüne bağlı olarak Adalar'ı sırayla ziyaret ederek devam eden bir güzergâh ortaya koymaktadır.

Heybeliada ve Burgazada arasında ve Büyükada - Sedef Adası arasında yatay geçiş imkânları bulunmaktadır.

Adalar'ın bu kadar yakın olmasına rağmen deniz taşıtlarının iskeleye yanaşma manevraları hem zaman olarak uzun sürebilmektedir hem de manevra sahası olarak araçların geniş alanlar tarıyor olmaları ilgili sahil kesimlerinde gürültü kirliliği, deniz kirliliği, denizin aktif kullanımında negatif etkiler gibi problemleri doğurabilmektedir.

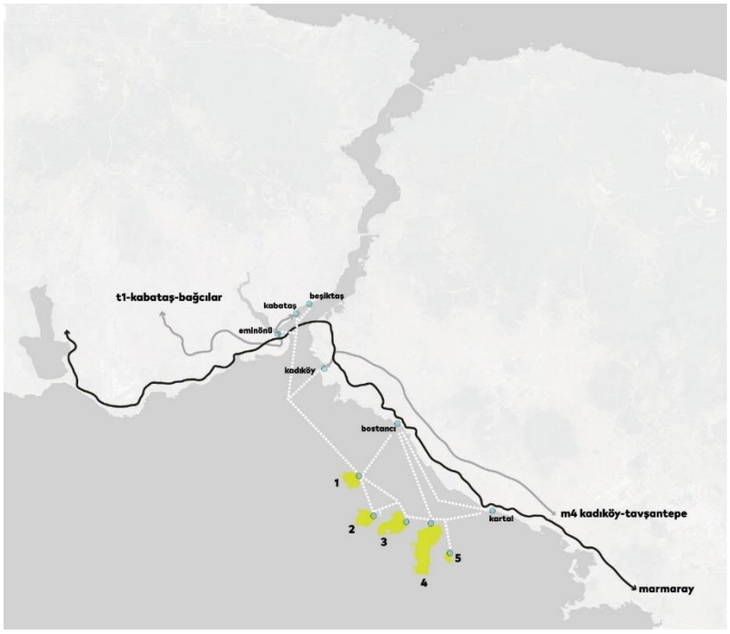

Şekil 2. Yakın Çevre Analizi

Adalar deniz ulaşımı modları aşağıda listelenmiştir;

Şehir Hatları

- Kabataş-Adalar Hattı: Kabataş-Eminönü-Kadıköy-Kınalıada-Burgazada-Heybeliada-Büyükada-Bostancı
- Beşiktaş-Adalar Hattı: Beşiktaş-Kınalıada-Burgazada-Heybeliada-Büyükada
- Bostancı-Adalar Ring Hattı: Bostancı-Kınalıada-Burgazada-Heybeliada-Büyükada-Bostancı

Dentur Avrasya

- Beşiktaş-Kabataş-Eminönü-Kınalıada-Heybeliada-Büyükada
- Avcılar-Kınalıada-Heybeliada-Büyükada (Yaz tarifesi-Hafta sonu ve Bayram Tatillerinde yapılmaktadır)
- Yalova-Büyükada-Heybeliada (Yaz tarifesi-Hafta sonu ve Bayram Tatillerinde yapılmaktadır)

Prenstur

- Kartal-Büyükada-Heybeliada

İDO

- Kabataş-Yenikapı-Kınalıada-Burgazada-Heybeliada-Büyükada (Yaz Sezonu)
- Mavi Marmara Yük Tarifesi
- Bostancı-Büyükada-Heybeliada-Burgazada-Kınalıada

Turyol

- Eminönü-Heybeliada-Büyükada-Kınalıada
- Karaköy-Heybeliada-Büyükada-Kınalıada
- Kadıköy-Heybeliada-Büyükada-Kınalıada

Mavi Marmara

- Beşiktaş-Kabataş-Eminönü-Heybeliada-Büyükada
- Bostancı-Heybeliada-Büyükada
- Büyükada-Bostancı
- Heybeliada-Bostancı
- Bostancı-Kınalıada-Burgazada
- Kınalıada-Bostancı
- Kınalıada-Burgazada
- Yeşilköy-Büyükada-Heybeliada-Kınalıada (Yaz tarifesi)

YERLEŞİM YÖNÜ

Adalar genelinde yapıların bir arada yer aldığı kentsel sit alanları neredeyse hepsinde aynı yönde (doğu ve kuzey) yöndedir. Büyükada'da ek olarak batı yönde de yamaçlarda yerleşim yer almaktadır. Bu genel ortak özellik hem güneşlenme hem topoğrafik yapıların benzerliği hem de Adalar'ın deniz yolu bağlantısının temel bileşeni olan iskelelerin konumları ve İstanbul'a doğru aldığı pozisyondan kaynaklanmaktadır. Belirtilen kentsel sit alanları şekilde belirtildiği üzere %28 ile %49 arasında çeşitlilik göstermektedir. Bu alanlar içerisindeki yapıların izdüşümsel doluluk oranları ise kentsel sit alanlarına oranla %14 ile %32 arasında değişiklik göstermektedir. Genel yaklaşık ortalama ise %21 civarında kabul edilebilir.

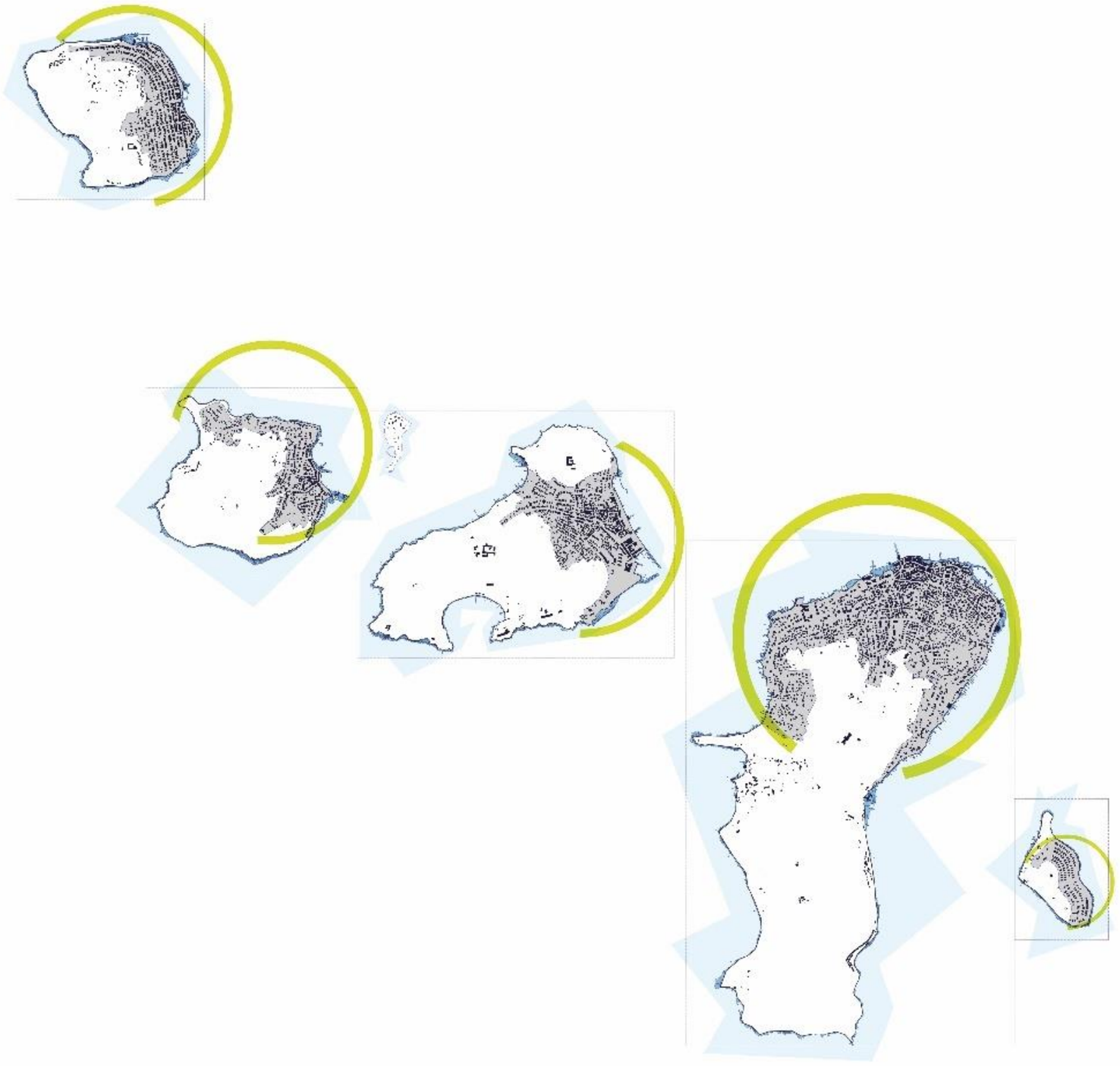

Şekil 3. Adalar'ın Yerleşim Yönleri

A-HAZ-2: Ekoloji ve Biyoçeşitlilik Özellikler Ekseninde Adalar'ın Özelliklerinin Genel Değerlendirilmesi

Adalar, Marmara denizi içinde 40° 55' ve 40° 50' kuzey enlemleri ile 29° 02' ve 29° 08' doğu boylamları arasında bulunmaktadır (Google Earth). Adalar, İstanbul Boğazı güney girişinin yaklaşık 12km güneyinde Kocaeli Yarımadası'na paralel dizilim göstermektedir. Adalar'ın ana kayası, arkoz ve kuvarsittir ve bu ana kaya alanlarında orman ve maki vejetasyona ev sahipliği yapmaktadır. Eğimin azaldığı kıyıya yakın alanlarda alüvyon görülmektedir ve yerleşimler bu alanlarda yoğunlaşmaktadır. Tüm adalarda sahilden itibaren topoğrafyanın yükseldiği alanlarda yamaç molozu vardır ve eğimin arttığı alanlarda kil oranı artmaktadır.[1] Adalar toprağında alüminyum oksit ve demir oksit bulunmaktadır. Adalar'ın kendine özgü kızıl toprak rengi bu oksitlenme ile oluşmaktadır. [2]

Adalar jeoloji ve jeoteknik incelemelerinde alüvyon alanlarda 1 ila 10m arasında yer altı suyuna, yamaç molozlarında ise yaklaşık 5m derinlikte yer altı suyuna rastlanmıştır. Bu yer altı suyu potansiyeline ek olarak Büyükada'da deniz seviyesinin 30m altında tatlı suyu kaynağı bulunmuştur ve günde 200ton su kullanımı kaynağı sağladığı bilinmektedir.[3] Bu yeraltı su kaynakları haricinde Adalar'da yer üstü su ögesi bulunmamaktadır. Adalar'da ılıman Akdeniz iklimi görülmektedir. İstanbul İli Kartal İstasyonu verilerine göre Adalar'da hâkim rüzgâr kışın batı (Günbatısı) ve yazın doğu (Gündoğusu) olarak saptanmıştır. Büyükada'nın doğusu 2,8-4,4km/sa ile en düşük hızda rüzgârı almaktadır. Kınalıada'nın batısı ise 7,7-9,0km/sa ile en hızlı rüzgâra açıktır.

Anlatılan klimatik, jeolojik ve konum özelliklerine bağlı olarak Adalar'da iğne yapraklı orman, maki ve garig formasyonları hâkimdir.[4] Doğal formasyonda, 55 familyaya ait 335 doğal bitki taksonu bulunmaktadır.[5] Adalar'da orman kuran tek tür Pinus brutia (Kızılçam)'dır.[6] Pinus brutia ormanlarının tahrip olduğu alanlarda ise maki ve garig formasyonu takipçi bitki örtüsüdür.[7] Bu doğal orman vejetasyonu içinde, sulak alanlarda ve tarım alanlarında fauna çeşitliliği dikkat çekicidir. Adalar'da yaklaşık 70 kuş türü, 20 türü aşkın deniz ve kıyı canlısı türü gözlemlenmiştir.[8] Bu türlere ek olarak 71 böcek türünün olduğu literatürde yer almaktadır.[9]

Şekil 4. İstanbul Adalar'ı Konumu (KANİP, 2021 verileri kullanılarak hazırlanmıştır.)

[1] Telli, S. (2010), İstanbul Adalarının Jeomorfolojisi, Yüksek Lisans Tezi, İ.Ü. SBE Coğrafya Anabilim Dalı, İstanbul.
[2] Yaltırık, F., Efe, A., Uzun, A. (1993), "İstanbul Adalarının Doğal ve Egzotik Bitkileri", İstanbul Adaları İmar ve Kültür Vakfı Yayınları, No: 1, İstanbul.
[3] "Su gibi Aziz olun" Gazete Kadıköy https://www.gazetekadikoy.com.tr/gundem/su-gibi-aziz-olun erişim tarihi: 05.07.2022
[4] Günal, N., (1998), İstanbul Adalarında Bitki Örtüsü-İklim İlişkileri, Türk Coğrafya Dergisi, Sayı 33, s.101-128.
[5] Uzun, A. (1991), İstanbul Adalarının Doğal ve Egzotik Bitki Türlerinin Adalar Peyzajındaki Yeri ve Önemi Üzerine Araştırmalar, Doktora Tezi, İ.Ü. FBE Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İstanbul.
[6] Barış Karatekin, N. (2014), İstanbul Prens Adalarının Doğal Yapı Eşiklerinin Saptanması ve Planlama Açısından Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Y.T.Ü. FBE. Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı Peyzaj Planlama Programı, İstanbul.
[7] Uzun, A. (1991), İstanbul Adalarının Doğal ve Egzotik Bitki Türlerinin Adalar Peyzajındaki Yeri ve Önemi Üzerine Araştırmalar, Doktora Tezi, İ.Ü. FBE Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İstanbul.
[8] Adalar Müzesi Deniz Canlıları İndeksi https://www.adalarmuzesi.org/cms/projeler/marmara-deniz-canlilari-indeksi erişim tarihi: 05.07.2022
[9] Çanakçıoğlu, H. ve Mol, T. (1998), Orman Entomolojisi- Zararlı ve Yararlı Böcekler, Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları, İstanbul.

Tüm bu biyotik ve abiyotik ekoloji unsurları ile Adalar yaklaşık iki bin yıllık geçmişinde, Pagan Doğu Roma, Hristiyan Doğu Roma, Osmanlı İmparatorluğu insan medeniyetlerini sürecinde değişmemiştir. Adalar'dan Büyükada, Heybeliada, Burgazada, Kınalıada ve Sedef adası yerleşime açıktır. Kaşık adası, Yassıada, Sivriada ve Tavşan adası ise yerleşime açık değildir. Bu rehber kapsamında yerleşime açık olan beş ada: Büyükada, Heybeliada, Burgazada, Kınalıada ve Sedef adası ele alınmıştır.

Adalar'ın Ekoloji ve Biyoçeşitlilik Özellikleri

Adalar'ın ekoloji ve biyolojik çeşitlilik özellikleri doğal yapıyı şekillendiren unsurlarla birlikte değerlendirilmiştir. Adalar'da hâkim olan Akdeniz ikliminin bakılar ve yükseklikle bağlı olarak değiştiği gözlemlenmektedir. Ada ormanları, antropojenik etkilerle ve afetlerle zarar görmüştür. Fakat son yüz elli yılda yapılan ağaçlandırma çalışmaları ile bitki örtüsü zenginleştirilmiştir. Göçmen kuşların ve deniz canlılarının önemli bir geçiş noktasıdır. Adalar'ın doğal yapısına ait bu unsurların, ekolojik döngülerin devamlılığı ile çeşitlendiği gözlemlenmiştir. Bu nedenle Adalar'ın doğal miras değerlerinin koruma altına olması olağandır.

Adalar, 04.11.2021 tarihli ve 4758 sayılı Cumhurbaşkanı kararı ile tescil edilen Marmara Denizi ve Adalar Özel Çevre Koruma Bölgesi içerisinde kalmaktadır. Bu karar ile belirlenen sınırlar 06.09.2024 tarih ve 8948 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile revize edilerek tekrar tescil edilmiş, 07.09.2024 tarih ve 32655 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak ilan edilmiştir. (*)

Koruma altındaki Adalar'ın orman varlığı ve doğal sit alanlarının dağılımı incelenmiştir. 1913 yıllarından itibaren Adalar'da üzerinde olan ormanların sahiplendirilmesi, satılması ve devredilmesine bağlı doğal vejetasyonda tahribat olmuştur. Tarım dışı kalan bu araziler yapılaşmadıysa, kısa süre içinde yeniden, doğal yolla maki ve kızılçam ormanlarına dönüşmüşlerdir.[10]

[10] Yaltırık, F., Efe, A., Uzun, A. (1993), "İstanbul Adalarının Doğal ve Egzotik Bitkileri", İstanbul Adaları İmar ve Kültür Vakfı Yayınları, No: 1, İstanbul.

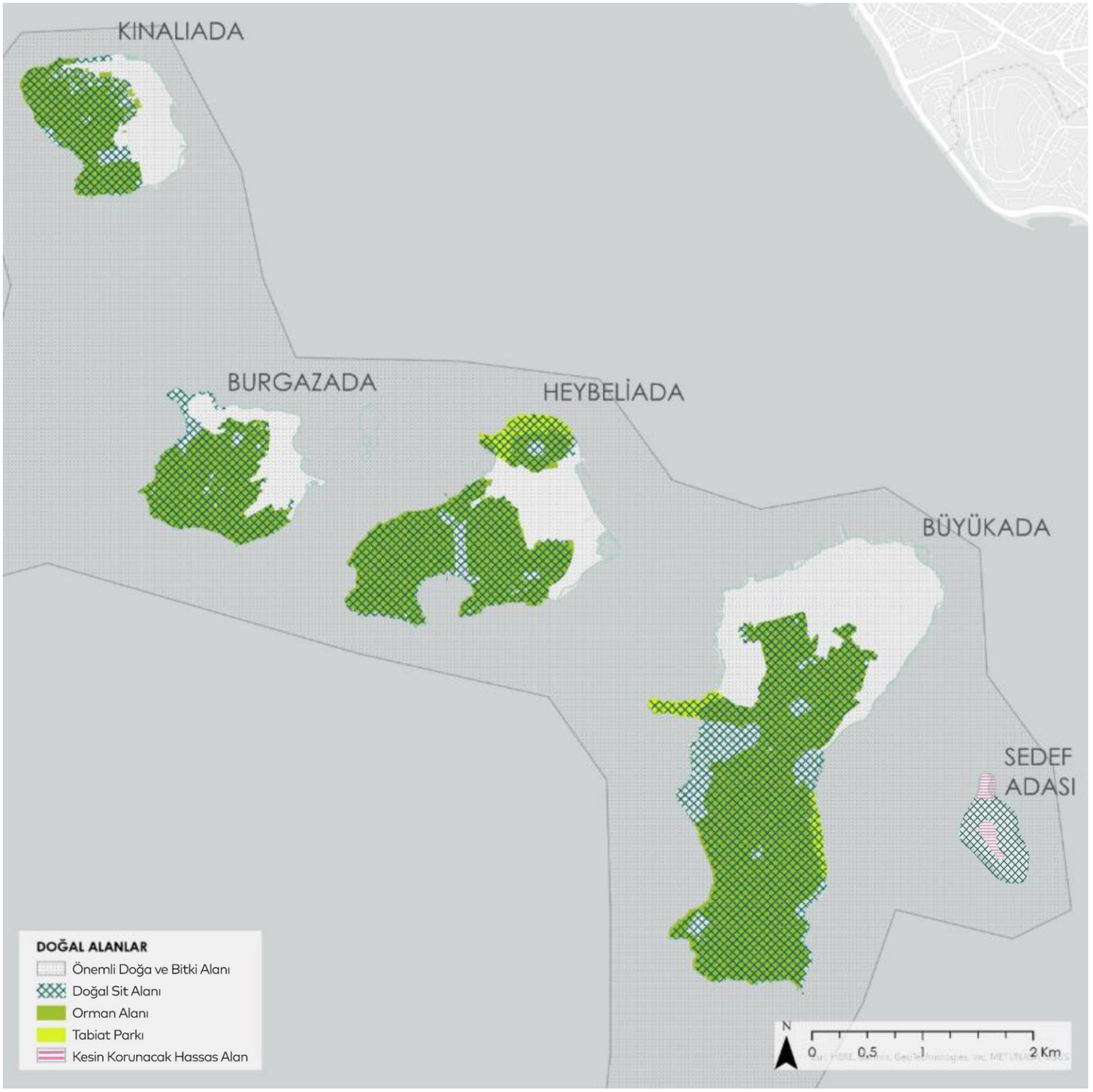

Şekil 5. Doğal Özellikleri ile Öne Çıkan Alanlar (KANİP, 2021 verileri kullanılarak hazırlanmıştır.)

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve 19.07.2012 tarihli ve 28358 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik ile doğal sit alanları için getirilen yeni düzenlemelerle doğal sit alanlarının derecelendirmesinde değişikliğe gidilmiş ve yeni tanımlar yapılmıştır; (*)

- Kesin korunacak hassas alanlar
- Nitelikli doğal koruma alanı
- Sürdürülebilir koruma ve kontrollü kullanım alanı

1. derece, 2. derece ve 3. derece doğal sit olarak belirlenen ve halen yeni yönetmeliğe göre yeniden değerlendirilerek tespiti ve tescili yapılmamış olan alanlarda eski yönetmelik hükümleri, mevcut ilke kararları ve onlara dayanarak oluşturulan kullanım kararları geçerlidir. (*)

Bu tanımlara bağlı olarak Adalar'da ilk tespitlerin tamamlanması, onaylanması ve ilanı 2021 yılında gerçekleşmiştir. Doğal sit alanlarında sit derecelendirmelerinde değişikliğe gidilmiştir. Sedef Adası için "Doğal Sit- Kesin Korunacak Hassas Alan", "Nitelikli Doğal Koruma Alanı" ve "Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı" sınırları belirlenerek tescil edilmiştir. (*)

Daha sonra Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlık Makamının 21.03.2023 tarihli ve 6019173 sayılı Olur'u ile Sedef Adası doğal sit alanı sınırları revize edilmiştir.[11] Sedef Adasının nitelikli doğal koruma alanı ve sürdürülebilir koruma ve kontrollü koruma alanı olarak tesciline ilişkin Bakanlık onayı, mahkeme kararı ile iptal edilmiş olup, 2021 yılındaki tescil kararının kesin korunacak hassas alana yönelik kısmı meri durumdadır.[12] İstanbul 1 Numaralı Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonunun 13.03.2025 tarih ve 01-2641 sayılı kararı ile Sedef Adası'nın nitelikli doğal koruma alanı ve sürdürülebilir koruma ve kontrollü koruma alanı olarak tescil edilen kısımlarında söz konusu tescil işleminden önce yürürlükte olan doğal sit statüsü ile korunmasının devamına karar verilmiştir. (*)

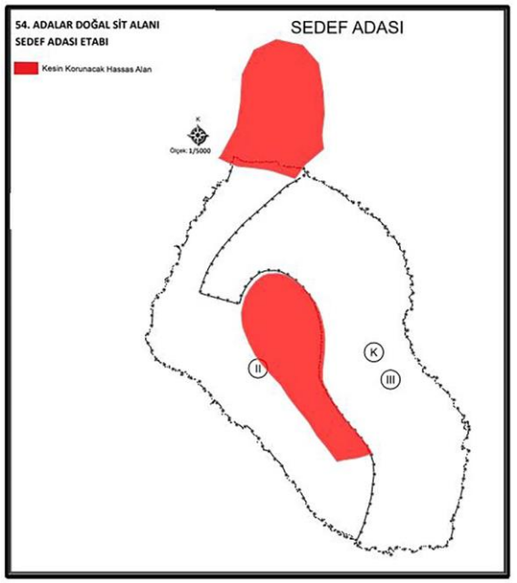

Şekil 6. Sedef Adası Kesin Korunacak Hassas Alanlar[12] (*)

Adalar'daki biyolojik çeşitlilik, flora ve fauna listeleri oluşturularak incelenmiştir. Flora listesi adada bulunan doğal türleri, dikim ve düzenlemeler ile adaya getirilen egzotik türleri içermektedir (Tablo 1). Adalar'daki doğal türlere ek olarak, kentsel alanlarında 66 familyaya ait 192 odunsu ve 64 otsu egzotik bitki türü saptanmıştır.[13] Adalar fauna incelemelerinde yaşayan ve belgelenen yerli ve göçmen kuşlar vardır. Kuşlara ek olarak kıyı, deniz canlıları, memeliler gibi pek çok tür varlığı bilinmektedir.[14] Tablo 1 ve 2'de türlerle ilgili bilgiler paylaşılmıştır. Bu bilgilere ek olarak Adalar'daki biyolojik çeşitliliğin mekânsal temsilleri analiz ve sentez çalışmalarında ele alınacaktır.

[11] https://webdosya.csb.gov.tr/db/tabiat/duyurular/adalar_20230330100058.pdf

[12] https://istanbul.csb.gov.tr/sedef-adasinin-kkha-kisminin-tescil-duyurusu-duyuru-420504

[13] Uzun, A. (1991), İstanbul Adalarının Doğal ve Egzotik Bitki Türlerinin Adalar Peyzajındaki Yeri ve Önemi Üzerine Araştırmalar, Doktora Tezi, İ.Ü. FBE Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İstanbul.

[14] Adalar Müzesi Deniz Canlıları İndeksi https://www.adalarmuzesi.org/cms/projeler/marmara-deniz-canlilari-indeksi erişim tarihi: 05.07.2022

(*) İstanbul 1 Numaralı Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu düzeltmelerine göre revize edilmiştir.

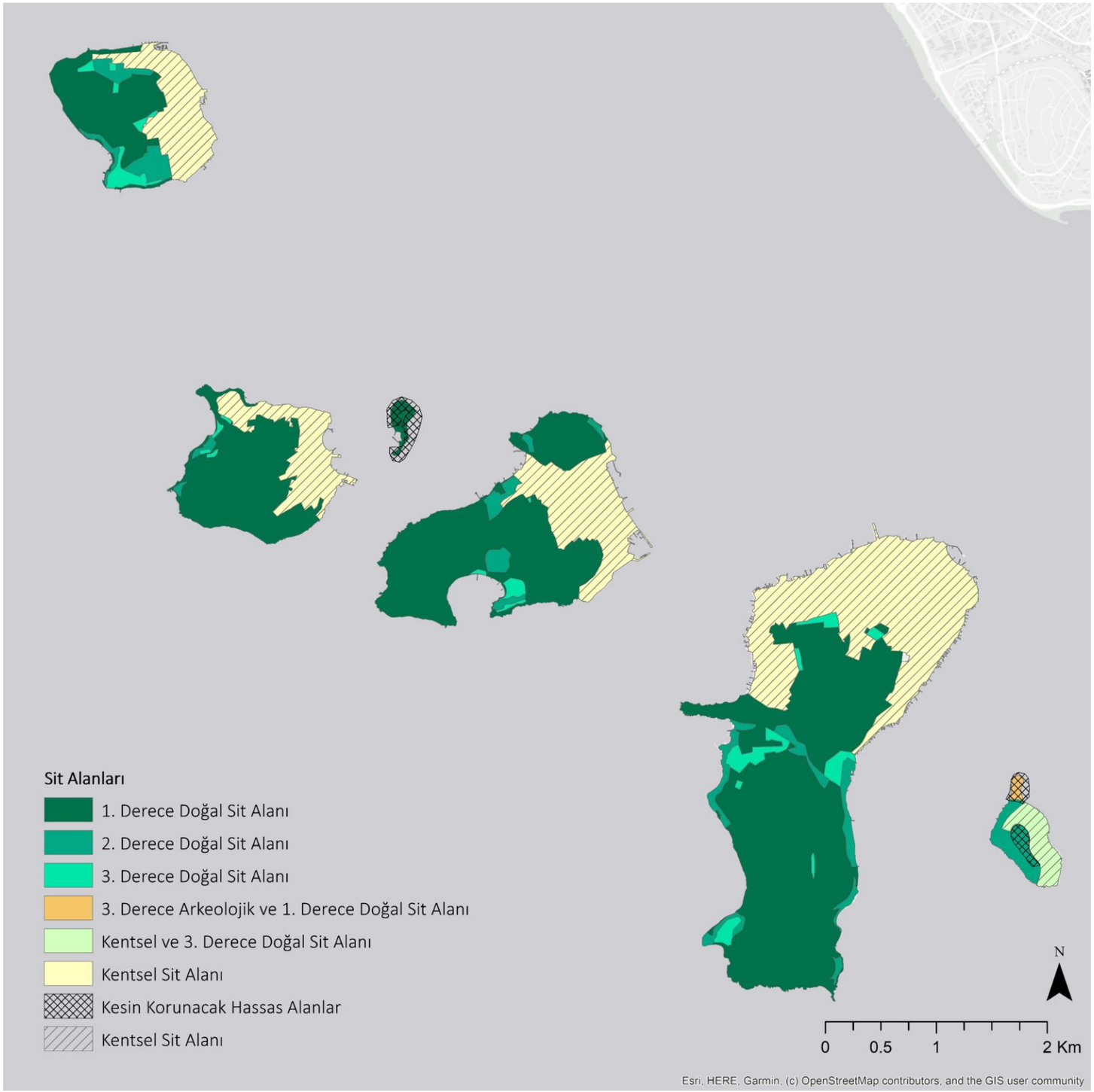

Şekil 7. Sit Alanlarının Mekânsal Dağılımı

Tablo 1. Adalar'daki Doğal ve Egzotik Flora Listesi (Uzun, 1993)

Doğal Türler		Egzotik Türler	
Odunsu		Odunsu	
Arbutus unedo	Kocayemiş	Cycas revoluata	Yalancı Sago Palmiyesi
Calycotome villosa	Keçiboğan	Araucaria araucana	Şili arokaryası
Cistus salviifolius ve Cistus creticus	Tüylü Laden	Ginkgo biloba	Mabed ağacı
Erica arborea	Ağaç Fundası	Cedrus atlantica	Atlas sediri
Erica manipuliflora	Funda	Cedrus deodora	Himalaya sediri
Juniperus oxycedrus	Katran Ardıcı	Chamaerops humulis	Bodur palmiye
Laurus nobilis	Defne	Phoenix canariensis	Palmiye
Lavandula stoechas	Karabaş lavantası	Trachycarpus fortunei	Palmiye
Lonicera etrusca	Hanımeli	Albizzia jülibrissin	Gülibrişim
Phillyrea latifolia	Geniş Yapraklı Akçakesme	Parkinsonia aculeata	Sülün akasya
Pinus brutia	Kızıl Çam	Caesalpinia gilliesii	Cennet kuşu çalısı
Pinus pinea	Fıstık Çamı	Erythrina crista-galli	Mercan ağacı
Pistacia terebinthus	Menengiç	Manihot esculenta	Manyok
Pistacia lentiscus	Sakız Ağacı	Schinus molle	Peru biber ağacı
Quercus coccifera	Kermes Meşesi	Melia azedarach	Tesbih ağacı
Olea europaea var oleaster DC.	Delice	Pinus pinea	Fıstık çamı
Phillyrea latifolia	Geniş yapraklı akçakesme	Cuppressus sempervirens "Pyramidalis"	Ehrami servi
Sarcopoterium spinosum Spach.	Abdestbozan	Nerium oleander	Zakkum
Spartium junceum	İspanyol katırtırnağı	Lagerstroemia indica	Oya ağacı
Viburnum tinus	Herdem yeşil kartopu	Bougainvillea spectabilis	Gelin duvağı
Otsu		Opuntia ficus indica	Frenk inciri
Trifolium angustifolium	Nefel	Feijio sellowiana	-
Cicer arietinum	Deli Nohut	Clerodendron trichotomum	Kısmet ağacı
Ornithogalum umbellatum	Sakarca	Campsis radicans	Acem borusu
Ophrys lutea subsp. Galilaea	Sarı Salep	Cercis siliquastrum	Erguvan
Capsella bursa pastoris	Çoban Süzgeçi	Acacia dealbata	Mimoza
Tohumsuzlar		Platanus orientalis	Doğu çınarı
-	Parmaksarısı	Aesculus hippocastanum	At kestanesi
Pucciniales sp.	Pas Mantarı	Robinia pseudoacacia	Beyaz çiçekli akasya
Bryophyta sp.	Karayosun	Robinia hispida	Pembe çiçekli akasya
-	Dönük İkizcik	Fraxinus excelcior	Dişbudak
		Celtis australis	Çitlembik

Tablo 2. Adalar'daki Fauna Listesi (URL2)

Kuşlar		**Deniz Canlıları**	
Motacilla alba	Ak Kuyruksallayan	Gaidropsarus biscayensis	Küçük Gelincik
Merops apiaster	Arı Kuşu	Callionymus fasciatus	Üzgün Balığ
Luscinia megarhynchos	Bülbül	Trachurus trachurus	Karagöz İstavriti
Parus major	Büyük Baştankara	Gobius niger	Kaya Balığı
Troglodytes troglodytes	Çıtkuşu	Carcinus aestuarii	-
Phylloscopus bonelli	Çıvgın	Serranus hepatus	Benekli Hani Balığı
Chloris chloris	Florya	Trachinus draco	Trakonya
Cuculus canorus	Guguk	Trigla lyra	Kırlangıç Balığı
Upupa epops	İbibik	Chelidonichthys gurnardus	Öksüz Balığı
Fringilla coelebs	İspinoz	Chelidonichthys lucernus	Kırlangıç Balığı
Phoenicurus ochruros	Kara Kızılkuyruk	Merluccius merluccius	Berlam, Tavuk Balığı
Spinus spinus	Karabaşlı İskete	**Deniz Kabukluları**	
Columba livia	Kaya Güvercini	Tapes philippinarum	
Hirundo rustica	Kır Kırlangıçı	Cerastoderma glaucum	
Erithacus rubecula	Kızılgerdan	Monodonta tarbinata	
Lanius collurio	Kızılsırtlı Örümcekkuşu	Acanthocardia tuberculata	
Coloeus monedula	Küçük Karga	Acanthocardia echinata	
Spilopelia senegalensis	Küçük Kumru	Cassidarinm echinophora	
Ficedula parva	Küçük Sinekkapan	Mytilus galloprovincialis	
Corvus corone	Leş Kargası	Donax trunculus	
Cyanistes caeruleus	Mavi Baştankara	Tapes decussatus	
Carduelis carduelis	Saka	Callista chione	
Passer montanus	Serçe	Clausinella fasciata	
Sturnus vulgaris	Sığırcık	Ceramaster placenta	
Yırtıcı Kuşlar		Tellini tenuis	
Tachymarptis melba	Akkarınlı Ebabil	Hexaplex trunculus	
Accipiter minullus	Atmaca	Striarca lactae	
Buteo buteo	Şahin	Anadara diluvii	
Su Kuşları		Ostrea edulis	
Podiceps cristatus	Bahri	**Memeliler**	
Aythya ferina	Elmabaş	Oryctolagus cuniculus	Ada Tavşanı
Ardea cinerea	Gri Balıkçıl	**Sürüngenler**	
Larus cachinnans	Gümüş Martı	Podarcis sicula	İstanbul Kertenkelesi
Phalacrocorax carbo	Karabatak		
Podiceps nigricollis	Karaboyunlu Batağan		
Turdus merula	Karatavuk		
Cygnus sp.	Kuğu		
Microcarbo pygmeus	Küçük Karabatak		
Fulica atra	Sakarmeke		
Phalacrocorax aristotelis	Tepeli Karabatak		
Puffinus yelkouan	Yelkovan		

A-HAZ-3: Tarihsel Süreç Ekseninde Adalar'ın Özelliklerinin Genel Değerlendirilmesi

Prens Adaları olarak da bilinen İstanbul Adalar'ının tarihi en az İstanbul'un tarihi kadar eskiye dayanmaktadır. Sürgün, hapis, inziva alanı olarak kullanılan Adalar zamanla mesire alanına dönüşmüştür ve bunda 18.yüzyıl sonlarında İstanbul'da yaşayan azınlıkların da büyük rolü olmuştur.

Adalar İstanbul için çok değerli bir rekreasyon ve dinlenme alanıdır. İstanbul'da yaşayanların açık havada vakit geçirme, doğa ile içi içe olma isteğini karşılayan en önemli yerlerden bir tanesidir. Ayrıca İstanbul'daki deniz kirliliği de göz önüne alındığında, denize girilebilen ve konaklama yapılan bir destinasyon olma özelliği de günümüzde iyiden iyiye görünür olmaktadır. Adalar'a olan ulaşım talebi de bunun en önemli göstergelerinden bir tanesidir.

İstanbul Adalarının Bizans öncesi tarihine ait pek az bilgi olduğu bilinmektedir. Antik çağ yazarlarından Artemidores (M.Ö. I yüz yıl) Pitiodes, Kalsitis Prote adını verdiği üç adadan, tarihçi Pilinius ise Elea, Rodussae, Erebintus, Megal, Kalsitis ve Pitiodes olarak isimlendirdiği altı adadan söz etmişler (Gülen,1982:76) Ancak tarihi kaynaklarda Adalar'da yerleşmelerin ne zaman başladığı net olarak bilinmemektedir.

Burgazada'da tepelik alanda Latince bir mezar taşının bulunması, Büyükada'da ise 6 ve 7. yüzyıl mimarisine ait tapınak harabelerine rastlanması, putperest Roma İmparatorluğu döneminde Adalar'ın dini fonksiyon alanları olarak kullanıldığını düşündürmektedir (Erdenen, 1962:65).

Adalar'da yüzyıllar boyunca tek yerleşme şekli olan manastırlardan ilki 569'da İmparator II. Justen tarafından Büyükada'ya yaptırılmıştır (Garipağaoğlu,1998: 86).

Schlumberger'in (1937:103) manastırları "sessiz, tek düze konutlar, her zaman için en kalabalık ve en faal şehir olarak tanınan İstanbul'un yakınındaki canlı mezarlar" olarak tanımlamış, içlerinde ünlü konukların tutsak edildiği hapishane grupları, başpapaz ve diğer papazlara ait konutlar, küçük kilise ve ibadet odalarından oluşan bir binalar bütünlüğü olarak tarif etmiştir.

Sözü edilen manastırlar Adalar'ın genellikle iç kısımlarında, bugün yerleşmenin merkezi sayılabilecek noktalarından oldukça uzak noktalarda ve yüksekliklerde olduğu bilinmektedir. Bizans döneminde manastırlar ile yaşayan Adalar 1453'te İstanbul'un fethedilmesiyle Osmanlı Devleti'nin hâkimiyeti altına girmiştir. Fatih Sultan Mehmet'in amirallerinden Baltaoğlu Süleyman Bey 17 Nisan 1453'de otuz kadırga ve küçük bir gemiden oluşan donanması ile Adalar'ı ele geçirmiştir.

Adalar 1453'de Türklerin eline geçmesine rağmen, Türklerin asıl yerleşmesi Tanzimat devrinden sonra olmuş, Adalar'ın esas olarak değer kazanması 1846'da vapurların seferlere başlaması ile gerçekleşmiştir. Bu nedenle Osmanlıların yönetimindeki Adalar'da iki dönem ayırt edilebilir:

1. İstanbul'un Alınışından Vapur ulaşımının başlamasına kadar (1453'den 1846'ya kadar) olan dönem,
2. 1846'dan 1923'de Cumhuriyetin İlanına kadar olan dönem

Adalar'ın Türklerin eline geçmesiyle birlikte manastırlar boşaltılmış, adalılar İstanbul'a veya yakın yerlere göçerek Adalar nüfusunun azalmasına sebep olmuştur.

Sonraki dönemde Fatih Sultan Mehmet'in ılımlı tutumunun bir uzantısı olarak Rum Ortodoks gruplar tekrar Adalar'a yerleştirilmiştir.

Bu dönemde Adalar'da genellikle sakin bir hayat olsa da Osmanlı Donanmasının karaya çıktığı zamanlarda deniz ulaşımı yönünde hareketlilik yaşandığı bilinmektedir.

Adalar'ın sakin, az nüfuslu yapısı 1562'de İstanbul'da ortaya çıkan veba salgını nedeniyle kısa süreliğine de olsa değişmiştir. Veba salgınından kaçmak isteyen İstanbul'un Hıristiyan halkı başta Heybeli olmak üzere Adalar'daki manastırlara yerleşmişlerdir (Tuğlacı, 1989: 36).

Adalar'ın daha sonraları tedavi amacıyla kullanılması -belki de Heybeliada'da sanatoryumun açılması- İngiliz elçi Sir Edward Burton ile başlar. Bazı kaynaklara göre verem bazı kaynaklarda ise sıtma hastalığına yakalandığı belirtilen Sir Edward Burton iyileşmek amacıyla Heybeliada'ya gelmiş, ancak burada Panaiya manastırında vefat etmiş ve şimdiki Deniz Lisesinin yakınlarındaki bir alana gömülmüştür (Gülen, 1982:72).

Adalar'ın nüfus yapısı üzerinde söz konusu etnik yapıya uymayan tek ada Kınalıada'dır çünkü bu adanın nüfusunun çoğunluğunu uzun yıllar boyunca Anglikan- Protestan mezhebine mensup Ermeniler oluşturmaktadır.

Adalar'ın tarihsel gelişim sürecinde dönüm noktası sayılacak olgu, 1846'da Avrupa yakası, Kadıköy ve Adalar arasında çalışmaya başlayan vapurlar ile gerçekleşmiştir. Tophane ile kayıklar vasıtası ile doğrudan bir bağlantı sağlanmıştır.

Nüfus ise 1840'da 1.816 kişi iken 1865'de 6.000'e ulaşarak 25 yılda yaklaşık olarak 3,5 kat artmıştır (Tuğlacı, 1989:45).

1846'dan sonra özellikle Büyükada ve Heybeli diğer Adalar'a göre daha canlı bir karakter sergilemiştir. Nitekim çoğunlukla zengin Rumların yaşadığı Heybeliada'ya o dönemdeki adıyla Bahriye Mektebinin taşınması ile Türk nüfusun payı artmış, nüfus gerek vapur seferlerinin başlaması gerekse Bahriye mektebinin etkisiyle 1820'de 800 kişi iken 2.000 kişiye ulaşmıştır (Erdenen, 1962 103).

Kuşkusuz adaların nüfus yapısının değişmesinde tek etken vapur ulaşımı değildir. Siyasi ve ekonomik olaylar, savaşların oluşturduğu göç ve 19. yüzyılın ikinci yarısında İstanbul'un seçkin zengin sınıfı, azınlıklar ve yabancı uyrukluların adaları bir sayfiye yeri haline getirmelerinin de bu artışta büyük payı vardır. Nitekim tüm olguların etkisi ile 1890'da Adalar'ın toplam nüfusu 10.503 kişiye ulaşmıştır. Ancak Adalar'daki Müslüman Türk nüfusun payı artmış olsa da yine Adalar'da daima ikamet eden nüfusun büyük kısmını azınlıklar özellikle de Ortodoks Rumlar meydana getirmiştir (Zorer, 2005:23).

Ada nüfusunun artması ve geçmişteki sönük yapının canlanması idari yapı üzerinde de etkisini göstermiş, İstanbul'u belediyelere ayıran örgütlenme içinde Yedinci Daireyi Belediye adı ile 1861'de Adalar Belediyesi kurulmuştur (Erdenen,1962).

1890'da Büyükada'nın merkez, Heybeli, Burgaz ve Kınalı'nın nahiye olarak ayrıldığı, Adalar'ın, 1907'den 1908'e kadar "mutasarraflık" olarak yönetildiği, 1908' de ise kaymakamlığa dönüştürüldüğüne dair bilgiler çeşitli kaynaklarda yer almıştır (Zorer, 2005:41).

Adalar'daki yaşam zaman zaman yangınlarla kesintiye uğramıştır. Ancak yangınlardan daha etkili olan bir faktör 10 Temmuz 1894'de yaşanan ve İstanbul'da da çok büyük yıkıcı etkisi olan depremdir. Depremde başta Heybeliada Ruhban Okulu olmak üzere Adalar'daki birçok manastır ve bina yıkılmış veya büyük hasar görmüştür.

Adalar'ın sosyal yapısı Cumhuriyet döneminde ise Lozan Mübadelesi, 1934 Trakya Olayları, Nafia Askerliği, 1944 Varlık Vergisi, 6-7 Eylül olayları gibi kilometre taşı sayılabilecek tarihi olaylarla şekillenmiştir.

İstanbul İli, Marmara Takım Adalar'ı, (Adalar İlçesi) Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu'nun, 31.03.1984 gün ve 234 Sayılı Kararı ile SİT alanı ilan edilmiştir. "1/5000 Ölçekli Adalar Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı" ve "1/1000 Ölçekli Adalar İlçesi Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı" çalışmaları devam etmektedir.

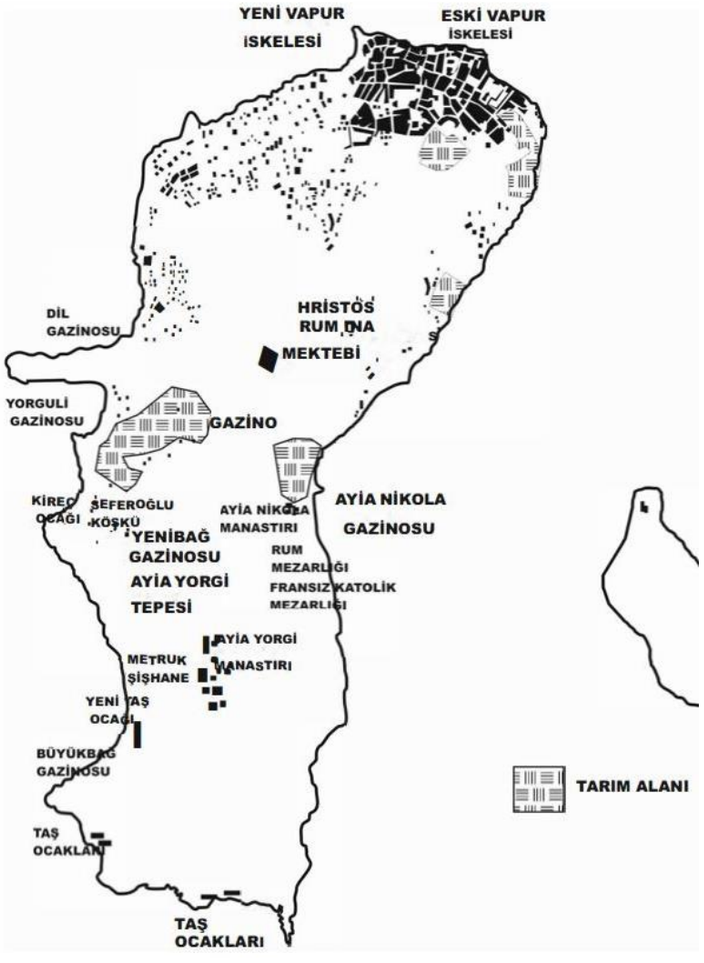

Şekil 8:1900'lü Yıllarda Büyükada Yerleşme (Kaynak Adalar Belediyesi)

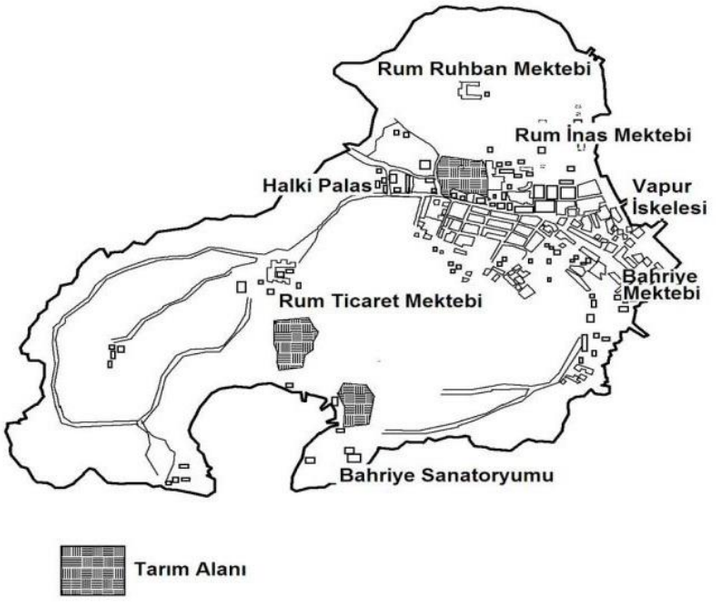

Şekil 9: 1900'lü Yıllarda Heybeliada Yerleşme (Kaynak Adalar Belediyesi)

A-HAZ-4: İdari Sınırlar Analizi

İstanbul Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde yer alan Adalar ilçesi, 1867 tarihli Vilayet Nizamnamesiyle, ilk kez özel yönetimli bir vilayet durumuna gelen ve zaptiye nezaretince yönetilen İstanbul'un bir ilçesi konumuna gelmiştir. (İBB, 2022)

Adalar'da ilk belediye örgütü 1868'de Yedinci Daire-i Belediye adıyla kurulmuştur. İdari yönden, 1908'de, Meşrutiyet'in ilanından sonra mutasarrıflık olan Adalar'a Emin Paşa ilk mutasarrıf olarak tayin edilmiştir. 1984'e kadar İstanbul Belediyesi'ne bağlı bir şube müdürlüğü iken 1984'ten bu yana İstanbul Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde bağımsız bir belediyedir. (Vikipedi Katılımcıları, 2022)

Adalar İlçesi,

1. Kınalıada,
2. Burgazada,
3. Heybeliada,
4. Büyükada Nizam
5. Büyükada Maden (Sedef Adası da dahil)

olmak üzere beş mahalleden oluşmaktadır. Sedef Adası, Büyükada Maden Muhtarlığına bağlıdır. İlçenin merkezi Büyükada'dır.

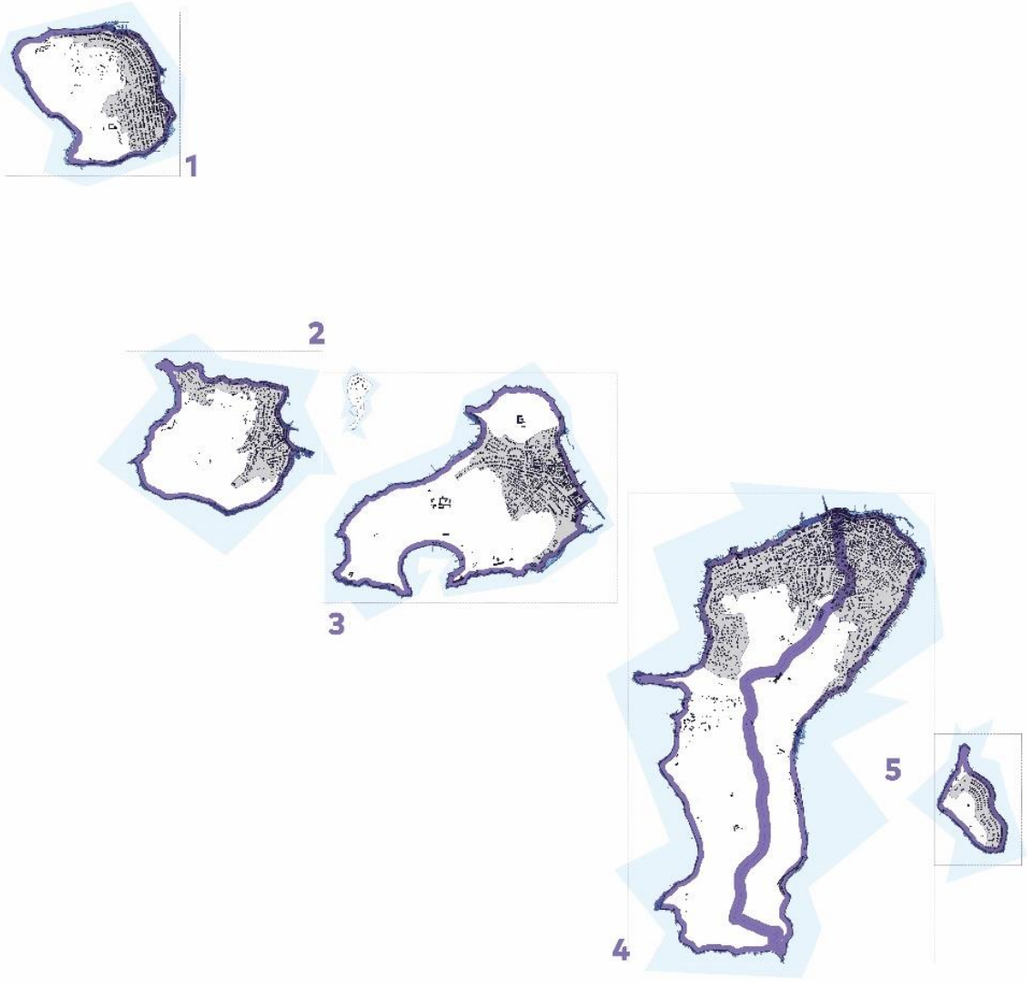

Şekil 10. Adalar İlçesi Mahalle Sınırları

A-HAZ-5: Sınırlar ve Eşikler Analizi / Fiziki-Hukuki Sınırlar

Sınır, kelime anlamı ile bir şeyin yayılabileceği ya da genişleyebileceği son çizgi anlamına gelmektedir. Bu bağlamda kentsel sınır, geçirgenlik ve yönlenme konusunda engelleyici unsur olma halidir. Sınırlar, istinat duvarları, çeşitli çit, tel ve örtüler, şevler olarak düşünülebilir.

Eşik, genel anlamı ile başka bir durum ya da niteliğin başlama noktası olarak tanımlanabilir. Bu analiz ile farklı kullanım alanlarına ait gözlemler yapılmaktadır. Eşik analizinde; topoğrafik, jeolojik-jeoteknik, hidrojeolojik yapı özellikleri ile arazi kullanımı, tarım ve orman alanları, içme suyu havzaları, sit ve diğer koruma alanları, hassas alanlar, kıyı, altyapı, doğal ve fiziki veriler ile afet tehlikeleri analiz edilerek bir arada değerlendirilir.

Sit Alanları

Adalar, tarih hatıralarına sahip olması nedeniyle tarihsel sit; VIII. asırdan itibaren yerleşim alanı olarak kullanılması ve bu toplumlardan çok sayıda dini, askeri, resmi ve sivil mimarlık örneklerinin kalması nedeniyle kentsel sit; sırtları, tepeleri, yamaçları, çam koruları, tüm yeşillikleri, koyları, plajları ve kıyı çizgisi ile pitoresk bir doğa yapısına sahip olması nedeniyle de doğal sit alanı olarak ilan edilmiştir. 1. derece, 2. derece ve 3. derece doğal sit olarak belirlenen ve halen yeni yönetmeliğe göre yeniden değerlendirilerek tespiti ve tescili yapılmamış olan alanlarda eski yönetmelik hükümleri, mevcut ilke kararları ve onlara dayanarak oluşturulan kullanım kararları geçerlidir. 19.07.2012 tarihli ve 28358 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik"[15] çerçevesinde doğal sit alanları için getirilen yeni düzenlemelerle doğal sit alanlarının derecelendirmesinde değişikliğe gidilmiş, yeni tanımlar yapılmış ve üç kategoriye ayrılmıştır. (*)

i) **Kesin korunacak hassas alanlar**; kaynak değerlerinin korunması için; alan kullanımı ve alana tüm etkilerin sınırlandırıldığı, gerektiğinde insanların bölgeye girişlerinin engellendiği, bilimsel araştırma, eğitim ya da çevresel izleme amacıyla özel önlemler alınarak korunacak kara, su, deniz alanları olup, Cumhurbaşkanı kararı ile ilan edilen mutlak korunması gereken alanlardır.

ii) **Nitelikli doğal koruma alanları;** Doğal yapısı değişmemiş veya az değişmiş, modern yaşam ve önemli ölçüde insan faaliyetleri tarafından etkilenmemiş, doğal süreçlerin hakim olduğu, koruma amaçlarına uygun olarak yörede yaşayanların alanın mevcut kaynaklarını kullanmasını sağlayarak doğal hayata dayalı geleneksel yaşam şekillerinin korunduğu kara, su, deniz alanlarıdır.

iii) **Sürdürülebilir koruma ve kontrollü kullanım alanları;** bölgenin doğal yapısı, ekolojik değerleri, silueti, doğal peyzajı ve benzeri ayırt edici özellikleri göz önünde bulundurularak faaliyetlerin niteliğine ve içeriğine ilişkin Bölge Komisyonu tarafından yapılacak değerlendirmeye göre; kesin korunacak hassas alanlarda ve nitelikli doğal koruma alanlarında izin verilen faaliyetlere ek olarak doğal ve kültürel bakımdan uyumlu düşük yoğunlukta faaliyetlere, tarım ve hayvancılık amaçlı entegre tesislere, rüzgâr ve güneş enerji santralleri ile turizm ve yerleşimlere izin verilen alanlardır.

Topoğrafik ve Fiili Sınırlar

Adalar genel olarak eğimli bir araziye sahiptir. Bu eğimler deniz kenarlarında yoğunlukta olmak üzere yer almaktadır. Adalar ilçesinde bulunan doğal yamaçlar ve şevler geçirgenliği engelleyici unsurlar arasında sayılmaktadır. Yapılaşmalar Adalar'ın genellikle kuzey kesimlerinde yer almaktadır. Yoğun yapılaşma olan kentsel sit alanlarında yapıların gerek yapıların dış çizgilerini belli etmek gerekse farklı önlemler almak amacıyla beşeri olarak yapılan belirgin sınırlar bulunmaktadır. Bu sınırlar içerisinde tel ile çevrilmiş alanlar, istinat duvarları gibi engelleyici unsurlar arasındadır.

Yerleşik Alan Sınırı

Kentsel sit alanı içerisinde yer alan konut alanı bütün Adalar'da en yoğunluklu olarak bulunan alan niteliğine sahiptir. Kentsel sit sınırları yeşil alanla konut alanının kesiştiği noktada kırılma noktası oluşturan bir unsur olarak ele alınabilir.

[15] www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23605&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5

(*) İstanbul 1 Numaralı Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu düzeltmelerine göre revize edilmiştir.

Kınalıada

Kınalıada, 135 hektar alan büyüklüğüne sahip olarak ilçenin dördüncü büyük adasıdır. 512,543 m² kentsel sit alanı içermekte olup bu alanın genel alana oranı %38 olarak belirlenmiştir. Ada içerisinde 1. derece, 2. derece ve 3. derece doğal sit alanları mevcuttur. En büyük alana sahip olan 1. derece doğal kentsel sit alanı 118,46 hektar büyüklüğünde olup oran olarak ifade edildiğinde %61'e denk gelmektedir.

Erişimi engelleyici unsur olan topoğrafik sınırlar adanın batı ve güney kesimlerinde kıyı şeritlerine yakın olacak şekilde konumlanmaktadır. Sahil kullanım alanlarına yakınlığı sebebiyle kıyı kullanımına olan etkileri görülmektedir. Yükseltilerin ani oluşmasından dolayı güvenlik sorununu da beraberinde getirmektedir. Konut alanı içerisindeki fiili sınırlar, sonradan oluşturulmakta olup hem özel mülkiyet sınırlarını göstermek hem de güvenlik açığı vermemek için oluşturulduğu gözlemlenmektedir.

Yamaçlar kenarında oluşmuş yoğun bitki örtüleri ve yüksek ağaç türleri doğal koruma yöntemi olarak değerlendirilebilir.

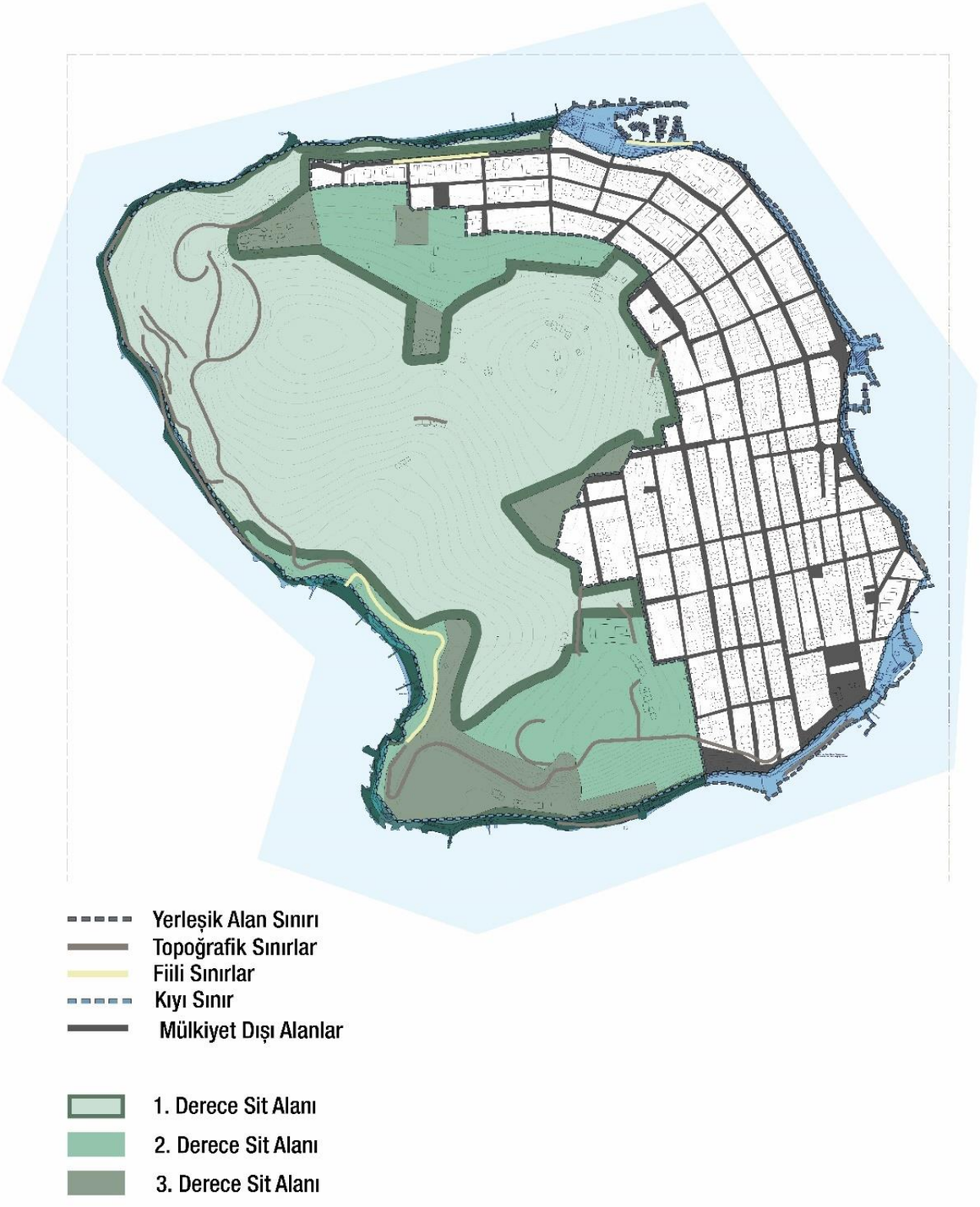

Şekil 11. Kınalıada Sınır ve Eşik Analizi

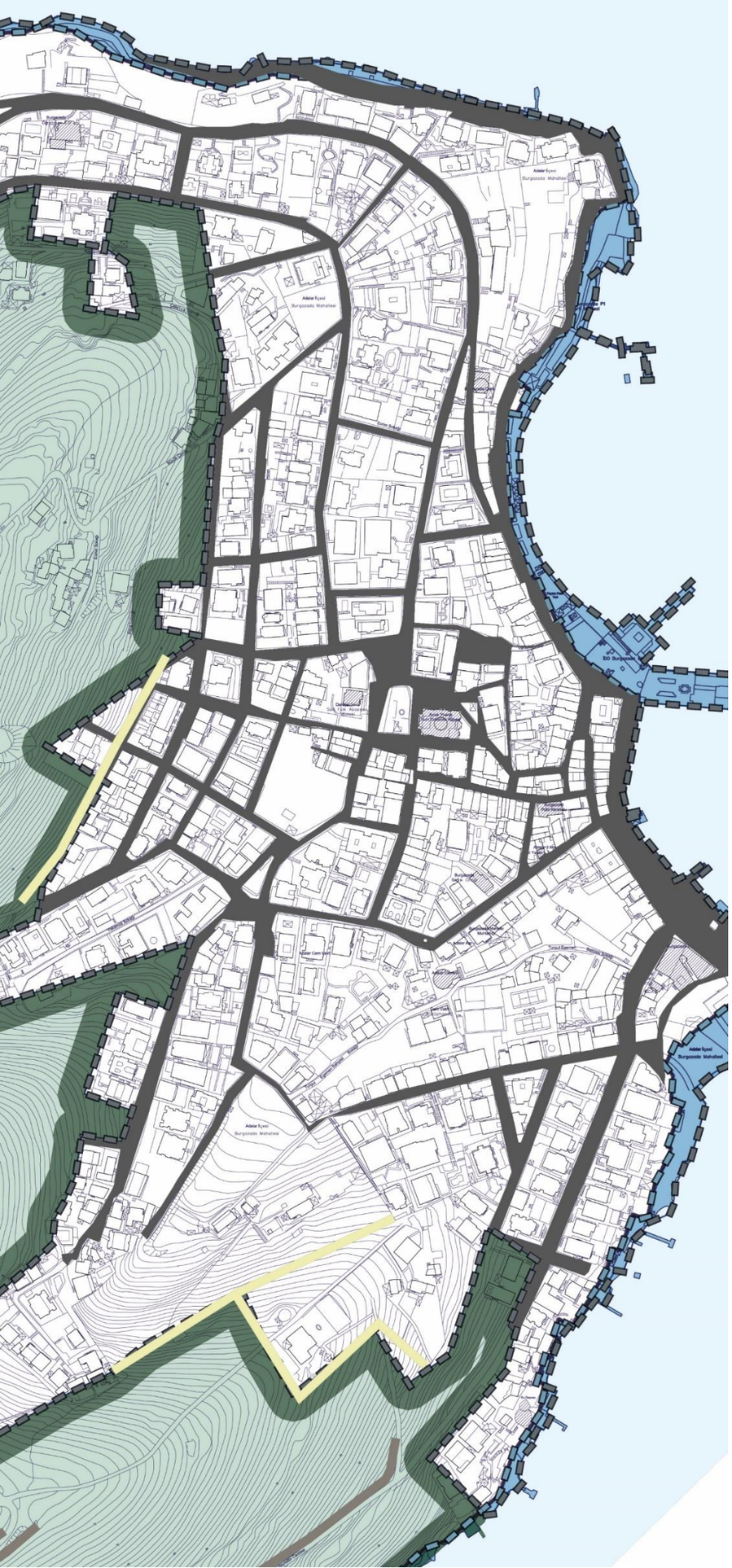

Burgazada

Burgazada, 146 hektar büyüklüğe sahip ve ilçenin en büyük üçüncü adasıdır. 455,579 m² kentsel sit alanı büyüklüğü ada geneliyle oranlandığında %31 sonucu elde edilmektedir. Ada içerisinde 1. derece, 2. derece ve 3. derece doğal sit alanları bulunmaktadır. 1. derece doğal sit alanı en büyük alana sahip olup bu alan 99,24 hektar büyüklüğündedir.

1. derece doğal sit alanlarının bulunduğu Adalar ilçesi yasa ve yönetmelikler çerçevesinde bu alanlara verilecek imar planları içerisinde bulunan fonksiyonlar park, günübirlik tesis alanı, doğal ve kırsal karakteri korunacak alan, orman alanı olarak belirlenmiştir. Buna bağlı olarak ada içerisinde 1. derece sit alanında kalan yapılar tarihi yapı olmaktadır.

Topoğrafyaya bağlı oluşan sınırlar ve yamaçlar ormanlık alanlarda yoğunlukta bulunmaktadır. Adanın Güney ve Güney Batı kesiminde görülen bu sınırlar derin ve yoğun şevlerin olması sebebiyle oluşmaktadır. Fiili sınır olarak adlandırılan ve sonradan oluşturulmuş sınırlar, genel olarak tarihi yapıların etrafına yerleştirilmiştir.

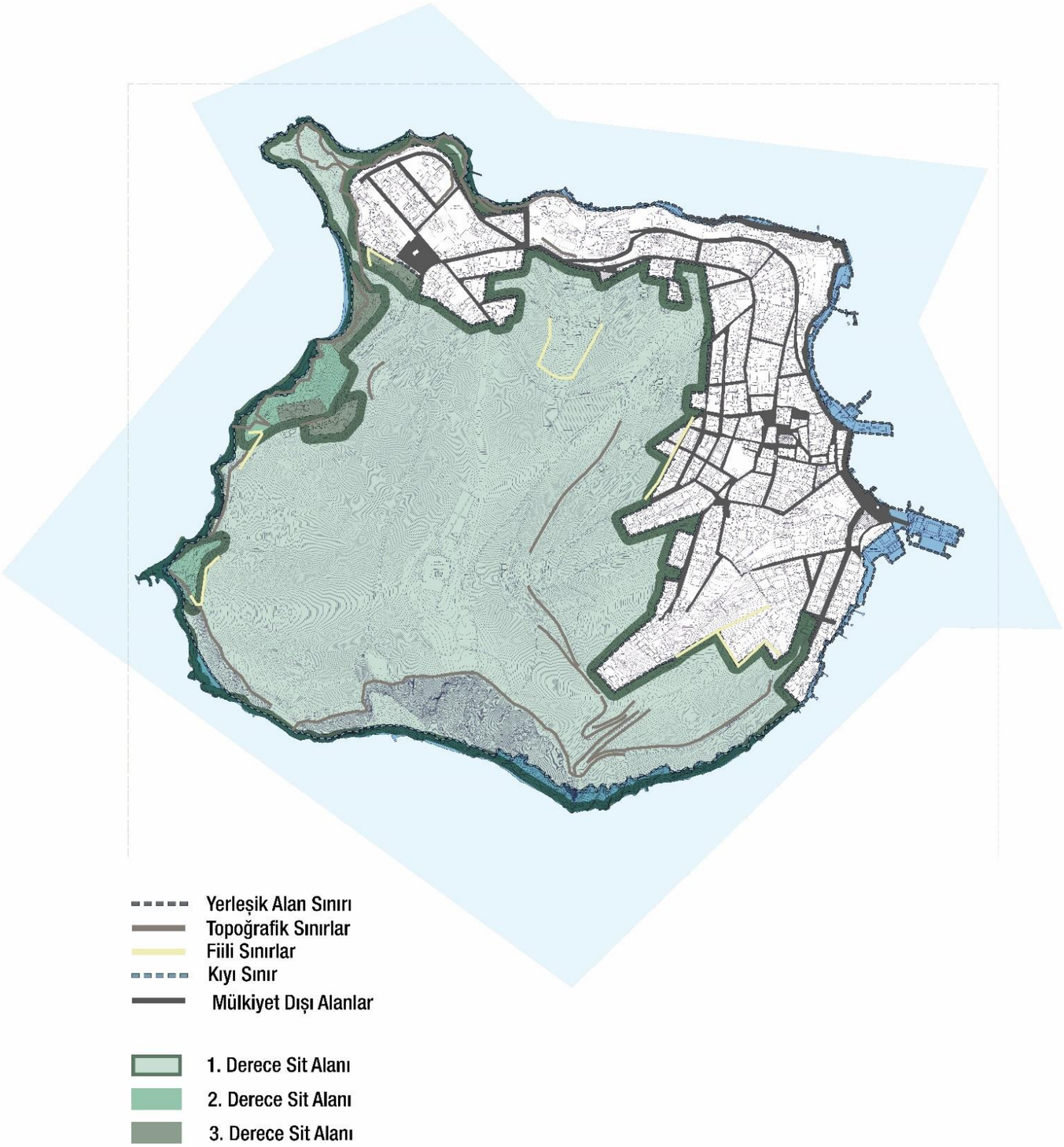

Şekil 12. Burgazada Sınır ve Eşik Analizi

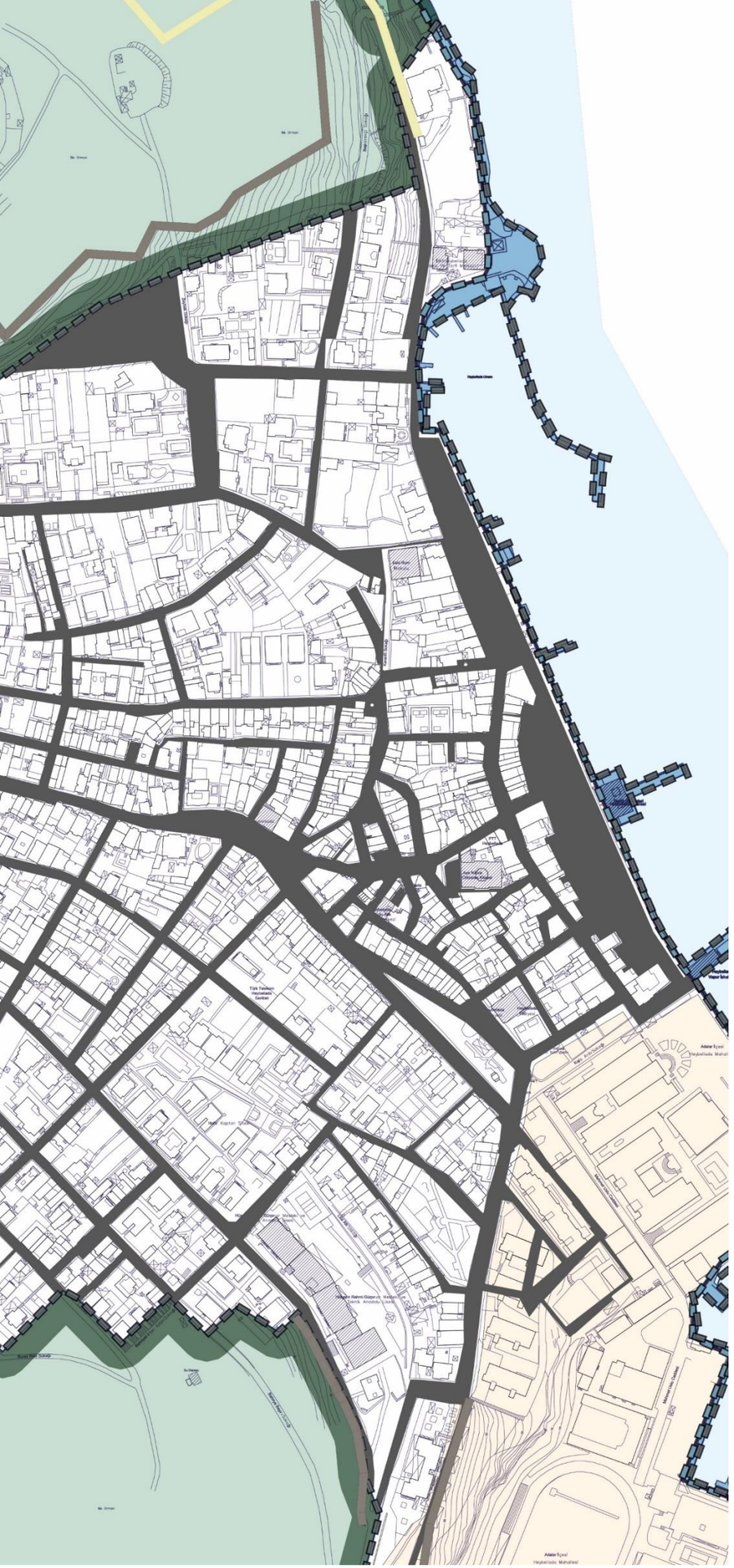

Heybeliada

Heybeliada 249 hektar büyüklüğünde, ilçenin ikinci büyük adasıdır. Kentsel sit alanı 696,157 m² büyüklüğünde olup oran olarak %28'e karşılık gelmektedir. Ada içerisinde 1. derece, 2. derece, 3. derece doğal sit alanı bulunmaktadır. Bunun yanında kentsel sit alanı içerisinde askeri alan bulunmaktadır. Askeri Alan oranı Kentsel Sit alanının %22,80'ine tekabül ederken bütün alana oranı %8,72 olarak belirlenerek, Adalar arasındaki en yüksek askeri alan özelliğine sahiptir. Doğal sit alanlarının çoğunluğu orman alanı olarak tanımlanabilir.

Adanın Güney kesiminde yoğun kot farklarından kaynaklı olarak gözle görülür şekilde keskin bir sınır mevcuttur. Aynı zamanda kıyı şeridine paralel olarak ilerleyen şevler topoğrafik sınırlar oluşturmaktadır. Bu bağlamda erişim konusunda sorunlar ortaya çıkmaktadır. Kıyı sınırından sonra sahil kullanımına olanak sağlayan dolgu alanları mevcuttur. Bu alanlar turizm ve kültürel olarak kullanıma olanak sağlamaktadır.

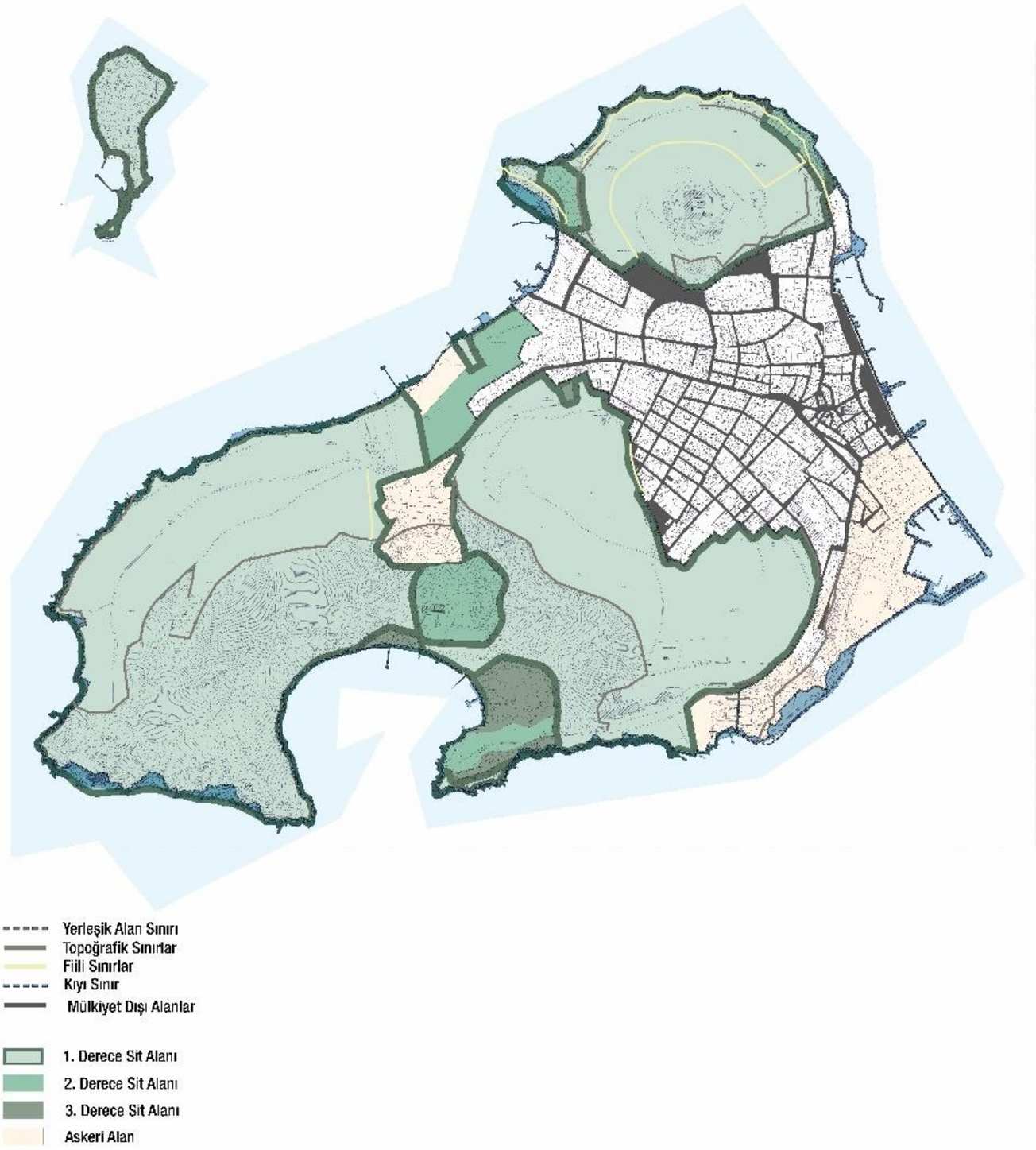

Şekil 13. Heybeliada Sınır ve Eşik Analizi

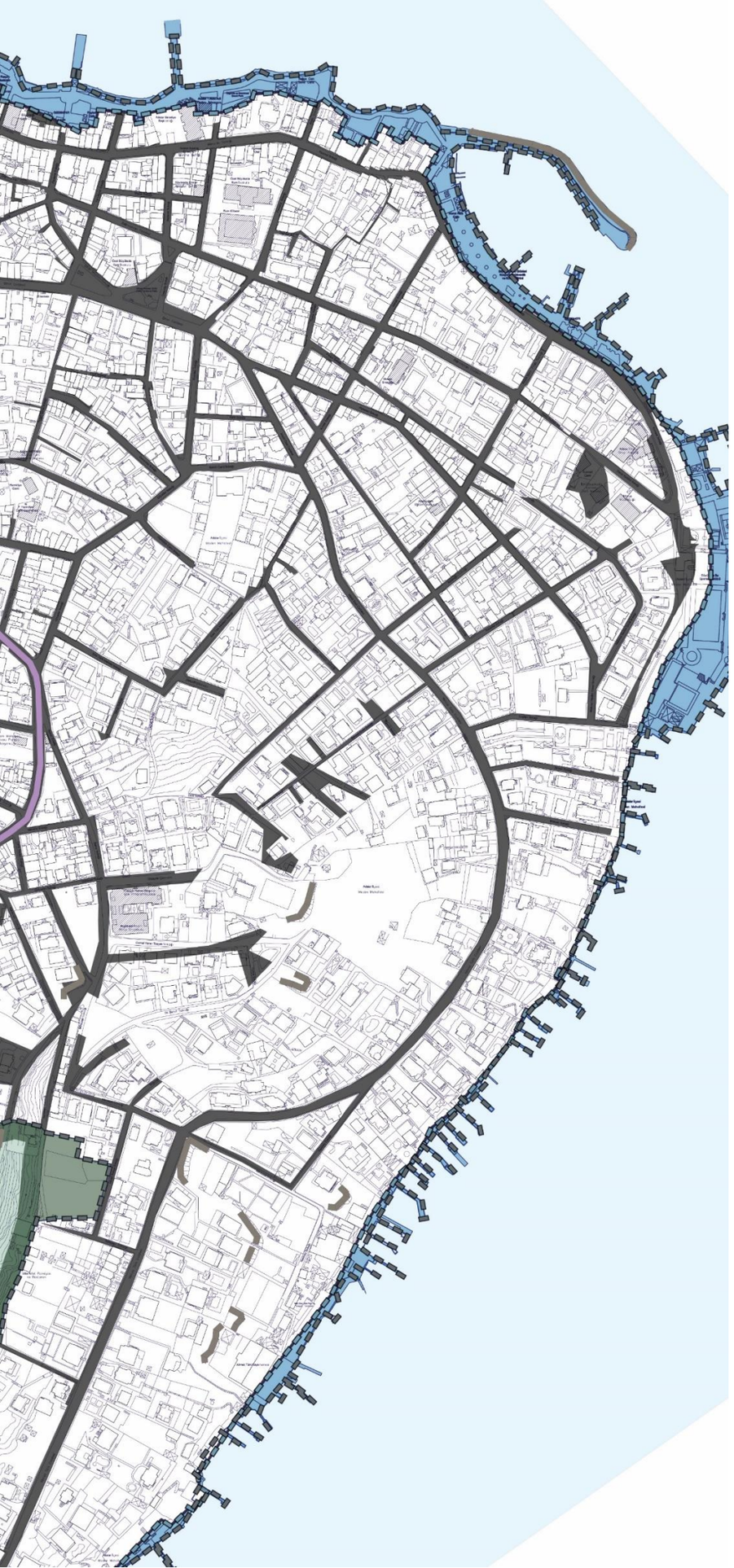

Büyükada

Büyükada, 535 hektar olarak Adalar içerisinde en büyük alana sahip olan adadır. Adaya ait kentsel sit alanı 1.802,887 m² büyüklüğündedir. Ada içerisinde 1. derece, 2. derece, 3. derece doğal sit alanı bulunmaktadır. Adadaki 1. derece sit alanı 313,15 m² olup bütün alana oranı %58,16'ya tekabül etmektedir.

Büyükada dikey olarak bölecek şekilde sınırlanmış olan iki farklı mahalleden oluşmaktadır. 1. derece sit alanı içerisinde kalan yapılar tarihi yapı olma özelliğine sahiptir. Geneli ormanlık alandan oluşmaktadır. Yoğun kot farklarının olduğu noktalarda doğal sınır oluşturulmasının yanında beşeri olarak da güvenlik için oluşturulan güvenlik öğeleri mevcuttur. Bu öğeler sınırlayıcı nitelikli olarak sayılmaktadır.

2. derece sit alanı içerisinde sahil kullanımına olanak sağlayan tesisler bulunmaktadır. 2. derece doğal sit alanlarının bulunduğu Adalar ilçesi yasa ve yönetmelikler çerçevesinde bu alanlara verilecek imar planları içerisinde bulunan fonksiyonlar park, günübirlik tesis alanı, doğal ve kırsal karakteri korunacak alan, orman alanları ve çeşitli donatı alanları olarak belirlenmiştir. Büyükada genelinde bu bağlamda oluşturulmuş tesisler ve kullanım alanları mevcuttur.

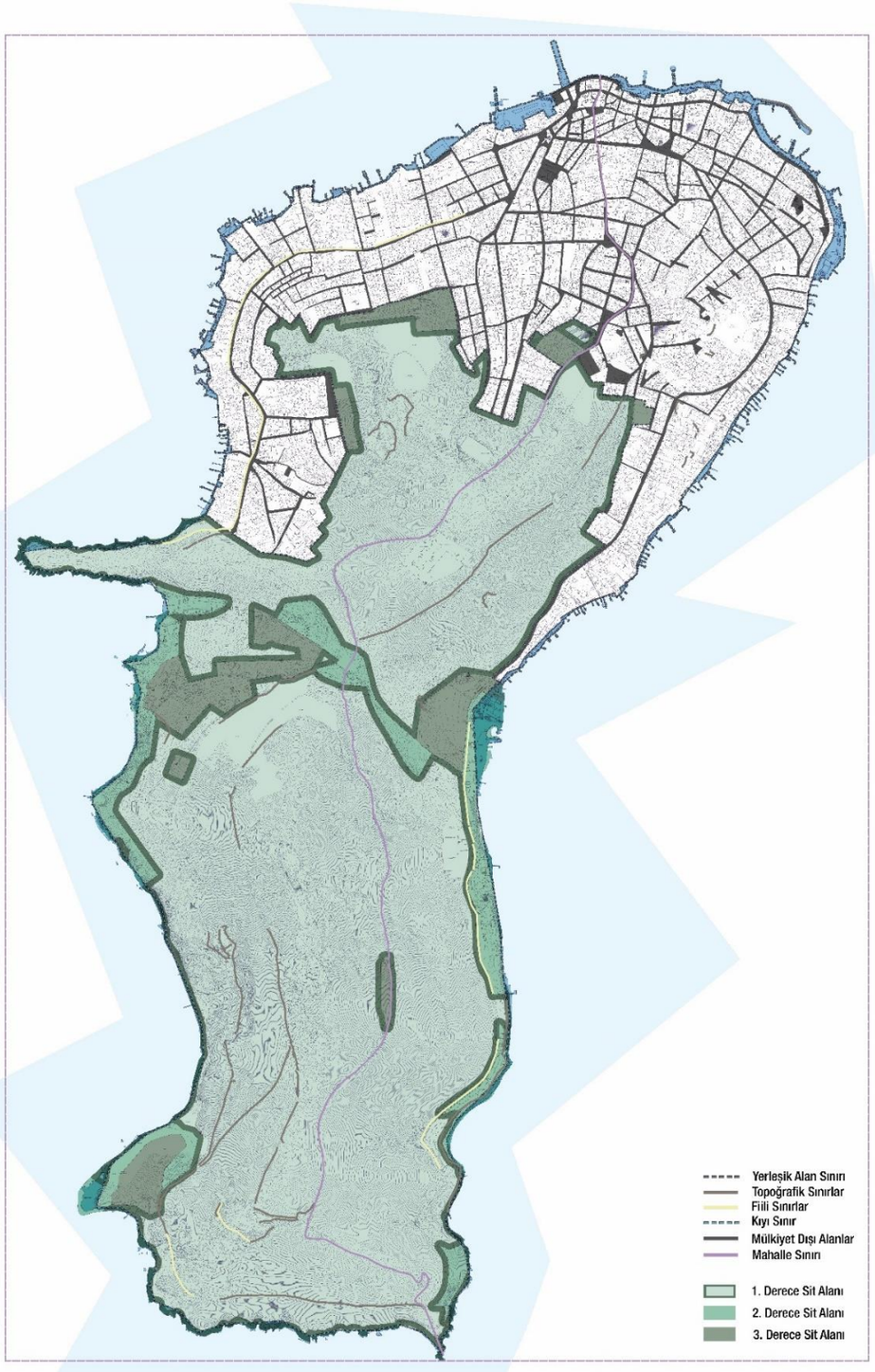

Şekil 14. Büyükada Sınır ve Eşik Analizi

Sedef Adası

Sedef Adası 33 hektar büyüklüğünde Adalar ilçesinin en küçük alanına sahip adasıdır. Sedef Adası'nın "Doğal Sit- Kesin Korunacak Hassas Alan" olarak belirlenen kısmı Cumhurbaşkanlığı Makamının 30.09.2021 tarihli ve 4556 sayılı kararı ile onaylanarak tescil edilmiştir. Daha sonra "Nitelikli Doğal Koruma Alanı" ve "Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı"" olarak belirlenen kısmı Bakanlık Makamının 02.09.2021 tarihli ve 1648138 sayılı kararı ile onaylanarak tescil edilmiştir. Sedef Adasının nitelikli doğal koruma alanı ve sürdürülebilir koruma ve kontrollü koruma alanı olarak tesciline ilişkin Bakanlık onayı, mahkeme kararı ile iptal edilmiş olup, 2021 yılındaki tescil kararının kesin korunacak hassas alana yönelik kısmı meri durumdadır. İstanbul 1 Numaralı Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonunun 13.03.2025 tarih ve 01-2641 sayılı kararı ile Sedef Adasının nitelikli doğal koruma alanı ve sürdürülebilir koruma ve kontrollü koruma alanı olarak tescil edilen kısımlarında söz konusu tescil işleminden önce yürürlükte olan doğal sit statüsü ile korunmasının devamına karar verilmiştir.(*) Adanın kuzeyinde 3. derece arkeolojik alan bulunmaktadır. Adanın doğusunda yer alan 3. derece doğal sit alanı kentsel sit alanı ile çakışmaktadır. Kentsel sit alanı içerisinde az sayılı konutlar bulunmaktadır. Diğer Adalar'a oranla daha az topoğrafik sınırlara sahiptir. Kıyı şeridine paralel olarak konumlanan şev bölgelerinde belirlenen doğal sınırlar erişimi engeller nitelikte değildir.

Adalar ilçesi genel itibariyle kentsel sit alanı, 1. derece doğal sit alanı, 2. derece doğal sit alanı, 3. derece doğal sit alanından oluşmaktadır. Diğerlerinden farklı olarak Heybeliada bünyesinde askeri alan sınırları mevcuttur. Sedef Adası bünyesinde ise nitelikli doğal koruma alanı ve sürdürülebilir koruma ve kontrollü kullanım alanı ve 3. derece arkeolojik alan bulunmaktadır.

Bütün Adalar için, kentsel sit alanının sınırları dâhilinde yerleşim yapıldığı görülmektedir. Bu bağlamda yerleşik alan sınırı, kentsel sit alanı sınırıyla çakıştığı noktada yer alır. 1. ve 2. doğal sit alanına yapı yapılmaması sebebi ile de yapılaşmanın yayılamadığı, böylelikle Adalar'ın doğal güzelliğini koruyabildiği görülmektedir. Bu alanlarda yalnızca günübirlik tesis alanları ya da çeşitli donatı alanları kullanımı gerçekleştirilebilmektedir. 3. derece doğal sit alanlarında ise diğer sit alanlarından farklı olarak kültürel tesis alanları ve belediye hizmet alanları yerleşimleri yapılabilmektedir.

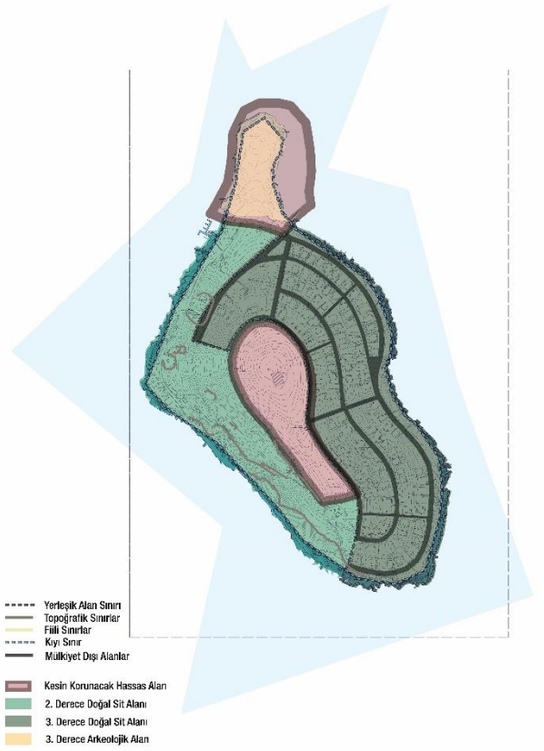

Şekil 15. Sedef Adası Sınır ve Eşik Analizi

Bütün Adalar'da arazi yapısı sebebiyle doğal olarak ortaya çıkan topoğrafik sınırlar mevcuttur. Bu sınırlar şevlerin bulunduğu, yamaç gibi alanlar oluşturan çizgisel doğrular olarak ele alınmaktadır. Adalar topoğrafik eşikler açısından ele alındığında genelde güneyinde, kıyı kullanım alanlarına paralel olarak konumlanan eşik çizgilerinden oluşmaktadır. Buna bağlı olarak kıyı kullanım alanlarına erişim konusunda çeşitli engeller karşımıza çıkmaktadır.

A-HAZ-6: Arazi Kullanım Çalışması - Adalar'ın Genel Görünümü

Adalar Kentsel Tasarım Rehberi çalışmaları kapsamında incelenen Kınalıada, Burgazada, Heybeliada, Büyükada ve Sedef Adası arazi kullanım alanları büyüklüğü yaklaşık 1.194 hektardır. Ancak arazi kullanım alanlarının kesiştiği bölgeler bulunduğundan bu alan ada büyüklüğünü değil kullanım alanlarını ifade etmektedir. Toplam alanın büyük bir kısmını Konut Alanları (%23,29) ve Orman Alanları (%60,32) oluşturmaktadır. Askeri alanlar, donatı alanları, ağaçlık ve mezarlık alanlar dışında sanatoryum alanı, kayıkhane ve eski at ahırları gibi Adalar ilçesine ait özel kullanım alanları da ön plana çıkmaktadır.

Tablo 3. Adalar Arazi Kullanım Dağılımı

ADALAR (KINALIADA - BURGAZADA - HEYBELİADA -BÜYÜKADA - SEDEF ADASI)				
ARAZİ KULLANIM	KENTSEL SİT ALANINDA KALAN ALANLAR (m²)	KENTSEL SİT ALANI DIŞINDA KALAN ALANLAR (DOĞAL-ARKEOLOJİK SİT ALANLARI) (m²)	TOPLAM	
			Alan (m²)	Yüzde (%)
KONUT ALANI	2.476.110	304.061	2.780.172	23,29%
KONUT + TİCARET ALANI	71.887		71.887	0,60%
TİCARET ALANI	18.316	53.864	72.181	0,60%
TURİZM ALANI	80.167	129.929	210.096	1,76%
EĞİTİM TESİSİ	29.613	27.660	57.272	0,48%
DİNİ TESİS	42.601	46.681	89.283	0,75%
SENATORYUM ALANI		86.522	86.522	0,72%
SAĞLIK TESİSİ	6.456	18.385	24.841	0,21%
SOSYO-KÜLTÜREL TESİS	86.513	14.215	100.727	0,84%
BELEDİYE HİZMET ALANI	1.954	43.627	45.580	0,38%
İDARİ TESİS	31.533	4.827	36.360	0,30%
ATÖLYE ALANI	548		548	0,00%
KENTSEL VE TEKNİK ALTYAPI	2.292	10.228	12.519	0,10%
HELİPORT ALANI		488	488	0,00%
HAYVAN BARINAĞI		677	677	0,01%
ESKİ AT AHIRLARI ALANI		38.235	38.235	0,32%
BOŞ ALAN	47.610	61.941	109.551	0,92%
SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ	4.384	31	4.415	0,04%
SU DEPOSU	2.755	587	3.342	0,03%
ASKERİ TESİS	143.623	78.832	222.455	1,86%
SPOR ALANI	13.106	22.095	35.200	0,29%
AÇIK VE YEŞİL ALAN	35.522	7.599	43.121	0,36%
AĞAÇLIK ALAN	26.258	296.626	322.885	2,70%
MEZARLIK ALANI	17.412	67.866	85.277	0,71%
ORMAN ALANI		7.200.047	7.200.047	60,32%
İSKELE ALANI	5.271	749	6.021	0,05%
KAYIKHANE	7.216	5	7.221	0,06%
PLAJ ALANI	9.486	72.049	81.535	0,68%
KIYI ŞERİDİ	87.141	101.332	188,473	1,58%
TOPLAM	**3.247.773**	**8.689.157**	**11.936.930**	**100,00%**

Adalar ilçesinde Kentsel Sit Alanı yerleşim yerlerini ifade edebilmek açısından önemlidir. Kentsel Sit Alanının %76,24'ü Konut Alanlarından oluşmaktadır. Konut alanları dışında Askeri Alanlar (%4,42), Kıyı Şeridi Alanı (%2,68), Sosyo-Kültürel Tesis Alanları (%2,66), Turizm Alanı (%2,47) ve Konut+Ticaret Alanı (%2,21) diğer önemli kullanım alanlarıdır.

Arazi kullanım çalışmasındaki kullanım alanları birleştirilerek,

- Konut Alanları (Konut Alanı, Konut + Ticaret Alanı, Ticaret Alanı),
- Donatı Alanları (Turizm Alanı, Eğitim Tesisi, Dini Tesis, Sanatoryum Alanı, Sağlık Tesisi, Sosyo-Kültürel Tesis, Belediye Hizmet Alanı, İdari Tesis),
- Diğer Alanlar (Atölye Alanı, Kentsel ve Teknik Altyapı, Heliport Alanı, Hayvan Barınağı, Eski At Ahırları Alanı, Boş Alan, Su Ürünleri Kooperatifi, Su Deposu, Askeri Tesis),
- Yeşil Alanlar (Spor Alanı, Açık ve Yeşil Alan, Ağaçlık Alan, Mezarlık Alanı, Orman Alanı),
- Kıyı Kullanımları (İskele Alanı, Kayıkhane, Plaj Alanı, Kıyı Şeridi)

olarak 5 kategori altında toplanmıştır.

Tablo 4. Arazi Kullanım Kategorizasyonu

ADALAR (KINALIADA - BURGAZADA - HEYBELİADA -BÜYÜKADA - SEDEF ADASI)				
ARAZİ KULLANIM	KENTSEL SİT ALANINDA KALAN ALANLAR (m²)	KENTSEL SİT ALANI DIŞINDA KALAN ALANLAR (DOĞAL-ARKEOLOJİK SİT ALANLARI) (m²)	TOPLAM	
			Alan (m²)	Yüzde (%)
KONUT ALANLARI	2.566.314	357.926	2.924.239	24,50%
DONATI ALANLARI	278.837	371.844	650.682	5,45%
DİĞER ALANLAR	201.211	191.018	392.229	3,29%
YEŞİL ALANLAR	92.298	7.594.232	7.686.530	64,39%
KIYI KULLANIMLARI	109.113	174.136	283.249	2,37%
TOPLAM	**3.247.773**	**8.689.157**	**11.936.930**	**100,00%**

Bu kategorilere göre incelendiğinde Adalar ilçesinde Yeşil Alanlar (%64,39), Konut Alanları (%24,50) en fazla yer alan kullanım türleridir.

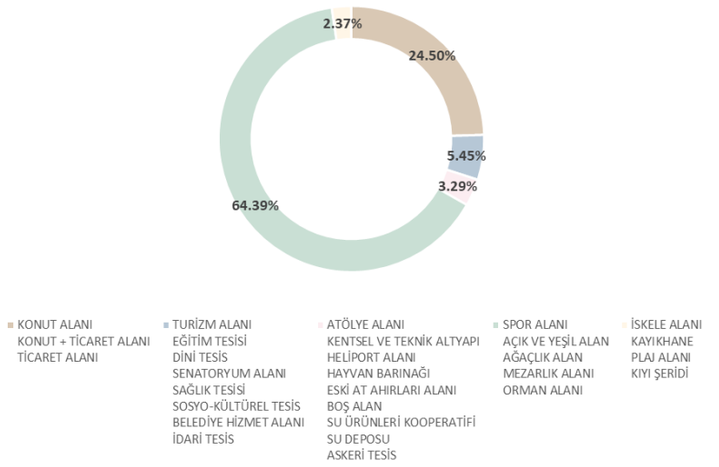

Grafik 1. Arazi Kullanım Kategorizasyonu

Konut alanları içerisindeki en önemli unsurlar tescilli eserlerdir ve her adada yoğun olarak bulunmaktadır. Genel olarak konut alanları tüm Adalar'ın %24,50 sini oluşturmakta olup yaklaşık 292 hektardır. Konut Alanları kategorisinin yaklaşık %88'i ise kentsel sit alanı sınırları içerisindedir.

Konut Alanları genellemesi yapılırken Konut Alanları, Konut + Ticaret Alanları ve Ticaret Alanları toplamı ile hesaplanmıştır.

Tablo 5. Adalar İlçesi Konut Alanları Kıyaslaması

ARAZİ KULLANIM	KONUT ALANLARI	
KINALIADA	461.262	15,77%
BURGAZADA	348.885	11,93%
HEYBELİADA	400.071	13,68%
BÜYÜKADA	1.570.137	53,69%
SEDEF ADASI	143.884	4,92%
TOPLAM	**2.924.239**	**100,00%**

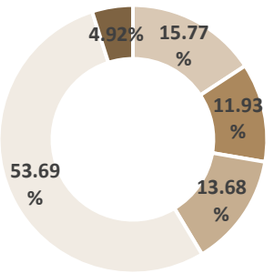

Adalar arası toplam konut alanları kıyaslandığında en fazla konut alanı Büyükada'da (%53,69), en az konut alanı ise Sedef Adası'nda (%4,92) kalmaktadır.

Donatı Alanları genellemesi yapılırken Turizm Alanı, Eğitim Tesisi, Dini Tesis, Sanatoryum Alanı, Sağlık Tesisi, Sosyo-Kültürel Tesis, Belediye Hizmet Alanı ve İdari Tesis toplamı ile hesaplanmıştır.

Tablo 6. Adalar İlçesi Donatı Alanları Kıyaslaması

ARAZİ KULLANIM	DONATI ALANLARI	
KINALIADA	55.979	8,60%
BURGAZADA	43.907	6,75%
HEYBELİADA	194.861	29,95%
BÜYÜKADA	352.750	54,21%
SEDEF ADASI	3.185	0,49%
TOPLAM	**650.682**	**100,00%**

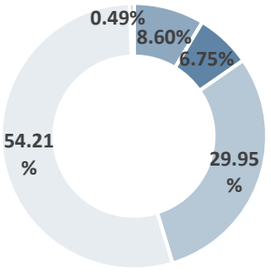

Adalar arası toplam donatı alanları kıyaslandığında en fazla donatı alanı Büyükada'da (%54,21), en az donatı alanı ise Sedef Adası'nda (%0,49) kalmaktadır.

Diğer Alanlar genellemesi yapılırken Atölye Alanı, Kentsel ve Teknik Altyapı, Heliport Alanı, Hayvan Barınağı, Eski At Ahırları Alanı, Boş Alan, Su Ürünleri Kooperatifi, Su Deposu ve Askeri Tesis Alanları toplamı ile hesaplanmıştır.

Tablo 7. Adalar İlçesi Diğer Alanların Kıyaslaması

ARAZİ KULLANIM	DİĞER ALANLAR	
KINALIADA	2.790	0,71%
BURGAZADA	21.303	5,43%
HEYBELİADA	257.008	65,52%
BÜYÜKADA	79.110	20,17%
SEDEF ADASI	32.018	8,16%
TOPLAM	**392.229**	**100,00%**

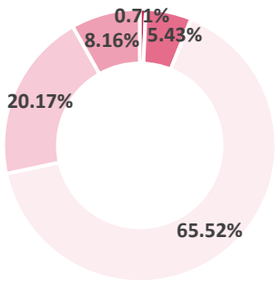

Adalar arası toplam diğer kullanım alanları kıyaslandığında en fazla diğer kullanım alanları Heybeliada'da (%65,52), en az diğer kullanım alanları ise Kınalıada'da (%0,71) kalmaktadır.

Yeşil Alanlar genellemesi yapılırken Spor Alanı, Açık ve Yeşil Alan, Ağaçlık Alan, Mezarlık Alanı ve Orman Alanı toplamı ile hesaplanmıştır.

Tablo 8. Adalar İlçesi Yeşil Alanların Kıyaslaması

ARAZİ KULLANIM	YEŞİL ALANLAR	
KINALIADA	1.304.526	16,97%
BURGAZADA	982.174	12,78%
HEYBELİADA	1.850.360	24,07%
BÜYÜKADA	3.464.417	45,07%
SEDEF ADASI	85.053	1,11%
TOPLAM	**7.686.530**	**100,00%**

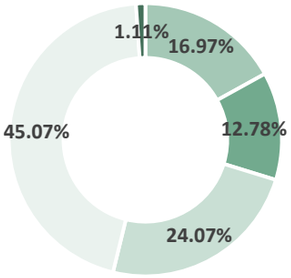

Adalar arası toplam yeşil alanlar kıyaslandığında en fazla yeşil alan Büyükada'da (%45,07), en az yeşil alan ise Sedef Adası'nda (%1,11) kalmaktadır.

Kıyı Kullanımları genellemesi yapılırken İskele Alanı, Kayıkhane, Plaj Alanı ve Kıyı Şeridi toplamı ile hesaplanmıştır.

Tablo 9: Adalar İlçesi Kıyı Kullanımları Kıyaslaması

ARAZİ KULLANIM	KIYI KULLANIMLARI	
KINALIADA	59.732	21,09%
BURGAZADA	94.090	33,22%
HEYBELİADA	43.682	15,42%
BÜYÜKADA	40.273	14,22%
SEDEF ADASI	45.472	16,05%
TOPLAM	**283.249**	**100,00%**

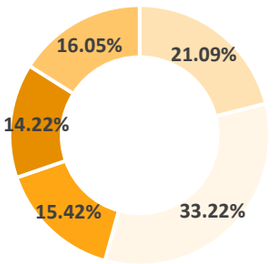

Adalar arası toplam kıyı kullanım alanları kıyaslandığında en fazla kıyı kullanımı Burgazada'da (%33,22), en az kıyı kullanımı ise Büyükada'da (%14,22) kalmaktadır.

Kınalıada

Adalar Kentsel Tasarım Rehberi çalışmaları kapsamında incelenen Kınalıada, arazi kullanım alanları büyüklüğü yaklaşık 188 hektardır. Ancak arazi kullanım alanlarının kesiştiği bölgeler bulunduğundan bu alan ada büyüklüğünü değil kullanım alanlarını ifade etmektedir. Konut Alanları (%23,57) ve Orman Alanları (%60,37) en fazla kullanıma sahip alanlardır.

Tablo 10. Kınalıada Arazi Kullanımı, 2021

KINALIADA				
ARAZİ KULLANIM	KENTSEL SİT ALANINDA KALAN ALANLAR (m²)	KENTSEL SİT ALANI DIŞINDA KALAN ALANLAR (DOĞAL-ARKEOLOJİK SİT ALANLARI) (m²)	TOPLAM	
			Alan (m²)	Yüzde (%)
KONUT ALANI	342.229	101.833	444.063	23,57%
KONUT + TİCARET ALANI	14.238		14.238	0,76%
TİCARET ALANI	2.961		2.961	0,16%
TURİZM ALANI	963		963	0,05%
EĞİTİM TESİSİ	2.204		2.204	0,12%
DİNİ TESİS	3.458	9.696	13.154	0,70%
SENATORYUM ALANI				
SAĞLIK TESİSİ	240		240	0,01%
SOSYO-KÜLTÜREL TESİS	13.698	847	14.545	0,77%
BELEDİYE HİZMET ALANI		21.673	21.673	1,15%
İDARİ TESİS	3.201		3.201	0,17%
ATÖLYE ALANI				
KENTSEL VE TEKNİK ALTYAPI				
HELİPORT ALANI				
HAYVAN BARINAĞI				
ESKİ AT AHIRLARI ALANI				
BOŞ ALAN				
SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ	1.639	11	1.650	0,09%
SU DEPOSU	1.074	66	1.140	0,06%
ASKERİ TESİS				
SPOR ALANI	7.523	1.999	9.522	0,51%
AÇIK VE YEŞİL ALAN	1.962		1.962	0,10%
AĞAÇLIK ALAN	19.168	125.828	144.996	7,70%
MEZARLIK ALANI	9.412	1.162	10.573	0,56%
ORMAN ALANI		1.137.473	1.137.473	60,37%
İSKELE ALANI	1.987		1.988	0,11%
KAYIKHANE	2.887	1	2.888	0,15%
PLAJ ALANI	5.081	25.654	30.734	1,63%
KIYI ŞERİDİ	15.332	8.790	24.122	1,28%
TOPLAM	**449.257**	**1.435.032**	**1.884.289**	**100,00%**

Kentsel Sit Alanı içerisinde %76,17 si Konut Alanlarından oluşmaktadır. Konut alanları dışında Ağaçlık Alanlar, Kıyı Şeridi Alanları ve Konut+Ticaret Alanları diğer önemli kullanım alanlarıdır.

Kınalıada arazi kullanım kategorisine göre incelendiğinde Yeşil Alanlar (%69,23) ve Konut Alanları (%24,48) ön plana çıkmakta olup Adalar'ın genel ortalamasında kalmaktadır.

Tablo 11. Kınalıada Arazi Kullanımı Kategorizasyonu, 2021

KINALIADA				
ARAZİ KULLANIM	KENTSEL SİT ALANINDA KALAN ALANLAR (m^2)	KENTSEL SİT ALANI DIŞINDA KALAN ALANLAR (DOĞAL-ARKEOLOJİK SİT ALANLARI) (m^2)	TOPLAM	
			Alan (m^2)	Yüzde (%)
KONUT ALANLARI	359.429	101.833	461.262	24,48%
DONATI ALANLARI	23.764	32.215	55.979	2,97%
DİĞER ALANLAR	2.713	78	2.790	0,15%
YEŞİL ALANLAR	38.064	1.266.462	1.304.526	69,23%
KIYI KULLANIMLARI	25.287	34.444	59.732	3,17%
TOPLAM	**449.257**	**1.435.032**	**1.884.289**	**100,00%**

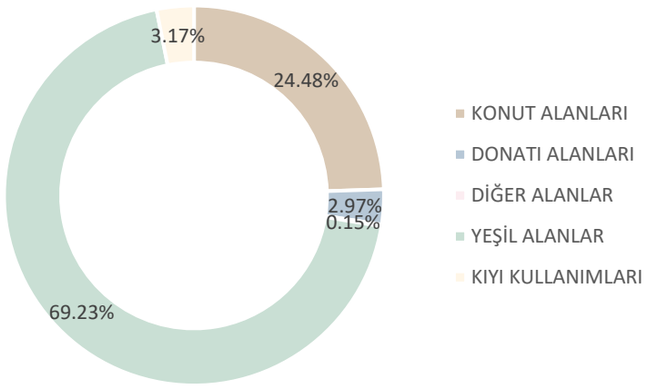

Grafik 2. Kınalıada Arazi Kullanımı Kategorizasyonu, 2021

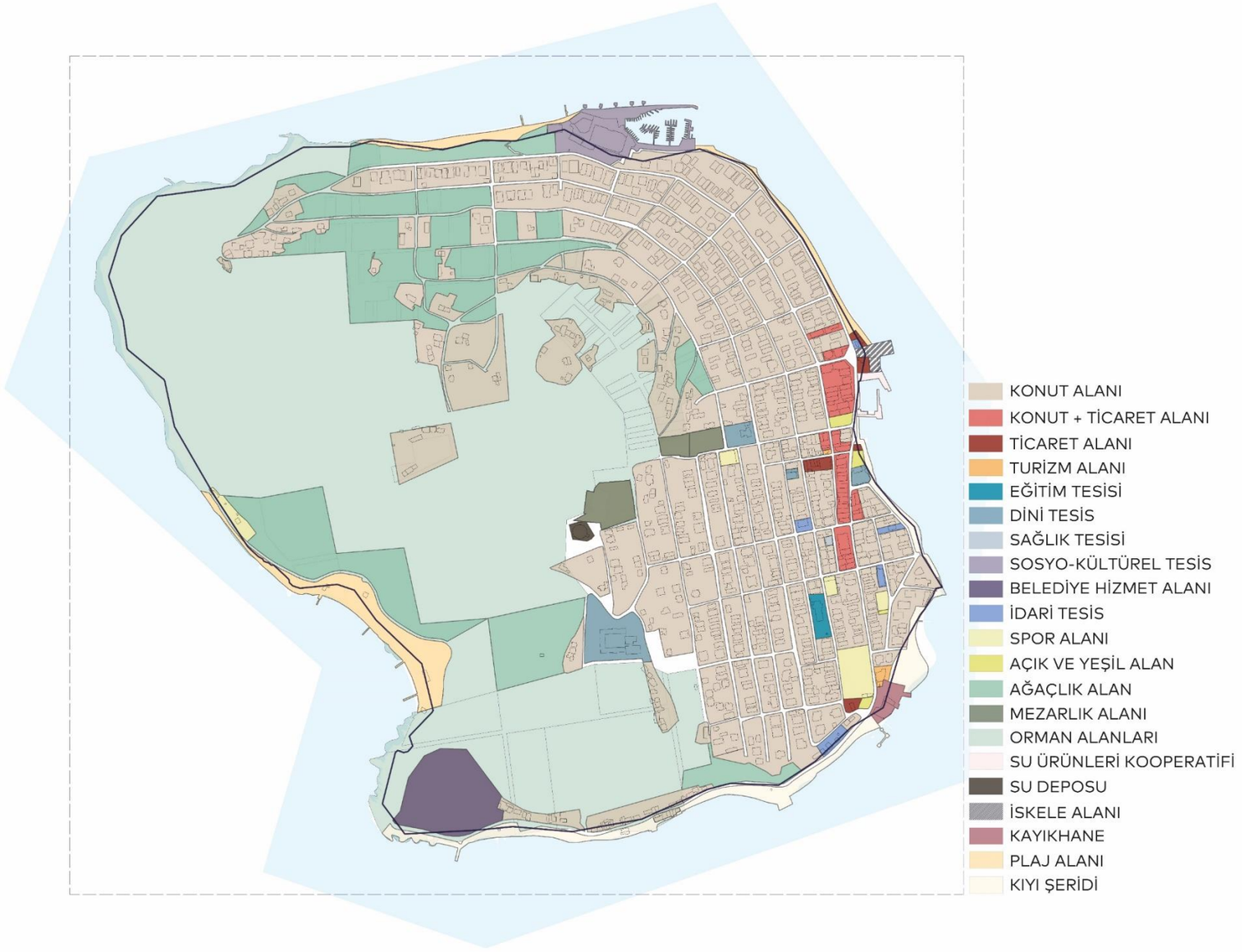

Şekil 16. Kınalıada Arazi Kullanımı

Burgazada

Adalar Kentsel Tasarım Rehberi çalışmaları kapsamında incelenen Burgazada, arazi kullanım alanları büyüklüğü yaklaşık 149 hektardır. Ancak arazi kullanım alanlarının kesiştiği bölgeler bulunduğundan bu alan ada büyüklüğünü değil kullanım alanlarını ifade etmektedir. Konut Alanları (%22,39) ve Orman Alanları (%64,48) en fazla kullanıma sahip alanlardır.

Tablo 12. Burgazada Arazi Kullanımı, 2021

BURGAZADA				
ARAZİ KULLANIM	KENTSEL SİT ALANINDA KALAN ALANLAR (m²)	KENTSEL SİT ALANI DIŞINDA KALAN ALANLAR (DOĞAL-ARKEOLOJİK SİT ALANLARI) (m²)	TOPLAM	
			Alan (m²)	Yüzde (%)
KONUT ALANI	307.621	26.020	333.641	22,39%
KONUT + TİCARET ALANI	3.847		3.847	0,26%
TİCARET ALANI	3.099	8.298	11.398	0,76%
TURİZM ALANI	4.040		4.040	0,27%
EĞİTİM TESİSİ	732	3	735	0,05%
DİNİ TESİS	14.664	3.630	18.294	1,23%
SENATORYUM ALANI				
SAĞLIK TESİSİ	1.141		1.141	0,08%
SOSYO-KÜLTÜREL TESİS	17.663	17	17.680	1,19%
BELEDİYE HİZMET ALANI				
İDARİ TESİS	2.017		2.017	0,14%
ATÖLYE ALANI				
KENTSEL VE TEKNİK ALTYAPI				
HELİPORT ALANI				
HAYVAN BARINAĞI				
ESKİ AT AHIRLARI ALANI		3.285	3.285	0,22%
BOŞ ALAN	18.018		18.018	1,21%
SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ				
SU DEPOSU				
ASKERİ TESİS				
SPOR ALANI	2.154		2.154	0,14%
AÇIK VE YEŞİL ALAN	2.589		2.589	0,17%
AĞAÇLIK ALAN				
MEZARLIK ALANI	11	16.491	16.501	1,11%
ORMAN ALANI		960.929	960.929	64,48%
İSKELE ALANI	2.601	5	2.606	0,17%
KAYIKHANE				
PLAJ ALANI	4.405	2	4.407	0,30%
KIYI ŞERİDİ	13.352	73.725	87.077	5,84%
TOPLAM	**397.954**	**1.092.404**	**1.490.359**	**100,00%**

Kentsel Sit Alanı içerisinde %77,30 u Konut Alanlarından oluşmaktadır. Konut alanları dışında Sosyo-Kültürel Tesis Alanları, Dini Tesisler ve Kıyı Şeridi Alanları diğer önemli kullanım alanlarıdır.

Burgazada arazi kullanım kategorisine göre incelendiğinde Yeşil Alanlar (%65,90) ve Konut Alanları (%23,41) ön plana çıkmakta olup Adalar'ın genel ortalamasında kalmaktadır.

Tablo 13. Burgazada Arazi Kullanımı Kategorizasyonu, 2021

BURGAZADA				
ARAZİ KULLANIM	KENTSEL SİT ALANINDA KALAN ALANLAR (m²)	KENTSEL SİT ALANI DIŞINDA KALAN ALANLAR (DOĞAL-ARKEOLOJİK SİT ALANLARI) (m²)	TOPLAM	
			Alan (m²)	Yüzde (%)
KONUT ALANLARI	314.567	34.318	348.885	23,41%
DONATI ALANLARI	40.257	3.650	43.907	2,95%
DİĞER ALANLAR	18.018	3.285	21.303	1,43%
YEŞİL ALANLAR	4.754	977.419	982.174	65,90%
KIYI KULLANIMLARI	20.358	73.732	94.090	6,31%
TOPLAM	**397.954**	**1.092.404**	**1.490.359**	**100,00%**

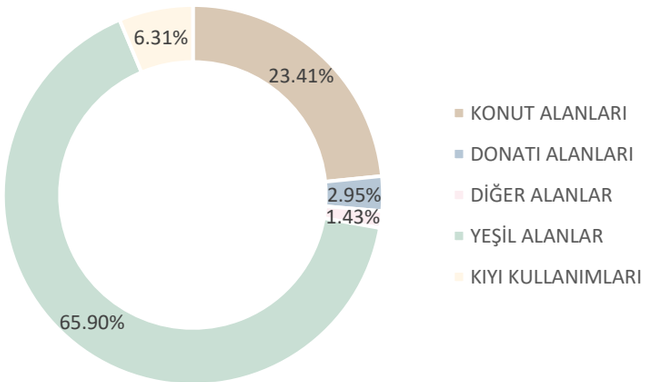

Grafik 3. Burgazada Arazi Kullanımı Kategorizasyonu, 2021

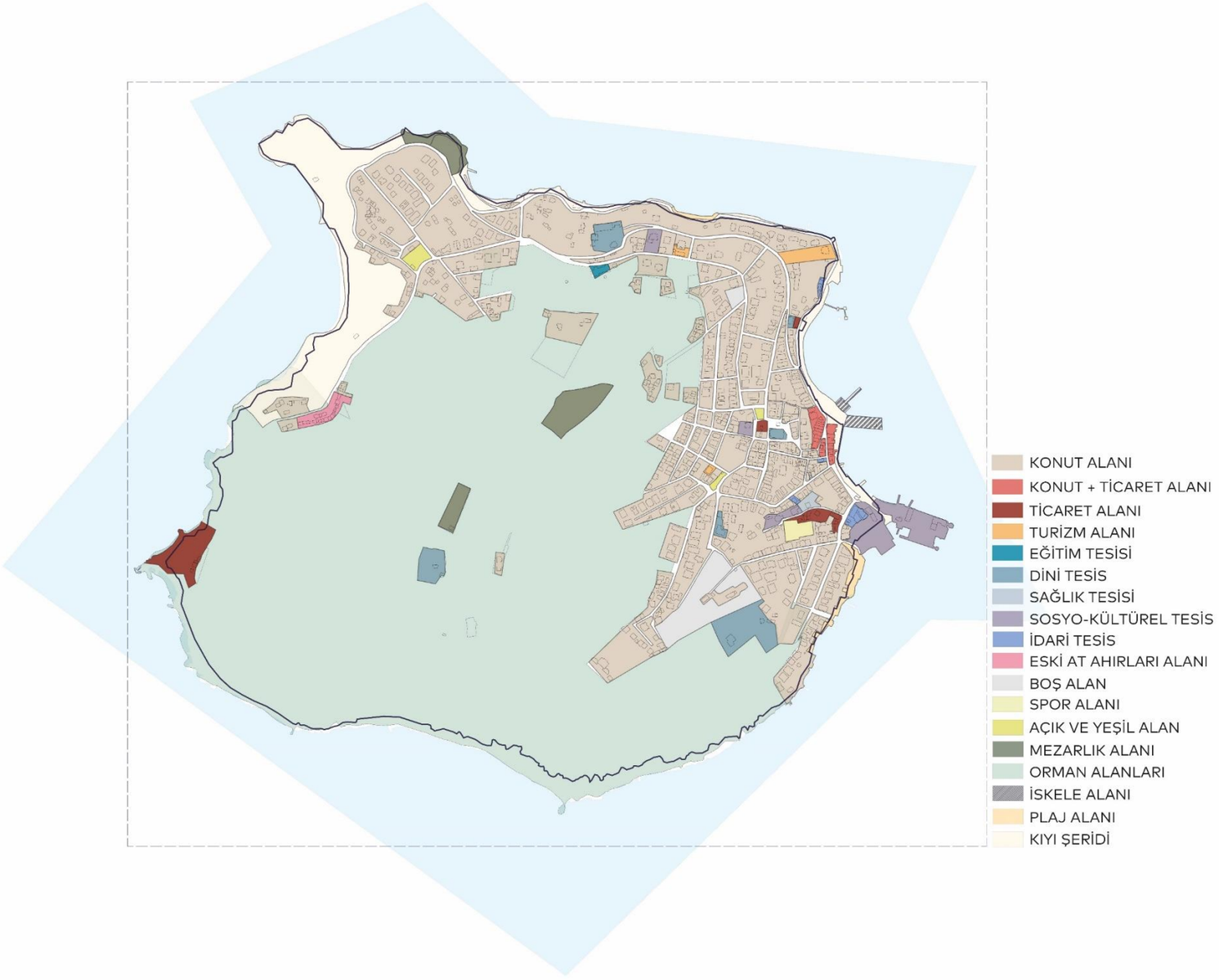

Şekil 17. Burgazada Arazi Kullanımı

Heybeliada

Adalar Kentsel Tasarım Rehberi çalışmaları kapsamında incelenen Heybeliada, arazi kullanım alanları büyüklüğü yaklaşık 275 hektardır. Ancak arazi kullanım alanlarının kesiştiği bölgeler bulunduğundan bu alan ada büyüklüğünü değil kullanım alanlarını ifade etmektedir. Konut Alanları (%13,93) ve Orman Alanları (%65,66) en fazla kullanıma sahip alanlardır.

Tablo 14. Heybeliada Arazi Kullanımı, 2021

HEYBELİADA				
ARAZİ KULLANIM	KENTSEL SİT ALANINDA KALAN ALANLAR (m²)	KENTSEL SİT ALANI DIŞINDA KALAN ALANLAR (DOĞAL-ARKEOLOJİK SİT ALANLARI) (m²)	TOPLAM	
			Alan (m²)	Yüzde (%)
KONUT ALANI	367.924	14.649	382.572	13,93%
KONUT + TİCARET ALANI	17.306		17.306	0,63%
TİCARET ALANI		193	193	0,01%
TURİZM ALANI	19.910	663	20.573	0,75%
EĞİTİM TESİSİ	16.966	11	16.977	0,62%
DİNİ TESİS	10.043	21.991	32.034	1,17%
SENATORYUM ALANI		86.522	86.522	3,15%
SAĞLIK TESİSİ	145	18.385	18.530	0,67%
SOSYO-KÜLTÜREL TESİS	2.562	10.830	13.391	0,49%
BELEDİYE HİZMET ALANI				
İDARİ TESİS	6.834		6.834	0,25%
ATÖLYE ALANI				
KENTSEL VE TEKNİK ALTYAPI	1.037		1.037	0,04%
HELİPORT ALANI				
HAYVAN BARINAĞI				
ESKİ AT AHIRLARI ALANI		6.202	6.202	0,23%
BOŞ ALAN	10.252	14.471	24.723	0,90%
SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ	2.728	19	2.747	0,10%
SU DEPOSU				
ASKERİ TESİS	143.467	78.832	222.299	8,10%
SPOR ALANI	633	7.233	7.866	0,29%
AÇIK VE YEŞİL ALAN	12.936	103	13.039	0,47%
AĞAÇLIK ALAN				
MEZARLIK ALANI		26.461	26.461	0,96%
ORMAN ALANI		1.802.994	1.802.994	65,66%
İSKELE ALANI				
KAYIKHANE				
PLAJ ALANI		30.113	30.113	1,10%
KIYI ŞERİDİ	11.510	2.059	13.569	0,49%
TOPLAM	**624.251**	**2.121.731**	**2.745.982**	**100,00%**

Kentsel Sit Alanı içerisinde %58,93 ü Konut Alanlarından oluşmaktadır. Konut alanları dışında Askeri Tesis, Turizm Alanı, Konut+Ticaret Alanı ve Eğitim Tesisleri diğer önemli kullanım alanlarıdır.

Heybeliada arazi kullanım kategorisine göre incelendiğinde Yeşil Alanlar (%67,38) ve Konut Alanları (%14,57) ön plana çıkmakta olup Adalar'ın genel ortalamasında farklı kalmaktadır. Özellikle Donatı Alanları ve Diğer Alan kategorileri Adalar ilçesi içerisinde diğer adalara göre ayrışmaktadır. Bunun nedeni Askeri Alanların ve Sanatoryum Alanlarının ada içerisinde önemli alan kapsamasıdır.

Tablo 15. Heybeliada Arazi Kullanımı Kategorizasyonu, 2021

HEYBELİADA				
ARAZİ KULLANIM	KENTSEL SİT ALANINDA KALAN ALANLAR (m^2)	KENTSEL SİT ALANI DIŞINDA KALAN ALANLAR (DOĞAL-ARKEOLOJİK SİT ALANLARI) (m^2)	TOPLAM	
			Alan (m^2)	Yüzde (%)
KONUT ALANLARI	385.230	14.841	400.071	14,57%
DONATI ALANLARI	56.459	138.402	194.861	7,10%
DİĞER ALANLAR	157.484	99.524	257.008	9,36%
YEŞİL ALANLAR	13.569	1.836.791	1.850.360	67,38%
KIYI KULLANIMLARI	11.510	32.172	43.682	1,59%
TOPLAM	**624.251**	**2.121.731**	**2.745.982**	**100,00%**

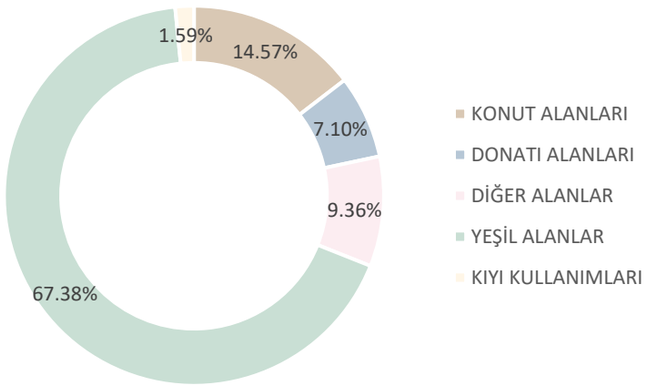

Grafik 4. Heybeliada Arazi Kullanımı Kategorizasyonu, 2021

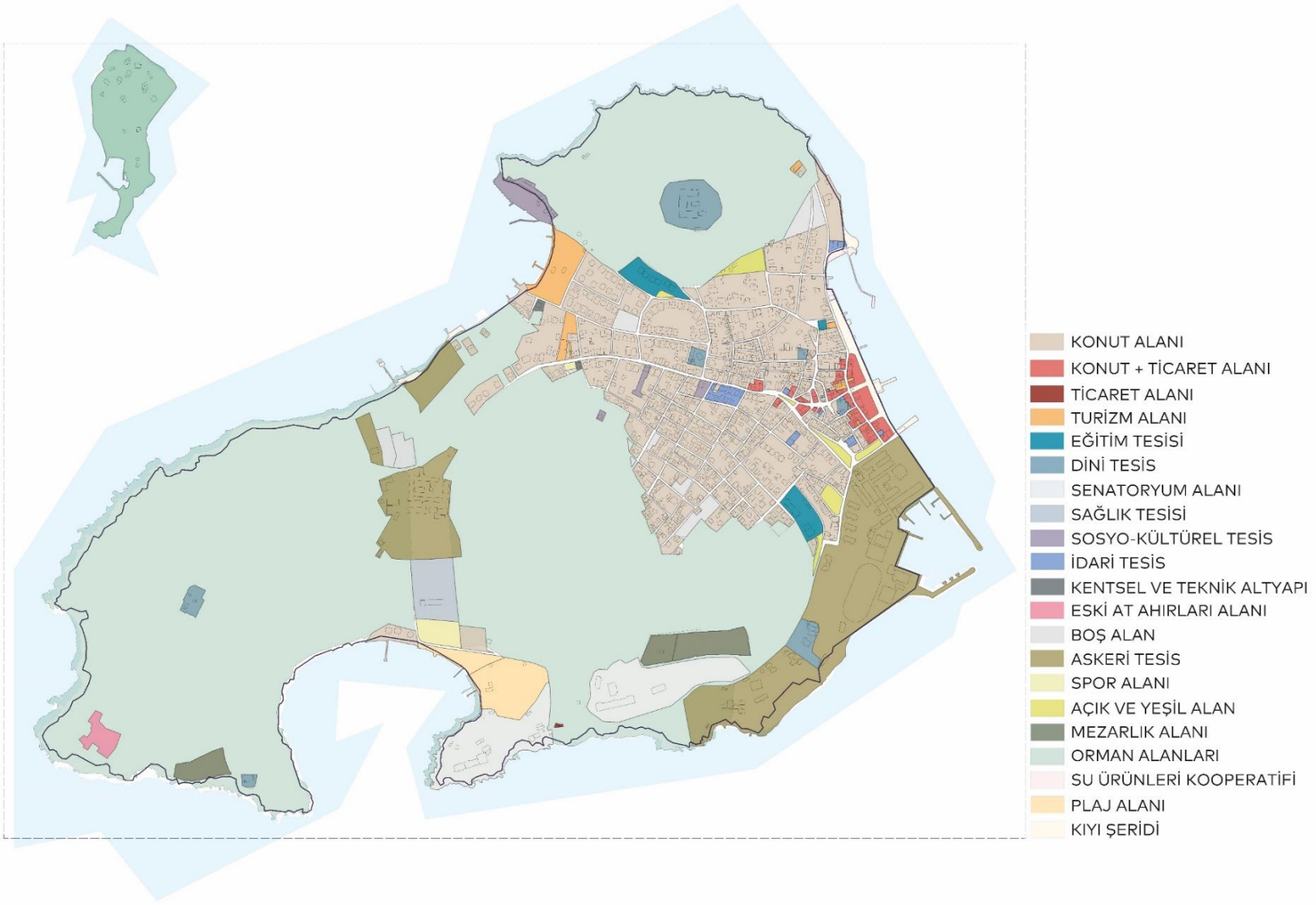

Şekil 18. Heybeliada Arazi Kullanımı

Büyükada

Adalar Kentsel Tasarım Rehberi çalışmaları kapsamında incelenen Büyükada, arazi kullanım alanları büyüklüğü yaklaşık 551 hektardır. Ancak arazi kullanım alanlarının kesiştiği bölgeler bulunduğundan bu alan ada büyüklüğünü değil kullanım alanlarını ifade etmektedir. Konut Alanları (%26,93) ve Orman Alanları (%59,90) en fazla kullanıma sahip alanlardır.

Tablo 16. Büyükada Arazi Kullanımı, 2021

BÜYÜKADA				
ARAZİ KULLANIM	KENTSEL SİT ALANINDA KALAN ALANLAR (m²)	KENTSEL SİT ALANI DIŞINDA KALAN ALANLAR (DOĞAL-ARKEOLOJİK SİT ALANLARI) (m²)	TOPLAM	
			Alan (m²)	Yüzde (%)
KONUT ALANI	1.340.041	142.689	1.482.730	26,93%
KONUT + TİCARET ALANI	36.496		36.496	0,66%
TİCARET ALANI	12.256	38.655	50.911	0,92%
TURİZM ALANI	55.255	129.265	184.520	3,35%
EĞİTİM TESİSİ	9.712	27.646	37.357	0,68%
DİNİ TESİS	14.437	11.364	25.802	0,47%
SENATORYUM ALANI				
SAĞLIK TESİSİ	4.931		4.931	0,09%
SOSYO-KÜLTÜREL TESİS	52.589	2.521	55.111	1,00%
BELEDİYE HİZMET ALANI	1.954	21.954	23.907	0,43%
İDARİ TESİS	18.727	2.395	21.122	0,38%
ATÖLYE ALANI	548		548	0,01%
KENTSEL VE TEKNİK ALTYAPI	1.255	10.228	11.483	0,21%
HELİPORT ALANI		488	488	0,01%
HAYVAN BARINAĞI		677	677	0,01%
ESKİ AT AHIRLARI ALANI		28.748	28.748	0,52%
BOŞ ALAN	13.765	21.527	35.292	0,64%
SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ	17		17	0,00%
SU DEPOSU	1.681	20	1.702	0,03%
ASKERİ TESİS	156		156	0,00%
SPOR ALANI	2.796	12.082	14.878	0,27%
AÇIK VE YEŞİL ALAN	17.354	1.140	18.494	0,34%
AĞAÇLIK ALAN	5.573	95.081	100.653	1,83%
MEZARLIK ALANI	7.990	23.752	31.742	0,58%
ORMAN ALANI		3.298.651	3.298.651	59,90%
İSKELE ALANI	682	744	1.427	0,03%
KAYIKHANE	4.329	4	4.333	0,08%
PLAJ ALANI		12.892	12.892	0,23%
KIYI ŞERİDİ	21.573	48	21.622	0,39%
TOPLAM	**1.624.116**	**3.882.571**	**5.506.687**	**100,00%**

Kentsel Sit Alanı içerisinde %82,50 si Konut Alanlarından oluşmaktadır. Konut alanları dışında Turizm Alanı, Sosyo-Kültürel Tesis Alanları, Konut + Ticaret Alanları ve Kıyı Şeridi Alanları diğer önemli kullanım alanlarıdır.

Büyükada arazi kullanım kategorisine göre incelendiğinde Yeşil Alanlar (%62,91) ve Konut Alanları (%28,51) ön plana çıkmakta olup Adalar'ın genel ortalamasında kalmaktadır.

Tablo 17. Büyükada Arazi Kullanımı Kategorizasyonu, 2021

	BÜYÜKADA			
ARAZİ KULLANIM	KENTSEL SİT ALANINDA KALAN ALANLAR (m²)	KENTSEL SİT ALANI DIŞINDA KALAN ALANLAR (DOĞAL-ARKEOLOJİK SİT ALANLARI) (m²)	TOPLAM	
			Alan (m²)	Yüzde (%)
KONUT ALANLARI	1.388.793	181.344	1.570.137	28,51%
DONATI ALANLARI	157.605	195.145	352.750	6,41%
DİĞER ALANLAR	17.422	61.688	79.110	1,44%
YEŞİL ALANLAR	33.712	3.430.705	3.464.417	62,91%
KIYI KULLANIMLARI	26.584	13.689	40.273	0,73%
TOPLAM	**1.624.116**	**3.882.571**	**5.506.687**	**100,00%**

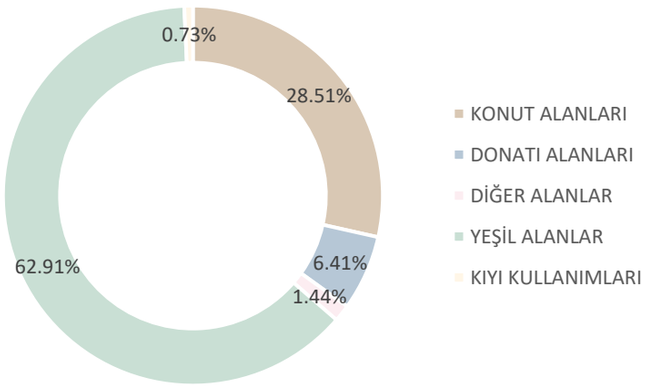

Grafik 5. Büyükada Arazi Kullanımı Kategorizasyonu, 2021

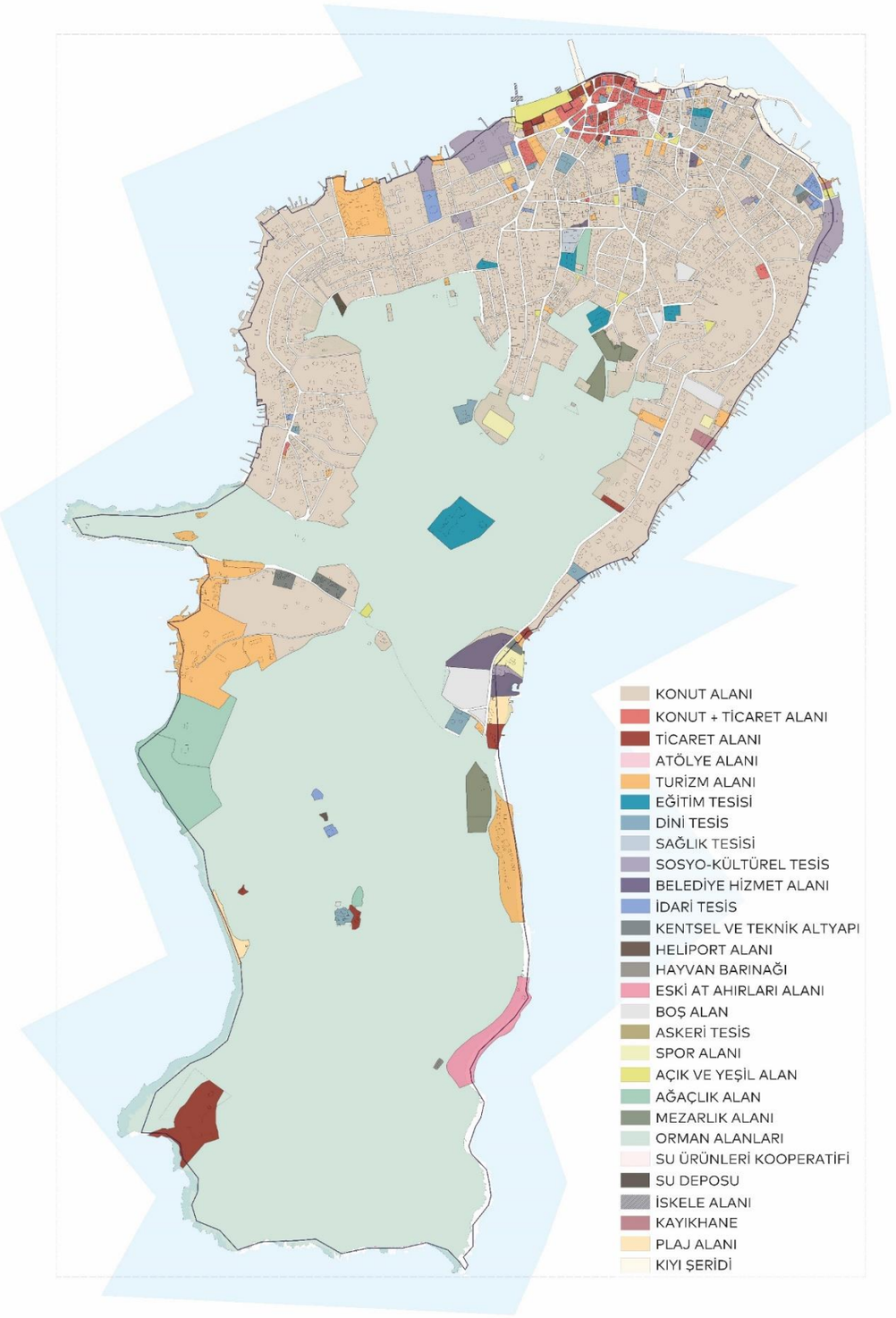

Şekil 19. Büyükada Arazi Kullanımı Kategorizasyonu, 2021

Sedef Adası

Adalar Kentsel Tasarım Rehberi çalışmaları kapsamında incelenen Sedef Adası, arazi kullanım alanları büyüklüğü yaklaşık 31 hektardır. Ancak arazi kullanım alanlarının kesiştiği bölgeler bulunduğundan bu alan ada büyüklüğünü değil kullanım alanlarını ifade etmektedir. Konut Alanları (%44,30) ve Ağaçlık Alanlar (%24,95) en fazla kullanıma sahip alanlardır.

Tablo 18. Sedef Adası Arazi Kullanımı, 2021

SEDEF ADASI				
ARAZİ KULLANIM	KENTSEL SİT ALANINDA KALAN ALANLAR (m²)	KENTSEL SİT ALANI DIŞINDA KALAN ALANLAR (DOĞAL-ARKEOLOJİK SİT ALANLARI) (m²)	TOPLAM	
			Alan (m²)	Yüzde (%)
KONUT ALANI	118.295	18.871	137.166	44,30%
KONUT + TİCARET ALANI				
TİCARET ALANI		6.719	6.719	2,17%
TURİZM ALANI				
EĞİTİM TESİSİ				
DİNİ TESİS				
SENATORYUM ALANI				
SAĞLIK TESİSİ				
SOSYO-KÜLTÜREL TESİS				
BELEDİYE HİZMET ALANI				
İDARİ TESİS	753	2.432	3.185	1,03%
ATÖLYE ALANI				
KENTSEL VE TEKNİK ALTYAPI				
HELİPORT ALANI				
HAYVAN BARINAĞI				
ESKİ AT AHIRLARI ALANI				
BOŞ ALAN	5.574	25.943	31.518	10,18%
SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ				
SU DEPOSU		500	500	0,16%
ASKERİ TESİS				
SPOR ALANI		781	781	0,25%
AÇIK VE YEŞİL ALAN	681	6.356	7.038	2,27%
AĞAÇLIK ALAN	1.517	75.717	77.235	24,95%
MEZARLIK ALANI				
ORMAN ALANI				
İSKELE ALANI				
KAYIKHANE				
PLAJ ALANI		3.389	3.389	1,09%
KIYI ŞERİDİ	25.374	16.710	42.083	13,59%
TOPLAM	**152.195**	**157.418**	**309.613**	**100,00%**

Kentsel Sit Alanı içerisinde %77,72 si Konut Alanlarından oluşmaktadır. Konut alanları dışında Kıyı Şeridi Alanları ve Ağaçlık Alanlar diğer önemli kullanım alanlarıdır.

Sedef Adası arazi kullanım kategorisine göre incelendiğinde Yeşil Alanlar (%27,47) ve Konut Alanları (%46,47) ön plana çıkmakta olup Adalar'ın genel ortalamasından farklıdır. Konut Alanları diğer adalara göre ön plana çıkmaktadır.

Tablo 19. Sedef Adası Arazi Kullanımı Kategorizasyonu, 2021

SEDEF ADASI				
ARAZİ KULLANIM	KENTSEL SİT ALANINDA KALAN ALANLAR (m²)	KENTSEL SİT ALANI DIŞINDA KALAN ALANLAR (DOĞAL-ARKEOLOJİK SİT ALANLARI) (m²)	TOPLAM	
			Alan (m²)	Yüzde (%)
KONUT ALANLARI	118,295	25,590	143,884	46,47%
DONATI ALANLARI	753	2,432	3,185	1,03%
DİĞER ALANLAR	5,574	26,444	32,018	10,34%
YEŞİL ALANLAR	2,199	82,854	85,053	27,47%
KIYI KULLANIMLARI	25,374	20,099	45,472	14,69%
TOPLAM	**152,195**	**157,418**	**309,613**	**100,00%**

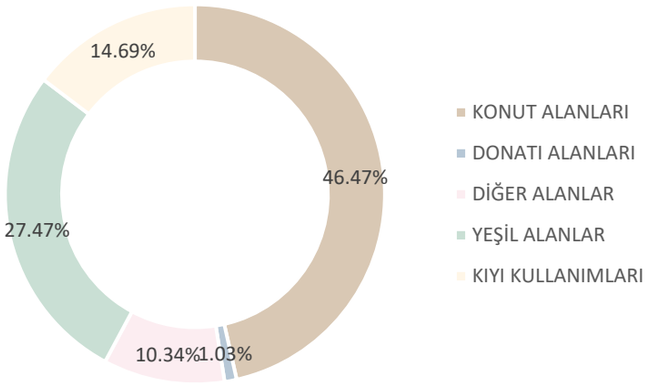

Grafik 6. Sedef Adası Arazi Kullanımı Kategorizasyonu, 2021

Şekil 20. Sedef Adası: Arazi Kullanımı, 2021

A-HAZ-7: Mülkiyet Analizi

Adalar Kentsel Tasarım Rehberi çalışmaları kapsamında mülkiyet analizi mevcut yapı adaları ve mevcut parseller üzerinden incelenmektedir. Kınalıada, Burgazada, Heybeliada, Maden ve Nizam Mahalleleri mülkiyete bağlı mahallelerdir. Nizam Mahallesindeki mülkiyetlerin tamamı Büyükada'da bulunurken, Maden Mahallesindeki mülkiyetlerin bir kısmı Büyükada'da bir kısmı da Sedef Adası'nda kalmaktadır.

Çalışma alanı kapsamında bulunan Kınalıada, Burgazada, Heybeliada, Büyükada ve Sedef Adası'nda toplamda 6.418 adet mülkiyet parseli bulunmaktadır. En fazla mülkiyet parsel sayısı %77 oranında şahıs parseline ait olmasına rağmen Kamu mülkiyetli parseller (%54) Adalar içerisinde en fazla alana sahip mülkiyet türüdür.

En fazla mülkiyet parsel sayısı ve parsel alanı Büyükada'da, en az mülkiyet parsel sayısı ve parsel alanı Sedef Adası'ndadır.

Tablo 20. Adalar İlçesi Parsel Sayısına Göre Mülkiyet Dağılımı

PARSEL SAYISI	KINALI ADA	BURGAZ ADA	HEYBELİADA	BÜYÜK ADA	SEDEF ADASI	TOPLAM	
TÜZEL KİŞİLİK	50	34	59	158	5	306	5%
HİSSELİ PARSELLER	44	13	37	65	1	160	2%
KAMU	223	78	155	282	1	739	12%
İBB	92	14	28	36	2	172	3%
İLÇE BELEDİYESİ	10	6	19	6	4	45	1%
ŞAHIS	764	526	1.159	2.344	155	4.948	77%
BELİRSİZ	6	7	10	25	-	48	1%
TOPLAM	**1.189**	**678**	**1.467**	**2.916**	**168**	**6.418**	**100%**

Tablo 21. Adalar İlçesi Parsel Büyüklüklerine Göre Mülkiyet Dağılımı

PARSEL ALANI-m²	KINALI ADA	BURGAZ ADA	HEYBELİ ADA	BÜYÜK ADA	SEDEF ADASI	TOPLAM	
TÜZEL KİŞİLİK	30.188	143.229	48.331	266.718	3.390	491.856	4%
HİSSELİ PARSELLER	55.958	23.939	20.445	50.644	9.526	160.512	1%
KAMU	437.552	1.898.548	653.635	3.053.570	114	6.043.419	54%
İBB	160.289	9.550	13.716	33.875	31.597	249.027	2%
İLÇE BELEDİYESİ	71	422	1.916	942	48.855	52.205	0%
ŞAHIS	323.616	287.596	377.930	3.038.146	178.042	4.205.330	37%
BELİRSİZ	2.241	5.610	23.302	59.421	-	90.575	1%
TOPLAM	**1.009.915**	**2.368.894**	**1.139.275**	**6.503.316**	**271.523**	**11.292.924**	**100%**

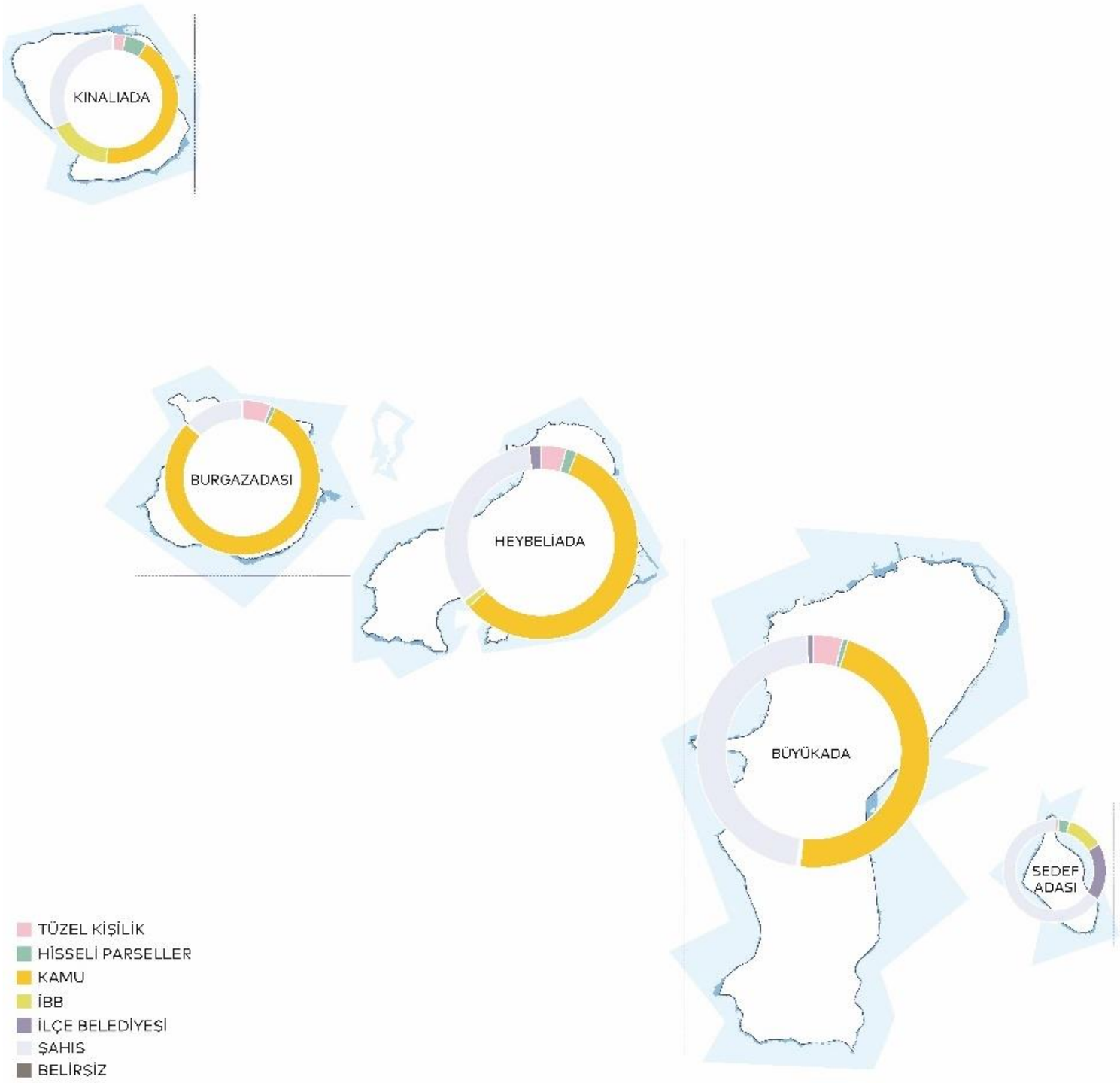

Şekil 21. Adalar İlçesi Mülkiyet Dağılımı

Kınalıada

Kınalıada mülkiyet durumu analizine göre toplam 1.009.915 m² parsel alanı bulunmakta olup yaklaşık 983.691 m² si kıyı kenar çizgisi içerisinde kalmaktadır. Kıyı kenar çizgisi dışında kalan alanların büyük kısmı kamu parsellerinden oluşmaktadır.

Kınalıada'da en fazla mülkiyet alanı Kamu parselleri (%43) ile Şahıs parselleri (%32), en az mülkiyet alanı İlçe Belediyesi parselleri oluşturmaktadır. Orman ve Ağaçlık Alanlar genellikle Kamu mülkiyetinde, Konut alanları ise genellikle Şahıs mülkiyetinde kalmaktadır.

Tablo 22. Kınalıada Mülkiyet Dağılımı

KINALIADA		PARSEL SAYISI		PARSEL ALANI - m²		
TÜZEL KİŞİLİK	DERNEK, CEMİYET, KOOPERATİF	4	50	1.533	30.188	3%
	DİĞER TÜZEL KİŞİLER	1		495		
	VAKIF	42		27.097		
	İŞYERİ	3		1.064		
HİSSELİ PARSELLER	HİSSELİ HAZİNE PARSELİ	4	44	6.792	55.958	6%
	HİSSELİ İBB PARSELİ	18		22.638		
	HİSSELİ HAZİNE VE İBB PARSELİ	1		1.178		
	DİĞER HİSSELİ PARSELLER	21		25.351		
KAMU	KAMU	-	223	-	437.552	43%
	MALİYE HAZİNESİ	223		437.552		
İBB	İBB	91	92	146.397	160.289	16%
	İSKİ	1		13.892		
İLÇE BELEDİYESİ	İLÇE BELEDİYESİ	10		71		0%
ŞAHIS	ŞAHIS	764		323.616		32%
BELİRSİZ	BELİRSİZ	6		2.241		0%
TOPLAM		**1189**		**1.009.915**		**100%**

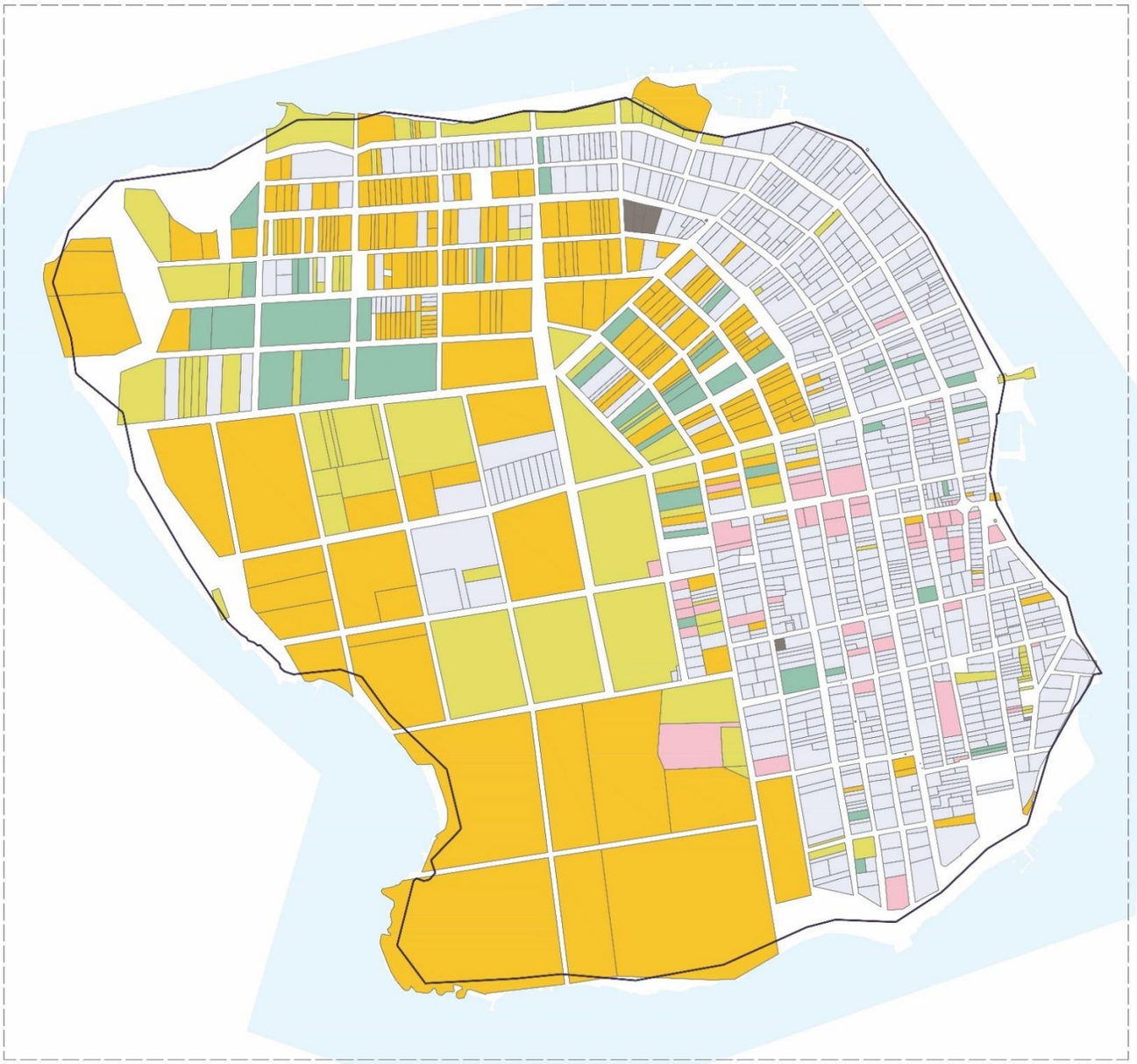

Şekil 22. Kınalıada Mülkiyet Dağılımı

Burgazada

Burgazada mülkiyet durumu analizine göre toplam 2.368.894 m² parsel alanı bulunmakta olup yaklaşık 658.322 m² si kıyı kenar çizgisi içerisinde kalmaktadır. Bu sebeple kıyı kenar çizgisi içi ve dışı arasındaki en büyük fark Burgazada'dadır. Kıyı kenar çizgisi dışında kalan alanların büyük kısmı Kamu parsellerinden oluşmaktadır. Kaşık Adası mülkiyeti de Burgazada Mahallesi sınırları içerisinde bulunduğundan hesaplamalara dahil edilmiştir.

Burgazada'da en fazla mülkiyet alanı Kamu parselleri (%80) ile Şahıs parselleri (%12), en az mülkiyet alanı İlçe Belediyesi parselleri oluşturmaktadır. Orman ve Kıyı Kenar Alanları genellikle Kamu mülkiyetinde, Konut alanları ise genellikle Şahıs mülkiyetinde kalmaktadır.

Tablo 23. Burgazada Mülkiyet Dağılımı

BURGAZADA		PARSEL SAYISI		PARSEL ALANI - m²		
TÜZEL KİŞİLİK	DERNEK, CEMİYET, KOOPERATİF	3	34	1.978	143.229	6%
	DİĞER TÜZEL KİŞİLER	-		-		
	VAKIF	20		91.529		
	İŞYERİ	11		49.722		
HİSSELİ PARSELLER	HİSSELİ HAZİNE PARSELİ	1	13	414	23.939	1%
	HİSSELİ İBB PARSELİ	-		-		
	HİSSELİ HAZİNE VE İBB PARSELİ	-		-		
	DİĞER HİSSELİ PARSELLER	12		23.525		
KAMU	KAMU	1	78	73	1.898.548	80%
	MALİYE HAZİNESİ	77		1.898.475		
İBB	İBB	14	14	9.550	9.550	0%
	İSKİ	-		-		
İLÇE BELEDİYESİ	İLÇE BELEDİYESİ	6		422		0%
ŞAHIS	ŞAHIS	526		287.596		12%
BELİRSİZ	BELİRSİZ	7		5.610		0%
TOPLAM		**678**		**2.368.894**		**100%**

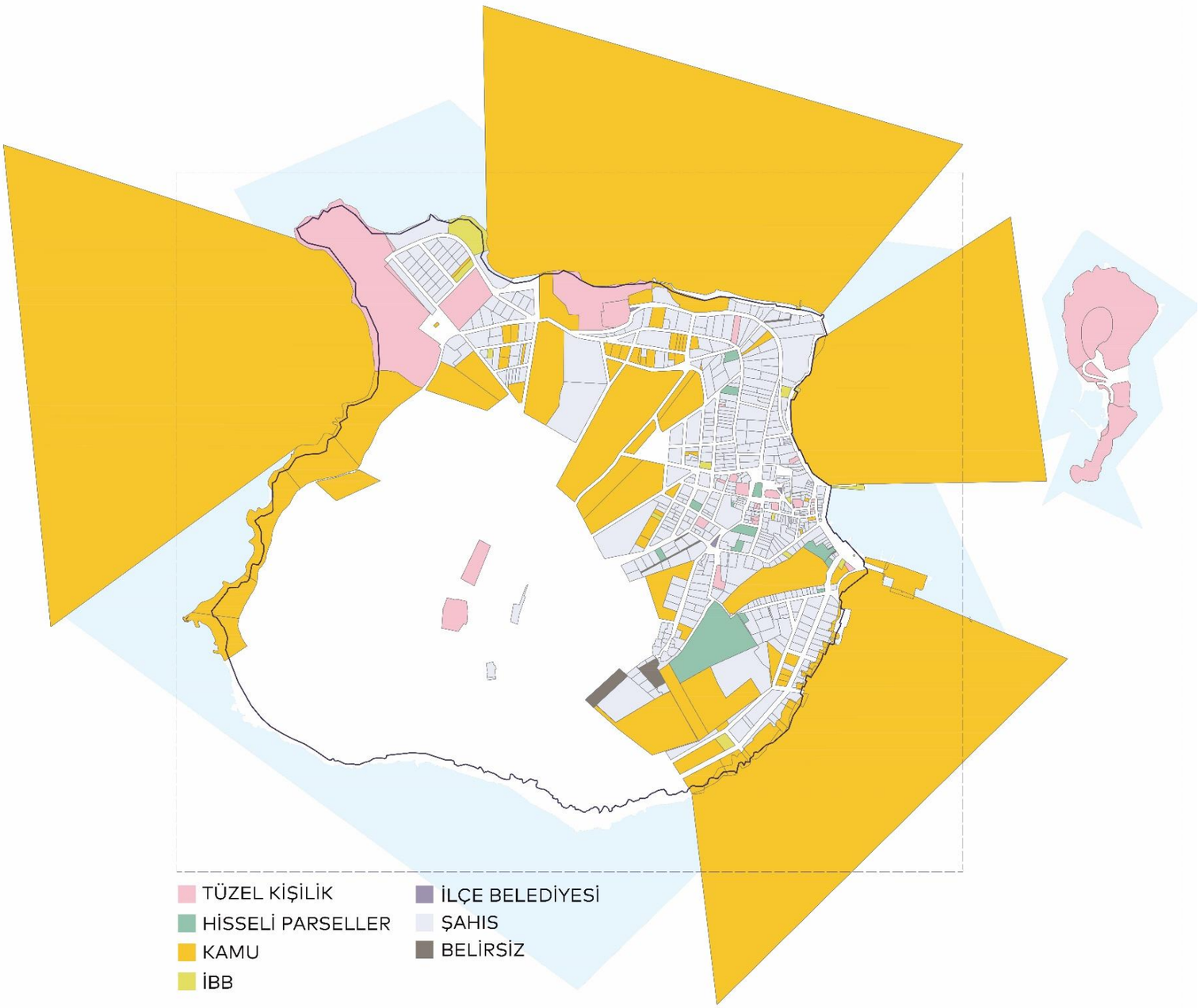

Şekil 23. Burgazada Mülkiyet Dağılımı

Heybeliada

Heybeliada mülkiyet durumu analizine göre toplam 1.139.275 m² parsel alanı bulunmakta olup yaklaşık 1.087.127 m² si kıyı kenar çizgisi içerisinde kalmaktadır. Kıyı kenar çizgisi dışında kalan alanların büyük kısmı Kamu parsellerinden oluşmaktadır.

Heybeliada'da en fazla mülkiyet alanı Kamu parselleri (%57) ile Şahıs parselleri (%33), en az mülkiyet alanı İlçe Belediyesi parselleri oluşturmaktadır. Orman Alanları, Askeri Alanlar ve Sağlık Tesis (Sanatoryum) Alanları genellikle Kamu mülkiyetinde, Konut alanları ise genellikle Şahıs mülkiyetinde kalmaktadır.

Tablo 24. Heybeliada Mülkiyet Dağılımı

HEYBELİADA		PARSEL SAYISI		PARSEL ALANI - m²		
TÜZEL KİŞİLİK	DERNEK, CEMİYET, KOOPERATİF	3	59	1.506	48.331	4%
	DİĞER TÜZEL KİŞİLER	-		-		
	VAKIF	45		35.666		
	İŞYERİ	11		11.159		
HİSSELİ PARSELLER	HİSSELİ HAZİNE PARSELİ	16	37	15.791	20.445	2%
	HİSSELİ İBB PARSELİ	3		489		
	HİSSELİ HAZİNE VE İBB PARSELİ	-		-		
	DİĞER HİSSELİ PARSELLER	18		4.165		
KAMU	KAMU	1	155	247	653.635	57%
	MALİYE HAZİNESİ	154		653.388		
İBB	İBB	25	28	12.771	13.716	1%
	İSKİ	3		945		
İLÇE BELEDİYESİ	İLÇE BELEDİYESİ	19		1.916		0%
ŞAHIS	ŞAHIS	1.159		377.930		33%
BELİRSİZ	BELİRSİZ	10		23.302		2%
TOPLAM		**1.467**		**1.139.275**		**100%**

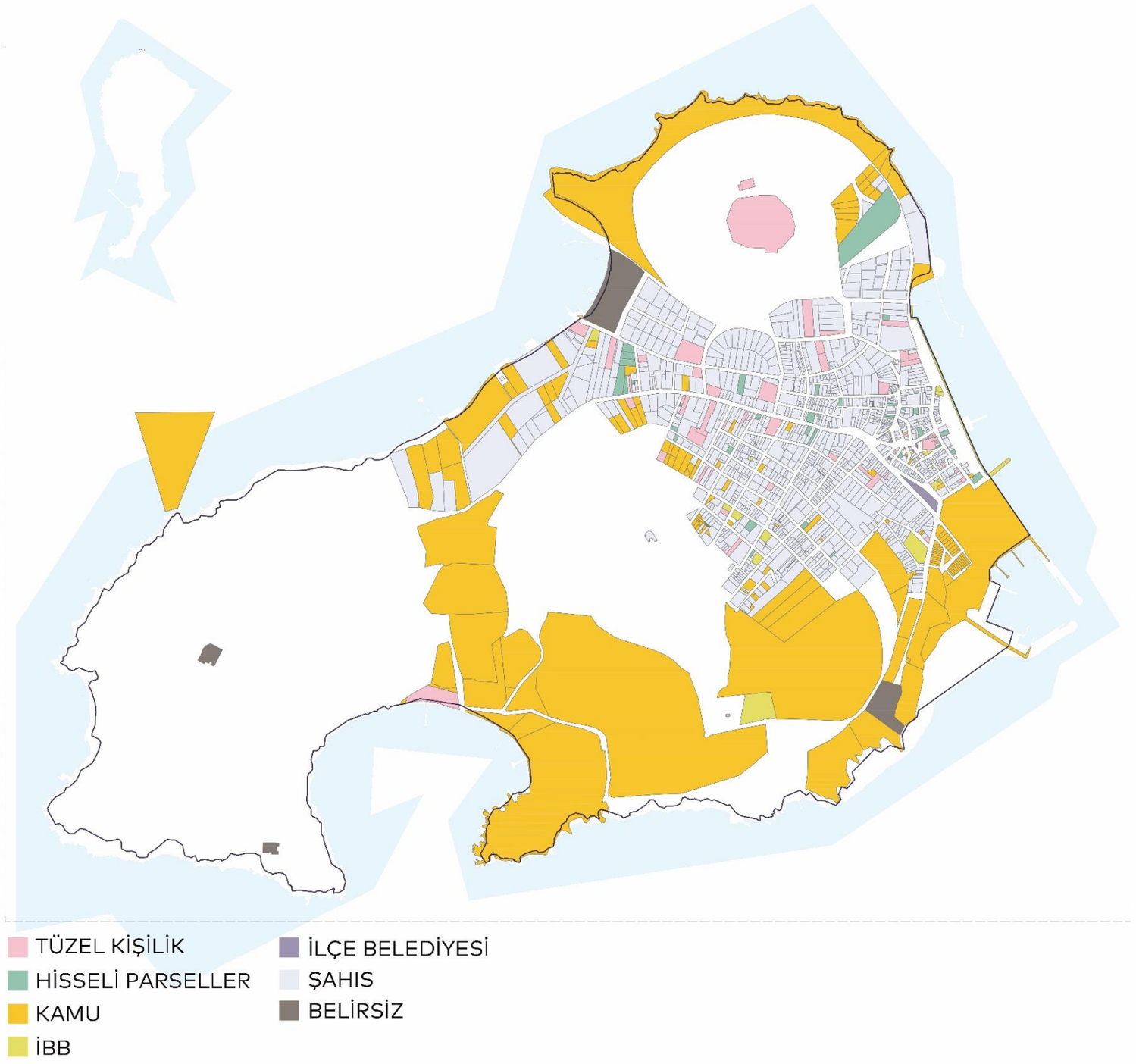

Şekil 24. Heybeliada Mülkiyet Dağılımı

Büyükada

Büyükada mülkiyet durumu analizine göre toplam 6.503.316 m² parsel alanı bulunmakta olup yaklaşık 4.726.212 m² si kıyı kenar çizgisi içerisinde kalmaktadır. Kıyı kenar çizgisi dışında kalan alanların büyük kısmı Şahıs parsellerinden oluşmaktadır.

Büyükada'da en fazla mülkiyet alanı Kamu parselleri (%47) ile Şahıs parselleri (%47), en az mülkiyet alanı İlçe Belediyesi parselleri oluşturmaktadır. Orman Alanları genellikle Kamu mülkiyetinde, Konut ve Kıyı Kenar Alanları ise genellikle Şahıs mülkiyetinde kalmaktadır.

Tablo 25. Büyükada Mülkiyet Dağılımı

BÜYÜKADA		PARSEL SAYISI		PARSEL ALANI - m²		
TÜZEL KİŞİLİK	DERNEK, CEMİYET, KOOPERATİF	8	158	20.053	266.718	4%
	DİĞER TÜZEL KİŞİLER	1		4.104		
	VAKIF	88		97.228		
	İŞYERİ	61		145.333		
HİSSELİ PARSELLER	HİSSELİ HAZİNE PARSELİ	15	65	8.876	50.644	1%
	HİSSELİ İBB PARSELİ	2		362		
	HİSSELİ HAZİNE VE İBB PARSELİ	1		4.970		
	DİĞER HİSSELİ PARSELLER	47		36.436		
KAMU	KAMU	3	282	1.807	3.053.570	47%
	MALİYE HAZİNESİ	279		3.051.764		
İBB	İBB	29	36	31.208	33.875	1%
	İSKİ	7		2.667		
İLÇE BELEDİYESİ	İLÇE BELEDİYESİ	6		942		0%
ŞAHIS	ŞAHIS	2.344		3.038.146		47%
BELİRSİZ	BELİRSİZ	25		59.421		1%
TOPLAM		**2.916**		**6.503.316**		**100%**

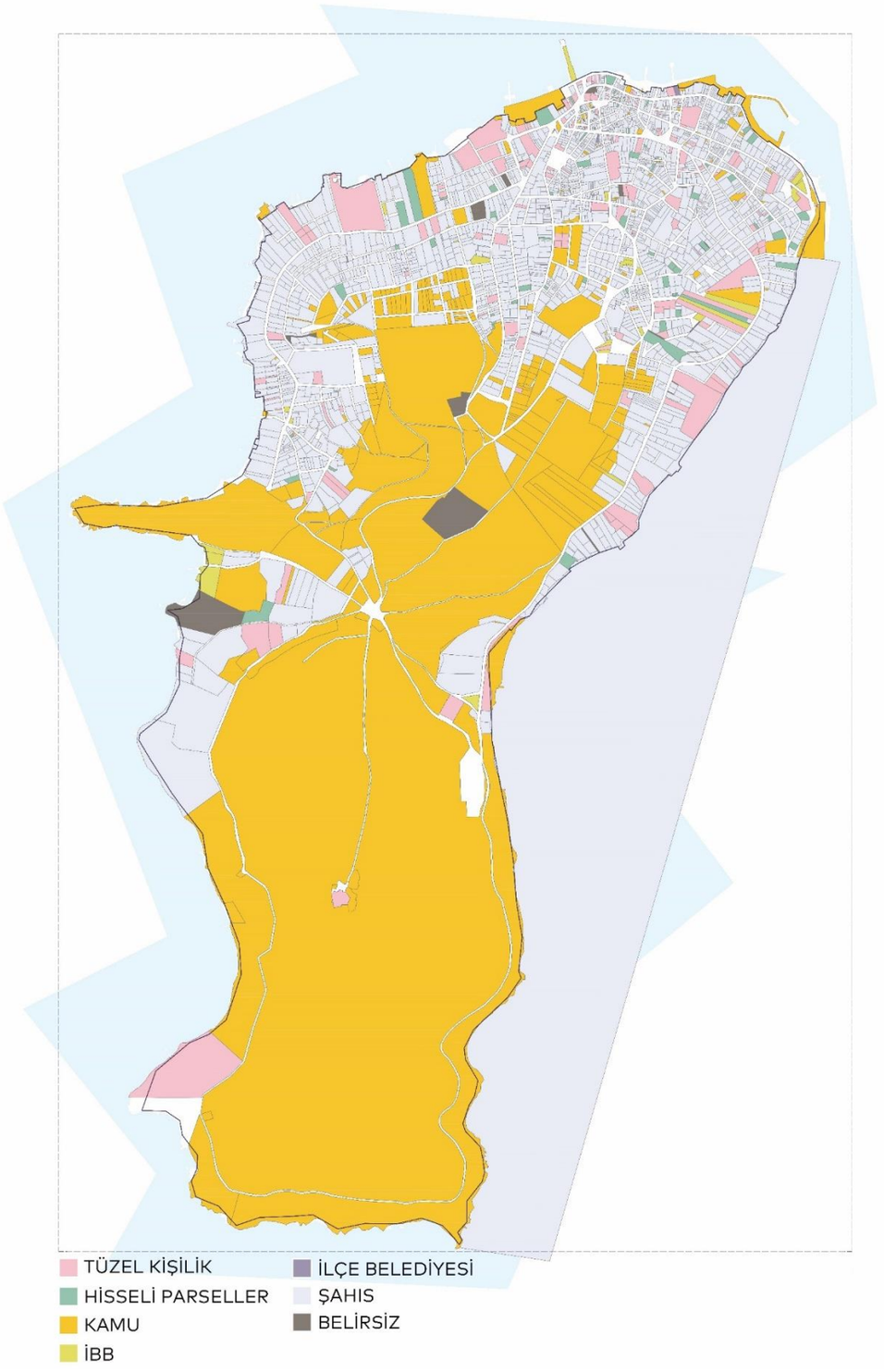

Şekil 25. Büyükada Mülkiyet Dağılımı

Sedef Adası

Sedef Adası mülkiyet durumu analizine göre toplam 271.523 m² parsel alanı bulunmakta olup yaklaşık 242.755 m² si kıyı kenar çizgisi içerisinde kalmaktadır. Kıyı kenar çizgisi dışında kalan alanların büyük kısmı İBB parsellerinden oluşmaktadır.

Sedef Adası'nda en fazla mülkiyet alanı Şahıs parselleri (%66) ile İlçe Belediyesi parselleri (%18), en az mülkiyet alanı Kamu parselleri oluşturmaktadır. Konut Alanları genellikle Şahıs mülkiyetinde, Ağaçlık Alanlar ise genellikle İlçe Belediyesi mülkiyetinde kalmaktadır.

Tablo 26. Sedef Adası Mülkiyet Dağılımı

SEDEF ADASI		PARSEL SAYISI		PARSEL ALANI - m²		
TÜZEL KİŞİLİK	DERNEK, CEMİYET, KOOPERATİF	-	5	-	3.390	1%
	DİĞER TÜZEL KİŞİLER	-		-		
	VAKIF	2		1.334		
	İŞYERİ	3		2.056		
HİSSELİ PARSELLER	HİSSELİ HAZİNE PARSELİ	-	1	-	9.526	4%
	HİSSELİ İBB PARSELİ	-		-		
	HİSSELİ HAZİNE VE İBB PARSELİ	-		-		
	DİĞER HİSSELİ PARSELLER	1		9.526		
KAMU	KAMU	-	1	-	114	0%
	MALİYE HAZİNESİ	1		114		
İBB	İBB	2	2	31.597	31.597	12%
	İSKİ	-		-		
İLÇE BELEDİYESİ	İLÇE BELEDİYESİ		4		48.855	18%
ŞAHIS	ŞAHIS		155		178.042	66%
BELİRSİZ	BELİRSİZ		-		-	-
	TOPLAM		**168**		**271.523**	**100%**

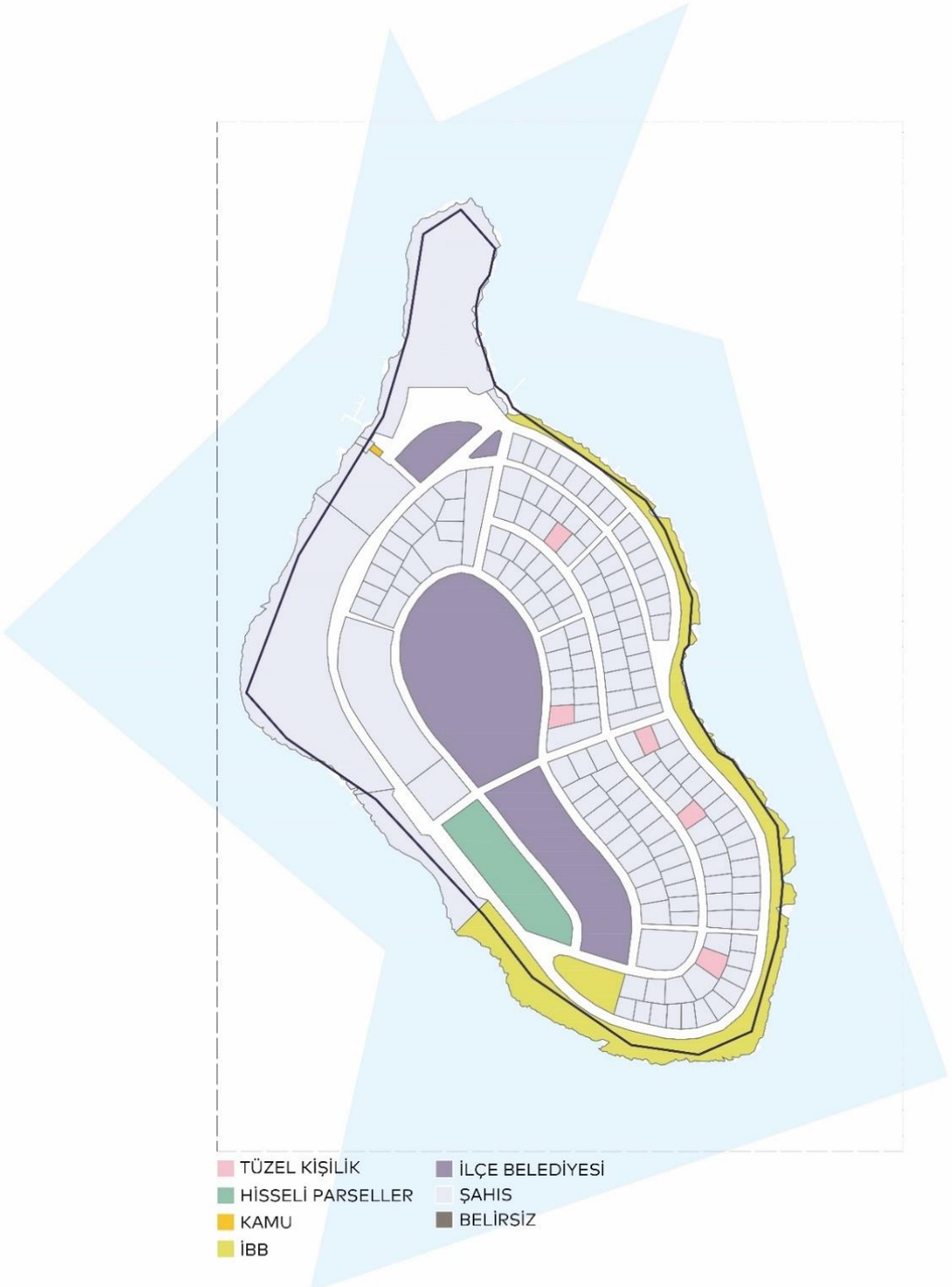

Şekil 26. Sedef Adası Mülkiyet Dağılımı

A-HAZ-8: Parsel Büyüklüğü Analizi

Adalar Kentsel Tasarım Rehberi çalışmaları kapsamında mevcut yapı adaları, mevcut parseller ile beraber incelenmektedir. Adalar'a ait parseller büyüklüğüne göre kategorilere ayrılarak parsel sayıları ve kapladıkları alana göre tespitleri yapılmaktadır.

Kınalıada, Burgazada, Heybeliada, Maden ve Nizam Mahalleleri mülkiyete bağlı mahallelerdir. Nizam Mahallesindeki mülkiyetlerin tamamı Büyükada'da bulunurken, Maden Mahallesindeki mülkiyetlerin bir kısmı Büyükada'da bir kısmı da Sedef Adası'nda kalmaktadır. Parsel büyüklükleri dağılımı yapılırken mülkiyetin bağlı olduğu adaya göre dağılım yapılmıştır.

Çalışma alanı kapsamında bulunan Kınalıada, Burgazada, Heybeliada, Büyükada ve Sedef Adası'nda toplamda 6.418 adet mülkiyet parseli bulunmaktadır. Bu parsellerin 16 tanesi 50.000 m² üzerinde olmasına rağmen Adalar'ın %44 ünü kapsamaktadır.

En fazla mülkiyet parsel sayısı (%45) ve parsel alanı (%58) Büyükada'da, en az mülkiyet parsel sayısı (%3) ve parsel alanı (%2) Sedef Adası'nda bulunmaktadır.

Tablo 27. Adalar İlçesi Parsel Sayısına Göre Parsel Büyüklüğü Analizi

PARSEL SAYISI	KINALI ADA	BURGAZ ADA	HEYBELİ ADA	BÜYÜK ADA	SEDEF ADASI	TOPLAM	
0 - 250 m²	345	254	930	1.225	2	2.756	43%
250 - 500 m²	428	171	220	591	7	1.417	22%
500 - 1.000 m²	281	152	205	643	141	1.422	22%
1.000 - 5.000 m²	105	63	84	380	9	641	10%
5.000 - 10.000 m²	14	20	13	38	3	88	1%
10.000 - 50.000 m²	16	17	11	28	6	78	1%
50.000 m² +	-	1	4	11	-	16	0%
TOPLAM	1.189	678	1.467	2.916	168	6.418	100%

Tablo 28. Adalar İlçesi Parsel Büyüklüğü Analizi

PARSEL ALANI - m²	KINALI ADA	BURGAZ ADA	HEYBELİ ADA	BÜYÜK ADA	SEDEF ADASI	TOPLAM	
0 - 250 m²	53.884	32.849	101.702	148.154	333	336.922	3%
250 - 500 m²	150.333	64.209	78.999	221.689	3.140	518.370	5%
500 - 1.000 m²	187.489	103.916	142.086	447.188	91.156	971.835	9%
1.000 - 5.000 m²	207.966	118.096	175.149	768.235	20.026	1.289.473	11%
5.000 - 10.000 m²	104.982	135.796	90.915	257.160	22.207	611.061	5%
10.000 - 50.000 m²	305.261	1.361.819	211.540	599.908	134.661	2.613.189	23%
50.000 m² +	-	552.209	338.884	4.060.981	-	4.952.074	44%
TOPLAM	1.009.915	2.368.894	1.139.275	6.503.316	271.523	11.292.924	100%

Şekil 27. Adalar İlçesi Parsel Büyüklüğü Analizi

Kınalıada

Kınalıada parsel büyüklüğü analizine göre toplam 1.009.915 m² parsel alanı bulunmakta olup Adalar genelinde %9 parsel alanını kapsamaktadır.

Tablo 29. Kınalıada Parsel Büyüklüğü Dağılımı

KINALIADA	PARSEL SAYISI		PARSEL ALANI - m²	
0 - 250 m²	345	29%	53.884	5%
250 - 500 m²	428	36%	150.333	15%
500 - 1.000 m²	281	24%	187.489	19%
1.000 - 5.000 m²	105	9%	207.966	21%
5.000 - 10.000 m²	14	1%	104.982	10%
10.000 - 50.000 m²	16	1%	305.261	30%
50.000 m² +	-	-	-	-
TOPLAM	**1.189**	**100%**	**1.009.915**	**100%**

Kınalıada'da en fazla 250-500 m² (428) parsel bulunmakta olup, ada içerisinde 10.000-50.000 m² (%30) parseller daha fazla alana sahiptir. Büyük parseller genellikle Orman ve Ağaçlık Alanlarda kalmaktadır.

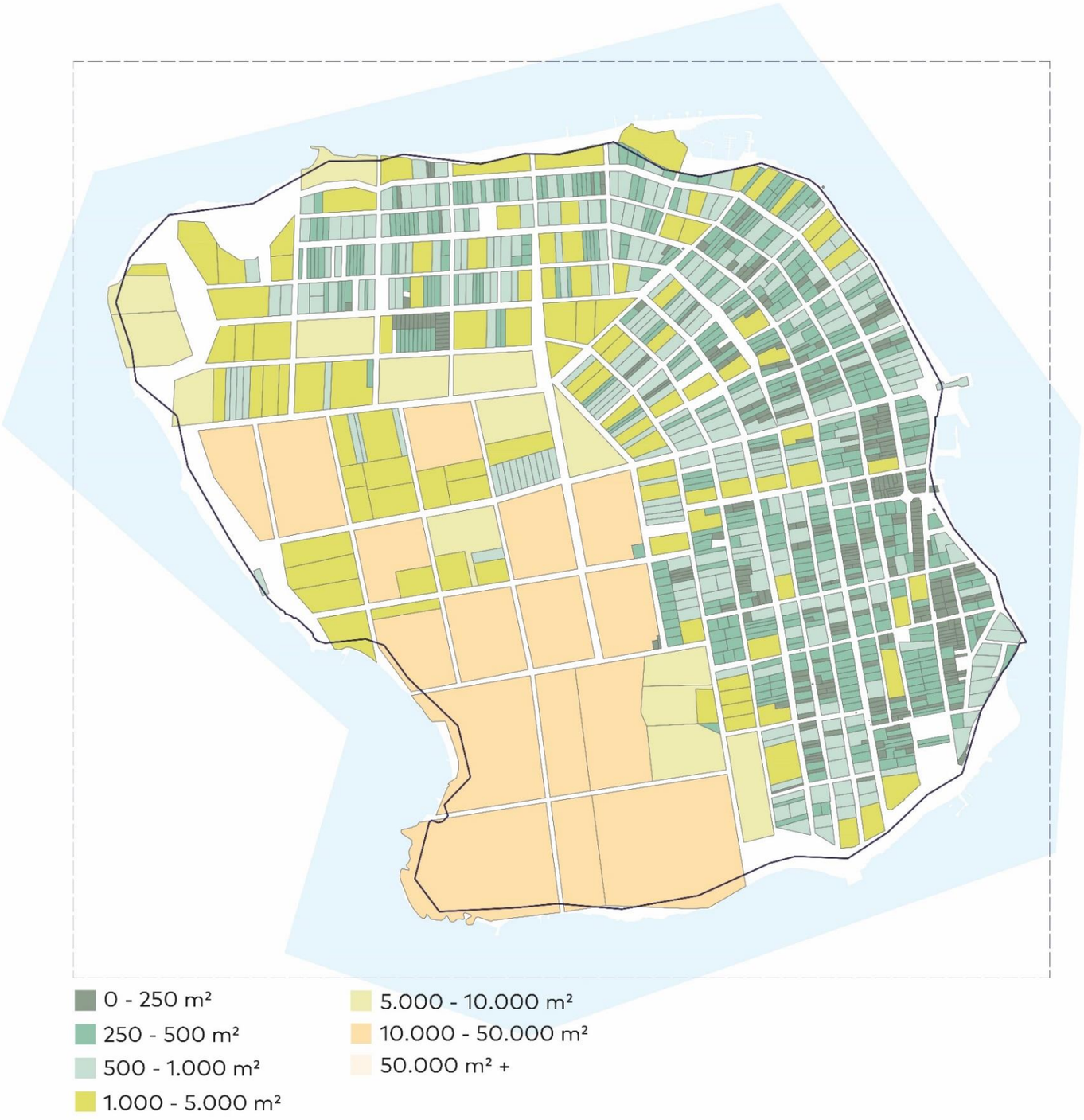

Şekil 28. Kınalıada Parsel Büyüklüğü Dağılımı

Burgazada

Burgazada parsel büyüklüğü analizine göre toplam 2.368.894 m² parsel alanı bulunmakta olup Adalar genelinde %21 parsel alanını kapsamaktadır. Ancak bu parsel alanlarının yaklaşık %72'si denizde kalmaktadır. Bu sebeple kıyı kenar çizgisi içi ve dışı arasındaki en büyük fark Burgazada'dadır.

Kaşık Adası Burgazada Mahallesi sınırları içerisinde bulunduğundan hesaplamalara dahil edilmiştir.

Tablo 30. Burgazada Parsel Büyüklüğü Dağılımı

BURGAZADA	PARSEL SAYISI		PARSEL ALANI - m²	
0 - 250 m²	254	37%	32.849	1%
250 - 500 m²	171	25%	64.209	3%
500 - 1.000 m²	152	22%	103.916	4%
1.000 - 5.000 m²	63	9%	118.096	5%
5.000 - 10.000 m²	20	3%	135.796	6%
10.000 - 50.000 m²	17	3%	1.361.819	57%
50.000 m² +	1	0%	552.209	23%
TOPLAM	**678**	**57%**	**2.368.894**	**100%**

Burgazada'da en fazla 0-250 m² (254) parsel bulunmakta olup, ada içerisinde 10.000-50.000 m² (%57) parseller daha fazla alana sahiptir. Büyük parseller genellikle Deniz Alanlarda kalmaktadır.

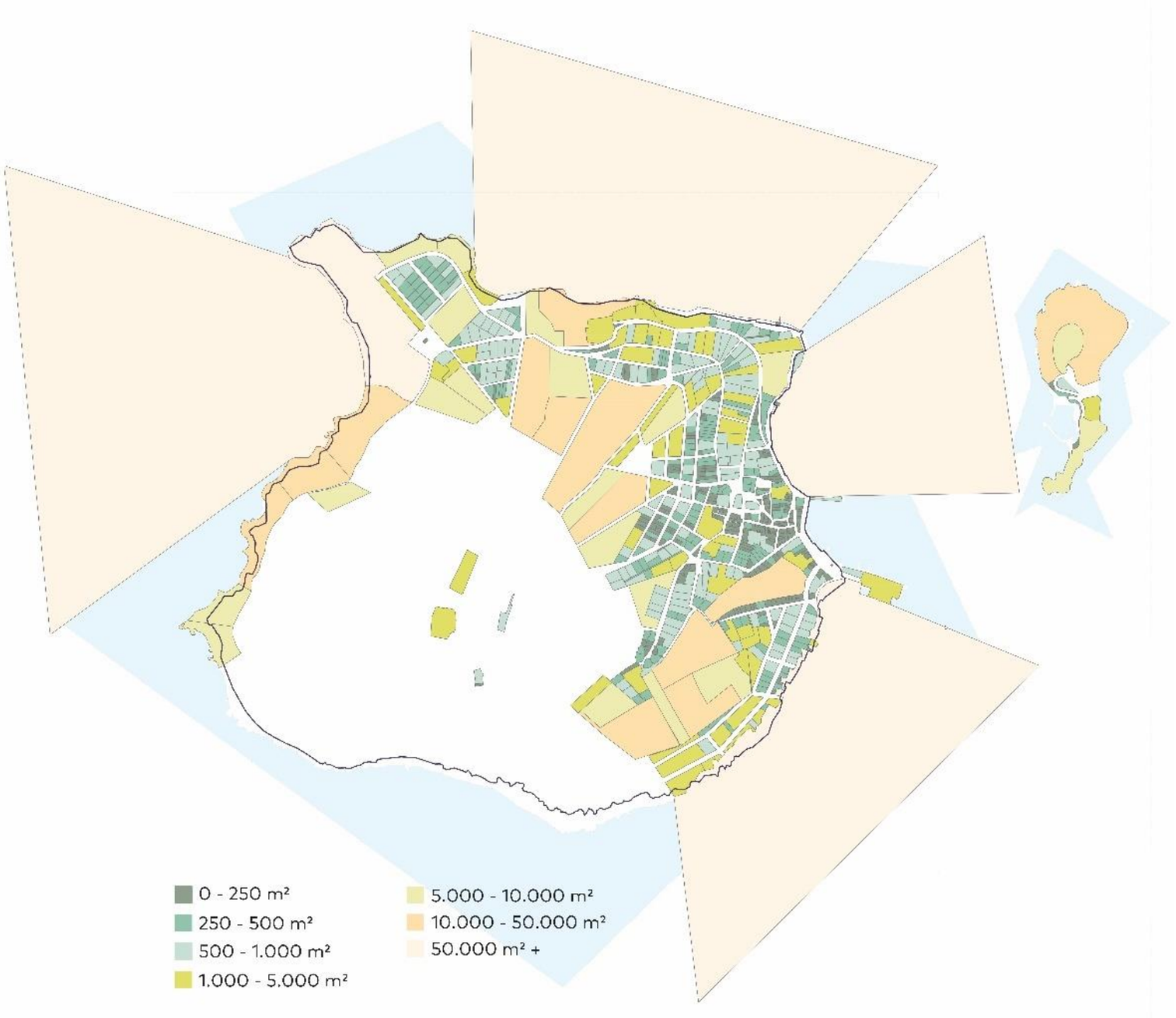

Şekil 29. Burgazada Parsel Büyüklüğü Dağılımı

Heybeliada

Heybeliada parsel büyüklüğü analizine göre toplam 1.139.275 m² parsel alanı bulunmakta olup Adalar genelinde %10 parsel alanını kapsamaktadır.

Tablo 31. Heybeliada Parsel Büyüklüğü Dağılımı

HEYBELİADA	PARSEL SAYISI		PARSEL ALANI - m²	
0 - 250 m²	930	63%	101.702	9%
250 - 500 m²	220	15%	78.999	7%
500 - 1.000 m²	205	14%	142.086	12%
1.000 - 5.000 m²	84	6%	175.149	15%
5.000 - 10.000 m²	13	1%	90.915	8%
10.000 - 50.000 m²	11	1%	211.540	19%
50.000 m² +	4	0%	338.884	30%
TOPLAM	1.467	100%	1.139.275	100%

Heybeliada'da en fazla 250-500 m² (930) parsel bulunmakta olup, ada içerisinde 50.000 m² + (%30) parseller daha fazla alana sahiptir. Büyük parseller genellikle Orman Alanları ve Sağlık Tesis (Sanatoryum) Alanlarında kalmaktadır.

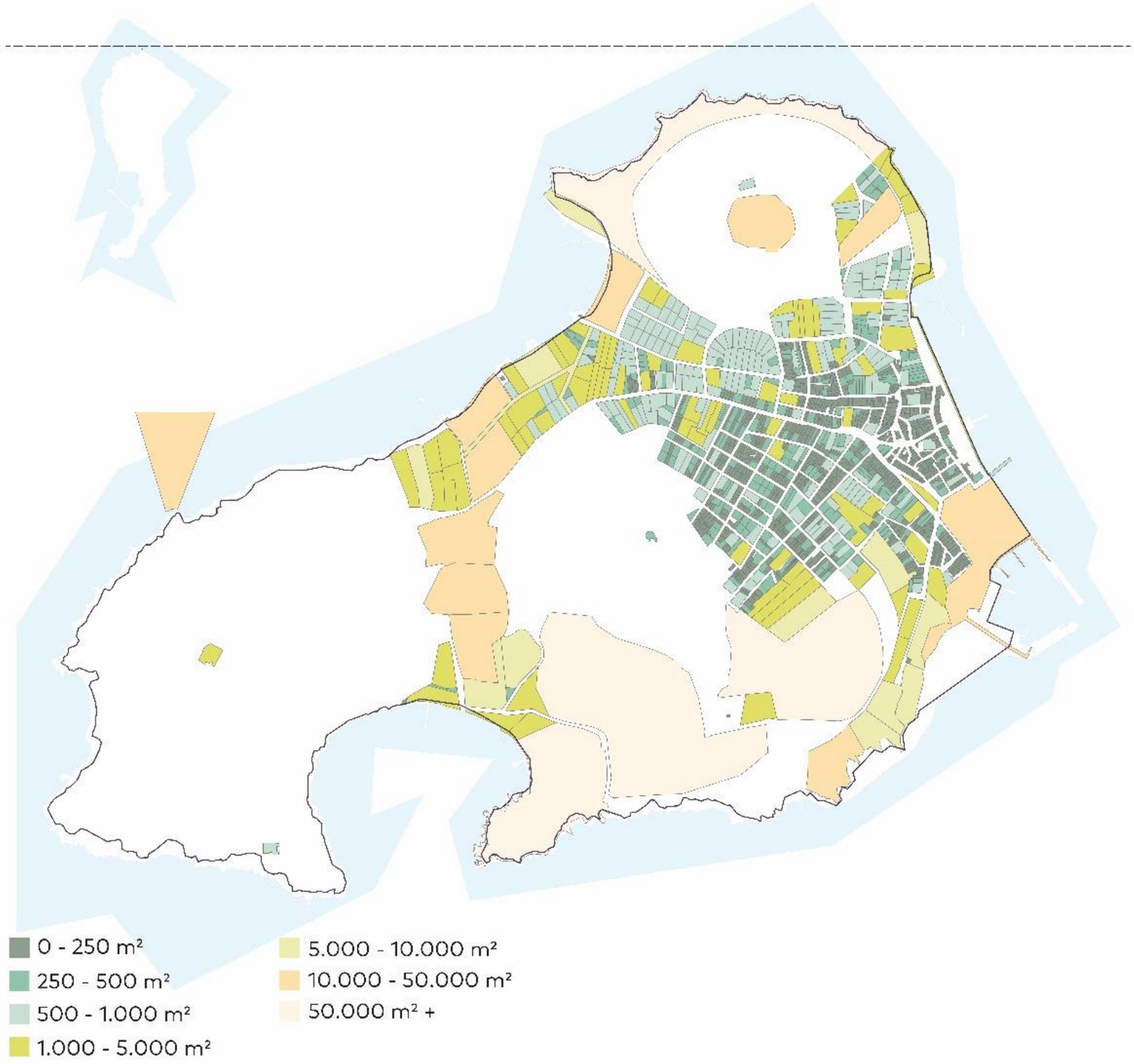

Şekil 30. Heybeliada Parsel Büyüklüğü Dağılımı

Büyükada

Büyükada parsel büyüklüğü analizine göre toplam 6.503.316 m² parsel alanı bulunmakta olup Adalar genelinde %58 parsel alanını kapsamaktadır.

Tablo 32. Büyükada Parsel Büyüklüğü Dağılımı

BÜYÜKADA	PARSEL SAYISI		PARSEL ALANI - m²	
0 - 250 m²	1.225	42%	148.154	2%
250 - 500 m²	591	20%	221.689	3%
500 - 1.000 m²	643	22%	447.188	7%
1.000 - 5.000 m²	380	13%	768.235	12%
5.000 - 10.000 m²	38	1%	257.160	4%
10.000 - 50.000 m²	28	1%	599.908	9%
50.000 m² +	11	0%	4.060.981	62%
TOPLAM	2.916	100%	6.503.316	100%

Büyükada'da en fazla 0-250 m² (1.225) parsel bulunmakta olup, ada içerisinde 50.000 m² + (%62) parseller daha fazla alana sahiptir. Büyük parseller genellikle Orman Alanları ve Deniz Alanlarında kalmaktadır.

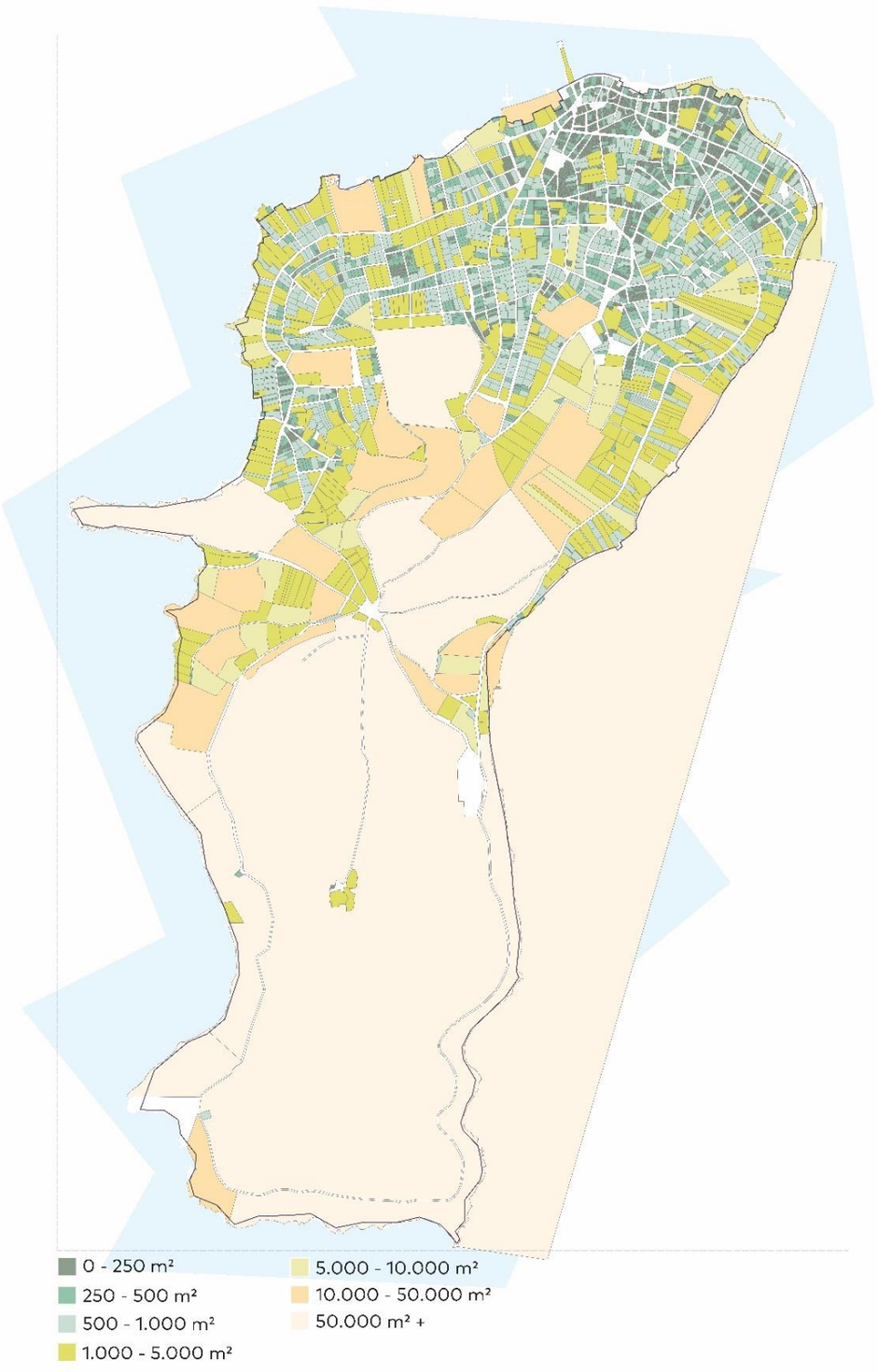

Şekil 31. Büyükada Parsel Büyüklüğü Dağılımı

Sedef Adası

Sedef Adası parsel büyüklüğü analizine göre toplam 271.523 m² parsel alanı bulunmakta olup Adalar genelinde %2 parsel alanını kapsamaktadır.

Tablo 33. Sedef Adası Parsel Büyüklüğü Dağılımı

SEDEF ADASI	PARSEL SAYISI		PARSEL ALANI - m²	
0 - 250 m²	2	1%	333	0%
250 - 500 m²	7	4%	3.140	1%
500 - 1.000 m²	141	84%	91.156	34%
1.000 - 5.000 m²	9	5%	20.026	7%
5.000 - 10.000 m²	3	2%	22.207	8%
10.000 - 50.000 m²	6	4%	134.661	50%
50.000 m² +	-	-	-	-
TOPLAM	168	100%	271.523	100%

Sedef Adası'nda en fazla 500-1.000 m² (141) parsel bulunmakta olup, ada içerisinde 10.000-50.000 m² (%50) parseller daha fazla alana sahiptir. Büyük parseller genellikle Ağaçlık Alanlarda kalmaktadır.

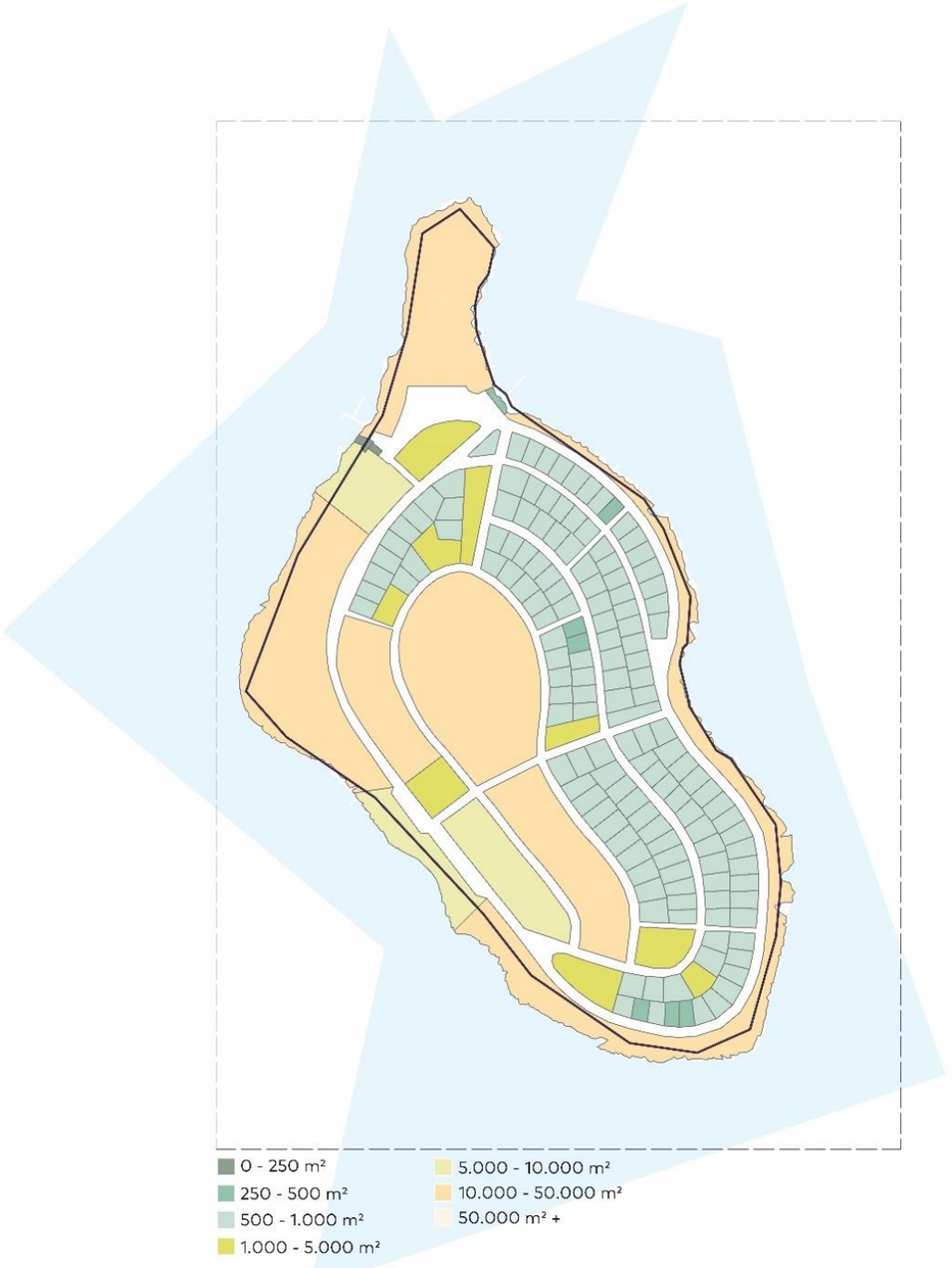

Şekil 32. Sedef Adası Parsel Büyüklüğü Dağılımı

A-HAZ-9: Kat Adetleri Analizi

Bu çalışmada kat adetleri 3 farklı konu başlığı altında değerlendirilmiştir. Kat adetlerinin alan içerisindeki dağılımı sonucu ortaya çıkan sonuç ürünün devamında hiyerarşik düzeni bozan ve diğer yapılara aykırı (kat yüksekliği bakımından) yapılar tespit edilmiş ve bir model üzerinde bu alanlar gösterilmiştir. Aynı zamanda hem yüksek rakımda bulunup hem de yüksek kat sayısına sahip yapılar yine alan genelinde değerlendirilip detaylandırılmıştır.

Alanın bir kentsel sit alanı olması ve tescilli yapıların fazlasıyla bulunması sebebiyle kat adetleri analizi raporunda tescilli yapılar ile ilgilide çalışma yapılması kararlaştırılmıştır. Bunun sonucunda tescilli yapı konumunda olup 5 kattan düşük yapılar ve tescilsiz yapı olup 5, 6 gibi yüksek katlı yapılar tespit edilmiştir. Bu sayede tescilli yapının niteliğini bozacak ona komşu olan parseller hakkında detaylı bilgilere erişilmiştir.

Kat adedi analizi yapılmasının amacı kentle ilgili çoğu bilgiye ve öngörüşe sahip olmamızı sağlamasıdır. Bunlardan birkaçı şöyledir; hane halkı sayısının kullanılarak nüfus hesaplamalarının yapılması, yerleşilen alanlara ve mekânlara yönelik yoğunluk hesapları ve yoğunluğun akabinde gerek duyulan donatı alanları ve yeşil alan ihtiyaçlarının hesaplanmasıdır.

Adalar ilçesi genelinde çok fazla yüksek katlı yapılaşma bulunmamakla beraber en yüksek katlı yapının Heybeliada da bulunduğu tespit edilmiştir. 1, 2, 3 ve 4 katlı binalar toplam binaların %90,86'sını oluştururken, 2 katlı yapılar %29,31 ile en yüksek değeri taşımaktadır.

En çok tek katlı bina Burgazada'da bulunurken en yüksek katlı binaların bulunduğu ada %5,78 ile Kınalıada'dır.

Kınalıada

Kınalıada kat adetleri incelendiğinde %26 oranla en fazla 1 ve 3 katlı yapı bulunurken bu durumu %25 oranla 4 katlı yapılar takip etmektedir. Analiz boyunca yüksek katlı olarak ele alınan 5 ve 6 katlı yapıların en yoğun olduğu adalardan biri olan Kınalıada da bu oran %6'yı bulurken yine Kınalıada kapsamında 4 katlı binaların en fazla bulunduğu alan olarak diğer adalar ile kıyaslanmaktadır.

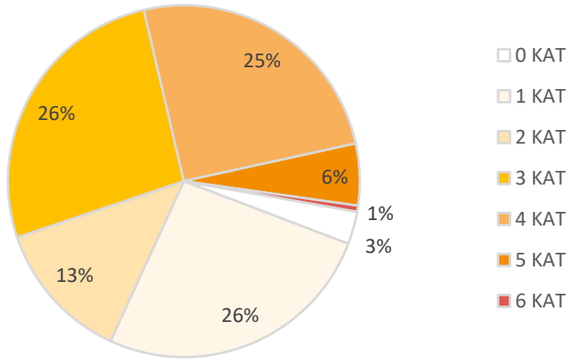

Grafik 7. Kınalıada Kat Adetleri

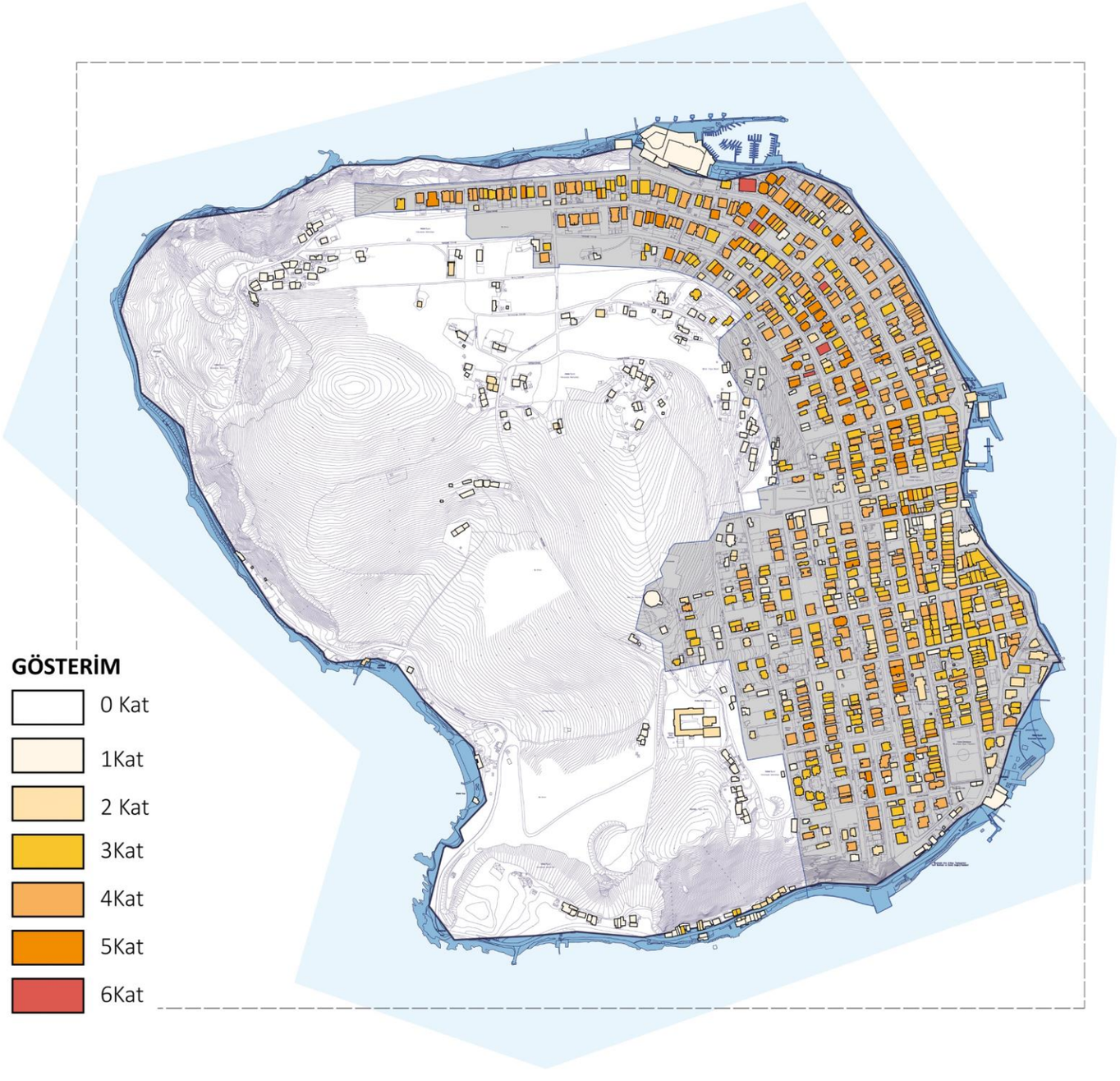

Şekil 33. Kınalıada Kat Adetleri

Rakım ve kat sayısı ilişkisi incelendiğinde 5 ve 6 katlı yapıların genellikle deniz kotu seviyesinde veya bu alana yakın kısımlarda şekillendiği görülmektedir. Yüksek kot olarak hitap edilen alanlarda genellikle 1, 2 ve 3 katlı yapılar yer almaktadır.

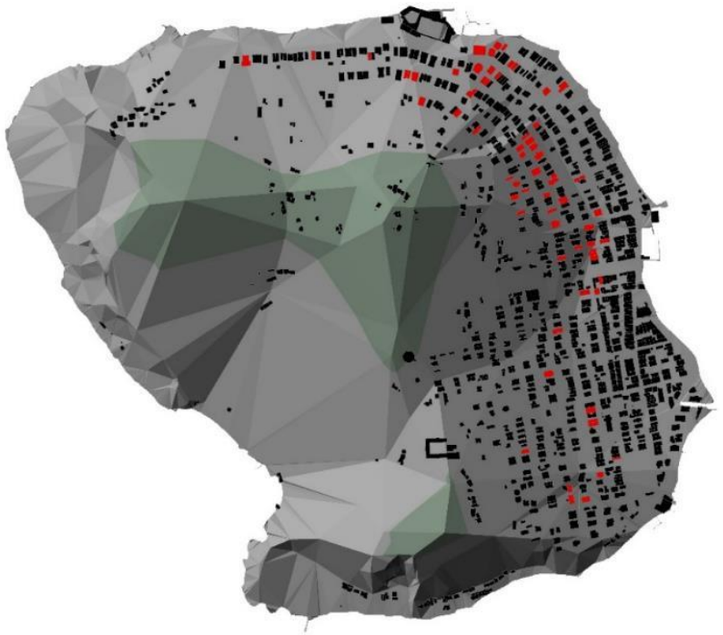

Şekil 34. Yükselti ve Kat Sayısı İlişkisi

Kınalıada kapsamında kat yüksekliğinin çevresel ilişkisi incelendiğinde 5 ve 6 katlı yapıların belirli bölgelerde yoğunlaştığını 1, 2 ve 3 katlı yapıların güney kısımlarda kendini gösterdiği gözlemlenmiştir. 5 ve 6 katlı gibi yüksek katlı yapıların daha düşük yapılarla oluşturduğu yapısal çevre modellenmiş ve farklılıklar ortaya konmuştur.

Şekil 35. Kat Yükseklikleri ve Çevresel İlişkiler

Tescilli yapıların varlığı bulunduğu bölgenin kültürel ve sosyal anlamda kimliğini ön plana çıkarmaktadır. Kınalıada kapsamında da tescilli yapıların varlığı büyük önem arz etmektedir. Tescilli yapının niteliğini düşürecek kat yüksekliğinde olan yapılar ile tescilli yapıların ilişkisi gösterilmiştir.

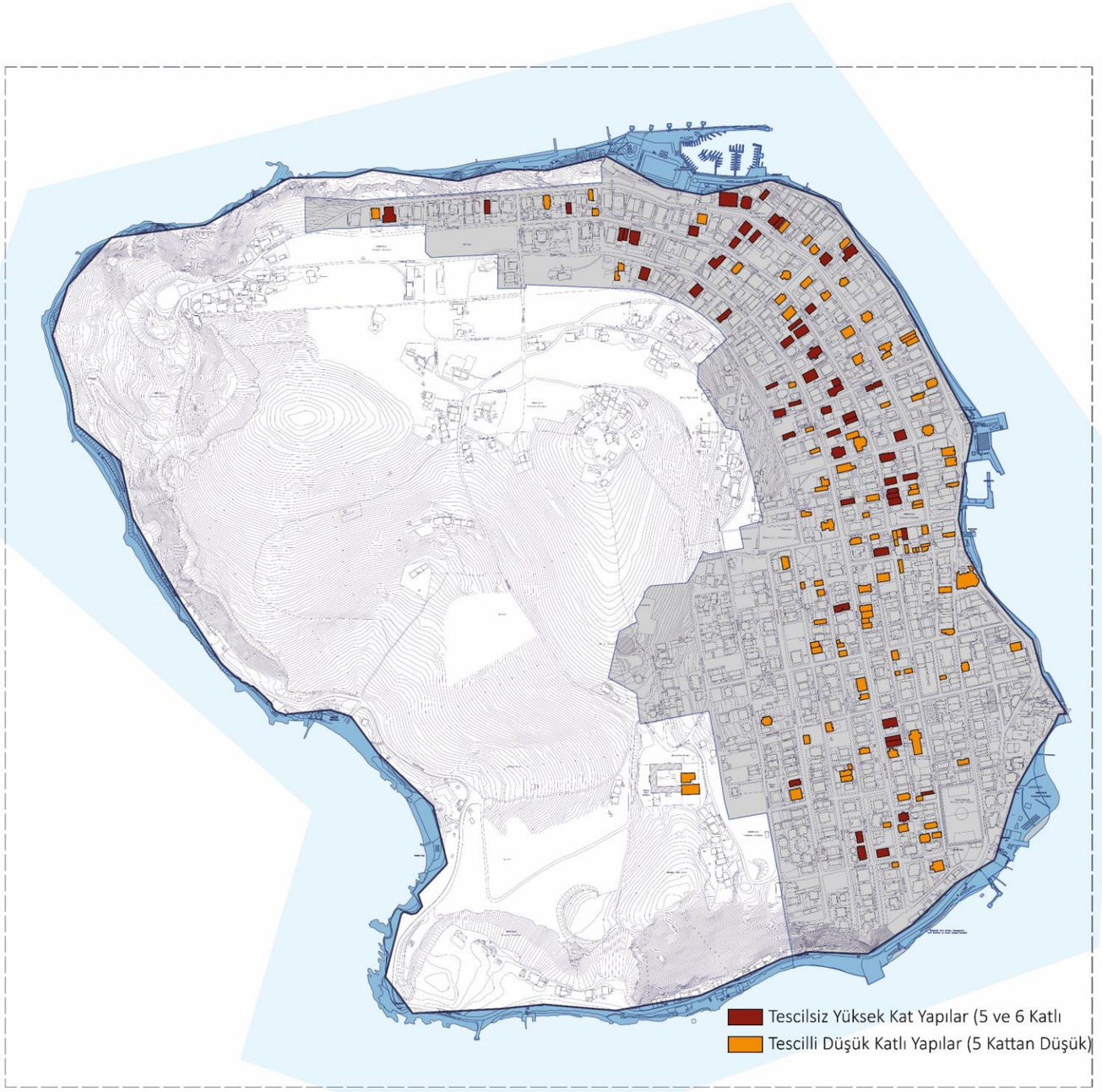

Şekil 36. Tescilli Yapılar ve Kat Sayıları İlişkisi

Burgazada

Toplamda 947 yapı ile Adalar ilçesinin en az yapı sayılarından birine sahip olan adada tek katlı binaların sayısı diğer adalara oranla daha fazladır. Kat yükseklik ilişkisi değerlendirildiğinde Büyükada, Heybeliada ve Burgazada birbirine yakın değerler taşımaktadır. Alanın büyük kısmını 1, 2 ve 3 katlı yapılar kapsarken 5 ve 6 katlı yapıların varlığı oldukça azdır.

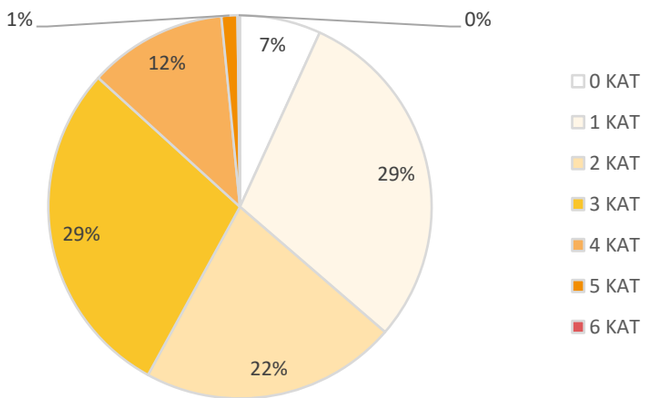

Grafik 8. Burgazada Kat Adetleri

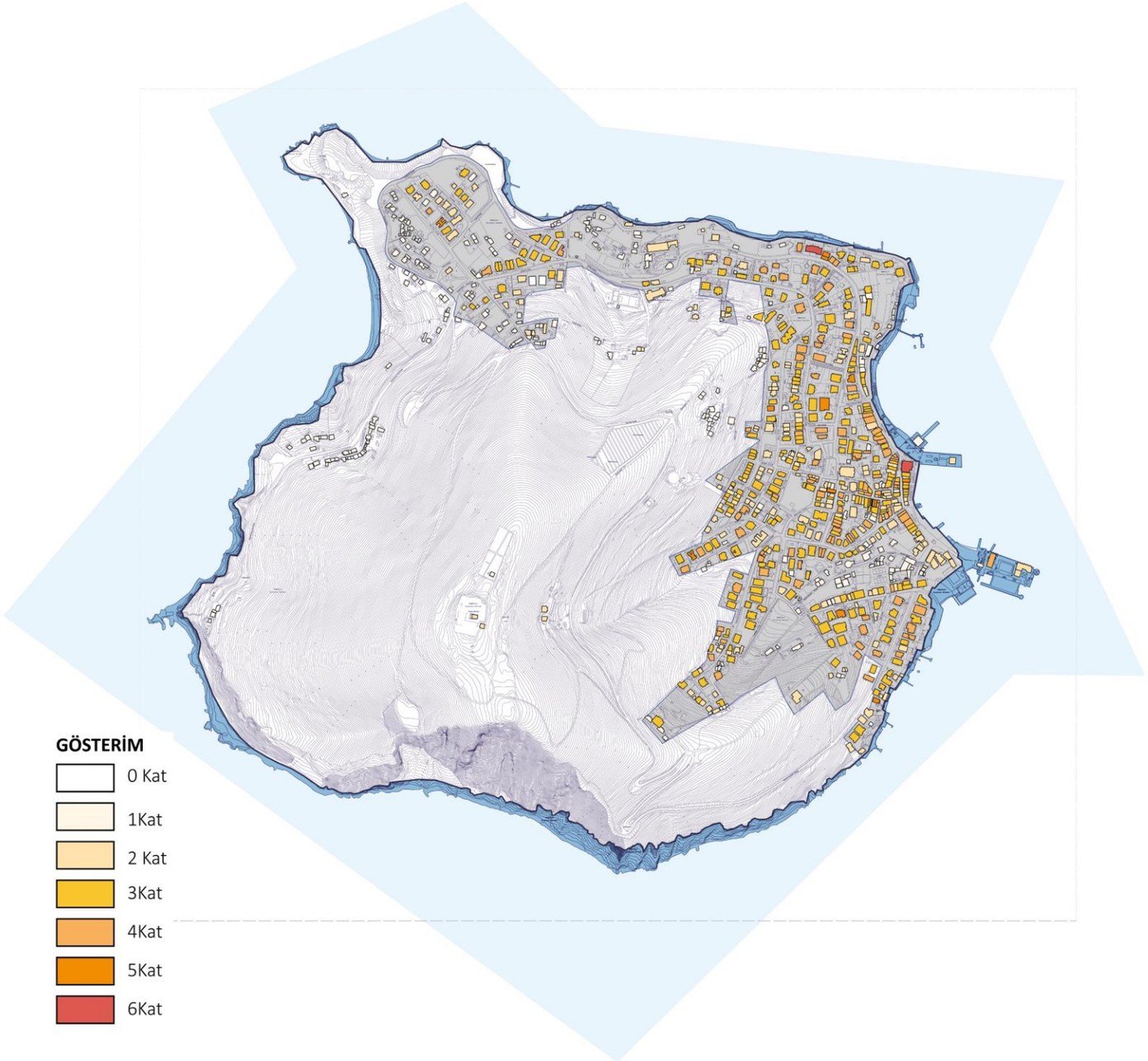

Şekil 37. Burgazada Kat Adetleri

Yükselti ve kat sayısı ilişkisi Burgazada için incelendiğinde yüksek katlı yapıların az olması nedeniyle sorun teşkil eden bölgelere rastlanmamıştır. Yüksek katlı yapılar genellikle kıyı kenar kısımlarında veya bu alanlara yakın yerlerde konumlanmıştır.

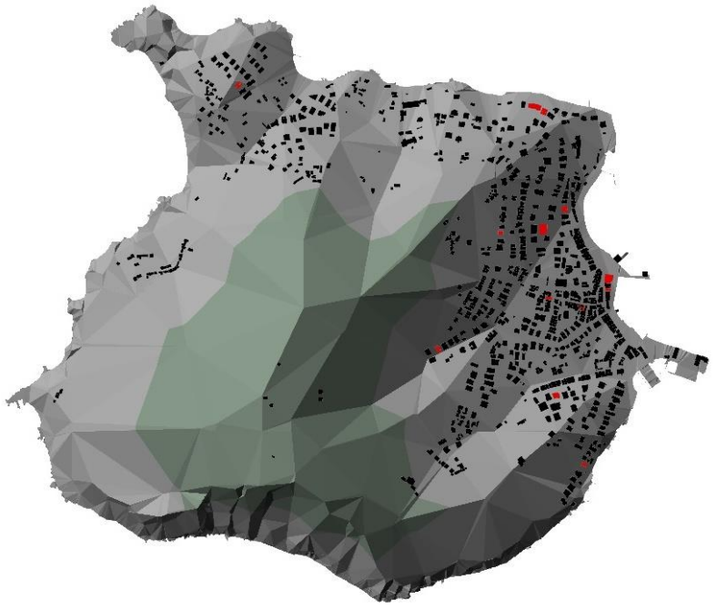

Şekil 38. Yükselti ve Kat Sayısı İlişkisi

Tescilli yapılar kentsel sit alanları için önemli parametrelerden birisidir. Tescilli yapılardaki kat sayısı ve çevre ilişkisi incelendiğinde tescilli yapıya komşu parsellerde çok fazla yüksek katlı yapı olmadığı tespit edilmiştir.

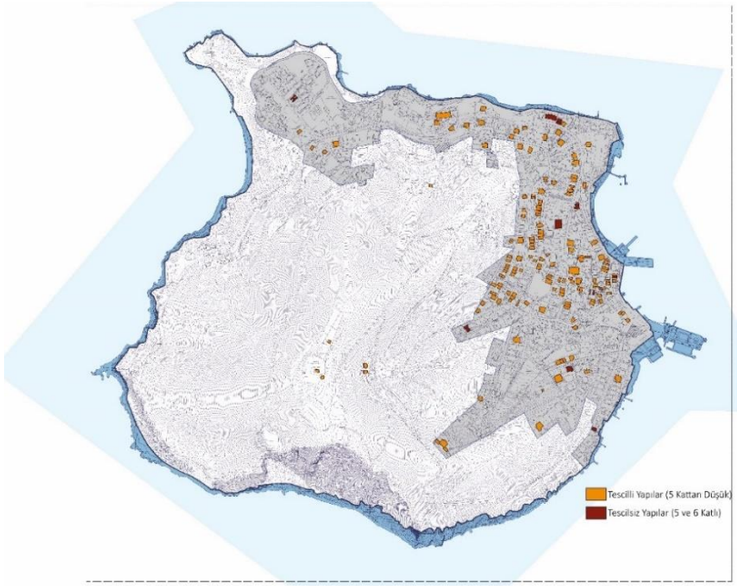

Şekil 39. Tescilli Yapılar ve Kat Sayıları İlişkisi

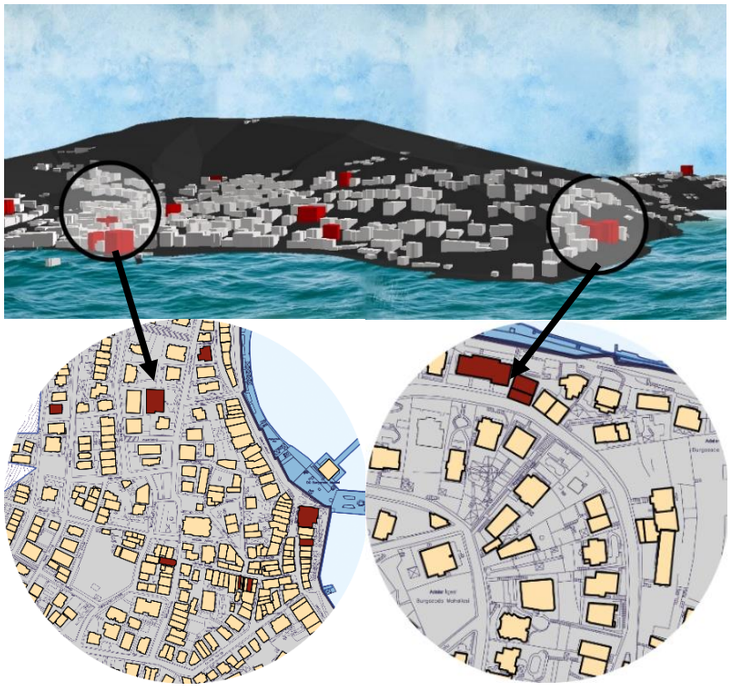

Şekil 40. Kat Yükseklikleri ve Çevresel İlişkiler

Heybeliada

Adalar ilçesi genelinde 1539 yapı ile Büyükada'dan sonra en fazla yapı bulunan adadır. Bütün adalar içerisinde en yüksek katlı yapı da Heybeliada'da yer almaktadır. Heybeliada'da 1 adet 7 katlı, 21 adet 6 katlı 190 adet 5 katlı, 1035 adet 4 katlı, 2114 adet 3 katlı, 1888 adet 2 katlı ve 1680 adet 1 katlı yapı bulunmaktadır.

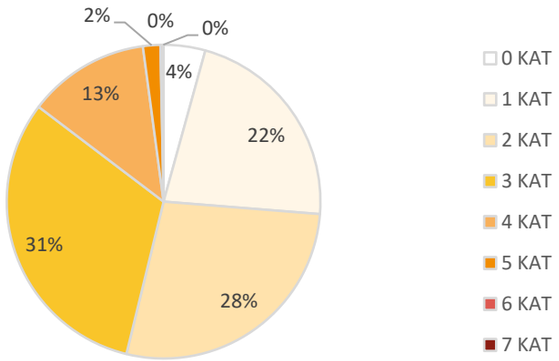

Grafik 9. Heybeliada Kat Adetleri

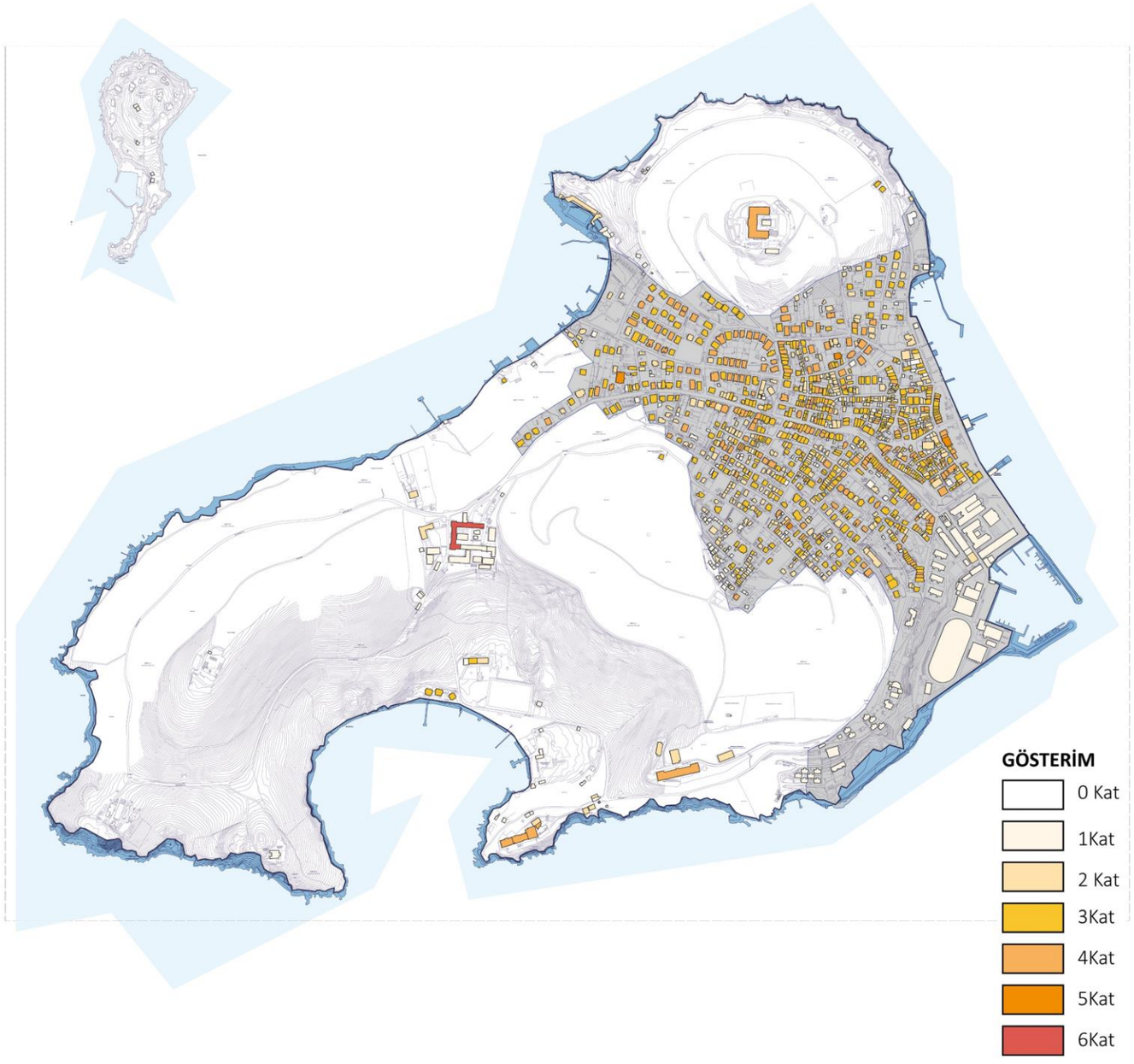

Şekil 41. Heybeliada Kat Adetleri

Heybeliada da kat yükseklikleri bakımından alan hiyerarşisine aykırı yapılar yer yer kendini belli etse de ada genelinde çok fazla bu tür örneklere rastlanmamaktadır. Bu tür yapılar genellikle ticaret+ konut fonksiyonu olarak kullanılmaktadır.

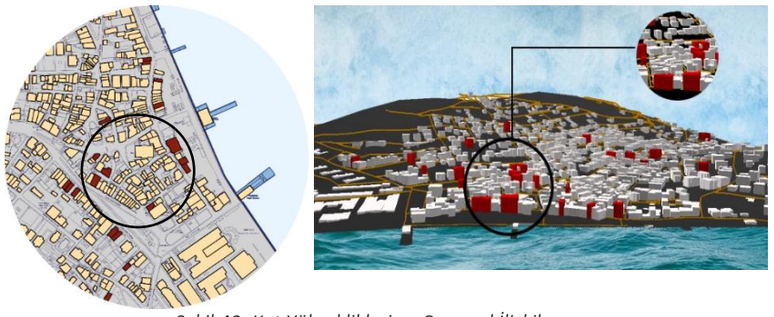

Şekil 42. Kat Yükseklikleri ve Çevresel İlişkiler

Heybeliada kapsamında tescilli yapılar ve bu yapıların komşu parselleri analiz edildiğinde; tescilli olup 5 kattan az olan yapıların bitişiğinde, tescilsiz 5 ve 6 gibi yüksek katlı yapıların bulunduğu tespit edilmiştir.

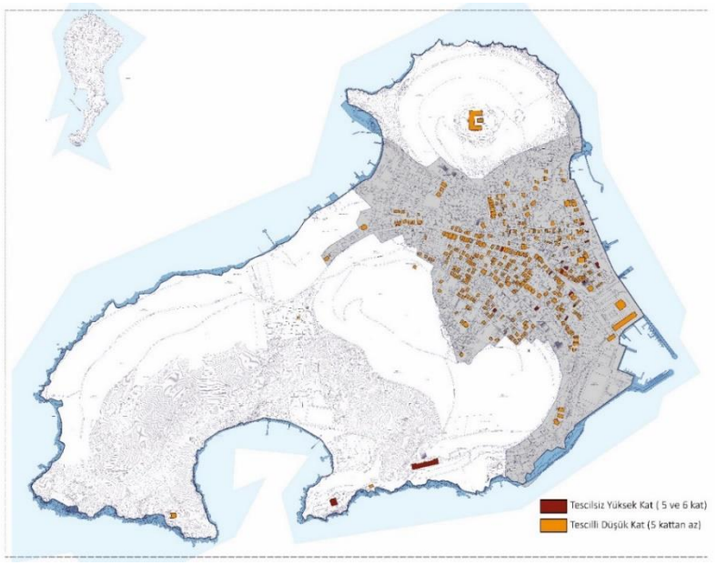

Şekil 43. Tescilli Yapılar ve Kat Sayıları İlişkisi

Heybeliada kapsamında rakım-kat adedi ilişkisi incelendiğinde yüksek rakımda yüksek katlı yapılara rastlanmamakla beraber 5 ve 6 katlı yapıların deniz kotuna yakın kısımlarda şekillendiği gözlemlenmiştir. Yüksek kotlu alanlarda genellikle 2 3 katlı yapıların yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

Şekil 44. Yükselti ve Kat Sayısı İlişkisi

Büyükada

Toplam 3.377 adet yapı stoku içeren Büyükada'da en çok 1, 2 ve 3 katlı yapıların alan geneline hâkim olduğu söylenebilir. 3 katlı yapıların toplam yapılara oranı %29 ile en çok tekrarlanan kat yüksekliği iken 1 katlı yapılar %21 ve 2 katlı yapılar %27 oranında alanda kendini göstermektedir.

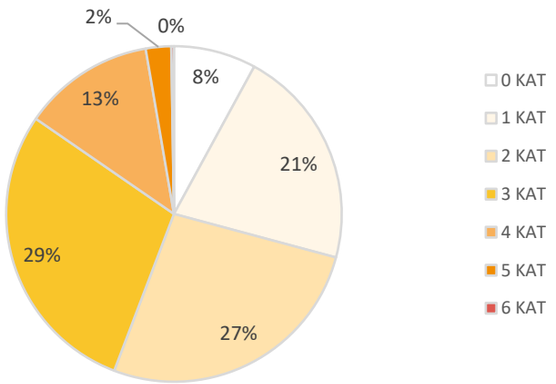

Grafik 10 Büyükada Kat Adetleri

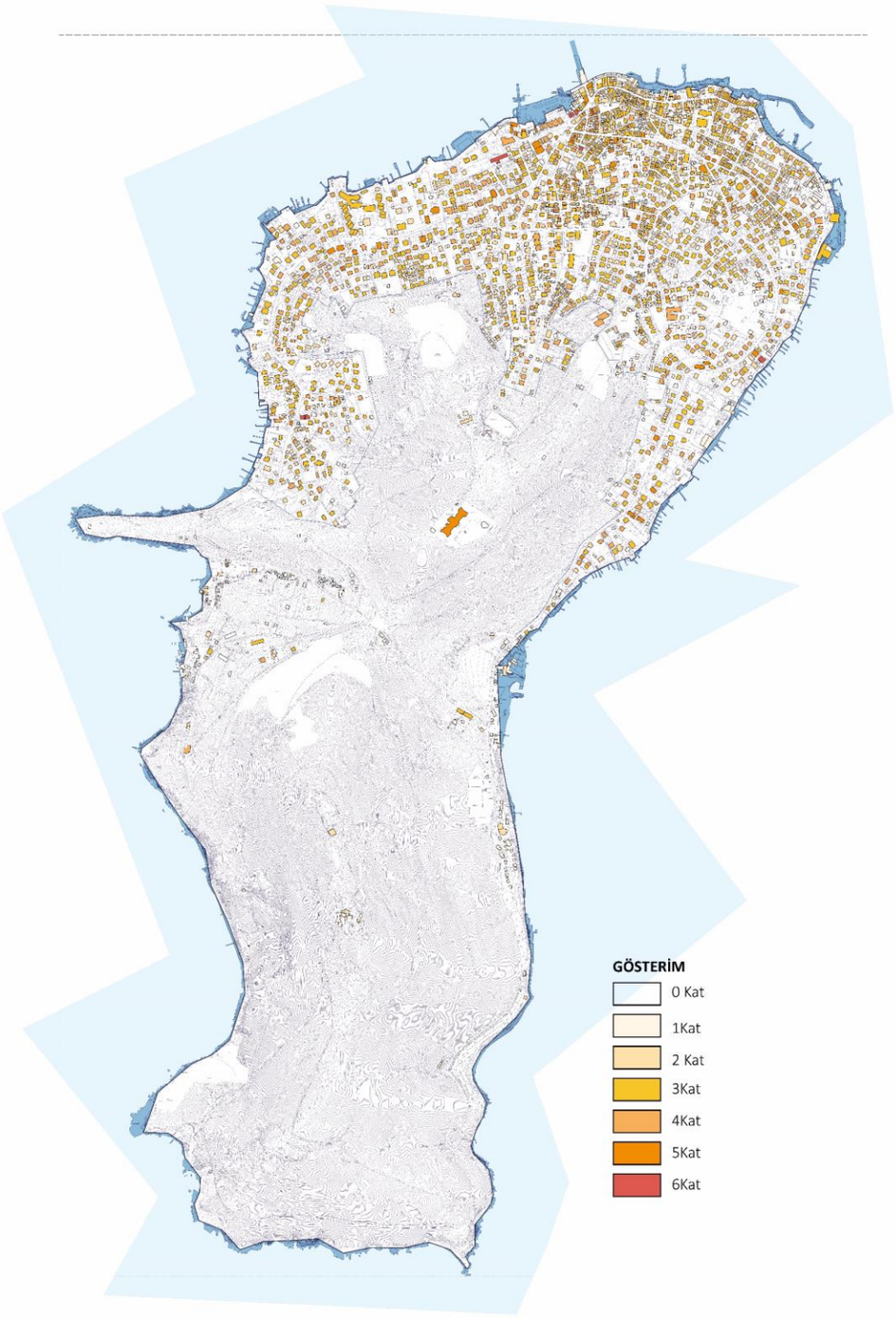

Şekil 45. Büyükada Kat Adetleri

Kat yükseklikleri bulunduğu alanın mekânsal olarak betimlenebilmesi için en önemli parametrelerden biridir. Bu doğrultuda alan genelinde kat yükseklikleri ne kadar orantılı ise hiyerarşik düzen o kadar iyi sağlanmaktadır. Adalar ilçesi Büyükada incelendiğinde genellikle 1, 2 ve 3 katlı yapılar görülse de bazen 5 ve 6 katlı gibi bu düzene ters yapılarda kendine yer bulmaktadır.

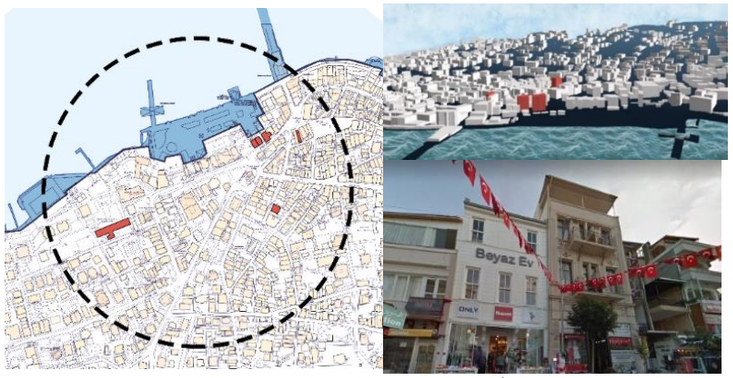

Şekil 46. Kat Yükseklikleri ve Çevresel İlişkiler

Yüksek katlı binalar yüksek kotlarda bulunduğunda hem manzara noktalarının engellenmesine hem de alanın topoğrafik düzenine aykırı bir biçimin oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Büyükada kapsamında hem yüksek kotta bulunan hem de yüksek kat sayısına sahip alanların çakıştığı kısımlar gösterilmiştir.

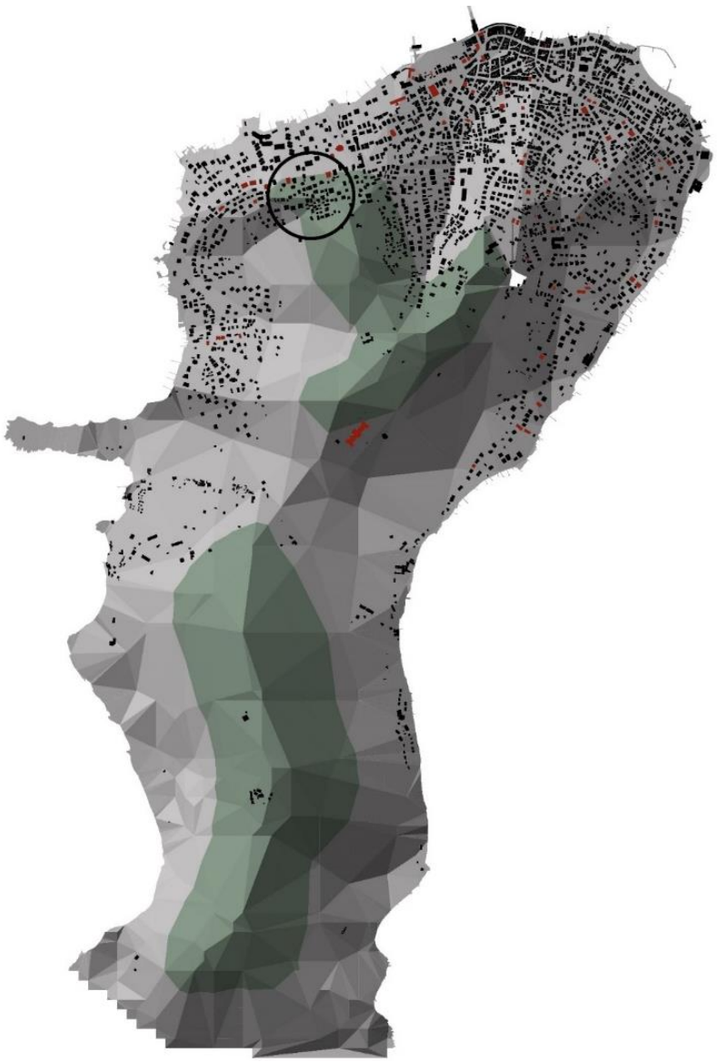

Şekil 47. Yükselti Kat Sayısı İlişkisi

Tecilli yapılar bulunduğu alanın tarihsel ve kültürel anlamda niceliklerini bizlere yansıtan en önemli objelerden birisidir. Bu tür yapıların korunması, tekrardan canlandırılması ve haneye kazandırılması önemli bir hususdur.

Kat yüksekliği bakımından değerlendirildiğinde tescilli yapılar kadar bu yapının komşu parsellerinin durumu da büyük önem arz etmektedir. Tescilli parsele komşu yapıların dokuyu bozmamak adına kat yükseklikleri bakımından tescilli yapıyla aynı veya tescilli yapıdan daha az katlı olması tescilli yapının daha ön planda olmasını bu sayede alanın kültürel niteliğinin artmasına katkıda bulunmaktadır.

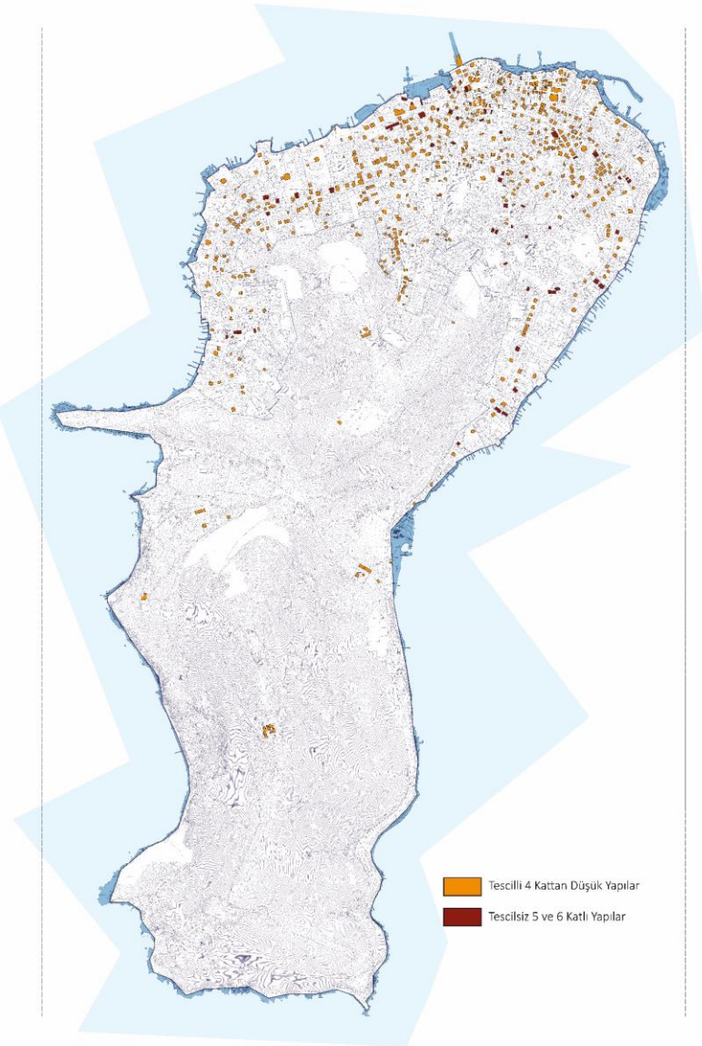

Şekil 48. Tescilli Yapılar ve Kat Sayıları İlişkisi

Sedef Adası

Toplamda 168 adet yapı ile Adalar'ın hem yüzölçümü hem de yapı adedi bakımından en küçük adası olan Sedef adasında en yüksek katlı yapılar 3 katlı olarak şekillenmiştir. %65 ile bünyesinde en fazla 2 katlı yapı barındırırken %18 oranında 1 katlı ve %16 oranında 3 katlı yapılar bulunmaktadır.

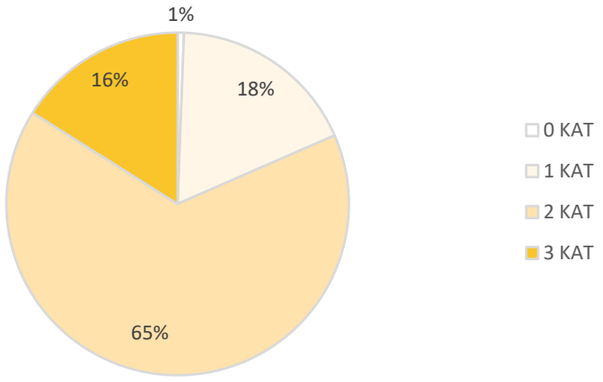

Grafik 11. Sedef Adası Kat Adetleri

Şekil 49. Sedef Adası Kat Adetleri

A-HAZ-10: Dolu Boş Analizi

Adalar Kentsel Tasarım Rehberi çalışmaları kapsamında yapılan çalışmalara yön verecek olan hazırlıklarından bir diğeri de dolu-boş analizidir. Bu kapsamda ada bazında (kentsel sit alanı ile sınırlı olmak üzere) ve Adalar'ın iskele bağlantılarına yakın konumda olan yerleşme çekirdeklerinden alınan örnekler bazında bir dolu-boş analizi gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmadan elde edilmesi düşünülen sonuç öncelikle mevcut yapıların, Adalar'ın asıl yerleşme alanı sayılacak olan kentsel sit alanları içerisinde yapıların taban alanı bakımından oransal olarak ne kadar yer kapladığının saptanmasıdır. Bu sayede Adalar'ın izdüşümsel yapı yoğunluklarının benzer olup olmadıkları ortaya konmuş olacaktır. Bu sonuçların yanı sıra mülkiyet deseninden bağımsız olarak yapı taban alanları dışında kalan açık alanların oranı, geometrik yapısı ve bu alanların dağılımlarının homojenliği sorgulanabilecektir.

Adalar özelinde gerçekleştirilen dolu-boş analizindeki sayı ve yüzde değerlerinin temsil ettiği yoğunluğun daha açık bir şekilde anlaşılması için öncelikle İstanbul'un farklı karakterdeki 2 yerleşmesinden de örnekler sunmak faydalı olacaktır. Bu kapsamda iki uç yoğunluğu temsil etmesi için Şişli (Mahmut Şevket Paşa Mahallesi) ve Şile yerleşme merkezi örnek olarak seçilmiştir.

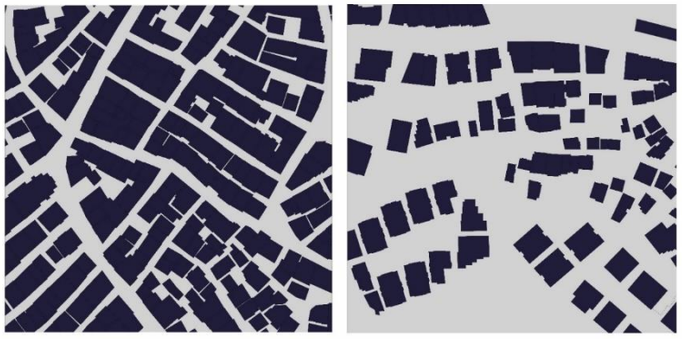

Şekil 50. Şişli ve Şile Dolu Boş Oranları

Şişli ilçesinden alınan 62.500 m²'lik örnekte dolu olarak görülen yapı izlerinin oranı %61 olarak ölçülmüştür. Şile yerleşme merkezinden alınan örnekte ise bu oran %31 olarak ölçülmüştür. Bu anlamda Adalar özelinde verilen dolu-boş oranları değerlendirilirken kıyaslama yapabilmek açısından bu yüzdelik dilimlerin ve temsil ettiği yoğunlukların akılda tutulmasında fayda olacaktır.

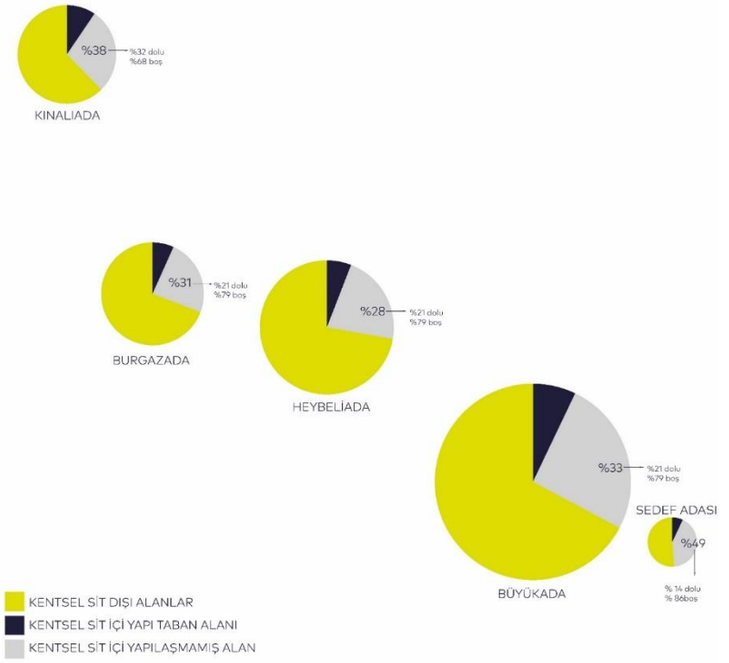

Şekil 51. Adalar Kentsel Sit Alanı Yapılaşma Oranları

Adalar genelinde yapıların bir arada yer aldığı kentsel sit alanları neredeyse hepsinde aynı yönde (doğu ve kuzey) yöndedir. Büyükada'da ek olarak batı yönde de yamaçlarda yerleşim yer almaktadır. Bu genel ortak özellik hem güneşlenme hem topoğrafik yapıların benzerliği hem de Adalar'ın deniz yolu bağlantısının temel bileşeni olan iskelelerin konumları ve İstanbul'a doğru aldığı pozisyondan kaynaklanmaktadır. Belirtilen kentsel sit alanları şekilde belirtildiği üzere %28 ile %49 arasında çeşitlilik göstermektedir. Bu alanlar içerisindeki yapıların izdüşümsel doluluk oranları ise kentsel sit alanlarına oranla %14 ile %32 arasında değişiklik göstermektedir. Genel yaklaşık ortalama ise %21 civarında kabul edilebilir.

Kınalıada

Kınalıada ilçe sınırına göre yüzölçümü 1.347.218m²'dir. Bu alan genişliği içerisinde kentsel sit alanının büyüklüğü ise 516.362 m²'dir (%38). Kentsel sit alanı içerisinde yer alan ve çeşitli fonksiyonlarda olan yapıların taban alanları toplamı ise 128.463 m²'dir. Bu taban alanı büyüklüğünün kentsel sit alanı büyüklüğüne oranı %24'tür.

Kınalıada özelinde dolu-boş analizi için örnek olarak seçilen 250x250m büyüklüğündeki (62.500 m²) örnek alan için yapılan değerlendirmede ise taban alanı büyüklüğünün 20.136m² olduğu görülmektedir (%32). Bu açık alanlar geometrik şekli ve devamlılıkları bakımından hâlihazır haritalar ile birlikte değerlendirildiklerinde de bu alanların yol ve arka bahçelerden oluştukları görülmektedir.

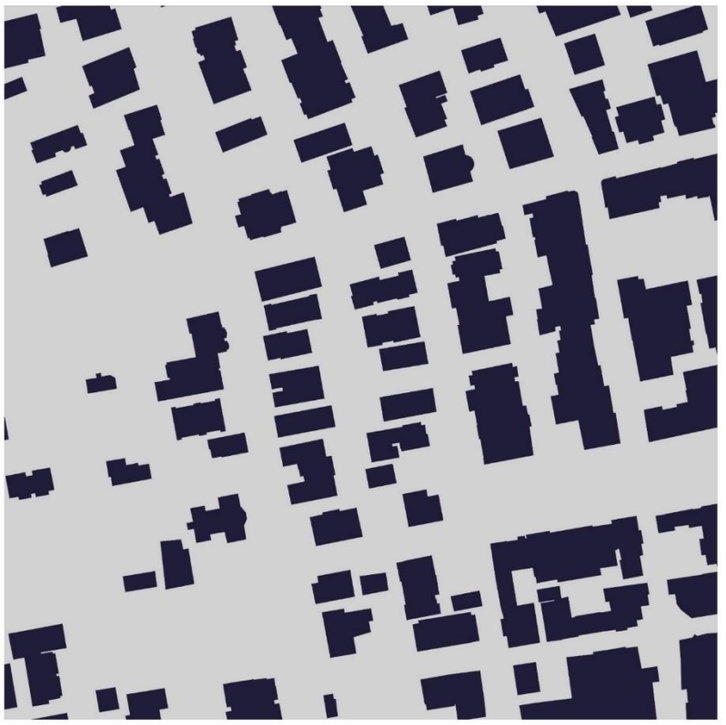

Şekil 52. Kınalıada Örnek Alanda Dolu-Boş Analizi

Şekil 53. Kınalıada Geneli Dolu-Boş Analizi

Burgazada

Burgazada ilçe sınırına göre yüzölçümü 1.466.603m²'dir. Bu alan genişliği içerisinde kentsel sit alanının büyüklüğü ise 456.770 m²'dir (%31). Kentsel sit alanı içerisinde yer alan ve çeşitli fonksiyonlarda olan yapıların taban alanları toplamı ise 98.268 m²'dir. Bu taban alanı büyüklüğünün kentsel sit alanı büyüklüğüne oranı %21'dir.

Burgazada özelinde dolu-boş analizi için örnek olarak seçilen 250x250m büyüklüğündeki (62.500 m²) örnek alan için yapılan değerlendirmede ise taban alanı büyüklüğünün 18.010m² olduğu görülmektedir (%28).

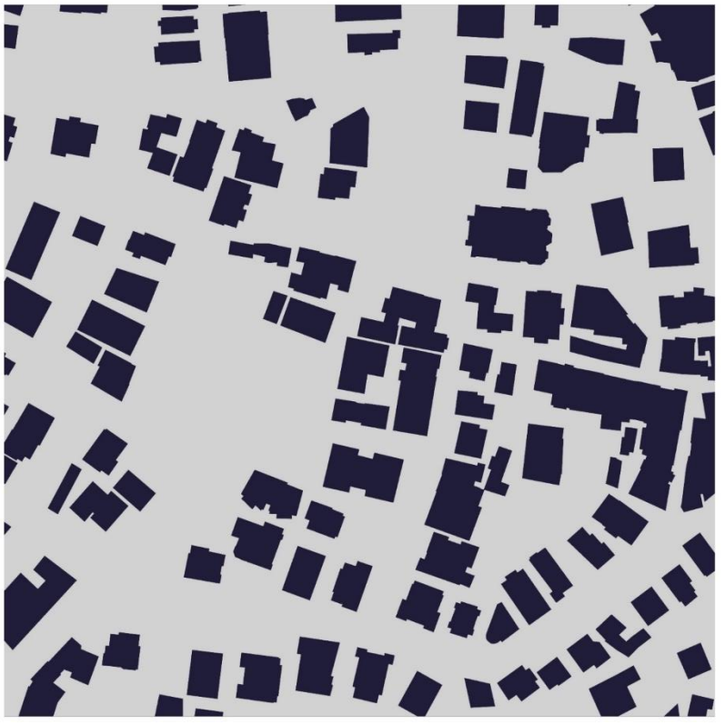

Şekil 54. Burgazada Örnek Alanda Dolu-Boş Analizi

Şekil 55. Burgazada Geneli Dolu-Boş Analizi

Heybeliada

Heybeliada ilçe sınırına göre yüzölçümü 2.494.890²'dir. Bu alan genişliği içerisinde kentsel sit alanının büyüklüğü ise 699.240 m²'dir (%28). Kentsel sit alanı içerisinde yer alan ve çeşitli fonksiyonlarda olan yapıların taban alanları toplamı ise 148.089 m²'dir. Bu taban alanı büyüklüğünün kentsel sit alanı büyüklüğüne oranı %21'dir.

Heybeliada özelinde dolu-boş analizi için örnek olarak seçilen 250x250m büyüklüğündeki (62.500 m²) örnek alan için yapılan değerlendirmede ise taban alanı büyüklüğünün 26.649m² olduğu görülmektedir (%43).

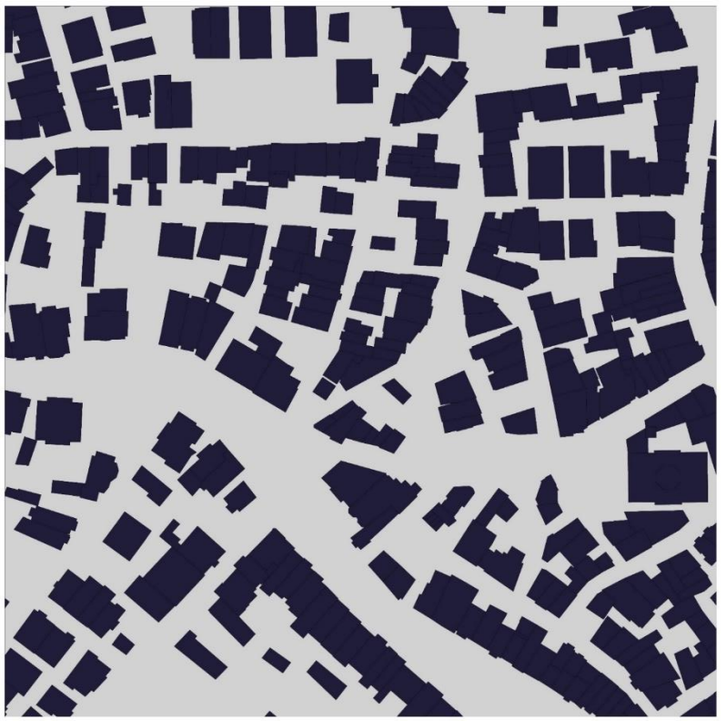

Şekil 56. Heybeliada Örnek Alanda Dolu-Boş Analizi

Şekil 57. Heybeliada Geneli Dolu-Boş Analizi

Büyükada

Heybeliada ilçe sınırına göre yüzölçümü 5.349.986²'dir. Bu alan genişliği içerisinde kentsel sit alanının büyüklüğü ise 1.812.896 m²'dir (%33). Kentsel sit alanı içerisinde yer alan ve çeşitli fonksiyonlarda olan yapıların taban alanları toplamı ise 381.087 m²'dir. Bu taban alanı büyüklüğünün kentsel sit alanı büyüklüğüne oranı %21'dir.

Heybeliada özelinde dolu-boş analizi için örnek olarak seçilen 250x250m büyüklüğündeki (62.500 m²) örnek alan için yapılan değerlendirmede ise taban alanı büyüklüğünün 30.437m² olduğu görülmektedir (%48).

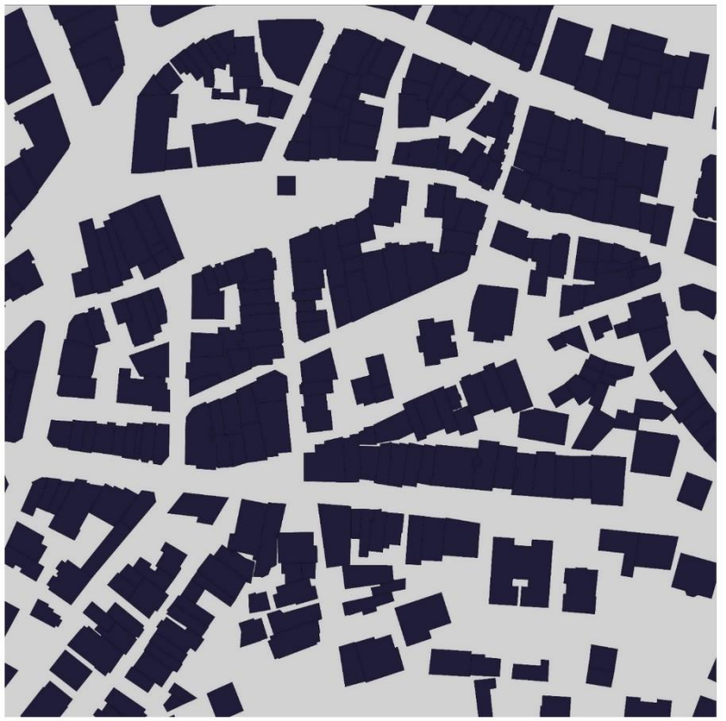

Şekil 58. Büyükada Örnek Alanda Dolu-Boş Analizi

Şekil 59. Büyükada Geneli Dolu-Boş Analizi

Sedef Adası

Sedef Adası ilçe sınırına göre yüzölçümü 336.735m²'dir. Bu alan genişliği içerisinde kentsel sit alanı+doğal sit olan alan büyüklüğü ise 165.859m²'dir (%49). Kentsel +doğal sit alanı içerisinde yer alan ve çeşitli fonksiyonlarda olan yapıların taban alanları toplamı ise 23.800 m²'dir. Bu taban alanı büyüklüğünün kentsel sit alanı büyüklüğüne oranı %14'dir.

Sedef Adası özelinde dolu-boş analizi için örnek olarak seçilen 100x100m büyüklüğündeki (10.000 m²) örnek alan için yapılan değerlendirmede ise taban alanı büyüklüğünün 2.770m² olduğu görülmektedir (%27).

Şekil 60. Sedef Adası Örnek Alan Dolu-Boş Analizi

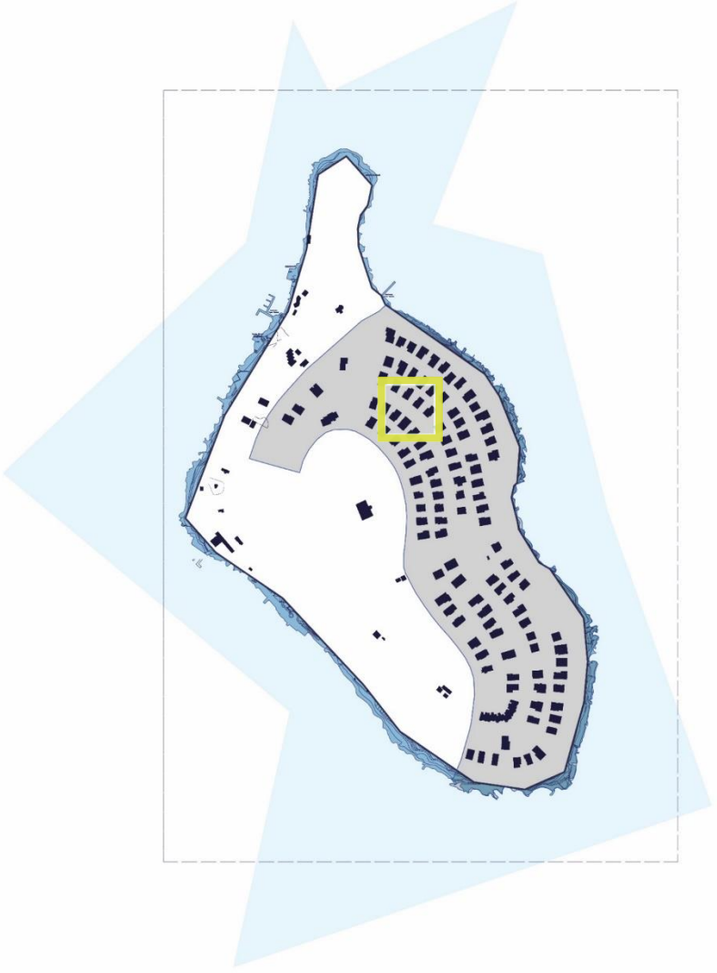

Şekil 61. Sedef Adası Genel Dolu-Boş Analizi

A-HAZ-11: Yoğunluk - Dolu Boş Analizi

İstanbul Prens Adaları'nda yer alan emsaller incelenmiş Kınalı Ada, Burgaz Ada, Heybeli Ada, Büyük Ada ve Sedef Adası olmak üzere toplam beş adada KAKS hesaplamaları yapılmıştır.

"KAKS" Kat Alanı Kat Sayısı analizin amacı özelde parselleri genele doğru mahalle ve adaların emsal dokusunu gözlemlemek ve gelecek planlar için emsali koruyarak veyahut düzenlemelerini sağlayarak planlar ortaya koymaktır. KAKS analizi için aralıklar belirlenirken belli ölçütler uygulanmıştır. Bunlar;

- 0,50 aralığı parselin maksimum yarısına kadar oturuma sahip alanlardır.
- 0,50-1,00 aralığı ise maksimum alana tamamen oturum sağlayan alanlar belirlenmiştir.
- 1,01-2,00 aralığı
- 2,01-4,00 aralığı
- 4,01-üstü aralığı kırılma noktası olarak belirlenmiştir. Tüm adalarda genel ortalamalara bakıldığında 4 ve daha üstü kat sayısına sahip yapıların maksimum KAKS oranları 3 ve 4 aralığındadır.

Tüm adaları genel olarak inceleyecek olursak ortalama KAKS hesaplarına bakılırsa en yüksek KAKS'a sahip ada Kınalı Adadır. Yapı sayısı fazlası en fazla olan ada ise Büyükada'dır. KAKS'ları sıralandığında ise Büyük Ada, Kınalı Ada, Heybeli Ada, Burgaz Ada ve Sedef Adası gelmektedir. Büyük Ada içerisinde yer alan iki mahalle Maden ve Nizam mahalleleri kendi içlerinde ayrıca hesaplanmıştır. Maden Mahallesi 1,21 ve Nizam Mahallesi ortalama 1,00 KAKS'a sahiptir.

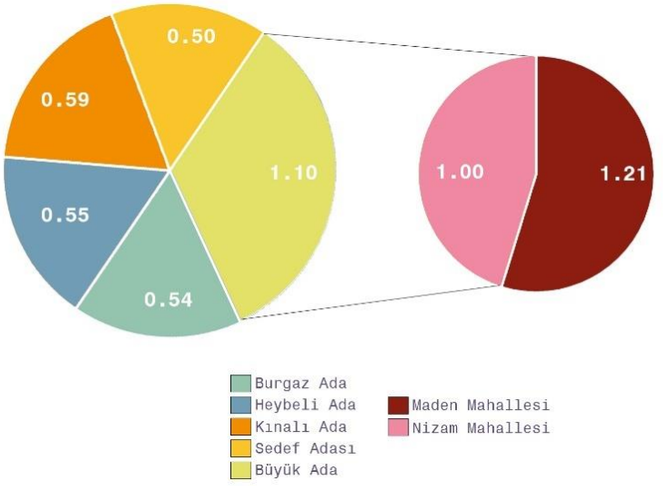

Şekil 62. Adalar İlçesi KAKS Dağılımı

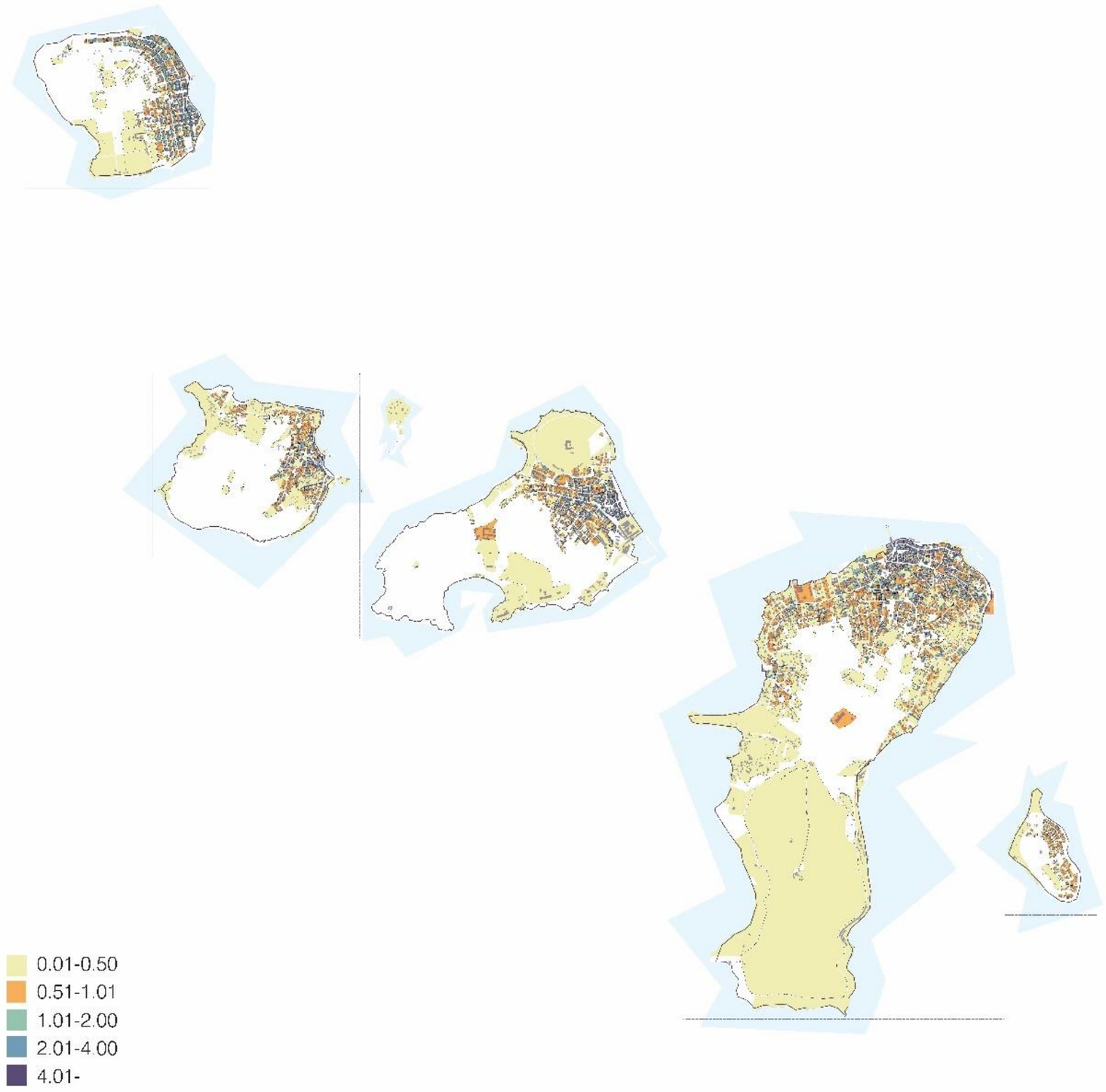

Şekil 63. Adalar İlçesi KAKS Dağılımı

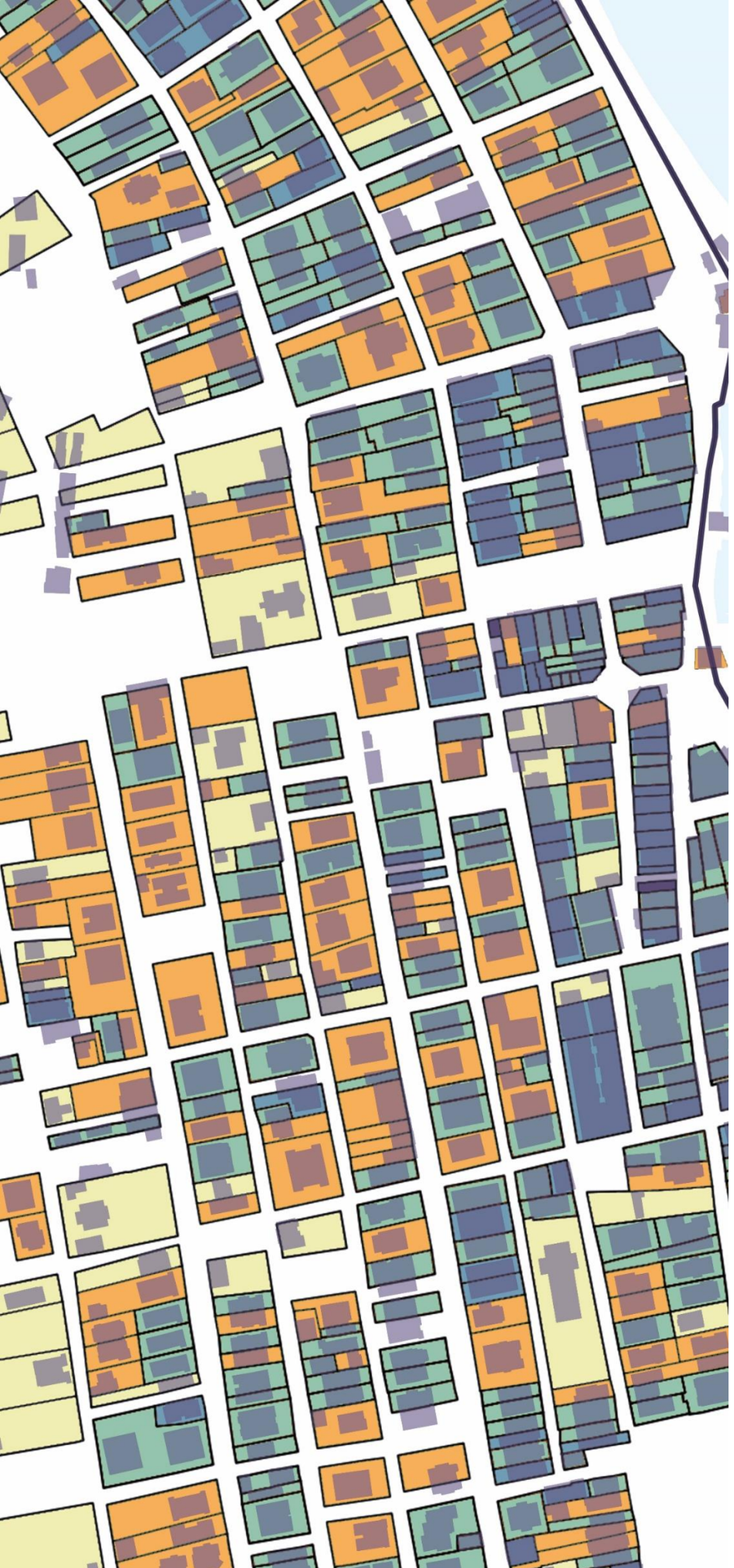

Kınalıada

Kınalı Ada'da toplam 751 parsel bulunmaktadır. Bu parsellerdeki dağılımlara bakıldığında ise en çok 200-300m^2 olan parsellerin fazla olduğunu söylemek mümkündür. Aynı zamanda KAKS dağılımlarına bakıldığında en fazla alana sahip aralık %58 ile 0,01-0,5 aralığıdır.

Tablo 34. Kınalıada KAKS Dağılımı

KINALIADA			
ORTALAMA KAKS	PARSEL SAYISI	TOPLAM m²	ORAN (%)
0,01-0,50	121	322.578	58%
0,51-1,00	201	99.799	18%
1,01-2,00	331	111.280	20%
2,01-4,00	95	22.446	4%
4,01-	3	239	0%
TOPLAM	751	556.343	100%

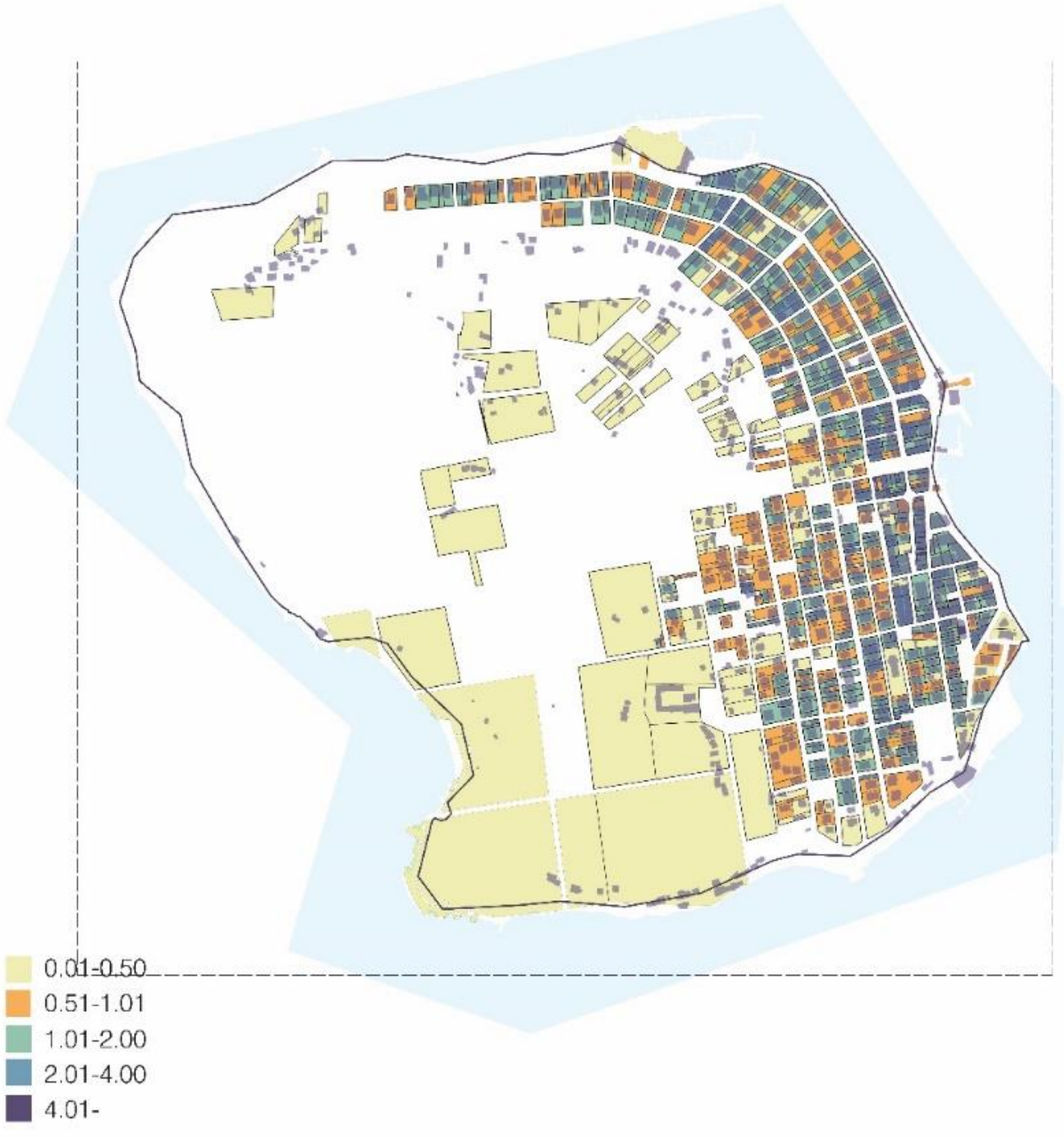

Şekil 64. Kınalıada KAKS Dağılımı

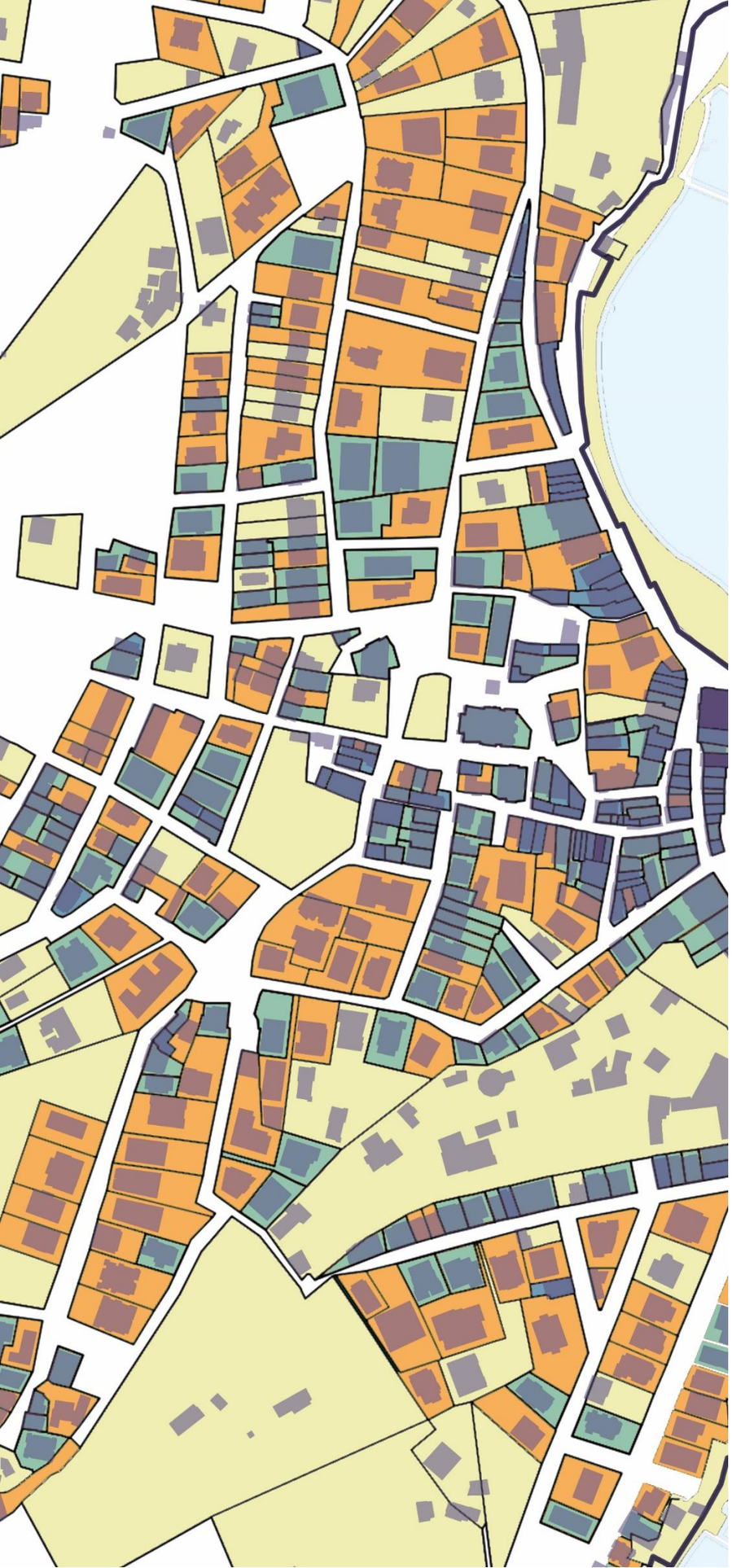

Burgazada

Genel KAKS ortalaması ise 0,54'dür. Burgaz Adası için KAKS dağılımda en fazla yere sahip aralık %86 ile 0,01-0,5 aralığındadır.

Tablo 35. Burgazada KAKS Dağılımı

BURGAZADA			
ORTALAMA KAKS	PARSEL SAYISI	TOPLAM m²	ORAN (%)
0,01-0,50	125	987.076	86%
0,51-1,00	198	102.659	9%
1,01-2,00	166	43.558	4%
2,01-4,00	73	7.467	1%
4,01-	3	525	0%
TOPLAM	565	1.141.284	100%

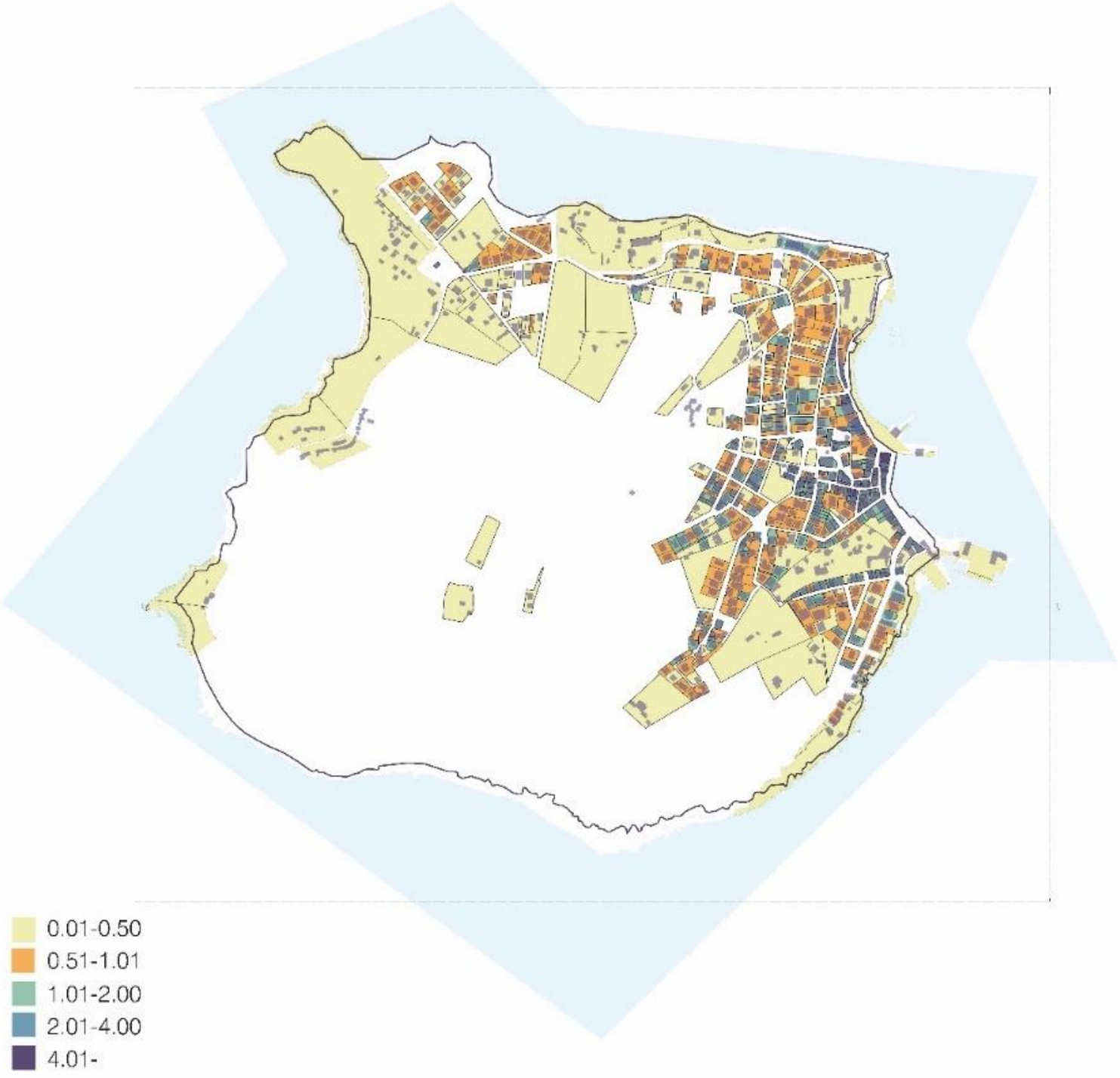

Şekil 65. Burgazada KAKS Dağılımı

Heybeliada

Ada genelinde KAKS değeri ise 0,55'dir. Diğer adalarda da olduğu gibi KAKS aralığı 0,01-0,5 olan aralık en fazla orana sahip olan aralıktır. %75 ile en fazla alana sahiptir.

Tablo 36. Heybeliada KAKS Dağılımı

HEYBELİ ADA			
ORTALAMA KAKS	PARSEL SAYISI	TOPLAM m²	ORAN (%)
0,01-0,50	157	767.892	75%
0,51-1,00	336	158.417	16%
1,01-2,00	395	71.356	7%
2,01-4,00	213	21.672	2%
4,01-	18	1.444	0%
TOPLAM	1119	1.020.780	100%

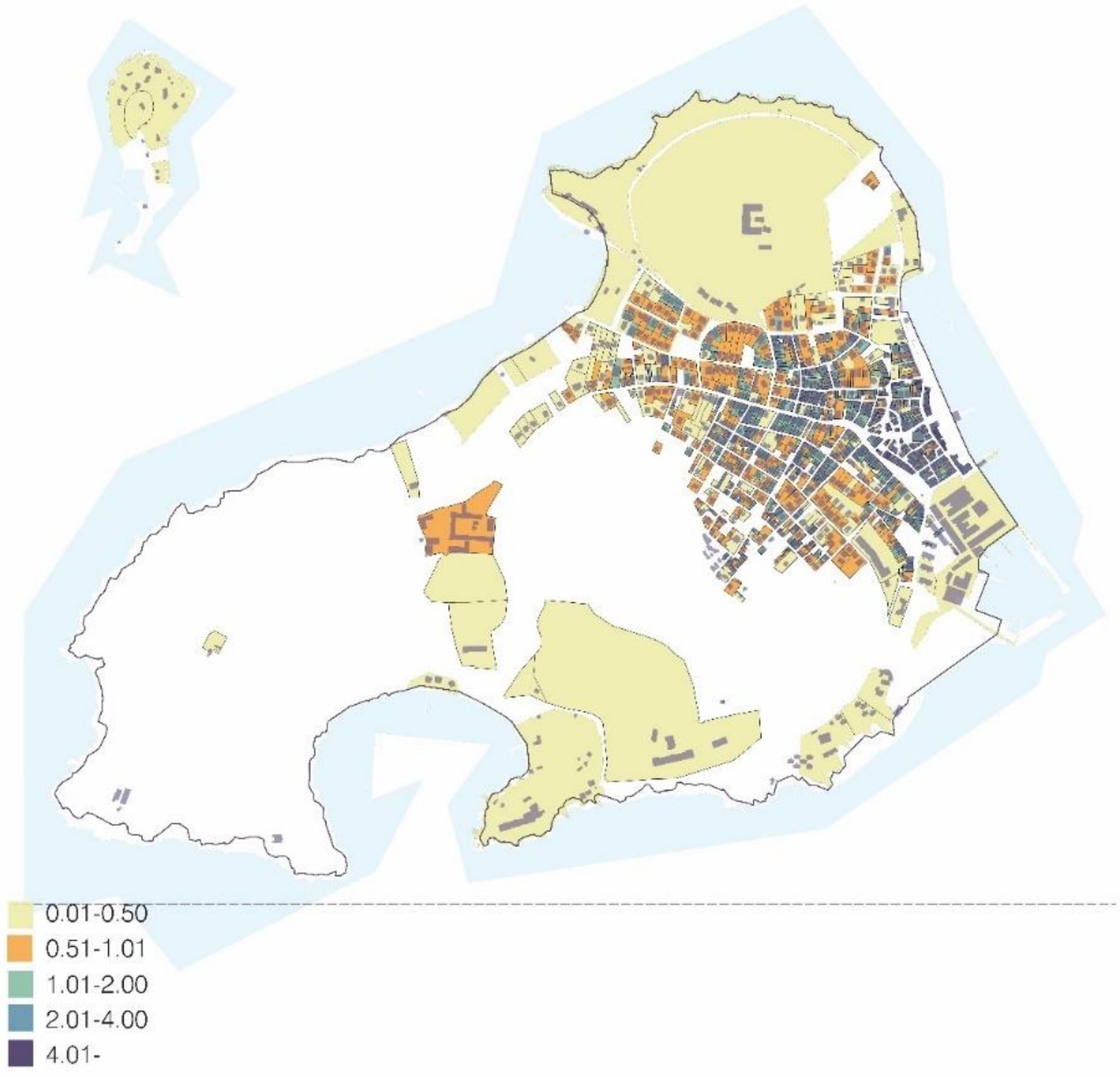

Şekil 66. Heybeliada KAKS Dağılımı

Büyükada

Ada genelin KAKS değeri de 1,10'dur. 0,01-0,50 aralığı Büyükada içinde oranı %87 ile en fazla olan aralıktır.

Tablo 37. Büyükada KAKS Dağılımı

BÜYÜK ADA			
ORTALAMA KAKS	PARSEL SAYISI	TOPLAM m²	ORAN (%)
0,01-0,50	572	4.694.656	87%
0,51-1,00	755	461.666	9%
1,01-2,00	723	199.254	4%
2,01-4,00	316	35.898	1%
4,01-	18	1.666	0%
TOPLAM	2384	5.393.140	100%

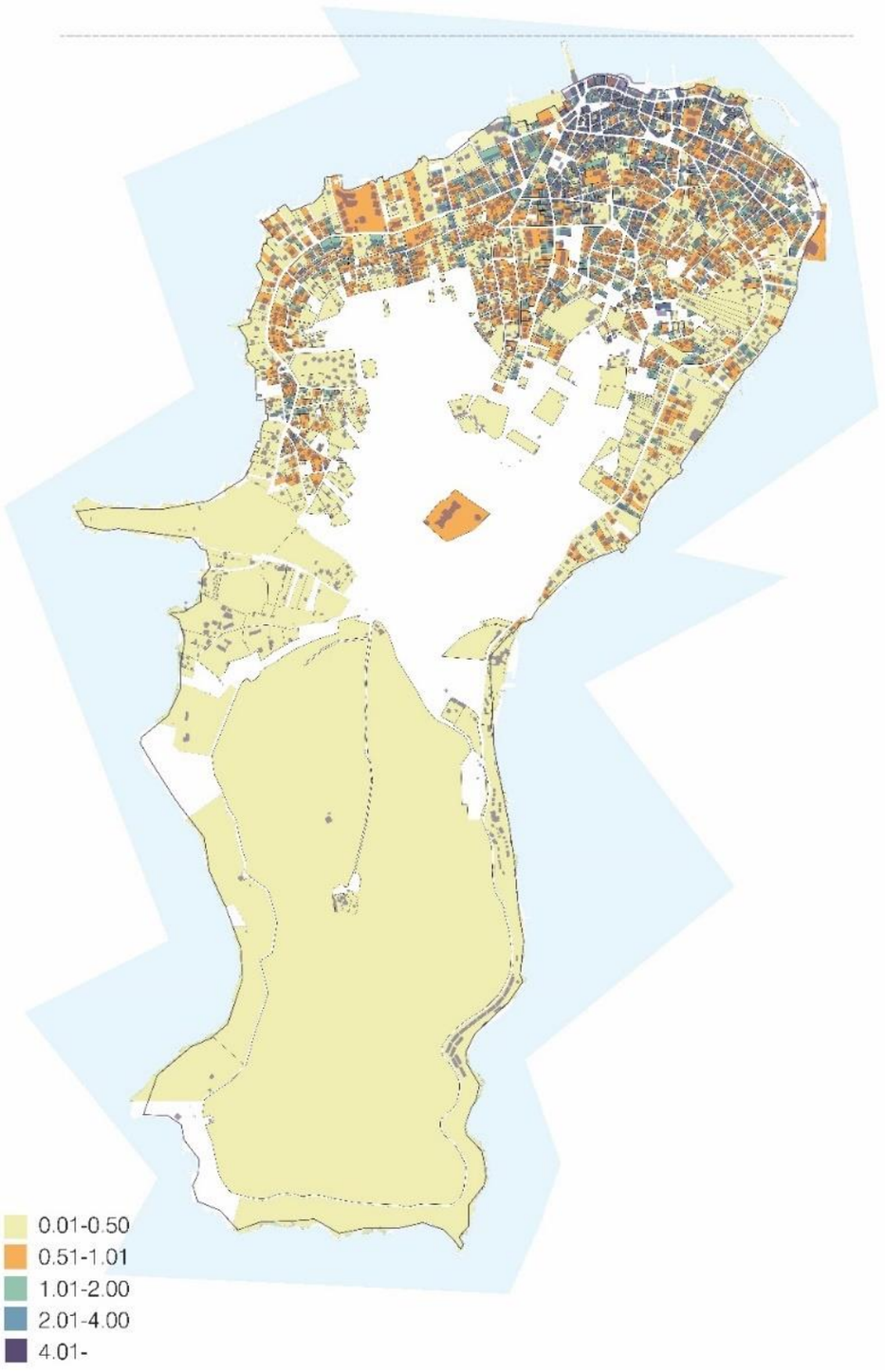

Şekil 67. Büyükada KAKS Dağılımı

Sedef Adası

Sedef Adası verileri incelendiğinde ortalama KAKS verisinin 0,50 olduğu görülmektedir. KAKS'ların dağılımında da yalnızca iki aralık bulunmaktadır. 0,01-0,50 ve 0,51-1,00 aralığı arasında oranları açısından farklılık yok demek mümkündür.

Tablo 38. Sedef Adası KAKS Dağılımı

SEDEF ADASI			
ORTALAMA KAKS	PARSEL SAYISI	TOPLAM m²	ORAN (%)
0,01-0,50	59	117.485	50%
0,51-1,00	60	35.514	50%
TOPLAM	119	152.999	100%

Şekil 68. Sedef Adası KAKS Dağılımı

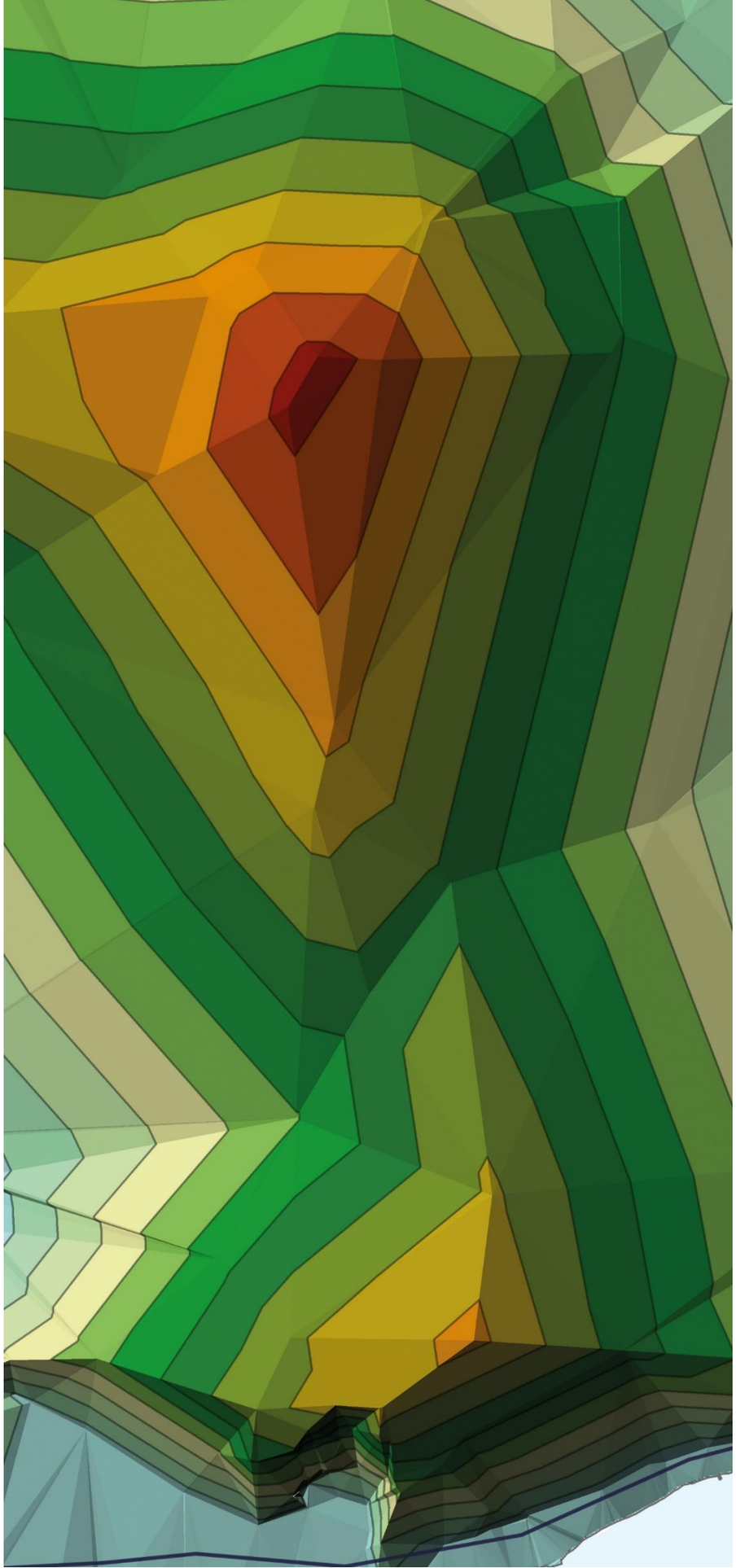

A-HAZ-12: Eş Yükselti Analiz Çalışması

Adalar Kentsel Tasarım Rehberi çalışması kapsamında yerleşim unsurlarını etkileyen diğer bir unsur eş yükselti ve eğimdir. Adalar ilçesi kıyı kesimleri hariç genel olarak yüksek bir topografyaya sahiptir. Genel olarak kıyı kesimlerden iç kısımlara doğru yükseklikler artmaktadır. Adalar'ın en yüksek kısımları genellikle orman alanlarında kalmaktadır. En yüksek yeri Büyükada'da bulunan Yücetepe (202 m) noktasıdır. Sedef Adası ve Kınalıada Adalar ilçesi içerisinde en az eşyükselti aralığına sahip adalardır. Yapılaşmalar genellikle kıyı kenarlarında 0-50m kot aralığında yoğunlaşmaktadır.

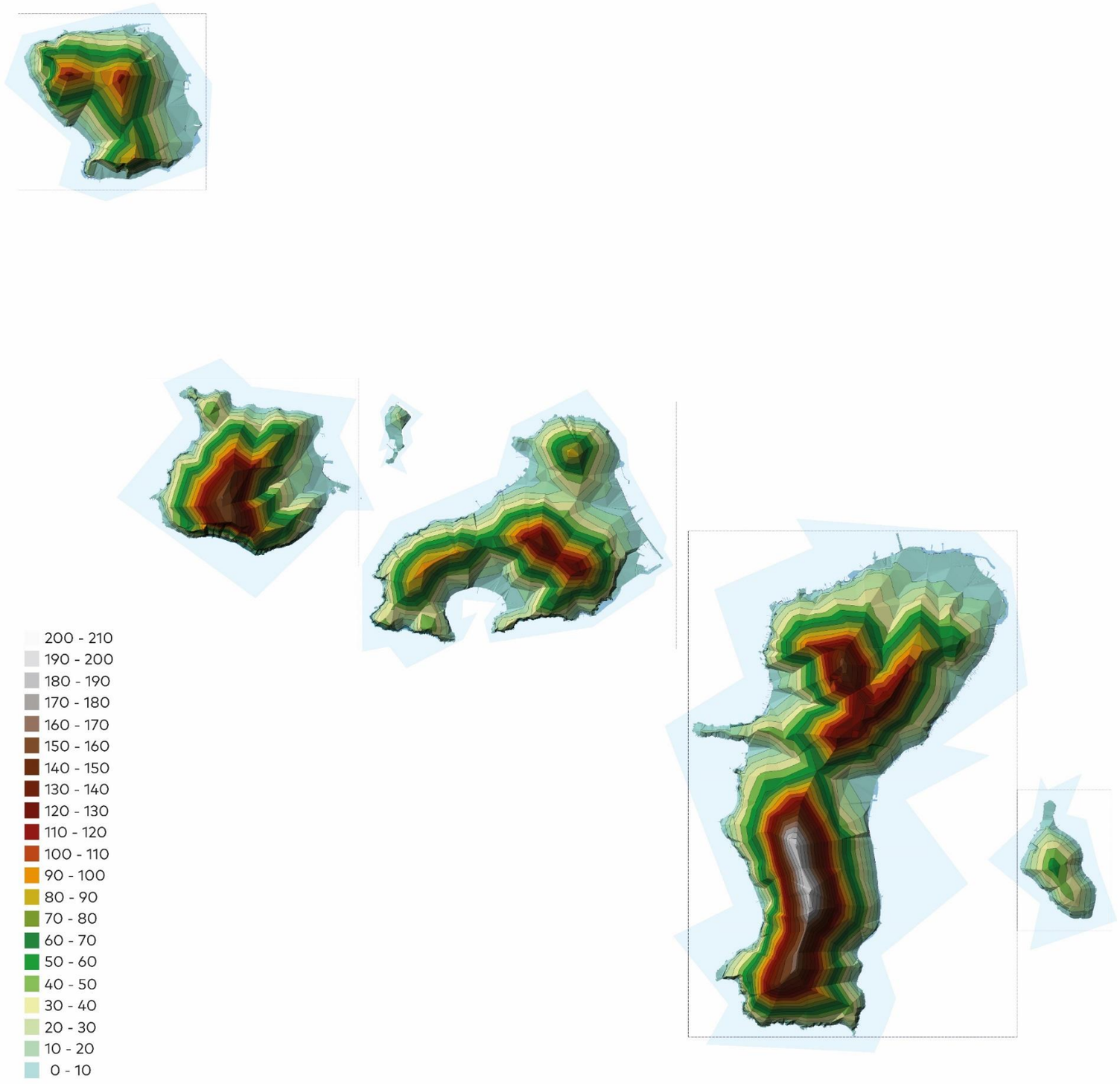

Şekil 69. Adalar İlçesi Eşyükselti Analizi

Kınalıada

Eşyükselti analizine göre Kınalıada'da üç tepe bulunmaktadır. Çınar Tepesi (115 m), Teşrifiye (Teşvikiye) Tepesi (115 m) ve Manastır Tepesi (93 m) adanın en yüksek noktalarıdır. Bu kısımlar genellikle Orman Alanlarından oluşmakta olup, yerleşim alanlarının az olduğu kısımlardır. Kıyı kesimlerinde bulunan yerleşim alanlarının büyük kısmı genellikle deniz seviyesi ile 50m kot aralığında kalmaktadır.

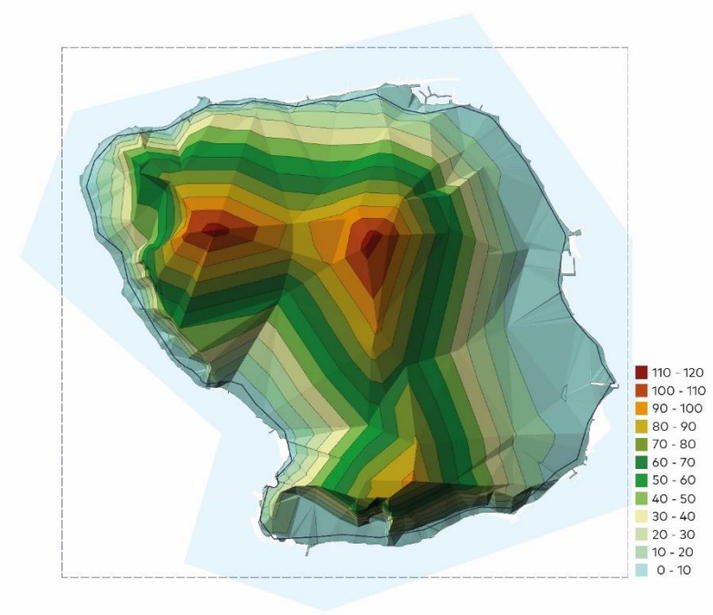

Şekil 70. Kınalıada Eşyükselti Analizi

Burgazada

Eşyükselti analizine göre Burgazada'da tek yüksek nokta Hristo Manastırının bulunduğu Bayrak tepesidir (170 m). Bu kısımlar genellikle Orman Alanlarından oluşmakta olup, yerleşim alanlarının az olduğu kısımlardır. Kıyı kesimlerinde bulunan yerleşim alanlarının büyük kısmı genellikle deniz seviyesi ile 50m kot aralığında kalmaktadır. Adanın kuzeybatı köşesinde ikinci bir tepe noktası (yaklaşık 50 m) bulunmaktadır.

Adanın kuzey ve batı kıyılarındaki eşyükselti eğrileri daha az ve düz alanlardan oluşmakta olup, güney kıyıları ise eşyükselti aralıkları sık ve dik yamaçlardan oluşmaktadır.

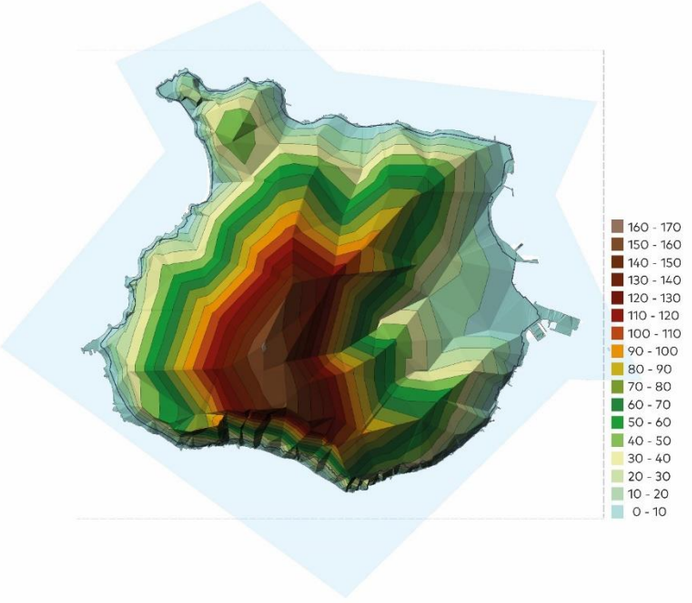

Şekil 71. Burgazada Eşyükselti Analizi

Heybeliada

Eşyükselti analizine göre Heybeliada'da dört tepe bulunmaktadır. Değirmen Tepesi (136 m), Köy Tepesi (128 m), Baltacıoğlu Tepesi (98 m) ve Ümit Tepesi (85 m) adanın en yüksek noktalarıdır. Bu kısımlar genellikle Orman Alanları ve Dini Tesis Alanlarından oluşmakta olup, yerleşim alanlarının az olduğu kısımlardır. Kıyı kesimlerinde bulunan yerleşim alanlarının büyük kısmı genellikle deniz seviyesi ile 50m kot aralığında kalmaktadır. Ümit Tepesi ile güneyindeki Değirmen ve Köy Tepeleri arasında bulunan boyun noktası alüvyon nitelikli alandır. Ada çevresinde Burgazada'daki gibi dik yamaçlar bulunmamaktadır. Ancak kıyıların bazı taraflarında eşyükselti aralıkları artmaktadır.

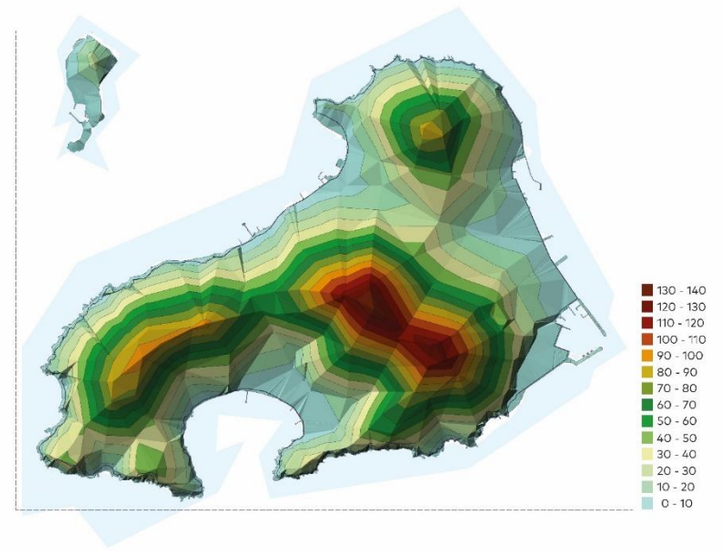

Şekil 72. Heybeliada Eşyükselti Analizi

Büyükada

Eşyükselti analizine göre Büyükada diğer adalar arasında topografyası en yüksek olan adadır. Eşyükseltisi kuzey-güney doğrultulu sırt görünümlüdür. Adanın doğusu ve batısına doğru yükseklikler azalmaktadır. Büyükada'da başta Yücetepe (202 m), İsa Tepesi (163 m) ve güneydeki Tepeköy (Nevruz Tepe) ise (145 m) adanın en yüksek noktalarıdır. Bu iki tepe arasında oluşan boyun bölgesi adanın orta kısmından geçmektedir. Bu kısımlar genellikle Orman Alanlarından oluşmakta olup, yerleşim alanlarının az olduğu kısımlardır. Kıyı kesimlerinde bulunan yerleşim alanlarının büyük kısmı genellikle deniz seviyesi ile 50m kot aralığında kalmaktadır.

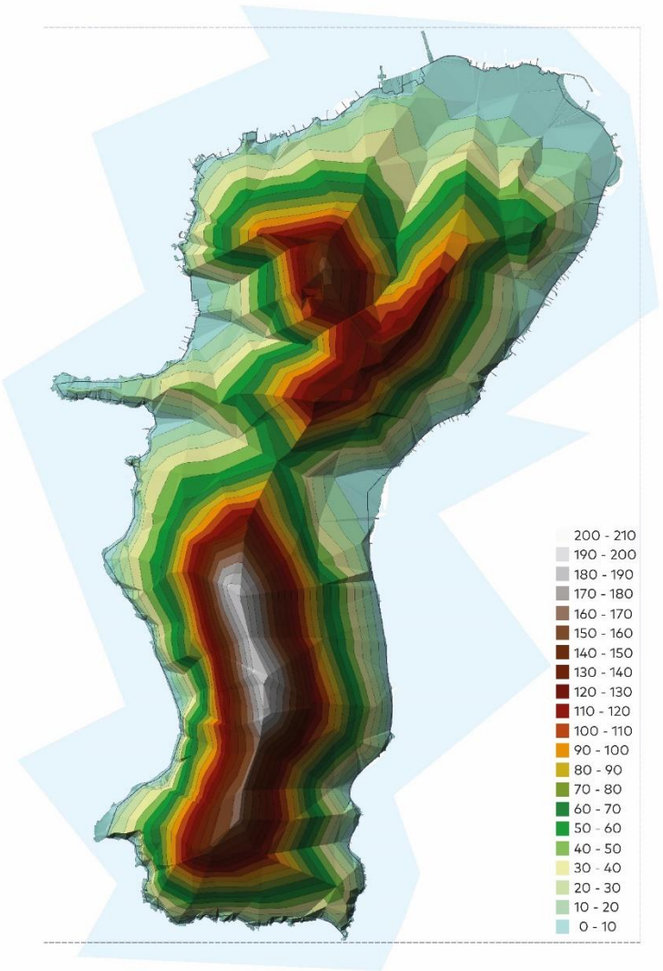

Şekil 73. Büyükada Eşyükselti Analizi

Sedef Adası

Eşyükselti analizine göre Sedef Adası diğer adalar arasında topografyası aralığı ve yüksekliği en düşük olan adadır. Ada sınırları içerisindeki tek yüksek nokta Su deposunun bulunduğu tepedir (55 m). Bu kısımlar genellikle Ağaçlık Alanlarından oluşmakta olup, yerleşim alanlarının az olduğu kısımlardır. Kıyı kesimlerinde bulunan yerleşim alanlarının büyük kısmı genellikle deniz seviyesi ile 40m kot aralığında kalmaktadır.

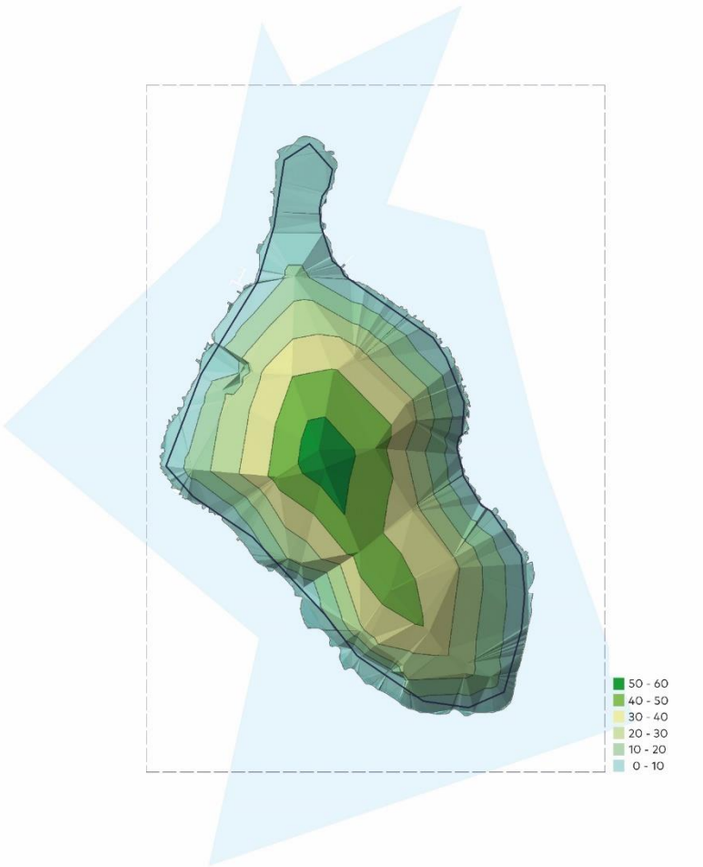

Şekil 74. Sedef Adası Eşyükselti Analizi

A-HAZ-13: Arazi Eğim Analizi

Adalar ilçesi genel olarak eğimli bir zemine sahiptir. Ancak eğimli araziler genel olarak yapılaşmanın az bulunduğu ormanlık alanlarda ya da falezlerin oluştuğu kıyı kesimlerinde bulunmaktadır. Yapılaşmalar ise genel olarak %0-5 ve %5-10 eğim aralıklarında yoğunlaşmaktadır.

Eğim analizinde %0-5, %5-10, %10-15, %15-30 ve %30-90 aralıkları olmak üzere 5 kategoride incelenmiştir. Çalışma alanında eğim en az %0-5 arasında iken en fazla %86 olduğu görülmektedir.

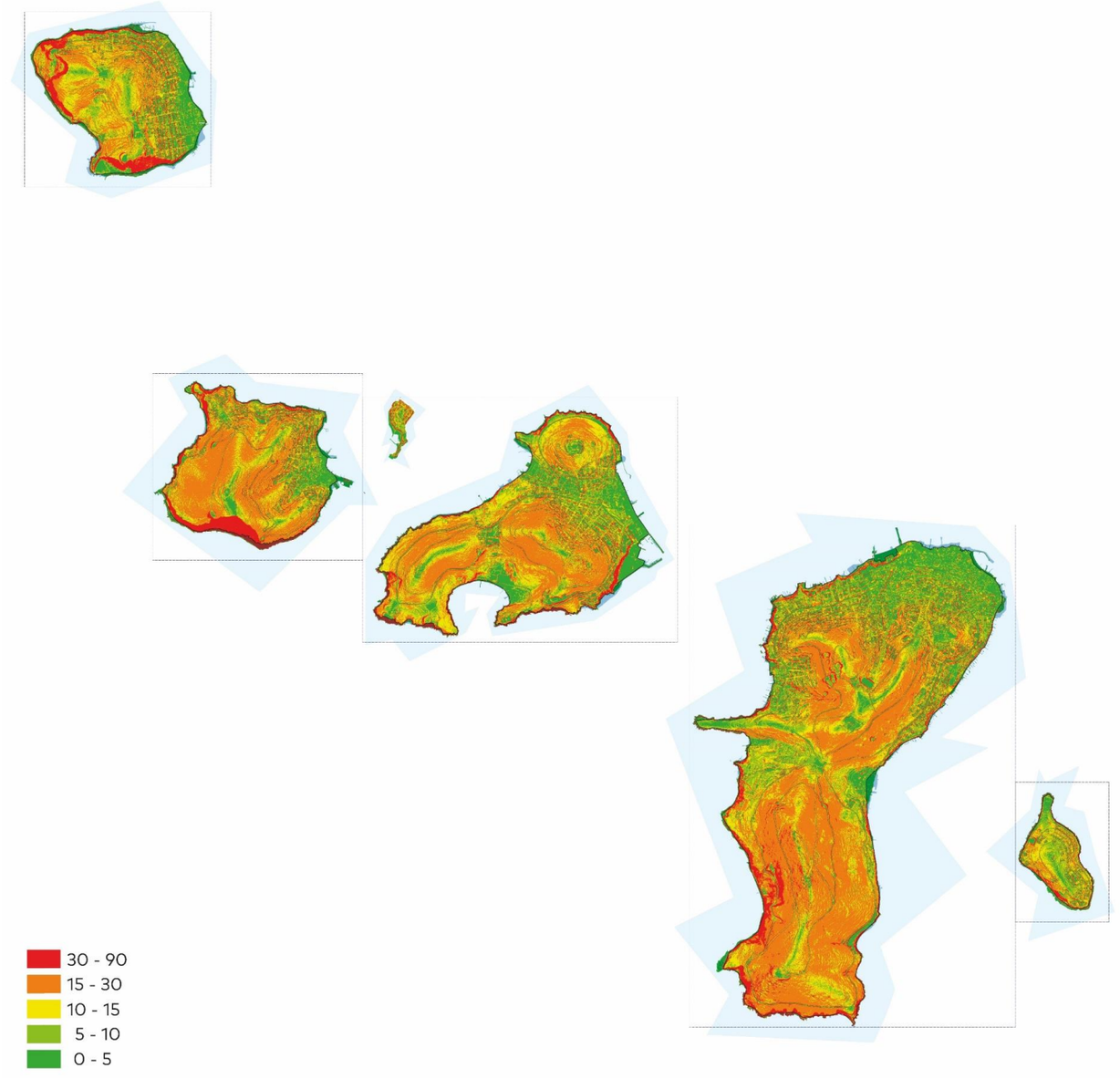

Şekil 75. Adalar İlçesi Eğim Analizi

Kınalıada

Burgazada çalışma alanın genelinde %0-5 aralığında eğimin hâkim olduğu görülmektedir. Adanın doğu yönünde bulunan alanda %0-5 aralığında eğim hakim olup yerleşimin büyük bir kısmı bu bölgededir. Adanın kuzey, batı ve güney yönlerinde kalan kıyılarında eğim aralığının genellikle %5-10 iken denize doğru %30-90 aralığına doğru artarak bölgede falezleri oluşturmaktadır.

Kınalıada'da üç tepe bulunmakta olup Çınar Tepesi (115 m), Teşrifiye (Teşvikiye) Tepesi (115 m) ve Manastır Tepesi (93 m) adanın en yüksek noktaları olmasına rağmen eğim seviyesi bu alanlarda düşüktür.

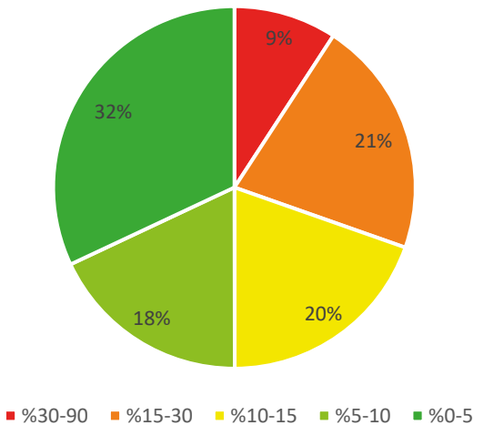

Grafik 12. Kınalıada Eğim Dağılımı

Kınalıada'nın analiz lejantında belirlenen eğim aralıklarının bölgenin yüzölçümüne göre yüzdeleri; %30-90 aralığındaki eğimli alan toplam alanın %9'unu, %15-30 aralığında eğimli alan toplam alanın %21'ini, %10-15 aralığında eğimli alan toplam alanın %20'sini, %5-10 aralığında eğimli alan toplam alanın %18'ini, %0-5 aralığında eğimli alan toplam alanın %32'sini oluşturmaktadır.

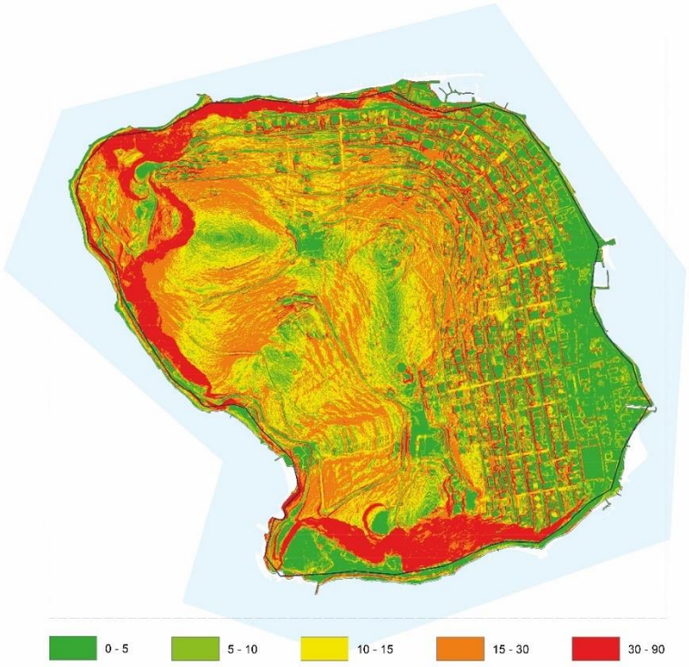

Şekil 76. Kınalıada Eğim Analizi

Burgazada

Burgazada çalışma alanın genelinde %15-30 aralığında eğimin hâkim olduğu görülmektedir. Adanın kuzey doğu yönünde bulunan alanda %0-5 ile %5-10 aralığında eğim hakim olup yerleşimin büyük bir kısmı bu bölgededir. Çalışma alanının özellikle güney yönündeki kıyı kesimleri olmakla beraber kuzey, kuzeybatı, batı ve güneybatı yönünde bulunan kıyı kesimlerinde eğimin %15-30 aralığından %30-90 aralığına doğru arttığı görülmektedir. Bunun en büyük nedeni güney yönünde yoğunlaşan falezlerdir.

Çalışma alanının doğu yönünde bulunan bölgede eğim yüzdesinin %0-5 aralığında olduğu görülmektedir, bu alan Burgazada'nın en az eğimli bölgesidir. Ayrıca Burgazada'da bulunan Bayrak Tepesi (170 m) adanın en yüksek noktası olmasına rağmen eğim seviyesi bu alanda düşüktür.

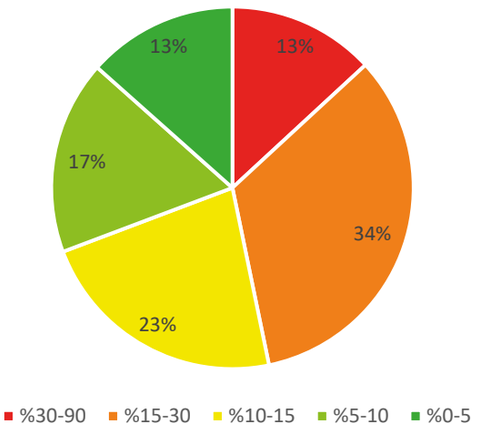

Grafik 13. Burgazada Eğim Dağılımı

Burgazada'nın analiz lejantında belirlenen eğim aralıklarının bölgenin yüzölçümüne göre yüzdeleri; %30-90 aralığında eğimli alan toplam alanın %13'ünü, %15-30 aralığında eğimli alan toplam alanın %34'ünü, %10-15 aralığında eğimli alan toplam alanın %23'ünü, %5-10 aralığında eğimli alan toplam alanın %17'sini, %0-5 aralığında eğimli alan toplam alanın %13'ünü oluşturmaktadır.

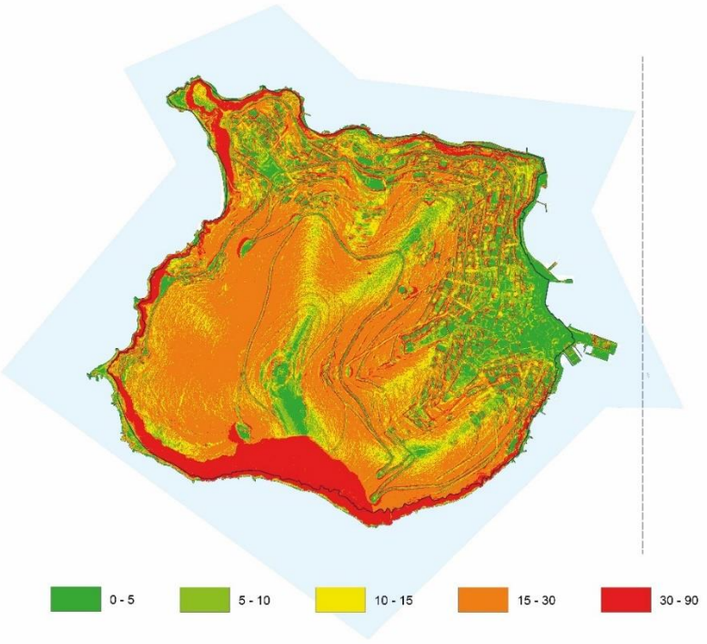

Şekil 77. Burgazada Eğim Analizi

Heybeliada

Heybeliada çalışma alanın genelinde %15-30 aralığında eğimin hâkim olduğu görülmektedir. Heybeliada çalışma alanının doğu kıyısının bir kısmı hariç bütün yönlerdeki kıyılarda eğimin %30-90 aralığına çıkması adanın falezlerinin oldukça fazla olduğunu göstermektedir.

Heybeliada'da dört tepe bulunmakta olup Değirmen Tepesi (136 m), Köy Tepesi (128 m), Baltacıoğlu Tepesi (98 m) ve Ümit Tepesi (85 m) adanın en yüksek noktaları olmasına rağmen eğim seviyesi kıyı alanlarından daha düşüktür. Kuzeyde bulunan Ümit tepesi ile adanın orta kesimlerinde kalan Değirmen tepesi arasındaki boyun noktası alüvyon nitelikli olup eğim seviyesi %0-5 aralığındadır. Yerleşimin büyük bir kısmı bu alanda kalmaktadır.

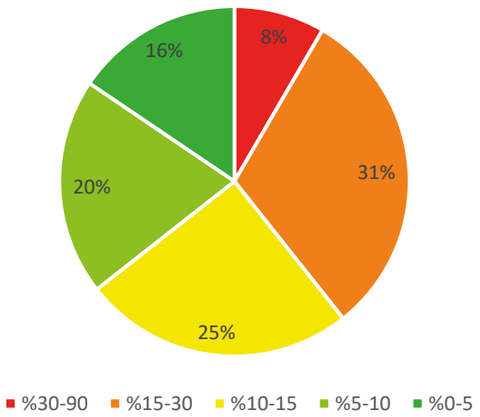

Grafik 14. Heybeliada Eğim Dağılımı

Heybeliada'nın analiz lejantında belirlenen eğim aralıklarının bölgenin yüzölçümüne göre yüzdeleri; %30-90 aralığında eğimli alan toplam alanın %8'ini, %15-30 aralığında eğimli alan toplam alanın %31'ini, %10-15 aralığında eğimli alan toplam alanın %25'ini, %5-10 aralığında eğimli alan toplam alanın %20'sini, %0-5 aralığında eğimli alan toplam alanın %16'sını oluşturmaktadır.

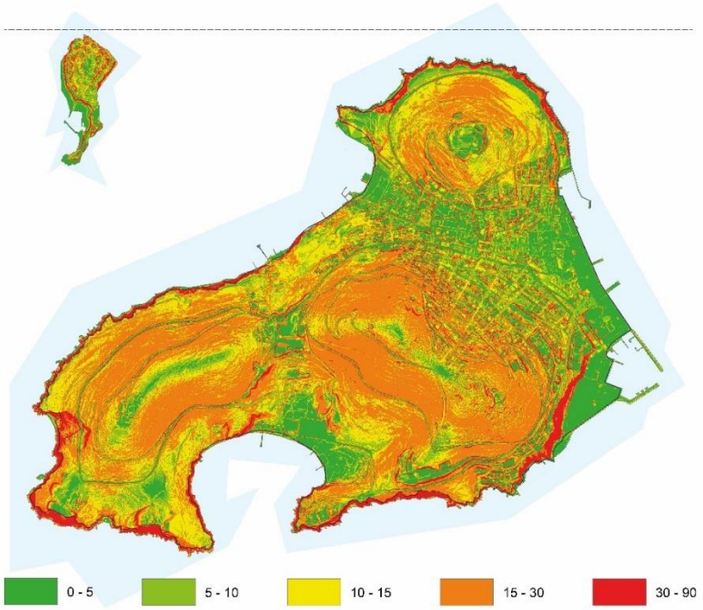

Şekil 78. Heybeliada Eğim Analizi

Büyükada

Büyükada çalışma alanının genelinde %10-15 aralığında eğimin hakim olduğu görülmektedir. Alanın kuzey ve kuzeydoğu yönlerinde bulunan bölgelerinde eğim yüzdesinin %0-5 aralığında olduğu ve bu alanın Büyükada'nın en az eğimli alanlar olduğu görülmektedir. Yerleşim alanları da genel olarak bu bölgelerde bulunmaktadır. Alanın güney yönünde %15-30 aralığında eğimin hakim olduğu görülmektedir. Alanın kuzey ve kuzey-doğu yönü dışında kalan kıyı kesimlerinde eğimin %30-90 aralığına çıktığı görülmektedir. Kıyılarda bulunan bu eğim farkı falezlerinin kıyı bölgelerde fazla olduğunu göstermektedir.

Büyükada'da genel olarak üç tepe bulunmakta olup topografya bakımından kuzey-güney yönünde uzanan yüksek bir sırt görünümündedir. Yücetepe (202 m), İsa Tepesi (163 m) ve güneydeki Tepeköy (Nevruz Tepe) ise (145 m) adanın en yüksek noktalarıdır. Genellikle tepeler %15-30 eğim aralığında kalmakta olup kıyı kesimlerdeki eğimden düşük seviyelerdedir.

Bölgenin kuzeydoğu yönünde yer alan alanın geneli %0-5 aralığında eğime sahip olup Büyükada'nın en eğimsiz bölgesidir. Adanın güney yarısında %15-30 aralığında eğim hakimdir, bu alanda dikey lineer bir sırt tepe bölgesi olarak göze çarpmaktadır, doğu yönünden sırt tepe bölgesine uzanan iki adet vadi 1 adet sırt bulunmaktadır, güneybatı yönünden uzanan %30-90 aralığında eğimli uçurumlara sahip bir adet sırt bulunmaktadır.

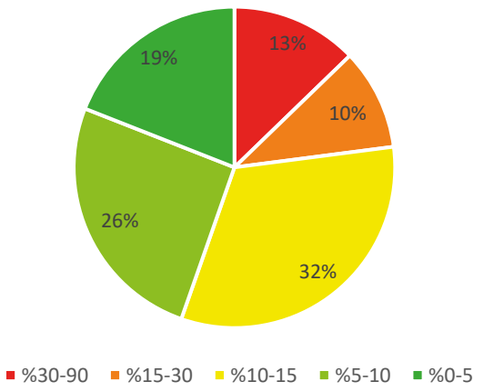

Grafik 15. Büyükada Eğim Dağılımı

Büyükada'nın analiz lejantında belirlenen eğim aralıklarının bölgenin yüzölçümüne göre yüzdeleri; %30-90 aralığında eğimli alan toplam alanın %13'ünü, %15-30 aralığında eğimli alan toplam alanın %10'unu, %10-15 aralığında eğimli alan toplam alanın %32'sini, %5-10 aralığında eğimli alan toplam alanın %26'sını, %0-5 aralığında eğimli alan toplam alanın %19'unu oluşturmaktadır.

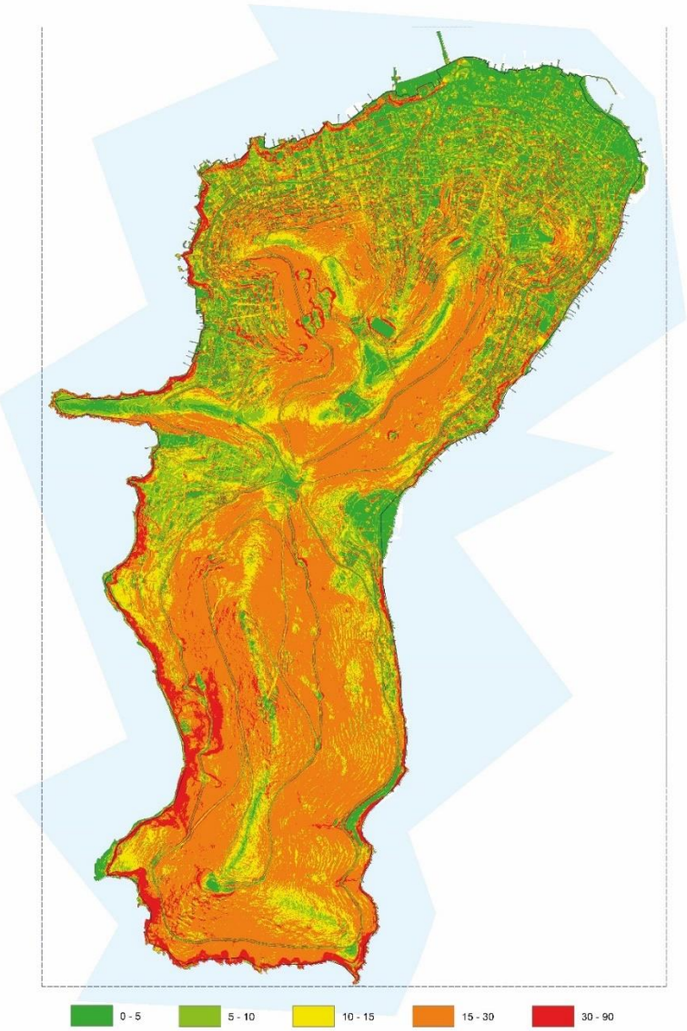

Şekil 79. Büyükada Eğim Analizi

Sedef Adası

Sedef Adası'nın geneli yüksek bir eğime sahip olmamakla beraber adanın ortasına doğru lineer bir tepe alanına sahip olduğu görülmektedir. Kıyı kenarlarında genelde %5-10 aralığında eğim hakimken tepe bölgesine doğru %15-30 eğim aralığına ve tepe bölgesinde %0-5 eğim aralığına rastlanmaktadır. Yerleşim alanları da genel olarak alanın doğu kısmındaki %5-10 - %10-15 eğim aralığında bulunmaktadır. Su deposunun bulunduğu tepe (55 m) adanın en yüksek kısmı olmasına rağmen en düşük eğimli alanlardandır.

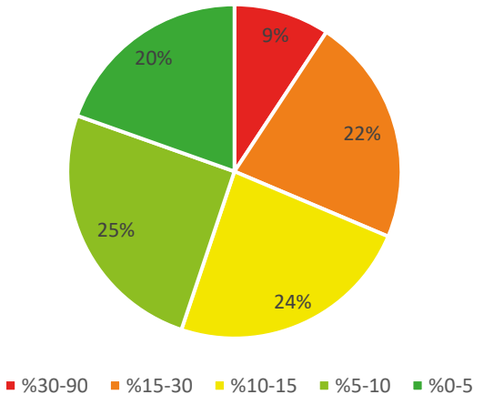

Grafik 16. Sedef Adası Eğim Dağılımı

Sedef Adası'nın analiz lejantında belirlenen eğim aralıklarının bölgenin yüzölçümüne göre yüzdeleri; %30-90 aralığında eğimli alan toplam alanın %9'unu, %15-30 aralığında eğimli alan toplam alanın %22'sini, %10-15 aralığında eğimli alan toplam alanın %24'ünü, %5-10 aralığında eğimli alan toplam alanın %25'ini, %0-5 aralığında eğimli alan toplam alanın %20'sini oluşturmaktadır.

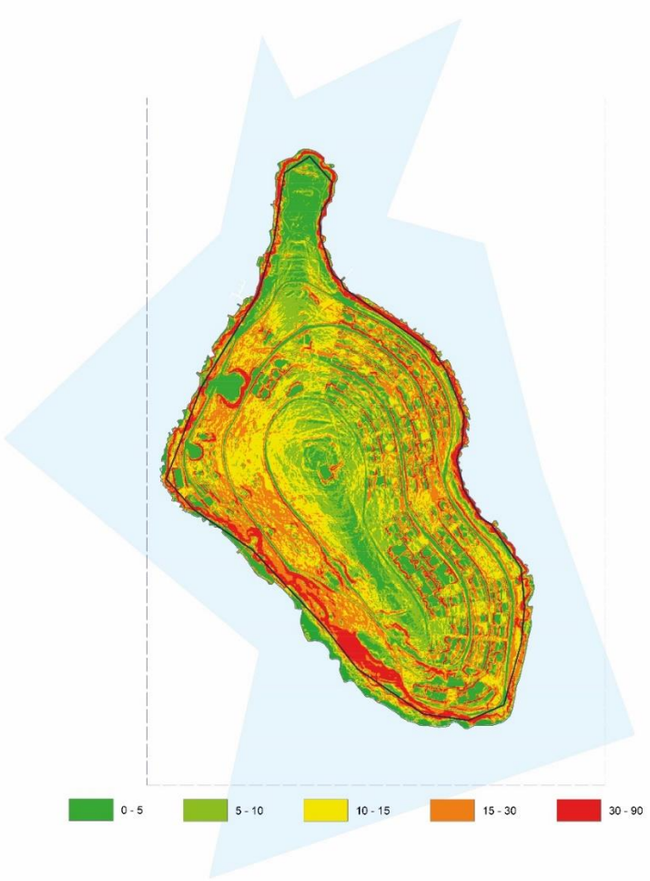

Şekil 80. Sedef Adası Eğim Analizi

A-HAZ-14: Sokak Doku Analizi

Adalar Kentsel Tasarım Rehberi, hazırlık analizler kapsamında incelenen son konu başlığı sokak doku analizleri olmuştur. Analiz aşamalarının ilerleyen safhalarında, özellikle "Sürdürülebilir Ulaşım Ve Altyapı" analizleri kapsamında daha detaylı ulaşım analizleri gerçekleştirilecektir ancak bu başlık altında sokakların morfolojik özelliklerinden yola çıkan bir "Sokak Doku Analizi" gerçekleştirilmiştir.

Sokak doku analizi kapsamında Adalar genelinde farklılaşan 11 yol dokusu örneği alınmıştır. Kınalıada-Burgaz Adası-Heybeliada'dan ikişer örnek, Büyükada'dan 4 örnek, Sedef Adası'ndan ise 1 doku örneği alınmıştır.

Alınan örnekler:

- Yolun ortalama eğimine,
- Örnek alınan parça içerisindeki % yol oranına,
- Merdivenli yol içerip içermediğine,
- Topoğrafya ile kurduğu ilişkiye,

göre değerlendirilmiştir ve çalışmanın sonucunda bu örneklere rumuzlar verilmiştir.

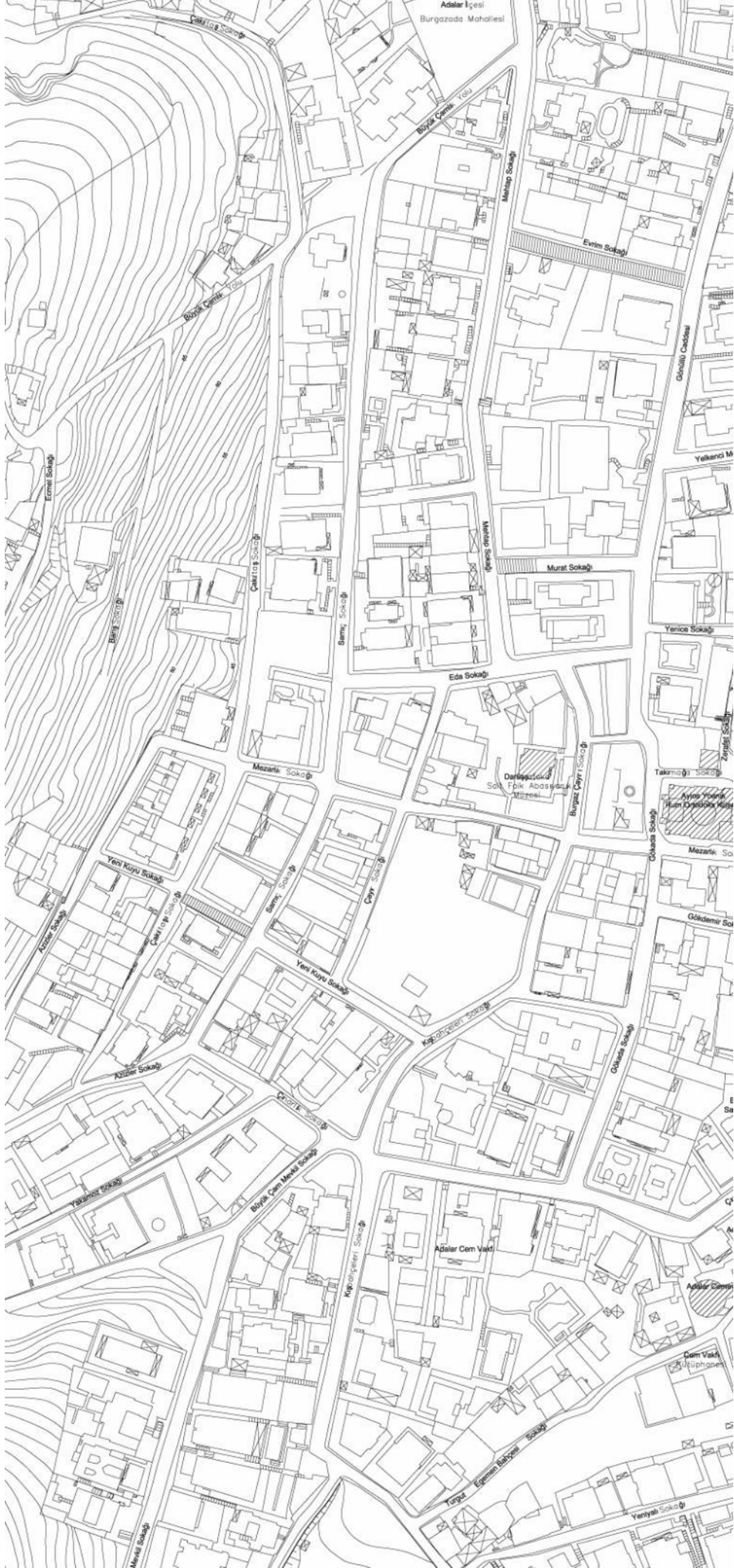

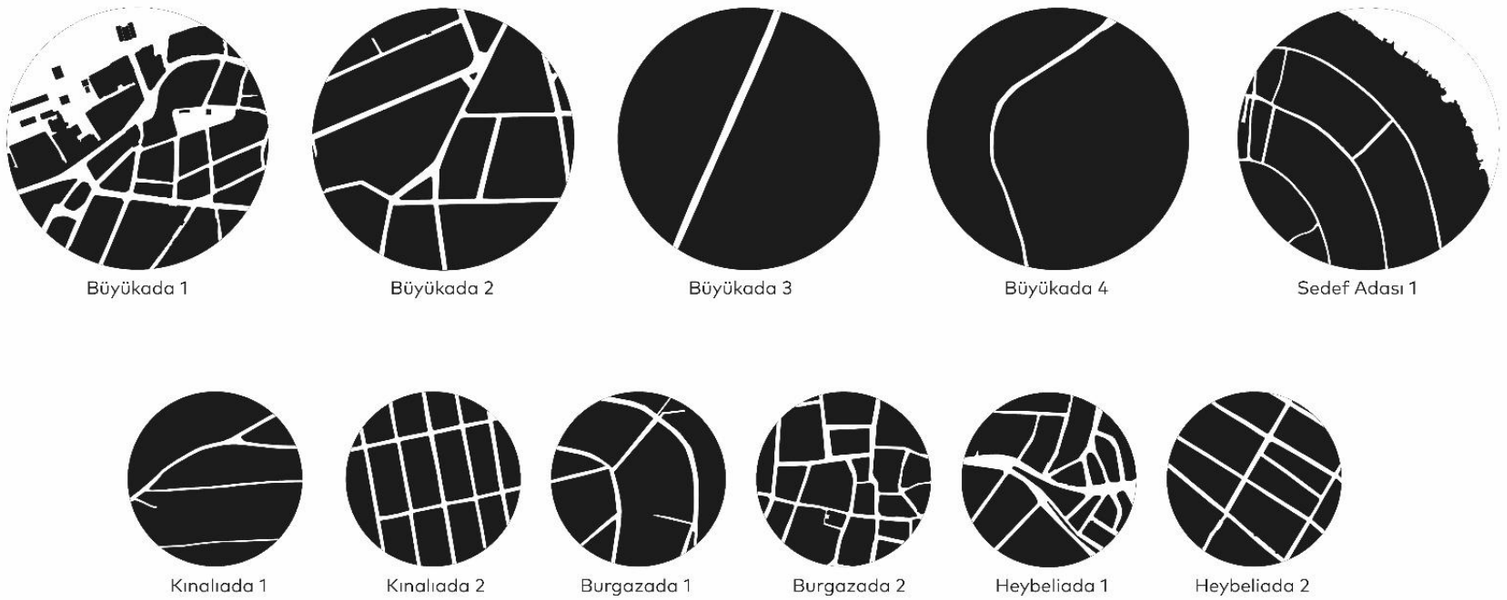

Şekil 81. Sokak Dokusu Analizi Şemaları

Tablo 39. Sokak Dokusu Analizi Tablosu

	KINALIADA		BURGAZADASI		HEYBELİADA		BÜYÜKADA				SEDEFADASI
	1	2	1	2	1	2	1	2	3	4	1
ORTALAMA EĞİM	9%	11.50%	1.50%	13%	6%	26%	4%	11%	1%	13%	6%
YOL ORAN	5%	16%	9%	17%	22%	11%	16%	13%	3%	2%	5%
YOL ORAN	AZ YOL	ÇOK YOL	ORTA YOL	ÇOK YOL	ÇOK YOL	ORTA YOL	ÇOK YOL	ORTA YOL	AZ YOL	AZ YOL	AZ YOL
MERDİVENLİ YOL VARLIĞI	(-)	(-)	(+)	(+)	(+)	(+)	(-)	(-)	(-)	(-)	(+)
TOPOĞRAFYA UYUM	ORGANİK	PLANLI	ORGANİK	ORGANİK	ORGANİK	PLANLI	ORGANİK	ORGANİK	ORGANİK	ORGANİK	PLANLI
KARAKTER	ORMAN İÇİ ÇATAL	GRİD	KOTLARA PARALEL	KENTSEL	KENTSEL	GRİD	KENTSEL	KENTSEL	ORMAN İÇİ DÜZ	ORMAN İÇİ EĞİMLİ	KOTLARA PARALEL

Ortalama eğimler incelendiğinde özellikle Heybeliada-2 örneğinde olduğu gibi yüksek eğimli alanların planlı ve grid desenli bir form içerisinde olduğu zaman ulaşımı zorlaştırıcı etki gösterdiği görülmektedir. Alanın eğimi arttıkça, topoğrafyaya da uyum konusu göz önünde bulundurulursa, daha grift sokak dokularının ortaya çıkması kaçınılmazdır. Büyükada -3 örneğindeki yolun doğrusallığı ile eğimin azlığı (%1) kıyaslandığında bu sav daha da güçlenmektedir. Eğim olarak %8'e kadar olan eğimler az eğimli kabul edilecek olursa sadece; Burgazadası-1/Heybeliada-1/Büyükada 1-3/Sedef Adası-1 örnekleri az eğimli alanlar olarak nitelendirilebilir.

Seçilen örnek alanların büyüklükleri içerisindeki yol alanı ile oranlandığında %0-%6 "Az Yol" / %7-%14 "Orta Yol" / %15 + oranları ise "Çok Yol" rumuzları ile adlandırılmıştır.

Özellikle eğimli arazilerde, sokakların eğim yönüne paralel uzandığı (Sedef Adası 1-Burgaz Adası 1) örneklerde merdivenli yolların iki farklı kottaki ana sokakları dikine birbirlerine bağladıkları görülmektedir.

Form olarak incelendiklerinde genel olarak topografyaya uyumlu bir biçimde ve organik biçimde şekillenen sokak örüntüleri Kınalı Ada-2/ Heybeliada-2/Sedef Adası-2 örneklerinde planlı bir şekilde oluştukları görülmektedir.

Tüm çıkarımların ışığında irdelenen eğim-yol oranı, merdivenli yol varlığı, topografyaya uyum gibi kriterler sentezlenerek örnek alanlara hatırlatıcı birer rumuz verilmiştir. Bu rumuzlar:

- Orman içi Çatal
- Grid
- Kotlara Paralel
- Kentsel
- Orman İçi düz
- Orman İçi Eğimli

olarak sıralanabilir.

#EKO

2.2.

YEŞİL SİSTEMLER ve EKOLOJİ

2.2. Yeşil Sistemler ve Ekoloji

Bu aşamada gerçekleştirilecek olan çalışmalar; Adalar'ın doğal ve ekolojik potansiyelini ve bu potansiyelin daha doğru kullanılmasının önündeki engelleri ve hataları ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda yapılacak çalışmalar daha önceki bölümlerde açıklanan ölçek dizgesine uygun olabileceği gibi, literatür taramalarına, daha önce gerçekleştirilmiş raporlama çalışmalarına, uzman danışman görüşlerine dayanan metin içeriklerine, şematik gösterimlere ve fotoğraf belgeleme çalışmalarına dayandırılabilir.

A-EKO-1: Hava-Deniz ve Gürültü Kirliliği Yaratacak Unsurlar

A-EKO-2: Doğal ve Biyokültürel Peyzaj Ögeleri

A-EKO-2A: Doğal Peyzaj Ögeleri

A-EKO-2B: Biyokültürel Peyzaj Ögeleri

A-EKO-3: Adalar'ın Biyoçeşitliliğine İlişkin Genel Tespit ve Analiz Çalışmaları

A-EKO-4: Kıyı Kenar Çizgisi Kara ve Deniz Tarafındaki Uyumsuz Düzenlemeler

A-EKO-5: Ormanlarda Mesire Amaçlı Tahsis Edilen Alanlardaki Mevcut Kullanım Biçimleri

A-EKO-6: Doğal Sit Alanında Kalan Ancak Orman Dışı Alanlardaki Kullanım Biçimleri

A-EKO-7: Yeşil Alanlar Örüntüsü

A-EKO-8: Kültürel Peyzaj Alanları

A-EKO-9: Dolgu Alanları Analizi

Yeşil Sistemler ve Ekoloji Kavramlarına Bakış

Büyükada, Heybeliada, Burgazada, Kınalıada ve Sedef Adası'nın yeşil sistemleri ve ekolojik değerlerinin incelenmesine başlanmadan önce bu raporda ele alınılacak "yeşil sistemler" ve "ekoloji" kavramlarının tanımlarının yapılması gerekli görülmüştür. Ekoloji bir düzen, yeşil sistemler de bu düzeni sağlayacak araçlar bütünü olarak kabul edilmiştir. Bu nedenle, önce düzenin- ekolojinin- tanımı yapılmıştır.

Organizmalar diğer türler ve çevrelerindeki biyotik olmayan değerlerle etkileşirler. Ekoloji, bu etkileşimi ifade eden düzendir. Ekoloji, tüm organizmaların yüzeylerinde ve içlerinde yaşayanlar dahil olmak üzere yaşam ortamını tanımlamaktadır.[16] Ekoloji içindeki etkileşim su, hava, toprak, iklim ve canlılar arasında gerçekleşirken; aynı zamanda canlı organizmaların kendi arasında da devam etmektedir. Ekolojik düzende, organizmaların belirli koşullar altında büyüyüp gelişmelerine yardımcı olması için kullandıkları diğer organizmalarla beraber çalışması da dahil, çeşitli etkileri ve ihtiyaçları karşılamanın sürdürülebilir yollarını tasarlamak önemlidir. Bu tasarımda, ekolojik döngülerin devamlılığının sağlanması gerekmektedir. Bazı temel döngüler, su, karbon ve besin döngüleridir.

Geçirimli toprak yüzeye erişebilen yağış miktarının tahminen %60'ı toprağın içine girmektedir ve orada çoğunlukla bitkilerin kullanacağı formda depolanmaktadır.[17] Bu depolanan suyun %90'ı bitkiler tarafından topraktan alınıp yapraklara taşınmaktadır ve fotosentez için gerekli CO_2'nin girişi ile gözeneklerden buharlaşmaktadır. Böylece toprakta depolanan su, atmosfere ve yağışla tekrar toprağa dönmektedir. Bu süreç su döngüsüdür. Su döngüsü sırasında bitkilerin CO_2'yi çekmesi ile karbon döngüsü başlamaktadır. Bitkileri doğrudan ya da dolaylı olarak besleyen sayısız organizmanın solunumu ile bitkilerin bağladığı karbondioksit atmosfere dönmektedir. Bu gazlı biyolojik etkileşimde sadece CO_2 değil CH_4 metan gazı salınımı da bu döngü içindedir. Bitkilerin yetişmesi için gerekli olan karbon ve bir parça oksijen hariç diğer besinlerini topraktan almaktadır. Hayvanlar, bitkileri veya bitkileri yemiş olan

[16] Magdoff, F. ve Williams, C. (2017). Creating an Ecological Society: Toward a Revolutionary Transformation. Monthly Review Press,USA.

[17] Jeolojik Araştırmalar Kurumu verilerine göre hesaplanmıştır. https://nwis.waterdata.usgs.gov/nwis/uv?site_no=01312000%2C04275500&format=gif_mult_sites&PARAmeter_cd=00060&period=30 erişim tarihi: 05.07.2022

diğer hayvanları yediğinde, bu topraktan alınan besinler sindirim sistemine yollanmakta ve depolanmaktadır. Ölüm ile bu bitki ve hayvanlar toprakta çürümektedir. Çürüyerek ayrışmakta ve besin maddeleri toprakta serbest kalarak besin döngüsü tamamlanmaktadır. Azot, fosfor, kalsiyum gibi pek çok besin maddesi bu besin döngüsünün parçasıdır. Ekolojinin temel düzeninde bu döngüler birbirleri ile etkileşim halindedir.

Ada ekolojisi, tüm döngüsel etkileşimin daha içe dönük olduğu bir düzen sunabilmektedir. Yapısı itibariyle izole olan bir ekolojik düzen geliştirilmeye uygun adalar, tahribe uğramadan ya da rahatsız edilmeden uzun süre etkileşim dengesini koruyarak zenginleşmeye daha uygun bir ortam sağlamaktadır. Özellikle İstanbul gibi sürekli gelişme baskısı altında olan bir metropoliten kentin kıyısında olması nedeniyle bu durum avantaja çevrilebilmektedir.

Adalar özelinde devamlılığı sağlanmış bir ekolojinin sürdürülebilirliği için en önemli araç- belki de tek araç- kesintisiz yeşil sistemlerin tesis edilmesidir. Yeşil sistem, çeşitli ekosistem hizmetleri sunmak için tasarlanan ve yönetilen biyotik ve abiyotik özellikli ağlardır.[18] Bu sistem, yeşil (kara) ve mavi (su) alanlar ağı, çevresel koşulları ve dolayısıyla canlıların sağlığını ve yaşam kalitesini geliştirebilmekte ve biyolojik çeşitliliği arttırmaktadır.

Yeşil sistemlerin kesintisiz olması, döngülerin akışı, organizmaların hareketi ve mekânların bağlantısı ile sağlanmaktadır. Yeşil sistemin kesintisizliği üç farklı bağlantı ile sağlanmaktadır.[19] Bunlar ekolojik, habitat ve peyzaj bağlantısıdır. Ekolojik bağlantı, ekolojik süreçlerin değişen ölçeklerdeki bağlantısı; habitat bağlantısı, türler için uygun arazi parçaları arasındaki bağlantı; peyzaj bağlantısı ise, mekânsal ve fiziksel sürekliliği ifade eder.

Sonuç olarak ekoloji etkileşim ve döngüsel bir düzeni, yeşil sistemler ise bağlantıları tesis eden sistemler bütününü ifade etmektedir. Bu iki bağlam ile ele alınacak olan Adalar'ın doğal özellikleri, tüm biyotik ve abiyotik unsurları içerecektir. Tüm bu unsurların mevcut durumu, esnek dayanıklılık özellikleri ve hassasiyetleri üzerinde sentez ve analiz çalışmaları yapılacak ve kentsel tasarım rehberi başlıklarında öneriler geliştirilecektir.

Yeşil Sistemler ve Ekoloji Analiz ve Sentez Yöntemi

Adalar doğasının korunması ve etkin kullanımı için yapılan analiz ve sentez çalışmalarında tarihi kentsel peyzaj yaklaşımında tanımlanan değişim ve değişimin limitlerini esas alan anlayış izlenecektir. Bu anlayış ile İstanbul metropolünün parçası olan Adalar, bu dinamik yapıya uyum sağlayacak ve bu uyum sürecinde doğal özelliklerini koruyabilecektir.

UNESCO'nun 2011 yılında yayınladığı Tarihi Kentsel Peyzaj Yaklaşımı tavsiyenamesinde korumanın statik bir olgu değil, değişim etmenlerini tanımlayan, değişime karşı hassasiyeti inceleyen bir süreç olduğu tarif edilmektedir. Bu tarif ile doğal miras unsurları içinde değişime en fazla uğramış olan değerin bulunması ve bu değerin değişim etmenleri belirlenmesine odaklanmaktadır.[20] Bu değerin değişim etmenleri incelendikten sonra doğal değerin özgünlüğünü bozmayacak oranda güncel ihtiyaçları karşılayacak müdahalelerle kontrollü değişimine olanak vererek özgünlüğünün bozulmasına karşı öneri geliştirilmesini sağlanmaktadır.

Bu koruma esaslı değişim yönetimi ile kentsel tasarım rehberi içeriğine göre belirlenen analiz veri setleri kategorilere ayrılmıştır. Bu analiz veri setleri kültürel peyzaj unsurları ve abiyotik ve biyotik doğal peyzaj kategorilerini içermektedir. Her bir veri seti için fiziksel mevcut durumu analiz edilirken, veri setleri üzerindeki gelişim baskısı, beklentiler ve ihtiyaçlar konjonktürel araştırmalar ile saptanacaktır.

[18] "The forms and functions of green infrastructure" https://ec.europa.eu/environment/nature/ ecosystems/benefits/index_en.htm erişim tarihi: 05.07.2022

[19] Lindenmayer D.B. ve Fischer J. (2006). Landscape change and Habitat Fragmentation. Island Press, Washington DC.

[20] Van Oers, R., Roders, A.P. (2012), "Historic Cities as Model of Sustainability" Journal of Cultural Heritage Management and Sustainable Development, Vol. 2, No.1, sy.4-14.

Tablo 40. Tarihi Kentsel Peyzaj Yaklaşımına göre Kategorize Edilmiş Adalar Yeşil Sistemler ve Ekoloji Analizi İçin Veri Seti Listesi

Kültürel peyzaj analizleri
Hava, deniz ve gürültü kirliliği unsurları (A-EKO-1)
Biyokültürel peyzaj öğeleri (A-EKO-2B)
Yeşil alanlar (servis alanları) örüntüsü (A-EKO-7)
Kültürel peyzaj (yapılı çevre) alanları – (A-EKO-8)
Dolgu alanları (A-EKO-9)
Doğal peyzaj analizleri
Abiyotik unsurlar
Topoğrafya, bakı, jeoloji (A-EKO-2A)
Kıyı kenar çizgisi (A-EKO-4)
Biyotik unsurlar
Biyoçeşitlilik (A-EKO-3)
Doğal orman alanları (A-EKO-5)
Doğal sit alanları (A-EKO-6)

Analizlerin devamındaki sentez çalışması, üç kapsayıcı ve eşit değerli tema ile kurgulanmıştır. Bu temalar, koruma, kullanma, esnek dayanıklılıktır. Koruma bağlamı içinde mevcut doğal sit alanlarının devamlılığı ve potansiyel habitat alanlarının belirlenmesi, bağlantılarının tesis edilmesi amaçlanmaktadır. Kullanma teması kapsamında açık yeşil alanların sistematize edilmesi, rekreasyon alanlarının belirlenmesi ve rotaların oluşturulması amaçlanmaktadır. Son tema olarak, esnek dayanıklılık bölgeleri belirlenecektir. Bu kapsamda kirlilik, iklim değişikliği ve afetlerden etkilenecek alanlar belirlenerek hassasiyetlerinin temsil edilmesi amaçlanmaktadır.

Öneriler sentez çalışmasındaki üç temanın takibini sağlayarak geliştirilecektir. Koruma esaslı önerilerde habitat ve mutlak koruma alanları, bu alanların koridorları tesis edilecektir. Kullanım esaslı önerilerde küçük, orta ve büyük ölçekli açık yeşil alan, rekreasyon alanları belirlenecektir. Bu rekreasyon ve açık yeşil alanların rotalar ile erişim senaryoları oluşturulacaktır. Tüm bu habitat, ekoloji ve peyzaj alansal öneriler sonunda, tüm bu alanları kesintisiz yeşil ağ sistemleri ile bağlanarak etkileşimin kurulması sağlanacaktır. Kentsel tasarım rehberi kapsamında yapılacak olan analiz, sentez ve öneriler sonunda Adalar'ın ekolojik ve yeşil sistemlerinin korunması hedeflenmektedir. (Şekil 81).

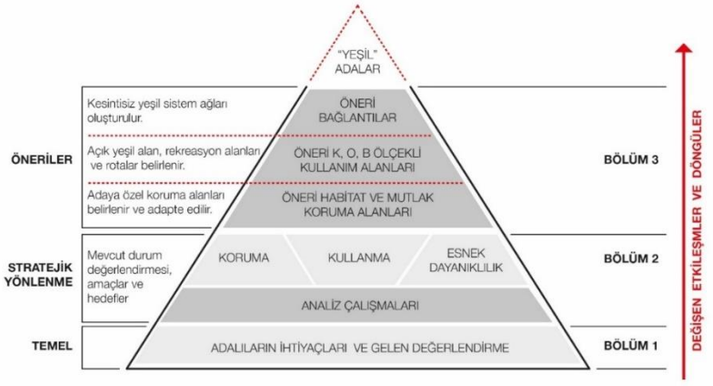

Şekil 82. Analiz, Sentez ve Öneri Aşamalarında İzlenecek Olan Yöntem Sistematiği

A-EKO-1: Hava-Deniz ve Gürültü Kirliliği Yaratacak Unsurlar

Adalar'daki hava, deniz ve gürültü kirliliği yaratacak unsurlar analizinde adalar kıyılarındaki tekne, sandal ya da kayık gibi deniz araçlarının düzensiz parklanmaları, iskele alanları, balıkçılık faaliyetlerinin yapıldığı kayıkhane ve barınak alanları, at ahırları ve hayvan barınakları, katı atık tesisleri, altyapı hizmetleri için tesis edilen yollar, İETT hatları, kanalizasyon ve yüksek gerilim hatları incelenmiştir. Bu incelemelerde Adalar'a etki edecek Marmara Denizi'ndeki ve İstanbul ana karasından gelebilecek hava, deniz ve gürültü kirliliği yaratacak unsurlar ele alınmamıştır.

Tablo 41. Hava, Deniz ve Gürültü Kirliliği Yaratacak Unsurların Alansal Dağılımı

Kirletici Türü	Toplam Alan (m^2)	Adet
Düzensiz Parklanma Alanı	928.245,7	49
İskele Alanı	6.020,6	11
Kayıkhane	7.220,7	3
Balıkçı Barınağı	24.273,9	2
Hayvan Barınağı	676,7	1
Eski At Ahırları Alanı	46.906,7	5
Katı Atık Tesisleri	36.985,2	2
Toplam	**1.050.329,5**	**73**

(Hava Deniz ve Gürültü Kirliliği Yaratacak Unsurlar Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

Hava Kirliliği

Hava kirliliği incelemelerinde, Adalar'ın Avrupa Hava Kalitesi Endeksi (CAQI) değerleri incelenmiştir. Bu endeks, 2006 yılından günümüze Copernicus Atmosfer Görüntüleme Servisi aracılığıyla yapılan ölçümlerdeki ozon, nitrojen dioksit, kükürt dioksit gibi temel kirleticilerin oranları ile belirlenmektedir. Bu endeks ile havanın güncel ölçümlerdeki durumu ve gelecekteki kirliliğini tahmin edilmektedir. Adalar genelinde yapılan ölçümlerde 40-50 CAQI değeri belirlenmiştir. Bu değer ile Adalar'daki havada düşük ve çok düşük kirlilik olduğu saptanmıştır[21]. Adalar hava kirliliği için ikinci incelenen veri seti partikül tahminidir. Atmosferik partikül madde (PM) havada asılı kalan mikroskobik katı veya sıvı maddelerdir ve $PM_{2,5}$ ve PM_{10} iki eşik ile analiz edilmektedir. Yapılan ölçümlerde $PM_{2,5}$ değeri ortalama 1.8µm/m^3 ve PM_{10} değeri için aralık 16 – 8 µm/m^3 'dür [22]. Bu iki ölçüm kriterine göre Adalar genelinde hava kirliliği tespit edilmemiştir. Adalar'da çöp birikmesi, hayvan barınakları çevresinde ve yeme-içme ticari faaliyetlerine bağlı olarak kötü koku deneyimlenmektedir. Bu kötü kokuların ölçülebilir bir kirlilik verisi olmasa da yaşam kalitesini ve konforunu azalttığı gözlemlenmiştir.

[21] Hava kalitesi ölçümleri için "https://atmosphere.copernicus.eu/ "Avrupa bölgesi verileri ve "https://www.meteoblue.com/" içeriği incelenmiştir. Düşük ve çok düşük kirlilik değeri, endeksin ölçülebilir en alt iki kirlilik değeridir.

[22] İbid.

Deniz Kirliliği

Deniz kirliliği analizlerinde Marmara Denizi'ndeki kirlilik tehlikelerinden bağımsız olarak, fiziksel mekândaki kullanımlardan kaynaklanabilecek kirlilik kaynakları incelenmiştir. Genel değerlendirme çalışmasında ele alınan, Adalar'ı kuşatan "önemli doğa ve bitki alanı" olarak belirlenmiş bölgenin içinde kırk dokuz adet düzensiz deniz araçları parklanmaları gözlemlenmiştir. Bu düzensiz parklanma alanları yaklaşık olarak 928.245m^2'dir. Bu alanlarda mapa şamandıra sistemlerinin periyodik kontrollerinin yapılması gerektiği tespit edilmiştir. Adalar genelinde on bir farklı iskele alanı, üç kayıkhane ve iki balıkçı barınağı olduğu tespit edilmiştir. Bu alanlarda atık su ve diğer atıkların toplama noktası ve atık denetimlerinde teknolojik yaklaşımların olmadığı saptanmıştır. Bu alanların oluşturabileceği karasal kirlilik için ise yat çekek yerlerinin ihtiyaçlarının belirlenmesi önemli bulunmuştur.

Bu direk deniz kirliliği etmenlerine ek olarak, grup Adalar bölgesinde endirekt tehlike oluşturan unsurlarla karşılaşılmıştır. Bu unsurlara bir örnek Yassıada inşaat faaliyetlerinin, Heybeliada ve Burgazada arasındaki mercan kolonilerine verdiği zarardır[23].

Yapılan kirlilik analizlerinde, deniz araçları ve parklanmalarından kaynaklanan deniz kirlenmesi tehlikesine ek olarak, arazi kullanımlarına bağlı olarak yüzey akışı ile deniz suyuna karışma ihtimali olan kirleticiler dikkat çekmiştir. Büyükada güney doğusunda bulunan eski at ahır alanının bir kuru dere yatağının denize kavuştuğu noktada olduğu saptanmıştır. Bu durum, barınaktaki katı atık potansiyeli göz önünde bulundurulduğunda potansiyel bir kirlilik unsuru olduğu tespit edilmiştir. Bu tespite benzer olarak, Burgazada'nın tek kuru dere yatağının denize ulaştığı bölgede, adanın ana yerleşim odağı ve iskelesi olduğu gözlemlenmiştir. Bu iki saptamada olduğu gibi yüzey akışının yüksel olması beklenen alanlardaki arazi kullanımından kaynaklanacak kirlilik tehlikelerinin giderilmesi yönünden yeşil altyapı sistemlerinin kurulması önemli bulunmuştur.

Gürültü Kirliliği

Adalar 24 kuş, 3 yırtıcı kuş, 12 su kuşu, çeşitli memeli, sürüngen türleri[24] ve 16.372 insana[25] ev sahipliği yapmaktadır. Ses toleransı tüm bu canlılar için farklılık göstermektedir bu nedenle ekoloji konulu bir raporlamada gürültü bağlamına yaklaşım insan konforu standartlarından daha geniş bir kapsamla ele alınmıştır. Gürültü, doğal yaşamdaki deniz ve kara canlılarının iletişimi, yırtıcılarından korunması, çiftleşmesi, yön bulması ve yiyecek bulmasına engel olmaktadır. Gürültü kirliliği tüm canlıları eşit oranda etkilemektedir[26]. Adalar'daki gürültü kaynakları deniz, kara ve hava araçlarının çıkardığı gürültüler, yüksek gerilim hatlarının sesi, 30-60db aralığından yüksek desibeldeki müzik yayınları gibi çeşitli unsurları içermektedir.

Adalar'da gürültü kaynakları için yapılan değerlendirmede, insan yoğunluğunun neden olabileceği gürültü de analiz edilmiştir. Normal bir insanın konuşma sesi 60db ölçülmektedir. Sit alanlarındaki sağlanması gereken ses düzeyi 55db'dir ve bu düzeyin sürekli korunması beklenmektedir[27]. Özellikle doğa koruma alanlarında (mesire ve doğa tabiat parkları da dahil olmak üzere) ve sahil şeridinde gürültü kontrolünün önemi dikkat çekmektedir.

Adalar tanımlanmış yaya bölgesidir bu nedenle Adalar'da motorlu araç sesi olmayacağı öngörülmektedir fakat alan ziyaretlerinde fark edilmiştir ki akülü araç sesleri, ticari alanlarda kullanılan fork-lift aletlerinin sesleri, az sayıda da olsa motorlu deniz aracı sesleri diğer gürültü kaynakları olarak listelenebilmektedir.

[23] Dünya Mirası Adalar inisiyatifinden, Açık Radyo programcıları Asu Aksoy ve Derya Tolgay'la Adaların Sesleri podcast kaydından alınmıştır.
[24] İlgili kurum görüşünden alınmıştır.
[25] 2021 TUİK verisi esas alınmıştır.
[26] Hansjoerg P. Kunc ve Rouven Schmid'in 2019 yılında Biology Letters dergisinde yayınlanan "The effects of anthropogenic noise on animals: a meta-analysis" araştırmasından alınmıştır.
[27] 2002/49/EC Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği esas alınmıştır.

Evsel Atık Toplanması Sırasında Oluşan Kirliliğe Dair Genel Yorumlar

Adalar'daki evsel atık senaryosu incelendiğinde, Adalar genelinde toplanan atıkların anakaraya nakledilerek bertaraf edildiği saptanmıştır. Atık toplama yöntemi olarak, Adalar genelinde yerleştirilmiş atık toplama konteynerleri olduğu ve belirli aralıklarla çöp araçları ile boşaltma yapıldığı gözlemlenmiştir. Yapılan alan incelemelerinde, geri ve ileri dönüşüm için toplama noktaları belirlendiği ve diğer evsel atıklarda olduğu gibi konteyner ile toplama yöntemi uygulandığı tespit edilmiştir. Tüm konteyner ve kutuların Adalar özelinde ele alınarak, kent estetiği esasları, mekânsal kurgudaki yeri ve kirlilik unsurları açılarından tekrar ele alınması önemli bulunmuştur.

Adalar'da atık senaryosunda dahil olan iki ana mekân vardır. Bunlardan biri Kınalıada'da "Belediye Çöp Alanı", diğeri ise Büyükada'da "Belediye Çöp Ayrıştırma Büyük Araç Alanı"dır. Bu alanların kent estetiği esasları ile ele alınması tüm kirlilik unsurları açısından tekrar incelenmesi gerekmektedir.

Fotoğraf 1. Kınalıada Belediye Çöp Alanı, 2022

Fotoğraf 2. Büyükada Belediye Çöp Ayrıştırma Büyük Araç Alanı (Google Maps,2015)

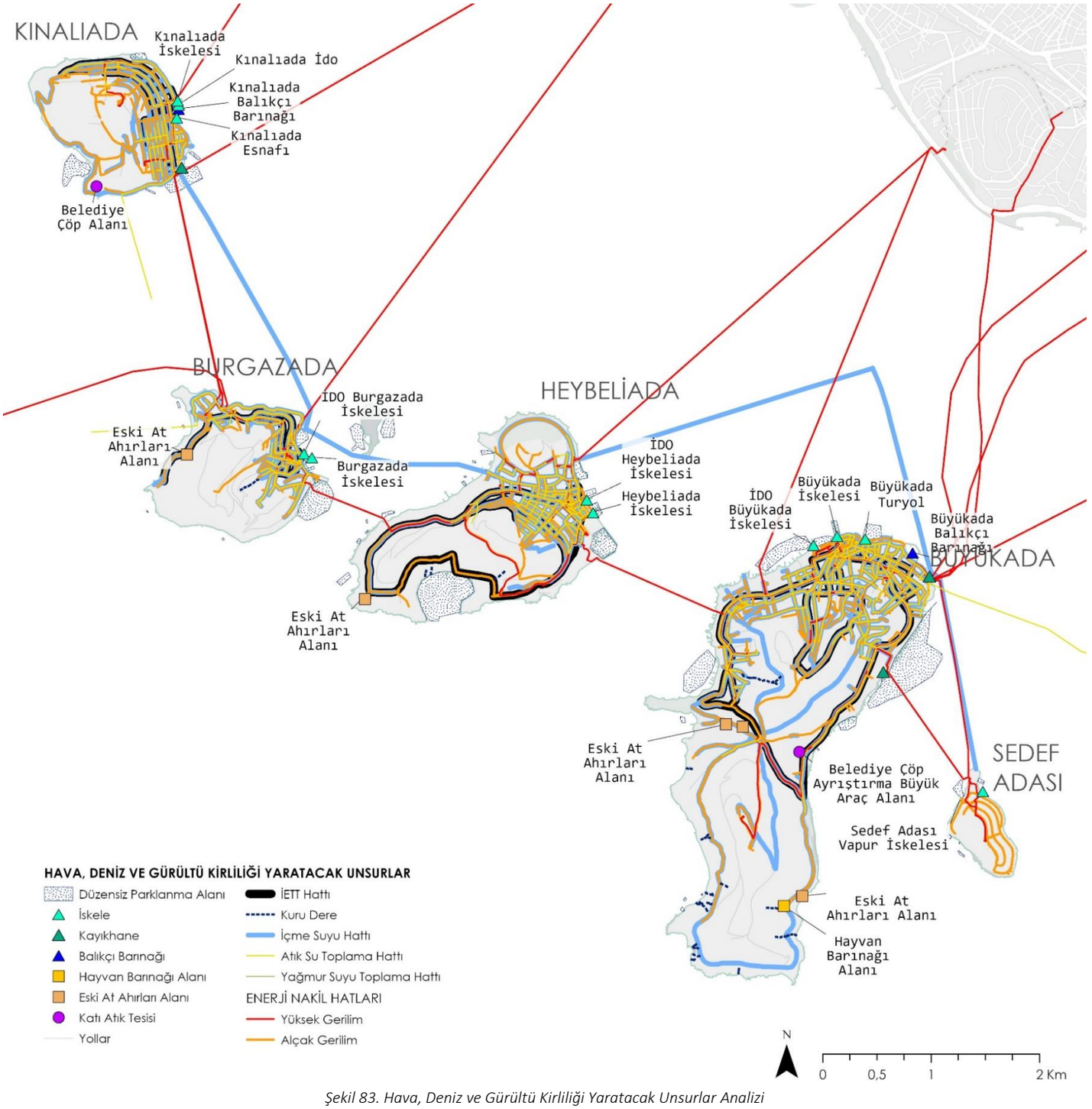

Şekil 83. Hava, Deniz ve Gürültü Kirliliği Yaratacak Unsurlar Analizi
(6360 Sayılı Kanun, 1/5000 Ölçekli Adalar Kentsel Sit Alanları Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ve kurum görüşlerinden alınan bilgilerle oluşturulmuştur.)

A-EKO-2A: Doğal Peyzaj Ögeleri

Bu analizde Adalar'daki abiyotik doğal peyzajı oluşturan unsurlar incelenmiştir. Abiyotik doğal peyzaj öğeleri, Adalar'ın canlı olmayan peyzaj özelliklerinin bütününü kapsamaktadır. Bu doğal peyzaj öğeleri topoğrafya, jeoloji, eğim, bakı ve hidroloji olarak belirlenmiştir. Bu unsurların analizi ile Adalar'ın sunduğu fiziksel çevre özellikleri anlatılmış ve neticesinde habitat değerlendirilmiştir.

Tablo 42. Adalar Eşyükselti Uzunlukları

Eşyükselti	Burgazada	Büyükada	Heybeliada	Kınalıada	Sedef Adası
0-50m	731.828	2.537.347	1.615.399	779.363	324.766
50-100m	461.317	1.547.042	729.806	512.632	11.969
100-150m	224.082	951.577	149.686	55.224	0
150-200m	49.377	313.046	0	0	0
Toplam(m^2)	1.466.603	5.349.013	2.494.891	1.347.219	336.735

(Adalar Topoğrafya Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur. Kaşık Adası tabloda verilmemiştir.)

Adalar topoğrafya analizlerine göre, Kınalıada ikiz tepeli yapısı ile en yüksek rakım 120m'dir Burgazada, güney sınıra yakın tek tepeli topoğrafyası ile en yüksek rakımı 170m'dir. Heybeliada üç tepe ile yükselen arazi şekli ile en yüksek rakım adanın doğusunda 180m'dir. Büyükada diğer adalara kıyasla daha karmaşık topoğrafik yapıya sahiptir. En yüksek noktası güneyde 320m olduğu saptanmıştır. Sedef Adası ise diğer adalara kıyasla basit topoğrafik yapısı ile en yüksek rakım 60m'dir.

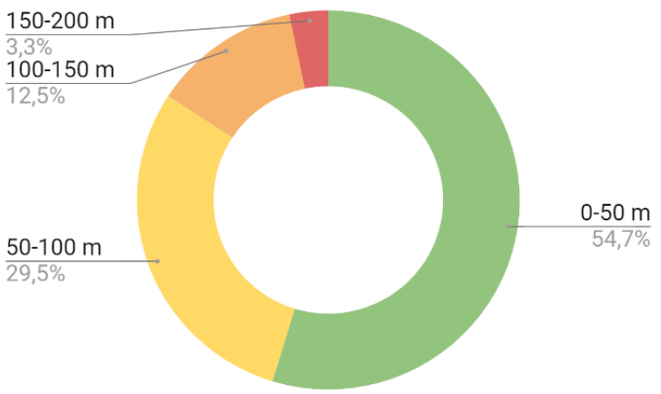

Grafik 17. Adalar Topoğrafya Analizi
(Adalar Topoğrafya Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

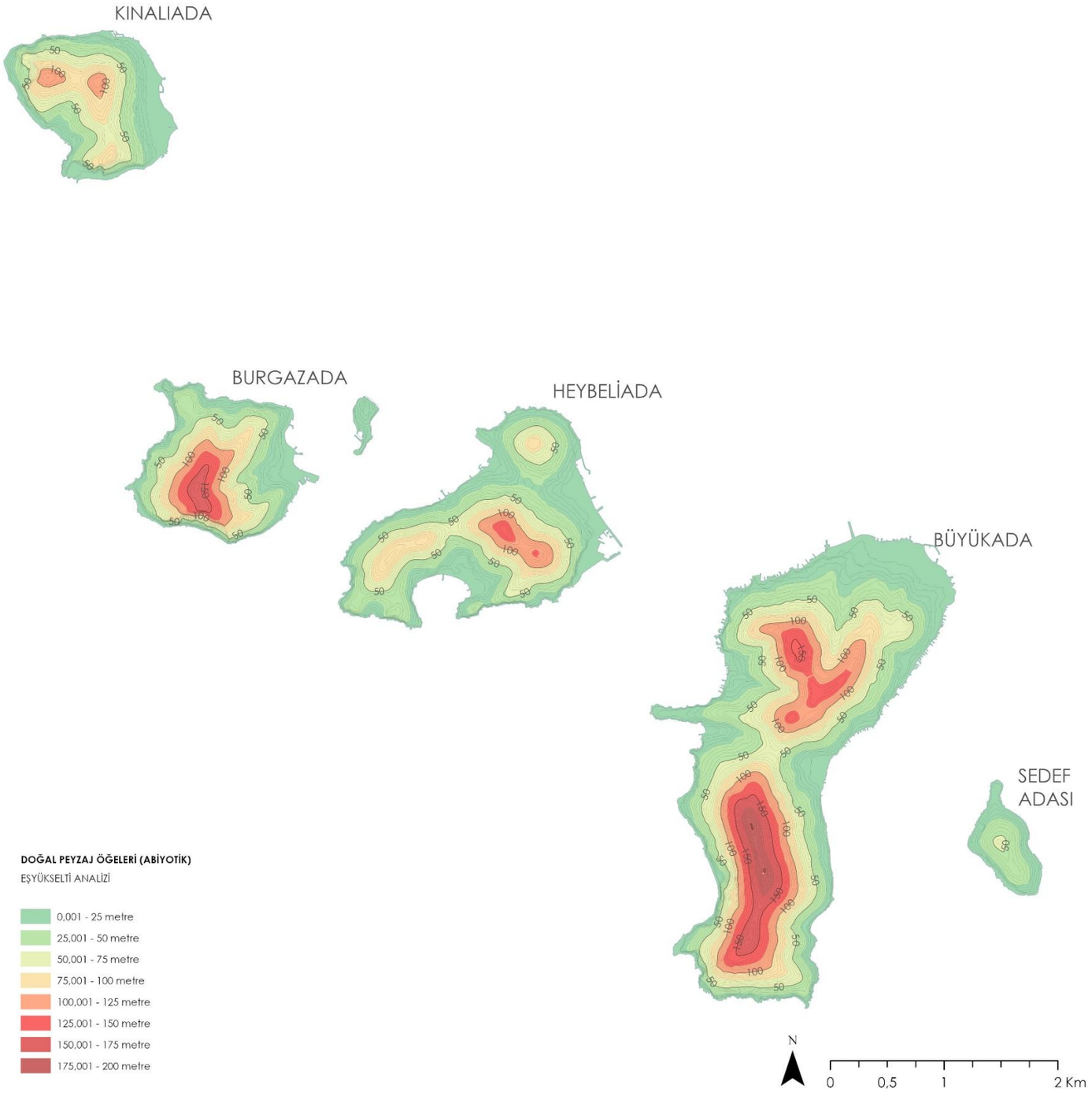

Şekil 84. Adalar Topoğrafya Analizi
(Hâlihazır haritadan elde edilen kot noktalarından üretilmiştir.)

Adalar jeolojik olarak sert mesozoyik ve paleozoyik tabakalarının aşırı karışmış kesimleri bulunmaktadır[28]. Adalar'da karstlaşmış, aşırı ayrışmış ve zemin özelliği kazanmış kaya ortamlar, yumuşak zeminden kaynaklanan problemlerin olmadığı anlaşılmıştır[29]. Adalar genelinde yerleşime uygun alanların (UA) 4.833.770m^2 ile yüz ölçümünün %44,27'si olduğu saptanmıştır. Adalar jeolojik analizinde önemli alanlar (ÖA) olarak tanımlanmış ve jeoteknik özellikleri nedeniyle doğal afet tehlikelerinin olabileceği alanlar vardır. Ağır önlem alınması gerekilen önemli alanlar (ÖAa) ve hafif önlem alınması gerekilen önemli alanlar (ÖAb), sıvılaşma tehlikesi olan alanlardır. Kil, silt, kum ve çakıllı toprak karışımı görülmektedir ve yeraltı suyu yüzeye çok yakındır[30]. Yapılan analizlerde ağır önlem alınması gereken alanların 636.629m^2 ile %5,82 oranında olduğu görülmüştür. Hafif önlem alınması gereken alanları ise 5.332.461m^2 ile %48,73 oranında olduğu saptanmıştır. Kınalıada'nın diğer adalardan farklı olarak %76,43'inin önlem alınması gereken alan olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 43. Adalar Yerleşime Uygunluk Analizi

Yerleşime Uygunluk	Burgazada	Büyükada	Heybeliada	Kınalıada	Sedef Adası
ÖA-a Önlemli Alan (a)	53.863	208.364	192.114	181.663	625
ÖA-b Önlemli Alan (b)	629.728	2.630.905	1.219.077	840.829	11.922
UA: Uygun Alan	705.534	2.494.474	1.073.311	244.153	316.298
UOA: Uygun Olmayan Alan	67.432			71.226	
Verisi Olmayan Alan	1.145	47	36	0	541
Toplam (m^2)	1.457.703	5.333.790	2.484.537	1.337.871	329.386

(Adalar Jeoloji Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

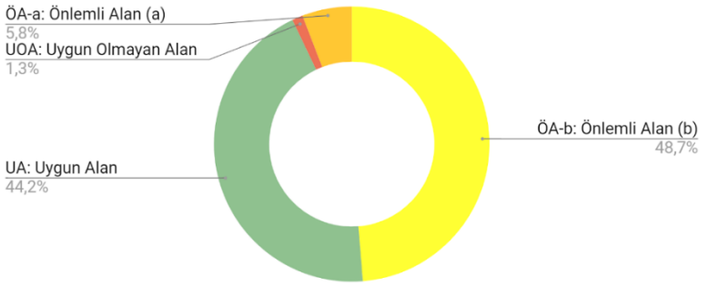

Grafik 18. Adalar Geneli Yerleşime Uygunluk Analizi alan Dağılımı
(Adalar Jeoloji Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

[28] Yerleşime uygunluk verileri kurum görüşlerinden elde edilmiştir.
[29] İbid.
[30] İbid.

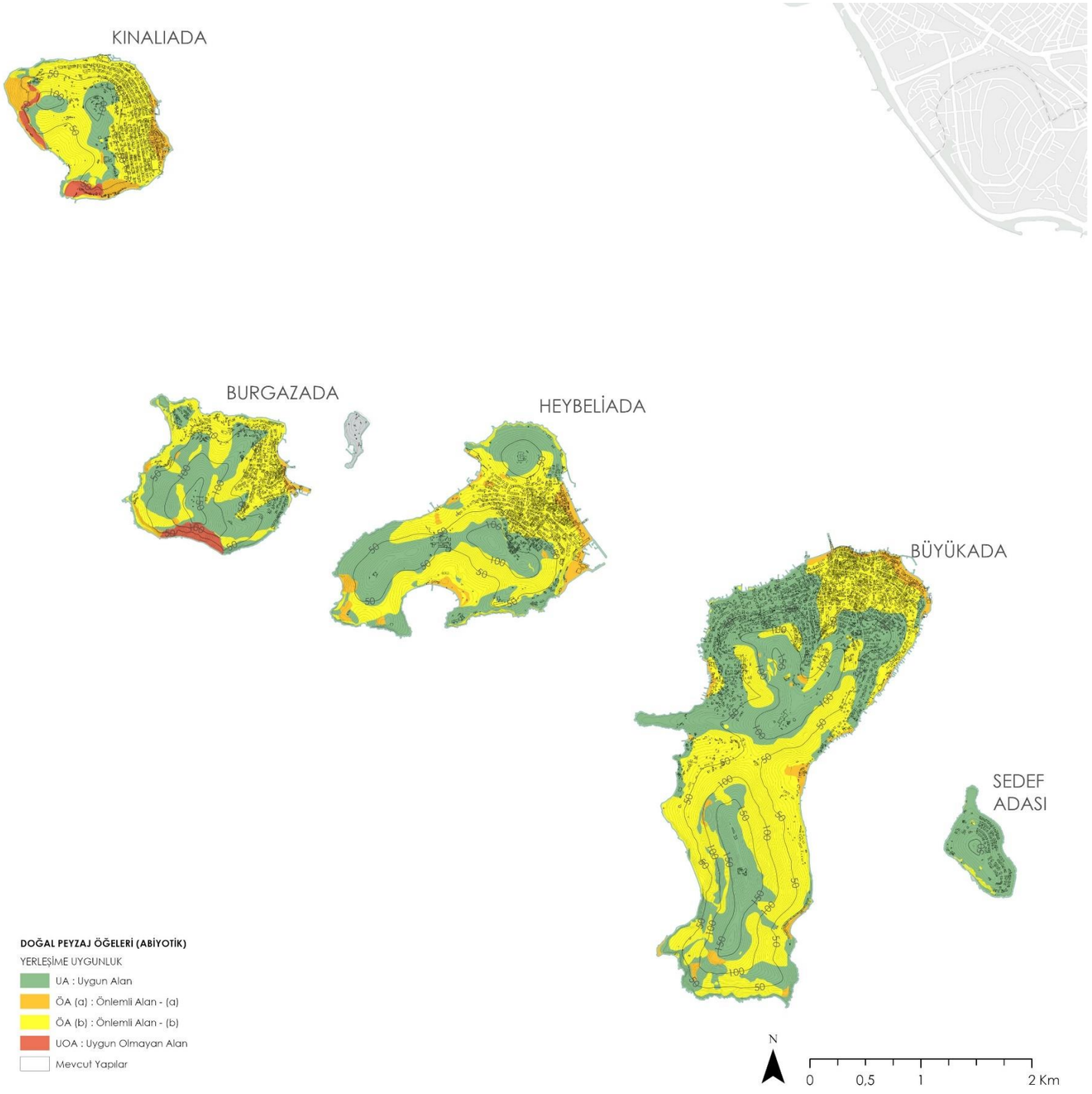

Şekil 85. Adalar Yerleşime Uygunluk Analizi (Adalar İlçesi Jeoloji-Jeoteknik Araştırma Raporu, 2001)

Eğim analizinde, 6 gruplu ölçekleme kullanılmıştır. Bu ölçekleme %5'den az, 5-10 arası, 10-15, 15-30, 30-45 ve %45 üzeri eğim grupları ile yapılmıştır. Bu analize göre Kınalıada'nın %54,1'i yüzde 15 ile 30 arasında eğim saptanmıştır. Adanın batısı ve güneyinde %45 üzerinde eğimli yamaçlar bulunmaktadır. Burgazada'nın %37,3'ü 15-30 arasında, %38,7'si yüzde 30-45 arasında eğime sahiptir. Eğim oranı %5'in altında olan alan ise %5,4 olarak hesaplanmıştır. Heybeliada'nın %46,3'ü 15-30 eğim grubundadır. Adanın batısında 5'den az eğime sahip bir bölge bulunmaktadır. Büyükada, Burgazada'ya benzer olarak %37,8'i ile 15-30 arasında, %34,1'i ile 30-45 arası eğime sahiptir. Adanın güney ve batısında %45 eğimden fazla bir şerit bulunmaktadır. Sedef adasının ana eğim aralığı ise %62,72 ile yüzde 15 ve 30 aralığındadır.

Tablo 44. Adalar Eğim Analizi

Eğim (%)	Burgazada	Büyükada	Heybeliada	Kınalıada	Sedef Adası	Kaşık	Toplam
0-5	5,47%	6,53%	7,55%	9,96%	6,73%	11,77%	7,07%
5-10	2,56%	4,87%	4,54%	2,86%	0,80%	1,57%	4,11%
10-15	4,76%	8,48%	8,83%	7,91%	12,35%	5,43%	8,10%
15-30	37,27%	37,83%	46,35%	54,11%	62,72%	47,81%	42,47%
30-45	38,72%	34,06%	27,03%	14,93%	11,09%	13,81%	29,96%
45 üzeri	11,22%	8,22%	5,71%	10,22%	6,32%	19,61%	8,29%
Toplam	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

(Adalar Eğim Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur. Kaşık Adası tabloda verilmemiştir.)

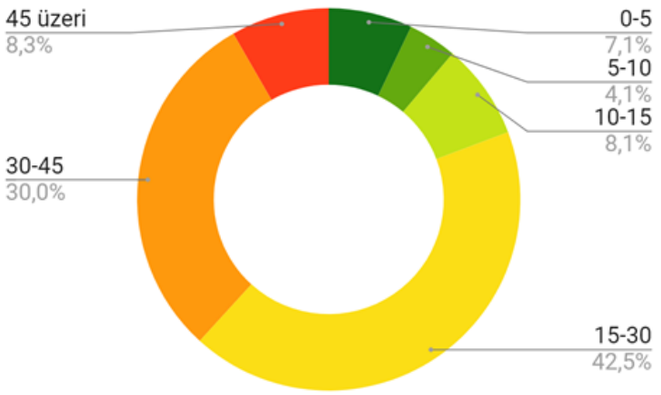

Grafik 19. Adalar Geneli Eğim Analizi Alan Dağılımı
(Adalar Eğim Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

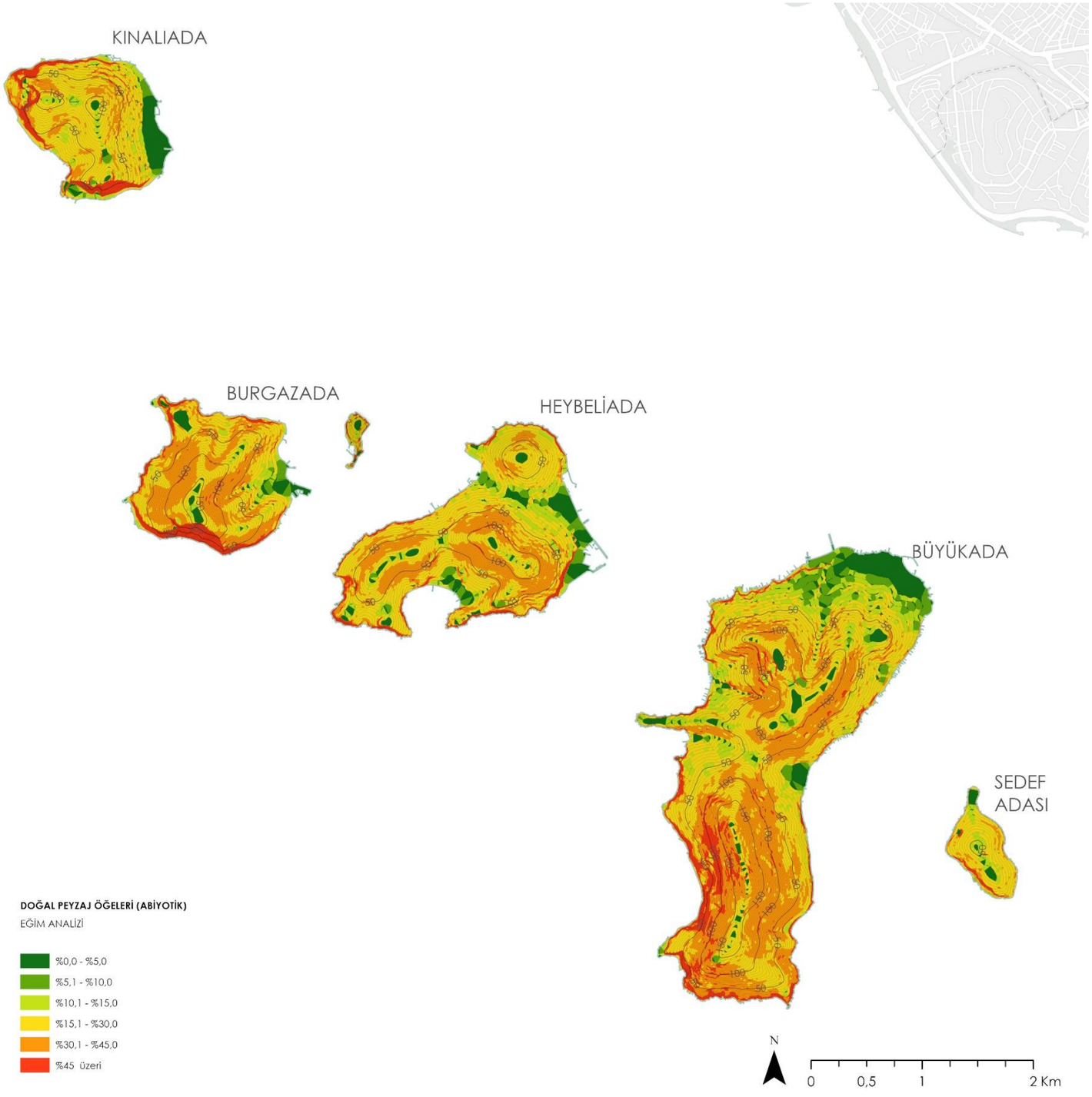

Şekil 86. Adalar Eğim Analizi
(Hâlihazır haritadan elde edilen kot noktalarından üretilmiştir.)

Bakı analizinde, Adalar'ın hâkim bakısının doğu olduğu saptanmıştır. Kuzeydoğu, doğu ve güneydoğu bakıları Adalar genelinin %41,7'dir. Bu genel durum içinde Kınalıada'nın %25,1 ile doğu, ana bakısıdır. Kuzey bakı %15,2 ile Kınalıada'nın genel ikinci bakısıdır. Burgazada'nın %18,8 ile ana yönelimi doğudur. Heybeliada'da ise Kınalı ve Burgaz adalarından farklı olarak hâkim yönelim kuzey, kuzeydoğu ve kuzeybatı yönündedir. Büyükada'nın ana yönelimi doğu olmasına rağmen karmaşık topoğrafyasından dolayı yönelimi de çeşitlik gösterir. Büyükada'da batı ve kuzeybatı bakıları sıra ile %14 ve %14,1 oranlarında hâkim ikinci ve üçüncü hâkim bakılardır. Sedef adası ise ana yönelimler %22 ile doğu ve %21 ile güneybatı yönündedir.

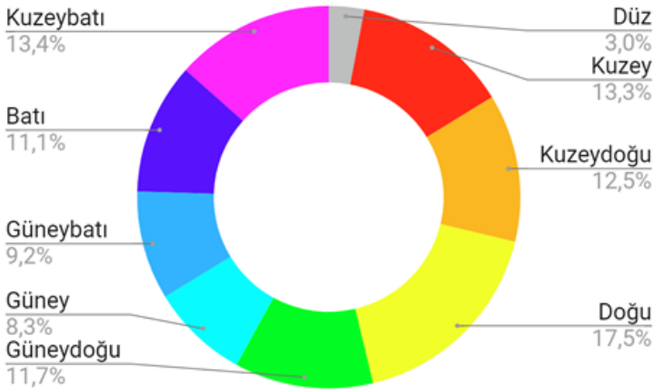

Grafik 20. Adalar Bakı Analizi
(Adalar Bakı Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

Tablo 45. Adalar Bakı Analizi

Bakı	Toplam	Burgazada	Büyükada	Heybeliada	Kınalıada	Sedef Adası	Kaşık Adası
Düz	3,0%	3,8%	2,5%	3,7%	1,9%	5,6%	9,2%
Kuzey	13,3%	13,9%	12,7%	14,2%	15,2%	6,4%	5,4%
Kuzeydoğu	12,5%	12,1%	11,7%	14,4%	11,7%	17,7%	5,7%
Doğu	17,5%	18,8%	18,5%	10,1%	25,1%	22,0%	11,7%
Güneydoğu	11,7%	13,8%	12,2%	13,1%	6,9%	3,2%	12,1%
Güney	8,3%	4,1%	7,6%	12,1%	9,4%	4,5%	6,4%
Güneybatı	9,2%	7,3%	6,4%	11,9%	14,4%	21,0%	17,4%
Batı	11,1%	10,3%	14,0%	7,1%	8,3%	7,0%	22,5%
Kuzeybatı	13,4%	15,9%	14,4%	13,4%	7,1%	12,6%	9,6%
Toplam (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

(Adalar Bakı Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

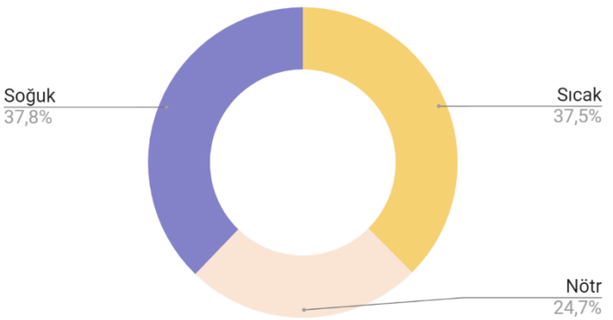

Grafik 21. Adalar Bakı Analizi Güney, Doğu, Güneydoğu, Soğuk Yönler: Kuzey, Batı, Kuzeybatı, Nötr Yönler: Güneybatı, Kuzeydoğu, Düz
(Adalar Bakı Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

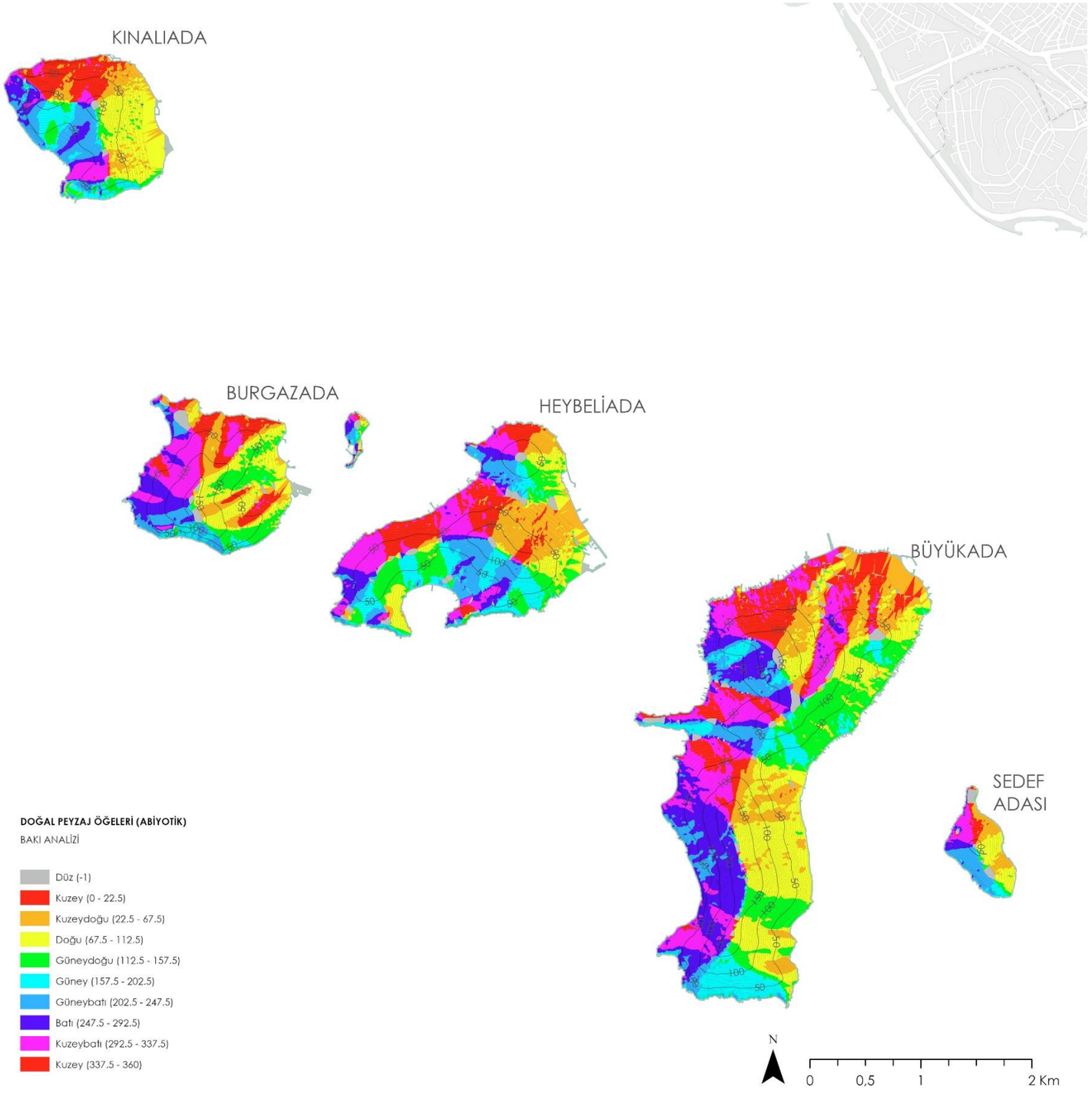

Şekil 87. Adalar Bakı Analizi
(Hâlihazır haritadan elde edilen kot noktalarından üretilmiştir.)

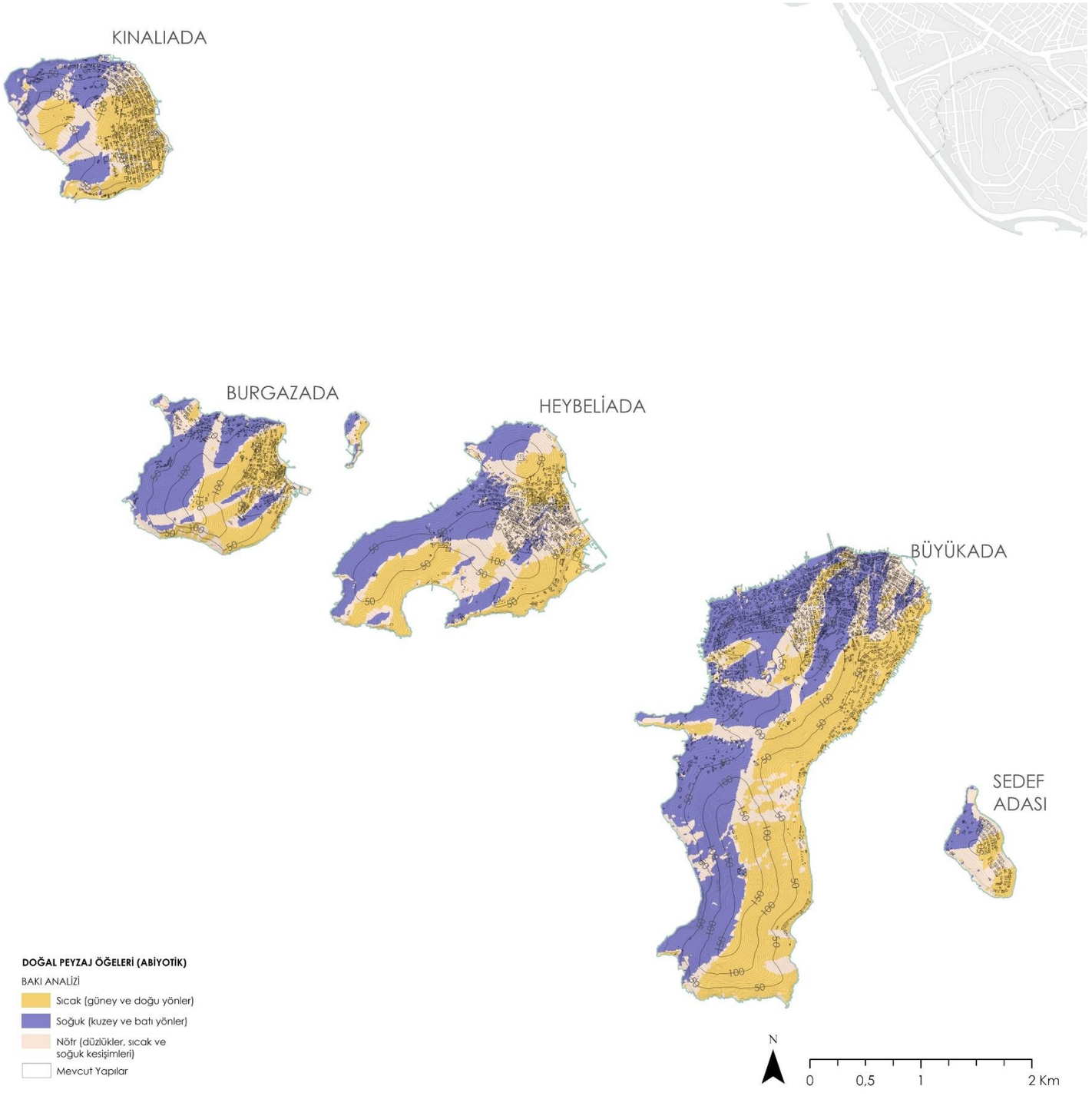

Şekil 88. Adalar Bakı Analizi ile Oluşturulmuş Sıcak ve Soğuk Bakıların Gösterimi (Hâlihazır haritadan elde edilen kot noktalarından üretilmiştir.)

Adalar yüzeyinde dere, gölet gibi hidroloji öğeleri bulunmamaktadır. Adalar genel değerlendirme raporunda anlatıldığı gibi Adalar'da yer altı suyu potansiyeli bulunmaktadır. Büyükada'da temiz su kaynağı bulunmaktadır. Yüzey suyu akış noktalarına dair potansiyel bölgeleri ise dere analizi ile incelenmiştir. Kınalıada ve Sedef adasında kuru dere varlığına rastlanmamıştır. Burgazada doğusunda bir, Heybeliada kuzeyinde üç, Büyükada'da ise farklı uzunluklarda 14 kuru dere varlığı saptanmıştır. Bu kuru derelerin çoğu adanın güneyinde eğimin %30 ile %45 arasında olduğu bölgede yoğunlaştığı gözlemlenmiştir.

Tablo 46. Adalar Hidroloji Analizi Dere Uzunluk ve Sayıları

	Dere Uzunluğu (m)	Adet
Burgazada	188,7	1
Büyükada	1.499,6	14
Heybeliada	222,2	3
Kınalıada	-	-
Sedef Adası	-	-
Kaşık Adası	-	-
Toplam	**1.910,5**	**18**

(Adalar Hidroloji Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

Şekil 89. Adalar Hidroloji Analizi
(Hâlihazır haritadan elde edilen kot noktaları ve kuru dere bilgisinden üretilmiştir.)

A-EKO-2B: Biyokültürel Peyzaj Ögeleri

Bu analizde Adalar'daki biyokültürel peyzaj öğeleri incelenmiştir. Biyokültürel peyzaj, biyolojik çeşitliliği oluşturan türler ve habitatlarını etkileyen doğa ve kültür arasındaki etkileşimi incelemektedir[31]. Doğa ile kültür ve biyolojik çeşitlilik ile miras arasındaki ilişkiler biyokültürel peyzaj teriminin oluşmasına yol açmıştır. Genellikle biyokültürel peyzajlar tarihsel süreçleri ve geleneksel peyzaj uygulamaları yoluyla birlikte üretilmiştir[32]. Doğa ile kültürün etkileştiği alanlar kültürel peyzaj kapsamında ele alınmaktadır. Bu etkileşimin olmadığı ve üretim yapılmayan araziler genellikle doğal ya da yarı doğal alan olarak sınıflandırılmakta ancak nadiren biyokültürel bir alan olarak kabul edilmektedir[33] fakat insanın etkisinin olmadığı alan çok sınırlıdır ve konu edilen beş adada yoktur. Doğal veya kültürel fark etmeksizin Adalar peyzajının, insan faaliyetlerinin etkisinde kalarak barındırdığı biyolojik çeşitliliği değişmektedir ve biyokültürel peyzaj analizinin konusudur.

Bu analiz kapsamında adanın yerleşik düzeni ile birlikte biyolojik çeşitliliği ve kültürel peyzaj aktiviteleri arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Bu bağlamda yapılan mevcut durum analizinde soyut miras değerlerinin temsili olarak anıt ağaçlar; mekânsal hafıza öğesi olarak plajlar ve odak alanlar; sosyokültürel aktivite olarak balıkçılık ve tüm bu soyut miras değerlerinin fiziksel temsilleri incelenmiştir. Bu soyut kültürel miras değerlerine ek olarak, insan yerleşimleri ve bu yerleşimlerin yoğunluğu irdelenmiştir. Bu yoğunluk incelemesi insan yerleşiminin biyolojik çeşitlilik kaynağı olarak görülen biyotik doğal peyzaj alanlarına olan baskısı değerlendirilmiştir.

Somut olmayan kültürel miras değerleri kapsamında tescil edilmiş anıt ağaçlar bulunmaktadır. Tüm ağaçlar sağlıklıdır fakat yakın çevrelerinde anıt ağaç olduklarına dair bir göstergeye rastlanmamıştır. Bu anıt ağaçların korunması için gerekli önlemlerin alınması gerekliliği önemle vurgulanmalıdır. (*)

Adalar'da *Platanus orientalis* (Doğu Çınarı), *Platanus acerifolia* (Londra Çınarı), *Pinus brutia* (Kızılçam) ve *Pistacia atlantica* (Sakız Ağacı) anıt ağaç olarak tescil edilmiştir. Anıt ağaç türlerine ek olarak Adalar'da *Lavandula sp.* (Lavanta) ve *Acacia dealbata* (Mimoza) bitkilerini konu alan çeşitli etkinlikler yapılmaktadır.

Mekânsal hafıza analizlerinde incelenen adalar genelinde toplam 18 yüzme mekânı saptanmıştır. Bu mekânlar, bir Burgazada, yedi Büyükada, üç Heybeliada, altı Kınalıada, bir Sedef adası olmak üzere dağılım göstermektedir. Adalar'daki yüzme alışkanlıkları, Osmanlı Dönemi deniz hamamlarından, Cumhuriyet Dönemi'nde en seçkin sahillerindeki plajlara dönüşerek yüzyıllar boyunca devam etmiştir [34].

Adalar'da mekânsal hafıza odağı olarak değerlendirilebilecek farklı 60 alan olduğu saptanmıştır. Bu odaklar, kentsel öğeleri, eğitim, dini ve sivil mimari örneklerini içermektedir [35]. Bu odaklardan beş tanesi Kınalıada' da yedi Burgazada'da, on iki Heybeliada'da ve 36 tanesi Büyükada'dır. Tüm bu odaklar fiziksel mekâna etkilerine ek olarak, somut olmayan miras değerlerine katkıda bulunmakta, çeşitli rota, etkinlik ritüellerini ve sözlü tarih anlatılarının devamlılığını korumaktadırlar.

Adalar'daki sosyokültürel aktiviteler incelendiğinde balıkçılık faaliyetleri ile karşılaşılmıştır. Adalar'da parakete, sepet, olta ve kayık balıkçılığı yapılmaktadır. Kınalıada'da, Burgazada'da Heybeliada'da ve Büyükada'da su ürünleri kooperatifleri bulunmaktadır. Tüm Marmara Denizi'nde gözlemlenen balık tür çeşitliliği ve sayısındaki azalma Adalar genelinde de gözlemlenmektedir. Balıkçılık sosyokültürel aktivitesine ek olarak, Adalar'da bireylerin kentsel tarım uygulamaları dışında tarım faaliyetine rastlanmamıştır. Adalar'daki tarım faaliyetlerinin geçmişi incelendiğinde 6. ve 7.

[31] Mauro Agnoletti ve Ian D. Rotherdam'ın 2015 yılında Biodiversity Conservation dergisinde yayınlanan "Landscape and Biocultural Diversity" makalesinden alınmıştır.
[32] Melissa Poe, Karma Norman ve Philip Levin'in 2013 yılında Conservation Letters Kasım sayısında yayınlanan "Cultural dimensions of socioecological systems: Key connections and guiding principles for conservation in coastal environments" makalesinden alınmıştır.
[33] Peter Bridgewater ve Ian D. Rotherdam'ın 2019 yılında People and Nature dergisinde yayınlanan "A Critical Perspective on the Concept of Biocultural Diversity and Its Emerging Role in Natura and Heritage Conservation" makalesinden alınmıştır.
[34] 2018 yılında yayınlanan Pera Müzesi İstanbul'da Deniz Sefası sergi kataloğundan alınmıştır.
[35] 1/5000 Ölçekli Adalar Kentsel Sit Alanları Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı'ndan alınmıştır.
(*) İstanbul 1 Numaralı Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu düzeltmelerine göre revize edilmiştir.

yüzyıllarda, basit tarım faaliyetlerinin manastır yakınlarındaki tarıma elverişli alanlarda yapıldığı saptanmıştır. Manastırların kurulmasıyla zeytin, sebze ve buğday bitkilerinin tarımı yapıldığı bilinmektedir. Manastır hayatı Adalar'da azalınca sebze tarımı ortadan kalkmış ve maki bitki örtüsü bu tarım alanlarının yerine geçmiştir [36]. Balıkçılık ve hayvancılıkla geçinen adalıların çok basit tarlalar ve kayıkçı kulübelerinin olduğu köylerde yaşamış oldukları bilinmektedir [37].

Adalar'daki özel bahçeler incelendiğinde, tarihi köşk bahçelerinin genellikle İtalyan ve Fransız tarzlarında tasarlanmış formal bahçeler olduğu gözlemlenmiştir. Yüksek gelirli tebaanın bahçelerine özel bitkiler getirmesi ile adanın egzotik bitki çeşitliliği artmıştır. Orta ve az gelirli adalıların bahçelerinde ise çeşitli meyve ağaçları, günlük kullanımda ihtiyaç duyulan sebzelerin yetiştirildiği dikim parterleri ve bazı bahçelerde tavuk kümesleri olduğu sözlü tarih kayıtlarından öğrenilmiştir[38]. Adalılarda yetiştiricilik yapan kişiler ve ürettikleri ürünler anlatılarla günümüze taşınmıştır[39]. Bu bireysel üretim faaliyetlerine ek olarak tarihte tarım olanı olarak nitelendirilebilecek bir alan Büyükada'daki Aya Nikola mevkidir. Bu alanın kıyı dolguları ile tahribe uğraması ve yetiştiricilerin olmaması gibi çeşitli nedenlerle yok olduğu tespit edilmiştir.

Adalar'da çiçek yetiştiriciliği önemli bir geçmişe sahiptir. Gül, zifaroz (zufa otu), yasemin, şebboy, fulya, katmerli kasımpatıları, zambak, menekşe, karanfil, papatya, adaçayı gibi pek çok otsu türlerin Adalar'da yetiştirildiği tespit edilmiştir[40]. Heybeliada'da tarihi Sadık Bey Plajı'ndan Heybeliada Ruhban Okulu'na kadar olan art alanda çiçekçilik[41] üretimi yapıldığı bilinmektedir. Çiçekçilik alanındaki bu önemli ve öncü alan günümüzde dolgu faaliyetleri ile tahrip edilmiştir. Alanda mekânsal hafıza devamlılığına dair bir kalıntıya rastlanmamıştır. Bu alan haricinde Adalar'da çiçek dağıtma geleneğinin bitmesi, köşk bahçelerinde çiçek bakımının öneminin azalması, çiçek yetiştiricilerinin vefat etmesi ve yeni neslin çoğunlukla yetiştiriciliğe devam etmemesi çiçekçilik faaliyetlerinin bitmesine neden olmuştur.

1885 yılında Adalar'a vapur seferlerinin başlamasıyla Adalar'da yerleşim oranı artmıştır. Adalar'a olan ilgi ve yerleşimdeki bu artış devam etmektedir. 2021 TÜİK verilerine göre Kınalıada 1974, Burgazada 1617, Heybeliada 4325 ve Büyükada 8456 insan nüfusuna sahiptir. Adalar'daki yerleşim yoğunluğunun %5 eğimin altında olan kıyı mekânlarında olduğu saptanmıştır. Bu yerleşim yoğunluğunun baskısı topoğrafyanın elverişli olmadığı alanlarda kıyı şeridinde baskı oluşturmaktadır. Yaz nüfusu Adalar'da büyük oranda artış gösterirken en büyük artışın Kınalıada'da olduğu saptanmıştır.

[36] 1998'de yayınlanan Nuriye Garipoğlu'nun "İstanbul Adalarında Korunması Gereken Tarihi Doku: Büyükada Örneği" adlı makalesinden alınmıştır.
[37] Ibid.
[38] Adalar Müzesi'nin Ahmet Tanrıverdi'nin sözlü tarih kaydından alınmıştır.
[39] Örneklemek gerekirse Büyükadalı Madam Anjelina'nın çavuş üzümü adalardaki bağcılık tarihinde önemle anılmaktadır. Bu yakın geçmiş üretimine ait anlatılara ek olarak, yetiştiricilik faaliyetine devam eden önemli örnek 1933 doğumlu Hasan Yiğit'tir. Hasan Yiğit'in Büev bahçesinde geleneksel yöntemlerle sebze ve meyve üretimi yaptığı bilinmektedir. Bir diğer örnek ise, Vatikan Büyükelçiliği Köşkü'nün bostanındır. Bu bostanda da çiçek ve sebze üretimi yapıldığı sözlü anlatılarda yerini almıştır.
[40] Hikmet Eliz ile yapılan 17 Aralık 2019 tarihinde "Dünya Mirası Adalar" Açık Radyo podcast kaydından alınmıştır
[41] Sadık Güzelosman'ın Atatürk'ün teşvikiyle 1938 yılında bir çiçek kooperatifi kurdu. Kooperatif 1945 yılında resmiyet kazandı. 1946 yılında Türkiye'nin ilk çiçek mezadı, Çiçek Pasajı'nda açıldı.

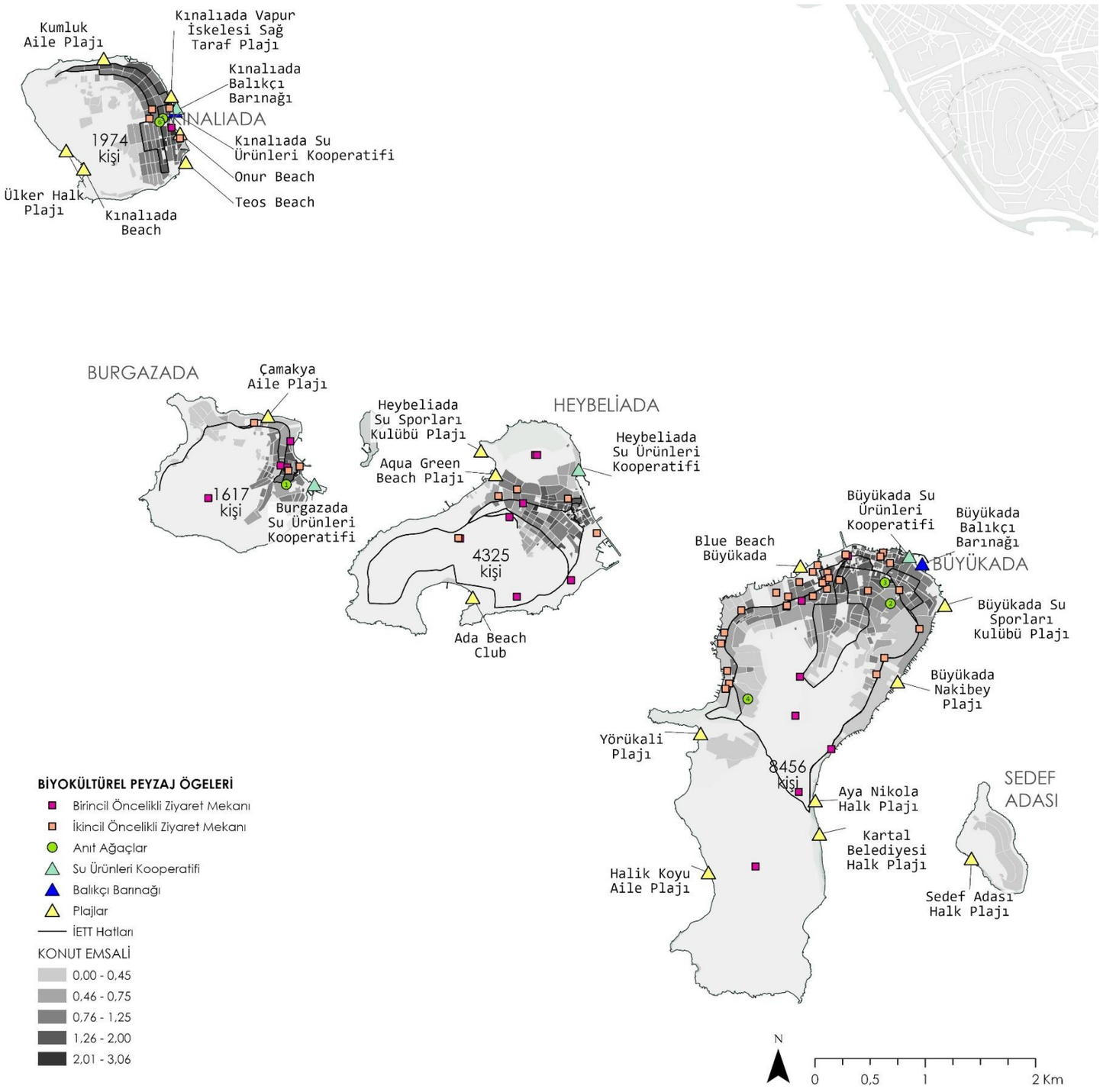

Şekil 90. Biyokültürel Peyzaj Ögelerinin Analizi
(1/5000 Ölçekli Adalar Kentsel Sit Alanları Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı'ndan üretilmiştir.)

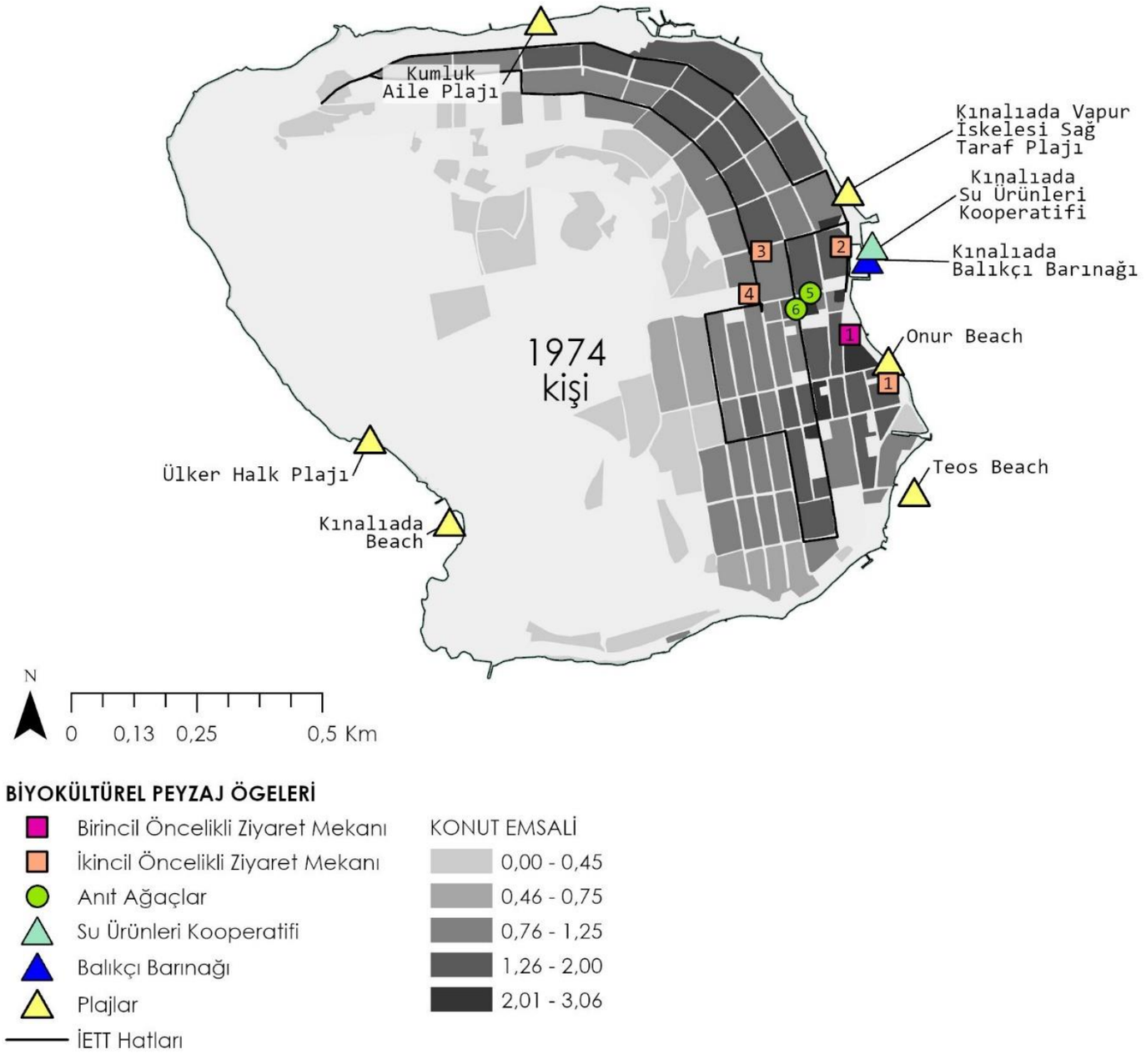

Şekil 91. Kınalıada Biyokültürel Peyzaj Ögelerinin Analizi
(1/5000 Ölçekli Adalar Kentsel Sit Alanları Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı'ndan üretilmiştir.)

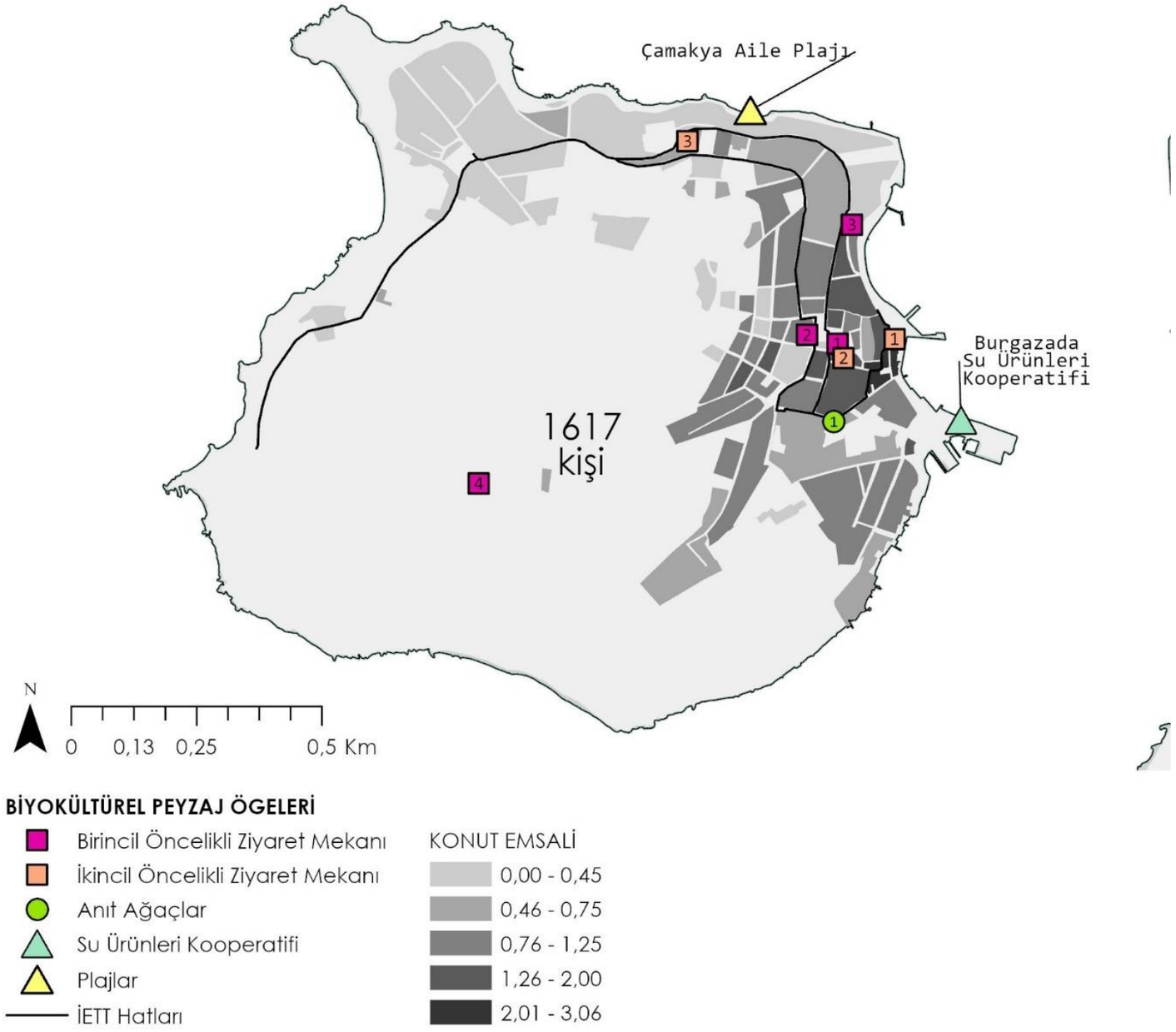

Şekil 92. Burgazada Biyokültürel Peyzaj Ögelerinin Analizi
(1/5000 Ölçekli Adalar Kentsel Sit Alanları Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı'ndan üretilmiştir.)

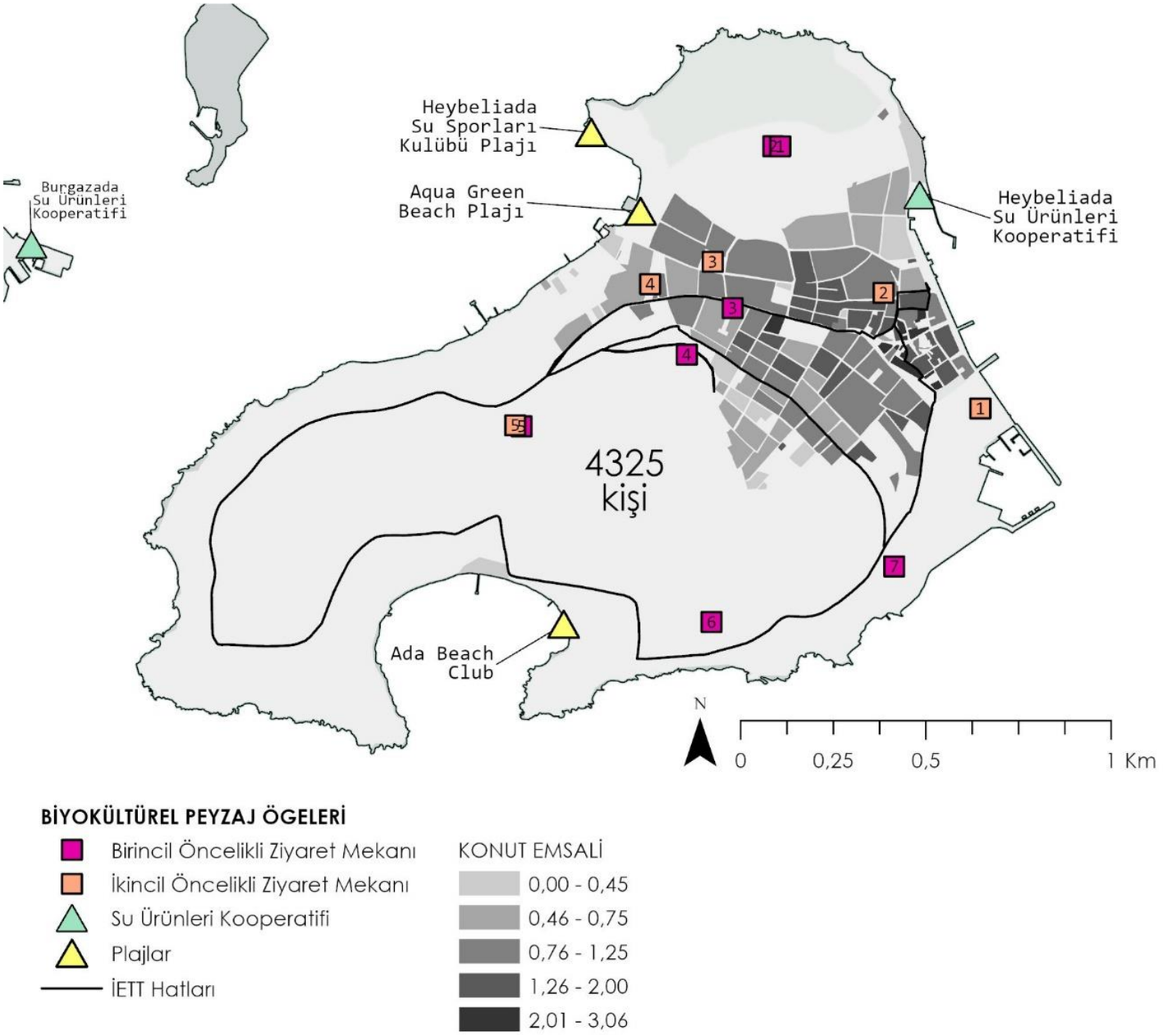

Şekil 93. Heybeliada Biyokültürel Peyzaj Ögelerinin Analizi
(1/5000 Ölçekli Adalar Kentsel Sit Alanları Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı'ndan üretilmiştir.)

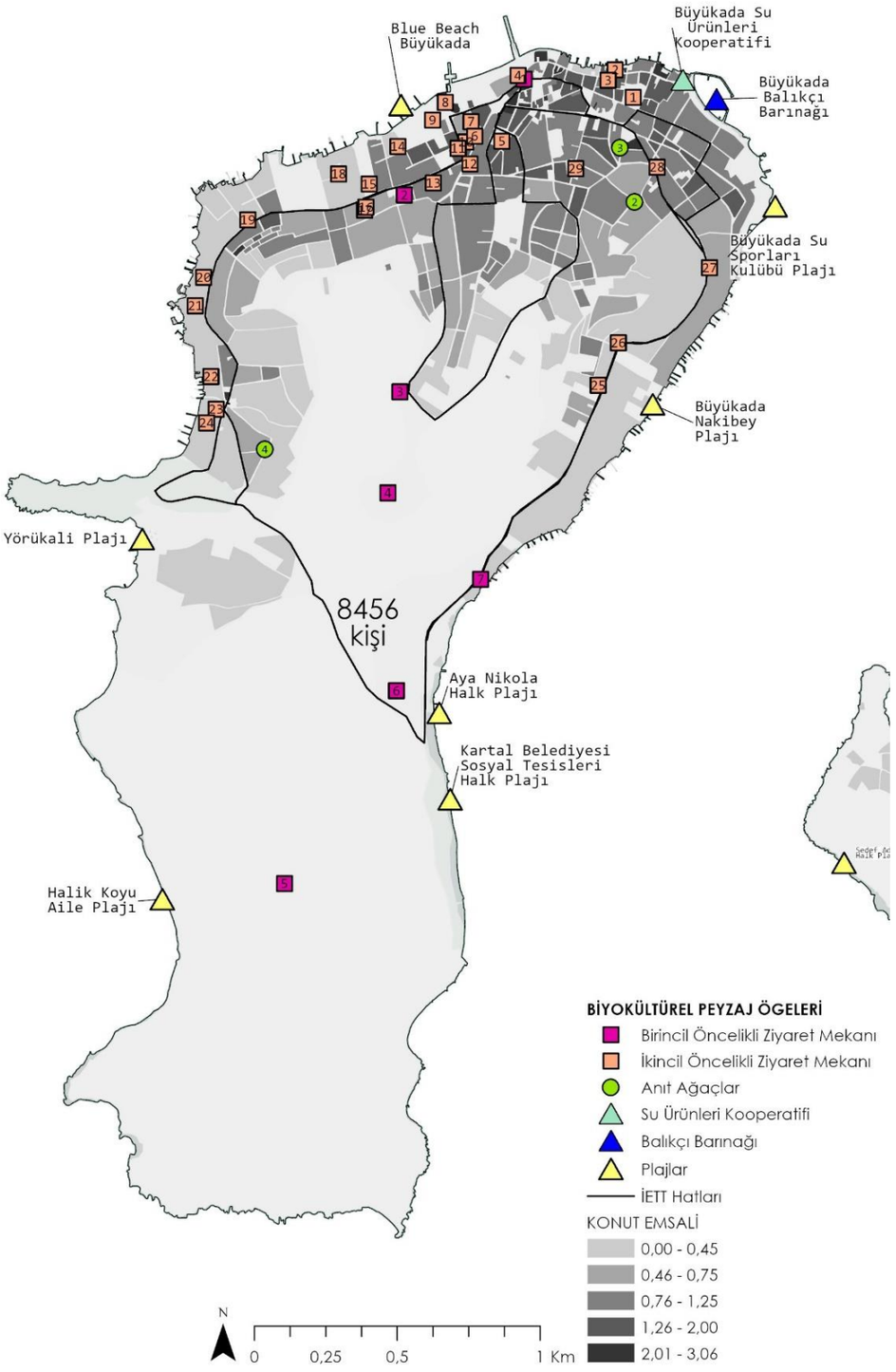

Şekil 94. Büyükada Biyokültürel Peyzaj Ögelerinin Analizi
(1/5000 Ölçekli Adalar Kentsel Sit Alanları Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı'ndan üretilmiştir.)

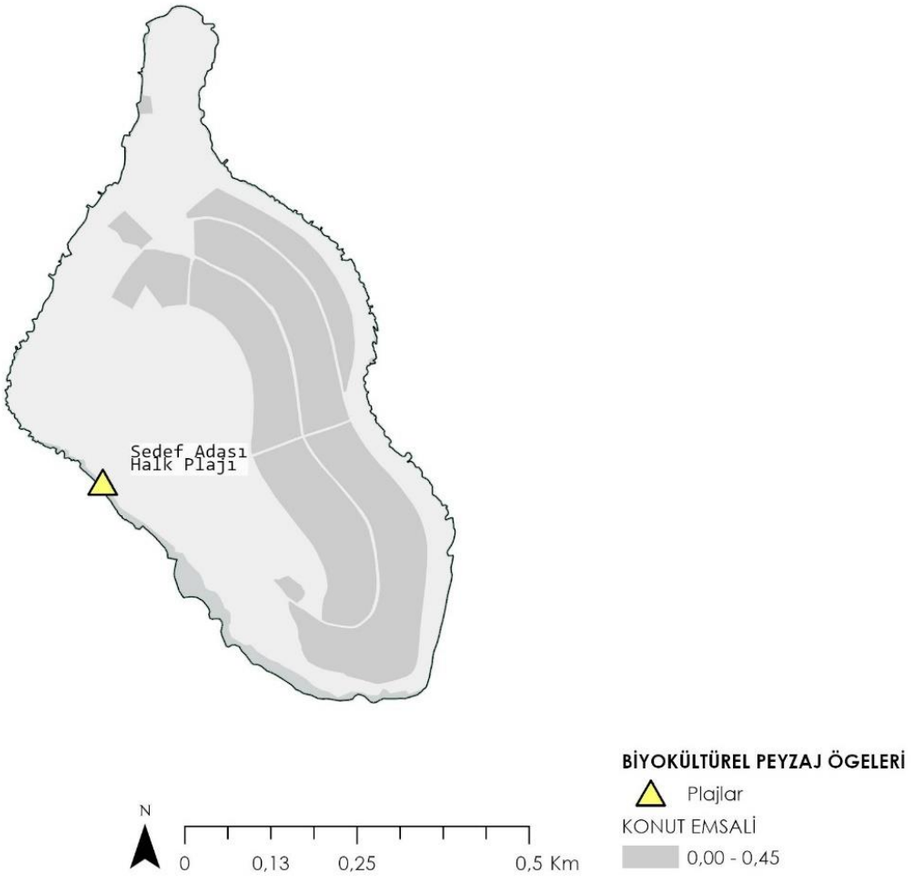

Şekil 95. Sedef Adası Biyokültürel Peyzaj Ögelerinin Analizi
(1/5000 Ölçekli Adalar Kentsel Sit Alanları Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı'ndan üretilmiştir.)

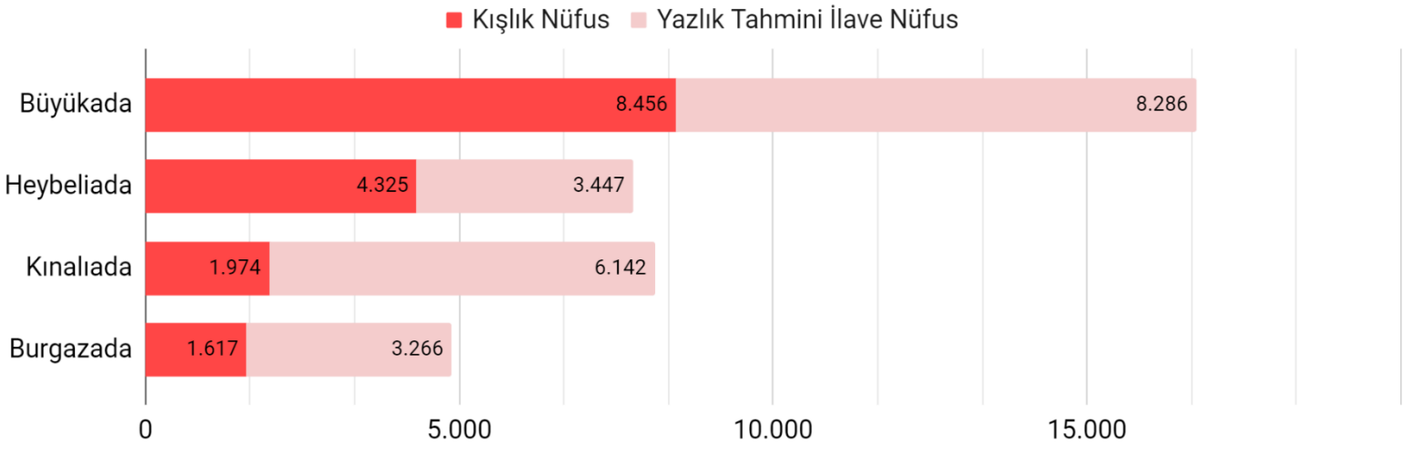

Grafik 22. Adalar'a Göre Kışlık ve Yazlık Nüfus (2021 TUİK ADNKS verilerinden oluşturulmuştur.)

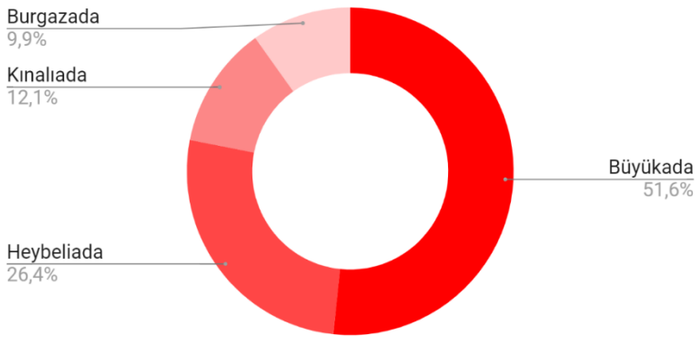

Grafik 23. Adalar Nüfus Karşılaştırması
(2021 TUİK ADNKS verilerinden oluşturulmuştur.)

Tablo 47. Biyokültürel Peyzaj Ögelerinin Dağılımı

	Toplam	Burgazada	Büyükada	Heybeliada	Kınalıada	Sedef Adası
1. Öncelikli Ziyaret Mekânı	19	4	7	7	1	-
2. Öncelikli Ziyaret Mekânı	41	3	29	5	4	-
Anıt Ağaç	6	1	3	-	2	-
Balıkçı Barınağı	2	-	1	-	1	-
Su Ürünleri Kooperatifi	4	1	1	1	1	-
Plaj	18	1	7	3	6	1

(Adalar Biyokültürel Peyzaj Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

A-EKO-3: Adalar'ın Biyoçeşitliliğine İlişkin Genel Tespit ve Analiz Çalışmaları

Adalar'ın biyolojik çeşitlilik analizinde yapılı çevre dışında kalan flora ve fauna yaşamına elverişli olan alanlar ele alınmıştır. Bu alanlar doğal ve kültürel olarak iki kategoriye ayrılmıştır. Doğal alanların başında orman alanları gelmektedir. Orman alanı meşceresi incelenmiştir. Yaş, ağaç türü kombinasyonu, büyüme ve kuruluş şekli ile çevresinden ayrılan en az bir hektar büyüklüğünde olan orman parçasıdır. Bu meşcere alanları çoğu zaman ortak bir faunaya ev sahipliği yapmaktadır. Orman alanları, Adalar'ın genelinin yüz ölçümünün 6.440.390m^2 ile %58,27 kaplamaktadır. Bu nedenle Adalar'da hâkim karasal ekosistem, orman ekosistemidir.

Bu habitat alanlarındaki meşcere çeşitliliği değerlendirildiğinde, Adalar genelinde *Pinus brutia* (Kızılçam), *Pinus pinea* (Fıstık Çamı), *Larix sp.* (Melez), *Cedrus sp.* (Sedir), *Cupressus sp.* (Servi), *Robinia pseudoaccacia* (Yalancı Akasya) türleri saptanmıştır[42]. Alan çalışmalarında Pinus pinaster (Sahil Çamı) türünün varlığı da tespit edilmiştir fakat meşcere haritasında olmamasının sebebinin bir hektar genişliğinde kitle oluşturamadığı olduğu ön görülmüştür. Adalar genelinde meşcere dağılımında, %53,0 kızılçam, %37,6 fıstık çamı, %1,8 servi, %0,3 melez, %0,2 yalancı akasya ve %0,1 sedir varlığı tespit edilmiştir. Bu doğal habitat alanlarının değerlendirmesi yapılırken, orman alanları içinde 271,274m^2 ile %6,7 oranında tahribat olduğu saptanmıştır. Bu alanların rehabilitasyonu önemli bulunmuştur.

Bu temel meşcere bilgilerine ek olarak, orman alanındaki diğer bitki türlerine dair incelemeler yapıldığına Ilıman Akdeniz ikliminin maki vejetasyonunun temsil bitkileri olduğu gözlemlenmiştir. Bunlardan bazıları, *Arbutus unedo* (Kocayemiş), *Calycotome villosa* (Keçiboğan), *Cistus salviifolius* (Tüylü laden), *Erica arborea* (Ağaç fundası), *Erica manipuliflora* (Funda), *Juniperus oxycedrus* (Katran Ardıcı), *Laurus nobilis* (Defne), *Lavandula stoechas* (Karabaş lavantası), *Lonicera etrusca* (Hanımeli), *Phillyrea latifolia* (Geniş Yapraklı Akçakesme), *Pistacia terebinthus* (Menengiç), *Pistacia lentiscus* (Sakız Ağacı), *Quercus coccifera* (Kermes Meşesi), *Olea europaea var. oleaster* (Delice), *Sarcopoterium spinosum Spach*. (Abdest bozan) ve *Spartium junceum* (İspanyol Katırtırnağı) gibi türler tespit edilmiştir [43]. Bu odunsu türlere ek olarak çok çeşitli otsu bitki türü bulunmaktadır. Koruma ormanı olan Adalar ormanlarının 2000 ve 2010 yıllarda yapılan amenajman planları karşılaştırıldığında, 28 hektar azalma ile %4,6'lık orman alanının azaldığını saptanmıştır[44]. Bu eğilimin 2020 ve sonrasında engellenmelidir çünkü Adalar ormanları temel ekosistemin sürdürülebilirliği ve bölgesel biyolojik çeşitliliği için çok önemlidir.

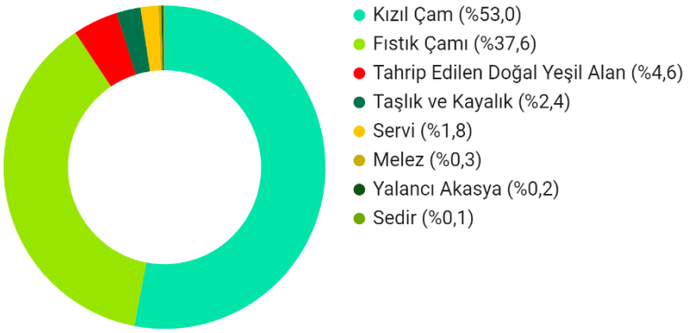

Grafik 24. Adalar Biyolojik Çeşitlilik Analizinde Yer Alan Adalar Meşcere Dağılımı (Adalar Biyolojik Çeşitlilik Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

Adalar, İstanbul'un önemli doğal alanları içindedir. Bu önemli doğal alanların korunmasının devamlılığı fauna çeşitliliğinin devamlılığını sağlamaktadır. Adalar'ın doğal alanlarındaki fauna çeşitliliği incelendiğinde kuş ve deniz canlıları ile ilgili literatür çalışmaları bir araya getirilmiştir. Adalar göçmen kuşların geçiş yolu üzerindedir. Adalar yılda iki kez Kuzey Afrika ve Doğu Avrupa arasında seyahat eden göçmen kuşlar için önemli bir kıtalararası yol üzerinde yer almaktadır. Kuşlar dinlenmek için çam ağaçlarını, beslenmek için meyve ağaçlarını, gizlenmek için çalıları kullanmaktadır. Bu bitkisel kompozisyonun sürdürülmesi kuşların yaşamı için önemli ve gereklidir.

[42] 2021 tarihli 1/5000 Ölçekli Adalar Kentsel Sit Alanları Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı'ndan alınmıştır.

[43] Uzun, A. (1991), İstanbul Adalarının Doğal ve Ekzotik Bitki Türlerinin Adalar Peyzajındaki Yeri ve Önemi Üzerine Araştırmalar, Doktora Tezi, İ:Ü. FBE. Peyzaj Mimarlığı Anabilim dalı, İstanbul

[44] Doç.Dr. Cihan Erdönmez'in "Adalar Bitkilerinin İzinde" tur kaydından alınmıştır.

Adalar genelinde beş adet kuş gözlem noktası bulunmaktadır. Yüzyıllar boyunca gözlemciler, leylekler ve Prens Adaları arasında benzersiz bir ilişkisi olduğunu belgelemişlerdir [45]. Leyleklere ek olarak, Karadeniz üzerinden göçen ötücü kuşlar yolculukları sırasında hem beslenmek hem de dinlenmek için Adalar'ı kullanmaktadır [46]. Adalar'da günümüze kadar kayda geçen yaklaşık yetmiş kuş turu saptanmıştır [47].

Adalar orman alanlarındaki alt doku zenginliği dikkat çekicidir. Bu alt dokuyu oluşturan bitkiler *Clinopodium sp*. (Yaban fesleğeni), *Ruscus sp.* (Tavşan memesi), *Asparagus sp.* (Yabani kuşkonmaz), *Rosa canina* (Kuşburnu) ve çeşitli lavanta türlerinin olduğu saptanmıştır. Bu doğal alt doku Adalar'da arıcılık faaliyetlerinin olmasını desteklemektedir.

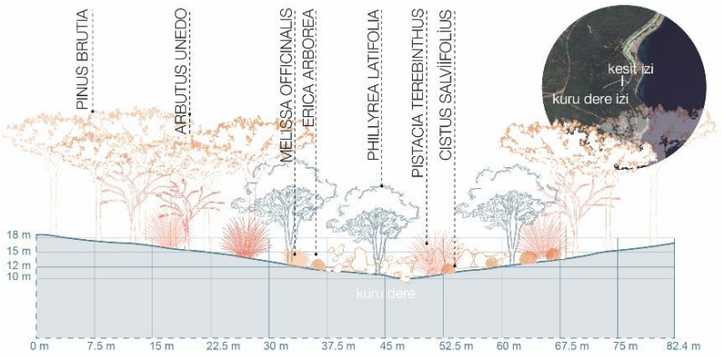

Şekil 96. Alt Doku Zenginliğini Gösteren Örnek Kuru Dere Kesiti, Büyükada

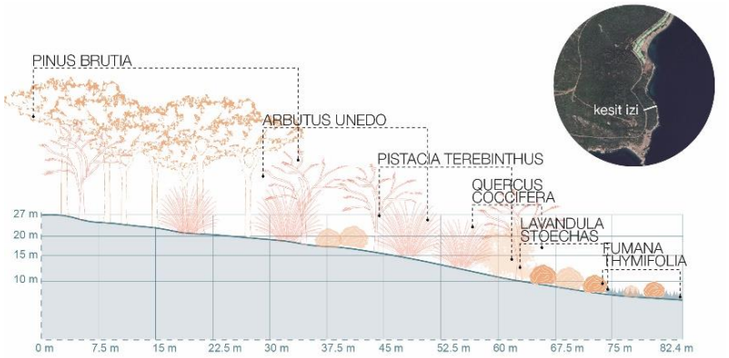

Şekil 97. Alt Doku Zenginliğini Gösteren Örnek Kesit, Büyükada

Marmara Denizi, deniz biyoçeşitliliğini oluşturan kumlu ve kayalık olmak üzere iki ana habitat tipine sahiptir ve Adalar, özellikle mercanlar, süngerler gibi yüzeye yapıştırılmış daha sabit canlılar için bölgede önemli bir kayalık deniz habitatı oluşturmaktadır[48]. Bu kayalarda sabit olan deniz canlılarına ek olarak deniz zambakları, denizhıyarları olan alanlar denizyıldızı, denizkestaneleri ve diğer derisidikenlilere ve kabuklulara ev sahipliği yapmaktadır. Doğal kıyı ile bire bir ilişki içinde olan bu canlılara ek olarak, Adalar genelinde iki köpekbalığı da dahil ondan fazla balık türü, yaklaşık yirmi farklı kabuklu türü ve çok çeşitli yunus türü gözlemlenmiştir[49,50]. Bu deniz canlılarının kıyı kenar çizgisinde yapılan dolgular ve çeşitli inşaat faaliyetleri nedeniyle habitat kaybı yaşadığı bilinmektedir.

[45] Ornitolog Ergün Bacak'ın 27 Ağustos 2019 tarihli "Kıtalararası Kuş Göçü" adlı Adaların Sesleri röportajından alınmıştır.
[46] İbid.
[47] "Royal Society for the Protection of Birds and Bird Life International" kaynaklı www.ebird.org veri tabanından alınan bilgidir.
[48] Nur Eda Topçu ve Cem Dalyan'ın 24 Eylül 2019 tarihli "Bir Mikrokozmos olarak Marmara Denizi" adlı Adaların Sesleri röportajlarından alınmıştır.
[49] Marmara deniz canlıları indeksi'nden alınmıştır. URL: https://www.adalarmuzesi.org/cms/projeler/marmara-deniz-canlilari-indeksi
[50] 2013 tarihli "Marmara'da hayat var" adlı sergi kataloğundan alınmıştır.

Antropojen etki ile oluşan habitat kaybı ve iklim krizi ile balık çeşitliliği etkilemektedir. Marmara denizindeki pek çok balık türünün Adalar çevresindeki 30m derinlikteki su alanlarında üremekte ve yaşamını sürdürmektedir ve Büyükada, Heybeliada, Burgazada, Kınalıada ve Sedef adasının kıyı çizgisinden başlayıp 30 metreden daha sığ alanlardaki balıklar koruma altındadır[51]. Sığ suyu ile yaşam alanı ve deniz çayırları nedeniyle birçok balığın yumurtlamaya geldiği Marta Koyu'nda balıkçılık faaliyetleri örneğinde olduğu gibi kontrolsüz balıkçılık faaliyetleri ile balık biyoçeşitliliğine zarar vermekte olduğu saptanmıştır[52].

Kentsel dokudaki biyolojik çeşitlilik

Adalar'da doğal habitat alanlarına ek olarak kentsel doku içinde yabancı kökenli (egzotik) odunsu bitki türleri vardır. Egzotik türler, adalar florası ile tanıştırılmış ve adalar şartlarına adapte olarak yaşayan bitki türleridir. Adalar tarihi köşk ve okul bahçeleri çoğunluklu olmak üzere adalar kentsel peyzajında 192 adet odunsu egzotik bitki taksonu olduğu saptanmıştır[53]. Bu kentsel dokunun çeşitli kuş türleri, köpek ve kedilere ev sahipliği yaptığı gözlenmiştir.

Adadaki bazı egzotik türler Albizia julibrissin (Gülibrişim), Cycas revoluta (Sago Hurma Ağacı), Ginkgo biloba L. (Mabet Ağacı), Auracaria araucana (Şili Arokaryas), Cyrptomeria japonica L. (Japon Kadife Çamı), Chamacyparis lawsoniana (Lawson Yalancı Servisi), Phoenix canariensis (Kanarya Hurması), Cocos weddeliana (Hindistan Cevizi), Agave americana (Amerika Sarısabrı), Lagerstromia indica L. (İspanyol Leylağı), Tamarix gallica L. (Fransız Ilgını), Schinus molle L. (Peru Biber Ağacı) olarak listelenebilmektedir. Bu türler adanın bitki çeşitliliğini arttırırken adanın çekiciliğini pekiştirmektedir.

Kamusal alanlardaki çevre düzenlemelerinde kullanılan ve önerilen bitki türleri, adanın özgün bitki dokusunun tanınması ve devamlılığının sağlanması açısından önemli bulunmuştur. İklim krizine karşı dirençlilik dikkate alınarak doğal bitki türlerinin kullanılması ve korunması gereklidir. Adalar orman alanlarında ve kentsel dokusu içinde istilacı tür olarak bilinen *Ailanthus altissima* (Kokar Ağaç) ile karşılaşılmaktadır. Bu türler adanın doğal bitki dokusunda olmayıp insan eli ile adaya tanıştırılan ve yerel türlere baskınlık yaparak hızla çoğalan bitkilerdir.

Biyoçeşitlilik çok değişken bir yapıya sahiptir. Bu nedenle biyoçeşitlilik adına yapılan tespitlerin sürekliliği sağlanmalıdır. Bu analiz kapsamında yapılan üst ölçek mekânsal biyolojik çeşitlilik değerlendirmelerine ek olarak "Adalar Savunması Biyolojik Çeşitlilik Envanter Çalışması" kapsamında Sera Tolgay ve Daniel Marshall tarafından hazırlanan Büyükada, Kınalıada, Burgazada ve Heybeliada Biyoçeşitlilik Haritalarının takibi yapılmıştır. National Geographic'ın interaktif veri kaynağı inaturalist.org'dan ve "Doğa Kâşifi" mobil uygulamasından takip edilebilen "Prens Adaları Bitkilerinin İzinde" projesinde ve "Adalar Savunması Biyolojik Çeşitlilik Envanter Çalışması" girdileri devamlı olarak güncellenmekte olduğu tespit edilmiştir.

[51] 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu esas alınmıştır.

[52] Balıkçı & Su Ürünleri Kooperatifi Başkanı Ali Çoşkuner'in 30 Nisan 2019 tarihli "Adalarda Balıkçılık" adlı Adaların Sesleri röportajlarından alınmıştır.

[53] Prof. Dr. Adnan Uzun'un İstanbul adalarının doğal ve egzotik bitki türlerinin adalar peyzajındaki yeri ve önemi üzerine araştırmalar adlı doktora tezinden alınmıştır.

Şekil 98. Adalar Flora Çeşitliliğini Gösteren Türlerin Referans Görselleri 1

Şekil 99. Adalar Flora Çeşitliliğini Gösteren Türlerin Referans Görselleri 2

Şekil 100. Adalar Flora Çeşitliliğini Gösteren Türlerin Referans Görselleri 3

Şekil 101. Adalar Flora Çeşitliliğini Gösteren Türlerin Referans Görselleri 4

Şekil 102. Adalar Fauna Çeşitliliğini Gösteren Türlerin Referans Görselleri 1

Şekil 103. Adalar Fauna Çeşitliliğini Gösteren Türlerin Referans Görselleri 2

Şekil 104. Adalar Fauna Çeşitliliğini Gösteren Türlerin Referans Görselleri 3

Şekil 105. Adalar Fauna Çeşitliliğini Gösteren Türlerin Referans Görselleri 4

Şekil 106. Adalar Fauna Çeşitliliğini Gösteren Türlerin Referans Görselleri 5

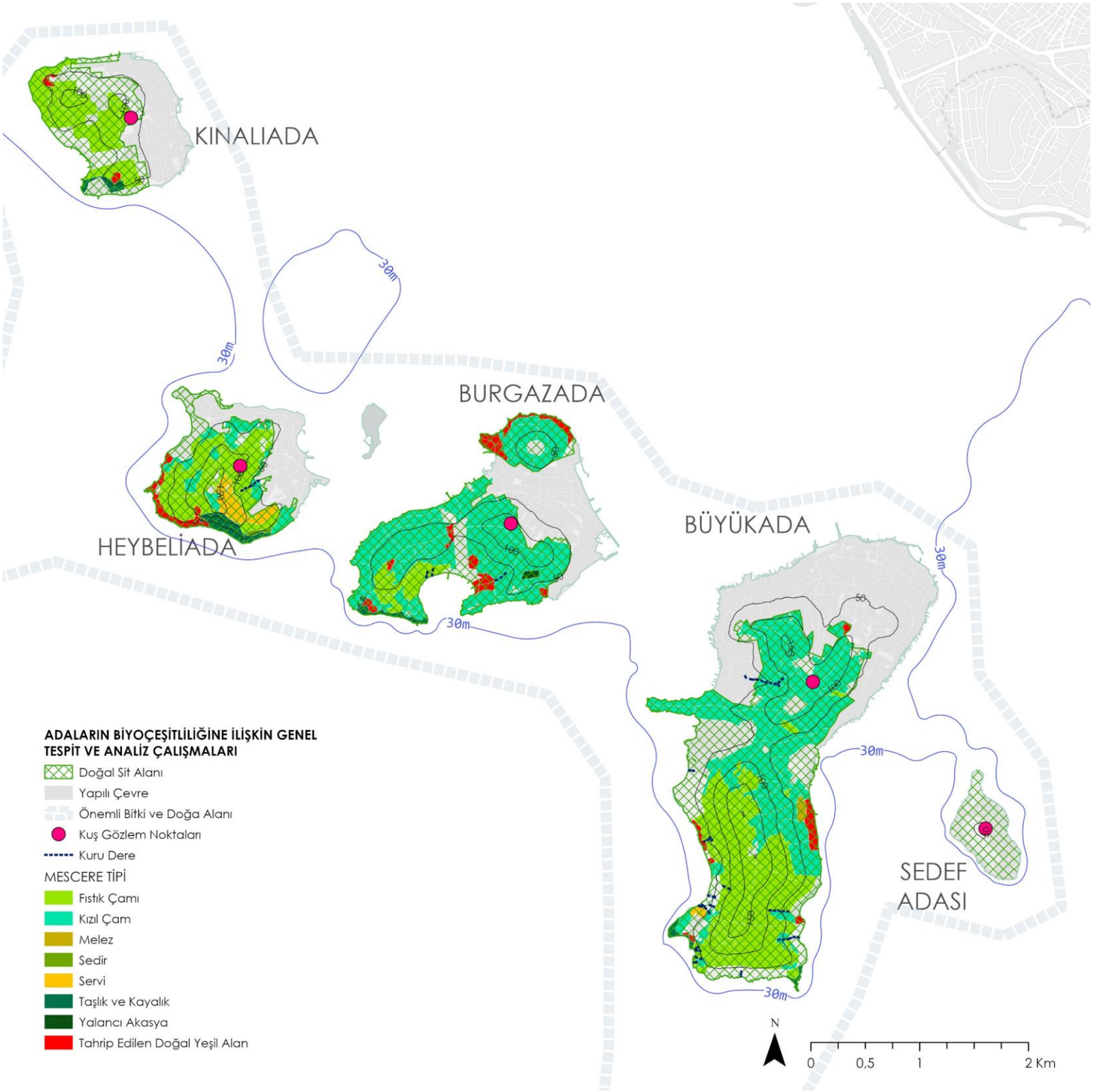

Şekil 107. Adalar Biyolojik Çeşitlilik Analizi
(6360 Sayılı Kanun, 1/5000 Ölçekli Adalar Kentsel Sit Alanları Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı üretilmiştir.)

A-EKO-4: Kıyı Kenar Çizgisi Kara ve Deniz Tarafındaki Uyumsuz Düzenlemeler

Kıyı kenar çizgisi, denizin alçak-basık kıyı özelliği gösteren kesimlerinde kıyı çizgisinden sonraki kara yönünde su hareketlerinin oluşturduğu kumsal ve kıyı kumullarından oluşan kumluk, çakıllık, kayalık, taşlık, sazlık, bataklık benzeri alanların doğal sınırı; dar-yüksek kıyı özelliği gösteren kesimlerinde ise, şev ya da falezin üst sınırı olarak tanımlanmaktadır[54]. Kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde 100 metrelik kesim içerisindeki kontrollü imar uygulamaları önerilmektedir. Bu analizde kıyı kenar çizgisi üzerindeki doğal alanların korunması ve kullanmasına yönelik incelemeler yapılmıştır.

Adalar'ın tümünde kıyı kenar çizgisi uzunluğu toplam 35.472m'dir. Bu alanın 20.377m ile %57,45'u doğal sit alanı içinde kalan kıyı kenar çizgisi olduğu tespit edilmiştir. Tüm kıyı kenar çizgisinin 100m'lik kara bandındaki kullanımlar incelendiğinde Adalar genelinde 512.227m^2 ile %14,71 oranında yapay dolgu alanı olduğu saptanmıştır. 3.482.786 m^2'lik kara bandında arazi kullanım dağılımı incelendiğinde %23,32 oranında konut, %4,42 ağaçlık alan, %4,10 askeri tesis alanı ve %4,11 turizm alanı gibi kullanımlar olduğu saptanmıştır. Kıyıya özgü alanların ise sadece 73.386m^2 ile %2,11'inin plaj alanının olduğu görülmüştür. Adalar'ın tümünde tahrip edilmemiş kıyı şeridi oranının %9,23 olduğu tespit edilmiştir.

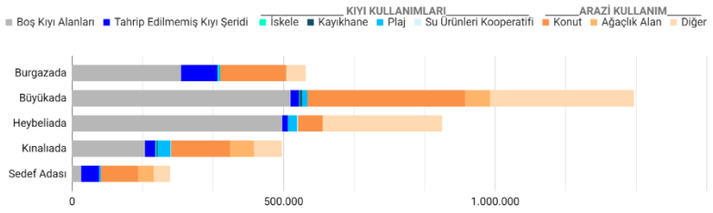

Grafik 25. Adalar'da 100m'lik Kıyı Şeridindeki Kıyı Kullanımları ve Arazi Kullanımlarının Dağılımı
(Adalar Kıyı Kenar Çizgisi Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

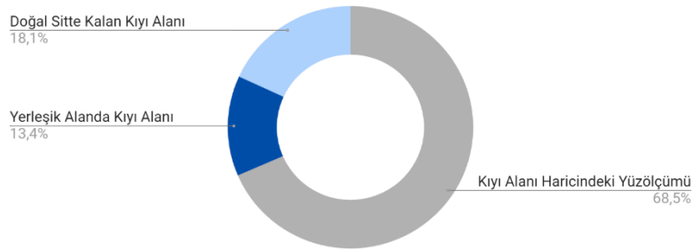

Grafik 26. Adalar'da 100m'lik Kıyı Şeridinde Arazi Kullanımı Dağılımı
(Adalar Kıyı Kenar Çizgisi Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

Kınalıada'da kıyı kenar çizgisinin analizinde, 30.374m^2 ile üç adet plaj alanı, 57.508m^2 ile yedi farklı odakta ağaçlık alan iki bant halinde 24.122m^2 tahrip edilmemiş kıyı alanı ve 1.961m^2 ile dört park olduğu tespit edilmiştir. Bu kullanımlara ek olarak bu kıyı kenar çizgisine paralel 100m genişliğindeki alanda, dini tesis, konut alanı, konut ticaret alanı, belediye hizmet alanı, idari tesis alanı, sosyokültürel tesis alanı, spor alanı, su ürünleri kooperatifi, kayıkhane, ticaret alanı, turizm alanı bulunmaktadır. Adada bir adet iskele bulunmaktadır. Kınalıada kıyı kenar çizgisi ve 100mlik bölgede tahrip edilmemiş kıyı şeridi oranı %7.47'dir.

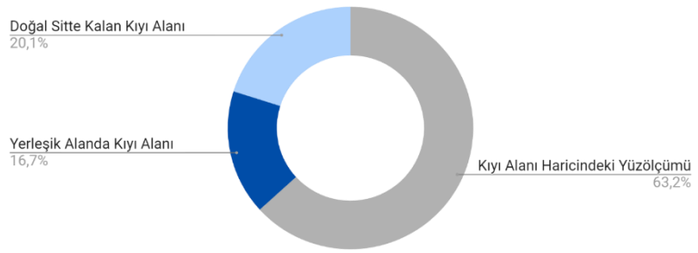

Grafik 27. Kınalıada'da 100m'lik Kıyı Şeridinde Arazi Kullanımı Dağılımı
(Adalar Kıyı Kenar Çizgisi Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

Burgazada'da kıyı kenar çizgisi üzerindeki ve 100m'lik bölgedeki kullanımlar incelendiğinde, 4.406m^2 ile iki adet plaj alanı, beş ayrı bant halinde 85.979m^2 doğal kıyı alanı olduğu tespit edilmiştir. Adanın iki iskelesi vardır. Bu bölgedeki arazi kullanımları, dini tesis, idari tesis, konut alanı, konut ticaret karma kullanım alanı, mezarlık alanı, sağlık tesisi, sosyokültürel tesis, spor alanı, su ürünleri

[54] Kıyı kenar çizgisi tarifi "Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik" içeriğinden alınmıştır.

kooperatifi, ticaret alanı ve turizm alanı gibi sıralanabilmektedir. Bu kullanımlara ek olarak bir adet eski at barınağının da bu bölge içinde olduğu saptanmıştır. Burgazada'daki kıyı kenar çizgisi analizinde %29,15 oranında tahrip edilmemiş kıyı şeridi olduğu tespit edilmiştir.

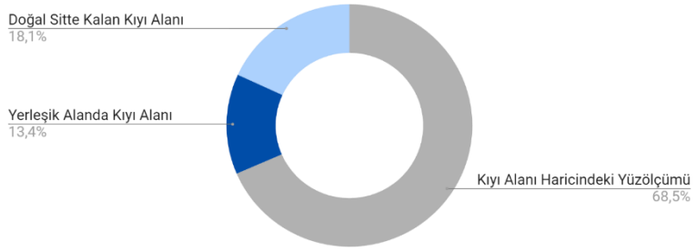

Grafik 28. Burgazada'da 100m'lik Kıyı Şeridinde Arazi Kullanımı Dağılımı (Adalar Kıyı Kenar Çizgisi Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

Heybeliada kıyı kenar çizgisi incelemelerinde, 823m^2 ile bir park, 7.302m^2 ile iki spor alanı ve toplam 21.964m^2 ile iki plaj alanı olduğu tespit edilmiştir. Bu yeşil alan olarak servis veren alanlara ek olarak, 13.568m^2 tahrip edilmemiş kıyı şeridi vardır. Askeri tesis alanı, dini tesis alanı, eğitim tesis alanı, idari tesis, konut alanı, konut ve ticaret karma kullanım alanı, sosyokültürel tesis, su ürünleri kooperatifi, eski at ahırı alanı, kentsel ve teknik altyapı alanı, mezarlık alanı, sağlık tesisi alanı, sanatoryum alanı, ticaret alanı ve turizm alanı bu kıyı çizgisine paralel 100m'lik bölgede bulunan arazi kullanım çeşitleridir. Heybeliada'daki tahrip edilmemiş kıyı şeridi oranı %3,5'tir.

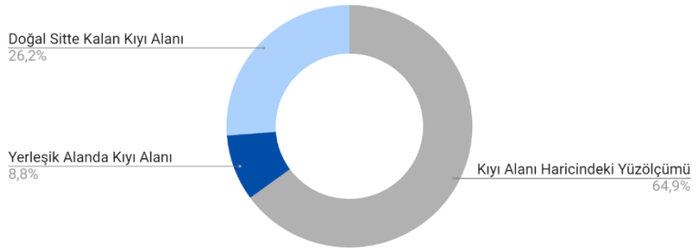

Grafik 29. Heybeliada'da 100m'lik Kıyı Şeridinde Arazi Kullanımı Dağılımı (Adalar Kıyı Kenar Çizgisi Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

Büyükada'daki kıyı kenar çizgisi ve 100mlik bölge analizinde, 13.064m^2 üç park, 59.733m^2 iki ağaçlık alan, 35m^2 iki atölye alanı, 9.043m^2 iki mezarlık alanı, 7.579m^2 iki spor alanı olduğu saptanmıştır. Bu tanımlı bölge içinde 28.747m^2 ile eski bir at ahırı ve 24m^2 ile bir hayvan barınağı vardır. Korunan kıyı şeridi ise dört farklı bant ile 20.372m$^{2'}$dir. Bu bölgedeki diğer kullanımlar değerlendirildiğinde, Askeri tesis, belediye hizmet alanı, dini tesis, eğitim tesisi, idari tesis, kentsel ve teknik altyapı alanı, konut alanı, konut ve ticaret karma kullanım alanı, sağlık tesisi, sosyokültürel tesis, su ürünleri kooperatifi, ticaret alanı ve turizm alanı gibi kullanımların olduğu görülmüştür. Büyükada'nın kıyı kenar çizgi analizi kapsamında, %2,51 oranında tahrip edilmemiş kıyı şeridi olduğu saptanmıştır.

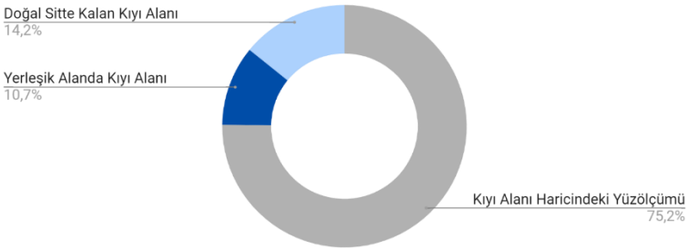

Grafik 30. Büyükada'da 100m'lik Kıyı Şeridinde Arazi Kullanımı Dağılımı (Adalar Kıyı Kenar Çizgisi Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

Sedef adasında yapılan analizler sonucunda, adanın kıyı kenar çizgisinin %20,07 oranında korunduğu saptanmıştır. Sedef adasındaki kıyı kenar çizgisi ve 100mlik bölgede, bir adet 3.388m^2 plaj alanı, bir adet 7.037m^2 park, üç farklı odakta toplam 36.747m^2 ağaçlık alan ve 780m^2 ile bir spor alanı bulunmaktadır. Diğer arazi kullanımları incelendiğinde adada idari tesis, konut alanı ve ticaret alanı olduğu görülmüştür. Adaya erişim sağlanan bir iskele vardır. Adanın tahrip edilmemiş doğal kıyı şeridi 42.083m$^{2'}$dir.

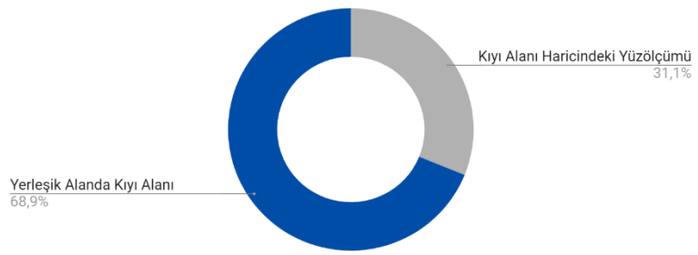

Grafik 31. Sedef Adası'nda 100m'lik Kıyı Şeridinde Arazi Kullanımı Dağılımı (Adalar Kıyı Kenar Çizgisi Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

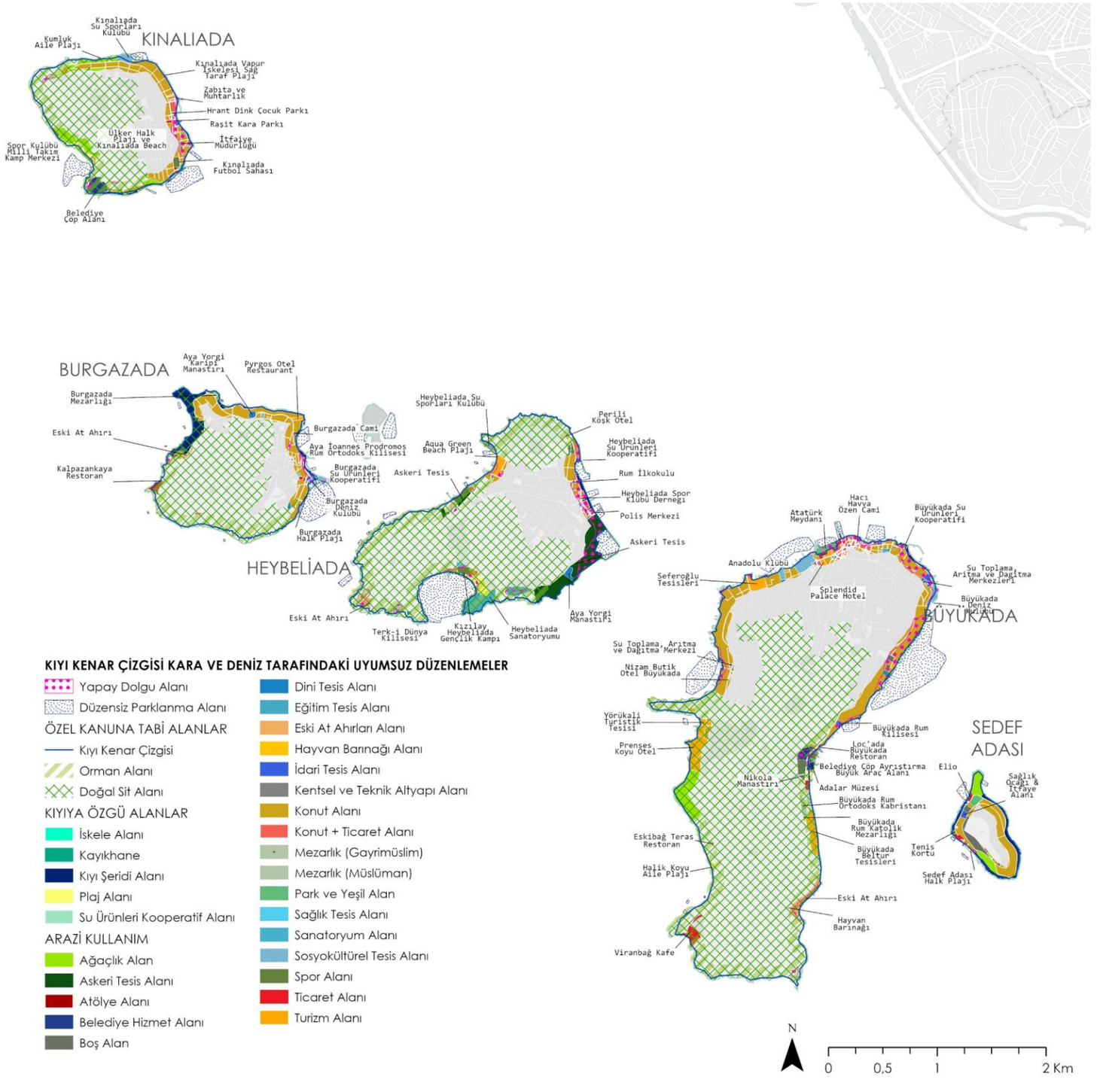

Şekil 108. Adalar'da 100m'lik Kıyı Şeridinde Arazi Kullanım Analizi
(6360 Sayılı Kanun, Adalar İlçesi Jeoloji-Jeoteknik Araştırma Raporu, 1/5000 Ölçekli Adalar Kentsel Sit Alanları Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı bilgilerinden üretilmiştir.)

A-EKO-5: Ormanlarda Mesire Amaçlı Tahsis Edilen Alanlardaki Mevcut Kullanım Biçimleri

Yapılan biyoçeşitlilik analizlerinde Adalar'da hâkim karasal ekosistem, orman ekosistemi olduğu saptanmıştır. Bu nedenle ormanların varlığının sürdürülebilirliği hem adalar ekosistemi hem de biyoçeşitliliği için elzemdir. Fakat 2001'den 2021'e kadar adalar ağaç örtüsünde %10'luk bir azalmaya eşdeğer olan 49 hektarlık ağaç örtüsünü kaybettiği bilinmektedir[55]. Bu son yirmi yıldaki tahribat farklı oranlarda devam etmektedir. Orman alanı kaybının en fazla Burgazada ve Heybeliada'da olduğu saptanmıştır.

Grafik 32. 2001 ve 2021 Yılları Arasında Adalar'daki Orman Alanı Kaybı Verilerinin Yıllara Göre Dağılımı
(Global Forest Watch verilerinden oluşturulmuştur [56].)

Adalar'daki 6.440.390m^2 olan orman alanları içinde 370.473m^2 ile %58,27 oranında mesire alanı vardır. Mesire alanları, ormanların sosyal kültürel ve estetik fonksiyonlarını halkın hizmetine sunmak amacıyla orman alanı içindeki rekreasyon ve dinlenme amacıyla ayrılan ve düzenlenen alanlardır[57]. Mesire alanlarında sağlık, spor, estetik, kültürel ve benzeri sosyal faaliyetlerin olabileceği kent ormanı kullanımını da kapsamaktadır[58]. Bu alanlarda flora ve fauna tanıtılması amacıyla farkındalık arttıracak uygulamaların yer alması beklenmektedir.

Mesire alanlarındaki koruma faaliyetleri incelendiğinde çevre güvenliği sağlanması için yangın ve diğer zararlıların önlenmesine yönelik tedbirlerin alınması gerekliliği vurgulanmıştır. Ateş ile ilgili her aktivitenin yasak olduğu bilinmektedir. Düzenleme faaliyetleri değerlendirildiğinde ise doğal topoğrafyayı ve silueti bozan her yapı ve tesis yasak olduğu saptanmıştır[59].

Adalar mesire alanları içindeki arazi kullanımları incelendiğinde, 15.824m^2 ticaret alanı, 2.007m^2 konut alanı, 1.081m^2 turizm alanı olduğu tespit edilmiştir. 2005 yılında kapatılan Heybeliada Sanatoryumu mesire alanı sınırları içindedir ve 40.471m^2 ile adalar mesire alanlarının %10,92'sini oluşturmaktadır.

Rekreatif aktivite alanları incelendiğinde mesire alanları içinde 39.015m^2 ile %10,53 oranında plaj alanı olduğu tespit edilmiştir. Plaj alanı olarak kullanılmayan kıyı şeridi alanı yok kabul edilebilecek orandadır[60]. Rekreasyona olanak sağlayan ağaçlık alan ise 5.607m^2 ile %1,51 oranındadır. Bu kullanımı belirlenmiş alanlara ek olarak 8.057m^2 ile %2,17 oranında boş alan bulunduğu saptanmıştır.

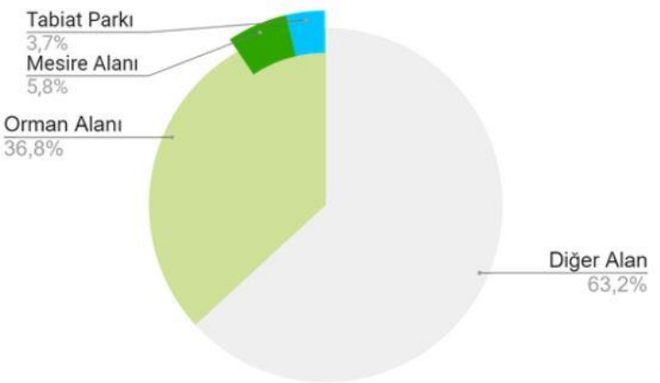

Grafik 33. Adalar Doğal Orman Alanları Analizi
(Adalar Doğal Orman Alanları için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

[55] Global Forest Watch, adalar analizinden alınmıştır. "https://www.globalforestwatch.org/"
[56] Ibid.
[57] 30 Eylül 2006 tarihli Resmî Gazete 'de yayınlanan "Mesire Yerleri Yönetmeliği" tanımlarından alınmıştır.
[58] Ibid.
[59] İbid.
[60] Plaj olarak kullanılmayan kıyı şeridi alanı 1.02m^2 olarak ölçülmüştür.

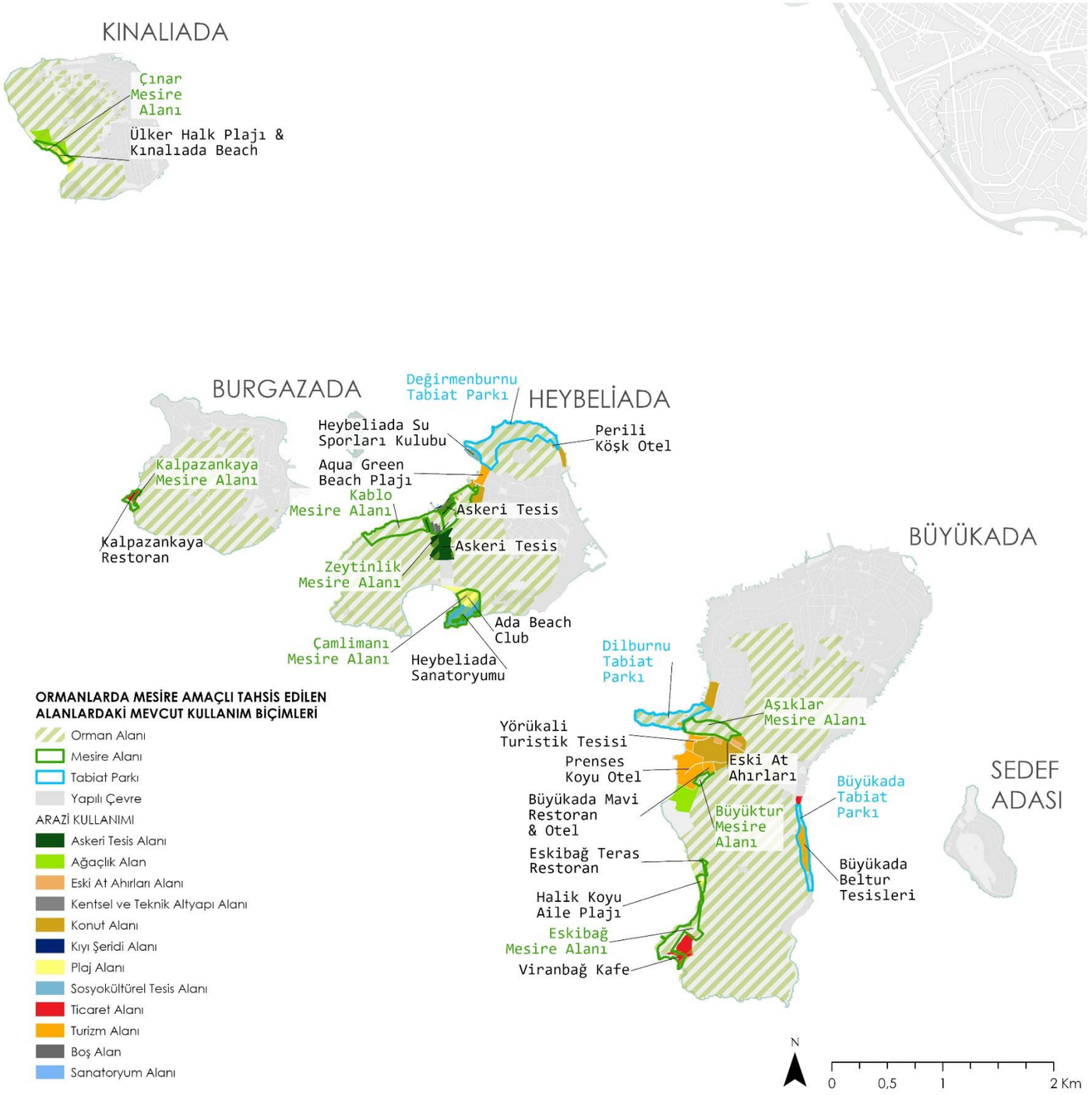

Şekil 109. Adalar Doğal Orman Alanları İçerisindeki Arazi Kullanım Analizi
(6360 Sayılı Kanun, 1/5000 Ölçekli Adalar Kentsel Sit Alanları Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ve İstanbul Turizm Master Planına Altlık Oluşturulması Kapsamında Envanterin Oluşturulması İşi verilerinden oluşturulmuştur.)

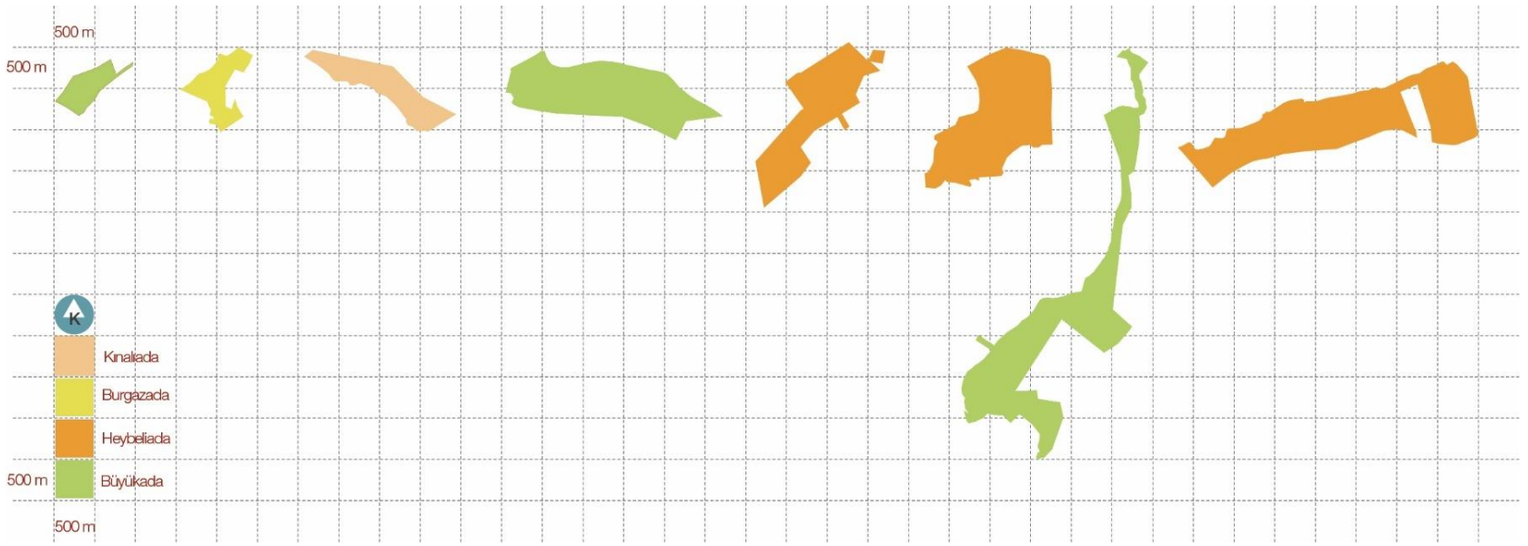

Şekil 110. Adalar Mesire Alanları

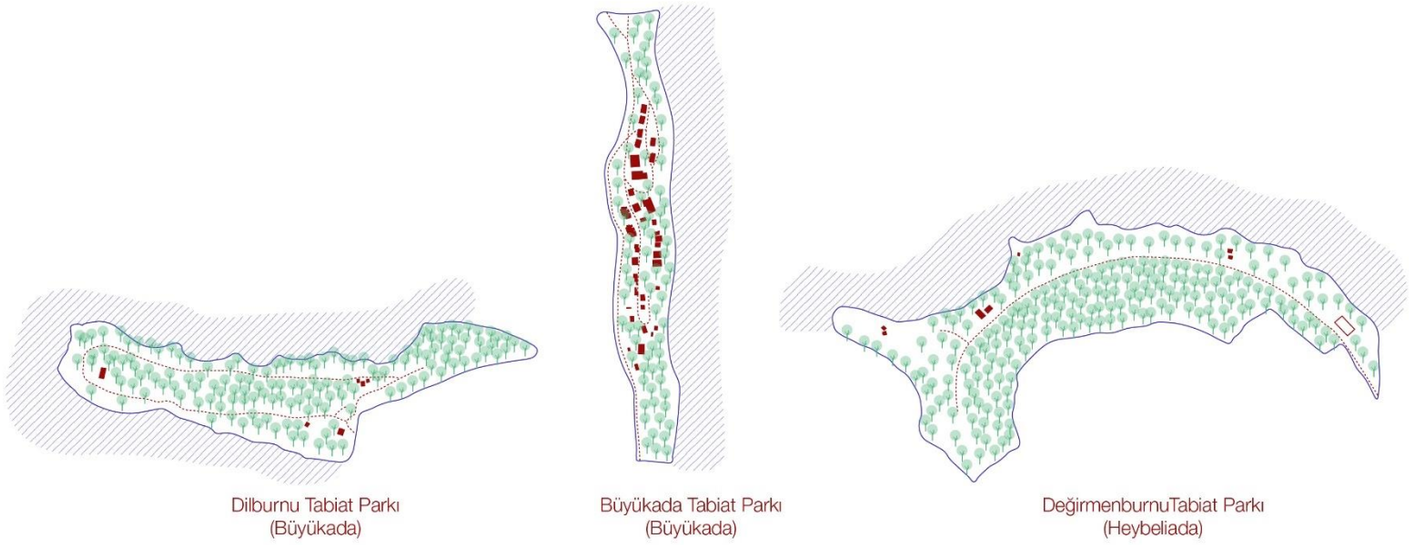

Şekil 111. Adalar Tabiat Parkları

Adalar'daki mesire alanları analiz edildiğinde, Kınalıada'da Çınar mesire alanı 20.170m^2, Burgazada'da Kalpazankaya mesire alanı 12.004m^2 ile birer mesire alanı bulunduğu tespit edilmiştir. Heybeliada ve Büyükada'da üçer mesire alanları vardır. Heybeliada'da 64.861m^2 ile Çamlimanı, 87.167m^2 ile Kablo, 46.467m^2 ile Zeytinlik mesire alanlarıdır. Büyükada'da ise 76.958m^2 ile Eskibağ, 54.493m^2 ile Aşıklar ve 8.348m^2 ile Büyüktur mesire alanları vardır.

Kınalıada'da mesire alanı içinde rekreasyon düzenlemeleri haricinde, ağaçlık alan ve plaj alanı olduğu saptanmıştır. Burgazada'daki mesire alanı içinde 6.263m2 ile bir ticaret alanı olduğu tespit edilmiştir. Heybeliada'daki mesire alanı içindeki diğer arazi kullanımları analiz edildiğinde alan içinde 270m^2 askeri tesis, 1.964m^2 konut alanı, sanatoryum alanı ve 23.133m^2 plaj alanı olduğu görülmüştür. Heybeliada'da mesire alanı kullanımının pekiştirilmesi için kullanılabilecek 8.057m^2 ile iki farklı odakta boş alan olduğu saptanmıştır. Büyükada'daki mesire alanları içindeki arazi kullanımları incelendiğinde 42m^2 ile konut alanı, 3.600m^2 plaj alanı, 9.561m^2 ticaret alanı ve 1.081m^2 turizm alanı olduğu tespit edilmiştir.

Mesire alanları analizlerine ek olarak tabiat parkı alanları incelemeleri de bu analiz grubuna eklenmiştir. Tabiat parkları, özgün tabi fizyocoğrafik yapı, bitki örtüsü, yaban hayatı ve manzara özellikleri barındırmaktadır[61]. Açık hava rekreasyonu için zengin bir potansiyele sahip alanlardır. Tabiat parklarında geleneksel kullanımları barındırabilir ve kültürel manzara odaklarını ihtiva edebilir[62]. Adalar ilçesinde sadece Büyükada ve Heybeliada'da 237.960m^2 ile toplam orman alanlarının %3,69'u oranında tabiat parkı alanı olduğu saptanmıştır. Büyükada'da 44.645m^2 Büyükada tabiat parkı ve 68.724m^2 Dilburnu tabiat parkı olmak üzere iki tabiat parkı bulunmaktadır. Heybeliada'da 124.590m^2 ile Değirmenburnu tabiat parkı vardır.

Adalar'ın bu üç tabiat parklarındaki yapılı ve doğal çevre dengesi incelendiğinde, tabiat parklarında 32.978m^2 ile %13,86 oranında yapılaşmaya açık olduğu saptanmıştır. Büyükada'daki Büyükada tabiat parkında, 147m^2 bir ticaret alanı, 30.076m^2 bir turizm alanı olduğu saptanmıştır. Dilburnu tabiat parkında, 126m^2 bir konut alanı ve 2.311m^2 üç turizm alanı olduğu tespit edilmiştir. Heybeliada'daki Değirmenburnu tabiat parkında ise 282m^2 bir sosyokültürel tesis ve 33m^2 turizm alanı olduğu görülmüştür.

[61] Milli Parklar Yönetmeliği'nden alınmıştır. Tabiat parkları devletin mülkiyetinde olmalıdır.

[62] İbid.

A-EKO-6: Doğal Sit Alanında Kalan Orman Dışı Alanlardaki Kullanım Biçimleri

1984 yılında Adalar'ın tümü doğal-kentsel sit alanı ilan edilmiştir ve farklı derecelerde sit alanları bulunmaktadır.

Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Yüksek Kurulunun 19.06.2007 tarih ve 728 sayılı ilke kararı[63] ile Doğal (Tabii) Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları belirlenmiştir.

İlke kararına göre 1. Derece Doğal Sit Alanlarında, bilimsel muhafaza açısından evrensel değeri olan, ilginç özellik ve güzelliklere sahip olması ve ender bulunması nedeniyle kamu yararı açısından mutlaka korunması gerekli olan, korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak alanlardır. Bu alanlarda, bitki örtüsü, topografya, siluet etkisini bozabilecek, tahribata yönelik hiçbir eylemde bulunulamaz. Kesin yapı yasağı olmakla birlikte, resmi ve özel kuruluşlarca zorunlu olan alanlarda, teknik altyapı hizmetleri (kanalizasyon, açık otopark, telesiyej, teleferik, içme suyu, enerji nakil hattı, telefon hattı, doğalgaz hattı, GSM baz istasyonu ve benzeri) uygulamalarının koruma bölge kurulunun uygun göreceği şekliyle yapılabilir. Meri planlar doğrultusunda ilgili koruma kurulundan izin almak koşulu ile halka açık rekreasyon amaçlı günübirlik tesisler (lokanta, büfe, kafeterya, soyunma kabinleri, WC, gezi yolu, açık otopark ve benzeri) ile alanın ve çevrenin özelliklerinden kaynaklanan faaliyetlerin korunması ve geliştirilmesi amacına yönelik yapılar (iskele, balıkçı barınağı, bekçi kulübesi ve benzeri) yapılabilir.(*) Bu özel değerlendirmeye tabi olan işlevler dışında bu alanlar mutlak koruma alanlarıdır. Adalar genelinde 6.353.244m^2 ile %59,29 birinci derece doğal sit alanı bulunmaktadır.

2. Derece Doğal Sit Alanlarında; doğal yapının korunması ve geliştirilmesi yanında kamu yararı göz önüne alınarak kullanıma açılabilecek alanlardır. Bu alanlarda, turizm yatırım ve turizm işletme belgeli turistik tesisler ile hizmete yönelik yapılar dışında herhangi bir yapılaşmaya gidilemez. Kullanıma açılacak bölgelerde meri plan kararları ile arazinin topografya, peyzaj, siluet vb. karakteristiklerinin göz önünde tutulmalıdır. Ancak hazırlanacak Koruma Amaçlı İmar Planı kriterlerini etkileyebilecek nitelik ve yoğunluktaki uygulamalara Koruma Amaçlı İmar Planı yaptırılmadan izin verilemez. Taş, toprak, kum alınamaz, kireç, taş, tuğla, mermer, kum, maden vb. ocakların açılamaz, toprak, cüruf, çöp, sanayi artığı ve benzeri malzemeler dökülemez. Mevcut tarımsal ve hayvancılık faaliyetlerinin sürdürülebilmesinin yanı sıra, koruma kurulundan izin almak koşuluyla yeni tarımsal ve hayvancılık faaliyetlerinin yapılabilir.(*) Adalar genelinde 541.847m^2 ile %5,06 ikinci derece doğal sit alanı bulunmaktadır.

3. Derece Doğal Sit Alanları; doğal yapının korunması ve geliştirilmesi yolunda, yörenin potansiyeli ve kullanım özelliği de göz önünde tutularak konut kullanımına da açılabilecek alanlardır. Kullanıma açılacak bölgelerde meri plan kararları ile arazinin topografya, peyzaj, siluet vb. karakteristiklerinin göz önünde tutulmalıdır. Ancak hazırlanacak Koruma Amaçlı İmar Planı kriterlerini etkileyebilecek nitelik ve yoğunluktaki uygulamalara Koruma Amaçlı İmar Planı yaptırılmadan izin verilemez. Mevcut tarımsal ve hayvancılık faaliyetlerinin sürdürülebilmesinin yanı sıra koruma kurulundan izin almak koşuluyla yeni tarımsal ve hayvancılık faaliyetlerinin yapılabilir. Doğal peyzaj ve siluet dikkate alınarak koruma kurulunca belirlenecek koşullar doğrultusunda kum, çakıl, taş, maden ve benzeri malzeme alınabilir, bu amaçla ocak açılabilir, toprak, cüruf, çöp, sanayi artığı ve benzeri dökülemez.(*) Adalar genelinde 351.843m^2 ile %3,28 üçüncü derece doğal sit alanı bulunmaktadır.

[63] https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-44334/ilke-karari--karar-no-728--karar-tarihi-19062007.html

(*) İstanbul 1 Numaralı Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu düzeltmelerine göre revize edilmiştir.

1. derece, 2. derece ve 3. derece doğal sit olarak belirlenen ve halen yeni yönetmeliğe göre yeniden değerlendirilerek tespiti ve tescili yapılmamış olan alanlarda eski yönetmelik hükümleri, mevcut ilke kararları ve onlara dayanarak oluşturulan kullanım kararları geçerlidir. (*)

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve 19.07.2012 tarihli ve 28358 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik[64] ile doğal sit alanları için getirilen yeni düzenlemelerle doğal sit alanlarının derecelendirmesinde değişikliğe gidilmiş ve yeni tanımlar yapılmıştır. Bu tanımlara bağlı olarak Adalar'da ilk tespitlerin tamamlanması ve onaylanması ve ilanı 2021 yılında gerçekleşmiştir. Doğal sit alanlarında sit derecelendirmelerinde değişikliğe gidilmiştir.

Sedef Adası'nın "Doğal Sit- Kesin Korunacak Hassas Alan" olarak belirlenen kısmı Cumhurbaşkanlığı Makamının 30.09.2021 tarihli ve 4556 sayılı kararı ile onaylanarak tescil edilmiştir. Daha sonra "Nitelikli Doğal Koruma Alanı" ve "Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı"" olarak belirlenen kısmı Bakanlık Makamının 02.09.2021.2021 tarihli ve 1648138 sayılı kararı ile onaylanarak tescil edilmiştir. Sedef Adasının nitelikli doğal koruma alanı ve sürdürülebilir koruma ve kontrollü koruma alanı olarak tesciline ilişkin Bakanlık onayı, mahkeme kararı ile iptal edilmiş olup, 2021 yılındaki tescil kararının kesin korunacak hassas alana yönelik kısmı meri durumdadır. İstanbul 1 Numaralı Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonunun 13.03.2025 tarih ve 01-2641 sayılı kararı ile Sedef Adasının nitelikli doğal koruma alanı ve sürdürülebilir koruma ve kontrollü koruma alanı olarak tescil edilen kısımlarında söz konusu tescil işleminden önce yürürlükte olan doğal sit statüsü ile korunmasının devamına karar verilmiştir. (*) Adanın kuzeyinde 3. derece arkeolojik alan bulunmaktadır. Adanın doğusunda yer alan 3. derece doğal sit alanı ile kentsel sit alanı çakışmaktadır.

05.03.2022 tarih ve 31769 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik[65]" kapsamında bu alanlarda yapılacak faaliyetler şöyle özetlenebilir. (*)

Kesin korunacak hassas alanlarda, kesin yapı yasağı olmakla birlikte faaliyetlerin niteliğine, içeriğine ve zorunluluk haline ilişkin Bölge Komisyonları tarafından yapılacak değerlendirmeye göre; kamu menfaati gereği zorunluluk arz eden hallerde mevcut yol güzergâhı kullanılması koşuluyla atıksu, içme suyu, doğal gaz ve elektrik hatları, ulusal güvenlik için zaruret arz eden tesisler, orman yangın yolu açılmasına, ormanların bakım ve onarımına, biyotik zararlılarla ve abiyotik (yangın, sel, fırtına) etkenlerle mücadele edilmesine yönelik çalışmalar, dalyan ve lagün ekosistemlerinde doğal dengenin devamlılığının sağlanması amacıyla ilgili kamu kurum görüşleri doğrultusunda ve herhangi bir yapı yapılmamak şartıyla alanın özelliğinden kaynaklanan geleneksel avcılık yöntemleriyle yapılan balıkçılık faaliyetleri yapılabilir.

[64] https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23605&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5

[65] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/03/20220305-1.htm

(*) İstanbul 1 Numaralı Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu düzeltmelerine göre revize edilmiştir.

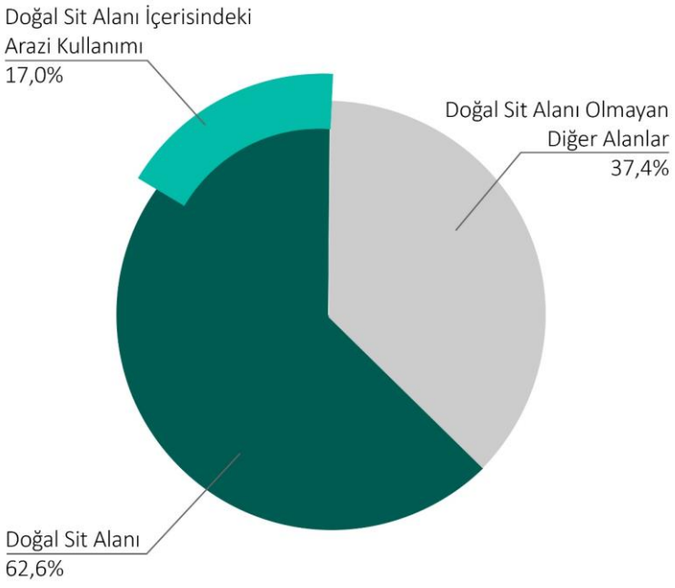

Grafik 34. Kınalıada Doğal Sit Alanı Alanlarının Dağılımı
(Adalar Doğal Sit Alanları için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

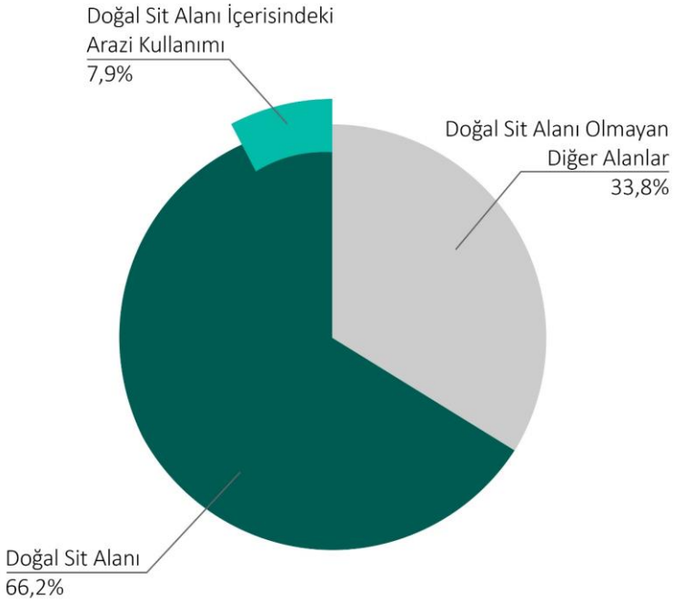

Grafik 35. Burgazada Doğal Sit Alanı Alanlarının Dağılımı
(Adalar Doğal Sit Alanları için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

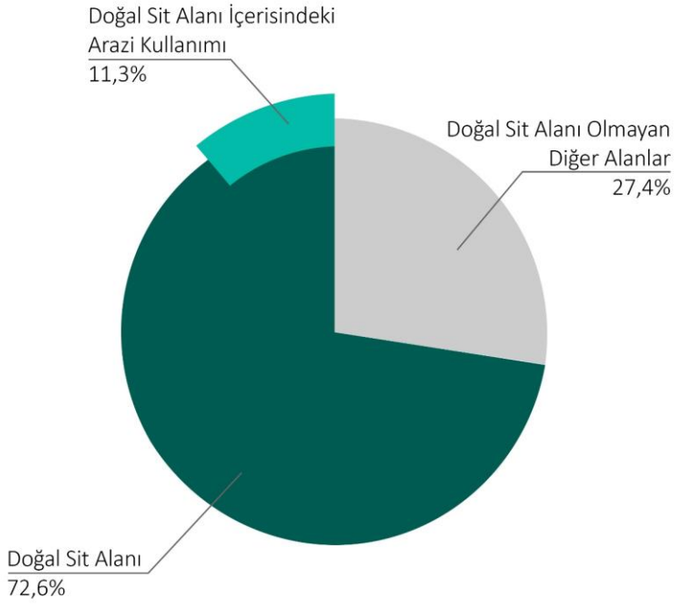

Grafik 36. Heybeliada Doğal Sit Alanı Alanlarının Dağılımı
(Adalar Doğal Sit Alanları için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

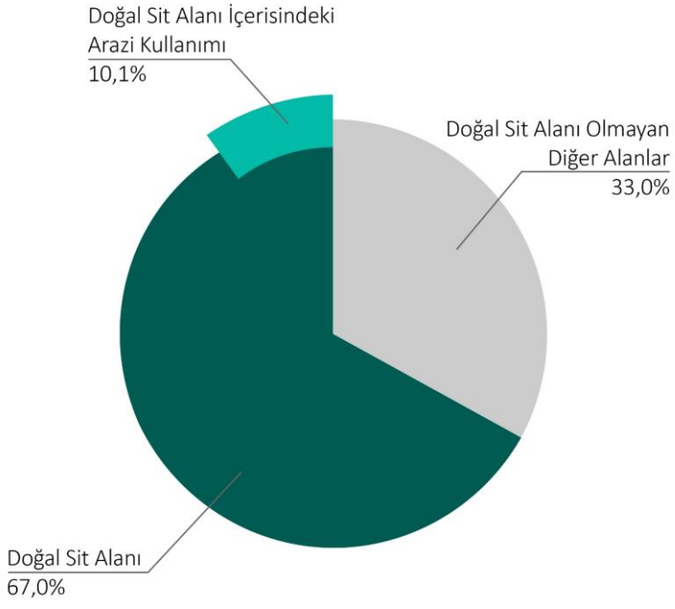

Grafik 37. Büyükada Doğal Sit Alanı Alanlarının Dağılımı
(Adalar Doğal Sit Alanları için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

Bu farklı nitelikteki doğal sit alanlarının adalar genelindeki dağılımı incelendiğinde, Kınalıada'nın %62,64'ü doğal sit alanıdır. Adanın bu doğal sit alanlarının 599.072m^2 ile %44,47'si 1. derece doğal sit kategorisindeki alanlardır. Bu birinci derece doğal sit alanında 18.958m^2 inşaat alanı olduğu tespit edilmiştir. Bu alan içindeki arazi kullanımları incelendiğinde, ağaçlık alan, belediye hizmet alanı, dini tesis alanı, konut alanı, mezarlık alanı, plaj alanı, sosyokültürel tesis alanı, spor alanı gibi pek çok kullanım olduğu görülmüştür. Adanın 2. derece doğal sit alanları yüz ölçümü 160.360m^2 'dür ve adanın %11,90'nı teşkil etmektedir. Bu alanın içinde 2.036m^2 inşaat alanı olduğu saptanmıştır. Bu 2. derece doğal sit alanı içinde, ağaçlık alan, dini tesis alanı, konut alanı, plaj alanı gibi arazi kullanımları olduğu analiz edilmiştir. Adanın 3. derece doğal sit alanları 84.434m^2 ile %6,27'dir. Bu doğal sit kategorisinde ise 4.886m^2 yapılı çevre olduğu saptanmıştır. Bu kategorideki alanlardaki arazi kullanımları ağaçlık alan, belediye hizmet alanı, konut alanı ve mezarlık alanı olarak belirlenmiştir.

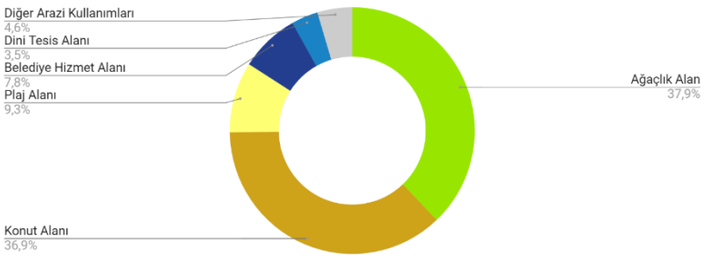

Grafik 38. Kınalıada Doğal Sit Alanları İçerisinde Kalan Orman Dışı Arazi Kullanım Dağılımı (Adalar Doğal Sit Alanları için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

Burgazada'daki doğal sit alanları incelendiğinde 1.008.232m^2 ile adanın %66,17'sinin koruma altında olduğu saptanmıştır. Bu doğal sit alanları içinde 1. derece doğal sit alanının oranı 973.026m^2 ile %63,86'dır. Bu alanların içinde 28.123m^2 yapılaşma olduğu saptanmıştır. Bu kategorideki doğal sit alanı içinde dini tesis alanı, eski at ahırları alanı, kıyı şeridi, konut alanı, mezarlık alanı, ticaret alanı gibi arazi kullanımları olduğu tespit edilmiştir. Ada'da 2. derece doğal sit alanı 19.448m^2 ile adanın %1,28'ini kaplamaktadır. Bu alanların içinde 14.690m^2 inşaat alanı olduğu görülmüştür. 2. derece doğal sit alanı içinde konut alanı olduğu saptanmıştır. Burgazada'daki 3. derece doğal sit alanı ise tüm adanın sadece %1,03 oranı ile 15.758m^2 olduğu tespit edilmiştir. Bu alanda 12.969m^2 yapılaşma tespit edilmiştir. Eski at ahırları alanı ve konut alanı bu sit alanı içindeki yapılı çevre unsurları olarak belirlenmiştir.

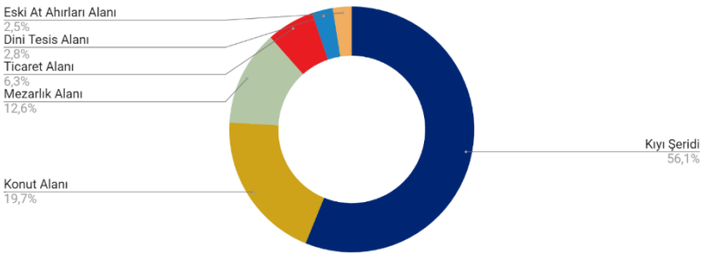

Grafik 39. Burgazada Doğal Sit Alanları İçerisinde Kalan Orman Dışı Arazi Kullanım Dağılımı (Adalar Doğal Sit Alanları için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

Heybeliada, ada yüz ölçümüne olan %72,61 oranı ile en büyük doğal sit alana sahip olan adadır. 1.649.604m^2 ile adanın %66,12'si 1. derece doğal sittir. Bu alanların içinde 77.549m^2 yapılaşma vardır. Askeri tesis alanı, dini tesis alanı, hayvan barınağı alanı, konut alanı, mezarlık alanı, plaj alanı, sağlık tesis alanı, sanatoryum alanı, sosyokültürel tesis alanı, spor alanı, ticaret alanı, turizm alanı gibi çok çeşitli arazi kullanımının birinci sit alanı içinde olduğu tespit edilmiştir. 2. derece ve 3. derece doğal sit alanları ise sırası ile %4,89 ve %1,59 oranındadır. 2. derece doğal sit alanı içindeki yapılı çevre 7.480m^2'dir. Bu alan içindeki arazi kullanımları değerlendirildiğinde, askeri tesis alanı, konut alanı, plaj alanı, sağlık tesis alanı ve sanatoryum alanını bir kısmının bu alan içinde kaldığı görülmüştür. 3. derece doğal sit alanındaki yapılaşmanın 14.886m^2 olduğu saptanmıştır. 3. derece doğal sit alanında konut alanı, plaj alanı ve sanatoryum alanının devamı olduğu saptanmıştır.

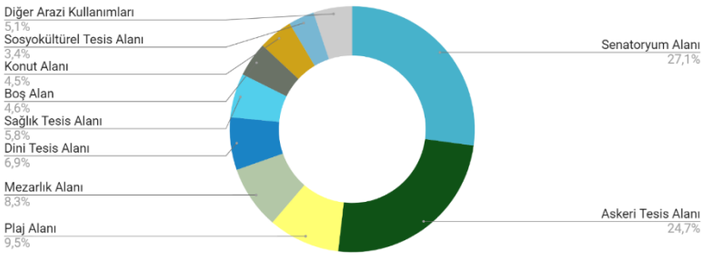

Grafik 40. Heybeliada Doğal Sit Alanları İçerisinde Kalan Orman Dışı Arazi Kullanım Dağılımı (Adalar Doğal Sit Alanları için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

Büyükada'daki doğal sit alanları adanın yüzölçümünün %66,98'ni kaplamaktadır. Bu doğal sit alanlarındaki dağılım incelendiğinde 1. derece doğal sit alanı 3.131.540m^2 ile doğal sit alanının %58,53'ünü teşkil ettiği saptanmıştır. 1. derece doğal sit alanları içinde 73.069m^2 yapılı alan olduğu tespit edilmiştir. Bu alan içinde; park ve yeşil alan, ağaçlık alan, belediye hizmet alanı, dini tesis alanı, eğitim tesis alanı, eski at ahırları alanı, hayvan barınağı alanı, heliport alanı, idari tesis alanı, kentsel ve teknik altyapı alanı, konut alanı, mezarlık alanı, plaj alanı, spor alanı, ticaret alanı ve turizm alanı gibi çeşitli arazi kullanımları olduğu tespit edilmiştir. 239.919m^2 ile 2. derece doğal sit alanı içindeki yapılaşma 35.786m^2'dir. Bu alandaki arazi kullanımları incelendiğinde, park ve yeşil alan, ağaçlık alan, belediye hizmet alanı, dini tesis alanı, eski at ahırları alanı, kentsel ve teknik altyapı alanı, konut alanı, plaj alanı, sosyokültürel tesis alanı, spor alanı, ticaret alanı ve turizm alanı gibi pek çok kullanım olduğu görülmüştür. 211.875m^2 olan 3. derece doğal sit alanlarındaki yapılaşma incelendiğinde 20.404m^2 bina inşaat alanı olduğu saptanmıştır. Bu 3. derece doğal sit alanı içindeki arazi kullanımları analiz edildiğinde, ağaçlık alan, belediye hizmet alanı, dini tesis alanı, eğitim tesis alanı, kentsel ve teknik altyapı alanı, spor alanı, ticaret alanı ve turizm alanı gibi farklı kullanımların olduğu görülmüştür.

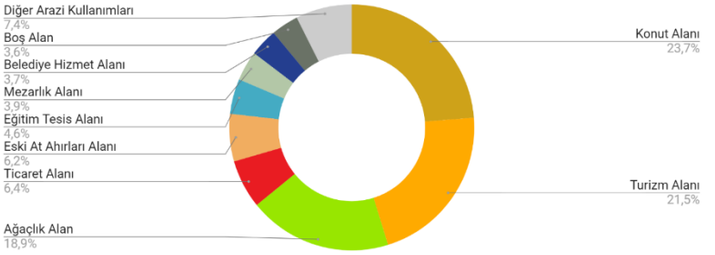

Grafik 41. Büyükada Doğal Sit Alanları İçerisinde Kalan Orman Dışı Arazi Kullanım Dağılımı (Adalar Doğal Sit Alanları için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

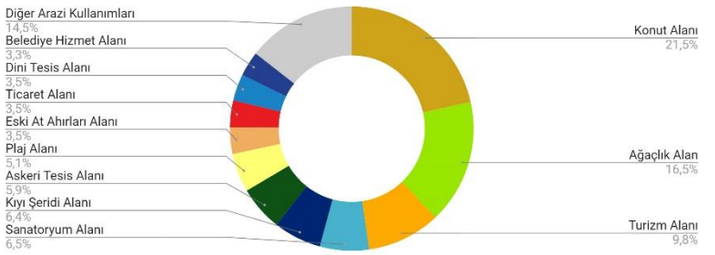

Grafik 42. Adalar Doğal Sit Alanları İçerisinde Kalan Orman Dışı Arazi Kullanım Dağılımı (Adalar Doğal Sit Alanları için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

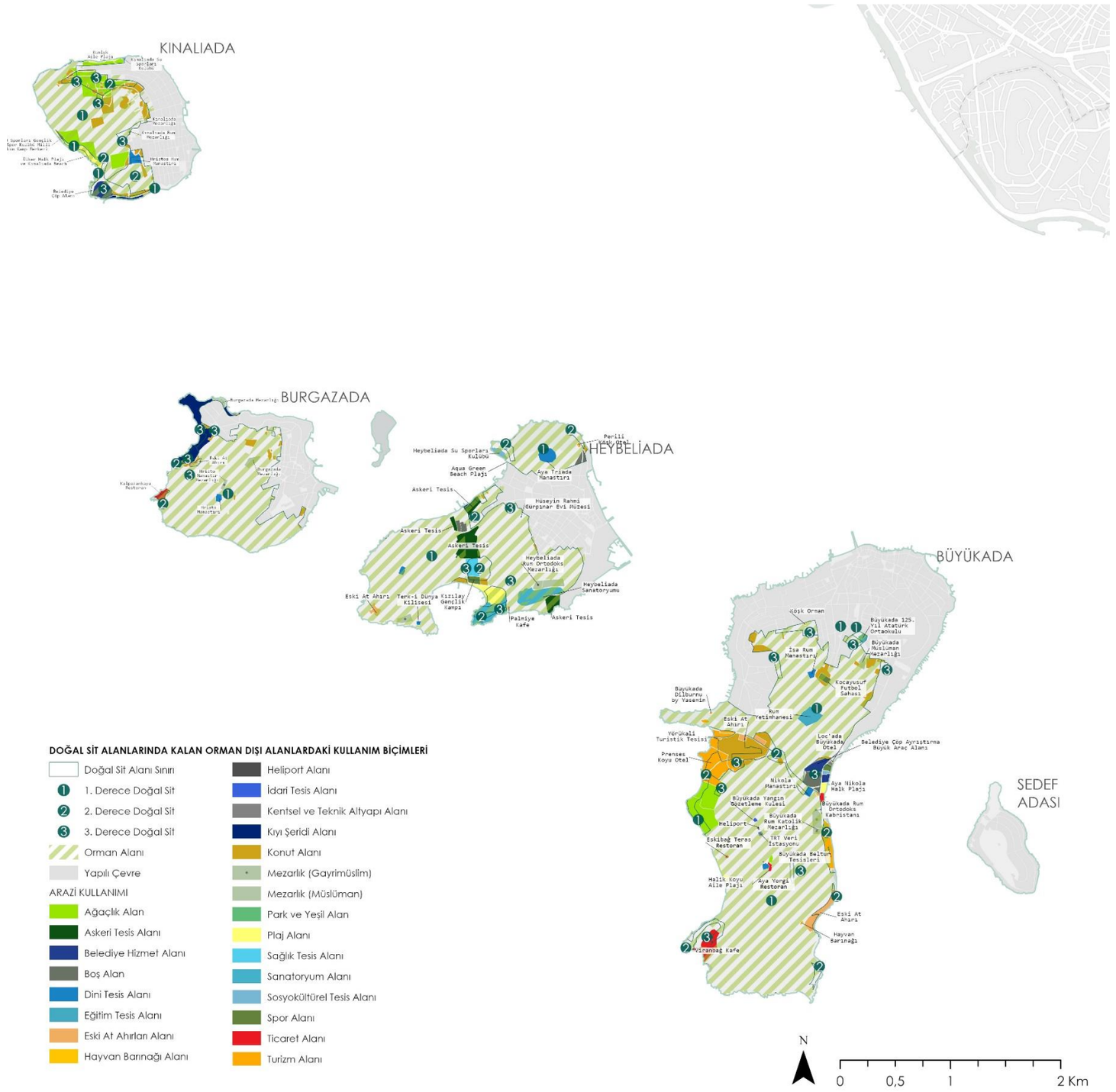

Şekil 112. Adalar Doğal Sit Alanları Analizi
(6360 Sayılı Kanun ve 1/5000 Ölçekli Adalar Kentsel Sit Alanları Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı'ndan üretilmiştir)

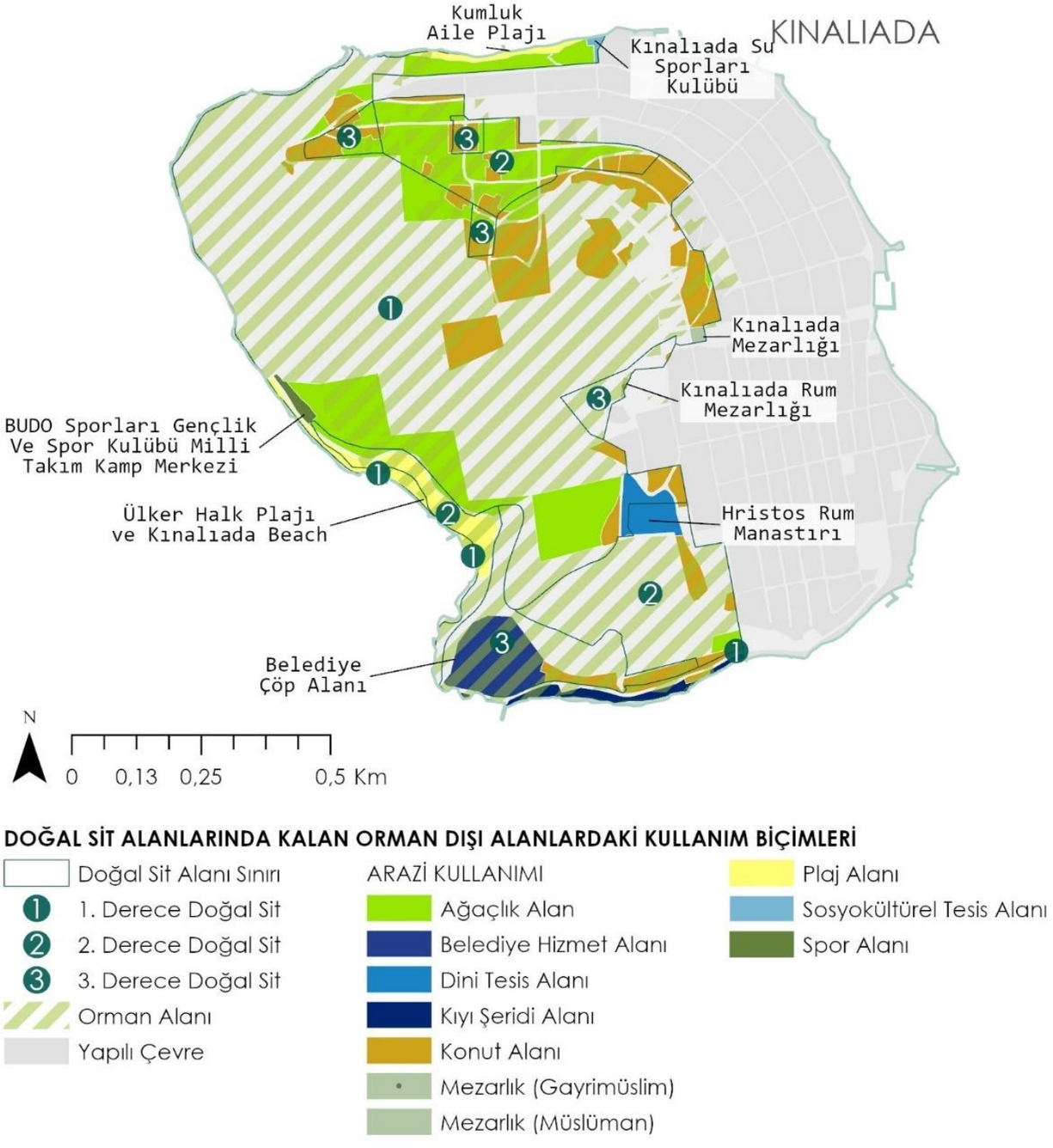

Şekil 113. Kınalıada Doğal Sit Alanları İçerisinde Kalan Orman Dışı Arazi Kullanım Analizi
(6360 Sayılı Kanun ve 1/5000 Ölçekli Adalar Kentsel Sit Alanları Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı'ndan üretilmiştir)

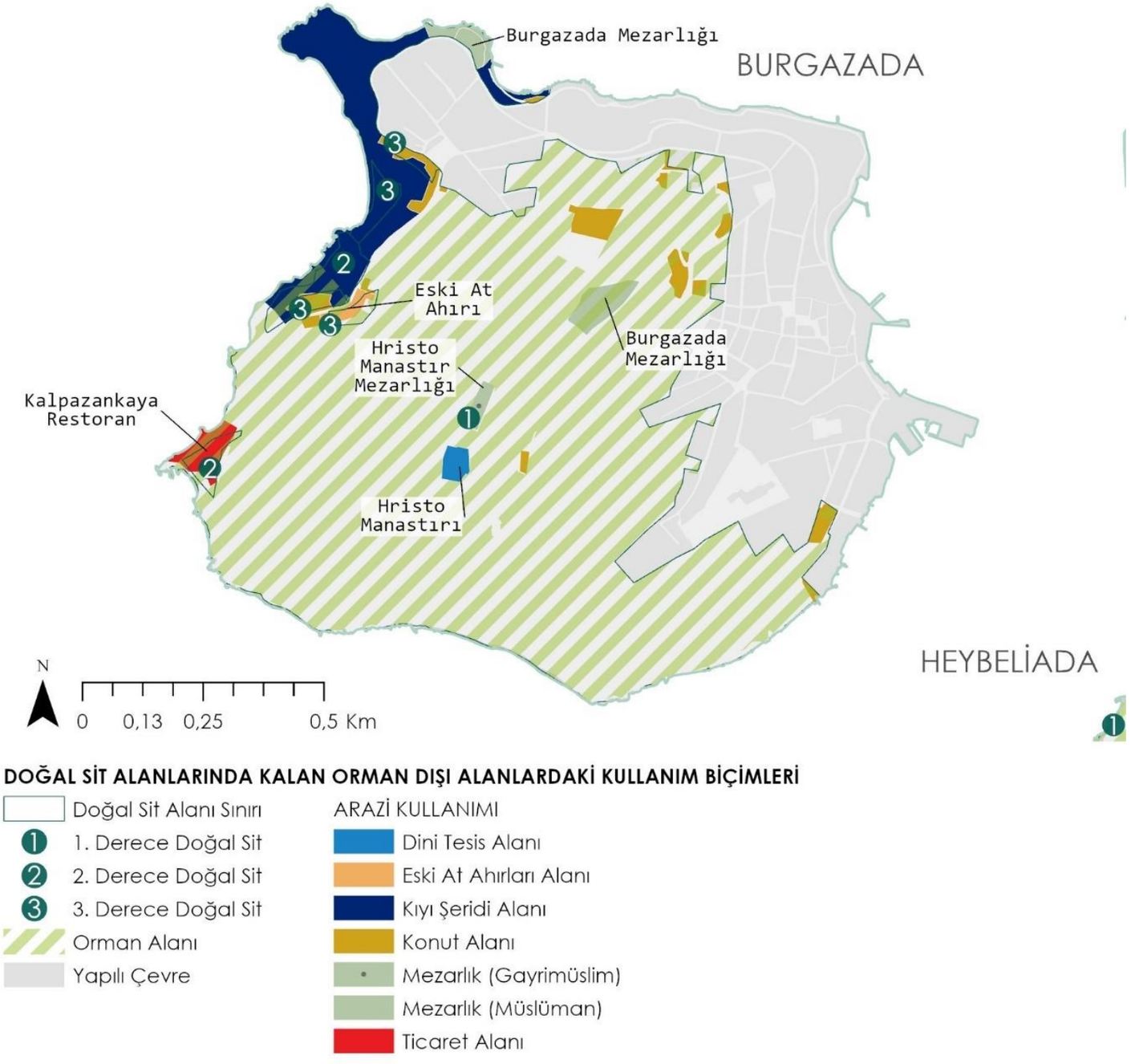

Şekil 114. Burgazada Doğal Sit Alanları İçerisinde Kalan Orman Dışı Arazi Kullanım Analizi
(6360 Sayılı Kanun ve 1/5000 Ölçekli Adalar Kentsel Sit Alanları Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı'ndan üretilmiştir)

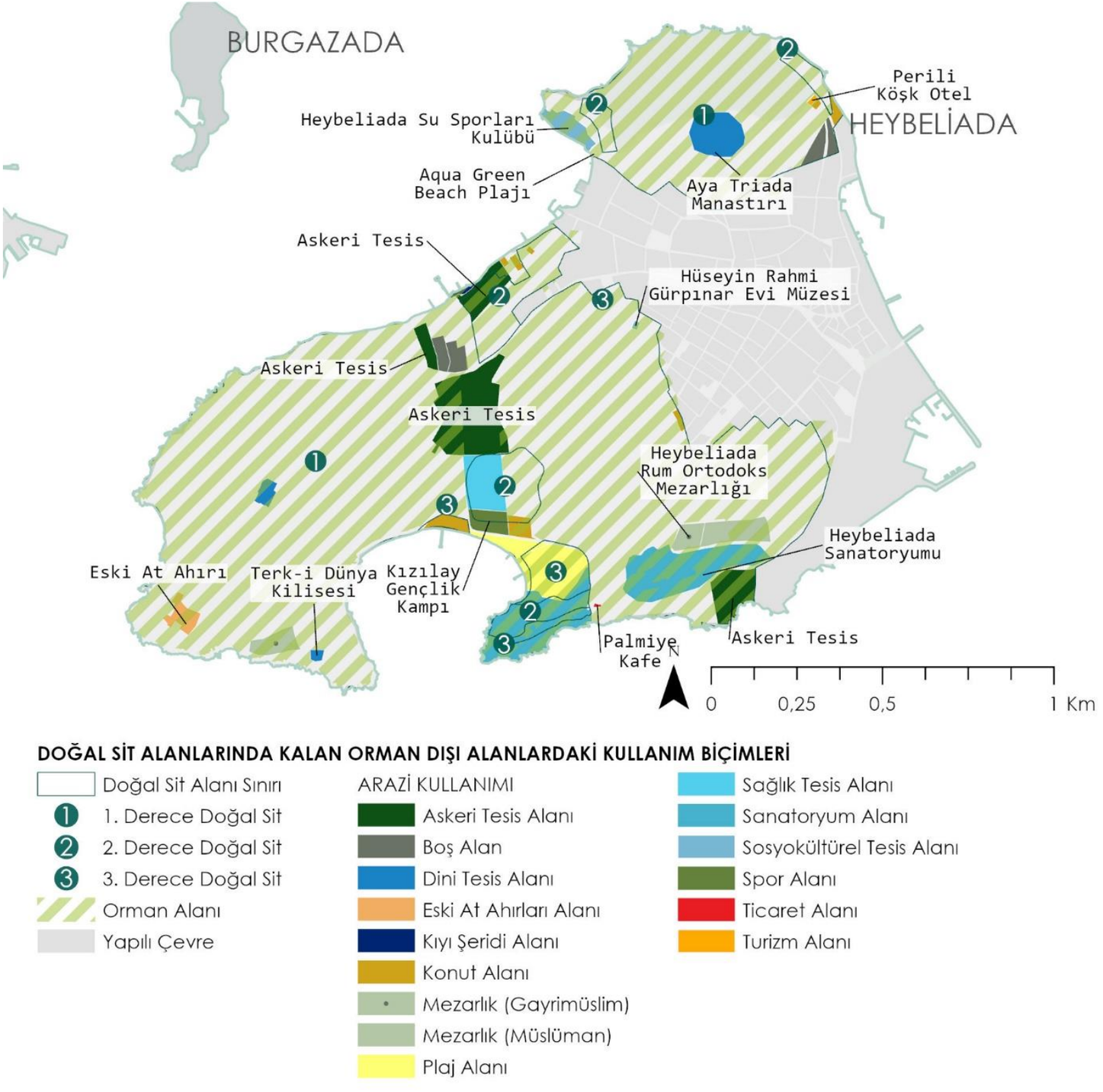

Şekil 115. Heybeliada Doğal Sit Alanları İçerisinde Kalan Orman Dışı Arazi Kullanım Analizi
(6360 Sayılı Kanun ve 1/5000 Ölçekli Adalar Kentsel Sit Alanları Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı'ndan üretilmiştir)

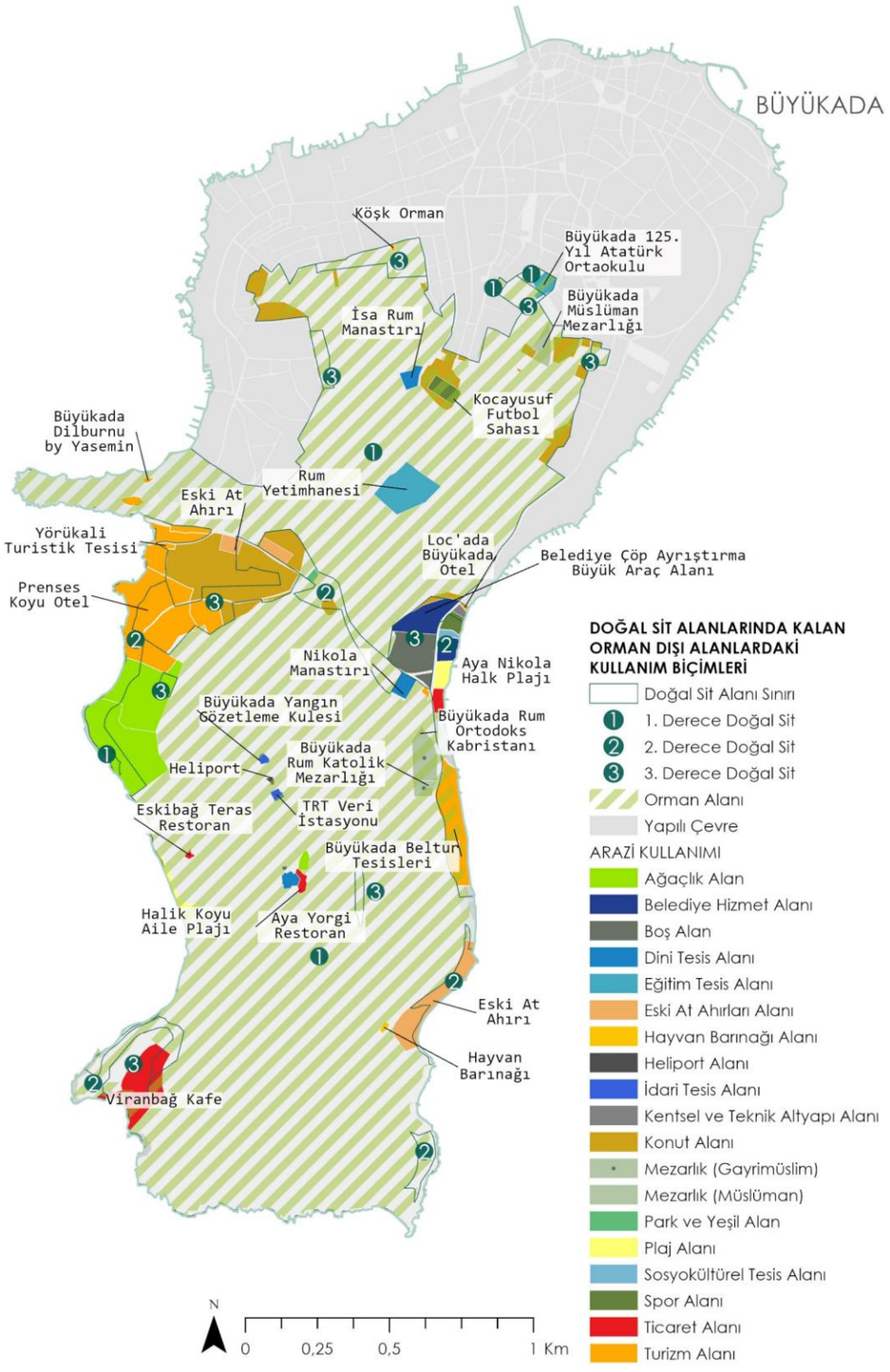

Şekil 116. Büyükada Doğal Sit Alanları İçerisinde Kalan Orman Dışı Arazi Kullanım Analizi
(6360 Sayılı Kanun ve 1/5000 Ölçekli Adalar Kentsel Sit Alanları Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı'ndan üretilmiştir)

A-EKO-7: Yeşil Alanlar Örüntüsü

Yeşil alanlar örüntüsü analizinde adalar orman alanları, ağaçlık alanları, spor tesisleri, parkları, boş alanları, mezarlıkları ele alarak kitle etkisi taşıyan açık yeşil alanlar belirlenmiştir. Orman alanları içindeki kullanımları inceleyebilmek için mesire alanları ve tabiat parkı alanları analize eklenmiştir. Yeşil alan dağılımının eğimin yapılaşmaya uygun olmadığı alanlarda yoğunlaştığı saptanmıştır. Orman alanlarının içinde kuru dere yataklarının varlığı gözlemlenmiştir.

596.034m^2 ile Adalar yüz ölçümünün %5,41'i yeşil alan örüntüsünün parçası olan ağaçlık alan, mezarlık, boş alan, park, spor alanı gibi yeşil servis alanlarından oluşmaktadır. %54,17 ağaçlık alan vardır. Alan değerlendirmeleri yapılarak servis niteliği belirlenebilecek %18,3 oranında boş alan varlığı saptanmıştır. Bu yeşil servis alanlarına ek olarak mesire ve tabiat parklarını içine alan doğal orman alanı 6.440.390m2 olarak belirlenmiştir. Adalar'daki orman alanlarının %5,75''i mesire alanları, %3,69'u ise tabiat parkı alanlarından oluşmaktadır.

Tablo 48. Adalar Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi

	Toplam Alan (m²)	Orman Alanlar İçinde Kalan	Orman Alanları Dışında Kalan	Orman Alanlar İçinde Kalan (%)	Orman Alanları Dışında Kalan (%)
Ağaçlık Alan	322.884,5	76.409,4	246.475,1	23,7%	76,3%
Boş Alan	109.551,3	509,3	109.042,0	0,5%	99,5%
Gayrimüslim Mezarlığı	45.322,5	24.867,3	20.455,2	54,9%	45,1%
Müslüman Mezarlığı	39.954,8	23.010,8	16.944,0	57,6%	42,4%
Park ve Yeşil Alan	43.120,8	6.719,6	36.401,2	15,6%	84,4%
Spor Alanı	35.200,4	5.916,9	29.283,5	16,8%	83,2%
Servis Alanları Toplam	**596.034,3**	**137.433,2**	**458.601,1**	**23,1%**	**76,9%**

(Adalar Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

Tablo 49. Adalar Mesire ve Tabiat Parkları Dağılımı

	Toplam Alan (m²)	Oran
Mesire Alanı	370.473	5,75%
Tabiat Parkı	237.961	3,69%
Toplam	**608.434**	**9,45%**
Toplam Orman Alanı	**6.440.390**	**100%**

(Adalar Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

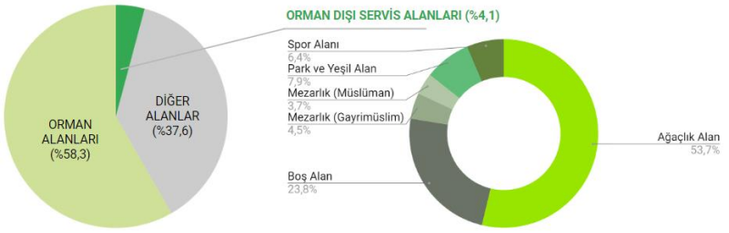

Grafik 43. Adalar Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi
(Adalar Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

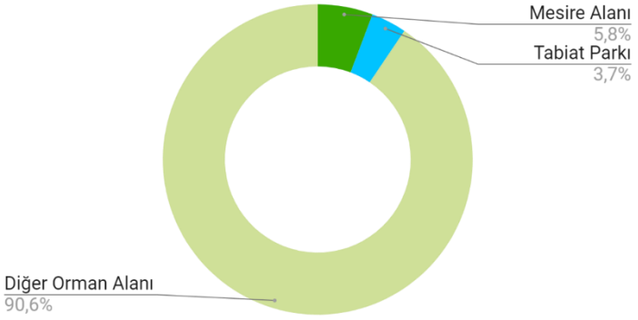

Grafik 44. Adalar Orman Alanları içindeki Yeşil Alan Dağılımı
(Adalar Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

Adalar özelinde yeşil alan örüntüsü değerleri analiz edildiğinde, Kınalıada'nın orman alanlarına ek olarak ağaçlık alan, mesire alanı, spor alanı, park ve mezarlık alanı olduğu görülmüştür. Bu yeşil örüntü içindeki servis alanlarının %84,4'ü ağaçlandırılmış alandır. %6,7'si spor alanı, %6,1'i Gayrimüslim ve %1,4'ü Müslüman mezarlığı, %1,4'ü de park alanıdır. Kınalıada'da 20.170 m^2 mesire alanı bulunmaktadır. Kınalıada'da fonksiyonu saptanmamış yeşil alana rastlanmamıştır.

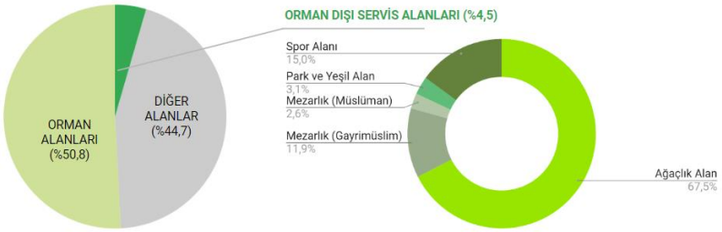

Grafik 45. Kınalıada Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi
(Adalar Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

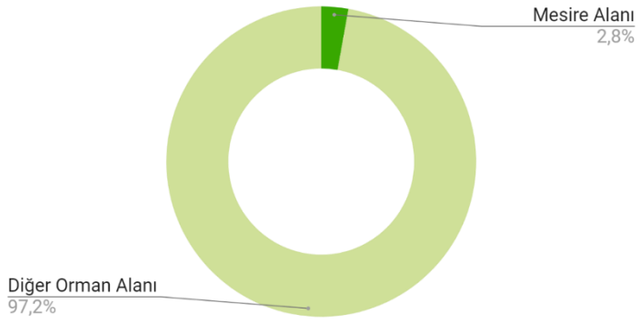

Grafik 46. Kınalıada Orman Alanları içindeki Yeşil Alan Dağılımı
(Adalar Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

Burgazada'daki yeşil alan örüntüsünde orman alanları dışında mezarlıklar, parklar ve spor alanları bulunmaktadır. Yeşil örüntü içerisinde servis alanlarının %7,8'i Gayrimüslim, %34,2'si Müslüman olmak üzere yaklaşık 16.500m^2'lik mezarlık alanı vardır. %5,5 spor alanı ve %6,6 oranında park alanı bulunmaktadır. Adada 12.004m^2 büyüklüğünde mesire alanı olduğu saptanmıştır. Burgazada yeşil alan örüntüsünde işlevi belirlenmemiş 18.018m^2 boş alan vardır. Bu boş alanların yeşil alan örüntüsü içinde korunarak işlev tanımlamasının gerekliliği tespit edilmiştir.

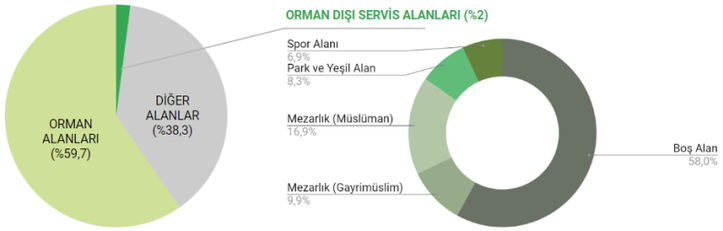

Grafik 47. Burgazada Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi
(Adalar Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

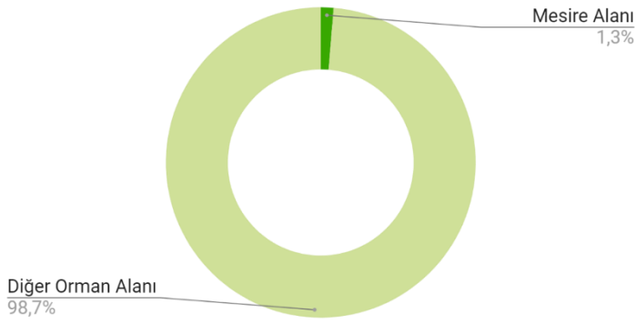

Grafik 48. Burgazada Orman Alanları içindeki Yeşil Alan Dağılımı
(Adalar Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

Heybeliada'nın tüm adalar içinde 124.590 m^2 ile en geniş tabiat parkı yüz ölçümüne sahip olduğu saptanmıştır. 198.496 m^2 büyüklüğündeki mesire alanları yeşil alan örüntüsü içinde önemli bir işlevi tarif etmektedir. Bu orman alanı içindeki kullanımlara ek olarak, %19 oranında Gayrimüslim ve %17,7 Müslüman mezarlık alanları, %18,1 oranında park ve %10,9 spor alanı bulunduğu tespit edilmiştir. Bu yeşil servis alanlarına ek olarak, %34,3 oranıyla 24.723m^2 boş alan olduğu analiz edilmiştir.

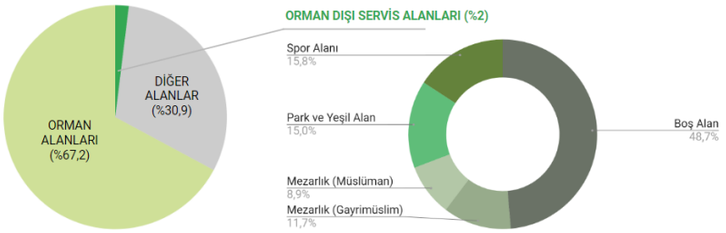

Grafik 49. Heybeliada Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi
(Adalar Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

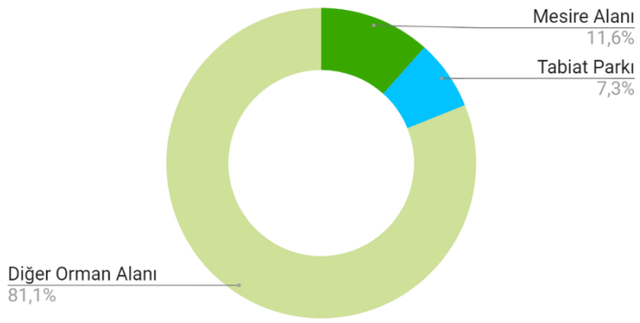

Grafik 50. Heybeliada Orman Alanları içindeki Yeşil Alan Dağılımı
(Adalar Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

Büyükada yeşil alanlar örüntüsü değerlendirildiğinde, adanın orman alanı içindeki mesire alanlarının 139.801 m^2 olduğu ve tabiat parkı olarak nitelendirilen bölümün ise 113.370 m^2 olduğu saptanmıştır. Bu orman alanı içindeki kontrollü kullanım alanlarına ek olarak, %55,7 oranında ağaçlık alan olduğu görülmüştür. Yeşil servis alanları analiz edildiğinde, %5,2 Müslüman ve %8,8 Gayrimüslim mezarlıkları, %8,2 park, %6,6 spor alanı olduğu tespit edilmiştir. Büyükada'da 35.292 m^2 ile yeşil alan örüntüsünün %15,6'sının koruma amaçlı kullanım işlevi belirlenmesi gereken boş alan olduğu saptanmıştır.

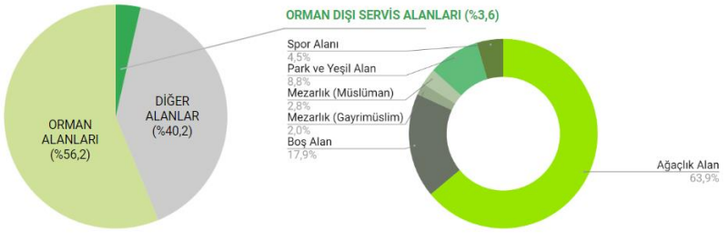

Grafik 51. Büyükada Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi
(Adalar Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

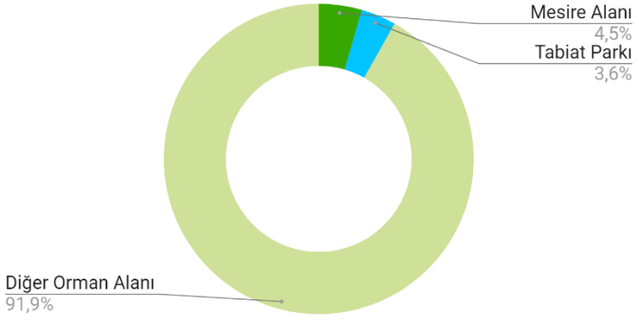

Grafik 52. Büyükada Orman Alanları içindeki Yeşil Alan Dağılımı
(Adalar Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

Sedef Adası'nda yapılan analiz sonucunda adanın yeşil alan örüntüsünün %66,3'nün ağaçlık alan olduğu saptanmıştır. Yaklaşık 7,000m^2'lik park alanı ve 780m^2'lik spor alanı olmak üzere yeşil alan örüntüsünün %6,7'sinin işlevli yeşil servis alanı olduğu tespit edilmiştir. Adanın yeşil alanlar örüntüsünün 31.517m^2 ile %27'sinin boş alan olduğu belirlenmiştir.

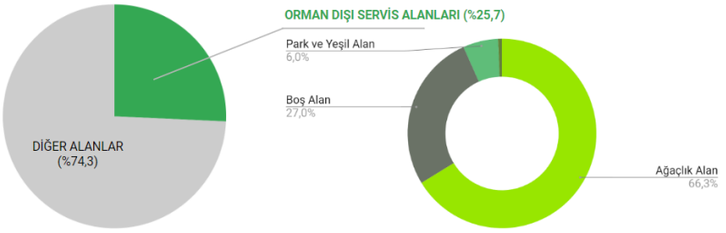

Grafik 53. Sedef Adası Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi
(Adalar Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

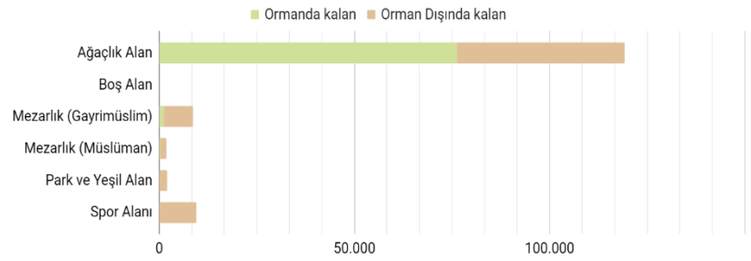

Grafik 54. Kınalıada Yeşil Alanlar Örüntüsü ve Orman Alan İlişkisi
(Adalar Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

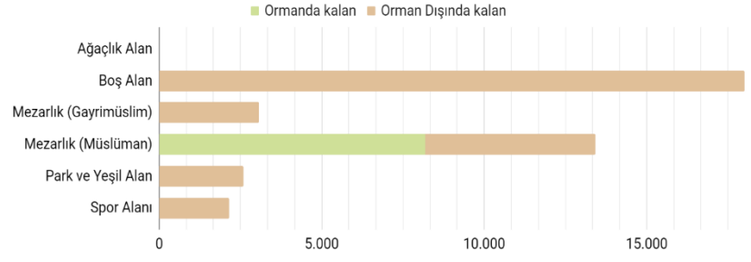

Grafik 55. Burgazada Yeşil Alanlar Örüntüsü ve Orman Alan İlişkisi
(Adalar Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

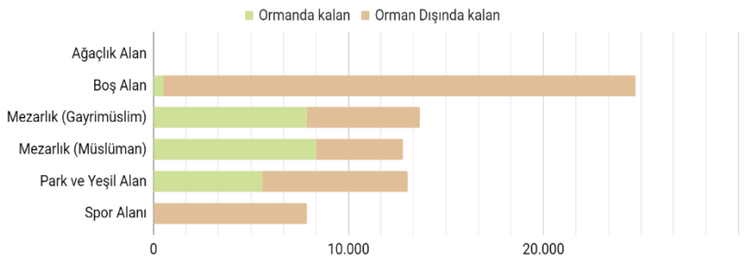

Grafik 56. Heybeliada Yeşil Alanlar Örüntüsü ve Orman Alan İlişkisi
(Adalar Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

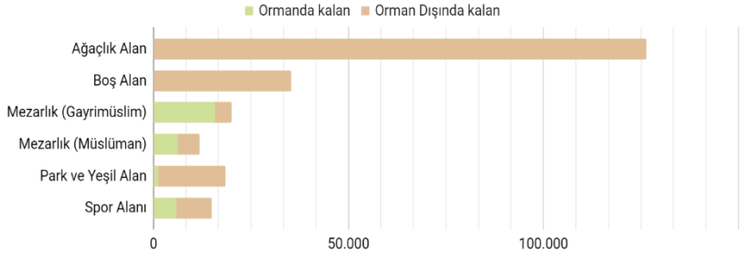

Grafik 57. Büyükada Yeşil Alanlar Örüntüsü ve Orman Alan İlişkisi
(Adalar Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

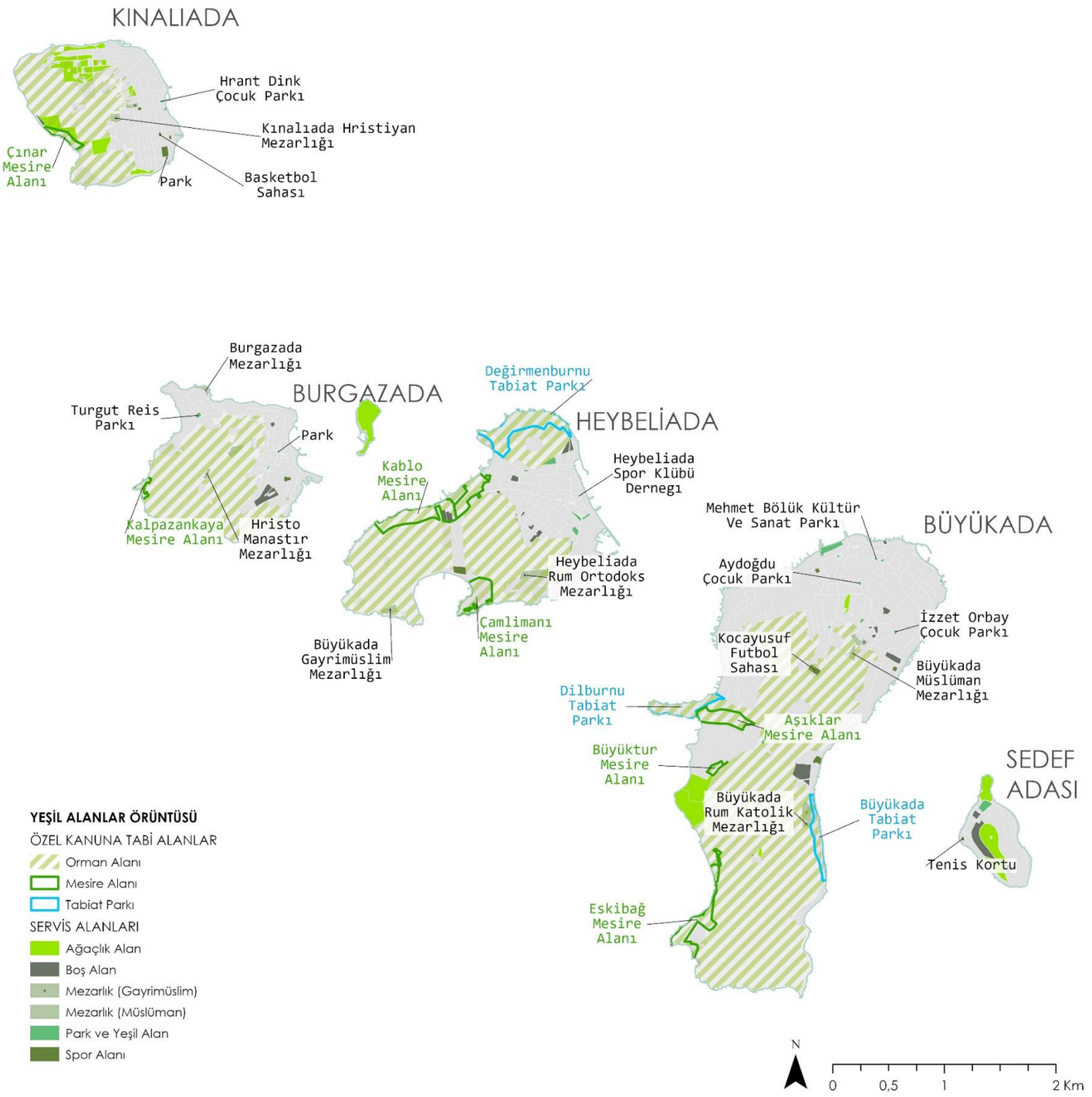

Şekil 117. Adalar Yeşil Alanlar Örüntüsü Analizi
(1/5000 Ölçekli Adalar Kentsel Sit Alanları Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı'ndan üretilmiştir.)

A-EKO-8: Kültürel Peyzaj Alanları

Adalar kültürel peyzaj alanları analizinde, mesireler, tabiat parkları, ağaçlık alanlar, spor alanları, parklar, mezarlıklar ve boş alanlar gibi tasarlanmış kültürel peyzaj unsurlarının[66] altyapı ve diğer arazi kullanımlarının oluşturduğu yapılı çevre gibi kültürel peyzajı şekillendiren birleşenler ile ilişkileri değerlendirilmiştir. Yeşil servis alanları olarak da adlandırılabilen tasarlanmış kültürel peyzaj alanlarının, Adalar'ın yapılaşmış yüz ölçümüne göre dağılımı incelendiğinde, Adalar'ın 653.175m^2 ile %13,6'sının tasarlanmış kültürel peyzaj öğeleri olduğu saptanmıştır. Bu tasarlanmış kültürel peyzaj alanlarının tüm yapılı çevrenin %58 oranındaki konut alanına, yeşil alan servisi verdiği saptanmıştır. Altyapı hizmetlerinden kaynaklanan kültürel peyzaj bileşenleri incelendiğinde ise Adalar genelinde toplam 20.918m^2 ile iskele, kayıkhane, kentsel ve teknik altyapı unsuru olduğu tespit edilmiştir.

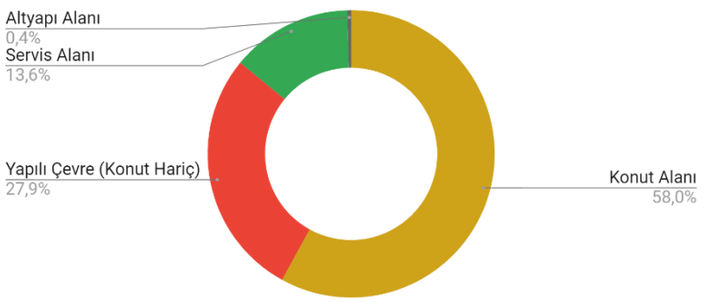

Grafik 58. Adalar Kültürel Peyzaj Alanlarının Arazi Kullanım ile İlişkisi
(Adalar Kültürel Peyzaj Alanları Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

Adalar özelinde bu ilişki incelendiğinde, Kınalıada'da yapılı çevre karakterini konut alanlarının oluşturduğu saptanmıştır. Yapılaşmış alanların %61,5'i konut alanı olarak kullanılmaktadır. Altyapı hizmet alanlarının bir adet iskele, bir kayıkhane, bir de kentsel ve teknik altyapı alanı olduğu saptanmıştır. Bu yapılı çevre karakterinde, 119.305m^2 ile en baskın kültürel peyzaj alanının ağaçlık alan olduğu tespit edilmiştir.

Burgazada'da yapılan analizler, yapılaşmış alanların 333.641m^2 ile %63 oranda konut olduğunu göstermektedir. Diğer adalara oranla yüksek kıyı kullanımı 87.076m^2 ile bu adadadır. Konut alanlarındaki ihtiyacı karşılayan en büyük oranlı yeşil servis alanı, mezarlıklardır. Bu servis alanına ek olarak büyük bir potansiyele sahip olan ve korunarak işlevlendirilmesi gereken 18.018m^2 boş alan olduğu tespit edilmiştir. Altyapı hizmet alanları incelendiğinde ise Burgazada 'da iki iskele alanı olduğu saptanmıştır.

Heybeliada yapılı çevresi incelendiğinde konut alanlarının %40,6 ve askeri alanların %23,5[67] oranla ana karakteri temsil ettiği analiz edilmiştir. Adadaki altyapı hizmetleri incelendiğinde 1.036m^2 kentsel ve teknik altyapı alanı olduğu tespit edilmiştir. Diğer adalardan farklı olarak bu adada orman alanı içindeki kontrollü kullanıma olanak veren 198.496m^2 ile üç mesire alanları ve 124.590m^2 ile bir tabiat parkı bulunmaktadır.

Büyükada'da yapılan kültürel peyzaj alanları analizinde adanın yapılı çevre karakterinin diğer adalar gibi 1.482.583m^2 ile %66,4 oranda konut olduğu tespit edilmiştir. Diğer adalardan farklı olarak, Büyükada'da 184.519m^2 ile turizm alanı %8,3 oranda yer aldığı dikkat çekmiştir. Büyükada'yı diğer adalardan ayıran bu turizm kullanımı, yeşil servis alanlarındaki 139.801m^2 büyüklükte üç mesire alanı ve 113.370m^2 ile büyüklükte iki tabiat parkı ile desteklenmiştir. Adada erişime olanak veren iki iskele ve iki kayıkhane olduğu saptanmıştır.

[66] UNESCO'nun 2002 yılında yayınladığı "Cultural Landscapes: the Challenges of Conservation" adlı yayınında kültürel peyzaj alanlarına dair sınıflandırmalarda kullanılan "tasarlanmış kültürel peyzaj" terimi alınmıştır (sy16).

[67] Bu analizdeki grafikler, analiz haritasındaki ana başlıklara göre hazırlanmıştır. Konut kullanımı çok fazla olduğu için yapılı çevreden ayrılmıştır. Metindeki oran ile grafikteki farklılığın sebebi budur.

Sedef Adası kültürel peyzajının ana karakterini kıyı kullanımlarının ve konut alanlarının oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kıyı ve konut kullanımlarına servis veren bir 7.037m^2 büyüklüğünde park ve 77.234m^2 üç ağaçlandırılmış alan olduğu saptanmıştır. 3.388m^2 plaj alanı olduğu gözlemlenmiştir. Tüm bu kullanımlara hizmeti sağlamaya olanak verebilecek üç farklı odakta toplam 31.517m^2 boş alan olduğu dikkat çekmektedir. Adada erişime olanak veren bir iskele bulunmaktadır.

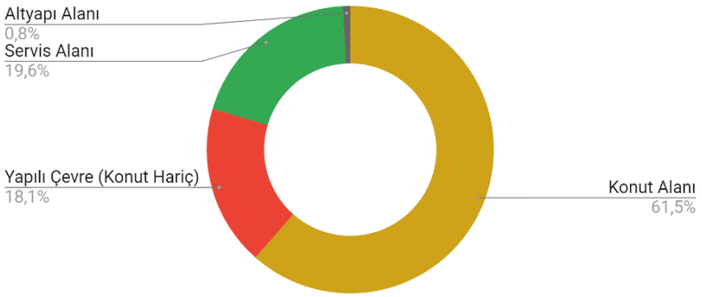

Grafik 59. Kınalıada Kültürel Peyzaj Alanlarının Arazi Kullanım ile İlişkisi
(Adalar Kültürel Peyzaj Alanları Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

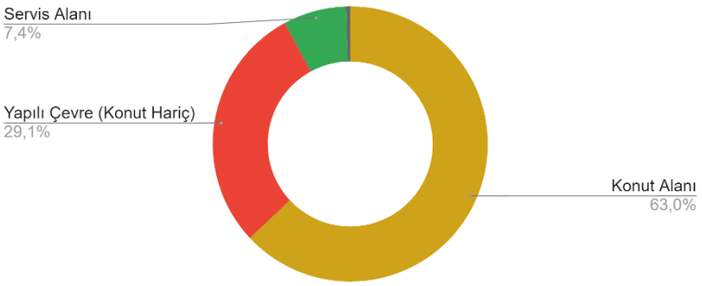

Grafik 60. Burgazada Kültürel Peyzaj Alanlarının Arazi Kullanım ile İlişkisi
(Adalar Kültürel Peyzaj Alanları Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

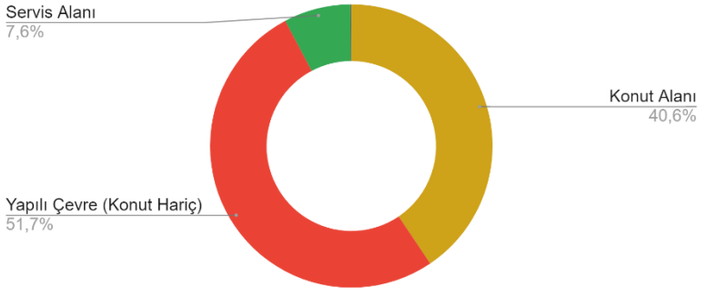

Grafik 61. Heybeliada Kültürel Peyzaj Alanlarının Arazi Kullanım ile ilişkisi
(Adalar Kültürel Peyzaj Alanları Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

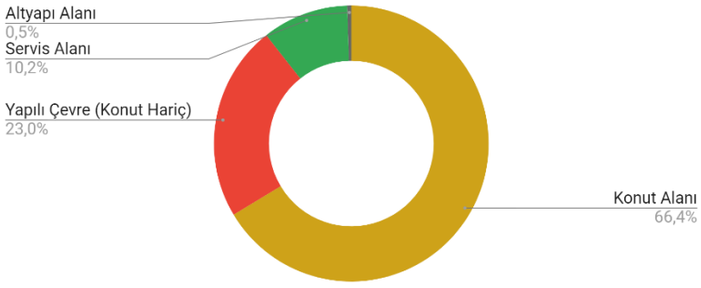

Grafik 62. Büyükada Kültürel Peyzaj Alanlarının Arazi Kullanım ile ilişkisi
(Adalar Kültürel Peyzaj Alanları Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

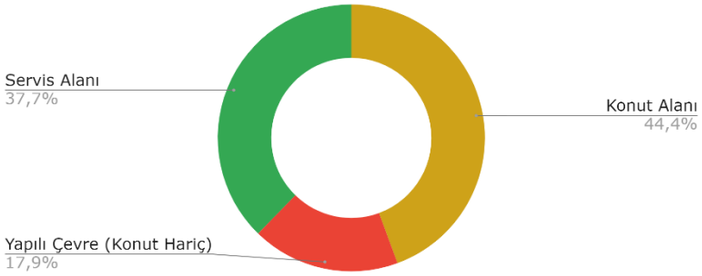

Grafik 63. Sedef Adası Kültürel Peyzaj Alanlarının Arazi Kullanım ile İlişkisi
(Adalar Kültürel Peyzaj Alanları Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

Tablo 50. Adalar Yapılı Çevrede Arazi Kullanım Durumu

Yapılı Çevre / Alan (m2)	Toplam	Burgazada	Büyükada	Heybeliada	Kınalıada	Sedef Adası
Askeri Tesis Alanı	222.454,7		155,9	222.298,8		
Atölye Alanı	548,2		548,2			
Belediye Hizmet Alanı	45.580,1		23.907,4		21.672,7	
Dini Tesis Alanı	89.282,6	18.293,7	25.801,5	32.033,7	13.153,7	
Eğitim Tesis Alanı	57.272,5	734,6	37.357,3	16.977,1	2.203,5	
Eski At Ahırları Alanı	46.906,7	3.285,1	37.419,8	6.201,9		
Hayvan Barınağı Alanı	676,7		676,7			
İdari Tesis Alanı	36.360,2	2.017,2	21.122,2	6.834,2	3.201,4	3.185,2
Kıyı Şeridi Alanı	188.472,8	87.076,7	21.621,6	13.568,8	24.122,2	42.083,5
Konut + Ticaret Alanı	71.887,2	3.846,6	36.496,5	17.305,9	14.238,3	
Konut Alanı	2.780.025,5	333.641,2	1.482.583,7	382.572,4	444.062,6	137.165,7
Plaj Alanı	81.535,2	4.406,8	12.892,3	30.113,0	30.734,2	3.388,8
Sağlık Tesis Alanı	24.841,3	1.140,9	4.930,7	18.529,9	239,9	
Sanatoryum Alanı	86.521,5			86.521,5		
Sosyokültürel Tesis Alanı	100.585,7	17.538,5	55.110,8	13.391,5	14.545,0	
Su Ürünleri Kooperatif Alanı	4.684,8	141,5	145,7	2.747,3	1.650,3	
Ticaret Alanı	72.197,5	11.397,5	50.927,5	192,7	2.961,2	6.718,7
Turizm Alanı	210.096,1	4.040,0	184.519,9	20.573,4	962,7	
Toplam	**4.119.929,4**	**487.560,4**	**1.996.217,5**	**869.862,0**	**573.747,6**	**192.541,8**

(Adalar Kültürel Peyzaj Alanları Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

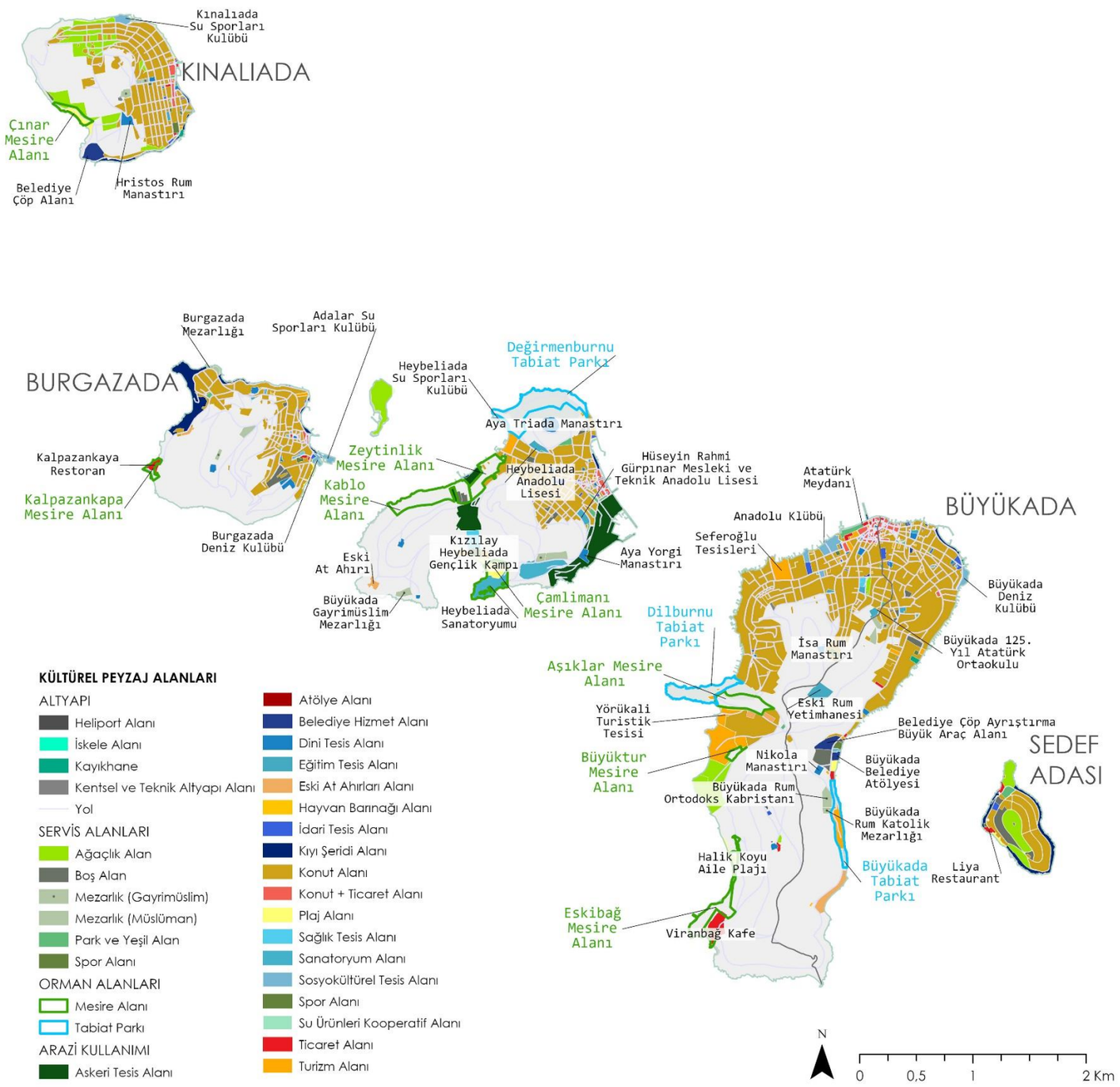

Şekil 118. Adalar Kültürel Peyzaj Alanları Analizi
(6360 Sayılı Kanun, 1/5000 Ölçekli Adalar Kentsel Sit Alanları Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı, İstanbul Turizm Master Planına Altlık Oluşturulması Kapsamında Envanterin Oluşturulması İşi bilgilerinden üretilmiştir.)

A-EKO-9: Dolgu Alanları Analizi

Adalar'daki yapay dolgu alanları incelendiğinde, Adalar yüzölçümünün 607.273m^2 ile %5,5'inin yapay dolgu alanı olduğu saptanmıştır. En fazla dolgunun 287.439m^2 ile Büyükada'da yapıldığı tespit edilmiştir. Bu dolguların iskele, özel tesislerin kıyı düzenlemeleri, yaya alanları düzenlemeleri amaçları ile yapıldığı gözlemlenmiştir. Dolgu alanlarındaki retrospektif inceleme sonunda yüksek oranda dolgunun 1970 öncesinde yapıldığı saptanmıştır (Şekil 124). Tüm adalarda bu amaçlar doğrultusunda doldurulan doğal sahil şeridinin, doğal ada kıyı ilişkisini ve erişim algısını olumsuz etkilediği gözlemlenmiştir. Yapılan analizde bu dolgu alanlarının sadece kıyı şeridinde değil orman içinde de olduğu saptanmıştır. Kınalıada'da 83.957m^2 ile %6,2; Burgazada'da 38.358m^2 ile %2,5, Heybeliada'da 196.363m2 ile %7,9; son olarak Sedef Adası'nda 1.157m^2 ile %0,3 dolgu alanı bulunmaktadır.

Yapay dolgu analizi kapsamında, Adalar genelinde geçirimsiz yüzey analizi yapılmıştır. Geçirimli ve geçirimsiz yüzey oranı tüm adaların yağmur suyu yüzey akışının toprağa ve denize erişme oranları ile ilgili temel bir bilgi verebilmektedir. Adalar'ın geçirimsiz yüzeyleri, yapılaşmış alanları, yapay dolgu alanları ve araç yollarının bir araya getirilmesinden elde edilmiştir. Bu kapsamda, Adalar yüz ölçümünün sadece %18,8'inin geçirimsiz olduğu tespit edilmiştir. Adalar genelinde %5,3 araç ve yaya dolaşımı nedeniyle, %5,5 yapay dolgu nedeniyle, %8,0 yapılaşma nedeniyle geçirimsiz yüzey alanı olduğu saptanmıştır.

Kınalıada'nın 327.122m^2 ile %24,3'ü geçirimsiz yüzey olarak hesaplanmıştır. Bu geçirimsiz yüzeylerin büyük oranda kentsel doku ve sahil düzenlemelerinden kaynaklandığı saptanmıştır. Fakat adanın orman alanı içinde güney ve batı olmak üzere iki alanda yapay dolgu alanı olduğu tespit edilmiştir. Burgazada'nın geçirimsiz yüzeyinin, 214.319m^2 ile %14,1'ini teşkil ettiği görülmüştür. Burgazada'da orman alanı içindeki helipad yapay dolgudan kaynaklanan geçirimsiz yüzey olarak tespiti edilmiştir.

Heybeliada'da 493.600m^2 geçirimsiz yüzey bulunmaktadır ve bu alanın tüm ada yüz ölçümüne oranı %19,8'dir. En geniş geçirimsiz yüzey alanı Heybeliada'da olduğu tespit edilmiştir. Bu geçirimsiz alanlar kentsel doku, kıyı düzenleme gibi benzer nedenlerle arttığı gözlemlenmiştir. Heybeliada'da diğer adalardan farklı olarak güney bakılı Çam Limanı Koyu'nda dolgu faaliyeti yapılmıştır ve orman alanı içinde üç farklı alanda yapay dolgudan kaynaklanan geçirimsiz yüzeyler olduğu tespit edilmiştir. Bu üç odaktan en büyüğünün at barınakları olduğu saptanmıştır.

Büyükada, 991.715m^2 ile %18,5 oranda geçirimsiz yüzeye sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu geçirimsiz yüzeyin ada kıyılarındaki dolgu faaliyetleri ve kentsel doku neticesinde oluştuğu gözlemlenmiştir. Sedef adası ise 52.260m^2 geçirimsiz yüzeye sahiptir. Bu %15,52 orandaki geçirimsiz yüzeyler adanın kentsel dokusundan kaynaklanmaktadır.

Tablo 51. Geçirimli - Geçirimsiz Yüzey Analizi

	Toplam	Oran	Burgazada	Büyükada	Heybeliada	Kınalıada	Sedef Adası
Yol Alanı	585.093	5,3%	68.400	266.064	128.218	100.356	22.055
Bina Taban Alanı	886.649	8,0%	107.561	438.212	169.019	142.808	29.048
Yapay Dolgu Alanı	607.273	5,5%	38.358	287.439	196.363	83.957	1.157
Geçirimsiz Yüzey Toplamı	2.079.015	18,8%	214.319	991.715	493.600	327.122	52.260
Geçirimli Yüzey Toplamı	8.973.562	81,2%	1.309.426	4.358.272	2.001.291	1.020.097	284.475
Ada Alanı	11.052.577	100%	1.523.745	5.349.987	2.494.891	1.347.219	336.735

(Adalar Dolgu Alanları Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

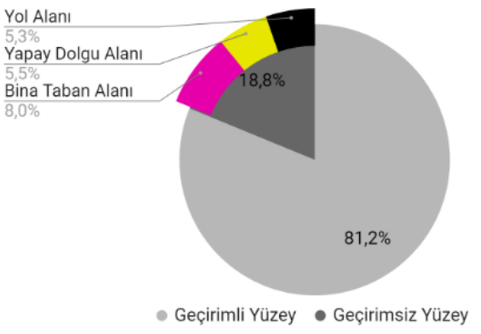

Grafik 64. Adalar Dolgu Alanları Analizi
(Adalar Dolgu Alanları Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur.)

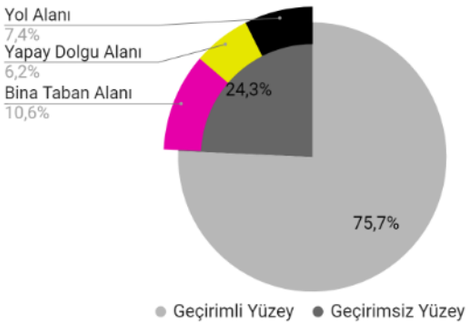

Grafik 65. Kınalıada Dolgu Alanları ve Geçirimsiz Yüzeyler Analizi
(Adalar Dolgu Alanları Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur)

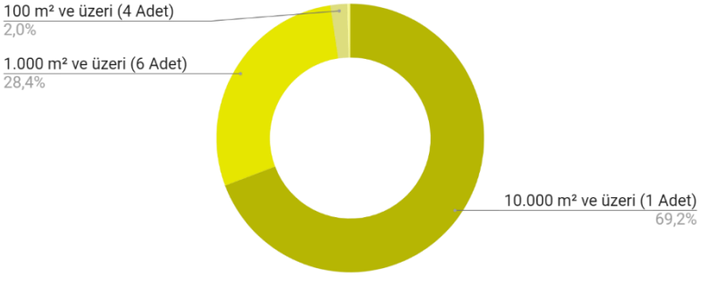

Grafik 66. Kınalıada Dolgu Alanlarının Büyüklüklerine Göre Dağılımı
(Adalar Dolgu Alanları Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur)

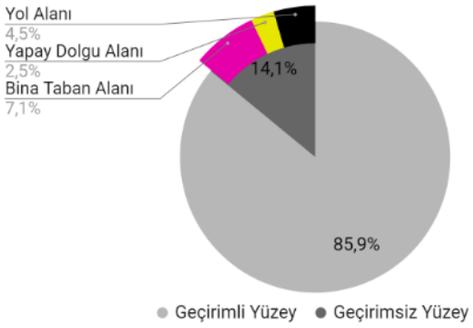

Grafik 67. Burgazada Dolgu Alanları ve Geçirimsiz Yüzeyler Analizi
(Adalar Dolgu Alanları Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur)

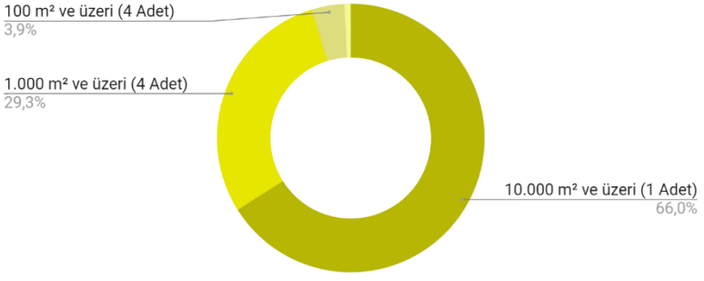

Grafik 68. Burgazada Dolgu Alanlarının Büyüklüklerine Göre Dağılımı
(Adalar Dolgu Alanları Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur)

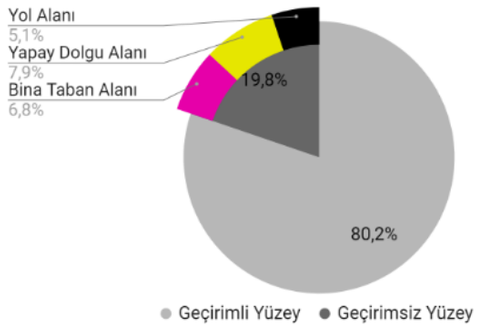

Grafik 69. Heybeliada Dolgu Alanları ve Geçirimsiz Yüzeyler Analizi (Adalar Dolgu Alanları Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur)

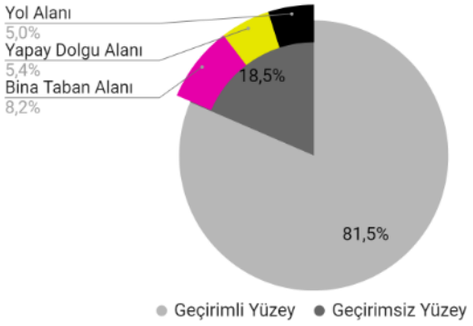

Grafik 71. Büyükada Dolgu Alanları ve Geçirimsiz Yüzeyler Analizi (Adalar Dolgu Alanları Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur)

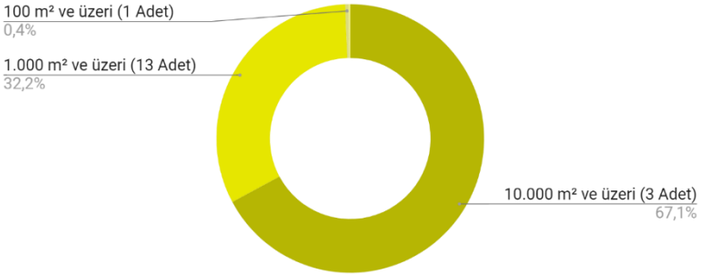

Grafik 70. Heybeliada Dolgu Alanlarının Büyüklüklerine Göre Dağılımı (Adalar Dolgu Alanları Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur)

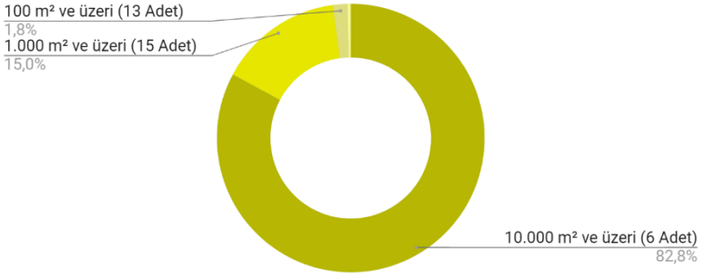

Grafik 72. Büyükada Dolgu Alanlarının Büyüklüklerine Göre Dağılımı (Adalar Dolgu Alanları Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur)

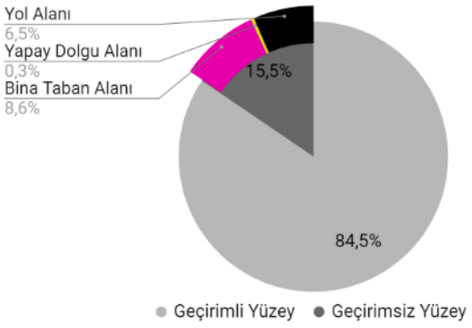

Grafik 73. Sedef Adası Dolgu Alanları ve Geçirimsiz Yüzeyler Analizi
(Adalar Dolgu Alanları Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur)

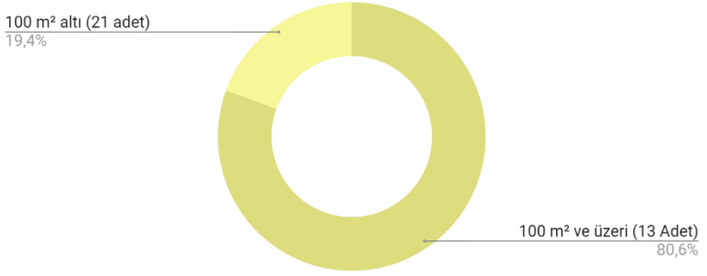

Grafik 74. Sedef Adası Dolgu Alanlarının Büyüklüklerine Göre Dağılımı
(Adalar Dolgu Alanları Analizi için derlenen verilerden oluşturulmuştur)

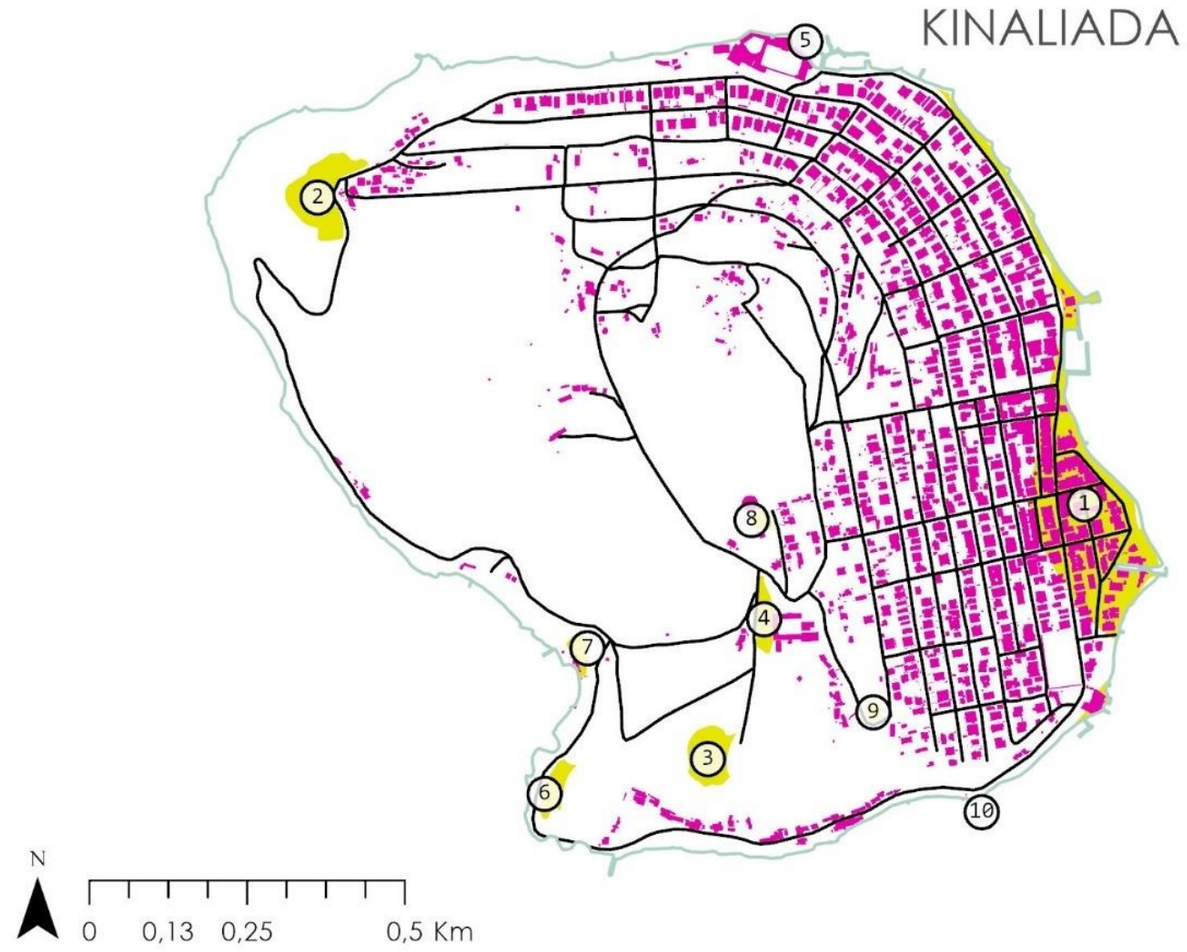

Şekil 119. Kınalıada Dolgu Alanları ve Geçirimsiz Yüzeyler Analizi
(KANİP, 2021 ve 2001 tarihli Adalar İlçesi Jeoloji-Jeoteknik Araştırma Raporu verilerinden elde edilmiştir.)

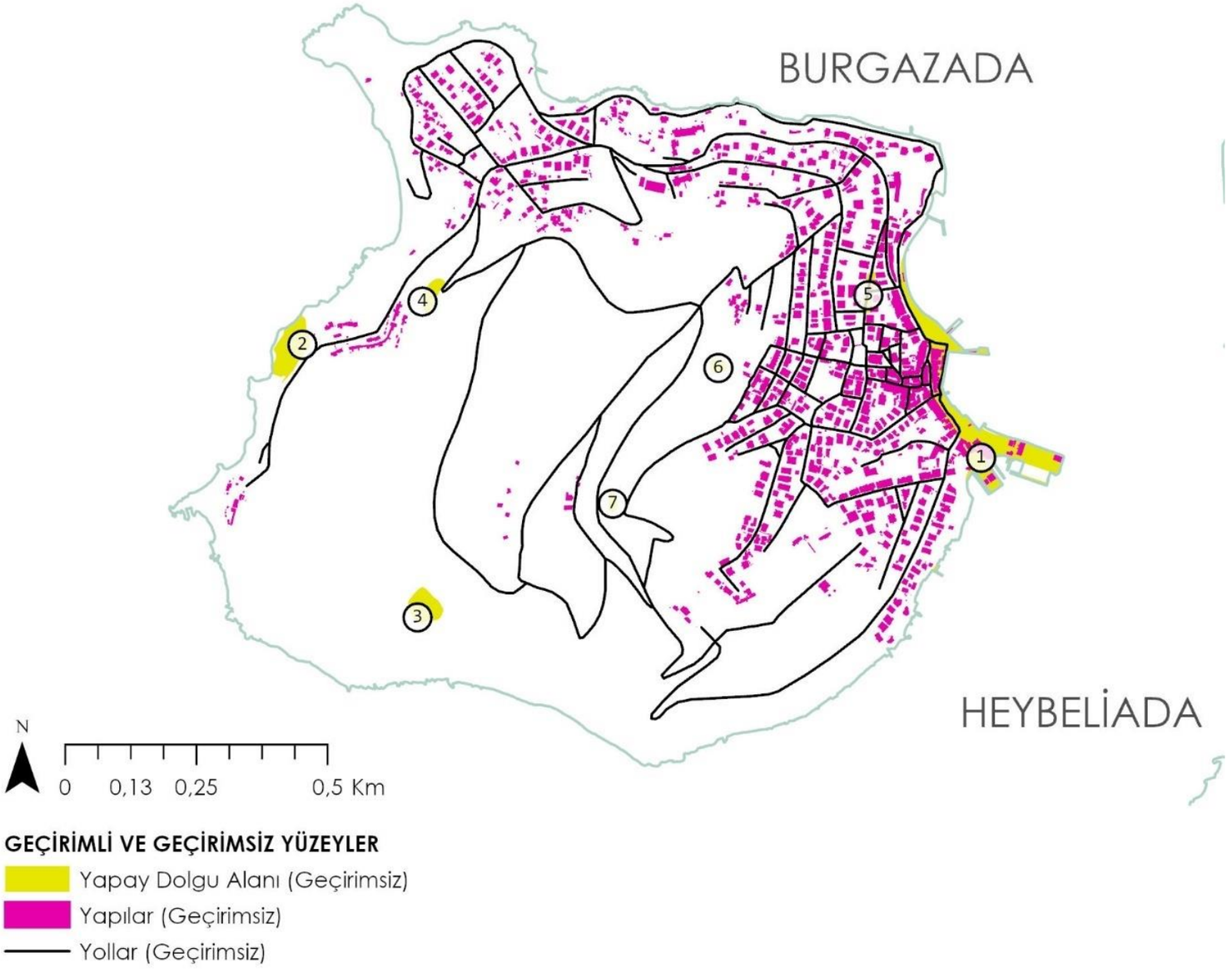

Şekil 120. Burgazada Dolgu Alanları ve Geçirimsiz Yüzeyler Analizi
(KANİP, 2021 ve 2001 tarihli Adalar İlçesi Jeoloji-Jeoteknik Araştırma Raporu verilerinden elde edilmiştir.)

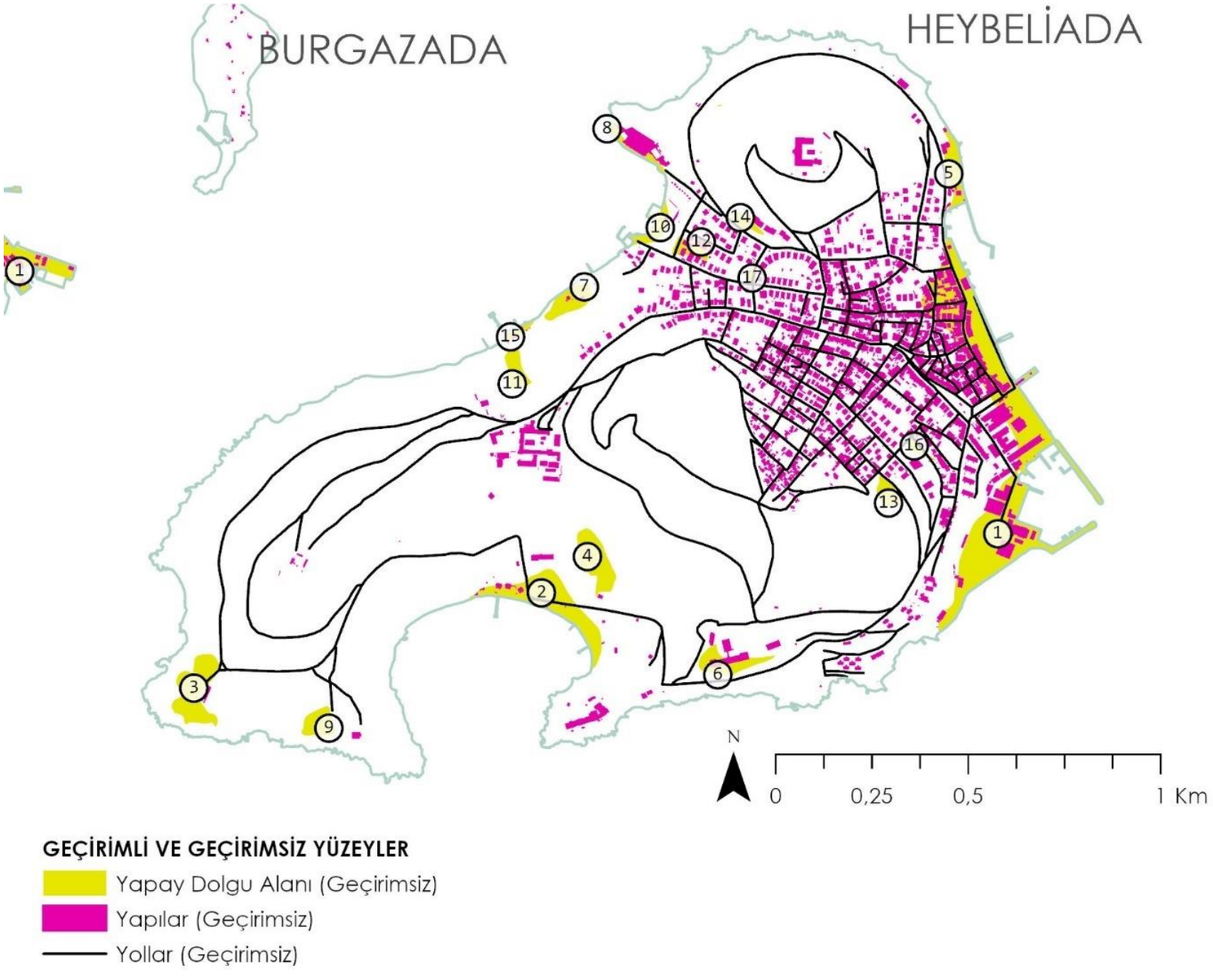

Şekil 121. Heybeliada Dolgu Alanları ve Geçirimsiz Yüzeyler Analizi
(KANİP, 2021 ve 2001 tarihli Adalar İlçesi Jeoloji-Jeoteknik Araştırma Raporu verilerinden elde edilmiştir.)

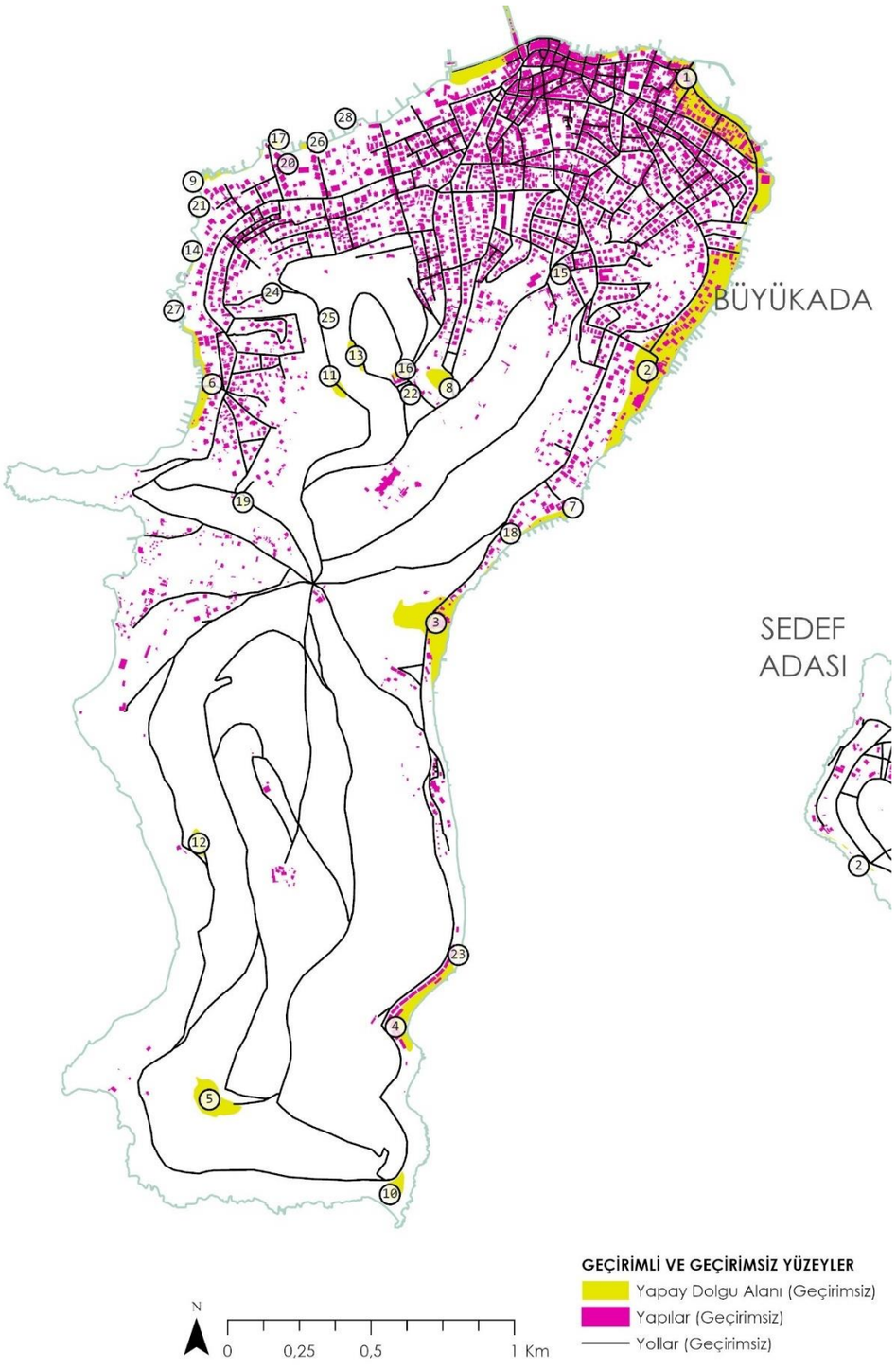

Şekil 122. Büyükada Dolgu Alanları ve Geçirimsiz Yüzeyler Analizi
(KANİP, 2021 ve 2001 tarihli Adalar İlçesi Jeoloji-Jeoteknik Araştırma Raporu verilerinden elde edilmiştir.)

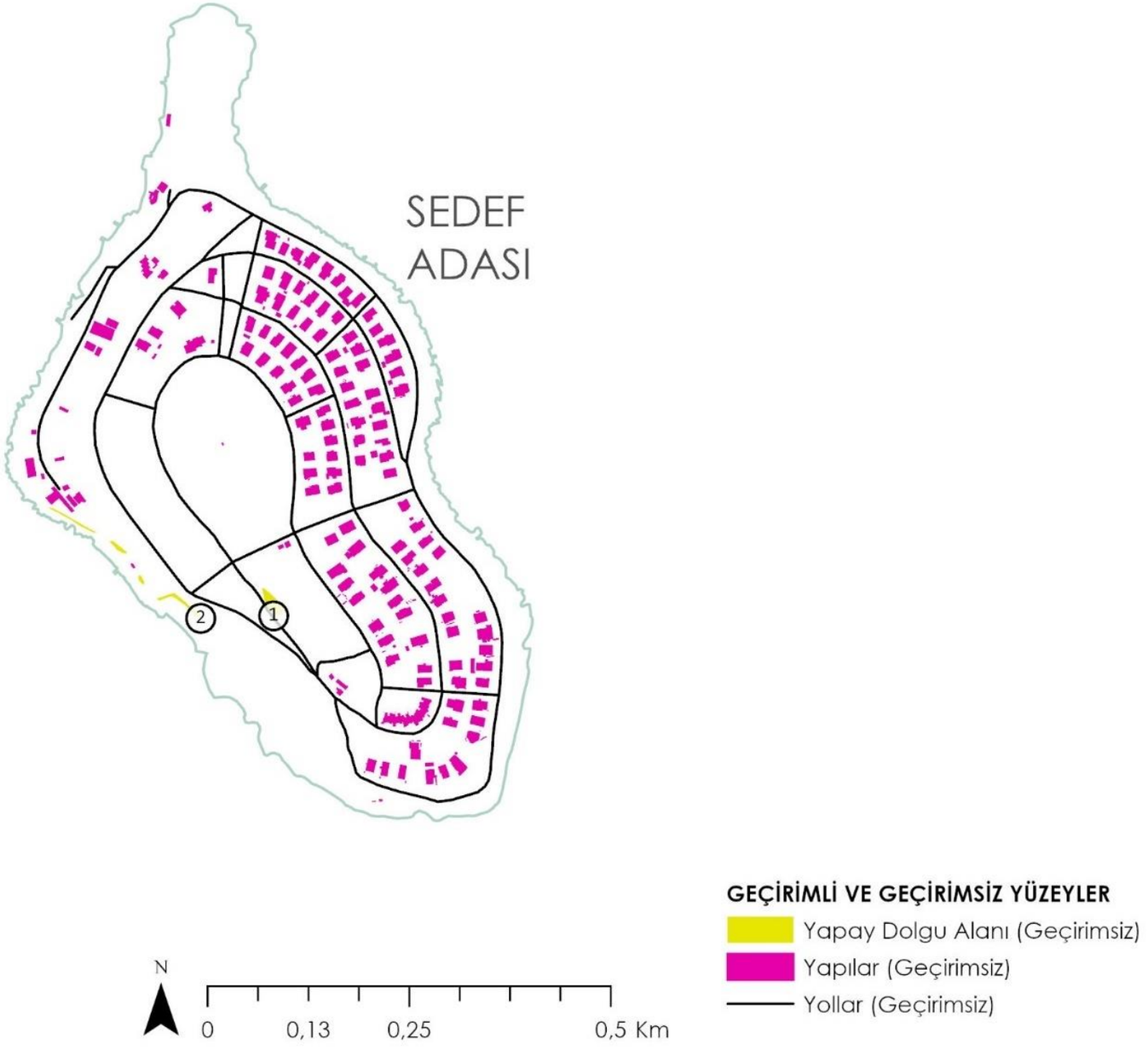

Şekil 123. Sedef Adası Dolgu Alanları ve Geçirimsiz Yüzeyler Analizi
(KANİP, 2021 ve 2001 tarihli Adalar İlçesi Jeoloji-Jeoteknik Araştırma Raporu verilerinden elde edilmiştir.)

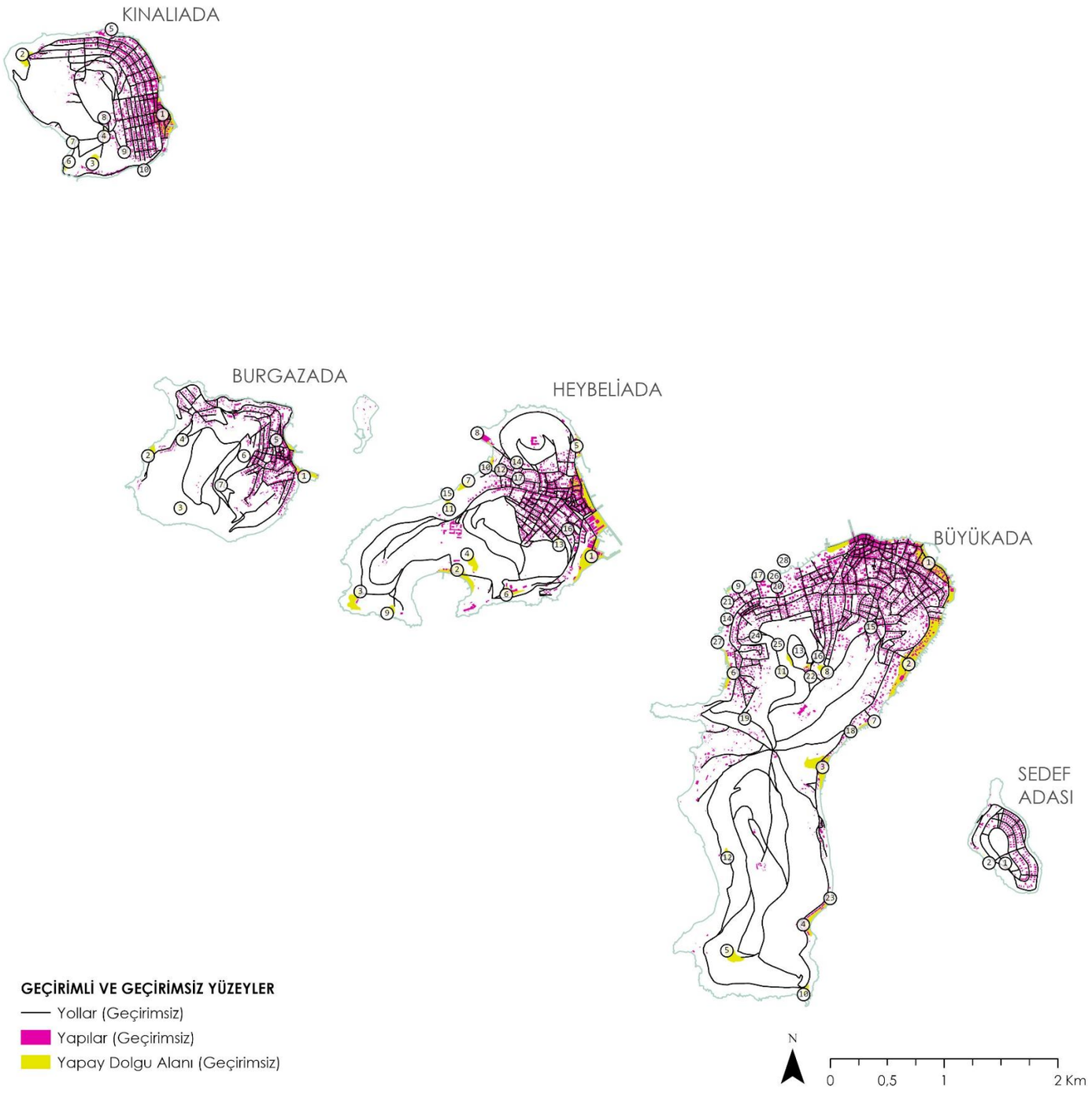

Şekil 124. Adalar Dolgu Alanları ve Geçirimsiz Yüzeyler Analizi
(KANİP, 2021 ve 2001 tarihli Adalar İlçesi Jeoloji-Jeoteknik Araştırma Raporu verilerinden elde edilmiştir.)

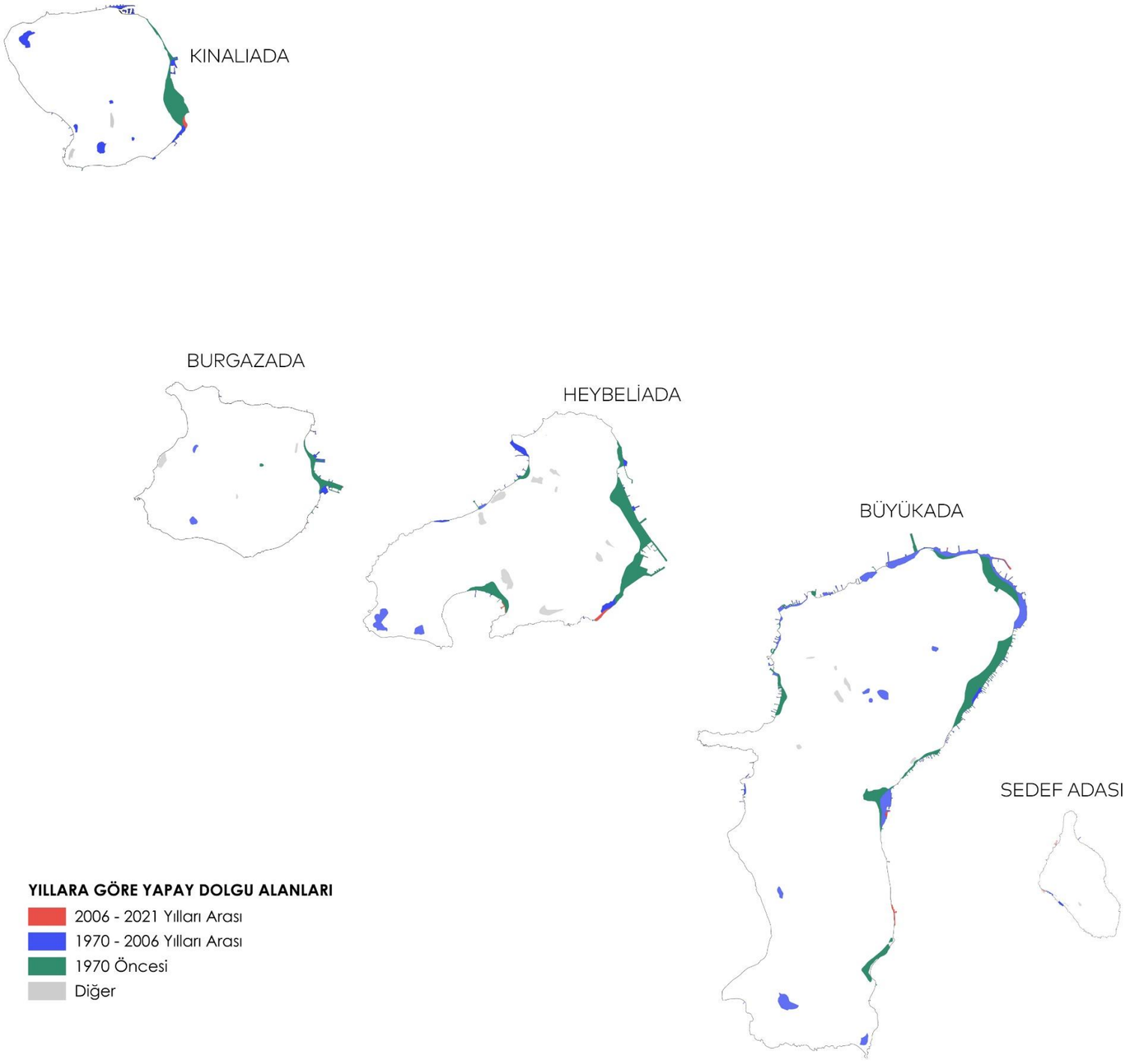

Şekil 125. Adalar Yıllara Göre Yapay Dolgu Alanları

#KOR

2.3.

KORUMA + KÜLTÜREL MİRAS

2.3. Koruma ve Kültürel Miras

Bu aşamada gerçekleştirilecek olan çalışmalar; Adalar'ın tarihsel kimliğini ve potansiyelini ve bu potansiyelin daha doğru kullanılmasının önündeki engelleri ve hataları ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda yapılacak çalışmalar daha önceki bölümlerde açıklanan ölçek dizgesine uygun olabileceği gibi, literatür taramalarına, daha önce gerçekleştirilmiş raporlama çalışmalarına, uzman danışman görüşlerine dayanan metin içeriklerine, şematik gösterimlere ve fotoğraf belgeleme çalışmalarına dayandırılabilir.

Koruma ve Kültürel Mirasa İlişkin Analizler

A-KOR-1: Kimlik Ögeleri

A-KOR-2: Kentsel Bellek

A-KOR-3: Anıt ve Sivil Mimarlık Örnekleri – Uygunsuz Müdahaleler

A-KOR-4: Anıt Ağaçlar

A-KOR-5: Afet Riski Altındaki Kültürel Miras Ögeleri

A-KOR-6: Cephe Tipoloji Çalışması

A-KOR-7: Somut Olmayan Kültürel Miras İzlerinin Mekânsal İzlerinin Sürülmesi

Sokak Siluetleri

A-KOR-8: Adalar Genelinde Mevcut Sokak Siluetlerinin Çıkarılması

Adalar 3 Boyutlu Mesh Model

A-KOR-9: Tüm Adalar'da Drone ile Mesh Model Ortaya Çıkarılması

A-KOR-1: Kimlik Ögeleri, A-KOR-2: Kentsel Bellek, A-KOR-7: Somut Olmayan Kültürel Miras İzlerinin Mekânsal İzlerinin Sürülmesi

Kent, fizikselliğinin yanında, birtakım anıların ve öykülerin toplumsal bellekte birikmesiyle gelişen bir süreçtir. Kentlere kimlik kazandıran ve belleğini oluşturan unsurlar arasında anılar, tarih, doğal özellikler yanı sıra kentsel belleğin önemli unsurları olan taşınmaz kültür varlıkları ve kent müzeleri gelmektedir. Bu öğelerin varlığı ve devamlılıklarının sağlanması ile kentsel ve kültürel belleklerin yaşatılması mümkün olabilmektedir. (Demirarslan, 2018)

Adalar Kentsel Tasarım Rehberi çalışması kapsamında *"A–KOR-1, A–KOR-2* ve *A–KOR-7"* rumuzlu analizler birbirinden ayrı düşünülemeyecek başlıklar olup birlikte ele alınmışlardır. Yapılan çalışmalarda, 5 adada doğal-yapay çevre perspektifinde sembol olmuş elemanlar ile toplumsal hafızayı besleyen sosyo-kültürel bileşenler belirlenmiş ve kategorize edilmiştir;

- Olaylar,
- Kişiler,
- Görüntüler,
- Mekânlar,
- Algısal Unsurlar (görüntüler, sesler, kokular)
- Binalar,
- Somut ve soyut kültürel miras unsurları

Olarak ayrıştırılan bu unsurlar Bizans, Osmanlı ve Cumhuriyet olmak üzere Adalar'ın kentsel belleğine etki eden 3 baskın döneme göre düzenlenerek harita ile ilişkilendirilmiştir. Bu sayede konu başlığında adı geçen unsurların mekânsal yansımaları dairesel bir zaman çizgisi üzerinde izlenmesi sağlanmıştır.(Şekil 130).

Adalar'ın Genel ve Doğal Özellikleri

2000 yıllık bir tarihe sahip olduğu bilinen Adalar, tarih boyunca farklı kültürlere ev sahipliği yapmıştır. İlçe tarihi ve turistik özellikleri ile kentsel çevrede sembol olmuş elemanlarıyla İstanbul'un kimliğinde önemli bir yer tutmaktadır. Birbiriyle ilişkili, kendine özgü doku ve nitelikleriyle 9 adadan oluşan ilçenin;

- Büyükada,
- Heybeliada,
- Burgazada,
- Kınalıada
- Sedef Adası

Olmak üzere beşinde yerleşim bulunmaktadır. Sivriada, Yassıada, Kaşık Adası ve Tavşan Adası'nda sürekli ve düzenli bir yerleşim bulunmamaktadır. Merkezi Büyükada olan Adalar, toplam 5 mahalle ve 16.372 kişilik nüfusa sahiptir (TÜİK, 2021). Mekânsal dağılım bakımından orman alanı, konut alanı, ticaret alanı, turizm alanı ve ağaçlık alanların yoğun olduğu Adalar'da ikincil konut kullanımına ve turizm potansiyeline bağlı olarak yazlık nüfusta artış olmaktadır.

Adalar'da zaman içerisinde Müslümanlar, Museviler, Ermeniler ve Rumlar gibi farklı dinlerden insanların bir arada yaşaması çok kültürlü bir mirasın temelini oluşturmuştur.

Adalar, büyük bir kısmı yeşil alanlardan oluşan, doğal değerler açısından zengin sayfiye ve mesire yeri haline gelmiş bir ilçedir. Özellikle kıyı alanları Adalar'ın en çok etkileşime sahip olduğu doğal alanlardan biridir. İlçede bulunan Dilburnu, Değirmenburnu ve Büyükada Tabiat Parkları ekolojik değerleri olan önemli doğal alanlardandır. Genel olarak yüksek topografyaya sahip olan ilçede tepeler manzara noktalarını oluşturmakta olup ilçenin en yüksek tepesi Büyükada'da bulunan Yücetepe'dir. Bu tepeler Adalar'ın doğal kimliğinde değişmeyen ve en önemli unsurlar olarak ele alınabilir.

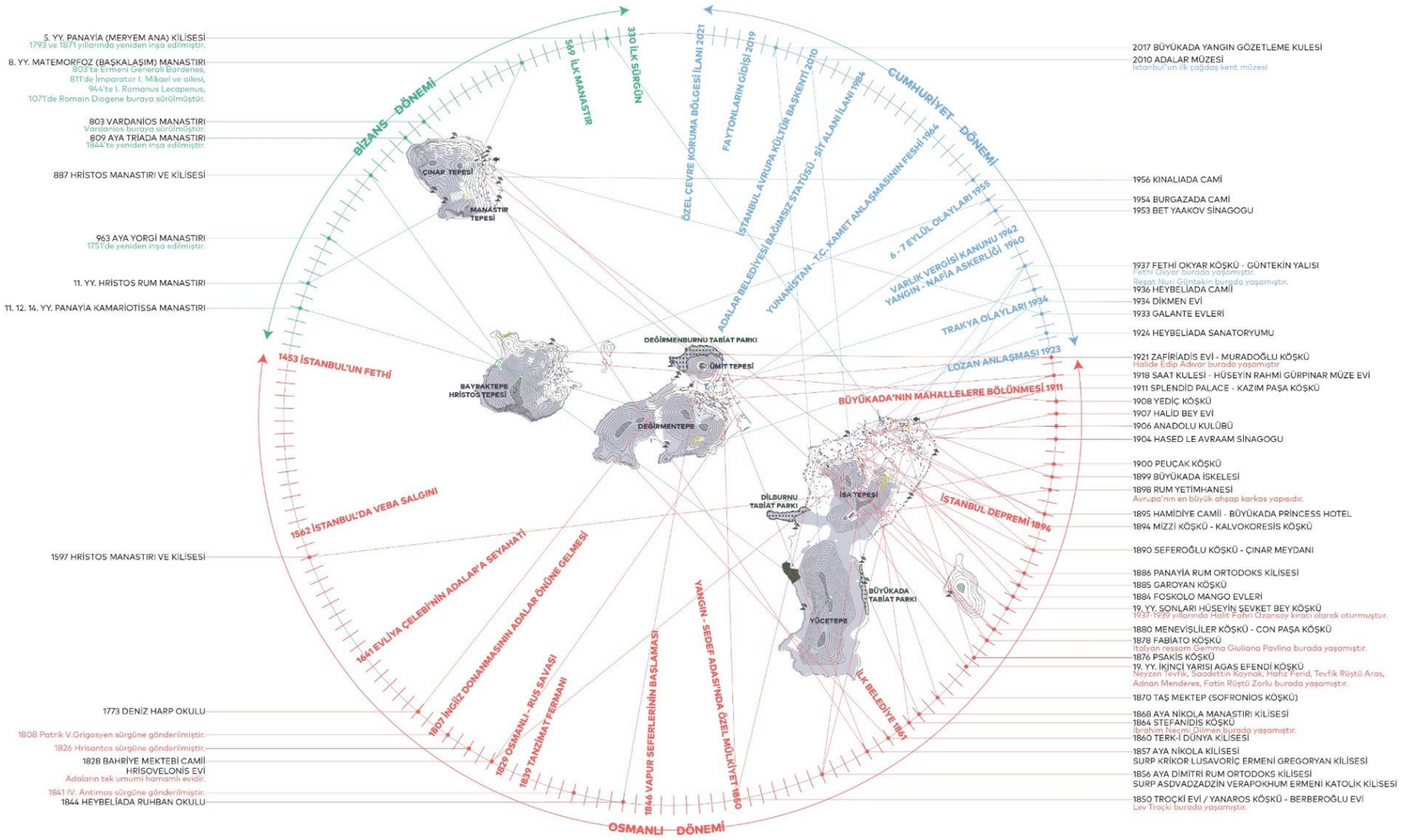

Şekil 126. Adalar Zaman Çizelgesi ve Mekânsal Yansıması

BİZANS DÖNEMİ

Bizans dönemi Adalar'da inşa edilen yapılar Adalar'ın kimliğine ve belleğine bırakılan ilk izler olmuştur. Bu dönemde yapılan yapıların bazılarına bugün rastlanmasa da uzun yıllar boyunca Adalar'ın kimliğinde baskın rol oynamışlardır.

Adalar'da ilk yerleşimin ne zaman olduğu tam bilinmese de Roma İmparatorluğu dönemine ait tapınak harabelerine rastlanılması Adalar'ın o dönemde dini fonksiyon alanları olarak kullanıldığını düşündürmektedir (Ertin, 2022). (Bizans öncesi tarihine yönelik bilgi az.)

Adalar'a asıl yerleşim Batı ve Doğu Roma İmparatorluklarının ayrılması ve Hıristiyanlığın yayılmasıyla inzivaya çekilen papazların yaptırdıkları manastırlarla başlamıştır. Adalar'da yüzyıllar boyunca tek yerleşme şekli olan manastırlardan ilki 569'da İmparator II. Justen tarafından Büyükada'ya yaptırılmıştır (Ertin, 2022). Literatürde bu dönemde balıkçı evleri ve zengin kişilerin sahip olduğu küçük tarım alanlarından da bahsedilmektedir. Bu dönemdeki ana uğraşların tarım, bağcılık, hayvancılık ve balıkçılık olduğu bilinmektedir. Adalar'da ziraatın en çok bağlarda yapıldığı ve şarapçılık faaliyetlerinin olduğu bilinmektedir. Adalar'da meyhanelerin bolca bulunması da Rumlar tarafından yapılan şarap üreticiliğinin getirisi olduğu bilinmektedir. Bu iki özellik dönem itibariyle adalar kimliğinin en önemli üç parçasından ikisini oluşturmaktadır.

Adalar'ın geçmişten gelen 3.kimlik özelliği ise sürgünlere ev sahipliği yapmasıdır. Adalar o dönemde Yöneticilerin, askerlerin ve dini liderlerin sürgün yeri olarak kullanılmıştır. Adalar tarihinde bilinen ilk sürgün 330 yılında İmparator Konstantin'in emriyle Ermeni Piskoposu I. Nerses'in Büyükada'ya sürülmesidir. Türkler açısından Adalar'a sürgüne gönderilen isimler arasında en ünlüsü Romain Diogéne'dir. Çünkü ünlü komutanın Kınalıada'da dayanılmaz işkencelerle son bulan sürgün hayatı 1071 yılında Selçuklulara yenilmesiyle başlamıştır (Ertin, 2022).

Bizans dönemde yapılan ve bazıları yukarıda söz edilen sürgünlere ev sahipliği yapan; Panayia (Meryem Ana) Kilisesi, Metamorfoz (Başkalaşım) Manastırı, Vardanios Manastırı, Aya Triada Manastırı, Hristos Manastırı ve Kilisesi, Aya Yorgi Manastırı, Hristos Rum Manastırı ve Panayia Kamariostissa Manastırı dönemin önemli yapıları arasındadır. Bu yapılar mimari fonksiyonları sebebiyle çoğunlukla kıyıdan ve yerleşim yerinden uzakta, doğrudan üzerinde yer aldıkları adanın siluetine ve dolayısı ile kimliğine etki eder konumlardadır.

Şekil 127. Büyükada'da Bulunan Hazineden Bizans Dönemine ait Sikke Örneği

OSMANLI DÖNEMİ

1453'te İstanbul'un fethedilmesiyle Adalar Osmanlı Devleti'nin hâkimiyeti altına girmiştir. 1500'lü yılların ortalarına Adalar'da kadar sakin bir yaşam söz konusu olsa da 1562'de İstanbul'da çıkan Veba Salgını nüfusun hareketlenmesine sebep olmuştur. Türklerin Adalar'a asıl yerleşmesi ise Tanzimat Devrinden sonra olmuştur (Ertin, 2022).

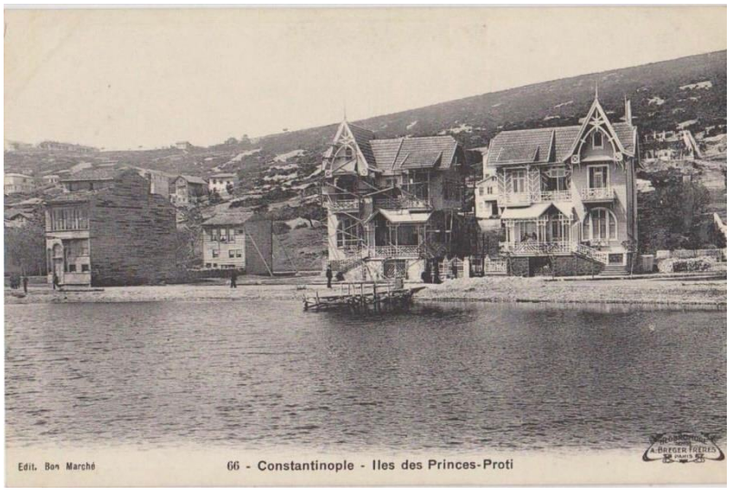

Fotoğraf 3. Kınalıada Sirakyan İkiz Evleri
(https://adalarcalismagrubu.com/adalar-ilcesi/)

1839 Tanzimat Fermanı ile yabancılara da mülk edinme hakkı verilmiş ve Adalar hem Osmanlı asilzadeleri hem de yabancı uyruklu zenginler için cazibe odağı haline gelmiştir (Yılmaz, 2008). Bizans Egemenliği boyunca manastırların hakim olduğu yerleşme düzeni yerini topografya ile bütünleşen ahşap yapılı köşk, konak ve yalılara bırakmıştır. Bugün Adalar'da bulunan birçok binanın mimari yapısı 19. Yüzyıldan günümüze gelmektedir.

Yanaros Köşkü (Troçki Evi), Stefanidis Köşkü, Sofronios Köşkü (Taş Mektep), Agas Efendi Köşkü, Psakis Köşkü, Fabiato Köşkü, Menevişliler Köşkü, Con Paşa Köşkü, Hüseyin Şevket Bey Köşkü, Garoyan Köşkü, Seferoğlu Köşkü, Mizzi Köşkü, Kalvokoresis Köşkü, Peuçak Köşkü, Yediç Köşkü, Muradoğlu Köşkü Osmanlı Döneminde yapılan köşklerden birkaçıdır.

Fotoğraf 4. Danasi Efendi Köşkü ve Faytonlar
(https://archives.saltresearch.org/handle/123456789/6489)

20. yüzyıl başlarında çeşitli alanlarda gerçekleştirilen tiyatro temsilleri, yazlık ve kışlık sinema faaliyetleri Osmanlı Dönemi'nde Adalar'ın kültürel ve sosyal yaşantısını etkilemiştir. Hakan Sineması, Büyükada Sineması, Lale Sineması ve Mehtap Sineması Adalar'da 1960'lı yıllara kadar faaliyet gösteren sinemalar olmuştur. Şimdilerde hobi amaçlı kullanılan açık hava sinemaları yaşayanlara önemli bir hafıza mekânı sunmaktadır (Yılmaz, 2008).

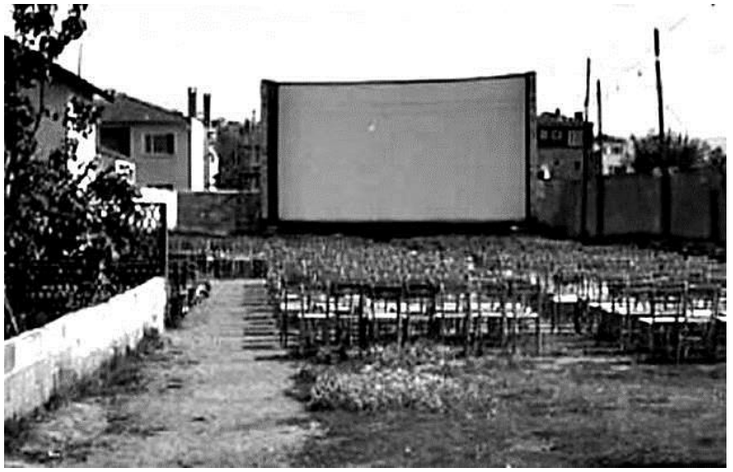

Fotoğraf 5. Büyükada Yazlık Sineması
(https://ozhanozturk.com/2017/09/01/buyukada/)

Osmanlı Döneminde eski ismi Bahriye Mektebi olan Deniz Harp Okulu'nun açılması Adalar'ın nüfus ve fonksiyonel özelliklerini etkilemiştir. Bu olay ile çoğunluğu subay ve öğretmenlerden oluşan ilk Türk Aileleri adaya yerleşmeye başlamış Adalar'ın askeri fonksiyonu ile yeni bir dönem başlamıştır. Bu sayede Adalar askeri bir kimlik özelliği de kazanmıştır.

Fotoğraf 6. 1900'lü Yıllarda Heybeliada Bahriye Mektebi
(https://ozhanozturk.com/2017/09/01/heybeliada/)

Osmanlı-Rus savaşı (1829) sırasında esir alınan askerlerin Burgaz Adası'ndaki Hristos Manastırına yerleştirilmesi gibi çeşitli tarihlerde ön plana çıkan olaylar Adalar'ın Bizans Döneminden gelen sürgün yeri özelliğini tekrar ortaya çıkarmıştır. Nitekim 1808'de Patrik V. Grigosyen, 1826'da Hrisantos, 1841'de IV. Antimos, 1878'de Sofraniyos'ın Büyükada'ya sürgüne gönderilmesi ile Adalar'ın geçmişten gelen bu fonksiyonel özelliği devam etmiştir (Tuğlacı, 1989:55).

Adalar tarihinde iz bırakan olaylardan biri de 1807 yılında İngiliz donanmasının Çanakkale'yi geçerek Adalar önüne gelmesi İstanbul'u ve Adalar'ı tehdit etmesi ile yaşanmıştır (Ertin, 2022). Bu olayın mekânsal etkilerinin izleri sürülemese de kentsel bellekte önemli bir yer tutmaktadır.

1865 yılarına kadar nüfusun büyük bir kısmını Ruslar oluştururken sonrasında Anglikan – Protestan mezhebine mensup Ermeniler ve Ermeni Gregoryenler adaya gelmeye başlamış, açtıkları okul ve kiliselerle varlıklarını göstermişlerdir. 1865'te kendilerine ait kilise ve okul açarlarken, adada azınlıkta olan Rumların varlık göstermesi ise, Ermeniler izin vermediği halde, 1866'da yaptırdıkları okul ve kilise ile olmuştur (Ertin, 2022). Bu kiliseler özellikle yerleşme merkezindeki konumlarda, bugün kamusal açık alan olarak adlandırılabilecek alanlarda yer almışlardır.

Karakteristik özelliği bulunan ve kent için kimlik değeri olan 1899 yılında yapılan Büyükada İskelesi Adalar'ın önemli ulaşım yapılarından olmuştur. Osmanlı döneminde 1846 vapur seferlerinin başlaması ile Adalar rekreasyonel bakımdan değer kazanmış, yerleşmeden yoksun olan Adalar'a özel mülkiyete yönelik kullanım hakkı verilmiştir. Sedef Adası'nın 1850'de Tophane Müşiri Damat Ferit Paşa'nın mülkiyetine verilmesi de bunlardan biridir.

Fotoğraf 7. Büyükada İskelesi
(https://icdn.turkiyegazetesi.com.tr/images/ckfiles/images/fytn(1).jpg)

Bu gelişmeler ışığında Adalar sayfiye yeri olma kimliği de kazanmış ve belleğine bir katman daha eklenmiştir.

Adalar'a düzenli ulaşım bağlantılarının sağlanmasının yanında, yapılan göçler, yaşanan siyasi ve ekonomik olaylar nüfusu etkilemiş ve farklı kültürler arasındaki iletişimi arttırmıştır. Bu etkileşim rekreatif faaliyetlere yönelik kültürün gelişmesini de sağlamıştır. Canlanan nüfus idari yapı üzerinde de etkisini göstermiş ve 1861 yılında merkezi Büyükada olan Adalar Belediyesi kurulmuştur.

Adalar'daki hareketli yaşam yangın, deprem gibi doğal afetlerle zaman zaman kesintiye de uğramıştır. Özellikle 1894 İstanbul Depremi ile Heybeliada Ruhban Okulu gibi önemli yapılar yıkılmış ya da büyük hasar görmüştür.

Adalar'ın geleneksel olan dini bir odak olma özelliği Osmanlı Döneminde de sürmeye devam etmiştir. Dönemin önemli kişilerine ait cenazelerin manastırlara gömülmesi, manastırların tamiri ve yeniden inşası gibi olaylar bu fonksiyonun sürdürüldüğünü kanıtlamaktadır.

Osmanlı Döneminde yapılan Hamidiye Camii, Rum Yetimhanesi, Ermeni Katolik Kilisesi, Aya Yorgi Kilisesi, Bahriye Mektebi Camii, Aya Yorgi Kilisesi, Surp Krikor Lusavoriç Ermeni Gregoryan Kilisesi, Surp Asdvadzadzin Verapokhum Ermeni Katolik Kilisesi, Panayia Rum Ortodoks Kilisesi, Aya Dimitri Rum Ortodoks Kilisesi, Aya Nikola Kilisesi, Terk-İ Dünya Kilisesi dönemin dini fonksiyonunu destekleyen önemli yapılardandır.

Fotoğraf 8. Büyükada Rum Yetimhanesi (Prinkipo Palace) (Bimtaş. 2022)

Adalar'ın Osmanlı dönemine ait genel özellikler Adalar'ı ziyaret eden önemli yazarlar tarafından da aktarılmıştır. 1641'de Evliya Çelebi, 1653'te ise Eremya Çelebi Kömürciyan Adalar'a seyahat edip seyahatleri sonrasında Adaları dönemin özelliklerine göre tasvir eden ünlü yazarlardandır. Tevfik Rüştü Aras, Adnan Menderes, Fatin Rüştü Zorlu gibi devlet adamları Adalar'da yaz aylarında yaşamış, Mehmet Celal, Yahya Kemal, Halit Fahri, Hüseyin Rahmi Gürpınar, Ahmet Rasim, Halit Ziya Uşaklıgil ise Osmanlı Dönemi'nde Adalar'ı konu alan şiirler, hikâye ve romanlar yazan önemli kişiler arasındadırlar.

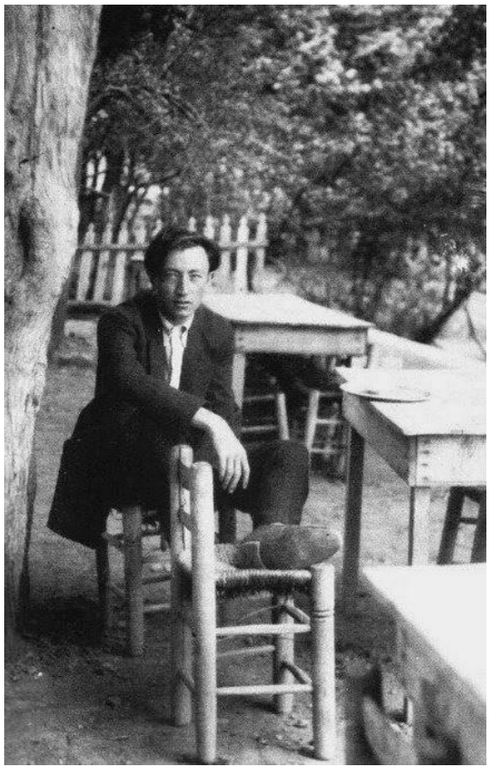

Fotoğraf 9. Sait Faik Abasıyanık, Burgazada, Kalpazankaya

Osmanlı döneminin son bölümlerinde, 1911 yılında Büyükada karara bağlanarak mahallelere bölünmüştür. 21. Yüzyıl itibari ile de Adalar'da resmi kuruluşlar oluşmaya başlamıştır (Yılmaz, 2008).

CUMHURİYET DÖNEMİ

Cumhuriyet Döneminde büyük nüfus hareketlerine ve sosyoekonomik değişimlere neden olan çeşitli siyasi olaylar meydana gelmiştir. 1923'te Lozan'ın imzalanması, 1934 Trakya Olayları, 1941'de Nafia Askerliği, 1942'de Varlık Vergisi Kanunu'nun yürürlüğe girmesi, 1955'te yaşanan 6-7 Eylül Olayları, 1964'te Yunanistan ve Türkiye Cumhuriyeti arasındaki Kamet Anlaşmasının feshedilmesi bu siyasi olaylar arasındadır. Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde milliyetçilik politikalarının uygulandığı bu siyasi olaylar, milli bir ekonominin oluşmasını sağlamış fakat sosyal ve kültürel bir yıkıma sebebiyet vererek Adalar halkını neredeyse her açıdan, özellikle de kent belleği açısından etkilemiştir.

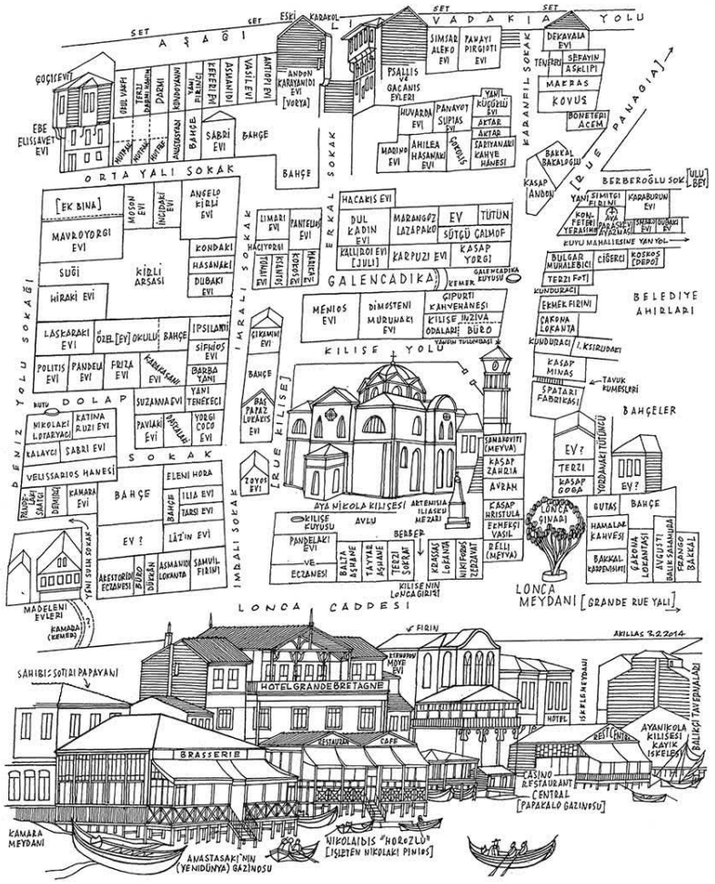

Şekil 128. 1925 Yangınından Önce Aya Nikola Kilisesi Civarı ile Lonca Dükkân ve Evleri
(Akillas Millas, https://arsiv.adalidergisi.com/cms/2010-2019/2019/sayi-170-agustos-2019/makale/2720/akillas-millas-in-akademi-odullu-ilk-kitabi-heybeliada)

Adalar'ın Osmanlı ve Erken Cumhuriyet Döneminin yaşam kültürünü yansıtan özgün mimari yapısı, Adalar'daki peyzaj kullanımında etkili olmuştur. Yerleşim bölgelerindeki bahçelerde, park ve yol kenarlarında kullanılmaya devam edilen egzotik bitkiler, konutların sokakla ilişki kurmasını sağlamaktadır. Belirli dönemlerde koku ve görüntüleriyle son derece dikkat çeken Mimozalar, ilçenin önemli kimlik öğelerinden biri haline gelmiştir.

1924'te açılan Heybeliada Sanatoryumu, savaş sonrasında Atatürk'ün emri ile verem hastaları için açılmıştır. Açılışının arka planı Osmanlı Döneminde karşılaşılan veba, sıtma gibi hastalıklara da dayanan sanatoryum, Adalar'ın bir dönem tedavi amacıyla kullanılma fonksiyonu da gösterirken günümüzde kültürel ziyaretler için kullanılmaktadır ve Adalar'ın sahibi olduğu güncel turizm odağı karakterinin köklendiği önemli noktalardan bir tanesi olmaktadır.

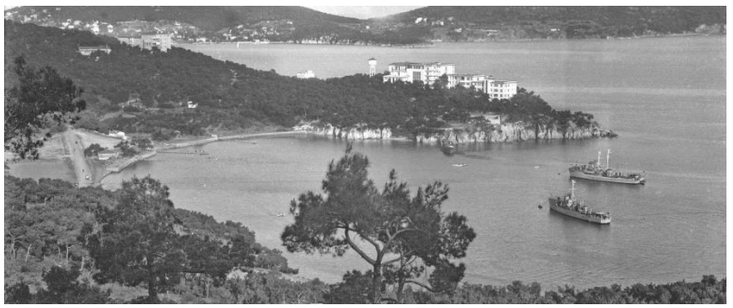

Fotoğraf 10. Heybeliada Sanatoryumu
(https://www.istdergi.com/sehir/yasam/heybeliada-sanatoryumunun-hazin-hikayesi)

Kentsel belleğin toplumdaki bireylerin hafızalarında yer edinebilmesi için günümüzde uygulamaları yaygınlık kazanan önemli bir unsur kent müzeleridir (Demirarslan, 2018). İstanbul'un 2010 yılında Avrupa Kültür Başkenti olarak seçilmesinden sonra açılan Adalar Müzesi İstanbul un ilk çağdaş müzesi olma özelliğini taşımaktadır. İnsanlara kentlilik bilincini kazandıran ve kentin gelişimine katkı sunan müze, Adalar'ı yerli halka ve ziyaretçilere anlatan hafıza mekânı niteliğindedir. Hüseyin Rahmi Gürpınar Müze Evi, İnönü Evi Müzesi, Sait Faik Abasıyanık Müzesi, Reşat Nuri Güntekin Evi de Adalar'da bugün müze olarak kullanılan kültürel yapılardandır. Bu müzeler Adalar'da bir dönem yaşamış ünlü kişilerin evleri olup Adalar tarihi açısından birer hafıza mekânı haline gelmiştir. Kuşkusuz

Türk aydınlarının yaptıkları ziyaretler Adalar'ın zengin aristokrat yaşamını desteklemiştir (Ertin, 2022).

Adalar da kendine has mimarisi, doğası ve kültürü ile kimi zaman yazarların yaşamını etkilemiştir. Sait Faik Abasıyanık ve Halide Edip Adıvar yaşamının bir dönemini Adalar'da geçirip hikâyelerinde Adalar'ın doğasına ve yaşantısına yer veren yazarlardandır. Adalar sadece edebiyat değil müzik dünyasında da kendisine yer bulmuştur. "*Ada Sahillerinde Bekliyorum*" ve "*Sakın Geç Kalma Erken Gel*" şarkılarının yaratım sürecinin arka planında Adalar bulunmaktadır.

Fotoğraf 11. 2015 Yılı İstanbul Bienali Adrian Villar Rojas Eseri (https://kultur.istanbul/gecmisten-gunumuze-istanbul-bienalleri/)

Tarihi özellikleri dolayısıyla farklı kültürlere ev sahipliği yapan Adalar, turistik çekim noktalarına sahip olup kültürel etkinliklerin yoğun olarak yapıldığı bir yerleşimdir. Doğa, gastronomi, inanç, festival, tarih ve arkeoloji amaçlı yapılan ziyaretler ilçede öne çıkan turizm türleri arasında yer almaktadır. Turizm aktiviteleri sosyal dokuyu etkilemekte olup Adalar'da yıl genelinde birçok sergi ve etkinlik düzenlenmektedir. Adalar'ın 2 yılda bir düzenlenen İstanbul Bienali'ne ev sahipliği yapması, Aya Yorgi Kilisesi'nde her yıl 23 Nisan ve 24 Eylül günlerinde dua etmek ve dilek dilemek için faaliyetlerin düzenlenmesi ve Adalar Sokak Festivali kültürel izleri yaşatmak için düzenlenen etkinliklerdendir.

Fotoğraf 12. Büyükada'da 23 Nisan Aya Yorgi Günü (http://www.adalar.gov.tr/23-nisan-ayayorgi-gunu)

Adalar'daki kültürel ve dini faaliyetlerden bazıları: Müslümanların her yıl farklı günlere denk gelen iki ay aralıkla kutlanan Ramazan ve Kurban Bayramları, Hristiyanların 6 Aralık'ta kutlanan Aya Nikolaos Bayramı, 25 Aralık'ta kutlanan Noel, 6 Ocak'ta Theofania Haçı'nın suya atılma yortusu, her yıl Mart ve Nisan arasında farklı günlere denk gelen Paskalya Bayramı, 23 Nisan'da kutlanan Aya Yorgi Bayramı, Musevilerin Roşaşana ve Pesah yılbaşı kutlamaları olarak sıralanabilir.

Adalar'da geceleri faytonlarla yapılan mehtap seyri ve mehtap gezileri de Adalılar için bir gelenek haline gelmiş daha sonrasında bu gelenek konserlerle devam ettirilmiştir.

Adalar'da 1960'lara kadar deniz yarışları adıyla sosyal ve kültürel etkinlikler düzenlenmiştir. Günümüzde Adalar'ın her birinde geçmişten gelen bu yüzme kültürünü çocuklara ve gençlere sevdirme ve öğretmen amacı taşıyan su sporları kulüpleri bulunmaktadır. Adalıların devam eden bu yaşam kültürü, inanışları ve gelenekleri soyut kültürel mirasın yaşatılması için önemli bir zenginliği içinde barındırmaktadır.

Adalar'da 1950'lerden itibaren dönem dönem yangınlar çıkmış, orman varlığı ve ahşap yapılar tahribata uğramıştır. Adalar'da çıkacak yeni bir yangın riskine karşı 2017 yılında Büyükada'ya yangın gözetleme kulesi inşa edilmiştir. Kule bulunduğu konum ve rakım itibari ile de adanın siluetine ve kimliğine doğrudan etki etmiştir.

2019 yılına kadar Adalar'daki ana ulaşım Adalar'ın önemli geleneklerinden biri olan faytonlarla sağlanmış olup atlarda görülen ruam hastalığı sebebiyle fayton kullanımı kaldırılmıştır. Atlar sembolik olarak hala Adalar'da olmasa da fayton kullanımı toplumsal belleğin bir parçası haline gelmiş ve Büyükada'da önemli bir toplanma noktası olan Fayton meydanına ismini vermiştir. Adalar taşıt trafiğinden arındırılmıştır. Ulaşım elektrikli araçlar ve bisiklet ile gerçekleştirilmektedir. Yerleşim alanı içerisinde kullanılan bisikletler ilçeyle bütünleşmiş ögeler olup Adalar'a kentsel anlamda kimlik kazandırmaktadır. Günümüzde faytonlar Adalar'da kullanılmasa da atlar her zaman adalıların kentsel belleğinde yer alacak imgelerden birisi olmuştur.

Fotoğraf 13. Adalarda Faytonlar
(https://adalarpostasi.com/2020/01/13/2927/)

Fotoğraf 14. 1960larda Burgazada
(https://ozhanozturk.com/2017/09/01/burgazada/)

Adalar, 1984 yılına kadar İstanbul Belediyesi'ne bağlı bir şube müdürlüğü iken, daha sonra İstanbul Büyükşehir Belediyesine bağlı, bağımsız bir statü kazanmıştır (Yılmaz, 2008). 1984 yılında Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu'nun kararı ile sit alanı, 2021 yılında Özel Çevre Koruma Bölgesi (ÖÇKB) olarak ilan edilmiştir.

A-KOR-3: Anıt ve Sivil Mimarlık Örnekleri – Uygunsuz Müdahaleler

Adalar ilçesi İstanbul'un kültürel mirası olan eserleri barındıran birkaç ilçeden biridir. Özellikle Fatih, Beyoğlu, Üsküdar ve Eyüp gibi ana karadaki diğer ilçelerdeki eser sayılarını Adalar takip etmektedir. Farklı dönemlerin izini sonraki dönemlere taşıyarak, farklı mimari akımların özgün özelliklerinin yansıması olan anıt eserler ve hususiyetle sivil mimari örnekleri Adalar için önemli mimari odaklar oluşturmaktadır. Günümüzde Adalar'ın kimlik, bellek, kültürel miras öğeleri, doğal varlıkları ve yerleşme dokusunun korunması ve yaşatılması, katılımcı bir yaklaşımla ve miras farkındalığının geliştirilmesi ile mümkündür.

Adalar'ın küçük Rum balıkçı köyleri ve manastırlardan ibaret olan eski yerleşiminin, 19. yüzyıl sonunda düzenli vapur seferlerinin başlamasıyla hızla değiştiği bilinmektedir. 1839 Tanzimat Fermanı ile yabancılara mülk edinme olanağı tanıyan yasal düzenleme sonunda ve ulaşım imkânlarının artmasıyla nüfus fazlalaşmış, 1885 yılında ilk kez büyük köşk ve oteller yapılmaya başlanmış, kilise ve manastırlar onarılmıştır. Adaların eski iskân yerleri doğuda iken yerleşim daha kuzeye doğru yayılma göstermiştir.

18.yy'da Adalarda dini yapılar kâgir iken konutlar çoğunlukla ahşap ve iki katlı inşa edilmiştir. 19. yüzyıl sonlarında Batılı yaşam biçimine geçilmesi ile birlikte bu dönüşüm mekânlara da yansımış, mimari üslupta çeşitlilik artmıştır. Adayla özdeşleşen ve günümüze ulaşan köşkler, konaklar, oteller gibi nitelikli yapılar bu çeşitliliğin zarif unsurlarıdır. 20. yüzyıl sonu 21. yüzyıl başlarından itibaren, sosyo-kültürel ve ekonomik değişim, apartmanlaşma kültürünü getirmiş kültürel miras öğeleri kısmen tahrip olmasına karşın Prens Adaları'nın mimari ve kültürel kimliği ile kent belleği önemli ölçüde korunmuştur. Kentsel sit alanlarında yer alan tescilli sivil mimari öğelerin, tescilli eserlerin büyük bir kısmını oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 52: Kentsel Sit Alanında Yer Alan Tescilli Eser Sayıları

Adalar	Dini Mimari Yapı	Kentsel öğe	Sivil Mimari Yapı	Toplam
Sedef Adası	-	1	-	1
Kınalıada	6	2	131	139
Burgazada	5	7	171	183
Heybeliada	10	10	428	448
Büyükada	16	21	706	743
Toplam	37	41	1436	1514

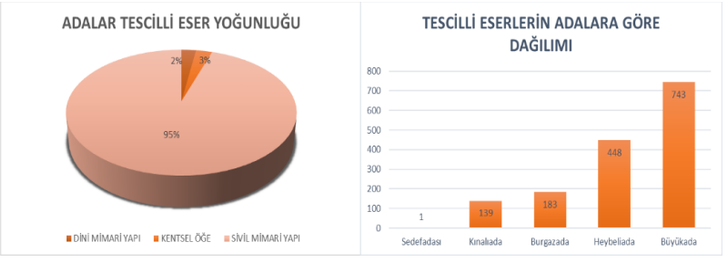

Grafik 75. Adalar Tescilli Eser Yoğunluğu (%)

14.10.2021 yılında yapılan envanter çalışmasında Adalar'da toplam 1514 tescilli eser tespit edilmiştir (tescilden düşürülen ve tescile önerilenler hariç). Büyükada'daki tescilli yapı sayısı, tüm Adalar'daki toplam sivil mimari örneklerinin yarısı kadardır. Envanter sayıları Heybeliada, Burgazada ve Kınalıada sırasıyla azalmaktadır. Tüm adada toplamda 381 adet yapı özgünlüğünü tümüyle korumaktadır. Korunmuşluk düzeyinin Adalar genelinde düşüş gösterdiği tespitlerden anlaşılmaktadır. Prens Adalarında özgünlüğü yansıtan kültürel miras öğelerinin yaşatılabilmesi için onu özel kılan unsurların belirlenmesi gerekmektedir.

Çalışmanın bu bölümünde Adalar genelinde anıt ve sivil mimarlık örnekleri incelenmiş, kültür mirası eserlere yapılan uygunsuz müdahaleler ele alınmıştır.

Anıt ve Sivil Mimari Örnekleri

Adalar, mimari üslup çeşitliliği yönünden oldukça zengindir. Bizans, Osmanlı döneminden kalan mimari örnekleri manastırlardan ve kiliselerden oluşan Adalar'ın, ana karanın dışında olmasına karşın, modernleşme sürecini yakından takip etmesi, bu kültürü yansıtan nitelikli eserleri ortaya çıkarmıştır.

Adalar'da eski eser niteliğinde olan yapıları; cami, manastır, kilise, ayazma, mezarlık gibi dini yapılar, evler, köşkler, eğitim yapıları, sağlık yapıları gibi sivil mimari örnekler olarak iki başlıkta ayırmak mümkündür.

Tablo 53 Adalar'da Yer Alan Önemli Dini Yapılar ve Anıt Eser Örnekleri

KINALIADA TESCİLLİ ANIT ESERLER
HRİSTOS (METAMORFOSİS) RUM MANASTIRI
RUM PANAYİA (MERYEMANA) KİLİSESİ
SURP KİRKOR LUSAVORİS ERMENİ KİLİSESİ
BURGAZADA TESCİLLİ ANIT ESERLER
AYİOS İOANNİS AYAZMASI
AYA YANİ KİLİSESİ
AYA YORGİ MANASTIR VE KİLİSESİ
BURGAZADA CAMİİ
HRİSTOS MANASTIRI
SANKT GEORG MANASTIR VE KİLİSESİ
HEYBELİADA TESCİLLİ ANIT ESERLER
ANSENYON (TERKİ DÜNYA) KİLİSESİ
AYA NİKOLA KİLİSESİ
AYA TRİADA MANASTIRI PAPAZ MEKTEBİ (RUHBAN OKULU)
AYA YORGİ MANASTIR KİLİSESİ (UÇURUM KİLİSESİ)
BET YAZKOV SİNEGOGU
HEYBELİADA CAMİ
HRİSTOS (METAMORFOSİS) MANASTIR VE ŞAPELİ
PANAYİA KUMARİOTİSA MANASTIRI
BÜYÜKADA TESCİLLİ ANIT ESERLER
AYA NİKOLA MANASTIR KİLİSESİ
AYA TODORİ ŞAPELİ
AYA YORGİ MANASTIRI KİLİSESİ
BÜYÜKADA RUM İLKOKULU AYA DİMİTRİ KİLİSESİ
HAMİDİYE CAMİ
HRİSTOS (METAMORFOSİS) MANASTIRI VE KİLİSESİ
HESED LE AVRAAM SİNEGOGU
RUM PANAYİA (MERYEM ANA) KİLİSESİ
SANTA PACİFİCO LATİN KATOLİK KİLİSESİ
SURP ASDVADZADZİN KATOLİK KİLİSESİ
SEDEF ADASI TESCİLLİ ANIT ESERLER
ANDROVİTHA MANASTIR KALINTILARI

Tablo 54. Adalar'da Yer Alan Sivil Mimarlık Örnekleri

KINALIADA SİVİL MİMARİ ÖRNEKLERİ	BÜYÜKADA SİVİL MİMARİ ÖRNEKLERİ
SİRAKYAN İKİZ EVLERİ	AMALİA EVİ
PAPAZYAN KÖŞKÜ	MELANDİNOS EVİ
CORCOPULOS EVİ	HARİTONİDİS KÖŞKÜ
ELGÜN EVİ	SEFEROĞLU EVİ
GALERİNİ EVİ	BAHÇIVANOĞLU KÖŞKÜ
KRESPİ EVİ	MURATYAN İKİZ EVLERİ
TAŞÇIYAN KÖŞKÜ	FRESKO KÖŞKÜ
BURGAZADA SİVİL MİMARİ ÖRNEKLERİ	GÜMÜŞYAN EVİ
BURGAZ PALAS	DEMİRCİBAŞYAN KÖŞKÜ
ANDRİOMENOS KÖŞKÜ	YANKO EVİ
SAİME MORGÜL EVİ	MURADOĞLU EVİ
ATAÇ EVİ	EMBE HANIM EVİ
KARAKAŞ KÖŞKÜ	MUSTAFA EFENDİ EVİ
LUKİA EVİ	ÇANKAYA PALAS
KAÇİS KÖŞKÜ	ENİNİN EVİ
HEYBELİADA SİVİL MİMARİ ÖRNEKLERİ	FADIL BEY KÖŞKÜ
PROKOPİOS EVİ	MAVROMATİS KÖŞKÜ
ÖZDEŞ EVİ	YANOPOULOS EVİ
HACOPOULO KÖŞKÜ	LİMNİDİS EVİ
REŞİD BEY EVİ	HRİSANTİ KÖŞKÜ
AMİRALİS EVİ	HİRAKLİOĞLU EVİ
NİKOLOPULOS EVİ	BARBA EVİ
KOYUNCU EVİ	MURADOĞLU KÖŞKÜ
DENİZ LİSESİ	BÜYÜKADA RUM YETİMHANESİ
ESKİ DEĞİRMEN	KİTABELİ SÜTUN

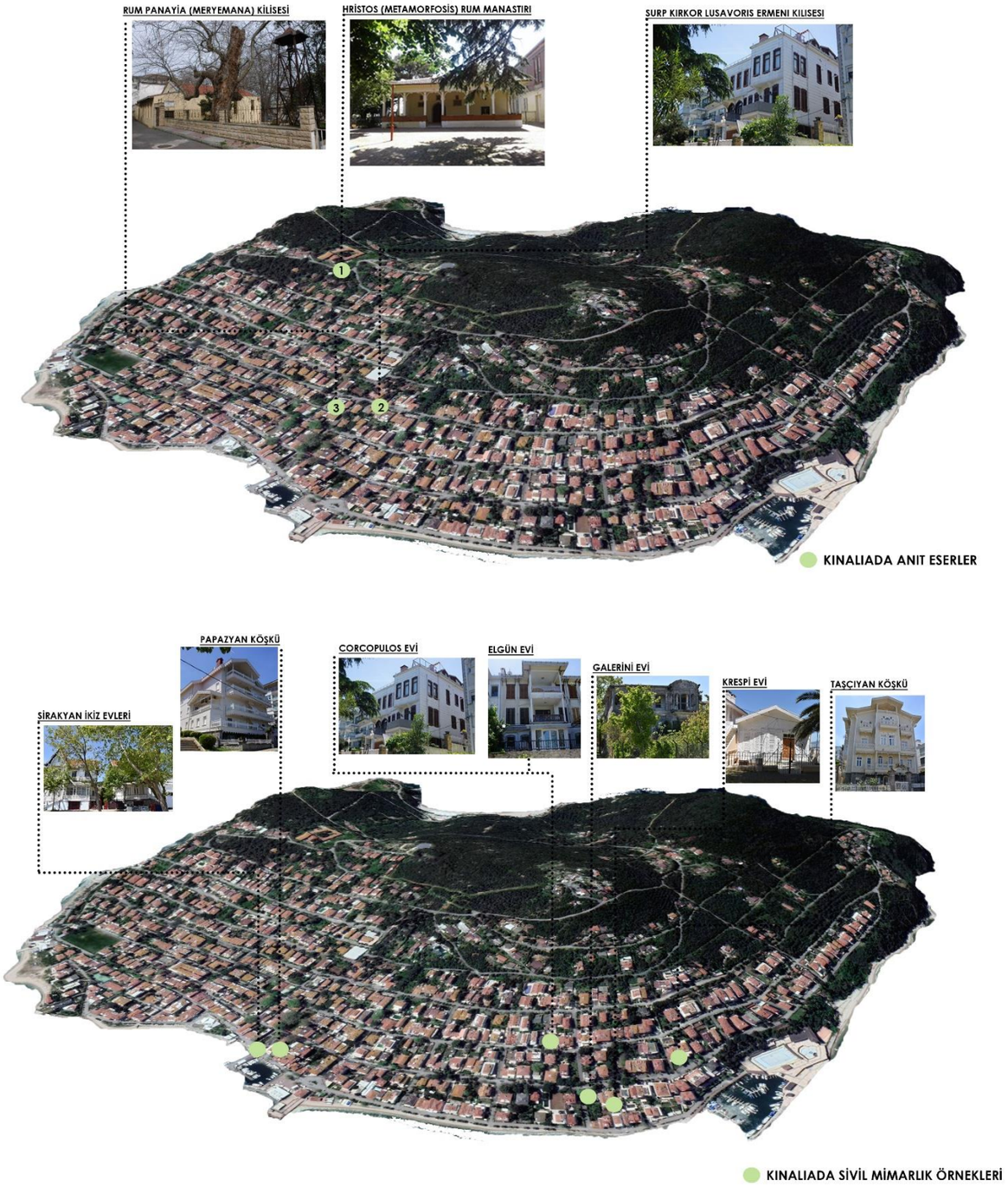

Şekil 129. Kınalıada Anıt Eserler ve Sivil Mimarlık Örnekleri

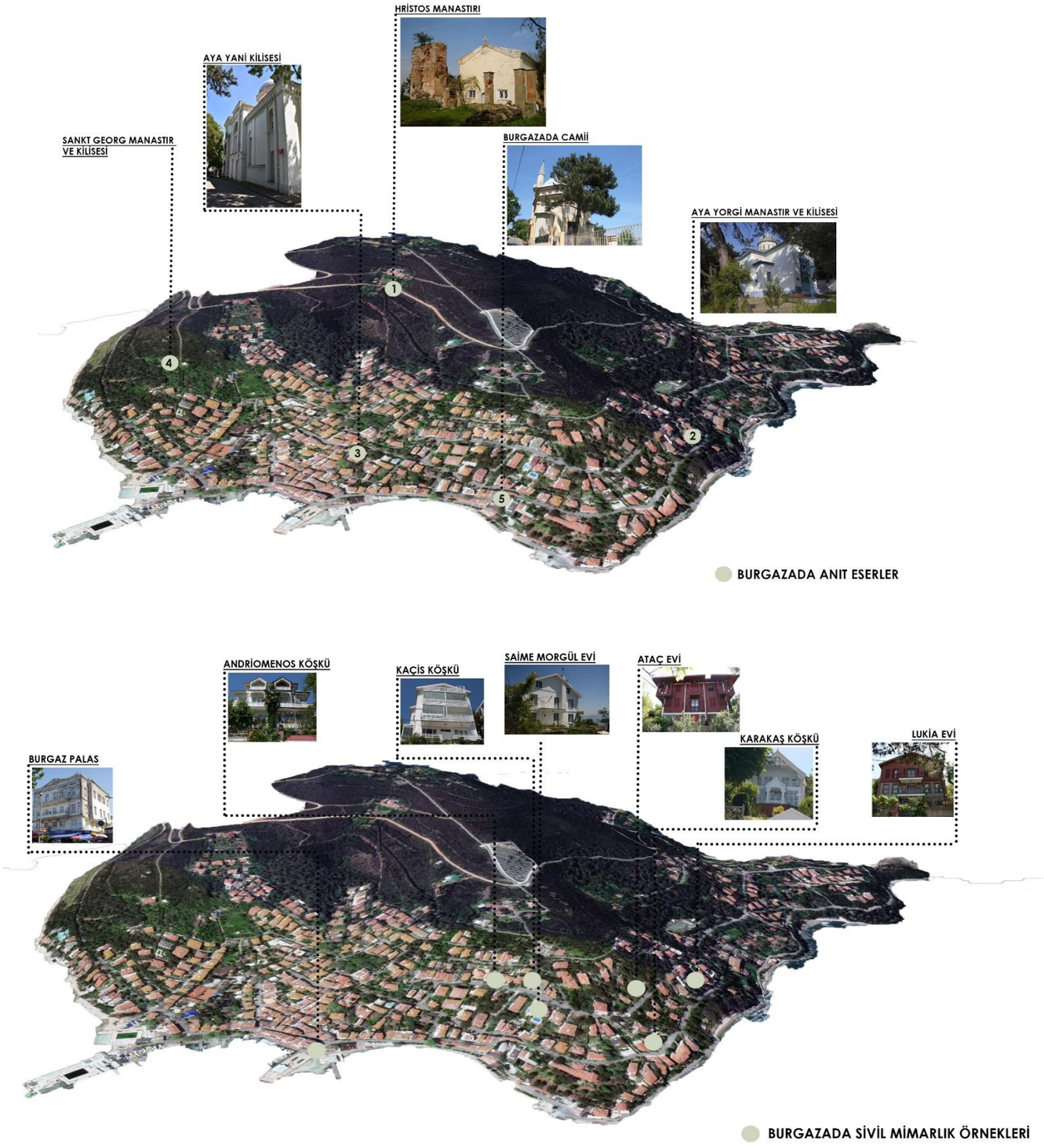

Şekil 130. Burgazada Anıt Eserler ve Sivil Mimarlık Örnekleri

Şekil 131. Heybeliada Anıt Eserler ve Sivil Mimarlık Örnekleri

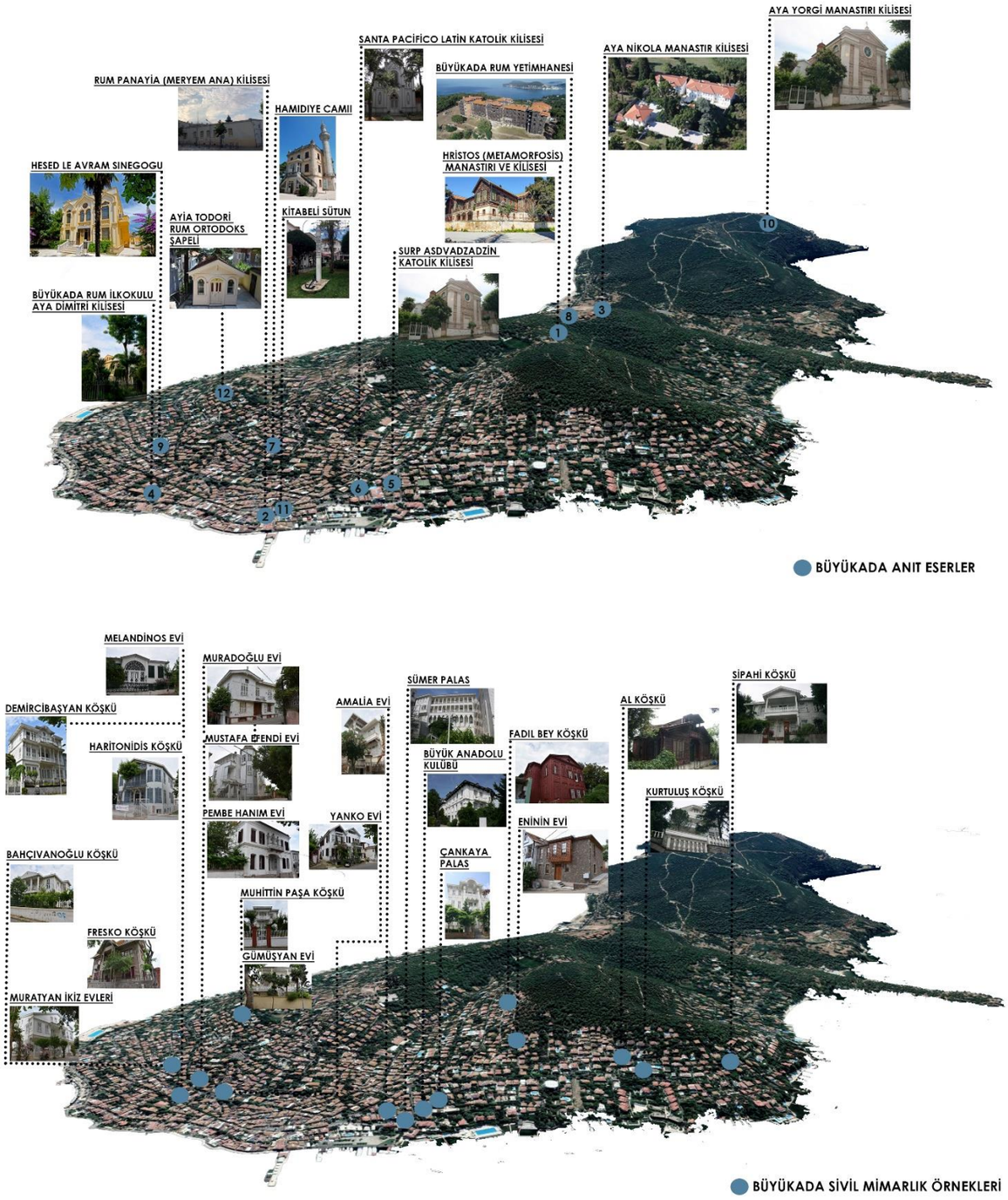

Şekil 132. Büyükada Anıt Eserler ve Sivil Mimarlık Örnekleri

Dini Yapılar

Şekil 133 Hamidiye Camii (solda), Surp Asdvadzadzin Kilisesi (ortada), Ayios İoannis Ayazması (sağda)

Eğitim Yapıları

Şekil 134 Büyükada Rum Yetimhanesi, Heybeliada Rum İlkokulu

Köşkler

Şekil 135 Hacopoulo Köşkü (solda), Muradoğlu Köşkü (ortada), Demircibaşyan Köşkü (sağda)

Modern Mimarlık Örnekleri

Şekil 136 Kandiyoti Evi (solda), Büyük Anadolu Kulübü

Uygunsuz Müdahaleler

Tarihi eserlerin korunmasında amaç, onların yapısal bütünlüklerini koruyarak geleceğe güvenle aktarılmalarının sağlanmasıdır. Ancak bu yapılırken tarihi eserin özgün niteliklerini bozmadan belge değerinin korunmaya çalışılması esastır. Adalar birbirinden farklı dönem unsurlarını yansıtan eserleriyle, kültürel değerlerin zevk, anlayış biçimi ve yapı tekniği hakkında büyük bir yapılı miras barındırmaktadır. Koruma alanındaki sıkıntılar ile bu miras tehlike altındadır.

Adalar'da kentsel kültür mirasının karşı karşıya kaldığı risklerin kaynakları arasında; doğal ve insan yapısı afetler, düzenli bakım eksikliği, ekonomik ve sosyal değişimin etkileri, yetersiz koruma standartları ve kontrolsüz uygulamalar, iklim değişikliği ile onlara ek olarak son yüzyılda ortaya çıkan hızlı kentleşme baskısı altında oluşan turizm baskısı yer almaktadır. Çalışmanın bu kısmında kültürel miras öğelerini tehdit eden, kullanıcı kaynaklı müdahaleler ele alınmıştır. Bu aktörler iki başlık altında sınıflandırılmıştır;

- Yapısal müdahaleler
- Fiziksel müdahaleler

Yapısal müdahalelerde; tarihi bir yapının yapısal dayanımını oluşturan strüktürel sistemi, geometrik formu ve kullanılan malzemenin karakteristik dayanımının değişikliği söz konusudur. Sivil mimari örneklerinde düzenli bakım eksikliğinden dış cephe unsurlarının yanı sıra taşıyıcı sistemin uygunsuz elemanlarla güçlendirildiği, yapı elemanlarının niteliksiz eklerle yenilendiği, sosyal değişimin etkisiyle özellikle merkezde yer alan karma işlevli yapılarda (konut + ticaret) zemin katlardaki açıklıkların genişletildiği, son katlara kat eklendiği görülmüştür. Adalar'da özgünlüğe uygun olmayan restorasyonlara da rastlanmaktadır. Yapısal müdahaleler aynı zamanda fiziksel hasardır.

Fiziksel müdahaleler; sosyal yaşam koşullarındaki değişimler, çağdaş konfor koşullarını sağlama isteği doğrultusunda yapılan bilinçsiz müdahale ve eklerdir. Sivil mimari örneklerinde özellikle kapı - pencere doğramalarının değiştirilmesi, cephenin tente, tabela, klima, anten, reklam panosu vb. niteliksiz eklerle kapatılması, uyumsuz renk ile boyanması ve niteliksiz malzeme ile kaplanması söz konusudur.

Şekil 137. Uygunsuz Müdahale Örnekleri

Şekil 138. Uygunsuz Müdahale Örnekleri

Şekil 139. Uygunsuz Müdahale Örnekleri

A-KOR-4: Anıt Ağaçlar

Anıt ağaçlar, geçmiş ile günümüz, günümüz ile gelecek arasında köprü kurabilecek uzunlukta doğal ömre sahip olan ağaçlardan yaş, gövde çapı, tepe çapı ve boy itibariyle kendi türünün alışılagelmiş ölçülerinin çok üzerindeki boyutlara ulaşan ya da yöre tarihinde mistik kültüründe ve folklorunda özel yeri bulunan ağaçlar olarak tanımlanır. Korunan Alanların Tespit Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik hükümlerine göre tabiat varlığı olarak sınıflandırılan anıt ağaçlar, sahip olduğu özelliklerden ötürü her türlü önlem alınarak mutlak surette korunmalı ve doğal miras olarak gelecek nesillere bırakılmalıdır. [68](*)

Tabiat varlığı olan anıt ağaçların tespit, tescil ve ilan süreçlerini yürütme görevi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'ne verilmiştir.

Anıt ağaçların sınıflandırılması ve tescil süreçleri *"2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu"* ve *"Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik"* hükümleri dikkate alınarak düzenlenmektedir.

Anıt ağaçların tespit edilmesine yönelik hususlar Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından çıkartılacak "Anıt Ağaçların Tespit, Tescil ve Korunmasına İlişkin İlke Kararı" hükümlerine uygun olacak şekilde belirlenecektir. (*)

Adalar'da *Platanus orientalis* (Doğu Çınarı), *Platanus acerifolia* (Londra Çınarı), *Pinus brutia* (Kızılçam) ve *Pistacia atlantica* (Sakız Ağacı) anıt ağaç olarak tescil edilmiştir. Anıt ağaç türlerine ek olarak Adalar'da *Lavandula sp.* (Lavanta) ve *Acacia dealbata* (Mimoza) bitkilerini konu alan çeşitli etkinlikler yapılmaktadır.

[68] https://www.anitagaclar.gov.tr/proje-hakkinda

(*) İstanbul 1 Numaralı Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu düzeltmelerine göre revize edilmiştir.

Şekil 140. Adalar'da Bulunan Anıt Ağaçlar

A-KOR-5: Afet Riski Altındaki Kültürel Miras Ögeleri

Kentlerin tarihsel sürdürülebilirliğinde kentsel ve kültürel bellek önemli bir rol oynamaktadır. Kültürel miras ögeleri sosyal, siyasal, kültürel birikimi bir araya getirerek insanlar ve mekânlar arasında önemli bir bağ kurar. Bu nedenle Adalar'ın kimliği ve evrensel kültürünün devamlılığında kültürel miras ögelerinin korunması önem arz etmektedir.

ICOMOS'un her yıl yayınladığı Risk Altındaki Kültür Mirası raporlarında, kentsel kültür mirası yapılarının içinde müdahale önceliğine göre öne çıkan gruplar (Uzer Von Busch, 2010);

- Dini yapılar,
- Konut yapıları (saray, malikâne gibi küçük ölçekli yapı grupları),
- Kentsel alanlar,
- Yerel/kırsal mimari, sanayi yapıları,
- 20. yüzyıl yapıları,
- Kültürel peyzaj alanları,
- Arkeolojik alanlar,
- Tarihi ve kültürel değeri olan alanlar,
- Kültürel miras alanları içindeki anıtlar, objeler ve belgeler olarak tanımlanmıştır.

Adalar'da kültür mirasına yönelik en fazla hasar yaratan afet risklerinin;

- Yangın
- Deprem ve tsunami
- Kuraklık
- İklim değişikliği olduğu görülmektedir.

Bu risklerin dışında Adalar'da sosyal yapıda değişim ya da kültür farklılıkları nedeniyle kültürel miras öğesinin önemini yitirmesi (sosyo-kültürel kaynaklı risk) ve küresel ekonominin yapılaşmış çevrede baskısı, hızlı kentleşme ve turizm baskısı, kentsel kültür mirası için ayrılan ekonomik kaynakların yetersiz kalması (ekonomi kaynaklı risk) diğer tehdit unsurlarıdır.

Yangın

Yaklaşık yüzde 70'i orman alanı olan Adalar'ın kesintisiz rüzgâr alması ve ahşap yapı yoğunluğunun yüksek olması yangın riskini arttırmaktadır. Tescilli yapıların hasar görebilirliklerinde arazi kullanımı, yapı cinsi ve durumu, topoğrafik parametreler ile altyapı analizleri yangın yayılma riskini arttıran etmenlerdir.

Tarih boyunca çıkan yangınları mekânsal olarak konumlarına bakıldığı zaman en çok Büyükada'nın Aya Nikola çevresinde yoğunlaştığı görülmektedir. En az yangın Kınalıada'da çıkmıştır. En yoğun yangın tehdidi altındaki adalar Büyükada ve Heybeliada'dır. Büyükada Rum Yetimhanesinin üstünde bulunduğu İsa Tepesi, yangın açısından öncelikli müdahale alanıdır, yine Büyükada'nın kuzeydoğusunda merkezi fonksiyonların yer aldığı alan, Adalar İtfaiyesi dahil olmak üzere yangın açısından öncelikli müdahale alanıdır (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2021).

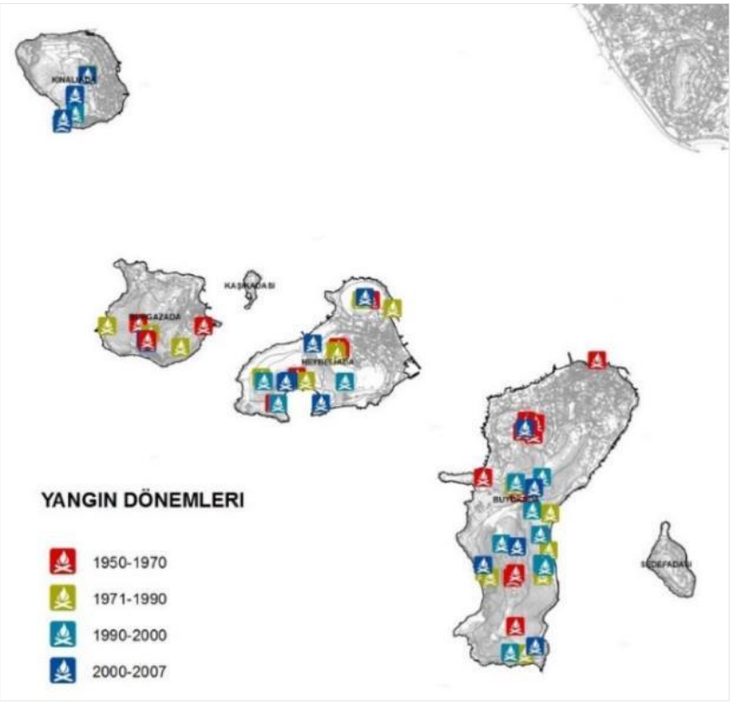

Şekil 141 Çıkan Yangınların Mekânsal Noktaları (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021).

Yangın çıkış riski analizinde ahşap yapıların yoğunlaştığı bölgeler ile patlama riski olan kullanımların üst üste düştüğü alanlar çok yüksek risk bölgeleri olarak ortaya çıkmışlardır. Bu alanların özellikle İskele Meydanı ve yakın çevresine yoğunlaştığı görülmektedir. Hizmet yapılarının bulunduğu bu alanlar aynı zamanda LPG ve katı yakıt depolama birimlerinin de yoğunlaştığı noktalardır.

Yangın yayılma riski analizinde olgun ve tepe kapalılığı yüksek, kızılçam dokusunun bulunduğu alanlar ile dik eğimli ve güneye yönlenen bölgelerin bulunduğu İsa tepesi ve Dilburnu'nun güney kısmında çok yüksek risk alanları ortaya çıkmıştır. Yüksek risk taşıyan alanlar arasında, Meziki Köşkü, Hıntıryan Köşkü, Bahçıvanoğlu Köşkü, gibi önemli sivil mimarlık örneklerinin yer aldığı parseller de bulunmaktadır (Uzer Von Busch, 2010).

Adada yer alan 1436 tescilli sivil mimari yapıdan 633 tanenin taşıyıcı sisteminde ahşap karkas sistemin kullanıldığı, 234 yapının tamamen ahşap karkas olduğu tespit edilmiştir. Ahşap yapılardan 87 tanesi sağlamlık açısından kötü durumdadır (İBB Kültürel Miras Koruma Şube Müdürlüğü, 2021).

Adalar'da yanarak yok olan yapılardan bazıları; Mısır'da yaptırılıp Ada'da monte edilmiş Altın Ev, Arap İzzet Paşa'nın "Mermer Köşk"ü olarak bilinen Troçki Evi, Sedef Köşk, Sümer Palas, Plaj Oteli, Tila'nın Evi, Yaldızlı Ev, Afendulis'in eski konağı, Seferioğlu Köşkü'dür.

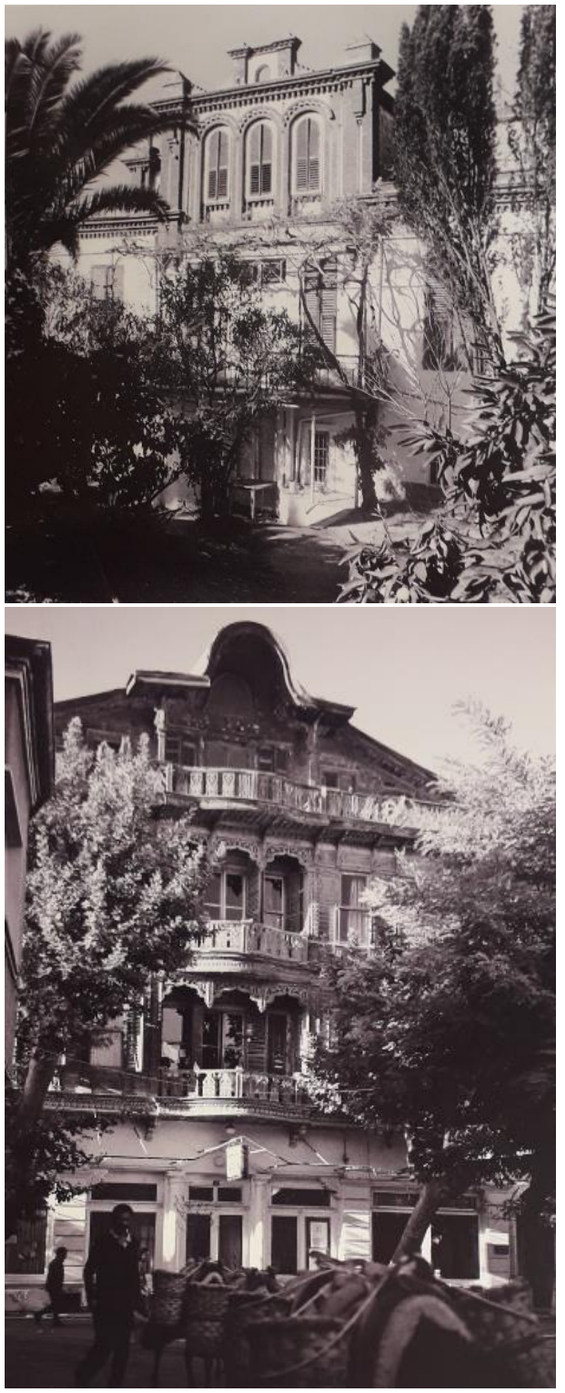

Şekil 142 Arap İzzet Paşa Köşkü (üstte), Plaj Oteli (altta) (Albukrek, 2021)

Deprem ve Tsunami

Deprem

İBB Deprem Ve Zemin İnceleme Müdürlüğü Tarafından "İstanbul İli Olası Deprem Kayıp Tahminlerinin Güncellenmesi Projesi (2019)" kapsamında MW 7,5 büyüklüğündeki deprem senaryosu için elde edilen deprem kayıp tahminleri ilçeler için özelleştirilmiş, ilçelere özel olarak analizler ve haritalamalar yapılmıştır.

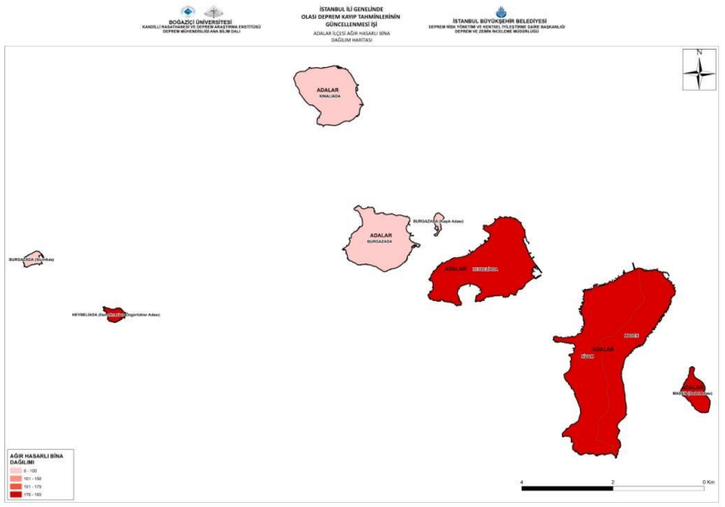

Şekil 143 Mw=7,5 Senaryo Depremi İçin Adalar İlçesi Tahmini Çok Ağır Hasarlı Bina Sayısı Dağılım Haritası (İBB Deprem ve Zemin İnceleme Müdürlüğü, 2020)

Deprem kayıp tahminlerinde, Adalar ilçesindeki bina sayılarına oranladığımızda %15'i ağır ve çok ağır hasarlı, %26.67'si orta hasarlı %25'i ise hafif hasarlı olacağı tahmin edilmektedir. Çok ağır hasarlı ve ağır hasarlı bina sayısı en az olan mahalle Kınalıada, en çok olan mahalle ise Maden mahallesidir. Orta hasarlı bina sayısı en çok olan mahalle Maden, en az olan ise Burgazada'dır (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021).

Tablo 55:Mw=7,5 Senaryo Depremi İçin Adalar İlçesi Mahalle Bazlı Bina Hasar Tahminleri (İBB Deprem ve Zemin İnceleme Müdürlüğü, 2020)

MAHALLE ADI	ÇOK AĞIR HASARLI	AĞIR HASARLI	ORTA HASARLI	HAFİF HASARLI
BURGAZADA	54	99	256	241
HEYBELİADA	101	175	423	393
KINALIADA	53	97	287	302
MADEN	104	192	483	484
NİZAM	101	180	445	422
TOPLAM	**413**	**743**	**1894**	**1842**

Buna göre Mw=7,5 büyüklüğündeki senaryo depreminde, ağır ve çok ağır hasarlı binaların aldıkları deprem hasarının, onarılamayacak boyutta olacağı binaların yıkılacağı öngörülmektedir. Adalar ilçesinde 1980 öncesi yapım yılına tarihlenen binalar %56 oranındadır. Bu yapıların %35,5'ini yığma yapılar, %18,9'unu ahşap yapılar oluşturmaktadır.

Deprem kaynaklı risk tahminlerinde tarihi yapıların ve kültürel miras öğelerinin yüksek risk grubunda olduğu, hasarın bu eserlerde onarılamayacak boyutta olabileceği görülmektedir. Adalar'da esaslı onarım gerektiren tescilli yapı sayısı fazladır.

Şekil 144. Büyükada Sivil Mimari Örneği (sağda), Heybeliada Lemmi Köşkü, Vutiras Köşkü (solda)

Tsunami

Temelde deniz tabanı deformasyonlarına bağlı gerçekleşen tsunamiler uzun deniz dalgaları oluşturup karada ilerleme aşamasında yerleşim alanlarına zarar vermektedir.

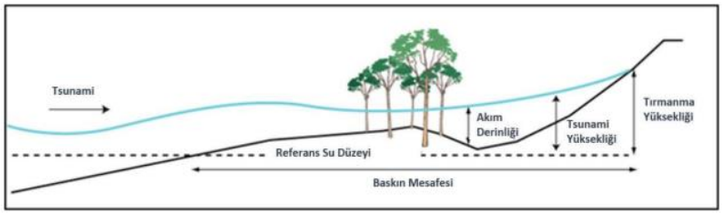

Şekil 145 Tsunami Parametrelerini Anlatan Temsili Çizim (İBB Deprem ve Zemin İnceleme Müdürlüğü, 2020)

Adalar ilçesi için en kritik sismik tsunami kaynağının Marmara Denizi içinde bulunan Prens Adaları Fayı (PIN) olduğu tespit edilmiştir. PIN kaynaklı olası bir tsunamide, Adalar ilçesinin %8.83'ünü kapsayan 1 km^{2}'lik bir alanda ve 10 mahallede tsunami baskını öngörülmektedir. Alansal olarak en yüksek su basma alanının görüldüğü mahalle Burgazada-Kaşık Adası'dır. İlçe genelinde su basma derinliğinin en yüksek hesaplandığı mahalle noktasal olarak 12,3 m ile Maden Mahallesi'dir.(İBB Deprem ve Zemin İnceleme Müdürlüğü, 2020).

Adalar Tsunami Risk Analizi ve Eylem Planı Kitapçığı'nda Adalar ilçesi içinde bulunan 5.684 yapıdan 1.126'sının suyla temas etmekte, sosyal gruptaki yapıların %11,66'sı su basmasından etkilenmektedir. Raporda PIN kaynaklı tsunami benzetimleri sonucu oluşan tsunami su basma dağılımı haritası, tescilli yapıları gösteren hâlihazır haritalar ile çakıştırılmıştır. Mahalle dağılımları sırasıyla Maden (%20,51), Burgazada (%14,09), Heybeliada (%11,58), Nizam (%2,58), Maden/Sedef Adası'dır (%0,79) (İBB Deprem ve Zemin İnceleme Müdürlüğü, 2020).

Tsunamide su baskınından etkilenecek yapıların bazıları Büyükada'da Kalvokoresis Köşkü, Sabuncakis Köşkü, Yuvanoğlu Köşkü, Kınalıada'da Sirakyan İkiz Evleri, Heybeliada'da Rum İlkokulu, Burgazada'da Burgaz Palas'tır.

Şekil 146 Sirakyan İkiz Evleri (solda), Burgaz Palas (ortada), Sabuncakis Köşkü (solda)

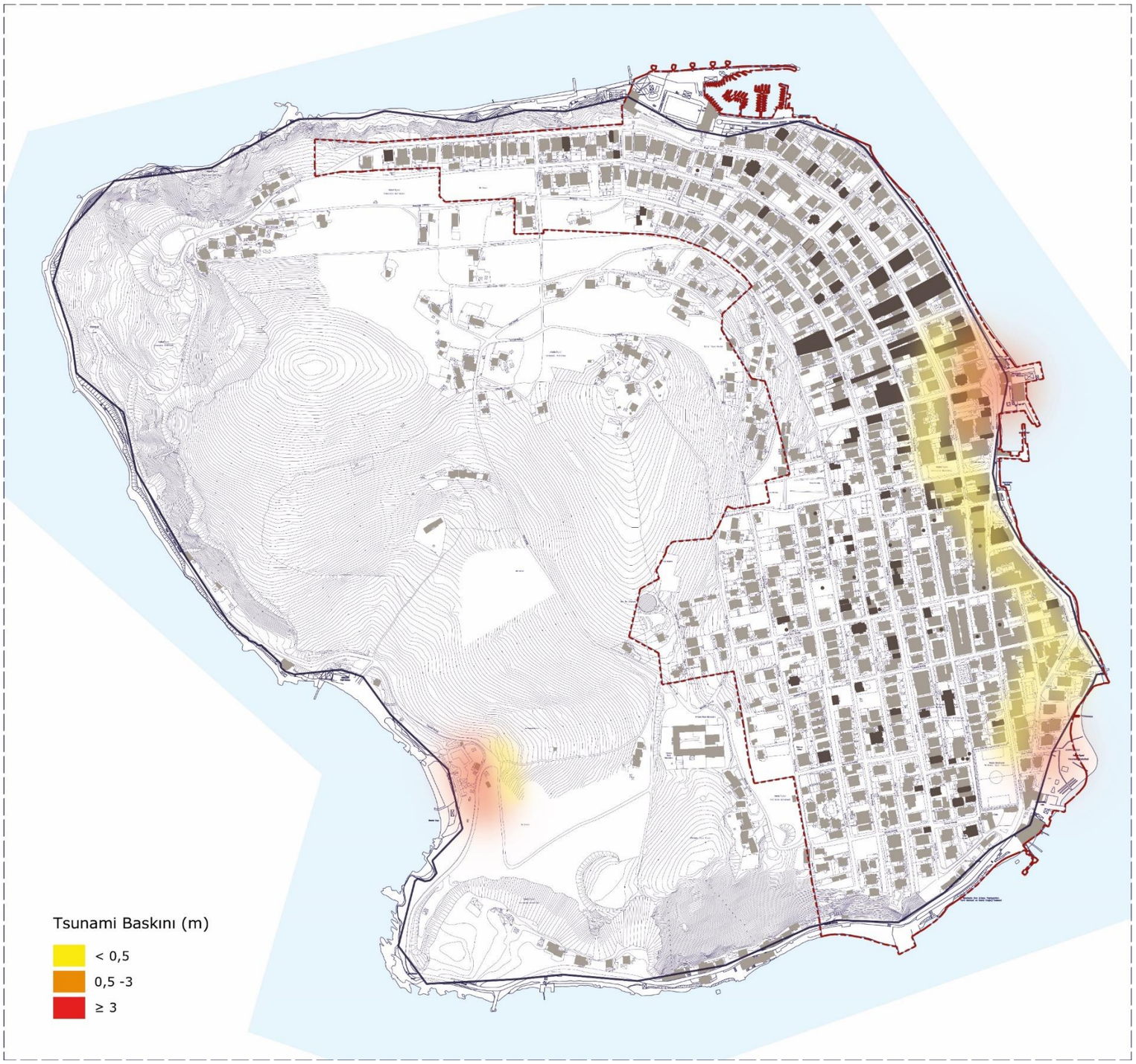

Şekil 147. Kınalıada Suyla Temas Eden ve Tsunamiden Etkilenebilecek Tescilli Yapılar

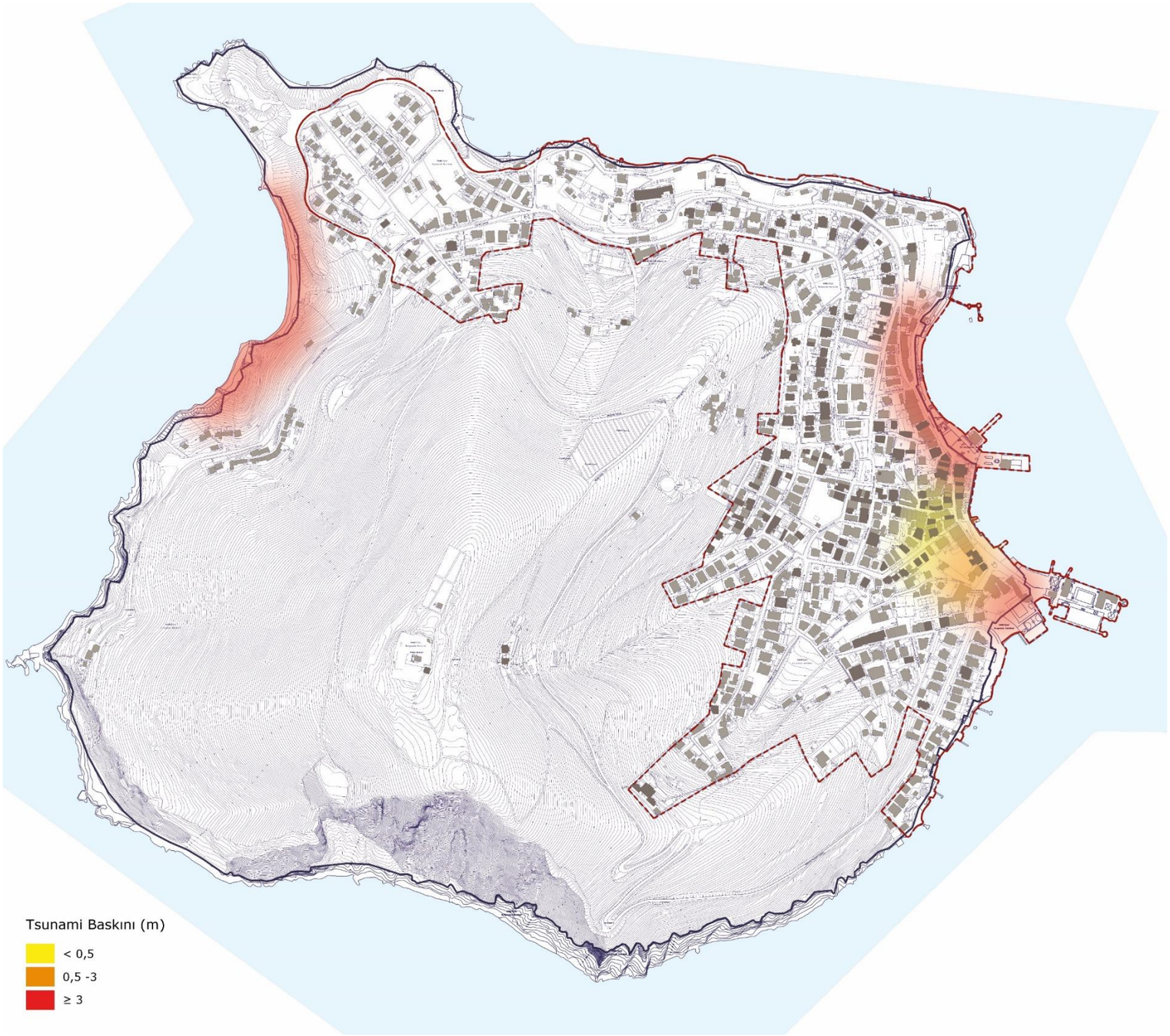

Şekil 148. Burgazada Suyla Temas Eden ve Tsunamiden Etkilenebilecek Tescilli Yapılar

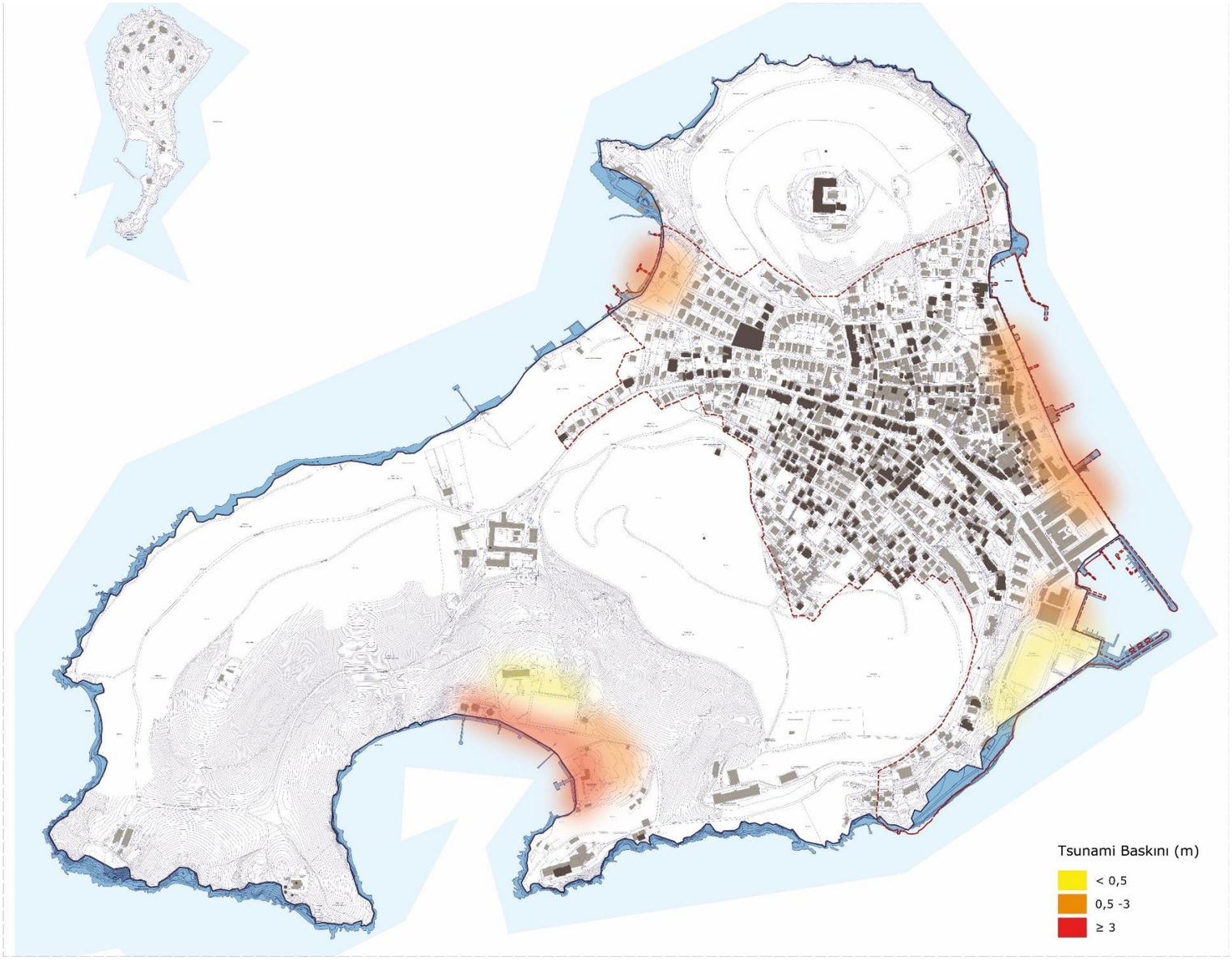

Şekil 149. Heybeliada Suyla Temas Eden ve Tsunamiden Etkilenebilecek Tescilli Yapılar

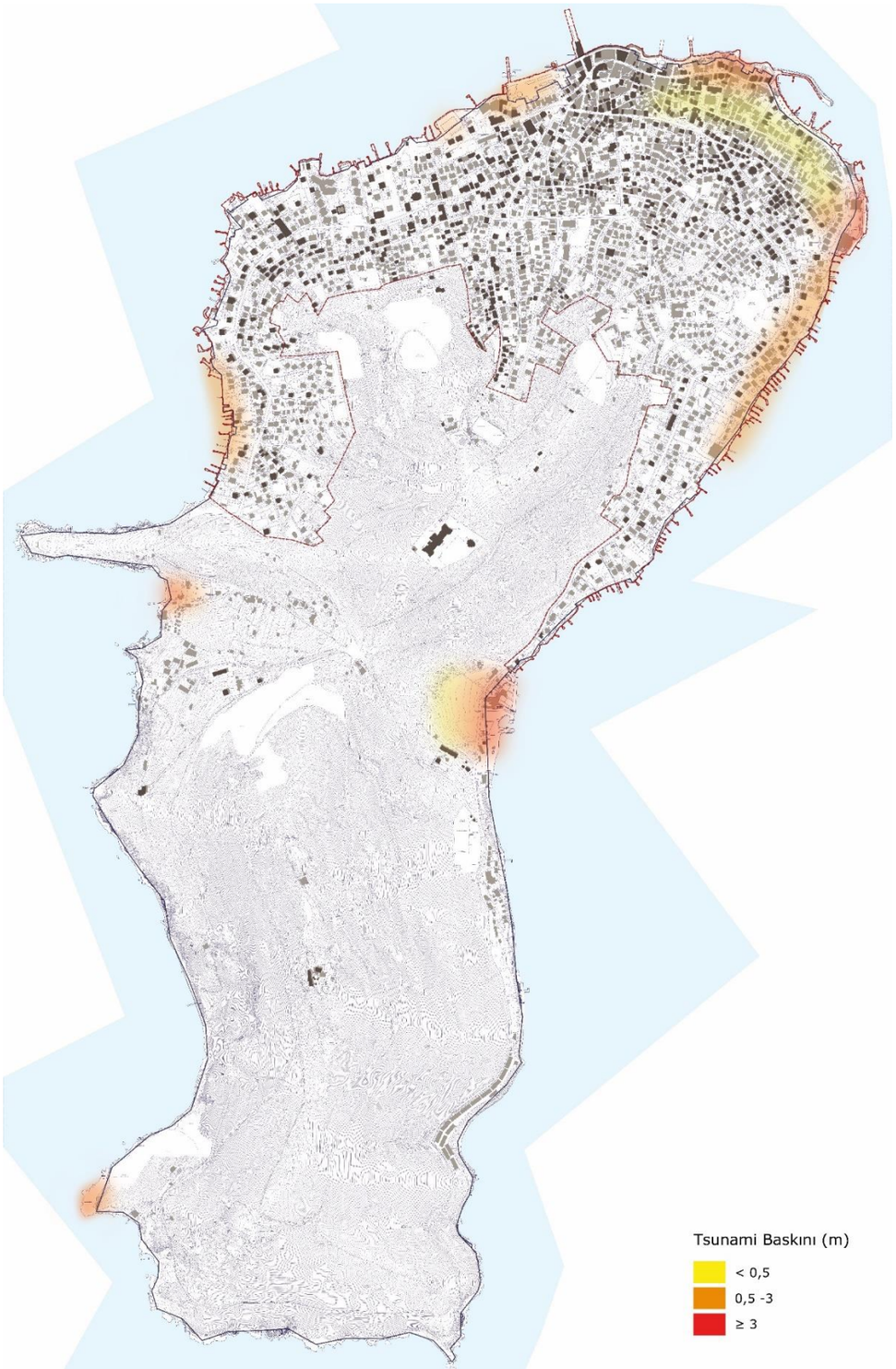

Şekil 150. Büyükada Suyla Temas Eden ve Tsunamiden Etkilenebilecek Tescilli Yapılar

A-KOR-6: Cephe Tipoloji Çalışması

Geçmişi geleceğe taşıyan binalar, kentin diğer mekânsal öğeleri ile birlikte kentsel oluşum sürecinde değişimi yansıtan önemli birer belge olmuştur. İstanbul Prens Adaları'nın tarihsel süreç içindeki değişimi ve gelişimi, mekânsal organizasyonlarda etkisini göstermiş korumaya dönük gerekliliği hem fiziksel hem işlevsel açıdan ilişkilendirmeyi zorunlu kılmıştır. Çalışmanın bu bölümünde Büyükada, Heybeliada, Kınalıada ve Burgazada mahalleleri özelinde, günümüze ulaşabilmiş sivil mimari örneklerinin büyük bir bölümü ele alınarak inşa edildikleri döneme ait nitelikli unsurları tespit edilmiş ve cephe tipolojisine yönelik envanter çıkarılmıştır.

Adalar'ın genelinde, özellikle kültür envanterinin yoğun olduğu 4 ada özelinde çıkarılan tipolojilerde kültürel kimliğin korunması, gelecek kuşaklara aktarılması ve yeni yapılaşmalarda tasarım kriterlerine yön gösterici olması amaçlanmıştır. Kriterler sırasıyla şu başlıklar altında ele alınmıştır;

- Bina Kat Adedi
- Parsel Oturumu
- Bina Girişleri
- Pencereler
- Kapılar
- Çıkmalar
- Çatılar
- Bahçe Duvarları
- Cephe Renkleri

Rapor içinde Büyükada, Heybeliada, Kınalıada ve Burgazada özelinde ilgili kriterler tablolaştırılmış, her ada için özgün sivil mimari örnekleriyle ilgili çıkarımlarda bulunularak sonuç ve değerlendirme yapılmıştır.

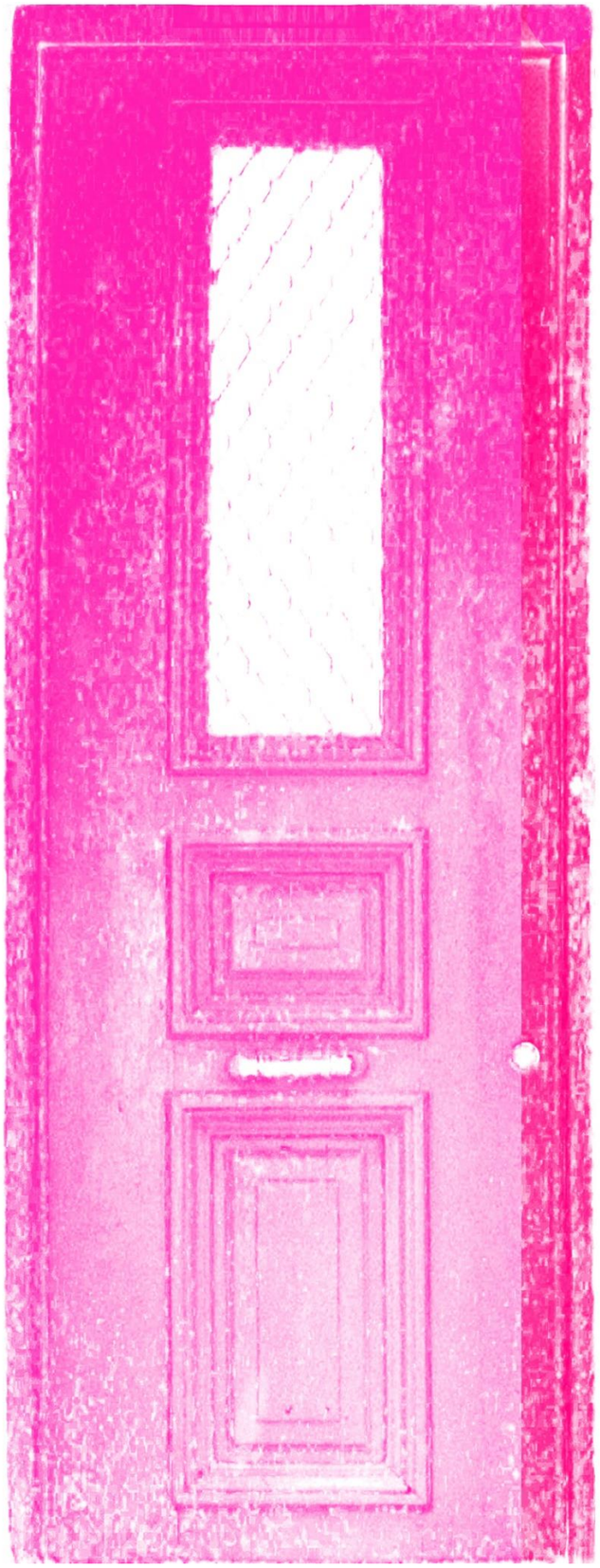

Bina Kat Adedi

Adalar'ın günümüze ulaşan mimari dokusunu ağırlıklı olarak 19.yüzyıl ortaları ile 20. yüzyıl başında inşa edilmiş konutlar oluşturmaktadır. Özgün dokuyu oluşturan tescilli binalarda çok yüksek katlı yapılaşmaya ender rastlanmaktadır. Sivil mimari örnekleri genellikle topoğrafyaya uyumlu şekilde, eğime paralel olarak yerleşmiştir. Yerleşimi oluşturan yapıların sahil bölümünde görülen, bitişik nizamlı bahçeli evlerden oluşan kısımlarında kat yükseklikleri çoğunlukla iki ya da üç katlıdır. Oldukça geniş parsellerin içine yerleşmiş, ayrık nizamlı bahçeli konut birimlerinde ise kat yükseklikleri artmaktadır.

Tescilli envanterlerin yer aldığı Adalar özelinde yapılan tespitlerde 1, 2, 3 ve 4 katlı tescilli binalar toplam tescilli binaların %80.25'ini oluştururken, bu binaların %10,71'inin 1 katlı, %50,63'ünün 2 katlı, %16,82'sinin 3 katlı, %2,09'unun 4 katlı olduğu tespit edilmiştir. Adalar içinde 5 katlı tek yapı Büyükada'da yer alan 1957 tarihinde yapılmış Anadolu Kulübü Oteli'dir. Sivil mimarlık örnekleri açısından incelendiğinde Adalar'ın yarısını 2 katlı yapıların oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 56: Tescilli Yapı Kat Adedi Ve Yoğunluğu

	KINALIADA		BURGAZADA		HEYBELİADA		BÜYÜKADA		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
0 KATLI	24	15,48%	37	18,41%	74	14,89%	194	23,72%	329	19,69%
1 KATLI	16	10,32%	21	10,45%	62	12,47%	80	9,78%	179	10,71%
2 KATLI	70	45,16%	94	46,77%	263	52,92%	419	51,22%	846	50,63%
3 KATLI	37	23,87%	44	21,89%	89	17,91%	111	13,57%	281	16,82%
4 KATLI	8	5,16%	5	2,49%	9	1,81%	13	1,59%	35	2,09%
5 KATLI							1	0,12%	1	0,06%
TOPLAM	**155**	100,00%	**201**	100,00%	**497**	100,00%	**818**	100,00%	1671	100,00%

*Tabloda "0" katlı binalar tescilli envanterde yıkıntı halinde yapıları ve boş parselleri ifade etmektedir.

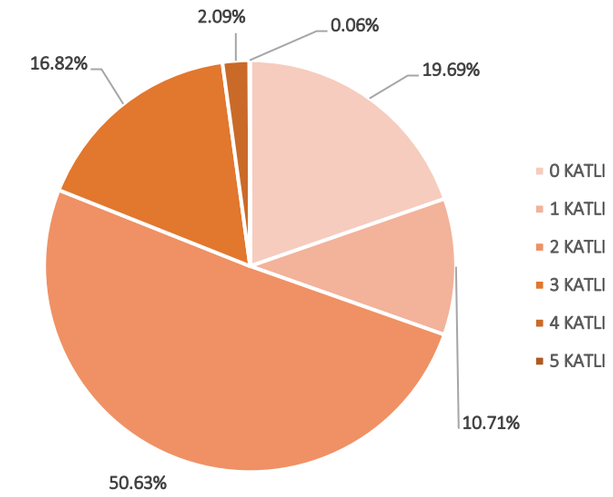

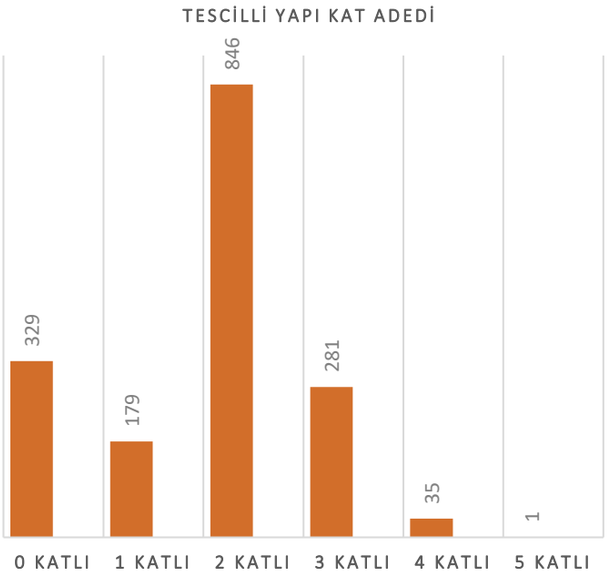

Grafik 76: 4 Ada Geneli Tescilli Yapı Kat Adedi Analizi(%)

Kınalıada Tescilli Yapı Kat Adedi Analizi

Kınalıada bazında toplam 155 eser yer almaktadır. Tescilli eser sayısının en az olduğu Kınalıada ’da geleneksel dokuda kat adedi en fazla 4’tür. Kınalıada sivil mimari örneklerinin % 45,16’lık kısmını 2 katlı yapılar, %23,87 ‘lük kısmını 3 katlı yapılar oluşturmaktadır. 2 katlı yapılar %45,16 oranla Kınalıada’nın yaklaşık yarısı kadarını oluşturmaktadır. Tek katlı yapıların oranı ise %10,32’dir. Kınalıada‘da modern yapılarla birlikte siluete en çok 3 katlı yapılar hâkimdir.

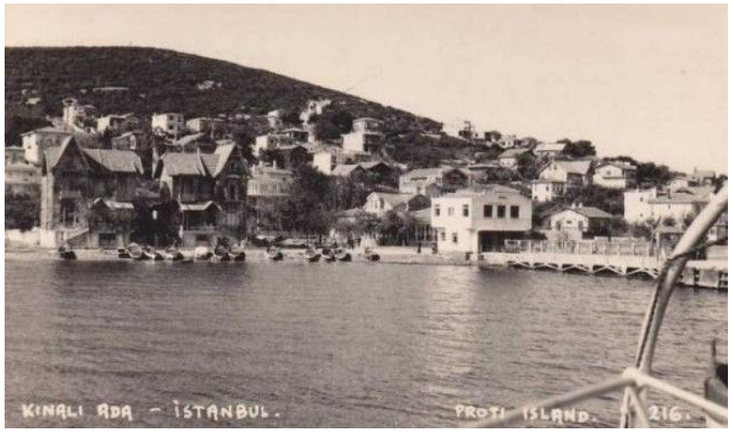

Fotoğraf 15. Kınalıada 1920’ler Kıyı Silueti

Fotoğraf 16. Kınalıada Kıyı Silueti (Bimtaş Arşivi,2022)

Burgazada Tescilli Yapı Kat Adedi Analizi

Burgazada'da 201 adet sivil mimari örneği tespit edilmiştir. Bu yapıların %46,77'si 2 katlı, %21,89'u 3 katlıdır. Tek katlı yapılar %10,45'lik orana sahip olmakla birlikte Burgazada'da 4 katlı 5 adet konut tespit edilmiş ve bu yapılar bütünde %2,49'luk orana sahiptir. Yapı cinsi olarak ahşap oranı bu adada diğer adalara oranla yüksektir. Ahşap ve 2 katlı yapılar Burgazada'nın eski silüetini oluşturmaktadır. Günümüzde modern yapılarla birlikte 4 katlı yapıların diğer adalara oranla en çok bulunduğu adadır. Bu tespit, özgün dokunun ada silüetinde etkisinin azaldığını göstermektedir.

Fotoğraf 17. Burgazada 1920'ler Kıyı Silueti

Fotoğraf 18. Burgazada 1920'ler Kıyı Silueti

Fotoğraf 19. Burgazada Kıyı (Bimtaş Arşivi,2022)

Heybeliada Tescilli Yapı Kat Adedi Analizi

Heybeliada'da toplam sivil mimari örneği sayısı 497'dir. Bu yapıların %52,92'sini 2 katlı yapılar oluşturmaktadır. 3 katlı yapılar Heybeliada'nın %17,91'ini, tek katlı yapılar %14,89'unu oluşturmaktadır. 4 katlı yapı sayısı 9 adet olup %1,81'lik kısımdır. Heybeliada'nın özgün dokusunu 2 katlı yapılar oluşturmaktadır. Günümüzde 3 katlı yapıların çoğunlukta olduğu adada adanın özgün silüetine aykırı 5 ,6 ve 7 katlı yapılaşmalara da rastlanmaktadır.

Şekil 151 Akillas Millas'a Ait 1880 Yılında Heybeliada Limanı ve Bahriye Mektebi Çizimi (Kabaoğlu,2011)

Fotoğraf 20. Heybeliada Kıyı Silueti (BİMTAŞ Arşivi,2022)

Büyükada Tescilli Yapı Kat Adedi Analizi

Yerleşimin daha eski olması nedeniyle en çok tescilli yapı stoğuna sahip Büyükada'da toplam 818 sivil mimari örneği bulunmaktadır. Bu yapıların %51,22'si 2 katlı, %13,57'si 3 katlı, %9,78'i 1 katlı ve &1,59'u 4 katlıdır. Büyükada'da 5 katlı tescilli tek yapı Büyükada Anadolu Kulübü Oteli'dir. 4 katlı yapı sayısı, diğer adalardaki toplam 4 katlı yapı sayısına denktir. Bu adada da özgün dokunun 2 katlı yapılardan oluştuğu görülmüştür.

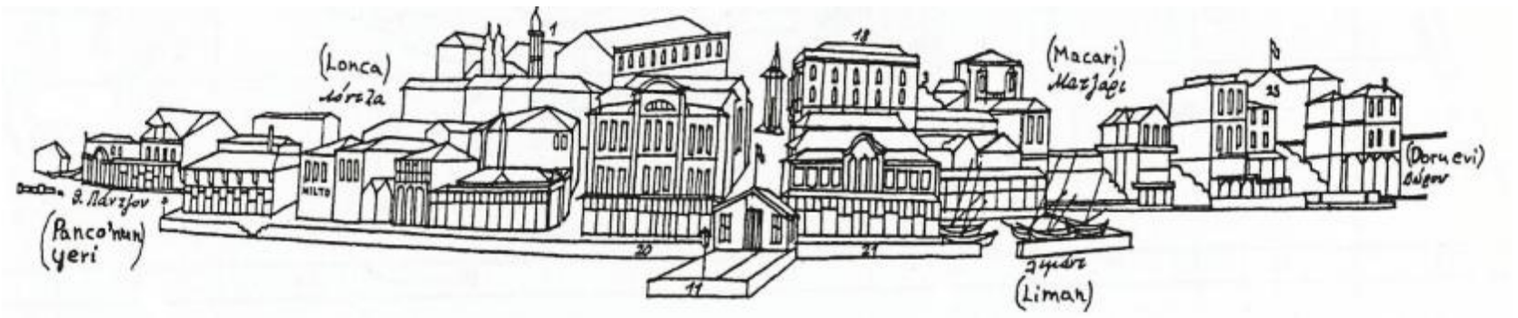

Şekil 152 Akillas Millas'a Ait 20. Yüzyılın Başlarında Büyükada Kıyı Silueti Çizimi (Kabaoğlu,2011)

Fotoğraf 21. Büyükada Kıyı Silueti (BİMTAŞ Arşivi,2022)

Parsel Oturumu (Yapı-Parsel İlişkisi)

Alan içinde tescilli sivil mimari örneklerinin parsel oturumları, bitişik nizam ve ayrık nizam olarak ele alınmıştır. Adalar genelinde bitişik ve ayrık nizamda bahçeli tescilli yapı sayısı, bahçesiz yapılara nazaran oldukça fazladır. Bitişik nizamlı yapılar genellikle Ada'nın merkezi olarak tanımlanacak kuzeyde kıyı boyunca sıralanmış olup eğimin arttığı yamaçlardaysa ayrık nizamlı bahçeli konutlar biçimlenmiştir. Ada merkezi olarak da ifade edebileceğimiz iskeleye yakın bölgelerde, bitişik nizamlı yapıların birçoğunda ön ve arka bahçeler olup yeşillikleriyle sokaklara cephe vermektedir.

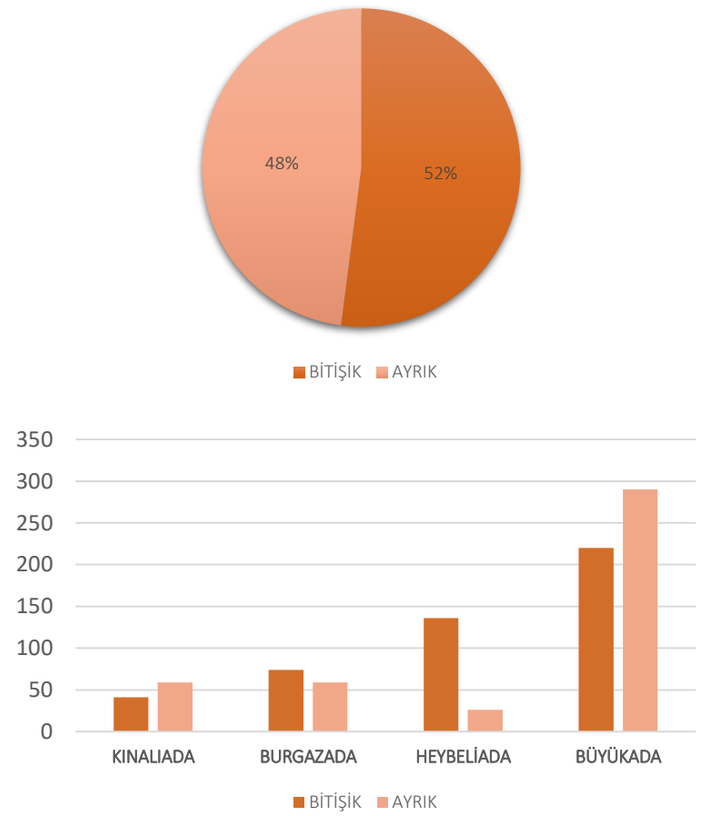

Grafik 77. Adalar Tescilli Yapı Parsel Oturumu (%)

Çalışılan adalarda yer alan tescilli yapılarda, bitişik nizamlı yapıların oranı %52 iken ayrık nizamlı yapıların oranı % 48'dir. Yerleşmenin yoğun olduğu alanlarda çok katlı, bitişik nizamlı, bahçeli - bahçesiz yapılar hâkim olup, yapıların bir kısmı sade ve gösterişsiz mimariye sahiptir.

Tablo 57: Tescilli Yapı Bitişik Nizam- Ayrık Nizam Sayıları (%)

	KINALIADA		BURGAZADA		HEYBELİADA		BÜYÜKADA		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
BİTİŞİK	41	41,00%	74	55,64%	136	83,95%	220	43,14%	471	52,04%
AYRIK	59	59,00%	59	44,36%	26	16,05%	290	56,86%	434	47,96%
TOPLAM	**100**	100,00%	**133**	100,00%	**162**	100,00%	**510**	100,00%	**905**	100,00 %

Kınalıada Parsel Oturumu

Kınalıada konut oranlarının en yüksek olduğu, ticareti faaliyet gösteren ile turizme yönelik bina sayılarının en az olduğu adadır. Tepeden kıyıya doğru inen ışınsal ve ızgara formlu yapı adaları çoğunluktadır. Ayrık nizamlı yapı sayısı %59 oranında iken bitişik nizamlı yapı sayısı %41'dir.

Fotoğraf 22. Kınalıada, 9 Ada 1 Parsel, Bitişik Nizam Örneği SMÖ

Fotoğraf 23. Kınalıada, 61 Ada 24 Parsel, Ayrık Nizam Örneği SMÖ

Burgazada Parsel Oturumu

Burgazada, Kınalıada'dan sonra konut işlevli yapıların çoğunlukta olduğu ikinci adadır. Burgazada'da parsel adaları organik biçimde şekillenmiştir. Ada içinde oransal olarak konut kullanımı fazla olmasına karşın, konut sayısı diğer üç adadan daha azdır. Ayrık nizamlı yapı oranı %44, bitişik nizamlı yapı oranı ise %56 oranındadır.

Fotoğraf 24. Burgazada, 36 Ada 1, 8, 7 Parseller, Bitişik Nizam Örneği SMÖ

Fotoğraf 25. Burgazada, 35 Ada 6 Parsel, Ayrık Nizam Örneği SMÖ

Heybeliada Parsel Oturumu

Adalar ilçesinin nüfus olarak en yoğun iki adasında (Büyükada, Heybeliada) diğer adalara göre bina bazında konut kullanım oranları daha düşüktür. Heybeliada'da kıyı kesimlerinde parseller organik biçimde şekillenmişken orman alanı ile etkileşimli yüksek kısımlarda parseller ızgara formludur. Bu kısımlarda sivil mimari örneği yapılar bahçeli olup bitişik nizamlı konumlanmışlardır. Çalışılan adalarda en fazla bitişik nizamlı yapılar Heybeliada'da yer almaktadır. Bitişik nizamlı yapı oranı %84, ayrık nizamlı yapı oranı ise %16 oranındadır.

Fotoğraf 26. Heybeliada, 31 Ada 21, 22, 23 Parseller, Bitişik Nizam Örneği SMÖ

Fotoğraf 27. Heybeliada, 71 Ada 7 Parsel, Ayrık Nizam Örneği SMÖ

Büyükada Parsel Oturumu

Kentsel sit alanları içerisinde konut alanı en yüksek orana sahip ada Büyükada'dır. Bu adada hem konut hem de ticaret fonksiyonu ile birlikte konut kullanımlı bina oranı diğer adalara göre oldukça yüksektir. Parseller karma biçimlerde şekillenmiştir. Kıyı alanı ile etkileşimli konut ağırlıklı bölgelerdeki yapılar genellikle bitişik nizamlıdır. Fayton Meydanı ve Saat Meydanı gibi ada merkezinde ön ve arka bahçeli olan yapılaşmaların daha sık olduğu görülmektedir. Büyükada'da bitişik nizamlı yapı oranı %43, ayrık nizamlı yapı oranı ise %57 oranındadır.

Fotoğraf 28. Büyükada, 13 Ada 3 Parsel, Bitişik Nizam Örneği SMÖ

Fotoğraf 29. Büyükada, 86 Ada 3 Parsel, Ayrık Nizam Örneği SMÖ

Bina Girişleri

Bina giriş tipolojileri çalışmasıyla alanda yer alan sivil mimari örneği yapıların zemin kat ile sokak ilişkisinin nasıl kurulduğunun tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bitişik nizamlı ve özellikle dar cepheli sivil mimari örneklerinde girişin cephe içindeki konumu önem taşımaktadır. Bahçeli yapılarda bu ilişki bitişik nizamdaki yapılardan daha esnek olup, ada merkezlerindeki kadar cephe biçimlenişinde etkili değildir.

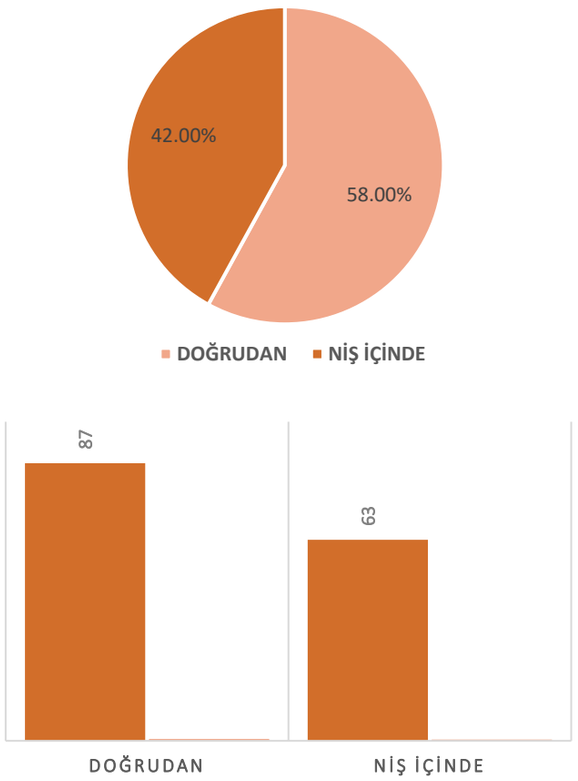

Grafik 78. Adalar Tescilli Bina Doğrudan ve Niş İçinde Giriş Sayıları

Tablo 58: Adalar Tescilli Yapı Bina Giriş Sayıları ve Yoğunluğu

	KINALIADA		BURGAZADA		HEYBELİADA		BÜYÜKADA		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
DOĞRUDAN	17	73,91%	10	45,45%	12	50,00%	48	59,26%	87	58,00%
NİŞ İÇİNDE	6	26,09%	12	54,55%	12	50,00%	33	40,74%	63	42,00%
TOPLAM	**23**	100,00%	**22**	100,00%	**24**	100,00%	**81**	100,00%	**150**	100,00%

Bina girişleri plan biçimlenişine göre doğrudan ve niş içinde olarak ele alınmıştır. Konumuna göre solda, ortada, sağda olarak ayrılan girişlere, düzayak ulaşıldığı gibi zeminden birkaç basamakla yahut yüksek su basmanlarla da çıkılmaktadır. Eğimin arttığı parsellerde, yüksek girişlere sahip sivil mimari örneklerinin sokak yönünde bodrum katları kısmen ortaya çıkmıştır. Bu katlar oranları ve pencere düzenleriyle dokuyla uyumludurlar.

Oranları ve biçimlenişi cephenin dar ya da geniş olmasına, kapılara göre şekillenen bina girişlerinin önünde yahut yanlarında düzenlenen merdivenler tüm adada büyük oranda parsel sınırları içindedir. Ortadan girişli binalar genellikle simetrik cephe biçimlenişine sahiptir.

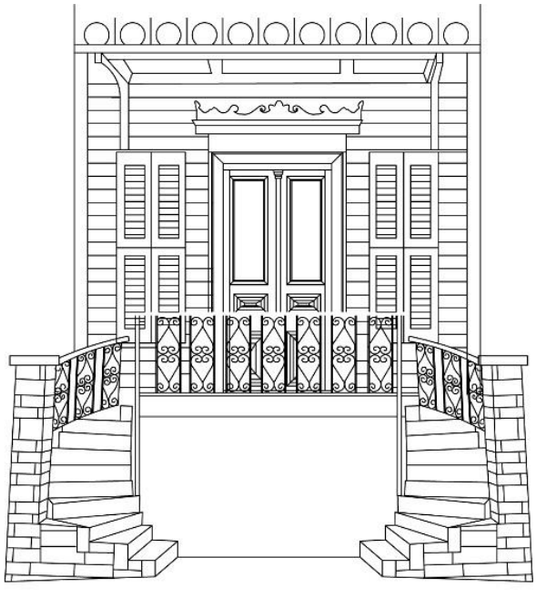

Şekil 153 Niş İçinde ve Doğrudan Bina Girişi Örnekleri

Pencereler

Adalar'da tescilli sivil mimari örnekleri sayıca fazla olmasına karşın özgünlüğü korunmuş yapı elemanları sayısı oldukça düşüktür. Çalışmanın bu bölümünde her ada için pencere tipolojisi ayrı ele alınmış, pencere oranları (genişlik/yükseklik) çıkarılmıştır. Adalar'da özgün doğrama elemanı olmayan tescilli konutlarda özgün taklidi ya da özgün biçimlere benzetilmeye çalışılmış PVC doğramalı pencereler çoğunluktadır. Yine bir kısım konutta ahşap doğramalı özgün olmayan pencereler bulunmakta olup bu pencereler bezemesiz, düz profilli ve ara kayıtsız imal edilmiştir.

Adalar'daki birçok sivil mimari örneğinde pencerelerin dışlarına koruyucu elemanlar yerleştirilmiştir. Bunlar kapak, kafes elemanı, panjur yahut demir parmaklık gibi unsurlardır. Pencerelerde dönemsel olarak çeşitlilik olmasına karşın çoğu özgün pencere dikdörtgen formludur.

Tipolojiler kapsamında incelenen pencere elemanları yapısal özelliklerine ve biçimlerine göre iki ana başlıkta sınıflandırılmıştır. Yapısal özelliklerine göre; kanatlı ve sürmeli pencere olarak ayrılan pencereler, biçimlerine göre düz atkılı ve kemerli olarak incelenmiştir.

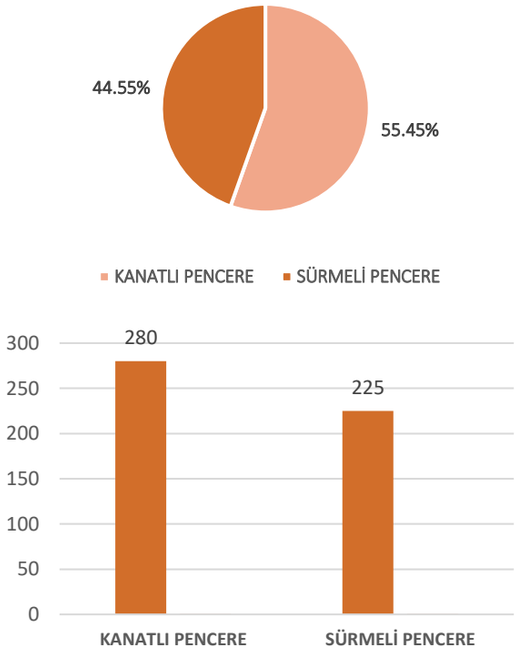

Grafik 79: Tescilli Yapı Pencere Tipleri Yoğunluğu

Tablo 59 Tescilli Yapı Pencere Türü Sayıları

	KINALIADA		BURGAZADA		HEYBELİADA		BÜYÜKADA		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
KANATLI PENCERE	24	68,57%	23	51,11%	106	59,89%	127	51,21%	280	55,45%
SÜRMELİ PENCERE	11	31,43%	22	48,89%	71	40,11%	121	48,79%	225	44,55%
TOPLAM	**35**	100,00%	**45**	100,00%	**177**	100,00%	**248**	100,00%	**505**	100,00%

Kanatlı Pencereler

Ada genelinde ahşap kanatlı pencereler azınlıktadır. İncelenen 1200 yapıdan toplamda 563 tane sivil mimari yapıda özgün pencereye saptanmıştır. Bu yapılardan 54 tanesi ahşap kanatlı pencereye sahiptir. Kanatlı pencereler yoğunlukla düz atkılıdır, eğrisel biçimde kullanılan örnekler de mevcuttur.

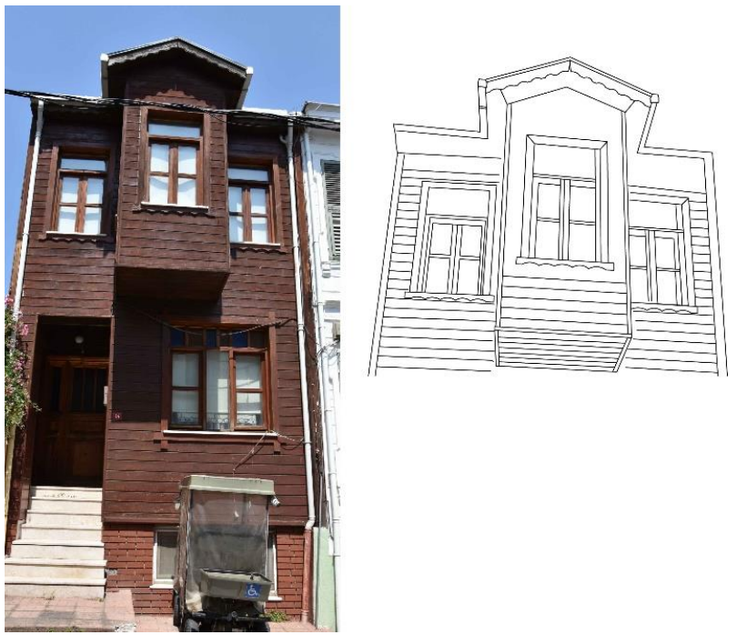

Şekil 154. Tescilli Yapı Kanatlı Pencere Örneği

Sürmeli Pencereler

Ada genelinde ahşap sürmeli pencereler çoğunluktadır. İncelenen 563 özgün yapıdan 58 tanede özgün sürmeli pencereye rastlanmıştır. Yapılardan bir kısmı ikincil konut olarak kullanıldığından panjurla kapatılmış birçok yapıda pencere tespiti yapılamamıştır. Sürmeli pencerelerde de düz atkılı ve eğrisel biçimde kullanılmıştır.

Şekil 155: Tescilli Yapı Sürmeli Pencere Örneği

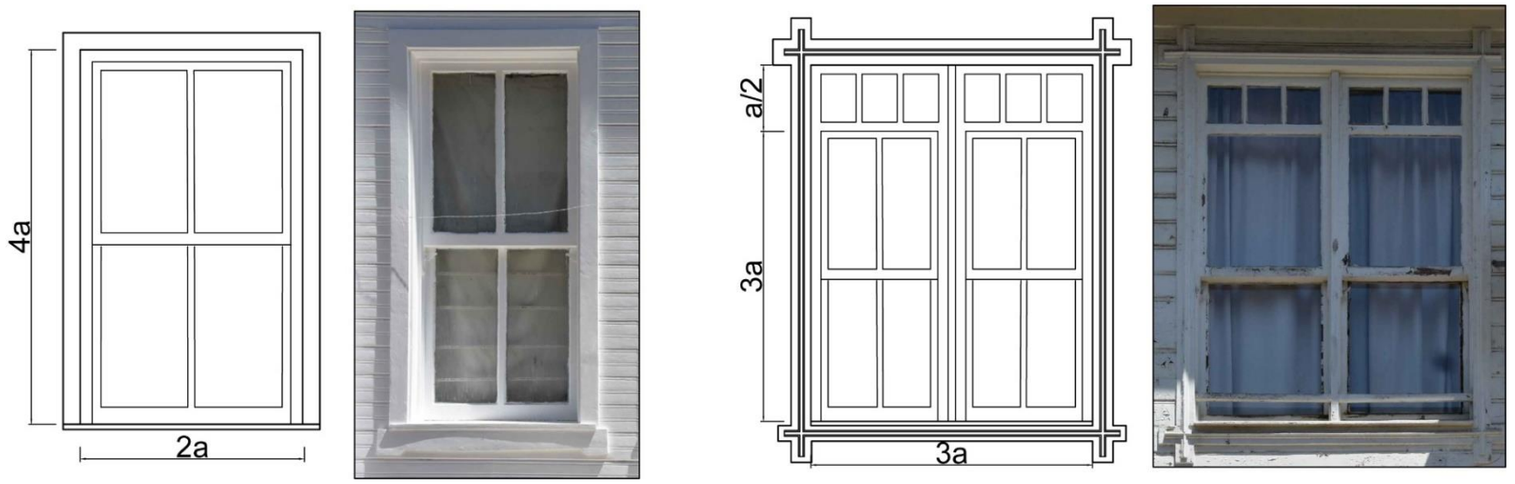

Şekil 156 Tescilli Yapı Düz Atkılı Sürmeli Pencere Örnekleri

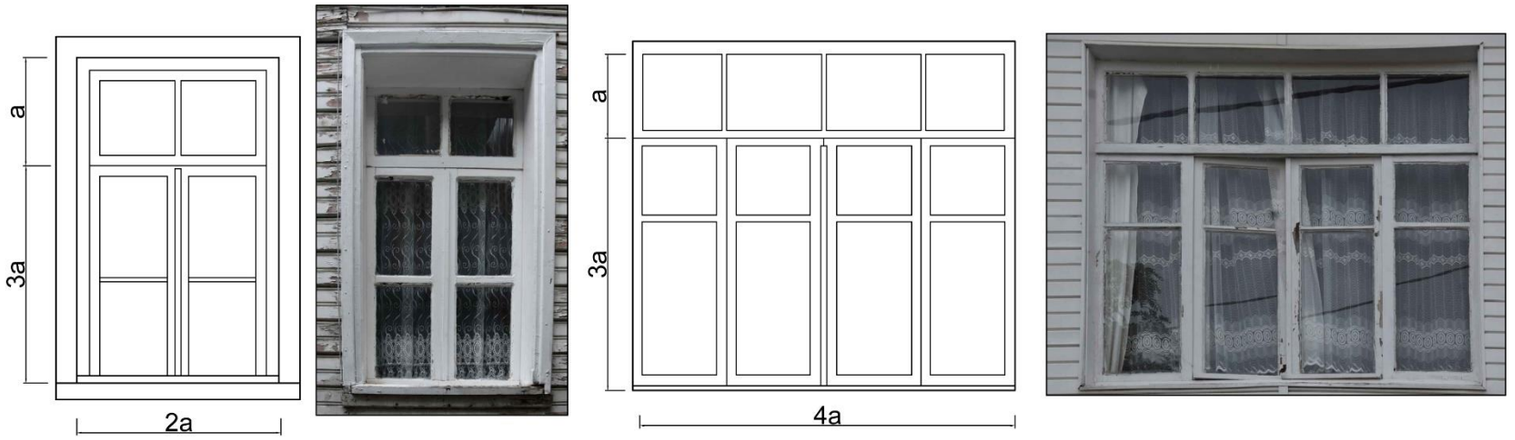

Şekil 157 Tescilli Yapı Düz Atkılı Kanatlı Pencere Örnekleri

Kapılar

Cephe elemanlarının ve iç mekânın önemli öğelerinden biri olan kapılar Adalar'da dönem üslupları hakkında bilgi vermekte, yapısal özellikler anlamında çeşitliliği göstermektedir. Bahçe kapıları da dâhil olmak üzere ada içerisinde kapılar hem iç hem dış mekân ile bütünleyici unsur olmuşlardır. Evlerin bir kısmının giriş kapıları doğrudan sokağa açılmakta, büyük kısmının girişi ise bahçeden sağlanmaktadır.

Bu bölümde kapılar tek kanatlı-çift kanatlı olarak incelenmiştir. Kapı üstleri pencereli-penceresiz, kanadı tablalı-tablasız ve camlı-camsız, düz atkılı ve eğrisel olarak biçimlenen kapılar Adalar genelinde aynı pencerelerdeki gibi üslup ve yapısal özellik bakımından önem teşkil etmektedir.

Tablo 60 Adalar Tescilli Yapı Kapı Tipleri Sayıları

	KINALIADA		BURGAZADA		HEYBELİADA		BÜYÜKADA		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
ÇİFT KANATLI	21	91,30%	19	79,17 %	64	88,89 %	126	94,03 %	230	90,91 %
TEK KANATLI	2	8,70%	5	20,83 %	8	11,11%	8	5,97 %	23	9,09 %
TOPLAM	**23**	100,00%	**24**	100,00%	**72**	100,00%	**134**	100,00%	**253**	100,00%

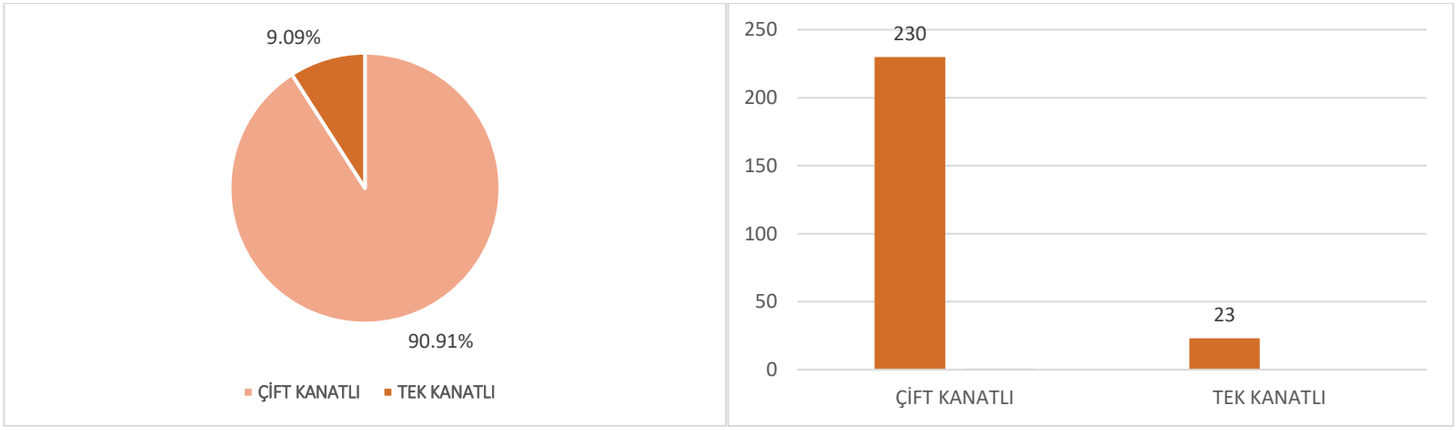

Grafik 80. Adalar Tescilli Yapı Kapı Tipleri Yoğunluğu

Şekil 158 Çift Kanatlı Kapılar ve Oranları

Şekil 159 Tek Kanatlı Kapılar ve Oranları

Çıkmalar

Adalar'da manzaraya hâkim olan sade yahut gösterişli yapı cephelerinde yer alan çıkmalar cepheyi olduğu kadar sokak siluetini de etkilemektedir. Manzara yönünden bağımsız cephelerde sokak cephesi cumba ile önem kazanmıştır. Adalar'da eğime dik (yokuşlarda) bulunan yapılar, kat seviyesi ne olursa olsun, çıkmaların yan pencereleri yardımıyla manzaraya açılmaktadır. Eğime paralel, düz sokaklarda yer alan yapılar ise çıkmalar yardımıyla ön bahçeye yönlendirilmiştir.

Çıkmalar açık ve kapalı çıkmalar olarak iki şekilde ele alınmıştır. Açık çıkmaları balkonlar oluştururken kapalı çıkmalar cumbaları ifade etmektedir. Adalar'ın tümünde eski eserler üzerinde çıkma analizi yapılmış ve bu çıkmalar plan biçimlenişine göre gönyesel ve düz çıkmalar alt başlığıyla sınıflandırılmışlardır.

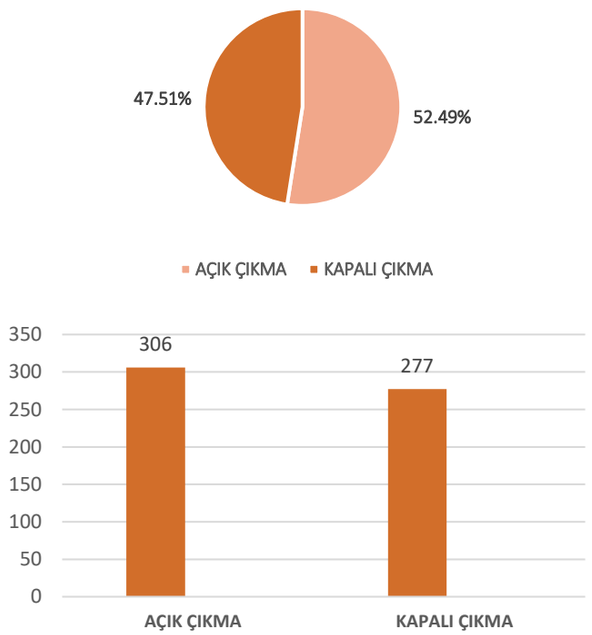

Grafik 81. Adalar Tescilli Yapı Çıkma Türü ve Yoğunluğu

Tablo 61 Adalar Tescilli Yapı Çıkma Tipleri Sayıları

	KINALIADA		BURGAZADA		HEYBELİADA		BÜYÜKADA		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
AÇIK ÇIKMA	40	74,07%	46	68,66%	41	24,85%	179	60,27%	306	52,49%
KAPALI ÇIKMA	14	25,93%	21	31,34%	124	75,15%	118	39,73%	277	47,51%
TOPLAM	**54**	100,00%	**67**	100,00%	**165**	100,00%	**297**	100,00%	**583**	100,00%

Şekil 160. Adalar Tescilli Yapı Gönyesel Kapalı Çıkma Örneği

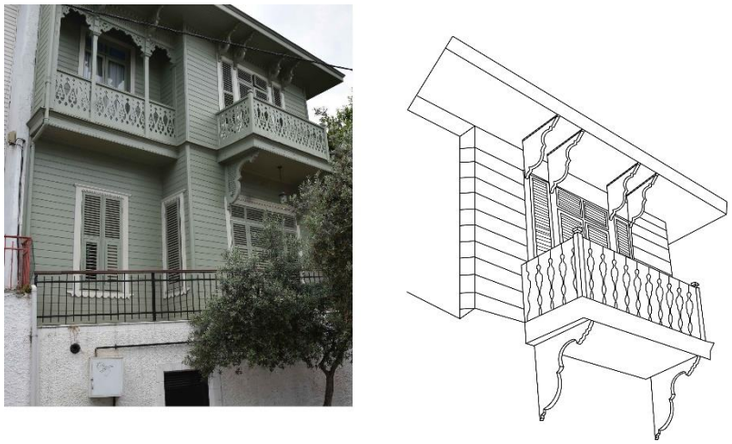

Şekil 161. Adalar Tescilli Yapı Düz Açık Çıkma Örneği

Çatılar

Prens Adaları sivil mimari yapıların çatı tespitlerinde, kırma çatılar toplam tescilli bina çatılarının %57.93'ünü oluştururken beşik çatılar %38.05'i, tek yöne eğimli çatılar %1.97'sini, düz (teras) çatılar %2.04'ünü oluşturmaktadır. Anıtsal binalarda kırma ve kubbeli çatı formu kullanılmıştır.

Tablo 62 Adalar Tescilli Yapı Çatı Örtüsü Sayıları

	KINALIADA		BURGAZADA		HEYBELİADA		BÜYÜKADA		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
KIRMA ÇATI	69	50,36%	110	62,15%	199	46,82%	473	64,79%	851	57,93%
BEŞİK ÇATI	64	46,72%	64	36,16%	205	48,24%	226	30,96%	559	38,05%
TEK YÖNE EĞİMLİ	4	2,92%		0,00%	10	2,35%	15	2,05%	29	1,97%
DÜZ		0,00%	3	1,69%	11	2,59%	16	2,19%	30	2,04%
TOPLAM	**137**	100,00%	**177**	100,00%	**425**	100,00%	**730**	100,00%	**1469**	100,00%

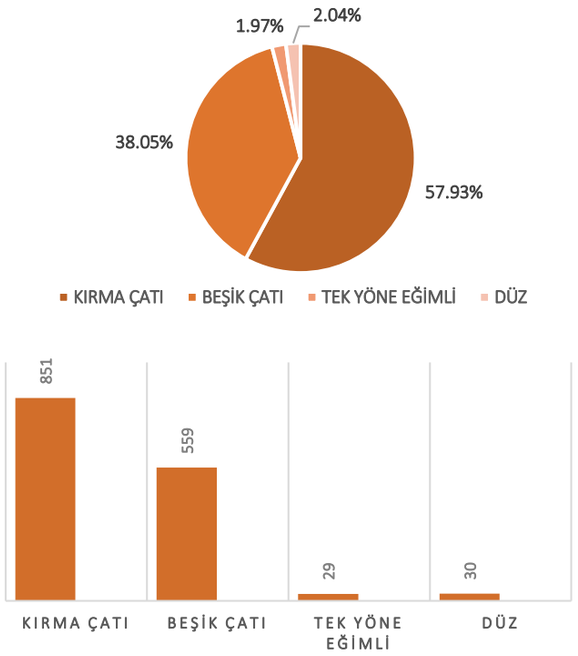

Grafik 82. Adalar Tescilli Yapı Çatı Örtüsü Yoğunluğu

Yapım sistemi betonarme olan modern mimarlık örneklerinde çatılar yükseltilen parapet duvarı arkasında gizlenmiştir.

Eğimli sokaklarda kat adetleri aynı olmasına karşın sokağın eğimi oranında yükselen yapılar dokuyla uyumlu kentsel peyzaj oluşturmuştur. Yapı çatılarında mülkiyete, plansız müdahalelere, maddi imkânsızlıklara dayanan bozulmalar ada siluetini olumsuz şekilde etkilemiştir. Özellikle tescilli yapı komşuluğundaki yeni binalarda tescilli yapının saçak kotunu geçen örneklere sıkça rastlanmaktadır. Tescilli yapılarda ise doku bütünlüğü ile uyumsuz üst kat ekleri geleneksel çatı tipinden uzaklaşılmasına sebep olmuştur.

Fotoğraf 30. Çatı Saçak Kotları Uyumlu Tescilli Sivil Mimari Örnekler (Büyükada)

Resim 1 Çatı Saçak Kotları Uyumlu Tescilli Sivil Mimari Örnekler (Büyükada)

Bahçe Duvarları

Osmanlı ve Erken Cumhuriyet Dönemi'nde adada yaşayan halkın yaşam kültürünü yansıtan mimari doku, adanın doğası ve topoğrafyası ile birleşerek bahçe mimarisi üzerinde de etkili olmuştur. Kültürel peyzajın kentsel dokusunu oluşturan bahçeler ve onları çevreleyen bahçe duvarları, konut ve görkemli villaların sokakla ilişkisini kurması açısından önem teşkil etmektedir.

Fotoğraf 31. Bahçe Duvarı Örnekleri

Adalar'da sokakla dolaylı ilişki kuran, genellikle yol veya meydana direk cephe vermeyen yapılarda kentsel mekânda duvar etkisini yaratmamak önemlidir. Geleneksel malzemelerin kullanıldığı örneklerde bahçe duvarları Adalar'ın bütüncül yapısıyla uyumlu ve az sayıda iken modern mimarinin yenilikçi yaklaşımlarında yapay taşlardan biçimlendirilmiş bahçe duvarlarının Adalar genelinde yoğunlukta olduğu görülmektedir.

Adalar'da bahçe duvarları yükseklik ve duvar cephe malzemesi olarak incelenmiştir.

Yapım tekniğine göre bahçe duvarları 4 şekilde sınıflandırılmıştır;

- Doğal taş (özgün harçlı)
- Doğal taş (çimento harçlı)
- Yapay taş (çimento harçlı)
- Sıvalı duvar

Adalar genelinde eğimin az olduğu yerlerde, bahçe duvarlarının yüksekliği; binaların yol tarafındaki cephe hatlarının önünde kaldırım üst kotundan çok yüksekte olmayıp, parmaklık gibi elemanlarla yarı geçirgen hale getirilmiştir. Eğimin fazla olduğu yollarda, istinat duvarları bahçe duvarı niteliğinde kullanılmış, üzerine yerleştirilen geçirgen korkuluk unsurlarıyla duvar etki kırılmaya çalışılmıştır.

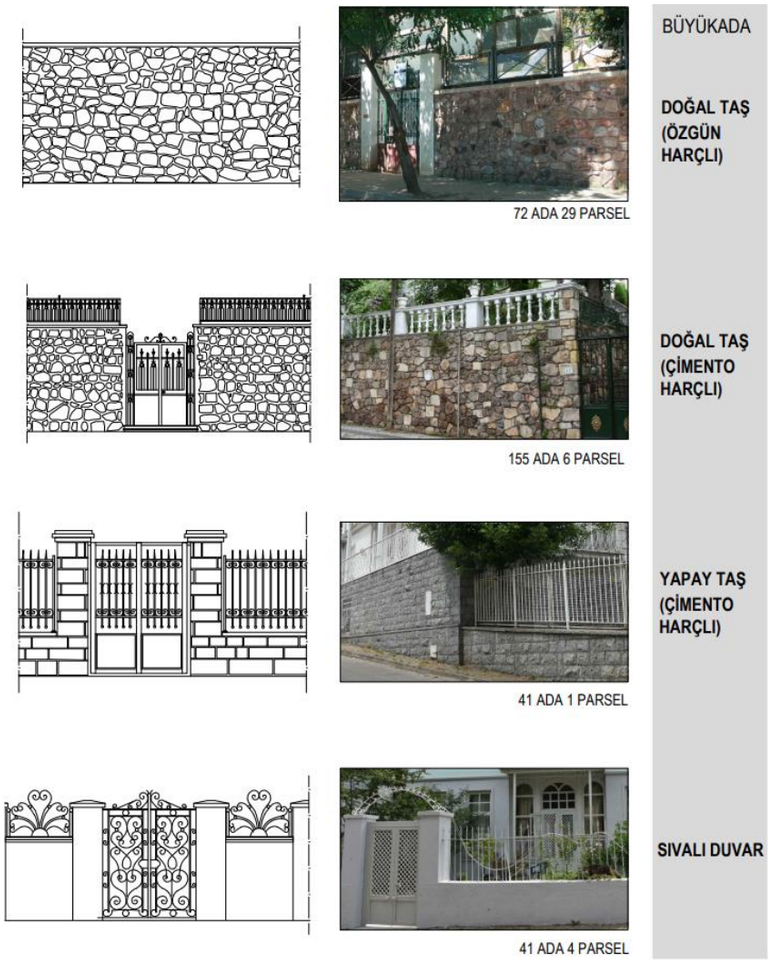

Şekil 162 Büyükada Bahçe Duvarı Yapım Teknikleri

Cephe Renkleri

Çeşitli gereksinimlerin karşılanması amacıyla yapılan her türlü yapının dış cephesinde, verilmek istenen etkide renk unsuru güçlü öge olarak karşımıza çıkmaktadır.

Cephe renk analizi yapılırken Büyükada, Heybeliada, Burgazada, Kınalıada bütününde tescilli yapılar incelemiş, her ada alt ölçek bölgelere ayrılarak renk kullanımları çıkarılmıştır. Bölgelemede parsel yoğunluğu (izdüşümsel doluluk oranı), fonksiyon dağılımları (benzer fonksiyonların kümelenmesi) ve kıyı ile etkileşim göz önünde tutulmuştur. Alt bölgeler;

- Karma işlev ağırlıklı bölge
- Kıyı alanı ile etkileşimli konut ağırlıklı bölge
- İkincil konut (yazlık) ağırlıklı bölge
- Konut ağırlıklı bölge
- Orman alanı ile etkileşimli konut bölgesi

olarak sınıflandırılmıştır.

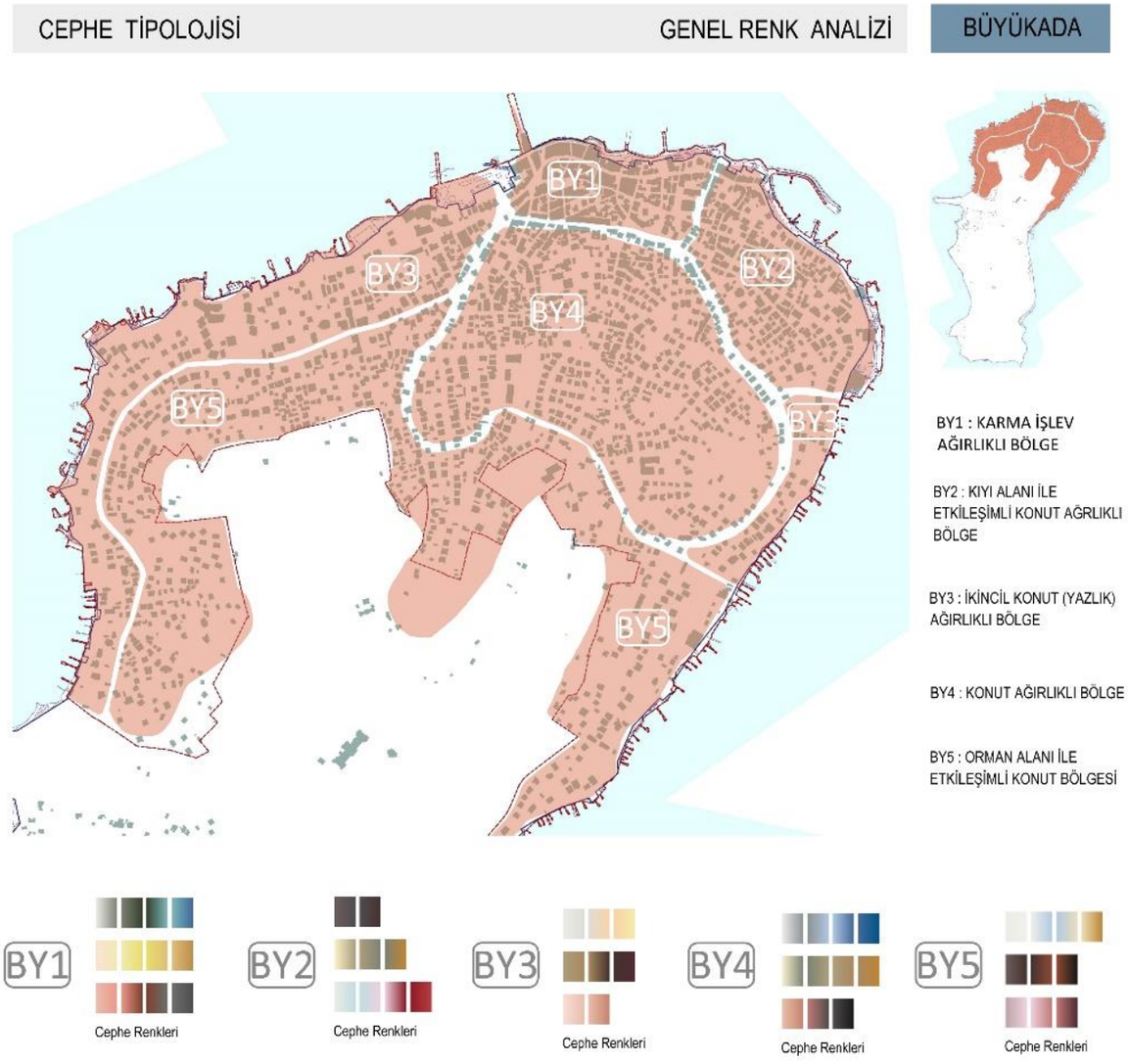

Şekil 163 Büyükada Genel Renk Analizi

Şekil 164 Büyükada BY1 Bölgesi Renk Analizi

Adalar'ın mimarisinin, tarihinin ve sivil kültürünün zengin olması cephe renklerinde de etkisini göstermiştir. Osmanlı Dönemi anıt eserlerinde taş, tuğla ve mermer benzeri doğal malzeme kullanılmış olup, cepheler bu doğal malzemenin kendi renginden oluşmaktadır. O döneme ait sivil mimari örneklerinde ise kâgir bölümlerde çoğunlukla doğal malzeme açıktan kullanılırken ahşap yapılarda boyalı cepheler çoğunluktadır. Bu döneme ait konak ve köşklerde beyaz, bej tonlar siluete hâkimdir. Cumhuriyet dönemi yapılarında modern akımların izlerini taşıyan mimari yapılarda genellikle doğal renklere yakın, adanın genel siluetiyle uyumlu beyaz, gri ve sarımsı gri ve sarı tonları kullanılmıştır. Adalar'ın genel siluetine etkisi az, kırmızı, yeşil ve mavi tonların kullanıldığı sivil mimari örneklerine rastlamak da mümkündür.

Adanın genelinde cephe renkleri uyumlu görünmesine karşın, hızla artan nüfus ve modernizm algısıyla kullanıcıların özgünlüğün dışına çıktığı uygulamalar saptanmıştır. Bütüne aykırı renkler özellikle söve ve panjur gibi elemanlarda göze çarpmaktadır. Konut ve ticaret işlevinin yoğun olduğu bölgelerde geçici kullanıcıların dikkatini çekmek için özel biçimlenişler ve yalın karşıtı renk kullanımı görülmektedir.

Resim 2 Cephe Renklerinde Uygunsuz Müdahaleler

A-KOR-8: Adalar Genelinde Mevcut Sokak Siluetlerinin Çıkarılması

Çalışma kapsamındaki 5 ada genelinde kentsel sit alanları içerisinde yer alan yolların tamamında teknik şartnamede belirtilen şartları sağlayacak koşullar dâhilinde üç boyutlu yersel lazer tarama çalışması gerçekleştirilmiştir.

- Bu alanların toplamı tüm adalarda yaklaşık olarak 90km'lik toplam bir güzergâh uzunluğuna eşittir.
- Tarama verilerinin oluşturduğu nokta bulutu verileri renklidir.
- Sokak taramaları şartnamede belirtilen ölçek dizgesine uygun olacak şekilde ölçeklendirilmiş ve bir sokak numara sistemi ile kodlanmıştır. Verilen çalışmalar üzerinden ölçü almak mümkündür.
- Veriler LAS formatında üretilmiştir.

büyük iskele caddesi / büyükada

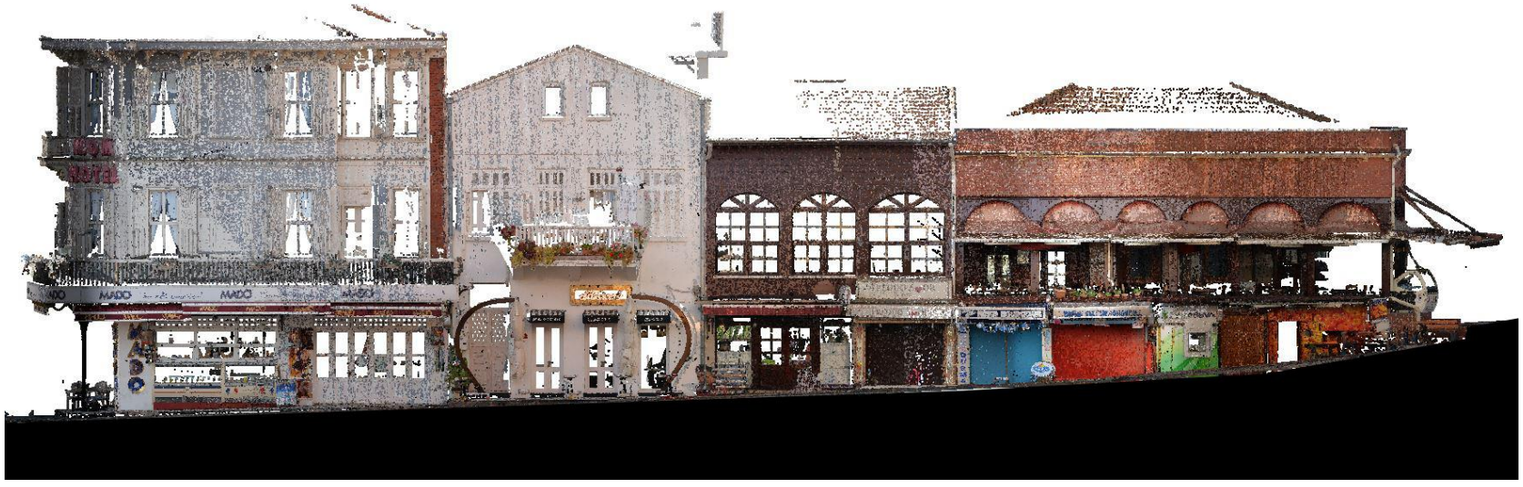

Şekil 165. 3d Lazer Tarama İle Alınan Sokak Silueti Örneği: Büyük İskele Caddesi / Büyükada

A-KOR-9: Tüm Adalar'da Drone ile Mesh Model Ortaya Çıkarılması

İş kapsamında üretilen her türlü veri, mesh model ve diğer tüm ürünlerin koordinat sistemleri, en son güncellenmiş TUTGA ve TUDGA'ya bağlı, WGS84 elipsoidi, ITRF96 Datumu, Universal Transversal Mercator (UTM) izdüşümünde üç derecelik dilim esasına göre, 2005.0 Epok'unda belirlenmiştir.

İHA ürünleri,

1. Ham görüntüler JPG formatında,
2. 3 Boyutlu mesh model OBJ formatında,
3. 3 Boyutlu mesh model Cesium Tile formatında,
4. Üretimde kullanılan/dengelemeye dâhil edilen/edilmeyen YKN'lere ait; koordinat ve kot özet çizelgesi .txt formatında teslim edilmektedir.

Şekil 166. 3D Mesh Model Örneği - Kınalıada Sahil[69]

[69] https://3bharitacbs.bimtas.istanbul/GEOMATIKSEFLIGI/KINALI.html
https://3bharitacbs.bimtas.istanbul/GEOMATIKSEFLIGI/BURGAZ.html
https://3bharitacbs.bimtas.istanbul/GEOMATIKSEFLIGI/sedef.html

İnsansız hava aracı, genel olarak bilinen adıyla Drone'lar, uzaktan kumanda edilerek veya bir uçuş planı üzerinden otomatik hareket edebilen, entegre cihazlarla aynı anda görüntü ya da üç boyutlu lazer verisi toplayabilen hızlı, güvenilir teknolojik araçlardır.

Arazi ölçümleri, haritalama, ormancılık, kent ve yerleşim yeri yönetimi, mimari gibi alanlarda, sağladığı hız, maliyet, doğruluk gibi avantajlardan dolayı son yıllarda sıklıkla kullanılmakta olan bu teknoloji ile birçok çalışmaya ve projeye altık olabilecek, teknolojik üç boyutlu ürünler alınmaktadır. Ayrıca bu teknoloji zor ve zaman alıcı ölçüm ve değerlendirme yöntemlerine göre daha kolay ve hızlı bir yöntemdir.

İlk olarak ölçüm yapılacak alana yer kontrol noktalarının tesisiyle başlayan İHA ölçüm yöntemi, uçuş planlarının hazırlaması, uçuş yapılması, görüntülerin elde edilmesi ve Pix4D, ContextCapture gibi ticari yazılımlarla fotogrametrik olarak değerlendirilmesi ile sonuç ürünlerin alınması şeklinde devam etmektedir.

BİMTAŞ bünyesinde yapılan İHA ile Haritalama Projeleri ile fotogrametrik yöntemler kullanılarak *Ortofoto, Nokta Bulutu, Mesh Model, Kent Modeli* ürünleri hızlı ve güvenilir doğrulukta üretilmektedir. Üretilen bu ürünler birçok mühendislik ve mimari projeye altlık olmakta olup; bu alanlarda kent yönetim süreçlerini, dijital ortamlarda yüksek geometrik doğruluklu ürünlerle birlikte kolaylıkla gerçekleştirmeye olanak sunmaktadır.

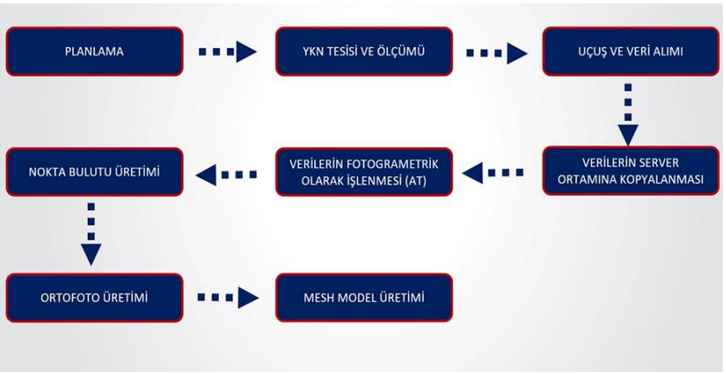

Şekil 167. İş Akışı

Şekil 168. Çalışma Alanları

Planlama ve Yer Kontrol Noktası Tesisi

Saha çalışmalarına başlanılmadan önce, hava trafik kontrol otoritelerinden gelen sınırlamalar dolayısıyla İHA ile uçuş yapılması planlanan alanlar için Sivil Havacılık Genel Müdürlüğüne izin başvurusunda bulunulmuştur. Uçuş izin sürecinde çalışma alanlarında yer kontrol noktası tesisine başlanılmıştır. Sahada 2 adet TOPCON marka HiperVR model GNSS cihazı ile ölçümler gerçekleştirilmiştir. Sahada kullanılan GNSS cihazları, koordinat ölçümü esnasında TUSAGA Aktif ve İSKİ UKBS ağlarının "Ağ-RTK" sistemine bağlanmıştır. SHGM'den uçuş izni NOTAM gelene kadar alanlara ait YKN tesis ve ölçümü tamamlanmıştır.

Şekil 169 Yer Kontrol Noktası Tesisi

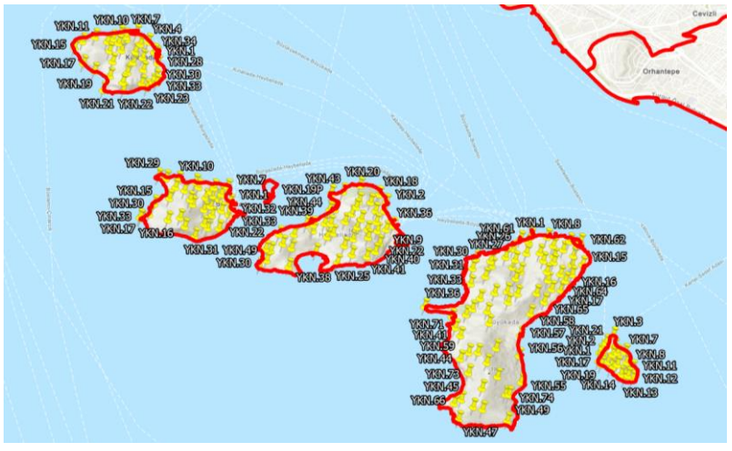

Şekil 170. Adalar Genel YKN Dağılımları

Grid Koordinatlar

Elipsoit : GRS80 Datum : ITRF96 Referans Epok : 2005.000 D.O.M. : 30° D.G. : 3°

Nokta No	Sağa (Y)	Yukarı (X)	Ortometrik Yükseklik (H)	Elipsoit Yükseklik (h)	N (Ondülasyon)	CİNSİ
YKN.1	427594.3415	4524518.8242	1.9439	38.3739	36.43	ÇİVİ
YKN.2	427646.5433	4524612.6292	1.4683	37.8983	36.43	ÇİVİ
YKN.3	427816.2463	4524884.3483	1.0734	37.5134	36.44	ÇİVİ
YKN.4	427829.8526	4524651.8368	9.9890	46.4190	36.43	ÇİVİ
YKN.5	427803.4326	4524471.8133	44.4384	80.8684	36.43	ÇİVİ
YKN.6	427882.1025	4524502.6203	36.1323	72.5623	36.43	ÇİVİ
YKN.7	428004.9404	4524521.7118	9.7616	46.1916	36.43	ÇİVİ
YKN.8	428028.1577	4524307.5364	13.6064	50.0364	36.43	ÇİVİ
YKN.9	427880.3271	4524257.5400	46.2591	82.6791	36.42	ÇİVİ
YKN.10	427989.1475	4524080.9123	39.9376	76.3576	36.42	ÇİVİ
YKN.11	428119.4471	4524178.9415	11.2607	47.6807	36.42	ÇİVİ
YKN.12	428122.5780	4523944.6298	6.0483	42.4683	36.42	ÇİVİ
YKN.13	427956.0589	4523943.0832	16.4803	52.9003	36.42	ÇİVİ
YKN.14	427933.9592	4524049.7799	35.0970	71.5170	36.42	ÇİVİ
YKN.15	427765.1889	4524181.3904	24.0126	60.4326	36.42	ÇİVİ
YKN.16	427729.7077	4524321.7272	43.6449	80.0649	36.42	ÇİVİ
YKN.17	427571.7965	4524334.1660	12.7514	49.1714	36.42	ÇİVİ
YKN.18	427657.7660	4524456.7213	26.1071	62.5371	36.43	ÇİVİ
YKN.19	427615.6793	4524263.5103	1.9476	38.3676	36.42	ÇİVİ
YKN.20	427814.2183	4524340.0380	57.5840	94.0140	36.43	PİLYE
YKN.21	427696.8512	4524721.7253	1.0486	37.4786	36.43	ÇİVİ
YKN.22	428049.7379	4524017.6589	26.5029	62.9229	36.42	ÇİVİ
YKN.23	427815.1011	4524209.0575	38.5259	74.9459	36.42	ÇİVİ

Şekil 171. Örnek Yer Kontrol Noktaları

Kınalıada'da toplam 34 YKN, Burgazada'da toplam 35 YKN, Heybeliada'da toplam 49 YKN, Büyükada'da toplam 74 YKN ve Sedef Adası'nda toplam 23 YKN atılarak ölçüm ve proses işlemleri tamamlanmıştır.

GNSS yöntemi ile ölçülen YKN'ler İHA verisinin X, Y ve Z doğruluğunun kontrolü için kullanılmıştır. Yer kontrol noktalarının geometrik doğruluğu Mxy=±5cm, Mz=±10cm'dir.

Proje alanının büyüklüğüne göre uçuşlar tek parça olabileceği gibi parçalara da bölünmektedir. Buradaki temel amaç İHA ile el ünitesinin bağlantısının kopmamasını ve bataryaların olabildiğince faydalı şekilde kullanılmasını sağlamaktır. Proje sınırlarının çok geniş olması sebebiyle alanlar bindirmeli parçalara bölünerek uçuşların gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Her parça için uçuştan önce yer kontrol noktası tesisi yapılarak ve İHA kalkışı için alanın en uygun noktası tespit edilip uçuşlara başlanması planlanmıştır.

İHA ile veri alımı DJI markalı M300 RTK insansız hava aracı ile gerçekleştirilmiştir. İHA ile görüntü çekimi yapılmadan önce uçuş planlaması yapılmış ve görüntü alım yöntemi multi-oriented olarak belirlenmiştir. Çekilecek görüntüler 1 - 2 cm GSD ye sahiptir.

Çalışma alanlarının İHA ile görüntü çekimi ile elde edilen toplam fotoğraf sayıları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 63. İHA ile Görüntü Çekimi ile Elde Edilen Toplam Fotoğraf Sayısı

Bölge No	Bölge Adı	Fotoğraf Sayısı (Adet)
1	Kınalı Ada.	11506
2	Burgaz Ada	16650
3	Heybeli Ada	19134
4	Sedef Adası	5915
5	Büyük Ada	47539

Havai Nirengi Üretimi

İHA teknolojisi ile çekilen enine ve boyuna bindirmeli stereo görüntüler eksiksiz bir şekilde veri işleme yazılımı olarak kullanılan Pix4D'ye aktarılmıştır. Çalışma alanının bulunduğu referans koordinat sistemi (TUREF TM30) yazılıma tanımlanmıştır

Ardından, kamera kalibrasyon parametreleri ve görüntülerin elde ediliş anındaki kamera koordinat ve dönüklük bilgileri yazılıma aktarılmıştır. Görüntülerin yöneltilmesi aşamasında havai nirengi (aerial triangulation) yöntemi kullanılmıştır.

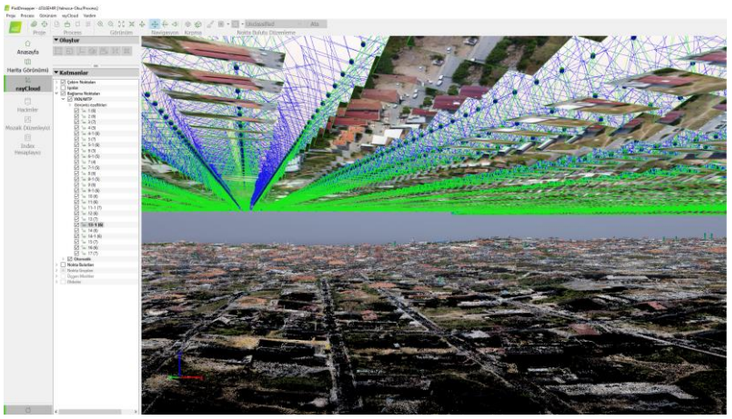

Şekil 172. İHA görüntü çekim pozisyonları ile görüntülerin eşleştirilmesi (Pix4D)

Havai nirengi sonrasında GPS'le hassas bir şekilde ölçümü gerçekleştirilen YKN'ler ile bu YKN'leri gören fotoğraflar eşleştirilerek İHA görüntülerinin konum doğruluğu artırılmıştır.

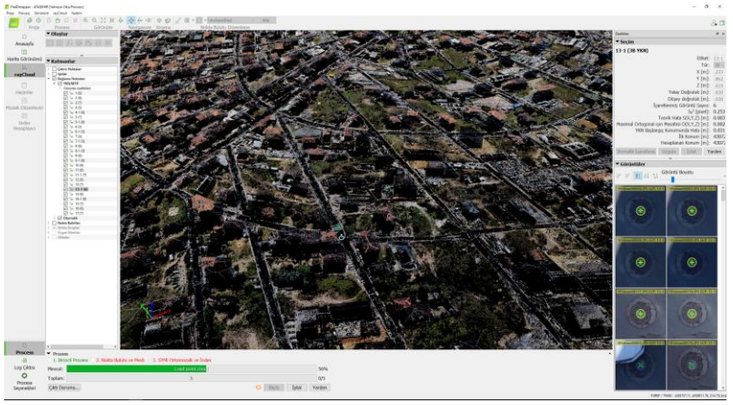

Şekil 173. YKN ve görüntülerin eşleştirilmesi (Pix4D)

İHA teknolojisi ile çekilen enine ve boyuna bindirmeli stereo görüntüler kullanılarak Pix4D yazılımında "Stereo Image Dense Matching" yöntemi ile görüntülerdeki ortak pikseller yakalanarak mutlak olarak arazi gerçeğini yansıtan üç boyutlu nokta bulutu elde edilmiştir. Elde edilen bu üç boyutlu nokta bulutu arazideki herhangi bir noktanın, yüksek doğruluklu X, Y, Z konum bilgilerini ve arazi yüzeyinin renk bilgilerini içermektedir. SDM ile yüksek geometrik doğruluklu nokta bulutları elde edilmiştir.

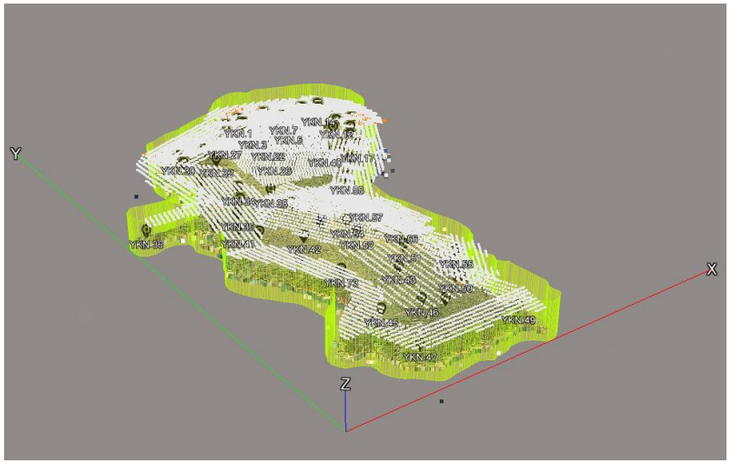

Şekil 174. Mesh Model Üretimi (Contextcapture)

3D-Mesh Model Üretimi

Mesh Model temelde üç boyutlu bir nesnenin noktalarının bir araya gelmesi ile yüzey oluşturularak yapılan modellerdir. Daha çok görsel analizler, üç boyutlu kent sunumları ve üç boyutlu çizimlerde altlık olarak kullanılır. İHA ölçümleri sonucu elde edilen stereo görüntülerden kolaylıkla üretilebilmektedir ve ölçüm yapılan arazi yüzeyi eğimi, yüksekliği ve bina, ağaç gibi arazi objeleri hakkında bilgi veren hızlı bir altlık model oluşturmaktadır.

İHA teknolojisi ile çekilen enine ve boyuna bindirmeli stereo görüntüler eksiksiz bir şekilde 3 boyutlu mesh model üretimi yazılımı olarak kullanılan Context Capture'a aktarılmıştır. Tüm fotoğraflar ve fotoğraf çekim koordinatları kendi içinde bütünlük analizine tabii tutulmuştur.

GPS'le hassas bir şekilde ölçümü gerçekleştirilen YKN'ler ile bu YKN'leri gören fotoğraflar eşleştirilerek İHA görüntülerinin konum doğruluğu artırılmıştır.

Şekil 175. Bölge 1: Kınalı Ada 3B Mesh Model

Şekil 176. Bölge 2: Burgaz Ada 3B Mesh Model

Şekil 177. Bölge 3: Heybeli Ada 3B Mesh Model

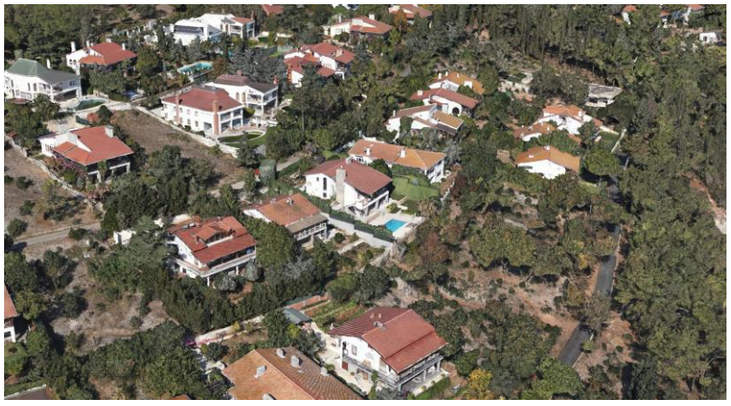

Şekil 178. Bölge 4: Sedef Adası 3B Mesh Model

Şekil 179. Bölge 5: Büyük Ada 3B Mesh Model

#KÇ

2.4.

YAŞANABİLİR KENTSEL ÇEVRE

2.4. Yaşanabilir Kentsel Çevre

Bu aşamada gerçekleştirilecek olan çalışmalar; Adalar'ın kentsel çevrenin potansiyelini ve bu potansiyelin daha doğru kullanılmasının önündeki engelleri ve hataları ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda yapılacak çalışmalar daha önceki bölümlerde açıklanan ölçek dizgesine uygun olabileceği gibi, literatür taramalarına, daha önce gerçekleştirilmiş raporlama çalışmalarına, uzman danışman görüşlerine dayanan metin içeriklerine, şematik gösterimlere ve fotoğraf belgeleme çalışmalarına dayandırılabilir.

A-KÇ-1: Kamusallık

A-KÇ-2: Kamusal Mekânlar Örüntüsünün Analizi / Aktif-Pasif Mekânlar-Oturma Dinlenmeye Uyumlu Arayüzler

A-KÇ-3: Algı Analizi / Geçirgenlik-Kapalılık-Su İlişkisi-Sınır Elemanları-Görüş Açıları-İnsan Ölçeği

A-KÇ-4: Kentsel İmaj Analizi

A-KÇ-5: Kamusal Donatı Alanları

A-KÇ-6: Kıyı Kullanım Biçimleri

A-KÇ-1: Kamusallık

Adalar kamusallık değerlendirme analizi gerçekleştirirken mülkiyet verilerinden faydalanılmıştır. Bu noktada mülkiyet deseni; sahipliğin kime ait olduğunu gözetmeksizin (İBB-Kamu vb.) sahipli ve sahipsiz olarak 2 farklı ölçüt çerçevesinde gruplanmıştır. Adalar'ın kentsel sit alanları sınırları içerisinde kalan alan 10.000m²'lik altıgen alanlara bölünmüştür. Belirlenen mikro bölgeler içerisinde;

- Tüm alan (10.000 m²) =x
- Mülkiyet sahipliği olan alanlar =y
- Oran =K = (x-y) / x

Matematik işlemi uygulanarak bir haritalama çalışması gerçekleştirilmiştir. (Şekil 142) Bu haritama çalışmasında kamusallık yüzdesini gösteren K değeri;

- %0-20
- %20-40
- %40-60
- %60-80
- %80-100

lejantı ile sınıflandırılmıştır. %40'tan fazla olan ve komşuluk arz eden mikro bölgeler ayrıca gruplanarak ortaya çıkarılmıştır. (Şekil 143)

Kamusallığı yüksek - bütünleşik alanlar incelendiğinde neredeyse tüm adalarda iskeleler, kıyı mekânları ve tarihi yerleşme çekirdekleri kamusallığı yüksek alanlar olarak ön plana çıkmaktadır. Bunun yanı sıra bu analiz sayesinde yukarıda sıralanan karakterde olmadığı halde potansiyel olarak kamusal düzenlemelere, özel projelere açık olan, yüksek kamusallık değerine sahip alanlar da ortaya çıkmaktadır. Özellikle Kınalıada ve Burgazada kentsel sit alanın güney kısımları bu sınıflamaya dahil olabilir.

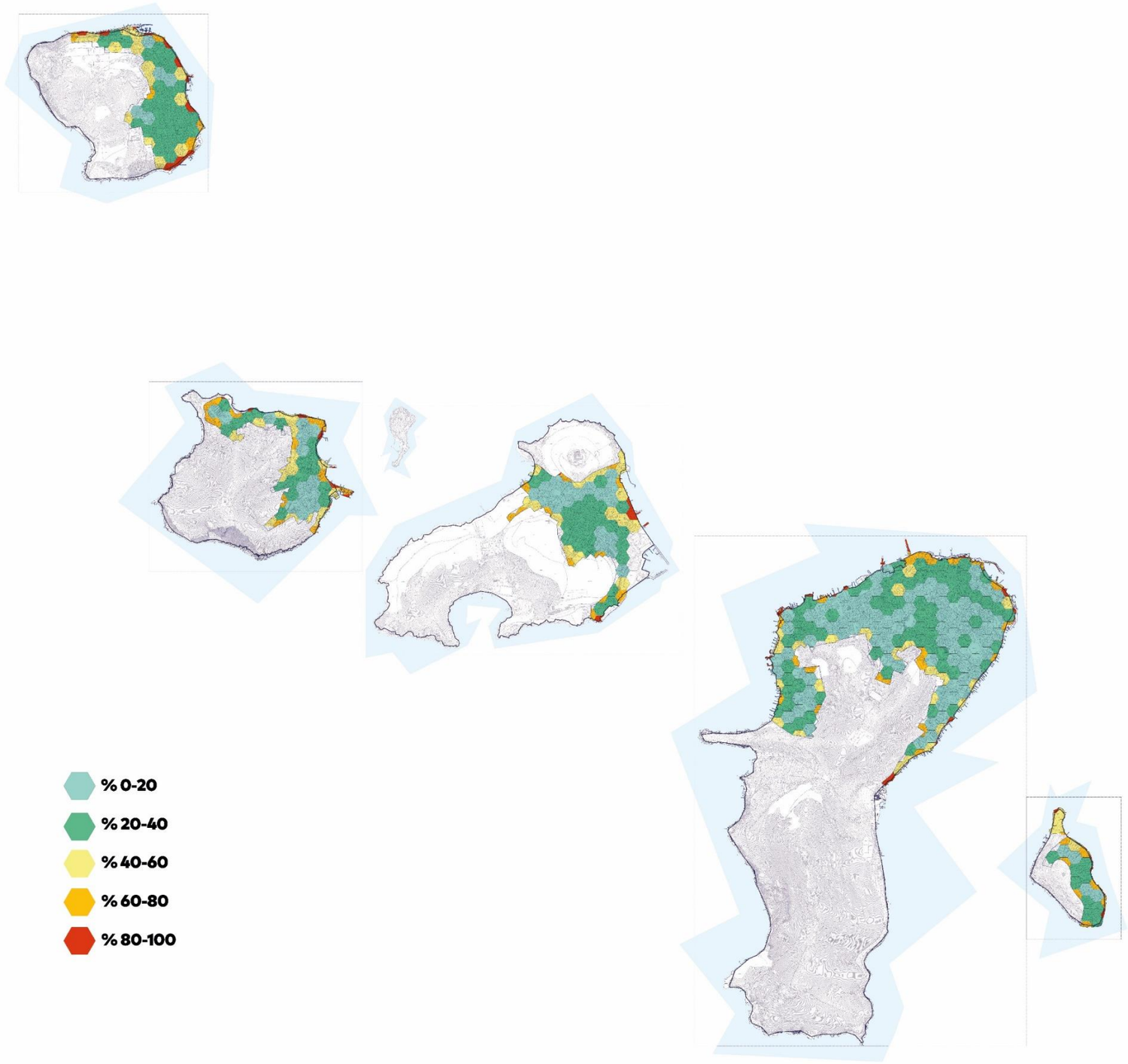

Şekil 180. Adalar Kamusallık Değerlendirme Analizi

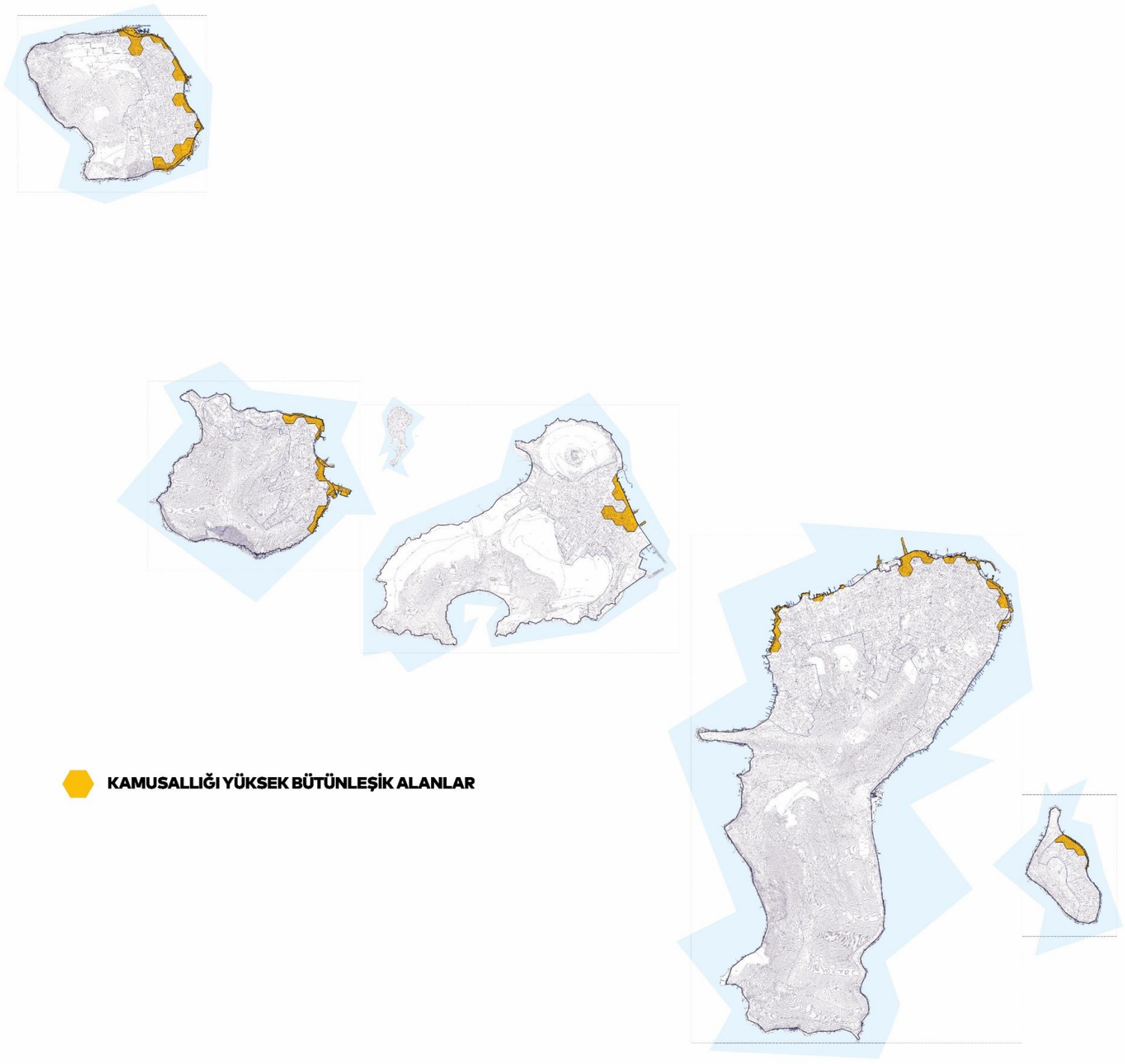

Şekil 181. Kamusallığı Yüksek - Bütünleşik Alanlar

A-KÇ-2: Kamusal Mekânlar Örüntüsü Analizi

Kamusal mekânlar örüntüsü analizi kapsamında Adalar'da yer alan tüm kamusal açık alanlar ve bu alanlara komşu olan; mülkiyet deseni veya geometrik özellikleri ile potansiyel olarak kamusal alan örüntüsüne eklemlenebilecek alanların tamamı incelenmiştir. Bu inceleme gerçekleştirilirken alanlar farklı kriterlere göre sınıflandırılmıştır:

- Kamusal Mekânın en-boy oranları,
- Kamusal Mekânın büyüklüğü (m²),
- Kamusal Mekânın Kıyıda olup olmaması,
- Kamusal Mekânın içerisinde araç yolu olarak adlandırılabilecek izler çıkarıldıktan sonra geriye kalan alanın yüzdesine göre,

Gerçekleştirilen bu sınıflamalar alınacak stratejik ve mekânsal kararların uygulanma çerçevesini belirlemiş olacaktır.

Adalar genelinde tespit edilen kamusal açık alanlar Şekil 181'de gösterilmiştir.

Kamusal açık alanlar örüntüsü büyüklüklerine göre incelendiğinde 0-500m² den başlayan ve 10.000m² den büyük bir dizgeye ulaşan bir dağılım olduğu görülmektedir. Özellikle 5.000m²den büyük olan alanların çoğunluğunun aynı zamanda denize kıyısı olan alanlar olduğu görülmektedir. Büyüklüklerine göre ayrıştırılan bu açık alanlar için gerçekleştirilecek öneriler de insan ölçeği vb. algısal unsurlar göz önünde bulundurularak farklılık göstermelidir. (Şekil 183)

Adalar Kamusal Açık Alanlar karakterlerine göre gruplandırılmıştır.

Meydanlar:

- M1 – Ana Kıyı Meydan
- M2 - Yerleşme içi Odaklar- Potansiyel Park alanları ile bütünleşen alanlar

Bir Araya Gelme / Odak noktaları

- M3 - Yol geometrisi gereği birden çok yolun kesişmesi ile ortaya çıkan, yol dönüş yarıçaplarının sağladığı mekân kazanımları ile genişleyen alanlar, Bu alanlar planda park vb. fonksiyonlar ile komşuluk içerisinde olabilir.
- M4 - Yol geometrisi gereği birden çok yolun kesişmesi ile ortaya çıkan, Yayaların rota seçimi noktasında karar noktası özelliği taşıyan ayrım noktaları (farklı yöne ve destinasyonlara ulaşan yolların kesişim noktaları) Bu alanlar istisnai noktalarda, örneğin orman alanları içerisinde yer alabilir.

Lineer Kamusal Açık Alanlar

- M5 - Kıyı Promenatı – Bu leke içerisinde plaj alanları da yer alabilir
- M6 - Önemli yapı veya Turizm Destinasyonlarının önlerinde kalan lineer sokak parçaları; bu kısımlardaki M6ların özel proje alanları olarak ele alınabilir. (Şekil 182)

Şekil 182: Adalar Geneli Kamusal Açık Alanlar Örüntüsü

Şekil 183: Türlerine Göre Kamusal Açık Alanlar

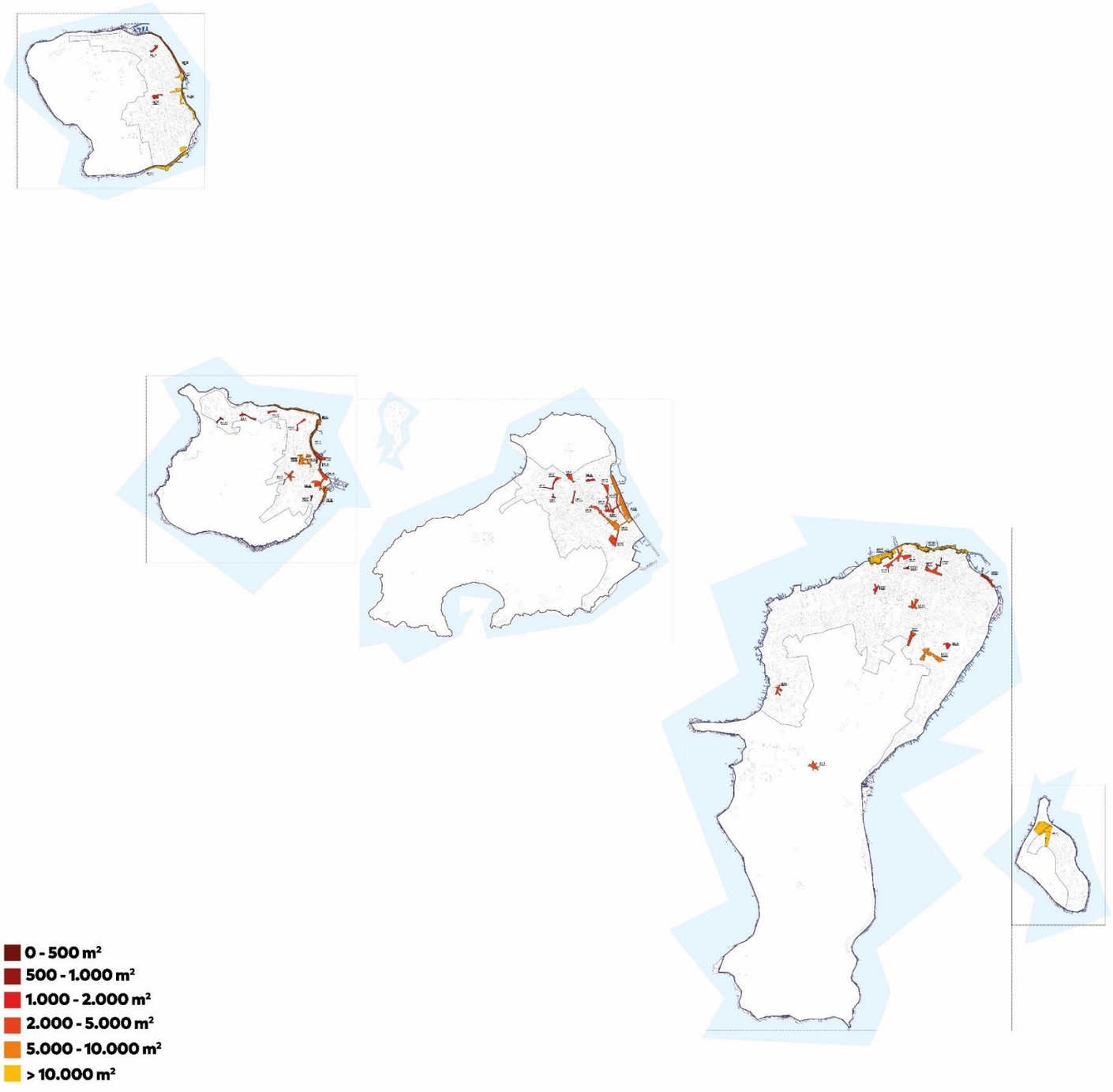

Şekil 184: Alansal Büyüklüklerine Göre Kamusal Açık Alanlar Örüntüsü

Adalar yaya mekânlarının en büyük problemlerinden bir tanesi; fayton kullanımı zamanından kalan ve günümüzde de elektrikli araçların hizmetinde olan yol izleri ile yaya akışının hemzemin oluşu olarak tanımlanabilir. Çalışmanın farklı aşamalarında kaldırım varlığı ve niceliksel özellikleri üzerinden yapılan analizler de dikkate alındığında bu alanlardan geriye kalan yaya yürünebilir alan oranlarının, listelenen açık alan örüntüsü kapsamında tek tek hesaplanması da getirilecek önerilerin şekillenmesine ve farklılaşmasına yardımcı olacaktır.

Araç yolu olmayan oranları kapsamında sınıflandırılan kamusal açık alanlar incelendiğinde özellikle iç kesimlerde yer alan kamusal alanların daha yüksek oranda yaya özelliği taşıdığı görülmektedir. Bu durumun ortaya çıkmasındaki en önemli etken elbette araç kullanımının yerleşme çekirdeklerinde daha etkin olması olarak tanımlanabilir. Kentsel Tasarım Rehberi çalışmasının çözüm getirmeye çalıştığı en önemli konu başlıklarından birisi bu hemzemin durumdaki kullanıcıların sınırlarının netleştirilmesidir. Özellikle %20'nin altında yaya kullanım alanı olan alanlara odaklanılması bu anlamda ilerleyen aşamalarda çözüm noktasında faydalı olacaktır.

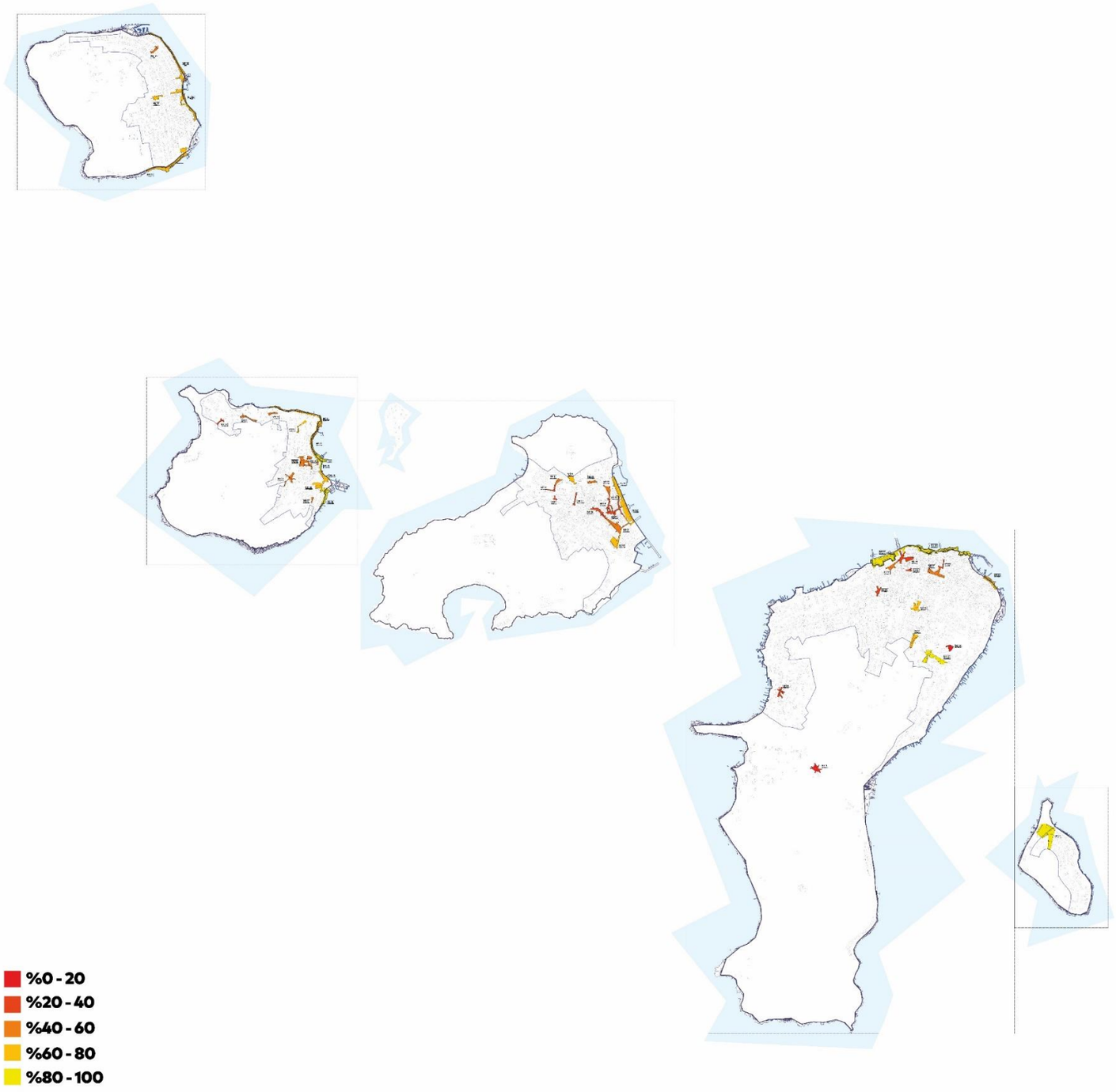

Şekil 185: Araç Yolu Olmayan – Yaya Alanların Oranı

Kınalıada / Kamusal Açık Alanlar

Kınalıada'da 5 adet kamusal açık alan tespit edilmiştir. Bunlardan 2 tanesinin 100x100m'lik bir grid içerisine sığabilecek bir geometrik yapıya sahip olduğu görülmektedir. 1-2-3 numaralı alanlar kıyı alanlarını temsil etmektedir.

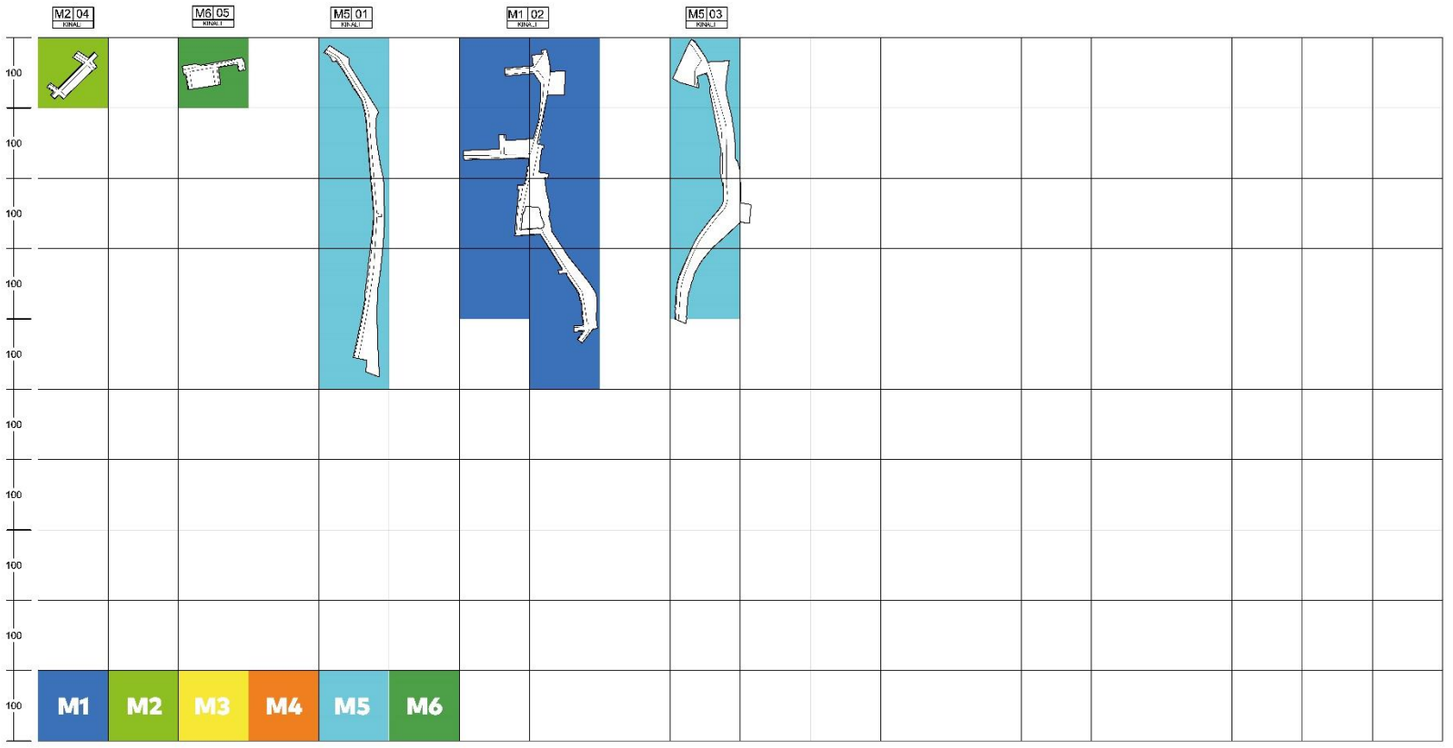

Şekil 186. Kınalıada Kamusal Açık Alanlar Listesi - En/Boy Oranlarına Göre (100x100 grid)

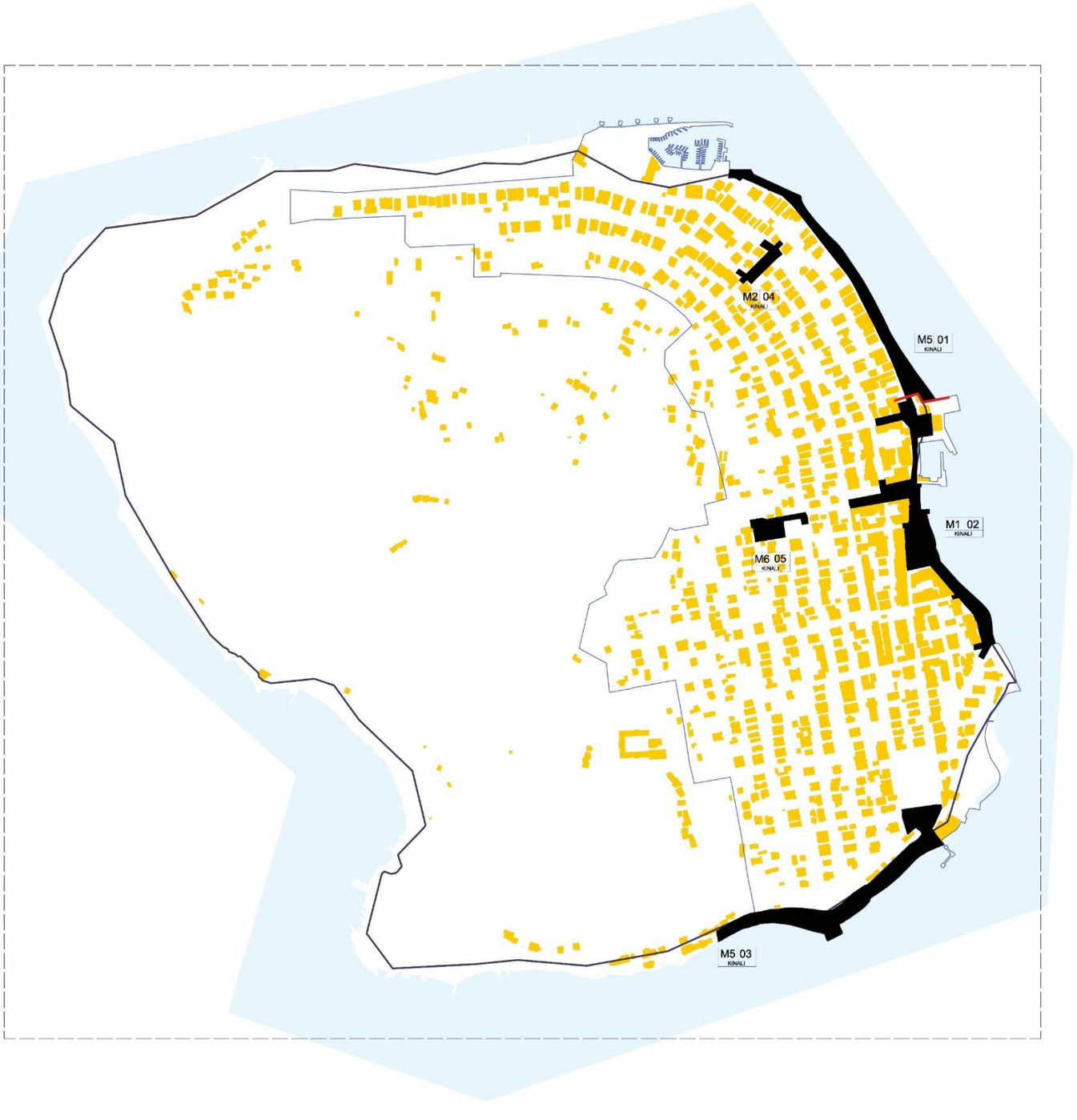

Şekil 187: Kınalıada Kamusal Açık Alanlar Liste

Kınalıada / Alan 01 - M5

İskelenin kuzeyine doğru kıyıda yer alan bu bölge kesitinde araç ve yayaların bir arada kullandığı kıyı promenatı ve kıyıya bakan işletmelere ait işgaliye – şezlong vb. alanlar yer almaktadır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
01	M5	8.466	2.109	75%	VAR	KARMA

Şekil 188: Kınalıada Alan 01

Kınalıada / Alan 02 - M1

İskelenin güneyine doğru kıyıda yer alan bu bölge kesitinde araç ve yayaların bir arada kullandığı kıyı promenatı ve kıyıya bakan işletmelere ait işgaliye – şezlong vb. alanlar yer almaktadır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
02	M1	11.724	4.032	66%	VAR	TİCARİ

Şekil 189: Kınalıada Alan 02

Kınalıada / Alan 03 – M5

İskelenin güneyine doğru kıyıda yer alan bu bölge Kınalı Çarşı Caddesi etrafında, çıkarma iskelesi ve İDO İskelesi arasında kalan alanda yer almaktadır. Alan topoğrafik olarak keskin bir şev ile iç kesimlerden ayrılmaktadır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
03	M5	11.711	2.750	77%	VAR	PARK

Şekil 190: Kınalıada Alan 03

Kınalıada / Alan 04 – M2

Sakızlı Sokak'ta yer alan bu kamusal açık alan komşuluğundaki potansiyel açık alan ile birlikte ele alınmıştır. Bu sokak parçası eğim açısından yürümenin zor olduğu bir eğime sahiptir ancak bitkisel peyzaj zenginliği ile de öne çıkmaktadır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
04	M2	1.552	652	58%	YOK	KONUT

Şekil 191: Kınalıada Alan 04

Kınalıada / Alan 05 – M6

Surp Krikor Lusavoriç Ermeni Kilisesi önünde yer alan sokak lineer haliyle kamusal açık alan dizgesi içerisinde ele alınmıştır. En kesit genişliği ve kotlandırılmış kaldırımları ile değişik bir özellik sergilemektedir.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
05	M6	1.988	752	62%	YOK	DİNİ YAPI

Şekil 192: Kınalıada Alan 05

Burgazada / Kamusal Açık Alanlar

Burgazada'da 14 adet kamusal açık alan tespit edilmiştir. Bunlardan 4 tanesinin 100x100m'lik bir grid içerisine sığabilecek bir geometrik yapıya olduğu görülmektedir. 1-2-3-4-6 numaralı alanlar kıyı alanları olarak nitelendirilebilir.

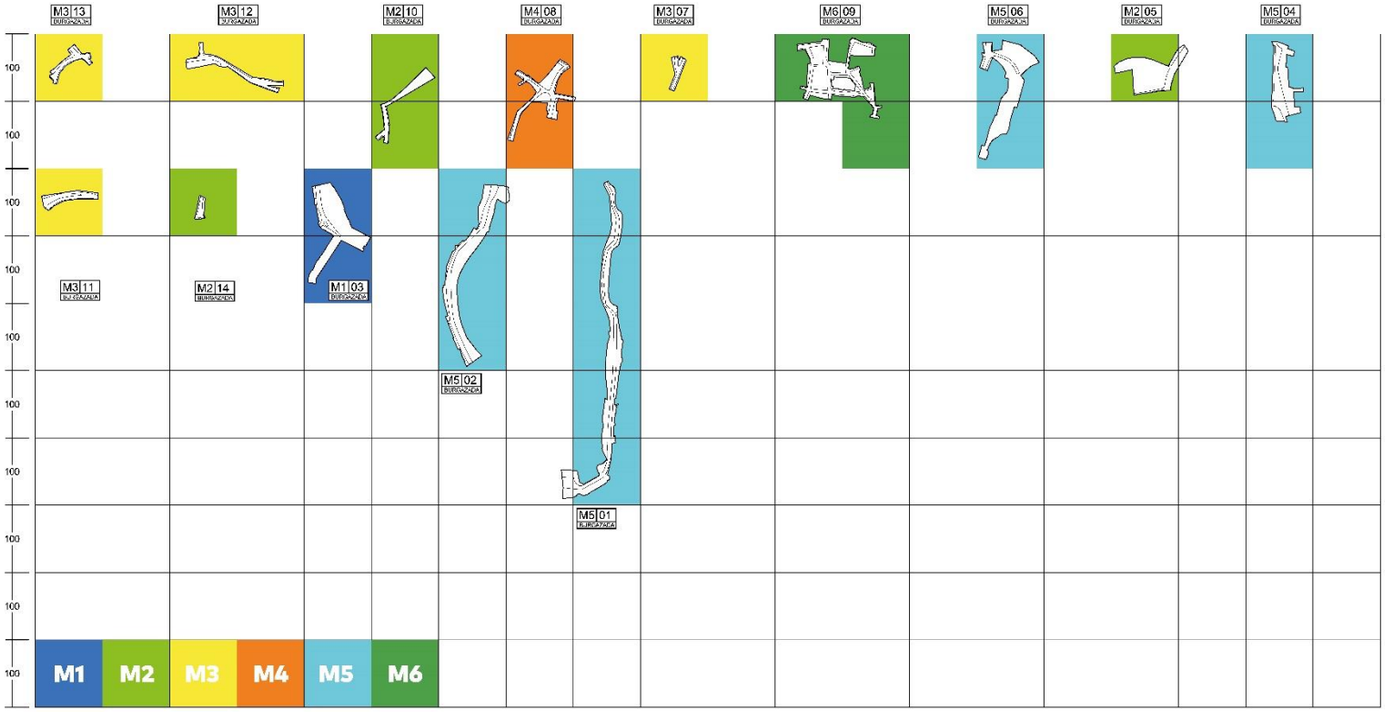

Şekil 193. Burgazada Kamusal Açık Alanlar Listesi - En/Boy Oranlarına Göre (100x100 grid)

Şekil 194: Burgazada Kamusal Açık Alanlar Liste

Burgazada / Alan 01 – M5

Kentsel Sit Alanı sınırı içerisinde kıyıya temas eden yaya geçişine imkân verecek en kesiti yeterliliklerine sahip en kuzeydeki alandır. Sahil alanı kot farkı ile iç kesimlerden keskin bir biçimde ayrılmaktadır. Düzenleme açık, 40m genişliğe varan alanlar bu bölge içerisindedir.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
01	M5	8.427	2.489	70%	VAR	KONUT

Şekil 195: Burgazada Alan 01

Burgazada / Alan 02 – M5

Gezinti Yolu Caddesi üzerinde Yük iskelesi ile Deniz otobüsü İskelesi arasında kalan kıyı şeridir. Bu kısımda araç yoluyla hem zemin yaya mekânları olduğu gibi, direkt olarak su ile temas eden lineer kıyı mekânları da mevcuttur. Bu en kesit içerisinde mevcutta yeşil alan olarak da ayrılmış yerler bulunmaktadır. 02 numaralı u alanın en güney ucu aynı zamanda adanın en önemli ulaşım düşüm noktası olan iskele önü meydanına komşudur.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
02	M5	6.360	1.844	71%	VAR	KONUT

Şekil 196: Burgazada Alan 02

Burgazada / Alan 03 – M1

Yolcu iskelesinin güney kısmındaki sahil şeridir. İskele Meydanını bu alan içeresinde kalmaktadır. İskele meydanın güneyinde yer alan kıyıdaki binalar, onlara ait işletmeler ve işgaliye alanları arasında sıkışmış olan yaya geçiş bölgesi de 03 numaralı alanın bir başka karakteristik özelliğidir.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
03	M1	4.804	555	88%	VAR	KARMA

Şekil 197. Burgazada Alan 03 – İskele Meydan

Burgazada / 04 – M5

Burgazada İtfaiyesi önünde kıyıya temas eden noktada yer alan, Atatürk heykeli ile resmi tören alanı da olan bir kamusal açık alan parçasıdır. Güneyde yük iskelesi ve çekek alanı ile sınırlanmıştır. Kıyı şeridi içerisindeki en sakin noktalardan bir tanesidir. Deniz araçlarının çekildi alan mülkiyet tescil dışı alan gibi görünmesine karşın fiiliyatta kamusal alan ile bütünleşemeyen bir işgal durumu içerisindedir. Promenat genişliği 10m'nin üzerindedir bu anlamda da kıyı şeridinde yer alan, düzenlemeye en uygun alanlar arasında yer alır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
04	M5	3.183	1.155	64%	VAR	KARMA

Şekil 198: Burgazada Alan 04 – İtfaiye Önü Kıyı Meydanı

Burgazada / Alan 05 – M2

Burgazada 5 numaralı alan fiili durumda itfaiyenin önünde yer alan manevra sahası olarak nitelenebilir. Burada yapılacak düzenlemelerde bu manevra sahasının gereklilikleri dikkate alınmalıdır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
05	M2	3.710	781	79%	YOK	KARMA

Şekil 199: Burgazada Alan 05 – İtfaiye önü

Burgazada / Alan 06 – M5

Burgazada 06 numaralı alan fiili durumda halk plajı olarak kullanılan, atıl kentsel boşluklar ile komşu bir kamusal açık alandır. Mülkiyet deseni incelendiğinde kamu elindeki parsellerden oluştuğu görülmektedir.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
06	M5	5.308	545	90%	VAR	KONUT

Şekil 200: Burgazada Alan 06 – Halk Plajı ve girişindeki boş arazi

Burgazada / Alan 07 – M3

Konut grubu arasında yolun dönüş kurplarının genişliği ile oluşmuş bir kamusal açık alandır. Bulunduğu konumun merkeze uzaklığı ve üst kotlarda yer alması sebebiyle sadece komşuluk yakınlarındaki kullanıcıların kullandığı bir alandır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
07	M3	597	298	50%	YOK	KONUT

Şekil 201: Burgazada Alan 07

Burgazada / Alan 08 – M4

Konut bölgesi içerisinde kalan potansiyel kamusal açık alanlardan bir tanesidir. Ağaç kökleri ve peyzaj düzenlemesi Kış Bahçesi Sokağı'nın 1,5-2m yukarısına kalmaktadır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
08	M4	2.913	1.402	52%	YOK	KONUT

Şekil 202: Burgazada Alan 08

Burgazada / Alan 09 – M6

Ayios İoanis Rum Ortodoks Kilisesi çevresinde yer alan yollar ve imar planlarında park olarak önerilen potansiyel alanın birleşiminden oluşan bölgedir. Sait Faik Müzesinin önündeki sokak da bu bütünleşik kamusal açık alanın bir parçası olarak kabul edilmiştir.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
09	M6	6.136	2.460	60%	YOK	KARMA

Şekil 203: Burgazada Alan 09

Burgazada / Alan 10 – M2

Büyükçamlık Sokak ile Mehtap Sokak kesişiminde yer alan açık alandır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
10	M2	1.443	402	72%	YOK	KONUT

Şekil 204: Burgazada Alan 10

Burgazada / Alan 11 – M3

Aya Yorgi Karipi Manastırı'nın hemen doğusunda Gönüllü Caddesinde yolun genişlemesiyle Burgazada Öğretmen Evi önünde oluşan kamusal açık alandır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
11	M3	1.158	608	47%	YOK	KARMA

Şekil 205: Burgazada Alan 11

Burgazada / Alan 12 – M3

Gönüllü Caddesi üzerinde birden fazla yolun kesimi ile ortaya çıkan kamusal açık alandır. Önemli rota karar verme noktalarından bir tanesidir.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
12	M3	1.841	1.077	41%	YOK	KARMA

Şekil 206:Burgazada Alan 12

Burgazada / Alan 13 – M3

Burgazada Aya Nikola Çay bahçesi ve önündeki Kalpazankaya Sokak'tan oluşan açık kamusal alandır. Marta Koyuna yaya iniş noktası da özelliği taşımaktadır. Adanın en üst kotta yer alan açık kamusal alanlarından bir tanesidir ve rota karar verme noktası olma özelliği taşımaktadır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
13	M3	966	589	39%	YOK	KARMA

Şekil 207: Burgazada Alan 13

Burgazada / Alan 14 – M2

Çarşı Caddesi'nin girişi, sahilden yapılan araçlı seyahatlerin başlangıç ve kesişim noktasıdır. Bu kısımda fazla sayıda araç-yaya hemzemin alan çakışması yaşanmaktadır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
14	M2	369	215	42%	YOK	TİCARİ

Şekil 208:Burgazada Alan 14

Heybeliada / Kamusal Açık Alanlar

Heybeliada'da 15 adet kamusal açık alan tespit edilmiştir. Bunlardan 7 tanesinin 100x100m'lik bir grid içerisine sığabilecek bir geometrik yapıya olduğu görülmektedir. 1 ve 2 numaralı alanlar kıyı alanlarını temsil etmektedir.

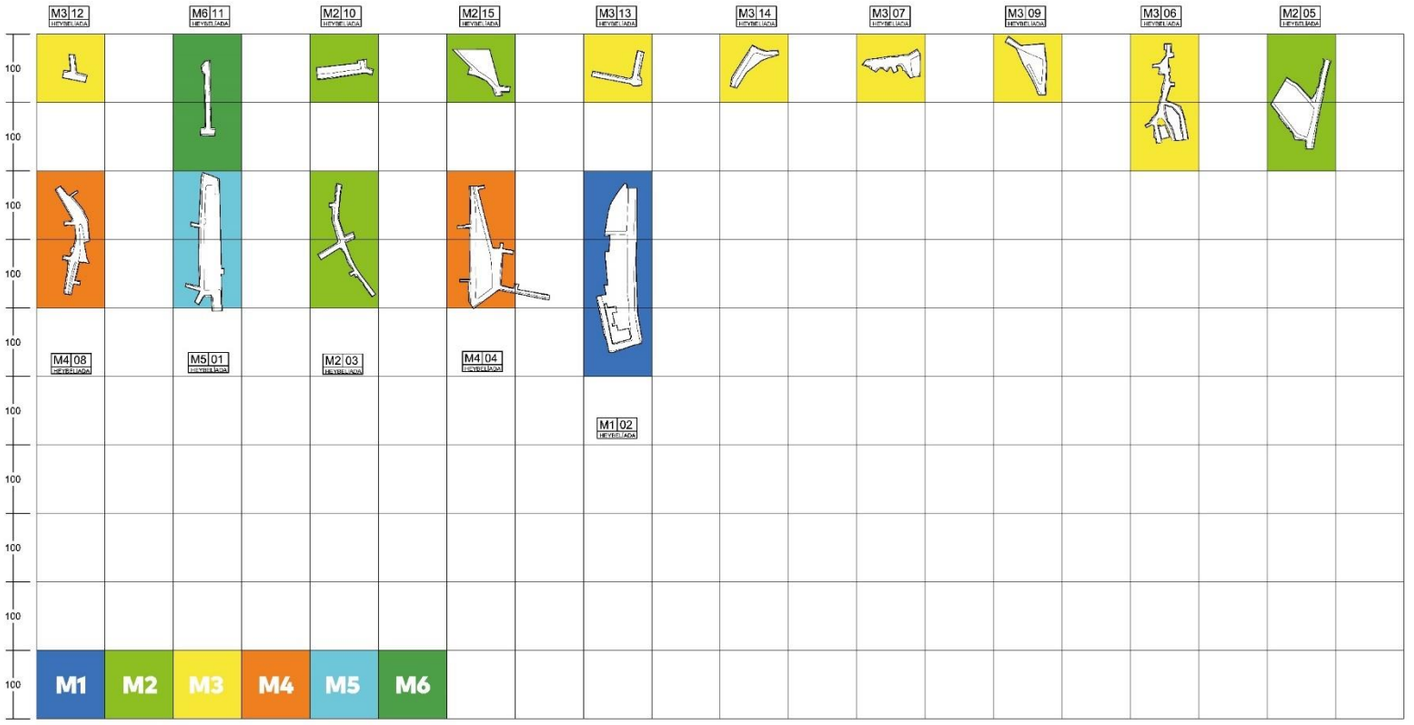

Şekil 209. Heybeliada Kamusal Açık Alanlar Listesi - En/Boy Oranlarına Göre (100x100 grid)

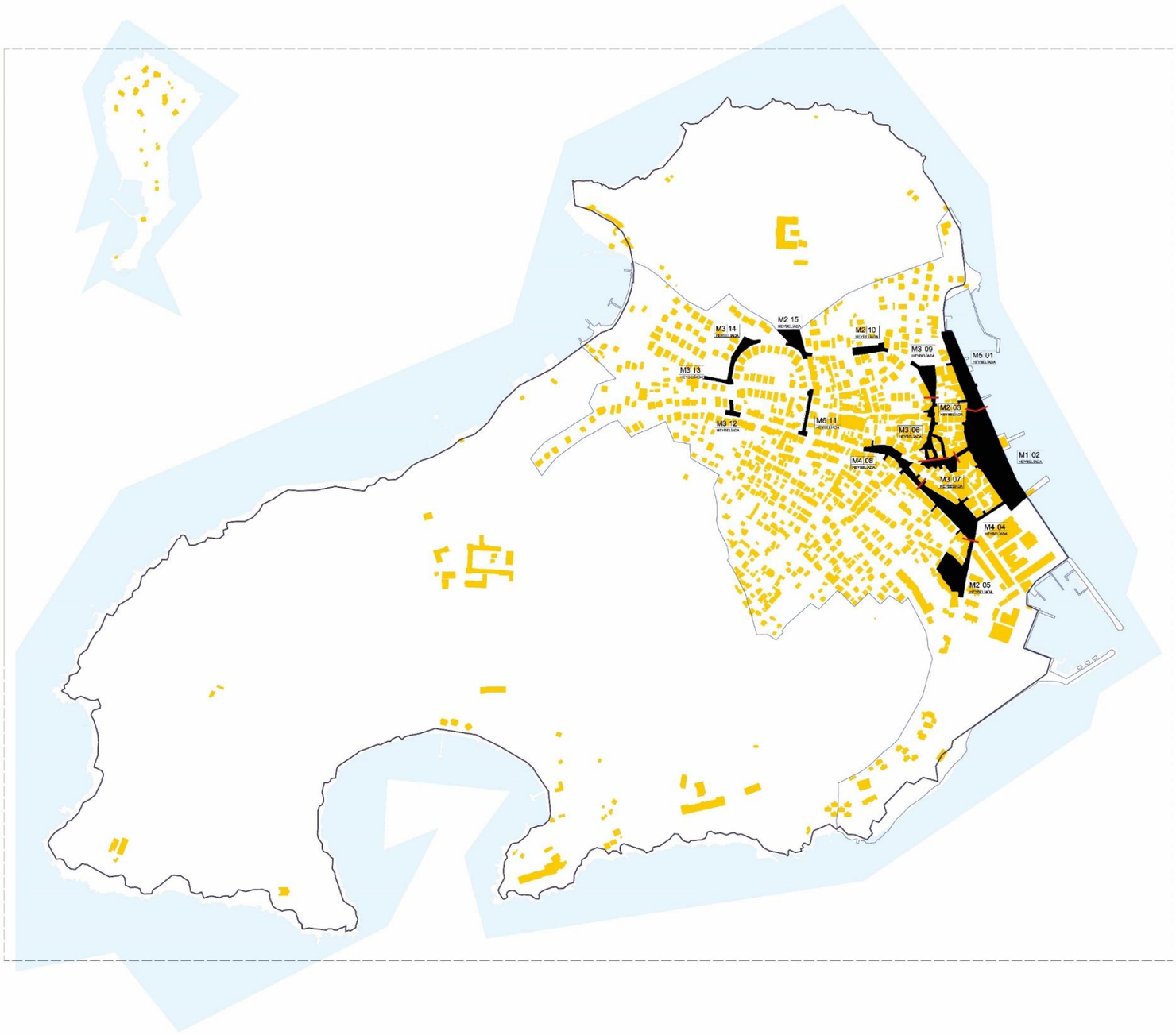

Şekil 210: Heybeliada Kamusal Açık Alanlar Liste

Heybeliada / Alan 01 – M5

Sahilde yer alan Turyol İskelesinden başlayarak Heybeli Mektep Sokak kesişimine kadar kıyı boyunca devam eden, İBB spor tesislerini de kapsayan kıyı alanıdır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
01	M5	6.073	2.000	67%	VAR	KARMA

Şekil 211: Heybeliada Alan 01

Heybeliada / Alan 02 – M1

Turyol iskelesinden başlayarak güneyde Deniz Harp Okulu Yerleşkesine kadar devam eden, tüm iskelelerin yaya deşarj noktası olan kıyı promenatıdır. Ayyıldız Caddesi'nde yer alan neredeyse tüm ticari işletmelerin arka bahçesi bu kamusal açık alana bakmaktadır ve çift taraflı ticari cephe kullanımını oluşturmaktadır. Konumu ve büyüklüğü ile yerleşmenin en önemli kamusal açık alanı olarak nitelendirilebilir. %67 oranında sadece yaya erişiminde olacak bir alan potansiyele sahip olsa da ticari işletme işgaliyeleri bu oranı aşağıya çekmektedir.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
02	M1	9.917	3.321	67%	VAR	KARMA

Şekil 212: Heybeliada Alan 02

Heybeliada / Alan 03 – M2

Ayyıldız Caddesi yerleşme çekirdeğinin omurgası olarak adlandırılabilir. Tarihi çekirdek içerisinde kıyıya paralel olarak uzanan bu cadde aynı zamanda haftalık alışveriş anlamında da adanın en işlek caddesidir. 03 numaralı alan ile bu alanı birbirine bağlayan İşgüzar Sokağın yaya bağlantısı anlamında adanın en işlek aksıdır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
03	M2	1.953	1.399	28%	YOK	TİCARİ

Şekil 213: Heybeliada Alan 03

Heybeliada / Alan 04 – M4

Heybeliada'da Harp Okulu'nun kuzeyinde kalan park alanı ile bütünleşik kamusal açık alandır. Eğime yerleşen bu alan yerleşme merkezine en yakın ve en büyük park alanı olarak adlandırılabilir. Bu alana bakan cepheler de oldukça nitelikli durumdadır. İtfaiye önündeki parkla birlikte Lozan Zaferi Caddesi'nin bir kısmı da bu alan içerisine girmektedir.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
04	M4	6.409	3.366	47%	YOK	KARMA

Şekil 214: Heybeliada Alan 04

Heybeliada / Alan 05 – M2

İsmet İnönü Parkı ve önündeki Gemici Kaynağı Sok.-Bahriyeli Şükrü Bey Sok. kesişiminden oluşan alandır. Harp okulu lojmanları ve konut alanı arasında kalmıştır. Kot olarak denizden yukarıda olması ve konut alanları ile çevrili olmasının da etkisiyle, ziyaretçilerden çok yerelin kullanımının ağırlıkta olduğu bir alandır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
05	M2	4.867	1.531	69%	YOK	KARMA

Şekil 215: Heybeliada Alan 05 İsmet İnönü Parkı

Heybeliada / Alan 06 – M3

Bet Yaakov Sinagog'u ile başlayıp, konut alanları ile çatallanarak İşgüzar Sokağa bağlanan kamusal açık alandır. Adada kurulan pazarın en alt kottaki başlangıç noktasıdır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
06	M3	2.596	1.757	32%	YOK	KARMA

Şekil 216: Heybeliada Alan 06

Heybeliada / Alan 07 – M3

Aya Nikola Rum Ortodoks Kilisesi önünden başlayarak Refah Şehitleri Caddesine bağlanan eğimli alandaki kamusal açık alandır. Meydan karakteri sergileyen bu alan kıyı alanlar ardında yerleşim yerlerine doğru uzanan en önemli bir araya gelme noktalarından bir tanesidir. Yapay dolgu alanları sınırları dikkate alında adanın orijinal kıyı meydanı olarak adlandırılması gereken alandır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
07	M3	1.796	1.186	34%	YOK	KARMA

Şekil 217:Heybeliada Alan 07

Heybeliada / Alan 08 – M4

Lozan Zaferi Caddesi – Refah Şehitleri Caddesi ve İşgüzer Sokak kesişiminden oluşan kamusal açık alandır. Yerleşme merkezine inen bir rota tayin etme noktalarından bir tanesidir. Mevcut durumda yaya alanı olarak potansiyel arz eden alanlar asfalt malzeme ile kaplanmıştır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
08	M4	3.127	2.145	31%	YOK	KARMA

Şekil 218: Heybeliada Alan 08

Heybeliada / Alan 09 – M3

Heybeli Mektep Sokak Üzerinde Rum İlkokulu önündeki üçgen formlu kamusal açık alandır. Ada pazarının en önemli kısmıdır. 09 numaralı alanın batı kısımları adanın iç kısımlarına doğru yürümek için oldukça zor eğime sahiptir.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
09	M3	2.251	1.114	51%	YOK	KARMA

Şekil 219:Heybeliada Alan 09

Heybeliada / Alan 10 – M2

Pazar alanının üst kottaki başlangıç noktasıdır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
10	M2	1.372	565	59%	YOK	KONUT

Şekil 220:Heybeliada Alan 10

Heybeliada / Alan 11 – M6

Adalar İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü binası ile Ümit Sokak kesişiminde yer alan kamusal açık alandır. Sokağın iki tarafında da bulunan boylu ağaçlar alana karakterini vermektedir.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
11	M6	1.164	820	30%	YOK	DİNİ YAPI

Şekil 221:Heybeliada Alan 11

Heybeliada / Alan 12 – M3

Abbaspaşa Sokak ile Refah Şehitleri Caddesi kesişimidir. Sokağın iki tarafında da bulunan boylu ağaçlar alana karakterini vermektedir.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
12	M3	602	464	23%	YOK	KONUT

Şekil 222: Heybeliada Alan 12

Heybeliada / Alan 13 – M3

Abbaspaşa Sokak ile Hafız Kaptan Sokağı kesişimidir. Alan içerisinden geçen sokak "1/5000 Ölçekli Adalar Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı"nda park olarak değerlendirilmiş ve ana araç ulaşımından uzak olması kararlaştırılmıştır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
13	M3	1.011	724	28%	YOK	KONUT

Şekil 223:Heybeliada Alan 13

Heybeliada / Alan 14 – M3

Heybeliada Anadolu Lisesi önünde yer alan üçgen formlu yeşil alandır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
14	M3	1.380	628	54%	YOK	KARMA

Şekil 224: Heybeliada Alan 14

Heybeliada / Alan 15 – M2

Heybeliada Anadolu Lisesi doğusunda kalan ve plan çalışmalarında park alanı olarak belirlenmiş olan kamusal açık alandır. Yol ile ilişkisi bakımından yoldan yukarıda, setlenmiş bir arazi üzerinde merdivenler ile erişilebilir bir vaziyettedir. Alan 15 içerisindeki potansiyel alanlar sebebiyle yaya kullanım yüzdesi olarak yüksek olarak görünmektedir.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
15	M2	2.235	651	71%	YOK	KARMA

Şekil 225:Heybeliada Alan 15

Büyükada / Kamusal Açık Alanlar

Büyükada'da 15 adet kamusal açık alan tespit edilmiştir. Bunlardan 7 tanesinin 100x100m'lik bir grid içerisine sığabilecek bir geometrik yapıya olduğu görülmektedir. Kıyı şeridini temsil eden 3 adet açık alandan söz edilebilir.

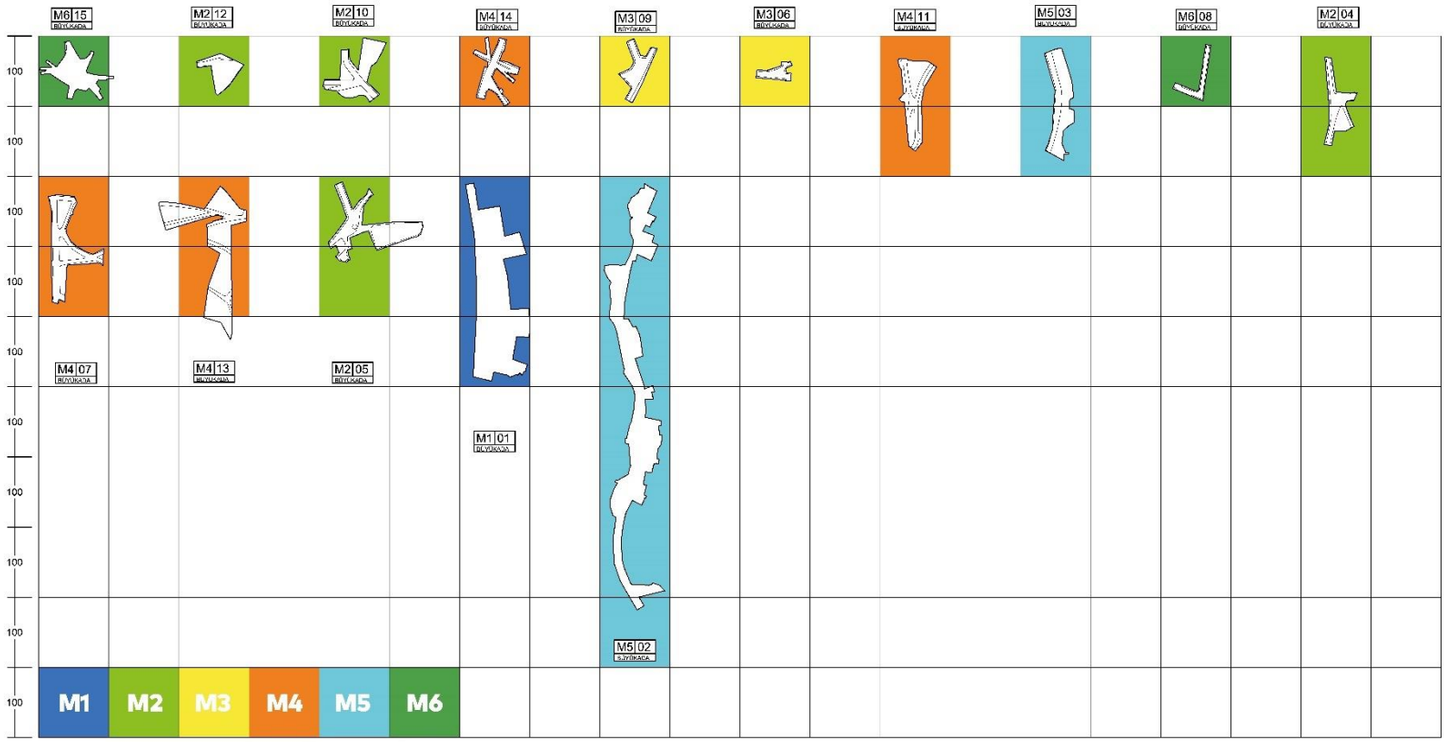

Şekil 226. Büyükada Kamusal Açık Alanlar Listesi - En/Boy Oranlarına Göre (100x100 grid)

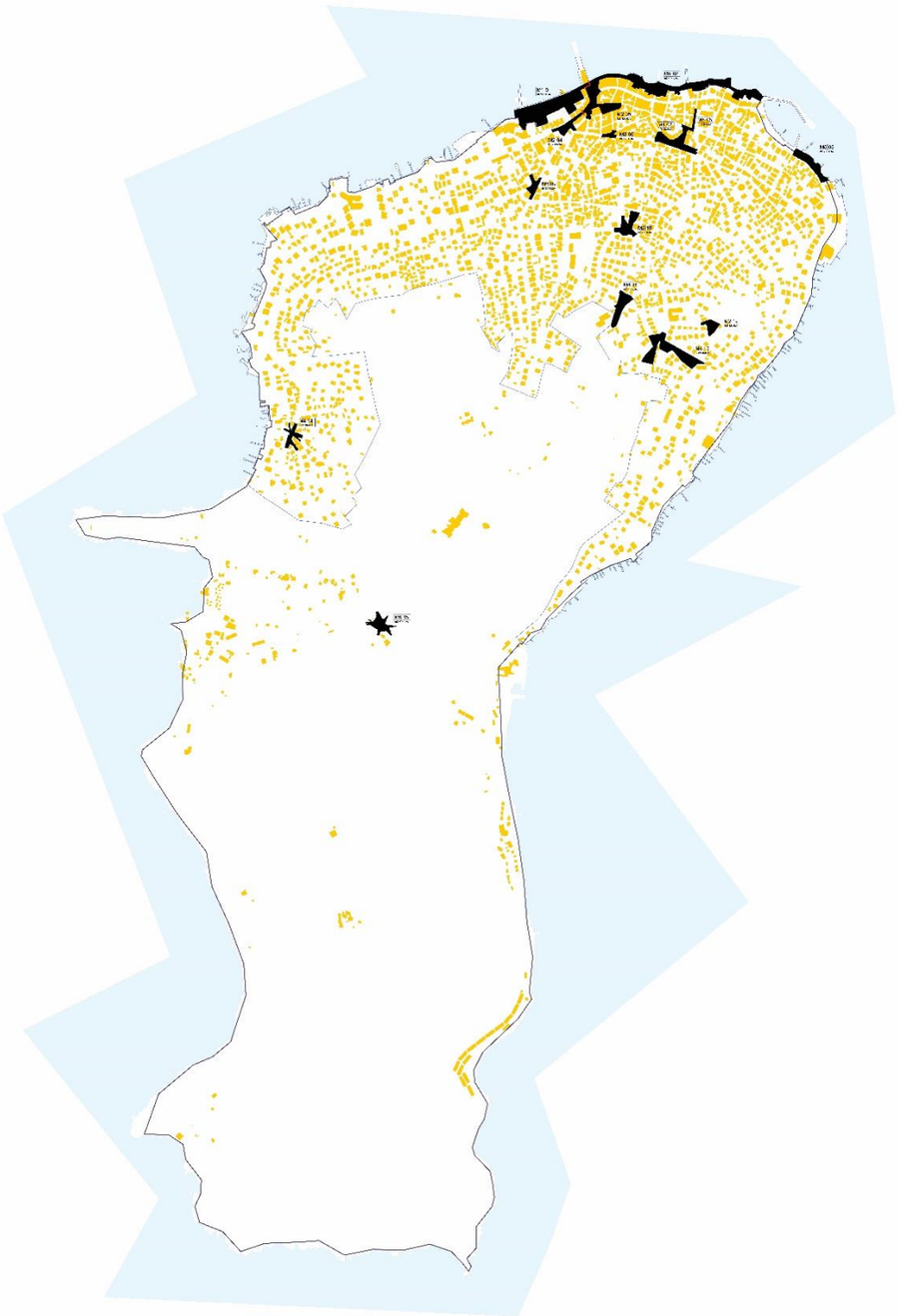

Şekil 227: Büyükada Kamusal Açık Alanlar Listesi

Büyükada / Alan 01-M1

İskelenin batısına doğru kıyıda yer alan bu bölge Büyükada'nın en geniş kıyı alanıdır. Aynı zamanda resmi tören karakterine de sahiptir. Şuan kullanılmayan İDO iskelesi de bu kamusal açık alan ile ilişkilidir. Özel olarak projelendirilmesi gereken kamusal açık alanlardan bir tanesi olarak nitelendirilebilir.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
1	M1	14.180	0	100%	VAR	TİCARİ

Şekil 228: Büyükada Alan 01

Büyükada / Alan 02-M5

İskelenin doğusunda kalan kıyı alanıdır. Bu kısımda özellikle ticari işletme işgaliye alanları deniz manzarasını kapatır nitelikte konumlanmıştır. Kıyı boyunca yer yer yeşil alanlara da rastlanmaktadır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
2	M5	16.108	0	100%	VAR	KARMA

Şekil 229: Büyükada Alan 02

Büyükada / Alan 03-M5

Adanın kuzey doğu ucunda Büyükada Deniz Kulübünün yer aldığı kısımdır. Yaya alanı oranı olarak bakıldığında %70'e varan bir kullanım olduğu göze çarpmaktadır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
3	M5	3.818	1.143	70%	VAR	KARMA

Şekil 230: Büyükada Alan 03

Büyükada / Alan 04-M2

Karakol önünde yer alan mahalle arası toplanma mekânıdır. Adanın geri bölgelerine giden yolda, yerleşme merkezi ile ilişkisi olan son kamusal açık alandır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
4	M2	2.438	1.347	45%	YOK	KARMA

Şekil 231: Büyükada Alan 04

Büyükada / Alan 05-M2

Fayton Meydanı olarak da bilinen alandır. Fayton kullanımının ortadan kalkması ile birlikte değişen ihtiyaçlar ile birlikte değişen bir yapısı vardır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
5	M2	4.842	3.367	30%	YOK	KARMA

Şekil 232: Büyükada Alan 05

Büyükada / Alan 06-M3

Çınar Caddesi üzerindeki önemli yol ayrımlarından bir tanesidir.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
6	M3	799	576	28%	YOK	TİCARİ

Şekil 233: Büyükada Alan 06

Büyükada / Alan 07-M4

Çınar Caddesi üzerindeki yeşil alanların bir araya gelmesi ile oluşmuş olan kamusal açık alandır. Oturma-dinlenme fonksiyonları için en uygun alanlardan bir tanesidir.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
7	M4	4.796	2.631	45%	YOK	KARMA

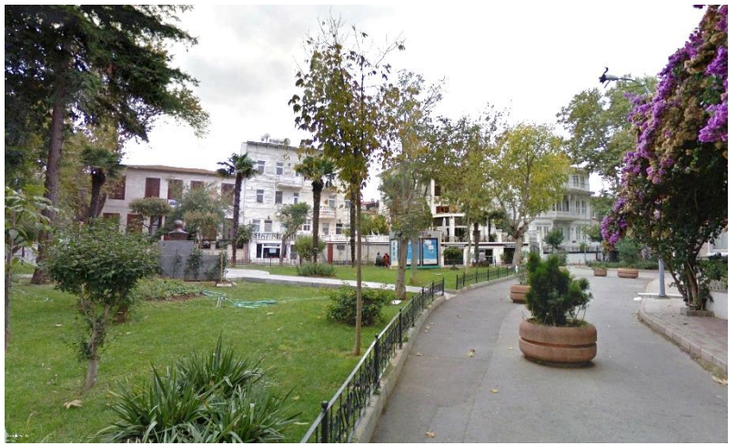

Şekil 234: Büyükada Alan 07

Büyükada / Alan 08-M6

Rum Kilisesine komşu olan önemli akslardan bir tanesidir. Zağnos Paşa Caddesi ile teğettir. Alan 07 ile birlikte değerlendirilmesi gereken bir alandır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
8	M6	950	681	28%	YOK	KARMA

Şekil 235: Büyükada Alan 08

Büyükada / Alan 09-M3

Kadıyoran Caddesi ile Mehmetçik Sokak kesişimindeki genişleyen alandır. Adada yön bulma açısından en karakterli cephelerden bir kaçı ile çevrelenmiş bir kamusal açık alandır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
9	M3	1.887	1.321	30%	YOK	KARMA

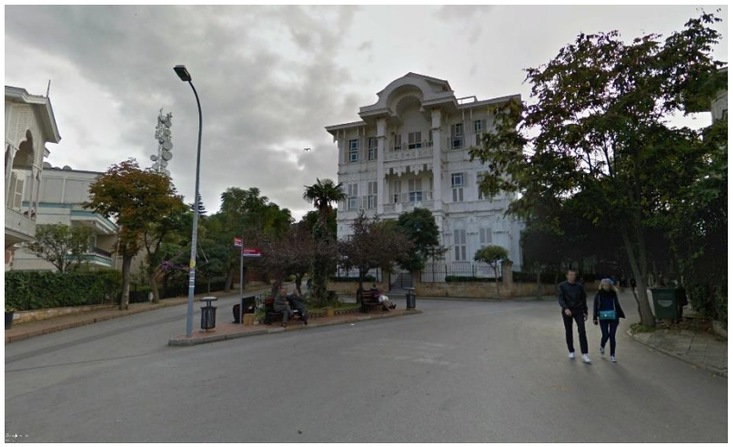

Şekil 236: Büyükada Alan 09

Büyükada / Alan 10-M2

Şehbal Sokak ile Çarkı Felek Sokak kesişiminde, yol kenarındaki yeşil alanlarla genişleyen kamusal açık alandır. %68'lik yaya alanı oranı ile ciddi bir potansiyel sergilemektedir.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
10	M2	3.728	1.207	68%	YOK	KONUT

Şekil 237: Büyükada Alan 10

Büyükada / Alan 11-M4

Çarkı Felek Sokak ile Fişekhane Sokak kesişiminde yer alan, Rum Yetimhanesine ulaşan yol üzerindeki yol genişlemesi ile oluşmuş kamusal açık alanlardan bir tanesidir. Önemli bir rota seçim noktasıdır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
11	M4	3.665	1.287	65%	YOK	KARMA

Şekil 238: Büyükada Alan 11

Büyükada / Alan 12-M2

Dr. Şeref Sokağı üzerinde, mevcutta çocuk oyun parkı olarak kullanılan alandır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
12	M2	1.851	1.550	16%	YOK	KONUT

Şekil 239: Büyükada Alan 12

Büyükada / Alan 13-M4

İmar Planı Çalışmalarında park alanı olarak belirtilen potansiyel alanlardan bir tanesidir. 8.000m2'den büyük ve %81 yaya alanı potansiyeline sahiptir.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
13	M4	8.240	1.554	81%	YOK	KONUT

Şekil 240: Büyükada Alan 13

Büyükada / Alan 14-M4

Adanın batı kıyısındaki tek açık alandır. 7 tane sokağın birleşmesi ile oluşmuş bir kamusal açık alandır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
14	M4	2.427	1.775	27%	YOK	KARMA

Şekil 241: Büyükada Alan 14

Büyükada / Alan 15-M4

Adanın tüm yönlerine doğru dağılım sağlayan, 8 yolun birleşmesiyle oluşan kamusal açık alandır. Önemli bir rota karar verme noktası olmasının yanı sıra orman alanı içerisinde kalması ile diğer tüm kamusal açık alanlardan ayrışmaktadır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ M2	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
15	M6	3.114	3.087	1%	YOK	ORMAN

Şekil 242: Büyükada Alan 15

Sedef Adası / Kamusal Açık Alanlar

Sedef Adası'nda 1 adet kamusal açık alan tespit edilmiştir. Bu alan imar planı çalışmalarında park olarak işlevlendirilmiş potansiyel alanların bir araya gelmesi ile oluşmaktadır.

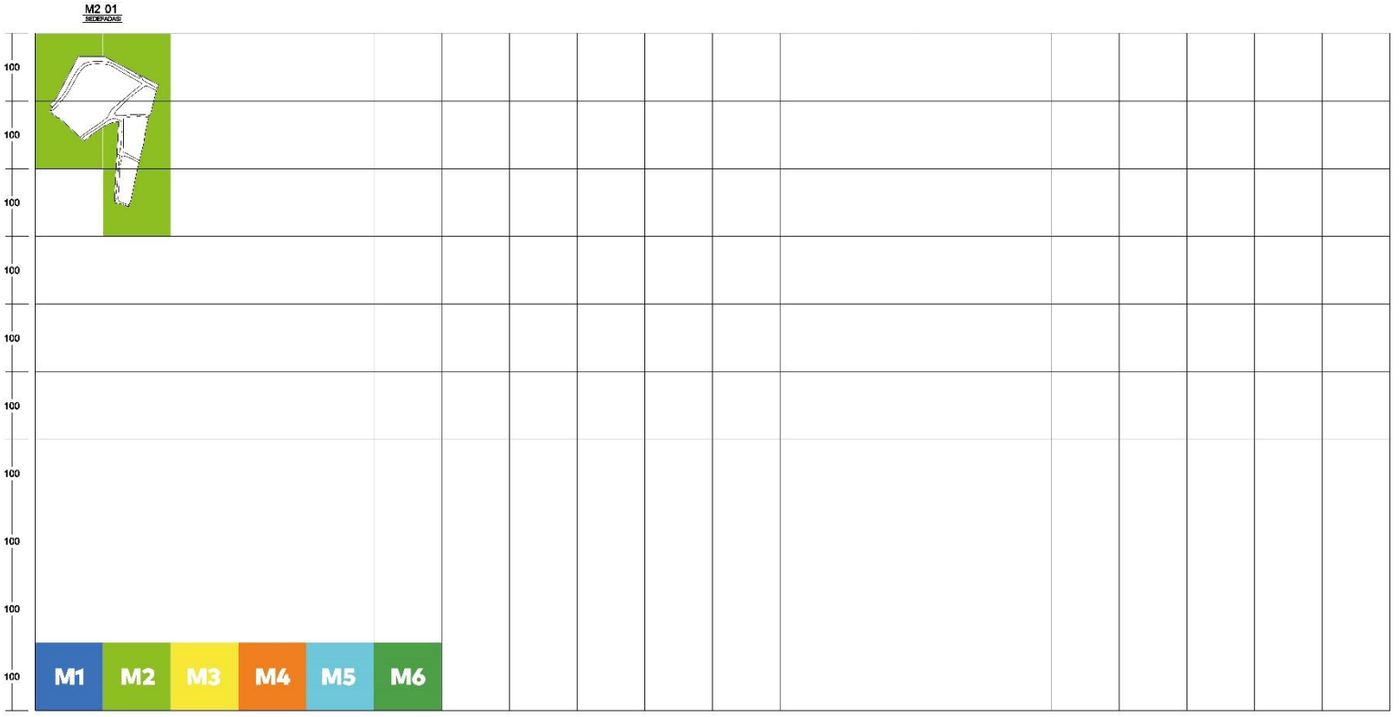

Şekil 243. Sedef Adası Kamusal Açık Alanlar Listesi - En/Boy Oranlarına Göre (100x100 grid)

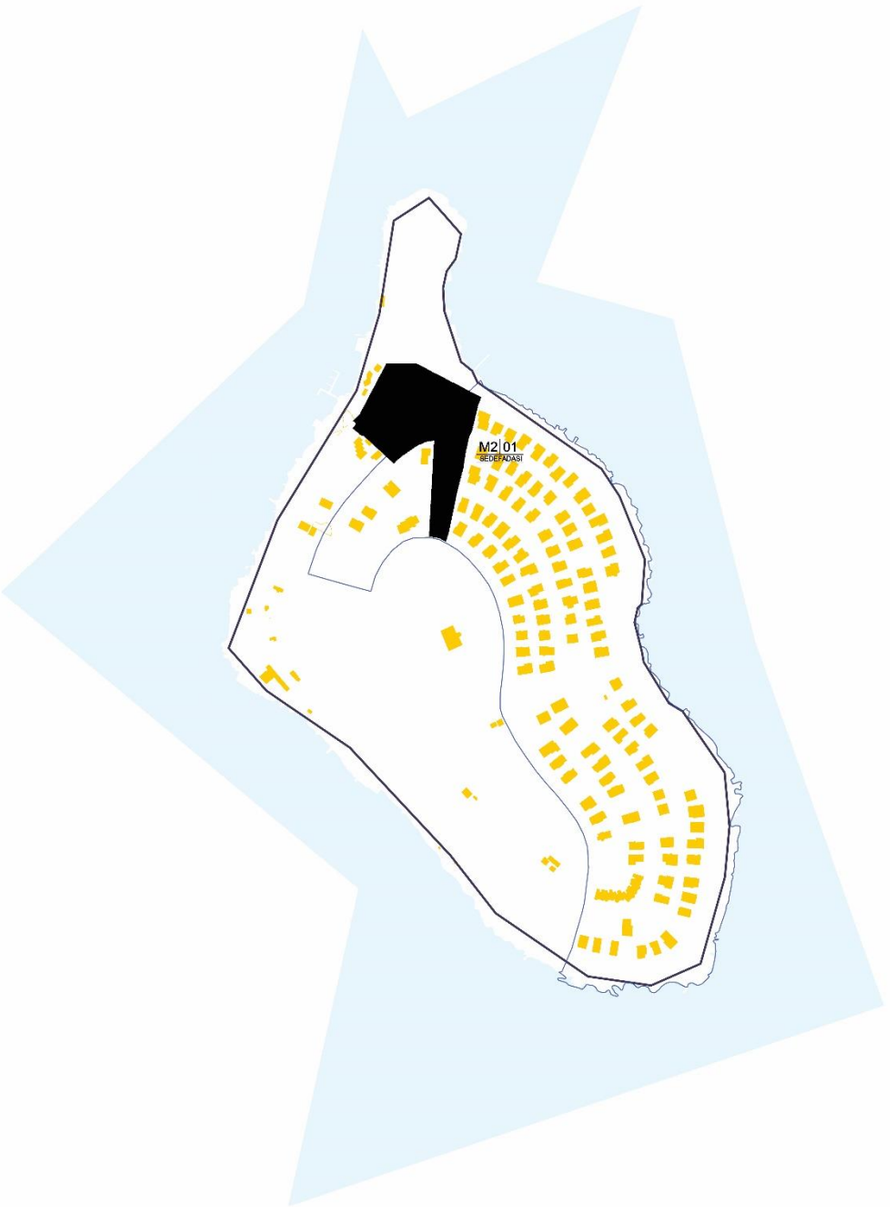

Şekil 244: Sedef Adası Kamusal Açık Alanlar Listesi

Sedef Adası / Alan 01-M2

Alan 16.000m²'den büyüktür ve %87 oranında yaya alanları oranına sahiptir. İmar planı çalışmalarında park olarak işlevlendirilmiş potansiyel alanların bir araya gelmesi ile oluşmaktadır.

ALAN NO	ALAN KODU	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ	YOL İZİ M2	SADECE YAYA ALANI ORANI	KIYIYA TEMAS	ÇEVRE FONKSİYON
1	M2	16.539	2.154	87%	YOK	KARMA

A-KÇ-3: Algı Analizi

Adalar algı perspektifinde değerlendirildiğinde, 5 duyu organı üzerinden en çok görsel algılama üzerine oluşan algının çeşitlendiği sonucuna varılabilir. Tüm adaların genel karakterinin benzer olması, ada olmasından ötürü tekerlekli araç vb. unsurların olmayışı; ses-koku gibi algıların benzeşmesine, ayrışmamasına yol açmaktadır.

Görsel algı konusunda ise temelde;

- Geçirgenlik-kapalılık hissi
- Su İlişkisi- Sınır elemanları
- Yön bulma-görüş açıları

Başlıkları Adalar'dan elde edilen fotoğraflar üzerinden değerlendirilmiştir.

Şekil 245: Tek tarafı deniz, diğer tarafı yapılardan oluşan kıyı mekânlar

Geçirgenlik-Kapalılık Hissi

Geçirgenlik – Kapalılık hissi konusu iki farklı ölçekte ele alınabilir. Üst ölçekte değerlendirildiğinde Adalar'daki kapalılık hissi kamusal mekânı çevreleyen yüzeylerin çeşitlenmesi ile açıklanabilir. 5 adada toplamda 50 adet kamusal açık alan üzerinde yapılan sınıflamalara göre kapalılık hissine göre aşağıdaki gibi çeşitlenmiş mekânlar bulunmaktadır:

1. Tek tarafı deniz, diğer tarafı yapılardan oluşan kıyı mekânlar,
2. Tek tarafı yapı, diğer tarafı park vb. açık alanlardan olmuş, genişleyen mekânlar
3. Her tarafı yapılar ile çevrili olan sınırlandırılmış mekânlar,
4. Her tarafı açık olan, çoğunlukla orman alanı içerisinde olan yol ayrım vb. genişlemiş yol mekânları

Şekil 246. Tek tarafı yapı, diğer tarafı park vb. açık alanlardan olmuş, genişleyen mekânlar

Şekil 247. Her tarafı yapılar ile çevrili olan sınırlandırılmış mekânlar

Şekil 248. Her tarafı açık olan, çoğunlukla orman alanı içerisinde olan yol ayrım vb. genişlemiş yol mekânları

Geçirgenlik ve kapalılık hissi, alt ölçekte incelendiğinde ise yapı ölçeğinde değerlendirmeler yapılabilir. Bu noktada yapıyı kamusal mekândan ayıran sınır öğeleri devreye girmektedir. Bu anlamda Adalar'da sözü edilen sınır öğeleri:

- Kapalı Bahçe Sınır Öğeleri
- Yarı Geçirgen Bahçe Sınır öğeleri
- Geçirgen Bahçe Sınır Öğeleri
- Yapının kendisinin sınır elemanı olduğu durumlar,

Olarak özetlenebilir.

Şekil 249:Kapalı Bahçe Sınır Öğeleri

Şekil 250. Yarı Geçirgen Bahçe Sınır Öğeleri

Şekil 251: Geçirgen Bahçe Sınır Öğeleri

Şekil 252: Yapının kendisinin sınır elemanı olduğu durumlar

Su İlişkisi:

Adalar'da kullanıcıların Su ile ilişkisi en temelde 2 farklı kritere göre değerlendirilebilir. Bunlar kullanıcının algısal olarak su ile görsel temasta bulunup bulunamadığı, bir diğeri de fiziksel etkileşim içerisinde olup olmadığı olarak sınıflanabilir. Konu ile ilgili detaylı çalışmalara A-KÇ -6 numaralı analiz başlığı altından ulaşılabilir. Ancak konu başlığı özelinde düşünüldüğünde algısal olarak suya hangi kottan bakıldığı da kullanıcının su ile ilişkilenme biçimini belirleyen bir faktör olmaktadır.

- Deniz kotundan su ile kurulan görsel ilişki,
- Yamaçlardan suya ve ardındaki İstanbul Silueti ile kurulan ilişki,

Olarak iki farklı ölçekte ele alınabilir.

Deniz kotunda su ile kurulan görsel ilişki söz konusu olduğunda yine alt ölçeklerde su ile görsel teması etkileyen-azaltan sınır elemanlarından söz edilebilir. Bunlar:

- Tel çit vb. Sınır elamanları
- Ticari işletme ek birimleri ve tenteleri
- Ağaçlar
- Büyük alan kaplayan spor tesisi- yat limanı vb. unsurlar
- Deniz ulaşım araçlarının kendisi
- Askeri vb. resmi kurum mülkiyetleri

Olarak sıralanabilir.

Şekil 253: Su ile Algısal Etkileşimi Kesen Unsurlar

Yön Bulma-Görüş Açıları

Yön bulma konusunda duyma-koklama ve görmeye dayalı algıların ve bunların yarattığı hafızaların doğrudan kullanıcı üzerinde etkisi olduğu reddedilemez bir gerçektir. Kalabalığın, deniz araçlarının, dini yapıların sesleri yön bulmada etkili olabileceği gibi görsel olarak da temas kurulduğu zaman, aynı anda iki ya da daha fazla durunun kullanılması durumunda yönlenme daha da kolaylaşan bir olgu haline dönüşmektedir.

Duyulara bağlı bu hafızanın yaratılmasına yardımcı olacak imaj öğesi analizleri detaylı olarak "A-KÇ-4 İmaj Öğeleri Analizi" başlığı altında irdelenmiştir. Bu imaj ölçeğinden alt ölçeğe inildiğinde ise insanın doğrusal, sonunu ve sınırlarını kestirebildiği, ufku belli mekânlara doğru yöneldiği de bilinen bir geçektir. Bu anlamda Adalar'da yer alan kamusal açık alanlardan bazıları, insan gözünün görebildiği sınır olan 120°lik bakış açıları kapsamında plan düzleminde değerlendirilmiş ve algılan mekânın genişliğine göre yön bulmanın kolaylığı değerlendirilmiştir.

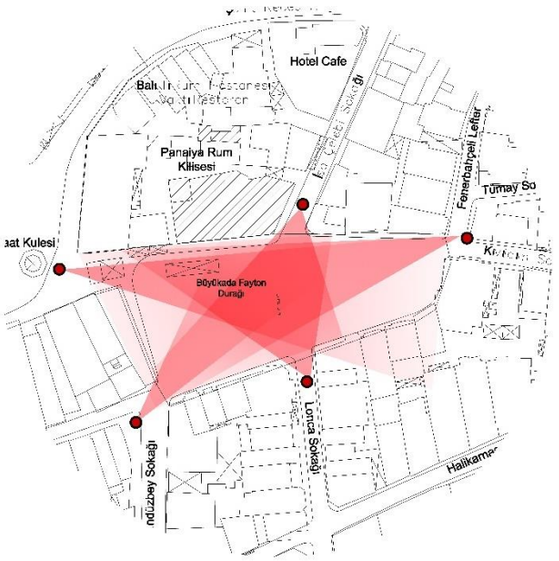

Şekil 254: Büyükada Fayton Meydanı Görsel Algı- Kesişim Alanı

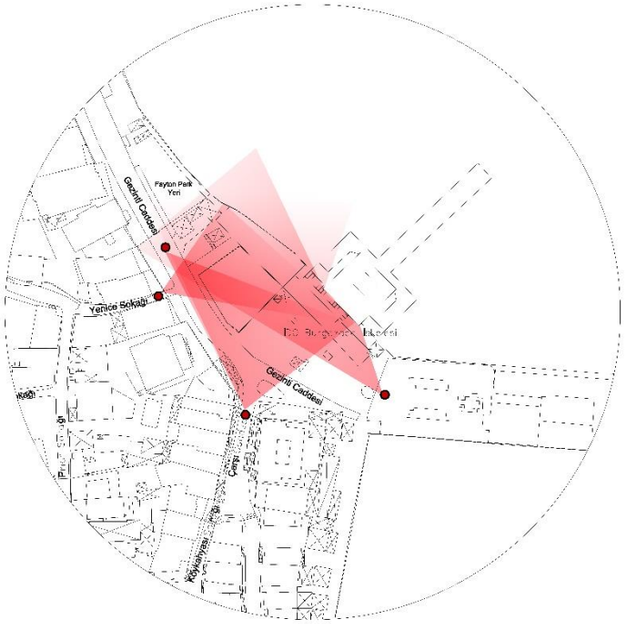

Şekil 255: Burgazada Kıyı Meydan Görsel Algı- Kesişim Alanı

Yukarıda Yer alan şekillerde de belirtildiği üzere kullanıcı mekana dahil olurken en net görebildiği bölgeye doğru yönelirken, mekana dahil oldukça görüş açısı ve perspektifi genişlemektedir ve çeşitli rota seçimleri devreye girmektedir.

A-KÇ-4: Kentsel İmaj Analizi

Kentsel imaj kavramının anlaşılabilmesi için öncelikle kentsel okunabilirlik kavramına aşina olmak gerekmektedir. Okunabilirlik kavramı mimarlık alanında ilk defa 1960 yılında Lynch'in kentsel mekânlar üzerine yaptığı çalışma ile kullanılmaya başlanmış (Lynch, 1960), sonrasında ise farklı araştırmacılar tarafından kentsel mekânlarda ve bina ölçeğinde çalışmalar yapılmıştır. Okunabilirlik; mekânın sahip olduğu ilişki düzeylerinin, fark edilebilirlik perspektifinde zihinde yeniden organize edilmesi olarak tanımlanabilir.

Kent imgesi kavramı ise Kevin Lynch'in 1960 yılında yaptığı araştırmayla "kentsel imaj öğeleri" olarak ortaya çıkmıştır. Kentsel imaj insanın beyninde oluşan mekân görüntüsünün bazı bileşenlerin üst üste sentezlenerek ortaya çıkması olarak tanımlanabilir. Bu bileşenler;

- Yollar (Paths)
- Bölgeler (Districts)
- Kenarlar/ Sınırlar (Edges)
- Düğüm / Odak noktaları (Nodes)
- İşaret öğeleridir (Landmarks) (Lynch, 1960)

Adalar kentsel tasarım rehberi kapsamında ada bazında gerçekleştirilen kentsel imaj analizlerinde bu öğeler önce ayrıştırılmış ve analiz edilmiş, sonrasında tekrar sentezlenerek haritalar üzerinde gösterilmiştir. "Kentsel İmaj Analizi" Çalışma dizgesi içerisindeki konumundan bağımsız olarak, kentsel tasarım rehberi gibi bir çalışma yürütürken ilk yapılması gereken çalışmaların başında gelmektedir.

Yukarıda sözü edilen bileşenlerin bilgisinin edinilmesi, belirli zihinsel rotalar ve içerisinde yer aldığı alan ile ilişkilendirilmesi sonucunda kullanıcının zihinsel düzlemde yaşadığı bu süreçler haritalar üzerinde görselleştirilmiştir.

Yollar

Yollar kullanıcıların kent mekânı ile temas kurduğu ana mekânlardan birisidir. Adalar'da taşıt kullanımı sadece toplu ulaşım seçeneği olarak İETT tarafından işletilen araçlardan ibaret olduğu için, ulaşım altyapısının değerlendirilmesi de normal bir değerlendirmeden farklı olabilmektedir. Taşıt ulaşımına açık bir yol altyapısında yol genişliği en önemli faktör olarak ortaya çıkarken adalar gibi bir çalışma alanında kullanım frekansları, tarihi akslar, bu aksların bağlayıcılık değerleri gibi unsurlar önem kazanmaktadır. Bu bağlamda çalışma kapsamında;

- Ana yollar
- Tali yollar

olmak üzere ana iki başlık altında değerlendirilmiştir.

Adalar gibi doğal-ekolojik değerlerin yüksek olduğu çalışma alanlarında yolların diğer bir önemli etkisi de yapılaşmaya teşvik eden yönüdür. Bina yapılaşmasının gereklilikleri arasında en önemli alt yapı unsurlardan birisi yoldur. Yolun ulaştığı her yer doğal bir sonuç olarak yapılaşma baskısı altına girmiş bulunmaktadır. Bu anlamda özellikle tali yolların kentsel alan dışında kalan alt bölgelerdeki etkinliğinin azaltılması yönünde bir tutum içerisinde olunması; şehir planlaması, mimari, doğal ve çevresel etkiler çerçevesinde bir tutumdan çok sorumluluk haline dönüşmelidir.

Bölgeler (Districts)

Lynch'e göre Bölgeler; iki boyutlu olarak algılanan, kentin orta / büyük ölçekli bölümlerini oluşturan, gözlemcinin içine girdiğini hissetmesini bazı ortak belirleyicilerle sağlayabilen alanlar olarak tanımlanırlar. Adalar kentsel tasarım çalışması kapsamında bölgelere odaklanıldığında özellikle konut alanları, sahil alanları, yerleşim dışı yeşil bölgeler (orman vb.), özel bölgeler gibi ana başlıklar öne çıkmaktadır.

Kenarlar/ Sınırlar (Edges)

Kenarlar – Sınırlar: İki bölge arasında sınır görevi gören, doğrusal sürekliliğe sahip kıyılar, demir yolları, duvar kenar öğeleri olarak görülebilen, kullanıcıların daha çok yön bulmak için kullandığı öğelerdir. Bu sınırlar bazı durumlarda "eşik" görevi de görebilmektedir. Adalar kentsel tasarım çalışması kapsamında sınırlar özellikle:

- Yerleşik alan sınırı
- Topoğrafik sınırlar
- Fiili Sınırlar
- Kıyı Sınırı

Gibi başlıklar ön plana çıkmaktadır.

Düğüm / Odak noktaları (Nodes)

Lynch'e göre düğüm noktaları: farklı yol eksenlerinin kesişim noktalarıdır. Gözlemcinin kente girmesini sağlayan stratejik noktalar olarak bir bölgenin çekirdeğini ve işlevsel merkezini oluşturdukları görülür. Adalar kentsel tasarım çalışması kapsamında Düğüm/Odak Noktaları özellikle kullanıcının yönlenme-yönünü bulma noktasında karar almak noktası olma niteliği gösteren alanları ön plana çıkarmaktadır.

İşaret Öğeleri

Lynch'e göre İşaret Öğeleri: Referans noktası özelliğinde, kolay tanımlanabilen bir anıt, bina, dükkân ya da dağ gibi öne çıkan, diğer elemanlardan farklılaşan oluşumlardır. Adalar çalışma alanı göz önünde bulundurulduğunda işaret öğeleri aynı zamanda imaja etki eden belki de en baskın bileşendir. Adalar denince akla gelen ilk imaj öğelerinin birçoğu işaret öğelerinden oluşmaktadır. Bunlar; dini yapılar, tarihi anıtlar, yaşayanlar tarafından kabul görmüş, günlük hayatlarında yeri olan referans noktaları olarak ele alınmıştır.

Kınalıada Kentsel İmaj Analizi

Kınalıada'da yollar, diğer adalarda olduğu gibi hem yüzey oranı olarak hem de bağlayıcılık değerleri açısından ağırlık olarak kentsel sit alanı sınırları içerisinde yer aldığı görülmektedir. Bu sınırlar içerisindeki bazı yollar toplu taşıma için ring özelliği göstermektedir ve ana yolları temsil etmektedir. Tali yollar ise adanın batı cephesindeki sahil kısımlarına ve orman alanlarına erişimi sağlamaktadır. Özellikle tali yolların ada genelinde topoğrafik koşulların zorluklarına tabii olduğu görülmektedir; yol geometri ve güzergâhları topoğrafya ve orman alanlarının durumuna göre şekillenmektedir. Ana yollar bağlamında Tekinay Sokağı ve Nar Çiçeği Sokakları ön plana çıkmaktadır.

Sınırlar bağlamında Kınalıada incelendiğinde ise;

- Topoğrafik sınırların özellikle adanın batı sahillerinde lineer bir hat teşkil ettiği,
- Parsel bazında eğimli alanlarda yer alan yapıların neredeyse tamamının istinat duvarları ile sınırlandığı,
- Kıyı kenar sınırının ötesindeki alanların, yerleşmenin de kentsel kısmını oluşturan doğu yakasında toplandığı,

Tespit edilmiştir.

Odak alanları kapsamında Kınalıada incelendiğinde ilk bakışta en önemli düğüm noktası olarak diğer tüm adalarda da olduğu gibi İskele arkasındaki dağılma noktasını teşkil eden meydan olarak ortaya çıkmaktadır. Kınalıada İskele Caddesinin Kıyıya temas ettiği noktada yer alan bu Ali Baran Meydanı, ada mekânının en önemli odak noktalarından bir tanesidir. Benzer şekilde kıyıda yer alan Kınalıada Cami ve önündeki kamusal açıklık da öne çıkan düğüm noktalarından bir tanesidir.

Kınalıada'da işaret öğeleri incelendiğinde 6 tane işaret öğesi ön plana çıkmaktadır.

1. Hristos Rum Manastırı

Doğu ve batı tepelerinin birleştiği noktada yer alan manastır V. Leon'un mezarının bulunduğu yere inşa edilmiştir.

Fotoğraf 32. Kınalıada Hristos Rum Manastırı

2. Surp Krikor Lusavoriç Kilisesi

Ada nüfusunda önemli bir payı Ermeniler oluşturmaktadır. Gregoryen kilisesi sahil yolunda yer almaktadır. Prens Adaları içerisindeki tek Ermeni kilisesi olma özelliğine sahiptir. 1857'de kurulmuştur ve 1988'de yeniden inşa edilerek bugünkü halini almıştır. İçerisinde ortaçağ taş oymacılığının güzel örneklerini içeren panolar bulunmaktadır.

Fotoğraf 33. Kınalıada Surp Krikor Lusavoriç Kilisesi

3. Rum Ortodoks – Panayia Kilisesi

Adanın doğusunda yer alır ve Bizanslı tarihçiler tarafından bu manastırın İmparator V.Leon'a (813-820) kadar yaşadığı kabul edilir.

Fotoğraf 34. Kınalıada Rum Ortodoks – Panayia Kilisesi

4. Kınalıada Camii

Çarşı Caddesinde yer alan Camii 1964'te inşa edilmiştir. Adnan Menderes'in Karaköy Meydanındaki mescidi monte etme girişimleri sonuçsuz kalınca mimar Başar Acarlı tarafından yapılmıştır.

Fotoğraf 35. Kınalıada Camii

5. Sirakyan İkiz Evleri

Ali Baran Meydanında bulunan Sirakyan İkiz Evleri Osmanlı döneminde mesken olarak kullanılmak için inşa edilmiştir. Üç katlı ahşap yapılardır ve Kınalıada'nın simgelerindendir.

Fotoğraf 36. Kınalıada Sirakyan İkiz Evleri

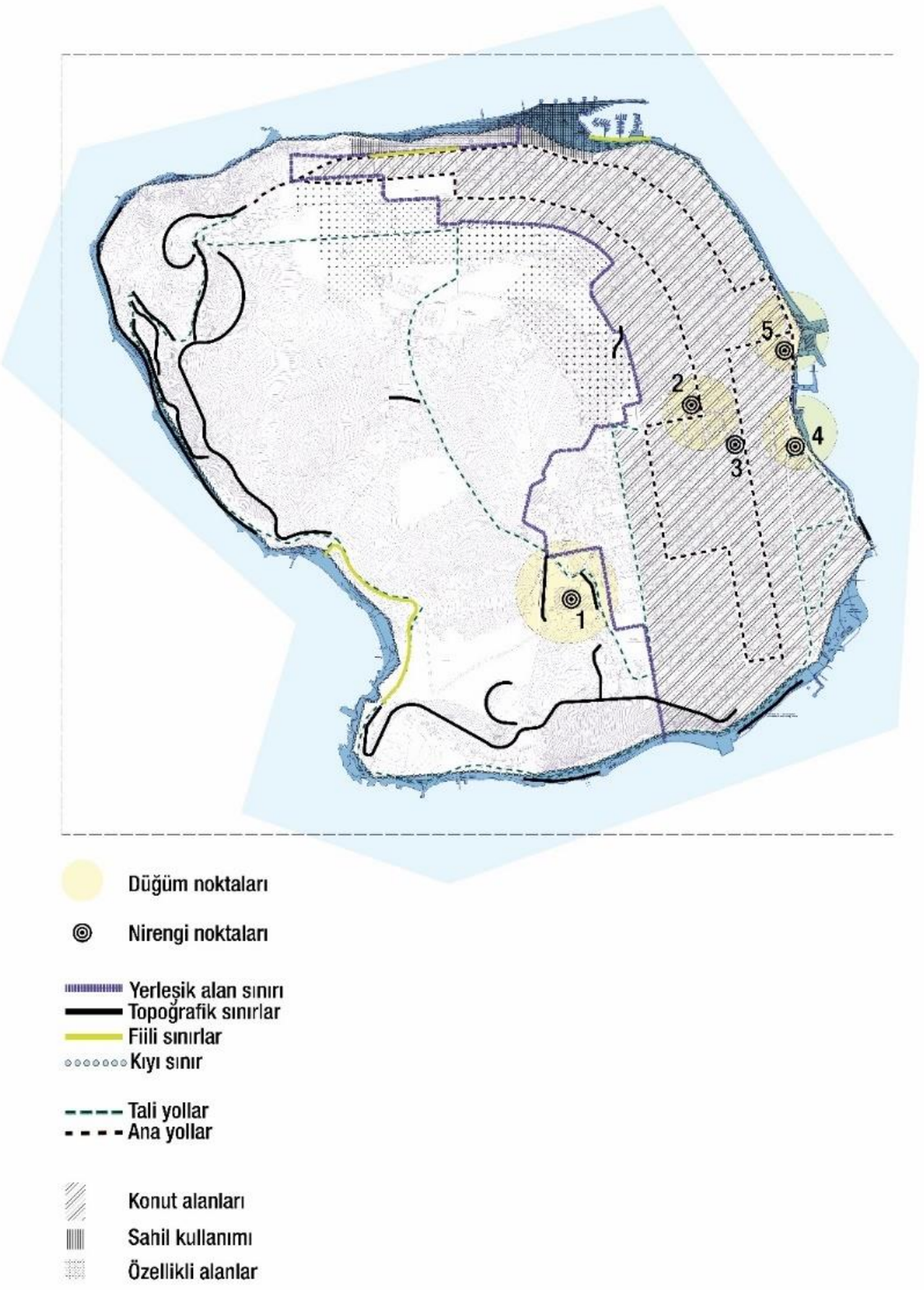

Şekil 256. Kınalıada Kentsel İmaj Analizi

Burgazada Kentsel İmaj Analizi

Yollar

Burgazada kentsel imaj analizi bileşenlerinden yollar başlığı incelendiğinde önemli akslarının Gönüllü Caddesi ve Mehtap Sokağı'nı birbirine bağlayan güzergâh üzerinde olduğu ortaya çıkmaktadır. Bunun yanında adanın Batı yakası ile iskele ve çevresindeki kent çekirdeğine toplu ulaşım imkânlarıyla bağlı görülmektedir. Ancak bu bağlantı diğer yollara göre daha tali bir bağlantı olmaktadır. Adanın Güneybatı ve Güney kısımlarının çoğunluğunda yol aksı görülmemektedir.

İskelenin konumlandığı yer olan Gezinti Caddesi üzerinden başlayan ulaşım güzergâhı, iki farklı ulaşım aracını birbirine bağlar niteliktedir.

Tali yol olarak belirlenen, adanın deniz seviyesinden tepe noktasına ulaşımı sağlayacak yollar ise kendiliğinden oluşmuş olan patika yollardan elde edilmiştir.

Bölgeler

Kentsel imaj analizi kapsamında konut alanı, özellikli alan ve sahil kullanımı olarak 3 farklı bölgeden oluşan analiz oluşturulmuştur. Adanın Kuzey ve Doğu kısımlarında yoğunluklu yapılaşma gözlemlenmiş Güney ve Batı bölgesinde ise yalnızca sahil kullanımı olarak adlandırılabilecek tesis alanlarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kıyı şeritlerinde bulunan ve denizle entegre olarak işleyiş gösteren fonksiyonlar sahil kullanımı olarak dokuya dâhil edilmiştir. Bu bağlamda iskele kullanımı, denizle bağlantılı olarak yapılabilecek sosyal aktiviteler ve plaj gibi fonksiyonlar belirlenerek dokuya dâhil edilmiştir. Konut bölgesine yakın konumda bulunan bu alanlar kullanıcılar için merkezi bir alan oluşturmaktadır.

Donatı alanlarının dağınık yapılaşması sebebiyle sosyal donatılara ait bir bölge gözlemlenememektedir.

Kenarlar

Ada geneli düşünüldüğünde en belirleyici sınır ögesinin topografya olduğu gözlemlenmiştir. Adanın Güney ve Batı kısımlarında sık eğimlerin olduğu ada kenarları yamaçları oluşturarak deniz seviyesine ulaşımı engeller niteliktedir. Bunun yanı sıra yeşil alan sınırları konut bölgesine sınırda olmakta olup yapılaşmanın olmadığı bölgeyi göstermektedir.

Beşeri olarak yaratılmış olan sürekli ve keskin istinat duvarları, tel örgüler engel sayılan sınırlardır. Konut bölgesinde yoğunluklu olarak bulunan bu sınırlar insan ölçeğinde kullanıcıyı yönlendiren bir unsur olarak kabul edilebilir.

Odak Noktaları

İskele çıkışında bulunan ve meydan görevi gören buluşma alanı adaya ait en önemli odak noktalarından biri olarak belirlenmiştir. Bu meydan hem ulaşım araçlarının birbirine entegre olduğu nokta olması sebebiyle hem de meydan etrafında yer alan işlevler sebebiyle birçok kullanıcı tarafından deneyimlenen bir alan olmaktadır.

Bunun yanında tarihi özelliğe sahip Sait Faik Abasıyanık Müzesi ve yakınında bulunan yine tarihi özelliğe sahip ibadethane olan Ayios Yoanis Rum Ortodoks Kilisesi'nin kesiştiği noktada kullanıcı sirkülasyonu yoğunlukta olmakta olup çeşitli etkinliklere ev sahipliği yapması sebebiyle de birçok kullanıcı için cazibeli hale gelmektedir.

İşaret Ögeleri

Burgazada'da işaret öğeleri incelendiğinde 8 tane işaret öğesi ön plana çıkmaktadır.

1. Madam Marta Koyu

Burgazada'nın arkasında yani Batı'ya bakan kısmında bulunan ve bir kilometre genişliğiyle Adalar içinde en büyük koylardan olan Madam Martha Koyu, son yıllarda sadece Burgazada'nın tüm adalar içerisinde ismini sıklıkla duyulan bir yeri olma niteliğine sahiptir.

Fotoğraf 37. Burgazada Madam Martha Koyu

2. Burgazada Camii

Adanın doğu yamacında, dik bir set üstündedir; bu adanın ilk camii olup, 1953 yılında, İstanbul'un beş yüzüncü fetih yılında inşa edilmiştir. Yerini İstanbul Belediyesi vermiş, inşa masrafına halk yardım etmiş ve bina da yüksek mimar Burhan Ongun yapmıştır.

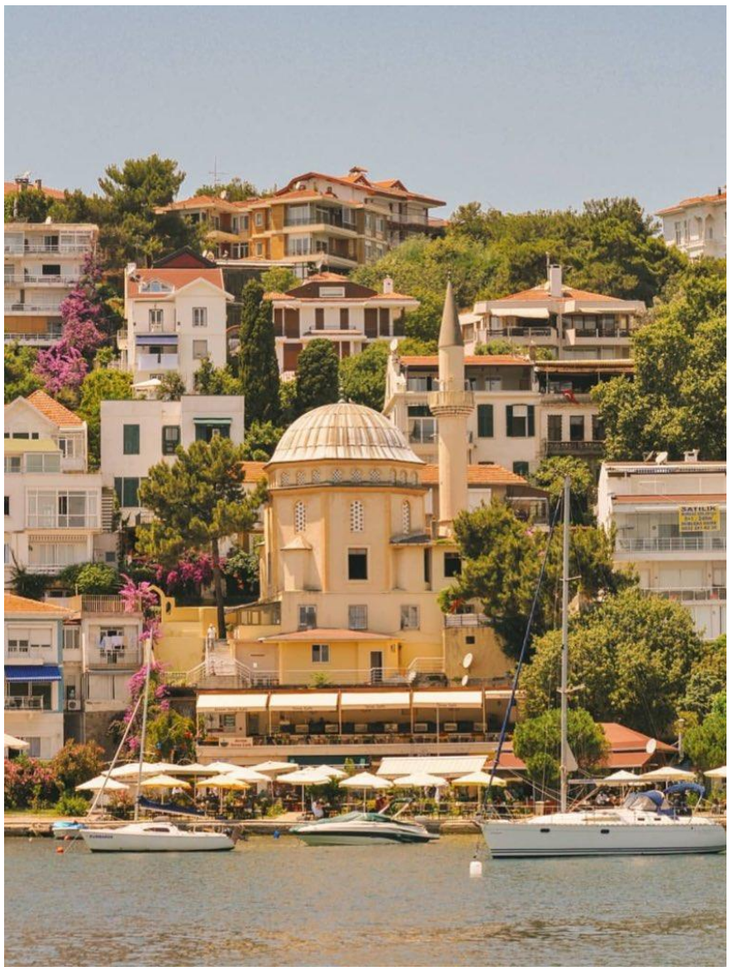

Fotoğraf 38. Burgazada Cami

3. Sait Faik Abasıyanık Müzesi

Sait Faik Abasıyanık Müzesi, İstanbul'da, Burgaz Adası'nda yazar Sait Faik Abasıyanık'ın yaşamış olduğu köşkte 1959'dan[1]bu yana hizmet veren müze-ev.

Sait Faik Abasıyanık Müzesi'nde ziyaretçilere ünlü hikâyecinin yaşamına tanıklık etmiş eşyalar, fotoğraflar, mektuplar, kartpostallar sergilenir. Türkiye'nin en fazla ziyaret edilen müze-evlerindendir[1] ve 1964 yılından itibaren Darüşşafaka Cemiyeti'nin sorumluluğundadır.

Fotoğraf 39. Burgazada Sait Faik Abasıyanık Müzesi

4. Ayios Yoanis Rum Ortodoks Kilisesi

Bir Rum Ortodoks kilisesi olan Yahya Peygamber Kilisesi (Hagios Ioannis Prodromos), iskeleye yanaşırken vapurdan görünen manzaraya egemen olan ve yüksek bir silindir üzerine yerleştirilmiş kubbesiyle kasabanın en göze çarpan anıtıdır. Deniz otobüsü iskelesinin güneyindeki ilk sokak sahil boyunca takip edildiğinde, kiliseye kısa sürede varılabilir.

1899'da yapılan bugünkü kilisenin, Yahya Peygamber Kilisesi'nin katholikonunun bulunduğu yere kurulmuş olduğuna inanılmaktadır. Asıl katholikon büyük olasılıkla 11. yüzyılda inşa edilmişti. Binanın bölümlerinin ise, önceki yapının planına sadık kalınarak inşa edilmiş bugünkü kilisede bir araya getirildiği düşünülmektedir

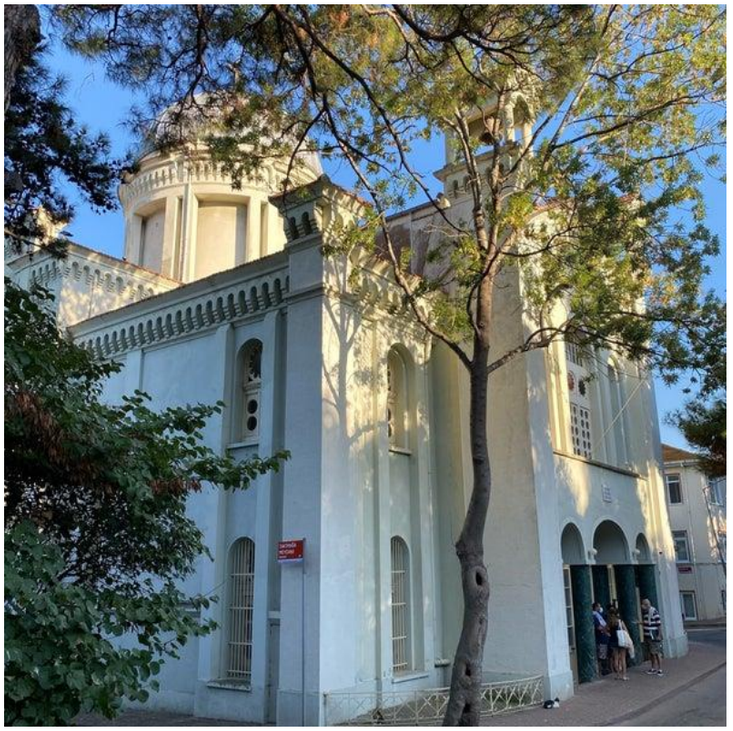

Fotoğraf 40. Burgazada Ayios Yoanis Rum Ortodoks Kilisesi

5. İskele Meydanı

İskeleden indiğinde karşılaştığın kafelerin ve oturulabilir alanların olduğu meydan. Özel bir isim bulunamadı.

Fotoğraf 41. Burgazada İskele Meydanı

6. Adalar Cemevi

İbadethane olması fonksiyonunun yanında içerisinde bulundurduğu çay bahçesi sebebiyle de sosyalleşme alanı olarak kullanılmaktadır. Kütüphanesi bulunmaktadır.

Fotoğraf 42. Adalar Cemevi

7. Hristo Manastırı/Bayraktepe

Bayraktepe olarak biliniyor. Burgazada'nın tek tepesi olma özelliğine sahip. Vista noktası. Aynı zamanda içerisinde Hristo Manastırı'nı da barındırıyor.

Fotoğraf 43. Burgazada Hristo Manastırı/Bayraktepe

8. Kalpazankaya Plajı

Burgazada'nın en güzel koyunda yer alan Kalpazankaya plajı, temiz denizi ile adanın en popüler plajı konumundadır. Aynı zamanda bir mesire yeridir.

Fotoğraf 44. Burgazada Kalpazankaya Plajı

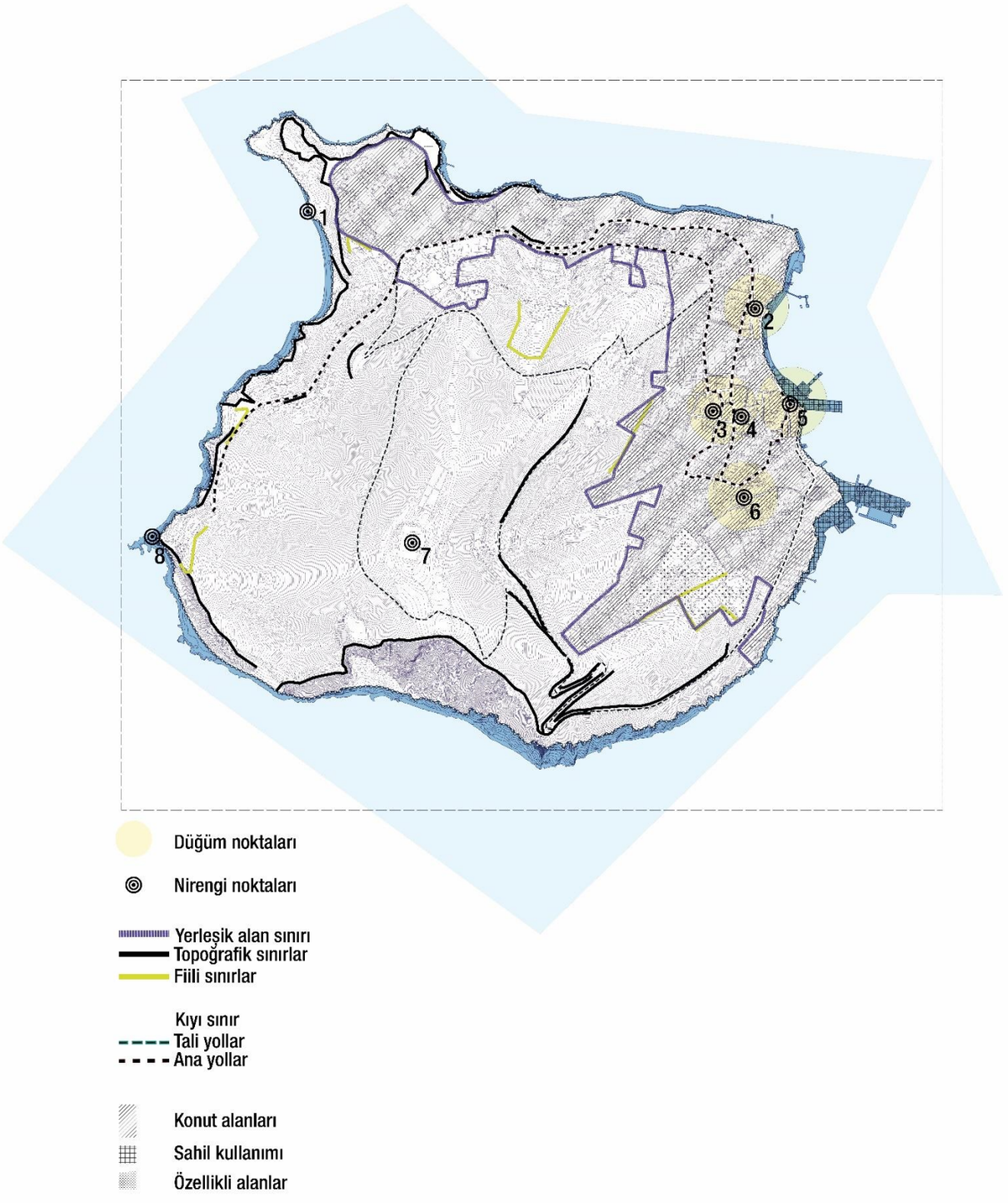

Şekil 257. Burgazada Kentsel İmaj Analizi

Heybeliada İmaj Analizi

Yollar

Heybeliada kentsel imaj analizi kapsamında yollar incelendiğinde yoğun olarak kullanılan aksların adayı Doğu-Batı ve Kuzey-Güney olarak birbirine bağlayan akslardan oluştuğu görülmektedir. Yoğun olduğu görülen bu akslar üzerinde kullanılan toplu taşıma araçlarının birbirine bağlantılı olduğu noktalar bulunmaktadır. Erişim açısından düşünüldüğünde farklı güzergâhların ortak noktaları sayesinde erişilebilirlik olarak uygun bir alan oluşturmaktadır. Bunun yanında güzergâhların iskeleyle olan bağlantısı sayesinde farklı ulaşım araçları arasında da entegrasyon görülmektedir.

Yollar, sınır olarak belirlenen bileşenlere paralel olarak konumlanmaktadır. Bu sebepten dolayı özellikle kot farklarının yoğunlukta olduğu yollarda, yol kenarları önlem alınması gereken alanlar olarak değerlendirilebilir. Bu kapsamda ağaçlandırma, sınırlayıcı eleman kullanımı gibi çözümler önerilebilir.

Tali yol olarak belirlenen daha az yoğun yolların özellikle adanın tepe noktalarında yer aldığı görülmektedir. Doğal koşullardan oluşan bu yolların ana yolları birbirine bağlar nitelikte olduğu da bir diğer gözlemlenen durumdur.

Bölgeler

Analiz sonucunda 5 farklı kullanım bölgesi oluşturulmuştur. Bu bölgeler askeri alan, sahil kullanım alanı, konut alanı, özel nitelikli alan ve donatı alanı olarak adlandırılmıştır.

Konut bölgesi yoğunlukta olmakta olup adanın Doğu kısmında ve deniz seviyesine en yakın denebilecek konumda bulunmaktadır. Genel itibariyle adaya yeşil alan hakimdir. Adanın geri kalan bölgelerinde yapılaşma görülmemektedir.

Kıyı şeridinde bulunan ve sahil kullanımına olanak sağlayan tesis ve yerleşim alanları sahil kullanım bölgesi olarak değerlendirilmektedir. Konut bölgesinin son bulduğu noktalarda konumlanmış olan tesisler adanın içbükey olarak şekil almış uçlarında bulunmaktadır.

Donatı bölgesi olarak değerlendirilen tarama içerisinde Hüseyin Rahmi Gürpınar Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Heybeliada Sanatoryumu ve Heybeliada Ruhban Okulu Kilisesi yer almaktadır. Bu bölge genel olarak eğitim ve sağlık hizmetlerini kapsamaktadır.

Askeri alan içerisinde Deniz Harp Okulu Yerleşkesi Komutanlığı, Aya Yorgi Uçurum Manastırı ve Vaftizci Yahya Manastırı ve Kilisesi bulunmaktadır.

Kenarlar

Topoğrafya en belirleyici sınır elemanı olarak gözlemlenmektedir. Yapılaşmış alanlar bu sınır çizgilerinin içerisinde kalacak şekilde oluşmaktadır. Adanın Güney ve Batı kısımlarında sık eğimlerin görüldüğü noktalar bulunmaktadır. Buna bağlı olarak bu alanlarda kullanım ve erişim kısıtlığı beraberinde gelmektedir. Deniz seviyesine ulaşım konusunda engel niteliğinde olan sık eğimlerin varlığı bu noktalarda güvenlik sorunu da oluşturabilmektedir. Bunun yanında erişilebilirlik olarak sorun yaşanan bu alanlar doğal yollardan kendini korumakta olup el değmemiş yeşil alan olarak tatmin edici bir nokta olmaktadır.

Her adada olduğu gibi deniz sınırlayıcı bir elemandır. Kıyı şeridinin denizle entegre olduğu bütün noktalar sınır olarak algılanmaktadır.

Odak Noktaları

Aynı şekilde yine her adada olduğu gibi Heybeliada'da da yaya aksı olarak en yoğun kullanılan bölge iskele çıkışından çarşıya uzanan aks olmaktadır. Toplu taşımaların entegrasyonu, adaya ulaşım olarak ilk nokta oluşturması gibi sebeplerden dolayı yoğunluk artışı gözlemlenmektedir.

İbadethanelerin genel olarak buluşma alanı olarak düşünülmesi, kütüphane ve müzenin ortak amaç eşliğinde birçok insanı birleştirmesi; bu yapıların konumlarının birbirine yakınlığı sebebiyle de bu alan bir odak noktası haline gelmektedir. İskele noktasından ana yol aracılığıyla olan ulaşılabilirliği sayesinde de erişim olarak uygun bir nokta olmasından kaynaklı olarak sık kullanılan bir alandır.

Yeşil alan ve bu alanlar çevresinde bulunan alana uygun işlevlerin sayesinde odak noktası haline gelen noktasal alanlar bulunmaktadır. Bu alanların yalnızca burayı ziyaret etmek için gelen kullanıcıları da mevcuttur.

<u>İşaret Ögeleri</u>

Heybeliada'da işaret öğeleri incelendiğinde 12 tane işaret öğesi ön plana çıkmaktadır.

1. Heybeliada Değirmenburnu Tabiat Parkı

Değirmenburnu, İstanbul ilinin güneydoğusundaki Adalar ilçesine bağlı Heybeliada'nın kuzeyinde yer almaktadır. Adanın kuzeyindeki bir bölge Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından 2011 yılında tabiat parkı ilan edilmiştir. 12,28 hektar bir alanı kaplamaktadır.

Fotoğraf 45. Heybeliada Değirmenburnu Tabiat Parkı

2. Heybeliada Ruhban Okulu

1844 yılında Ümit Tepesine açılan bu okul zamanında teolojik eğitim veren özel yüksekokul olma niteliğini taşımaktadır. 1971 yılında Rum Patrikhanesi tarafından kapatılmıştır.

Fotoğraf 46. Heybeliada Ruhban Okulu

3. Heybeliada Aya Nikola Kilisesi

1857 yılında eski bir Bizans kilisesinin yıkıntılarını üstüne, Heybeliada'nın ana meydanına yapılmıştır.

Fotoğraf 47. Heybeliada Aya Nikola Kilisesi

4. Heybeliada Deniz Harp Okulu Yerleşkesi Komutanlığı

Deniz Lisesi veya eski adıyla Bahriye Mektebi, Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı bünyesindeki yabancı dil ağırlıklı liselerin fen bilimleri alanı programı uygulayan, Deniz Harp Okulu'na öğrenci yetiştiren bir askeri lisedir. 31 Temmuz 2016 tarihinde Olağanüstü Hal kapsamında çıkartılan kanun hükmündeki kararname ile kapatılmıştır. 2017 itibarıyla Deniz Harp Okulunun hazırlık bölümü olarak hizmet vermektedir.

Fotoğraf 48. Heybeliada Deniz Harp Okulu Yerleşkesi Komutanlığı

5. Heybeliada Ayayorgi Manastırı

16. Yüzyılın sonlarında inşa edilen fakat yangından dolayı orijinalliğinden pek eser kalmayan manastır, konumu sebebiyle aynı zamanda Uçurum Manastırı olarak da bilinmektedir.

Fotoğraf 49. Heybeliada Ayayorgi Manastırı

6. Heybeliada Sanatoryumu

Cumhuriyet döneminde, 1924 yılında verem gibi hastalıklarla mücadele etmek için açılan sanatoryum 21. Yüzyılın başında aldığı deprem hasarları, ulaşım sıkıntısı ve yeterli hasta bulamama sebepleriyle kapılarını 2005 yılında kapattı.

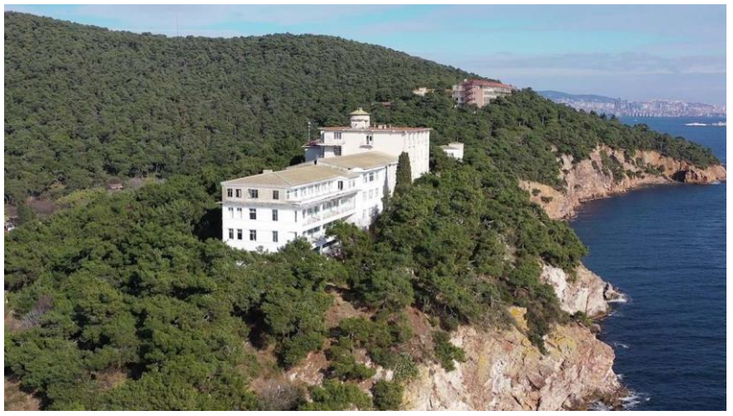
Fotoğraf 50. Heybeliada Sanatoryumu

7. Heybeliada Terk-i Dünya Manastırı

1860'larda merkeze uzak bir inziva noktası olarak inşa edilen Manastır'da bugün sadece haftanın bazı günleri ayinler düzenlenmektedir.

Fotoğraf 51. Heybeliada Terk-i Dünya Manastırı

8. Heybeliada Vaftizci Yahya Manastırı ve Kilisesi

Tarihi Bizans dönemine dayanan bu manastır 20. Yüzyılın sonlarına kadar bir sürü amaç için kullanılsa da şuan terkedilmiş halde bulunmaktadır.

Fotoğraf 52. Heybeliada Vaftizci Yahya Manastırı ve Kilisesi

9. Heybeliada Hüseyin Rahmi Gürpınar Evi Müzesi

Cumhuriyet dönemi yazarlarından Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Heybeliada'da, 1912-1944 yılları arasında yaşadığı evin restorasyonla müzeye çevrilmesiyle oluşturulmuştur. Heybeliada'da denize hâkim bir tepede bulunan müzede aralarında Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın kendi yaptığı el işlerinin de bulunduğu eşyalar ve kitaplar sergilenmektedir.

Fotoğraf 53. Heybeliada Hüseyin Rahmi Gürpınar Evi Müzesi

10. Heybeliada İsmet İnönü Evi

Diğer adıyla Pembe Köşk, Türkiye Cumhuriyeti 2. Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün 48 yılını geçirdiği köşk olma niteliğine sahip bir yapıdır. İnönü Vakfı tarafından Müze-Ev olarak düzenlenen Pembe Köşk, her yıl millî bayramlarda ziyarete açılmaktadır.

Fotoğraf 54. Heybeliada İsmet İnönü Evi

11. Heybeliada Cami

Heybeliada Camii yapımına 1935 yılında başlanmıştır. Yapımı yaklaşık bir yıl süren camii 1936 yılında hizmete açılmıştır.

Fotoğraf 55. Heybeliada Cami

12. Heybeliada Halk Kütüphanesi

44 yıl hizmet verip kapatıldıktan sonra Adalıların mücadelesiyle açılan halk kütüphanesi Heybeliada'da yoğun ilgi gören bir uğrama noktası olmaktadır.

Fotoğraf 56. Heybeliada Halk Kütüphanesi

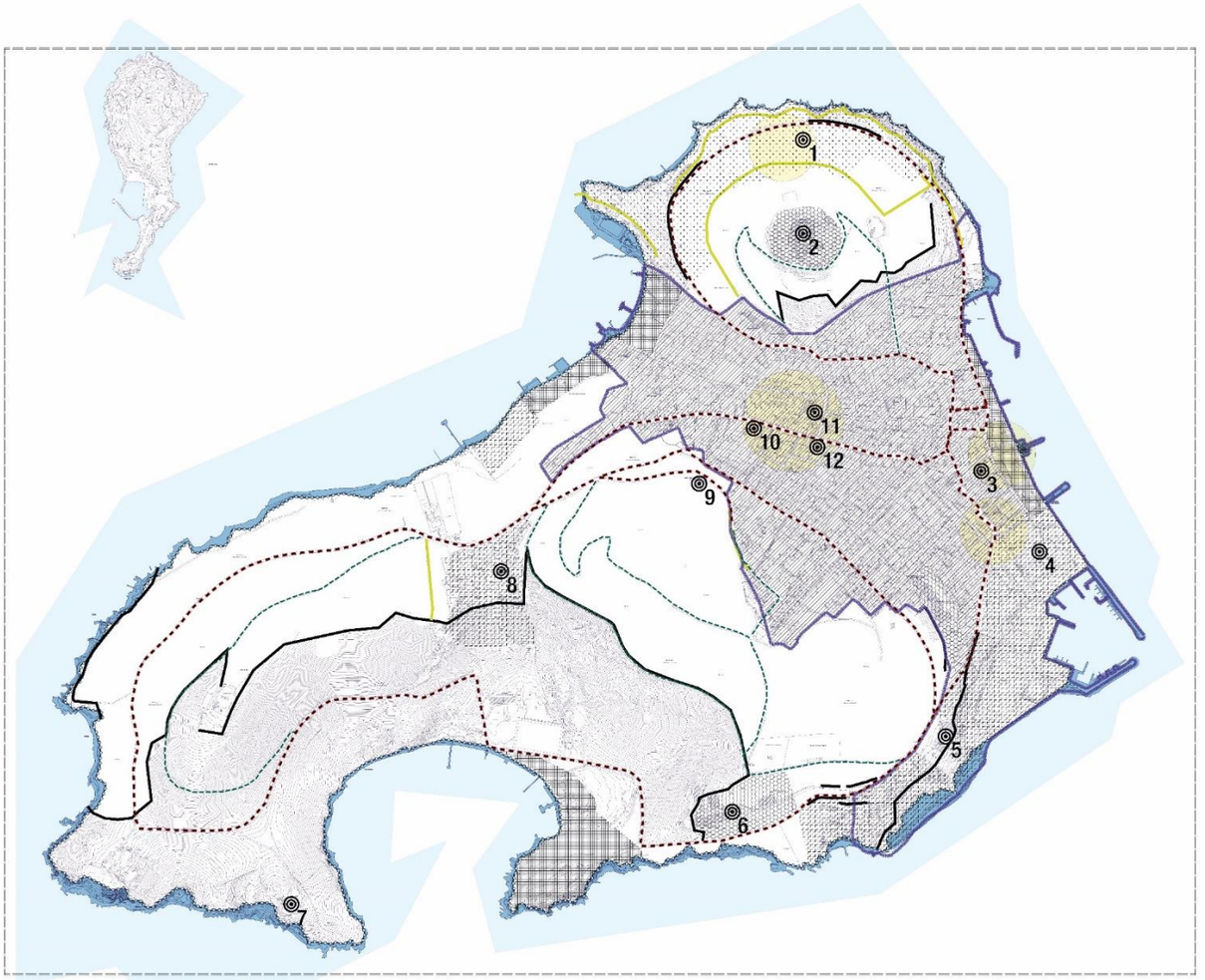

Şekil 258. Heybeliada Kentsel İmaj Analizi

Büyükada İmaj Analizi

Yollar

Yoğun kullanıcı sirkülasyonuna sahip olduğu gözlemlenen Büyükada'da, farklı ulaşım araçlarının ve farklı güzergâhların arasında entegresyon sağlandığı noktalar bulunmaktadır. Adanın ana girişin Kuzey nokta olması göz önünde bulundurularak bu noktadan diğer uç ve tepe noktaya ulaşan ana yollar ve tali yollar bulunmaktadır. Bu durum alanın her noktasına erişilebilirlik açısından avantaj sağlar niteliktedir.

Patika yollar yapılaşmanın olmadığı Güney kesimde görülmektedir. Arazi koşulları sebebiyle oluşan bu yollar, bisiklet yolu ve yaya yürüyüş yolu olarak kullanılmaktadır. Ana yol ile tali yolların kesiştiği tepe noktası sayılabilecek noktada yoğun sirkülasyon ve entegresyon gözlemlenmektedir.

Bölgeler

Kentsel İmaj Analizi kapsamında yapılan çalışmalar sonucunda en yoğun yapılaşmanın bulunduğu ada olma özelliğine sahip olan Büyükada, yapılaşmanın beraberinde getirdiği sosyal donatı ihtiyacı sebebiyle de kendi bünyesinde birçok donatı alanı barındırmaktadır. Çeşitli turistik ve yerel aktivitelerin yapılabileceği bu alanlar tarihi olarak niteliklere sahiptirler. Bu kapsamda ada genelinde 4 farklı doku oluşmaktadır. Bunlar konut alanı, sahil kullanım alanı, sosyal donatı alanı ve özel nitelikli alanlardır.

Yapılaşmaya kapalı ve doğal park olarak ilan edilen bölgeler özel nitelikli olarak değerlendirilmiştir. Buradan yola çıkılarak adanın Batı ve Güney kesimlerinde bu alanların yoğunluğu gözlemlenmektedir.

Sahil kullanım alanları, ulaşım olarak kullanılan iskelelerin ve turistik anlamda deniz kullanımına da olanak sağlayan tesislerin bulunduğu kıyı şeritlerini kapsamakta olup; yoğunluğun genel itibariyle Kuzey kesimde ulaşım amaçlı, Güney kesimde turistik kullanım amaçlı olduğu sonucuna varılmaktadır.

Kenarlar

Kuzey kesiminde deniz seviyesine yakın noktalarda yerleşen yapıların kot farkının arttığı alanlarda seyrekleşmesiyle son bulmasından kaynaklı oluşan doğal ve yapay sınırlar bulunmaktadır. Aynı zamanda yapılaşma içerisinde önlem veya alan sınır noktalarını belli etme amaçlı beşeri olarak yapılan ve sürekliliği olan sınırlar mevcuttur.

Tüm adalarda olduğu gibi deniz sınırlayıcı bir elemandır. Kıyı şeridinin denizle birleştiği bütün noktalar sınır olarak algılanmaktadır.

Odak Noktaları

Büyükada'ya ait üç adet önemli odak noktası belirlenmiştir. Bu noktalardan ilki, adaya deniz yoluyla giriş noktası olan iskeleden adaya doğru giden yaya yolunda belirlenen Saat Kulesi Meydanı'dır. Bu nokta dağılım noktası sayılmasıyla yoğun sirkülasyona sahiptir. Meydan etrafında bulunan işlevlerden kaynaklı olarak da cazibeli hale gelmiştir.

İkinci odak merkezi ana yol ve tali yolların kesiştiği bölge olan adanın orta noktasında yer almaktadır. Bisiklet yolu, yaya yolu ve toplu taşıma güzergâhlarının birleştiği bu bölge adanın en çok ziyaret edilen yapısına giden güzergâh üzerinde de bulunması sebebiyle hem turist alan olma özelliğine sahip hem de gezginlerin rotası üzerinde bulunması sebebiyle odak merkezi haline gelmiştir.

Tarihi olarak önem taşıyan bir yapı olmasından kaynaklı olarak Aya Yorgi Kilisesi adanın en önemli odak noktalarından biridir. Hem ziyaret amacı güden kullanıcılar tarafından hem de adanın en üst noktasında bulunması sebebiyle ilgi görmekte olan bu yapı birçok insanı aynı mekân etrafında toplama niteliğindedir.

İşaret Öğeleri

Büyükada'da işaret öğeleri incelendiğinde 12 tane işaret öğesi ön plana çıkmaktadır.

1. Saat kulesi

1923 yılında inşa edilen kule Adalar ilçesi Büyükada için önemli bir kimlik taşımaktadır. Kent içerisinde buluşma ve odak noktaları olarak betimlenebilecek bir yapıya sahip olan kule aynı zamanda gezi rehberlerinin ilk rotalarından biridir.

Fotoğraf 57. Büyükada Saat Kulesi

2. Büyükada Çarşı Camii

2015 yılında yenilemek için proje yarışması yapılmıştır.

Fotoğraf 58. Büyükada Çarşı Cami

3. Rum Kilisesi

İstanbul Büyükada da Alaçam sokakta 1856 tarihlerinde inşa edilmiştir. 1924 yılından bu yana ayrıca Adalar Metropolitiği olarak da kullanılmaktadır.

Fotoğraf 59. Büyükada Rum Kilisesi

4. Musevi Sinagogu

Hased L'avraam Sinagogu olarak da bilinen Sinagog İstanbul Adalar ilçesi Büyükada'da 1915 yılında inşa edilmiştir. Aynı zamanda Adalar ilçesinin en büyük sinagogu olarak bilinmektedir. Musevilerin yaz aylarında Adalar'da yaşama alışkanlıkları vardır. Bu sebeple Adalar'dan üçünde bazı sinagoglar hizmet vermektedir.

Fotoğraf 60. Büyükada Musevi Sinagogu

5. Hamidiye Cami

Büyükada'nın en kayda değer camileri arasında yer alan Hamidiye Cami Ada Cami Sokağında ve iskelenin 400 metre güneyinde kalmaktadır. Yerel halkın en uğrak noktalarından birinin olmasının yanı sıra turistik anlamda da alan için önemli bir yer tutmaktadır.

Fotoğraf 61. Büyükada Hamidiye Cami

6. Büyükada Mezarlığı

Ahmed Fehim, Tahsin Nahid, Şakir Paşa, Mahmut Emin Koral, Ahmed Refik Altınay gibi tanınmış kişilerin mezarlarının bulunduğu alan ziyaretçiler için uğrak noktalardan biridir.

Fotoğraf 62. Büyükada Mezarlığı

7. İsa Rum Manastırı

Ada'nın ikinci yüksek tepesi olan İsa Tepesi'nde kurulu olan ve aslı belki Bizanslılar dönemine dayanan bu manastır, 1597 yılında Patrik Meletios Pigas tarafından yeniden kurulmuştur. 6 Ağustos yortu günüdür. Bir anlamda bağ bozumunu sembolize etmektedir. O gün gelen ziyaretçilere papaz tarafından (bir zamanlar) üzüm ikram edilirmiş.

Fotoğraf 63. Büyükada İsa Rum Manastırı

8. Eski Rum Yetimhanesi

Büyükada da turizm rotalarının uğrak noktalarından biri olan Eski Rum Yetimhanesi 1898 yılında Fransız mimar Alexendre Vallaury tarafından inşa edilmiştir. Büyükada Rum Yetimhanesi alan içerisinde dikkat çeken özgün mimarisiyle, kültürel miras yapısının korunması ve yaşatılması amacıyla tekrardan harekete geçirilip işlevlendirilebilecek bir alan olarak belirlenmiştir.

Fotoğraf 64. Büyükada Eski Rum Yetimhanesi

9. Adalar Müzesi

10 Eylül 2010 tarihinde açılan müze turizm açısından büyük önem arz eden alanlardan biridir. Büyükada'nın en meşhur müzelerinden biri olan Adalar Müzesinde adaların oluşumundan günümüze kadar gelen tarihini ve hikâyesini anlatan eserleri barındırmaktadır.

Fotoğraf 65. Adalar Müzesi

10. Rum Ortadosk Ayanikola Manastırı

Manastır Karacabey Koyu'nun kuzeye bakan yamacında kuruludur. Bizans döneminde asıl manastır ve kilise deniz kenarında kurulu idi. Zamanla bu manastır yıkılıp denize göçünce XVI. yüzyılda şimdiki yerinde küçük bir kilise olarak yapıldı. 1894'deki büyük depremde yıkılan Heybeliada Ruhban Mektebini'ni yeniden inşa ettiren banker Stefanovik, artan malzeme ile de Aya Nikola manastırını yaptırmıştır.

Fotoğraf 66. Büyükada Rum Ortadoks Ayanikola Manastırı

11. İBB İSPARK A.Ş. At Ahırları

Fotoğraf 67. Büyükada At Ahırları

12. Aya Yorgi Manastırı

Patrikhane kayıtlarına göre inşa tarihi 1751'dir. Bu tarihte yapılmış olan küçük kilise, şapel ve dua yeri eski kilise diye bilinir ve iki katlı, kiremit örtülü küçük bir yapıdır. Tepede çan kulesinin hemen arkasındaki kesme taştan yapılmış olan kilise ise yeni Aya Yorgi Kilisesidir ve 1905 de inşa edilmiş, 1909 yılında açılışı yapılmıştır.

Fotoğraf 68. Büyükada Aya Yorgi Manastırı

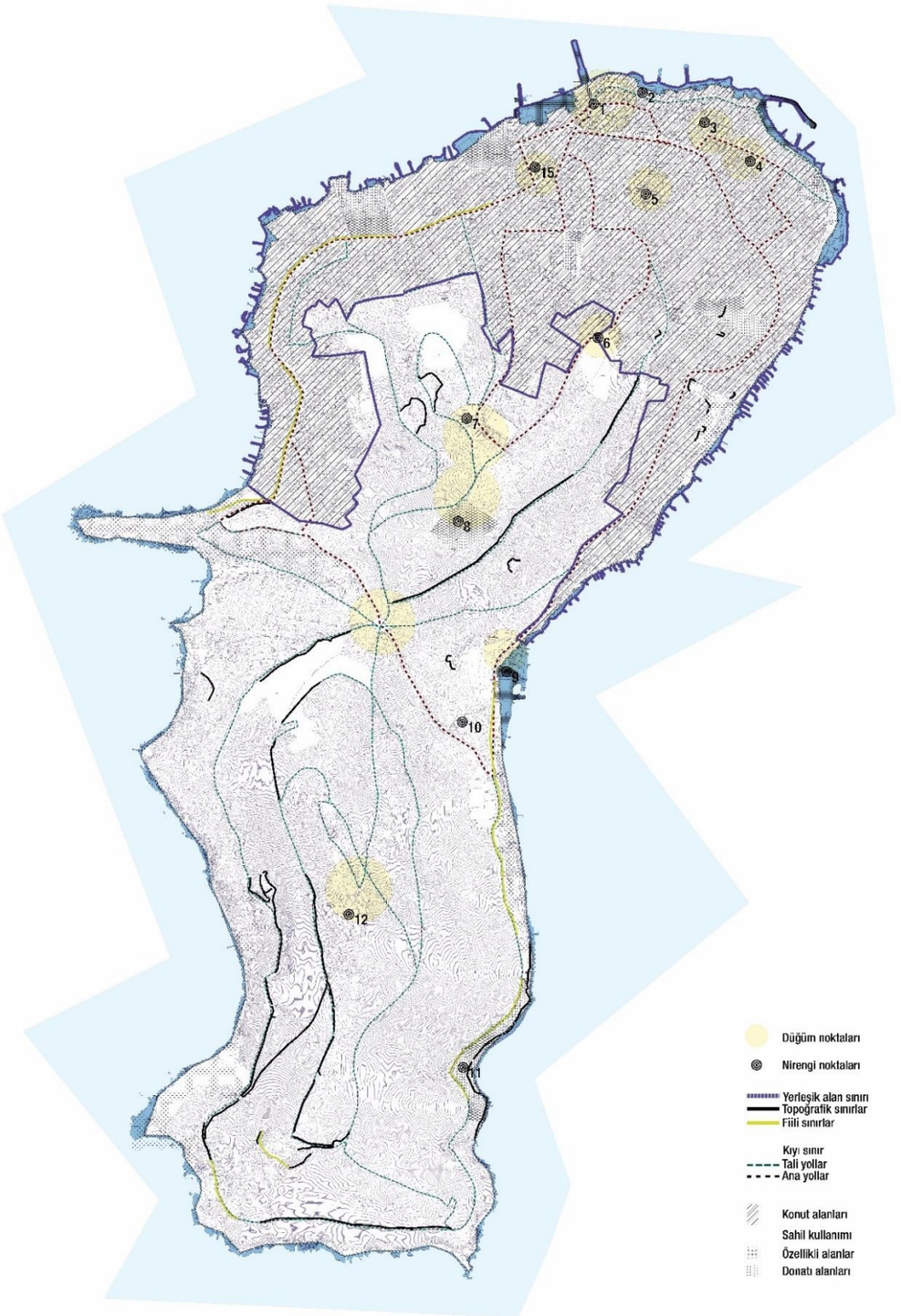

Şekil 259. Büyükada Kentsel İmaj Analizi

Sedef Adası İmaj Analizi

Yollar

Sedef Adası yoğun kullanıcısı olan bir ada niteliğinde değildir. Adanın belli kesiminde bulunan konutlarda oturan ada sakinleri ve ada sınırları içerisinde bulunan iki adet işletme sebebiyle yoğun olmayan sirkülasyonlarla ziyaretçi ağırlamaktadır. Buna bağlı olarak yollar dar ve patika yollardan oluşmaktadır. Adadaki bütün yollar tali yol niteliğindedir.

Bölgeler

Sedef Adası'nın 3/4'ü özel mülkiyet olarak tanımlanmaktadır. Özel mülkiyet alanlarının tamamı konut bölgesini oluşturmaktadır. Bunun dışında iskele gibi fonksiyonlar sahil kullanımı bölgesi olarak tanımlanmaktadır. Bu bölge 2 alandan oluşmaktadır. Biri ada sakinlerinin kullanım alanı olan adanın Kuzey Doğu kesiminde yer alan iskele, bir diğeri de ada dışından gelen ziyaretçilerin kullanımına açık adanın Kuzey Batı kesiminde kalan iskeledir.

Kenarlar

Konut yapılarının belli bir alan içerisinde ve sıralı olarak yapılaşmış olması kendiliğinden bir sınır oluşturmaktadır. Bunun yanında yine topoğrafya sebebiyle oluşan doğal sınırlar mevcuttur. Sedef Adası, adaya dışarıdan gelen kullanıcılar için genel itibariyle sınırlı bir alandır.

Odak Noktaları

Sedef Adası'na ana giriş olan ve dışarıdan gelen ziyaretçilerin kullanabileceği Vapur İskelesi'nin çıkışında bulunan meydan bütün kullanıcılar için odak noktası halindedir.

İşaret Öğeleri

Sedef Adası'na ait 3 adet işaret öğesi bulunmaktadır.

1. Vapur İskelesi

Adaya dışarıdan ziyaretçi olarak gelen bireylerin kullanabildikleri iskele olmaktadır. Meydana çıkmaktadır.

2. Motor İskelesi

Ada sakini olan bireylerin kullanabildikleri iskele olmaktadır.

3. Liya All

Ada içerisinde bulunan dışarıya açık iki işletmeden biridir. Adaya gelen kullanıcıların çoğunun ziyaret ettiği bir alandır.

Fotoğraf 69. Sedef Adası Liya All

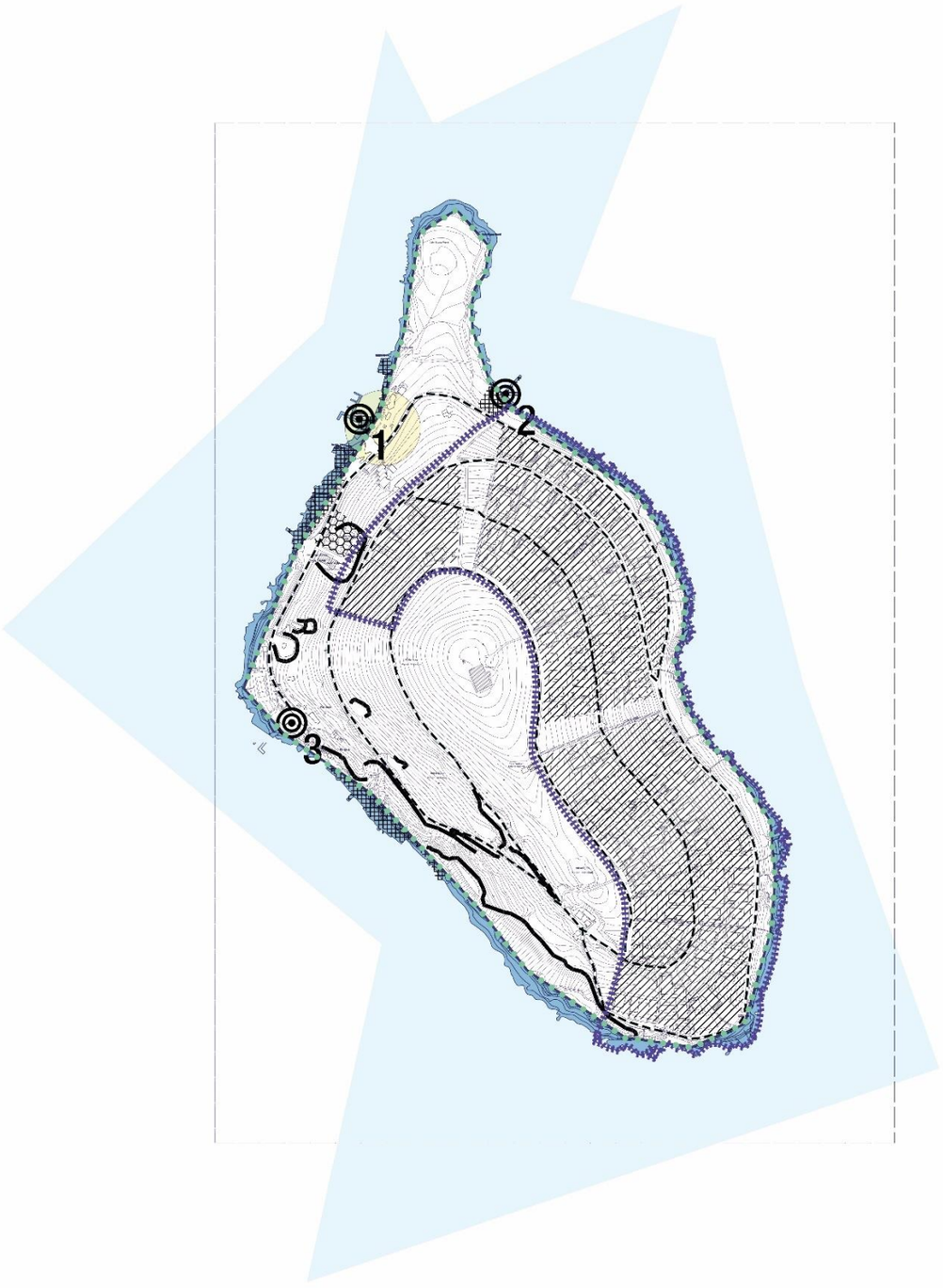

Şekil 260. Sedef Adası Kentsel İmaj Analizi

A-KÇ-5: Kamusal Donatı Alanları

Kamusal donatı alanları; eğitim tesisleri alanı, sağlık tesisleri alanı, sosyal ve kültürel tesis alanı ve ibadet alanları alt başlıklarında incelenmektedir.

Eğitim Tesisleri Alanı

Adalar ilçesinde toplamda 13 eğitim tesisi faaliyet gösterirken bu alanlardan 5'i ilkokul, 4 tanesi lise, 3 tanesi ortaokul ve 1 tanesi de okul öncesi eğitim tesisi olarak görev almaktadır. Adalar ilçesi yüz ölçümünün %0,52'sini kaplayan eğitim alanlarının büyük bir kısmı Büyükada'dan karşılanmaktadır. Her adada bir ilkokul tesisi bulunurken bazı adalarda ortaokul ve Büyükada da ekstra olarak lise alanı bulunmaktadır. En büyük eksiğin anaokulu alanları olduğu yapılan araştırmalar ve anketler sonucu belirlenmiştir.

Plan kapsamında 6 adet yeni eğitim tesisi önerisinde bulunulurken bu alanların toplam büyüklüğü 9,2 hektar olarak tanımlanmıştır.

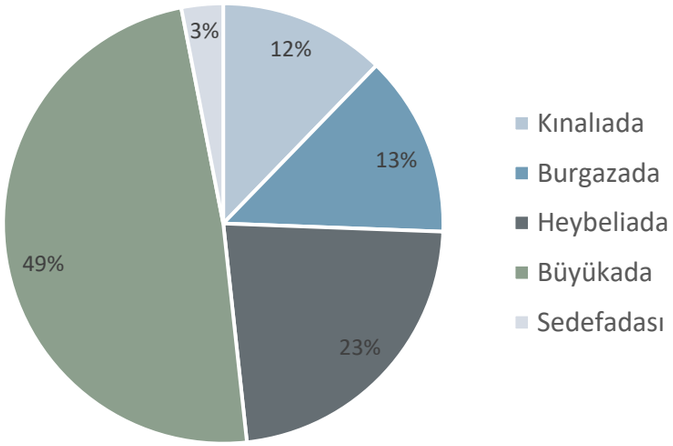

Grafik 83. Eğitim Alanlarının Dağılımı

Tablo 64. Eğitim Alanlarının Mekânsal Dağılımı

Ha	Kınalıada	Burgazada	Heybeliada	Büyükada	Sedef Adası	Toplam
Kentsel Sit Alanı Eğitim Tesisi	0.22	0.07	1.70	0.97	0	2.96
Tüm Alan Eğitim Tesisi	0.22	0.07	1.70	3.74	0.00	5.73
Kentsel Sit Alanına Göre (%)	0.43	0.16	2.43	0.54	0.00	1.11
Toplam Alana Göre (%)	0.16	0.05	0.68	0.70	0.00	0.52
Kentsel Sit Alanı Toplam Alanı	51.63	45.67	69.92	181.28	16.58	267.78
Toplam Alan	134.72	146.66	249.48	534.99	33.67	1108.49

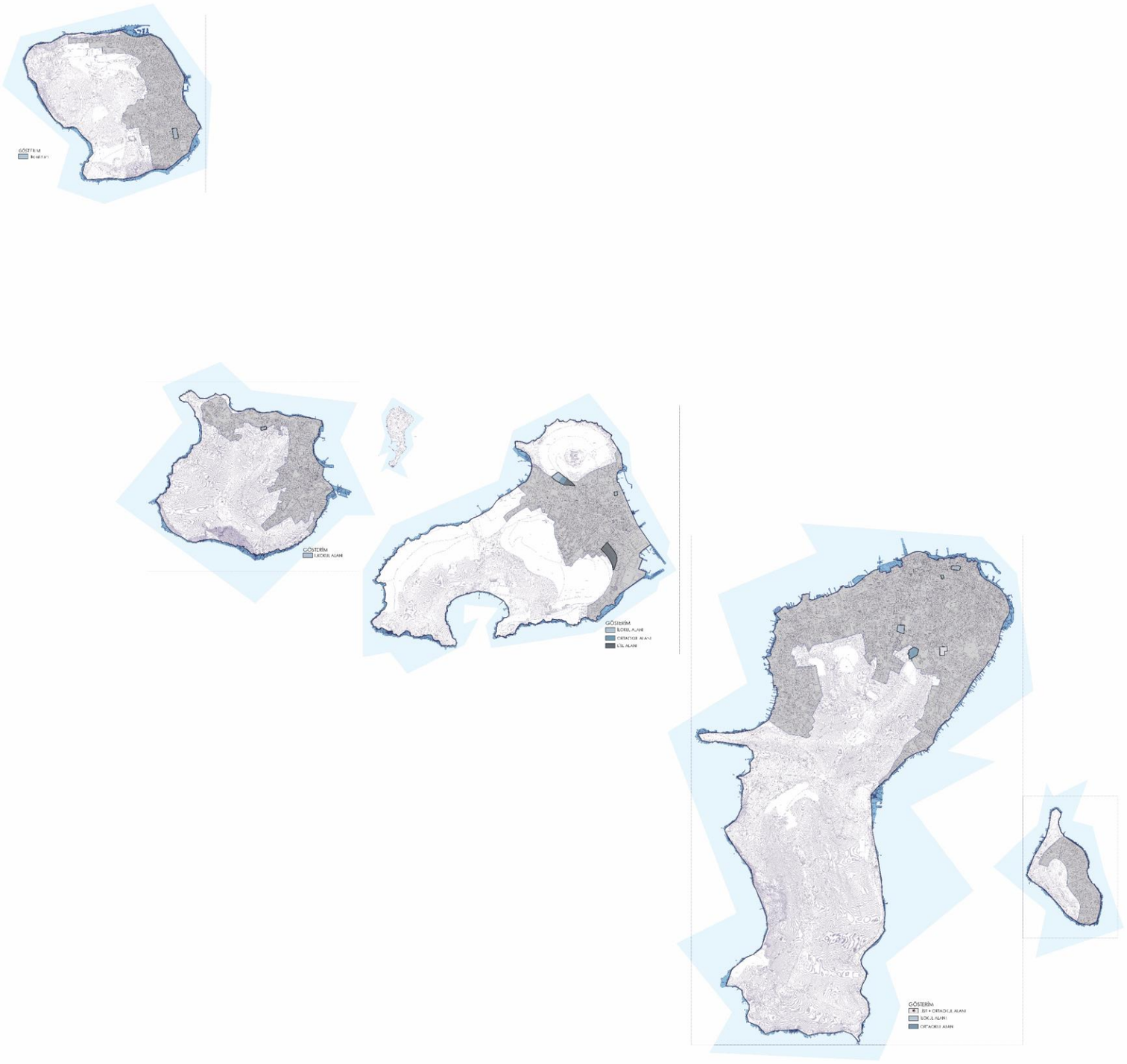

Şekil 261. Adalar Mevcut Eğitim Alanları

KINALIADA

Mevcut Durum

Adalar ilçesi, Kınalıada da bir adet ilkokul (Kınalıada Mehmetçik İlkokulu) alanı bulunmaktadır.

TUİK verilerinden elde edilen nüfus verileri sonrasında sosyal ve teknik altyapı alanlarının asgari büyüklükleri ve ihtiyaç duyulan standartları belirtilmiştir.

Tablo 65. Kınalıada İhtiyaç Duyulan Eğitim Alanları Asgari Büyüklükleri

Alanlar		m^2/kişi	İhtiyaç Duyulan Alan (m2)
Eğitim Tesisi Alanları	Anaokulu	0.50	950.50
	İlkokul	2.00	3,802.00
	Ortaokul		3,802.00
	Lise		3,802.00
NÜFUS (2020)	1,901		

Plan

Kınalıada da mevcut eğitim alanlarına ek olarak herhangi bir eğitim tesisi önerisinde bulunulmamıştır. Nüfusun ihtiyaçları düşünüldüğünde hâlihazırda var olan eğitim tesisinin bu alan için yeterli olduğu analiz edilmiştir.

Şekil 262. Kınalıada Mevcut Eğitim Alanları

BURGAZADA

Mevcut Durum

Adalar İlçesi Burgazada da 1 adet ilkokul alanı bulunmaktadır.

Şekil 263. Burgazada Eğitim Alanları

TUİK verileri kapsamında elde edilen nüfus sonucunda eğitim tesisleri asgari büyüklüklerinin standartları tespit edilmiştir.

Tablo 66. Eğitim Alanları İhtiyaç Duyulan Asgari Büyüklükleri

Alanlar		m^2/kişi	İhtiyaç Duyulan Alan (m2)
Eğitim Tesisi Alanları	Anaokulu	0.50	771.00
	İlkokul	2.00	3,084.00
	Ortaokul		3,084.00
	Lise		3,084.00
NÜFUS (2020)	**1,542**		

Mevcutta var olan eğitim tesislerinin alan büyüklükleri belirlenmiş ve bu alanların toplam alana ve sit alanına oranı yüzdesel olarak ifade edilmiştir.

Tablo 67. Burgazada Eğitim Alanları

Ha	Burgazada
Kentsel Sit Alanı Eğitim Tesisi	0.07
Tüm Alan Eğitim Tesisi	0.07
Kentsel Sit Alanına Göre (%)	0.16
Toplam Alana Göre (%)	0.05
Kentsel Sit Alanı Toplam Alanı	45.67
Toplam Alan	146.66

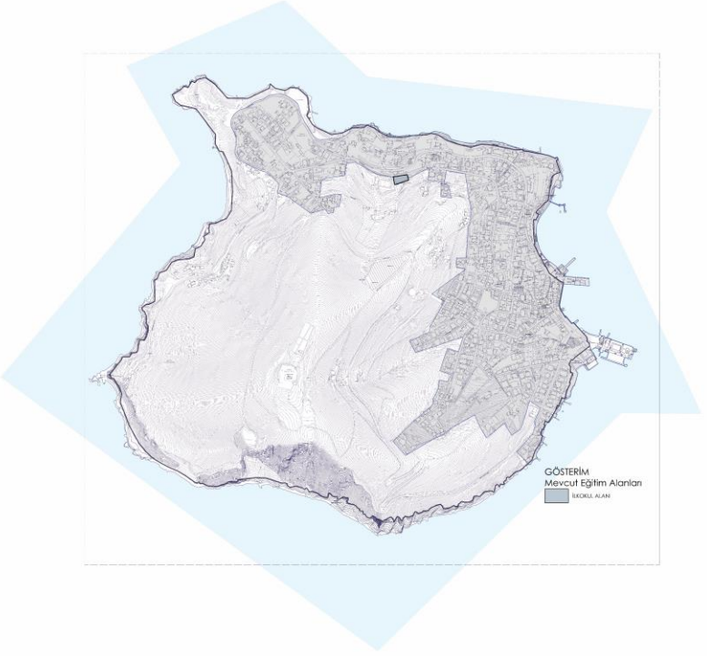

Şekil 264. Burgazada Mevcut Eğitim Alanları

Burgazada'nın tek eğitim tesisi konumunda olan alan ne kadar erişilebilirlik açısından uygun görünse de kot farkları nedeniyle eğim açısından özellikle engelli bireylere zorluk teşkil edebilmektedir. Adalar iskelesine yaklaşık 900 m uzaklıkta bir konumda bulunan alanda, ulaşım açısından bazı kısımlarda dik yokuşlar ve uzun merdiven kullanımları ile fonksiyona ulaşımı zorlaştıran durumlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 265. İlkokul Erişilebilirliği

Örnek ulaşım rotası incelendiğinde eğim yüzdesinin bazı noktalarda %37 gibi yürüme açısından sorun teşkil edebilecek kısımları barındırdığı tespit edilmiştir.

Plan

Planlama alanında Burgazada da 1 adet ilköğretim tesis alanı önerilmiştir. Planlanmasına karar verilen alanda birden fazla konut yapısı barınmaktadır.

Şekil 266. Burgazada Öneri Eğitim Alanı

Yeni önerilen donatı alanlarının yer seçimi yapılırken diğer kamusal mekânlarla ilişki kurulması büyük önem arz etmektedir. Adalar ilçesi Burgazada da yeni önerilen eğitim alanının spor alanı ve çocuk oyun alanı olarak mevcutta var olan kamusal mekânla bir odak oluşturma çabası görülmektedir.

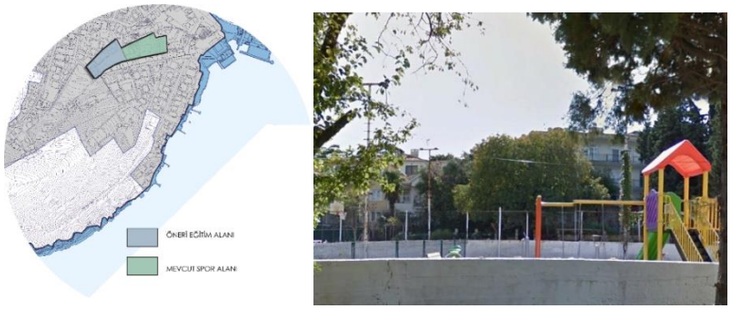

Şekil 267. Kamusal Mekân İlişkisi

HEYBELİADA

Mevcut Durum

Heybeliada'da 1 ilkokul (Heybeliada İlkokulu), 1 ortaokul (Heybeliada Ortaokulu), 3 lise (Heybeliada Anadolu Lisesi, Hüseyin Rahmi Gürpınar Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi) olmak üzere 5 adet eğitim tesisi faaliyet sürmektedir.

Heybeliada'da yer alan Deniz Lisesi şu an faaliyet göstermemektedir. Daha önce Büyükada da özel bir üniversitenin kampüsü olan alan ise şu an atıl durumdadır.

Şekil 268. Heybeliada Deniz Lisesi

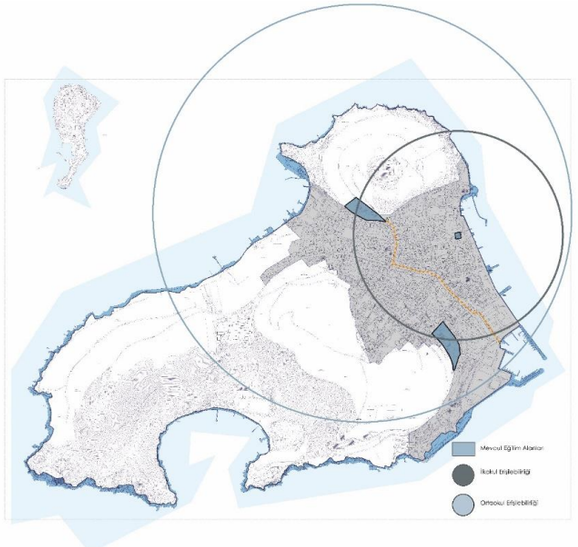

Şekil 269. Heybeliada Eğitim Alanları Erişilebilirlik Analizi

Alan içerisindeki eğitim alanları genellikle öbekler halinde bir ada içerisinde farklı türden eğitim tesisleri içerecek şekilde kurgulanmıştır. Erişilebilirlik açısından analizler yapılmış ilkokul tesisi kapsamında bazı konut adalarında erişim problemleri olduğu tespit edilmiştir. İlkokul alanı erişilebilirlik çemberleri Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'ne göre yürüme mesafeleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Yönetmeliğe göre ilkokul alanlarının yürüme mesafesi 500 metredir.

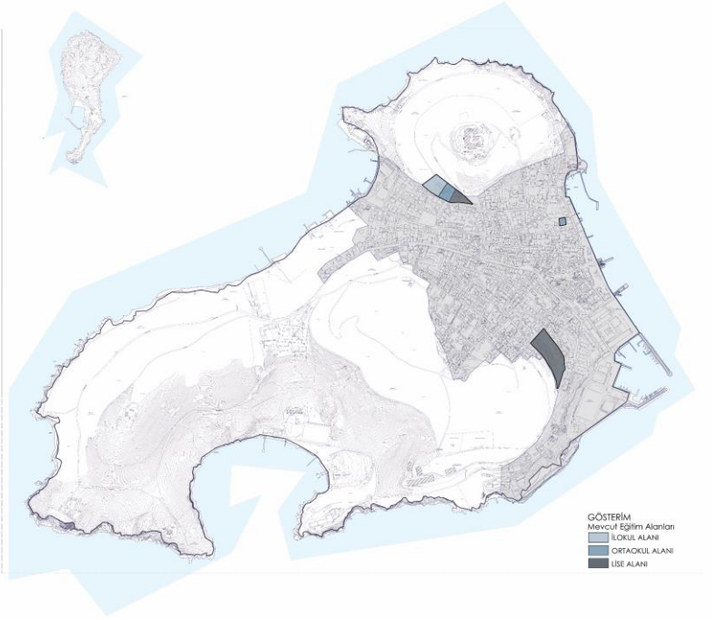

Şekil 270. Heybeliada Mevcut Eğitim Alanları

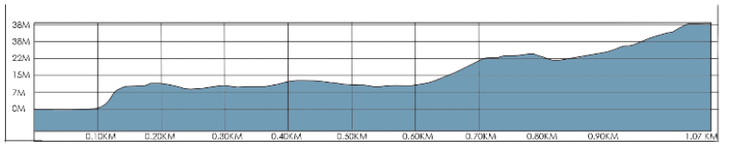

Yol profili incelendiğinde ortalama eğimin %6 olduğu görülmüş ve güzergâhın erişim açısından uygun olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 271. İETT Güzergâhlarının Eğitim Alanlarıyla İlişkisi

Heybeliada 2020 nüfusu 4328 olarak tanımlanmıştır (TUİK). Bu veriler doğrultusunda asgari sosyal ve teknik altyapı alanlarına ilişkin alan büyüklükleri tablosu oluşturulmuş ve alanın ihtiyaç duyduğu eğitim alanı büyüklükleri tespit edilmiştir.

Tablo 68. Heybeliada İhtiyaç Duyulan Eğitim Alanları Asgari Büyüklükleri

Alanlar		m^2/kişi	İhtiyaç Duyulan Alan (m^2)
Eğitim Tesisi Alanları	Anaokulu	0.50	2,164.00
	İlkokul	2.00	8,656.00
	Ortaokul		8,656.00
	Lise		8,656.00
NÜFUS (2020)	**4,328**		

Plan

Plan kapsamında Heybeliada da 1 adet eğitim tesisi önerisinde bulunulmuştur.

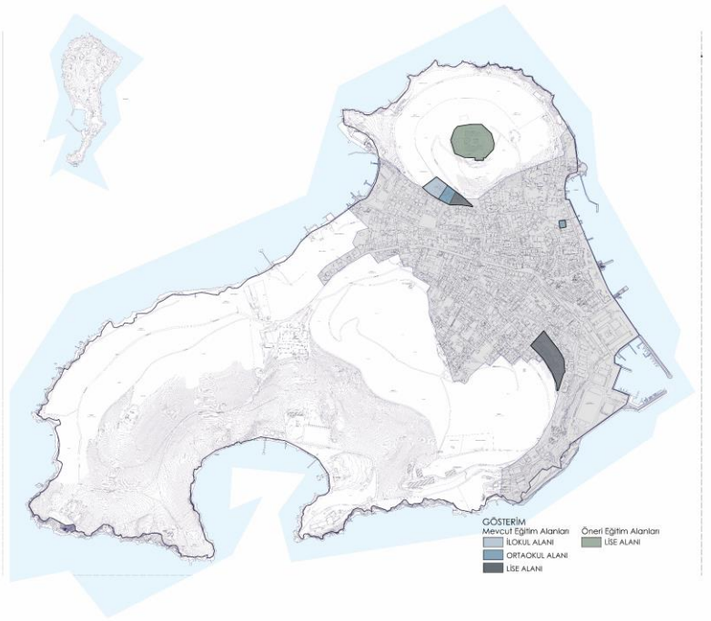

Şekil 272. Heybeliada Öneri Eğitim Alanları

BÜYÜKADA

Mevcut Durum

Adalar ilçesinde, Büyükada'da 2 adet ilköğretim tesisi (Şehit Murat Yüksel İlkokulu, Büyükada Rum İlkokulu), 2 adet ortaöğretim alanı (Büyükada 125.Yıl Atatürk Ortaokulu, Büyükada İmam Hatip Ortaokulu), 1 adet lise (Hüseyin Rahmi Gürpınar Çok Programlı Lisesi) ve 1 adet okul öncesi eğitim veren kreş yer almaktadır. Toplamda 7 adet eğitim tesisi faaliyet göstermektedir. (Şekil 261)

Şekil 273. Mevcut Eğitim Alanları

Yapılan analizler sonucu erişilebilirlik kapsamında veriler elde edilmiştir. Ortaokul alanlarında erişim mesafeleri alan geneline hâkim durumda iken ilkokul alanlarında bazı konut adalarında erişim problemleri olduğu tespit edilmiştir (Şekil 259, Şekil 260)

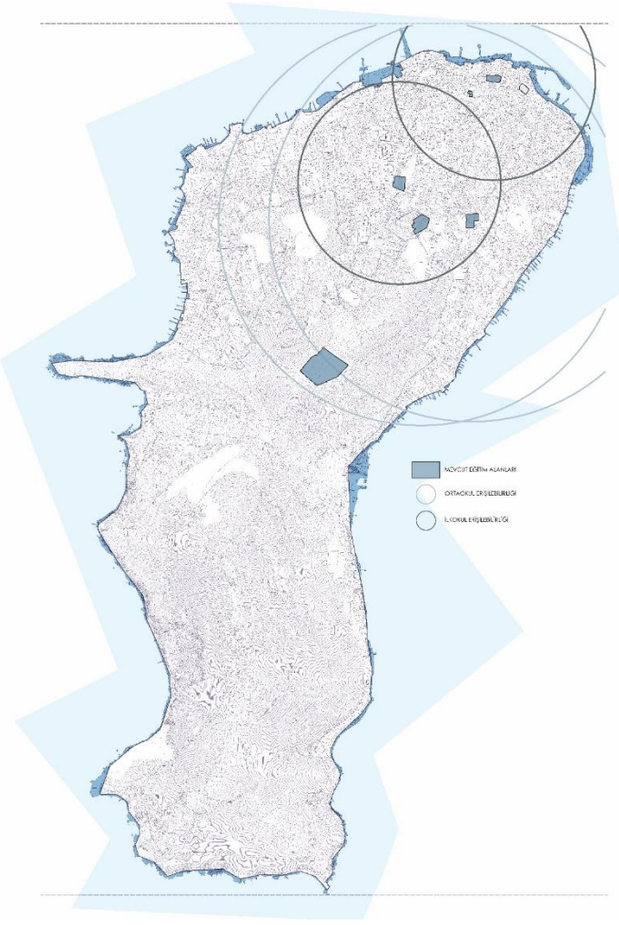

Şekil 274. Mevcut Eğitim Alanları Erişilebilirlikleri

Şekil 275. İlkokul Erişimi Olmayan Konut Alanları

Büyükada kapsamında eğitim tesislerinin toplam alanı büyüklüğü 3,74 ha olarak hesaplanmıştır. Bu kapsamda tüm alanın %0,70ha'ı eğitim tesisi olarak faaliyet göstermektedir.

Tablo 69.Büyükada Eğitim Alanları

Ha	Büyükada	Toplam
Kentsel Sit Alanı Eğitim Tesisi	0.97	2.96
Tüm Alan Eğitim Tesisi	3.74	5.73
Kentsel Sit Alanına Göre (%)	0.54	1.11
Toplam Alana Göre (%)	0.70	0.52
Kentsel Sit Alanı Toplam Alanı	181.28	267.78
Toplam Alan	534.99	1108.49

Plan

Planlama alanında, mevcut eğitim tesislerine ek olarak Büyükada'da 4 adet eğitim tesisi planlanması uygun görülmüştür. Bu kapsamda alanın ihtiyaç duyduğu eğitim alanı kapasitesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Büyükada Rum Yetimhanesi alan içerisinde dikkat çeken özgün mimarisiyle, kültürel miras yapısının korunması ve yaşatılması amacıyla tekrardan harekete geçirilip işlevlendirilebilecek bir alan olarak belirlenmiştir. Tescilli yapı konumunda bulunan yapının, uluslararası nitelikte etkinliklere ev sahibi olabilecek, farklı kullanımlara olanak sağlayabilecek, enstitü ve atölye çalışmalarının yer alabileceği çok amaçlı bir eğitim kompleksi olarak tasarlanması hedeflenmiştir.

Şekil 276. Büyükada Rum Yetimhanesi

Şekil 277. Planlanan Eğitim Alanları

Sağlık Tesisleri Alanı

Adalar ilçesinde toplamda 2,41 hektar sağlık tesis alanı bulunurken bunun büyük bir kısmını Heybeliada da bulunan sanatoryum kapsamaktadır. Her ada bünyesinde aile sağlık merkezi barındırmaktadır.

Plan kapsamında Büyükada'da, Burgazada'da ve Kınalıada'da birer sağlık tesisi önerilmiş olup, sağlık tesisi alanlarının sayısı 7'e çıkarılmıştır.

KINALIADA

Mevcut Durum

Kınalıada mevcut sağlık durumu analiz edildiğinde 1 adet sağlık ocağı bulunduğu tespit edilmiştir. Konut altında bir donatı alanı olarak kullanılan alan iskeleye 400 metre gibi kısa bir mesafede konumlanmıştır.

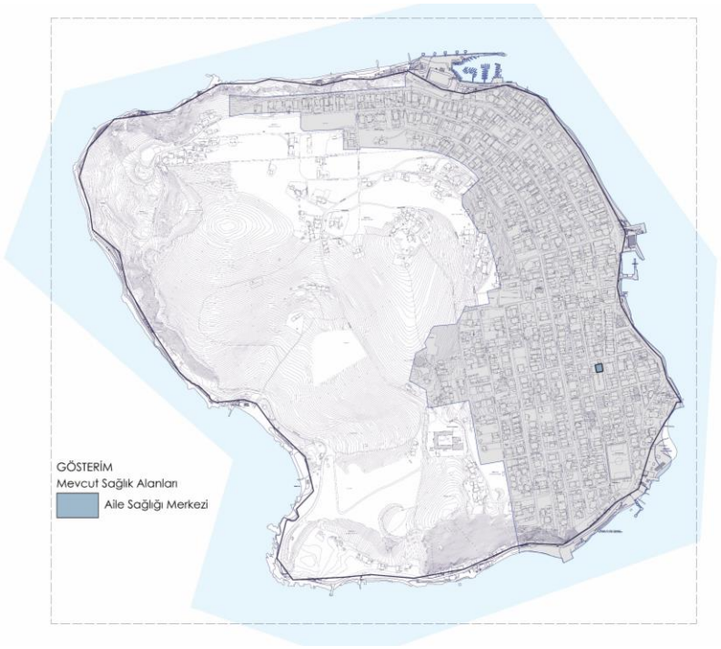

Şekil 278. Kınalıada Mevcut Sağlık Tesisleri

Plan

Kınalıada mevcut durum analizleri sonucu hâlihazırda var olan sağlık ocağının yerine yeni öneri sağlık alanı getirilmesi ve mevcutta var olan sağlık ocağının konut alanı olarak devam etmesi önerilmiştir.

Şekil 279. Kınalıada Öneri Sağlık Tesisleri

BURGAZADA

Mevcut Durum

Burgazada da mevcut durum değerlendirildiğinde 1 adet sağlık ocağı olduğu belirtilmiştir. Mevcutta var olan yapı tek katlı ahşap bir bina cinsini içerirken yaya ulaşımı bakımından uygun bir konumda yer almaktadır.

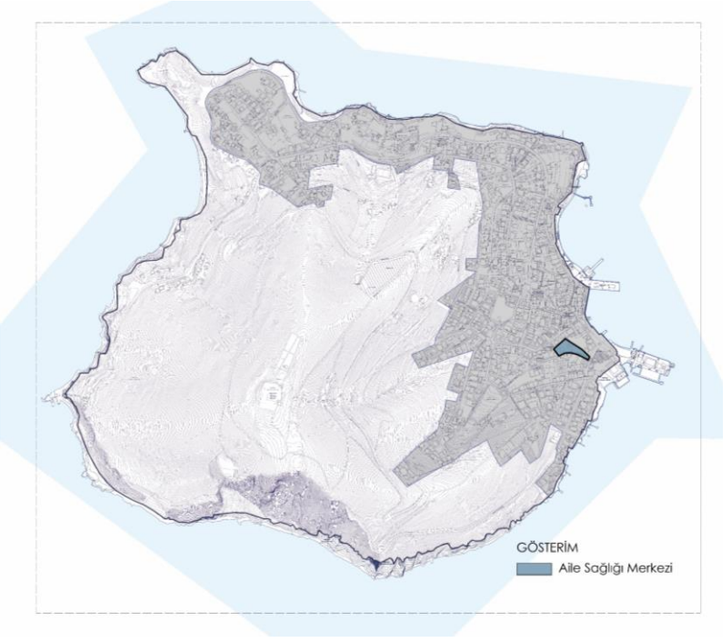

Şekil 280. Burgazada Sağlık Tesisleri

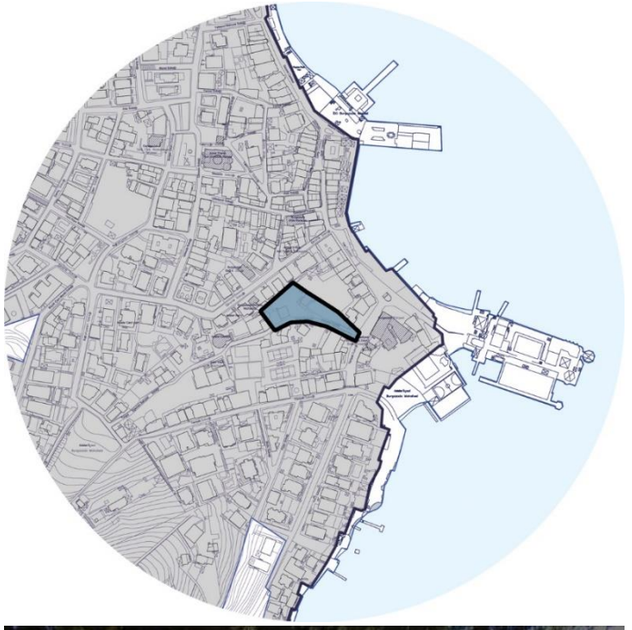

Şekil 281. Burgazada Aile Sağlığı Merkezi

Plan

Mevcut durum analiz edilmiş alanın ihtiyaçları doğrultusunda sağlık tesis alanı korunmuş başka herhangi bir öneri tesis alanı getirilmemiştir.

HEYBELİADA

Mevcut Durum

Adalar ilçesi Heybeliada kapsamında alanın mevcut durumu incelenmiş ve 1 adet sağlık ocağıyla beraber sanatoryum olduğu tespit edilmiştir. Sağlık tesis alanları incelendiğinde sanatoryum bulunması sebebiyle en fazla sağlık alanı büyüklüğüne sahip adanın Heybeliada olduğu veriler tarafından ortaya konulsa da sanatoryumun aktif halde olmaması bu durumun yorumlanması açısından farklılık göstermektedir.

Tablo 70. Heybeliada Sağlık Tesis Alanları Büyüklükleri

Ha	Heybeliada
Kentsel Sit Alanı Sağlık Tesisi	0.01
Tüm Alan Sağlık Tesisi	10.50
Kentsel Sit Alanına Göre (%)	0.02
Toplam Alana Göre (%)	4.21
Kentsel Sit Alanı Toplam Alanı	69.92
Toplam Alan	249.48

Şekil 282. Heybeliada Mevcut Sağlık Alanları

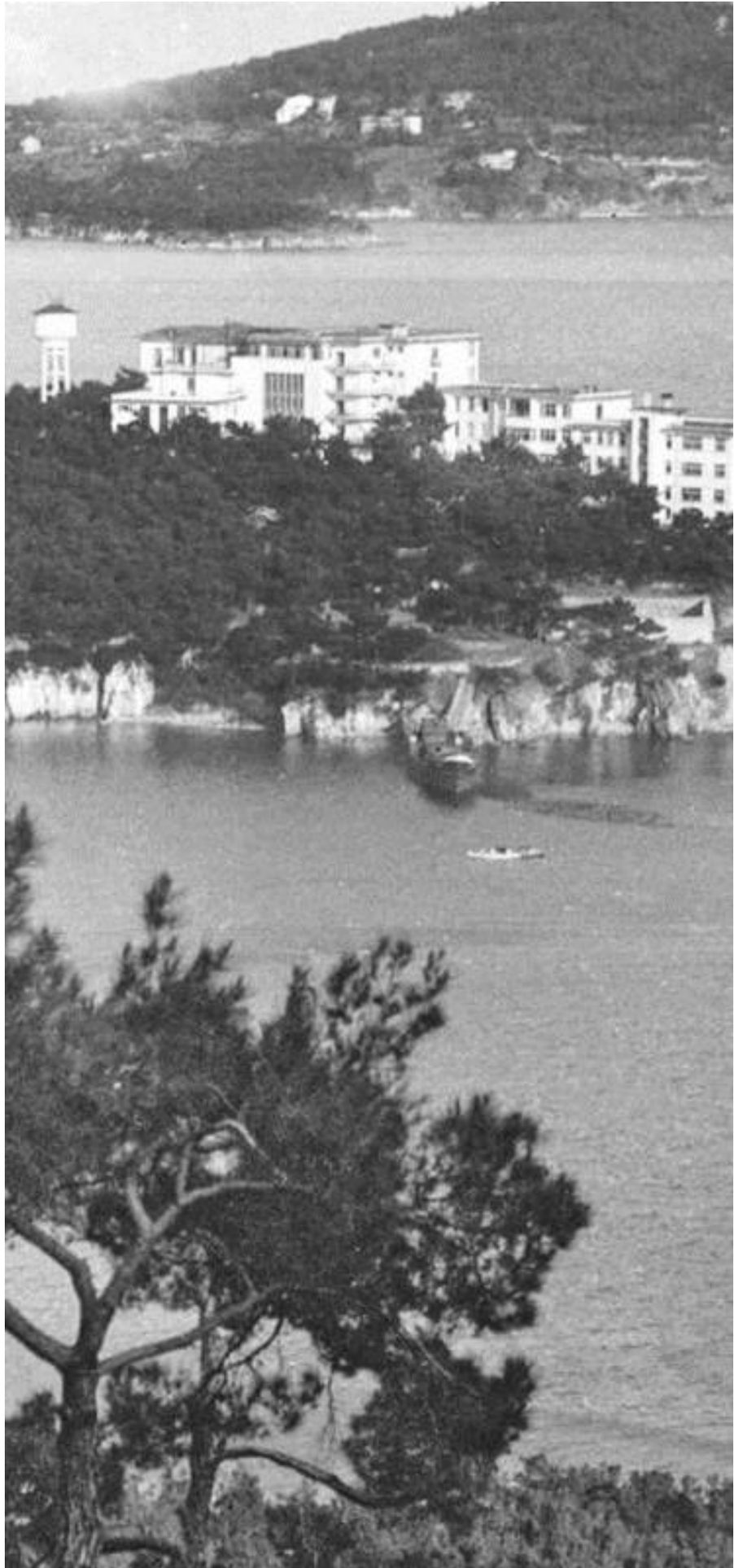

Plan

Plan kapsamında Heybeliada'nın önemli işaret öğelerinden biri olan Heybeliada Sanatoryumu tekrardan canlılık kazanılması hedeflenmiş ve ilçe ihtiyaçları doğrultusunda sağlık tesis alanı olarak fonksiyon tanımlaması yapılması uygun görüşmüştür.

Tekrardan canlandırılması düşünülen sanatoryum alanı ulaşım ve erişilebilirlik açısından değerlendirildiğinde, ana ulaşım güzergâhı konumunda bulunan Çam Limanı Yolunun, dar bir yapıya sahip olması ve bozuk yol yapısı nedeniyle acil durum anlarında kullanışsız bir aks konumunda olduğu görülmektedir.

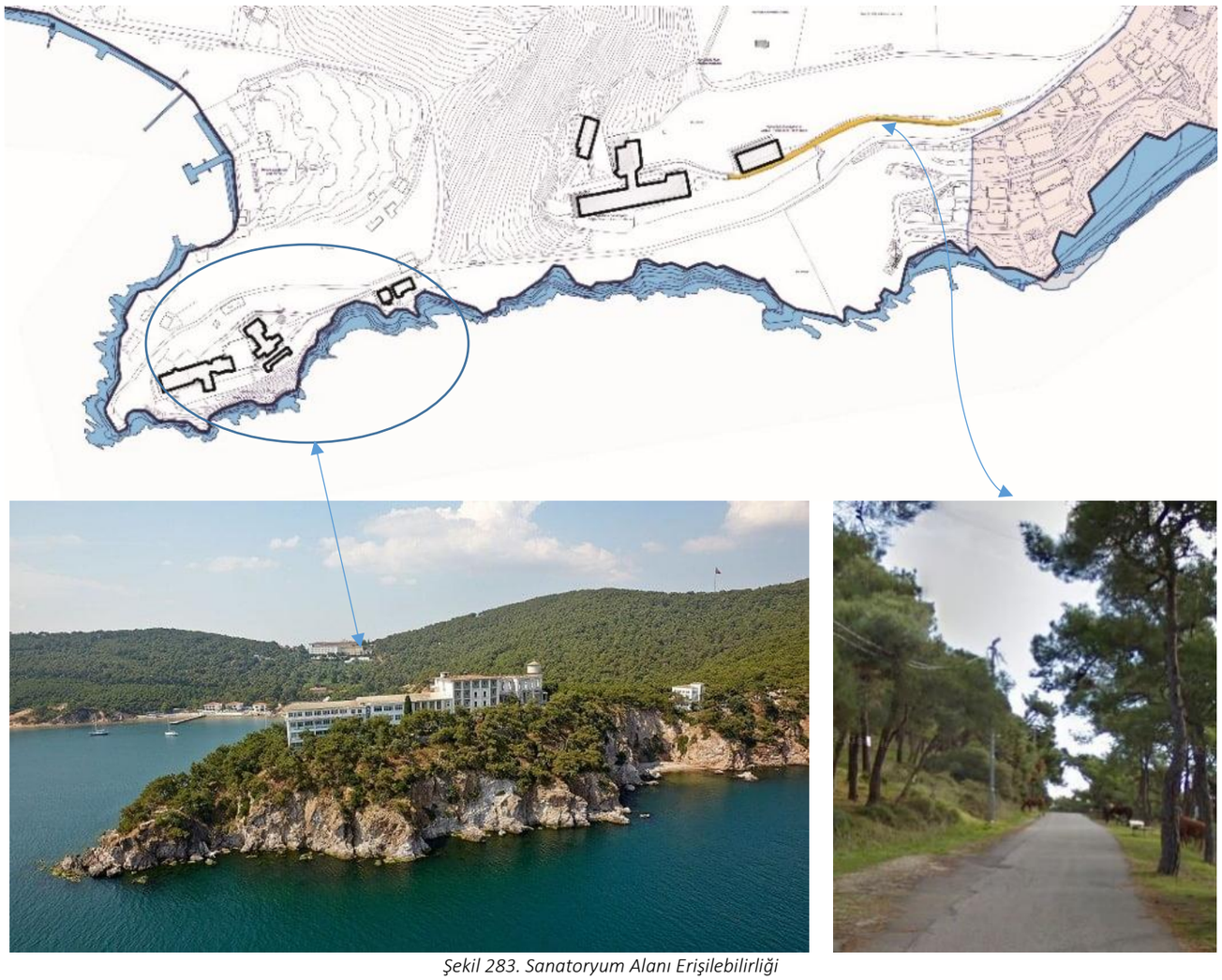

Şekil 283. Sanatoryum Alanı Erişilebilirliği

Şekil 284. Heybeliada Öneri Sağlık Alanları

BÜYÜKADA

Mevcut Durum

Adalar ilçesinde, Büyükada'da 1 adet hastane ve 1 adet sağlık ocağı bulunmaktadır. Adalar Toplum Sağlığı Merkezi Büyükada da yer almaktadır ve aynı binada Kartal Eğitim ve Araştırma Hastanesinin bazı branşlarda poliklinik hizmeti verilmektedir.

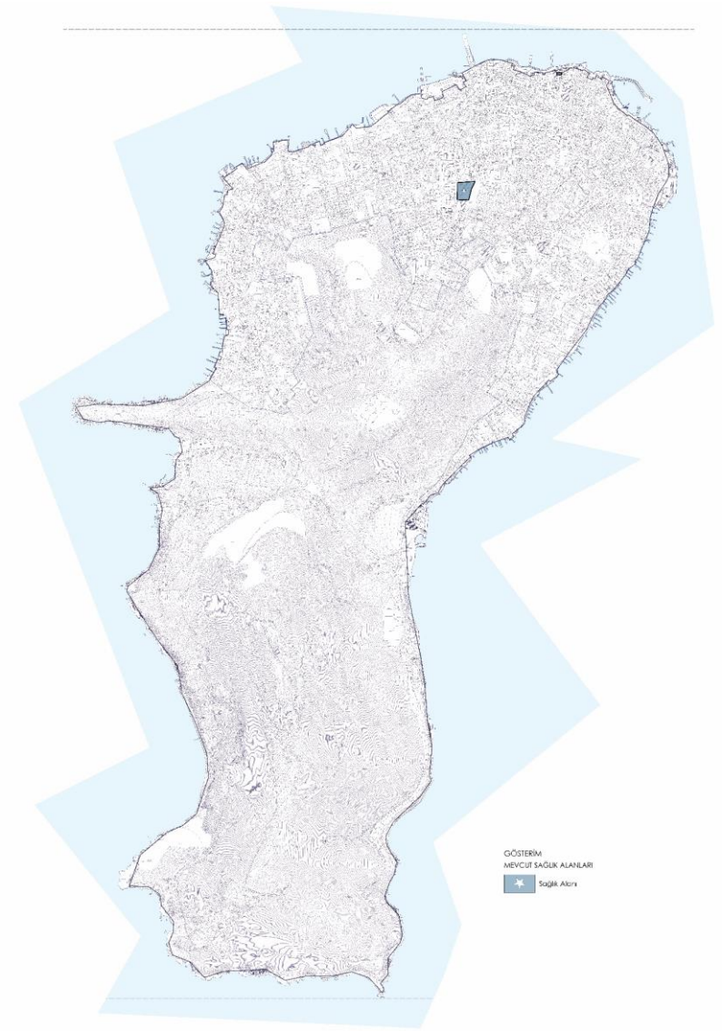

Şekil 285. Büyükada Sağlık Tesisleri

Aile sağlık merkezi erişilebilirlik çemberleri Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'ne göre yürüme mesafeleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Yönetmeliğe göre aile sağlık merkezlerinin yürüme mesafesi 500 metredir.

Şekil 286. Aile Sağlığı Merkezi Erişilebilirliği

Plan

Planda Büyükada için 1 adet sağlık tesis alanı önerisinde bulunulmuştur. Yapının önerildiği alanın komşu parsellerinde tescilli yapılar bulunmaktadır.

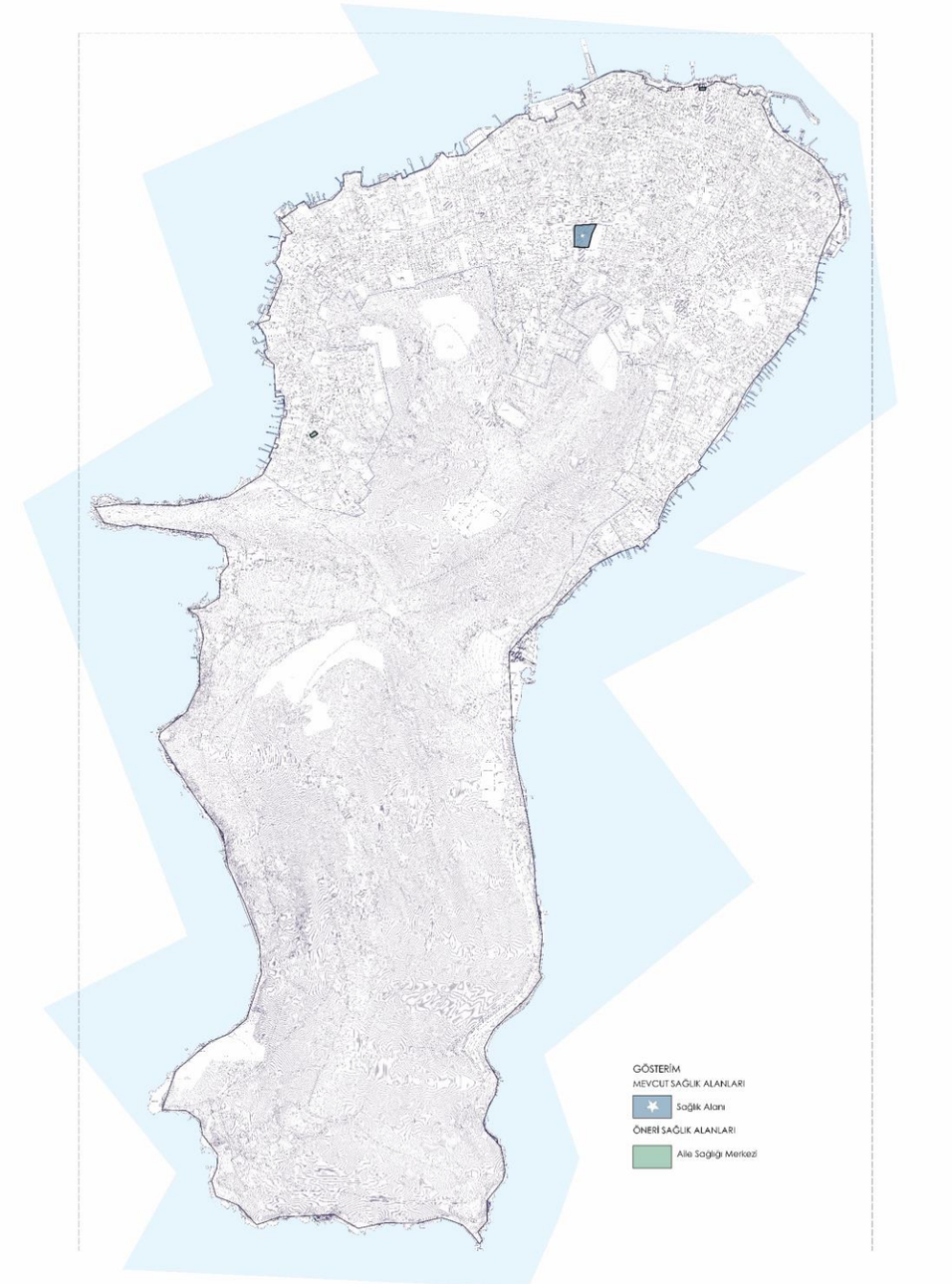

Şekil 287. Önerilen Sağlık Alanları

Sosyal ve Kültürel Tesis Alanı

Kütüphane, kültür merkezleri, halk eğitim merkezleri, belediye meslek edindirme merkezleri, sergi salonları, konferans salonları, müzeler, sanat galerileri, sinema, tiyatro, opera vb. tesislerin yer alabileceği alanlar olarak belirlenen kültürel tesisler sosyal hayatın yaz ayları dışında da devamlılığı açısından önemli birer fonksiyonel kullanım olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sosyal yaşanabilirliğin kalite standartlarını arttırabilmek için toplumun faydalanabileceği kreş, kurs, öğretmenevi, toplum merkezi, cem evi, gençlik kampı gibi fonksiyonların yer aldığı alanlar sosyal tesis alanları olarak kendini göstermektedir. Adalar için önemli bir konumda olan spor kulüpleri, sosyo-kültürel tesis alanları içinde değerlendirilmiştir.

Yapılan anket çalışmaları sonrasında eksikliği en çok hissedilen durumun gençlere yönelik spor ve sosyo-kültürel alanlar olduğu ortaya konulmuştur.

KINALIADA

Mevcut Durum

Kınalıada mevcut durumu incelenmiş ve sosyo-kültürel tesis kapsamında hizmet veren 1 adet su sporları tesisi olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 288. Kınalıada Mevcut Sosyal ve Kültürel Tesis Alanları

Plan

Plan kapsamında Kınalıada da sosyal ve kültürel tesis anlamında eksiklikler hissedilmiş ve nüfusun ihtiyaçları doğrultusunda 3 adet sosyo-kültürel tesis alanı önerisinde bulunulmuştur.

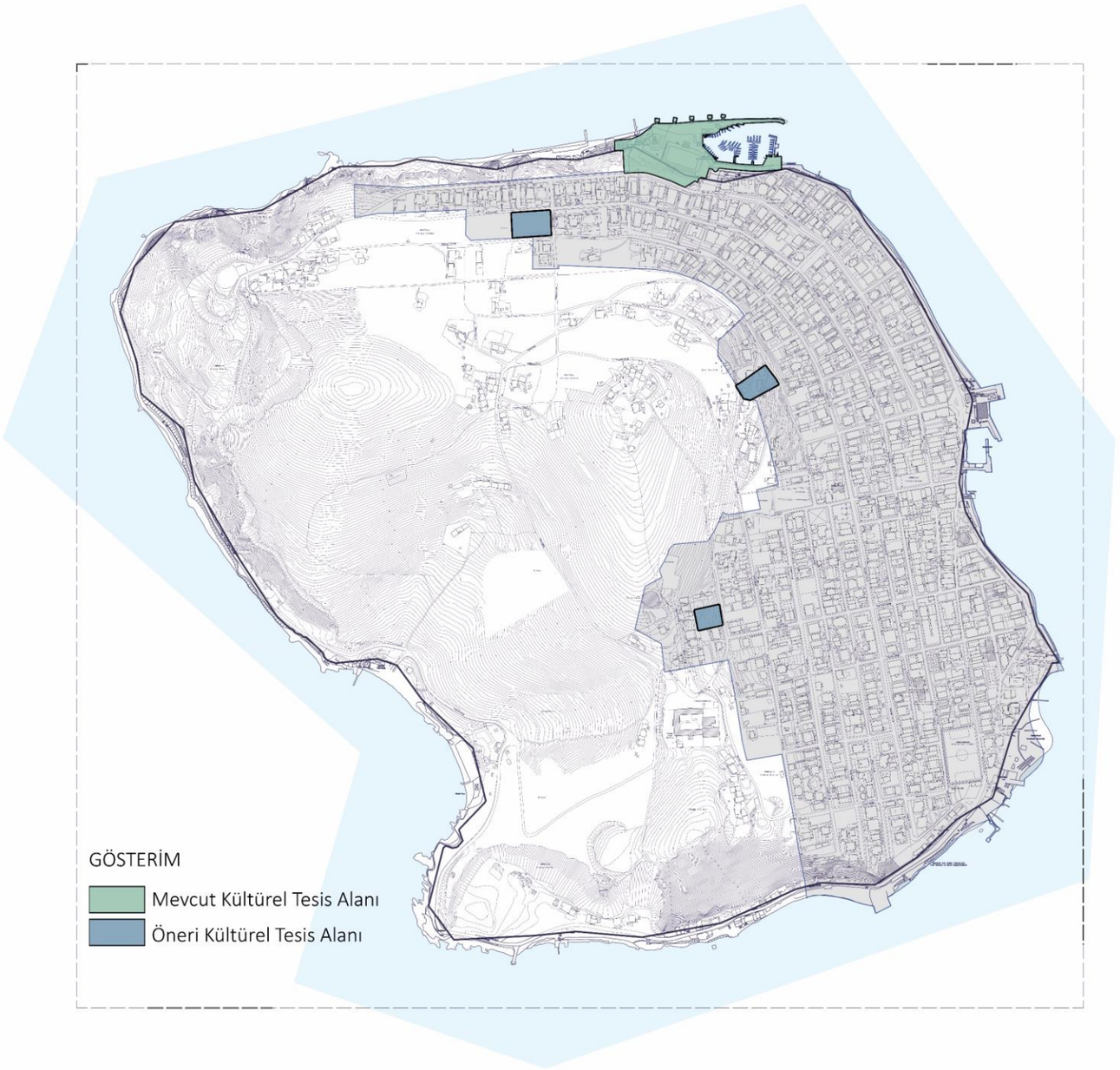

Şekil 289. Kınalıada Öneri Sosyal ve Kültürel Tesis Alanları

BURGAZADA

Mevcut Durum

Mevcut durum analiz edildiğinde Burgazada da Sait Faik Abasıyanık müzesi, Burgazada öğretmenevi ve Adalar Cem Evi'nin yanı sıra aktif olarak devam eden spor tesisleri de sosyo-kültürel tesis alan kapsamında değerlendirilmiştir.

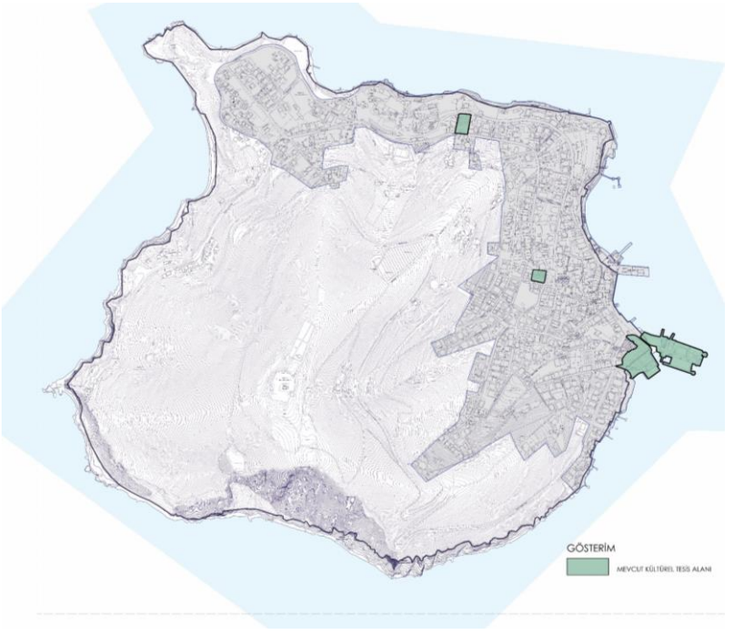

Şekil 290. Burgazada Mevcut Sosyal ve Kültürel Tesis Alanları

Sosyal ve kültürel alanlar turizm açısından da önemli potansiyellerdir. Burgazada da bulunan 4 mevcut alanın erişilebilirlik analizleri yapılmış ve rotalar oluşturulmuştur. Oluşturulan rota sonucu toplamda 1460 m'lik bir ulaşım güzergâhı oluşturulmuştur. Eğimin ilk 3 sosyal alana ulaşımında sıkıntı görülmezken Burgazada öğretmenevine ulaşım sırasında yüksek kot farklılıkları nedeniyle eğim açısından sıkıntılı alanlar tespit edilmiştir.

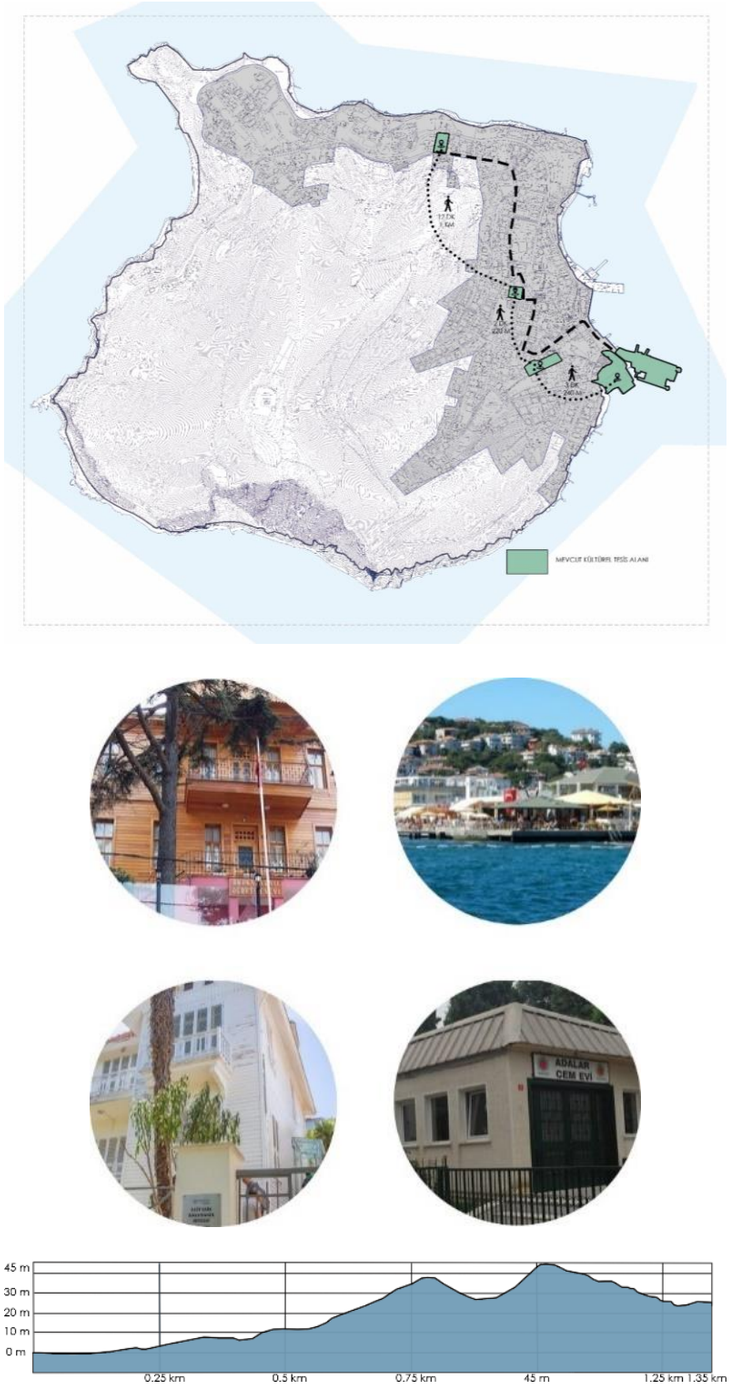

Şekil 291. Burgazada Sosyal ve Kültürel Tesis Alanları Rotası

Plan

Plan kapsamında 3 yeni sosyo-kültürel tesis alanı önerisinde bulunulmuştur.

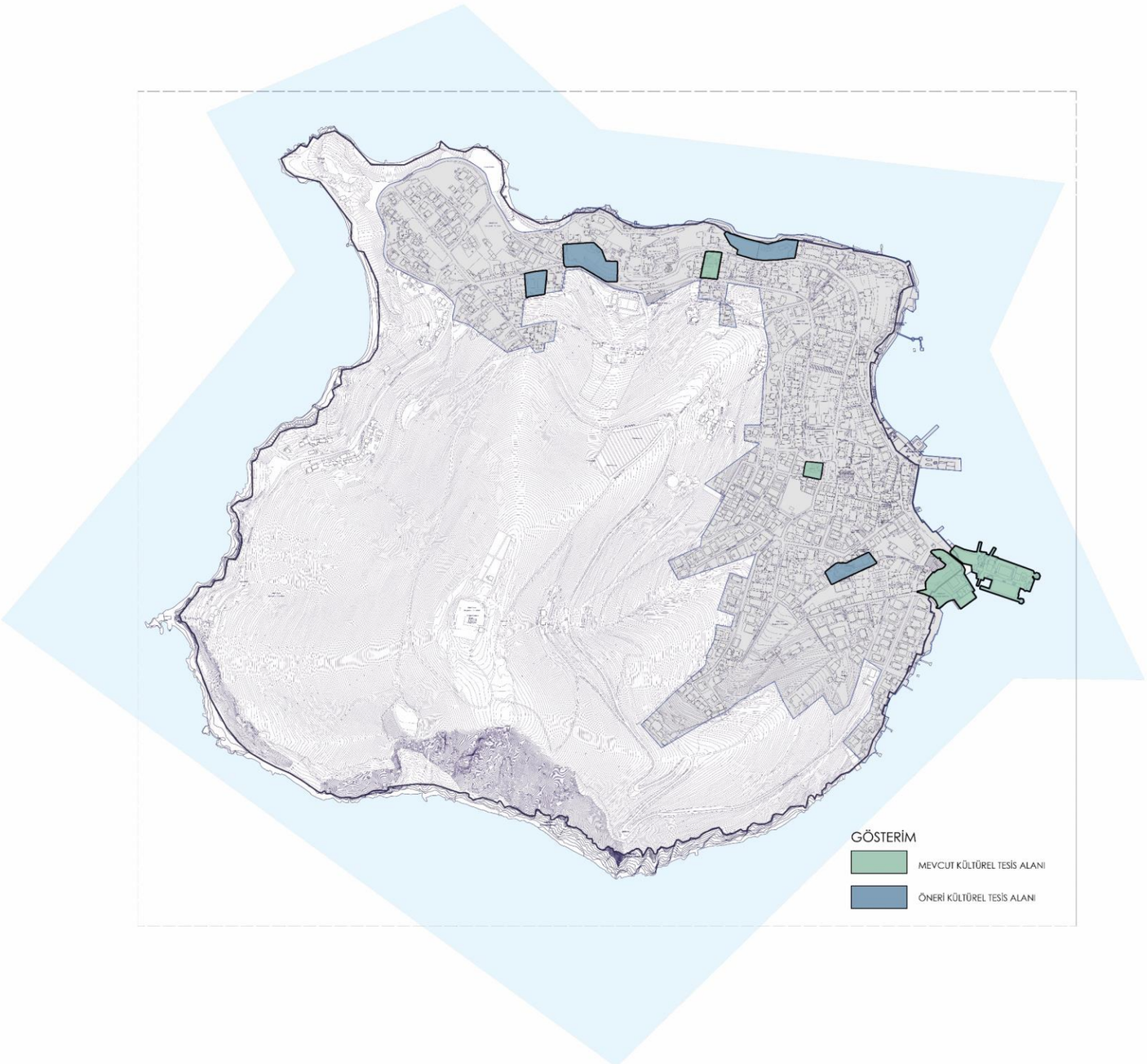

Şekil 292. Burgazada Öneri Sosyal ve Kültürel Tesis Alanları

HEYBELİADA

Mevcut Durum

Heybeliada sosyal ve kültürel tesislerin mevcut durum analizi sonucu bu fonksiyon bazında hizmet veren farklı kullanımlar olduğu tespit edilmiştir. Heybeliada halk kütüphanesinin yanı sıra müzeler ve su sporları faaliyetlerini sürdüren tesisler yer almaktadır.

Şekil 293. Heybeliada Mevcut Sosyal ve Kültürel Tesis Alanları

Sosyal ve kültürel tesisler sadece yerel halka yapılan faaliyetler olarak değil turizm sektörüne de hizmet edebilecek alanlar olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle sosyal ve kültürel tesislerin çevredeki diğer kamusal mekânlarla kurduğu ilişkilerde büyük önem arz etmektedir. Heybeliada kapsamında bu durum değerlendirildiğinde birçok müze alanının yanı sıra ibadet alanı olarak değerlendirilen cami, kilise ve manastırlar da ilgi çeken kamusal odaklardır.

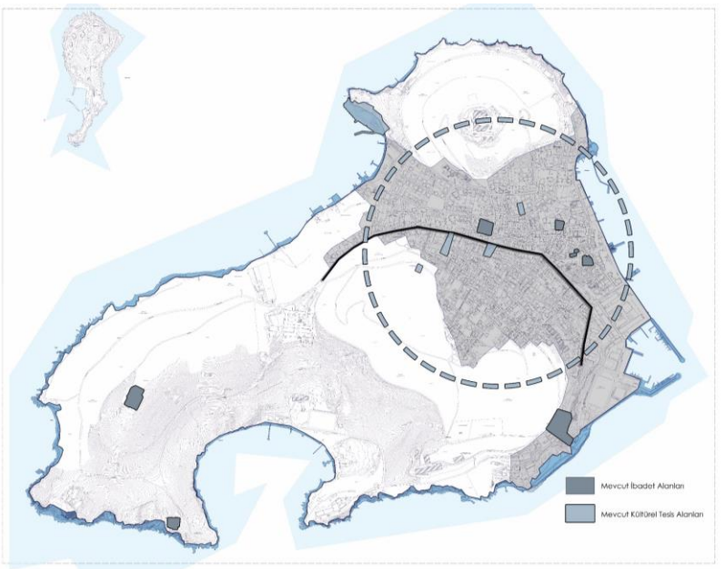

Şekil 294. Heybeliada Sosyal ve Kültürel Tesis Alanları Kamusal Mekân İlişkisi

Plan

Plan kapsamında 3 adet yeni sosyo kültürel tesis alanı önerilmiş ve nüfusun ihtiyaçları doğrultusunda bu fonksiyonlar değerlendirilmiştir.

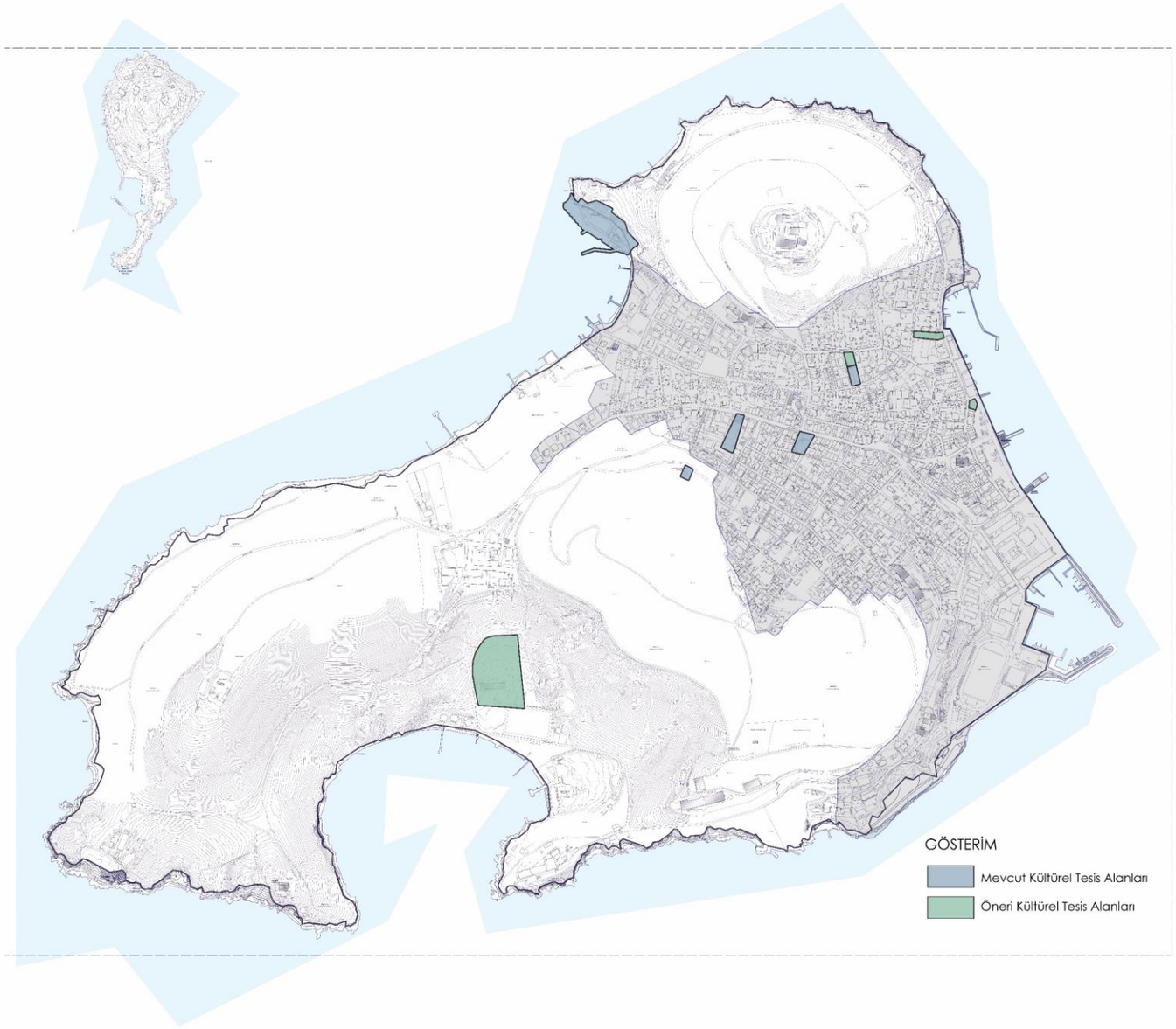

Şekil 295. Heybeliada Öneri Sosyal ve Kültürel Tesis Alanları

BÜYÜKADA

Mevcut Durum

Büyükada mevcut durumu incelendiğinde 10 adet sosyo-kültürel tesis alanı olduğu tespit edilmiştir. En fazla sosyo-kültürel tesisin bulunduğu ada konumunda bulunan Büyükada da su sporlarına yönelik faaliyet gösterenler alanların yanı sıra, halk eğitim merkezi, kültüre evleri, dernekler yer almaktadır.

Şekil 296. Büyükada Mevcut Sosyal ve Kültürel Tesis Alanları

Plan

Sosyal yaşamın devamlılığını sağlamak amacıyla sosyal ve kültürel tesis alanlarında yeni öneriler yapılmıştır.

Adalar özelinde önemli bir kültürel miras konumunda bulunan Büyükada Taş Mektep binasının restorasyonunun yapılıp yeniden bu alana kazandırılması ve Adalar'ın sosyo-kültürel yaşamını canlandırılacak; özgün mimarı dokusu, tarihsel ve toplumsal değer taşıma kimliğiyle ön plana çıkan yapının çok işlevli bir enstitü olarak faaliyet gösterilmesine karar verilmiştir

Şekil 297. Büyükada Taş Mektep

Şekil 298. Büyükada Öneri Sosyal ve Kültürel Tesis Alanları

İbadet Alanları

Adalar ilçesi pek çok dinin buluştuğu hem kültürel mirasa hizmet verebilecek hem de turizmi destekleyecek tarihi yapıları barındıran önemli bir konumdadır. Toplamda 33 adet dini tesisi bulunduğu bölgede bu alanlar yer yüzeyinde 13,01 hektarlık yer kaplamaktadır. En fazla dini tesis alanı Büyükada da bulunurken en yoğun dini tesis alanına sahip ada Burgazada olmuştur.

KINALIADA

Mevcut Durum

Kınalıada dini tesislerinin mevcut durumu incelendiğinde toplamda 4 adet dini tesis alanının bulunduğu tespit edilmiştir.

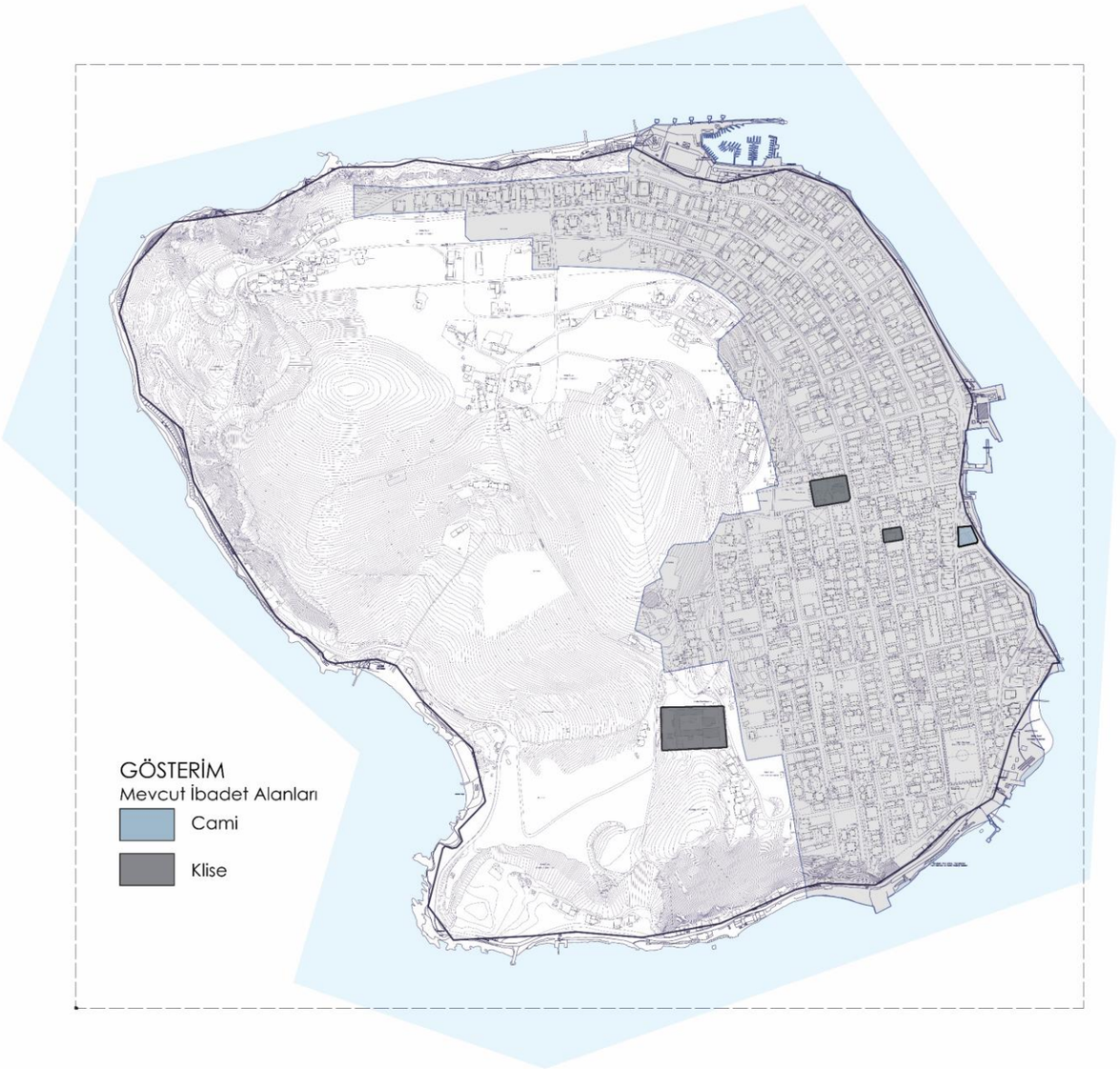

Şekil 299. Kınalıada Mevcut Dini Tesis Alanları

BURGAZADA

Mevcut Durum

Adalar ilçesinde en yoğun ibadet alanına sahip ada konumunda olan Burgazada da 1 adet cami, 2 adet manastır, 3 adet kilise bulunmaktadır.

Burgazada da bulunan Burgazada Cami etrafındaki kamusal mekânlarla ilişki kurması sebebiyle bir odak haline gelmiştir. Gerek yanında bulunan kültürel tesis alanı gerekse de iskele meydanıyla bağlantılı durumda olması hem turistik faaliyetler açısından hem de kentsel yaşam kalitesi açısından alanın mekânsal oluşumunu destekleyen durumlardır.

Plan

Plan kapsamında herhangi bir dini tesis önerisinde bulunulmamış mevcuttaki dini tesis alanlarının nüfusun ihtiyaçlarını karşılandığı tespit edilmiştir.

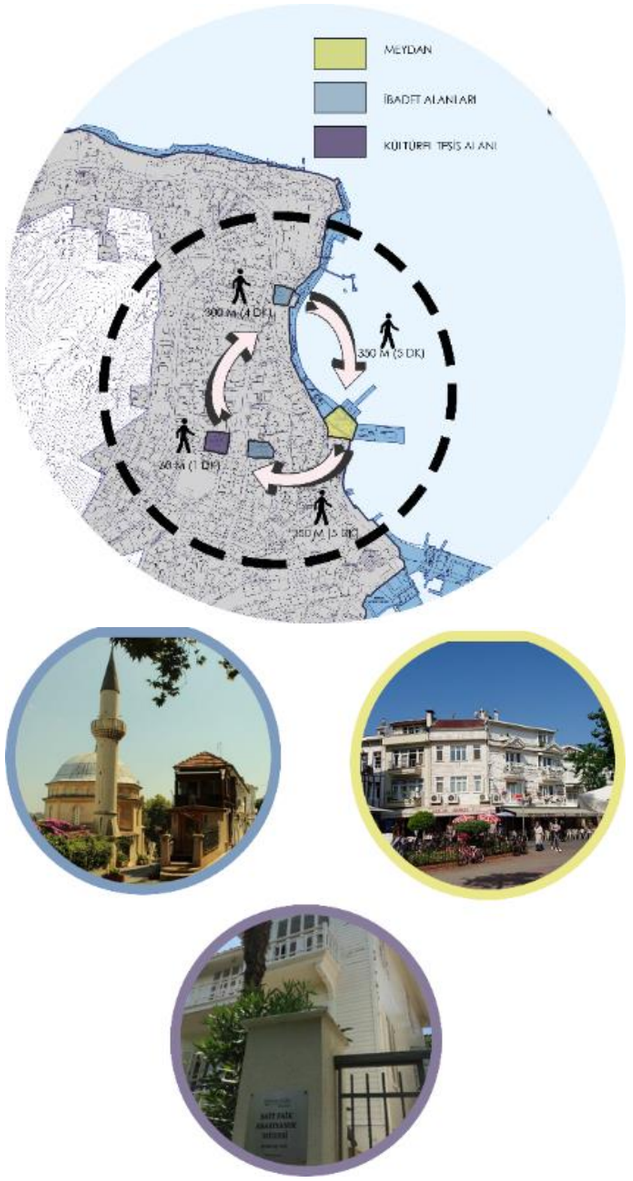

Şekil 300. Burgazada Dini Tesisleri Kamusal Mekân İlişkisi

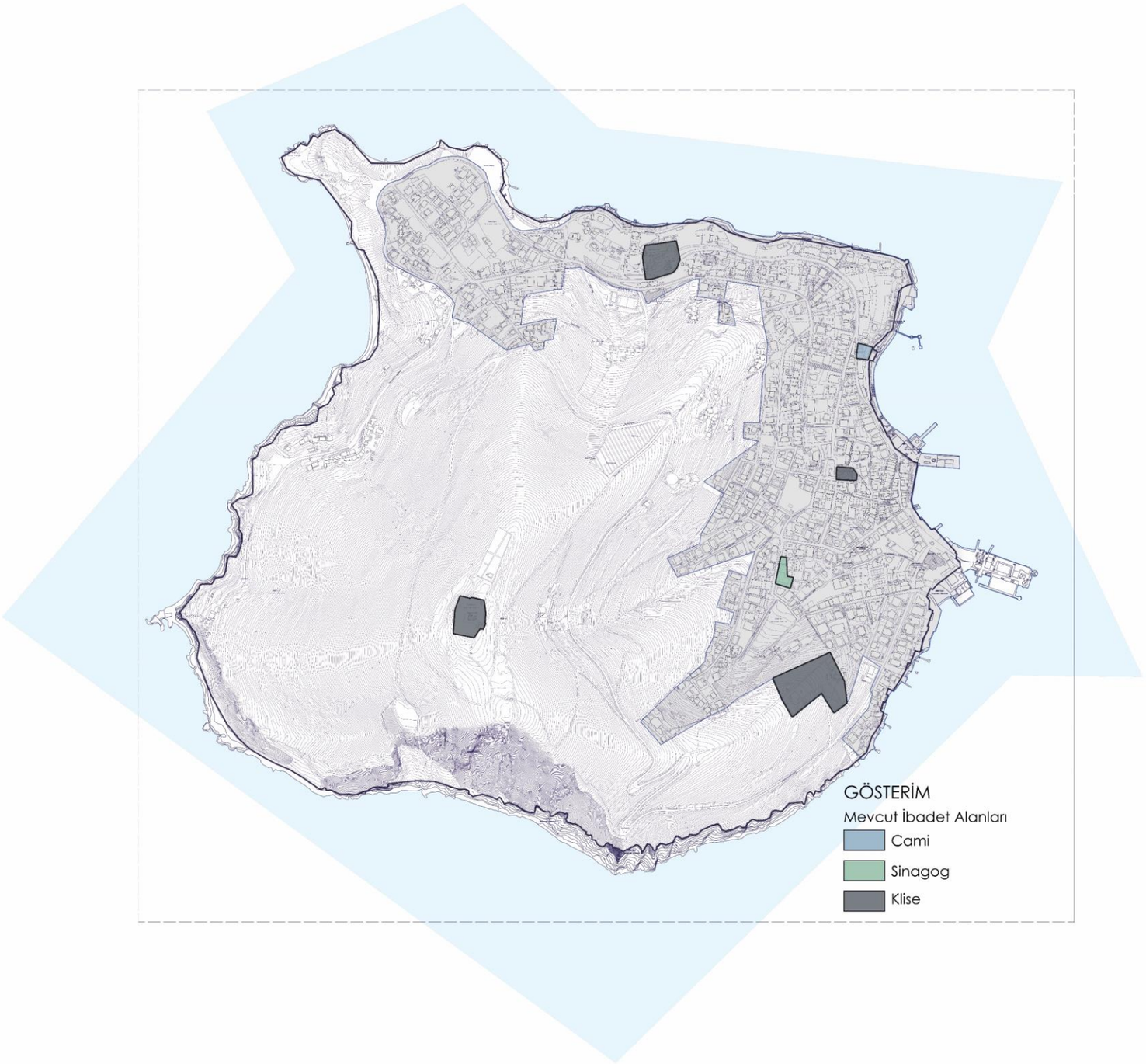

Şekil 301. Mevcut Dini Tesis Alanları

HEYBELİADA

Mevcut Durum

Heybeliada dini tesis alanlarının mevcut durumu incelendiğinde 5 adet dini tesis alanının faaliyet gösterdiği tespit edilmiştir.

Plan

Plan kapsamında Heybeliada da yeni bir dini tesis önerisinde bulunulmamıştır.

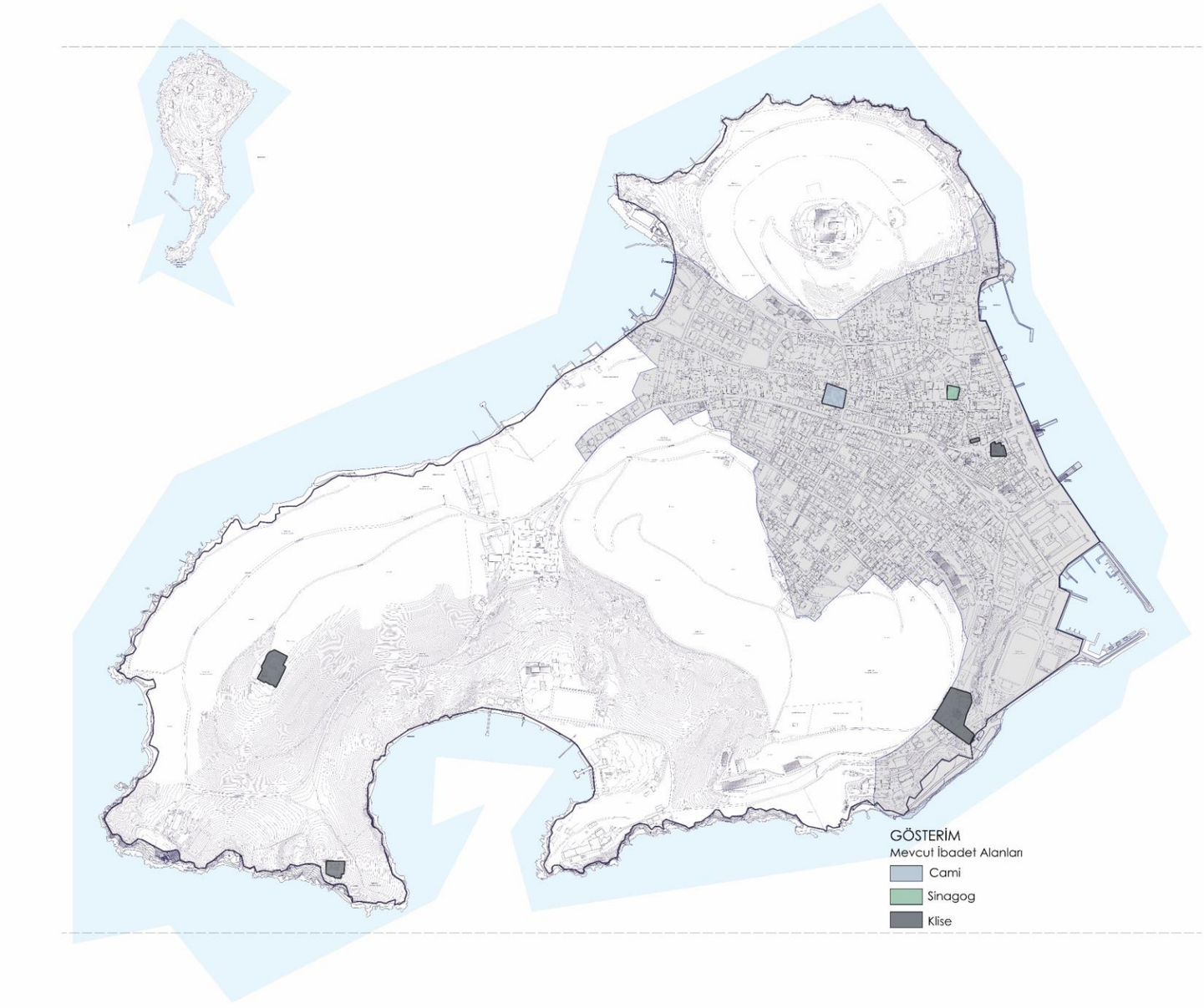

Şekil 302. Heybeliada Mevcut Dini Tesis Alanları

BÜYÜKADA

Mevcut Durum

Adalar ilçesi Büyükada da 5 adet cami, 5 adet kilise, 3 tane manastır ve 1 adet sinagog ile beraber toplamda 14 adet dini tesis yer almaktadır(Şekil 269). Toplam 2.58 hektar dini tesis alanı bulunurken bu dini tesisler Büyükada'nın %0,48'ini kaplamaktadır.

Adalar ilçesi Büyükada da bulunan Aya Yorgi Kilisesi özellikle turizm kapsamında değerlendirildiğinde alan için önemli odak noktalarından biri konumunda yer almaktadır. İskeleye yaklaşık 3,2 km uzaklıkta bulunan alana ulaşım bir hayli zor. Bisiklet ve yaya olarak ulaşım açısından eğimin uygun olmayışı ve İETT güzergâh rotalarının buraya ulaşmaması bu alanın en büyük handikaplarından birini oluşturmaktadır.

Şekil 303. Dini Tesis Erişilebilirliği

Kent meydanları, kent kimliğini yansıtan, bizlerin bölge hakkında tanımlamalarda bulunmasını sağlayan, kent sakinlerinin dini, siyasi, ticari gibi pek çok nedenle bir araya geldiği kentsel yaşam odaklarıdır.

Büyükada Panayia Rum kilisesi, arabacılar meydanı olarak tanımlanan alanda kendine yer bulmaktadır. Kamusal bir odak halinde olan kilisenin meydanla ilişkisinin kot farkları yüzünden kurulamadığı görülmektedir.

Şekil 304. Büyükada Dini Tesis Kamusal Mekân İlişkisi

Şekil 305. Büyükada Mevcut Dini Tesis Alanları

Plan

Plan doğrultusunda Büyükada da lojman olarak kullanılan yapıya ibadet alanı olarak yer verilmiştir.

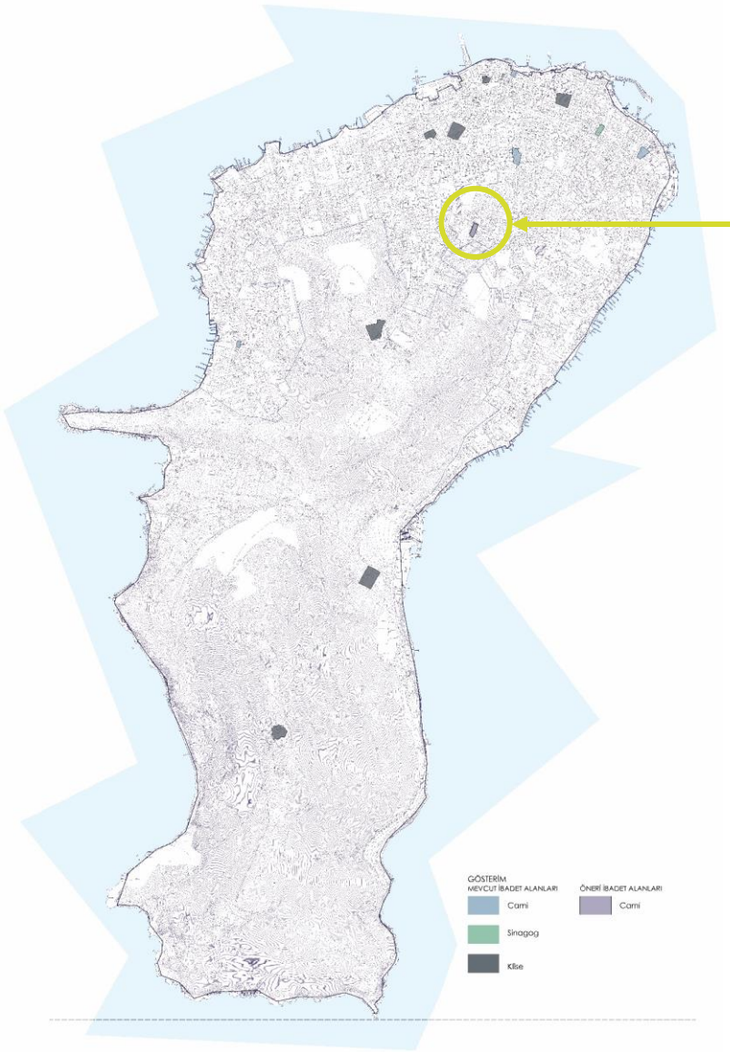

Şekil 306. Büyükada Öneri Dini Tesis Alanı

Şekil 307. Büyükada Öneri Dini Tesis Alanları

A-KÇ-6: Kıyı Kullanım Biçimleri

Kıyı kullanım biçimleri bu bölümde algısal olarak ele alınmış olup, fonksiyonel açıdan A-TU-3 bölümünde incelenmiştir. Ancak, kıyı uzunluk hesaplamaları yapılırken kıyı kenar çizgisi yerine mevcut yapılaşmış kıyı hattı dikkate alınmıştır.

Kıyı alanları Adalar ilçesinde genel olarak iskeleler, ticaret, turizm alanları ve yürüyüş alanları nedeniyle en yoğun kullanımda olan alanlardır. Kıyı etkileşim analizinde, çeşitli fonksiyonlar barındıran Adalar kıyılarının, kamusal açıdan kullanıcılara ne kadar erişilebilir olduğu, görsel etkileşime sahip olup olmama ve fiziksel etkileşime sahip olup olmama başlıkları temel alınarak dört kategoride incelenmiştir.

1. Görsel Etkileşim Var, Fiziksel Etkileşim Var
2. Görsel Etkileşim Var, Fiziksel Etkileşim Yok
3. Görsel Etkileşim Yok, Fiziksel Etkileşim Var
4. Görsel Etkileşim Yok, Fiziksel Etkileşim Yok

Birinci kategori görsel açıdan hiçbir engelin bulunmadığı ve fiziksel olarak da denizle etkileşimin (yüzme, balık tutma, oturma vb.) engellenmediği, kıyının kolayca deneyimlenebildiği alanlardır.

Fotoğraf 70. Birinci Kategoriyi İfade Eden Örnek

İkinci kategoride ise fiziksel etkileşimin doğal veya yapay sebeplerle mümkün olmadığı ya da çok zor olduğu ama aynı zamanda görsel olarak kullanıcıların kıyıyı algılayabildiği alanlardır.

Fotoğraf 71. İkinci Kategoriyi İfade Eden Örnek

Kıyının kamusal alanlardan görülemediği ancak fiziksel etkileşimin var olduğu kullanım alanları üçüncü kategoriyi oluşturmaktadır. Bu alanlar genelde yolcu iskeleleri ve deniz ulaşımıyla erişilen plajlardır.

Fotoğraf 72. Üçüncü Kategoriyi İfade Eden Örnek

Dördüncü kategoride ne görsel etkileşimin ne de fiziksel etkileşimin bulunmadığı alanlar ifade edilmiştir. Topoğrafya, bitkisel doku, özel mülk, kulüp üyeliği, duvar gibi çeşitli nedenlerden ötürü kıyıya her iki anlamda da erişimin mümkün olmadığı tespit edilmiştir.

Fotoğraf 73. Dördüncü Kategoriyi İfade Eden Örnek

Kınalıada

Kınalıada'nın geneline bakıldığında kıyı etkileşim analizi kategorilerinden ilki olan "Görsel Etkileşim Var, Fiziksel Etkileşim Var" kategorisi 2 km kıyı uzunluğuna ve dördüncü olan "Görsel Etkileşim Yok, Fiziksel Etkileşim Yok" kategorisi 2,1 km uzunluğa sahip olarak, toplam kıyı şeridinin %75'ini oluşturmaktadırlar. İkinci kategori olan "Görsel Etkileşim Var, Fiziksel Etkileşim Yok" kategorisi 0,8 km uzunluğundadır ve toplam kıyı şeridinin %14'ünü oluşturmaktadır. Üçüncü kategori olan "Görsel Etkileşim Yok, Fiziksel Etkileşim Var" kategorisi toplam 0,6 km uzunluğundadır ve toplam kıyı şeridinin %11'ini oluşturmaktadır.

Görsel etkileşimin olduğu ancak fiziksel etkileşimin olmadığı alanların adanın kuzey, güney ve batısında yoğunlaştığı, kamu arazisi olmasına karşın topoğrafyanın etkileşime izin vermediği görülmektedir.

Görsel etkileşimin topoğrafya ve bitkiler ile engellendiği alanlarda, merdiven gibi çözümlerle kıyıya erişimin sağlanabildiği ve fiziksel etkileşimin olduğu anlaşılmaktadır.

Adanın batısı ve kuzeyinde doğal yapının engel oluşturması, doğusu ve güneyinde ise özel mülk ve yapıların kıyıyla etkileşimi kesmesi, görsel ve fiziksel etkileşimi bu alanlarda mümkün kılmamaktadır.

Tablo 71. Kıyı Etkileşim Analizine Göre Kınalıada Kıyı Uzunlukları

1	2000 m
2	800 m
3	600 m
4	2100 m

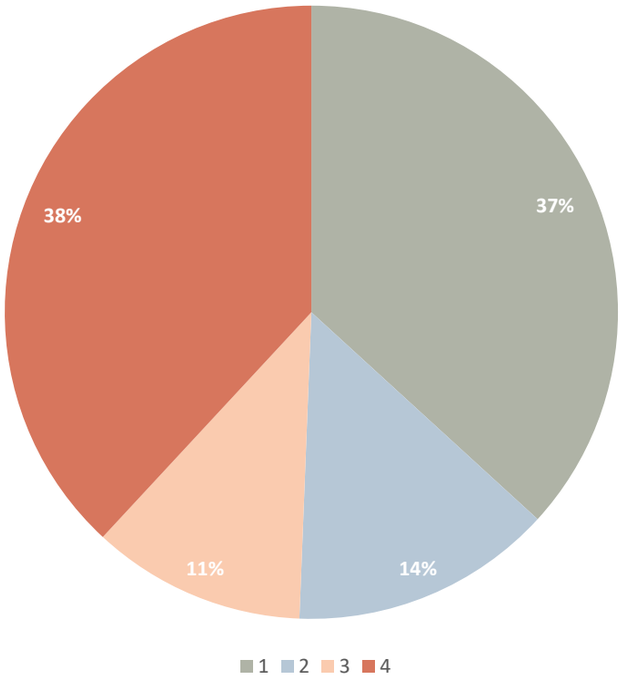

Grafik 84. Kınalıada Kıyı Etkileşim Analizi Uzunluk Dağılımı

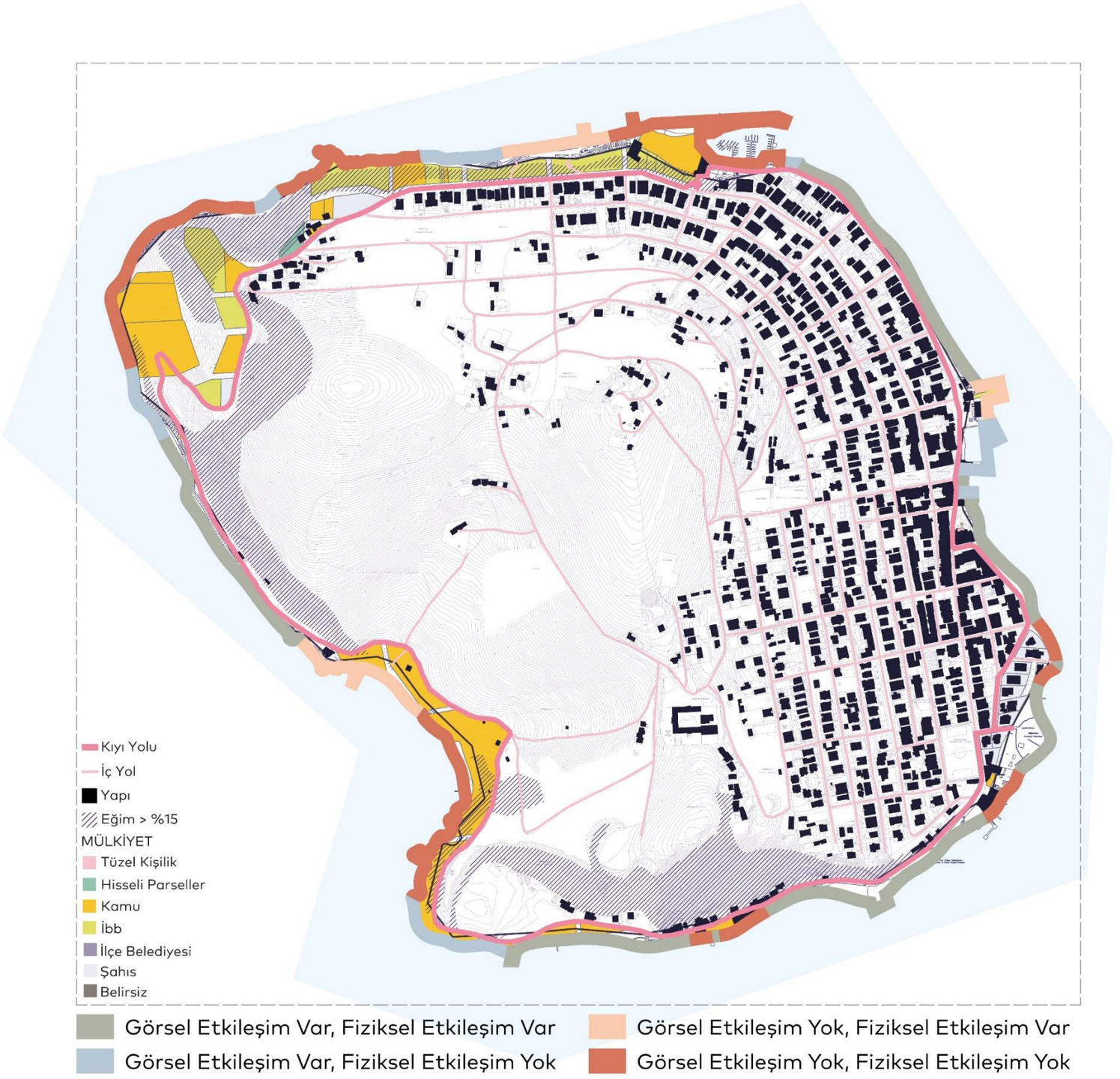

Şekil 308. Kınalıada Kıyı Etkileşim Analizi

Burgazada

Burgazada'nın geneline bakıldığında kıyı etkileşim analizi kategorilerinden dördüncüsü olan "Görsel Etkileşim Yok, Fiziksel Etkileşim Yok" kategorisi toplam 3,5 km uzunluğundadır ve toplam kıyı şeridinin %51'ini oluşturmaktadır. Üçüncü kategori olan "Görsel Etkileşim Yok / Fiziksel Etkileşim Var" kategorisi toplam 1,8 km uzunluğundadır ve toplam kıyı şeridinin %27'sini oluşturmaktadır. Dördüncü kategori olan "Görsel Etkileşim Yok, Fiziksel Etkileşim Yok" kategorisi toplam 1,4 km uzunluğundadır ve toplam kıyı şeridinin %20'sini oluşturmaktadır.

Görsel etkileşimin topoğrafya ve bitkiler ile engellendiği alanlarda, merdiven gibi çözümlerle kıyıya erişimin sağlanabildiği ve fiziksel etkileşimin olduğu anlaşılmaktadır. Bu alanlar adanın batısında yoğunlaşmaktadır.

Adanın güneyine ulaşımın olmaması ile doğal yapının engel oluşturması, batısı ve güneyinde ise topoğrafyanın erişimi kısıtlaması görsel ve fiziksel etkileşimi engellemektedir. Diğer bir yandan adanın doğusundaki bu alanların oluşmasının sebebi ise özel mülk ve yapılardır.

Tablo 72.Kıyı Etkileşim Analizine Göre Burgazada Kıyı Uzunlukları

1	1400 m
2	100 m
3	1800 m
4	3500 m

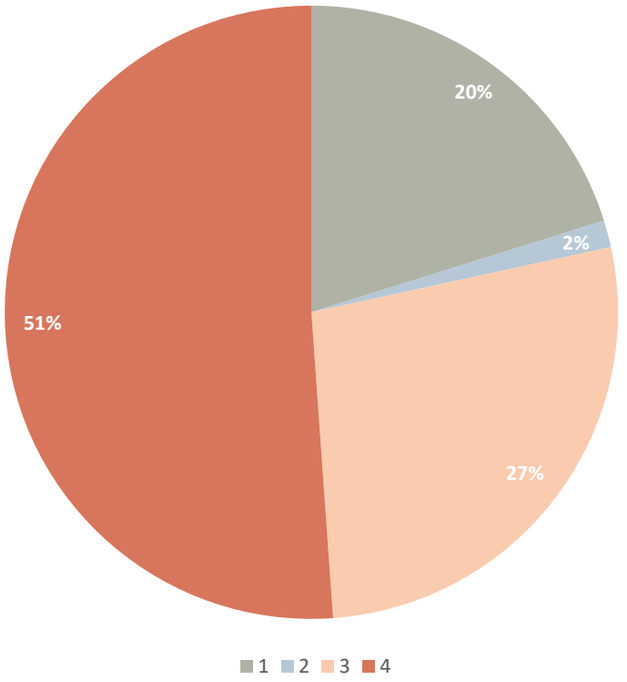

Grafik 85. Burgazada Kıyı Etkileşim Analizi Uzunluk Dağılımı

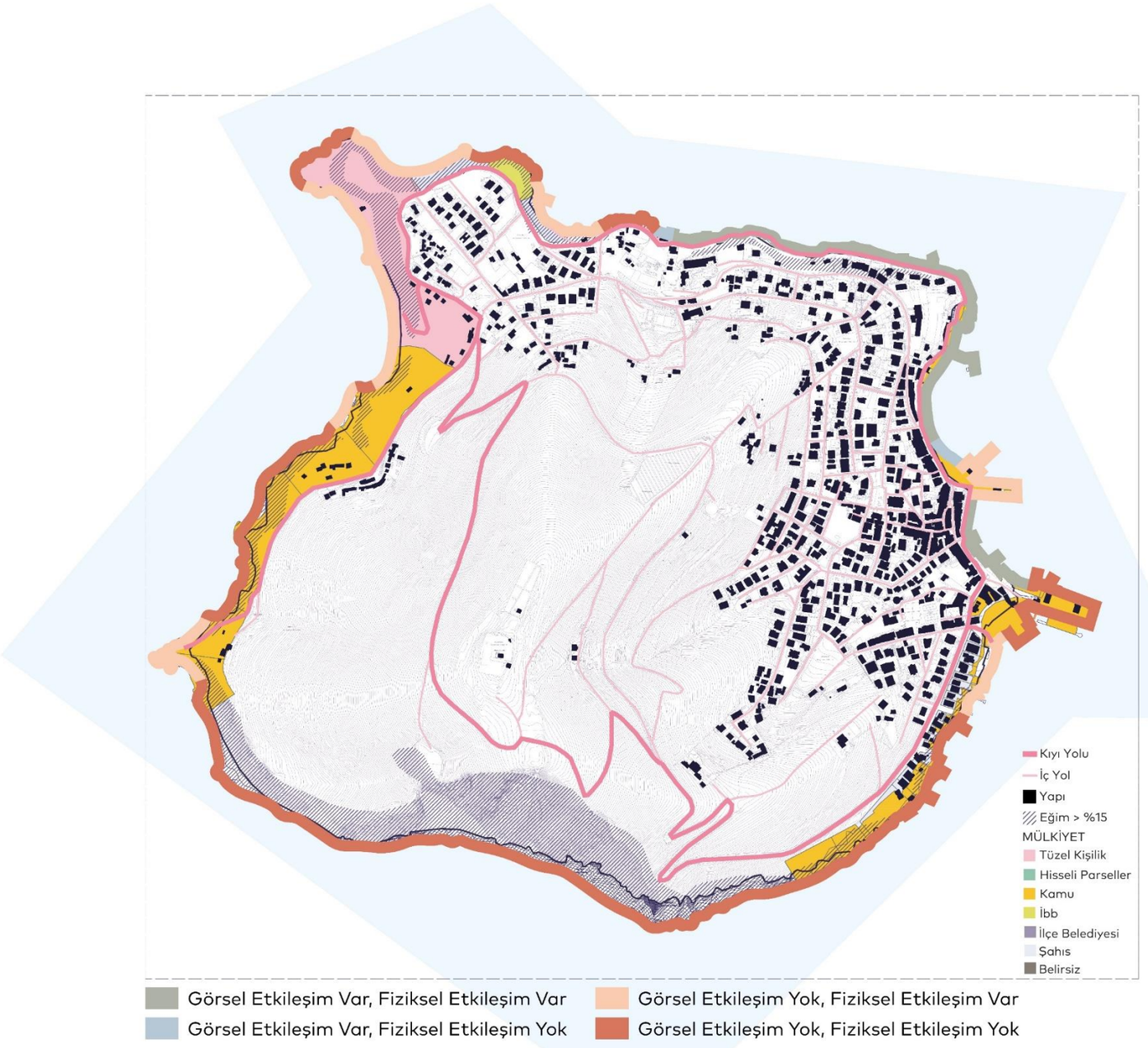

Şekil 309. Burgazada Kıyı Etkileşim Analizi

Heybeliada

Heybeliada'nın geneline bakıldığında dördüncü kategori olan "Görsel Etkileşim Yok, Fiziksel Etkileşim Yok" kategorisi toplam 7,9 km uzunluğa sahiptir ve toplam kıyı şeridinin %68'ini oluşturmaktadır. 2,4 km uzunluğa sahip üçüncü kategori olan "Görsel Etkileşim Yok, Fiziksel Etkileşim Var" kategorisi toplam kıyı şeridinin % 21'ini oluşturmaktadır. Toplam kıyı şeridinin %9'unu oluşturan, 1,1km uzunluğa sahip ikinci kategori olan "Görsel Etkileşim Var, Fiziksel Etkileşim Yok" kategorisidir. Son olarak 0,2 km uzunlukla kıyı şeridinin %2'sini oluşturan birinci "Görsel Etkileşim Var, Fiziksel Etkileşim Var" kategorisidir.

Görsel etkileşimin olduğu ancak fiziksel etkileşimin olmadığı alanların yerleşim dokusunda korkuluklar sebebiyle oluştuğu, güneyde ise doğal yapının sebep olduğu görülmektedir.

Görsel etkileşimin topoğrafya ve bitkiler ile engellendiği alanlarda, merdiven gibi çözümlerle kıyıya erişimin sağlanabildiği ve fiziksel etkileşimin olduğu anlaşılmaktadır. Aynı zamanda yarı-kamusal kullanımların da bu alanlar içinde değerlendirilebileceği gösterilmektedir.

Adanın büyük bir bölümünde doğal yapının engel oluşturduğu alanlarda, diğer bölümlerinde ise kamu arazisi olmasına karşın askeri okul, hizmet alanı gibi kullanımlardan dolayı halkın kullanımının mümkün olmadığı alanlarda görsel ve fiziksel etkileşim sağlanamamaktadır.

Tablo 73. Kıyı Etkileşim Analizine Göre Heybeliada Kıyı Uzunlukları

1	200 m
2	1100 m
3	2400 m
4	7900 m

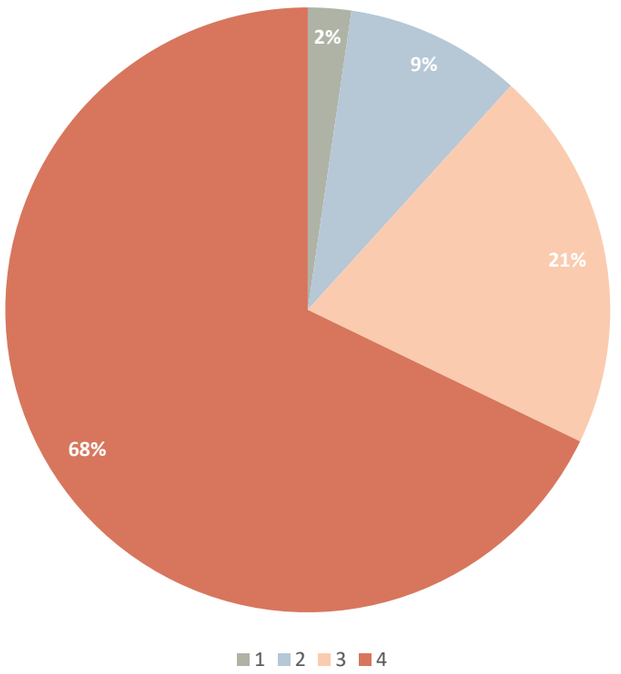

Grafik 86. Heybeliada Kıyı Etkileşim Analizi Uzunluk Dağılımı

Şekil 310. *Heybeliada Kıyı Etkileşim Analizi*

Büyükada

Büyükada'nın geneline bakıldığında dördüncü kategori olan "Görsel Etkileşim Yok, Fiziksel Etkileşim Yok" kategorisi toplam 11,7 km uzunluğa sahiptir ve toplam kıyı şeridinin %70'ini oluşturmaktadır. 2,4 km uzunluğa sahip ikinci kategori olan "Görsel Etkileşim Var, Fiziksel Etkileşim Yok" kategorisi toplam kıyı şeridinin % 14'ünü oluşturmaktadır. Toplam kıyı şeridinin %12'sini oluşturan, 1,9 km uzunluğa sahip üçüncü kategori olan "Görsel Etkileşim Yok, Fiziksel Etkileşim Var" kategorisidir. Son olarak 0,7 km uzunlukla kıyı şeridinin %4'ünü oluşturan birinci "Görsel Etkileşim Var, Fiziksel Etkileşim Var" kategorisidir.

Görsel etkileşimin olduğu ancak fiziksel etkileşimin olmadığı alanların adanın batısında falez oluşumundan, kuzeyinde sınır elemanları kullanımından ve doğusunda ise mülkiyetin tüzel kişilikte olmasından kaynaklandığı görülmektedir.

Görsel etkileşimin topoğrafya ve bitkiler ile engellendiği alanlarda, merdiven ve deniz ulaşımı gibi çözümlerle kıyıya erişimin sağlanabildiği ve fiziksel etkileşimin olduğu anlaşılmaktadır. Yerleşim dokusunda ise bu alanların iskeleler olduğu görülmektedir.

Adanın yerleşim alanındaki kısımlarda özel mülk ve yapıların kıyıyla etkileşimi kesmesi, görsel ve fiziksel etkileşimi bu alanlarda mümkün kılmamaktadır. Diğer alanlarda ise genel olarak doğal yapının engel oluşturduğu gözükmektedir.

Tablo 74. Kıyı Etkileşim Analizine Göre Büyükada Kıyı Uzunlukları

1	700 m
2	2400 m
3	1900 m
4	11700 m

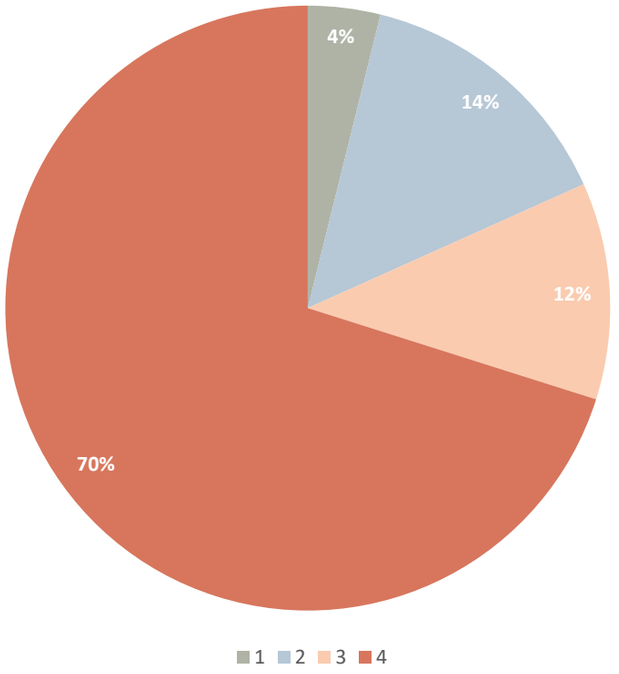

Grafik 87. Büyükada Kıyı Etkileşim Analizi Uzunluk Dağılımı

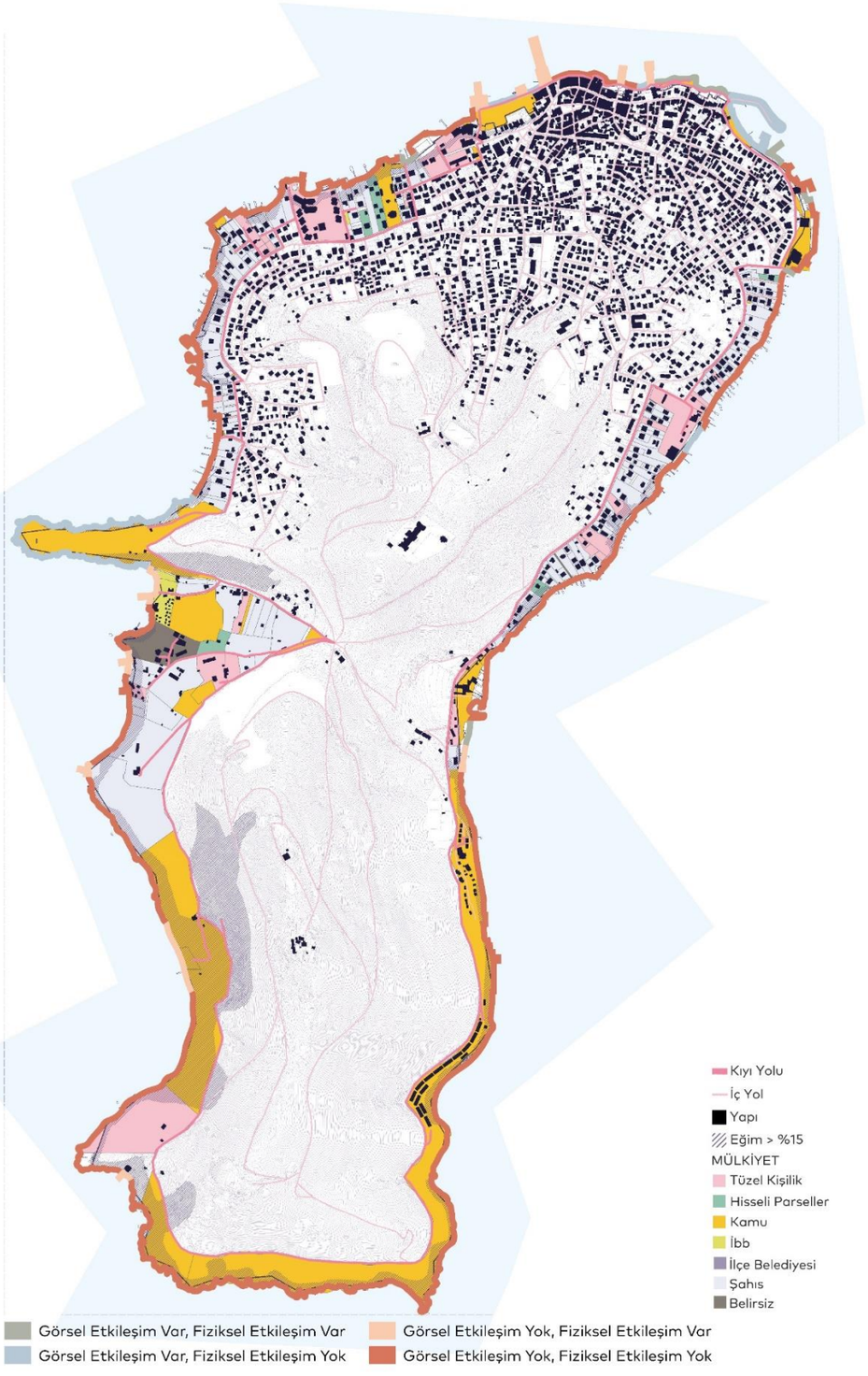

Şekil 311. Büyükada Kıyı Etkileşim Analizi

Sedef Adası

Sedef Adası'nın geneline bakıldığında üçüncü kategori olan "Görsel Etkileşim Yok, Fiziksel Etkileşim Var" kategorisi toplam 1,3 km uzunluğa sahiptir ve toplam kıyı şeridinin %43'ünü oluşturmaktadır. 0,8 km uzunluğa sahip ikinci kategori olan "Görsel Etkileşim Var, Fiziksel Etkileşim Yok" kategorisi toplam kıyı şeridinin %25'ini oluşturmaktadır. Aynı şekilde, toplam kıyı şeridinin %25'ini oluşturan 0,8 km uzunluğa sahip dördüncü kategori olan "Görsel Etkileşim Yok, Fiziksel Etkileşim Yok" kategorisidir. Son olarak 0,2 km uzunlukla kıyı şeridinin %7'sini oluşturan birinci "Görsel Etkileşim Var, Fiziksel Etkileşim Var" kategorisidir.

Görsel etkileşimin olduğu ancak fiziksel etkileşimin olmadığı alanların topoğrafyadan kaynaklandığı analizden okunabilmektedir.

Görsel etkileşimin topoğrafya ve bitkiler ile engellendiği alanlarda, merdiven gibi çözümlerle kıyıya erişimin sağlanabildiği ve fiziksel etkileşimin olduğu anlaşılmaktadır.

Adanın güneybatısı ve kuzeyinde doğal yapının engel oluşturması görsel ve fiziksel etkileşimi bu alanlarda mümkün kılmamaktadır.

Tablo 75. Kıyı Etkileşim Analizine Göre Sedef Adası Kıyı Uzunlukları

1	200 m
2	800 m
3	1300 m
4	800 m

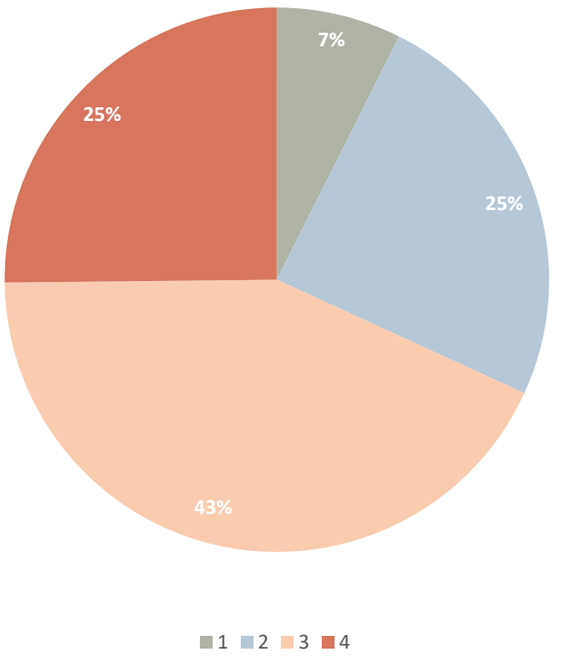

Grafik 88. Sedef Adası Büyükada Kıyı Etkileşim Analizi Uzunluk Dağılımı

Şekil 312. Sedef Adası Kıyı Etkileşim Analiz

#UA

2.5.
SÜRDÜRÜLEBİLİR ULAŞIM ve ALTYAPI

2.5. Sürdürülebilir Ulaşım ve Altyapı

Bu aşamada gerçekleştirilecek olan çalışmalar; Adalar'ın sahip olduğu ulaşım ve altyapı durumunun tespiti ve bu envanterin daha doğru kullanılmasının önündeki engelleri ve hataları ortaya çıkarmayı amaçlanmaktadır. Bu kapsamda yapılacak çalışmalar önceki bölümlerde açıklanan ölçek dizgesine uygun olabileceği gibi, literatür taramalarına, daha önce gerçekleştirilmiş raporlama çalışmalarına, uzman danışman görüşlerine dayanan metin içeriklerine, şematik gösterimlere ve fotoğraf belgeleme çalışmalarına dayandırılabilir.

A-UA-1: Yol Kademelenme Analizi

A-UA-2: Yol Karakter Tipoloji Haritası

A-UA-3: Yol Kademelenme-Karakter-Arazi Eğimi Çakıştırması ve Sentezlenmesi

A-UA-4: Yürünebilirlik Değerlendirmesi-Yaya Sürekliliği Analizi

A-UA-5: Yaya Odak Noktaları ve Dağılım Rotaları-Mevcut Hareketin Değerlendirilmesi

A-UA-6: Mevcut Sokak Kesitleri

A-UA-7: Yaya Alanlarında Engeller Analizi

A-UA-8: Bisiklet Kullanımı İçin Gereklilikler Analizi

A-UA-9: Ulaşım ile İlgili Şarj İstasyonları-Duraklar-Levhalar-Tabelalar-Yol Şerit vb. Tüm Ulaşım Unsurlarının Örneklem ile Tespitleri

A-UA-1: Yol Kademelenme Analizi

Adalar kentsel tasarım rehberi çalışmaları kapsamında gerçekleştirilen yol kademelenme analizi çalışmasında adalar aks sistemi;

- 0-3,5 m
- 3,5-7 m
- 7-10,5 m
- 10,5 ve daha geniş

Olmak üzere dörtlü bir lejant sistemi ile değerlendirilmiştir. Bu hiyerarşi değerlendirmesinin oluşturulmasındaki en önemli sebep; Adalar'daki mikro mobilite unsurları (elektrikli araç, bisiklet vb.) ile yaya kullanım alanlarının hemzemin olmasıdır. Bu durum yolların güvenlik-konfor problemlerine açık olmasına sebep olmaktadır. Bu problemlerin çözümüne uygun aksların tespiti anlamında; şerit genişliği standardı 3,5 m olarak kabul edildiğinden; lejant sistemi de bu değerin katları oranınca oluşturulmuştur (0-3,5-7,-10,5m). Buna ek olarak yol hiyerarşisinde yol sürekliliği anlamında lejanttaki atlamalar (ör: 0/3,5m'den 7/10m'ye) bölüm boyunca hiyerarşi hatası olarak adlandırılmıştır ve ilgili haritalarda gösterilmiştir.

Kınalıada

Kınalıada'da yol deseni incelendiğinde grid sistemden kaynaklı sistematik bir desen olduğu görülmektedir. Yol en kesit genişlikleri incelendiğinde (3,5-7)m arası genişlikte yolların ağırlıkta olduğu görülmektedir. Yol en kesitlerinin sürekliliğinin bozulduğu alanlara (kademelenme hiyerarşisinin bozulduğu noktalar) Kınalıada'da pek rastlanılmamaktadır. Kent içi ulaşımda, yaya ve taşıt kullanımına uygun yol genişlikleri bulunmaktadır ancak tüm adalarda olduğu gibi taşıt izi ile yaya izinin hemzemin olduğu kısımlarda önceliklendirme problemleri yaşanmaktadır.

Kınalı Fırın Sokağı, İskele Caddesi, Çınarlıköşk Sokağı olmak üzere bağlayıcı özelliği yüksek;(A-UA-HARAKETLİLİK analiz raporu),ticaret kullanımlarının yoğunlaştığı, iskele meydanına yakın ulaşım akslarında yol genişlikleri daha dar bir karaktere sahiptir, bu da yaya-yol hiyerarşisinde bir tezatlık oluşturmakla beraber vapur iskelesinde yolcuların tahliye edilmesi de büyük bir insan yoğunluğuna sebebiyet vermektedir. Bu durumun en temel sebeplerinden birisi; yerleşme çekirdeğinin tarihi ve insan ölçeğindeki karakteri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Fotoğraf 74.Kınalıada Yol Genişliği Hiyerarşisi- Örnek Sokaklar

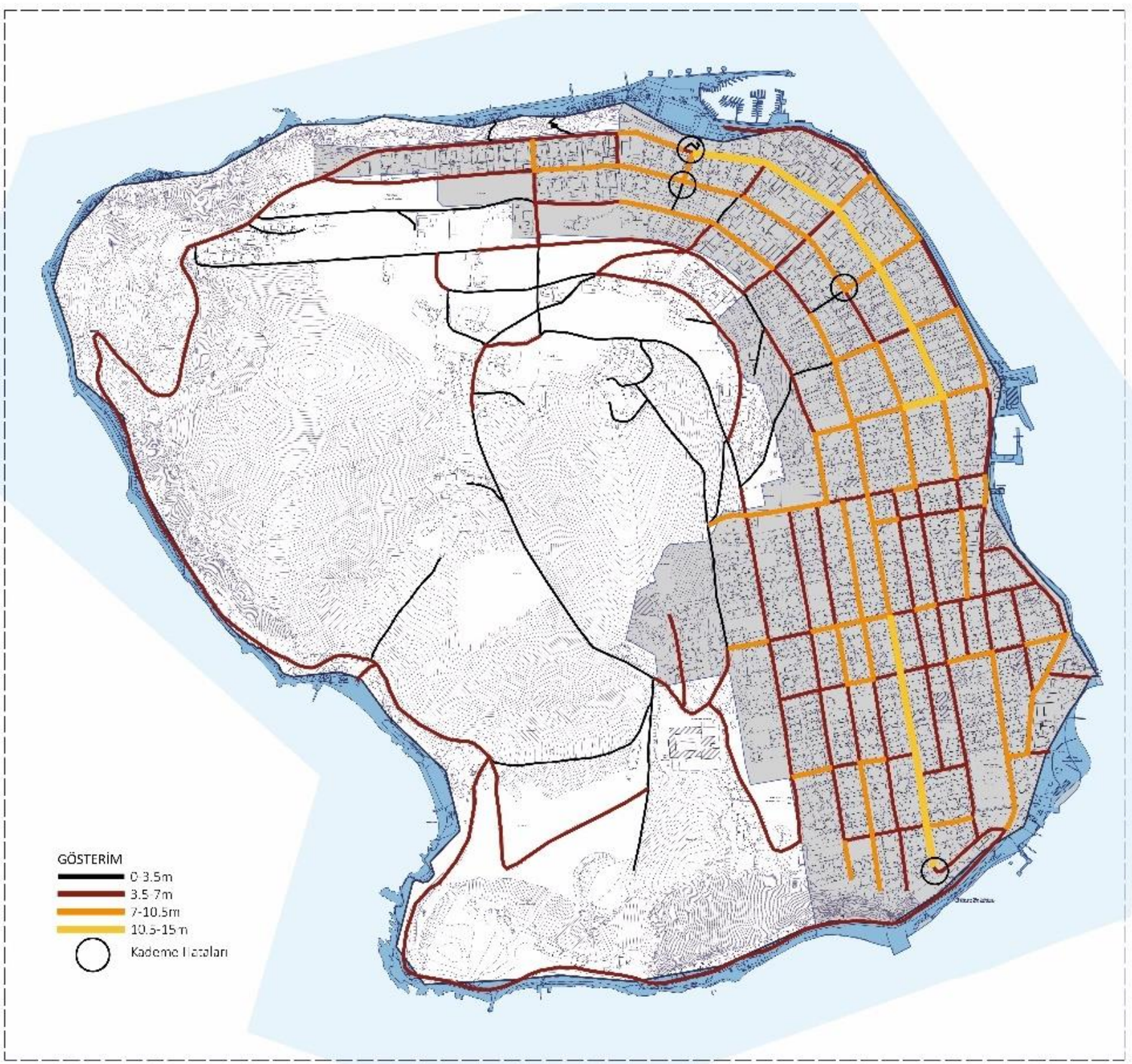

Şekil 313. Kınalıada Yol Kademelenmesi

Burgazada

Kent içi yollarda genellikle (7-10,5) m yol genişliklerinin hâkim olduğu görülmektedir. Kınalıada ulaşım sistemine benzer bir şekilde; iskele arkasında bulunan sokaklar daha dar bir yapıya sahiptir ve yol genişlikleri bakımından en geniş yolların alanın kuzey doğu ve güney doğusunda olduğu görülmektedir. Gönüllü Caddesi ve Mehtap Sokak yol genişliği bakımından bu aks hiyerarşisinin en önemli parçalarını oluşturmaktadır.

Ulaşım ağları genellikle bir sistem içinde kurgulanmış olarak gözükse de bazı noktalarda yol genişliklerinin farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu kademelenme hataları Şekil 249'da harita üzerinde gösterilmiştir.

Fotoğraf 75.Burgazada Yol Genişliği Hiyerarşisi- Örnek Sokaklar

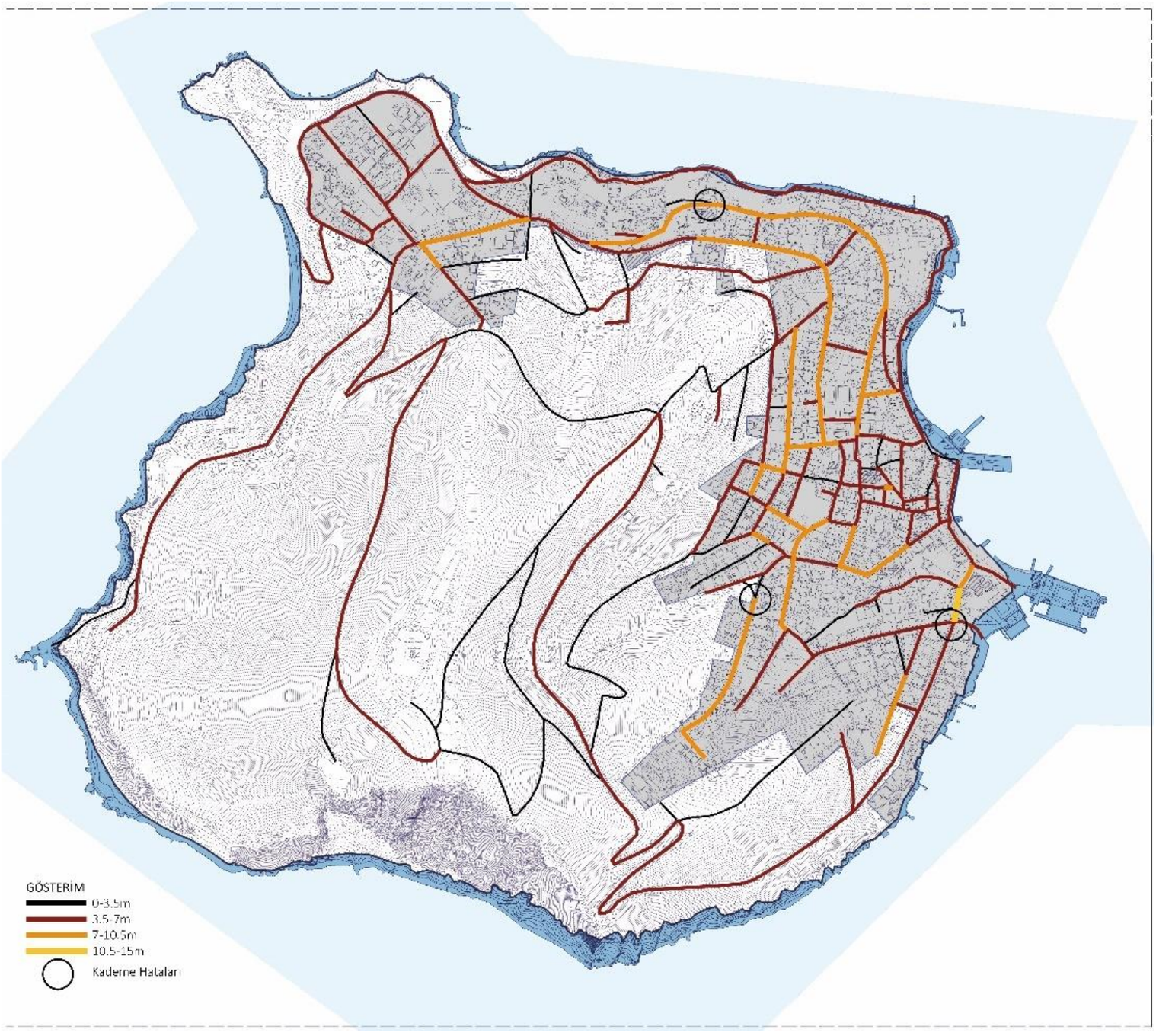

Şekil 314. Burgazada Yol Kademelenmesi

Heybeliada

Yol genişlikleri bakımından sistematik bir kurguya sahip olmayan Heybeliada'da en kesit genişliği açısından çok fazla değişkenlik gösteren akslar olduğu tespit edilmiştir. Kademelenme hatalarına pek fazla rastlanılmasa da sürekli genişleyip daralan yollar ulaşım sistematiğinde yaya ve araç davranışlarının değişikliğe uğramasına sebep olmaktadır.

Refah Şehitleri Caddesi geometrik özellikleri ve üzerindeki yol kesişim sayısı ile bağlayıcılık özelliği en yüksek yol akslarından biri konumundadır (A-UA-HAREKETLİLİK analizi raporu). Bunun beraberinde Refah Şehitleri Caddesi en geniş yol yapısına sahip aks olurken yaya sirkülasyonu bakımından en sık tercih edilen yollardan biri olarak tespit edilmiştir. Bunun en önemli sebeplerinden bir tanesi Lozan Zaferi Caddesi ile birlikte Refah Şehitleri Caddesi'nin adanın doğusu ile batısı arasında eğime paralel olan tek geniş aks olması olarak belirtilebilir.

Fotoğraf 76.Heybeliada Yol Genişliği Hiyerarşisi- Örnek Sokaklar

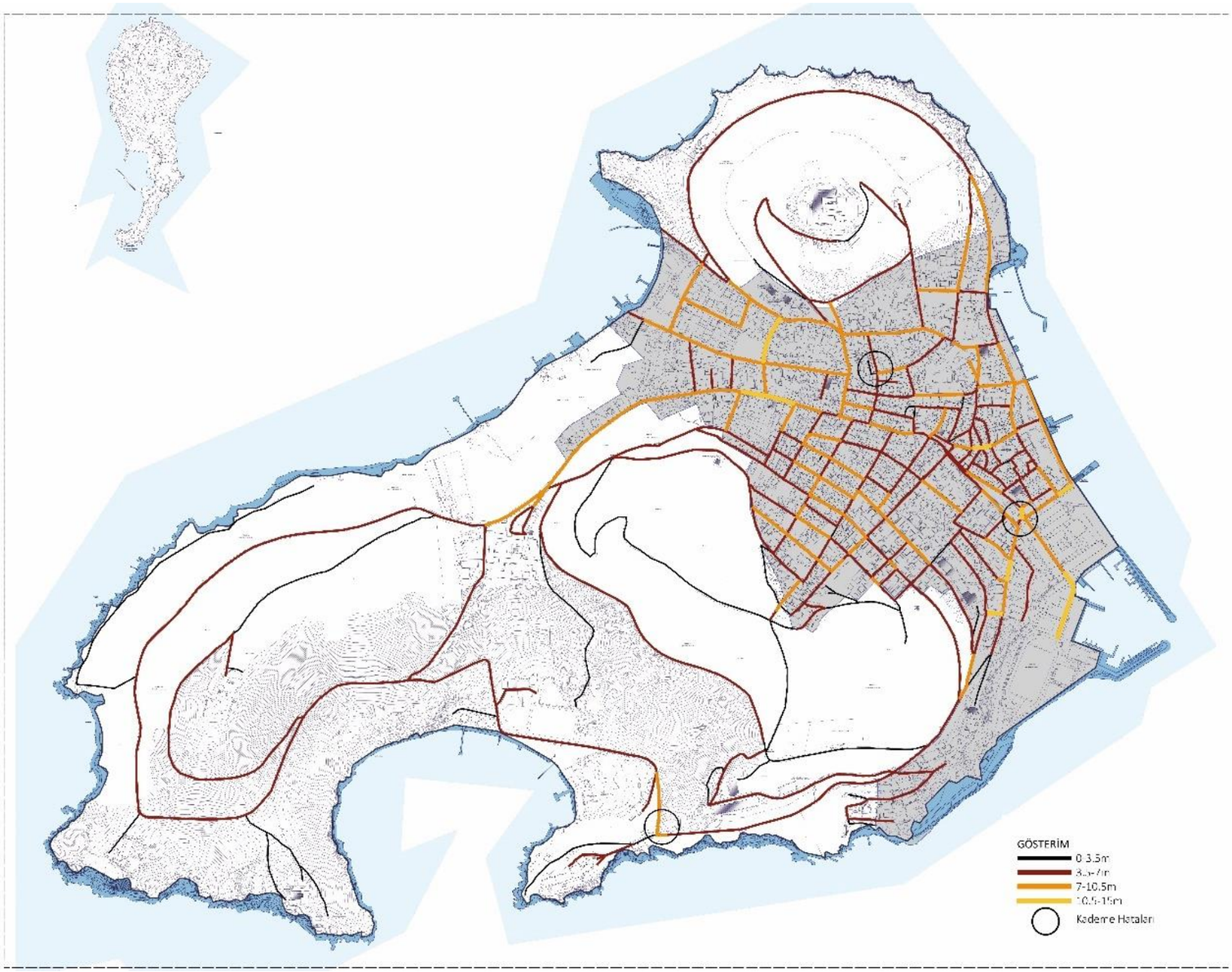

Şekil 315. Heybeliada Yol Kademelenmesi

Büyükada

Özellikle diğer adalara göre yüz ölçümünün daha büyük olması ve barındırdığı nüfus nedeniyle yapısal olarak da kullanım olarak da farklılık gösteren Büyükada, diğer adalarla kıyaslandığında yol genişlikleri bakımından daha çeşitlidir.

Yol kademelenmesi incelendiğinde kademe hiyerarşisi sorunlarının yanı sıra yol kurgusundaki tutarsızlıklar da dikkat çekmektedir. Geniş en kesite sahip yolların bir anda merdivenli çıkmaz sokaklara bağlandığı vb. örneklere Büyükada genelinde oldukça sık rastlanmaktadır.

Yılmaz Türk Caddesi Büyükada'nın genişlik anlamında en dikkat çeken ulaşım aksı olarak tespit edilmiştir ancak bunda mülkiyet deseninin bu kısımlarda tanıdığı imkânların da etkisi vardır. Bu aks adanın doğu ve güney yönüne erişen tek ana aks olmasının da etkisi vardır. Öte yandan Çınar Caddesi tüm adalarda görüldüğünün aksine, tarihi yerleşme çekirdeğine yakın olmasına rağmen geniş bir yol en kesitine sahiptir. (9m)

Fotoğraf 77.Büyükada Yol Genişliği Hiyerarşisi- Örnek Sokaklar

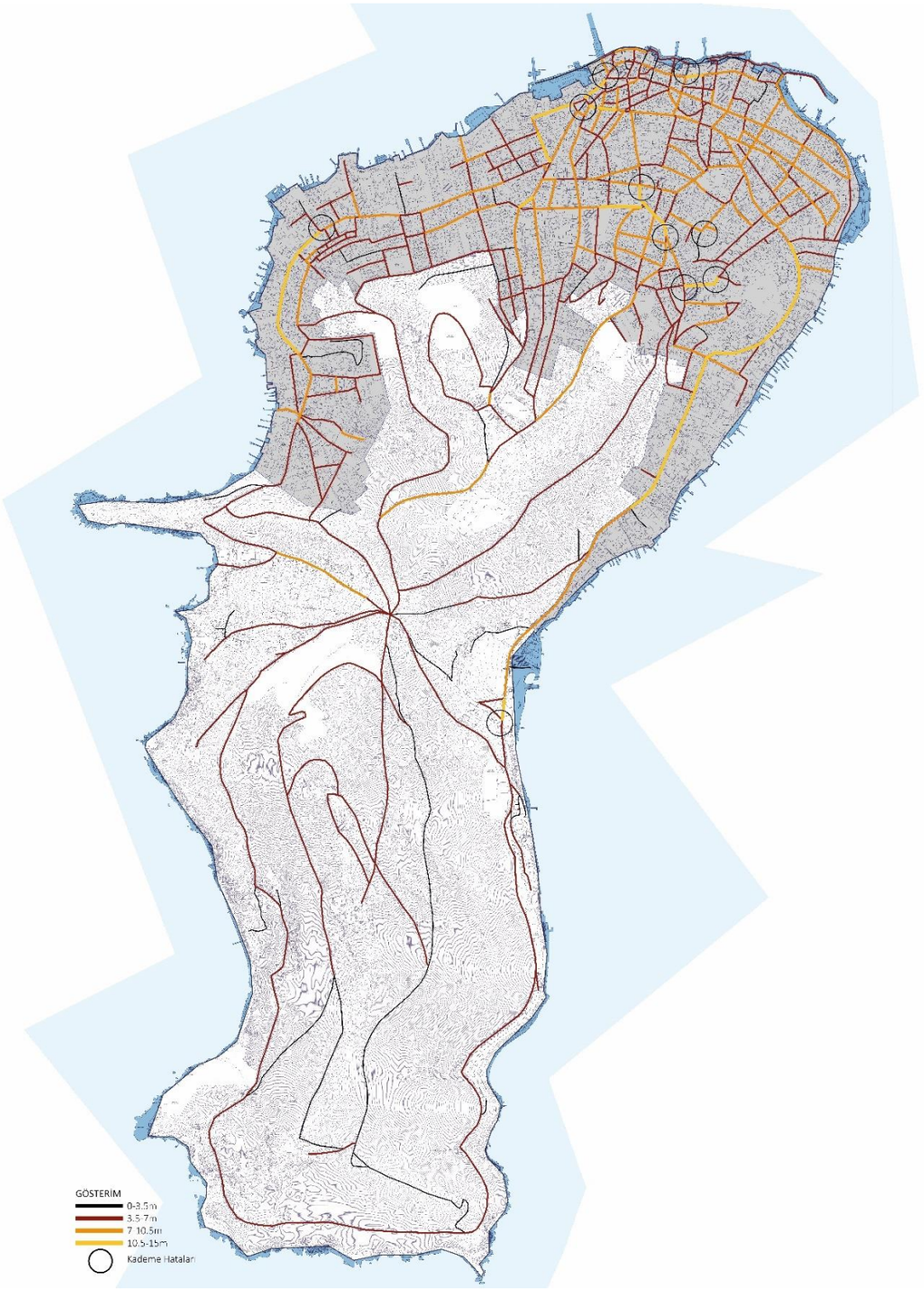

Şekil 316. Büyükada Yol Kademelenmesi

Sedef

Yüz ölçümü bakımından ilçenin en küçük adası olan Sedef adasının ulaşım sistemi incelendiğinde (0-3,5)m genişlikteki yolların alan genelinde hakim olduğunu (3,5-7)m en kesite sahip yollarında özellikle yerleşim alanlarında görüldüğü tespit edilmiştir.

Yaşar Yokuşu Sokağı ada içi ulaşımda ana aks olarak görev almaktadır Genişliği 11m ye kadar ulaşan yol Sedef adasının en geniş yol aksıdır.

Diğer adalarda kıyaslandığında gerek topoğrafik yapıya uygun olması gerekse de yoğun bir yol sistematiğinin bulunmamasından kaynaklı yaya kullanımı için işlevli bir ulaşım hattına sahiptir.

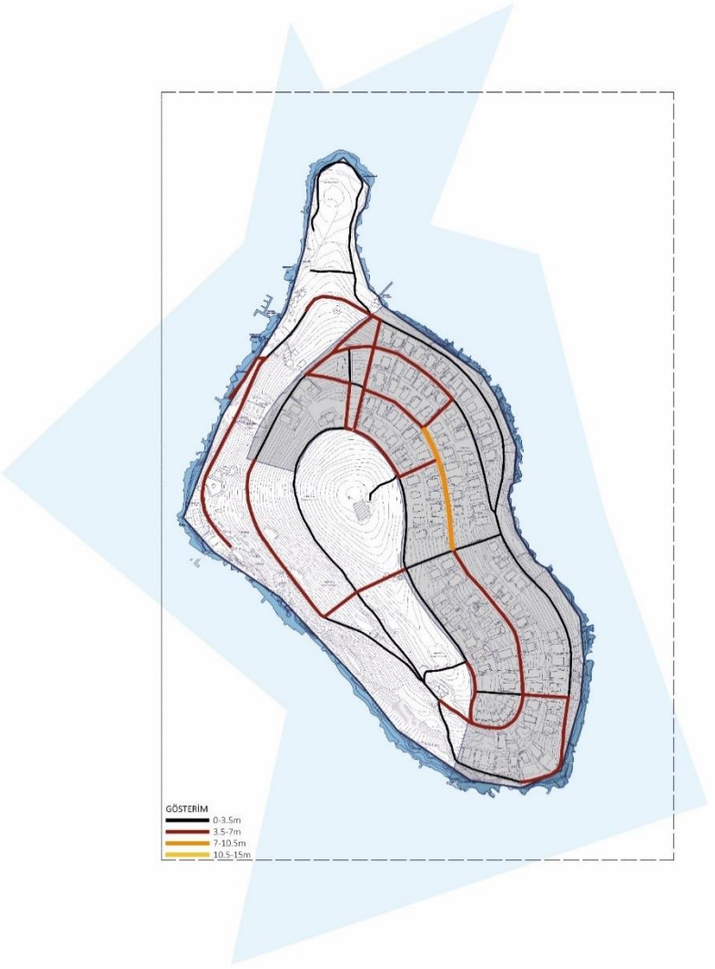

Şekil 317. Sedef Adası Yol Kademelenmesi

A-UA-2 Yol Karakter Tipoloji Çalışması

Adalar kentsel tasarım rehberi çalışmaları kapsamında gerçekleştirilen yol karakter tipoloji çalışması doğrultusunda;

1. Yol Malzemesi
2. Yol Geometri Karakteri
3. Ticaret / Konut Kullanım Cephesine Göre Karakter
4. Yol Uzunluğuna Göre Karakter
5. Çıkmaz Sokaklar
6. Merdivenli Akslar / Sokaklar
7. Yol Bağlantıları
8. Yol statüsü ve Toplu Taşıma Unsurlarına Göre Karakter

Olmak üzere 8 ana başlık olarak değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Bu başlıkların incelenmesindeki temel hedef Adalar ilçesinin yol dokusunu incelemek, adanın kendine has bir ulaşım sisteminin olup olmadığını tespit etmektir.

Yol Malzemesi

Yol kaplamaları bulunduğu yolun özelliğini de bir nevi bizlere aktaran bir parametredir. Yolun taşıt veya yaya kullanım ağırlıklı olduğunu kaplamanın türünden anlayabileceğimiz gibi; yol konforu da kaplamanın türü açısından değişkenlik gösterebilir.

Yol malzemesi başlığı altında;

- Asfalt
- Beton
- Taş Kaplama
- Toprak

4 ana başlık incelenmiştir.

Adalar genelinde yapılan analizler sonucu %77 oranında asfalt kullanımı gözlemlenirken bu durumu %16 ile toprak yollar takip etmektedir. En az rastlanılan malzeme tercihi beton olmuştur. 2020 yılına kadar Adalar'daki ana araçlı ulaşım biçiminin faytonlar ile olması da yol malzemesi olarak asfalt seçilmesinde önemli rol oynamıştır. Ancak günümüzde elektrikli araçlar ile birlikte bu durum değişebilir.

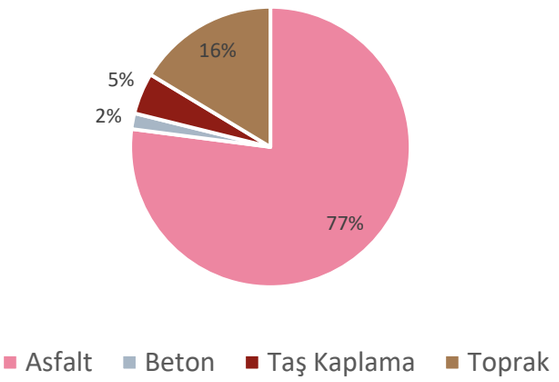

Grafik 89. Adalar Yol Malzemesi Dağılımı

Yol Malzemesi

Kınalıada

Kınalıda kapsamında yol malzemeleri incelenmiş toprak, taş kaplama, beton ve asfalt olarak 4 ayrı kullanım olarak başlıklara ayrılmıştır. Kent içi ulaşımda asfalt yol malzemesi tercih edilirken orman içi yollarda toprak yol kullanımlarının ağırlıklı olduğu gözlemlenmiştir.

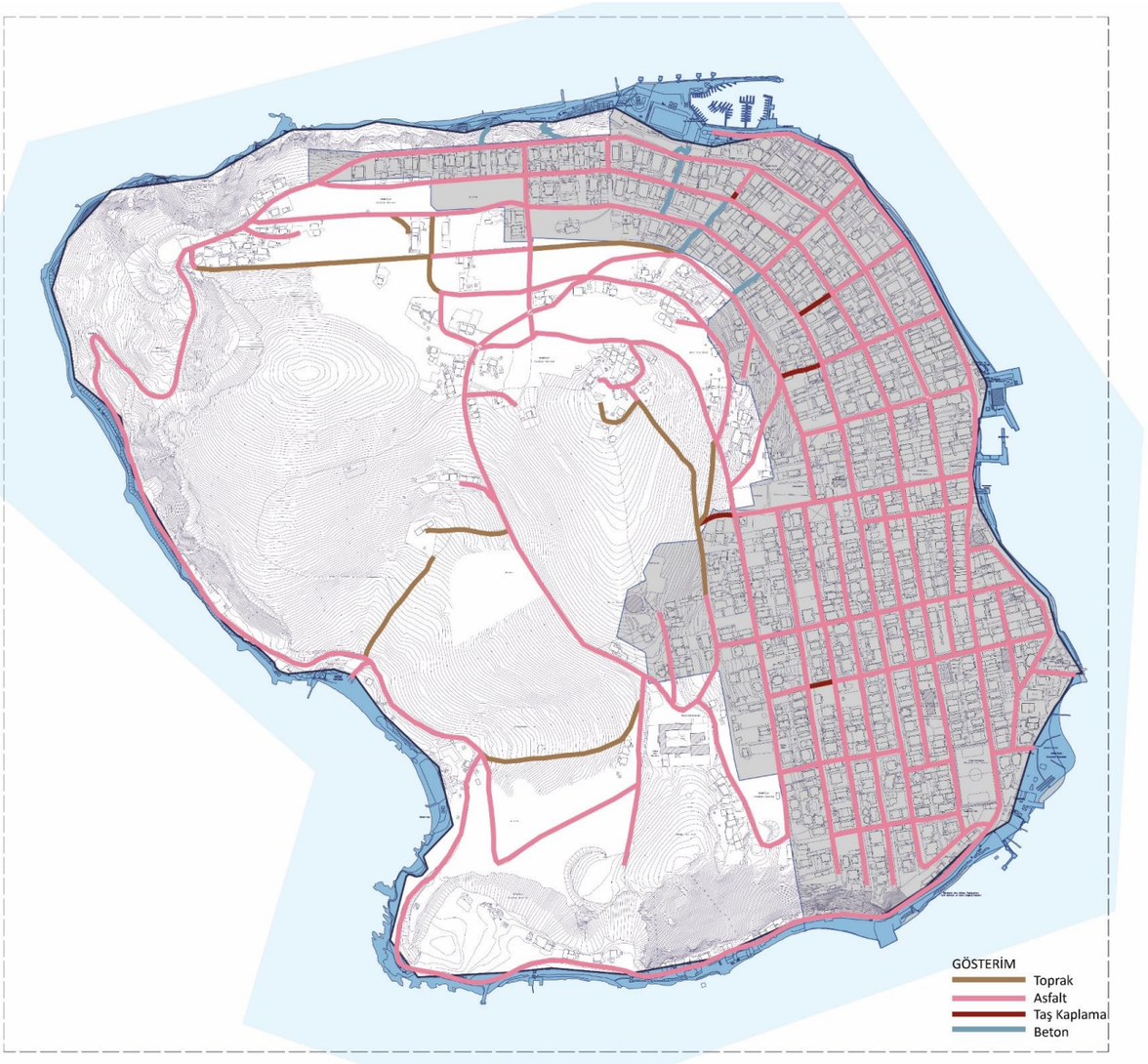

Şekil 318.Kınalıada Yol Malzemesi

Burgazada

Orman içi yollar dışında kentsel kullanıma hitap eden yollarda malzeme tercihinin büyük bir bölümü asfalttan oluşmaktadır. Kıyı bandında farklılaşan taş kaplama malzeme tercihi de yaya kullanımı için önemli aks oluşumlarını desteklemektedir.

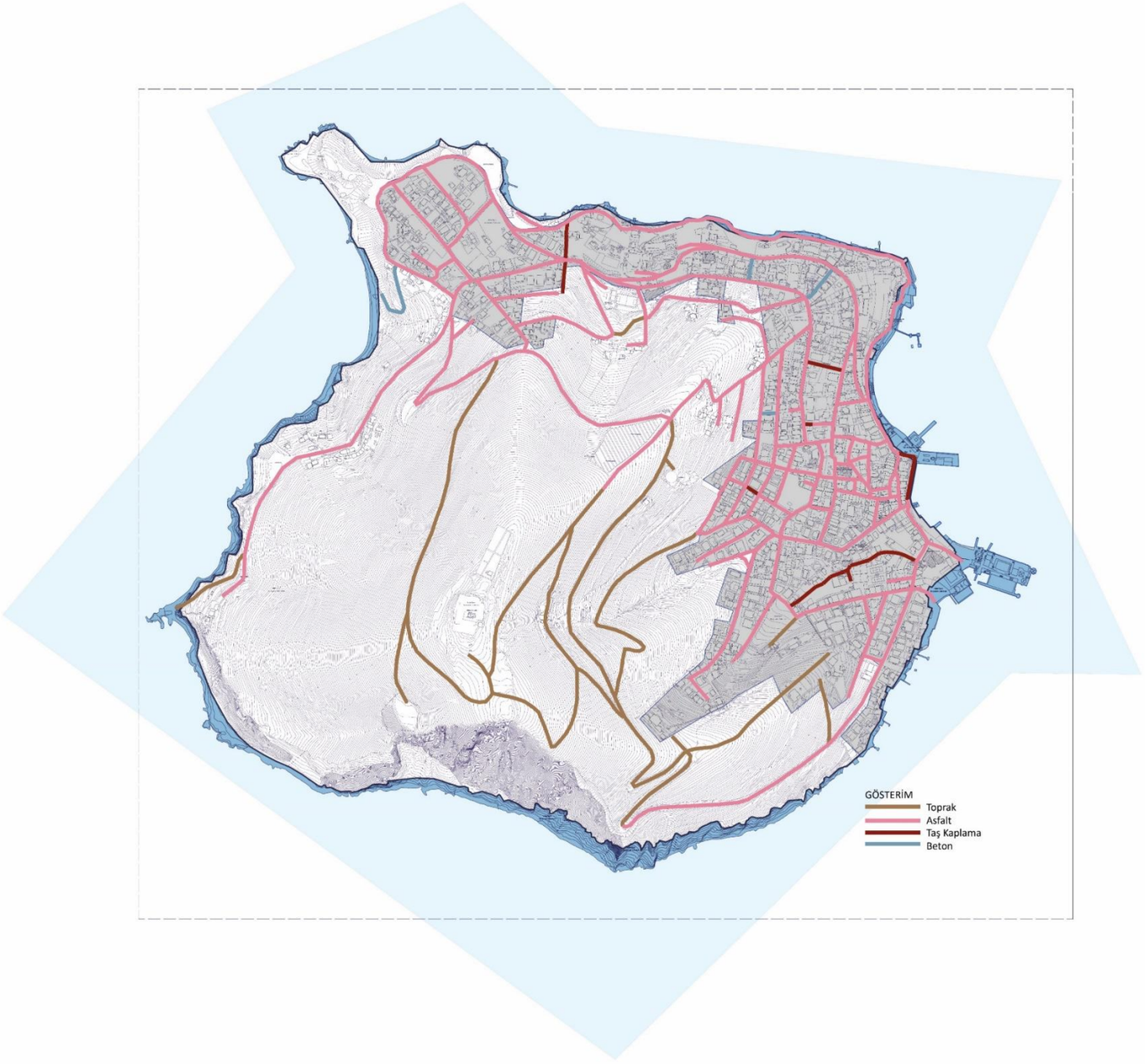

Şekil 319. Burgazada Yol Malzemesi

Heybeliada

Diğer adalara göre yol malzemesi tercihlerinde farklılık gösteren Heybeliada da İskeleye yakın ve iskele arkasındaki sokaklarda taş kaplama yolların kent içi ulaşımda kendine yer bulduğu tespit edilmiştir. Heybeliada'da diğer adaların aksine; yayaların sık kullandığı prestij aksları olarak tanımlanabilecek sokaklar asfalt yerine taş ile kaplanmıştır.

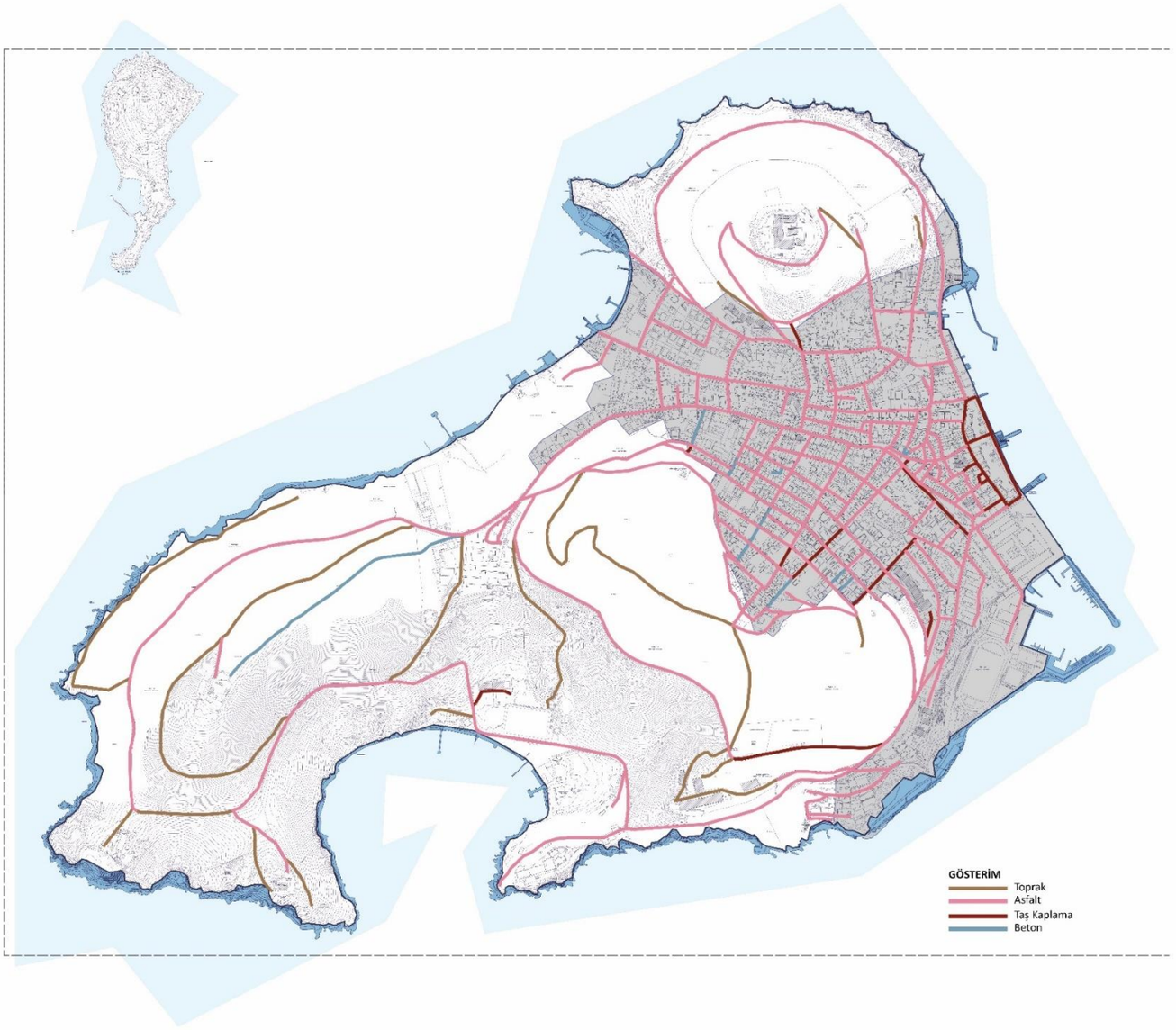

Şekil 320. Heybeliada Yol Malzemesi

Büyükada

Heybeliada da olduğu gibi Büyükada kapsamında da taş kaplama ve asfalt malzemelerin kent içi ulaşımda rol oynadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte sahil bandında yaya hareketliliğini yönlendiren ve genellikle taş kaplama olarak tanımlanan yol akslarına rastlanılmıştır.

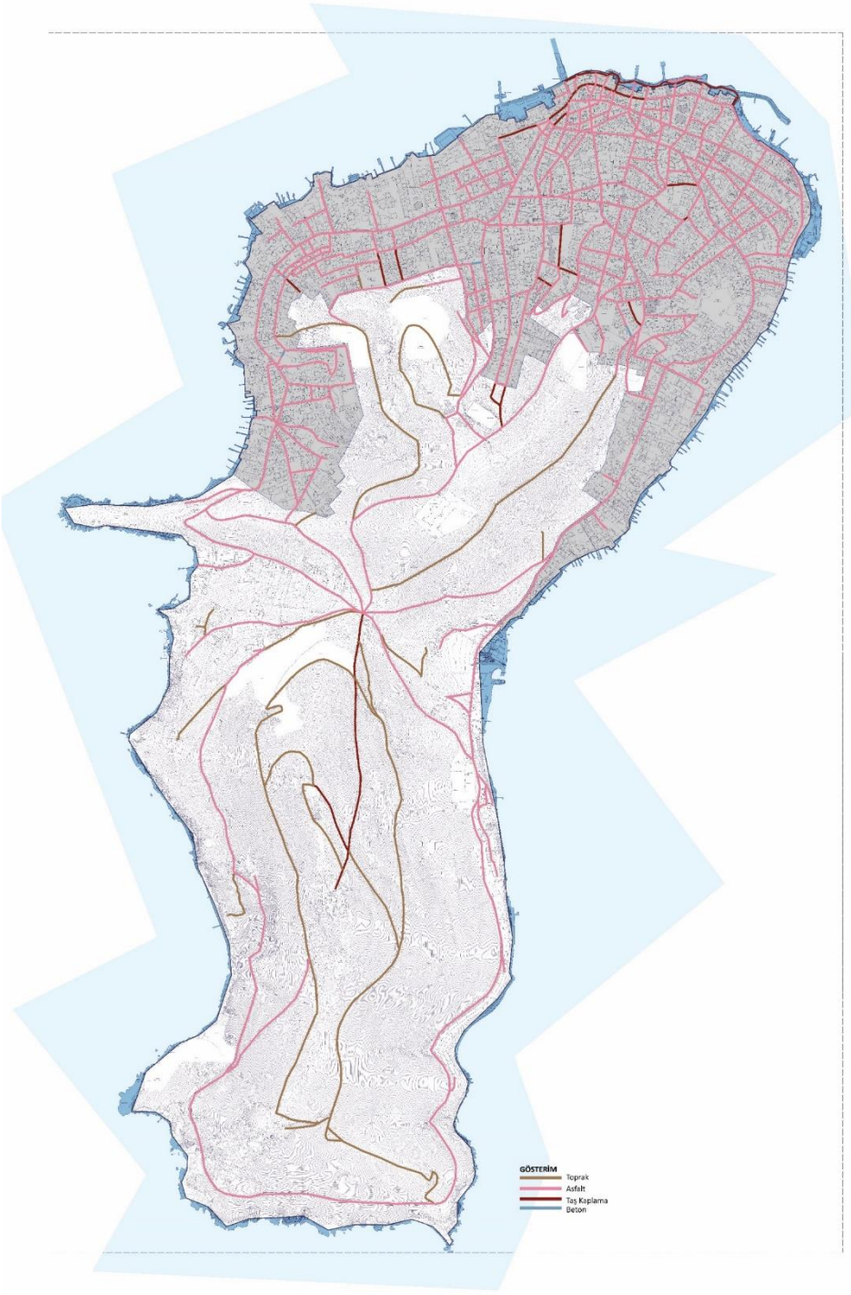

Şekil 321. Büyükada Yol Malzemesi

Tüm adaların yol ağı malzeme perspektifinde incelendiğinde;

- Ağırlıklı olarak asfalt malzemenin kullanıldığı ve geçmişteki fayton kullanma alışkanlıklarının etkin olduğu görülmektedir.
- Yol kaplama malzemesi ile yol eğimi arasında bir korelasyona rastlanmamıştır.
- Kentsel sit alanları dışı yollarda, toplu taşıma güzergahı olmaması durumlarında sıklıkla stabilize yollara rastlanmaktadır.
- Taş kaplama uygulamaları ise genellikle yerleşme çekirdeğinde ve prestijli kıyı akslarında kullanılmaktadır.
- Özellikle deniz kenarı olan kamusal açık alanlarda bakım ve onarımı kolay olduğu için asfalt kullanımına gidildiği gözlemlenmiştir.

Fotoğraf 78. Adalar'da Yol Kaplama Malzemesi Örnekleri

Yol Geometri Karakteri

Adalar'daki yol geometri karakteri incelemesi değerlendirilirken alan çeperinden yerleşim merkezine doğru tanımlı bir yol karakter dokusu oluşturulması hedeflenmiştir.

Yol karakter analizi doğrultusunda 4 ana parametre incelenmiştir;

- Yerleşme Çeperi Yol Dokusu / Doğrusal / Seyrek
- Yerleşme Merkezi Yol Dokusu / Az Doğrusal / Yoğun
- Yerleşme Çeperi / Organik
- Orman içi / Organik

Yerleşim çeperinde bulunan lineer bir aks oluşturan ve sistematik kurgulanmış yol ağları 'Yerleşme Çeperi Yol Dokusu / Doğrusal / Seyrek' olarak değerlendirilirken daha kıvrımlı ve düzeniz yol oluşumlarını destekleyen kısımlarda 'Yerleşme Merkezi Yol Dokusu / Az Doğrusal / Yoğun' tanımlaması yapılmıştır. Yerleşim merkezinden uzak çeper kısımlarda bulunan ve orman içi yol özelliğine yakın bölgelerde ise 'Yerleşme Çeperi / Organik' lejant kullanımı uygun görülmüştür.

Kınalıada

Yol kurgusu bakımından diğer adalara göre daha düzenli ve sistematik bir yapıya sahip olan Kınalıada'da yol karakteri kategorisi değerlendirildiğinde kent içi yolların büyük bir çoğunluğu doğrusal bir sistemde kurgulanırken orman içi yollar ve organik dokuya sahip kent içi yollar kullanım olarak birbirine benzerlik (yaya kullanımı ağırlıklı dar yollar) göstermektedirler. (Şekil 257)

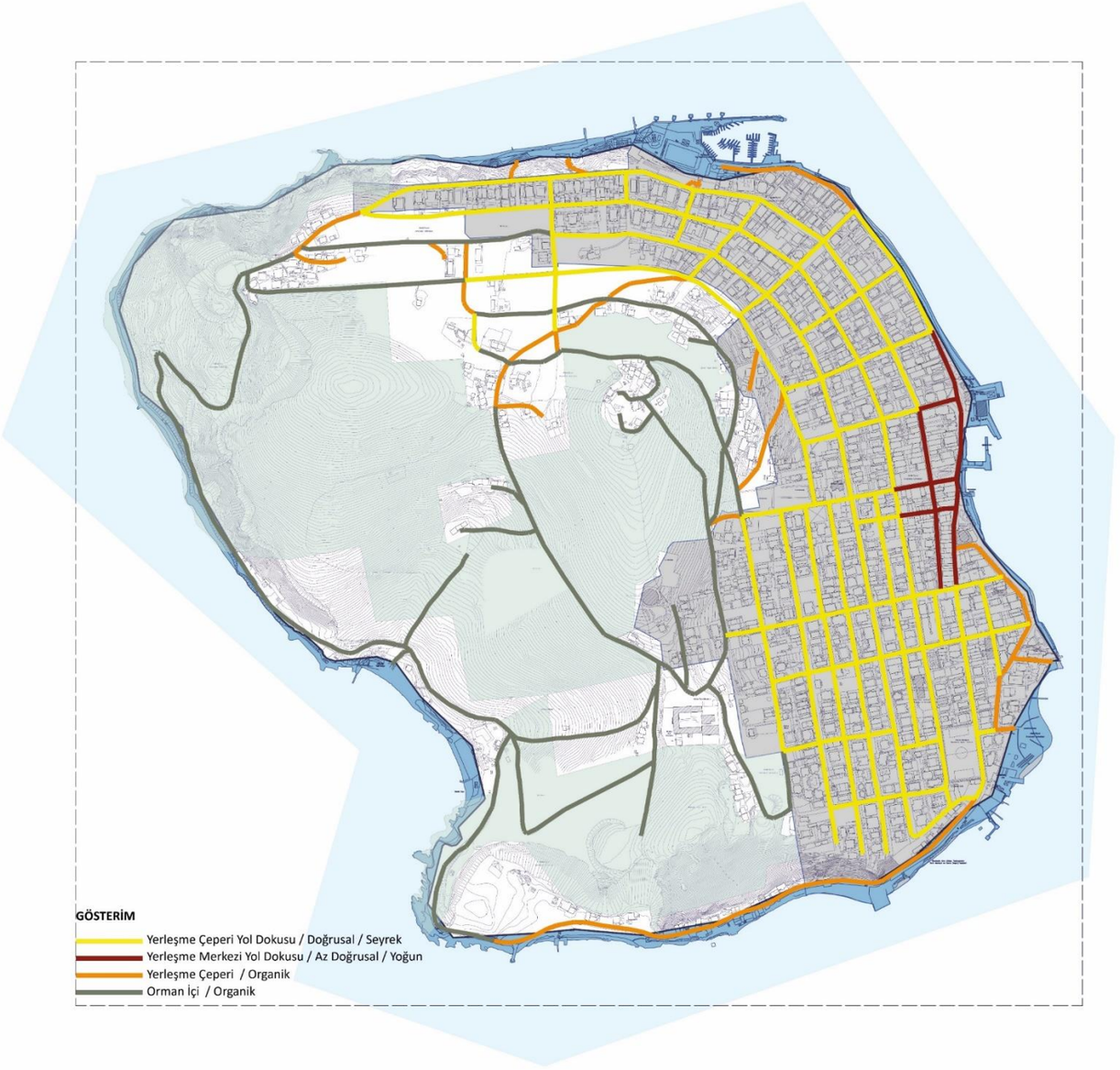

Şekil 322 Kınalıada Yol Karakteri

Burgazada

Doğrusal, organik ve orman içi olarak 3 alt başlıkta değerlendirilen yol karakteri analizi doğrultusunda elde edilen verilen sonucu özellikle merkez kısmında lineer bir ulaşım sistemi görülürken merkezden uzaklaştıkça bu durum yerini organik dokuya bırakmaktadır.

Özellikle Mehtap Sokak ve Çınarlık Sokaklarının kendine has dokusu alanın yol karakterinin bizlere en iyi yansıtan örnekler olarak karşımıza çıkmaktadır. (Şekil 258)

Şekil 323. Burgazada Yol Karakteri

Heybeliada

Yerleşim merkezinin bulunduğu alanlarda genellikle birbirini dik kesen planlı bir yol dokusu gözlemlenirken diğer adalarda da olduğu gibi merkezden uzaklaştıkça bu doku kendini organik yapıya bırakmaktadır. Adanın topoğrafik yapısının yayaları sadece Refah Şehitleri Caddesi'nin omurgasını oluşturduğu vadiden yürümeye mecbur etmesidir. Bu yüzden Heybeliada ulaşım ağı morfolojik olarak bir balık kılçığına benzemektedir.

Şekil 324. Heybeliada Yol Karakteri

Büyükada

Yol kurgusu ve düzensiz aks oluşumları nedeniyle kent içi kullanımda organik yol yapısı ve lineer yol yapısının beraber oluştuğu bir yapı gözlemlenmektedir. Gerek yol bağlantılarının sorunları gerekse de yol genişliklerinin belirli bir düzen sağlayamaması bu düzensizliğin en temel sebeplerinden biridir.

Şekil 325. Büyükada Yol Karakteri

Sedef Adası

Yüz ölçümü bakımından en küçük ada konumundaki Sedef Adasında yol geometri karakteri olarak genellikle eğime paralel yollar bulunması sebebiyle; analizin yöntem kısmında da belirtilen tanımlamalara göre yolların büyük bir çoğunluğu doğrusal olarak nitelendirilmiştir.

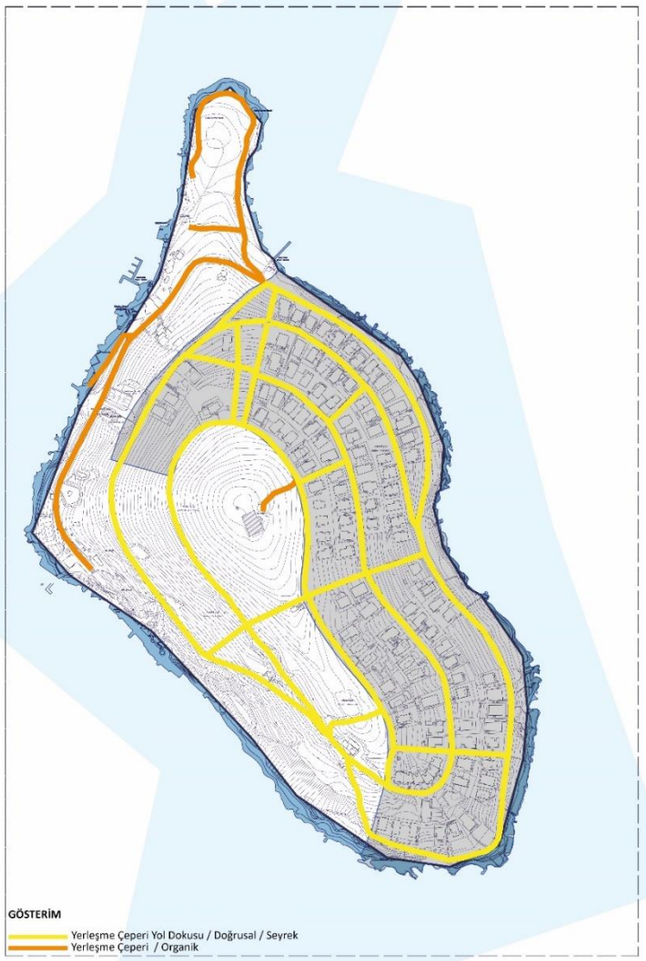

Şekil 326. Sedef Adası Yol Geometri Karakteri

Tüm Adalar yol ağı geometrik özellikleri bakımından değerlendirildiğinde:

- Yerleşme merkezlerinin (iskele arkası) doğrusal ve düzensiz olduğu(Kınalıada hariç)
- Çepere doğru kentsel sit alanları genelinin doğrusal ve düzenli olarak tanımlanabileceği
- Orman ile kentsel sit arasındaki geçiş bölgelerinde organik yol geometrilerinin olduğu
- Orman içi yolların tamamen doğal yapıya, (ağaç varlığı-eğim vb.) uyumlu organik yolları olduğu

Söylenebilir.

Ticaret / Konut Kullanım Cephesine Göre Karakter Değiştiren Akslar

Konut fonksiyonlarından farklı olarak zemin kat kullanımlarının farklılaşması yayalar için daha ilgi çekici alanlar olarak görülmektedir. Bu alanlar hem m2 düşen insan bakımından hem de kullanım bakımından daha yoğun alanlar olarak kullanılmaktadır.

Bu tür ulaşım ağlarında yol genişlikleri, kaldırımlarının varlığı, kent mobilyalarının yeterli olması oldukça önemlidir.

Bu analiz doğrultusunda da zemin kat kullanımı ticaret olan yapıların cephe aldığı ulaşım sistemleri tespit edilmiştir.

Önerilerin geliştirilmesi aşamasında da bu bölgelerin özel olarak ele alınmasında fayda olacaktır.

Kınalıada

Özellikle iskele meydanı ve çevresinde kümelenen ticari birimlerin oluşturduğu insan yoğunluğu ile bu alan içerisinde bulunan yol akslarının da önemi artmaktadır.

Hem kaldırımların işlevsiz kullanılması (bisiklet ve elektrikli araçların bu alanlara park edilmesi ve kaldırım kullanımını işgal ediyor olması) hem de yol genişliklerinin yoğunluk kapasitesini taşıyabilme potansiyelinin düşük olması Kınalıada kapsamında sorunlar teşkil etmektedir.

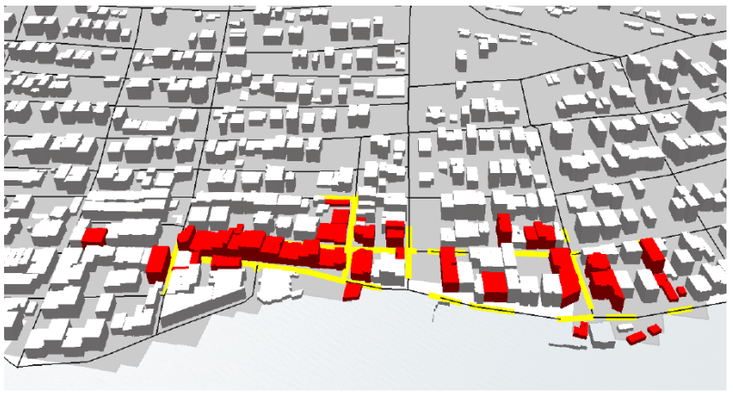

Şekil 327.Kınalıada Ticari Kullanıma Cephe Olan Yollar Modellemesi

Fotoğraf 79.Ticari cephe ve kaldırım birleşimi detay fotoğrafları

Fotoğraf 80.Ticaret/Konut Kullanımına Cephesi Olan Yollar

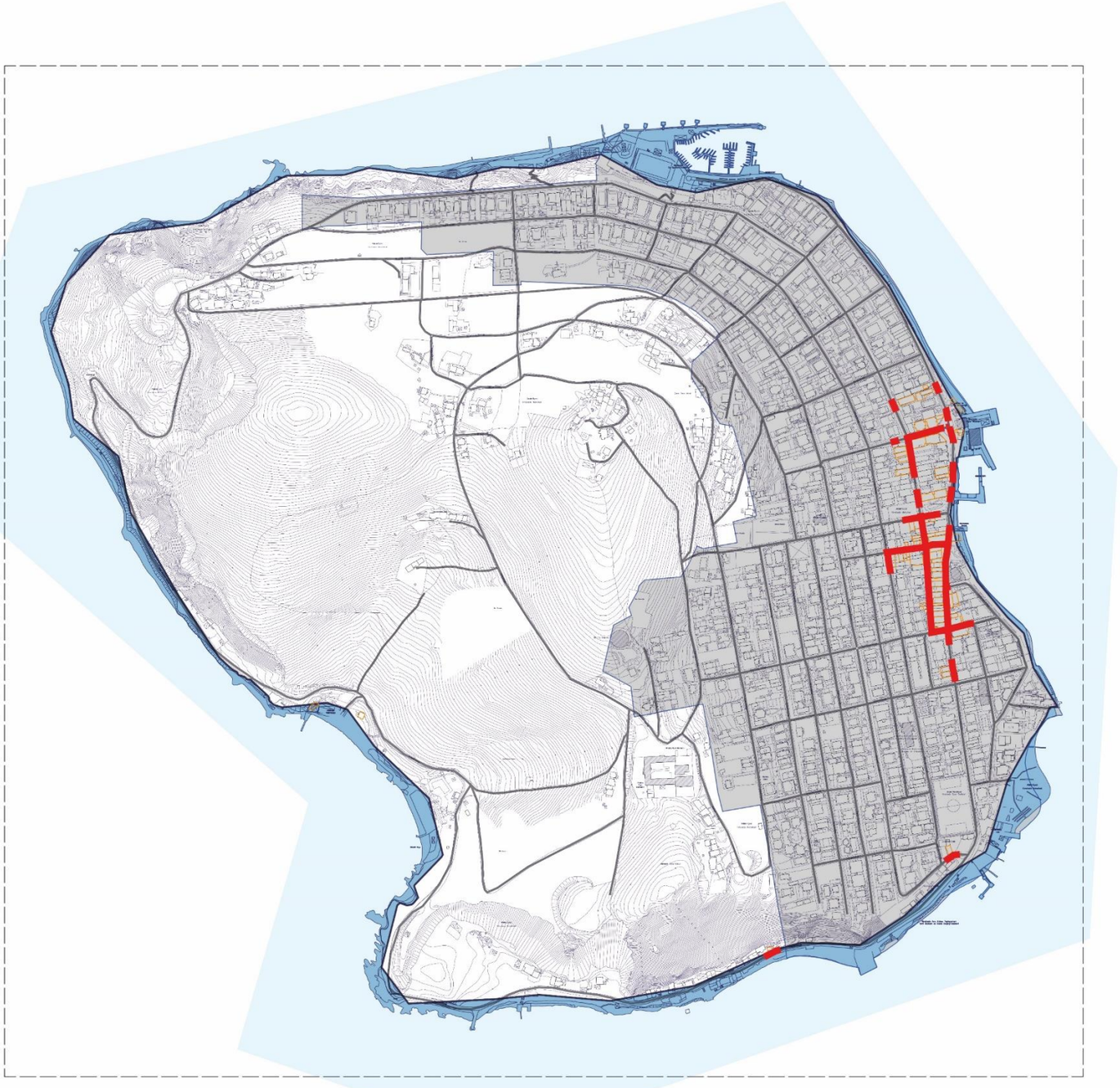

Şekil 328. Kınalıada Ticari Kullanıma Uygun Yollar

Burgazada

Kıyı kenar bandında yoğunlaşan, zemin kat kullanımı ticaret olan yapıların cephe olduğu yollar tespit edilmiştir. Bu alanların kullanımı diğer bölgelere göre farklılık gösteriyor olması nedeniyle hem yoğunluk hem de yol kullanımı olarak farklılıklar göstermektedir.

Şekil 329.Burgazada Ticari Kullanıma Cephe Olan Yollar Modellemesi

Şekil 330. Ticaret Kullanımına Cephesi Olan Yollar

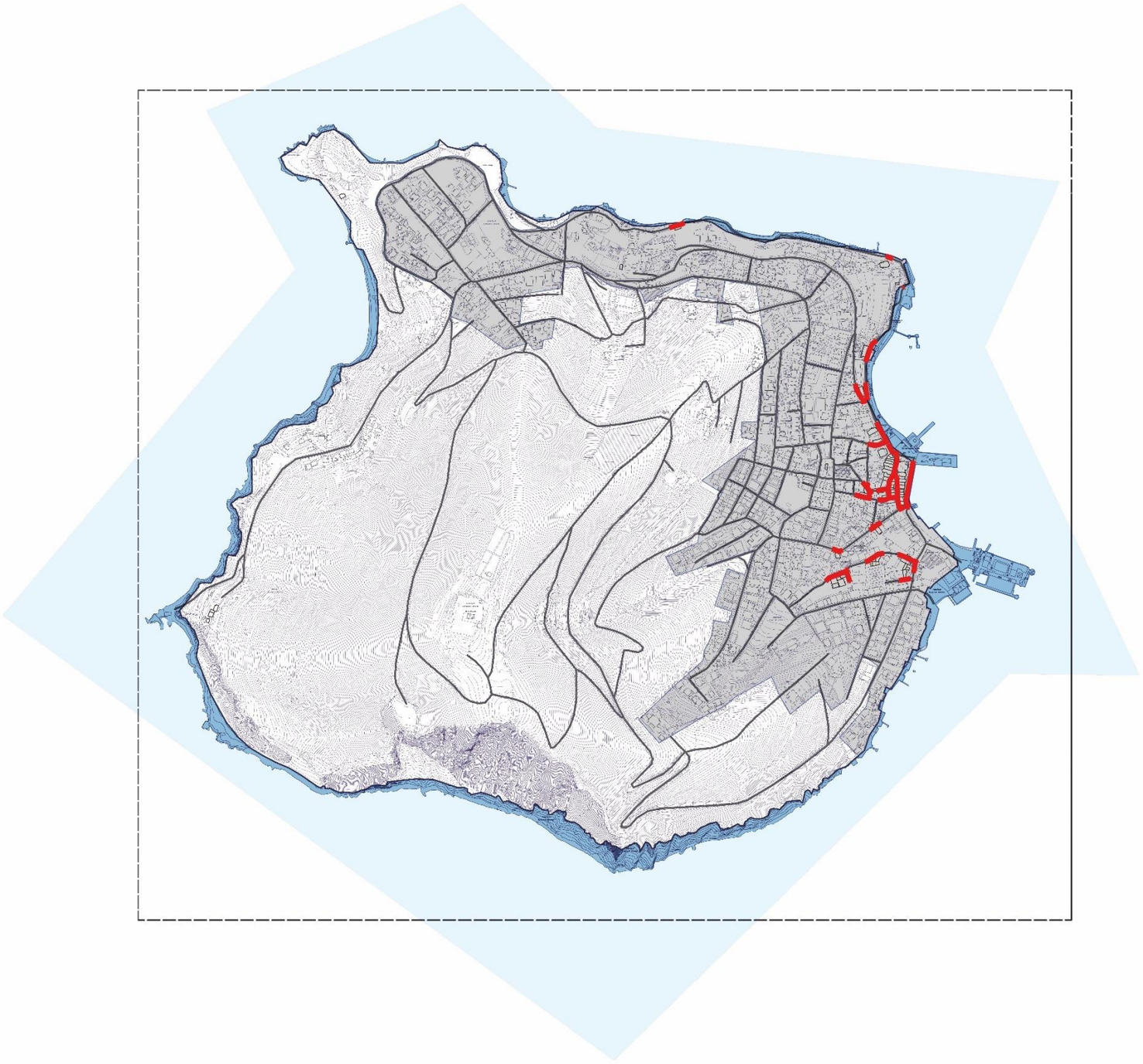

Şekil 331. Burgazada Ticaret/Konut Kullanımına Cephesi Olan Yollar

Heybeliada

Özellikle kıyı kesiminde yoğunlaşan ticari birimlerin fazlalığı ve bunun akabinde oluşan taşıt ve yaya trafiği Adalar ilçesi için özellikle de yaz aylarında sorun teşkil edebilecek durumların başındadır.

İskeleye yakın olması ve vapur iniş binişlerinde yaşanan yoğunluğun bu alanla yakın bir konumda bulunuyor olması da burada bulunan yol akslarının önemini daha da arttırmaktadır.

Yapılan analizler sonucu bu alanda bulunan yollarda kaldırım eksikliği göze çarpmaktadır. Kaldırımlar ya ticari birimlerin birer kullanım alanı olarak görev almakta ya da bisiklet ve elektrikli araçların park alanı olarak kullanılmaktadır. Bu kapsamda konforlu bir yürüyüş imkânının kısıtlanması söz konusu olmaktadır.

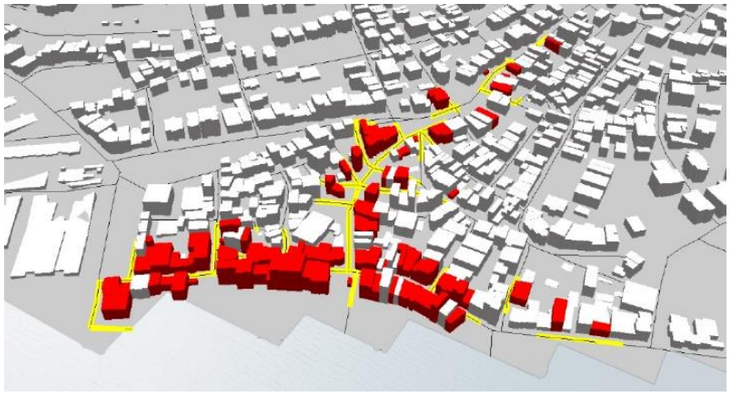

Şekil 332.Heybeliada Ticari Kullanıma Cephe Olan Yollar Modellemesi

Şekil 333. Ticaret Kullanımına Cephesi Olan Yollar

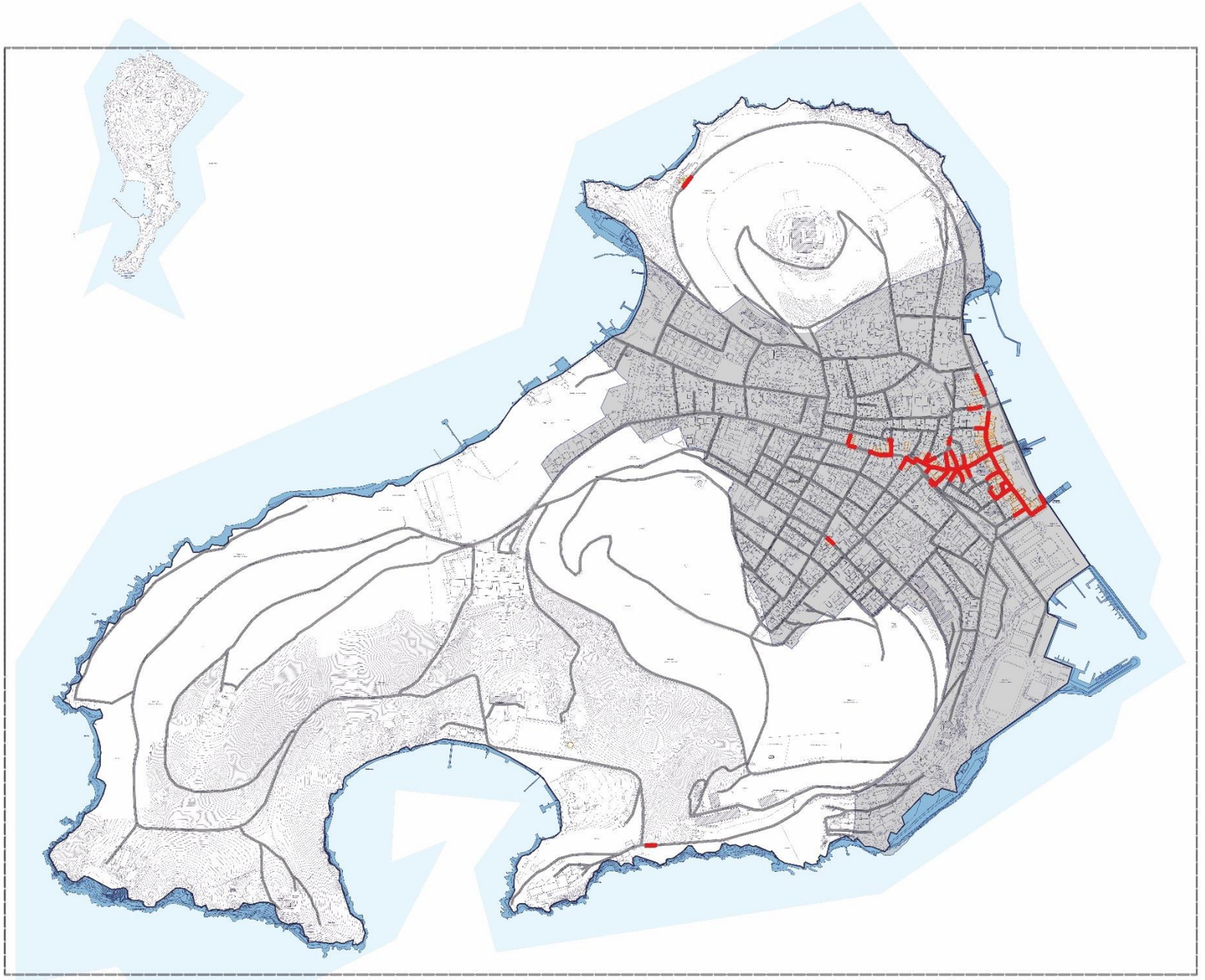

Şekil 334. Heybeliada Ticaret Kullanımına Uygun Yollar

Büyükada

Büyükada'nın yüz ölçümü bakımından en büyük ada olması ve nüfus bakımından diğer adalara göre daha yüksek kapasite taşıması nedeniyle ticaret kullanımlarının da yoğun olmasına ortam hazırlamaktadır. Yoğun ticaret bölgeleri beraberinde getirdiği nüfus ile çok fazla kullanılan birer cazibe merkezi haline gelmektedir. Bu alanlardaki yol genişlikleri, kaldırım kullanımları gibi faktörler ulaşım anlamında önem taşımaktadır. Bu kapsamda ticari bölgelere cephesi olan yol bağlantıları tespit edilmiştir. Pek çok yolda kaldırım kullanımlarını bisikletli ve elektrikli araçların işgal ettiği gözlemlenirken yürüme açısından yol genişliklerinin yetersiz kaldığı gözlemlenmiştir.

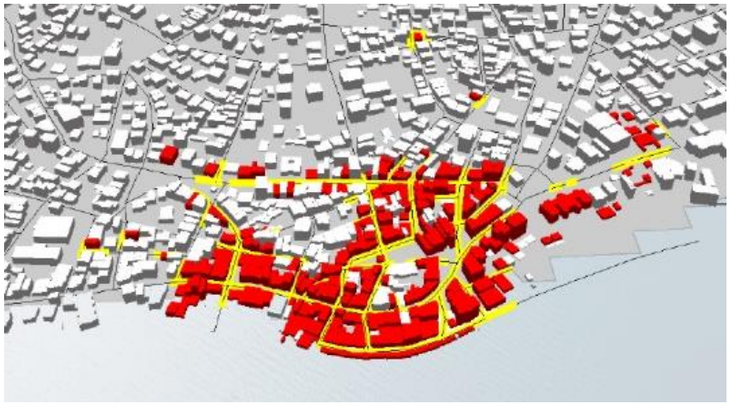

Şekil 335.Büyükada Ticari Kullanıma Cephe Olan Yollar Modellemesi

Fotoğraf 81. Ticari Kullanıma Cephesi Olan Yollar

Şekil 336. Büyükada Ticaret Kullanımına Uygun Yollar

Yol Uzunluğuna Göre Karakter

Yol uzunluğuna göre karakter incelemesi yapılırken sokak isimlerinin oluşturduğu akslar belirlenmiş ve total uzunlukları;

- (0-50)m
- (50-200)m
- (200-500)m
- (500-1000)m
- (1000-6000)m

Olacak şekilde 5'li bir lejant sistemiyle skalaya sokulmuştur. Kırmızı tonları daha kısa aksları ifade ederken sarı tonlarına geçildikçe aks uzunlukları artmaktadır.

Total yol ağı uzunlukları;

- Kınalıada: 22.221 m
- Burgazada: 20.086 m
- Heybeliada: 33.265 m
- Büyükada: 63.097 m
- Sedef Adası: 6.368 m

Kınalıada

Diğer adalarla kıyaslandığında ulaşım sistemi anlamında daha sistematik bir yapıya sahip olan Kınalıada'da yol uzunluğu bakımından en dikkat çeken aks Fazıl Ahmet Aytaç Sokağıdır. 1942 metre uzunluğuna sahip sokak Kınalıada'nın en uzun yolu konumundayken Narçiçeği Sokak ve Heybetli Sokakta Kınalıada kapsamında hem kullanım olarak hem de uzunluk olarak dikkat çeken diğer yollarıdır.

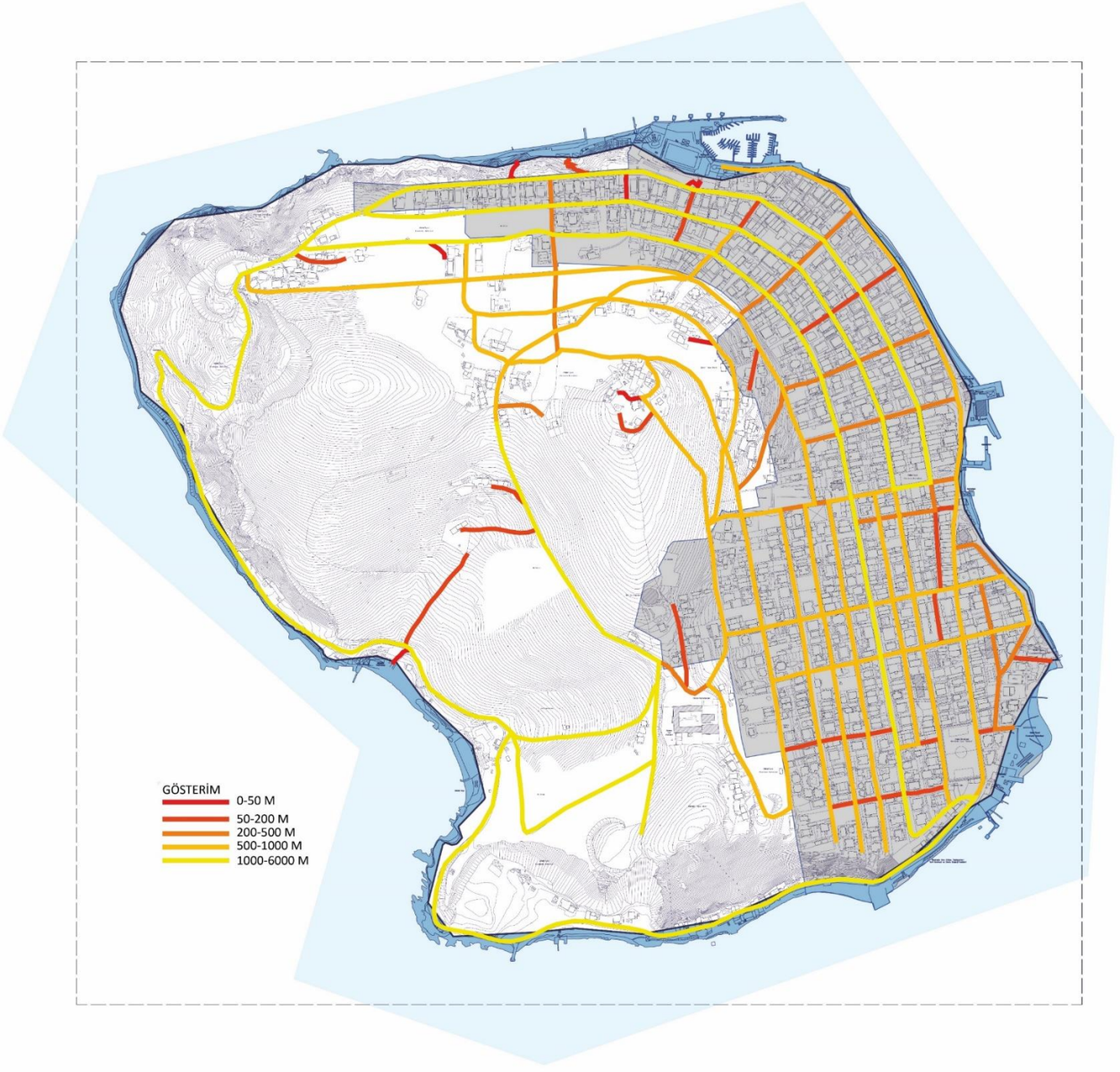

Şekil 337. Kınalıada Yol Uzunluğu

Burgazada

Kınalıada ile kıyaslandığında belirli bir aksın devamlılığının pek fazla rastlanmamıştır.

Burgazada'da Gezinti Caddesi(1256m) ve Gönüllü Caddesi(1125m) olarak isimlendirilmiş yollar en uzun yollar olarak belirlenirken Büyük Çamlık Yolu ve Barbaros Hayrettin Caddesi de bu yollara eş değer nitelikler taşımaktadır.

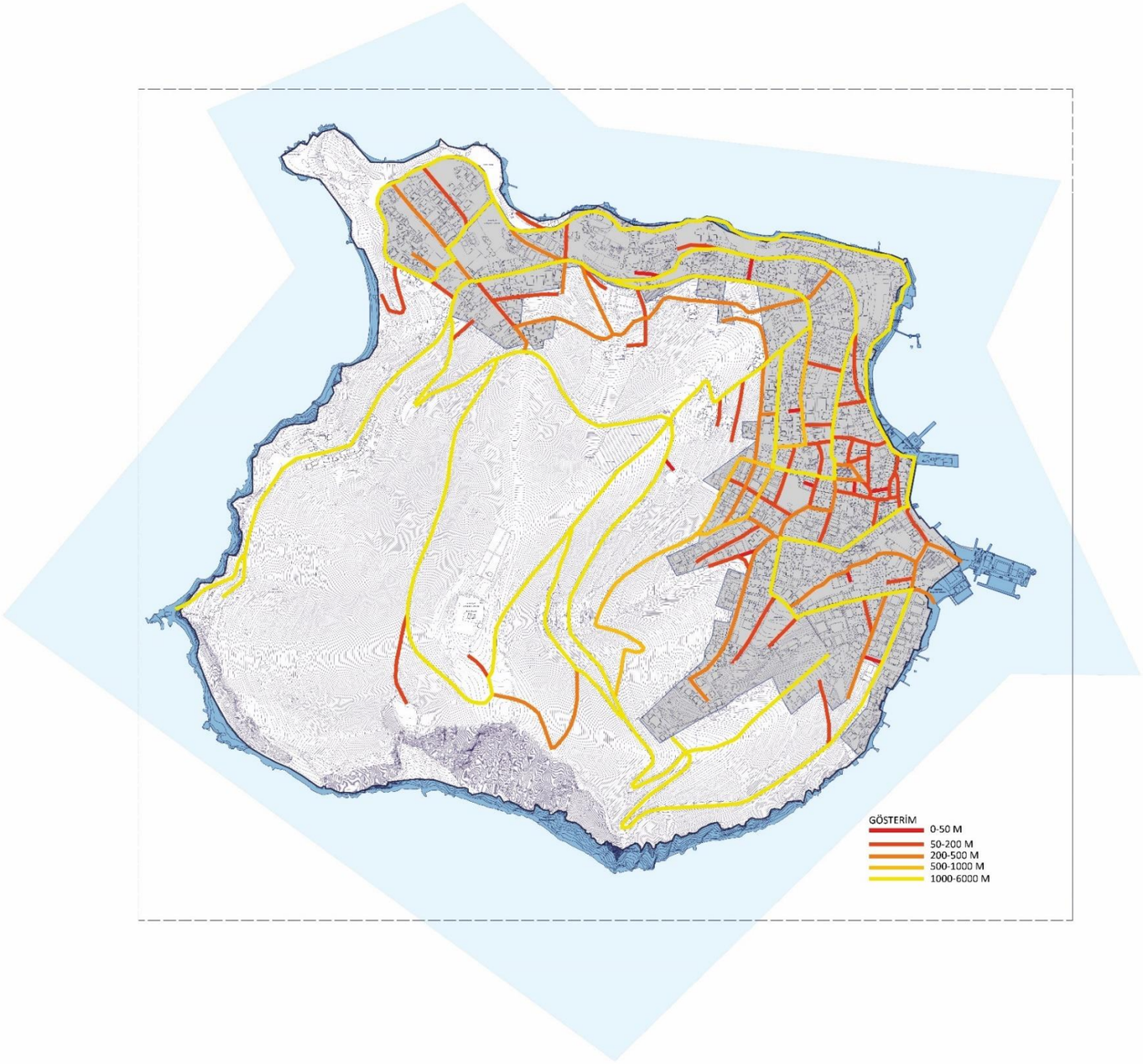

Şekil 338. Burgazada Yol Uzunluğu

Heybeliada

Özellikle kent dışı ulaşımda yol uzunluklarının dikkat çektiği görülürken Alp Görüngen Yolu ve Çam Limanı Yolu olarak bilinen akslar en uzun yollar olarak tespit edilirken kent içi ulaşımın en önemli ulaşım ağlarından biri olan Refah Şehitleri Caddesi de 1097 metre ile en uzun yollar arasında yer almaktadır.

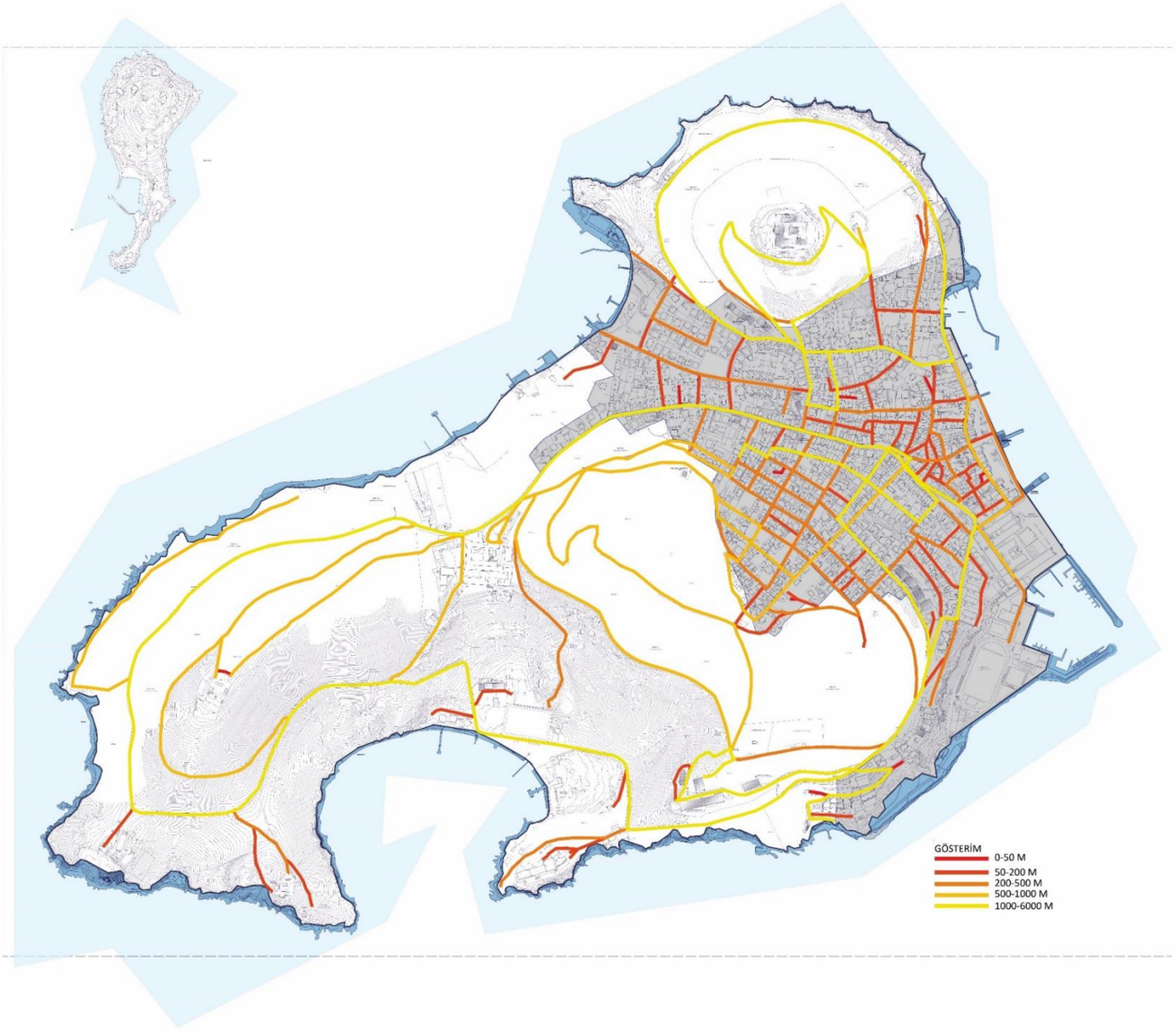

Şekil 339.Heybeliada Yol Uzunluğu

Büyükada

Adalar ilçesinin en uzun yoluna sahip olan Büyükada da 5914 metre ile Büyük Tur Yolu bu özelliği üstlenmektedir. Yine Yılmaz Türk Caddesi (2399m) Çarkıfelek Caddesi (2000m) ve Aşıklar Yolu (1548m) olarak bilinen yollarında uzunluk anlamında Büyükada'da dikkat çeken akslar olarak tespit edilmiştir.

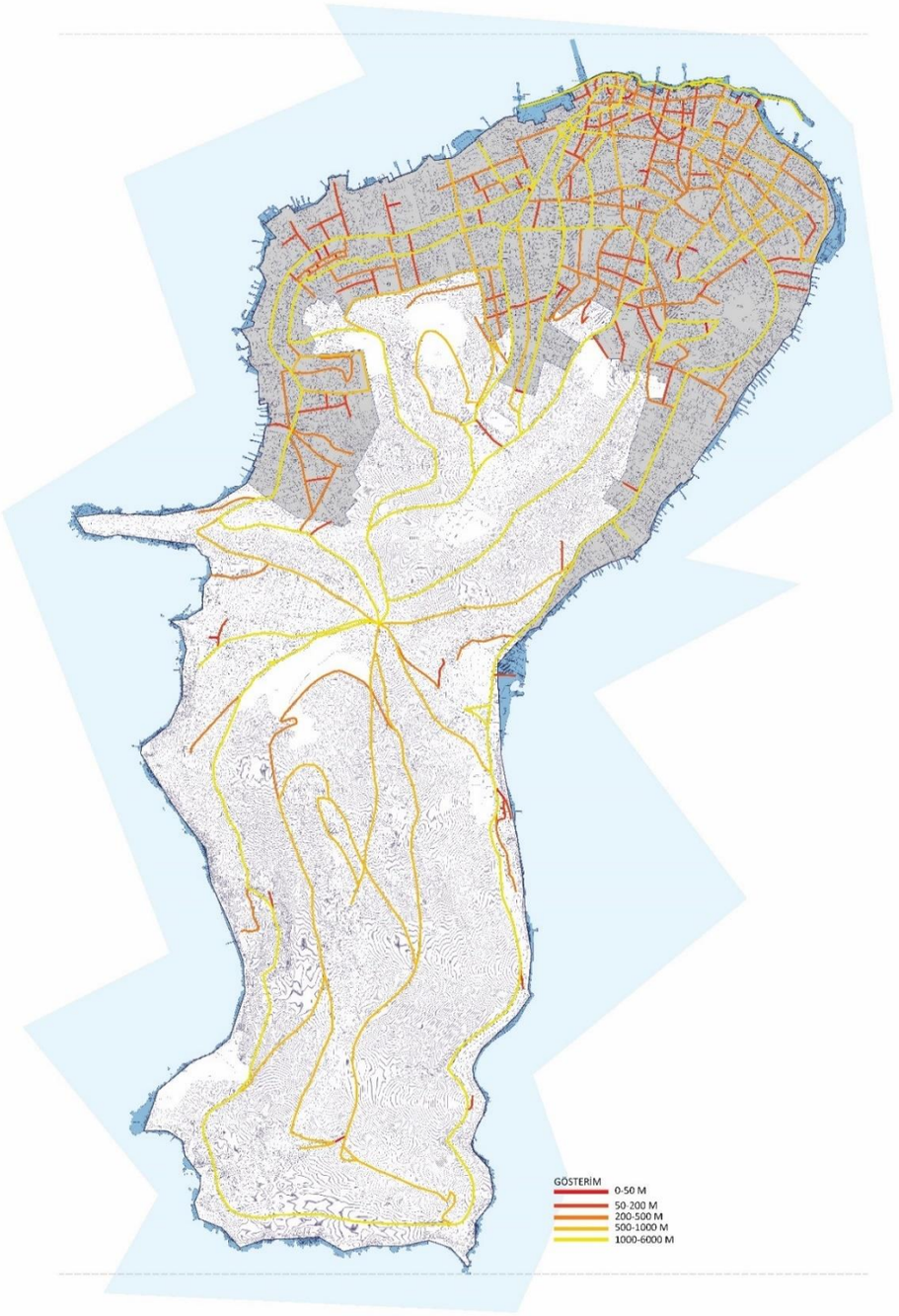

Şekil 340. Büyükada Yol Uzunluğu

Sedef Adası

Adanın büyük bir kısmı (500-1000)m yol uzunluğu skalasında bulunurken 840 m ile adanın en uzun aksı Yaşar Yokuşu Sokağı olmuştur. Reyan Şehsuvaroğlu ve Fethi Ahmet Paşa Sokakları da Sedef adası için önemli yol aksları olarak nitelendirilmektedir.

Şekil 341.Sedef Adası Yol Uzunluğu

Çıkmaz Sokaklar

Adalar ilçesi bazında yapılan analiz sonucu çıkmaz yol aksları tespit edilmiştir. Merdivenli ve merdivensiz olarak 2 çeşit çıkmaz tipi bulunmaktadır.

Kınalıada

Kınalıada kapsamında genellikle kıyı kenar bandında ve kent dışı ulaşımda görülen çıkmaz sokaklar toplamda 24 adet olarak belirlenmiştir.

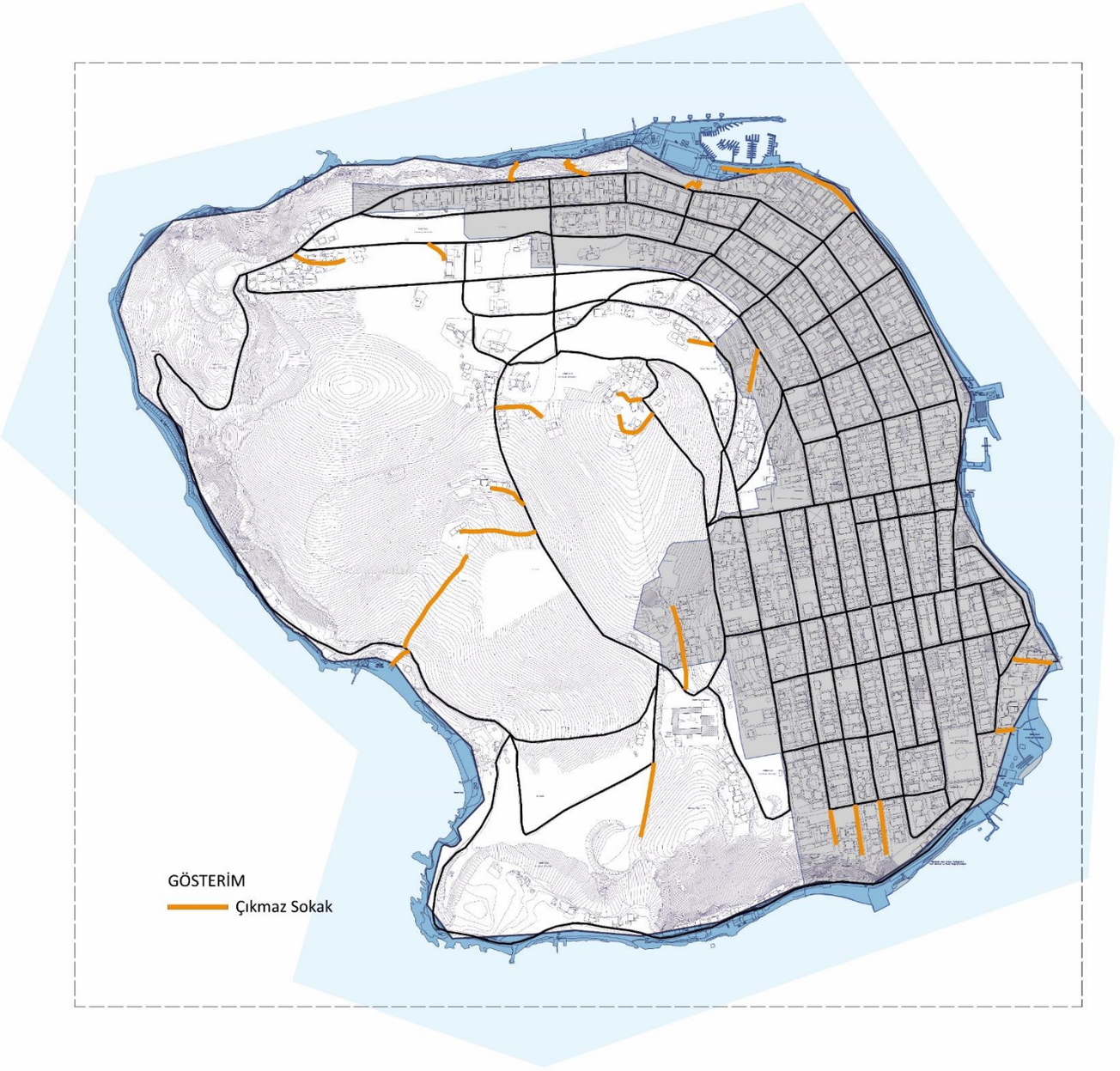

Şekil 342. Kınalıada Çıkmaz Sokaklar

Burgazada

Orman içi yolların büyük bir çoğunluğunda ve iskele yakınlarında konumlanan çıkmaz sokaklar Burgazada için karakteristik bir özellik ortaya koymaktadır.

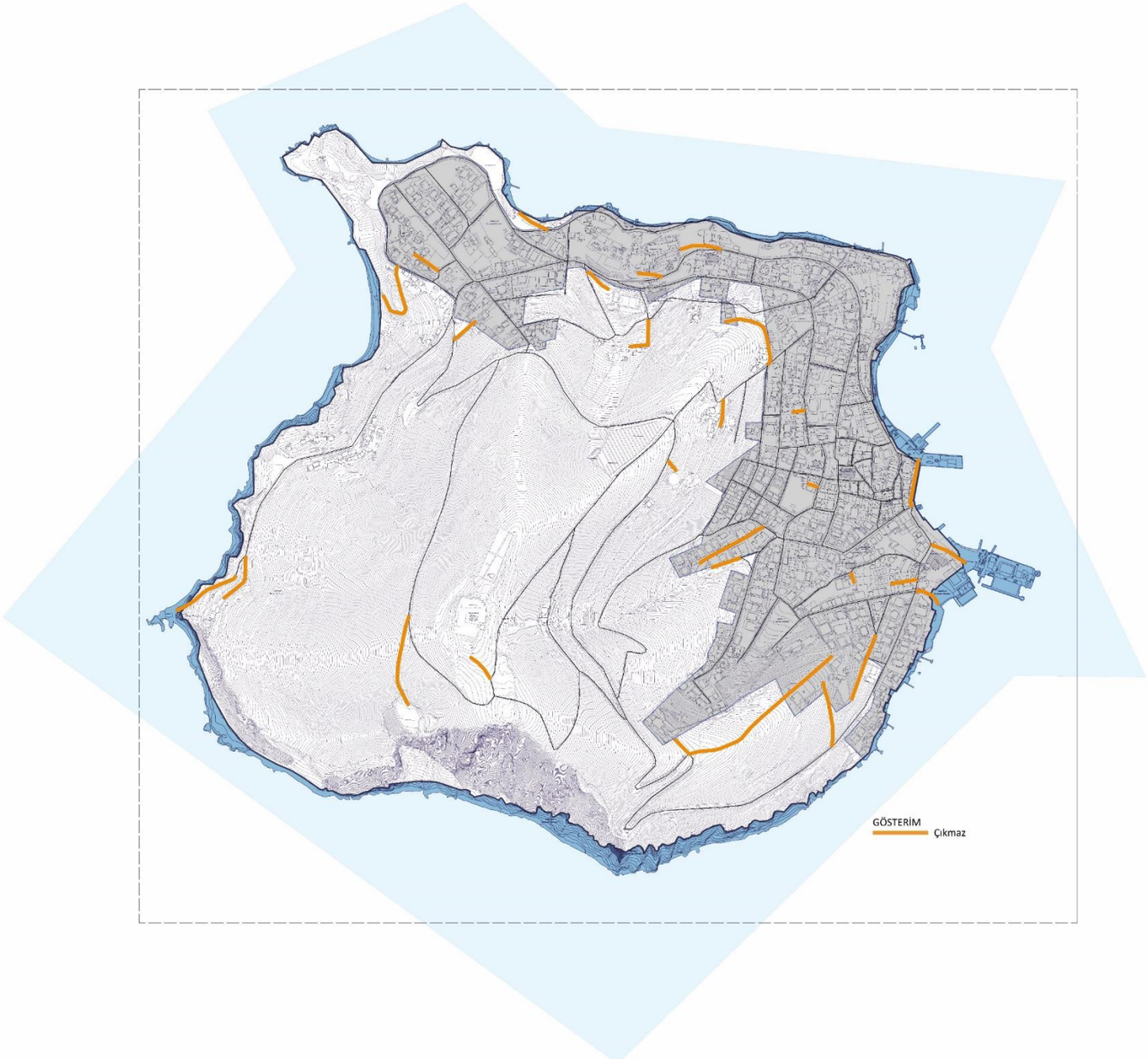

Şekil 343. Burgazada Çıkmaz Sokaklar

Heybeliada

Diğer adalardan farklı olarak kent iç ulaşımda da çıkmaz sokakları bünyesinde barındıran Heybeliada Büyükada'dan sonra en fazla çıkmaz sokak içeren ada konumundadır.

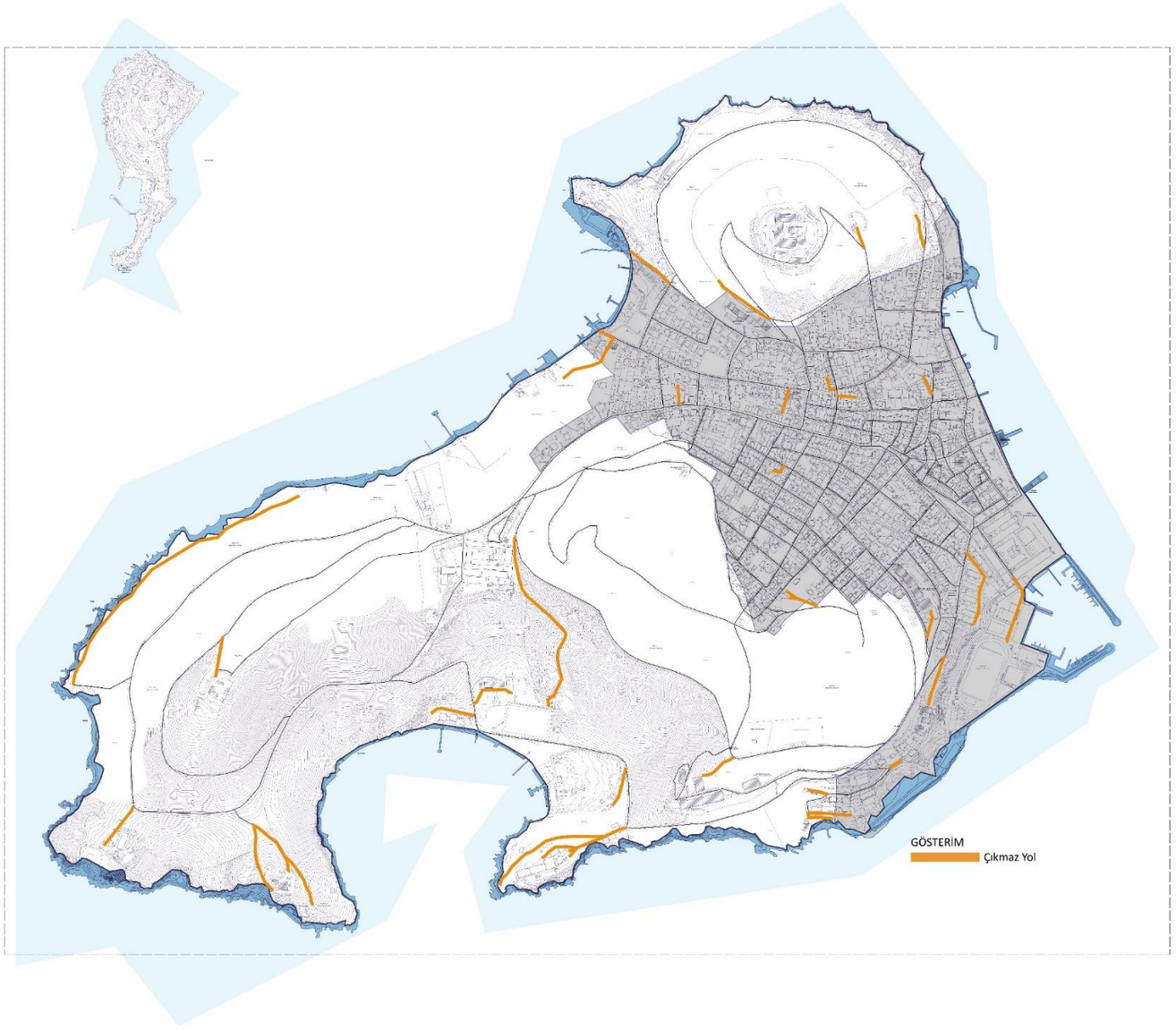

Şekil 344.Heybeliada Çıkmaz Sokaklar

Büyükada

Gerek yüz ölçümü gerekse de ulaşım sisteminin diğer adalara göre farklılık göstermesinde kaynaklı olarak en fazla çıkmaz sokağa sahip (66) ada konumunda olan Büyükada da özellikle kıyı kenarlarda ve orman içi yollarda çıkmaz sokaklara rastlanılmıştır.

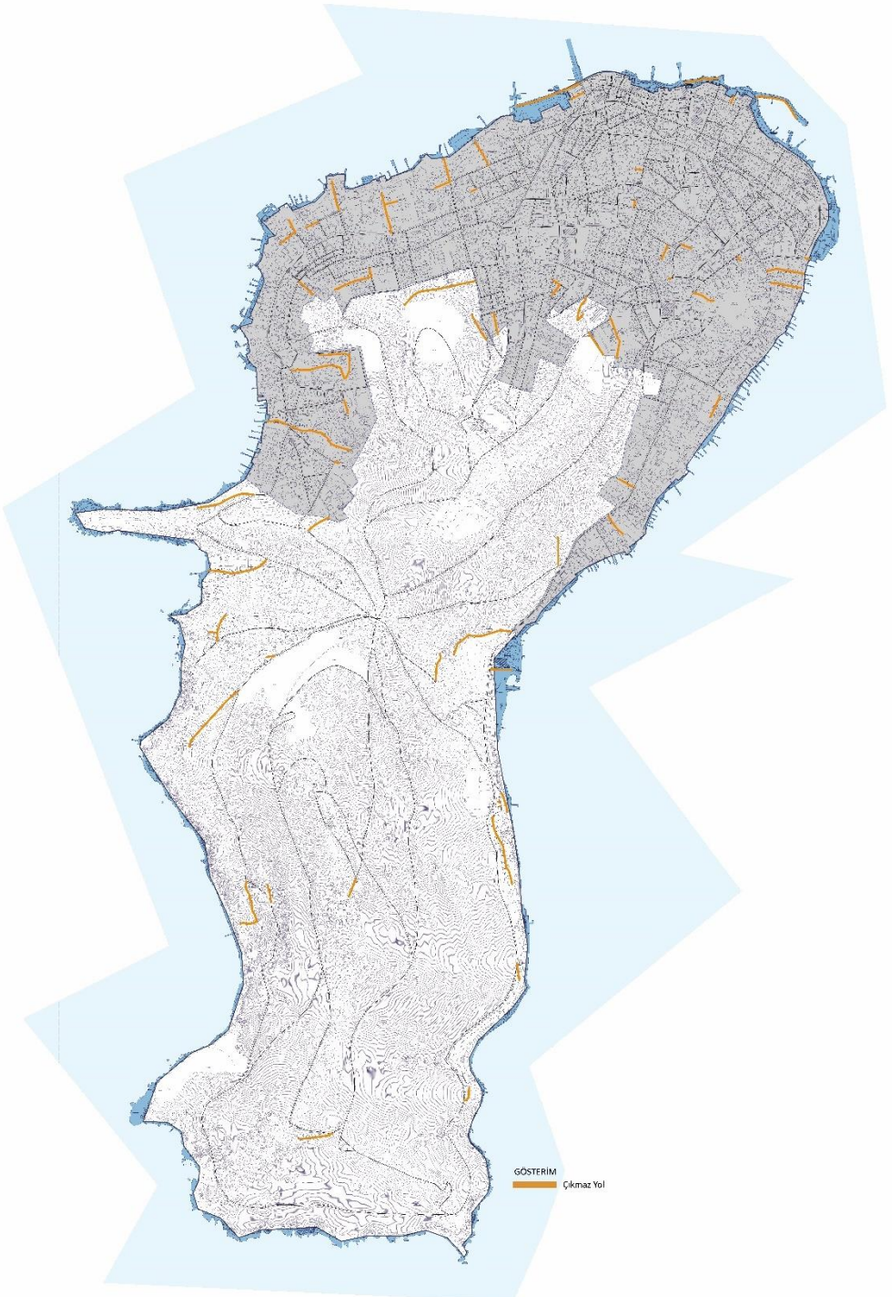

Şekil 345. Büyükada Çıkmaz Sokaklar

Merdivenli Akslar / Sokaklar

Kınalıada

Eğimin yüksek olduğu alanlarda rampa kullanımıyla da ara ara birlikte kullanılan merdivenler ortalama 50 metre uzunluğunda ve 4 metre genişliğindeler.

Fotoğraf 82. Kınalıada Merdivenli Akslar/ Sokak Görüntüleri

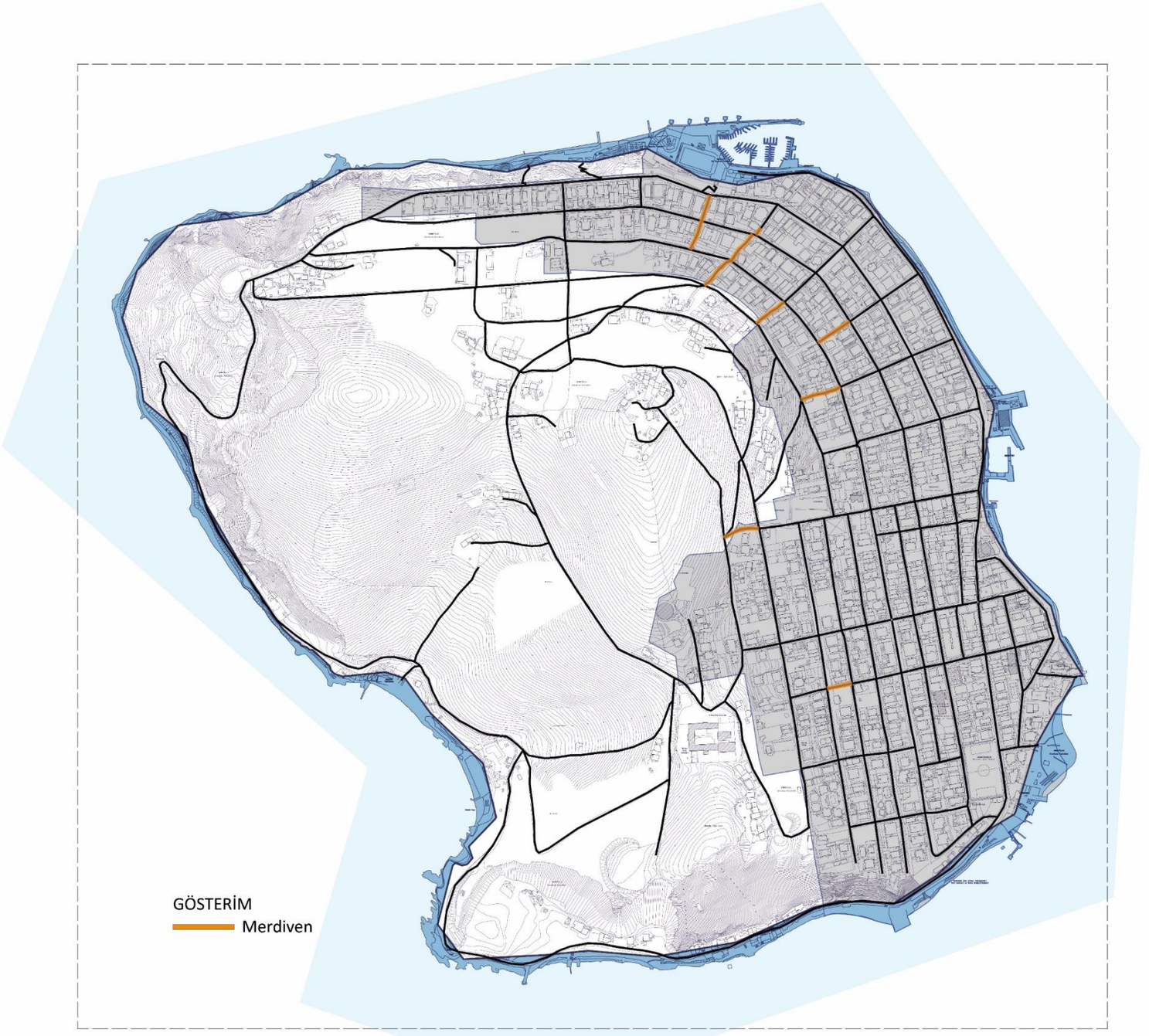

Şekil 346. Kınalıada Merdivenli Akslar

Burgazada

Toplamda 6 adet merdivenli sokak içeren Burgazada da 81 metre ile en uzun merdiven Ayışığı Sokaktadır. Ortalama 5 metre genişliğe sahip bu kullanımlar kent içi ulaşım için büyük önem taşımaktadır.

Fotoğraf 83. Burgazada Merdivenli Akslar/ Sokak Görüntüleri

Şekil 347. Burgazada Merdivenli Akslar

Heybeliada

İçerdiği 27 adet merdivenli sokak ile Adalar ilçesindeki en yüksek değere sahip olan Heybeliada bu yönüyle ulaşım anlamında farklılık gösteren adalardan biridir. Ortalama 5-7 metre genişlikte olan bu merdiven kullanımlarının uzunluğu 94 metreye kadar ulaşmaktadır.

Fotoğraf 84. Heybeliada Merdivenli Akslar/ Sokak Görüntüleri

Şekil 348. Heybeliada Merdivenli Akslar

Büyükada

Heybeliada'dan sonra en fazla merdivenli sokağa sahip olan Büyükada da 215 metre ile Adalar ilçesindeki en uzun merdivene sahiptir.

Genellikle taş kaplama ve beton malzemelerin ağırlıklı olduğu merdivenler 4-7 metre genişliğine sahiptirler.

Şekil 349. Büyükada Merdivenli Akslar/ Sokak Görüntüleri

Şekil 350. Büyükada Merdivenli Akslar

Yol Bağlantıları

Yol bağlantıları ulaşım sisteminin ve bulunduğu alanın karakteristik özelliğini yansıtan en önemli parametrelerden biridir. Adalar ilçesi bağlantıları incelendiğinde farklı tipolojilerde yol bağlantıları tespit edilmiş ve bu bağlantılara isimler verilip örneklendirmeleri yapılmıştır.

Kınalıada

Kınalıada yol bağlantı durumu incelendiğinde grid sistemden kaynaklı genellikle 4 yol bağlantı tipi gözlemlenirken kent dışı ulaşımda ve orman yollarında genellikle 3'lü düzensiz yol bağlantıları gözlemlenmiştir.

Şekil 351. Kınalıada Yol Bağlantıları

Burgazada

Burgazada yol aks sistemi incelenmiş bunun beraberinde farklı yol tipleri tespit edilmiştir. Kınalıada ile karşılaştırıldığında sistematik bir yol kurgusundan çok organik yol bağlantılarına sahip olan Burgazada'da genellikle y bağlantılar ve 3'lü yol bağlantılarının baskın olduğu gözlemlenmiştir.

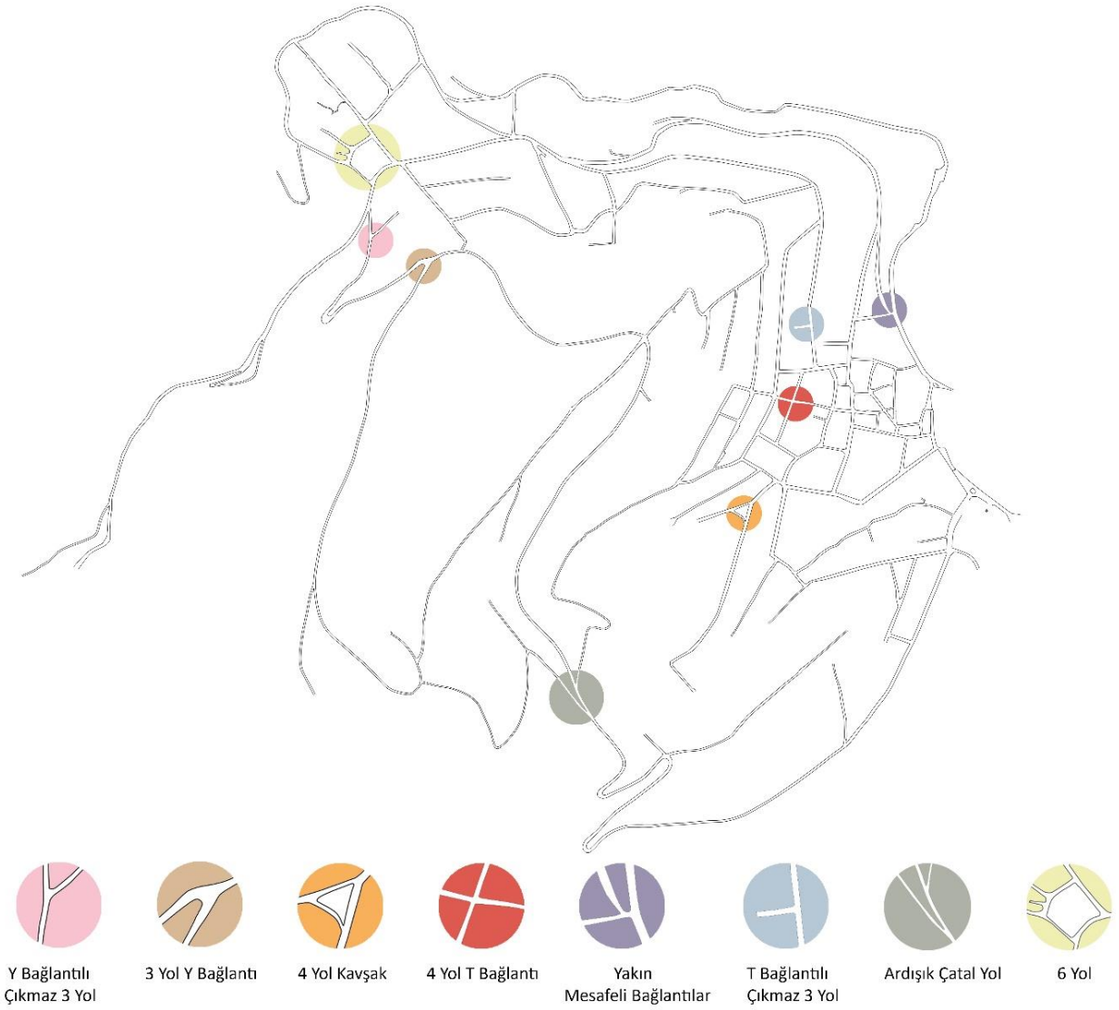

Şekil 352. Burgazada Yol Bağlantıları

Heybeliada

Heybeliada ulaşım sistemi incelendiğinde diğer adalardan farklı olarak çoklu yol bağlantıları (9 yol, 5 yol) gözlemlenmiştir. Kent dışı ulaşımda pek çok çıkmaz sokaklı yol bağlantıları da dikkat çekmektedir.

Çoklu yol bağlantılarının büyük bir kısmının Refah Şehitleri Caddesi üzerinde ve yakınında bulunuyor olması bu aksın önemini arttırmaktadır.

Şekil 353. Heybeliada Yol Bağlantıları

Büyükada

Total yol ağı uzunluğu en fazla olan Büyükada da yol bağlantıları ve problemleri de orantısal olarak artış göstermektedir. Çoklu yol bağlantılarının yanı sıra araç kullanımı açısından risk teşkil edebilecek bağlantılar da tespit edilmiştir.

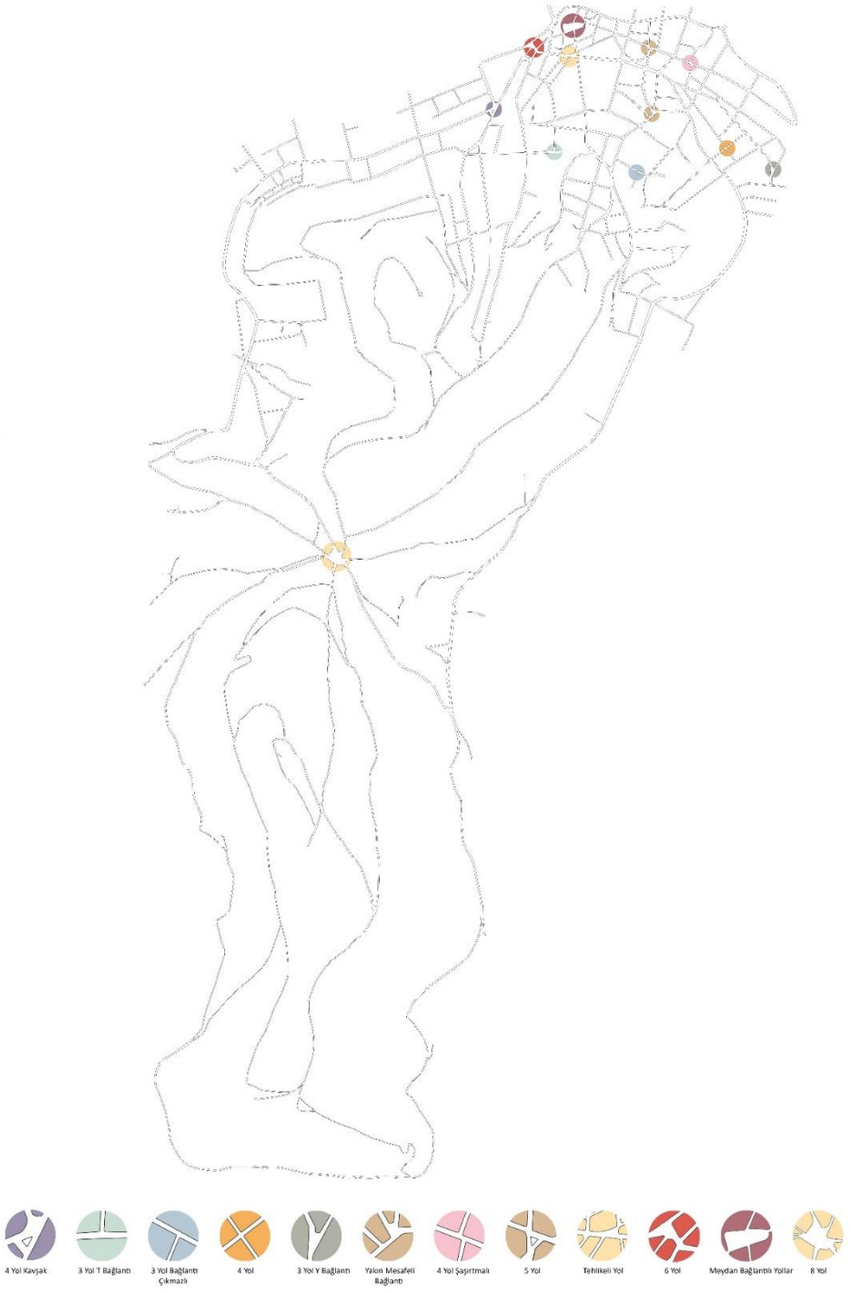

Şekil 354. Büyükada Yol Bağlantıları

Yol Statüsü ve Toplu Taşıma Unsularına Göre Karakter

Ana ulaşım aksları olarak tanımlanan ana arterler alanın trafik yükünün en yüksek kapasiteye ulaştığı alanlardır. Adalar ilçesi kapsamında İstanbul şehir haritası ana arterler başlığı adı altında elde edilen veriler sonucu bu tanıma uygun yollar tespit edilmiştir.

Fayton kullanımının kaldırılması sonucu ortaya çıkan elektrikli toplu taşıma araçları ile adalar ulaşım sistemleri büyük bir yeniliğe imza atmış oldu. Belirli bir güzergâh üzerinde hareket eden bu araçlar ulaşım açısından ada halkı ve ziyaretçiler için büyük önem arz etmektedir. Bu rotalar tespit edilip haritalandırılmıştır.

Fotoğraf 85. Adalar İEET Hattı

Ana Arterler

- **Kınalıada**

Alsancak Caddesi, Başar Acarlı Caddesi ve Kınalı Çarşı Caddesi ana arterler kapsamında değerlendirilmiştir.

- **Burgazada**

İskele meydanı ile başlayıp Kalpazankaya plajına kadar ilerleyen yol akslarından oluşan 2 adet ana arter belirlenmiştir. Gezinti Caddesi, Barbaros Hayrettin Caddesi, Yalı Caddesi ve Gönüllü Caddesi bu yol ağlarının oluşumunu sağlayan sokaklar olarak değerlendirilmiştir.

- **Heybeliada**

Kent içi ulaşımın temel omurgası olan Refah Şehitleri Caddesi ve Yalı Caddesi olarak 2 adet ana arter tespit edilmiştir. Ortalama 1000 metre uzunluğa sahip bu yollar İETT hattı güzergâhlarını da ifade etmektedir.

- **Büyükada**

Adalar ilçesinin en uzun yolu konumunda olan Büyük Tur Yolunu da kapsayan ana arter Yılmaz Türk Caddesi, Çankaya Caddesi ve Nizam Caddesini de içermektedir.

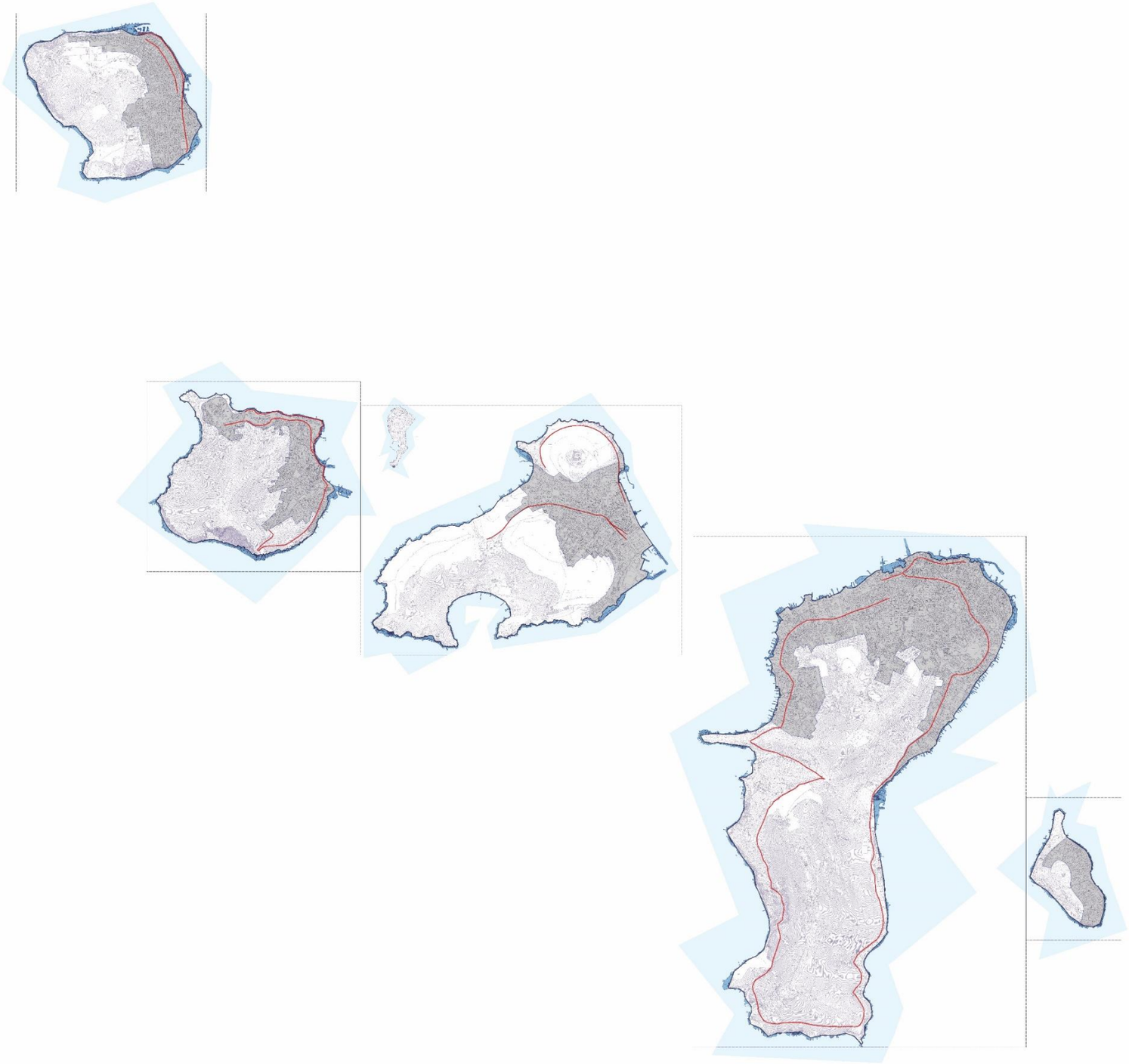

Şekil 355. Adalar İlçesi Ana Arterler

Toplu Taşıma

Kınalıada

Kınalıada kapsamında İETT hattı güzergâhları tespit edilmiştir. Hattın geçtiği sokaklar belirlenmiş donatı alanlarıyla ilişkisi kurulmuştur.

- Akgünlük Sok.
- Alsancak Cad.
- Bahçeli Sok.
- Başar Acarlı Cad.
- Beşiroğlu Sok.
- Çandarlı Sok.
- Fazıl Ahmet Aykaç Sok.
- Fincancı Sok.
- Günseli Sok.
- İskele Cad.
- Narçiçeği Sok.
- Sakibey Sok.
- Tekinay Sok.

Odak noktaları ve donatı alanları gibi toplumsal kullanım alanlarına erişim oldukça önemlidir. Bu doğrultuda Kınalıada İETT hattının pek çok donatı alanı ve odak noktasına uğradığı ve bu konuda yeterli durumda olduğu tespit edilmiştir.

Her ne kadar aktif olarak yoğun bir toplu taşıma ve bireysel araç kullanımı Adalar ilçesinde görülmese de araç trafiğinin olduğu kısımlarda kaldırım kullanımları büyük öneme sahiptir. Kınalıada kapsamında İETT hattı üzerinde kaldırımı bulunmayan yollar tespit edilmiştir. Yolların %50'lik kısmından fazlasında kaldırımların yetersiz olduğu gözlemlenmiştir.

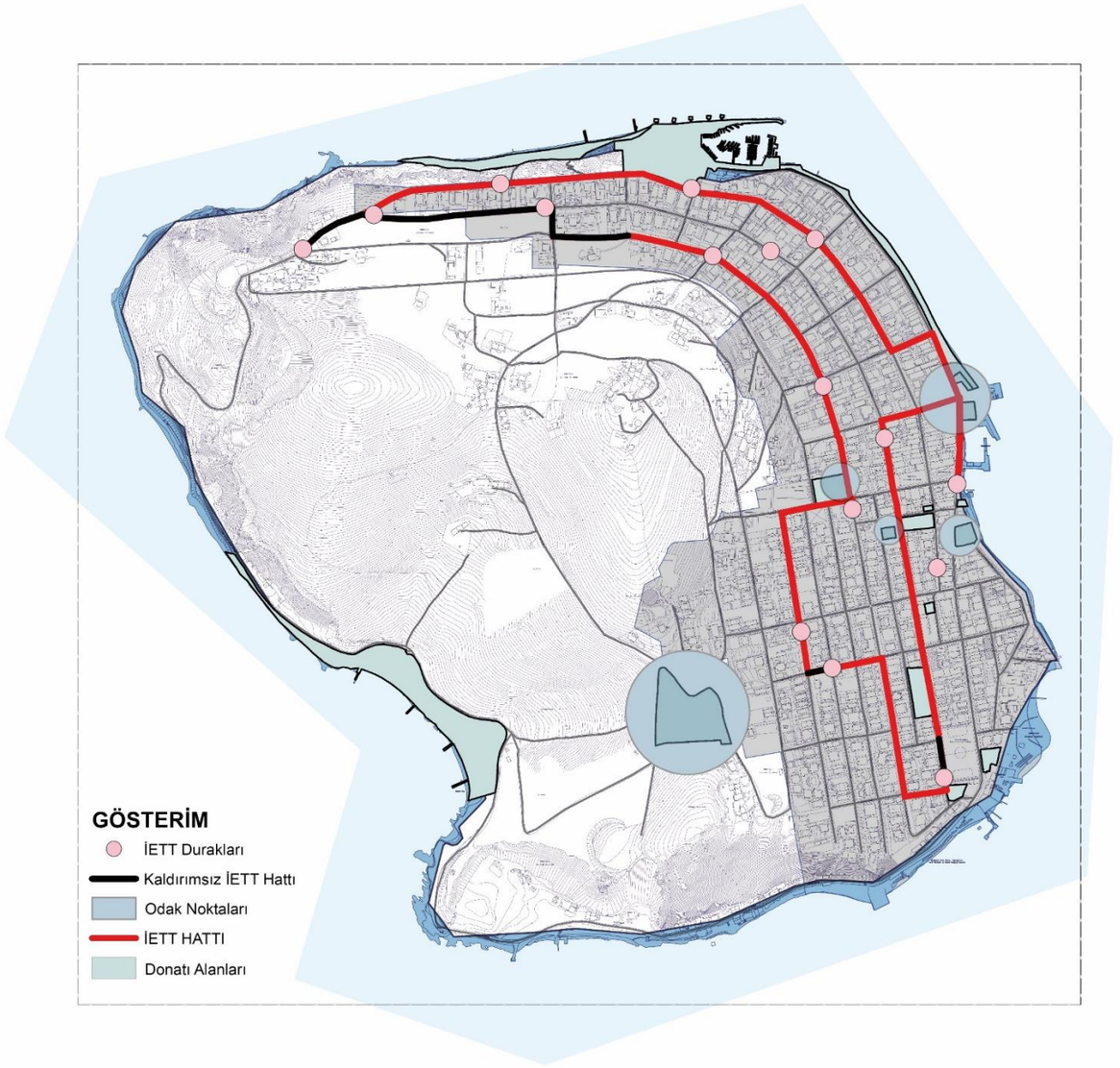

Şekil 356. Kınalıada İETT Hattı

Burgazada

Toplamda 6.696,46 metre bir rotaya sahip İETT hattı iskele meydanı ve Kalpazankaya plajı arasında hizmet vermektedir. Hattın geçtiği sokaklar aşağıdaki gibidir;

- Burgaz Çayırı Sok.
- Çarşı Cad.
- Çınarlık Sok.
- Eda Sok.
- Gezinti Cad.
- Gökada Sok.
- Gökdemir Sok.
- Gönüllü Cad.
- Kalpazankaya Yolu Sok.
- Kesik Çınar Sok.
- Kışbahçeleri Sok.
- Köykahyası Sok.
- Mehtap Sok.

Özellikle alanın kuzey ve kuzey doğu yönündeki kullanım alanlarına hizmet eden İETT hattı güney kısmındaki bazı odak noktaları ve kamusal kullanım alanlarıyla erişilebilirlik ilişkisi bakımından zayıf kalmaktadır.

Kınalıada da olduğu gibi İETT hattının geçtiği yollarda kaldırım kullanımı konusunda eksiklikler tespit edilmiştir.

Şekil 357. Burgazada İETT Hattı

Heybeliada

Toplamda 19.097 metre bir İETT hattına sahip olan Heybeliada en uzun hatta sahip 2.ada konumundadır. Hem yerleşim merkezine hem de kent dışı kullanımlara hitap etmesi yerel halk ve ziyaretçiler için büyük bir avantaj sağlamaktadır. Hattın geçtiği sokak isimleri aşağıda belirtilmiştir;

- Zafer Sok.
- Yalı Rıhtım Cad.
- Ulubey Sok.
- Refah Şehitleri Cad.
- Ortayalı Sok.
- Lozan Zaferi Cad.
- Kasımpatı Sok.
- Karanfil Sok.
- Heybeli Mektebi Sok.
- İşgüzar Sok.
- Gemici Kaynağı Sok.
- Gazel Sok.
- Erbay Sok.
- Dibektaşı Sok.
- Denizyolu Sok.
- Cebel Sok.
- Çam Limanı Yolu
- Belediye Sok.
- Bahriye Bayırı Sok.
- Ayyıldız Cad.
- Alp Görüngen Yolu
- Akçakoca Sok.

Odak noktalarına erişim konusunda diğer adalarda olduğu gibi Heybeliada da avantajlı bir durumdadır. Pek çok donatı alanı ve odak noktasına toplu taşıma araçlarıyla erişim mümkündür.

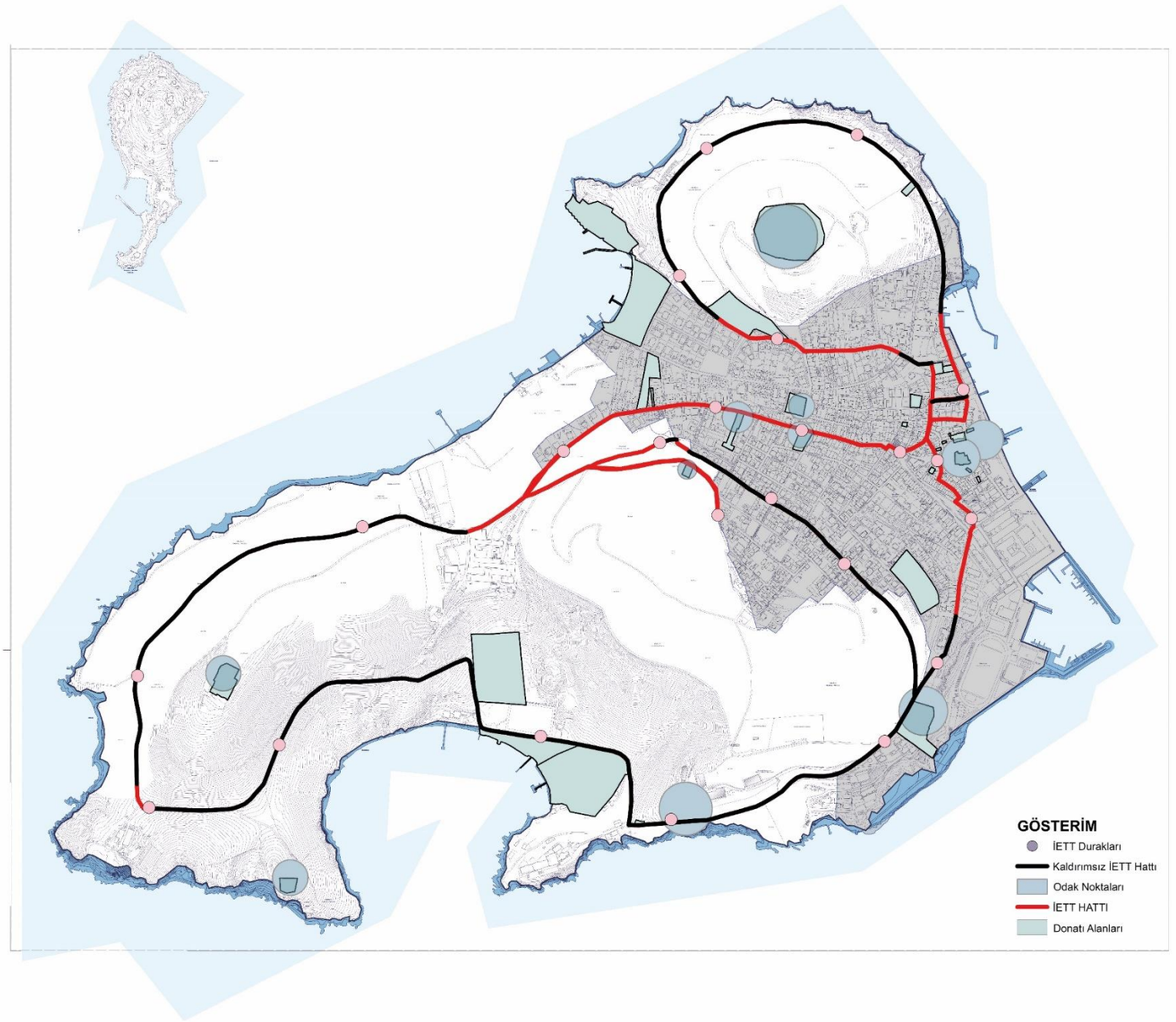

Şekil 358. Heybeliada İETT Hattı

Büyükada

Toplamda 22.624 metrelik bir rotaya sahip olan Büyükada İETT hattı bu yönüyle en uzun yolculuk süresine sahip ada konumundadır. Özellikle yerleşim merkezinde etkin bir rol oynayan hat kent dışı ulaşım açısından yetersiz kalmıştır.

Pek çok donatı alanı ve odak noktasına İETT hattı ile erişilebilirken özellikle eğimin yüksek olduğu tepe noktasındaki manastıra toplu taşıma imkânının olmayışı büyük bir dezavantaj sağlamaktadır.

Hem ticaret kullanımına cephesi olan yollarda hem de İETT hattının aktif olarak rol oynadığı yolların kaldırım açısından yetersiz olması Büyükada için önemli bir sorun teşkil etmektedir. Kaldırımı bulunmayan ve İETT hattının geçtiği yollar belirtilmiştir.

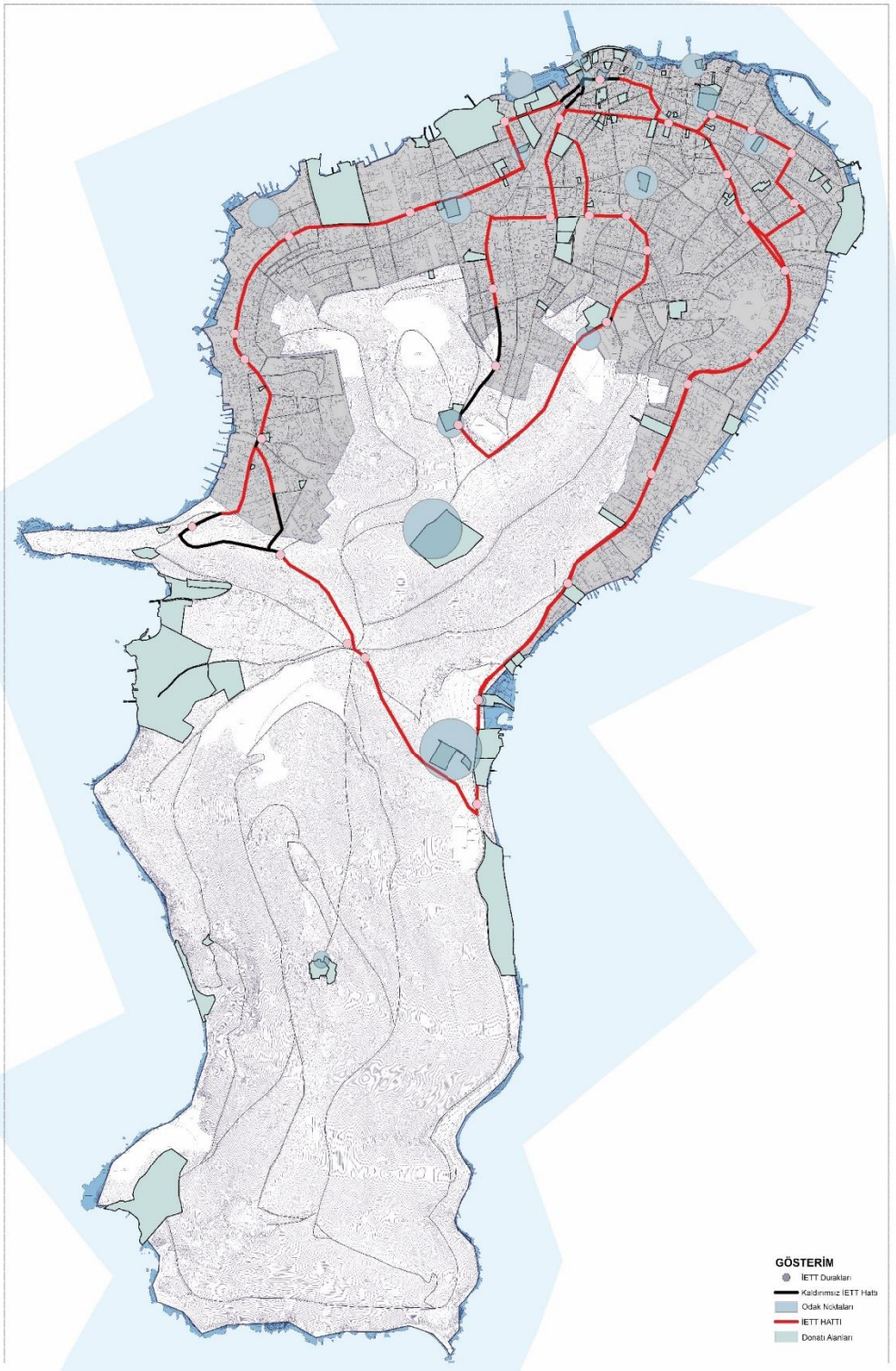

Şekil 359. Büyükada İETT Hattı

A-UA-3: Yol Kademelenme-Karakter-Arazi Eğimi Çakıştırması ve Sentezlenmesi

Önceki aşamalarda gerçekleştirilen yol kademelenmesi analizi, doğal yapı analizlerinden eğim analizi ile çakıştırılmış ve eğim açısından konforlu olmayan (%6 ve daha fazla eğime sahip) yollar ortaya çıkarılmıştır. Bu ufak sentezleme çalışması, ulaşım başlığı altındaki tüm çalışmalar sentezlendiğinde kıyaslamak açısından bir girdi olarak değerlendirilecektir.

Kınalıada

Kınalıada'da eğime dik yolların %46 oranında olduğu, yaklaşık olarak adadaki yolların yarısının eğime dik, yürüyüş açısından konforsuz olduğu görülmektedir.

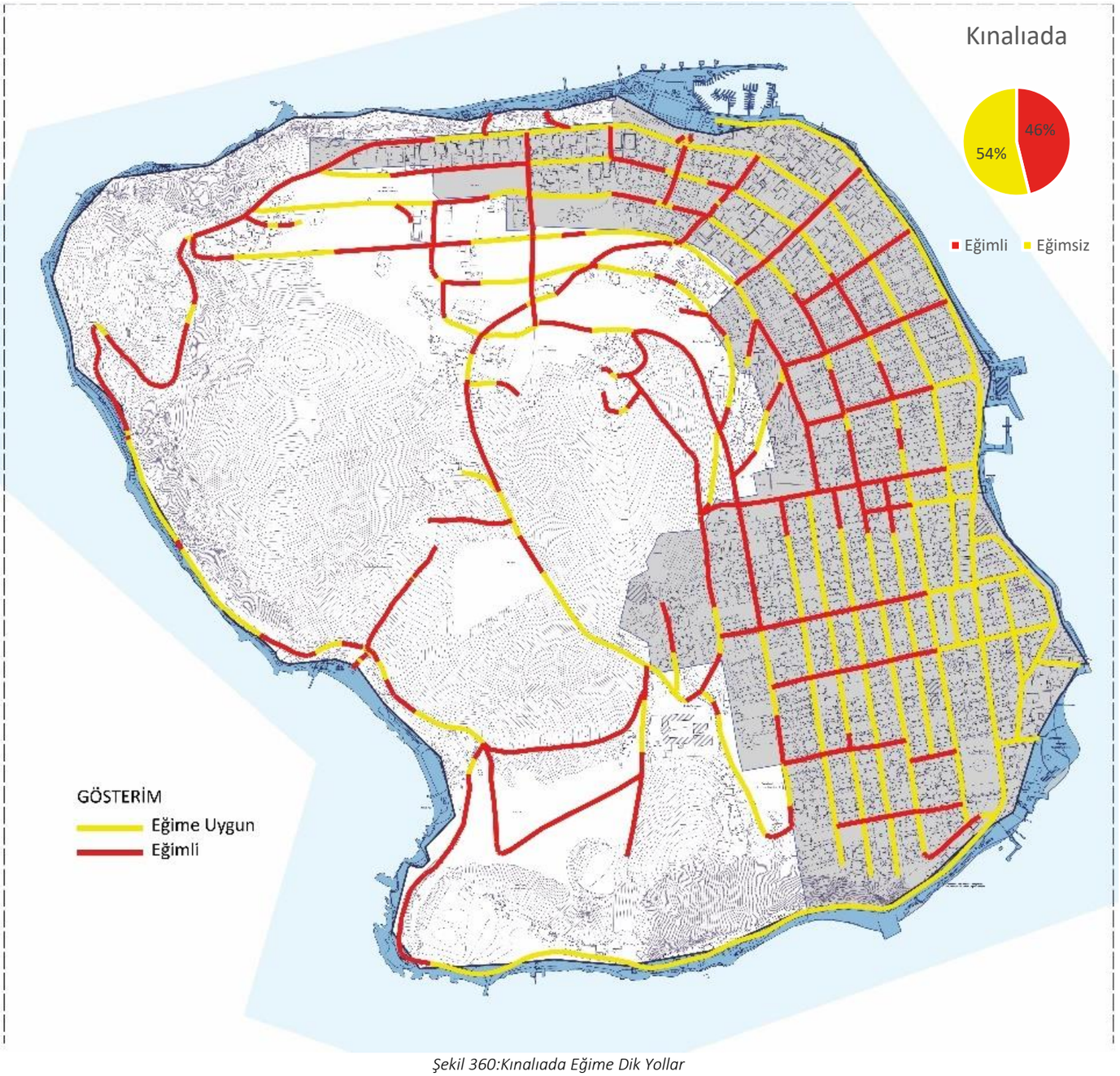

Şekil 360:Kınalıada Eğime Dik Yollar

Burgazada

Burgazada'da eğime dik yolların %60 oranında olduğu, yaklaşık olarak adadaki yolların yarısından fazlasının eğime dik, yürüyüş açısından konforsuz olduğu görülmektedir. Ancak kıyı alanlarda bu oranlar oldukça düşüktür.

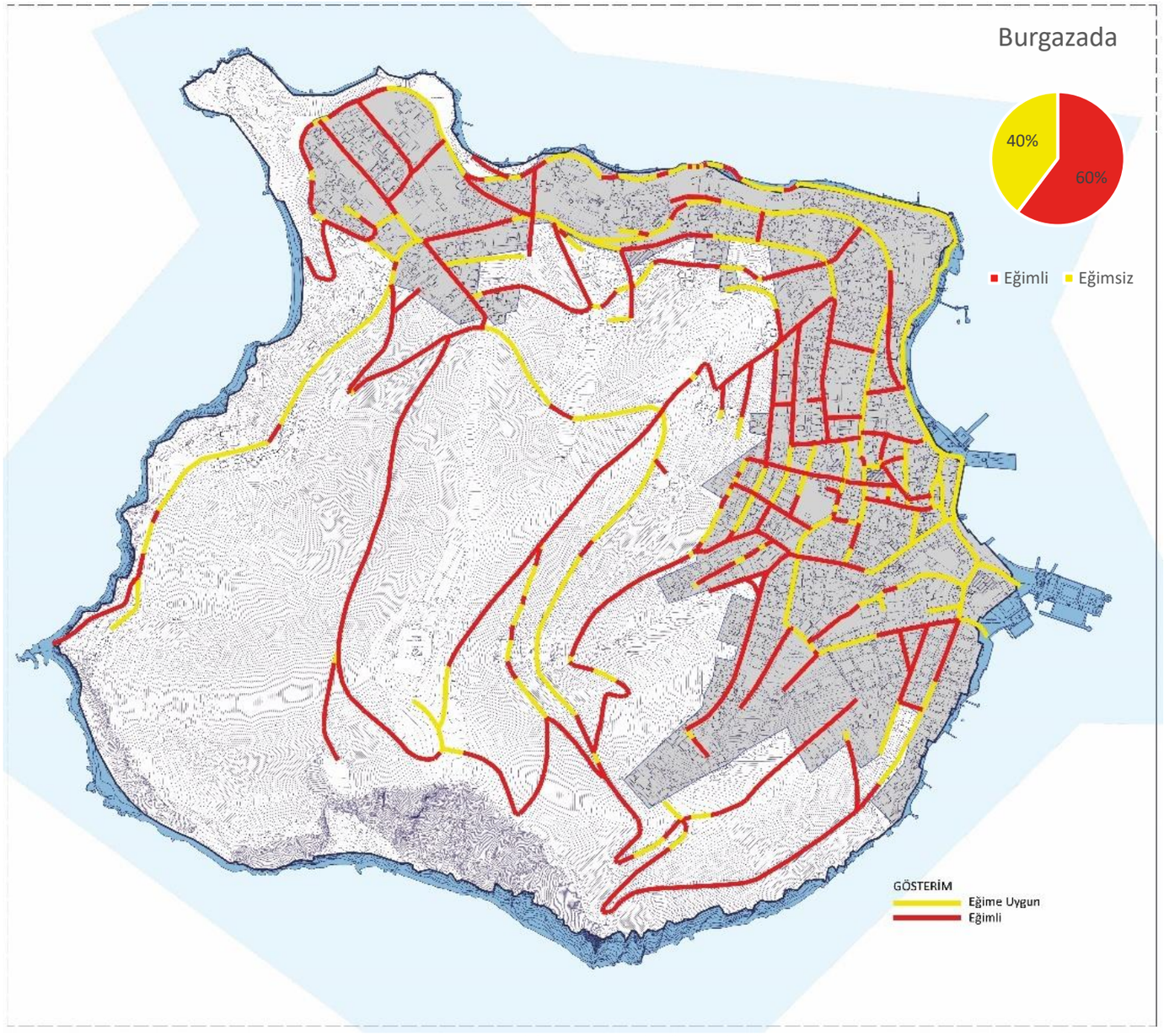

Şekil 361:Burgazada Eğime Dik Yollar

Heybeliada

Heybeliada'da eğime dik yolların %49 oranında olduğu, yaklaşık olarak adadaki yolların yarısının eğime dik, yürüyüş açısından konforsuz olduğu görülmektedir.

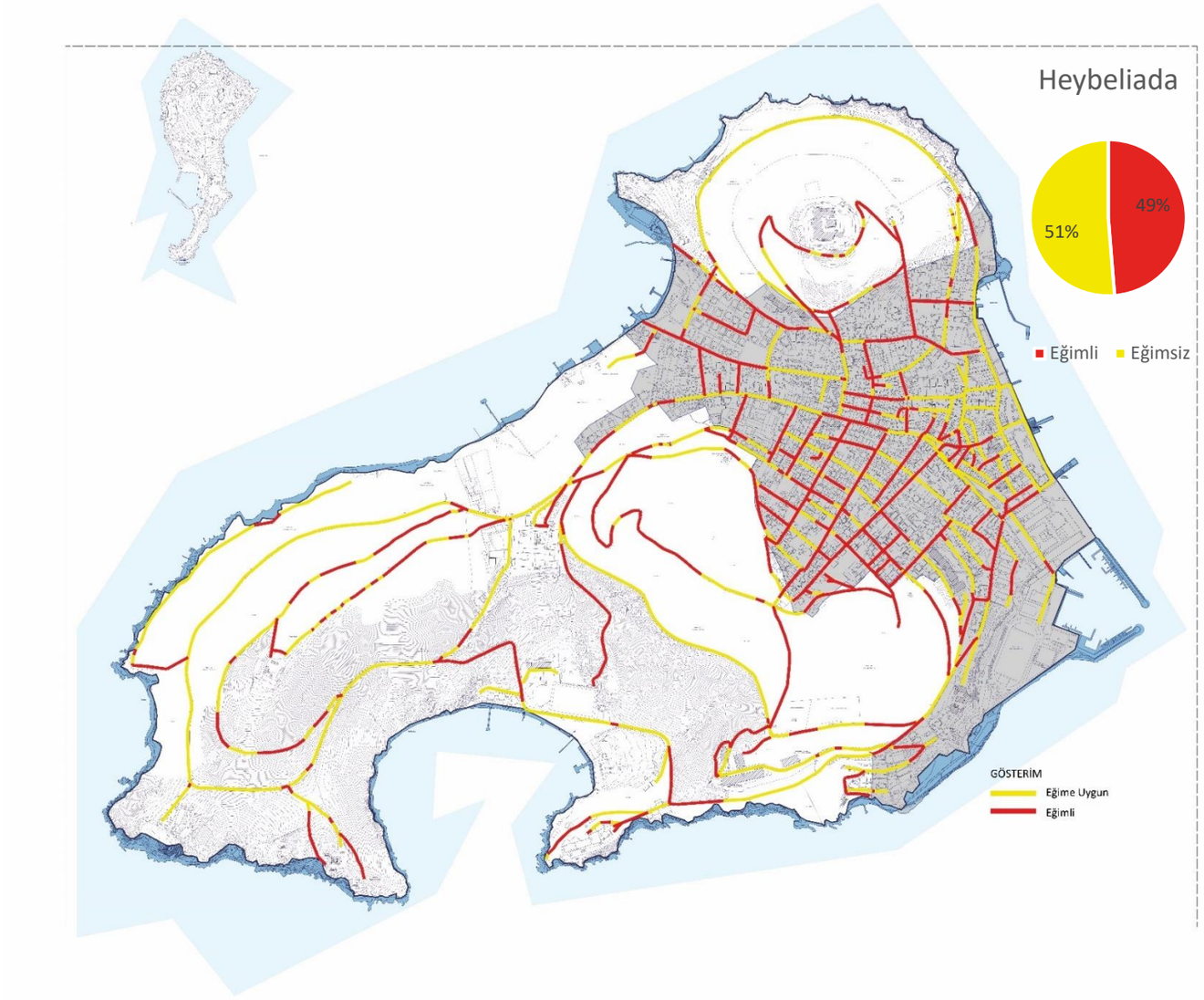

Şekil 362:Heybeliada Eğime Dik Yollar

Büyükada

Büyükada'da eğime dik yolların %48 oranında olduğu, yaklaşık olarak adadaki yolların yarısının eğime dik, yürüyüş açısından konforsuz olduğu görülmektedir.

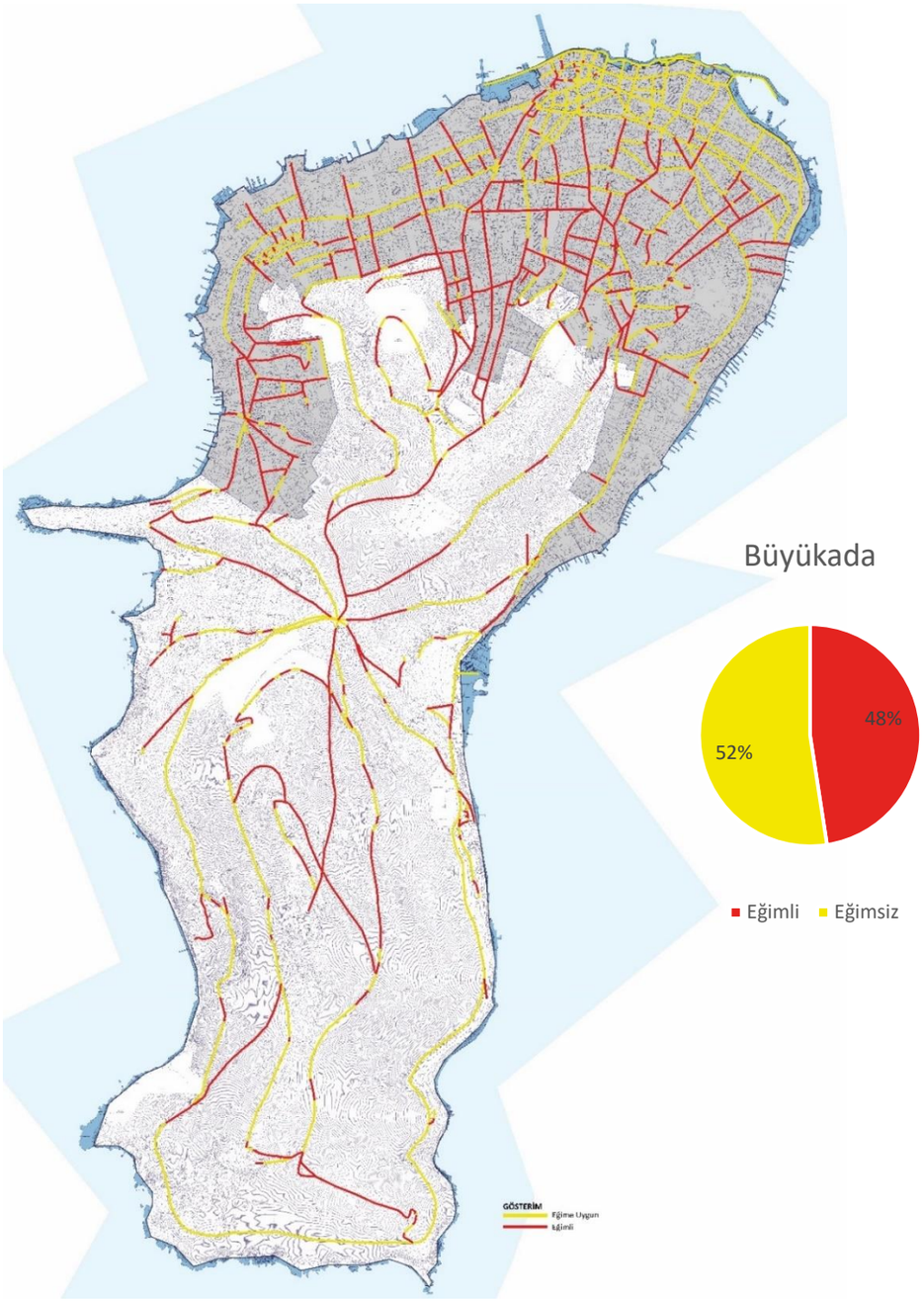

Şekil 363:Büyükada Eğime Dik Yollar

Sedef Adası

Sedef Adasında eğime dik yolların %34 oranında olduğu görülmektedir.

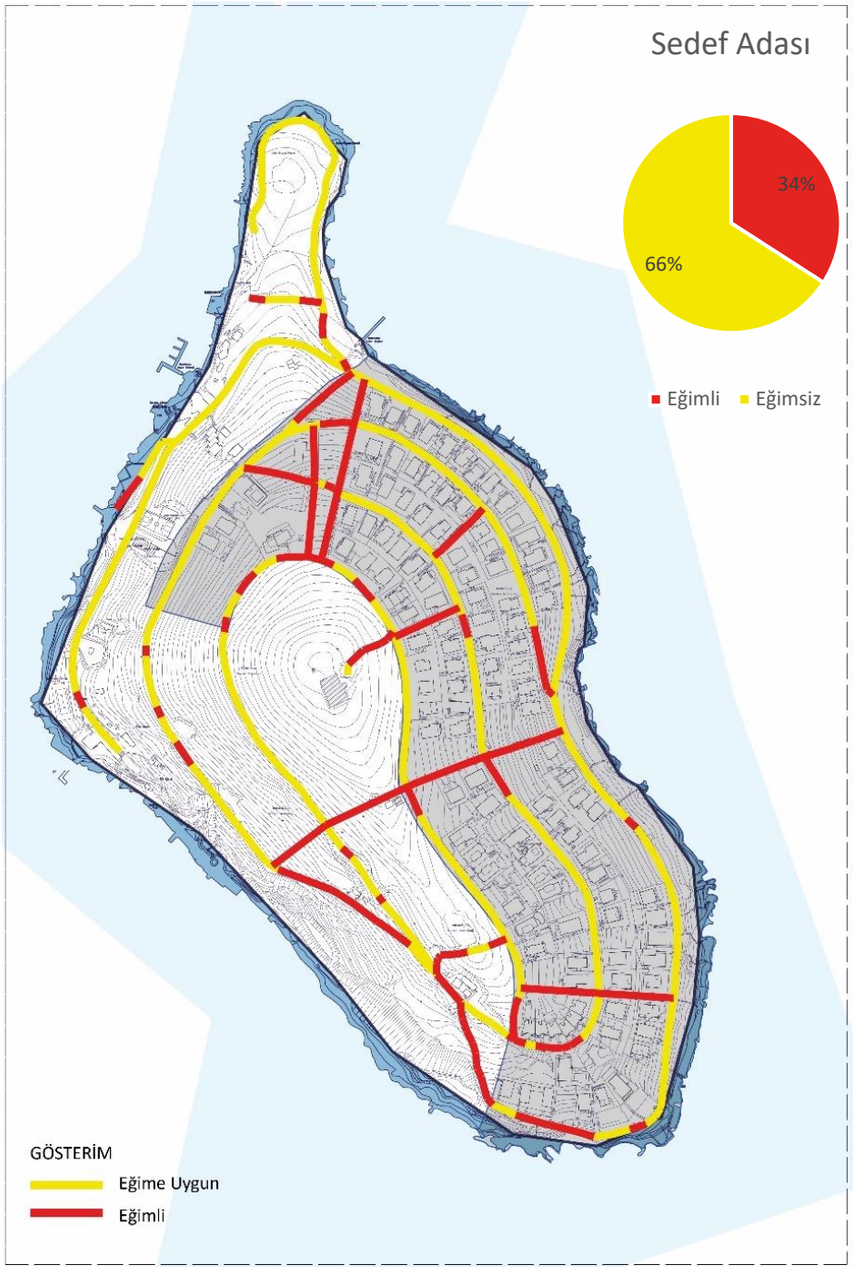

Şekil 364: Sedef Adası Eğime Dik Yollar

A-UA-4: Yürünebilirlik Değerlendirmesi-Yaya Sürekliliği Analizi

Yürünebilirlik, bir bölgenin yürümeye ne kadar uygun olduğunun bir ölçüsüdür. Yürünebilir çevre, yayalar için güvenilir, sürekliliği sağlanan, konforlu ve estetik bir alandan oluşan olarak tanımlanan bir kavram olarak tanımlanabilir. Yayalar için verimli yürünebilir çevreyi etkileyen birçok faktör sıralanabilir, bu faktörler 3 farklı başlıkta ele alınmıştır: İnsan faktörü, fiziki konfor koşulları faktörü, doğal yapı faktörü. Ele alınan ana başlıklar kendi içlerinde alt başlıklara ayrılmaktadır.

Adalar Kentsel Tasarım Rehberi çalışması *"A –KÇ-2 rumuzlu Kamusal Mekânlar Örüntüsü Analizi"* kapsamında, 5 adada yer alan kamusal açık alanlar büyüklüğüne, geometrik ölçülerine, kıyıya teması olup olmamasına ve yaya mekânlarının oranlarına bakılarak kategorize edilmiştir. Bu sınıflandırma çalışması üzerinden belirlenen bazı açık alanlar, özellikle iskele meydanları ve ona yakın olan kamusal açık alanlar, aşağıda sıralanan unsurlar bağlamında pozitif – negatif çarpanların yardımıyla bir puantaj sistemine tabii tutulmuştur. Alınan puanlara göre kamusal açık alanların "yürünebilirliği" değerlendirilmiştir.

Tablo 76. Yürünebilirlik Analizi Ana ve Alt Faktörleri

ANA FAKTÖRLER	ALT FAKTÖRLER
İNSAN FAKTÖRÜ	YAYANIN KENDİSİ
	KALABALIK ETKİSİ
	DURAN İNSANLAR
FİZİKİ YAPI FAKTÖRÜ	İŞLEV
	DÖŞEME KALİTESİ
	EN KESİT GENİŞLİK
	ERİŞİLEBİLİRLİK
	TAŞIT GÜZERGÂHINA YAKINLIK
	AYDINLATMA
	ENGELLER
DOĞAL YAPI FAKTÖRÜ	EĞİM
	ÖRTÜ-GÖLGE

İnsan Faktörü

Yürünebilirliği etkileyen ilk unsur insan faktörüdür. Mekân içerisindeki hareketliliğin ilk öznesi olmakla beraber diğer insanlar için de bir çevre unsuru olmaktadır.

Yayanın, yürünebilir çevrede hareket ederken kişisel tercihlerine göre yönlenmesi durumudur. Yaya mekânlarında kalabalık güvenlik ve cazibeli hal olarak ele alındığında önemli bir etkisi olduğu söylenebilir. Bu bağlamda çevrede kalabalığın varlığı yarattığı çekici etkiden dolayı yönlenme isteği oluşturacaktır. Ancak kalabalığın yoğunluğu mekânın fiziksel kapasitesini aştığı durumlarda yayalar için caydırıcı bir etkisi de bulunmaktadır. Bunun yanında doğal güvenlik yöntemi olan insan toplulukları, mekânda bulunma halinde verdiği güven hissiyle de pozitif bir etkisi olmasından bahsedilebilir.

Hareketsizlik sergileyen veya normal yürüme hızının altında bir hızda hareket eden yayalar duran insan/yaya olarak tanımlanmıştır. Duran insanlar mekân çekiciliği anlamında negatif bir etki oluşturmaktadır.

Fiziki Yapı Faktörü

Fiziki yapı faktörü, beşeri olarak oluşturulmuş çevrede varlığını sürdüren ve yürünebilirliği etkileyen ikinci temel unsurdur.

Mekân çevresinde bulunan yapıların zemin kat işlevlerinin çeşitliliği yayayı kendisine çeken pozitif etkili bir unsur olarak ele alınmıştır. Zemin kat kullanımlarının farklılık göstermesi ilgili alanın odak merkezi haline gelmesinde etki göstermekte olup pozitif yönlü etkileşime yönlendirme yapmaktadır.

Yayaların üzerinde dolaştıkları zeminlerin kalitesi de alanın tercih edilmesi konusunda önem taşır niteliktedir. Döşeme kalitesi yürünebilirlik açısından düşük olan pürüzlü, toprak, çim gibi bozuk zeminli yolların olmasıyla negatif yönlü uyarıcıdır.

Kamusal açık alanların bağlayıcı unsuru olan sokakların en kesitleri oluşurken – planlanırken yoğun hareketlilik arz eden noktalarında nasıl bir niceliksel standarda sahip olacağı öngörülemeyebilir. Yol ağının birleşme morfolojisi bu yoğunluğun belirlenmesinde daha etkin bir role sahip olabilir. Bunun yanı sıra en kesitinin genişliğinin veya darlığının yaya ağı üzerinde duran ya da yavaşlayan insan sayısına dolaylı olarak etkisi olduğu düşünülebilir.

Erişilebilirliğin yüksek olması da yürünebilirlikle doğru orantılıdır. Yol ağının üzerindeki kesişim noktası fazla olan yollarda erişilebilirliğin yüksek olduğu söylenebilir.

Yaya yollarının taşıt trafiği ile çakıştığı noktalarda yaya akışı olarak engel teşkil edici bir unsur olduğu bilinmektedir. Araçların, yaya akışına olan negatif etkisinin yanında toplu taşıma araçları için durak noktalarında bekleme halinde olan insanlar sebebiyle de hareketlerin yavaşladığı zaman zaman da durma noktasına geldiği gerçeği göz ardı edilemeyecek bir kabuldür. Adalar'da, İstanbul genelinde görülen taşıt trafiği olmasa da, toplu taşıma unsuru olarak kullanılan tekerlekli araçlar yayalar ile aynı yol kesitini kullanmaktadır. Bu bağlamda taşıt güzergâhına yakınlık yaya akışı konusunda negatif çarpan olarak ele alınmalıdır.

Havanın karanlık olması durumunda aydınlatılmamış yollar güvenlik sorununa yol açabilir. Ancak çalışma alanı olan Adalar'ın güvenlik probleminin düşük olduğu göz önüne alındığında, iyi aydınlatılmış yolların tercih edilmesi bir güvenlik unsurundan çok, bir konfor unsuru olarak kabul edilebilir.

Yaya akış güzergâhı üzerinde hareketi engelleyecek ya da yavaşlatacak etkideki unsurların (tabela, çöp kutusu, ağaç, direk vb.) olması da tercih edilmeyen bir durumdur. Bu unsurların varlığı da incelemelerde negatif bir çarpan olarak ele alınmıştır.

Doğal Yapı Faktörü

Doğal yapı, kendi oluşturduğu sınırlar ile yayayı en çok zorlayan unsurlardan bir tanesi olarak düşünülebilir.

Yaya yürüme akışı için maksimum eğim %6 olarak bilinmektedir. Bu değerlerin üzerindeki değerlere sahip yaya yolları özellikle engelli yayalar için zorlayıcı yollardır. Eğim çokluğu da incelemelerde negatif bir çarpan olarak ele alınmıştır.

Hava durumu koşullarının uç durumlarda olması söz konusu olduğunda bunun etkisini engelleyecek ya da azaltacak üstü örtülü mekânların varlığı mekânın cazibeli hale gelmesinde etkin rol

oynamaktadır. Bu unsurların varlığı da incelemelerde pozitif bir çarpan olarak ele alınmıştır. Ancak üst örtülerin taşıyıcı vb. unsurları ile kamusal alandan mekân eksiltmesi durumu da negatif bir çarpan olarak ele alınmıştır.

Yürünebilirlik Puanlama Sistemi

Yürünebilirlik analizi kapsamında 5 adada toplam 50 adet kamusal açık alan değerlendirmeye tabii tutulmuştur. Bu alanlar önceki bölümde de belirtildiği üzere *"A –KÇ-2 rumuzlu Kamusal Mekânlar Örüntüsü Analizi"*nde kullanılan sistematik üzerinden gerçekleştirilmiştir. Yukarıda sözü edilen unsurlar:

- Eğim
- En Kesit Genişliği
- Engeller & Kaldırım Genişliği
- Erişilebilirlik
- İşlev Canlılığı ve Çeşitliliği
- Kalabalık Etkisi
- Taşıt Güzergâhına Yakınlık
- Döşeme Kalitesi
- Aydınlatmanın Yeterliliği ve Kalitesi
- Örtü-Gölge Veya Gölge Yaratan Ağaç Varlığı

Olarak sıralanarak bir puanlamaya tabi tutulmuştur.

Eğim

- Eğim= %0-6 arasında ise = 15 puan
- Eğim = %6-20 arasında ise = 0 puan
- Eğim = %20+ ise = -15 puan

En Kesit

- Kesit > 15m ise = 14 puan
- Kesit = 15-7m ise = 7 puan
- Kesit<7m ise = 0 puan

Engeller & Kaldırım Genişliği

- Kaldırım yoksa ve yaya akışını zorlayan engeller varsa = -13 puan
- Kaldırım varsa ve kaldırımda yaya akışını zorlayan engel varsa = -7 puan
- Kaldırım var ya da yok ve yaya akışını kesen engel yoksa = 13 Puan

Erişilebilirlik

- Tek yol = 0 puan
- 2 yolu birbirine bağlıyor ise = 3 puan
- 3 yolu birbirine bağlıyor ise = 6 puan
- 4 + fazla yolu birbirine bağlıyor ise 12 puan

İşlev Canlılığı Ve Çeşitliliği

- Yapılaşmamış çevrede ise = 0 puan
- Konut fonksiyonu arasında ise = 6 puan
- Ticaret ve ya karma kullanım arasında ise = 12 puan

Kalabalık Etkisi

- İskele- kamu yapısı vb. İnsan deşarj noktalarına yakın ve kalabalık ise = 10 puan
- Değil ise = 10 puan

Taşıt Güzergâhına Yakınlık

- Taşıt güzergâhı hemzemin kullanımında kesit dar ve yayaları zora sokuyor ise = -10 puan
- Kesit geniş ve yolcu durağı içermiyor ise = 0 puan
- Kesit geniş ve yolcu durağı içeriyorsa = +10 puan

Döşeme Kalitesi

- Stabilize-toprak = - 6 puan
- Asfalt= 0
- Asfalt + taş döşeme kaldırım = 3 puan
- Taş vb. Döşeme +6 puan

Aydınlatmanın Yeterliliği ve Kalitesi

- Aydınlatma yok = -5 puan
- Aydınlatma var ama insan ölçeğinde değil = 0 puan
- Aydınlatma var ve insan ölçeğinde = +5 puan

Örtü-Gölge Veya Gölge Yaratan Ağaç Varlığı

- Güneş tepedeyken gölge olmayan mekân alana orana fazla ise = -3 puan
- Dengeli ise = 0 puan
- Gölge oturma dinlenme vb. alanlar yaratıyorsa = +3 puan

Tüm bu yürünebilirlik konfor değerlendirme unsurlarına göre puanlama yapıldığında bir kamusal açık alan maks.100 / min.-100 puan alabilmektedir. Bu puantaj tablosuna göre ada bazında kamusal açık alanların haritalamaları gerçekleştirilmiştir.

ADA İSMİ	ALAN NO	ALAN KODU	EĞİM	EN KESİT GENİŞLİĞİ	ENGELLER&KALDIRIM GENİŞLİĞİ	ERİŞİLEBİLİRLİK	İŞLEV CANLILIĞI VE ÇEŞİTLİLİĞİ	KALABALIK ETKİSİ	TAŞIT GÜZERGAHI	DÖŞEME KALİTESİ	AYDINLATMA YETERLİLİĞİ	ÖRTÜ-GÖLGE VEYA GÖLGE YARATAN AĞAÇ VARLIĞI	
KINALIADA	1	M5	15	14	13	6	12	-10	0	0	0	-3	47
KINALIADA	2	M1	15	14	-7	12	12	-10	10	0	0	-3	43
KINALIADA	3	M5	15	14	13	3	0	-10	0	0	0	-3	32
KINALIADA	4	M2	0	14	13	12	6	10	10	0	0	3	68
KINALIADA	5	M6	0	14	13	12	12	10	10	0	0	3	74
BURGAZADA	1	M5	15	14	13	12	6	-10	10	0	0	3	63
BURGAZADA	2	M5	15	14	13	12	6	-10	0	0	0	0	50
BURGAZADA	3	M1	15	14	13	6	12	-10	10	6	0	3	69
BURGAZADA	4	M5	15	14	13	6	12	-10	0	6	0	3	59
BURGAZADA	5	M2	15	7	-7	6	12	-10	0	0	0	3	26
BURGAZADA	6	M5	15	14	-13	0	6	-10	-10	-6	-5	-3	-12
BURGAZADA	7	M3	0	7	-13	6	6	10	-10	0	-5	3	4
BURGAZADA	8	M4	0	14	13	12	6	10	10	0	0	3	68
BURGAZADA	9	M6	0	7	-7	12	12	10	10	3	0	3	50
BURGAZADA	10	M2	15	7	7	3	6	10	0	3	0	-3	48
BURGAZADA	11	M3	15	7	-7	0	12	10	10	3	0	-3	47
BURGAZADA	12	M3	15	7	-7	0	12	10	10	3	0	-3	47
BURGAZADA	13	M3	15	7	-7	12	12	10	10	3	0	-3	59
BURGAZADA	14	M2	15	7	-7	6	12	-10	10	3	5	3	44
HEYBELİADA	1	M5	15	14	-7	12	12	-10	10	3	0	-3	46
HEYBELİADA	2	M1	15	14	13	6	12	-10	10	6	0	0	66
HEYBELİADA	3	M2	15	0	-13	12	12	-10	10	6	5	-3	34
HEYBELİADA	4	M4	15	14	13	12	12	10	10	6	0	3	95
HEYBELİADA	5	M2	0	14	-7	6	12	10	0	3	0	3	41
HEYBELİADA	6	M3	15	10	-7	12	12	10	0	3	0	-3	52
HEYBELİADA	7	M3	15	7	-7	12	12	-10	10	3	0	0	42
HEYBELİADA	8	M4	15	14	-7	12	12	10	10	3	0	-3	66
HEYBELİADA	9	M3	15	14	13	6	12	-10	0	3	0	-3	50
HEYBELİADA	10	M2	0	14	-7	3	6	10	0	3	0	-3	26
HEYBELİADA	11	M6	15	7	13	12	12	10	10	3	0	3	85
HEYBELİADA	12	M3	15	7	-7	3	6	10	0	3	0	-3	34
HEYBELİADA	13	M3	15	7	-7	3	6	10	-10	3	0	3	30
HEYBELİADA	14	M3	15	7	-7	3	12	-10	-10	3	0	-3	10
HEYBELİADA	15	M2	0	14	13	12	12	-10	0	3	0	0	44
BÜYÜKADA	1	M1	15	14	13	3	12	-10	-10	3	0	-3	37
BÜYÜKADA	2	M5	15	14	13	12	12	-10	-10	6	5	0	57
BÜYÜKADA	3	M5	15	14	-7	0	12	10	-10	3	0	-3	34
BÜYÜKADA	4	M2	15	14	13	12	12	-10	10	6	5	0	77
BÜYÜKADA	5	M2	15	14	13	12	12	-10	10	3	5	3	77
BÜYÜKADA	6	M3	15	7	-7	12	12	10	0	0	5	0	54
BÜYÜKADA	7	M4	15	14	-7	12	12	10	10	3	0	0	69
BÜYÜKADA	8	M6	15	7	-7	6	12	10	-10	3	0	3	39
BÜYÜKADA	9	M3	15	7	-7	12	12	-10	0	3	0	3	35
BÜYÜKADA	10	M2	0	14	13	6	6	10	10	3	0	-3	59
BÜYÜKADA	11	M4	0	14	13	6	12	10	10	3	0	-3	65
BÜYÜKADA	12	M2	7	14	-7	6	6	10	-10	3	0	-3	26
BÜYÜKADA	13	M4	7	14	-7	12	6	10	-10	3	0	-3	32
BÜYÜKADA	14	M4	15	7	-7	12	12	10	10	3	0	0	62
BÜYÜKADA	15	M6	15	14	13	12	6	-10	10	0	0	-3	57
SEDEF ADASI	1	M2	0	14	13	12	12	10	-10	3	0	3	57

Şekil 365: Kamusal Açık Alanlar Yürünebilirlik Puan Tablosu

Kınalıada

Kınalıada yürünebilirlik değerlendirmesine tabii olan 5 kamusal açık alan değerlendirildiğinde; 5 numaralı alanın 74 puanla en yüksek konfor değerlerine sahip olduğu görülmektedir. Özellikle kıyı alanları kalabalık etkisi ve engellerin varlığı anlamında eksi puanlar almıştır.

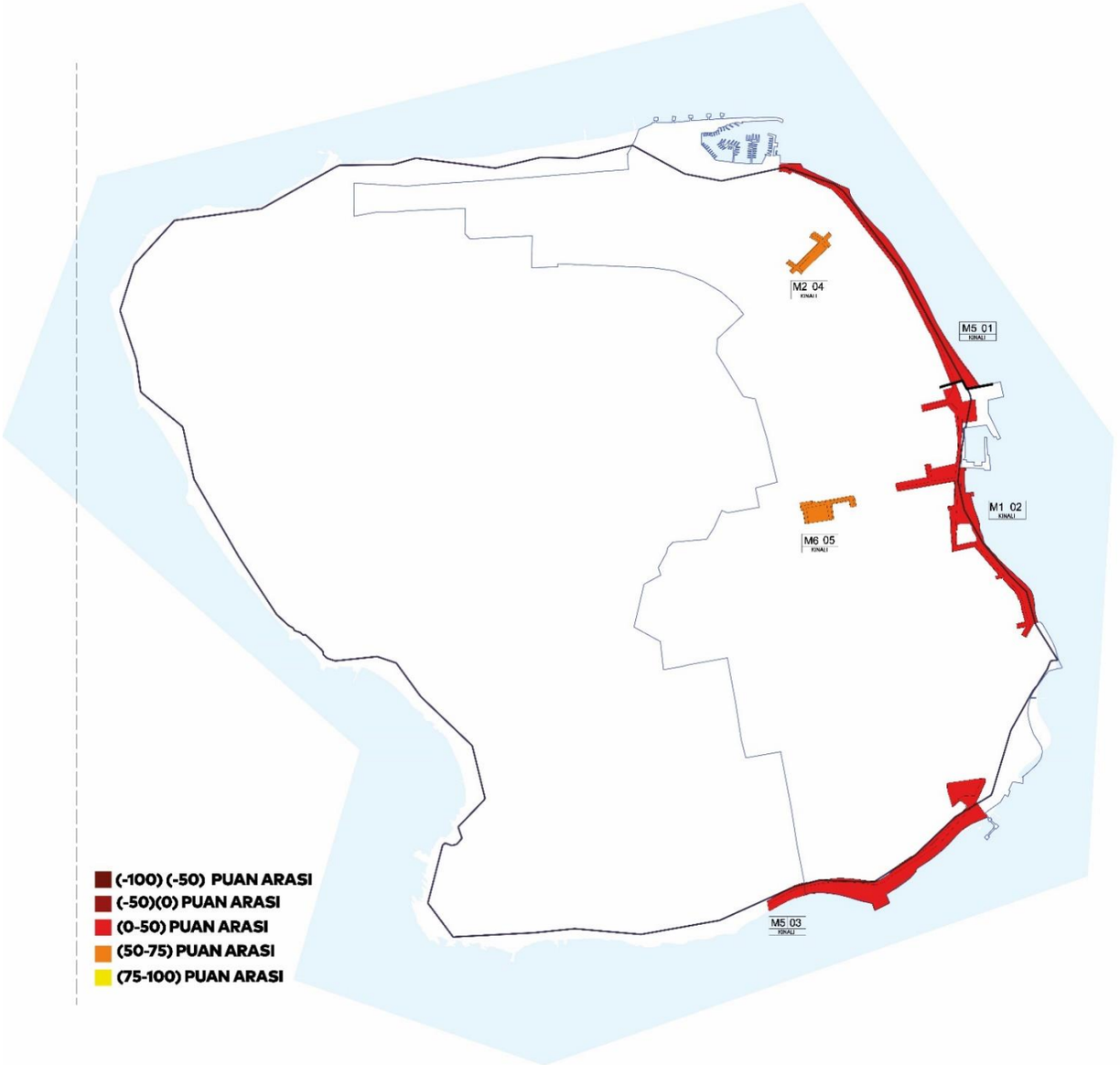

Şekil 366:Kınalıada Yürünebilirlik Puantaj Haritası

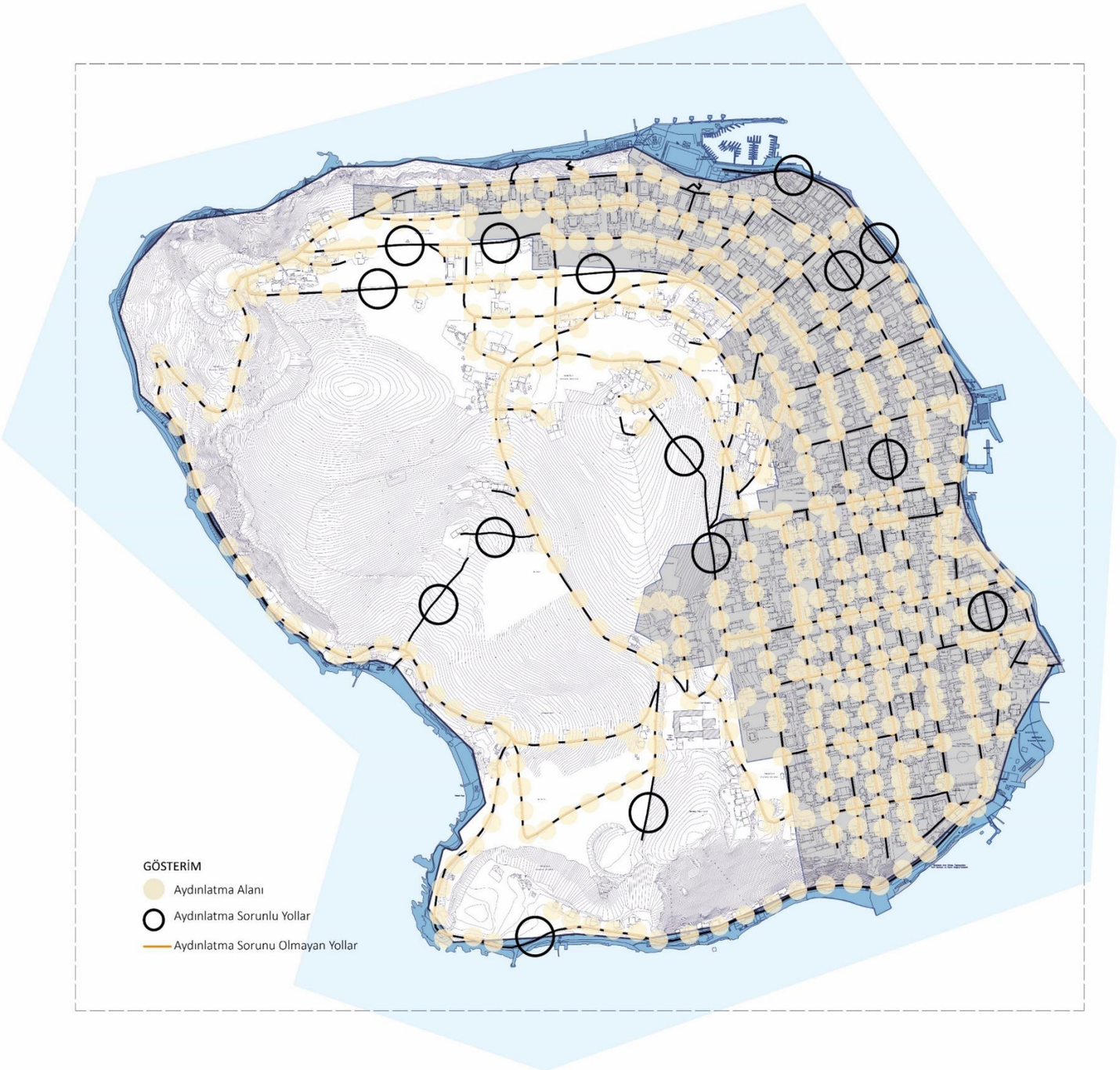

Şekil 367: :Kınalıada Aydınlatma Haritası

Şekil 368: Kınalıada Yürünebilirlik – Yol ve Kaldırım Niteliği Analizi

Burgazada

Burgazada yürünebilirlik değerlendirmesine tabii olan 14 kamusal açık alan değerlendirildiğinde;8 numaralı alanın 68 puanla en yüksek konfor değerlerine sahip olduğu görülmektedir. 1 numaralı alan da 63 puanla onu takip etmiştir. Özellikle 6 numaralı alan eksi değerde aldığı puan ile göze çarpmaktadır.

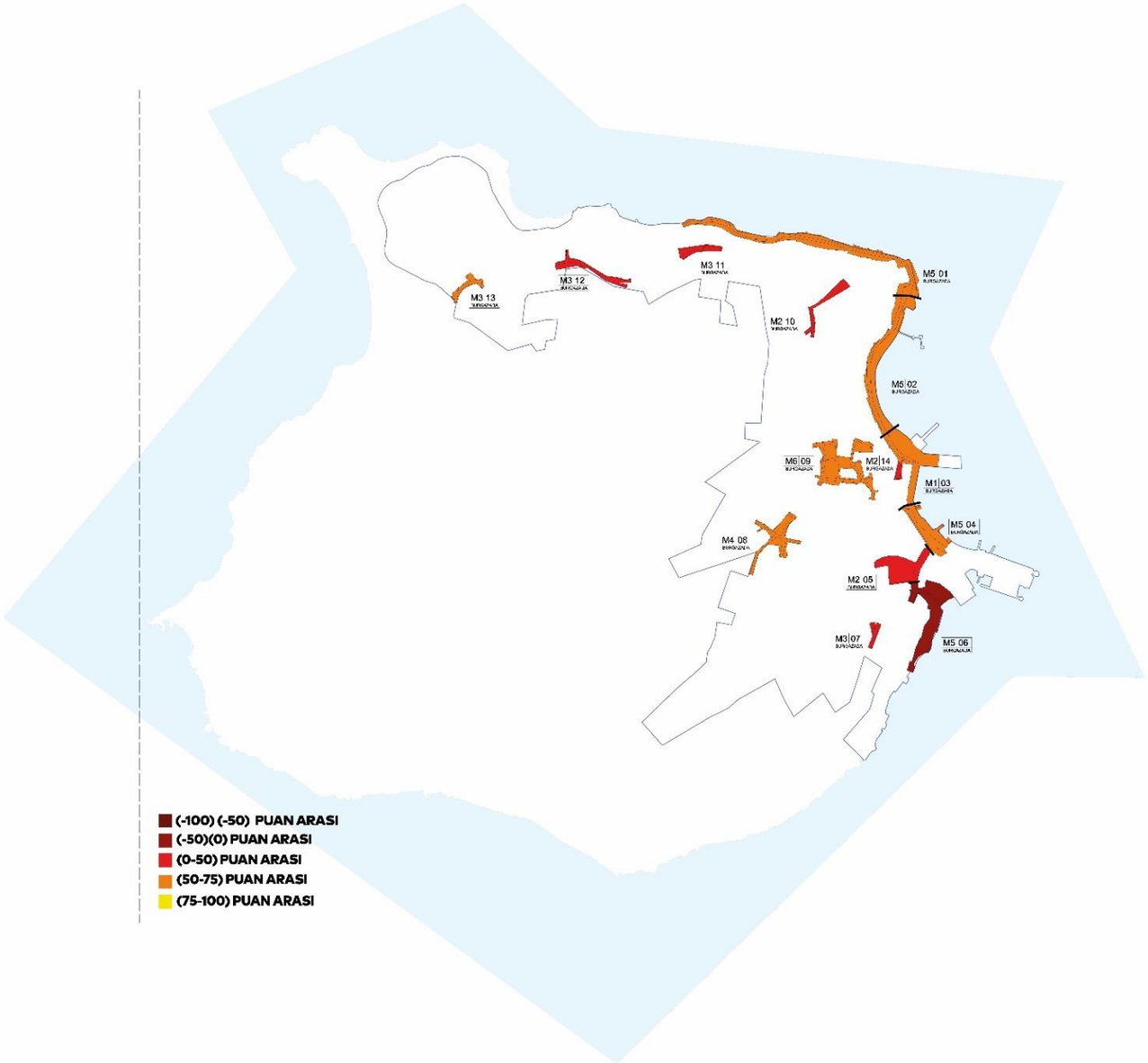

Şekil 369: Burgazada Yürünebilirlik Puantaj Haritası

Şekil 370: Burgazada Aydınlatma Haritası

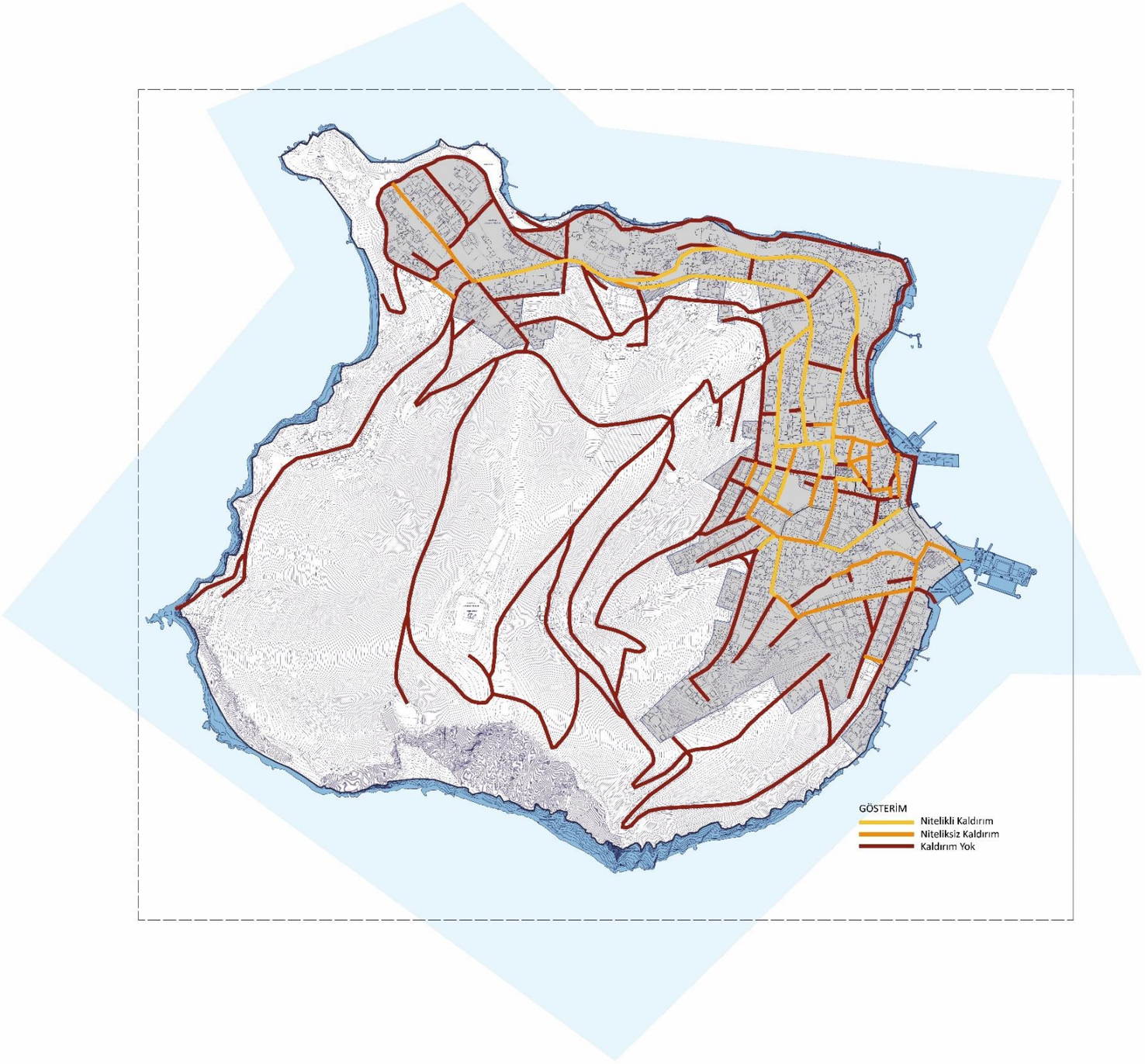

Şekil 371: Burgazada Yürünebilirlik – Yol ve Kaldırım Niteliği Analizi

Heybeliada

Heybeliada yürünebilirlik değerlendirmesine tabii olan 15 kamusal açık alan değerlendirildiğinde;11 numaralı alanın 85 puanla yüksek konfor değerlerine sahip olduğu görülmektedir. 2 ve 8 numaralı alanlar da 66 puanla onu takip etmiştir. Özellikle 4 numaralı alan 95 puanla hem adanın hem de tüm adaların en yüksek puanlı alanı olarak ortaya çıkmaktadır.

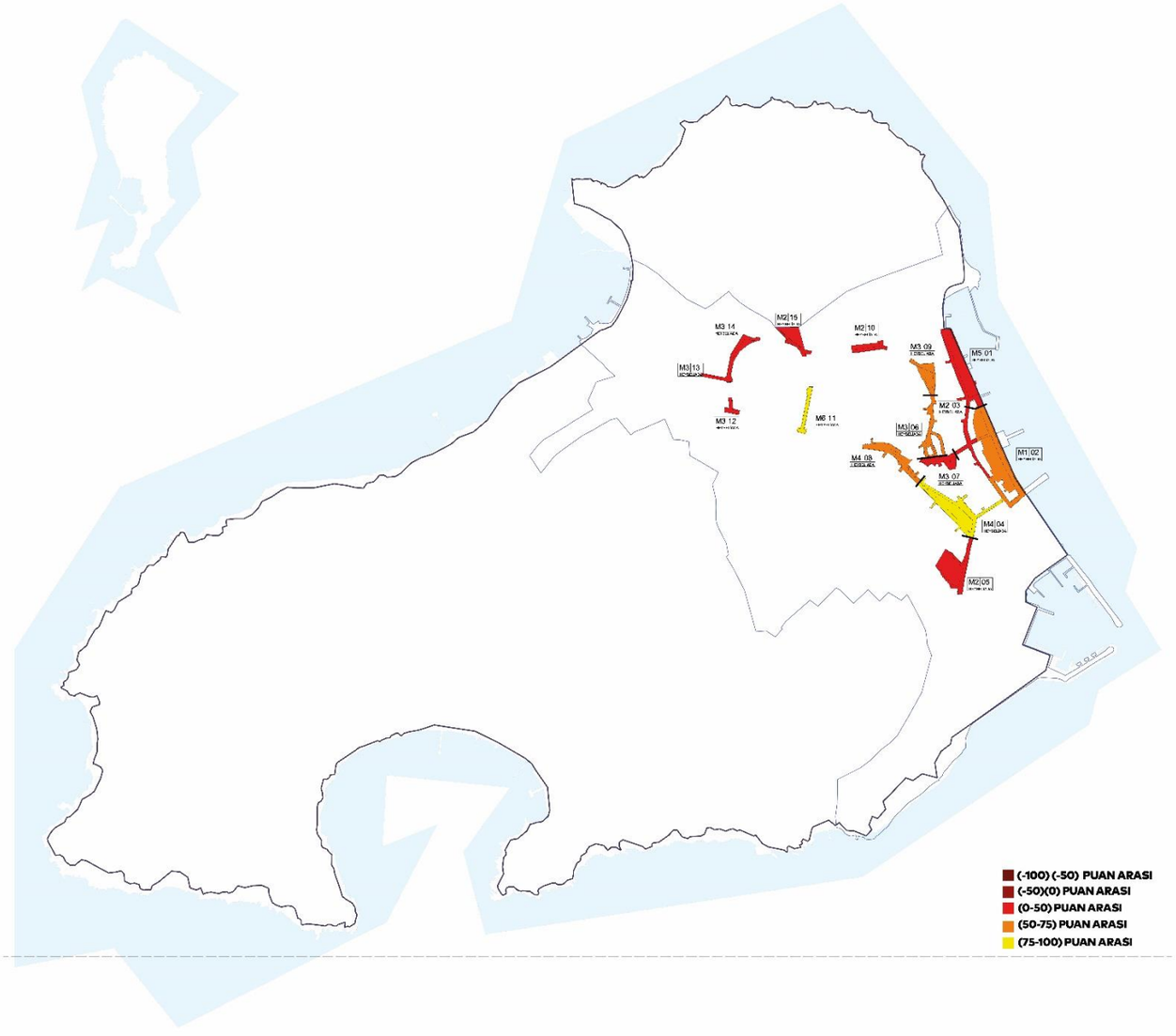

Şekil 372: Heybeliada Yürünebilirlik Puantaj Haritası

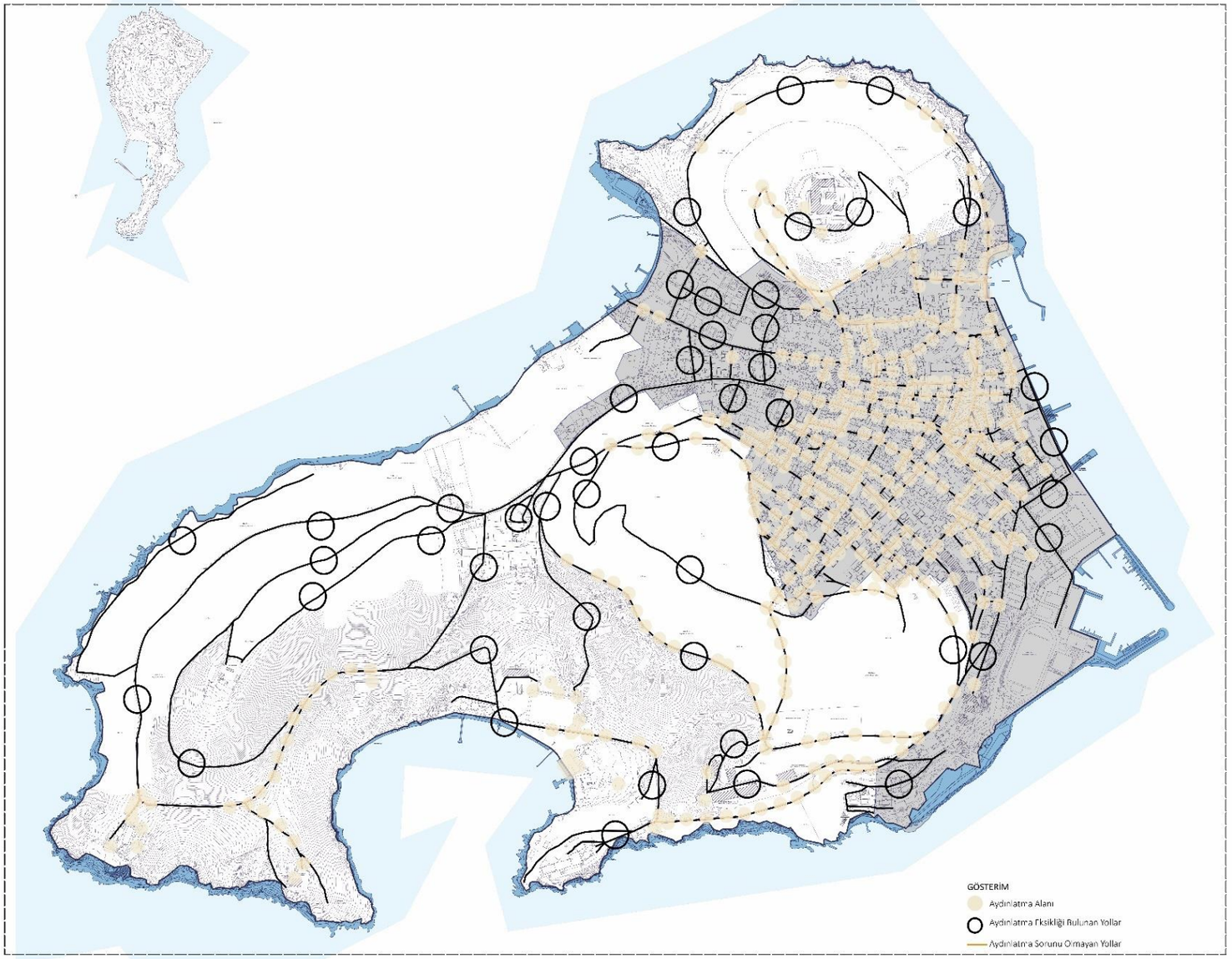

Şekil 373: Heybeliada Aydınlatma Haritası

Şekil 374: Heybeliada Yürünebilirlik – Yol ve Kaldırım Niteliği Analizi

Büyükada

Büyükada yürünebilirlik değerlendirmesine tabii olan 15 kamusal açık alan değerlendirildiğinde;4 ve 5 numaralı alanların 77 puanla yüksek konfor değerlerine sahip olduğu görülmektedir. Bu alanların saat kulesi meydanı ve fayton meydanı olduğu görülmektedir.

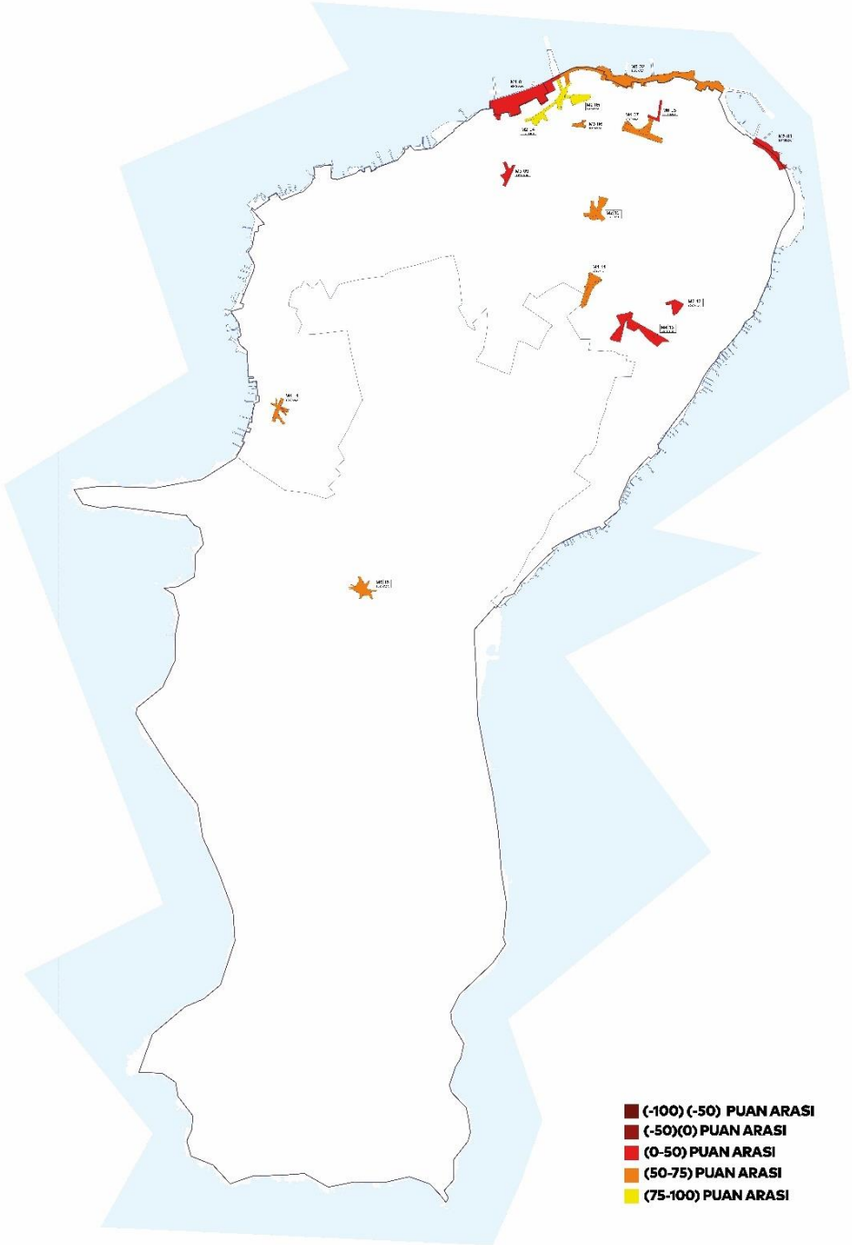

Şekil 375: Büyükada Yürünebilirlik Puantaj Haritası

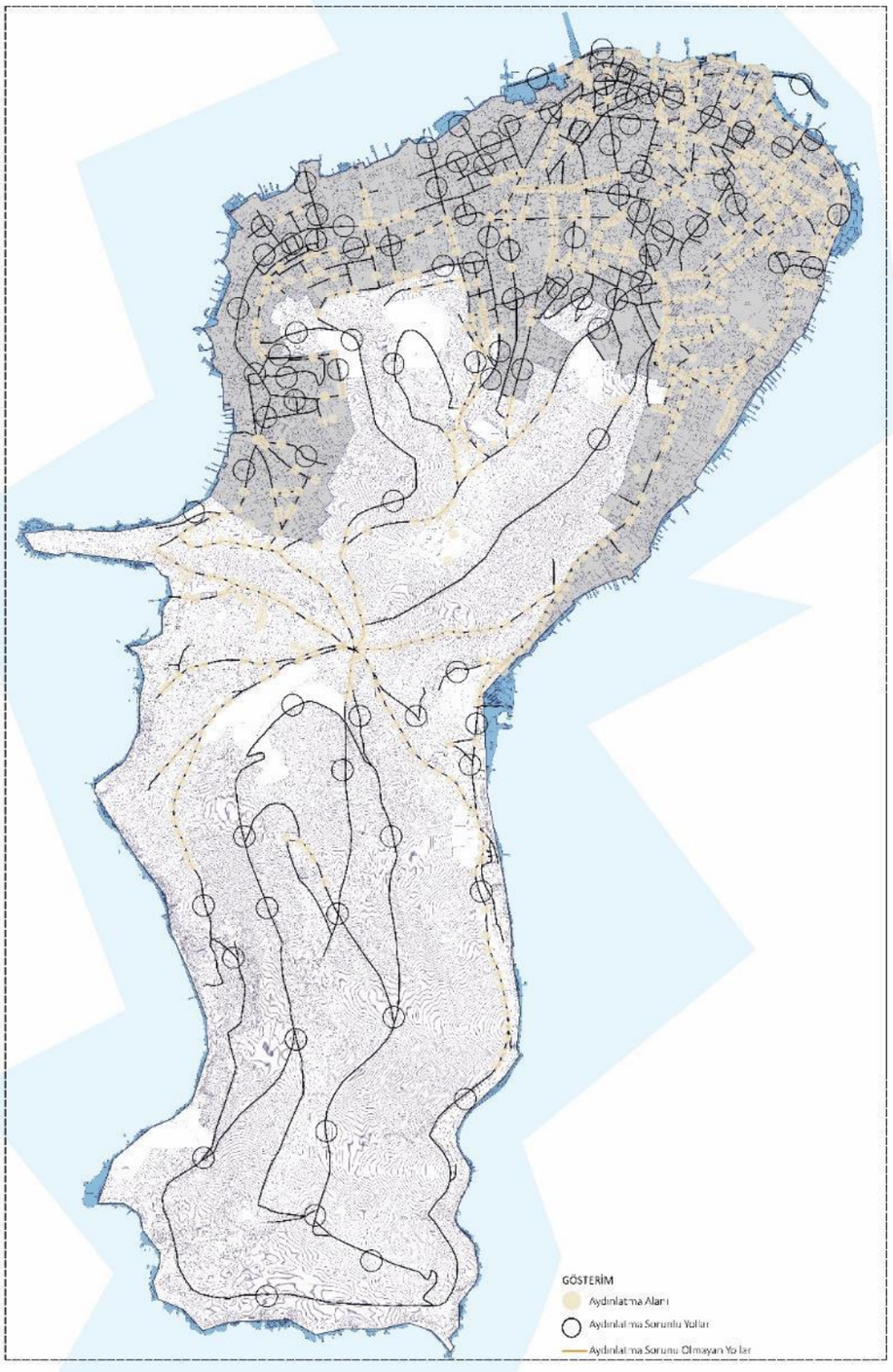

Şekil 376:Büyükada Aydınlatma Haritası

Şekil 377: Büyükada Aydınlatma Haritası

Sedef Adası

Büyükada yürünebilirlik değerlendirmesine tabii olan 1 kamusal açık alan değerlendirildiğinde 57 puan aldığı görülmektedir.

Şekil 378: Sedef Adası Yürünebilirlik Puantaj Haritası

A-UA-5-Yaya Odak Noktaları ve Dağılım Rotaları - Mevcut Hareketliliğin Değerlendirilmesi

Adalar'daki yaya hareketliliği ve odak noktalarından yaya dağılım rotaları değerlendirilirken;

- Tüm ulaşım altyapısı bir aksiyel harita haline getirilmiştir,
- Oluşan aksiyel harita mevcuttaki önemli yaya odakları ve önemli yapılar ile çakıştırılmıştır.

Ortaya çıkan aksiyel harita 4 ana değerlendirme kriterine göre "space syntax" yöntemine tabii tutulmuştur. Bu çalışmanın amacı öncelikle ulaşım ağının morfolojik özellikleri açısından nasıl özelliklere ve hiyerarşiye sahip olduğunun ortaya çıkarılmasıdır.

Bu bağlamda aksiyel harita:

1. Global bütünleştirme değerine (aksın uzunluğuna-doğrusallığına-üzerindeki kesişim sayısına göre global niteliği)
2. Her adadaki iskele meydanına göre ulaşım ağının derinliğine (seçilen aksı ulaşım sisteminin merkezi kabul eden varsayım analizi)
3. Bağlayıcılık özelliği yüksek akslar (kesişim sayısına göre)
4. Uzunluğuna göre akslar

Olarak analiz edilerek değerlendirilmiştir.

Adalar'ın ulaşım aksiyel haritası, "space syntax" yöntemi söz konusu olduğunda her hangi başka bir yerleşimin aksiyel haritası gibi ele alınmamalıdır. Bunun en önemli sebebi Adalar'a tek ulaşım yolunun denizden olması ve Adalar'daki yayaların alana giriş noktalarının her zaman için iskeleler olmasıdır. Şekil 313 incelendiğinde de görülebileceği üzere global bütünleştirme analizi gerçekte Global bütünleştirme değerine (aksın uzunluğuna-doğrusallığına-üzerindeki kesişim sayısına göre global niteliği) geomorfolojik özellikleri ile potansiyeli yüksek aksları işaret etse de gerçekte o aksın işlekliği ile örtüşmemektedir. Bu sebeple 2 numaralı derinlik analizleri her adada baz altlık olarak kabul edilmiş, bu haritalar üzerine 3 ve 4 numaralı analizlerin en yüksek özelliklilerini temsil eden akslar ilave olarak işaretlenerek sunulmuştur. Haritalandırma çalışmalarında sıcak renklerden soğuk renklere doğru azalan bir lejant kullanılmıştır.

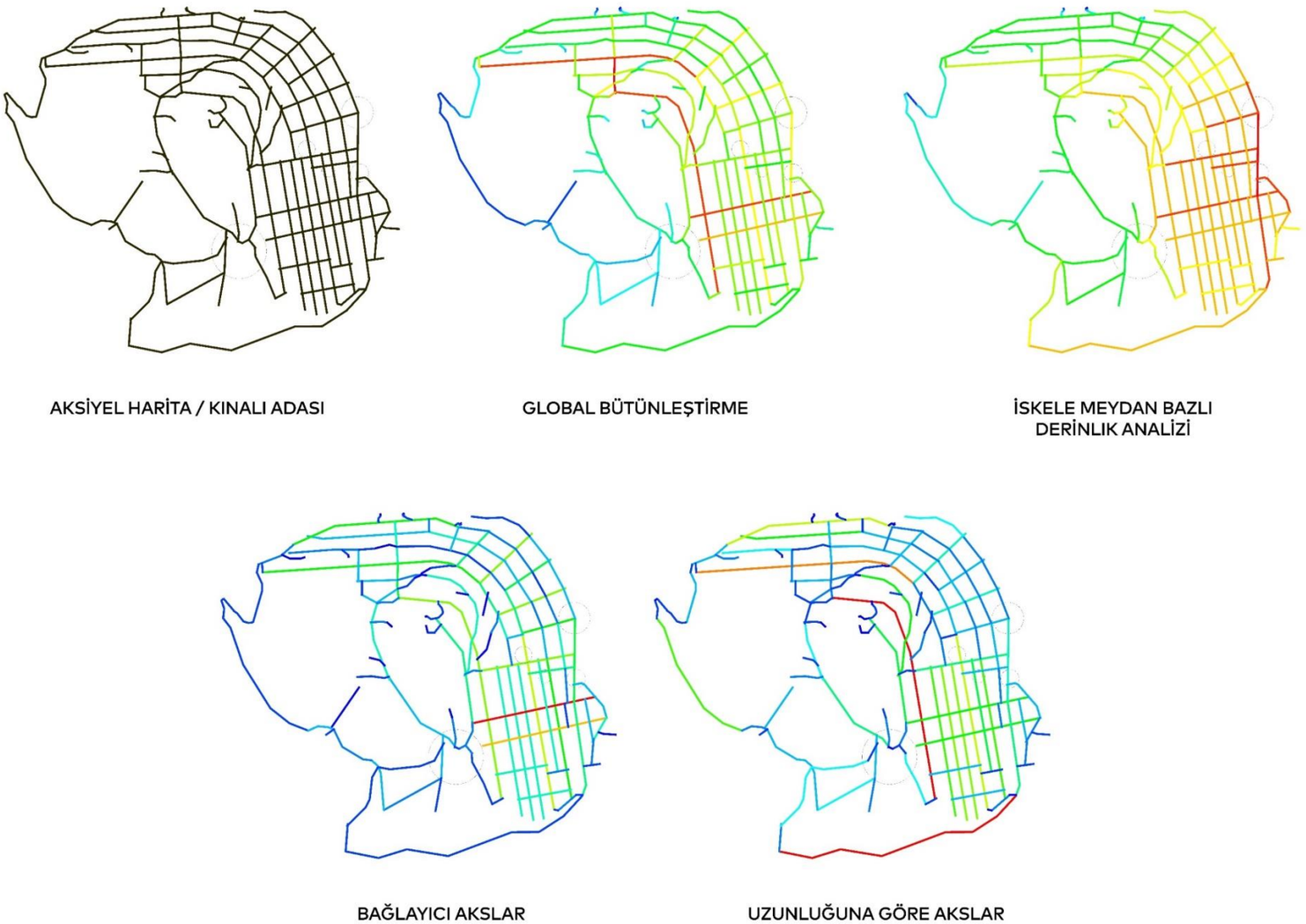

Şekil 379: Adalar Mevcut Hareketliliğin Yol Ağının Morfolojik Özellikleri Bağlamında "Space Syntax" Yöntemi İle Belirlenmesi-Yöntem Açıklama Diyagramı-Kınalıada örneği

Kınalıada

Yöntem kısmında açıklandığı üzere iskele önündeki “Kınalıada Çarşı Caddesi” baz alınarak gerçekleştirilen ulaşım ağı derinlik analizi incelendiğinde, kentsel sit alanının doğu kısımları daha aktif görünürken (Kınalı Fırın Sokağı – Çınarlıköşk Sokağı – Akgünlük Sokağı – İskele Caddesi – Sahilhaneler Sokağı) kentsel sit alanını oluşturan yerleşik alanın kuzeyi Çarşı caddesine uzaklığı sebebiyle işlerliği ve debisi daha az olan akslar olarak görülmektedir.

Kınalı Fırın Sokağı tüm Kınalıada içerisinde geometrik özellikleri ve üzerindeki yol kesişim sayısı ile bağlayıcılık özelliği en yüksek aks olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak bu noktada space syntax yönteminin topoğrafik koşulları dikkate almadığının tekrar hatırlatılması gerekmektedir. Ulaşım ağı bir bütün olarak değerlendirildiğinde Kınalı Fırın Sokağı gibi Saki Bey Sokağının da önemli akslar olduğu görülmektedir.

Bunun yanı sıra Korkut Sokağı ve devamındaki Tefrikiye Sokağı, sokak bazında olmasa da tek yönde doğrusal olarak incelendiğinde adanın en uzun aksı olarak ortaya çıkmaktadır.

Odak noktaları incelendiğinde ise Hristos Rum Manastırı dışındaki tüm odaklar neredeyse sıcak akslar etrafında şekillenmiştir. (Ermeni Kilisesi –Rum Paniya Kilisesi-Kınalıada Cami-İskele Meydanı)

Şekil 380: Kınalıada Yol Ağı Üzerinden Ağ Derinliği - Önemli Aks ve Odaklar Analizi

Burgazada

Yöntem kısmında açıklandığı üzere iskele önündeki ”Gezinti Caddesi” baz alınarak gerçekleştirilen ulaşım ağı derinlik analizi incelendiğinde, kentsel sit alanının doğu kısımları daha aktif görünürken (Köykahyası Sokağı-Çınarlık Sokağı- Yenice Sokağı – Çarşı Caddesi) kentsel sit alanını oluşturan yerleşik alanın kuzeyi İskeleye uzaklığı sebebiyle işlerliği ve debisi daha az olan akslar olarak görülmektedir. Bu kısımlarda topoğrafik koşullarında da sık yol dokusunun oluşmasına engel olması da artı bir etken olarak düşünülebilir.

Büyük Çamlık Yolu ve Sarnıç Sokak tüm Burgazada içerisinde geometrik özellikleri ve üzerindeki yol kesişim sayısı ile bağlayıcılık özelliği en yüksek akslar olarak ortaya çıkmaktadır.

Bunun yanı sıra Büyük Çamlık Yolu, devamlılık ve doğrusallık özelliği ile adanın en uzun aksı olarak kendisini göstermektedir.

Odak noktaları incelendiğinde ise Hristos Manastırı – Öğretmen Evi ve Ayayorgi Garibi Manastırı dışındaki neredeyse tüm odaklar sıcak akslar tarafından sarmalanmıştır (Sait Faik Abasıyanık Müzesi – Ayios Yoanis Rum Ortodoks Kilisesi – Burgazada Cami-İskele meydanı vb.). Şekil 381 incelendiğinde Kalpazankaya ve Madam Marta Koylarının ana ulaşım ağı içerisinde ulaşılması en uzak soğuk akslar olarak tarif edilen konumlarda olduğu görülmektedir.

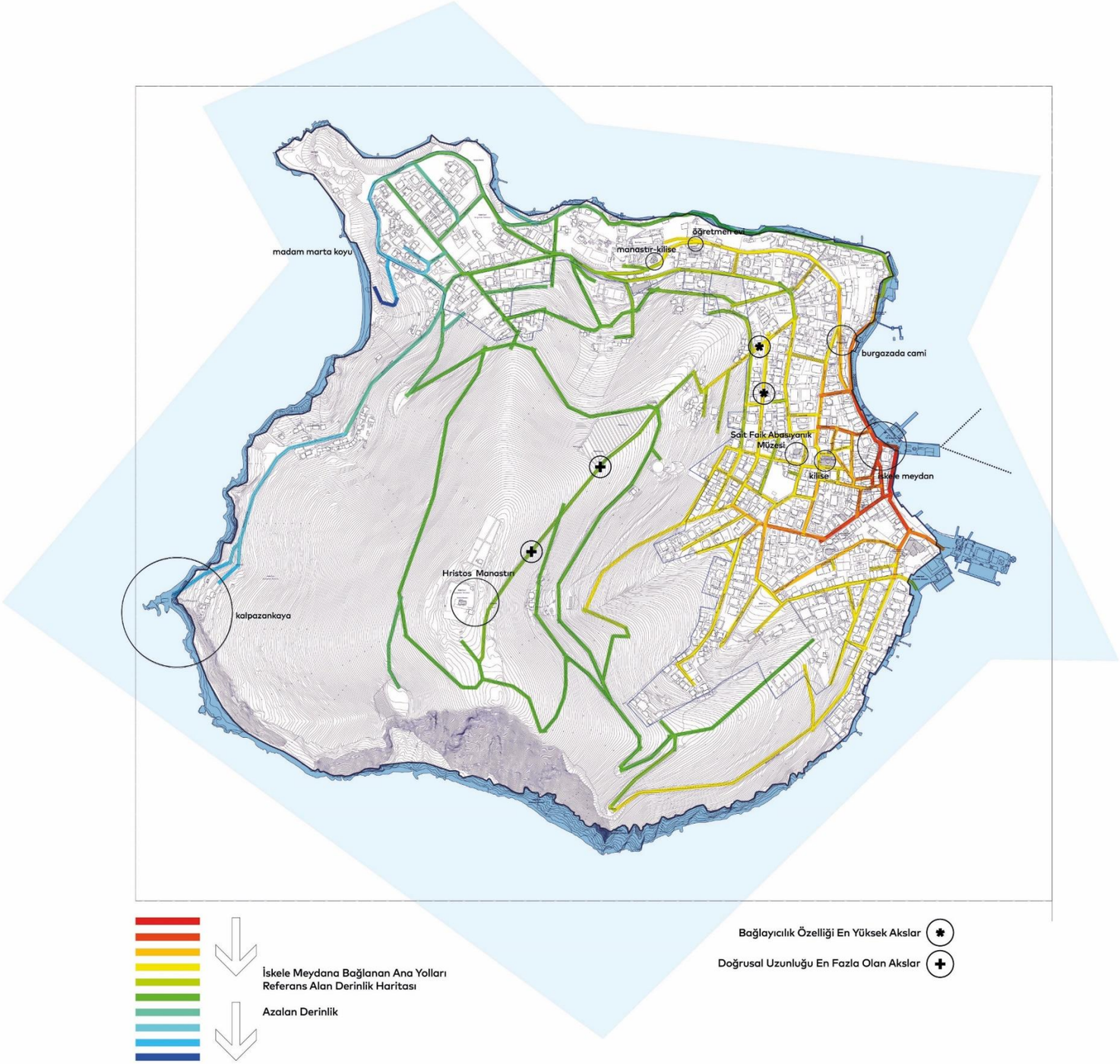

Şekil 381:Burgazada Yol Ağı Üzerinden Ağ Derinliği - Önemli Aks ve Odaklar Analizi

Heybeliada

İskele önündeki ”Rıhtım Caddesi” baz alınarak gerçekleştirilen ulaşım ağı derinlik analizi incelendiğinde, kentsel sit alanının doğu kısımları daha aktif görünürken (Ayyıldız Caddesi – Kışla Ardı Sokak – Mehmet Uslu Caddesi) kentsel sit alanını oluşturan yerleşik alanın batısı, iskeleye uzaklığı sebebiyle işlerliği ve debisi daha az olan akslar olarak görülmektedir. Bu kısımlarda topoğrafik koşullarında sık bir yol dokusunun oluşmasına engel olması da artı bir etken olarak düşünülebilir. Ayrıca Heybeli ada topoğrafik yapısı nedeniyle kuzey kıyılarında yerleşim olmayan tek adadır.

Refah Şehitleri Caddesi - Hüseyin Rahmi Bey Sokağı (Adalar Sok.) ve Nevicat Sokağı - tüm Burgazada içerisinde geometrik özellikleri ve üzerindeki yol kesişim sayısı ile bağlayıcılık özelliği en yüksek akslar olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle Hüseyin Rahmi Bey Sokağı (Adalar Sok.) ve Nevicat Sokağı büyük çoğunluğu merdivenli sokaklar olması sebebiyle ağ içerisindeki diğer yollardan karakter olarak da ayrışmaktadır.

Bunun yanı sıra Ayyıldız Caddesi ve devamındaki Yalı Rıhtım Caddesi arz ettiği devamlılık ile adanın en uzun aksı olarak kendilerini göstermektedir.

Odak noktaları incelendiğinde ise Ruhban Okulu – Ayayorgi Manastırı ve Ruhban Okulu- İsmet İnönü Evi Müzesi – Hüseyin Rahmi Gürpınar Evi Müzesi gibi neredeyse tüm odaklar soğuk akslar tarafından sarmalanmıştır. Bundaki en önemli etken Heybeliada’nın Kınalıada ve Burgazada’ya göre daha büyük bir ada olması ve yürüme mesafelerinin daha uzun olmasıdır. Bir diğer etken de adanın topoğrafik koşullarının eğime uyum noktasında mesafeleri uzatmasıdır. Bu sebeple ağ haritası üzerinde iskeleyi merkez alarak hesaplanan ağ derinliği, merkeze göre Aya Nikola Kilisesi hizasından uzaklaştıkça soğuk akslara dönüşmektedir. Kıyıya paralel olan akslar adanın doğu kıyısında önem kazanmaktadır.

Şekil 381 incelendiğinde İsa Manastırı- Heybeliada Sanatoryumu- Terki Dünya manastırı gibi odakların ana ulaşım ağı içerisinde ulaşılması en uzak soğuk akslar olarak tarif edilen konumlarda olduğu görülmektedir.

Özetle Heybeli ada ulaşım ağı olarak bölgelendiğinde dört ana parça olarak ele alınabilir:

- İskeleye yakın yerleşme çekirdeği,
- Refah Şehitleri Caddesi etrafında Vadi boyunca uzanan akslar,
- Orman içi yollar,
- Adanın güney-batısındaki erişimi zor alanlar

Şekil 382. Heybeliada Yol Ağı Üzerinden Ağ Derinliği - Önemli Aks ve Odaklar Analizi

Büyükada

Büyükada İskelesi önündeki cadde baz alınarak gerçekleştirilen ulaşım ağı derinlik analizi incelendiğinde, kentsel sit alanının kuzey kısımları daha aktif görünürken (23 Nisan Caddesi-Saat Kulesi Meydanı-Fayton Meydanı-Fenerbahçeli Lefter Sokağı- Şehir Recep Koç Caddesi) kentsel sit alanını oluşturan yerleşik alanın güney kısımları ve Doğal Sit alanları İskeleye uzaklıkları sebebiyle işlerliği ve debisi daha az olan soğuk akslar olarak görülmektedir. Bu kısımlarda topoğrafik koşullarında da sık yol dokusunun oluşmasına engel olması da artı bir etken olarak düşünülebilir.

Çankaya Caddesi – Zağnos Paşa Caddesi - Büyükada içerisinde geometrik özellikleri ve üzerindeki yol kesişim sayısı ile bağlayıcılık özelliği en yüksek akslar olarak ortaya çıkmaktadır. Eğer ada topoğrafya unsurlarından ve ada olmanın getirdiği izole ulaşım ağı özelliklerinden bağımsız olsaydı space syntax analizine göre Büyükada ulaşım ağının en önemli noktası; Hamidiye Cami çevresindeki Kuşadiye ve Düzenli Sokak olarak ortaya çıkacaktı.

Bunun yanı sıra Acem Köşkü Sokağı devamlılık arz etmesi ile adanın en uzun aksı olarak kendilerini göstermektedir.

Odak noktaları incelendiğinde ise Hristiyan Manastırı-Rum Yetimhanesi-Ayanikola Manastırı –Ayayorgi Manastırı gibi odakların tamamı neredeyse soğuk akslar tarafından sarmalanmıştır. Bundaki en önemli etken Büyükada'nın diğer adalara göre daha büyük bir ada olması ve yürüme mesafelerinin artmasıdır. Bir diğer etken de adanın topoğrafik koşullarının eğime uyum noktasında mesafeleri uzatmasıdır. Bu sebeple ağ haritası üzerinde İskeleye göre hesaplanan derinlik güneyde Hamidiye Camii- Batıda Büyükada Kültür evi, doğuda Musevi Sinagogu hizasından sonra soğuk akslara dönüşmektedir. Kıyıya dik olan akslar adanın kuzey kıyısında önem kazanmaktadır.

Şekil 382 incelendiğinde Adanın güney batı kıyısının ana ulaşım ağı içerisinde ulaşılması en uzak soğuk akslar olarak tarif edilen konumlarda olduğu görülmektedir.

Özetle Büyükada ulaşım ağı olarak değerlendirildiğinde dört ana parça olarak ele alınabilir:

- İskeleye yakın yerleşme çekirdeği,
- Kentsel Sit alanı içerisinde yerleşme çekirdeğimi çevreleyen yerleşik alanlar,
- Kamelyalı sokak – Büyüktur Yolu-Nikola Manastır Yolu kesişimi olan tepe bölge,
- Adanın güney batı kıyıları.

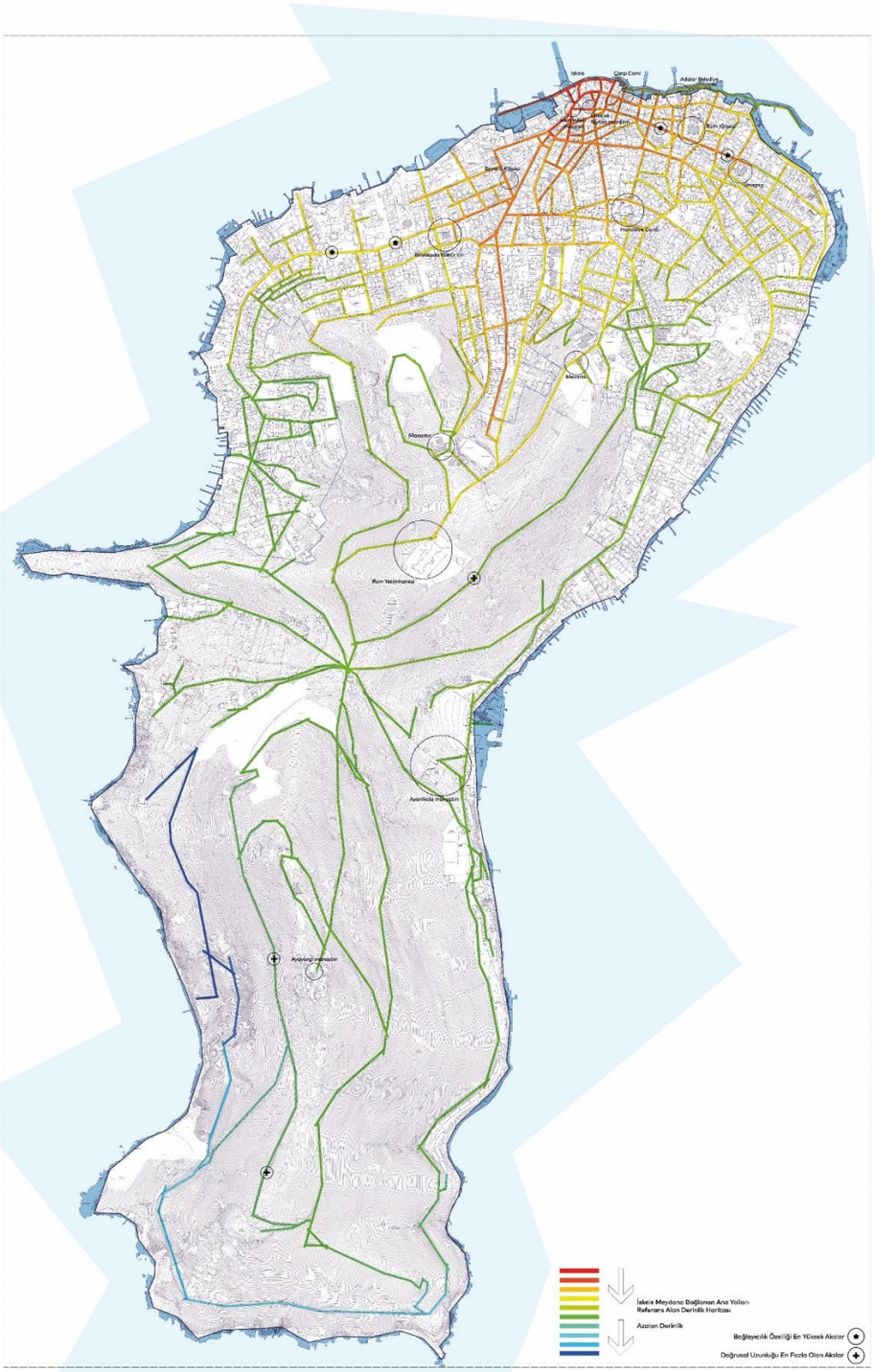

Şekil 383. Büyükada Yol Ağı Üzerinden Ağ Derinliği - Önemli Aks ve Odaklar Analizi

Sedef Adası

Sedef Adası İskelesi baz alınarak gerçekleştirilen ulaşım ağı derinlik analizi incelendiğinde, sadece Re'yan Şehsuvaroğlu Sokağın ve Sedef Yokuşu Sokağın ön plana çıktığı görülmektedir. Sedef Adası konut alanı ağırlıklı bir ada olmasından sebep, iskele dışında önem arz eden bir odak noktası da yer almamaktadır. (Şekil 383)

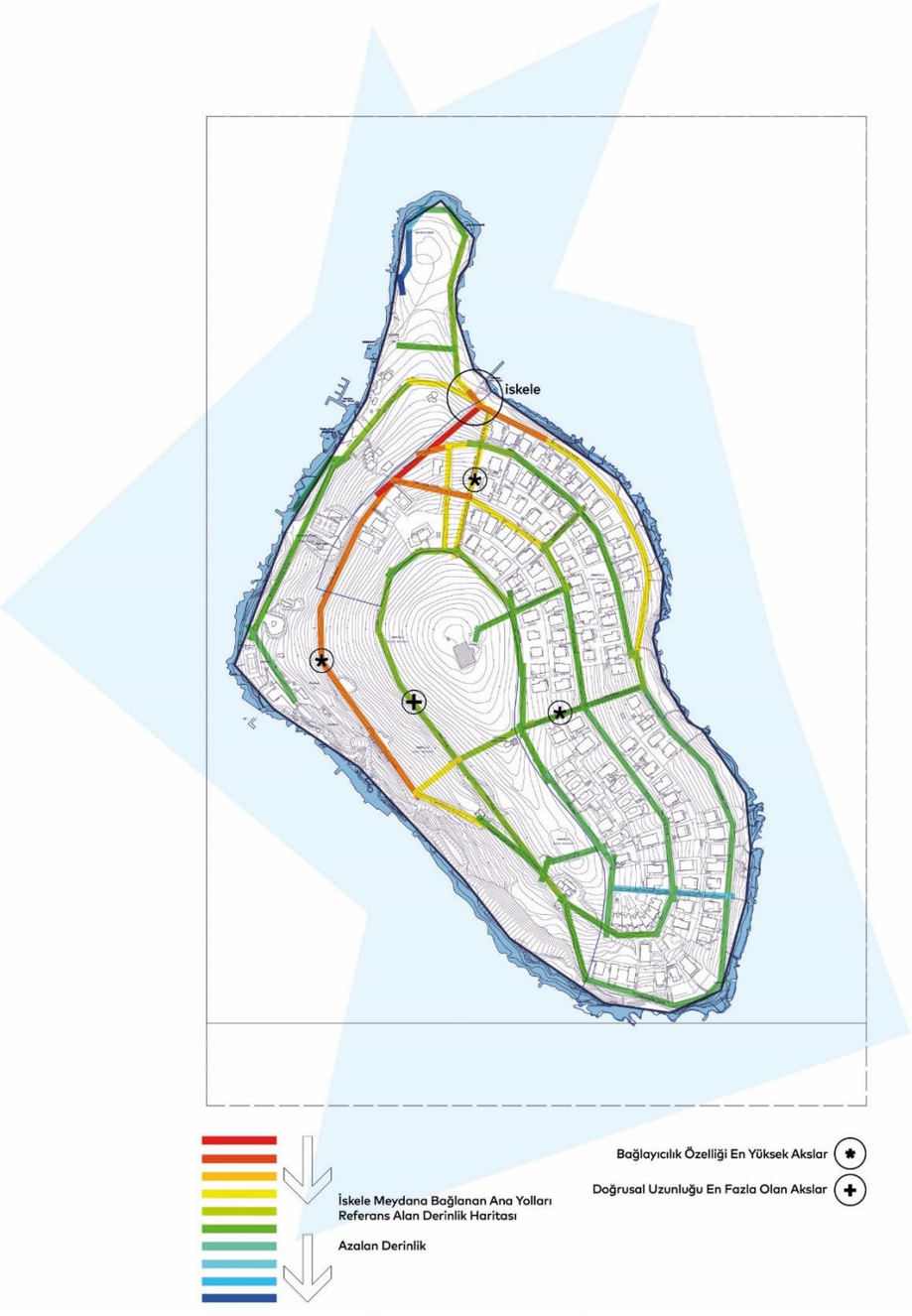

Şekil 384. Sedef Adası Yol Ağı Üzerinden Ağ Derinliği - Önemli Aks ve Odaklar Analizi

A-UA-6: Mevcut Sokak Kesitleri

Adalar sokak kesitleri analizi gerçekleştirirken saha gezilerinden elde edilen görsellerden faydalanılmıştır. Adalar'ın sokak kesit dokuları incelendiğinde dört farklı tipte olduğu gözlemlenmiştir;

1. İki tarafı kaldırımlı yol,
2. Tek tarafı kaldırımlı yol,
3. Kaldırımsız yol,
4. Merdiven

Her tipin kendi içinde farklılaştığı da gözlemlenmiş olup bu durumlar kesit kolaj çalışmaları üzerinden ifade edilmiştir. Ayrıca, kesitler üzerinden aşağıda belirtilen konular hakkında bilgiler verilmiştir (Şekil 384);

- Kot farklıkları
- Yol genişliği
- Yol malzemesi
- Kent mobilyaları
- Uygunsuz durumlar
- Sokak peyzajı
- Araçlar

Adalar'ın birkaç sokağı hariç, büyük bir kısmında yol malzemesi olarak asfalt kullanılmıştır. Kaldırımlarda ise genel olarak parke taşı kullandığı tespit edilmiştir. Aydınlatma elemanı, elektrik direği, korkuluk, bisiklet park elemanı, çöp kutusu, yer yön işaretlemeleri, tabelalar, tente, tezgâh ve saksı gibi kent mobilyaları gösterilmiştir. Kent mobilyalarının nasıl konumlandığı, şekillerinin nasıl olduğu ifade edilirken, uygun olmayanlar ise uygunsuz durumlar kategorisine dâhil edilmiştir. Bunlar dışında, cephelerdeki klima sistemleri – boruları, atıklar, düzensiz motosiklet parklanmaları, masa ve sandalyelerle işgaller, elektrik – iletişim panoları ve afiş gibi konular da uygunsuz durumlar kategorisindedir. Sokak peyzajında ağaçlar, çalılar ve yer örtücüler yeşil, çiçekli bitkiler mor ve bitki gövdeleri kahverengi renkleriyle kesitlerde nasıl konumlandıkları aktarılmıştır. Aktif araç olarak İEET elektrikli taksileri ve otobüslerinin dışında, elektrikli motosikletler ve fosil yakıtlı araçların da olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 385. Sokak Kesitleri Lejantı

1. İki tarafı kaldırımlı yol

Bu tür yolların her adada bulunduğu, kaldırım yüksekliklerinin yol kotundan sabit bir farkı olmadığı, genişliklerinin iki tarafta da aynı ve sabit devam etmediği görülmektedir. Kaldırımlarda genel olarak parke taşlar, yollarda asfalt ve bordür taşlar kullanılmaktadır. Yerleşim dokusu içinde rastlanılan bu tür yolların ticari fonksiyonlarla bütünleştiği yerlerde sokak peyzajının varlığından söz etmek pek mümkün değildir.

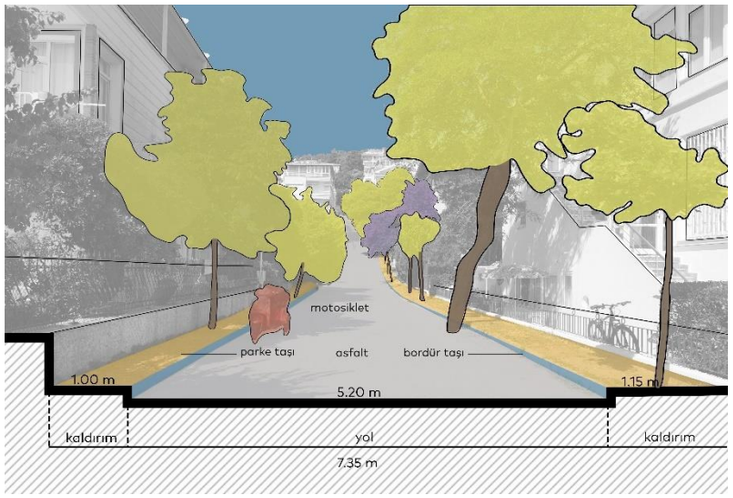

Fotoğraf 86. Bahçeli Sokak (Kınalıada)

Kınalıada Bahçeli Sokak'ta (Fotoğraf 86) olduğu gibi birçok sokakta motosikletlerin düzensiz bir şekilde park edildiği görülmektedir. İETT taksi ve otobüsleri hariç, elektrikli araçlar için herhangi bir park etme sistemi Adalar genelinde bulunmamaktadır. Aynı şekilde Kınalıada Tekinay Sokak (Fotoğraf 88) ve Burgazada Gökada Sokak'ta (Fotoğraf 91) görüldüğü üzere kaldırımlara bir sistem olmadan yerleştirilen park elemanlarına bisikletler bırakılmakta olup, bisikletler kaldırımların büyük bir kısmını kaplayarak engel oluşturmaktadır.

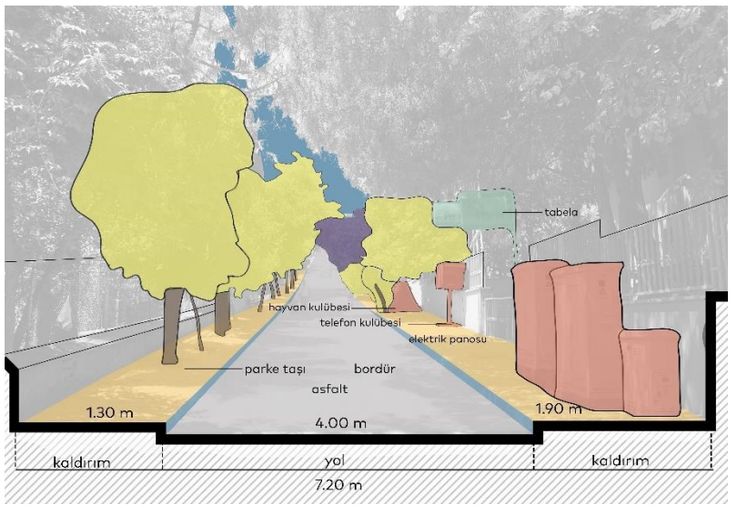

Fotoğraf 87. Ferit Tüzün Sokak (Kınalıada)

Ayrıca, Ferit Tüzün Sokak (Fotoğraf 87) kesitinde de belirtildiği şekilde hayvan kulübesi, telefon kulübesi ve elektrik panoları gibi bazı kent mobilyalarının kaldırımda engel oluşturduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte bu kent mobilyalarının yine belli bir standarda sahip olmadığı ve görsel açıdan iyi bir durumda olmadığı anlaşılmaktadır.

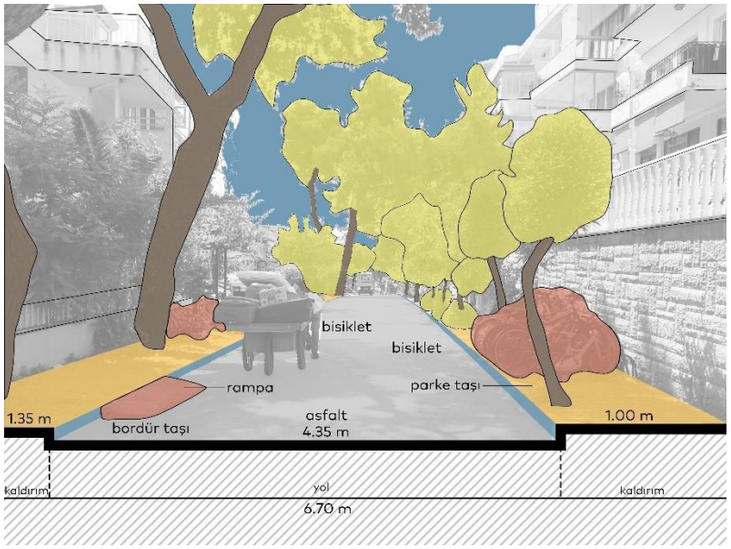

Fotoğraf 88. Tekinay Sokak (Kınalıada)

Kınalıada Tekinay Sokak (Fotoğraf 88) kesitindeki şekilde rampa eklentilerinin engelli erişimi gibi sebeplerden ötürü yapıldığı düşünülmektedir. Bu durum kaldırımlardan kaynaklı kot farkının yol hiyerarşisindeki katkısının adalar özelinde ne derece sağlıklı bir yaklaşım olduğunu sorgulatmaktadır.

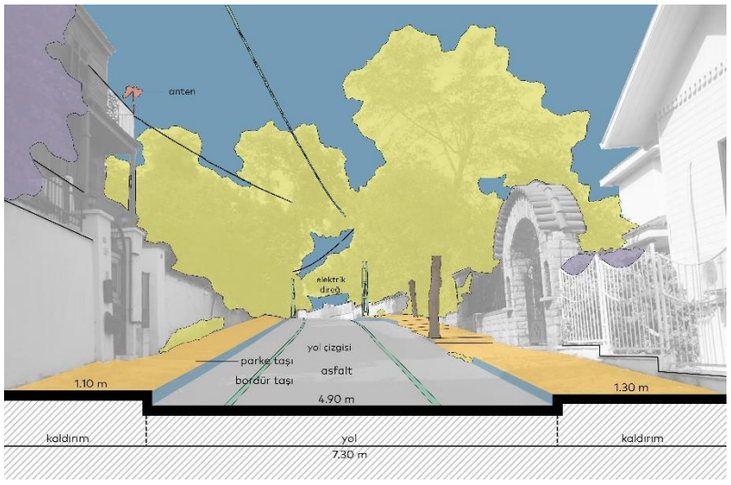

Fotoğraf 89. Mehtap Sokak (Burgazada)

Fotoğraf 89, Fotoğraf 90 ve Fotoğraf 93'da örneklerinin olduğu çanak anten ve anten kullanımlarının ortak bir dili olmadığı, sokak kesiti ve yapı cephelerinin görünümünü bozduğu görülmektedir.

Fotoğraf 90. Çarşı Caddesi (Burgazada)

Burgazada Çarşı Caddesi'nden (Fotoğraf 90) alınan örnek kesitte İETT taksisinin güzergâhını ve şeridini belirten yol çizgisi kullanımı, Fotoğraf 89, Fotoğraf 91 ve Fotoğraf 92'deki örnek sokaklarda da görülmektedir. Bu gibi yönlendirici işaretlerin ada özelinde estetik ve özgün ifadelerle aktarılmadığı görülmekte olup, geçici yöntemlerin kullanılması sebebiyle uygulamalarda bozulmalar olduğu görülmektedir. Yine Çarşı Caddesi'nde birçok kullanımın sokak kesiti için uygunsuz durum oluşturduğu görülmektedir. Bunlar rastgele bırakılan bisiklet ve motosikletler, cephelerdeki düzensin klima havalandırmaları, kaldırıma konumlandırılmış masa ve sandalyeler, sokağa atılmış çöpler ve beton-demir babadır. Ayrıca dükkânlara ait tabela, tezgâh, tente ile bayrak ve elektrik direği bu sokaktaki kent mobilyalarıdır.

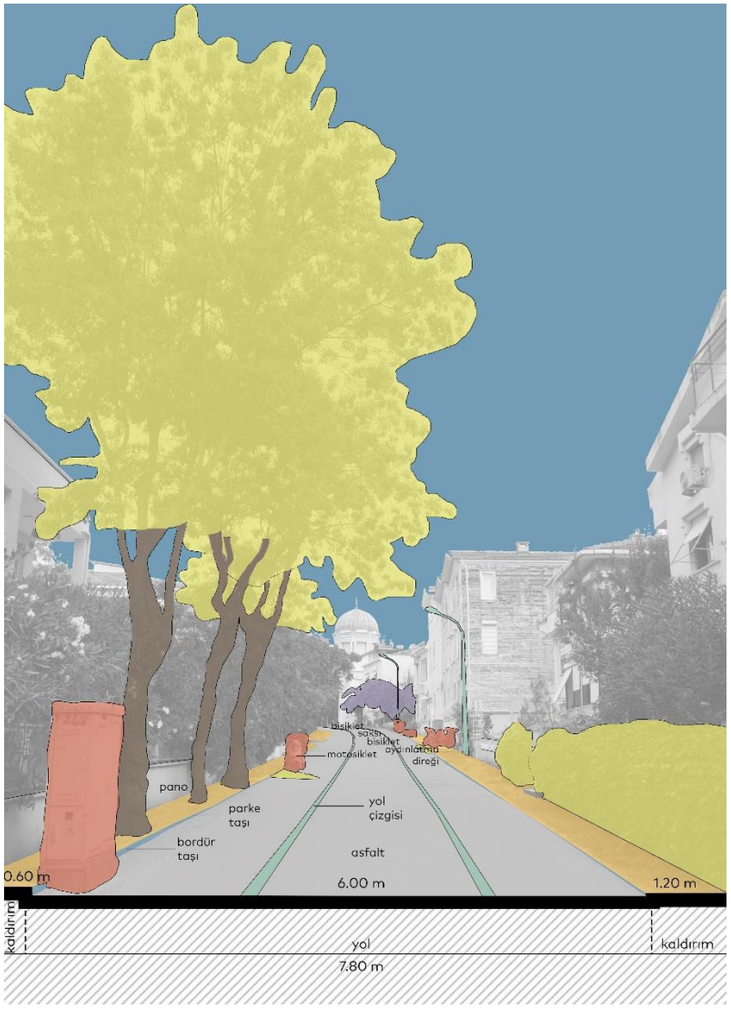

Fotoğraf 91. Gökada Sokak (Burgazada)

Gökada Sokak'ta (Fotoğraf 91) olduğu gibi yapılar ile kaldırım arasında bitkisel kullanımın yer aldığı görülmektedir. Sokaklardaki ağaçların düzensin bir sırada olduğu, bazen kaldırım üzerinde bazen de yol üzerinde olduğu kesitlerden anlaşılmaktadır.

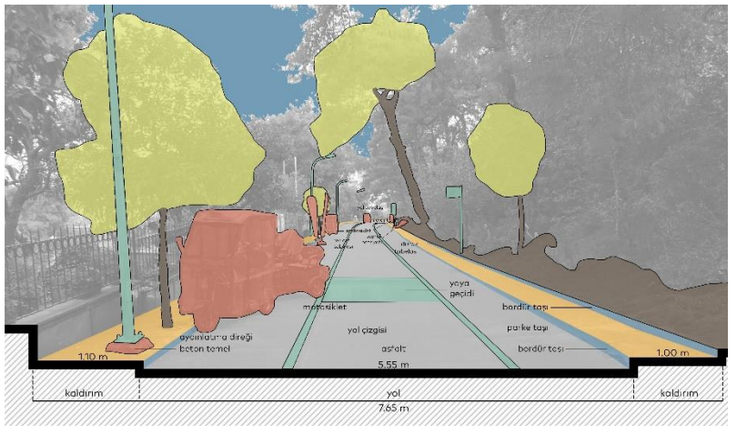

Fotoğraf 92. Refah Şehitleri Caddesi (Heybeliada)

Heybeliada Refah Şehitleri Caddesi'nde (Fotoğraf 92) de görüldüğü üzere kent mobilyası olarak durak tabelası, yol tabelası, yaya geçidi ve aydınlatma elemanları da sokak kesitlerine dâhildir. Ancak aydınlatma direğinin (Fotoğraf 92) uygulanmasında kaldırıma bağlamak amacıyla atılan beton temel kaldırım seviyesinin üstünde kalmaktadır.

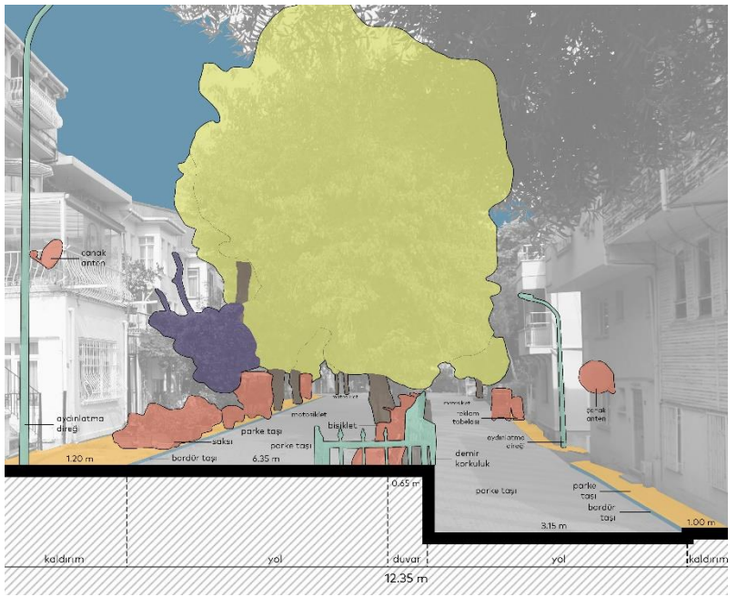

Fotoğraf 93. Lozan Zaferi Caddesi (Heybeliada)

Kot farkının dramatik bir şekilde kesit oluşturduğu Lozan Zaferi Caddesi'nde (Fotoğraf 93) üst kottaki kaldırımın hemzemin olduğu ve farklı renkteki parke taşıyla yoldan ayrıldığı görülmektedir. Üst kottaki kaldırıma konut sahipleri tarafından yerleştirilen saksılı bitkiler kaldırımın sürekliliğini engellemektedir. Yine kot farkından dolayı güvenliği sağlamak amacıyla demir korkuluk kent mobilyası kullanılmaktadır. Ancak bisiklet parkı ile ilgili bir düzenleme olmadığı için korkuluğa birçok bisikletin bağlandığı görülmektedir.

2. Tek tarafı kaldırımlı yol

Bu tür yolların da her adada bulunduğu, kaldırım yüksekliklerinin yol kotundan sabit bir farkı olmadığı ve genişliğinin sabit devam etmediği görülmektedir. Kaldırımlarda genel olarak parke taşlar, yollarda asfalt ve bordür taşlar kullanılmaktadır. Genel olarak yerleşim dokusu içinde rastlanılan bu tür yollara yerleşimden uzaklaşıldığında da rastlanılmaktadır.

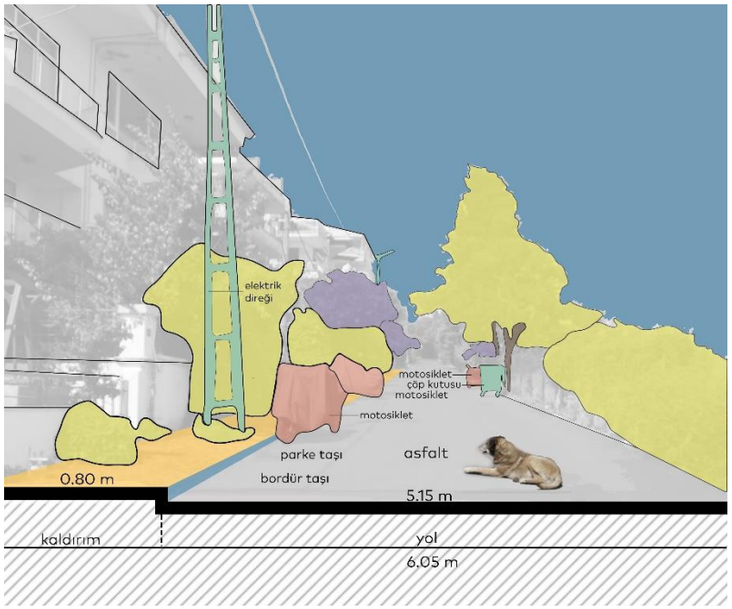

Fotoğraf 94. Fazıl Ahmet Aytaç Sokak (Kınalıada)

Kınalıada Fazıl Ahmet Aytaç Sokak (Fotoğraf 94) ve Burgazada Yeniyalı Sokak'taki (Fotoğraf 96) çöp kutularının İstanbul'un farklı belediyelerine ait ürünler olduğu tespit edilmiştir. Çöp kutularının adalar genelinde yerleşiminde bir standardının olmadığı, Fotoğraf 94'da rastgele yol kenarına yerleştirildiği ama Fotoğraf 96'de kaldırımda yer açılarak yerleştirildiği görülmektedir. Yine Fazıl Ahmet Aytaç Sokak'ta görüleceği üzere, birçok sokakta aydınlatma elektrik direğine bağlanan aydınlatma armatürü ile gerçekleştirilmektedir.

Burgazada Mehtap Sokak'ta (Fotoğraf 95) yalnızca aydınlatma elamanı görevi gören ürünlerin kullanıldığına da rastlanılmaktadır.

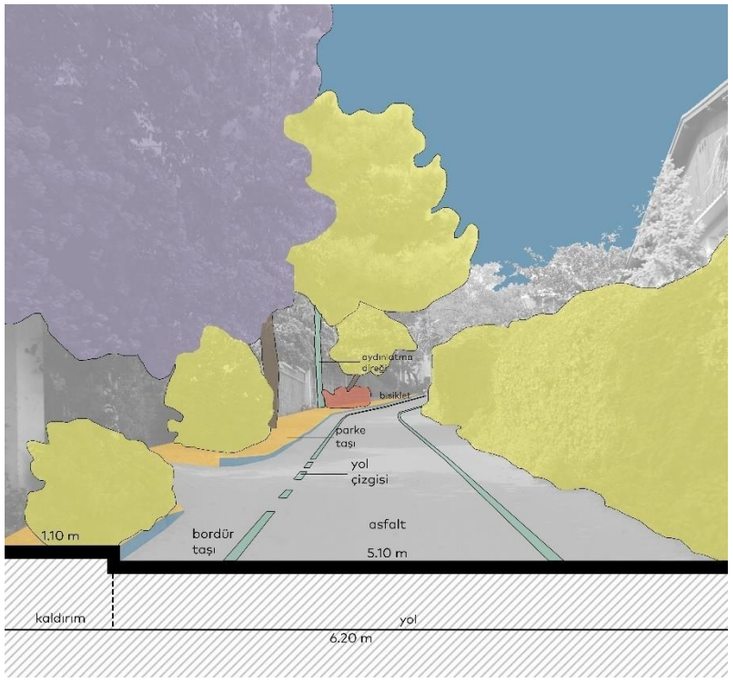

Fotoğraf 95. Mehtap Sokak (Burgazada)

Yaya kullanımına özel tahsis edilmiş kaldırımların Mehtap Sokak'ta (Fotoğraf 95) olduğu gibi bitkilerle veya bisiklet park edilmesiyle neredeyse tamamen engellendiği görülmektedir. Yine aynı sokaktaki yol çizgileri İETT araç güzergâhını belirlemekte, Düzayak Sokak'ta (Fotoğraf 97) bu çizgilere ek olarak yön ve yol işareti uygulamaları kullanıcıları yönlendirmektedir.

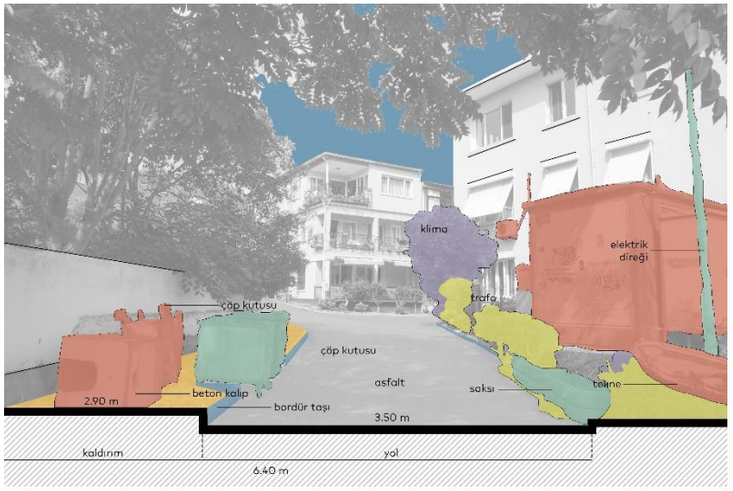

Fotoğraf 96. Yeniyalı Sokak (Burgazada)

Diğer sokaklardan farklı olarak Burgazada Yeniyalı Sokak'ta (Fotoğraf 96) belediye tarafından yerleştirilen saksılar bulunmaktadır. Kaldırımda akışı engelleyen beton kalıp ve ters çevrilmiş çöp kutusuna rastlanılmaktadır. Yolun diğer tarafında ise yol kenarına atılmış tekne ve görsel açıdan düzenlemesi gereken trafo bulunmaktadır. Klima kablosu ve borusu tıpkı Düzayak Sokak'ta (Fotoğraf 97) da olduğu sokak kesiti bozan görüntü oluşturmaktadır.

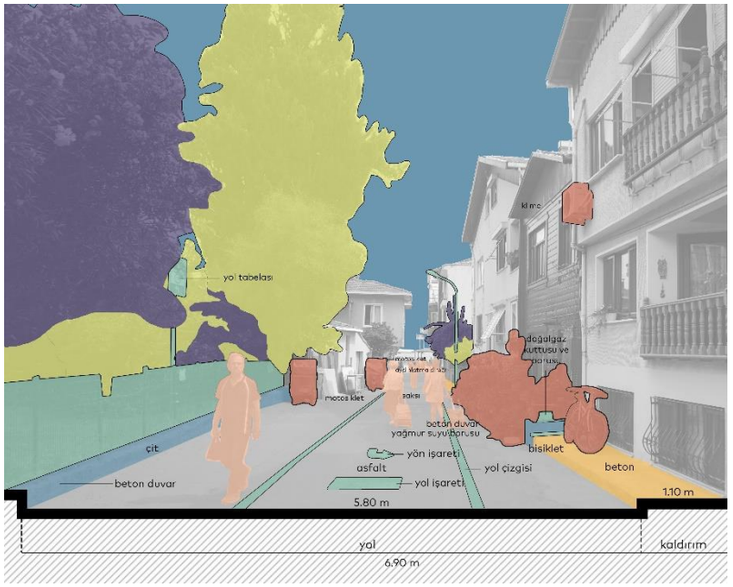

Fotoğraf 97. Düzayak Sokak (Heybeliada)

Heybeliada Düzayak Sokak'ta (Fotoğraf 97) yol tabelası sokak peyzajı içerisinde kalmaktadır. Aynı şekilde o tarafta bulunan çit yeşil doku ile sokak arasında sınır oluşturmaktadır. Bu sokak kesitinde yağmur suyu borusu ve doğalgaz kutusu kent mobilyası olarak karşımıza çıkmaktadır. Kaldırıma bırakılan bisiklet ve bireysel saksılı bitki kullanımı kaldırım sürekliliğini bozmaktadır. Motosikletlerin düzensiz bir şekilde yol kenarlarına bırakılmasına Düzayak Sokak ve Fazıl Ahmet Aytaç Sokak'ta olduğu gibi pek çok sokakta rastlanılmaktadır.

3. Kaldırımsız yol

Bu tür yolların da her adada bulunduğu, yol en kesit bitişlerinin farklılaştığı görülmektedir. Kaldırımlarda genel olarak parke taşlar, yollarda asfalt ve bordür taşlar kullanılmaktadır. Genel olarak yerleşim dokusunda uzaklaşıldığında rastlanılan bu tür yollara ticari fonksiyonların olduğu yerlerde de rastlanılmaktadır.

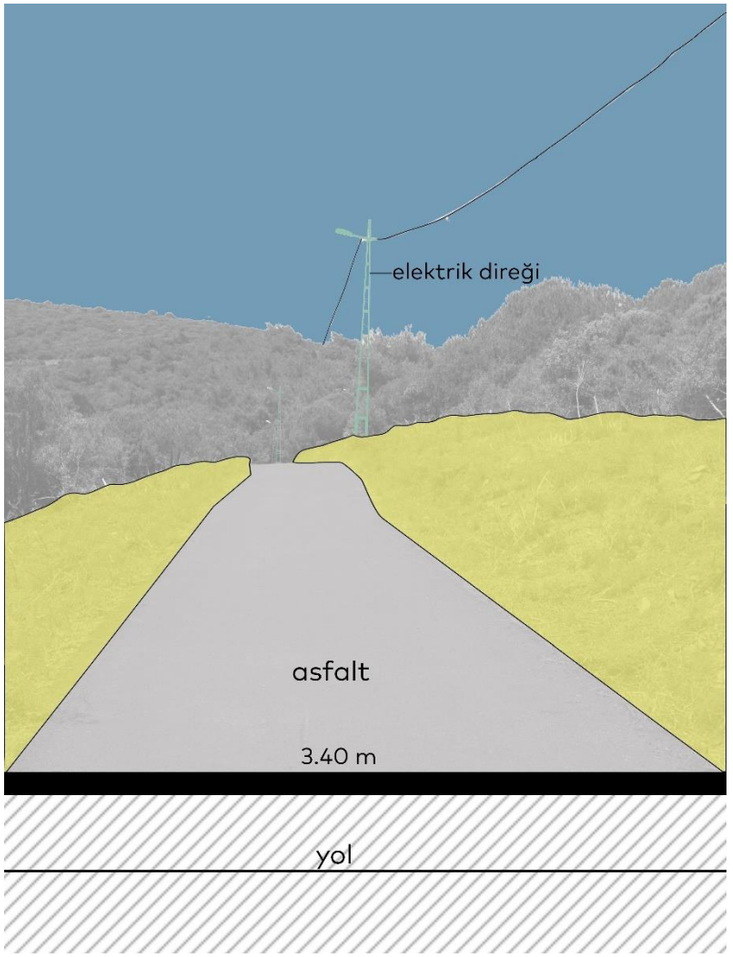

Fotoğraf 98. Ufuk Sokak (Kınalıada)

Kınalıada Ufuk Sokak'ta (Fotoğraf 98) yol kaplaması asfalttır ve yolun iki yanında bulunan yeşil dokuyla arasında bir ayırıcı eleman bulunmamaktadır. Yerleşim yerleri dışındaki yollarda (Fotoğraf 98 ve Fotoğraf 99) uygunsuz durumların olmadığı görülmektedir. Uygunsuz durumların daha çok yerleşim yerlerinde ve yoğun kullanım alanlarında olduğu Ayyıldız Caddesi (Fotoğraf 100) ve İmralı Sokak (Fotoğraf 101) kesitlerinden anlaşılmaktadır.

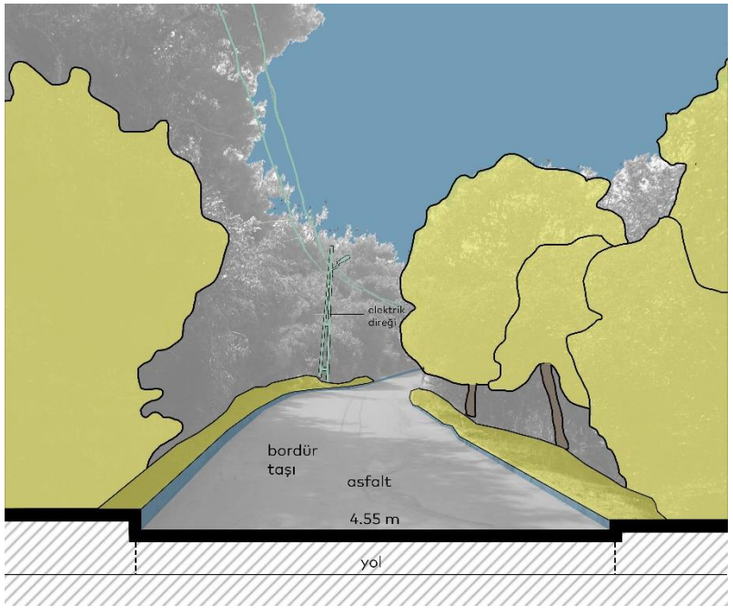

Fotoğraf 99. Kalpazankaya Sokak (Burgazada)

Burgazada Kalpazankaya Sokak'ta (Fotoğraf 99) yol kaplaması asfalttır ve yolun iki tarafında bulunan yeşil dokudan bordür taşıyla ayrılmıştır. Yine bu sokakta elektrik direği üzerine yerleştirilmiş aydınlatma armatürünün var olduğu görülmektedir. Genelde bu tür uygulamalara yerleşim alanı dışındaki yollarda rastlandığı söylemek mümkündür.

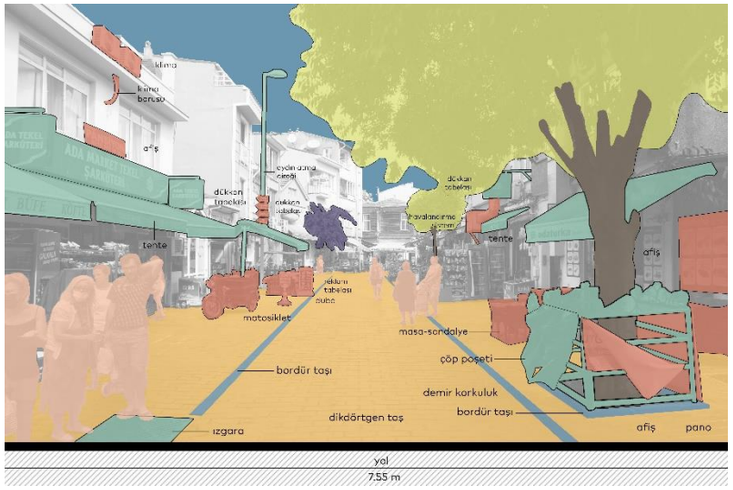

Fotoğraf 100. Ayyıldız Caddesi (Heybeliada)

Ticaret fonksiyonu yoğun olan Heybeliada'daki Ayyıldız Caddesi'nde (Fotoğraf 100) taş döşemeler kullanıldığı, bordür taşı ile hemzemin bir şekilde yol hiyerarşisi kurulduğu görülmektedir. Yağmur suyu ızgarası uygulamasını tıpkı İmralı Sokak'ta (Fotoğraf 101) da olduğu gibi sert yüzeyin fazla olduğu bu tür sokaklarda görmek mümkündür. Dükkânlara ait tenteler ve tabelalar, aydınlatma direği, sokak peyzajındaki ağacı koruyan demir korkuluk ve onun üzerine asılmış poşet çöpler sokaktaki kent mobilyalarıdır. Kent mobilyalarının bazılarının üzerine monte edilmiş afiş, pano, tabela vb. şeyler, klima boruları ve havalandırmaları, yaya akışını engelleyen masa ve sandalye işgalleri ile motosikletler sokaktaki uygunsuz durumların başında gelmektedir.

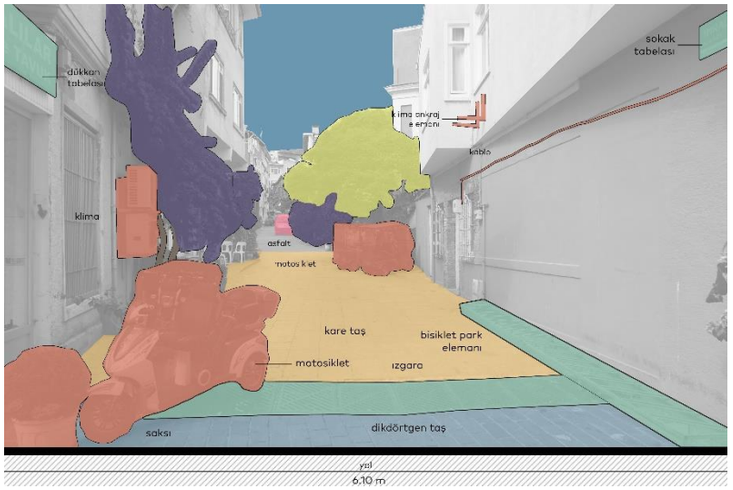

Fotoğraf 101. İmralı Sokak (Heybeliada)

Heybeliada İmralı Sokak (Fotoğraf 101) kesitinde üç farklı yol malzemesinin kullanıldığı görülmektedir. Kent mobilyası olarak bisiklet park elamanı, ızgara, dükkân tabelası ve sokak tabelası dikkat çekmektedir. Bireysel olarak yerleştirilen saksı, motosiklet ve yapı cephelerindeki klima parçaları uygunsuz durumlara örnektir.

4. Merdivenli yol

Bu tür yollar her adada eğimin yüksek olduğu yerlerde görülmektedir. Her anlamda birbirinden farklı özelliklere sahip merdivenlerin yapım malzemeleri beton, taş ve mermerdir. Bazı merdivenlerde iki farklı yapım malzemesinin bir arada kullanıldığına da rastlanılmaktadır. Bazı yerlerde (Fotoğraf 103, Fotoğraf 104) ise

merdivenin bitişiğinde rampalar da yer almaktadır. Ancak bu rampaların eğimi engelli erişimi için uygun değildir. Genel olarak merdivenlerin rıht ve baskıçları kendi içlerinde bile farklılık göstermekte ve yürüyüş konforunu etkilemektedir. Yine birçok sokakta bakımsızlıktan kaynaklı merdivenleri kaplayan bitkilerin olduğu göz önüne çıkmaktadır.

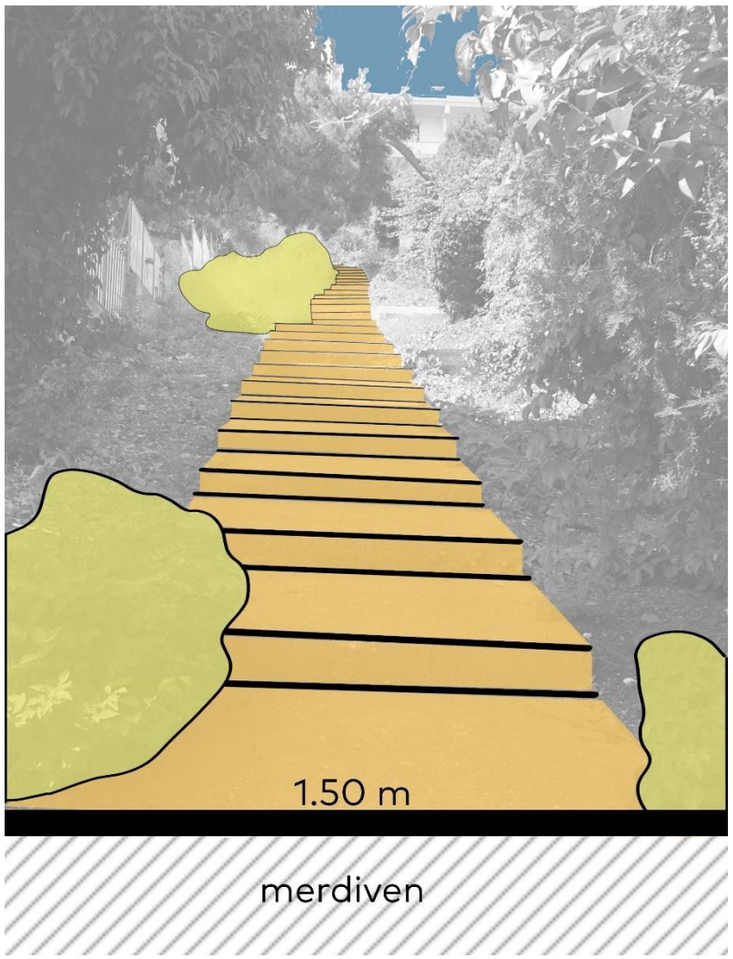

Fotoğraf 102. Bayır Sokak (Kınalıada)

Kınalıada Bayır Sokak (Fotoğraf 102) ve Heybeliada Çiçeklidağ Sokak'taki (Fotoğraf 104) gibi merdiven çıkmayı ve inmeyi destekleyici korkuluk elemanları bulunmamaktadır. Yine bu iki sokakta görülebileceği üzere bu tür yolların aydınlatma elemanları da bulunmamaktadır.

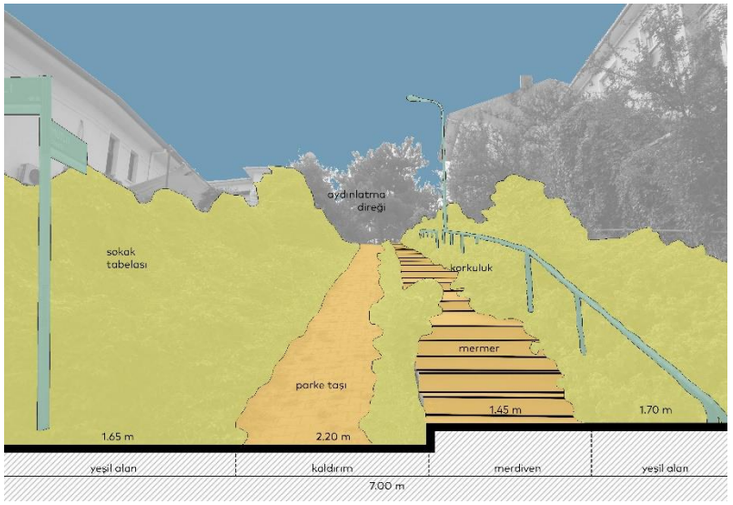

Fotoğraf 103. Mutlu Sokak (Burgazada)

Burgazada Mutlu Sokak'ta (Fotoğraf 103) korkuluk bulunmasına karşın yalnızca merdivenin bir tarafında bulunmaktadır. Sokaktaki diğer kent mobilyaları ise sokak tabelası ve aydınlatma direğidir.

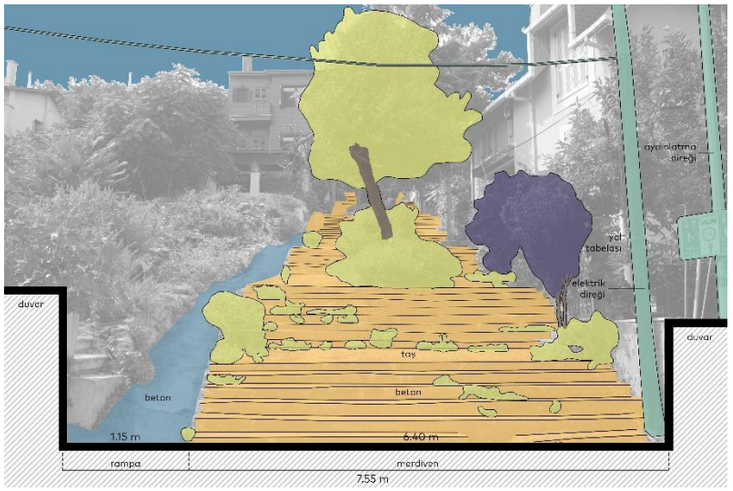

Fotoğraf 104. Çiçeklidağ Sokak (Heybeliada)

Heybeliada Çiçeklidağ Sokak'ta (Fotoğraf 104) beton merdivenlerin taş döşeme sahanlıkları olduğu görülmektedir. Yine merdivenlerde birtakım bozulmaların olduğu ve sağlığı tehlikeye atabilecek durumların olduğu görülmektedir. Aydınlatma direği, yol tabelası ve elektrik direği sokaktaki kent mobilyalarıdır. Sokak peyzajında ise sokağın ortasında konumlanan ağaç ve gövdesi etrafındaki çalılar sokak özelinde dikkat çeken unsurlardır.

A-UA-7 Yaya Alanlarında Engeller Analizi

Kentsel ve kamusal mekânların konumları, büyüklükleri ve biçimlerinin belirlenmesindeki temel belirleyici etken yaya hareketliliği olmasına rağmen günümüz kentsel ve kamusal mekân tasarımlarında yaya hareketliliğinden çok motorlu ve motorsuz araç trafiği yer almaktadır. Araç trafiği akışının düzenli şekilde sağlanması yaya erişimlerinin daralmasına yaya ulaşımının bozulmasına neden olmuştur. Ülkemizde de yayalar için mekânların daralması ve gerekli tasarımların yapılamaması nedeniyle yaya mekânları çeşitli sorunları barındırır hale dönüşmüştür.

Adalar Kentsel Tasarım Rehberi kapsamında yapılan arazi tespiti çalışmalarında genel olarak yaya kaldırımları yeterli genişlikte olmadığı tespit edilmiştir.

- Elektrik direkleri, bisiklet park alanları, çöp kutuları, ağaçlar, levhalar, elektrik ve reklam panoları gibi sabit elemanlar,
- Dükkân ve pazar masaları, büfe dolapları, seyyar satıcı arabaları gibi işgaliye alanları,
- Motorlu ve motorsuz taşıtların kaldırım üzerine yaptığı parklanmalar,

Yaya kaldırımları üzerinde konumlanmış ve engel unsurları olarak tespit edilmiştir. Adalar genelindeki yapılan arazi çalışmalarında en fazla engel unsuru oluşturan ögeler ağaçlar ve çöp kutuları iken en fazla işgaliye unsurları ise kafelerin oturma alanları neden olduğu görülmektedir. Engel unsurları dışında tespit edilen döşemelerdeki bozulmalar, görme engelli bireyler için hissedilebilir yüzeylerin bulunmaması ve araçların kaldırıma çıkmasını engelleyecek sınırlayıcı elemanların bulunmadığı tespit edilmiştir. Yaya alanlarındaki görülen bu sorunlar da potansiyel olarak engel yaratabilecek niteliktedir.

Her adada benzer sorunların görüldüğü sabit ve değişken yapıdaki engeller yaya alanlarındaki erişim için sorun yaratabilir. Ancak Adalar İlçesinde araç yoğunluğu fazla bulunmadığından yayalar araç yollarından da erişim sağladığı görülmektedir. Yine de bu durum engelli yayalar için sorun teşkil edebilecek niteliktedir.

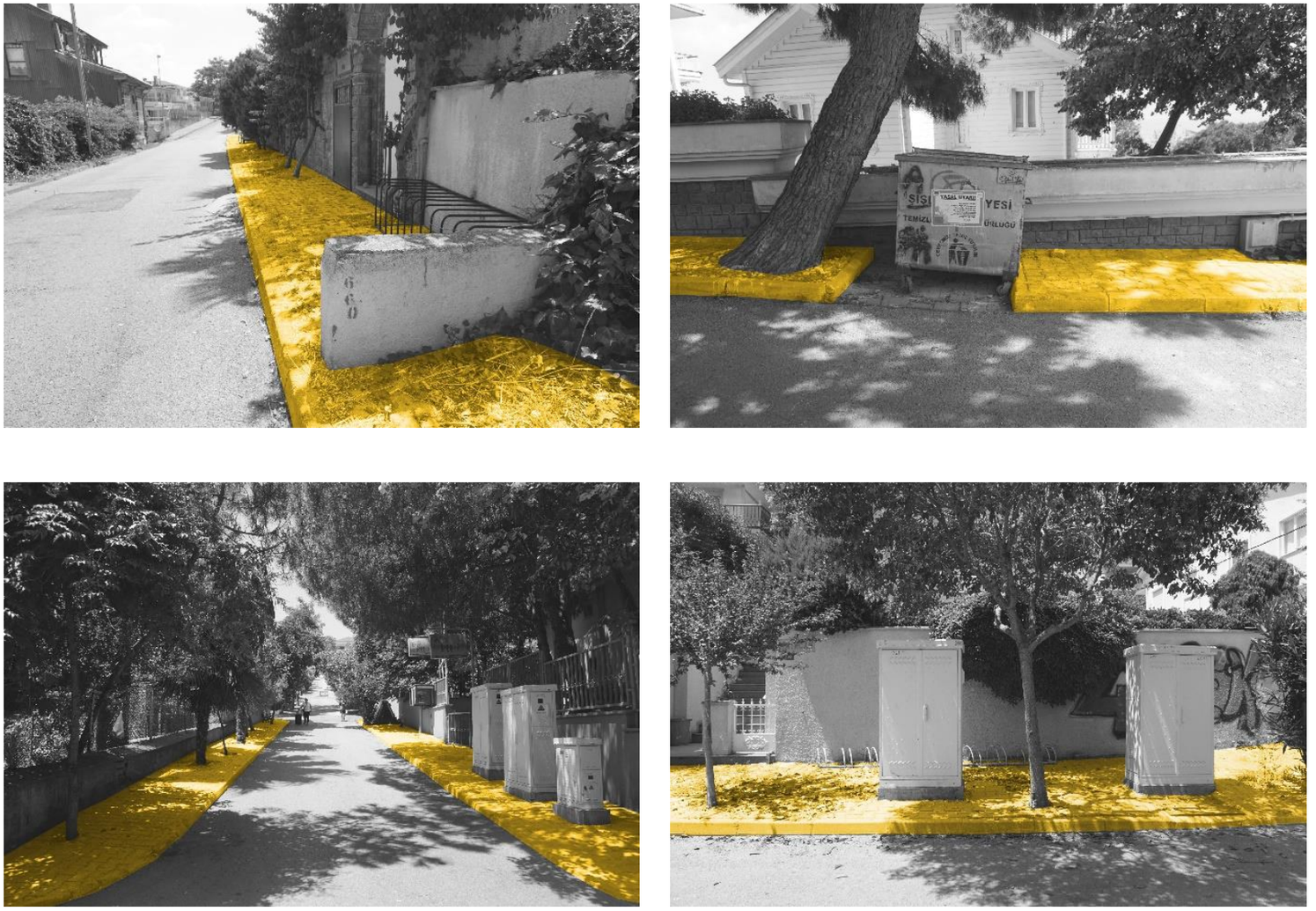

Şekil 386: Kınalıada Yaya Alanı Engel Örnekleri

Şekil 387: Kınalıada Yaya Alanı İşgal Örnekleri

Şekil 388: Burgazada Yaya Alanı Engel Örnekleri

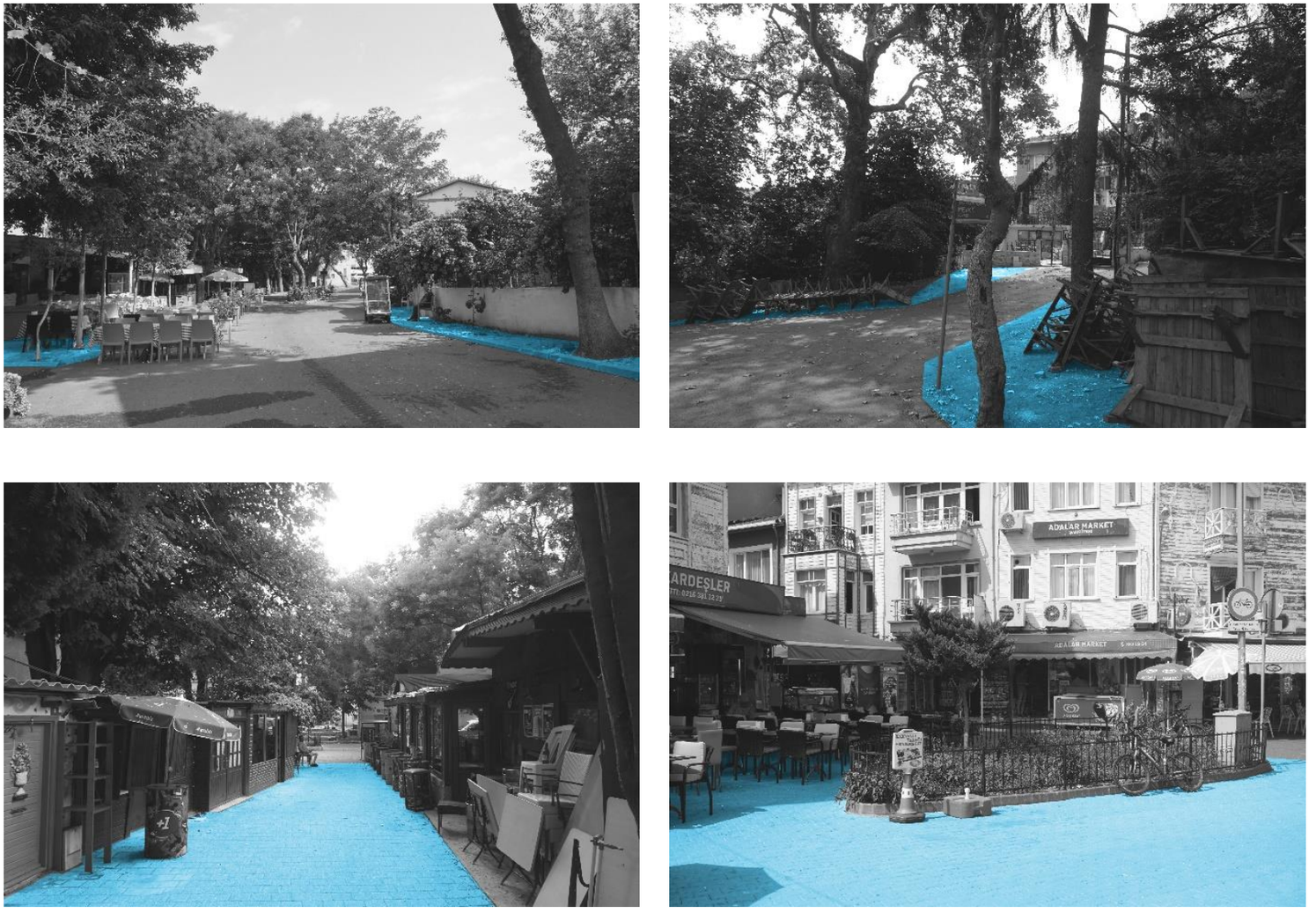

Şekil 389: Burgazada Yaya Alanı İşgal Örnekleri

Şekil 390: Heybeliada Yaya Alanı Engel Örnekleri

Şekil 391: Heybeliada Yaya Alanı İşgal Örnekleri

A-UA-8: Bisiklet Kullanımı İçin Gereklilikler Analizi

Adalar kentsel tasarım rehberi çalışmaları kapsamında gerçekleştirilen bisiklet kullanımı analizi doğrultusunda, yürüyüş ve bisiklet yollarını kapsayan rotalar oluşturulmuştur. Rotalar oluşturulurken ada içerisinde bireylerin en sık tercih ettiği yollar belirlenmiş (Bisiklet Turu Rotaları, 2022) ve bu rotaların odak noktası olarak belirlenen alanlar ile oluşturduğu hiyerarşik düzen incelenmiştir. Aynı zamanda belirlenen odak noktalarının rota kapsamındaki akslara cephesi olup olmaması da yapılan analiz kapsamında değerlendirmeye tabi tutulan bir kriter olmuştur.

Rotalar için yükseklik profilleri oluşturulup odak noktasına temas ettiği alanların kot noktaları belirtilmiştir.

Kınalıada

Kınalıada bisiklet ve yaya kullanım rotaları incelenmiş bu kapsamda Alsancak Caddesinden başlayıp; Hristos Rum Manastırı, Kinkor Ermeni Kilisesi, Kınalıada Cami ve Kınalıada Vapur iskelesi gibi Kınalıada'nın önemli noktalarından geçen 6,39 km uzunluğunda bir yol ağı tespit edilmiştir. Eğimin %30,3 gibi yüksek değerlere ulaştığı ve rota boyunca eğimin ortalama %6,3 bantlarında geziyor olması bisiklet kullanımını bir hayli zorlaştıran durumlardan biridir.

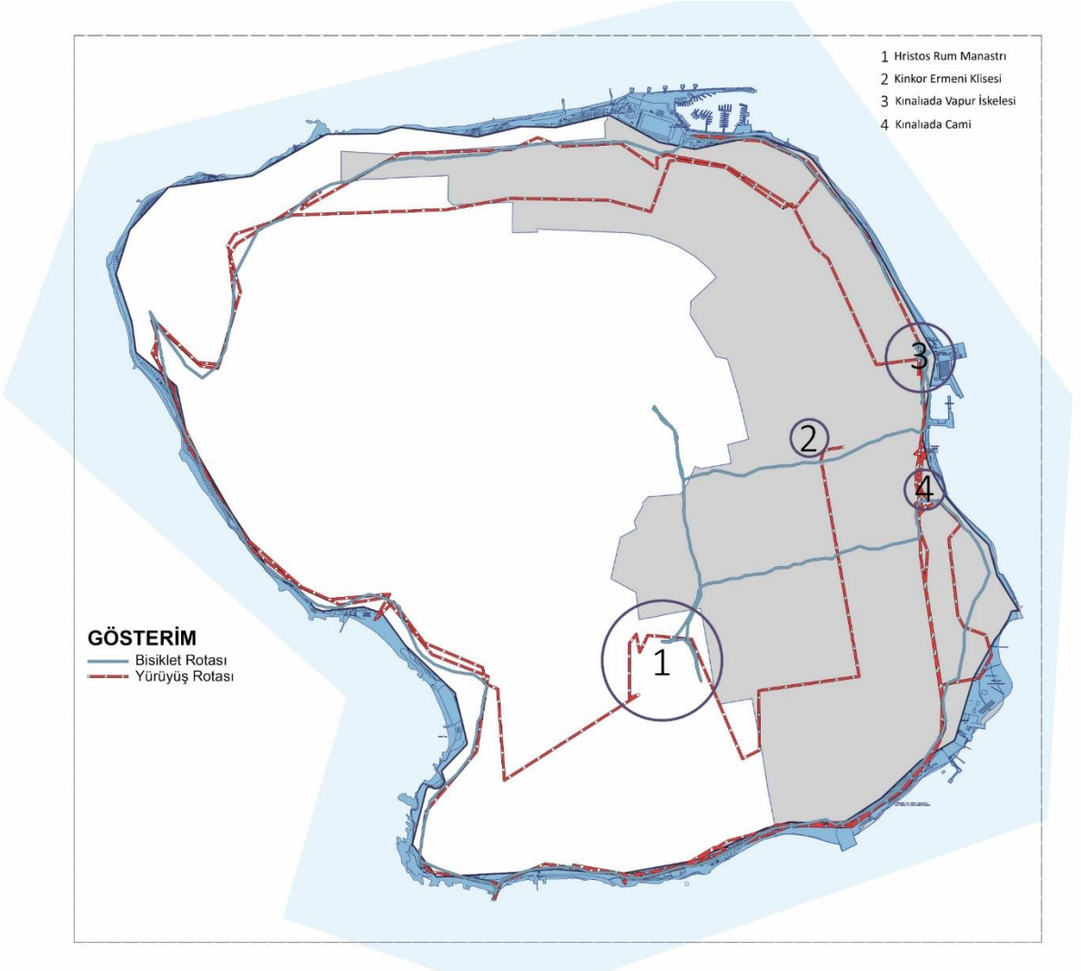

Şekil 392. Kınalıada Bisiklet Kullanımı

Özellikle Hristos Rum Manastırına ulaşmak için yüksek bir eğim bandının aşılması gerekmekte olup rota boyunca rakım farklılıklarının oluşması kesintisiz bisiklet kullanımının önüne geçmektedir. En yüksek kot 92m olurken en düşük kot deniz seviyesindeki Kınalıada Cami ve Kınalıada Vapur İskelesi noktaları (0m) olmuştur.

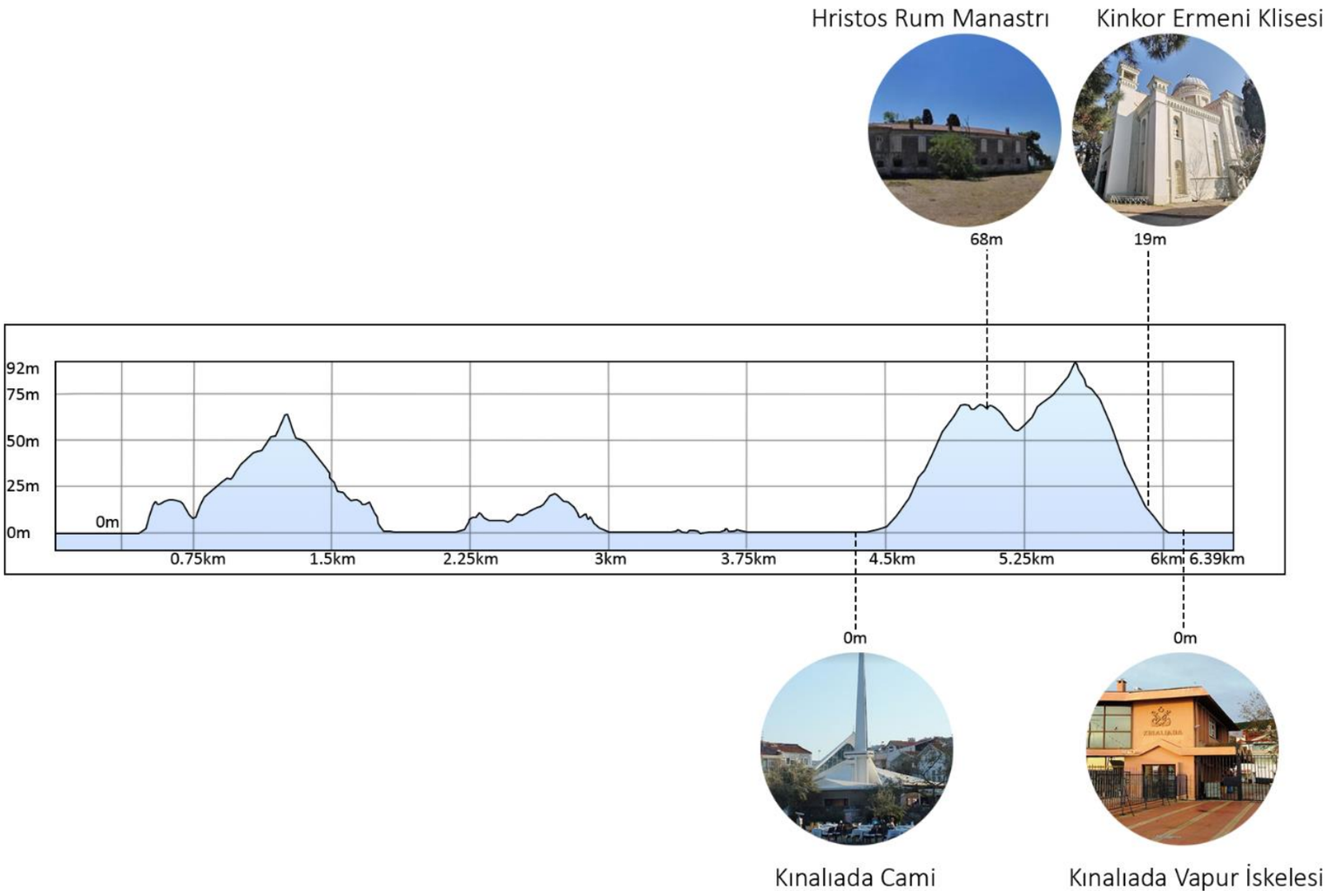

Şekil 393. Kınalıada Bisiklet Rotası Yol Profili

Burgazada

Burgazada bisiklet kullanımı analizi değerlendirildiğinde Gezinti Caddesi ile başlayıp Gönüllü Caddesi üzerinden devam eden ve Kalpazankaya Plajına kadar uzanan rota toplamda 3,66 km uzunluğa sahip olmakla birlikte ortalama %6'lık bir eğim skalasındadır. Kalpazankaya Plajı, Burgazada İskelesi, Aya Yani Kilisesi, Burgazada Öğretmenevi ve Burgazada Cami gibi Burgazada için landmark konumunda bulunan alanlara da erişimi olan rota bu sayede turizm açısından da çok yönlü bir sürüş ortamı sunmaktadır.

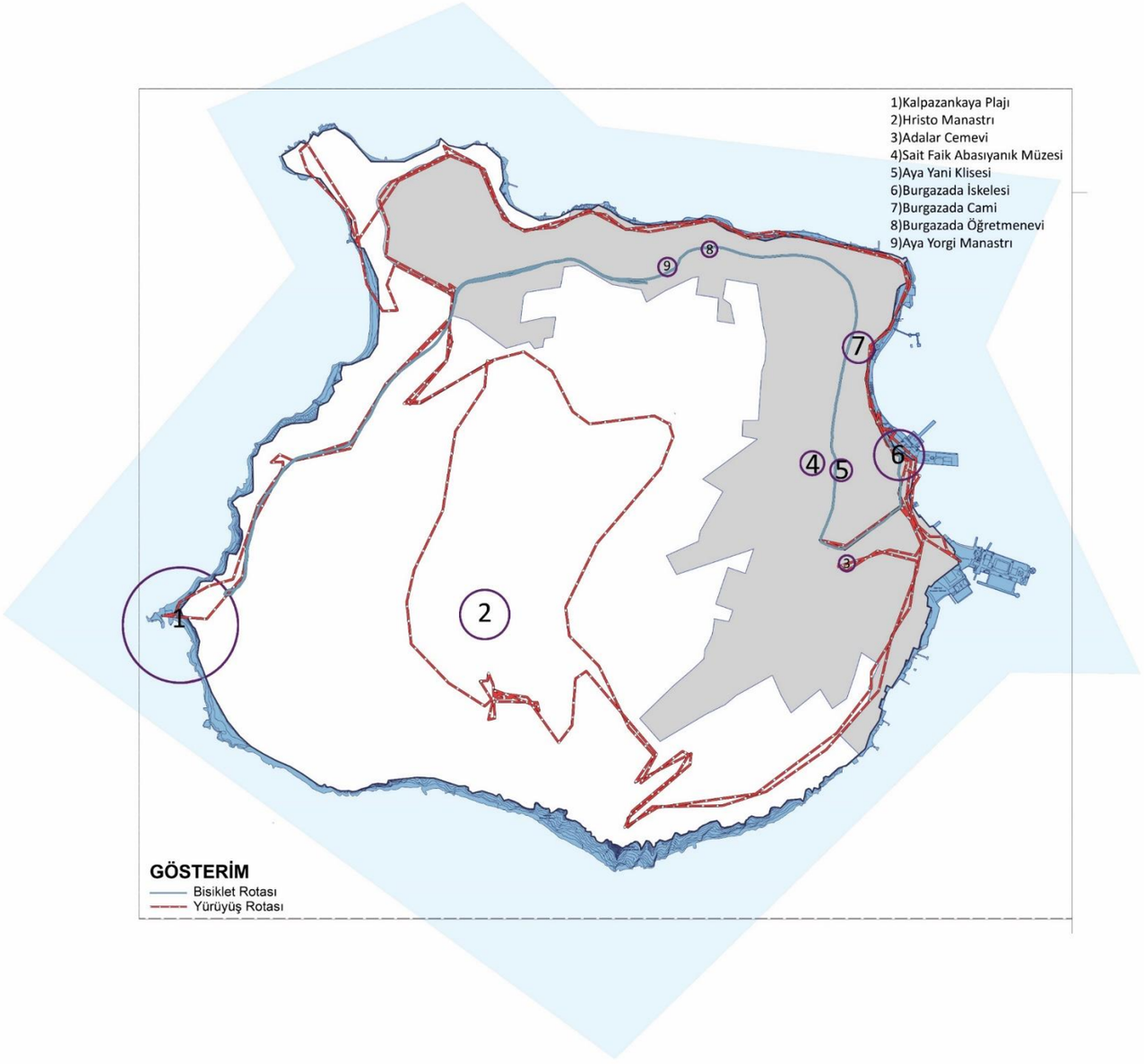

Şekil 394. Burgazada Bisiklet Kullanımı

Kınalıada'ya göre eğim yüzdesinin çok yükseklere ulaşmıyor olması bir avantaj olarak görülebilirken, sürekli rakım farklılıklarının oluşması bisiklet kullanım konforu açısından dezavantajlı durumlardan biri olmaktadır.

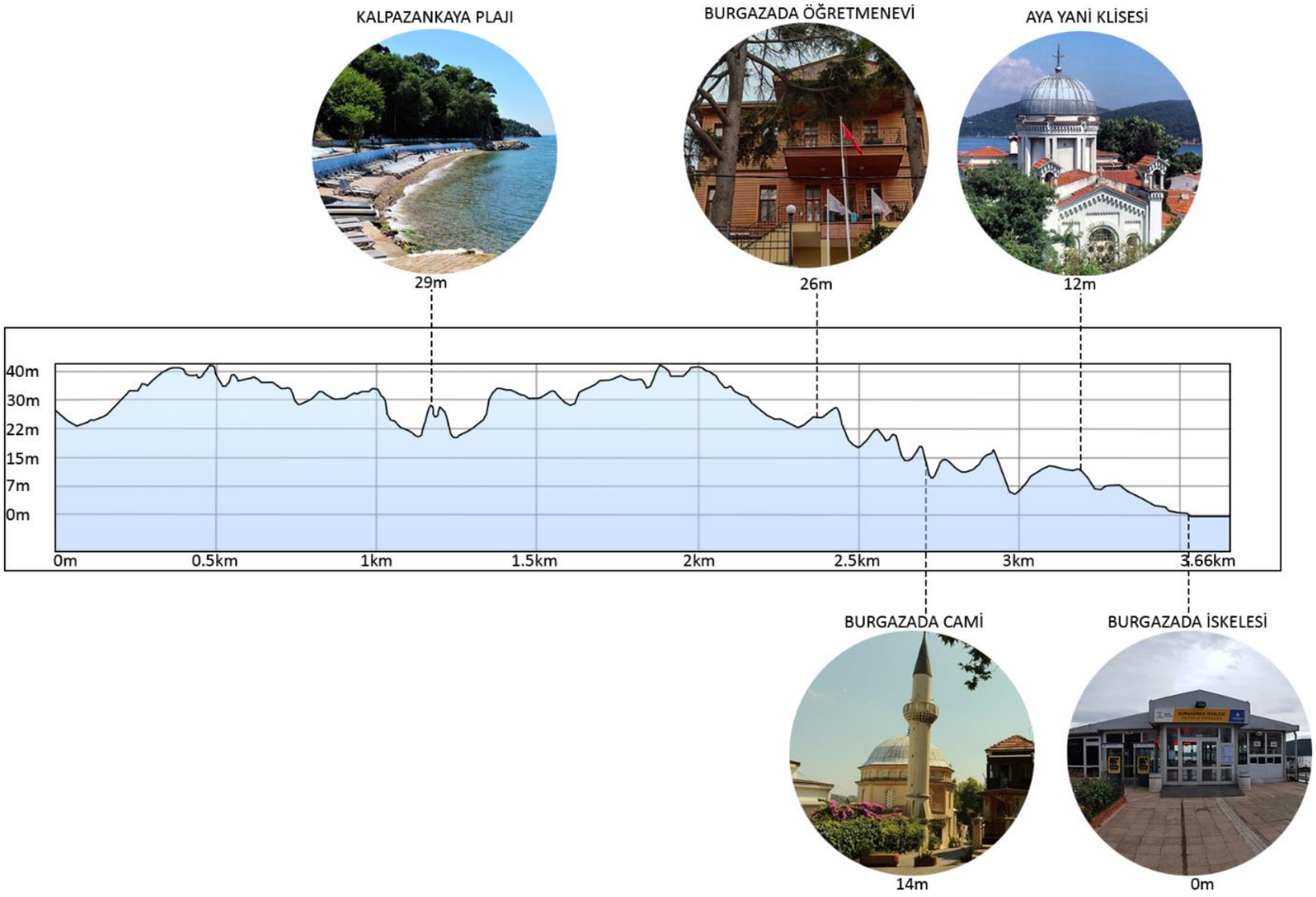

Şekil 395. Burgazada Bisiklet Rotası Yol Profili

Heybeliada

Heybeliada kapsamında bisiklet kullanımı analizi incelenmiştir; rotanın pek çok odak noktasına erişimi bulunmaktadır. Diğer adalara göre sürüş mesafesi ve süresi bakımından ayrışan rota toplamda 12km yol ağı içermektedir. Ortalama eğimin diğer adalara göre yüksek olması (%7,7) ve rakım farklılıklarının çok sık değişmesi rotanın zorluk derecesini arttırmaktadır.

Şekil 396. Heybeliada Bisiklet Kullanımı

En yüksek kotun 118m olarak tespit edildiği yükseklik profilinde odak noktalarının denk geldiği noktalar genellikle erişim açısından zorlayıcı bölgeler olarak belirlenmiştir.

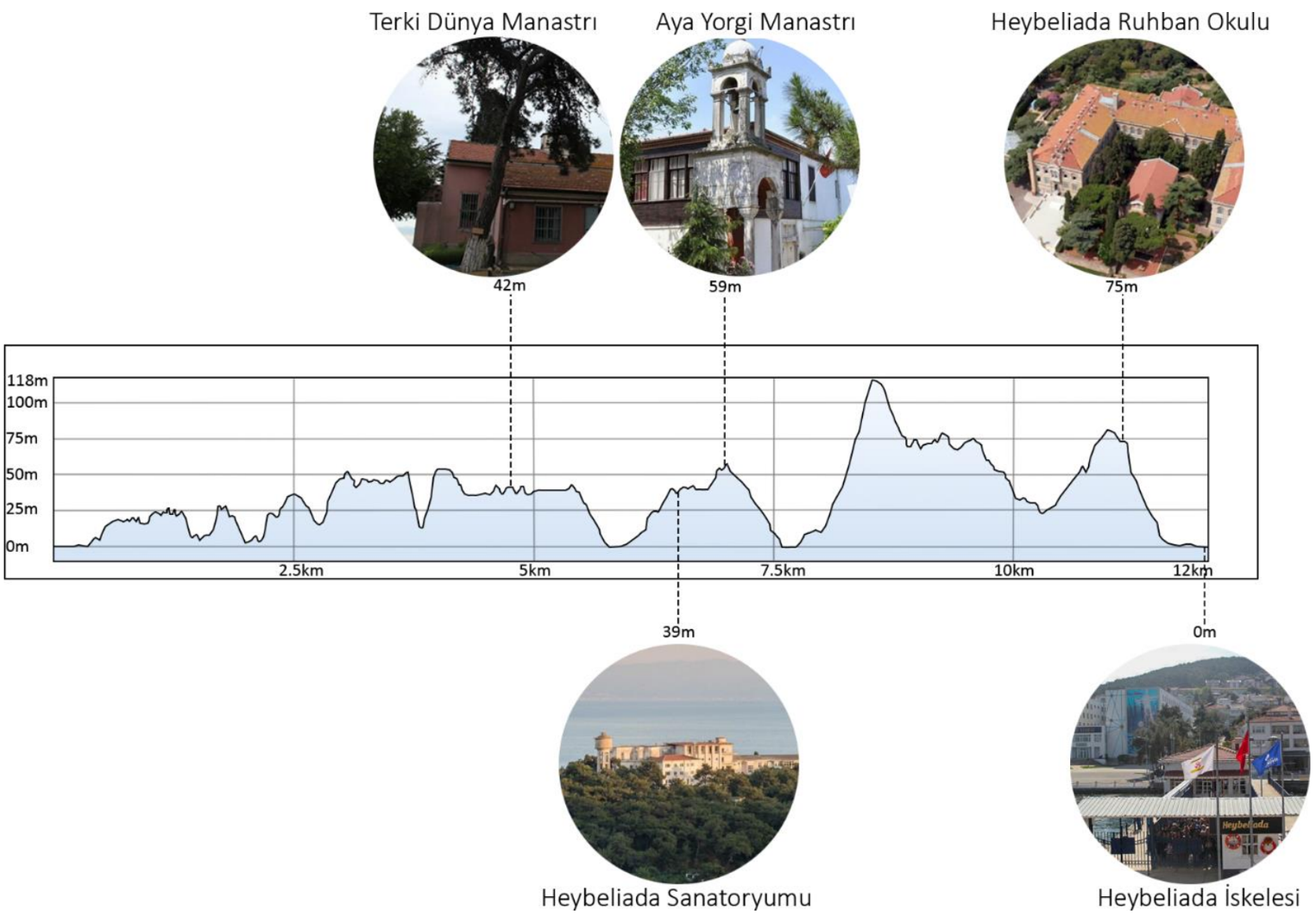

Şekil 397. Heybeliada Bisiklet Rotası Yol Profili

Büyükada

Toplamda 14,9 km ile Adalar ilçesinde bisiklet kullanımının en yoğun akslarının bulunduğu Büyükada'da sürüş imkânı eğimin yüksek olması sebebiyle bir hayli zordur. Özellikle 190m rakımlarına ulaşan Aya Yorgi Kilisesi'ne bisiklet ile ulaşım çok yüksek bir efor gerektirmektedir.

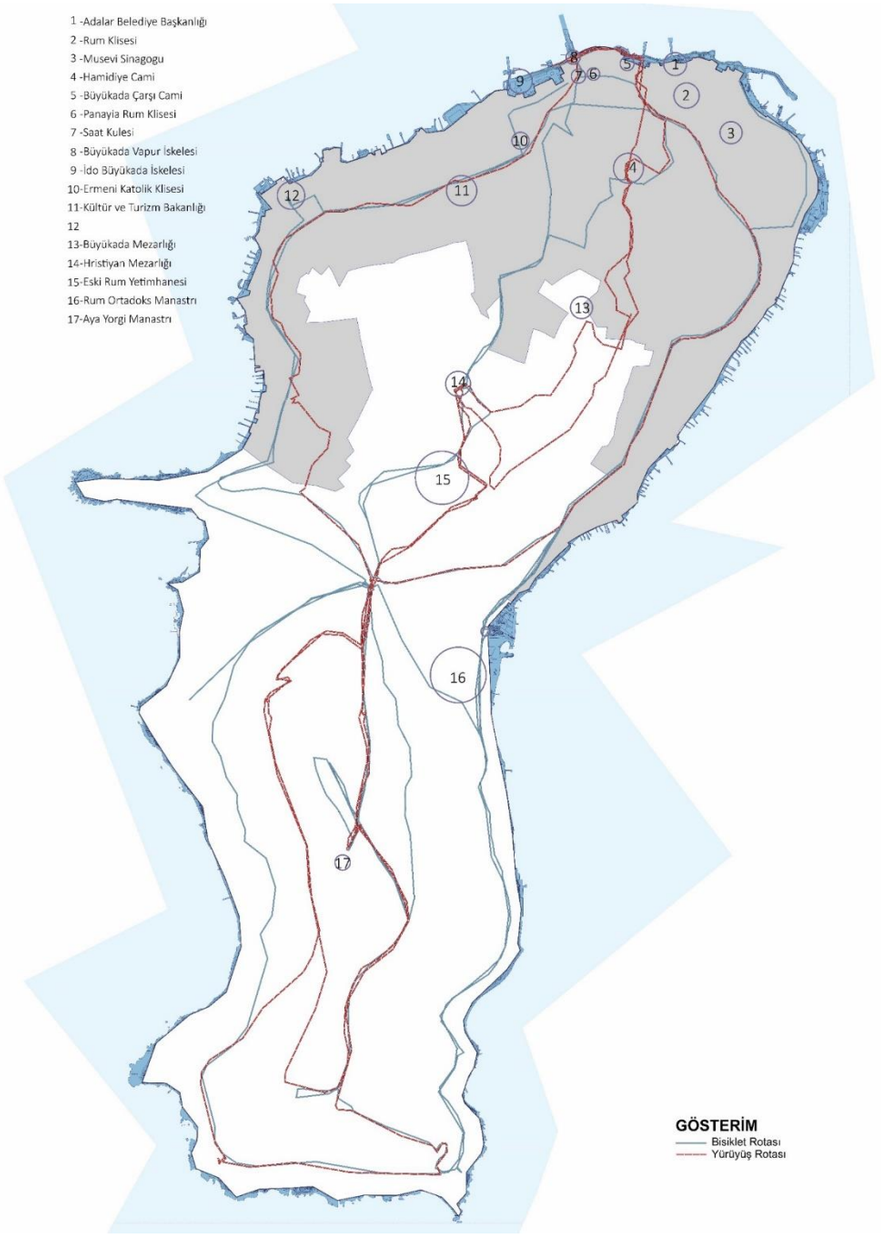

Şekil 398. Büyükada Bisiklet Kullanımı

196m kot yüksekliği ile Adalar ilçesinde bisiklet kullanımı sırasında çıkılan en yüksek değeri içeren Büyükada'da yerleşim yerlerine yakın kısımlarda bisiklet kullanımı için uygun yollar tespit edilmiştir. Ancak özellikle Aya Yorgi Manastırı başta olmak üzere kent dışı turizme hizmet eden odak noktalarına ulaşmak için %12-13 civarında bir eğimin aşılması durumu bisiklet kullanıcıları için zorlayıcı bir parkur yaratmaktadır.

Şekil 399. Büyükada Bisiklet Rotası Yol Profili

A-UA-9: Ulaşım ile İlgili Şarj İstasyonları-Duraklar-Levhalar-Tabelalar-Yol Şerit vb. Tüm Ulaşım Unsurlarının Örneklem ile Tespitleri

İşaret levhaları ve tabelalar yol kullanıcılarının uyması gereken çeşitli kurallar ve yasakları ve bilgilendirmeleri içeren uyarıcı özellikteki unsurlardır. Sinyalizasyon sistemleri hem yaya hem de araç kullanıcılarının güvenliği için önemli bir noktada bulunmaktadır. Yanlış uygulanan veya yetersiz kalan sinyalizasyon sistemleri trafik akışının bozulması, çeşitli kazalara yol açması gibi sonuçlar doğurabilir. Bu olumsuz etkileri engellemek amacıyla bu ögelerin tasarımı, yerleşimi ve dikkate alınması büyük önem taşımaktadır.

Adalar genelinde yaya ve bisiklet yollarının kullanımlarının yoğun olması sebebiyle en çok kullanılan levhalar arasında yaya geçidi ve bisiklet yolu levhaları yer almaktadır. Ulaşım Koordinasyon Müdürlüğü'nün kurum görüşüne bakıldığında adalar genelinde planlanan levhalar bulunmaktadır. Bu levhalar yaya geçitlerini, bisiklet yollarını, durakları, azami hızları vb. olarak yol kullanımını belirleyen ve kullanıcıyı uyaran nitelikteki levhalardır.

İETT kurum görüşüne göre; Kınalıada'da 19 adet durak, Burgazada'da 16 adet durak, Heybeliada 23 adet durak, Büyükada 37 adet durak bulunmaktadır. Bunun yanında Büyükada, Heybeliada ve Burgazada'da birer tane olmak üzere elektrikli araçlar için şarj istasyonu bulunmaktadır.

Şekil 400: Burgazada'da Yer Alan Levha Örneği

Şekil 401: Heybeliada'da Yer Alan Durak Levhası Örneği

Şekil 402: Heybeliada'da Yer Alan Levha Örnekleri

#TU

2.6.

TURİZM

2.6. Turizm

Bu aşamada gerçekleştirilecek olan çalışmalar; Adalar'ın tarihsel ve ekolojik kimliğinin turizm ile entegrasyonu noktasında ortaya çıkan sorunları ve potansiyelleri ortaya çıkarmayı amaçlanmaktadır. Bu kapsamda yapılacak çalışmalar önceki bölümlerde açıklanan ölçek dizgesine uygun olabileceği gibi, literatür taramalarına, daha önce gerçekleştirilmiş raporlama çalışmalarına, uzman danışman görüşlerine dayanan metin içeriklerine, şematik gösterimlere ve fotoğraf belgeleme çalışmalarına dayandırılabilir.

A-TU-1: Kültür – İnanç Noktaları – Kamusal Sanat Ögeleri Tespit Analizleri

A-TU-2: Adalar Turizm Destinasyonları ve Ziyaretçi Profili Yönetimi

A-TU-3: Orman ve Doğal Sit ve Kıyı Alanlarında Potansiyel Durum Baskısı Yaratan Unsurlar Analizi

A-TU-4: Turizme Yönelik Mevcut Bilgilendirme Sistemlerinin Değerlendirilmesi ve Analizi

A-TU-5: Turizme Destek Olan Yan Fonksiyonların (Kreatif endüstriler, atölyeler vs.) Gibi Unsurlara Gereksinimin Değerlendirmesi Ve Mekânsal Gereksinimlerinin Ortaya Konması

A-TU-1: Kültür – İnanç Noktaları – Kamusal Sanat Ögeleri Tespit Analizleri

Kültür en genel anlamıyla "tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü" olarak tanımlanmıştır (TDK, 2022). Buna göre inanç noktaları ve kamusal sanat ögeleri kültürün birer parçasıdır. Kültür turizmi açısından ele alındığında ise bir destinasyonundaki somut ve somut olmayan kültürel çekicilikleri içeren turizm ürünleri tarihi, arkeolojik ve doğal değerleri, gastronomiyi, inanç değerlerini, eğlence, festival ve kreatif endüstrilerini içermektedir. Bu başlık inanç, doğa ve eğlence ve festival turizmi kapsamında ele alınmıştır.

İnanç Turizmi Mekânları

İnanç turizmi dünya turizminin gelişmesine, ekonomik gelişmeye, sosyalleşmeye ve inanç merkezlerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022). Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü'ne (UNWTO) göre, inanç turizmi;

1. İnsanlığın bilincini yükseltmesi, ortak miras ve koruma için kaynak sağlaması
2. Yerel kalkınmaya katkı sağlaması
3. Kültürel anlayışı geliştirmesi olmak üzere üç ana faydası tespit edilmiştir.

Ayrıca UNWTO şu noktaların da önemini vurgulamaktadır:

1. Dini mekânların korunması (anıtlar).
2. Yerel geleneklere olan saygının sürdürülmesi (dini pratikler).
3. Yerel toplulukların kapsayıcı gelişimi (UNWTO Tourism Definitions, 2019).

Dini öneme sahip mekânları, rotaları ve festivalleri ziyaret etmek amacıyla yapılan uluslararası seyahatler ve birincil amacın dini öneme sahip faaliyetlere (konferanslar, kongreler, inzivalar, kamplar vb.) katılmak olduğu seyahatler, inanç turizmi kapsamında değerlendirilmektedir.

Adalar'da yer alan cami, kilise, sinagog, manastır, mezar, mezarlık, sinagog, şapel, diğer dini yapı dini yapı ve dini alanların alt kategorileridir. İnanç turizmi kapsamında incelendiğinde Adalar'da 61 adet dini yapı ve dini alan bulunmaktadır. Buna göre Adalar'da yer alan sayıca en fazla yer alan dini yapı veya dini alan türleri sırasıyla mezarlık (%21,3), kilise (%29,5) ve manastırdır (%26,2) (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022). İnanç turizmi mekânlarının adalara göre dağılımı incelendiğinde sayıca en fazla mekânın yer aldığı adaların Büyükada (%39,3) ve Heybeliada (%27,9) olduğu görülmektedir.

Tablo 77: İnanç Turizmi Mekânlarının Türlerine Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022)

Tür	Sayı	Oran (%)
Cami	7	11,5
Kilise	18	29,5
Manastır	16	26,2
Mezar	2	3,3
Mezarlık	13	21,3
Sinagog	2	3,3
Şapel	1	1,6
Diğer Dini Alan	1	1,6
Diğer Dini Yapı	1	1,6
Genel Toplam	61	100

(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

Tablo 78:İnanç Turizmine Mekânlarının Adalara Göre Dağılımı

Adalar	Sayı	Oran (%)
Burgazada	9	14,8
Heybeliada	17	27,9
Kınalıada	11	18
Büyükada	24	39,3
Genel Toplam	61	100

(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

Aşağıdaki tablolarda adalara göre dini alanların ve dini yapıların dağılımı yer almaktadır. Dini yapılar kapsamında Büyükada'da kilise (%36,8), manastır (%26,3), cami (%21,1) yapıları öncelikli gelmektedir. Heybeliada'da kiliseler tüm dini yapıların %44,4'ünü, Burgazada'da %57,1'ini, Kınalıada'da ise %50'sini kapsamaktadır.

Tablo 79: Dini Yapılar Kapsamında İnanç Turizmi Mekânlarının Türlerine ve Adalara Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022)

Tür	Büyükada		Heybeliada		Burgazada		Kınalıada		Genel Toplam	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Cami	4	21,1	1	11,1	1	14,3	1	16,7	**7**	17,1
Diğer Dini Yapı							1	16,7	**1**	2,4
Kilise	7	36,8	4	44,4	4	57,1	3	50,0	**18**	43,9
Manastır	5	26,3	3	33,3	2	28,6			**10**	24,4
Mezar	1	5,3					1	16,7	**2**	4,9
Sinagog	1	5,3	1	11,1					**2**	4,9
Şapel	1	5,3		0,0					**1**	2,4
Genel Toplam	19	100	9	100	7	100	6	100	**41**	100

(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

Büyükada'da dini alanlar içinde manastır alanı %60 oranıyla en yüksek paya sahipken, Heybeliada'da %75, Kınalıada'da ise %60 oranıyla mezarlık alanları en yüksek paya sahiptir.

Tablo 80: Dini Alanlar Kapsamında İnanç Turizmi Mekânlarının Türlerine ve Adalara Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022)

	Büyükada		Heybeliada		Burgazada		Kınalıada		Genel Toplam	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Diğer Dini Alan							1	20	1	5
Manastır	3	60	2	25		0	1	20	6	30
Mezarlık	2	40	6	75	2	100	3	60	13	65
Genel Toplam	**5**	**100**	**8**	**100**	**2**	**100**	**5**	**100**	**20**	**100**

(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

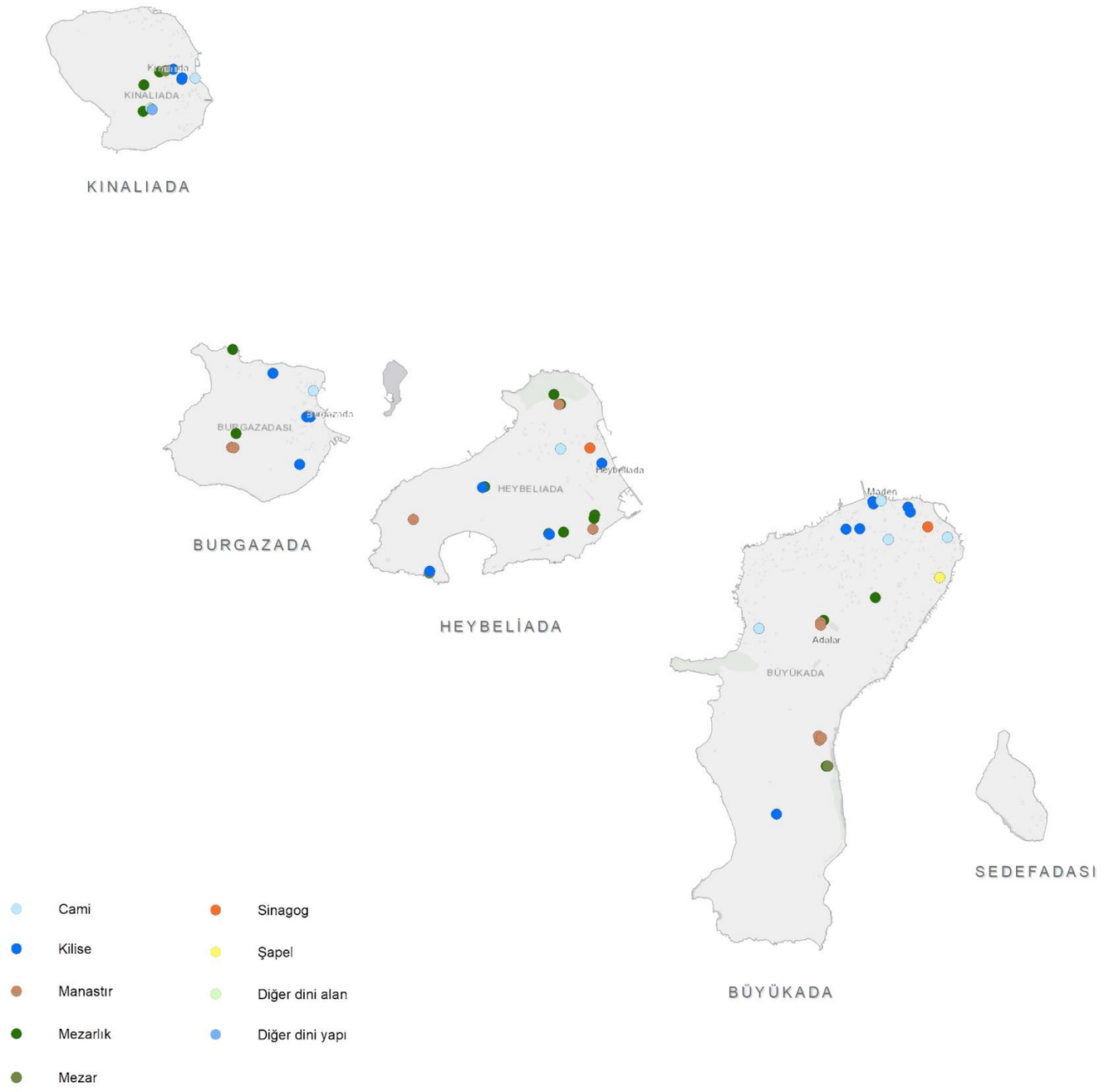

Şekil 403. İnanç Turizmi
(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

Doğa Turizmi Alanları

Adalar'ın doğa turizm alanları macera, ekoturizm ve rekreasyon turizmi kapsamında (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022, s. 50) incelendiğinde, daha çok rekreasyon turizmi ve ekoturizm çeşitlerinin olduğu görülmektedir. Rekreasyon turizmi, insanların bedenlerini ve zihinlerini yenilemek ve boş zamanlarını daha ilginç ve eğlenceli hale getirmek, spor yapmak için yapmayı seçtikleri tüm aktiviteleri içeren turizm çeşididir.

Ekoturizm, hem yerelin hem de ziyaretçiler arasında biyolojik çeşitliliğin, doğal çevrenin ve kültürel varlıkların korunmasına yönelik farkındalığı artıran ve ekosistem üzerindeki olumsuz etkiyi en aza indirmek için özel yönetim süreçleri gerektiren bir turizm çeşididir (UNWTO Tourism Definitions, 2019).

Bu kapsamda Adalar doğa turizmi alanları kapsamında mesire alanı, önemli doğa ve bitki alanları, kuş gözlem noktaları, doğal sit alanları, tabiat parkları, bisiklet yolları, bisiklet kiralama noktaları, manzara noktaları ve plajlar gösterilmiştir. Buna göre Adalar'da 26 bisiklet kiralama noktası, 5 kuş gözlem noktası, 6 anıt ağaç, 9 manzara noktası, 9 plaj, 8 mesire alanı ve doğal sit alanları bulunmaktadır. Buna ek olarak Adalar ilçesinin tamamı önemli doğa ve bitki alanı içerisinde yer almaktadır.

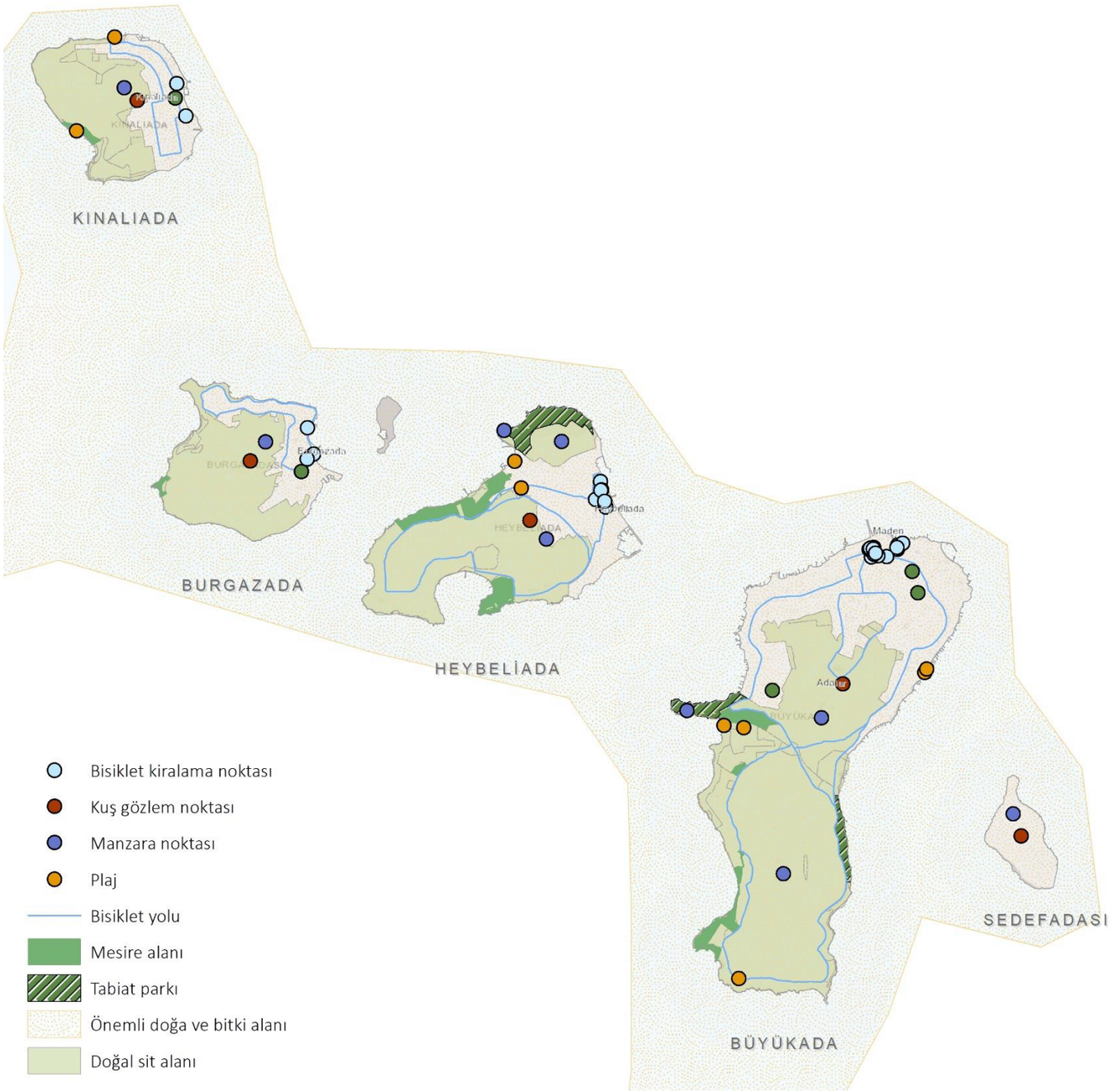

Şekil 404. Doğa Turizmi
(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

Eğlence ve Festival Turizmi

İstanbul Turizm Envanterinde Adalar ilçesinde 3'ü bar, 3'ü gazino, 8'i meyhane olmak üzere toplam 14 eğlence mekânı bulunduğu tespit edilmiştir. Festival turizm mekânları toplam 7'dir. Bu mekânlarda müzik ve diğer kültür sanat festivalleri düzenlenmektedir. Adalar 2015 ve 2019 yıllarında İstanbul Bienali'ne ev sahipliği yapmıştır. İskele Meydanı, Anadolu Kulübü, Hacopulo Köşkü, Mizzi Köşkü, Taş Mektep bienal mekanları olarak kullanılmıştır. 2019 yılında Burgazada Cennet Bahçesi Music Festivali ile Paradiso Fest etkinliklerinde festival mekânı olmuştur.

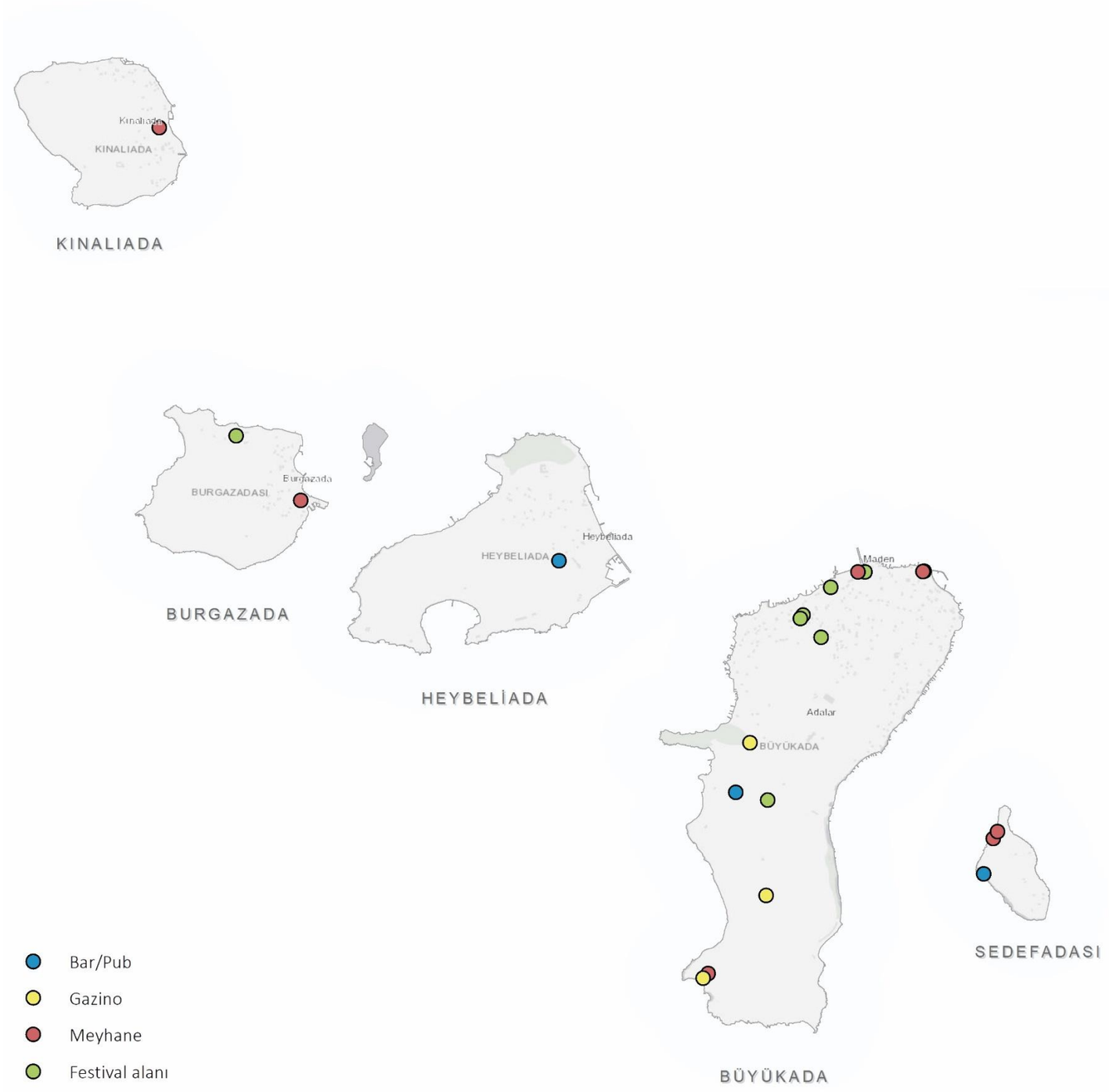

Şekil 405. Eğlence ve Festival Turizmi
(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

Meydanlar ve Heykeller

İstanbul'un kent simgelerinden olan ve ziyaretçiler için o kenti algılamada önemli ögeler olan meydanlar ve heykeller ele alınmıştır (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022). Bu kapsamda Burgazada, Heybeliada ve Kınalıada'da birer meydan ve Büyükada'da iki meydan olmak üzere ilçe genelinde toplam 5 meydan bulunmaktadır. İlçedeki heykeller incelendiğinde Büyükada'da iki (Atatürk'ün Heykeli ve Meydan-Saat Kulesi), Heybeliada'da iki (Hüseyin Rahmi Gürpınar Büstü ve Rus Esirler Anıtı), Burgazada'da bir heykelin (Sait Faik Abasıyanık Heykeli) yer aldığı tespit edilmiştir.

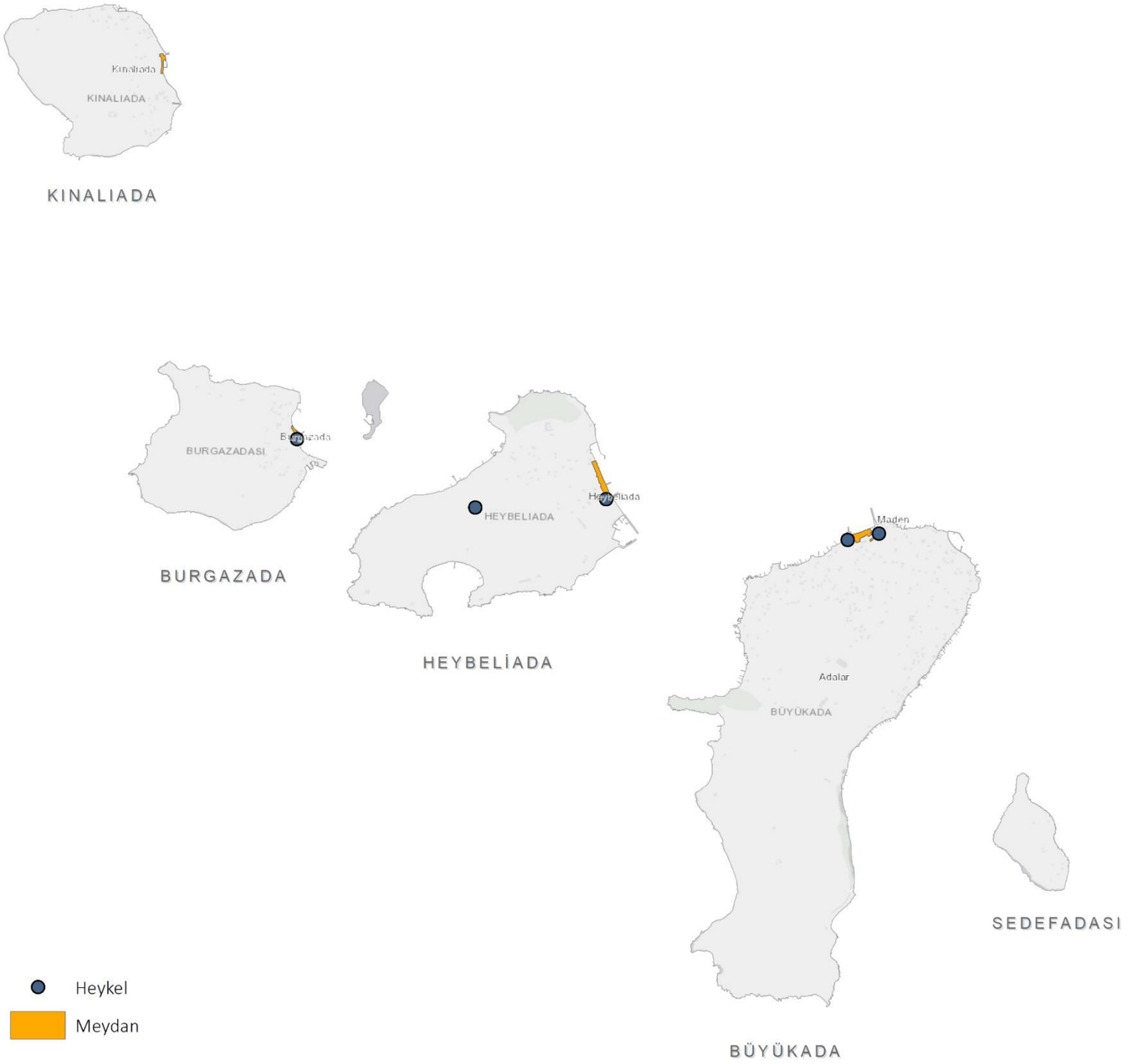

Şekil 406. Meydanlar ve Heykeller
(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

A-TU-2: Adalar Turizm Destinasyonları ve Ziyaretçi Profili Yönetimi

Adalar, İstanbul'un turistik destinasyonları arasında önemli bir yere sahiptir. Her bir ada, ziyaretçinin ilgisine göre değişen ve yoğunlaşan önemli destinasyon noktaları içermektedir. Doğa, gastronomi, inanç, festival, tarih ve arkeoloji amaçlı yapılan ziyaretler Adalar'da öne çıkan turizm türleri arasında yer almaktadır.

Adalar özelinde turizme ve ziyaretçi profiline yönelik resmi kayıtlar birkaç anket çalışması ve gözlemlerden ileri gitmemektedir. Adalara yapılan ziyaretler hem bireysel hem de turlarla yapılan grup ziyaretleridir. Adalar Vakfı, Ocak 2020 yılında planlama çalışmaları kapsamında İBB Şehir Planlama Müdürlüğü için hazırladığı Adalar Turizm Raporu (Adalar Vakfı, 2020) ile Adalar'ın turizmini en kapsamlı bir şekilde ele almıştır. Bu doğrultuda 2000'li yıllarla birlikte Adalar'daki turizmin gelişimi özetlenmiştir.

2006-2009 yılları arasında turizm getirisinin çok büyük bölümü günübirlikçilerden sağlanmıştır. Yerli ve yabancı ziyaretleri en çok Büyükada'ya yapılmıştır. Turizmin gelişiminin önündeki en büyük engelin Adalar'ın yeterince tanıtılmaması ve ulaşım sorunları olduğu ifade edilmiştir. Otel konaklamalarının yaz aylarında yoğun olarak görülmesinin yanında bahar ayları ve yılbaşı günleri de otel konaklamalarının hareketlenmeye başladığı yıllar olmuştur.

Adalar Müzesi'nin 2010 yılında açılması, 2012 yılında İRO ile işbirliği içinde "Denizden Adalar Turu" olan yeni tur rotaları tanıtılmış ve Adalar Turizm Geliştirme Merkezi (ATGM) kurulmuştur. Kasım 2012'de başlayan ve bir yıl süren projede çok sayıda faaliyet yapılmıştır. Bunlardan biri de Adalar Turizm Geliştirme Merkezi'nin 2013 Ağustos sonlarında 1300 kişi ile yaptığı turizm anketi olmuştur. Bu anketin sonuçlarına göre;

- En yüksek memnuniyet oranı, günübirlik ve 1-3 gün konaklamalı ziyaretçilerdedir.
- Yabancı ziyaretçiler kendi içinde %90 memnuniyet oranıyla yerlilere göre daha çok memnun olmuştur.
- Yaş grupları itibariyle gençler en yüksek memnuniyet düzeyi oranına sahiptir.
- Adada sürekli ya da sezonluk yaşayanların memnuniyet oranı, tüm kategorilerde en düşük orandadır.
- Adalar'da kalış süresi arttıkça sorunlar daha çok göz önüne çıkmıştır.
- Günübirlik ziyaretçiler sezonluk ve sürekli yaşayanlar için sorunların kaynağını oluşturmaktadır.
- Adalılar "Adalar'da turizmi yavaşlatmak gerek… "Ada halkı bütün vergilerini ödüyor fakat bol bol günübirlik gelen turistlerin patırtısını, pisliğini çekiyor… Aşırı turistten (günlük) çok rahatsızız. Birçok ev satılığa çıkmış durumda. Bu kalabalığı Adalar kaldırmıyor ve kirletiyorlar. Nasıl önü alınacak bilmiyoruz" düşüncelerini dile getirmiştir.
- Günübirlik ziyaretçiler "Faytonlar çok koku yapıyor. Yeme-içmede fiyat-kalite arasında uçurum var… İnsanlar ve esnaf çok soğuk davranıyorlar. Bu yüzden para harcamadan geri dönüyorum" gibi açık uçlu cevaplar vermiştir.
- Yabancılar yerelin misafirperverliğini yüksek düzeyde bulmuştur.
- Sezon dışı ve kış aylarında Adalar'ın ziyaretini engelleyen en önemli unsurların başında ulaşım sorunu yer almıştır.
- Yabancı ziyaretçilerin faytonların yarattığı pislik ve kokudan rahatsızlıklarını dile getirmelerine karşın Adalar iç ulaşımından oldukça memnun olmuştur.
- Daha çok da yerli ziyaretçiler Adalar'ı pahalı bulmuştur.
- Denize girme ve plajlar Adalar'a gelişte önemli sebepler arasında yer almıştır.
- Yabancılar plaj hizmetinden 5 üzerinden 2,5 puan ile memnun kalmamıştır.
- Yabancı ziyaretçiler tanıtıcı ve bilgilendirici dokümanların, yönlendirme levhalarının ihtiyaca cevap verebilme düzeyini yeterli bulmamıştır.
- Kültür sanat etkinliklerine katılım beklentisi içinde olan ve görece yaşlı ve yüksek harcama potansiyeli taşıyan ziyaretçiler, bu faaliyetlerin görünür olmadığını ve yeterince duyurulmadığını ifade etmiştir.
- Gelen yerli ziyaretçilerin %70'i, yabancı ziyaretçilerin ise %83'ü tekrar gelmek istediklerini belirtmişlerdir. Aynı ziyaretçilerin yoğun sezon dışında ve kış aylarında tekrar

gelmek isteme oranı %30'dur (kesin hayır deme oranı yerlilerde %47, yabancılarda ise %61).

- Kış aylarında gelmeme nedenleri, ulaşım zorluğu, sağlık hizmetlerinin yetersizliği / yokluğu, Ada'da mahsur kalma korkusu, açık mekân bulamama korkusu, kendini güvende hissetmemek (ıssızlık ürkütücü), etkinlik/aktivite yokluğu, kalitesiz ve pahalı hizmetlerdir.

Anket sonuçlarında Adalar'da yaşayanların yıllardır yakındıkları temel sorunları giderilirse kış aylarında Adalar'a daha çok ziyaretçi geleceği düşüncesi yer almaktadır. Ayrıca tanıtım ve ziyaretçilerin bilgi eksiklerinin giderilmesinin gerekliliğine vurgu yapılmıştır. Bütün sorunlarına rağmen memnuniyet derecesinin bu kadar yüksek çıkması, Adalar'da turizmin gelişeceğini, ziyaretçi sayısının daha da artacağını göstermiştir. Bu öngörünün doğruluğunu Adalar'a yapılan yolculuk sayıları çok net olarak ortaya koymaktadır.

2014 yılı ziyaretçi profilinde günübirlik ziyaretçilerin çoğunlukta ve ağırlıklı olarak ise orta doğulu olduğu tespit edilmiştir. İstanbul'a gelen ziyaretçi sayısının 2013 yılına göre %13 oranında artmasına karşın Adalar'a gelen ziyaretçi sayısının ise en az %25 arttığı tahmin edilmiştir. Son 10 yılda (2004-2014) Adalar'a gelen ziyaretçilerde konaklamalar da dâhil olmak üzere artış görülmüştür. Adalar'a gelen yabancı ziyaretçi profili incelendiğinde, İstanbul'daki gibi Arap ve Orta Doğu ülkelerinden gelen ziyaretçilerin sayısının daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. Son üç yılın (2012-2014) kayıtlarına göre; Adalar'ın otel ve pansiyonlarında yapılan geceleme sayısı, ziyaretçi sayısındaki büyümenin çok üzerinde bir büyüme göstermiştir. Gerek günübirlik ziyaret, gerekse otellerdeki geceleme sayıları, Büyükada'nın turizm hareketleri açısından yoğunluğunu göz önüne sermektedir. Büyükada'nın diğer adaların açık ara önünde olmasının yanı sıra Heybeliada da fayton kullanımı, özel grup tekne trafiği ve iskelelerdeki trafik nedeniyle canlanma görülmeye başlanmıştır.

2015 yılında İstanbul'a gelen yabancı ziyaretçi sayısı geçen yılın ilk 7 ayına göre %8 artarken, Adalar'a gelen günübirlik yabancı sayısındaki artışın ise %20'den fazla olduğu tahmin edilmiştir. Adalar'a konaklamalı gelen yabancı ziyaretçilere bakıldığında İstanbul'dakine benzer bir tablo ile karşılaşılmıştır. Ancak günübirlik ziyaretçilerde durum değişmiştir. Günübirlik ziyaretçilerin ağırlıklı bölümünü Orta Doğu ülkelerinden gelen ziyaretçiler oluşturmuştur. Batılı ülkeler arasında ise Yunanistan öne çıkmıştır. Adalar'a gelen günübirlik yabancı ziyaretçi sayısında, geçen yılın aynı dönemine göre %20'nin üzerinde bir artış gerçekleştiği kabul edilmiştir. 2015'de İstanbul Bienali'nin etkinlik alanlarından birinin Adalar olması Adalar'a olan ilgiyi ve gelen ziyaretçi sayısını daha da artırmıştır.

İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 2016 yılında "İstanbul Turizmi Turist Profili ve Davranışları" çalışmasını İstanbul'a gelen ziyaretçiler için 2016 yılının ilk altı aylık ziyaretçi verileri dikkate alınarak 1067 anket uygulaması ile gerçekleştirilmiştir. Anket uygulaması ekim ve kasım aylarında tamamlanmıştır. Anketten Adalar için çıkan sonuçlar şöyledir:

- Adalar'ın ziyaret edilme oranı %22,9 ve 14 mekân arasında ziyaret edilme sırası 7'dir.
- Akılda kalan en güzel yer neresi sorusuna Adalar yanıtını verenlerin oranı %4,3'tür.
- En çok ziyaret eden ülkeler Arap ülkeleridir ve ortalama ziyaret oranı %41,3'tür. Faslıların %72,7'si, Ürdünlülerin %55,6'sı, Cezayirlilerin %52,6'sı, Suriyelilerin %50'si ve Kuveytlilerin %45,5'i ziyaret etmiştir.
- Avrupalıların ortalama ziyaret oranı %19,6'dır. Avusturyalıların %27,3'ü, İtalyalıların %26,1'i, İsveçlilerin %25'i, Fransızların %24,4'ü, Hollandalıların %26,6'sı, İspanyolların ise %20'si ziyaret etmiştir.
- Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinden gelenlerin ortalama ziyaret oranı %34,3'tür. Özbekistanlıların %44,4'ü, Kırgızistanlıları %33,3'ü, Azerbaycanlıların %32'si, Kazakistanlıların %27'si ziyaret etmiştir.
- Çinlilerin %28,6'sı, Yunanlıların %25'i, Amerikalıların %21,4'ü, Ukraynalıların %20'si, Rusların %17,9'u ziyaret etmiştir.

2018 yılında yine günübirlik ziyaretler ağırlıklı olup ada içi hareketliliğin ve günübirlik ziyaretçi sayısının arttığı görülmüştür. Öte yandan sayfiye konutları ya boşalmış, ya da sadece hafta sonu kiralama yoluyla kullanıma açık hale gelmiştir. Adalar'ın kültürüne olan baskı daha da artmıştır.

2019 yılında Adalar'a gelen ziyaretçinin artmasına rağmen geceleme sayılarının ve harcamaların önceki yıllara göre düştüğü görülmüştür.

Turizm sektöründe "Paralı turist kayboldu" görüşü ortaya çıkmıştır. Adalılar günübirlik turizmin baskısından bunalmış, günün öğle saatlerinde merkeze inmekten kaçınmaya başlamıştır. Bütün bu değerlendirmeler istatistiki veriler değil, mülakat ve gözlemlere dayalı olarak Adalar Vakfı tarafından Ocak 2020 tarihli Adalar Turizm Raporu'nda yer almaktadır.

2020 yılına ait İstanbul İl Turizm Müdürlüğünün turizm istatistiklerinde İstanbul geneli ortalama kalış süresi 2,03 gün iken Adalar'da 1,63 olmuştur. Otel doluluk oranları ise İstanbul'da %22,63 iken Adalar'da %25,39 düzeyinde olmuştur. Pandemiden önce 2019 yılında ise ortalama kalış süresi İstanbul'da ortalama 2,15 gün iken Adalar'da 1,23 gün ve doluluk oranı ise İstanbul'da %55,76 iken Adalar'da %35,07'dir (Turizm İstatistik Raporları, 2019-2020).

Adalar ilçesinde katılımcı planlama çalışmaları kapsamında Aralık 2020'de yapılan 541 adet çevrimiçi ziyaretçi anketi çalışmaları yapılmıştır. Ziyaretçi profiline göre;

- Katılımcıların % 40,54'ünün kadın ve %59,46'sının erkek olduğu gözlemlenmiştir.
- Ankete İstanbul'un ilçelerinden katılım olduğu gibi İstanbul dışından da %3,39 oranında katılım sağlanmıştır.
- Anket katılımcılarının eğitimi %99,82 oranla en az lise mezunu düzeyindedir.
- Katılanların % 78,25'i 18-45 yaş aralığındadır.

Ziyaretçilerin geliş nedeni, geliş yolu, geliş sıklığı, ortalama harcama miktarı ve adalar imajına ilişkin turizme yönelik tespitler ise şunlardır:

- Adalar denildiğinde ilk akla gelen kavramlar deniz, doğa, huzur ve sakinliktir.
- Adalar'a geliş sıklığı, pandeminin de etkisi vurgulanarak nadir ve kısa sürelidir.
- Ziyaretler en çok Büyükada ve Heybeliada'ya yapılmaktadır.
- Katılımcıların en çok tercih ettiği hat Bostancı-Adalar'dır.
- En çok tercih edilen ulaşım aracı %65,89 oranı ile vapurdur.
- Katılımcıların %64,71'i Adalar'ın doğal ve kentsel koruma alanı olduğunu bilmektedir ve öncelikli olarak kıyılar, orman ve doğal yaşamın korunmasını talep etmiştir.
- Adalar'da genel olarak temizlik, çöp ve koku, yeşil alanların korunmaması, sahil ve plajların kullanımındaki problemler göze çarpan öncelikli sorunlardır.
- Adalar'da ortalama harcama miktarının çoğunlukla 0-500 TL arası olduğu gözlemlenmiştir.
- Faytonların kaldırılmasından %41,47 oran ile doğrudan memnuniyet gözlemlenirken, %29,16 memnuniyet oranıyla atların sembolik olarak Adalar'da kalması istenmiştir.
- Yeni elektrikli toplu ulaşım araçlarından memnuniyet oranı %73,26'dır.

Ziyaretçi yoğunluğunun analizinde İstanbul Belediyeler Bilgi İşlem Sanayi ve Ticaret AŞ (BELBİM) kayıtlarından faydalanılmıştır. 2019 ile 2021 yılının ilk 9 ayı arasında Adalar'a yapılan yolculuk sayıları kullanılarak ziyaretçi yoğunluğu tespit edilmiştir. Bu yolculuklar sadece İstanbul kart kullanılarak şehir hatları, özel deniz işletmeleri ve İDO seferleriyle yapılan geçişleri içermekte olup biletli geçişleri ya da yapılan özel turları kapsamamaktadır. Geçiş sayıları yön içermediğinden ilgili hatla yapılan gidiş ve dönüş olmak üzere tüm yolculuk sayılarını içermektedir.

Ziyaretçi yoğunluklarının tespitinde hafta içi/hafta sonu, resmi/dini bayramlar ve okulların açık ve kapalı olduğu yaz-kış sezonu olarak değerlendirilmiştir. Covid-19 pandemisi nedeniyle 2020 yılındaki ziyaretler çok düşük seviyelerde olmuştur. En çok ziyaretin yapıldığı dönem Haziran Temmuz ve Ağustos aylarını kapsayan yaz mevsimidir.

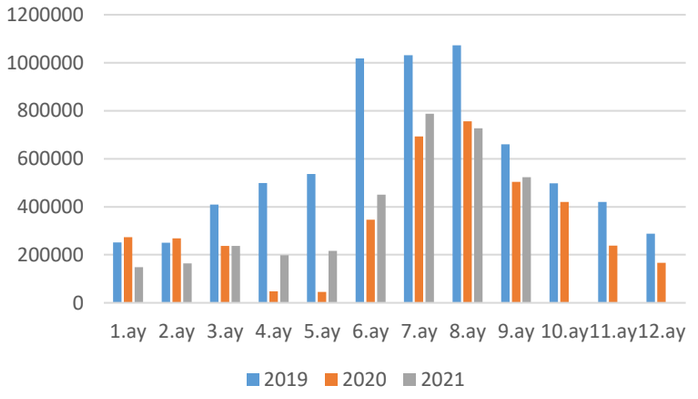

Grafik 90. Adalar'a Aylara Göre Yapılan Yolculuklar 2019-2021 (BELBİM, 2021)

Resmi tatillerde Adalar'a sefer yapan hatlarda ortalama yolculuk sayıları gidiş dönüş olarak tabloda verilmiştir. Toplam 12 hat vardır ve Maltepe Adalar, Adalar-Kabataş, Kadıköy-Adalar ile Eminönü-Adalar hatları bu hatlar içinde en yoğun hattır.

Tablo 81. Resmi Tatillerde Ortalama Yolculuk Sayıları (Gidiş-Dönüş) (BELBİM, 2021)

	2019	2020	2021 (ilk 9 ay)
Adalar-Beşiktaş	1332	883	917
Adalar-Kabataş	6797	3130	4328
Beşiktaş-Adalar	509	299	266
Bostancı-Adalar	519	498	667
Kadıköy-Adalar	1688	811	1170
Eminönü-Adalar	3603	939	
Ido-Ada1	3		1
Ido-Ada2	749	1	293
Kabataş-Adalar	381	1133	1915
Maltepe-Adalar	8432	5583	5640
Toplam	26032	14411	23046

Not: 2021 yılı Cumhuriyet Bayramı tatilini içermemektedir.

Adalar turizminde 23 Nisan günü hem milli bayram olması hem de Ortodoks Hristiyanların kutladığı St. Jorj yortusu olması nedeniyle özel bir öneme sahiptir. Büyükada Aya Yorgi Kilisesi'nde gerçekleştirilen yortuya katılım Rumların yanı sıra katılım çok kültürlü bir profil içermektedir.

Tablo 82. 23 Nisan'da Adalar'a Sefer Yapan Hatlar ve Yolculuk Sayıları (Gidiş-Dönüş) (BELBİM, 2021)

Hatlar	23 Nisan 2019	23 Nisan 2020	23 Nisan 2021
Adalar-Beşiktaş	2754	55	526
Adalar-Kabataş	15543	198	831
Beşiktaş-Adalar	1348		60
Bostancı-Adalar	953	203	522
Kadıköy-Adalar	3985	6	115
Eminönü-Adalar	7587		
Ido-Ada1	491	2	245
Ido-Ada2	22461	1	387
Kabataş-Adalar	10446		518
Maltepe-Adalar	65568	465	3204
Toplam	131136	465	4354

Yolculukların yoğun olduğu yaz dönemindeki hafta sonu yapılan ortalama yolculuk sayılarına bakıldığında; Kabataş-Adalar hattının çok yoğun olduğu, pandeminin etkisiyle yaşanan düşüşün 2019 yılına göre ~%60 olduğu, 2021 yılında ise önlemlerin biraz gevşetilmesine karşın bir önceki yıla göre %0,84 olduğu görülmektedir.

Tablo 83. Yaz Döneminde Hafta Sonu Ortalama Yapılan Yolculuklar (BELBİM, 2021)

Hatlar	2019	2020	2021 (ilk 9 ay)
Adalar-Beşiktaş	3548	1786	1405
Adalar-Kabataş	14202	6445	8450
Beşiktaş-Adalar	841	458	296
Bostancı-Adalar	1118	986	996
Kadıköy-Adalar	3575	1763	2296
Eminönü-Adalar	8189		
Ido-Ada1			183
Ido-Ada2	967	3020	3750
Kabataş-Adalar	16326	10129	10080
Maltepe-Adalar	6046	4220	4466
Kartal-Adalar	1		251
Yeniköy-Adalar	5847	3601	3350
Toplam	89847	36009	35706

2019 yılında hafta sonu yolculuk sayıları hafta içi yapılan ziyaretlere göre %38,32 oranla daha fazladır. Yaz döneminde hafta sonu ve hafta içi ortalama yolculuk sayılarına bakıldığında ise; hafta sonu yolculuklarının hafta içi yolcuklarına göre ~%42 oranla daha fazla olduğu görülmüştür. Maltepe-Adalar ve Adalar-Kabataş hatları yine bu dönemde en yoğun hatlar olarak ortaya çıkmıştır. Kış aylarında ise hafta sonu yapılan yolculuklar, hafta içine göre yapılan yolculuklara göre %31,8 oranla daha fazla olmuştur. 2020 yılında hafta içi ve hafta sonu yaz sezonunda yapılan yolculuklularda ve hafta sonu yapılan yolculuklarda %26,5 oranında artış gözlenmektedir. Fakat kış sezonunda yaz sezonunun aksine hafta sonu yolculukları hafta içi yolculuklarına göre %11,8 oranında düşüş göstermiştir.

Tablo 84. Yaz / Kış Döneminde Hafta içi / Hafta Sonu Ortalama Yapılan Yolculuklar (BELBİM, 2021)

	2019				2020				2021 (ilk 9 ay)			
	Hafta içi		Hafta sonu		Hafta içi		Hafta sonu		Hafta içi		Hafta sonu	
Hatlar	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış
Adalar-Beşiktaş	2.839	744	3.529	886	1.621	598	2.220	543	1.506	715	1.405	440
Adalar-Kabataş	11.607	4.492	14.304	6.082	5.957	1.956	7.836	2.170	7.949	2.568	8.450	2.141
Beşiktaş-Adalar	1.067	290	853	474	736	148	495	217	544	181	296	110
Bostancı-Adalar	927	334	1.129	442	846	355	1.100	367	859	577	996	485
Kadıköy-Adalar	2.807	1.064	3.597	1.686	1.556	486	2.026	602	2.357	638	2.296	450
Eminönü-Adalar	6.687	2.173	8.187	3.098	-	815	-	1.258	-	-	-	-
Ido-Ada1	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Ido-Ada2	785	33	-	-	1	-	-	-	339	-	183	-
Kabataş-Adalar	719	185	972	221	2.700	518	3.588	524	3.614	1.095	3.750	921
Maltepe-Adalar	12.573	6.089	16.246	8.266	9.420	3.708	11.215	4.977	9.928	4.089	10.080	1.938
Kartal-Adalar	5.449	3.356	6.070	3.484	4.226	2.261	5.691	2.256	4.867	2.521	4.466	1.070
Yeniköy-Adalar	132	6	2	-	-	-	-	-	263	1	251	-
Toplam	4.128	2.131	5.849	2.809	3.376	1.228	4.271	1.373	3.368	1.545	3.350	946

Ramazan ve kurban bayramlarındaki yolculuklar bayram olmayan günlerle karşılaştırıldığına; bu yolculuklarda 2020 senesinde bir önceki yıla göre ~%24 oranında düşüş yaşandığı görülmüştür. 2021 senesinde ise yine daha çok kapanmanın yaşandığı bir önceki yıla göre %22,75'lik bir düşüş yaşanmıştır. 2019 yılında bayram dışı yapılan yolculuklar, bayramda yapılan yolculukların sadece %3,13'üne denk gelmektedir.

Tablo 85. Ramazan ve Kurban Bayramların ile Bayram Olmayan Günlerdeki Ortalama Yolculuk Sayıları 2019-2021 (BELBİM, 2021)

Hatlar	2019		2020		2021(ilk 9 ay)	
	Dini Bayram	Diğer Günler	Dini Bayram	Diğer Günler	Dini Bayram	Diğer Günler
Adalar-Beşiktaş	5.304	1.214	2.660	838	1.965	878
Adalar-Kabataş	23.733	6.255	8.897	2.981	11.308	4.066
Beşiktaş-Adalar	1.125	485	793	293	375	264
Bostancı-Adalar	1.741	482	1.054	484	1.062	650
Kadıköy-Adalar	5.612	1.557	2.108	778	3.459	1.085
Eminönü-Adalar	11.065	3.357	-	939	-	-
Ido-Ada1	-	3	-	-	-	1
Ido-Ada2	-	749	-	1	350	288
Kabataş-Adalar	1.537	342	4.009	1.059	5.629	1.780
Maltepe-Adalar	23.921	7.912	17.488	5.403	8.600	5.538
Kartal-Adalar	13.728	3.637	14.485	2.695	6.480	2.841
Yeniköy-Adalar	3	121	-	-	548	214
Genel Toplam	87.769	2.750	51.494	15.471	39.776	17.605

Adalar'ın turizm destinasyonları ve önemli turizm noktaları incelenmiştir. Destinasyonu oluşturan ögeler konaklama, yeme-içme mekânları, tarihi ve arkeolojik değerler, ulaşım altyapısı olarak ele alınmıştır. En çok ziyaret edilen mekânlar ise ayrıca belirlenmiştir.

Konaklama Mekânları

Konaklama mekânları "İstanbul Turizm Master Planına Altlık Oluşturulması Kapsamında Envanterin Oluşturulması İşi" (İstanbul Turizm Envanteri) kapsamında ilçe belediyeleri, İBB Turizm Şube Müdürlüğü, İl Kültür Turizm Müdürlüğü, Türkiye Küçük Oteller Derneği, ilçe belediyeleri verileri derlenerek ve internet araştırması yapılarak oluşturulmuştur. Envanter verilerine göre Adalar ilçesinde belediye ve turizm işletme belgeli toplam 92 konaklama tesisi, bu tesislerde toplam 1374 oda ve 2717 yatak tespit edilmiştir.

Konaklama mekânı verisinin %92,3'ünü belediye belgeli tesis, %7,6'sını ise turizm işletme belgeli tesis oluşturmaktadır.

Tablo 86. Tesis Tipine Göre Konaklama Tesisleri

Tesis Tipi	Sayı	Oran (%)
Belediye Belgeli Konaklama Tesisleri	85	92,3
Turizm İşletme Belgeli Konaklama Tesisleri	7	7,6
Genel Toplam	92	100

Konaklama mekânı verisinin Adalar'a göre dağılımı incelendiğinde, belediye belgeli tesislerin %69,4'ü Büyükada'da, %18,8'i Heybeliada'da, %5,9'unun ise Burgazada ve Kınalıada'da bulunduğu görülmektedir. Turizm işletme belgeli tesislerin ise %85,7'si Büyükada'da, %14,3'ü Heybeliada'da yer almaktadır. Kınalıada ve Burgazada'da turizm işletme belgeli tesis bulunmamaktadır.

Tablo 87. Konaklama Mekânlarının Tesis Tiplerine Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022)

Adalar	Belediye Belgeli Konaklama Tesisleri		Turizm İşletme Belgeli Konaklama Tesisleri	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Büyükada	59	69,4	6	85,7
Heybeliada	16	18,8	1	14,3
Burgazada	5	5,9	-	-
Kınalıada	5	5,9	-	-
Toplam	85	100	7	100

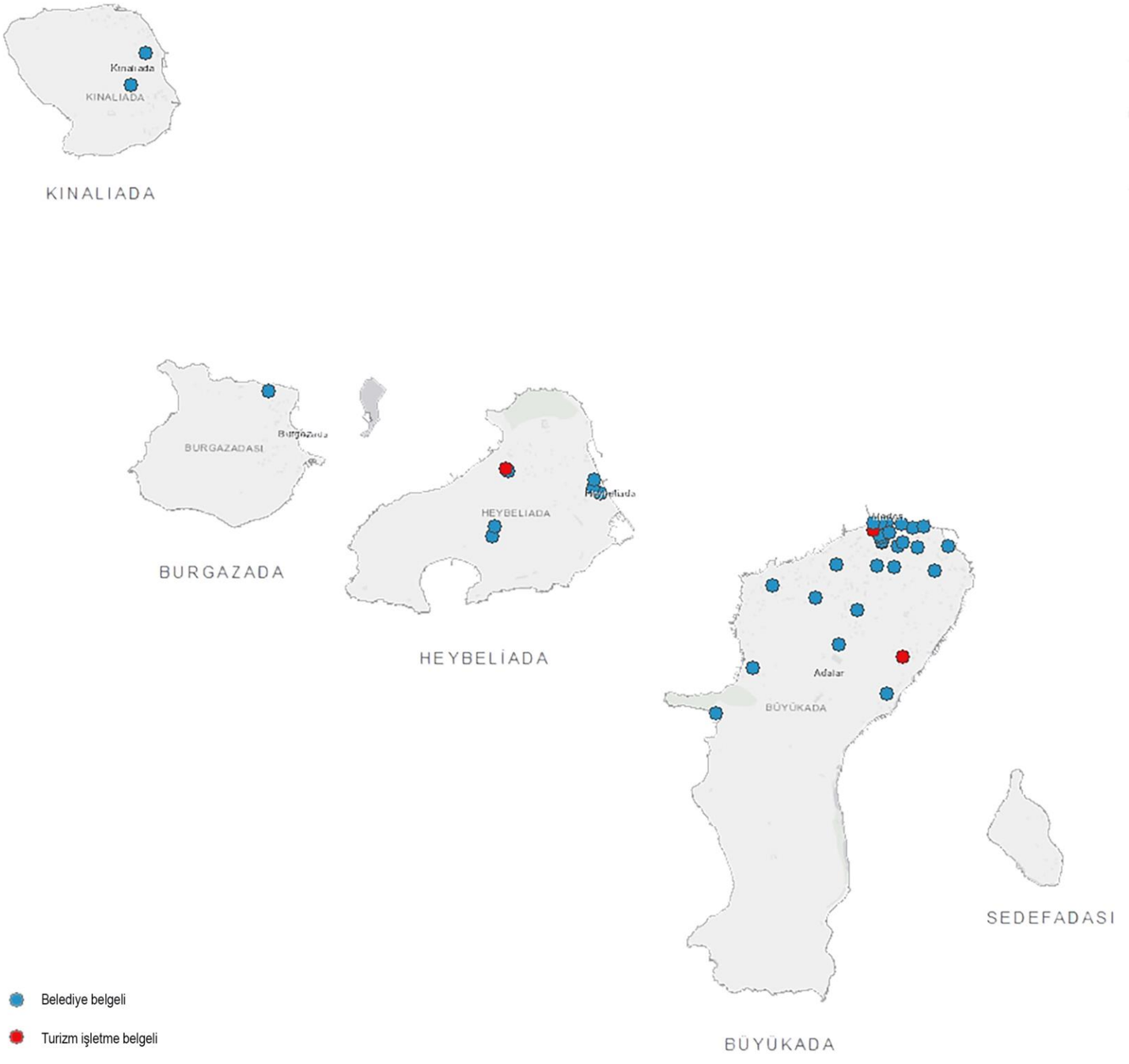

Şekil 407. Konaklama Mekânları (Tesis Tipi)
(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

İlçe genelinde en fazla orana sahip olan konaklama tesis türü yaklaşık %82,6 oranı ile pansiyon, %14,1 oranı ile otel, %3,3'ünü özel konaklama tesisi olarak belirlenmiştir.

Tablo 88. Tesis Türüne Göre Konaklama Tesisleri

Tesis Türü	Sayı	Oran (%)
Otel	13	14,1
Özel Konaklama Tesisi	3	3,3
Pansiyon	76	82,6
Toplam	92	100

Konaklama mekânları tesis türünün Adalar'a göre dağılımı incelendiğinde; en fazla orana sahip olan konaklama türleri Büyükada'da bulunmaktadır. Konaklama türleri içerisinde yaklaşık olarak %84,6 oranla otel, %66,7 oranla özel konaklama tesisi ve %68,4 oranla pansiyon olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 89. Konaklama Mekânlarının Tesis Türlerine Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022)

Adalar	Otel		Özel Konaklama Tesisi		Pansiyon	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Büyükada	11	84,6	2	66,7	52	68,4
Heybeliada	1	7,7	1	33,3	15	19,7
Burgazada	1	7,7	-	-	4	5,3
Kınalıada	-	-	-	-	5	6,6
Toplam	13	100	3	100	76	100

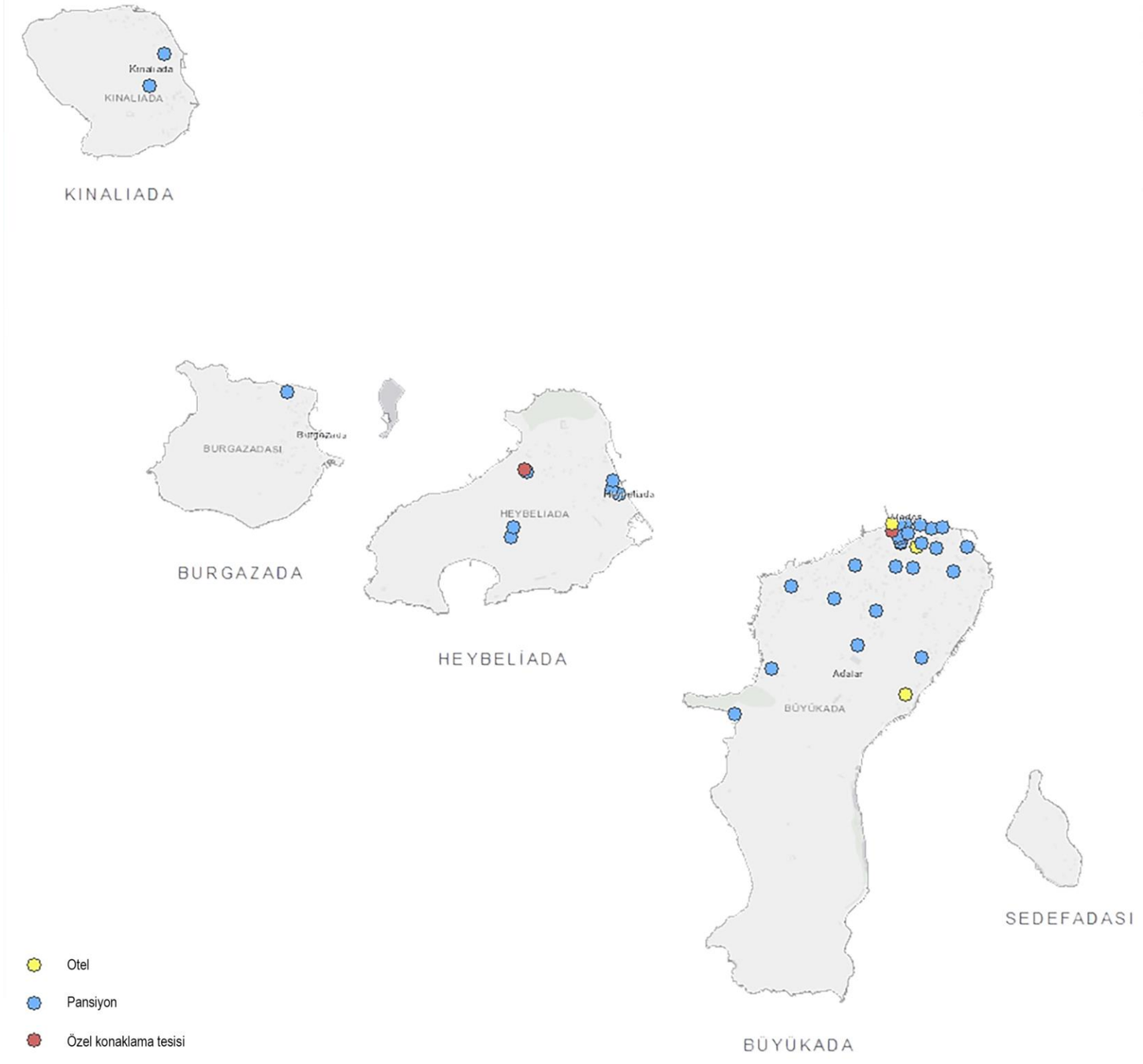

Şekil 408. Konaklama Tesisleri (Tesis Türü)
(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

Yeme – İçme Mekânları

İstanbul'da yeme-içme kültürüne yönelik mekânlar "İstanbul Turizm Master Planına Altlık Oluşturulması Kapsamında Envanterin Oluşturulması İşi" (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022) kapsamında, çay/kahve, dünya mutfağı, fast food (dünya), fast food (geleneksel), geleneksel lokanta ve mekân, tatlı ve pastacı mekânları olmak üzere altı ana grup altında incelenmiştir.

Yapılan sınıflandırmaya göre yeme-içme mekânlarının ~%51'ini geleneksel lokantalar ve mekânlar, ~%28'ini çay/kahve mekânları, ~%10'unu ise tatlıcı-pastacı mekânları oluşturmaktadır. Aşağıdaki tabloda ilgili alt kategoriler verilmiştir.

Tablo 90. Yeme İçme Mekânlarının Ana Kategorilere Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022)

Ana Kategori	Sayı	Oran (%)
Çay/Kahve	87	28
Dünya Mutfağı	3	1
Fast Food (Dünya)	7	2,3
Fast Food (Geleneksel)	24	7,7
Geleneksel Lokantalar ve Mekânlar	159	51,1
Tatlıcı/Pastacı	31	10
Genel Toplam	311	100

Yeme-İçme mekânlarının ana kategorilere göre Adalar bazında dağılımı incelendiğinde çay/kahve ile geleneksel lokantalar ve mekânlar kategorilerinin öne çıktığı görülmektedir. Büyükada yaklaşık olarak %50,6 oranla çay/kahve, %49,7 oranla geleneksel lokantalar ve mekânlar olarak en yüksek orana sahip olduğu belirlenmiştir.

Tablo 91. Yeme İçme Mekânlarının Ana Kategorilere ve Adalar'a Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022)

Adalar	Çay/Kahve		Dünya Mutfağı		Fast Food (Dünya)		Fast Food (Geleneksel)		Geleneksel Lokantalar ve Mekânlar		Tatlıcı/Pastacı	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Büyükada	44	50,6	1	33,3	5	71,4	18	75,0	79	49,7	16	51,6
Heybeliada	19	21,8	1	33,3	1	14,3	1	4,2	27	17,0	6	19,4
Burgazada	15	17,2	-	-	-	-	1	4,2	24	15,1	1	3,2
Kınalıada	9	10,3	-	-	1	14,3	4	16,7	25	15,7	8	25,8
Sedef Adası	-	-	1	33,3	-	-	-	-	4	2,5	-	-
Toplam	87	100	3	100	7	100	24	100	159	100	31	100

Şekil 409. Yeme İçme Mekânları (Ana Kategori)
(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

Adalar ilçesindeki yeme-içme mekânları ana ve alt kategorileri tablo verilerine göre; çay/kahve kategorisinde en fazla orana sahip tür kafe (~%22), dünya mutfağı kategorisinde bar (~%1), fast food (dünya) kategorisinde çeşitli fast food ürünleri (~%1), fast food geleneksel kategorisinde büfe (~%3), geleneksel lokanta ve mekânlar kategorisinde çeşitli geleneksel lokanta ve mekânlar (~%28), tatlıcı/pastacı kategorisinde ise dondurmacı (~%6) yer almaktadır. Aşağıdaki tabloda yeme-içme mekânlar her bir alt kategorisi ile gösterilmiştir.

Tablo 92. Yeme İçme Mekânlarının Alt Kategorilere Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022)

Ana Kategori	Alt Kategori	Sayı	Oran (%)
Çay/Kahve	Çay Bahçesi	5	1,61
	Çay Ocağı	3	0,96
	Kafe	68	21,86
	Kahve/Kıraathane	11	3,54
Dünya Mutfağı	Bar	3	0,96
Fast Food (Dünya)	Burger	1	0,32
	Çeşitli Fast Food Ürünleri	4	1,29
	Pizza	2	0,64
Fast Food (Geleneksel)	Çeşitli Fast Food Ürünleri (Büfe)	10	3,22
	Çiğ Köfteci	5	1,61
	Dönerci	5	1,61
	Kokoreççi	1	0,32
	Midyeci	1	0,32
	Pilavcı	1	0,32
	Sandviççi	1	0,32
Geleneksel Lokantalar ve Mekânlar	Baharatçı/Aktar	2	0,64
	Balık/Deniz	19	6,11
	Börekçi	6	1,93
	Çeşitli Geleneksel Lokantalar ve Mekânlar	88	28,30
	Esnaf Lokantası	1	0,32
	Et Lokantası/Restoranı	1	0,32
	Ev Yemekleri	3	0,96
	Kahvaltıcı	1	0,32
	Kebapçılar	6	1,93
	Köfte/Izgara	13	4,18
	Kuruyemişçi	3	0,96
	Meyhane	8	2,57
	Pideci/Lahmacuncu	8	2,57
Tatlıcı/Pastacı	Baklavacı	1	0,32
	Çeşitli Tatlı Ürünleri	2	0,64
	Dondurmacı	19	6,11
	Muhallebici	2	0,64
	Pastane	4	1,29
	Tulumbacılar/Lokmacılar	3	0,96

Yeme – içme mekânlarının mekânsal dağılımı incelendiğinde ise Büyükada'nın diğerlerine oranla sayıca fazla olduğu (%54) belirlenmiştir.

Tablo 93.Yeme İçme Mekânlarının Adalar'a Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022)

Adalar	Sayı	Oran (%)
Burgazada	41	13,2
Heybeliada	55	17,7
Kınalıada	47	15,1
Büyükada	168	54
Genel Toplam	311	100

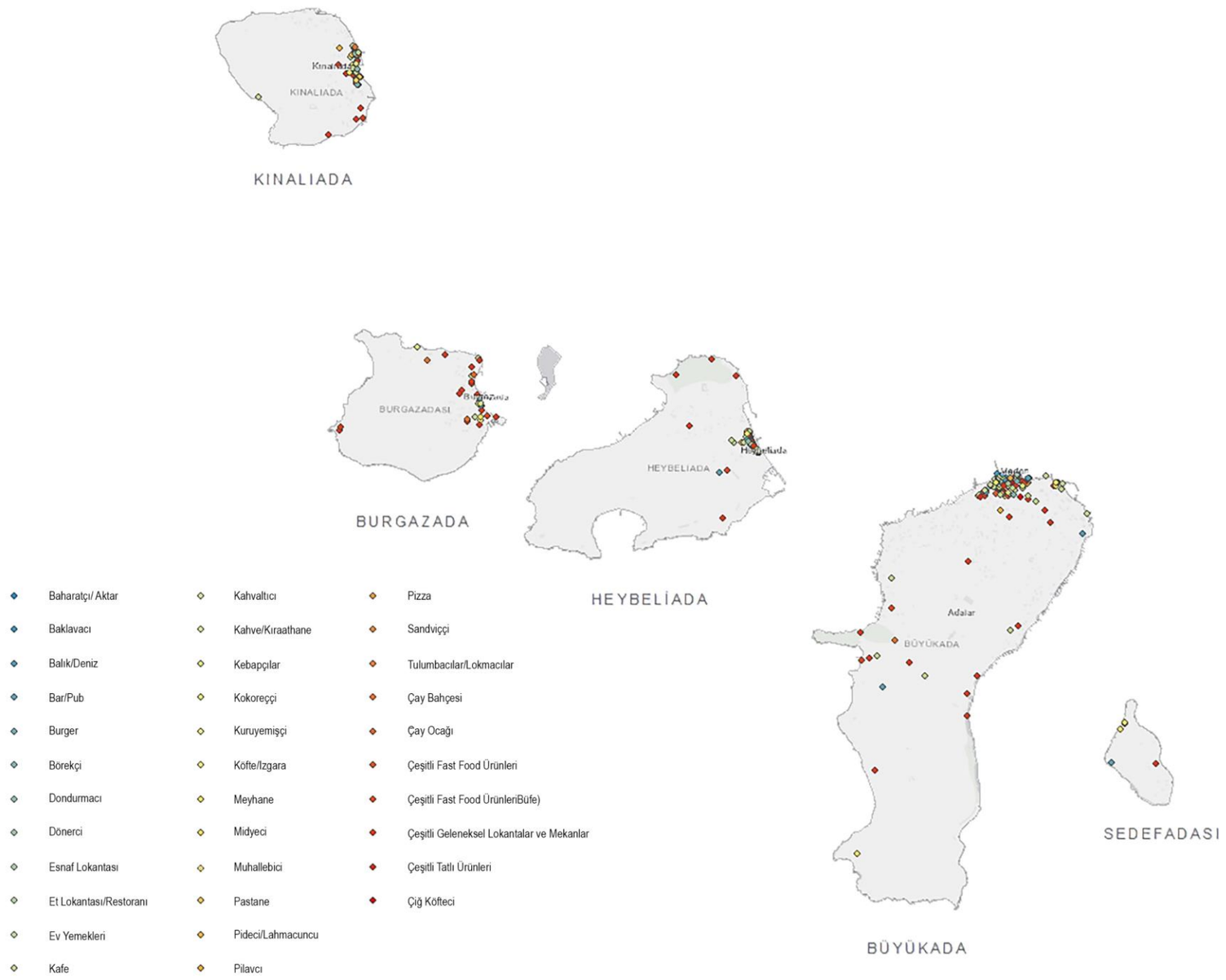

Şekil 410. Yeme İçme Mekânları (Alt Kategori)
(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

Tarihi ve Arkeolojik Değerler

Tarihi ve arkeolojik değerler; dönemin konaklama, su, dini alanları, endüstri, ticaret, eğitim, sağlık ulaşım hizmet yapıları, kentsel ögeleri tarihi ve arkeolojik değerler olarak "İstanbul Turizm Master Planına Altlık Oluşturulması Kapsamında Envanterin Oluşturulması İşi" verileri kullanılarak ortaya konulmuştur.

Konaklama Yapıları

Adalar ilçesinde bulunan tarihi ve tescilli konaklama yapıları arasında otel ve yetimhane yer almaktadır. Buna göre konaklama yapılarının %50,0'sinin otel, %50,0'sinin yetimhane olduğu görülmektedir.

Tablo 94. Konaklama Yapılarının Türlerine ve Adalar'a Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022)

Tür	Sayı	Oran (%)
Otel	6	50,0
Yetimhane	6	50,0
Genel Toplam	12	100

Buna göre konaklama yapılarının Adalar'a göre dağılımı incelendiğinde, konaklama yapılarının yaklaşık olarak %66,6'sının Büyükada'da %16,7'sinin Heybeliada ve Burgazada'da otel olarak bulunduğu görülmektedir. Konaklama yapılarının yaklaşık olarak %16,7'sinin Büyükada ve Burgazada'da %66,6'sının Heybeliada yetimhane olarak yer aldığı tespit edilmiştir.

Tablo 95. Konaklama Yapılarının Türlerine Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022)

Adalar	Otel		Yetimhane	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Büyükada	4	66,6	1	16,7
Heybeliada	1	16,7	4	66,6
Burgazada	1	16,7	1	16,7
Kınalıada	-	-	-	-
Toplam	6	100	6	100

Adalar ilçesinde yer alan toplam 12 konaklama yapısının %16,6'sı Burgazada'da, %41,7'si Heybeliada ve Büyükada'da yer almaktadır.

Tablo 96. Konaklama Yapılarının Adalar'a Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022)

Adalar	Sayı	Oran (%)
Burgazada	2	16,6
Heybeliada	5	41,7
Büyükada	5	41,7
Genel Toplam	12	100

Şekil 411. Tarihi ve Arkeolojik Değerler (Konaklama Yapısı)
(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

Su Yapıları

Su yapıları arasında ayazma, çeşme, hamam, kuyu, sarnıç, sebil, su deposu, su haznesi ve diğer su yapıları gibi yapılar yer almaktadır. Burgazada'da bir, Heybeliada'da 2 olmak üzere toplam 3 su yapısı bulunmaktadır. Su yapılarının alt sınıflarının dağılımı incelendiğinde %36,6 oranıyla kuyu, %19,5 ile sarnıç, %9,8 ile ayazma, %9,8 ile çeşme, %9,8 ile su deposu, %7,3 ile hamam, %2,4 oranı ile su haznesi, %2,4 ile sebil, %2,4 oranı ile diğer su yapısı olduğu görülmektedir.

Tablo 97. Su Yapılarının Türlerine Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022)

Tür	Sayı	Oran (%)
Ayazma	4	9,8
Çeşme	4	9,8
Diğer Su Yapısı	1	2,4
Hamam	3	7,3
Kuyu	15	36,6
Sarnıç	8	19,5
Sebil	1	2,4
Su Deposu	4	9,8
Su Haznesi	1	2,4
Genel Toplam	41	100

Buna göre su yapıları alt sınıflarının Adalar'a göre dağılımı incelendiğinde en fazla su yapısının Büyükada ve Heybeliada'da bulunduğu görülmektedir. Büyükada'da %26,7 oranıyla kuyu, %25 ile sarnıç, %50 ile çeşme, %66,7 ile hamam, görülmektedir. Su Deposu ve sebil ise sadece Büyükada'da bulunmaktadır. Heybeliada'da %53,3 oranıyla kuyu, %12,5 ile sarnıç, %50 ile ayazma, %25 ile çeşme görülmektedir. Diğer su yapısı sadece Heybeliada'da yer almaktadır.

Tablo 98. Su Yapılarının Türlerine ve Adalar'a Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022)

Adalar	Büyükada		Heybeliada		Burgazada		Kınalıada	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Ayazma	-	-	2	50,0	2	50,0	-	-
Çeşme	2	50,0	1	25,0	-	-	1	25,0
Diğer Su Yapısı	-	-	1	100	-	-	-	-
Hamam	2	66,7	-	-	-	-	1	33,3
Kuyu	4	26,7	8	53,3	-	-	3	20,0
Sarnıç	2	25,0	1	12,5	5	62,5	-	-
Sebil	1	100	-	-	-	-	-	-
Su Deposu	4	100	-	-	-	-	-	-
Su Haznesi	-	-	-	-	-	-	1	100

Adalar ilçesinde yer alan toplam 41 su yapısının %17,1'i Burgazada'da, %31,7'si Heybeliada'da, %14,6'sı Kınalıada'da, %36,6'sı Büyükada'da yer almaktadır.

Tablo 99. Su Yapılarının Adalar'a Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022)

Adalar	Sayı	Oran (%)
Burgazada	7	17,1
Heybeliada	13	31,7
Kınalıada	6	14,6
Büyükada	15	36,6
Genel Toplam	41	100

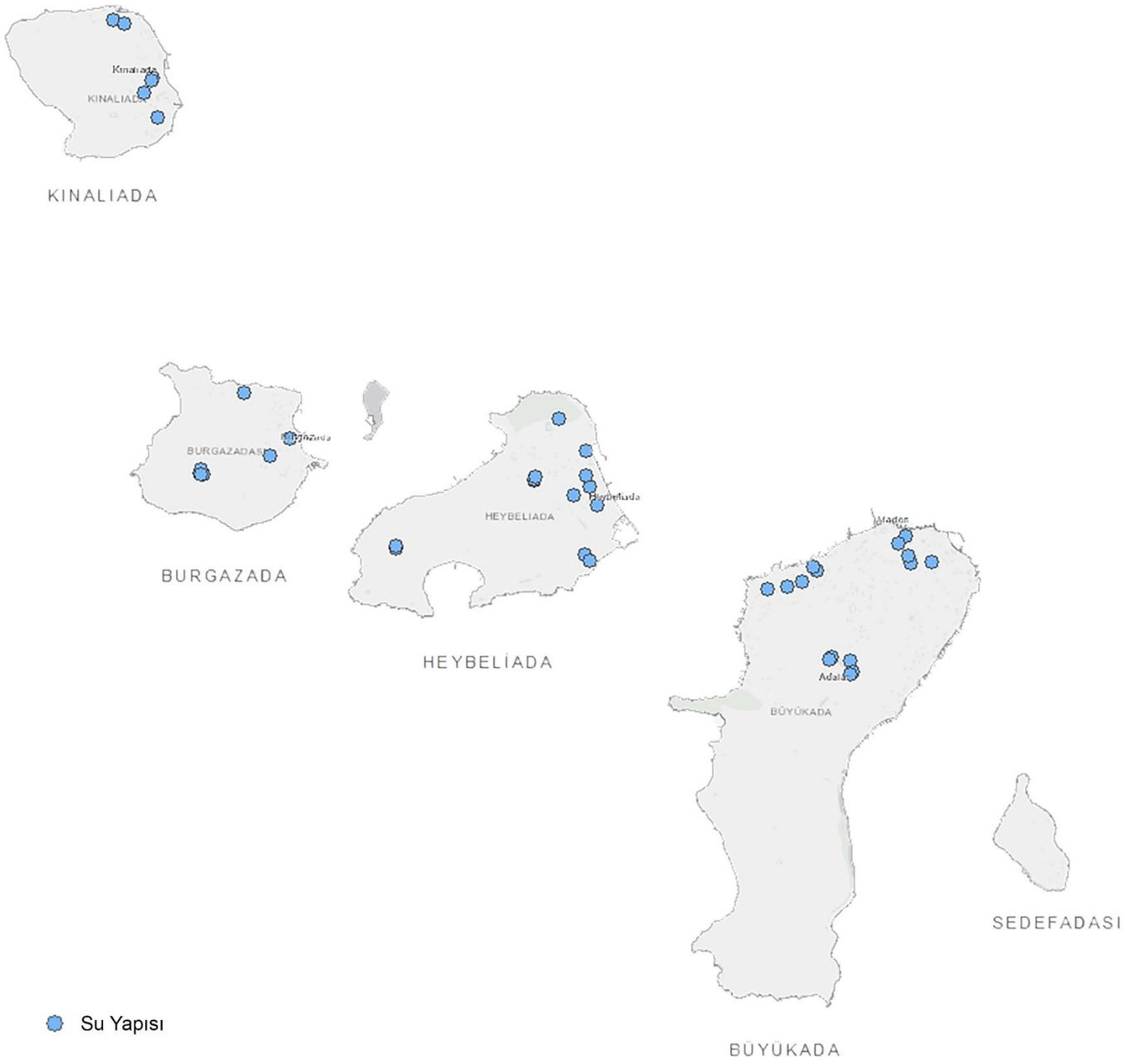

Şekil 412. Tarihi ve Arkeolojik Değerler (Su Yapısı)
(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

Endüstri Yapıları

Adalar ilçesinde yer alan endüstri yapıları arasında Heybeliada'da eski değirmen ve bu değirmene ait kalıntı olmak üzere 2 değirmen yapısı yer almaktadır.

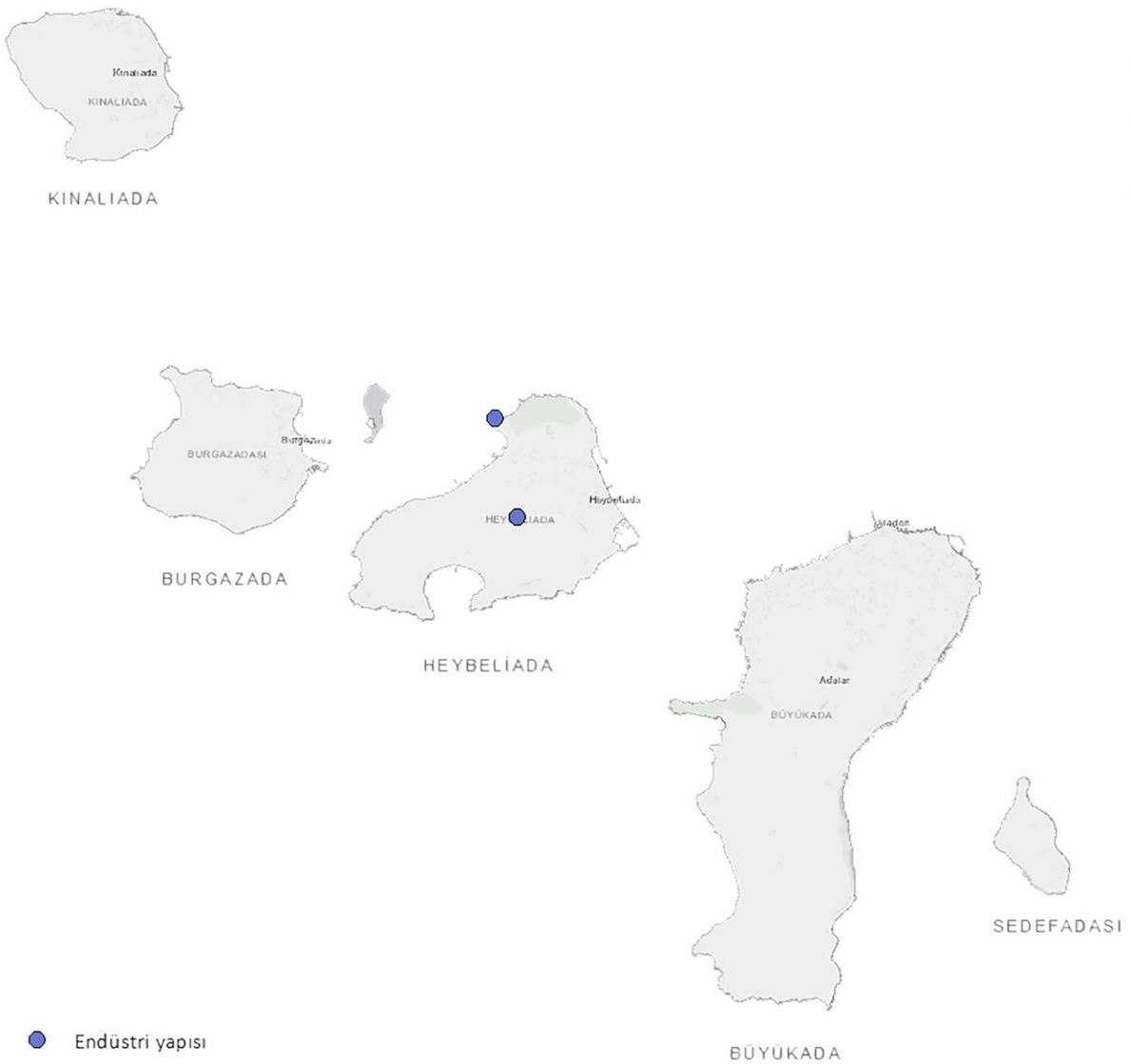

Şekil 413. Tarihi ve Arkeolojik Değerler (Endüstri Yapısı)
(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

Ticaret Yapıları

Ticaret yapıları arasında han, dükkân, gazino, sıra dükkân, depo vb. yapılar yer almaktadır. Ticaret yapılarının alt kategorilere göre dağılımı incelendiğinde Adalar ilçesinde, %47,1'lik oran ile sıra dükkân, %17,6 oranı ile dükkân ve yine %17,6 oranı ile gazino öne çıkmaktadır. Ticaret yapıları Büyükada ve Heybeliada'da bulunmaktadır.

Tablo 100. Ticaret Yapılarının Türlerine Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022)

Tür	Sayı	Oran (%)
Depo	1	5,9
Diğer Ticaret Yapısı	1	5,9
Han	1	5,9
Dükkân	3	17,6
Gazino	3	17,6
Sıra Dükkân	8	47,1
Genel Toplam	17	100

Ticaret yapılarının Büyükada ve Heybeliada'daki dağılımları incelendiğinde Büyükada'da 1 depo ile dükkân, 3 oranla gazino ve 1 han bulunmaktadır. Heybeliada'da 1 diğer ticaret yapısı, 3 dükkân ve 2 sıra dükkân yer almaktadır.

Tablo 101. Ticaret Yapılarının Türlerine ve Adalar'a Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022)

Adalar	Depo		Diğer Ticaret Yapısı		Dükkân		Gazino		Han		Sıra Dükkân	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Büyükada	1	100	-	-	1	33,3	3	100	1	100	6	75
Heybeliada	-	-	1	100	2	66,7	-	-	-	-	2	25
Toplam	1	100	1	100	3	100	3	100	1	100	8	100

Şekil 414. Tarihi ve Arkeolojik Değerler (Ticaret Yapısı)
(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

Eğitim Yapıları

Kültür varlıkları envanterine göre eğitim yapıları arasında 1 kütüphane, 3 okul, 4 ilkokul ve 1 diğer eğitim yapısı yer almaktadır.

Tür	Sayı	Oran (%)
Diğer Eğitim Yapısı	1	11,1
Kütüphane	1	11,1
Okul	3	33,3
İlkokul	4	44,4
Genel Toplam	9	100

Eğitim yapılarının Adalar'a göre dağılımı incelendiğinde, Büyükada'da 1diğer eğitim yapısı, 3 ilkokul, Heybeliada'da 1 ilkokul, 1 kütüphane, 2 okul, Kınalıada'da ise 1 okul bulunmaktadır.

Tablo 102. Eğitim Yapılarının Türlerine Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022)

Adalar	Diğer Eğitim Yapısı		İlkokul		Kütüphane		Okul	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Büyükada	1	100	3	75	-	-	-	-
Heybeliada	-	-	1	25	1	100	2	66,7
Kınalıada	-	-	-	-	-	-	1	33,3
Toplam	1	100	4	100	1	100	3	100

Eğitim yapılarının mekânsal dağılımı incelendiğinde ise bu yapıların en çok Büyükada ve Heybeliada'da yer aldığı tespit edilmiştir.

Tablo 103. Eğitim Yapılarının Adalar'a Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022)

Adalar	Sayı	Oran
Heybeliada	4	44,4
Kınalıada	1	11,1
Büyükada	4	44,4
Genel Toplam	9	100

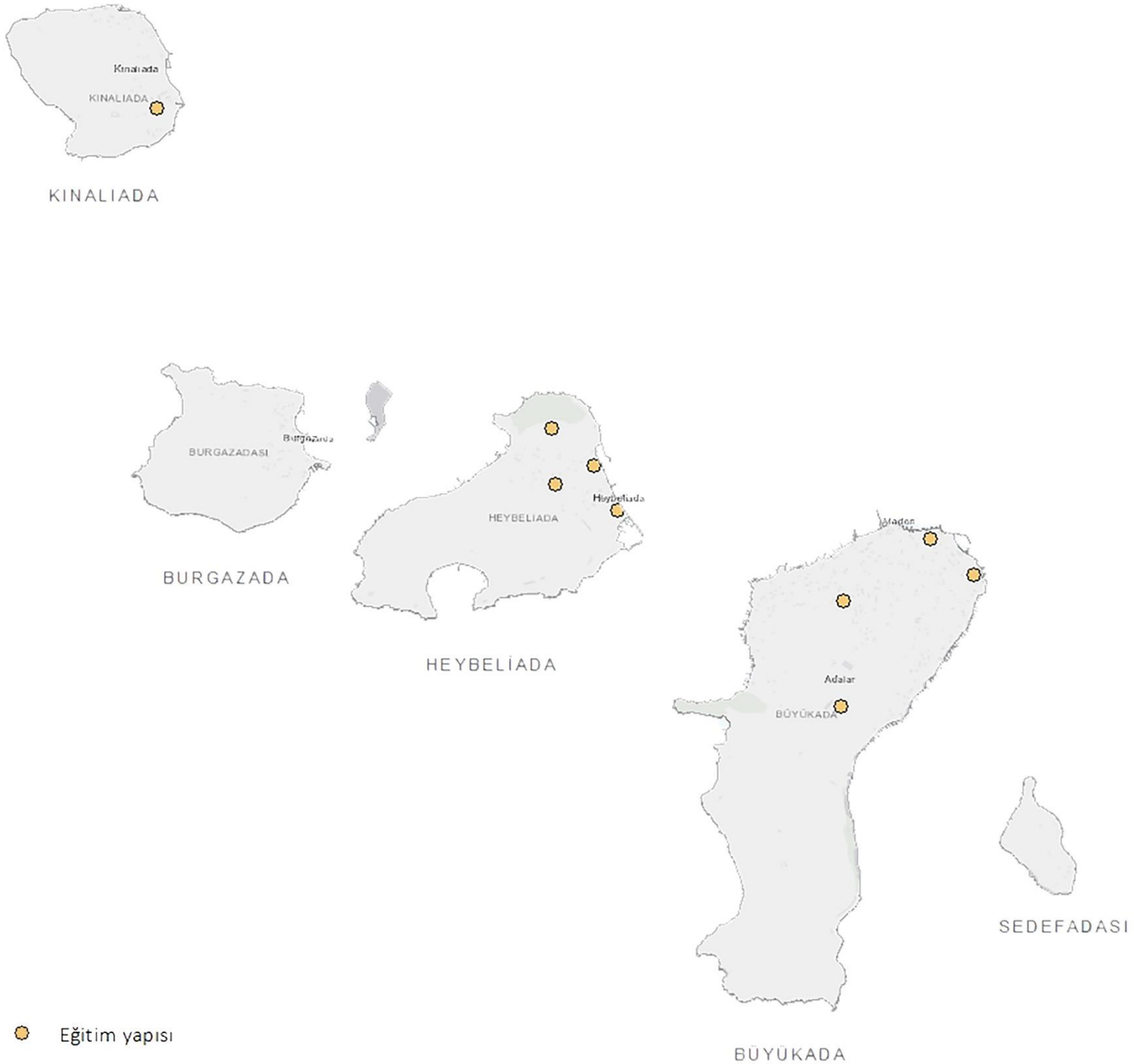

Şekil 415. Tarihi ve Arkeolojik Değerler (Eğitim Yapısı)
(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

Sağlık Yapıları

Sağlık yapıları arasında sadece sanatoryum yer almaktadır. Adalar ilçesinde Büyükada Sanatoryumu (2 bina) ve Heybeliada Sanatoryumu olmak üzere toplam 3 sanatoryum bulunmaktadır.

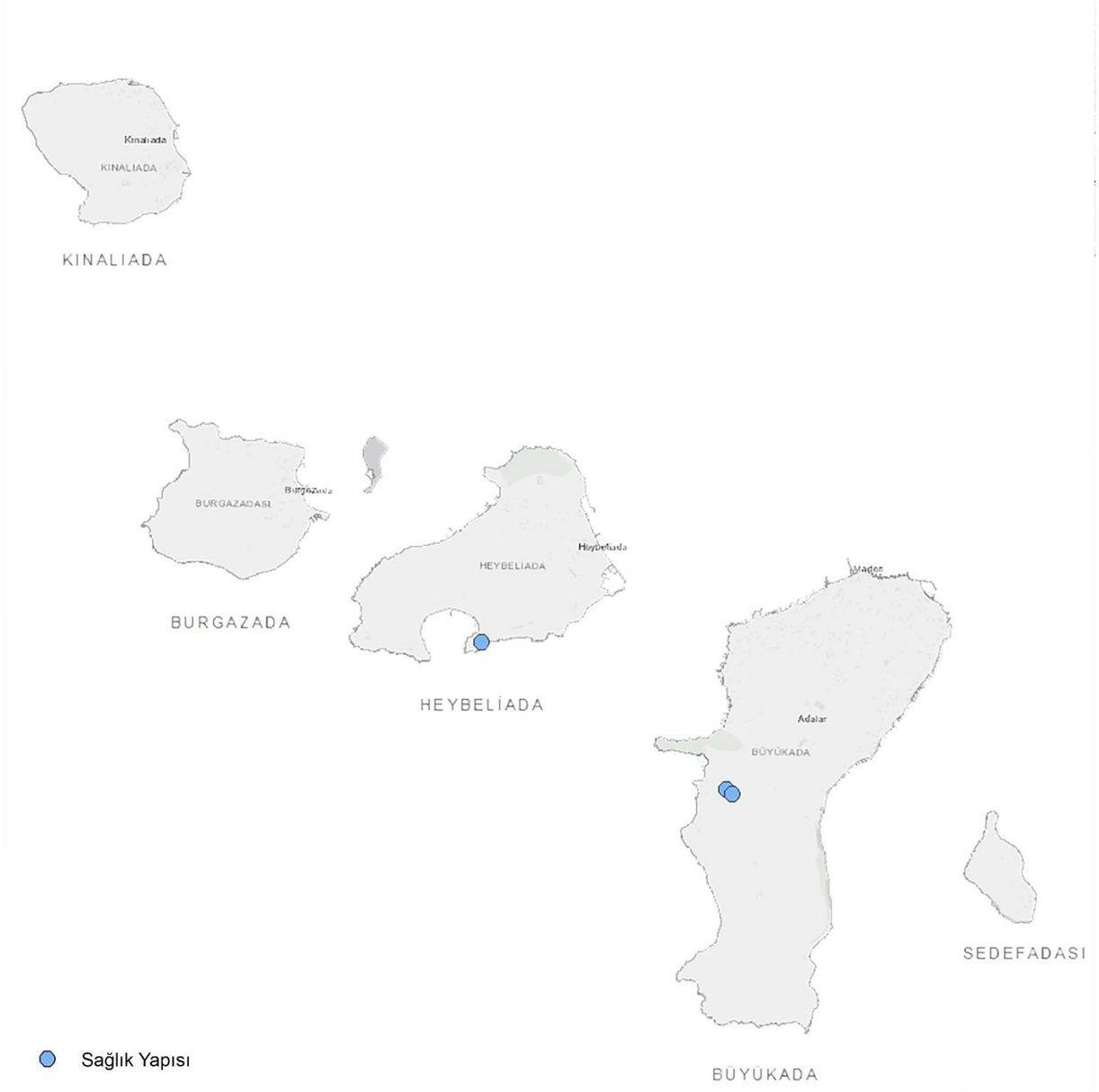

Şekil 416. Tarihi ve Arkeolojik Değerler (Sağlık Yapısı)
(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

Ulaşım Yapıları

Büyükada'da (Nizam ve Maden mahalleleri) kayıkhane ve iskele olmak üzere 2 ulaşım yapısı yer almaktadır.

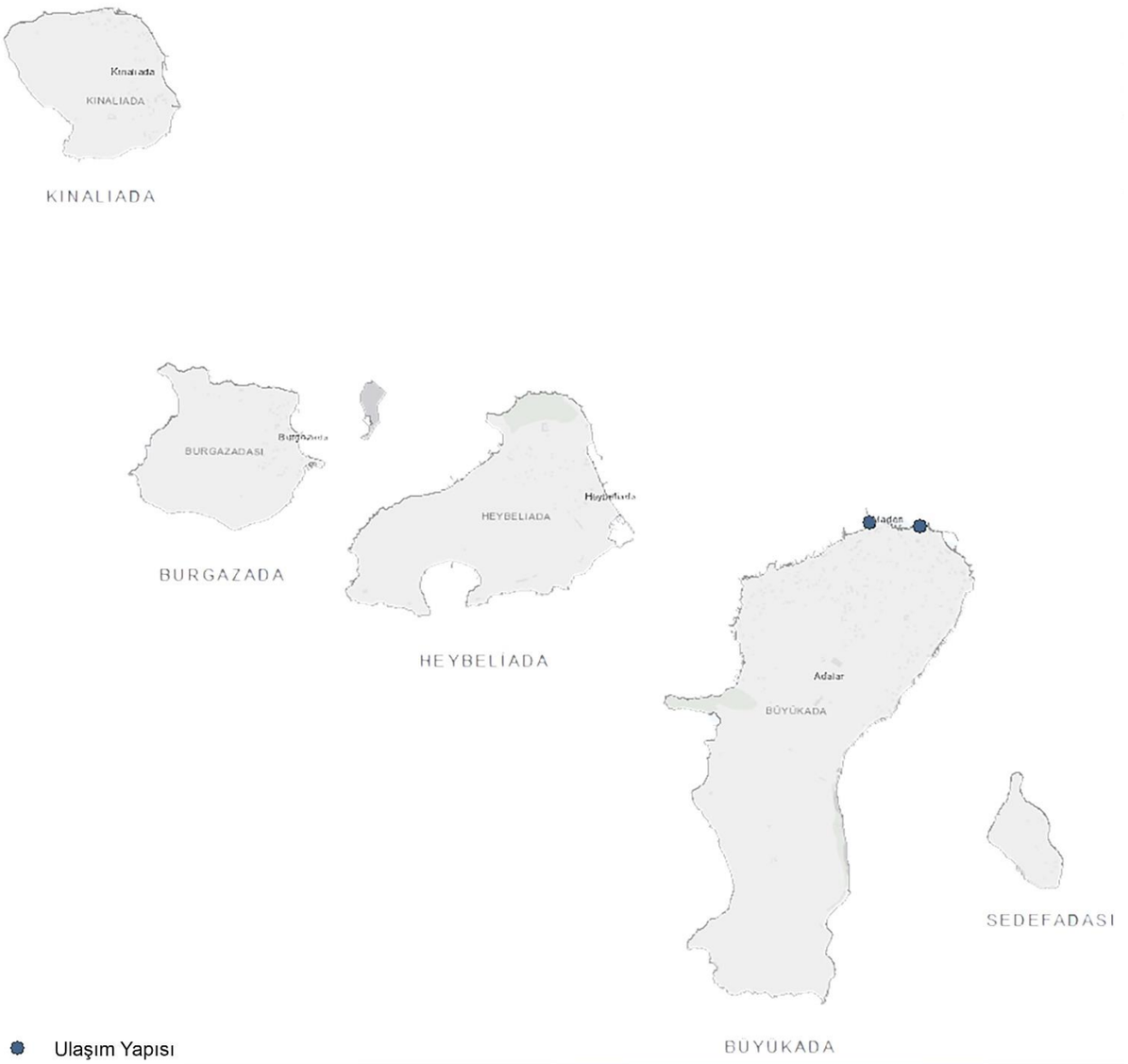

Şekil 417. Tarihi ve Arkeolojik Değerler (Ulaşım Yapısı)
(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

Hizmet Yapıları

Hizmet yapılarının alt kategorilerine göre incelendiğinde Adalar ilçesinde toplam 7 hizmet yapısı olduğu görülmektedir. “Diğer hizmet yapısı” kategorisi altında 5, “mutfak” ve “yemekhane” kategorileri altında birer hizmet yapısı yer almaktadır. Bunlardan dördü Kınalıada’da, ikisi Heybeliada’da ve biri ise Büyükada’da yer almaktadır.

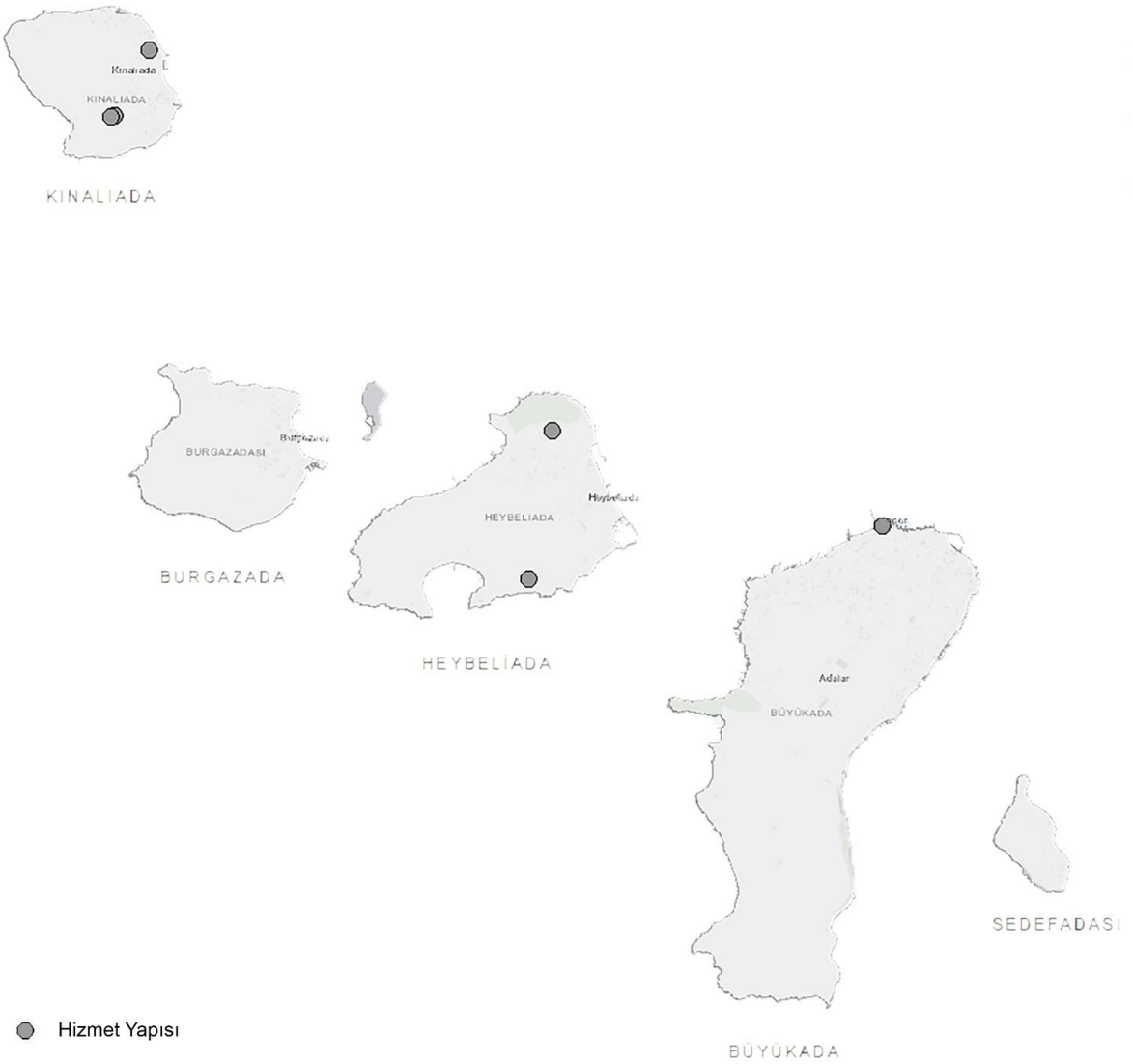

Şekil 418. Tarihi ve Arkeolojik Değerler (Hizmet Yapısı)
(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

Kentsel Öge

Kültür varlıkları envanterine kayıtlı Adalar ilçesinde bulunan kentsel öğeler duvar, kalıntı, kapı, kale, sütun vb. şeklinde alt kategorilere ayrılan kültürel miras yapılarını temsil etmektedir. Bu sınıflandırmaya göre, aşağıdaki tabloda gösterildiği gibi, alt kategorilerin sayıca dağılımı incelendiğinde duvar (%42,9), diğer kentsel öge (%25,7) ve kalıntılar (%14,3) öne çıkmaktadır.

Tablo 104. Kentsel Ögelerin Türlerine Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022)

Tür	Sayı	Oran (%)
Diğer Kentsel Öğe	9	25,7
Duvar	15	42,9
Kalıntı	5	14,3
Kapı	3	8,6
Kule	2	5,7
Sütun	1	2,9
Genel Toplam	42	100

Kültür varlıkları envanterine kayıtlı olan kentsel ögelerin Adalar bazında dağılımı incelendiğinde, Büyükada'da %44,4 oranla diğer kentsel öge, %53,3 oranla duvar, Heybeliada'da %33,3 oranla diğer kentsel öge ile duvar, %60 oranla kalıntı, Burgazada'da %13,3 oranla duvar, %20 oranla kalıntı, Kınalıada'da ise %13,3 oranla duvar, %20 oranla kalıntı olduğu görülmektedir. Kentsel ögelerden kapı, kule ve sütun ise sadece Büyükada'da bulunmaktadır.

Tablo 105. Kentsel Ögelerin Türlerine ve Adalar'a Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022)

Adalar	Diğer Kentsel Öğe		Duvar		Kalıntı		Kapı		Kule		Sütun	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Büyükada	4	44,4	8	53,3	1	20	3	100	2	100	1	100
Heybeliada	3	33,3	5	33,3	3	60	-	-	-	-	-	-
Burgazada	-	-	2	13,3	1	20	-	-	-	-	-	-
Kınalıada	2	22,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	9	100	15	100	5	100	3	100	2	100	1	100

Kentsel ögeler mekânsal olarak incelendiğinde ise Büyükada (%54,3) ve Heybeliada'nın (%31,4) sayıca öne çıktığı belirlenmiştir.

Tablo 106. Kentsel Ögelerin Adalar'a Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022)

Adalar	Sayı	Oran (%)
Burgazada	3	8,6
Heybeliada	11	31,4
Kınalıada	2	5,7
Büyükada	19	54,3
Genel Toplam	35	100

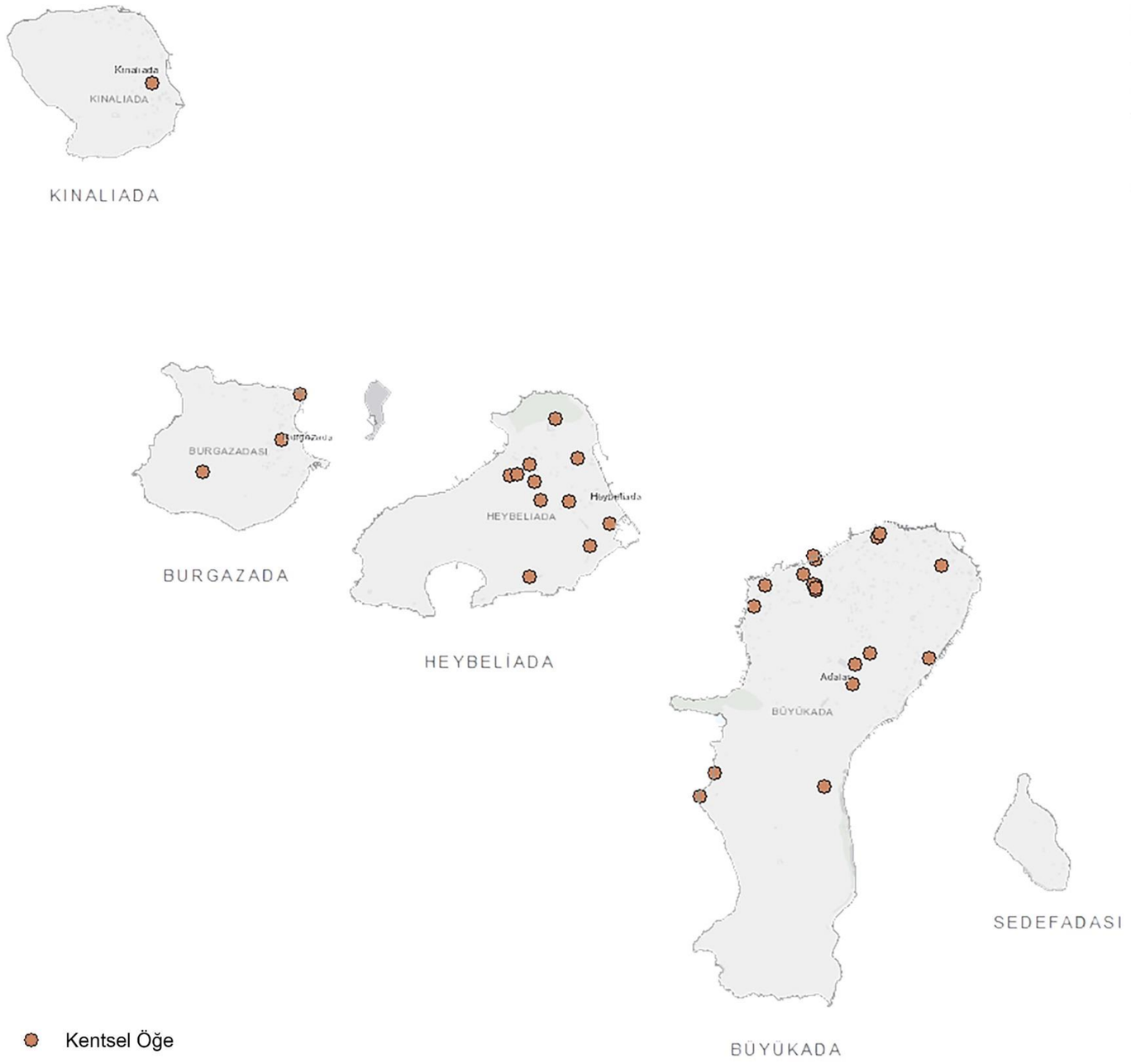

Şekil 419. Tarihi ve Arkeolojik Değerler (Kentsel Öge)
(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

Ulaşım Altyapısı

Adalar'da ulaşımın elektrikli araçlarla yapılması kararının ardından 06.02.2020 tarih ve 2020/1-5 sayılı İBB Ulaşım Koordinasyon Merkezi kararı ile toplu ulaşım hizmetleri ve rekreatif geziler için güzergâh uzunluğu ve elektrikli araç sayısına ve talep bazlı taşımacılık için kullanılacak araç sayılarına karar verilmiştir. Bu karar doğrultusunda;

- Büyükada'da toplu ulaşım amaçlı elektrikli araç sayısı 40, rekreatif amaçlı elektrikli araç sayısı 20 ve taksi sayısı 30,
- Heybeliada'da toplu ulaşım amaçlı elektrikli araç sayısı 10, rekreatif amaçlı elektrikli araç sayısı 10 ve taksi sayısı 5,
- Burgazada'da toplu ulaşım amaçlı elektrikli araç sayısı 5, taksi sayısı 5 olarak belirlenmiştir.

13.02.2020 tarih ve 314 sayılı İBB Meclis Kararı ile de Adalar İlçesindeki elektrikli araçlarla taşımacılık işinin İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri Genel Müdürlüğü (İETT) tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

30.07.2020'de elektrikli araç seferleri başlamıştır.

20.08.2020 tarih ve 2020/4-EK-2 UKOME Kararı ile elektrikli araçların tarifelerine ilişkin planlama yapılarak tur güzergâhları belirlenmiştir (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2022).

Ulaşım modları kapsamında Adalar ilçesinde yer alan bisiklet yolu, bisiklet kiralama noktaları, IETT elektrikli otobüs hattı, IETT tesis alanı ve deniz hattı yer almaktadır.

Ulaşım olanakları incelendiğinde ilçe genelinde 26 bisiklet kiralama noktası, 4 İETT tesis alanı, 11 iskele, 8 İETT elektrikli otobüs hattı bulunmaktadır. Buna ek olarak diğer ilçelerden Adalar'da deniz hattı üzerinden geliş gidiş rotaları aşağıdaki haritada gösterilmiştir. Adalar ve diğer ilçeler arasında 14 deniz hattı bulunmaktadır.

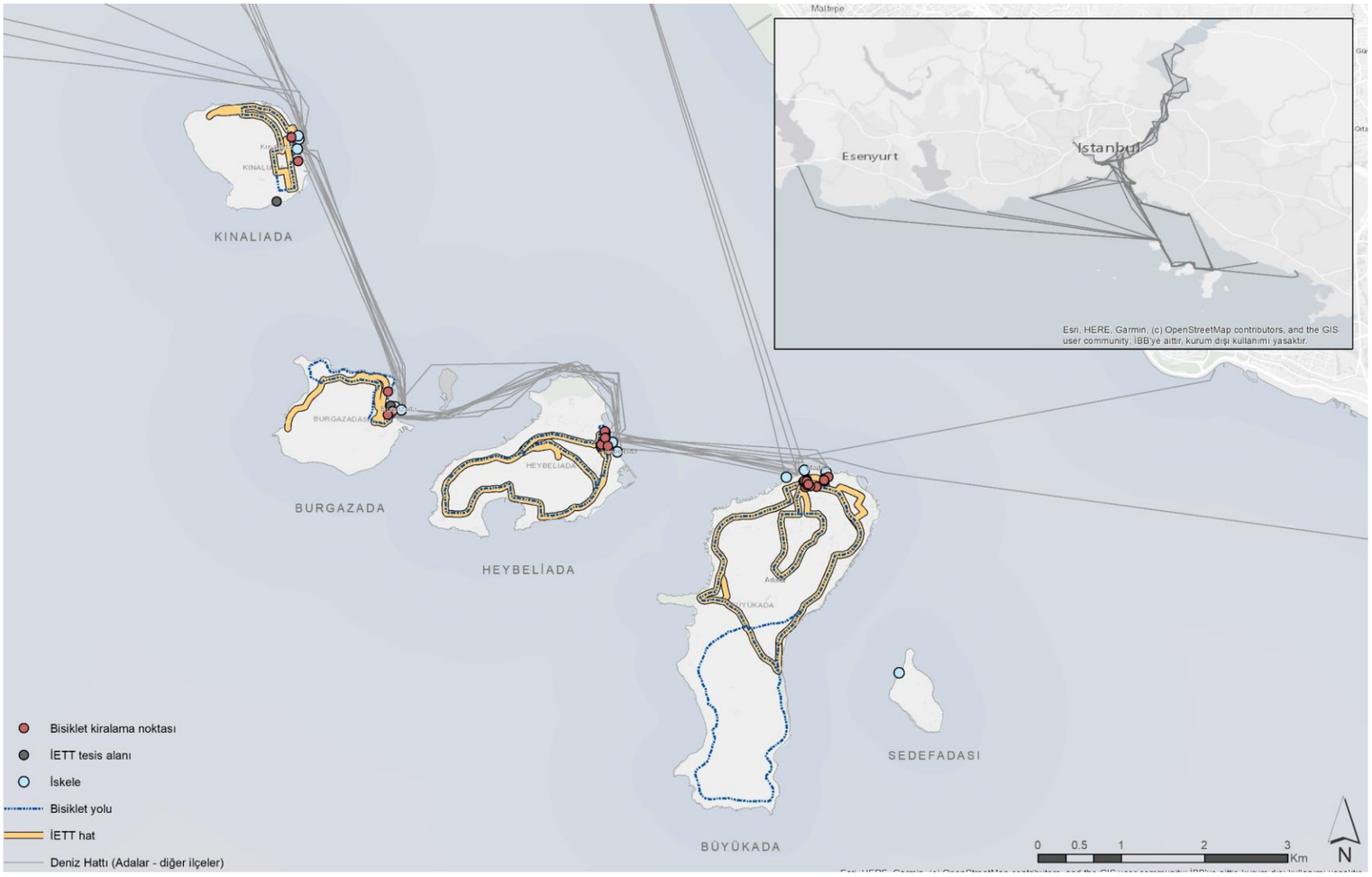

Şekil 420. Ulaşım Altyapısı
(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

En Çok Ziyaret Edilen Mekânlar

Adalar'da turizm destinasyonları ve önemli turizm noktaları "İstanbul Turizm Master Planına Altlık Oluşturulması Kapsamında Envanterin Oluşturulması İşi" verileri, Adalar Müzesi envanteri ve internet kaynaklarından elde edilen tur güzergâhlarından elde edilen verilerden faydalanılarak belirlenmiştir. Öncelikli ziyaret derecesine göre sınıflandırılmış yapılmış ve öncelikli ziyaret edilen mekânlar belirlenmiştir. Buna göre 19 birincil öncelikli ziyaret edilen mekân, 48 ikincil öncelikli ziyaret edilen mekân ve geriye kalan yaklaşık 1600 adet yapı ve kalıntı içeren tarihi ve arkeolojik değerler envanteri ziyaret edilebilecek mekânlar olarak belirlenmiştir. Ziyaret edilebilecek mekânlar esasen Adalar'ın hemen hemen büyük bir bölümünü kapsamakta ve bu durum da Adalar'ın açık hava müzesi niteliği taşıdığına işaret etmektedir.

Ayrıca meydan, plaj, İETT elektrikli otobüs hattı, mesire alanı ve tabiat parkı en çok ziyaret edilen mekânlar arasında gösterilmiştir.

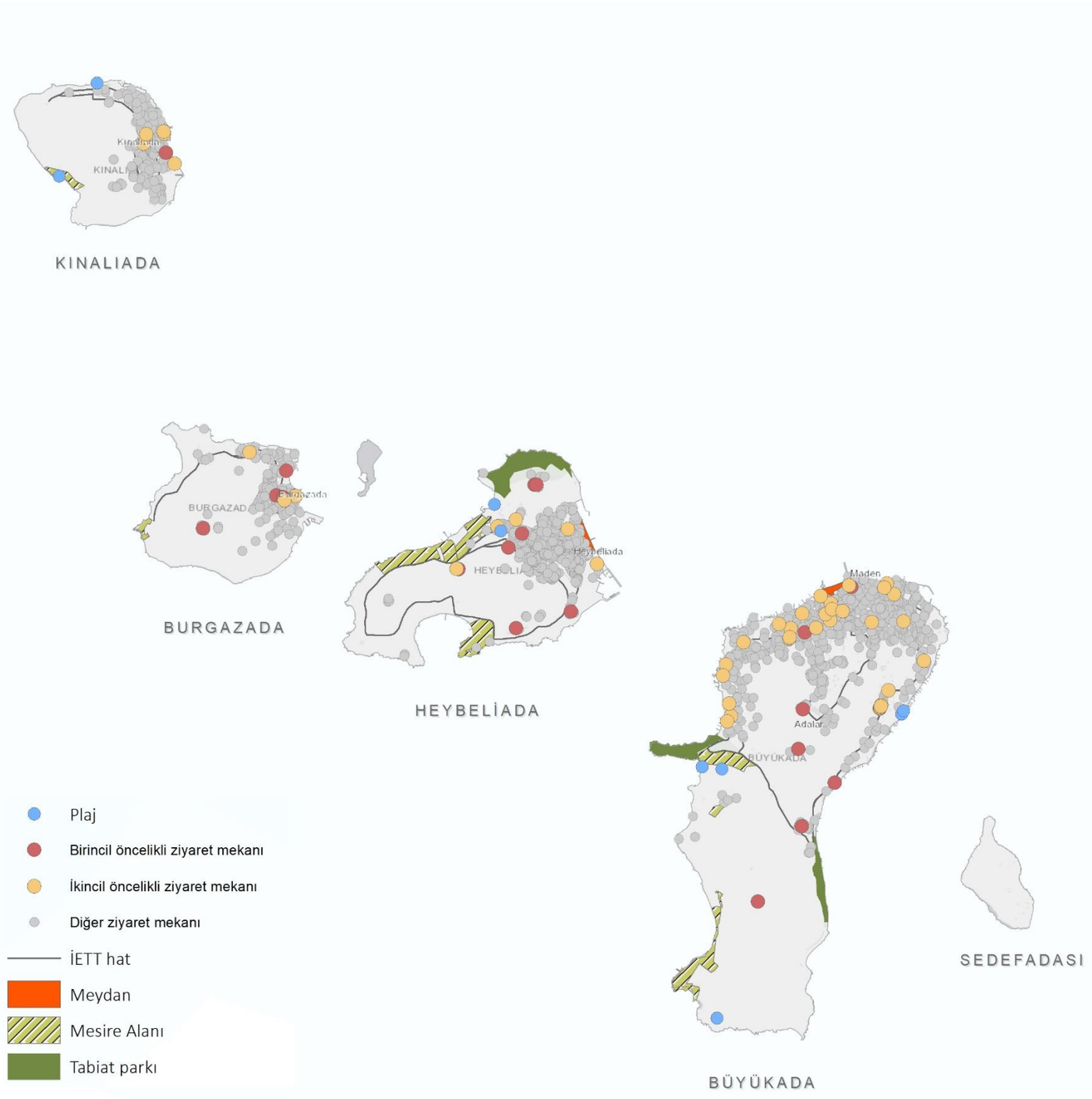

Şekil 421. En Çok Ziyaret Edilen Mekânlar
(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

A-TU-3: Orman ve Doğal Sit ve Kıyı Alanlarında Potansiyel Durum Baskısı Yaratan Unsurlar Analizi

Eşsiz doğal peyzajı ve biyolojik çeşitliliğiyle İstanbul'un en önemli doğal koruma alanlarından biri olan Adalar, kendine has topoğrafyasının yanı sıra orman alanlarıyla deniz ve kıyı alanlarının iç içe geçmiş doğal ve ekolojik döngüleriyle birlikte özgün bir ekosistem oluşturmaktadır (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2021).

Adalar, sahip olduğu zengin bitki örtüsü, denize olan kıyısı, kentin gürültüsünden uzak olması ve karakteristik doğal güzellikleri ile İstanbul için çekici bir destinasyon niteliğindedir. Adalar'ın bilinen karakteristik doğal zenginlikleri genel olarak orman içinden geçen gezi yolları, manzaraya hâkim tepeler, doğal kıyı yapısını oluşturan kayalık ve plajlar ile piknik yeri olarak değerlendirilen yeşil alanlardır (Poridis, 1999).

Adada mekânı oluşturan en önemli bileşenlerden biri ada algısını yaratan "kıyı mekânı" özelliğidir. Bu mekân doğal ve yapay fiziksel yapısı ile farklı kullanımlara olanak sunduğu gibi, görsel ve duyusal açıdan da zenginlik sunar. Kıyının gerisinde kalan iç kesimlerin niteliği ise çoğunlukla adanın boyutları ile ilgili olarak farklı nitelikler gösterir. Adalar, burada yer alan kıyılara karşıdan bakıldığında yerleşimin büyük kısmını izleme olanağı sağlayan bir siluet sunar. Bunun nedeni yerleşimin büyük bölümünün iskele ve çevresinde gelişmiş olması, ayrıca geriye doğru topoğrafyanın yükselmesi ile yapılar arasında kot farkı ortaya çıkmasıdır. Prens Adaları'nda topoğrafyanın etkisi ile genel olarak iç kesimleri kıyıdan izlemek ve algılamak olanaklı hale gelmiştir (Kabaoğlu, 2012).

Marmara Denizi ve Adalar, Cumhurbaşkanı'nın 05.11.2021 tarih ve 4758 sayılı kararı ile Özel Çevre Koruma Bölgesi (ÖÇKB) ilan edilmiştir. Söz konusu karar ile plan onaylama yetkisi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına verilmiş ve bu alanlarda 19.10.1989 tarihli ve 383 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerinin uygulanacağı karara bağlanmıştır. Özel Çevre Kurumu Başkanlığının kapatılmasına rağmen halen yürürlükte olan 383 sayılı Kanun Hükmünde Kararname doğrultusunda Özel Çevre Koruma Bölgelerinde işlemler Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına bağlı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Özel Çevre Koruma Bölgesi ilanı ile birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının plan, proje ve yapılaşmaya ilişkin yetki ve sorumlulukları aşağıda özetlenmektedir (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021):

- Her ölçekteki yeni plan ve projelerin imar mevzuatındaki teknik esaslara göre yapılması veya yaptırılması sağlanır.
- Her türlü yapı, tesis, belirlenecek esaslar çerçevesinde Bakanlığın izni ve denetimine tabidir.
- Hazinenin özel mülkiyetindeki taşınmazlar ile Devletin hüküm ve tasarrufundaki yerler, talep durumunda Bakanlığa tahsis edilir.
- Bu alanların kiralanması, kullanıma izin verilmesi, işletilmesi, işlettirilmesi ve diğer tasarruf hakları Bakanlığa aittir.
- Yapılan tahsisler, verilmiş öz izinler ve ruhsatlar ile her ölçekteki projeler Bakanlığın belirleyeceği amaç ve ilkeleri doğrultusunda yeniden değerlendirilecektir.
- Bakanlık, restoran, kafeterya, büfe, plaj, satış yeri, ofis, iskele, yat ikmal, bakım onarım ve bölgenin gerektirdiği diğer tesisler, günübirlik tesis ve müştemilatı, yat-oteller için inşaat ve işletme izni verilebilir.
- Uygulanmakta olan planlar için kat ve yoğunluk sınırlaması konabilir.
- 2863 sayılı Kanun çerçevesinde Sit kararları saklıdır. ÖÇK Bölgesi'nde Bakanlığın hazırladığı plan ve projelere göre ÖÇKB içindeki Sit alanlarındaki yeni yapılaşmaların bina yüksekliği, taban alanı, kat alanı kat sayısını azaltabilir veya bu yapılaşma şartlarını tümüyle kaldırabilir.
- Kamu kuruluşlarınca bu alanlarda yapılacak her türlü yapı ve tesis için Bakanlığın görüşü alınır.
- ÖÇKB'de verilmiş ön izinleri kesin tahsisler ile özel mülkiyetteki projelerin, hazırlanacak çevre düzeni planı, nazım imar planı ve uygulama imar planına uygun hale getirilmesi için Bakanlık bir süre tayin etme yetkisini almaktadır. Bu planlar yapılıncaya kadar bölgede herhangi bir inşaat ameliyesi yapılmayacaktır.
- Doğal çevreyi olumsuz etkileyecek projeleri değiştirmek veya yerli-yabancı kişilere yeniden yapılmasını sağlamak hususunda Bakanlığa yetki tanınmıştır.

Doğal alanların kapasitelerinin üzerinde turizm kullanımına açılması ve ekosistem alanlarına yapılan zarar verici ve uyumsuz müdahaleler de hem ekolojik dengenin kesintiye uğramasına, hem de Adalar halkının deniz, orman ve kıyı alanları kullanımlarının kısıtlanmasına yol açmaktadır. Adalar turizminin sebep olduğu en büyük sorunlar;

- Adalar'da günübirlik turizm faaliyetlerinin kontrolsüz bir biçimde gelişmesi nedeniyle doğal ve tarihi alanların tahrip edilmesi,
- Yazın ve hafta sonları ziyaretçilerin sebep olduğu bisiklet trafiği, gürültü kirliliği, çöp ve çevre kirliliğinin oluşması,
- Kıyıların turizm amaçlı plaj, piknik alanı vb. kullanımlar için kiraya verilmesi ve bu alanların Adalılara ve kamuya kapalı hale gelmesi,
- Özellikle kıyılarda yer alan bazı işletmelerin doğal sit ve kıyı kanununa aykırı uygulamaları ve bu alanlara ilişkin denetimlerin yetersiz olması,
- Konut alanlarında pansiyonculuk eğilimleri ve ticaret alanlarındaki artışın, Adalar'ın kendine özgü kentsel doku ve yaşam biçimleri üzerinde olumsuz etkilerinin olması,
- Turizm hizmet kalitesinin düşük olması ve fiyatların yüksek olmasıdır. (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021).

Bölgede turizmin sebep olduğu mevcut sorunların giderilmemiş olması ve eko turizm konseptli sürdürülebilir turizm uygulamalarının yeterli değerlendirmeler yapılmadan hayata geçirilmesi sorunları derinleştirmektedir. Bütün bu sorunlar çalışma alanının ~%66'sını oluşturan doğal sit alanlarında baskı oluşturmaktadır. Adalar'daki turizm baskısı ve kontrolsüz gelişimi engellemek için Adalar strateji planı çalışmalarından çıkan önemli sonuçlardan biri ziyaretçi yönetim planı ve turizm master planı yapılmasının gerekliliğidir.

Orman, doğal sit ve kıyı alanlarına baskı yaratan unsurların analizinde öncelikle Adalar'ın orman varlığı ve ağaç türleri analizi yapılmış, doğal sit alanlarının dağılımı incelenmiştir. Kıyı alanları analizinde öncelikle mevcut kıyı kullanımları, sonrasında ise kıyı kullanımlarına uygun olmayan kullanımların tespiti yapılmıştır. Kıyı alanı kullanımları belirlenirken 7122 sayılı Kıyı Kanunu'na referansla kıyı kenar çizgisinden karaya doğru 100 metre alan içinde yer alan sahil şeridi (Resmi Gazete, 1990) dikkate alınmıştır. Mevcut kullanımların baskısı analizinde ise, 2013 yılında tamamlanmış olan "İstanbul Çevre Düzeni Planı'nın Kıyı Alanlarına İlişkin Yaklaşımının Mekâna Yansıtılmasına Yönelik Araştırma, Değerlendirme ve Model Geliştirme İşi" kapsamında hazırlanan matrisler temel alınarak arkeolojik ve kentsel sit alanlarına, doğal alanlara olan ilişki konulmaya çalışılmış, kıyı kullanımları kıyıya bağımlı işlevler açısından uygunluk analizleri yapılmıştır.

Orman Alanları

Adalar'da yerleşim alanları dışındaki bitki örtüsünün iğne yapraklı orman, (pinus brutia ten.), maki ve garig formasyonundan oluştuğu görülmektedir (Mehmet, 2010). Adalar'da orman varlığını oluşturan tek tür olan kızılçamın, Adalar'ın doğal bitki türü olup olmadığı bilim adamları arasında tartışma konusu olmuştur. Kızılçamın doğal olduğuna dair en önemli kanıt, eşlik eden doğal bitki türlerinin genel olarak Akdeniz iklimine özgü bitki türleri olması ve Akdeniz Bölgesi'nde de kızılçam ile beraber görülmesidir (Melih, 1984).

1913 yılında Adalar'da üzerinde çam ağacı bulunan sahipsiz vakıf arazileri parçalara ayrılarak açık arttırma ile isteklilere satılmıştır. 1930'lar ise tapulama hareketi ile özel araziler devletleştirilerek kiliselerin tapu kayıtlarında görülen bağlıklar ortadan kalkmıştır. Tarım dışı kalan bu araziler kısa süre içinde yeniden, doğal yolla (yaşlı ağaçların saçtığı tohumlarla) maki ve kızılçam ormanlarına dönüşmüşlerdir (Yaltırık Faik, 1993).

Adalar'da ormanların yavaş yavaş kaybolmasında buradaki manastırların etkisi büyük olmuştur. Geçimlerimi sağlamak, manastırları ekonomik açıdan güçlendirmek amacıyla kişiler zeytincilikle ve bağcılıkla uğraşmışlar, sebze ve buğday yetiştirmişlerdir. Bu doğrultuda manastırların çevresindeki ormanlardaki ağaçlar, tarım alanı oluşturmak amacıyla kesilmiştir. Adalar'daki çam ormanlarının bir bölümü ise buralarda yaz ve kış oturan, geçimlerini balıkçılıkla sağlayan köylüler tarafından yakacak odun ve odun kömürü elde etmek, bina yapımı ve iskele yapımında kullanılmak üzere kesilmiştir (Poridis, 1999).

Çalışma alanında 644,03 hektar büyüklüğünde orman alanı bulunmaktadır. Orman alanları 1100 hektar büyüklüğündeki çalışma alanının yaklaşık olarak %58,57'sini oluşturmaktadır.

Şekil 422. Orman Alanları
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Tablo 107. Orman Alanları Büyüklüğü (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021)

	Orman Alanı (ha)	Oran (%)
Büyükada	310,78	48,26
Heybeliada	170,91	26,54
Burgazada	90,60	14,07
Kınalıada	71,72	11,14
Toplam Alan	644,03	100,00

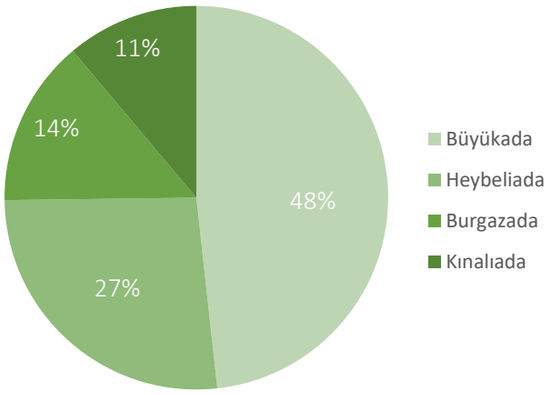

Grafik 91. Orman Alanları Büyüklüğü (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021)

En büyük ada olan Büyükada'da 310.78 hektar orman alanı bulunmaktadır ve bu alan adalar ormanlarının yarı büyüklüğü kadardır. Heybeliada'da 170.91 hektar, Burgazada'da 90.60 hektar, Kınalıada'da 71.72 hektar orman alanı yer almaktadır.

Adalar orman alanlarının çoğunluğunu %36'sını iğne yapraklı orman, %16'sını karışık orman, %4'ünü diğer ormanlar ve %1'ini geniş yapraklı ormanlar oluşturmaktadır. Orman alanları meşcere haritaları incelendiğinde ağırlıklı olarak fıstık çamı ve kızılçam orman yapısı yer almaktadır.

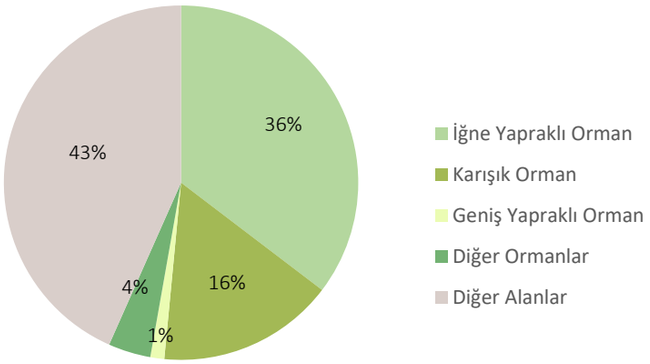

Grafik 92. Ağaç Türleri (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021)

Büyükada, Heybeliada, Burgazada, Kınalıada ve Sedef Adası için ağaç türleri detaylı olarak incelenmiştir.

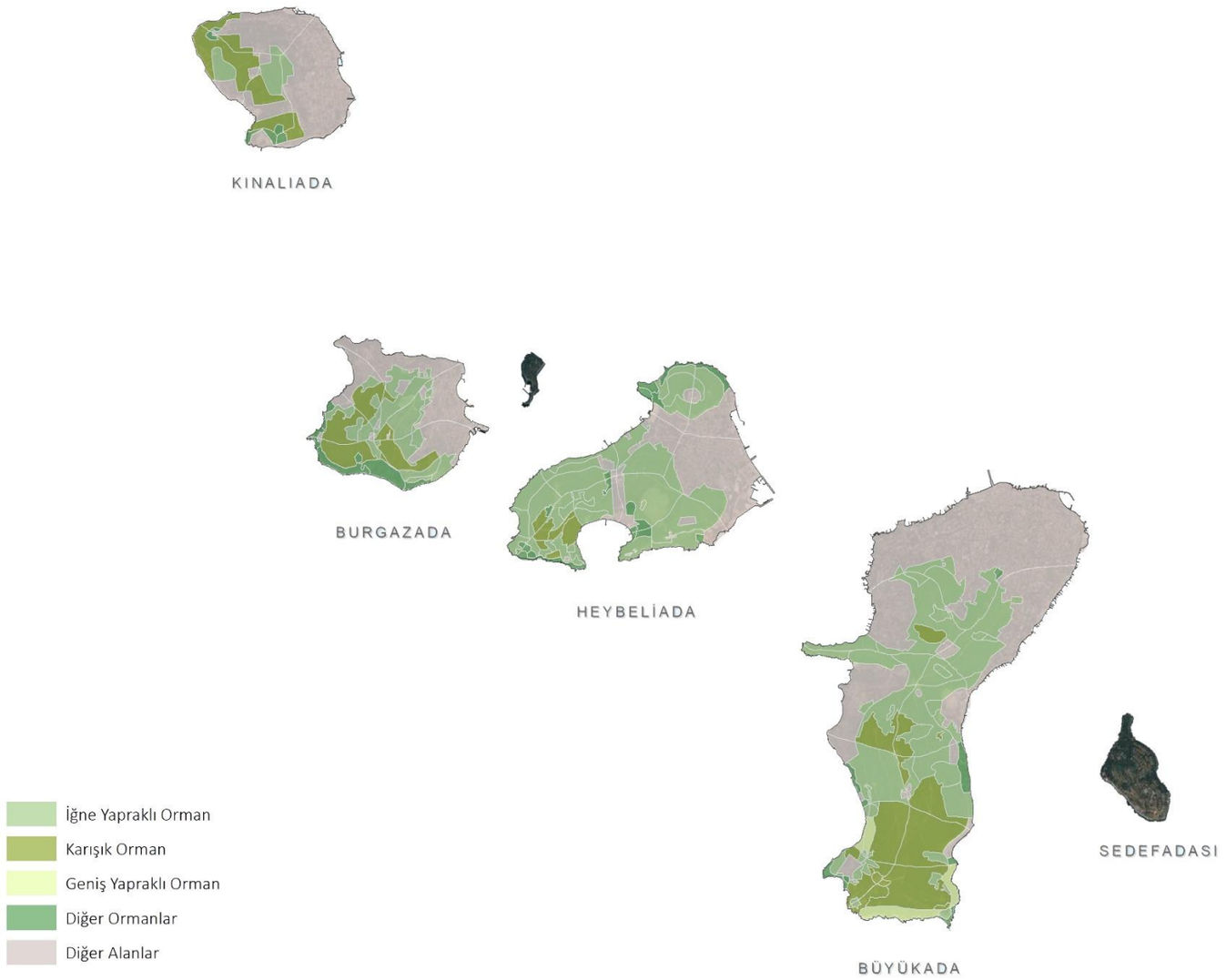

Şekil 423. Ağaç Türleri
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Kınalıada

Kınalıada, diğer adalara oranla en az bitki örtüsüne sahip adadır. Kınalıada orman formasyonu Manastır Tepe ile Çınar Tepe arasında genel olarak yayılış göstermektedir. Yine diğer adalarda olduğu gibi orman alanında çeşitli maki elemanları bulunmaktadır (Özcan, 2015).

Kınalıada orman meşcere haritasına göre %32,45 fıstık çamı orman yapısının hâkim olduğu görülmektedir.

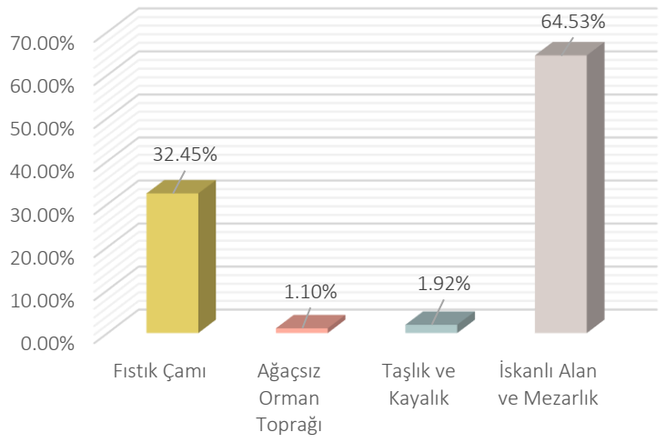

Grafik 93. Kınalıada Orman Meşcere Alanı (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021)

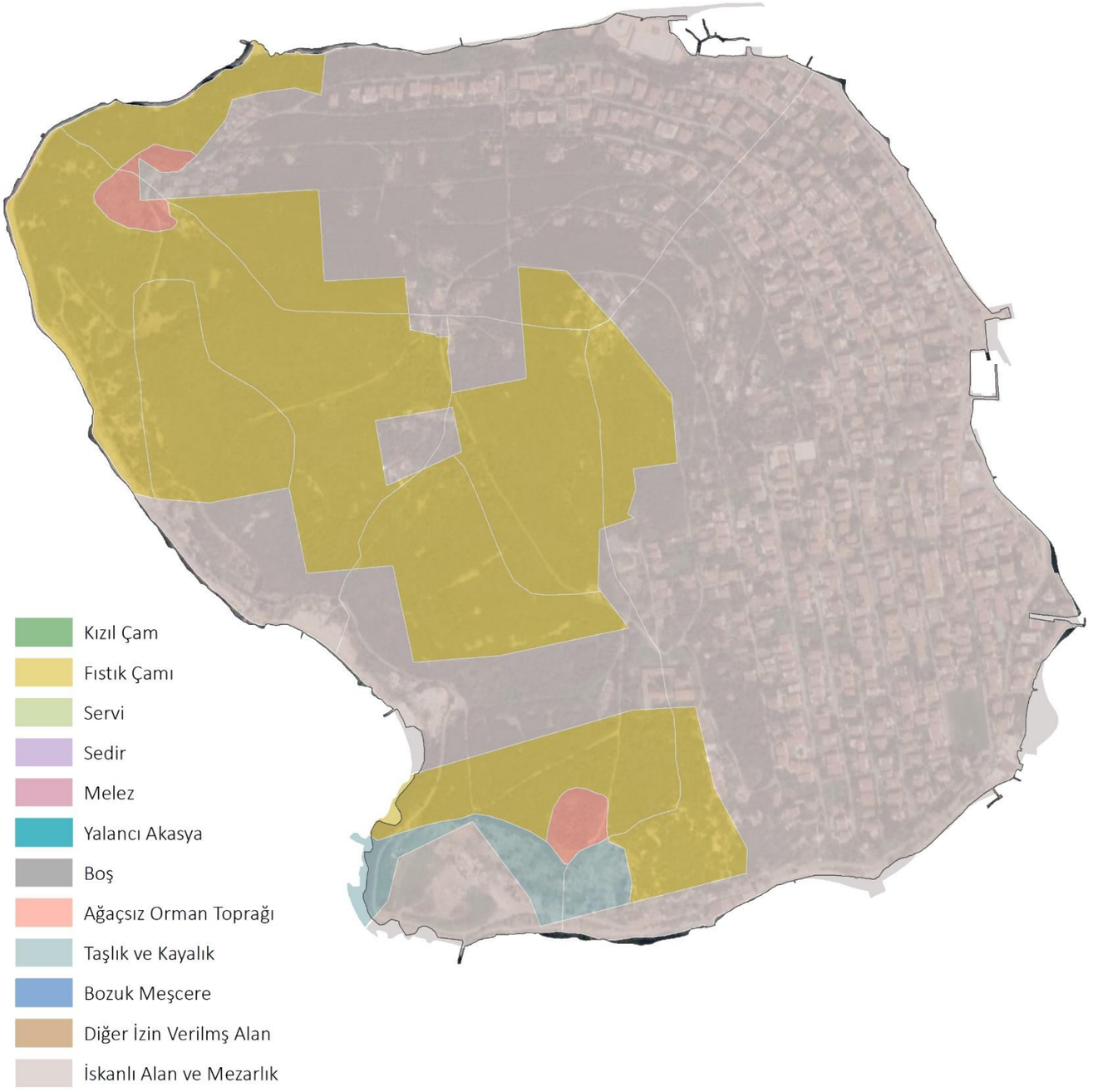

Şekil 424. Kınalıada Orman Mesçere Alanı
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Burgazada

Burgazada'da kızılçam ormanlarının yayılış alanları 2003 yılında meydana gelen orman yangını sebebiyle azalmış ve önemli bir orman alan yok olmuştur. Daha sonra belediye ve sivil toplum kuruluşları tarafından ağaçlandırılma çalışmaları yapılmıştır. Burgazada'da kızılçam ormanlarının orman oluşturduğu yer Burgaz Tepe'nin kuzeybatı ve doğu kesimidir. Ayrıca adada fıstık çamları ve küçük bir alanda da sahil çamları bulunmaktadır. Kızılçam ormanlarında başlıca rastlanan türler menengiç, akçakesme, defne, katırtırnağı ve delice gibi maki türleridir (Özcan, 2015).

Burgazada orman meşcere haritasına göre %32,08 oranla fıstık çamı orman yapısının hakim olduğu görülmektedir.

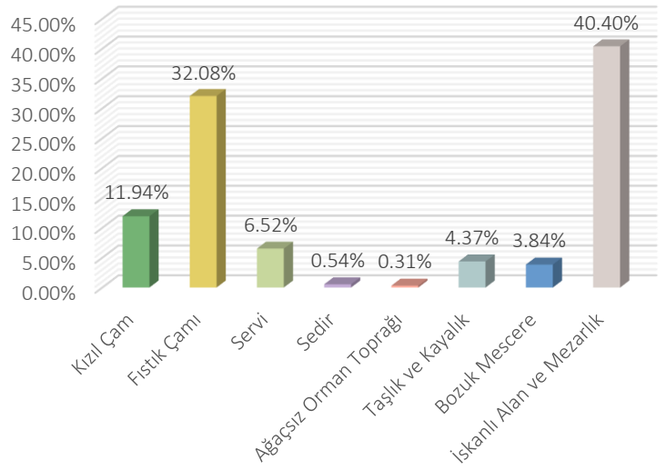

Grafik 94. Burgazada Orman Meşcere Alanı (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021)

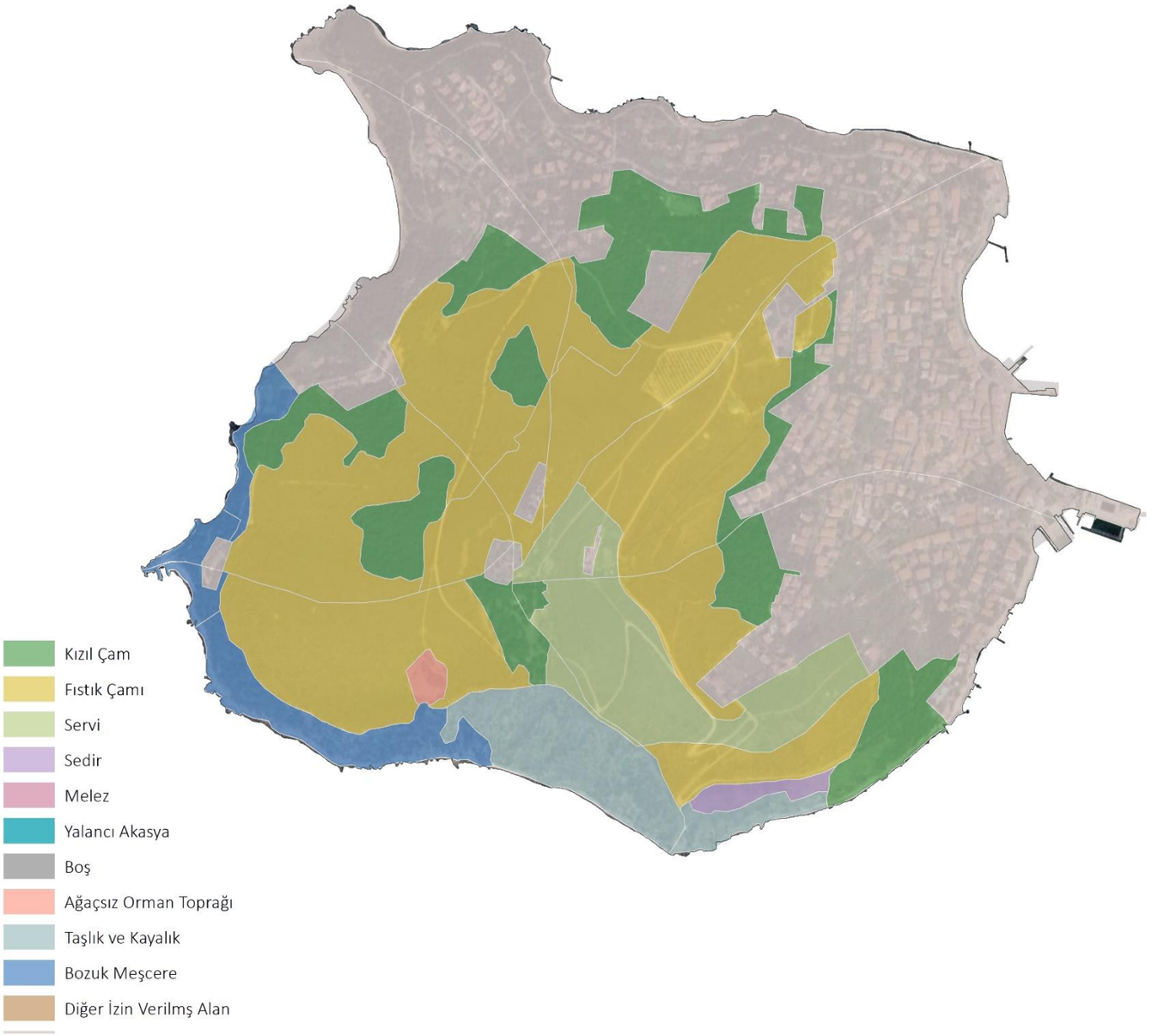

Şekil 425. Burgazada Orman Meşcere Alanı
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Heybeliada

Heybeli Ada'da ise kızılçam ormanlarının yayılış gösterdiği alanlar Taşocağı Tepesi, Mandıra Tepesinin kuzey, batı ve doğu yamaçları, Değirmen Tepe ile Ümit Tepesinde yoğunluk kazanırlar ve yer yer kıyıya kadar inerler. Orman altında çeşitli maki elemanları bulunmaktadır. Heybeliada'da yine Büyükada'da olduğu gibi yine adanın özellikle güney ve batı kesimi kızılçam ormanlarının daha fazla yayılış gösterdiği yerdir (Özcan, 2015).

Heybeliada orman meşcere haritasına göre %54,76 oranla kızılçam orman yapısının hakim olduğu görülmektedir.

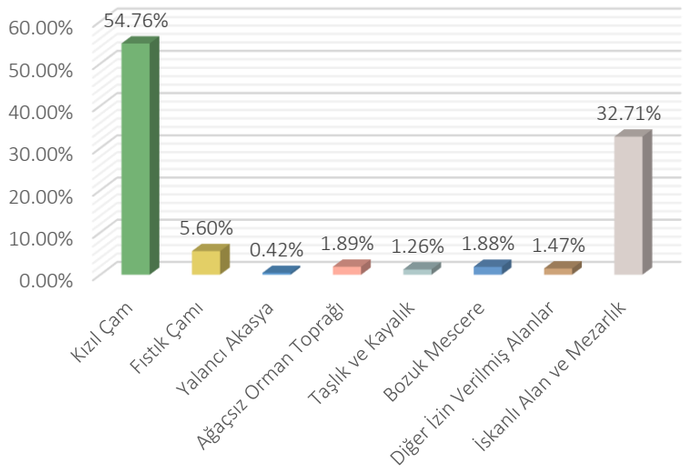

Grafik 95. Heybeliada Orman Meşcere Alanı (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021)

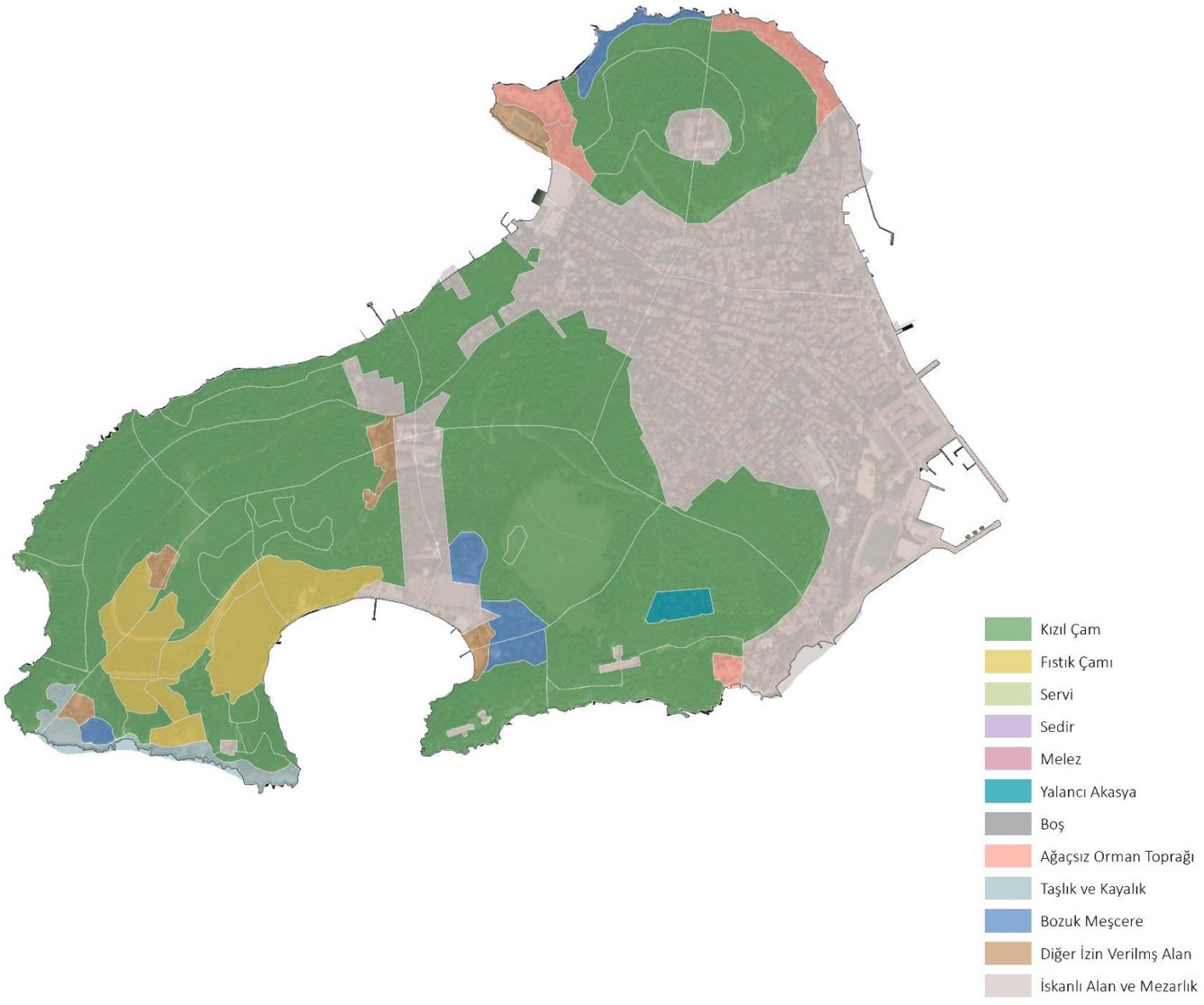

Şekil 426. Heybeliada Orman Meşcere Alanı
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Büyükada

İstanbul adaları içinde kızılçam ormanlarının en fazla yayılış gösterdiği ada Büyükada'dır. Büyükada'da Dilburnu Mevkii, İsa Tepesi ve çevresi, yetimhane, küçük tur yolu arasında kalan alan, kızılçam ormanlarının yayılış gösterdiği bir alandır. Büyük adanın boyun noktası civarında kızılçam ormanlarının alanı daralmakta iken adanın güneyinde Hızır İlyas Tepesinin kuzey yamaçlarında, yüce tepenin kuzey doğu ve Avcı Tepesinin batı yamaçlarında yoğunluk kazanır. Adanın özellikle güney kesimi kızılçamların daha yoğun olduğu alanların başındadır. Bunun bir nedeni de adanın kuzey kıyılarının yerleşme ve turizm faaliyetlerinin daha yoğun olması ve kızılçam ormanlarının tahrip olması da etkilidir. Adanın güney kesimi ise beşeri faaliyetlerden daha izole bir durumda bulunmaktadır. Bu durum kızılçam ormanlarının daha yoğun olmasına neden olmuştur (Özcan, 2015).

Bitki örtüsü Adalar'ın her birinde ayrı ayrı olmayıp aynı yeşil örtü karakterindedir. Büyükada'da görülen başlıca ağaç çeşitleri olan göknar, akasya, dişbudak, ceviz, ardıç, ıhlamur, meşe ve çınar olup bunların yanında katran ardıcı, kermes meşesi, sakızağacı, menengiç, kocayemiş, katırtırnağı, delice, zakkum, hanımeli de bulunmaktadır (Ayanoğlu, 2019).

Büyükada orman meşcere haritasına göre %29,94 oranla kızılçamın ve %22,16 oranla fıstık çamının orman yapısında hakim olduğu görülmektedir.

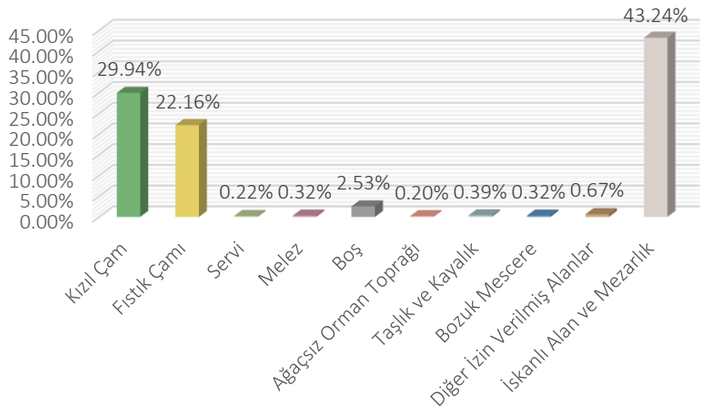

Grafik 96. Büyükada Orman Meşcere Alanı (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021)

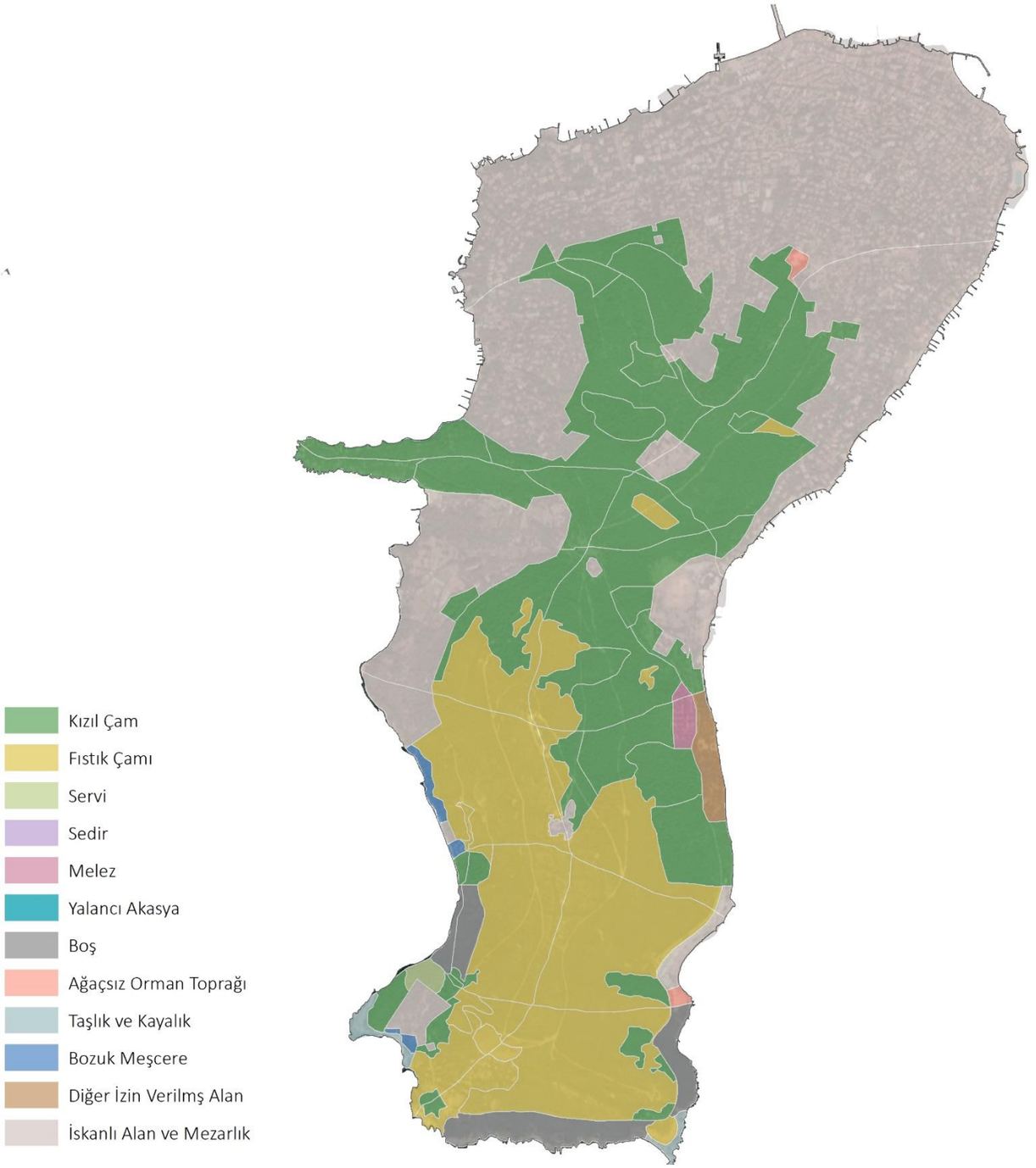

Şekil 427. Büyükada Orman Meşcere Alanı
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Sedef Adası

Tarihsel geçmişine bakıldığında, yakacak elde edilmesi, gemi yapımı, yangın gibi sebeplerle Adalar'daki orman varlığı pek çok kez tahribata uğramıştır. Sedef Adası'ndaki ağaç örtüsü, I. Dünya Savaşı zamanında Büyükada'da yaşayanların yakacak odun gereksinimi nedeni ile kesilmiş, ağaç örtüsünden yoksun kalan alan, eğim derecesi %20'nin altında olmasına rağmen erozyonla toprak örtüsünü de kaybetmiştir. 1950'li yıllara kadar taşlık kayalık bir ada olarak kalmıştır. Bu durum, bitki örtüsünün, ada ekosistemi açısından ne kadar önemli olduğunu, yapılan müdahalelerin zincirleme etkiyle tüm doğal yaşamı sona erdirdiğini kanıtlamaktadır

Sedef Adası orman formasyonu bakımından zengin değilken 1956 yılında çam, guayana, çınar gibi türler dikilmiştir. Ancak öncesinde Sedef Adası'nda sadece bir selvi ağacı bulunmaktaydı (Özcan, 2015).

Doğal Sit Alanları

Adalar'ın sit alanı ilan edilme süreci şu şekilde özetlenebilir; Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 09.10.1976 tarih ve 9461 sayılı kararı ile tüm adaların korunması gerekli doğal ve tarihi alan ilan edilmesine karar verilmiştir. 21.6.1983 tarih ve 2863 sayılı yasa ile Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun kaldırılarak Kültür Bakanlığına bağlı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu oluşturulması üzerine Koruma Bölge Kurulları Yüksek Kurula bağlanmıştır. Adalar ise, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu'nca 2891 sayılı kanunun 6. maddesine göre yeniden incelenerek Marmara Takım Adaları (Büyükada, Heybeliada, Burgazada, Kınalıada, Sedef Adası) 31.03.1984 tarih ve 234 karar numarası ile "Sit Alanları Bütünü" ilan edilmiş; "Prens Adaları'nın zengin tarih hatıralarına sahip olduğuna, 8. asırdan beri meskun olan Büyükada, Heybeliada, Burgazada ve Kınalıada'nın dini, askeri, resmi ve sivil mimarlık örneklerinin korunması gerekli kentsel sit oluşturduğuna, İstanbul'un bu dinlenme yerlerinin tepeleri, sırtları, yamaçları, çam koruları, tüm yeşillikleri, koyları, plajları ve kıyı çizgisi ile pitoresk bir tabiat yapısına sahip olduğuna, bu nitelikleri ile Büyükada, Heybeliada, Burgazada ve Kınalıada'nın tümüyle korunması gerekli doğal sit alanı olduğuna" karar verilmiştir (Ayanoğlu, 2019).

29.08.1991 onaylı Adalar Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ile birlikte doğal ve kentsel sit ayrımı ve doğal sit derecelendirmesi yapılmıştır. Plan sadece Büyükada, Heybeliada, Burgazada, Kınalıada ve Kaşık Adası'nı kapsadığı için diğer adalarda sit ayrımı ve sit derecelendirmesi yapılmamıştır. İstanbul V Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 09.12.2009 gün ve 2201 sayılı kararı ile Sedef Adası, Tavşan Adası, Sivriada'nın sit türü ve derecelendirmesi yapılmış, ayrıca Kaşık Adası'nın sit derecesi revize edilmiştir. (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021)

2012 yılından sonra doğal sit alanları için getirilen yeni düzenlemelerle doğal sit alanlarının derecelendirmesinde değişikliğe gidilmiş ve yeni tanımlar yapılmıştır. Bu tanımlara bağlı olarak Adalar'da ilk tespitlerin tamamlanması ve onaylanması ve ilanı 2021 yılında gerçekleşmiştir. Doğal sit alanlarında sit derecelendirmelerinde değişikliğe gidilmiş; 30.09.2021 tarihli ve 4556 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile Sedef Adası'nda "Kesin Korunacak Hassas Alan" ilan edilmiştir.[70] Sedef Adası'nın "Nitelikli Doğal Koruma Alanı" ve "Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı" olarak belirlenen kısmı Bakanlık Makamının 02.09.2021 tarihli ve 1648138 sayılı kararı ile onaylanarak tescil edilmiştir. [71](*)

Sedef Adasının nitelikli doğal koruma alanı ve sürdürülebilir koruma ve kontrollü koruma alanı olarak tesciline ilişkin Bakanlık onayı, mahkeme kararı ile iptal edilmiş olup, 2021 yılındaki tescil kararının kesin korunacak hassas alana yönelik kısmı meri durumdadır. İstanbul 1 Numaralı Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonunun 13.03.2025 tarih ve 01-2641 sayılı kararı ile Sedef Adasının nitelikli doğal koruma alanı ve sürdürülebilir koruma ve kontrollü koruma alanı olarak tescil edilen kısımlarında söz konusu tescil işleminden önce yürürlükte olan doğal sit statüsü ile korunmasının devamına karar verilmiştir.(*)

[70] https://istanbul.csb.gov.tr/sedef-adasinin-kkha-kisminin-tescil-duyurusu-duyuru-420504

[71] https://istanbul.csb.gov.tr/sedef-adasi-tescil-karari-duyuru-duyuru-420800

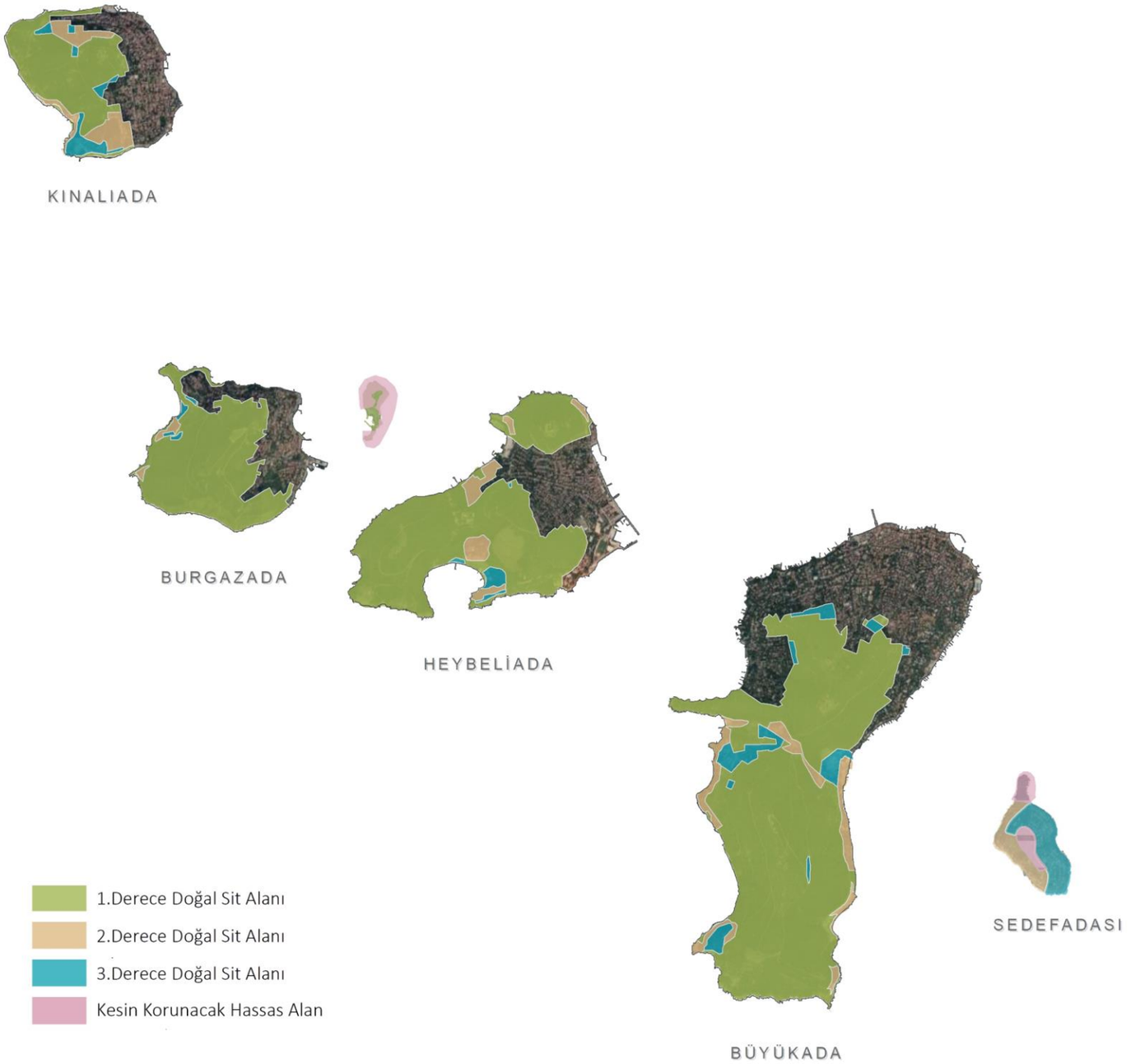

Şekil 428. Doğal Sit Alanları
(Not: KANİP, 2021 ve yönetmeliklerden elde edilen verilerinden üretilmiştir.)

Tablo 108. Doğal Sit Alanları (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021)

	Doğal Sit Alanı (ha)	Oran (%)
1.Derece Doğal Sit Alanı	660,36	83,70
2. Derece Doğal Sit Alanı	68,51	8,68
3. Derece Doğal Sit Alanı	51,78	6,56
Kesin Korunacak Hassas Alan	8,35	1,06
Toplam Alan	789,00	100,00

Doğal sit alanları incelendiğinde çalışma alanının %83,70'i 1. derece doğal sit alanında, %8,68'i 2. derece doğal sit alanında ve %6,56'sı 3. derece doğal sit alanında kalmaktadır. Tescili devam eden kesin korunacak hassas alanların oranı ise %1,06'dır. (*)

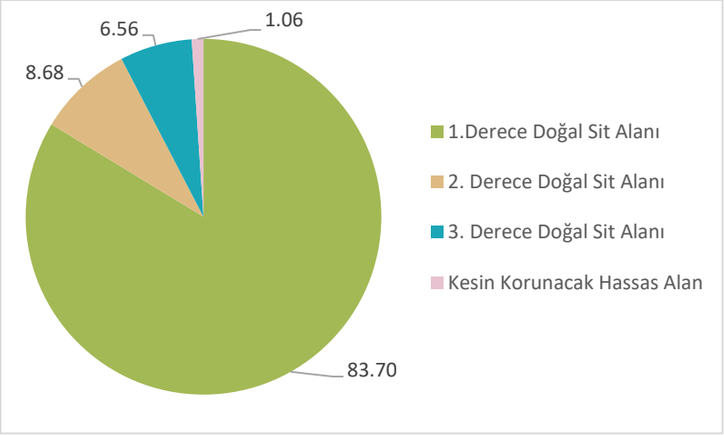

Grafik 97. Doğal sit Alanları (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021)

Adalar'ın her biri için doğal sit alanı ve korunacak alan dağılımları incelenmiştir. Buna göre; doğal sit alanları Büyükada'da 361,24 hektar, Heybeliada'da 203,27 hektar, Burgazada'da 100,84 hektar, Kınalıada'da 84,38 hektar, Sedef Adası'nda 43,62 hektarlık alanı kapsamaktadır.

Tablo 109. Doğal Sit Alanı ve Korunacak Alan Dağılımı (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021)

	Büyükada	Heybeliada	Burgazada	Kınalıada	Sedef Adası	Toplam
1.Derece Doğal Sit	316,06	187,08	97,32	59,90	0,00	660,36
2.Derece Doğal Sit	23,99	12,21	1,94	16,04	14,33	68,51
3.Derece Doğal Sit	21,19	3,98	1,58	8,44	16,59	51,78
Kesin Korunacak Hassas Alanlar	0,00	0,00	0,00	0,00	8,35	8,35
Toplam Alan	**361,24**	**203,27**	**100,84**	**84,38**	**39,27**	**789,00**

Kınalıada

Kınalıada'nın doğal sit alanları dağılımına göre; %71'i 1. derece, %19'u 2. derece ve %10'u 3. derece doğal sit alanında kalmaktadır.

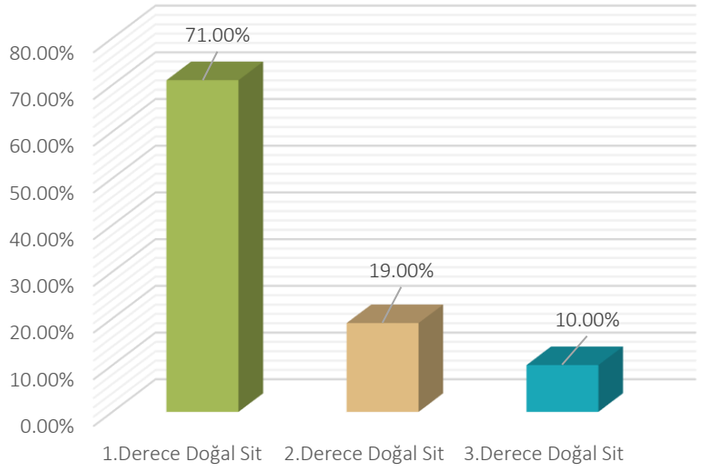

Grafik 98. Kınalıada Doğal Sit Alanı (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021)

Şekil 429. Kınalıada Doğal Sit Alanı
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Burgazada

Burgazada'nın doğal sit alanları dağılımına göre; %96,52'si 1. derece, %1,92'si 2. derece ve %1,56'sı 3. derece doğal sit alanında kalmaktadır.

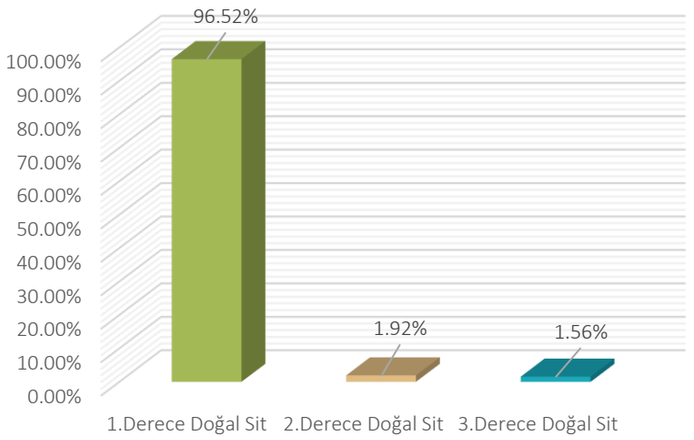

Grafik 99. Burgazada Doğal Sit Alanı (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021)

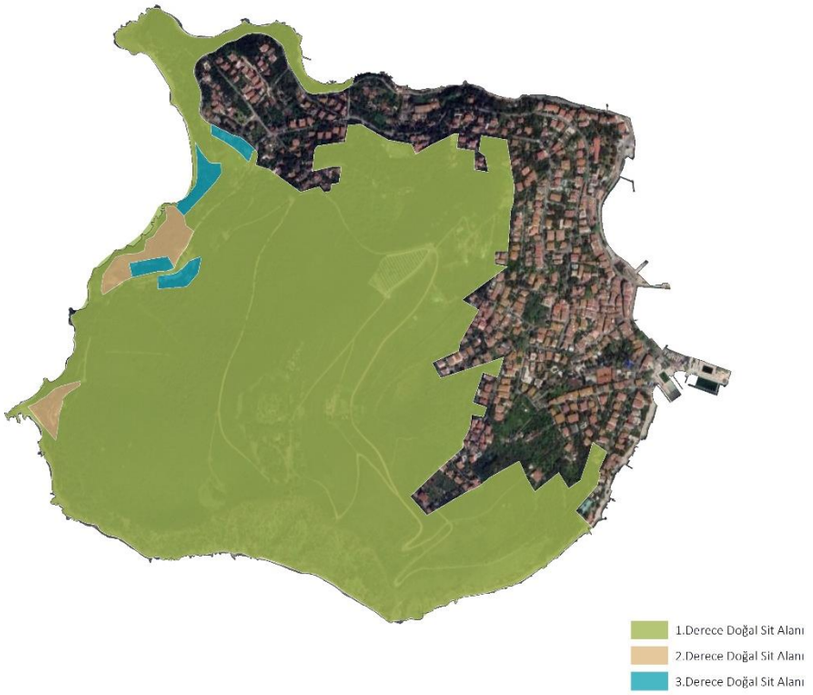

Şekil 430. Burgazada Doğal Sit Alanı
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Heybeliada

Heybeliada'nın doğal sit alanları dağılımına göre; %91,07'si 1. derece, %6,74'ü 2. derece ve %2,19'u 3. derece doğal sit alanında kalmaktadır.

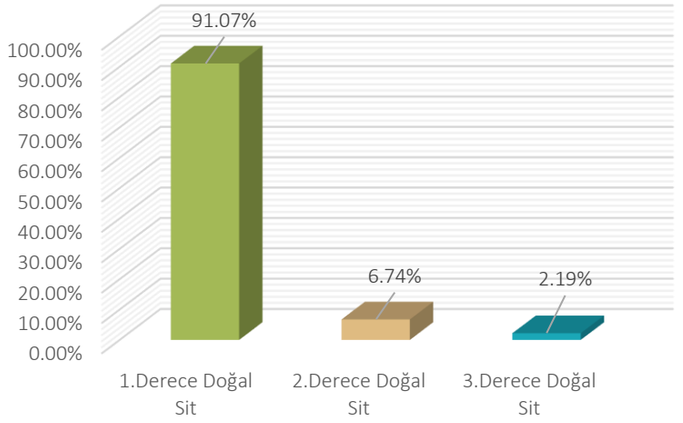

Grafik 100. Heybeliada Doğal Sit Alanı (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021)

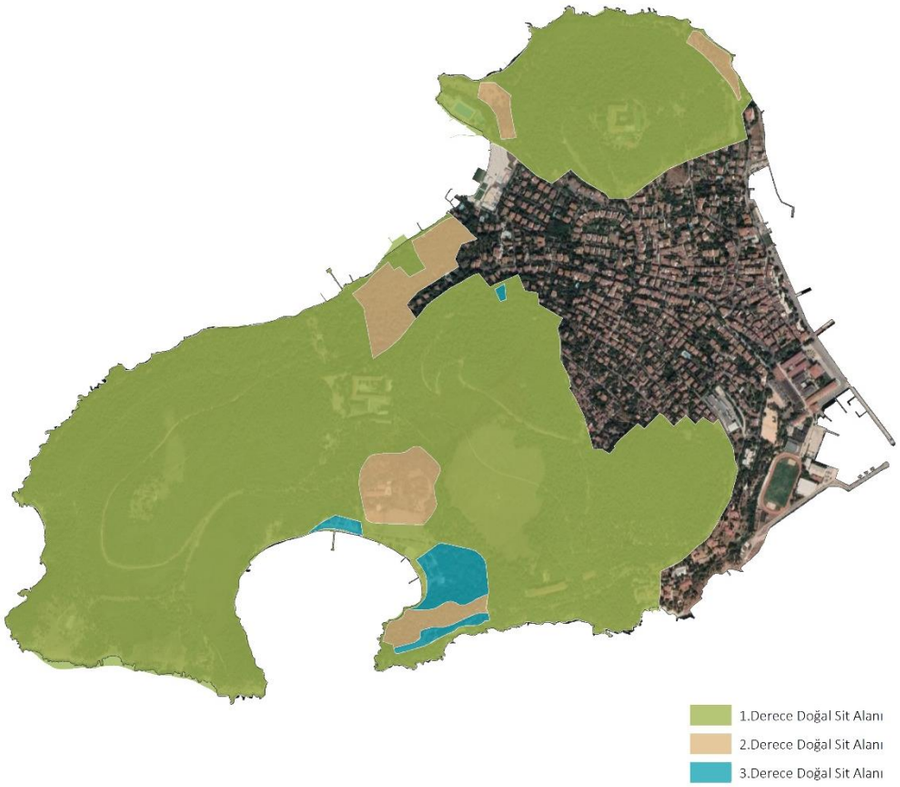

Şekil 431. Heybeliada Doğal Sit Alanı
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Büyükada

Büyükada'nın doğal sit alanları dağılımına göre; alanların %87,39'u 1. derece, %6,70'i 2. derece ve %5,91'i 3. derece doğal sit alanında kalmaktadır.

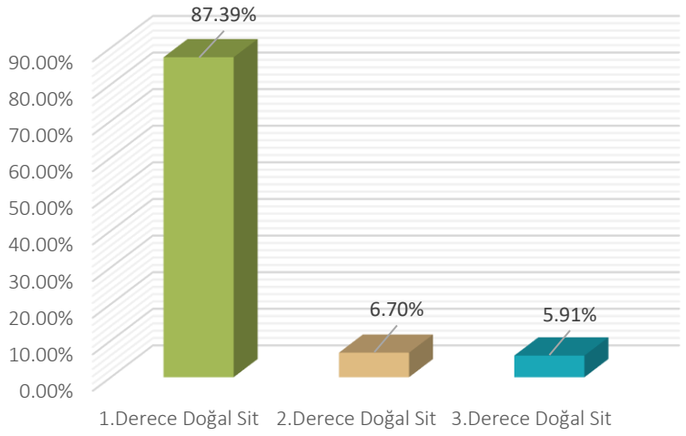

Grafik 101. Büyükada Doğal Sit Alanları (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021)

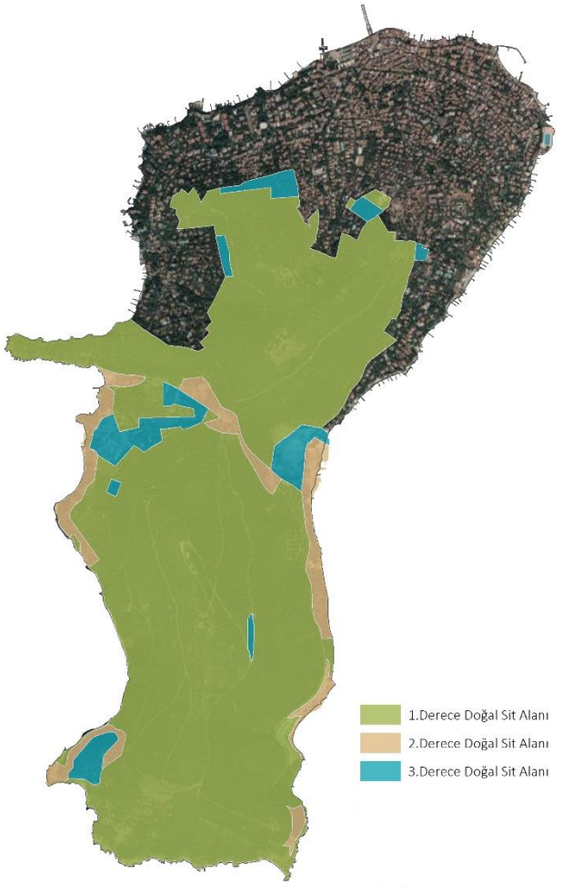

Şekil 432. Büyükada Doğal Sit Alanları
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Sedef Adası

Sedef Adasının nitelikli doğal koruma alanı ve sürdürülebilir koruma ve kontrollü koruma alanı olarak tesciline ilişkin Bakanlık onayı, mahkeme kararı ile iptal edilmiş olup, 2021 yılındaki tescil kararının kesin korunacak hassas alana yönelik kısmı meri durumdadır. İstanbul 1 Numaralı Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonunun 13.03.2025 tarih ve 01-2641 sayılı kararı ile Sedef Adasının nitelikli doğal koruma alanı ve sürdürülebilir koruma ve kontrollü koruma alanı olarak tescil edilen kısımlarında söz konusu tescil işleminden önce yürürlükte olan doğal sit statüsü ile korunmasının devamına karar verilmiştir. (*) Sedef Adası'nın %36,49'u 2. derece doğal sit alanında, %42,25'i 3. derece doğal sit alanında ve %21,26'sı kesin korunacak hassas alanda kalmaktadır.

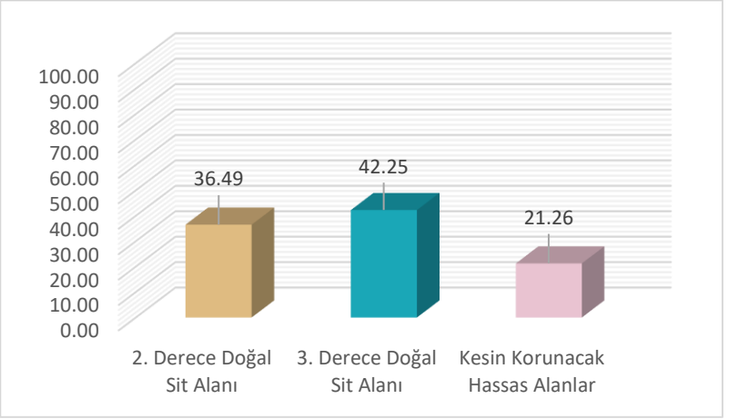

Grafik 102. Sedef Adası Doğal Sit Alanları
(*https://webdosya.csb.gov.tr/db/tabiat/duyurular/adalar_20230330100058.pdf*)

Şekil 433. Sedef Adası Doğal Sit Alanları
*(*https://webdosya.csb.gov.tr/db/tabiat/duyurular/adalar_20230330100058.pdf*)*

Kıyı Alanları

Kıyı alanları, Adalar'ın en çok etkileşime sahip doğal alanlardan biridir. Kentsel sit alanlarının kıyısında kente hizmet eden iskeleler, İSKİ'nin terfi merkezleri, balıkçı barınakları, kayıkhaneler ile rekreatif faaliyetlere imkân sağlayan park ve plaj alanları ağırlıklı olarak yer alırken, doğal sit alanlarının kıyısında ise plaj alanları, bâkir koylar ve falezler ağırlıklı olarak görülmektedir (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021).

Aşağıdaki tabloda yük limanı, yolcu limanı, marina, iskele, balıkçı barınağı gibi kıyı yapıları ile su sporları, rekreasyon ve plaj ile konaklama gibi turizm kullanımlarının doğal ve kültürel miras alanlarıyla ilişkisi olanak ve riskler açısından ortaya konulmuştur. Adalar dalga ve akıntı nedeniyle kıyı yapıları açısından olanaklara sahipken kıyı morfolojisi nedeniyle risklerle karşı karşıyadır. Kıyı morfolojisinin ortaya koyduğu korunaklı alanlar nedeniyle su sporları ve rekreasyon olanaklar sunmaktadır. Konaklama kullanımları ise hem olanak hem de risk oluşturmaktadır. Bu kapsamda doğal ve kültürel miras unsurları açısından hem olanak hem de risklerin bulunduğu görülmektedir.

Tablo 110. Kıyı Yapıları ve Turizm Kullanımlarının Doğal ve Kültürel Miras İle İlişkisi (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013)

	KIYI YAPILARI								TURİZM KULLANIMLARI					
	Yük Limanı		Yolcu Limanı		Marina		İskele		Balıkçı Barınağı		Su Sporları, Rekreasyon ve Plaj		Konaklama	
	O	R	O	R	O	R	O	R	O	R	O	R	O	R
Doğal ve Kültürel Miras		X		X		X		X		X	X		X	X

O: Olanak, R: Risk
(Not: Kıyı çalışması verilerinden elde edilmiştir.)

Yerleşimin olduğu kıyı alanları ulaşıma ilişkin kıyı yapıları ve kıyı araçları ile işgal edilmiştir. Adalar'ın diğer kesimleri ise kıyıda yer alan konutların kendilerine özel iskeleleri ve özel iskeleler ile işgale uğramıştır (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013).

- Adalar deniz koruma sahası niteliğinin korunması
- Liman, kruvaziyer liman, marina ve iskele türündeki kıyı kullanımlarının sınırlanması,
- Bu alanın doğal ve kültürel değerlerinin korunması,
- Her tür turizm işlevinin buranın doğal ve kültürel özelliklerine zarar vermeyecek şekilde geliştirilmesi,
- Günübirlik kullanımın kalitesin artırılması, yoğun günübirlik kullanımın sınırlanması,
- Adalar kıyı mekânın kıyı kalitesinin arttırılması, doğal yapısının korunarak dolgu alanlarının üretilememesi,
- Adanın doğal yapısına aykırı yapılaşmaların önüne geçilmesi, mevcut yapının korunması ve iyileştirilmesi gerekmektedir.

Adalar ilçesinin toplam kıyı uzunluğu 35,47 km'dir. Büyükada 13,52 km, Heybeliada 9,18 km, Burgazada 5,62 km, Kınalıada 4,64 km ve Sedef Adası 2,51 km kıyı uzunluğuna sahiptir.

Tablo 111. Adalar Kıyı Uzunluğu (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021)

Adalar	Kıyı Uzunluğu (km)	Oran (%)
Büyükada	13,52	38,12%
Heybeliada	9,18	25,88%
Burgazada	5,62	15,84%
Kınalıada	4,64	13,08%
Sedef Adası	2,51	7,08%
Toplam	**35,47**	100.00%

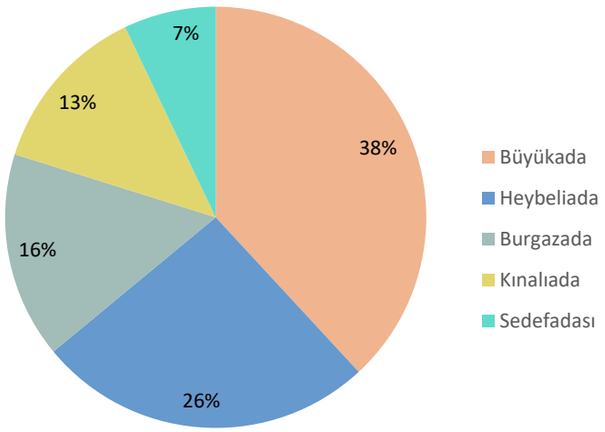

Grafik 103. Adalar'ın Kıyı Uzunluğu Dağılımları (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021)

Adalar doğal ve kültürel özellikleri ile İstanbul'un en özgün kıyı sayfiyelerinden biridir. 1984 tarihinde I. II. ve III. derece doğal ve kentsel sit alanı ilan edilen Adalar'ın kuzey doğu, batı kıyılarında yerleşime alanı ve güney kıyılarında ise yeşil doku ve orman alanları yer almaktadır. Adalar yaz aylarında deniz turizmi açısından İstanbullular açısından önemli bir yere sahipken; korunmuş mekânı, doğası, restoranları ve manzarası ile çekim merkezidir. Bu nedenle iskele çevresi ticaret merkez alanı olup, kıyı bu işleve ilişkin yeme içme alanları ile donanmıştır (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013).

Adada çeşitli noktalarda konumlanmış doğal plajlar bulunmaktadır. Bunlardan en önemlileri, Dil Burnu güneyindeki Yörükali Plajı, Prenses Koyu Plajı, Maden mahallesi tarafındaki plajlar ve Aya Nikola Plajı'dır (Kabaoğlu, 2012).

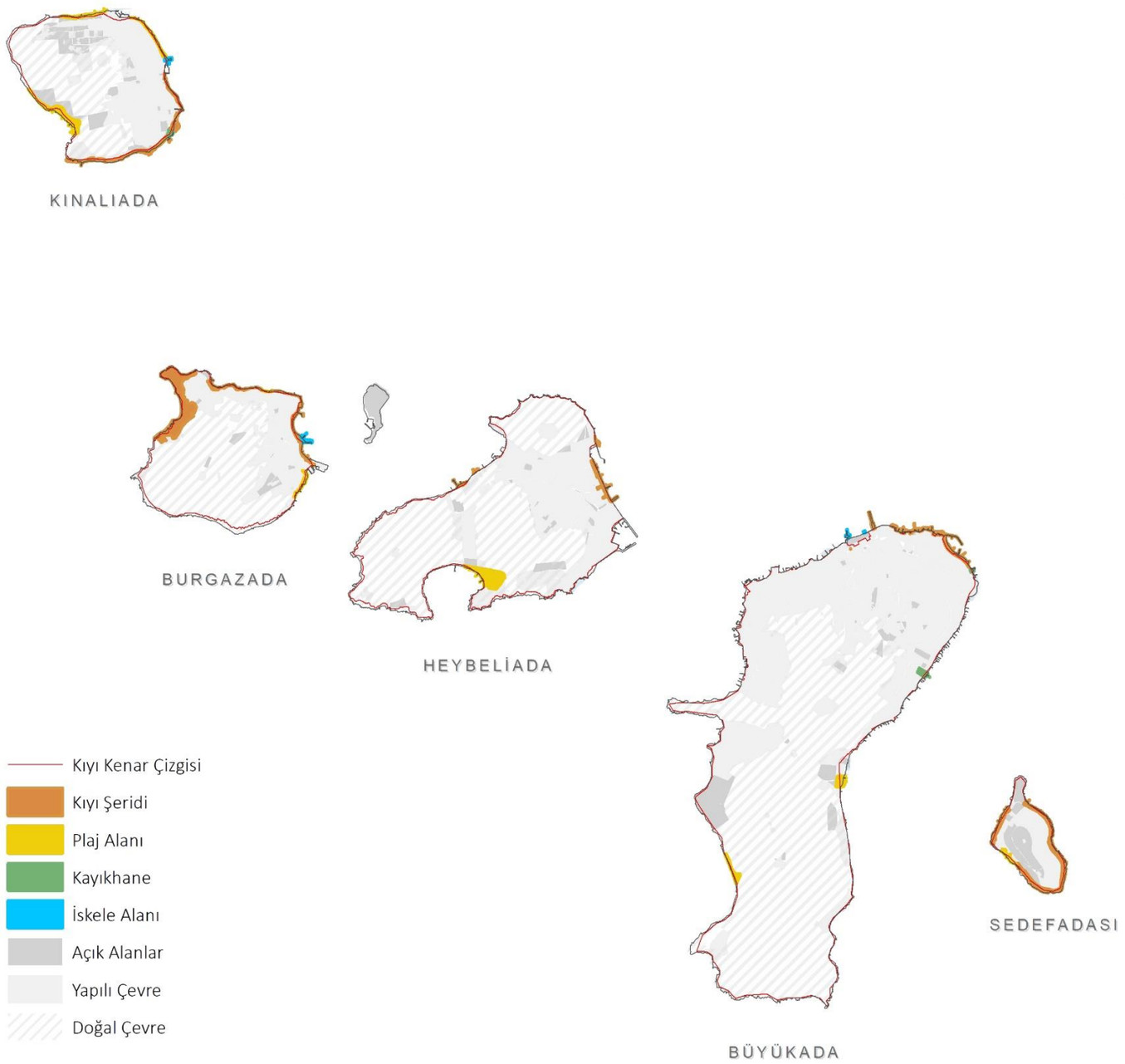

Şekil 434. Adalar Kıyıya Özgü Alanlar
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Yukarıdaki şekilde Adalar ilçesine ilişkin kıyıya özgü alanlar (kıyı şeridi, plaj alanı, kayıkhane, iskelen alanı) görülmektedir. Mevcut arazi kullanım durumuna göre; "Açık Alanlar" açık ve yeşil alanlar, ağaçlık alanlar, boş alanlar, mezarlık alanları, spor alanları; "Doğal Çevre" orman alanları ve "Yapılı Çevre" ise kalan diğer kapsamında gruplandırılarak değerlendirilmiştir.

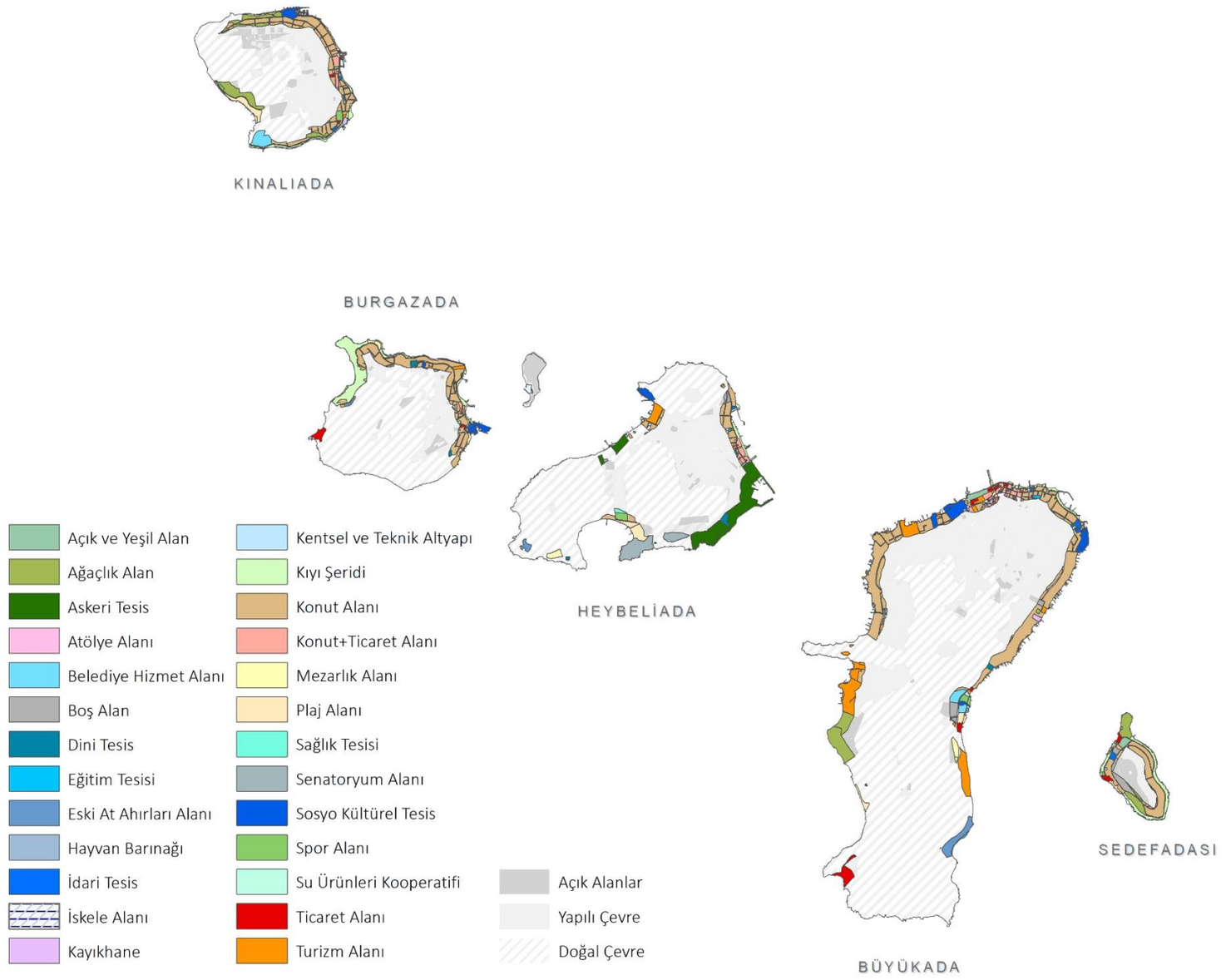

Şekil 435. Adalar Kıyı Kullanım Alanı (100 m)
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Yukarıdaki şekilde kıyı kenar çizgisinden ilk 100 metre içerisinde bulunan kullanım alanları yer almaktadır. Kıyı kullanım alanlarının içerisinde en fazla orana sahip olan alanın konut alanları olduğu görülmektedir. Adalar genelinde, Adalar'ın kuzeye bakan kıyılarında yoğun beşeri baskılar oluşmuşken, güney kıyıların doğal yapısı korunmuş ve bu alanlar beşeri baskılardan uzak kalmıştır. Kıyı alanlarında beşeri baskıların yaşandığı adalar Büyükada, Heybeliada, Burgazada ve Kınalıada'dır. Sedef Adası'nda ise beşeri yapılar olmasına rağmen kıyı alanlarında yoğun bir baskı ve antropojenik unsurlar bulunmamaktadır (Özcan, 2015).

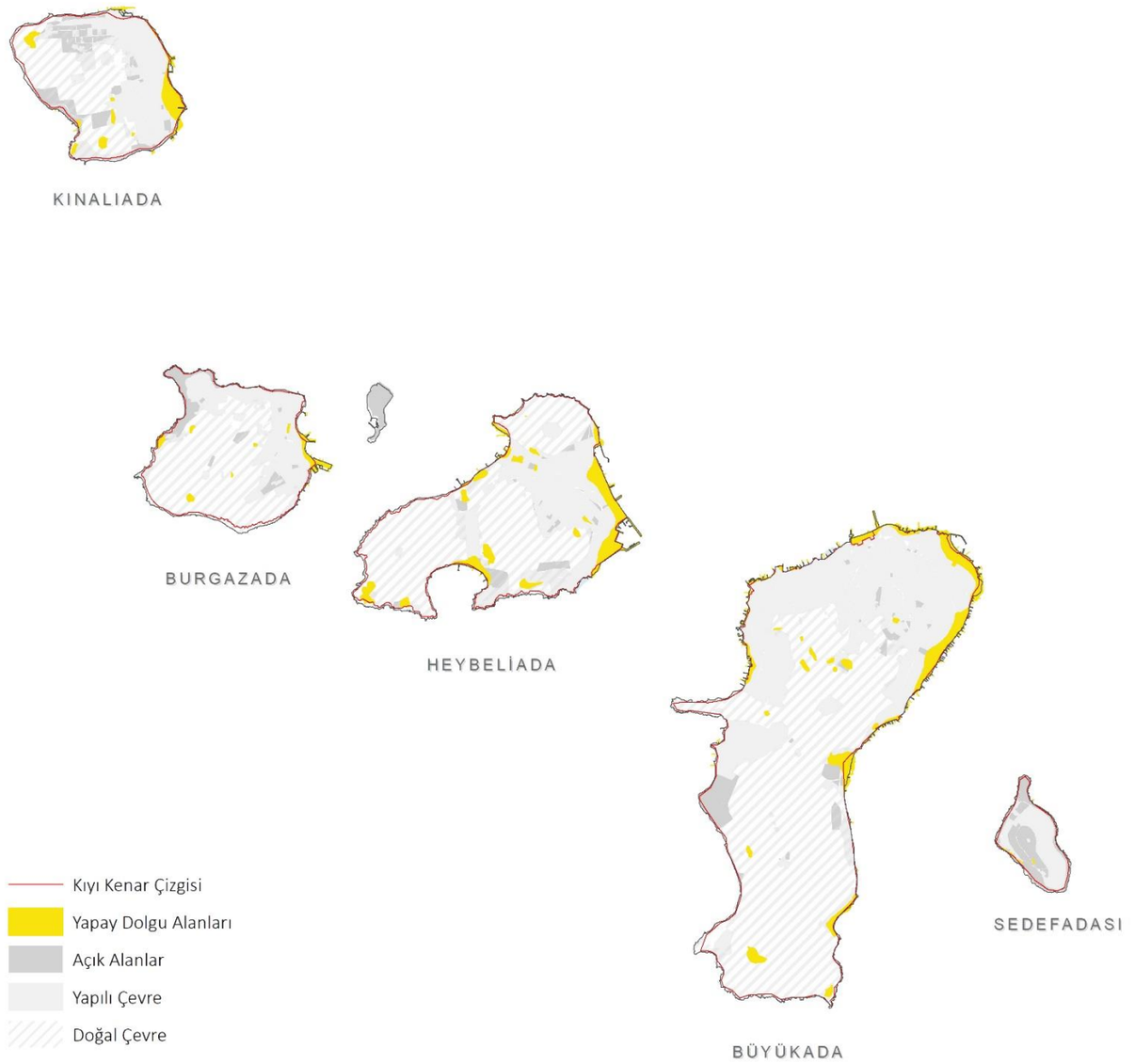

Şekil 436. Adalar Yapay Dolgu Alanları
(Not: Adalar İlçesi Jeoloji-Jeoteknik Araştırma Raporu, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Adalar'da 2 tip dolgu vardır. Bunlardan birincisi, kara kesimlerde inşaat ve çöp artıklarından oluşmuş ve kalınlığı değişken olup 3–5 metreyi aşmaktadır. İkincisi ise Adalar ilçesinin sahil kesimlerinde tesis yapmak için oluşturulmuş suni dolgu alanlarıdır ve kumlu, killi, bol çakıl ve bloklu malzemeden oluşmaktadır (Yertek Mühendislik, 2001).

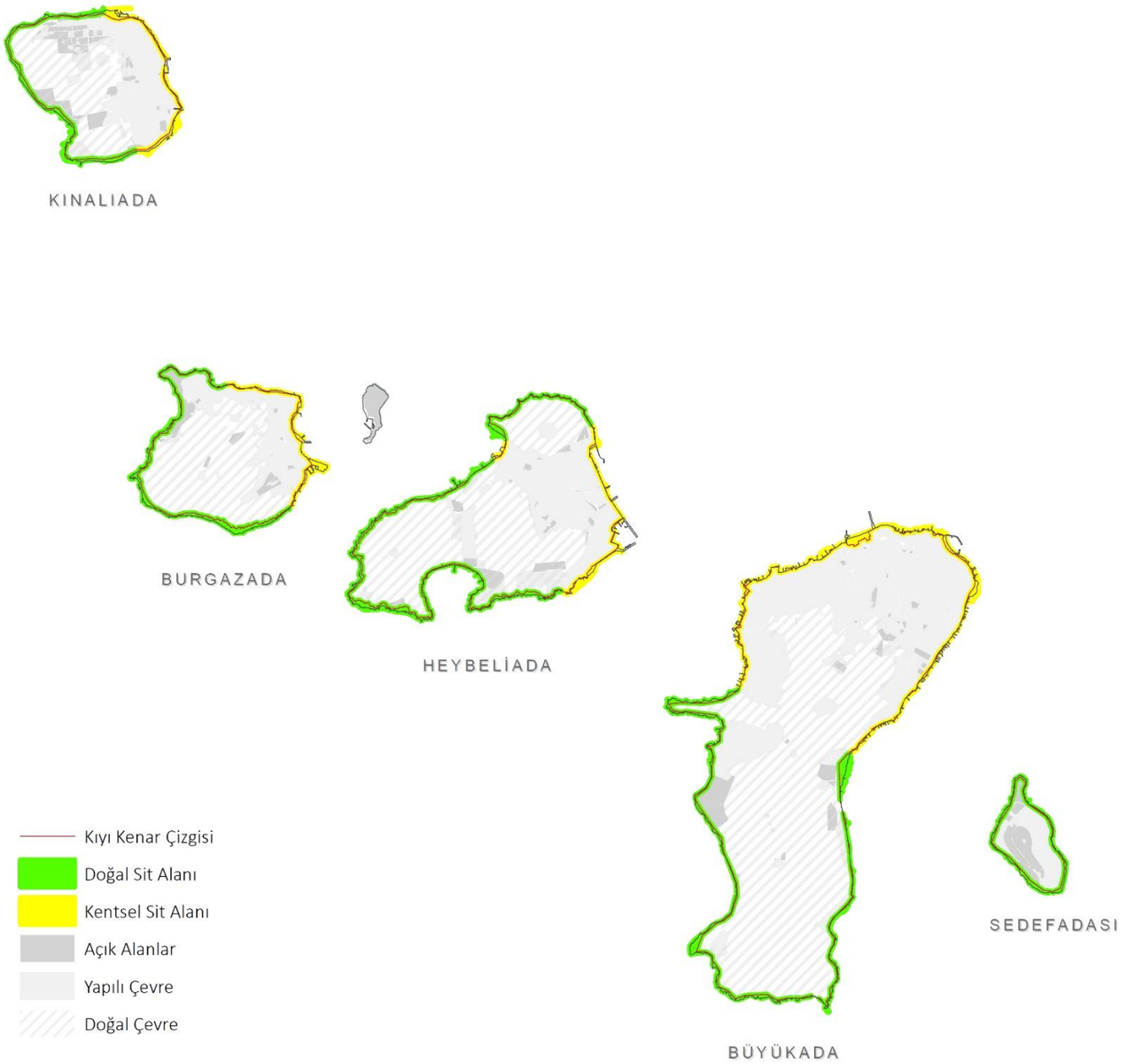

Şekil 437. Adalar Deniz Yönünde Doğal ve Kentsel Sit Alanları
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Yukarıdaki şekilde de görüldüğü gibi Adalar ilçesinin genel olarak, kuzey yönünde kentsel sit alanları, güney yönünde ise doğal sit alanları bulunmaktadır.

Kıyı dolgu alanları daha çok kentsel sit kıyılarında yer alıyor iken doğal sit alanlarında yer almamaktadır. Doğal sit alanlarındaki kıyı alanları çoğunlukla orman alanlarından, geniş koylar ve plajlardan oluşmaktadır. Ayrıca doğal sit alanlarındaki kıyı alanları içerisinde az sayıda da olsa teknik altyapı alanları bulunmaktadır (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021).

Tablo 112. Adalar Doğal ve Kentsel Sit Alanlarında Kıyı Kenar Çizgisinin Deniz Yönünde Kalan Alan (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021)

Adalar	Doğal Sit Alanında Kıyı Kenar Çizgisinin Deniz Yönünde Kalan Alan		Kentsel Sit Alanında Kıyı Kenar Çizgisinin Deniz Yönünde Kalan Alan	
	Alan (ha)	Oran (%)	Alan (ha)	Oran (%)
Büyükada	9,63	31,29%	7,35	46,99
Heybeliada	9,13	29,66%	2,43	15,54
Burgazada	5,05	16,41%	2,6	16,62
Kınalıada	4,46	14,49%	3,26	20,84
Sedef Adası	2,51	8,15%	-	-
TOPLAM	30,78	100,00%	15,64	100,00

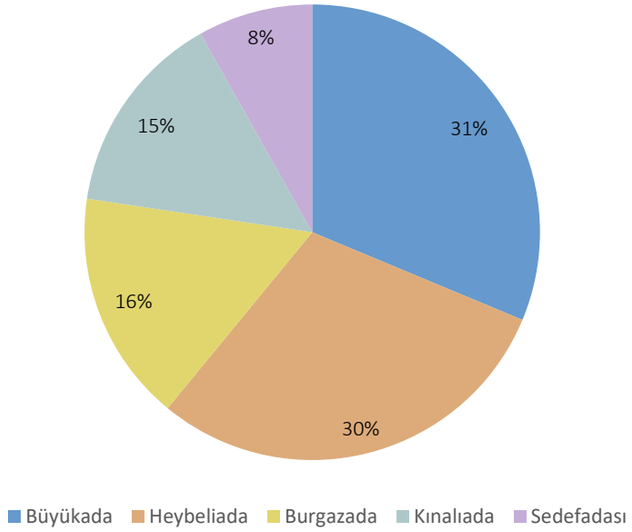

Grafik 104. Adalar Doğal Sit Alanlarında Kıyı Kenar Çizgisinin Deniz Yönünde Kalan Alan (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021)

Adalar kıyı kenar çizgisinden deniz yönünde kalan alan büyüklük açısından ele alındığında; Heybeliada'nın doğal sit alanında, Büyükada'nın ise kentsel sit alanında en fazla paya sahip olan adalar olduğu görülmektedir.

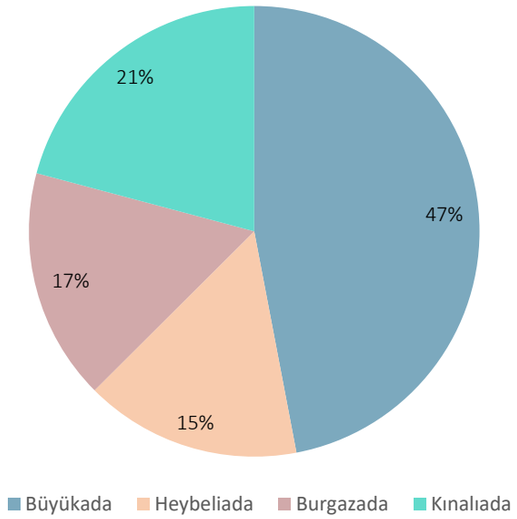

Grafik 105. Adalar Kentsel Sit Alanlarında Kıyı Kenar Çizgisinin Deniz Yönünde Kalan Alan (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021)

Kınalıada

Kınalıada'da, adanın Anadolu yakasına bakan kuzey, kuzeydoğu kesimlerinde beşeri kaynaklı kıyı kullanım türleri yoğunlaşırken, adanın güney, güneybatı kesimlerinde doğal ortamı korunmuş kıyı alanları bulunmaktadır. Ayrıca Kınalıada'daki kıyı kullanım çeşitliliği diğer adalara göre (Büyükada, Heybeliada, Burgazada) daha azdır. Adanın kuzey ve doğu kesimindeki diğer kıyı kullanım alanı ise konut ve ticaret alanıdır. Özellikle Kınalıada iskelesinden batıya doğru uzanan konut ve ticaret alanları adanın merkezinde bulunur ve bu alanlarda kullanım baskısı altındadır. Adanın bu kesimindeki diğer kullanım alanları ise, belediye hizmet alanı, dini tesis alanı, spor tesis alanıdır. Adanın güneybatısında balıkçı barınakları alanı diğer bir kıyı kullanım türünü meydana getirmektedir. Kınalıada'nın güneydoğusunda park ve dinlenme alanları yer almakta ve bu alanlarda koruma kullanma dengesinin sağlanması önem taşımaktadır (Özcan, 2015).

Şekil 438. Kınalıada Kıyıya Özgü Alanlar
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Kınalıada'da kıyı ve suyun kentsel mekânla kurduğu ilişkinin diğer Prens Adaları'ndakine göre daha kuvvetli olduğu söylenebilir. Bunun sebebi, hem yerleşimin merkezinde, iskelenin her iki yanında çakıllı kumsallardan oluşan plajların yer alıyor olması, hem de rıhtım bölgesinin su seviyesine yakın yükseklikte olmasıdır. İskelenin hemen güneyinde balıkçı barınağı, onun yanında ise Kınalıada Camii ve bitişiğindeki park bulunmaktadır. Kınalıada Su Sporları Kulübü ise, adanın kuzey kıyısında yer alır (Kabaoğlu, 2012).

Şekil 439. Kınalıada Kıyı Kullanım Alanı (100 m)
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

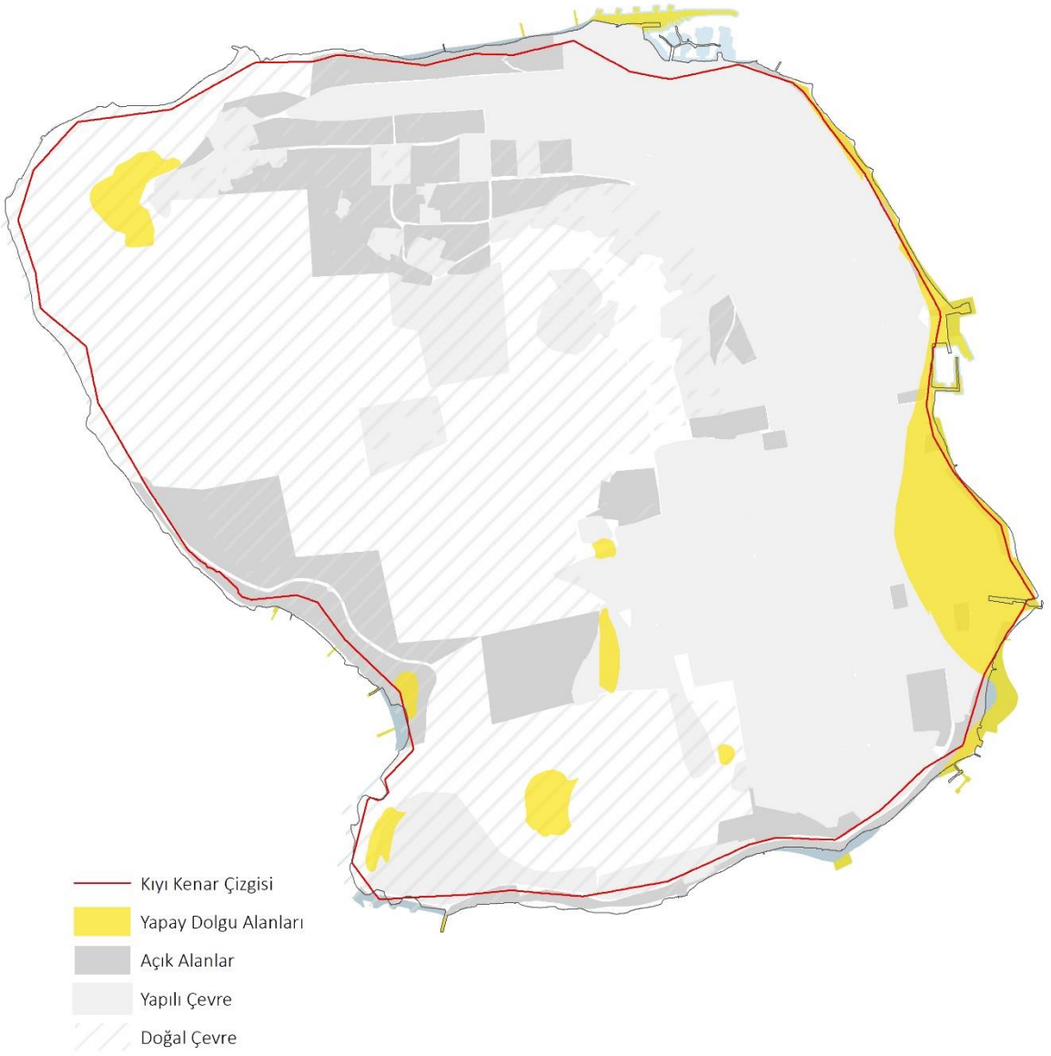

Şekil 440. Kınalıada Yapay Dolgu Alanları
(Not: Adalar İlçesi Jeoloji-Jeoteknik Araştırma Raporu, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Şekil 441. Kınalıada Deniz Yönünde Doğal ve Kentsel Sit Alanları
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Burgazada

Adanın kıyı kullanımı diğer adalarla benzerlik göstermekte, kuzey ve kuzeydoğusunda beşeri kaynaklı kullanım, güneybatısında ise doğal alan kullanımını bulunmaktadır. Burgazada'nın kuzey ve kuzeybatısında yerleşim alanları, kıyı kullanım alanları, konut ticaret alanları, park ve dinlenme alanları kıyı alanlarının başlıca kullanım alanlarını oluşturur. Burgazada'nın güney ve güneybatısındaki kıyı alanlarında, orman alanları ve plaj alanları bulunmaktadır. Adanın güney kesimindeki falez ve yüksek kıyı özelliği kıyı alanının doğal yapısının korunmasını sağlamakta, bu alanlarda falezler, kıyıdan itibaren başlayan ormanlar ve doğal plaj alanları bulunmaktadır (Özcan, 2015).

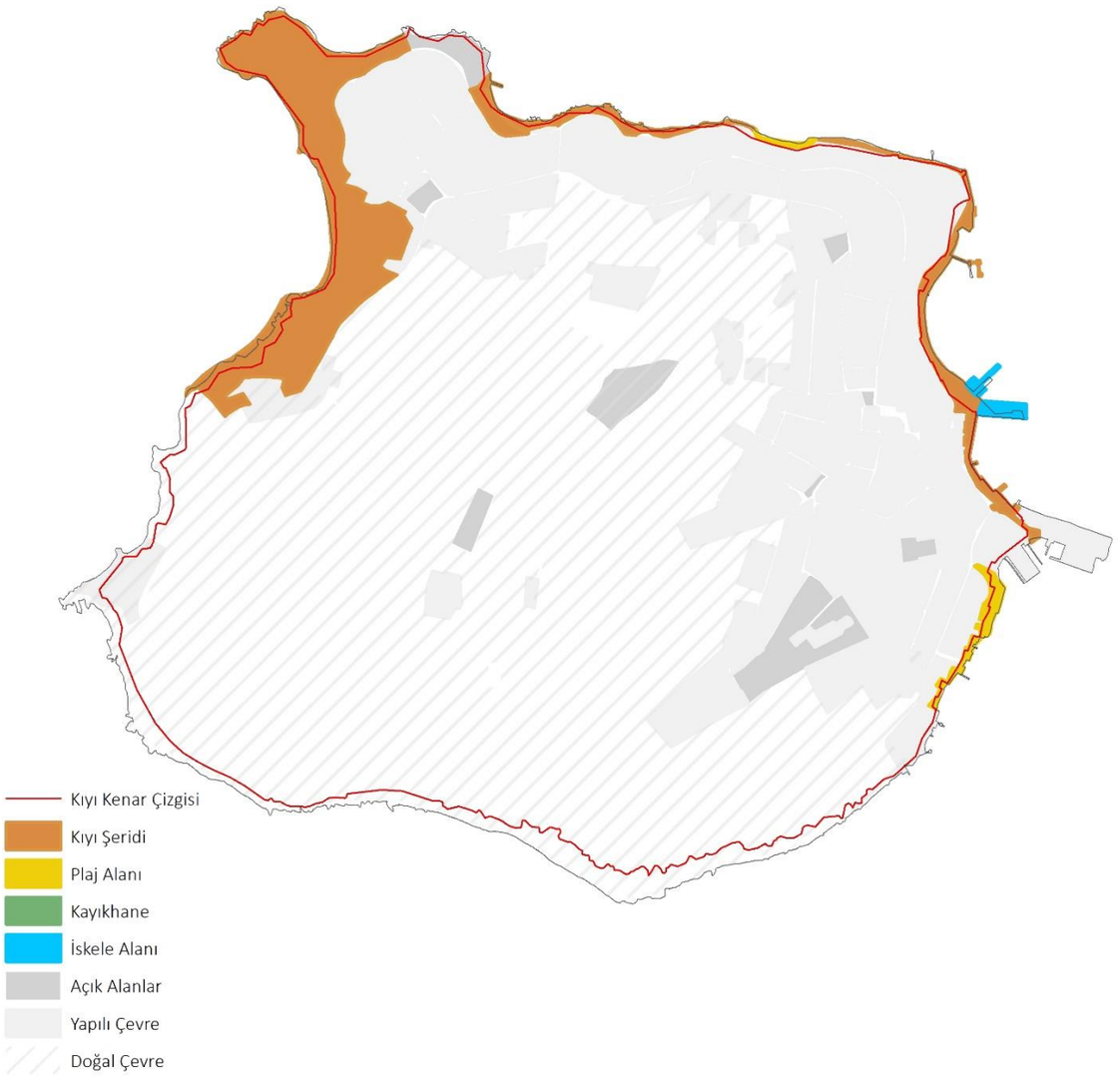

Şekil 442. Burgazada Kıyıya Özgü Alanlar
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Burgazada'nın kıyı yapısı kayalık ve falezlerden ve bu alanların oluşturduğu topoğrafya kıyı kullanımını sınırlamıştır. Bunun dışında adanın güneyinden Kalpazankaya'ya kadar olan kısım sarp kayalıklardan oluşmaktadır. İskelenin güney bölgesinde, yerleşimin geliştiği eski zamanlardan beri kıyı boyunca devam eden yeme içme mekânları bulunmaktadır. Buranın hemen altındaki burun Burgazada Su Sporları Kulübü ve Adalar Su Sporları Kulübü tarafından kullanılmaktadır. Burgazada Su Sporları Kulübünün güneyinde adanın eski plajı bulunmakta, Kalpazankaya'da da denize girilmekte ve iskelenin kuzeyinde bulunan liman yapısı gösteren Gezinti Caddesi ise, bugün kısmi bir dolgu yapılarak rekreasyon amaçlı kullanılmaktadır (Kabaoğlu, 2012).

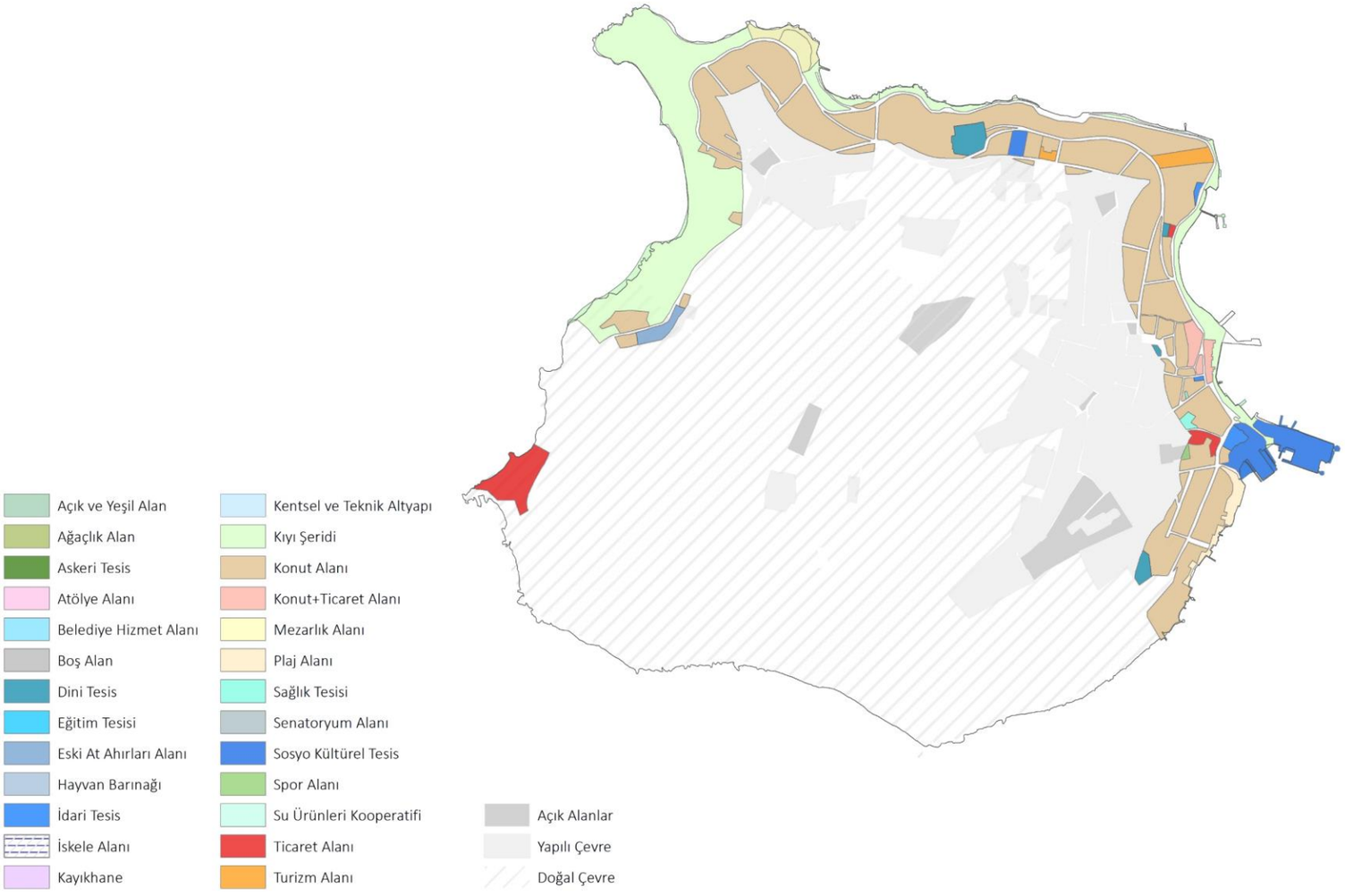

Şekil 443. Burgazada Kıyı Kullanım Alanı (100 m)
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

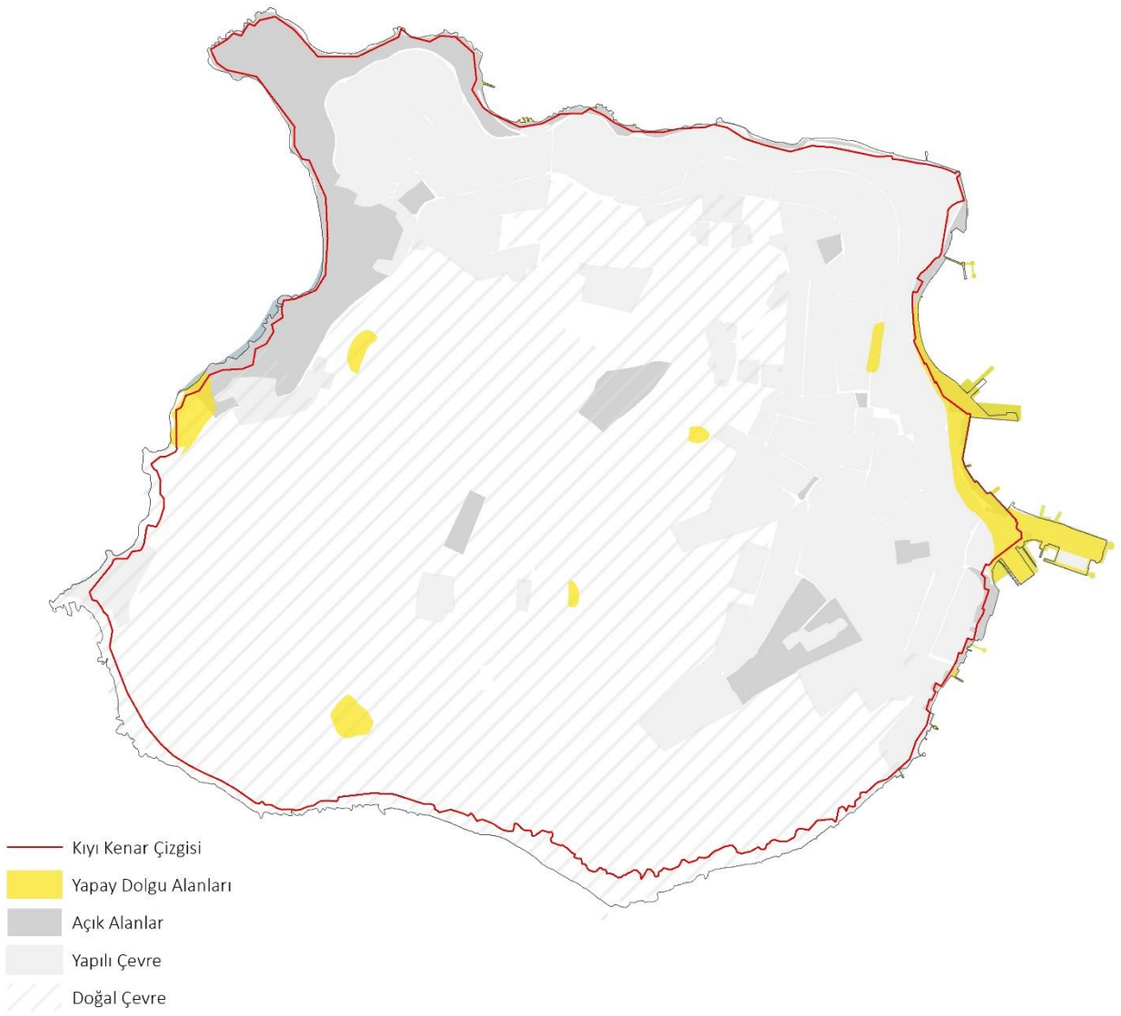

Şekil 444. Burgazada Yapay Dolgu Alanları
(Not: Adalar İlçesi Jeoloji-Jeoteknik Araştırma Raporu, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

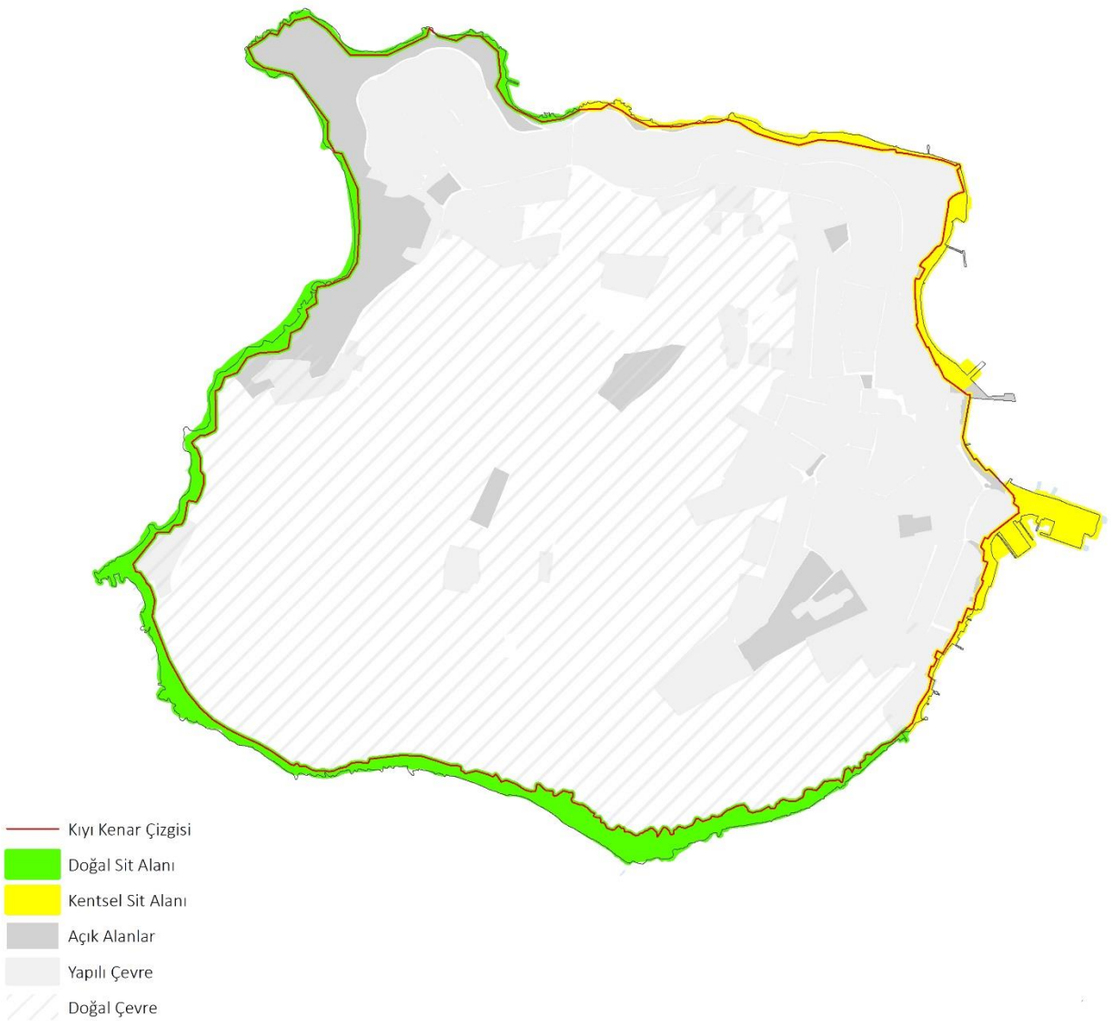

Şekil 445. Burgazada Deniz Yönünde Doğal ve Kentsel Sit Alanları
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Heybeliada

Heybeliada'nın kuzeyinde kıyı kullanım alanları diğer adalara göre daha dar alanda bulunmaktadır. Bu durumun oluşmasının kıyının jeomorfolojik yapısı ana etkeni oluştururken, diğer etkeni Heybeliada'nın kuzeydoğu kıyılarında bulunan askeri alanlar oluşturmaktadır. Bu nedenle kıyı kullanım alanları, Büyükada ve diğer adalara göre daha az yer kaplamaktadır. Heybeliada'nın batı, güney ve güney batı kesiminde orman alanları, doğal plaj alanları, falezler gibi doğal unsurlar kıyı kullanımının esas yapısını teşkil etmektedir (Özcan, 2015).

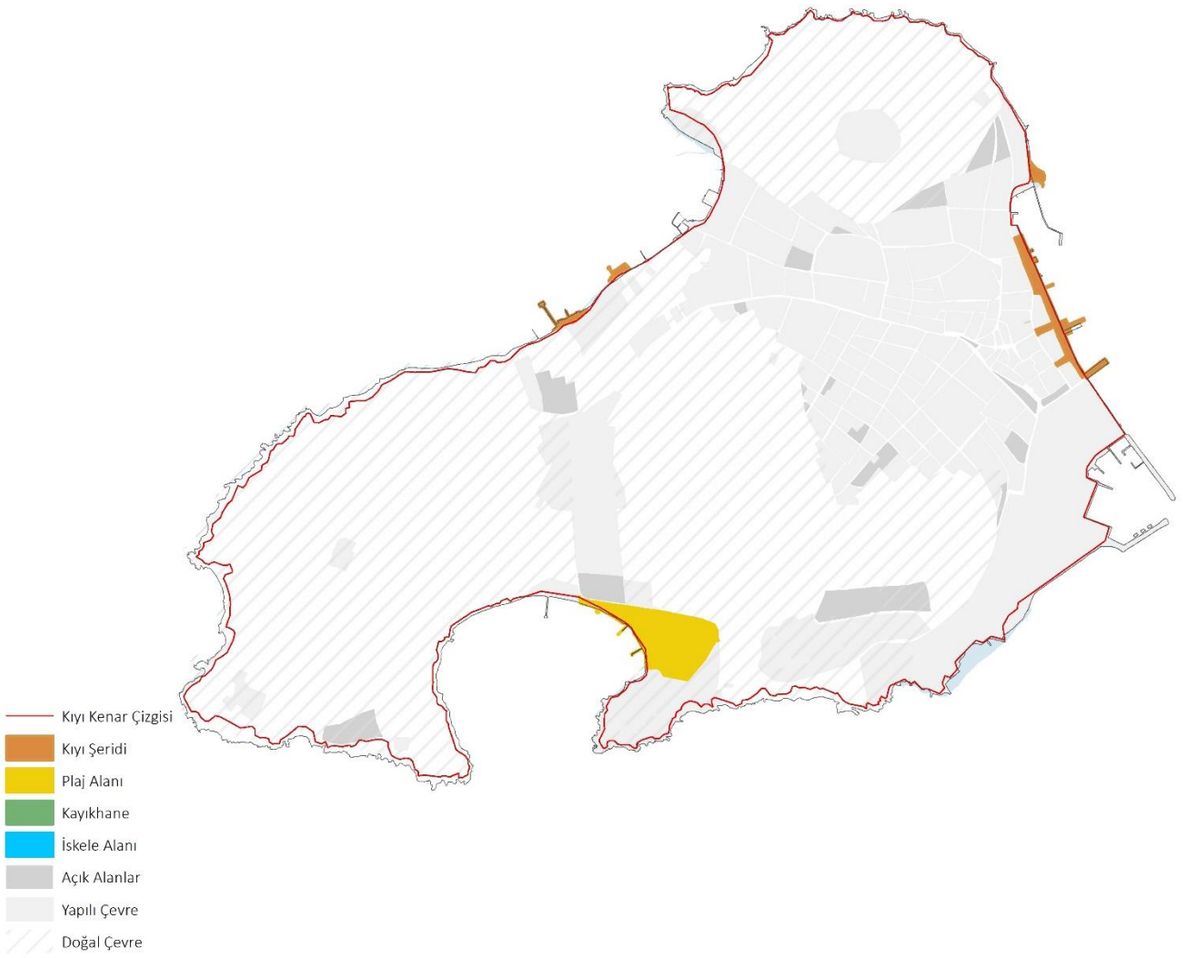

Şekil 446. Heybeliada Kıyıya Özgü Alanlar
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Heybeliada'nın kıyı mekânı ve kimliğini oluşturan en önemli unsurlardan biri limanlarıdır. Heybeliada'nın dört limanı vardır. Bunlar, adanın güneydoğusunda bulunan Bahriye Limanı, Değirmen Burnu Koyu, rıhtımın kuzeybatı ucundaki mendirek ve en büyüğü olan Çamlimanı'dır.

Şekil 447. Heybeliada Yapay Dolgu Alanları
(Not: Adalar İlçesi Jeoloji-Jeoteknik Araştırma Raporu, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Kuzey yönündeki Heybeliada rıhtımını oluşturan alan bütünüyle dolgudur. Eskiden çakıllı bir sahil olan ve kıyıdaki yapıların bir kısmının denizin üzerinde bulunduğu bu alan 1927 yılında mendireğin kazısından elde edilen toprak ile doldurulmuştur. Bugünkü Ayyıldız Caddesi kıyının eski çizgisini oluşturmaktadır. Denizin eskiden kilisenin önüne kadar uzandığı, adanın ilk gazinolarının rıhtımda, iskelenin yanında yapıldığı bilinmektedir. Adanın denize girilen yerleri yani plajları, Çamlimanı ve plajında denilen Değirmen Burnu'nun güneyindeki koydur. Çamlimanı'nda denize girenlere hizmet veren bir tesis, kumlu plaj ve futbol sahası bulunmaktadır. Burada eskiden futbol oynandığı bilinmektedir (Gülen, 1993). Plajda ise, hem tesislerden oluşan kumlu plaj hem de Heybeliada Su Sporları Kulübü bulunmaktadır (Kabaoğlu, 2012).

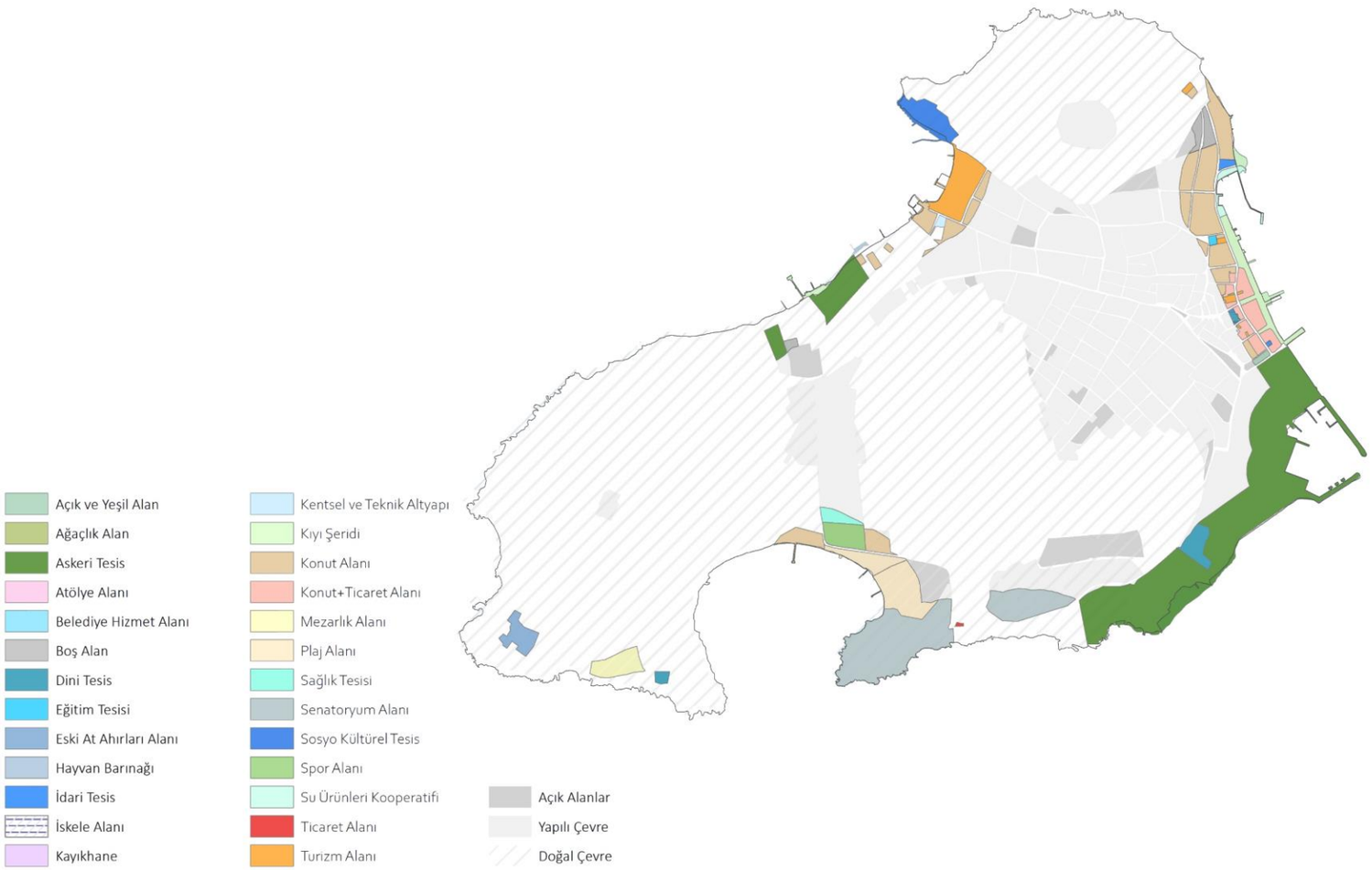

Şekil 448. Heybeliada Kıyı Kullanım Alanı (100m)
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Heybeliada'da kıyı kullanımı doğal unsurlar ile beşeri yapılardan meydana gelmektedir. Adanın kuzey ve kuzeydoğusunda kıyı kullanımını beşeri yapılar oluştururken, adanın güney, batı ve güneybatı kesimini ise doğal yapılar oluşturmuştur. Bu bakımdan doğal ve beşeri unsurların iç içe olduğu kıyı alanında sorunların Büyükada'ya göre daha az olduğu görülmektedir (Özcan, 2015).

Şekil 449. Heybeliada Deniz Yönünde Doğal ve Kentsel Sit Alanları
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Büyükada

Büyükada'nın batı yönünde kıyı alanında Dilburnu mesire alanı yer almakta ve bu alanın koruma kullanma dengesi kapsamında doğal yapısı korunmuştur. Bu alanın hemen güneyindeki kıyı alanları ise rekreasyon, park ve eğlence alanlarından oluşmaktadır. Dilburnu mesire alanı, koruma kullanma dengesini sağladığı için bu alanda kıyının doğal yapısı korunmuştur. Kıyıdaki falez alanları, abrazyon platformları, doğal plajlar, orman alanı gibi doğal unsurların korunması kıyı kullanımı açısından önemlidir. Mesire alanının karşı kıyısında yani adanın doğusunda kıyı kullanımını, günübirlik turizm alanları, plaj alanında oluşan kıyı kullanım alanları, sosyal tesisler alanı oluşturmaktadır. Plaj alanı alçak kıyı yapısından oluşmakta, sosyal tesisler alanı da günübirlik turizm alanı ile birlikte turizm amaçlı hizmet vermektedir. Büyükada'da belirtilen bu alanların güneyindeki kıyı alanı ise korunmuş olup ve kıyılarda falez, doğal plaj alanı, orman alanı gibi doğal unsurlar gözlemlenebilmektedir. Kıyının güneyi tamamen orman alanı ve falez alanlarından meydana gelmektedir. Bu alandaki hafif girintili çıkıntılı yapı dalga ve deniz akıntısının etkisini, aynı zamanda beşeri müdahalenin de hiç olmadığını göstermektedir (Özcan, 2015).

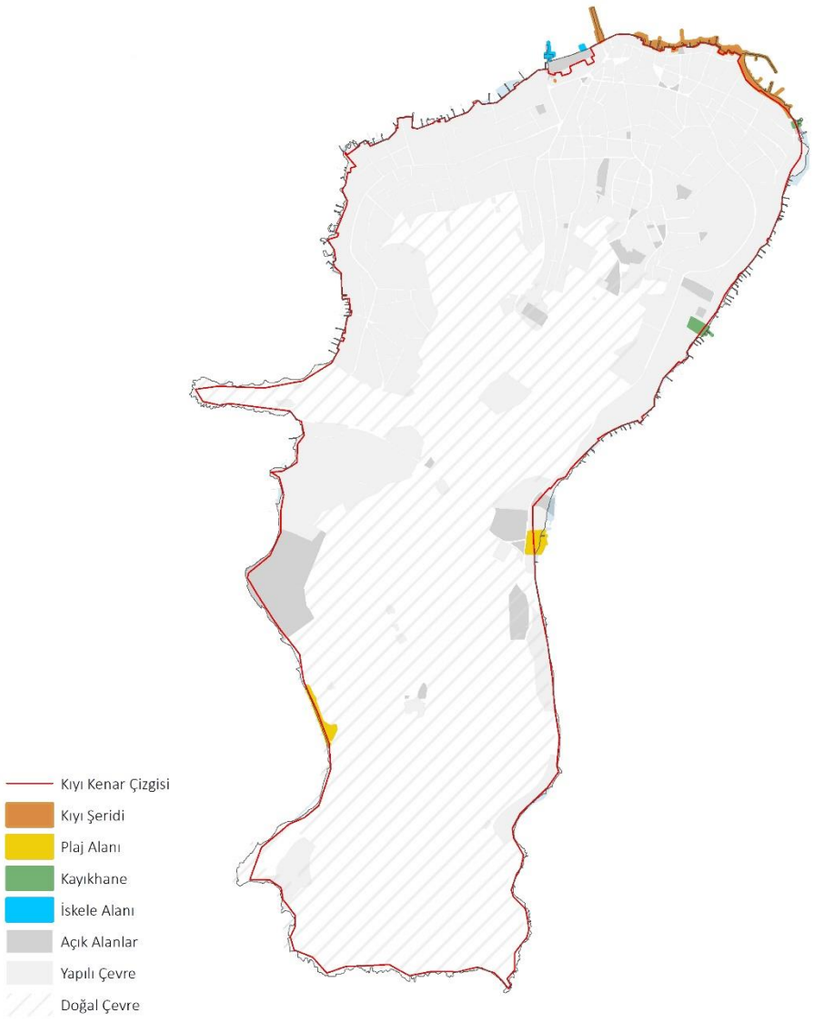

Şekil 450. Büyükada Kıyıya Özgü Alanlar
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Adanın kuzey kesiminde kıyı alanları yoğun beşeri baskı altında bulunurken, güneyinde ise bun tam tersi olarak kıyının doğal yapısı korunmaktadır. Bu özellikler aynı zamanda diğer adalarda da benzer özellik gösterir. Büyükada'nın kuzey kıyılarında kıyı kullanım yapıları bulunurken, adanın kuzey yarısındaki doğu ve batı kıyılarında ikincil konutların oluşturduğu düşük yoğunluklu konut alanları bulunmaktadır. Kıyı kenar çizgisinden başlayan ve dar bir alanda gözlemlenen kıyı kullanım alanları, plaj, iskele ve havuz gibi yapılardan oluşmaktadır. Bu alandan sonra kıyıda ikincil konutlar, konaklamalı turizm alanları, günübirlik turizm alanı, kültürel tesis alanı, spor alanları gibi kullanım türleri de bulunmaktadır (Özcan, 2015).

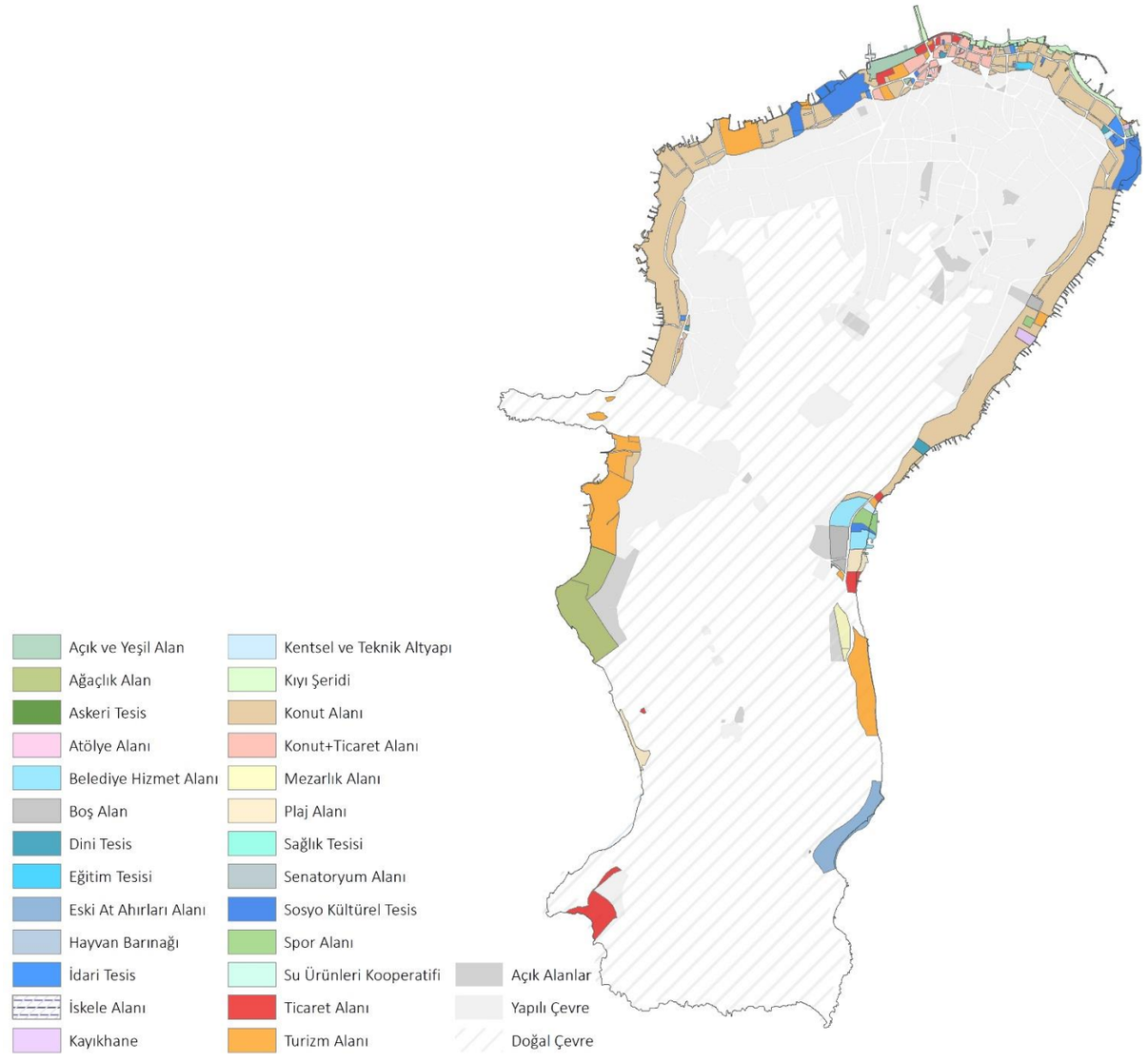

Şekil 451. Büyükada Kıyı Kullanım Alanları (100m)
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Büyükada hem topoğrafyanın ve doğal çevrenin sunduğu imkânlar, hem de yerleşimin kıyı boyunca geniş alana yayılmasının etkisiyle, kıyı kullanımının yoğun olduğu bir adadır. İskele ve çevresinde, diğer Prens Adaları'nın çoğunda olduğu gibi, lokanta, pastane, kafeterya ve çay bahçeleri gibi yeme içme mekanları yer almakta ve ayrıca bu alanlar rekreasyon amaçlı kullanılmaktadır. Rıhtımın su seviyesinden yüksekliği, su ile ancak görsel olarak iletişim kurmaya izin vermektedir (Kabaoğlu, 2012).

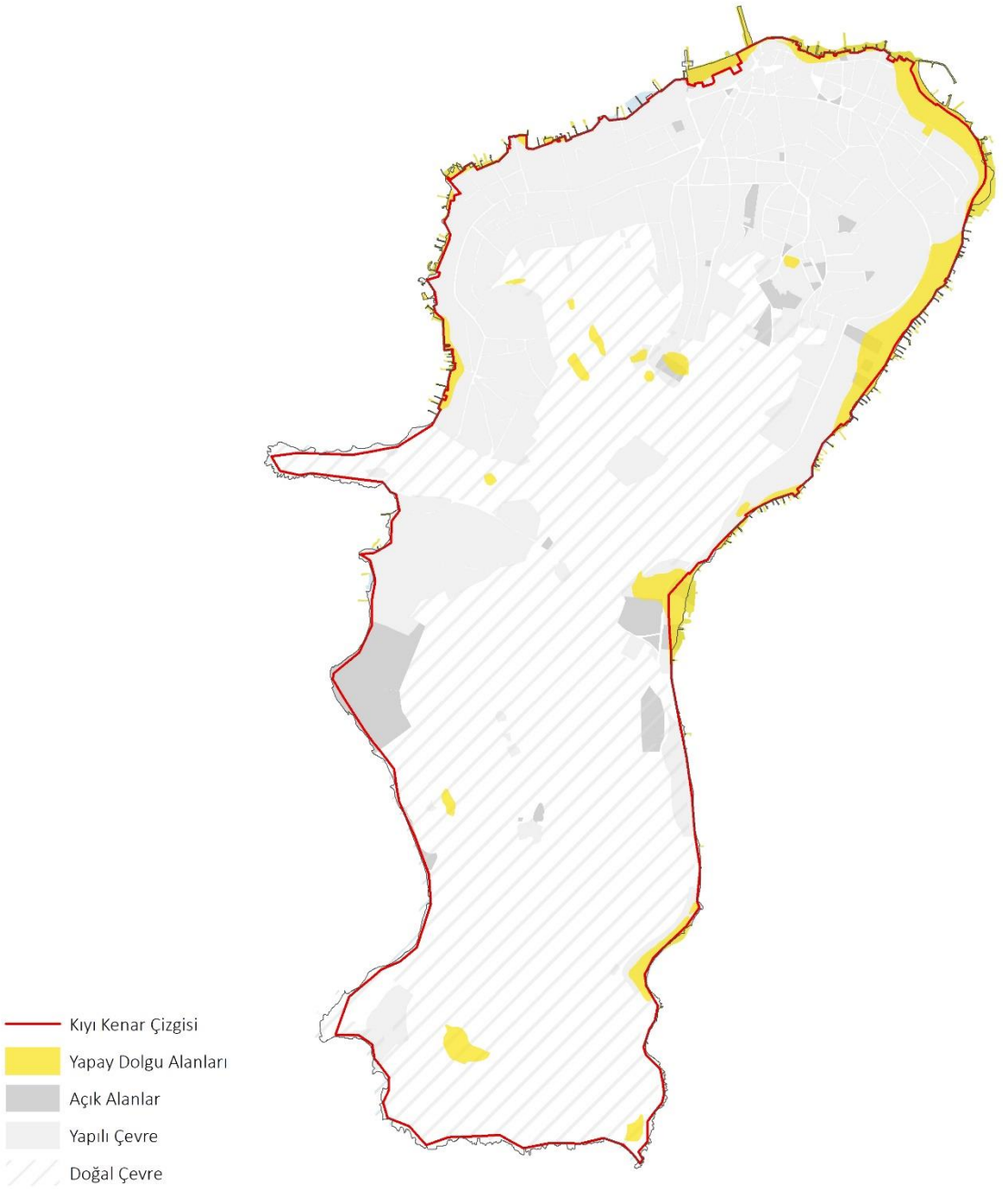

Şekil 452. Büyükada Yapay Dolgu Alanları
(Not: Adalar İlçesi Jeoloji-Jeoteknik Araştırma Raporu, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

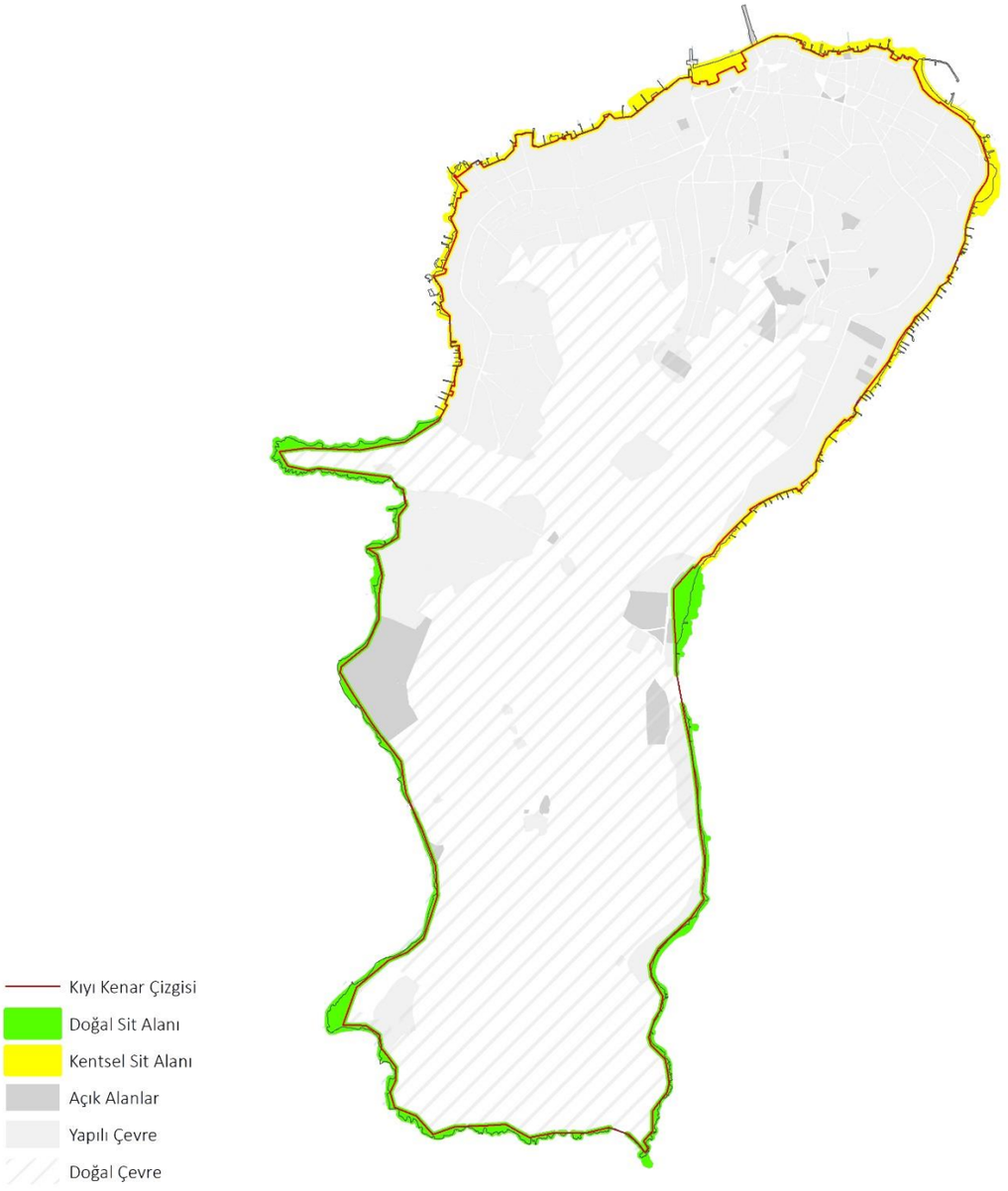

Şekil 453. Büyükada Deniz Yönünde Doğal ve Kentsel Sit Alanları
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Sedef Adası

Diğer adalar içerisinde kıyı alanı kullanımının yoğun olduğu ada Sedef Adası'dır. Sedef Adası kıyılarının büyük çoğunluğu plajlardan ve yeme içme mekânlarından oluşmaktadır. Adanın kuzey ve batısındaki bazı kıyı alanlarında ise günübirlik turizm alanları yer almaktadır. Adanın doğusundaki kıyı alanlarında ise yerleşim alanları yer almaktadır (Özcan, 2015).

Şekil 454. Sedef Adası Kıyıya Özgü Alanlar
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Şekil 455. Sedef Adası Kıyı Kullanım Alanı (100 m)
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Şekil 456. Sedef Adası Yapay Dolgu Alanları
(Not: Adalar İlçesi Jeoloji-Jeoteknik Araştırma Raporu, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Şekil 457. Sedef Adası Deniz Yönünde Doğal Sit Alanı
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Mevcut Kullanımların Baskısı Analizi

Adalar'da yerleşim alanlarının önündeki kıyı alanları ve doğal kıyı alanları olmak üzere ikili bir kıyı yapısı bulunmaktadır. Adalar bölgesi erişim olanaklarının kısıtlılığı sebebiyle koruma ve kullanma dengesi içinde gelişen ve belleğini yitirmemiş İstanbul'un nadir alanlarından birisidir. Bu nedenle Adalar ilçesinin kıyılarında doğal olarak su ve suya dayalı kullanımlar baskındır ve alanın hemen hemen her bölgesinden suya erişmek mümkündür. Bu kapsamda kıyı alanlarının doğal ve kültürel miras, siluet unsurlarının öne çıktığı ayrıcalıklı bir bölge olan Adalar'da koruma, sağlıklaştırma, yaşam kalitesini artırmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2014).

Adalar'da mevcut kullanımların baskısı analizi 2013 yılının sonunda tamamlanan İBB Şehir Planlama Müdürlüğü tarafından yapılan "İstanbul Çevre Düzeni Planı'nın Kıyı Alanlarına İlişkin Yaklaşımının Mekâna Yansıtılmasına Yönelik Araştırma, Değerlendirme ve Model Geliştirme İşi" kapsamında kullanılan yöntemlerle yapılmıştır. Bu kapsamda Adalar 8 alt bölgeden biri olarak incelenmiştir. "Mevcut Arazi Kullanımlarının Arkeolojik ve Kentsel Sit Alanlarıyla İlişkisi" ile "Mevcut Kıyı Kullanımlarının Kıyıya Bağımlı İşlevler Açısından Değerlendirilmesi" analizleri yapılmıştır.

"Turizm Arzının ve Yerleşim Dokusunun Doğal Alanlara Baskısı" analizinde ise mevcut ticaret ve turizm kullanımları ile 2010-2020 yılları arasındaki işletme sayısı değişimi verilerinden faydalanılmıştır.

Mevcut Arazi Kullanımların Arkeolojik ve Kentsel Sit Alanlarıyla İlişkisi

"İstanbul Çevre Düzeni Planı'nın Kıyı Alanlarına İlişkin Yaklaşımının Mekâna Yansıtılmasına Yönelik Araştırma, Değerlendirme ve Model Geliştirme İşi" (ÇDP'nin Kıyı Alanlarına İlişkin Yaklaşımının Mekâna Yansıtılması) referans alınarak kültür varlıklarının kıyıya bağımlı kullanımlardan olumlu veya olumsuz etkilenmesi uyum ve uyumsuzluk kavramları ile tanımlanmıştır. Kıyıya bağımlı kullanımlar, kıyı yapıları, barınma, çalışma, rekreasyon ve ulaşım başlıklarında, bu başlıklar kapsamındaki alt sınıflamalar da dikkate alınarak gruplanmıştır. Buna göre; kıyı yapıları grubunda, limanlar, marinalar, tersaneler, barınma olarak tanımlanan fonksiyon alanı grubunda konut ve ikinci konut işlevleri, çalışma grubunda mevcut durumda var olduğu için kıyıya bağımlı olamayan sanayi alanları, ticaret yapıları, kamusal hizmet alanları ve turizm yapıları yer almaktadır. Rekreasyon grubu ise açık alanlar, spor alanları, gezinti ve dinlenme alanları olarak tanımlanmıştır. Ulaşım ise gar, otobüs terminalleri, şehir içi otobüs ana durakları ve karayolları olarak tanımlanmıştır. Diğer başlıklar ise, teknik altyapıya ait tesisler, enerji nakil hatları, kum ham madde, maden çıkarımı, tarım, balık avlama, deniz ürünleri, kıyı koruma alanları, denizdeki koruma alanları ve doğa koruma alanları olarak sıralanmıştır (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013).

Arkeolojik sit alanları (yerleşik alan içinde veya yerleşik alan dışında), kentsel arkeolojik sit alanları, kentsel sit alanları, tarihsel sit alanları ve sit alanları içerisinde tanımlanan yenileme alanları da kültürel miras kapsamındaki sınıflamalardır. Kültürel miras başlığı altında tanımlanan alt sınıfların her biri ile kıyıya bağımlı kullanımların ilişkisi uyumlu, "uyumsuz ve kısmen uyumlu" şeklinde tanımlanmıştır. Kıyı yapıları (iskeleler hariç) her tür sit alanı ve kültür varlıklarını estetik ve siluet açısından olumsuz etkilemesi ve yapılaşma yoğunluğunu artırıcı olması nedeniyle "uyumsuz" olarak tanımlanmıştır (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013).

Turizm alanları dışında tanımlanan çalışma alanları kapsamındaki tüm işlevler, kültürel miras alanının özgün yapıları ile bağdaşmayacağı ve bu tür değerlerin özellikle sanayi yapıları, içe dönük mimarisi ile büyük ticari fonksiyonlu yapılardan (örneğin AVM'ler vb.) olumsuz etkileneceği kabulü ile "uyumsuz" olarak tanımlanmıştır. Turizm işlevi ve yapıları ise, kültürel miras alanlarının aynı zamanda turizm potansiyeli de dikkate alınarak "kısmen uyumlu" şeklinde değerlendirilmiştir. Kısmen uyumlu tanımlaması, kültürel miras alanlarında yer alacak turizm fonksiyonu ve yapılarının bu alanlarla uyumlu nitelik ve nicelikte olması gerekliliğini ifade etmektedir. Teknik altyapıya ait tesisler ve deniz ürünleri kullanım alanları olumsuz etkileri dikkate alınarak "uyumsuz" olarak tanımlanmıştır (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013).

Bu çalışmadan yola çıkılarak kıyı yapıları grubunda iskele, barınma grubunda konut işlevi, çalışma olarak tanımlanan grupta ticaret yapıları, kamusal hizmet yapıları ve turizm yapıları bulunmaktadır. Rekreasyon grubunda açık alanlar, spor alanları, gezinti ve dinlenme alanları yer almaktadır. Sıralanan diğer başlıklar, teknik altyapıya ait tesisler, deniz ürünleri ve doğa koruma alanları şeklindedir. Kültürel miras kapsamında Adalar İlçesi için arkeolojik sit alanları ve kentsel sit alanları sınıflamaları dikkate alınmıştır. Aşağıdaki tabloda da görülmekte olan bu gruplamaların alt fonksiyonlarından mevcut arazi kullanım durumunda da bulunan fonksiyonlar belirlenerek mevcut durumdaki uyum ilişkisi tespit edilmiştir.

Deniz yapıları alt grubunda bulunan fonksiyonlara mevcut arazi kullanım durumunda karşılık gelen fonksiyon iskele alanı olarak belirlenmiştir. Barınma alanı grubunda konut alanı fonksiyonu alınmıştır.

Çalışma alanı grubunda ise ticaret yapıları sınıfına karşılık gelen mevcut arazi kullanım fonksiyonları; ticaret, konut-ticaret ve atölye alanlarıdır. Kamusal hizmet yapıları sınıfına karşılık gelen mevcut arazi kullanım fonksiyonları; askeri tesis, belediye hizmet alanı, dini tesis, eğitim tesisi, idari tesis, sağlık tesisi, sanatoryum alanı ve sosyo-kültürel tesis alanıdır. Turizm yapıları sınıfına karşılık gelen fonksiyon ise turizm alanlarıdır.

Rekreasyon alanı grubunda açık alalar ile gezinti ve dinlenme alanları sınıflarına karşılık gelen mevcut arazi kullanım fonksiyonu açık ve yeşil alanlar olarak değerlendirilmiştir. Spor alanları alt sınıfına karşılık gelen mevcut arazi kullanım fonksiyonu spor alanıdır.

Deniz ürünleri sınıfına karşılık gelen mevcut arazi kullanım fonksiyonu olarak su ürünleri kooperatifi, doğa koruma alanları sınıfına karşılık gelen fonksiyon tabiat alanları, teknik altyapıya ait tesisler sınıfına karşılık gelen mevcut arazi kullanım fonksiyonu su deposu ve kentsel teknik altyapı alanları olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 113. Mevcut Arazi Kullanımların Arkeolojik ve Kentsel Sit Alanlarıyla ilişkisi, Uyum-Uyumsuzluk (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013).

		Yerleşik Alan İçindeki Arkeolojik Alanlar	Yerleşik Alan Dışındaki Arkeolojik Alanlar	Kentsel Sit Alanları
Deniz Yapıları	İskele (vapur, deniz otobüsü, vb.)			
Barınma	Konut			
Çalışma	Ticaret Yapıları (dükkânlar vb.)			
	Kamusal Hizmet Yapıları (eğitim, askeri alan vb.)			
	Turizm yapıları (konaklama, günübirlik turizm vb.)			
Rekreasyon	Açık alanlar			
	Spor alanları			
	Gezinti ve dinlenme alanları			
	Teknik Alt Yapıya ait tesisler			
	Deniz ürünleri			
	Doğa Koruma Alanları			

Uyumlu		Kısmen Uyumlu		Uyumsuz	

Büyükada ve Sedef Adası'nda bulunan arkeolojik sit alanı yerleşik alan içerisinde bulunduğundan yukarıdaki tabloda "Yerleşik Alan İçindeki Arkeolojik Alanlar" uyum ilişkisi dikkate alınmıştır.

Bu matrislerin mekânsal gösterimleri aşağıda detaylı olarak verilmiştir.

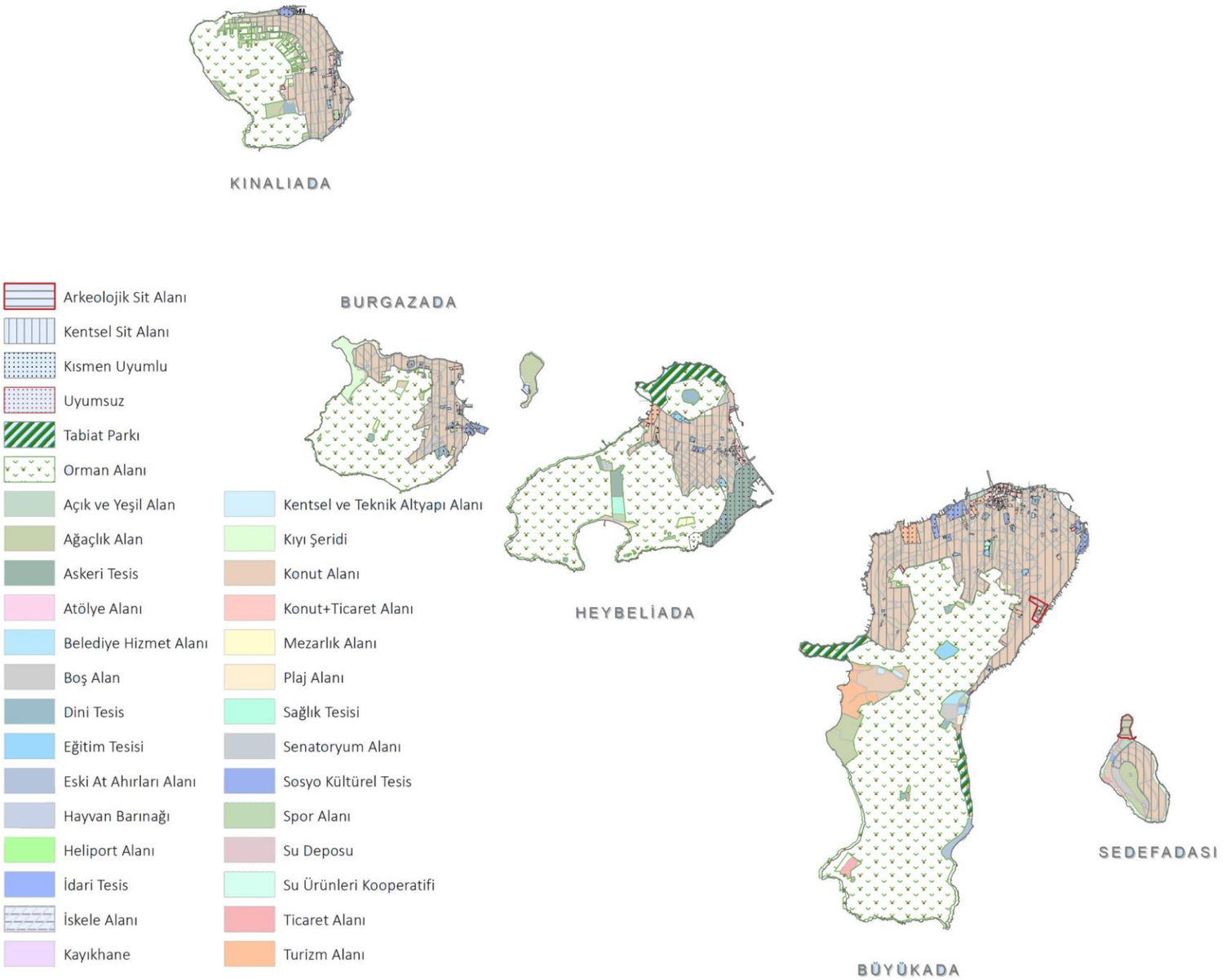

Şekil 458. Adalar Arazi Kullanımın Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanları (Yerleşim Alanı İçi ve Dışı) ile Uyumu
(Not: KANİP, 2021 ve ÇDP'nin Kıyı Alanlarına İlişkin Yaklaşımının Mekâna Yansıtılması, 2013 verilerinden elde edilmiştir.)

Yüzölçümü 1100 hektar olan Adalar ilçesinin, %33,04'ü (363,30 hektar) kentsel sit alanı, %0,36'sı (3,95 hektar) arkeolojik sit alanından oluşmaktadır. Tablo 113'te belirlenmiş olan fonksiyonlardan mevcut arazi kullanım durumunda da bulunan aynı fonksiyonlar belirlenerek uyum durumu tanımlamaları mevcut durum için aynen kullanılmıştır.

Kentsel sit alanında "çalışma" ve "rekreasyon" gruplarında bulunan mevcut arazi kullanım fonksiyonlarının %53,77'si "kısmen uyumlu", %0,75'ini oluşturan teknik altyapı alanı ise "uyumsuz" olarak tanımlanmıştır. Arkeolojik sit alanında yer alan mevcut arazi kullanım fonksiyonlarının (konut ve turizm alanları) %21,77'si "kısmen uyumlu", (ticaret ve spor alanları) %0,14'ü "uyumsuz" olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 114. Adalar Arazi Kullanımın Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanları ile Uyumu ((İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021); (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013))

	Arkeolojik Sit Alanı			Kentsel Sit Alanı		
Arazi Kullanım	Uyum Durumu	Alan (ha)	Oran (%)	Uyum Durumu	Alan (ha)	Oran (%)
İskele	Kısmen Uyumlu	-	-	*	-	-
Konut	Kısmen Uyumlu	0,63	15,95%	*	-	-
Ticaret	Uyumsuz	0,04	1,01%	Kısmen Uyumlu	1,83	0,50%
Konut + Ticaret	Uyumsuz	-	-	Kısmen Uyumlu	7,18	1,98%
Atölye Alanı	Uyumsuz	-	-	Kısmen Uyumlu	0,05	0,01%
Askeri Tesis	Uyumsuz	-	-	Kısmen Uyumlu	15,95	4,39%
Belediye Hizmet Alanı	Uyumsuz	-	-	Kısmen Uyumlu	0,19	0,05%
Dini Tesis	Uyumsuz	-	-	Kısmen Uyumlu	4,16	1,15%
Eğitim Tesisi	Uyumsuz	-	-	Kısmen Uyumlu	2,96	0,81%
İdari Tesisi	Uyumsuz	-	-	Kısmen Uyumlu	3,07	0,85%
Sağlık Tesisi	Uyumsuz	-	-	Kısmen Uyumlu	0,63	0,17%
Sanatoryum Alanı	Uyumsuz	-	-	Kısmen Uyumlu	-	-
Sosyo Kültürel Tesis	Uyumsuz	-	-	Kısmen Uyumlu	8,74	2,41%
Turizm	Kısmen Uyumlu	0,23	5,82%	Kısmen Uyumlu	7,85	2,16%
Açık ve Yeşil Alanlar	Kısmen Uyumlu	-	-	*	-	-
Spor Alanları	Uyumsuz	0,14	3,54%	Kısmen Uyumlu	1,16	0,32%
Tabiat Parkı	Uyumlu	-	-	Uyumlu	-	-
Su Ürünleri Kooperatifi	Uyumsuz	-	-	Uyumsuz	0,24	0,07%
Kentsel ve Teknik Altyapı	Uyumsuz	-	-	Uyumsuz	0,51	0,14%
Sit Alanı İçerisindeki Diğer Alanlar		2,91			308,78	
Sit Alan Toplamı		3,95	100.00%		363,30	100,00%

* "Kullanımlar ve Kültürel Miras ilişkisi, Uyum-Uyumsuzluk" tablosunda değerlendirmeye alınmamıştır.

Kınalıada

Kınalıada kentsel sit alanı içerisinde “çalışma” ve “rekreasyon” gruplarında bulunan mevcut arazi kullanım fonksiyonlarından %1,35’i “kısmen uyumlu”, %0,03’ünü oluşturan kentsel ve teknik altyapı alanları “uyumsuz” olarak değerlendirilmiştir. Kınalıada’da arkeolojik sit alanı bulunmamaktadır.

Tablo 115. Kınalıada Arazi Kullanımın Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanları ile Uyumu ((İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021); (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013))

	Kentsel Sit Alanı		
Arazi Kullanım	Uyum Durumu	Alan (ha)	Oran (%)
İskele	*	-	-
Konut	*	-	-
Ticaret	Kısmen Uyumlu	0,29	0,08%
Konut + Ticaret	Kısmen Uyumlu	1,42	0,39%
Atölye Alanı	Kısmen Uyumlu	-	-
Askeri Tesis	Kısmen Uyumlu	-	-
Belediye Hizmet Alanı	Kısmen Uyumlu	-	-
Dini Tesis	Kısmen Uyumlu	0,34	0,09%
Eğitim Tesisi	Kısmen Uyumlu	0,22	0,06%
İdari Tesisi	Kısmen Uyumlu	0,32	0,09%
Sağlık Tesisi	Kısmen Uyumlu	0,02	0,01%
Sanatoryum Alanı	Kısmen Uyumlu	-	-
Sosyo Kültürel Tesis	Kısmen Uyumlu	1,45	0,40%
Turizm	Kısmen Uyumlu	0,09	0,02%
Açık ve Yeşil Alanlar	*	-	-
Spor Alanları	Kısmen Uyumlu	0,75	0,21%
Tabiat Parkı	Uyumlu	-	-
Su Ürünleri Kooperatifi	Uyumsuz	-	-
Kentsel ve Teknik Altyapı	Uyumsuz	0,11	0,03%
Sit Alanı İçerisindeki Diğer Alanlar		358,29	
Sit Alan Toplamı		363,30	100,00%

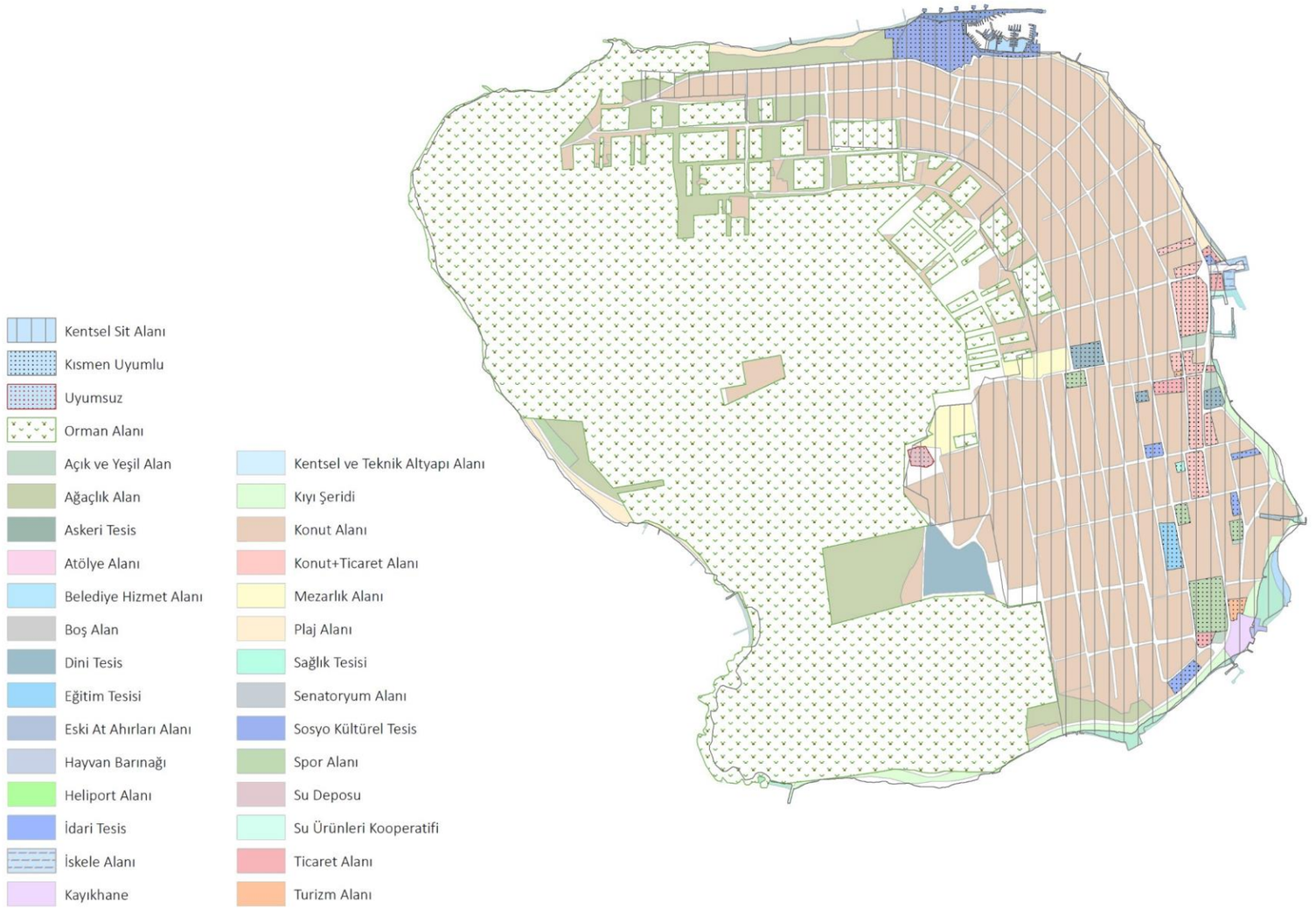

Şekil 459. Kınalıada Arazi Kullanımın Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanları ile Uyumu
(Not: KANİP, 2021 ve ÇDP'nin Kıyı Alanlarına İlişkin Yaklaşımının Mekâna Yansıtılması, 2013 verilerinden elde edilmiştir.)

Burgazada

Burgazada kentsel sit alanı içerisinde “çalışma” ve “rekreasyon” gruplarında bulunan mevcut arazi kullanım fonksiyonlarından %1,32’si “kısmen uyumlu” olarak değerlendirilmiştir. Burgazada’da arkeolojik sit alanı bulunmamaktadır.

Tablo 116. Burgazada Arazi Kullanımın Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanları ile Uyumu ((İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021); (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013))

	Kentsel Sit Alanı		
Arazi Kullanım	Uyum Durumu	Alan (ha)	Oran (%)
İskele	*	-	-
Konut	*	-	-
Ticaret	Kısmen Uyumlu	0,30	0,08%
Konut + Ticaret	Kısmen Uyumlu	0,38	0,10%
Atölye Alanı	Kısmen Uyumlu	-	-
Askeri Tesis	Kısmen Uyumlu	-	-
Belediye Hizmet Alanı	Kısmen Uyumlu	-	-
Dini Tesis	Kısmen Uyumlu	1,37	0,38%
Eğitim Tesisi	Kısmen Uyumlu	0,07	0,02%
İdari Tesisi	Kısmen Uyumlu	0,20	0,06%
Sağlık Tesisi	Kısmen Uyumlu	0,10	0,03%
Sanatoryum Alanı	Kısmen Uyumlu	-	-
Sosyo Kültürel Tesis	Kısmen Uyumlu	1,76	0,48%
Turizm	Kısmen Uyumlu	0,40	0,11%
Açık ve Yeşil Alanlar	*	-	-
Spor Alanları	Kısmen Uyumlu	0,21	0,06%
Tabiat Parkı	Uyumlu	-	-
Su Ürünleri Kooperatifi	Uyumsuz	-	-
Kentsel ve Teknik Altyapı	Uyumsuz	-	-
Sit Alanı İçerisindeki Diğer Alanlar		358,51	
Sit Alan Toplamı		363,30	100,00%

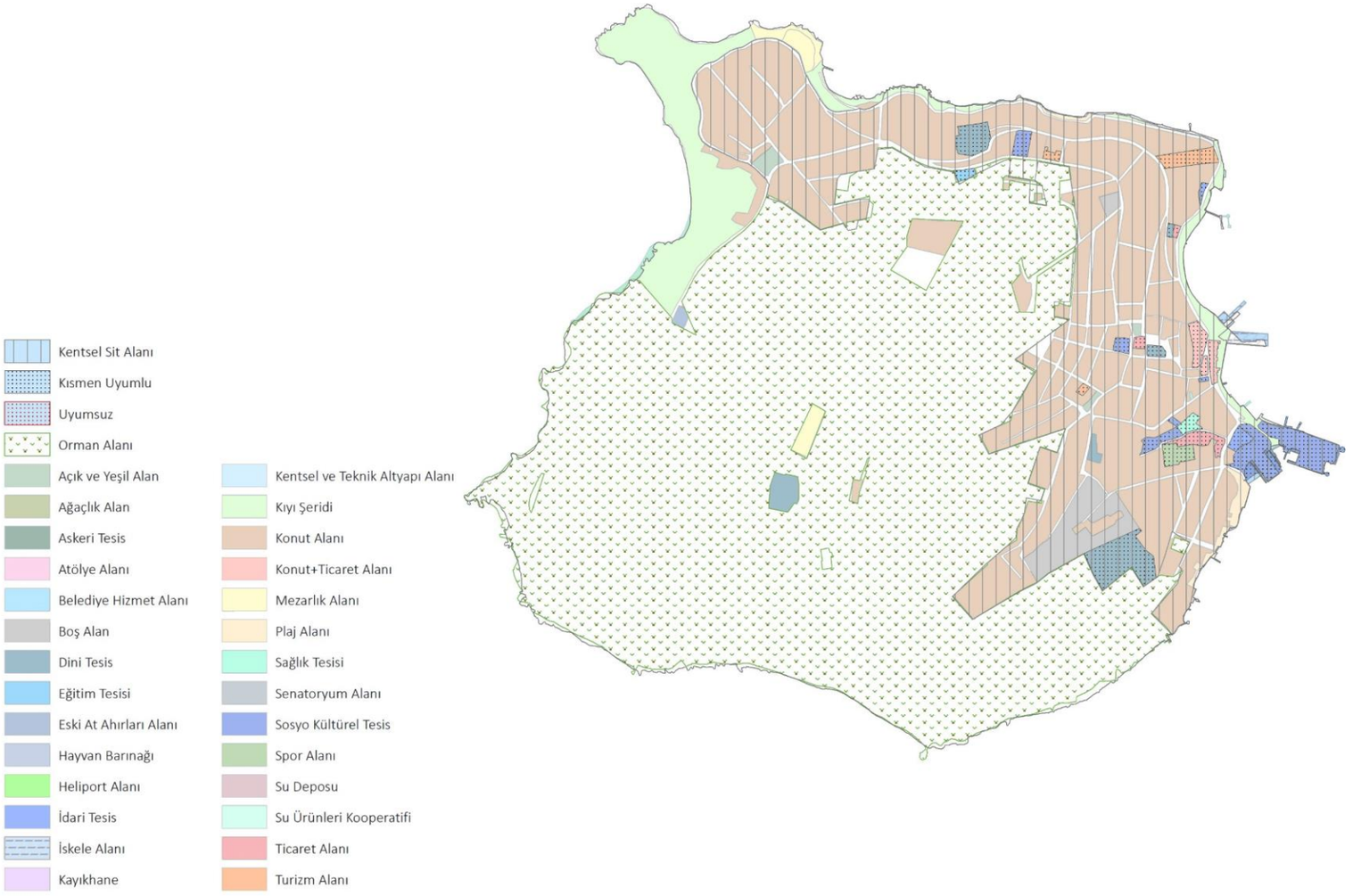

Şekil 460. Burgazada Arazi Kullanımın Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanları ile Uyumu
(Not: KANİP, 2021 ve ÇDP'nin Kıyı Alanlarına İlişkin Yaklaşımının Mekâna Yansıtılması, 2013 verilerinden elde edilmiştir.)

Heybeliada

Heybeliada kentsel sit alanı içerisinde “çalışma” ve “rekreasyon” gruplarında bulunan mevcut arazi kullanım fonksiyonlarından %6,43’ü “kısmen uyumlu”, %0,03’ünü oluşturan kentsel ve teknik altyapı alanları “uyumsuz” olarak değerlendirilmiştir. Heybeliada’da arkeolojik sit alanı bulunmamaktadır.

Tablo 117. Heybeliada Arazi Kullanımın Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanları ile Uyumu ((İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021); (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013))

	Kentsel Sit Alanı		
Arazi Kullanım	Uyum Durumu	Alan (ha)	Oran (%)
İskele	*	-	-
Konut	*	-	-
Ticaret	Kısmen Uyumlu	-	-
Konut + Ticaret	Kısmen Uyumlu	1,73	0,48%
Atölye Alanı	Kısmen Uyumlu	-	-
Askeri Tesis	Kısmen Uyumlu	15,93	4,38%
Belediye Hizmet Alanı	Kısmen Uyumlu	-	-
Dini Tesis	Kısmen Uyumlu	1.00	0,28%
Eğitim Tesisi	Kısmen Uyumlu	1.69	0,47%
İdari Tesisi	Kısmen Uyumlu	0.68	0,19%
Sağlık Tesisi	Kısmen Uyumlu	0,01	0,003%
Sanatoryum Alanı	Kısmen Uyumlu	-	-
Sosyo Kültürel Tesis	Kısmen Uyumlu	0,25	0,07%
Turizm	Kısmen Uyumlu	2,00	0,55%
Açık ve Yeşil Alanlar	*	-	-
Spor Alanları	Kısmen Uyumlu	0,06	0,02%
Tabiat Parkı	Uyumlu	-	-
Su Ürünleri Kooperatifi	Uyumsuz	0,27	0,07%
Kentsel ve Teknik Altyapı	Uyumsuz	0,10	0,03%
Sit Alanı İçerisindeki Diğer Alanlar		339,58	
Sit Alan Toplamı		363,30	100,00%

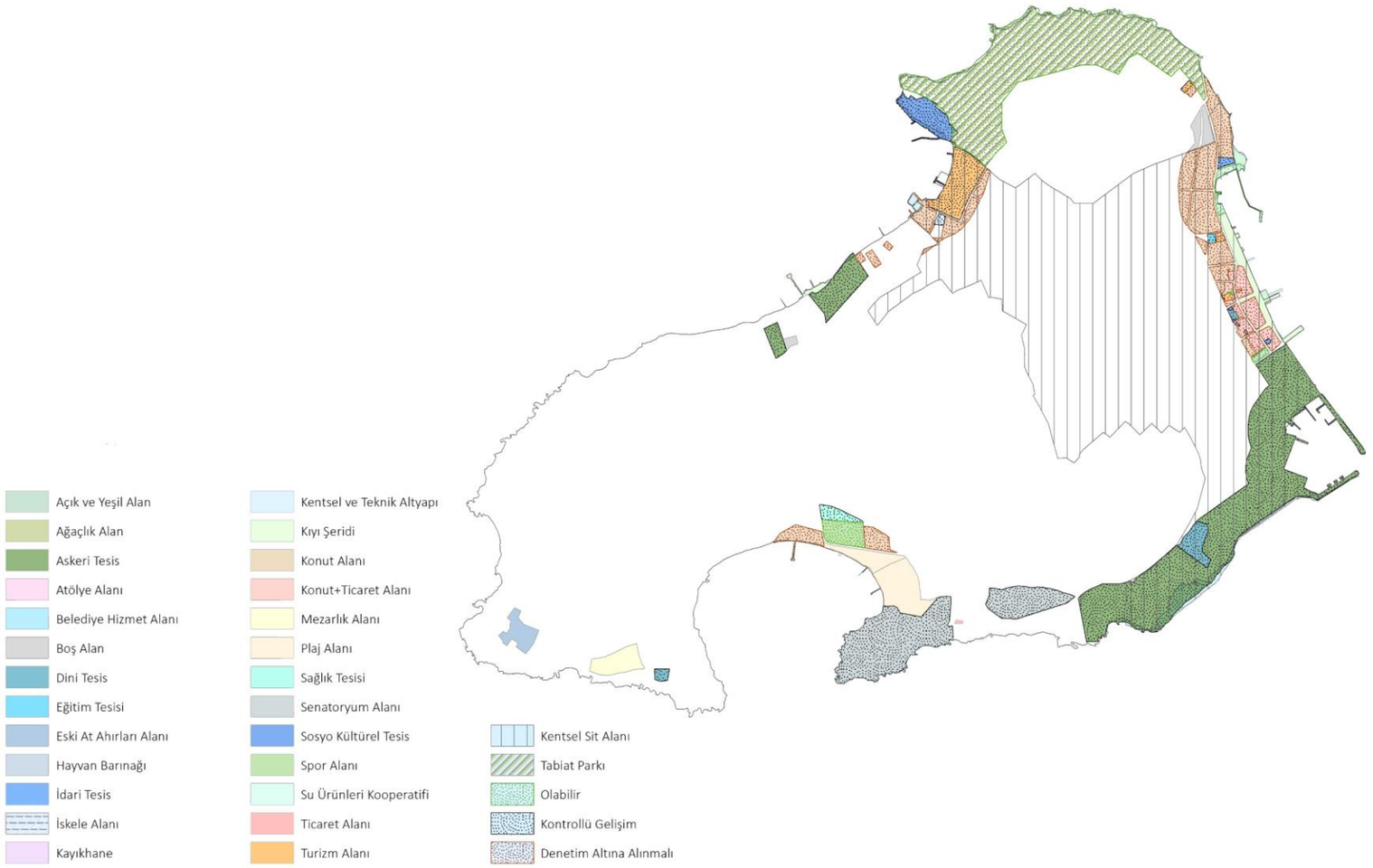

Şekil 461. Heybeliada Arazi Kullanımın Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanları ile Uyumu
(Not: KANİP, 2021 ve ÇDP'nin Kıyı Alanlarına İlişkin Yaklaşımının Mekâna Yansıtılması, 2013, verilerinden elde edilmiştir.)

Büyükada

Büyükada'da bulunan arkeolojik sit alanı içerisinde yer alan mevcut arazi kullanım fonksiyonlarından (konut ve turizm alanları) %0,76'sı "kısmen uyumlu" (spor alanları) %3,54'ü "uyumsuz" olarak değerlendirilmiştir. Kentsel sit alanı içerisinde "çalışma" ve "rekreasyon" gruplarında bulunan mevcut arazi kullanım fonksiyonlarından %5,67'si "kısmen uyumlu", %0,08'ini oluşturan kentsel ve teknik altyapı alanları "uyumsuz" olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 118. Büyükada Arazi Kullanımın Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanları ile Uyumu ((İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021); (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013))

	Arkeolojik Sit Alanı			Kentsel Sit Alanı		
Arazi Kullanım	Uyum Durumu	Alan (ha)	Oran (%)	Uyum Durumu	Alan (ha)	Oran (%)
İskele	Kısmen Uyumlu	-	-	*	-	-
Konut	Kısmen Uyumlu	0,59	14,94%	*	-	-
Ticaret	Uyumsuz	-	-	Kısmen Uyumlu	1,22	0,34%
Konut + Ticaret	Uyumsuz	-	-	Kısmen Uyumlu	3,64	1,00%
Atölye Alanı	Uyumsuz	-	-	Kısmen Uyumlu	0,05	0,01%
Askeri Tesis	Uyumsuz	-	-	Kısmen Uyumlu	0,01	0,003%
Belediye Hizmet Alanı	Uyumsuz	-	-	Kısmen Uyumlu	0,19	0,05%
Dini Tesis	Uyumsuz	-	-	Kısmen Uyumlu	1,44	0,40%
Eğitim Tesisi	Uyumsuz	-	-	Kısmen Uyumlu	0,97	0,27%
İdari Tesisi	Uyumsuz	-	-	Kısmen Uyumlu	1,87	0,51%
Sağlık Tesisi	Uyumsuz	-	-	Kısmen Uyumlu	0,49	0,13%
Sanatoryum Alanı	Uyumsuz	-	-	Kısmen Uyumlu	-	-
Sosyo Kültürel Tesis	Uyumsuz	-	-	Kısmen Uyumlu	5,26	1,45%
Turizm	Kısmen Uyumlu	0,23	5,82%	Kısmen Uyumlu	5,34	1,47%
Açık ve Yeşil Alanlar	Kısmen Uyumlu	-	-	*	-	-
Spor Alanları	Uyumsuz	0,14	3,54%	Kısmen Uyumlu	0,13	0,04%
Tabiat Parkı	Uyumlu	-	-	Uyumlu	-	-
Su Ürünleri Kooperatifi	Uyumsuz	-	-	Uyumsuz	-	-
Kentsel ve Teknik Altyapı	Uyumsuz	-	-	Uyumsuz	0,29	0,08%
Sit Alanı İçerisindeki Diğer Alanlar		2,99			342,40	
Sit Alan Toplamı		3,95	100,00%		363,30	100,00%

* "Kullanımlar ve Kültürel Miras ilişkisi, Uyum-Uyumsuzluk" tablosunda değerlendirmeye alınmamıştır.

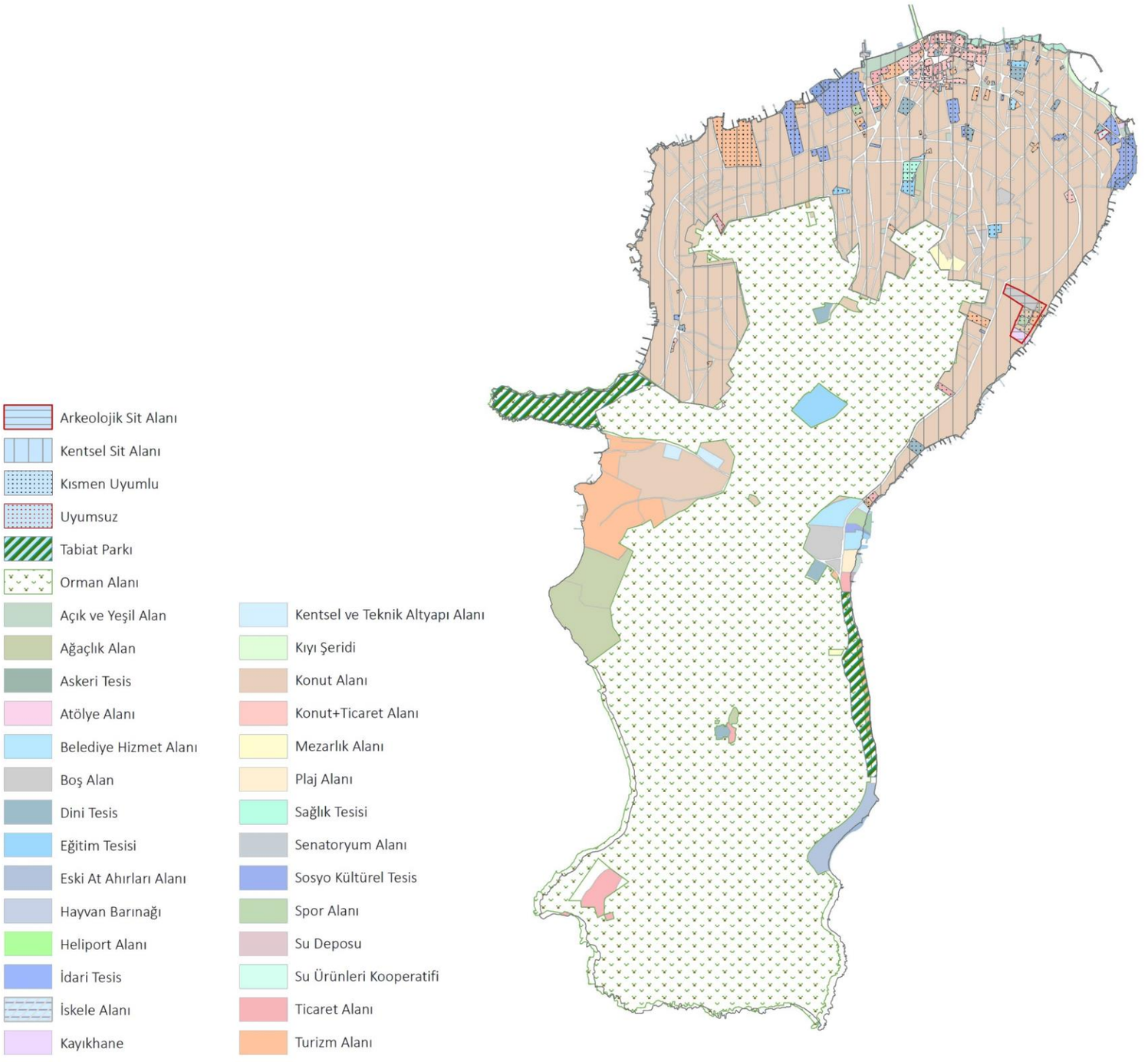

Şekil 462. Büyükada Arazi Kullanımın Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanları ile Uyumu
(Not: KANİP, 2021 ve ÇDP'nin Kıyı Alanlarına İlişkin Yaklaşımının Mekâna Yansıtılması, 2013 verilerinden elde edilmiştir.)

Sedef Adası

Sedef Adası'nda bulunan arkeolojik sit alanı içerisinde yer alan mevcut arazi kullanım fonksiyonlarından (konut alanları) %1,01'i "kısmen uyumlu" (ticaret alanları) %1,01'i "uyumsuz" olarak değerlendirilmiştir. Sedef Adası'nda kentsel sit alanı bulunmamaktadır.

Tablo 119. Sedef Adası Arazi Kullanımın Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanları ile Uyumu ((İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021); (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013))

		Arkeolojik Sit Alanı	
Arazi Kullanım	Uyum Durumu	Alan (ha)	Oran (%)
İskele	Kısmen Uyumlu	-	-
Konut	Kısmen Uyumlu	0,04	1,01%
Ticaret	Uyumsuz	0,04	1,01%
Konut + Ticaret	Uyumsuz	-	-
Atölye Alanı	Uyumsuz	-	-
Askeri Tesis	Uyumsuz	-	-
Belediye Hizmet Alanı	Uyumsuz	-	-
Dini Tesis	Uyumsuz	-	-
Eğitim Tesisi	Uyumsuz	-	-
İdari Tesisi	Uyumsuz	-	-
Sağlık Tesisi	Uyumsuz	-	-
Sanatoryum Alanı	Uyumsuz	-	-
Sosyo Kültürel Tesis	Uyumsuz	-	-
Turizm	Kısmen Uyumlu	-	-
Açık ve Yeşil Alanlar	Kısmen Uyumlu	-	-
Spor Alanları	Uyumsuz	-	-
Tabiat Parkı	Uyumlu	-	-
Su Ürünleri Kooperatifi	Uyumsuz	-	-
Kentsel ve Teknik Altyapı	Uyumsuz	-	-
Sit Alanı İçerisindeki Diğer Alanlar		3,87	
Sit Alan Toplamı		3,95	100,00%

Şekil 463. Sedef Adası Arazi Kullanımın Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanları ile Uyumu
(Not: KANİP, 2021 ve ÇDP'nin Kıyı Alanlarına İlişkin Yaklaşımının Mekâna Yansıtılması, 2013 verilerinden elde edilmiştir.)

Mevcut Kıyı Kullanımlarının Kıyıya Bağımlı İşlevler Açısından Değerlendirilmesi

Referans alınan "İstanbul Çevre Düzeni Planı'nın Kıyı Alanlarına İlişkin Yaklaşımının Mekâna Yansıtılmasına Yönelik Araştırma, Değerlendirme ve Model Geliştirme İşi" kapsamında: Aşağıdaki tabloda kültürel miras değerlerinin kıyıya bağımlı kullanımlardan kaynaklanan olumsuz etkilerinin bertaraf edilmesi ve ileriye yönelik olarak ne tür kullanımların alt bölgede yer alabileceğinin belirlenmesi amacı ile oluşturulmuştur. "Olabilir", "kontrollü gelişim", "denetim altına alınmalı" ve kesinlikle olamaz" kriterleri ile değerlendirme yapılmıştır. Kavramsal değerlendirme alt bölgelerdeki somut tanımlamaların ilişkisi; "uyumlu" olarak tanımlanan kullanım olabilir, "kısmen uyumlu" tanımı "kontrollü gelişim ve denetim altına alınmalı", "uyumsuz ise denetim altına alınmalı" ve "kesinlikle olmamalı" şeklindedir. Denetim altına alınmalı kararı, kısmen uyumlu olarak tanımlanmış alan kullanımının kültürel mirasa etkisinin mevcutta tespit edildiği durumlar ve uyumsuz olarak tanımlanmış kullanımın mevcutta var olup yeni gelişim ve oluşumların engellenmesinin gerekli olduğu durumların her ikisi için de kullanılmıştır. Adalar'ın tamamı kentsel ve doğal sit alanıdır. Adalar İstanbul'da denize dayalı yaşam kültürünün en yoğun olarak var olduğu bölgedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde Adalar'ın tamamı kıyı alanı olarak ele alınmaktadır. Bu nedenle Adalar genelinde sadece denize dayalı kıyı yapıları dışındaki tüm kullanımlar kesinlikle olmaz başlığı altında değerlendirilmiştir (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013).

Tablo 120. Mevcut Kıyı Kullanımlarının Kıyıya Bağımlı İşlevler Açısından Değerlendirilmesi (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013).

		Adalar Kıyı Şeridi
Deniz Yapıları	İskele (vapur, deniz otobüsü, vb.)	
Barınma	Konut	
Çalışma	Ticaret Yapıları (AVMler, mağazalar vb.)	
	Kamusal Hizmet Yapıları (eğitim, askeri alan vb.)	
	Turizm yapıları (konaklama, günübirlik turizm vb.)	
Rekreasyon	Açık alanlar	
	Spor alanları	
	Gezinti ve dinlenme alanları	
	Teknik Alt Yapıya ait tesisler	
	Deniz ürünleri	
	Doğa Koruma Alanları	

Olabilir | Kontrollü gelişim | Denetim altına alınmalı

Adalar İlçesinin mevcut durumdaki yapılı ve doğal çevresi ile ilişkisinin tespit edilmesi amacıyla yukarıdaki tabloda belirlenen sınıflamalar ve alt başlıklar, kıyı kenar çizgisinden karaya doğru 100 metre alan içinde bulunan sahil şeridi alanını kapsayacak şekilde mevcut arazi kullanım durumuna uyumlu bir biçimde eşleştirilerek ele alınmıştır. Adalar İlçesinde AVM gibi büyük ticari fonksiyonlar yer almadığından mevcut ticari birimler "denetim altına alınmalı" başlığı altında değerlendirilmiştir. Referans alınan çalışmada "kesinlikle olamaz" kriterine karşılık gelen sınıflamalar Adalar ilçesinin mevcut arazi kullanım durumunda bulunmadığından bu kriter de değerlendirme kapsamında yer almamaktadır.

Aşağıdaki tabloda kıyı alanı mevcut arazi kullanım durumuna göre gruplamalar ve alan büyüklükleri yer almaktadır. Gruplamaların alt başlıklarında yer alan sınıflamalar dışında kalan kullanımlar "Diğer Alanlar" olarak gruplanmıştır.

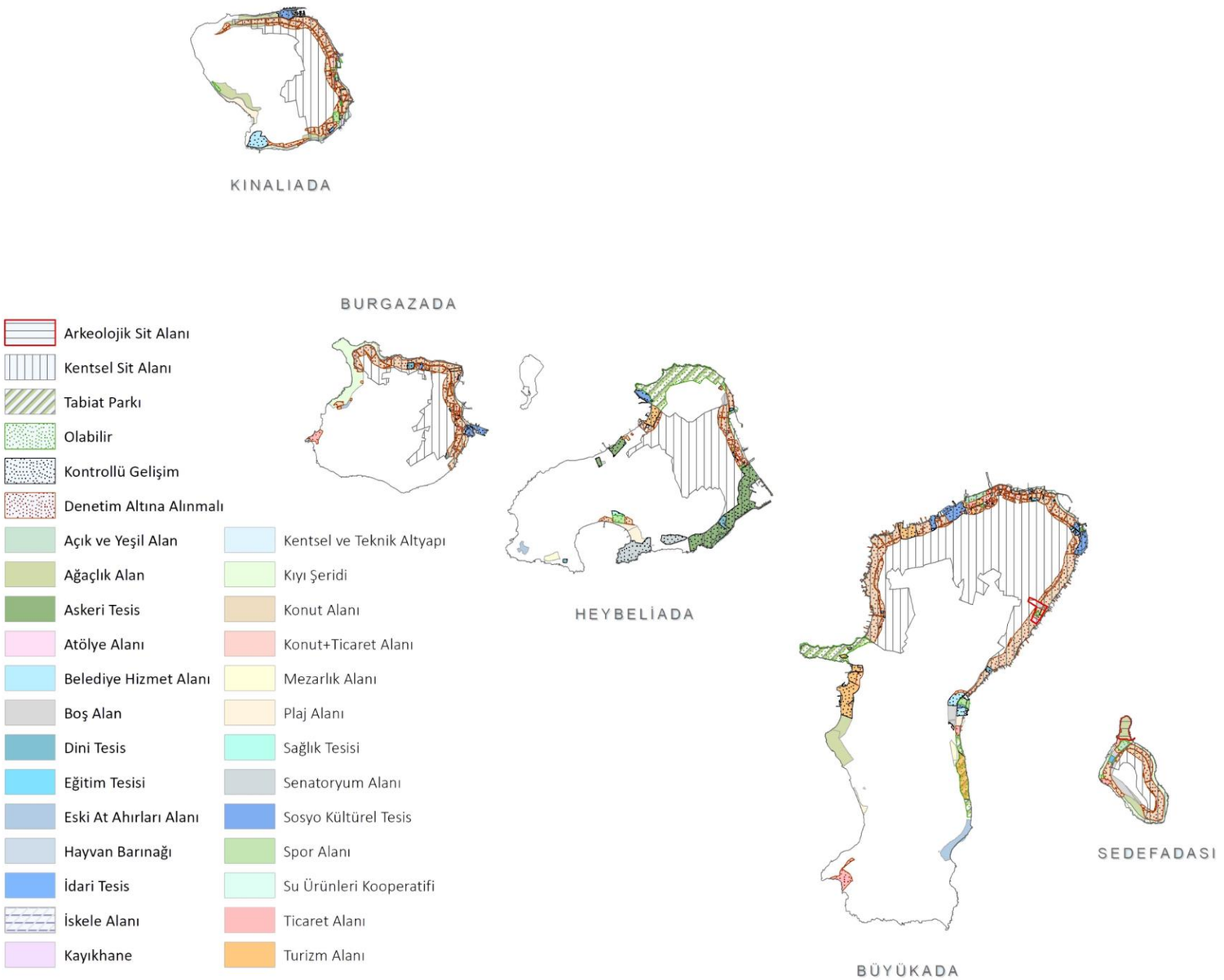

Şekil 464. Kıyı Kullanımının Kıyıya Bağımlı İşlevlerle Uyumu
(Not: KANİP, 2021 ve ÇDP'nin Kıyı Alanlarına İlişkin Yaklaşımının Mekâna Yansıtılması, 2013 verilerinden elde edilmiştir.)

Adalar İlçesi kıyı kenar çizgisinden karaya doğru 100 metre alan içinde bulunan arazi kullanım fonksiyonlarının %81,14'ünü oluşturan "barınma" alanları "denetim altına alınmalı" lejantında, %25,71'ini oluşturan "çalışma" alanlarının %4,46'sı "denetim altına alınmalı" lejantında, %21,25'i "kontrollü gelişim" lejantında bulunmaktadır. Arazi kullanım fonksiyonlarının %1,91'ini oluşturan "rekreasyon" alanları ile tabiat parkı (%17,13), su ürünleri kooperatifi (%0,18) "olabilir" lejantında, kentsel ve teknik altyapı alanı (%0,13) "kontrollü gelişim" lejantında yer almaktadır.

Tablo 121. Adalar Mevcut Kıyı Kullanımının Kıyıya Bağımlı İşlevlerle Uyumu ((İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021); (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013))

	Kıyı Arazi Kullanım (100 m)	Matris	Alan (ha)	Oran (%)
Barınma	Konut	Denetim Altına Alınmalı	81,14	33,38%
Çalışma	Ticaret	Denetim Altına Alınmalı	5,18	2,13%
	Konut + Ticaret		5,66	2,33%
	Atölye Alanı		0,003	0,001%
	Askeri Tesis	Kontrollü Gelişim	14,47	5,95%
	Belediye Hizmet Alanı		3,86	1,59%
	Dini Tesis		1,93	0,79%
	Eğitim Tesisi		0,24	0,10%
	İdari Tesisi		1,65	0,68%
	Sağlık Tesisi		0,43	0,18%
	Sanatoryum Alanı		5,79	2,38%
	Sosyo Kültürel Tesis		8,98	3,69%
	Turizm		14,31	5,89%
Rekreasyon	Açık ve Yeşil Alanlar	Olabilir	2,28	0,94%
	Spor Alanları		2,37	0,98%
	Tabiat Parkı		41,64	17,13%
	Su Ürünleri Kooperatifi		0,44	0,18%
	Kentsel ve Teknik Altyapı	Kontrollü Gelişim	0,32	0,13%
	Diğer Alanlar		52,37	21,55%
	Toplam	-	243,06	100,00 %

Kınalıada

Kınalıada kıyı kenar çizgisinden karaya doğru 100 metre alan içinde bulunan arazi kullanım fonksiyonlarının %44,02'sini oluşturan "barınma" alanları "denetim altına alınmalı" lejantında, %17,38'ini oluşturan "çalışma" alanlarının %4,79'u "denetim altına alınmalı" lejantında, %12,59'u "kontrollü gelişim" lejantında bulunmaktadır. Arazi kullanım fonksiyonlarının %3,04'ünü oluşturan "rekreasyon" alanları ile su ürünleri kooperatifi (%0,54) "olabilir" lejantında yer almaktadır.

Tablo 122. Kınalıada Mevcut Kıyı Kullanımının Kıyıya Bağımlı İşlevlerle Uyumu ((İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021); (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013))

Gruplar	Kıyı Arazi Kullanım (100 m)	Matris	Alan (ha)	Oran (%)
Barınma	Konut	Denetim Altına Alınmalı	13,88	44,02%
Çalışma	Ticaret	Denetim Altına Alınmalı	0,29	0,92%
	Konut + Ticaret		1,22	3,87%
	Atölye Alanı		-	-
	Askeri Tesis	Kontrollü Gelişim	-	-
	Belediye Hizmet Alanı		2,08	6,60%
	Dini Tesis		0,1	0,32%
	Eğitim Tesisi		-	-
	İdari Tesisi		0,25	0,79%
	Sağlık Tesisi		-	-
	Sanatoryum Alanı		-	-
	Sosyo Kültürel Tesis		1,45	4,60%
	Turizm		0,09	0,29%
Rekreasyon	Açık ve Yeşil Alanlar	Olabilir	0,19	0,60%
	Spor Alanları		0,77	2,44%
	Tabiat Parkı		-	-
	Su Ürünleri Kooperatifi		0,17	0,54%
	Kentsel ve Teknik Altyapı	Kontrollü Gelişim	-	-
	Diğer Alanlar		11,04	35,01%
	Toplam	-	31,53	100,00 %

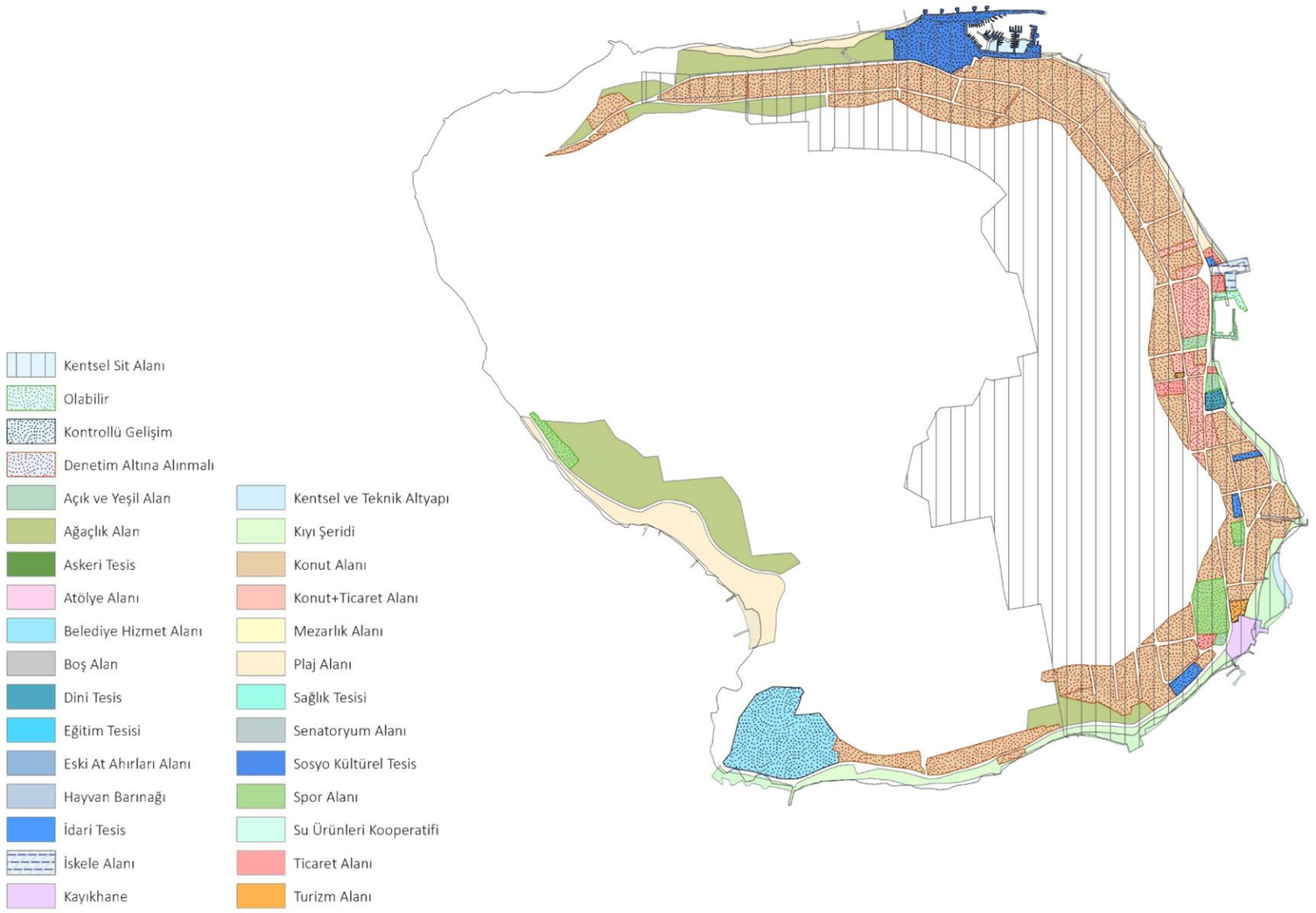

Şekil 465. Kınalıada Kıyı Kullanımının Kıyıya Bağımlı İşlevlerle Uyumu
(Not: KANİP, 2021 ve ÇDP'nin Kıyı Alanlarına İlişkin Yaklaşımının Mekâna Yansıtılması, 2013 verilerinden elde edilmiştir.)

Burgazada

Burgazada kıyı kenar çizgisinden karaya doğru 100 metre alan içinde bulunan arazi kullanım fonksiyonlarının %52,95'ini oluşturan "barınma" alanları "denetim altına alınmalı" lejantında, %13,81'ini oluşturan "çalışma" alanlarının %4,71'i "denetim altına alınmalı" lejantında, %9,10'u "kontrollü gelişim" lejantında bulunmaktadır. Arazi kullanım fonksiyonlarının %0,10'ununu oluşturan "rekreasyon" alanları "olabilir" lejantında yer almaktadır.

Tablo 123. Burgazada Mevcut Kıyı Kullanımının Kıyıya Bağımlı İşlevlerle Uyumu ((İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021); (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013))

Gruplar	Kıyı Arazi Kullanım (100 m)	Matris	Alan (ha)	Oran (%)
Barınma	Konut	Denetim Altına Alınmalı	15,53	52,95%
Çalışma	Ticaret	Denetim Altına Alınmalı	1,00	3,41%
	Konut + Ticaret		0,38	1,30%
	Atölye Alanı		-	-
	Askeri Tesis	Kontrollü Gelişim	-	-
	Belediye Hizmet Alanı		-	-
	Dini Tesis		0,54	1,84%
	Eğitim Tesisi		-	-
	İdari Tesisi		0,17	0,58%
	Sağlık Tesisi		0,07	0,24%
	Sanatoryum Alanı		-	-
	Sosyo Kültürel Tesis		1,52	5,18%
	Turizm		0,37	1,26%
Rekreasyon	Açık ve Yeşil Alanlar	Olabilir	-	-
	Spor Alanları		0,03	0,10%
	Tabiat Parkı		-	-
	Su Ürünleri Kooperatifi		-	-
	Kentsel ve Teknik Altyapı	Kontrollü Gelişim	-	-
	Diğer Alanlar		9,72	33,14%
	Toplam	-	29,33	100,00 %

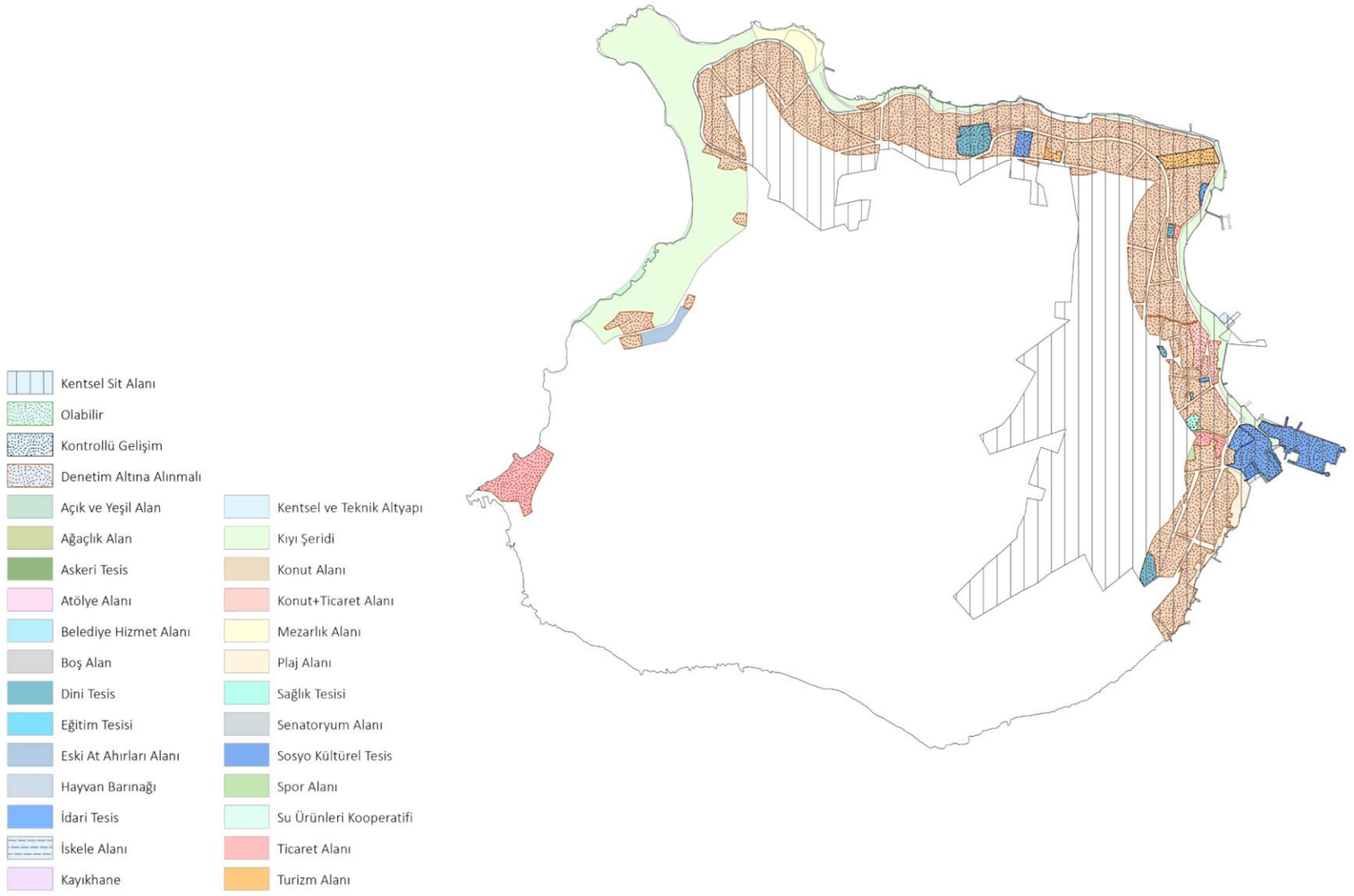

Şekil 466. Burgazada Kıyı Kullanımının Kıyıya Bağımlı İşlevlerle Uyumu
(Not: KANİP, 2021 ve ÇDP'nin Kıyı Alanlarına İlişkin Yaklaşımının Mekâna Yansıtılması, 2013 verilerinden elde edilmiştir.)

Heybeliada

Heybeliada kıyı kenar çizgisinden karaya doğru 100 metre alan içinde bulunan arazi kullanım fonksiyonlarının %9,49'unu oluşturan "barınma" alanları "denetim altına alınmalı" lejantında, %43,57'sini oluşturan "çalışma" alanlarının %2,20'si "denetim altına alınmalı" lejantında, %41,37'si "kontrollü gelişim" lejantında bulunmaktadır. Arazi kullanım fonksiyonlarının %1,34'ünü oluşturan "rekreasyon" alanları ile tabiat parkı (%36,07), su ürünleri kooperatifi (%0,45) "olabilir" lejantında, kentsel ve teknik altyapı alanı (%0,12) "kontrollü gelişim" lejantında yer almaktadır.

Tablo 124. Heybeliada Mevcut Kıyı Kullanımının Kıyıya Bağımlı İşlevlerle Uyumu ((İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021); (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013))

Gruplar	Kıyı Arazi Kullanım (100 m)	Matris	Alan (ha)	Oran (%)
Barınma	Konut	Denetim Altına Alınmalı	5,74	9,49%
Çalışma	Ticaret	Denetim Altına Alınmalı	0,02	0,03%
	Konut + Ticaret		1,31	2,17%
	Atölye Alanı		-	-
	Askeri Tesis	Kontrollü Gelişim	14,45	23,90%
	Belediye Hizmet Alanı		0,75	1,24%
	Dini Tesis		0,78	1,29%
	Eğitim Tesisi		0,06	0,10%
	İdari Tesisi		0,12	0,20%
	Sağlık Tesisi		0,32	0,53%
	Sanatoryum Alanı		5,79	9,58%
	Sosyo Kültürel Tesis		1,04	1,72%
	Turizm		1,7	2,81%
Rekreasyon	Açık ve Yeşil Alanlar	Olabilir	0,08	0,13%
	Spor Alanları		0,73	1,21%
	Tabiat Parkı		21,81	36,07%
	Su Ürünleri Kooperatifi		0,27	0,45%
	Kentsel ve Teknik Altyapı	Kontrollü Gelişim	0,07	0,12%
	Diğer Alanlar		5,42	8,96%
	Toplam	-	60,46	100,00 %

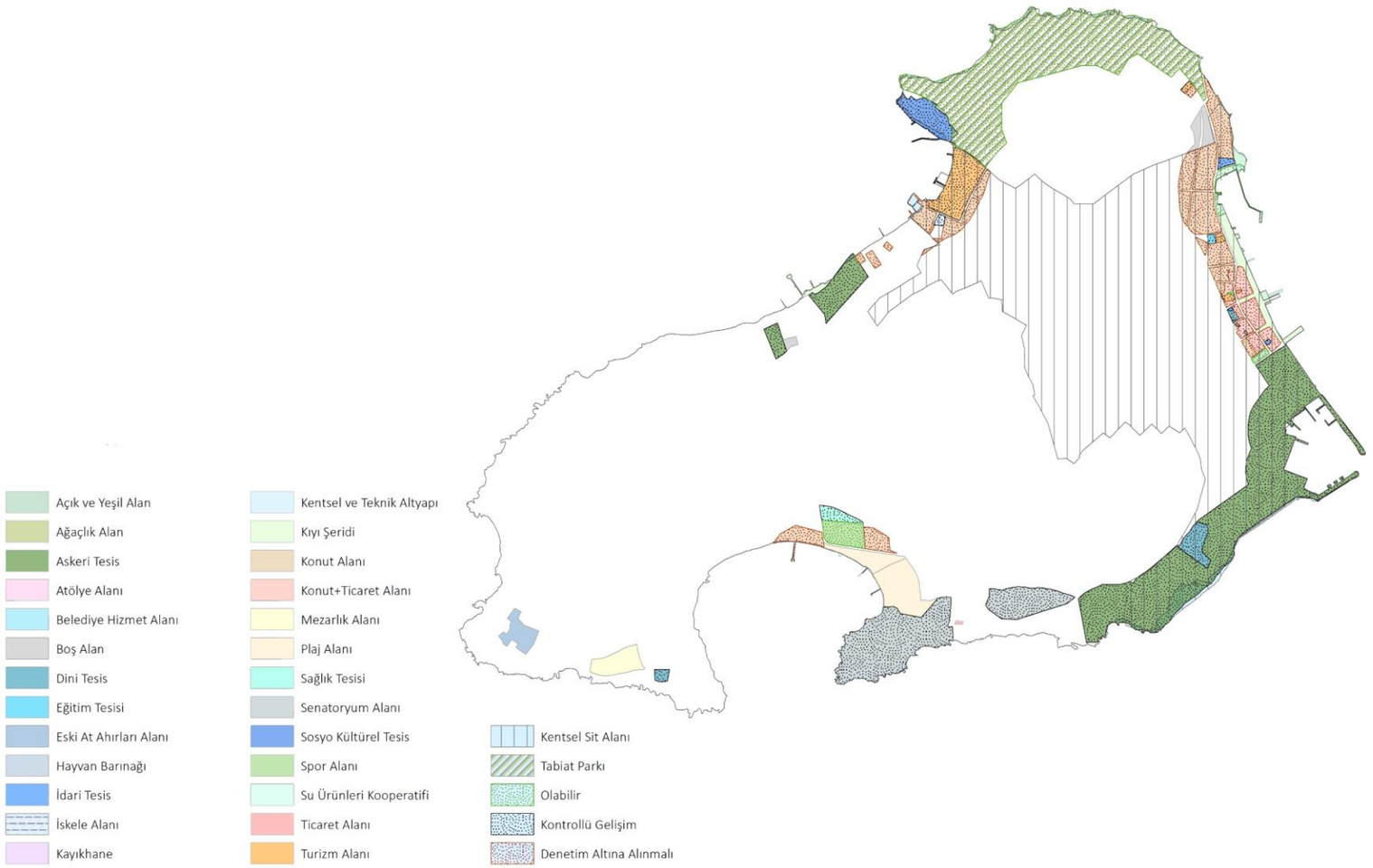

Şekil 467. Heybeliada Kıyı Kullanımının Kıyıya Bağımlı İşlevlerle Uyumu
(Not: KANİP, 2021 ve ÇDP'nin Kıyı Alanlarına İlişkin Yaklaşımının Mekâna Yansıtılması, 2013 verilerinden elde edilmiştir.)

Büyükada

Büyükada kıyı kenar çizgisinden karaya doğru 100 metre alan içinde bulunan arazi kullanım fonksiyonlarının %36,38'ini oluşturan "barınma" alanları "denetim altına alınmalı" lejantında, %26,53'ünü oluşturan "çalışma" alanlarının %5,81'i "denetim altına alınmalı" lejantında, %20,72'si "kontrollü gelişim" lejantında bulunmaktadır. Arazi kullanım fonksiyonlarının %2'sini oluşturan "rekreasyon" alanları ile tabiat parkı (%19,38), su ürünleri kooperatifi (%0,001) "olabilir" lejantında, kentsel ve teknik altyapı alanı (%0,24) "kontrollü gelişim" lejantında yer almaktadır.

Tablo 125. Büyükada Mevcut Kıyı Kullanımının Kıyıya Bağımlı İşlevlerle Uyumu ((İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021); (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013))

Gruplar	Kıyı Arazi Kullanım (100 m)	Matris	Alan (ha)	Oran (%)
Barınma	Konut	Denetim Altına Alınmalı	37,23	36,38%
Çalışma	Ticaret	Denetim Altına Alınmalı	3,19	3,12%
	Konut + Ticaret		2,73	2,67%
	Atölye Alanı		0,03	0,03%
	Askeri Tesis	Kontrollü Gelişim	0,02	0,02%
	Belediye Hizmet Alanı		1,77	1,73%
	Dini Tesis		0,52	0,51%
	Eğitim Tesisi		0,18	0,18%
	İdari Tesisi		0,77	0,75%
	Sağlık Tesisi		0,78	0,76%
	Sanatoryum Alanı		0,05	0,05%
	Sosyo Kültürel Tesis		4,97	4,86%
	Turizm		12,14	11,86%
Rekreasyon	Açık ve Yeşil Alanlar	Olabilir	1,3	1,27%
	Spor Alanları		0,75	0,73%
	Tabiat Parkı		19,83	19,38%
	Su Ürünleri Kooperatifi		0,001	0,001%
	Kentsel ve Teknik Altyapı	Kontrollü Gelişim	0,25	0,24%
	Diğer Alanlar		15,83	15,47%
	Toplam	-	102,34	100,00 %

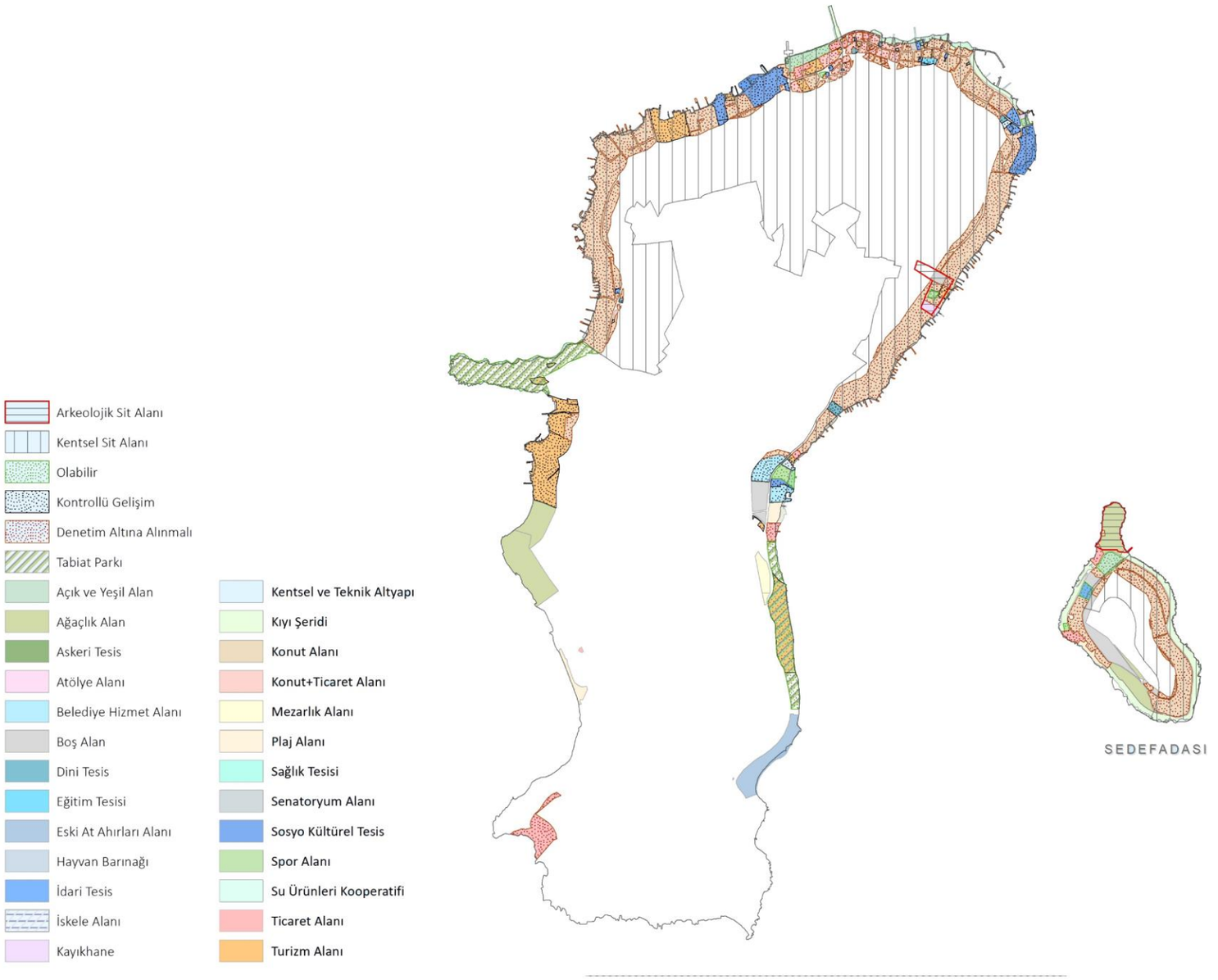

Şekil 468. Büyükada Kıyı Kullanımının Kıyıya Bağımlı İşlevlerle Uyumu
(Not: KANİP, 2021 ve ÇDP'nin Kıyı Alanlarına İlişkin Yaklaşımının Mekâna Yansıtılması, 2013 verilerinden elde edilmiştir.)

Sedef Adası

Sedef Adası kıyı kenar çizgisinden karaya doğru 100 metre alan içinde bulunan arazi kullanım fonksiyonlarının %41,93'ünü oluşturan "barınma" alanları "denetim altına alınmalı" lejantında, %4,74'ünü oluşturan "çalışma" alanlarının %3,21'i "denetim altına alınmalı" lejantında, %1,53'ü "kontrollü gelişim" lejantında bulunmaktadır. Arazi kullanım fonksiyonlarının %3,74'ünü oluşturan "rekreasyon" alanları "olabilir" lejantında yer almaktadır.

Tablo 126. Sedef Adası Mevcut Kıyı Kullanımının Kıyıya Bağımlı İşlevlerle Uyumu ((İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021); (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2013))

Gruplar	Kıyı Arazi Kullanım (100 m)	Matris	Alan (ha)	Oran (%)
Barınma	Konut	Denetim Altına Alınmalı	8,75	41,93%
Çalışma	Ticaret	Denetim Altına Alınmalı	0,67	3,21%
	Konut + Ticaret		-	-
	Atölye Alanı		-	-
	Askeri Tesis	Kontrollü Gelişim	-	-
	Belediye Hizmet Alanı		-	-
	Dini Tesis		-	-
	Eğitim Tesisi		-	-
	İdari Tesisi		0,32	1,53%
	Sağlık Tesisi		-	-
	Sanatoryum Alanı		-	-
	Sosyo Kültürel Tesis		-	-
	Turizm		-	-
Rekreasyon	Açık ve Yeşil Alanlar	Olabilir	0,7	3,35%
	Spor Alanları		0,08	0,38%
	Tabiat Parkı		-	-
	Su Ürünleri Kooperatifi		-	-
	Kentsel ve Teknik Altyapı	Kontrollü Gelişim	-	-
	Diğer Alanlar		10,35	49,59%
	Toplam	-	20,87	100,00 %

Şekil 469. Sedef Adası Kıyı Kullanımının Kıyıya Bağımlı İşlevlerle Uyumu
(Not: KANİP, 2021 ve ÇDP'nin Kıyı Alanlarına İlişkin Yaklaşımının Mekâna Yansıtılması, 2013 verilerinden elde edilmiştir.)

Turizm Arzının ve Yerleşim Dokusunun Doğal Alanlara Baskısı

Turizmin gelişmesiyle beraber doğal çevrede kaynakların dengesiz bir şekilde kullanımı çevre kirliliğine yol açarak ekolojik dengeyi olumsuz etkilemektedir. Doğal çevrenin yanında tarihi ve kültürel kent dokusuna olan ilginin artmasıyla bazı geleneksel yapıların ekonomik getirisi olan işlevlere dönüştürülmesiyle mevcut kent dokusu tahribata uğramaktadır. Adalar'da giderek artan turizm faaliyetleri ve ziyaretçi akışları doğal-kültürel miras alanlarının tahribatına ve turizm bölgelerinin pek çoğunda görülen altyapı ve denetim yetersizliklerine yol açmaktadır. Orman ve kıyı alanlarındaki ticari işletmelerden kaynaklı yoğun turizm kullanımları, kıyı alanlarına yapılan müdahaleler, günübirlik turizm kaynaklı aktiviteler, çevre kirliliği ve yangın riskini artırmaktadır.

Adalar'da kıyı kenarlarındaki turizm baskısının önüne geçilmesi, günübirlik ziyaretçilerin piknik ve mangal faaliyetlerinin denetlenmesi, turistler için yürüyüş parkurlarının belirlenerek, ziyaretçilerin ada halkının günlük yaşantısına olumsuz etkisinin azaltılması gibi konularda çalışmalar yapılması gerektiği görülmektedir. Özel günlerde ulaşımın ücretsiz oluşuyla Adalar'a gelen yoğun ziyaretçi akı ile ortaya çıkan sorunlar, Adalar'da sürdürülebilir bir turizm anlayışının kurgulanması gerekliliğini arttırmaktadır. (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021).

Turizm taşıma kapasitesinin tespiti, çeşitli yöntem ve göstergelerle yapılan oldukça güç bir konuyu kapsamaktadır. Nüfus artış hızı, nüfus yoğunluğu gibi demografik; on bin kişiye düşen yatak ve otel sayısı, kültürel mirasa düşen turist sayısı gibi turist hareketliliği; ilçe bazında turizm çalışanı, işgücünün sektörel dağılımına göre lokasyon, yatak başına düşen turizm çalışanı sayısı gibi işgücü; kültür envanteri sayısı, yerli halkın gezip görmeye değer bulduğu kültür envanteri toplamı içinde ilçeni oranı gibi sosyal davranışlar ve psikoloji; turistik sezonda acil ilkyardımın toplam ilk yardıma oranı, turistlerin karıştığı suç sayısının toplam suç sayısına oranı, turistlerin mağdur olduğu olayın toplam olay sayısına oranı gibi sağlık ve güvenlik şeklinde belirlenmiştir (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2014).

Bu çalışmada turizm arzının ve yerleşim dokusunun doğal alanlara baskısının tespit edilmeye çalışılması kapsamında mevcut arazi kullanım verilerinden yararlanılarak detaylı mekânsal gösterimleri ortaya konmuştur. Bu analizlerde; Orman Alanları, Doğal Sit Alanları, Tabiat Parkı gösterimleri doğal alanlar kapsamında yer almaktadır. Konut Alanı ve Askeri Tesis Alanı dışındaki gösterimler mevcut arazi kullanım fonksiyonlarına göre aşağıdaki gibi gruplandırılmıştır:

- "Turizm Alanı" grubunda; plaj alanları ve turizm alanları,
- "Ticaret Alanı" grubunda; atölye alanı, konut + ticaret alanı, ticaret alanı,
- "Açık Alanlar" grubunda; açık ve yeşil alan, ağaçlık alan, boş alan, mezarlık alanı, spor alanı,
- "Donatı Alanları" grubunda; belediye hizmet alanı, dini tesis, eğitim tesisi, idari tesis, sağlık tesisi, sanatoryum alanı, sosyo kültürel tesis,
- "Kıyıya Özgü Alanlar" grubunda; iskele alanı, kayıkhane, kıyı şeridi,
- "Kentsel Teknik Altyapı" grubunda; su deposu, kentsel ve teknik altyapı,
- "Diğer Alanlar" grubunda; eski at ahırları alanı, hayvan barınağı, heliport alanı, su ürünleri kooperatifi.

Şekil 470.Turizm Arzının ve Yerleşim Dokusunun Doğal Alanlara Baskısı
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Ziyaretçi yoğunluğu analizinden faydalanılan İstanbul Belediyeler Bilgi İşlem Sanayi ve Ticaret AŞ (BELBİM) kayıtlarına göre Adalar'a en çok yaz aylarında ziyaretin yapıldığı ve en yoğun yolculukların hafta sonu gerçekleştiği tespit edilmiştir. 2019 yılında hafta sonu yolculuk sayıları hafta içi yapılan ziyaretlere göre %38,32 oranla daha fazladır. Yaz döneminde hafta sonu ve hafta içi ortalama yolculuk sayılarına bakıldığında ise; hafta sonu yolculuklarının hafta içi yolcuklarına göre ~%42 oranla daha fazla olduğu görülmüştür. Adalar turizminde 23 Nisan günü hem milli bayram olması hem de Ortodoks Hristiyanların kutladığı St. Jorj Yortusu olması nedeniyle özel bir öneme sahiptir.

Tablo 127. Turizm Arzının Büyümesi 2010-2020 (İTO, 2021)

	2010	**2020**
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	26	75
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	5	9
Toptan ve Perakende Ticaret	35	83
Toplam Mevcut İşletme Sayısı	66	167
Nüfus	14.221	16.033
Nüfusa Orantılı İşletme Sayısındaki Değişimi	-	74
2010-2020 İşletmelerdeki Mevcut Artış Oranı	**124%**	

Yukarıdaki tabloda İstanbul Ticaret Odası (2021) tescil kaydı verilerine göre faaliyet gösteren işletme sayıları yer almaktadır. Adalar'ın 2010-2020 yılları arasında işletme sayısı artışının nüfus artışı ile doğru orantılı olmadığı görülmektedir. Nüfusa orantılı işletme sayısındaki değişim 74 iken 2020 yılındaki işletme sayısı 167 olup %124 oranında artışın olduğu tespit edilmiştir. Adalar'a belirli gün ve dönemlerde ziyaretçi sayısının artması göz önünde bulundurulduğunda nüfusa orantılı işletme sayısındaki artışın turizm kaynaklı olduğu söylenebilir.

Tabloda İstanbul Ticaret Odası (2021) tescil kaydı verilerine göre faaliyet gösteren işletme sayıları yer almaktadır. Kınalıada'nın 2010-2020 yılları arasında işletme sayısı artışının nüfus artışı ile doğru orantılı olmadığı görülmektedir. Nüfusa orantılı işletme sayısındaki değişim 8 iken 2020 yılındaki işletme sayısı 18 olup %96 oranında artışın olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 128. Kınalıada Turizm Arzının Büyümesi 2010-2020 (İTO, 2021)

	2010	2020
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	6	12
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	0	1
Toptan ve Perakende Ticaret	3	5
Toplam Mevcut İşletme Sayısı	9	18
Nüfus	1868	1901
Nüfusa Orantılı İşletme Sayısındaki Değişimi		8
2010-2020 İşletmelerdeki Mevcut Artış Oranı	**96%**	

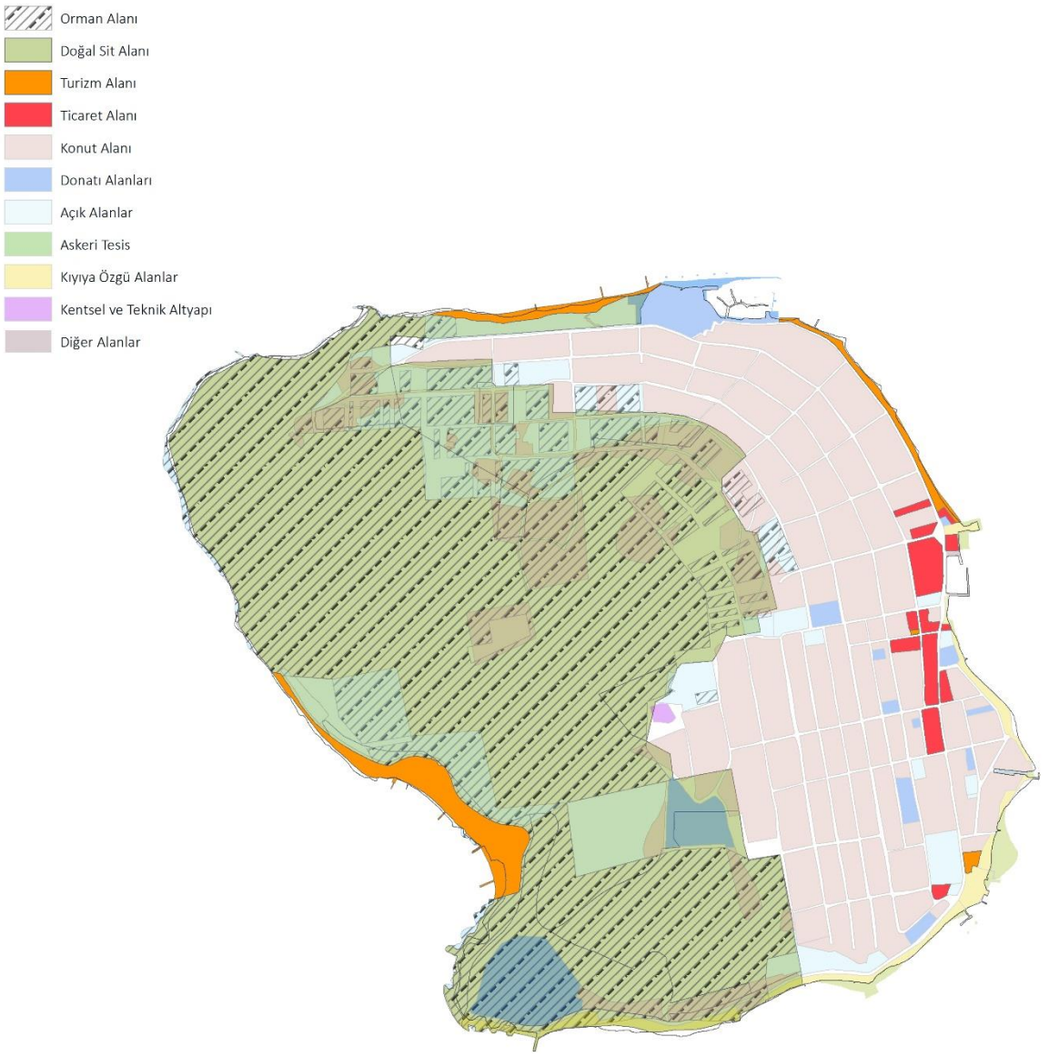

Şekil 471. Kınalıada Turizm Arzının ve Yerleşim Dokusunun Doğal Alanlara Baskısı(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Yandaki tabloda İstanbul Ticaret Odası (2021) tescil kaydı verilerine göre faaliyet gösteren işletme sayıları yer almaktadır. Burgazada'nın 2010-2020 yılları arasında işletme sayısı artışının nüfus artışı ile doğru orantılı olmadığı görülmektedir. Nüfusa orantılı işletme sayısındaki değişim 7 iken 2020 yılındaki işletme sayısı 21 olup %218 oranında artışın olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 129. Burgazada Turizm Arzının Büyümesi 2010-2020 (İTO, 2021)

	2010	2020
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	3	13
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	0	1
Toptan ve Perakende Ticaret	3	7
Toplam Mevcut İşletme Sayısı	6	21
Nüfus	1405	1542
Nüfusa Orantılı İşletme Sayısındaki Değişimi		7
2010-2020 İşletmelerdeki Mevcut Artış Oranı	**218%**	

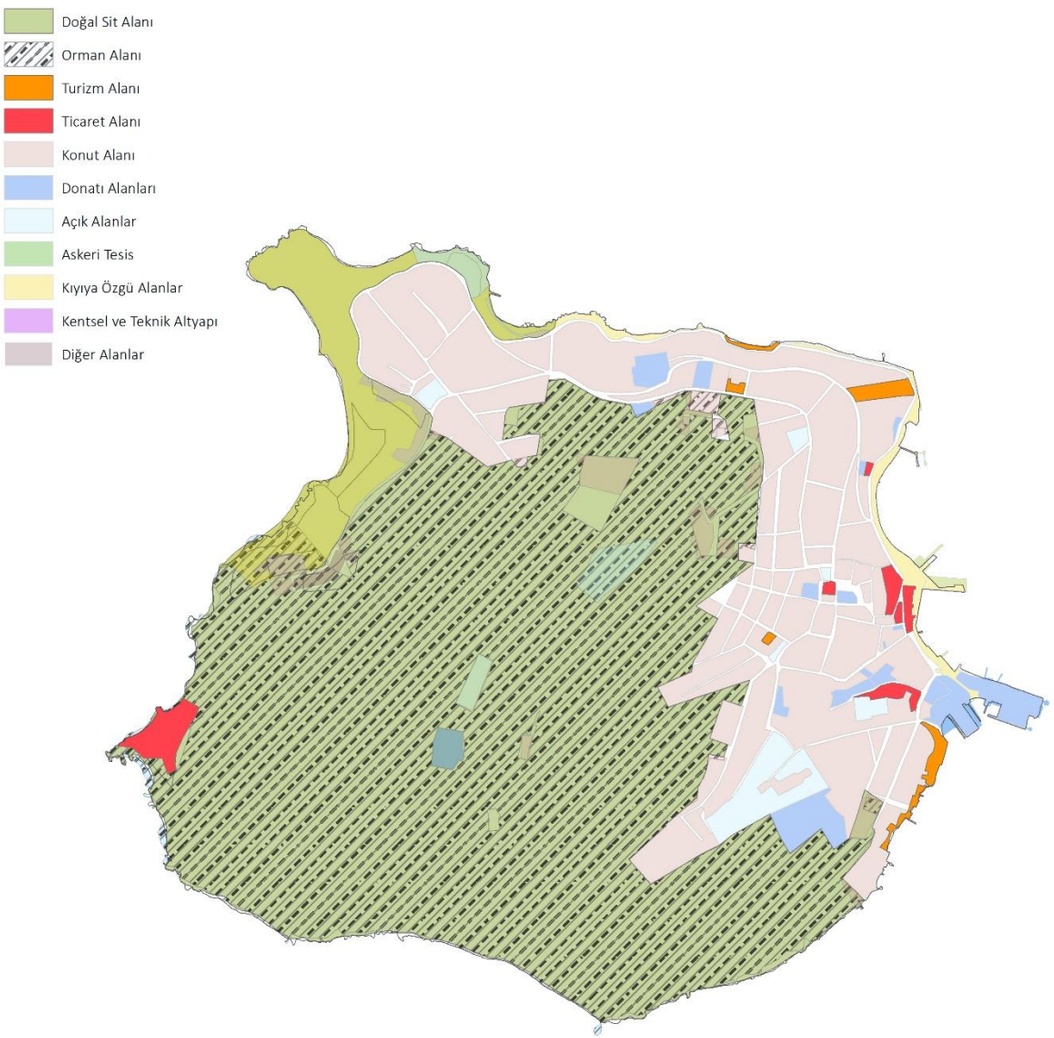

Şekil 472. Burgazada Turizm Arzının ve Yerleşim Dokusunun Doğal Alanlara Baskısı
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Yanda verilen tabloda İstanbul Ticaret Odası (2021) tescil kaydı verilerine göre faaliyet gösteren işletme sayıları yer almaktadır. Heybeliada'nın 2010-2020 yılları arasında işletme sayısı artışının nüfus artışı ile doğru orantılı olmadığı görülmektedir. Nüfusa orantılı işletme sayısındaki değişim 11 iken 2020 yılındaki işletme sayısı 22 olup %99 oranında artışın olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 130. Heybeliada Turizm Arzının Büyümesi 2010-2020 (İTO, 2021)

	2010	2020
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	2	7
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	1	2
Toptan ve Perakende Ticaret	7	13
Toplam Mevcut İşletme Sayısı	10	22
Nüfus	3921	4328
Nüfusa Orantılı İşletme Sayısındaki Değişimi		11
2010-2020 İşletmelerdeki Mevcut Artış Oranı	**99%**	

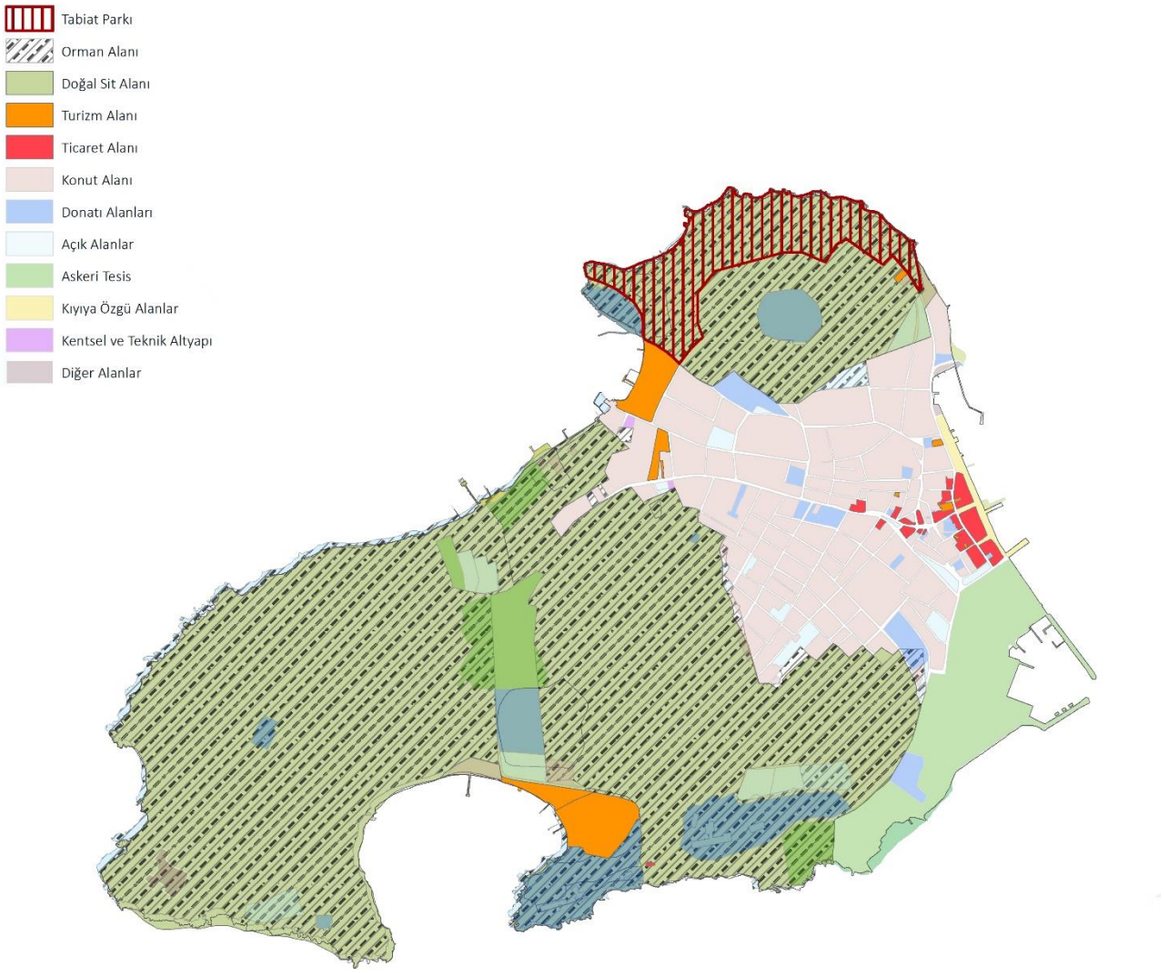

Şekil 473. Heybeliada Turizm Arzının ve Yerleşim Dokusunun Doğal Alanlara Baskısı
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Aşağıdaki tabloda İstanbul Ticaret Odası (2021) tescil kaydı verilerine göre faaliyet gösteren işletme sayıları yer almaktadır. Büyükada'nın 2010-2020 yılları arasında işletme sayısı artışının nüfus artışı ile doğru orantılı olmadığı görülmektedir. Nüfusa orantılı işletme sayısındaki değişim 47 iken 2020 yılındaki işletme sayısı 112 olup %138 oranında artışın olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 131. Büyükada Turizm Arzının Büyümesi 2010-2020 (İTO, 2021)

	2010	2020
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	15	49
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	3	5
Toptan ve Perakende Ticaret	22	58
Toplam Mevcut İşletme Sayısı	40	112
Nüfus	7027	8262
Nüfusa Orantılı İşletme Sayısındaki Değişimi		47
2010-2020 İşletmelerdeki Mevcut Artış Oranı	**138%**	

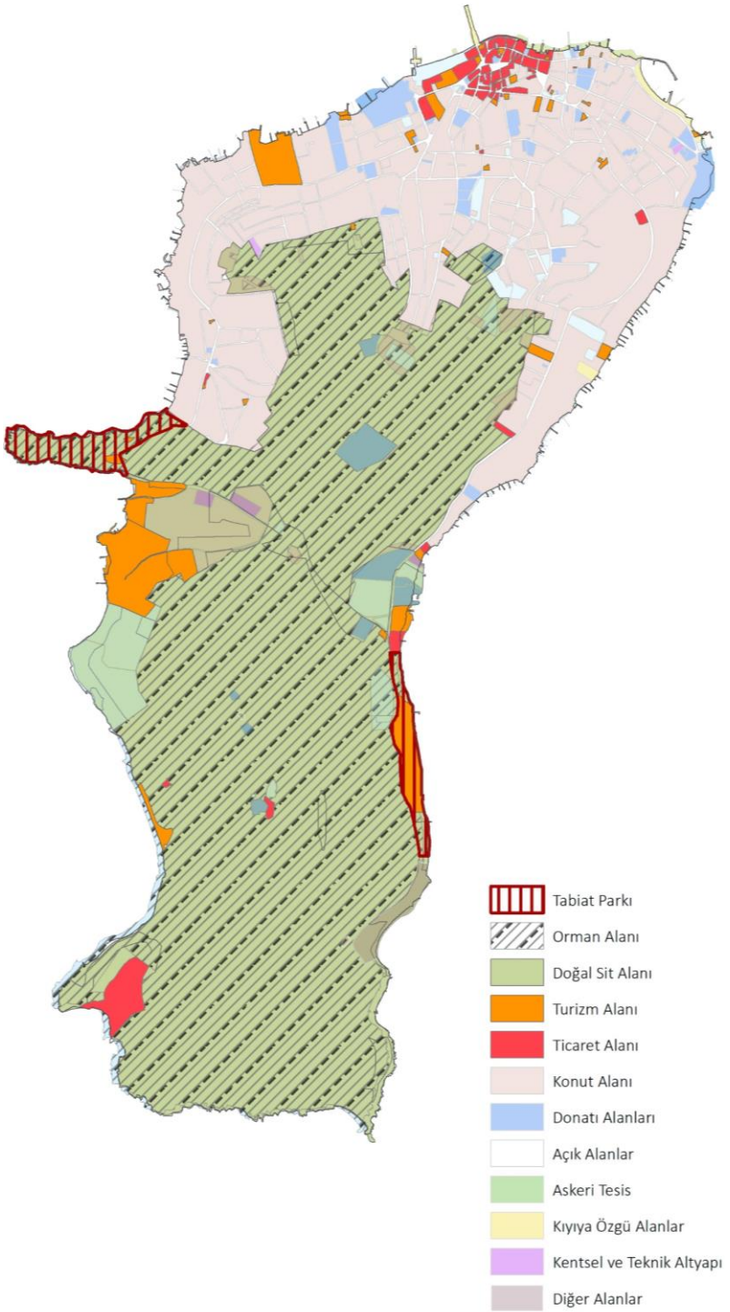

Şekil 474. Büyükada Turizm Arzının ve Yerleşim Dokusunun Doğal Alanlara Baskısı (Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

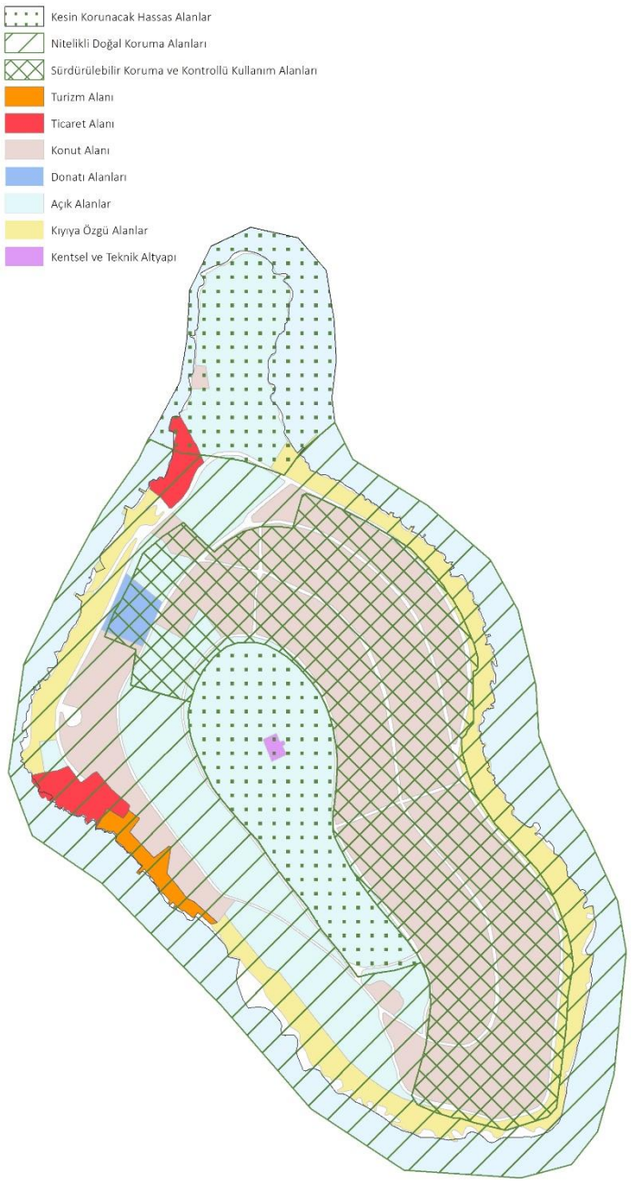

Şekil 475. Sedef Adası Turizm Arzının ve Yerleşim Dokusunun Doğal Alanlara Baskısı
(Not: KANİP, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

İstatistiklerle Turizm Odaklı Faaliyetlerin Dönemsel Değişimi

İstanbul Ticaret Odası (2021) tescil kaydı verilerine göre Adalar ilçesinde ağırlıklı olarak konaklama ve yiyecek içecek hizmeti faaliyetleri ile toptan ve perakende ticaret faaliyetler bulunmaktadır. Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor faaliyetleri ile tarım, ormancılık ve balıkçılık faaliyetlerine ilişkin tescil kaydı olan işyerleri yer almaktadır. 2000-2010 yılları arasında konaklama ve yiyecek içecek hizmeti faaliyetleri ile toptan ve perakende ticaret faaliyetlerindeki artış dikkat çekmektedir.

Tablo 132. Adalar İlçesi Sektörlere Göre Ticaret Tescil Kayıtları (İstanbul Ticaret Odası (İTO), 2021)

	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	Toptan ve Perakende Ticaret
1959-1985	3	1	2	4
1989-1999	4	2	1	7
2000-2010	19	2	1	24
2011-2015	18	3	-	24
2016-2021	46	3	-	30
Toplam	**90**	**11**	**4**	**89**

Bu tabloda yer alan sayılar o tarihte yeni açılan işletme sayılarını vermekte olup toplam işletme sayısını ifade etmemektedir.

T.C. Sosyal Güvenlik Kurumu (2021) verilerine göre Adalar İlçesinde bulunan yeme-içme tesisleri ve konaklama tesisleri sayısı 2010-2015 yılları aralığında artış gösterirken 2015-2019 yılları arasında sabit kaldığı, 2019-2021 yılları arasında işyeri sayısının düştüğü görülmektedir.

2013 ylında Adalar'da toplam 40 adet konaklama tesisi bulunmakta olup bunu % 90'ı (36 adet) belediye belgelidir. Adalar İlçesinde belediye belgeli tesislere ait 620 yatak bulunmaktadır (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2014). 2022 yılında 89 konaklama mekânı ile 5238 oda ve 10483 yatak kapasitesi tespit edilmiştir (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022).

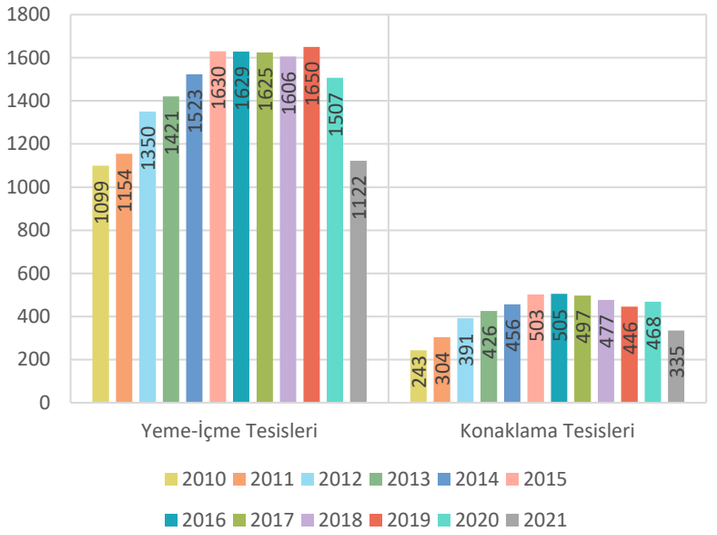

Grafik 106. Adalar İlçesi Yeme-İçme ve Konaklama Tesislerin Son On Yıldaki İşyeri Sayısı (T.C. Sosyal Güvenlik Kurumu, 2021)

Büyükada

İstanbul Ticaret Odası (2021) tescil kaydı verilerine göre Büyükada'da ağırlıklı olarak konaklama ve yiyecek içecek hizmeti faaliyetleri ile toptan ve perakende ticaret faaliyetleri olup 2000 yılı sonrasında işyeri sayılarının arttığı görülmektedir. 5 adet işyeri tescil kaydı ile kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor faaliyetlerinin işyeri sayısının on yılda bir artarak devam ettiği, 2 adet işyeri tescil kaydı ile tarım, ormancılık ve balıkçılık faaliyetlerinin 1999'dan sonra devam edecek bir işyerinin tescil kaydının olmadığı görülmektedir.

Tablo 133. Büyükada Sektörlere Göre Ticaret Tescil Kayıtları (İstanbul Ticaret Odası (İTO), 2021)

	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	Toptan ve Perakende Ticaret
1959-1985	1	1	1	2
1989-1999	1	1	1	2
2000-2010	13	1	-	18
2011-2015	11	1	-	18
2016-2021	27	1	-	20
Toplam	**53**	**5**	**2**	**60**

Bu tabloda yer alan sayılar o tarihte yeni açılan işletme sayılarını vermekte olup toplam işletme sayısını ifade etmemektedir.

Heybeliada

İstanbul Ticaret Odası (2021) tescil kaydı verilerine göre Heybeliada'da ağırlıklı olarak ilk sırada toptan ve perakende ticaret faaliyetleri gelirken ikinci olarak konaklama ve yiyecek içecek hizmeti faaliyetleri ile yer almaktadır. Üçüncü sırada kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor faaliyetleri bulunurken dördüncü sırada tarım, ormancılık ve balıkçılık faaliyetleri bulunmaktadır.

Tablo 134. Heybeliada Sektörlere Göre Ticaret Tescil Kayıtları (İstanbul Ticaret Odası (İTO), 2021)

	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	Toptan ve Perakende Ticaret
1959-1985	-	-	-	1
1989-1999	-	-	-	3
2000-2010	2	1	1	3
2011-2015	1	-	-	1
2016-2021	7	1	-	7
Toplam	**10**	**2**	**1**	**15**

Bu tabloda yer alan sayılar o tarihte yeni açılan işletme sayılarını vermekte olup toplam işletme sayısını ifade etmemektedir.

Burgazada

İstanbul Ticaret Odası (2021) tescil kaydı verilerine göre Burgazada'da 14 adet işyeri tescil kaydı ile ilk sırada konaklama ve yiyecek içecek hizmeti faaliyetleri gelirken 9 adet işyeri tescil kaydı ile toptan ve perakende ticaret faaliyetleri ikinci sırada gelmektedir. Üçüncü sırada ise 1 adet işyeri tescil kaydı ile kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor faaliyetleri yer almaktadır. Tarım, ormancılık ve balıkçılık faaliyetlerine ilişkin işyeri tescil kaydı bulunmamaktadır.

Tablo 135. Burgazada Sektörlere Göre Ticaret Tescil Kayıtları (İstanbul Ticaret Odası (İTO), 2021)

	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	Toptan ve Perakende Ticaret
1959-1985	-	-	-	-
1989-1999	-	-	-	1
2000-2010	3	-	-	2
2011-2015	4	1	-	4
2016-2021	7	-	-	2
Toplam	**14**	**1**	**-**	**9**

Bu tabloda yer alan sayılar o tarihte yeni açılan işletme sayılarını vermekte olup toplam işletme sayısını ifade etmemektedir.

Kınalıada

İstanbul Ticaret Odası (2021) tescil kaydı verilerine göre Kınalıada'da ağırlıklı olarak konaklama ve yiyecek içecek hizmeti faaliyetleri bulunduğu görülmektedir. 5 adet işyeri tescil kaydı ile toptan ve perakende ticaret faaliyetleri, 2 adet işyeri tescil kaydı ile kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor faaliyetleri yer almaktadır. 1 adet işyeri tescil kaydı ile tarım, ormancılık ve balıkçılık faaliyetlerinin ise 1985'ten sonra devam edecek bir işyerinin tescil kaydının olmadığı görülmektedir.

Tablo 136. Kınalıada Sektörlere Göre Ticaret Tescil Kayıtları (İstanbul Ticaret Odası (İTO), 2021)

	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	Toptan ve Perakende Ticaret
1959-1985	2	-	1	1
1989-1999	3	-	-	1
2000-2010	1	-	-	1
2011-2015	2	1	-	1
2016-2021	5	1	-	1
Toplam	**13**	**2**	**1**	**5**

Bu tabloda yer alan sayılar o tarihte yeni açılan işletme sayılarını vermekte olup toplam işletme sayısını ifade etmemektedir.

Sedef Adası

İstanbul Ticaret Odası (2021) tescil kaydı verilerine göre Sedef Adası'nda ise 1989-1999 yılları arasında kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor faaliyetlerini devam ettiren 1 adet iş yeri tescil kaydı olduğu aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo 137. Sedef Adası Sektörlere Göre Ticaret Tescil Kayıtları (İstanbul Ticaret Odası (İTO), 2021)

	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	Toptan ve Perakende Ticaret
1959-1985	-	-	-	-
1989-1999	-	1	-	-
2000-2010	-	-	-	-
2011-2015	-	-	-	-
2016-2021	-	-	-	-
Toplam	**-**	**1**	**-**	**-**

Bu tabloda yer alan sayılar o tarihte yeni açılan işletme sayılarını vermekte olup toplam işletme sayısını ifade etmemektedir.

A-TU-4: Turizme Yönelik Mevcut Bilgilendirme Sistemlerinin Değerlendirilmesi ve Analizi

Bilgilendirme ve yönlendirme sistemleri kamusal alanlar ve toplumsal yaşamda önemli bir yere sahiptir. Aynı zamanda insanların çok sık karşılaştığı, kentin içinde farklı ölçeklerde ve önemli bir görsel öge olarak yer almaktadır. Kente yaşayanlar ve özellikle ilk kez gelenler kentteki yerlerini, gidecekleri yeri ve durağı, binecekleri taşıtı, ulaşacakları yeri bu bilgilendirme sistemleri ile bulabilirler. Üzerinde yazılar, işaretler olan bu tabelalar grafik tasarım açısından ne kadar anlaşılır olursa yol göstericiliği de o kadar fazla olmaktadır. Bununla birlikte bulundukları yer ve görünür olmaları da oldukça önemlidir.

Adalar'ın ihtiyacı olan turizme yönelik bilgilendirme sisteminin öncelikli olarak:

- En çok ziyaret edilen yerlerini (inanç, doğa, eğlence, meydan vb.)
- Ulaşım altyapısını ve toplu ulaşım seçeneklerini
- Önemli hizmet yapılarını (hastane vb.)
- Konaklama Mekânlarını

Gösterecek şekilde düzenlenmelidir. Ayrıca bu bilgilendirme sistemi Adalar'ın yoğun olan kıyı kesimlerinde daha sık aralıklarla olmalıdır.

Bilgilendirme sistemlerine ait unsurlar (totem, tabela vb.) yukarıda sözü edilen yapıların-alanların çevresinde de yer alarak "turizm ağı" içerisinde kullanıcının nerede olduğunu göstermelidir.

Tüm bu kriterlerin yanı sıra turizme yönelik bilgi sisteminin dezavantajlı kullanıcılara yönelik de özelliklere sahip olması gerekmektedir.

Fotoğraf 105. Burgazada'da Yer Alan Tek Turizm Bilgilendirme Tabelası

Fotoğraf 106. Münferit İşletme Bazlı Tabela Uygulamaları

Fotoğraf 107. Heybeliada Kahverengi Levha Örneği

A-TU-5: Turizme Destek Olan Yan Fonksiyonlar

Yaratıcı turizm, yalnızca turist talebinin değişim ve dönüşümü nedeniyle değil, aynı zamanda bir dizi çağdaş politika gündeminde de yer almıştır. Yaratıcılık birçok alanda, özellikle de yaratıcı ve kültürel endüstrilerde geniş çapta uygulanmıştır. Şehirlerde turizmin gelişmesi için de yaratıcılık giderek daha önemli hale gelmiştir. Şehirler, aralarındaki rekabet arttıkça, yaratıcı şehir ve yaratıcı endüstri stratejileri aracılığıyla kendilerini giderek daha fazla farklılaştırmaya çalışmaktadır. Yaratıcı turizm faaliyetlerinin en gelişmiş örnekleri ise, turistler ve yerel halkı birbirine bağlamayı amaçlayan yaratıcı ağlar tarafından sağlanmaktadır (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022).

"İstanbul Turizm Master Planına Altlık Oluşturulması Kapsamında Envanterin Oluşturulması İşi" kapsamında İstanbul'un yaratıcı turizm envanteri Kültür Ekonomisi İstanbul 2010 çalışmasındaki ana sınıflandırma kabul edilmiştir. Alt sınıf başlıklarında AB NACE faaliyet sınıfları alınmış, NACE kodları belirlenirken ise İzmir Kalkınma Ajansı'nın (İZKA) çalışmasından (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı İZKA, 2021) faydalanılmıştır. Buna göre ana sınıflar; kültürel miras, sanatlar, kültür endüstrileri, yaratıcı hizmetlerdir.

"İstanbul Turizm Master Planına Altlık Oluşturulması Kapsamında Envanterin Oluşturulması İşi" çalışmasında turizme destek olan yan fonksiyonların gereksinim değerlendirmesi ve mekânsal gereksinimlerinin ortaya konması kapsamında; İstanbul'daki kreatif turizm kapsamında değerlendirilebilecek firmalar İstanbul Ticaret Odası 2021 Kasım ayı verileri kullanılarak tespit edilmiştir. Buna göre Adalar ilçesinde alt kategorileri 1 mimarlık, 3 yeni medya ve yazılım, 2 reklam ve pazarlama, 2 tasarım ürün, grafik moda tasarımı olmak üzere 7 yaratıcı endüstri firması tespit edilmiştir (İstanbul Ticaret Odası (İTO), 2021).

Ayrıca "Heybeliada El Sanatları Sokağı küçük atölye ve satış merkezleri ile Adalar'da yer alan tek sanat sokağıdır. Seramik, el örgüleri, taş süsleme, mozaik, resim, kırkyama, gümüş işleme, el örgüleri, takı tasarımı gibi birçok el sanatları ürünlerinin sergilendiği ve satışa sunulduğu, küçük atölye ve satış merkezlerinin yer aldığı yaratıcı turizm mekânı olarak ada halkı ve ziyaretçiler tarafından ilgi görmektedir (Heybeliada El Sanatları Sokağı, 2015)

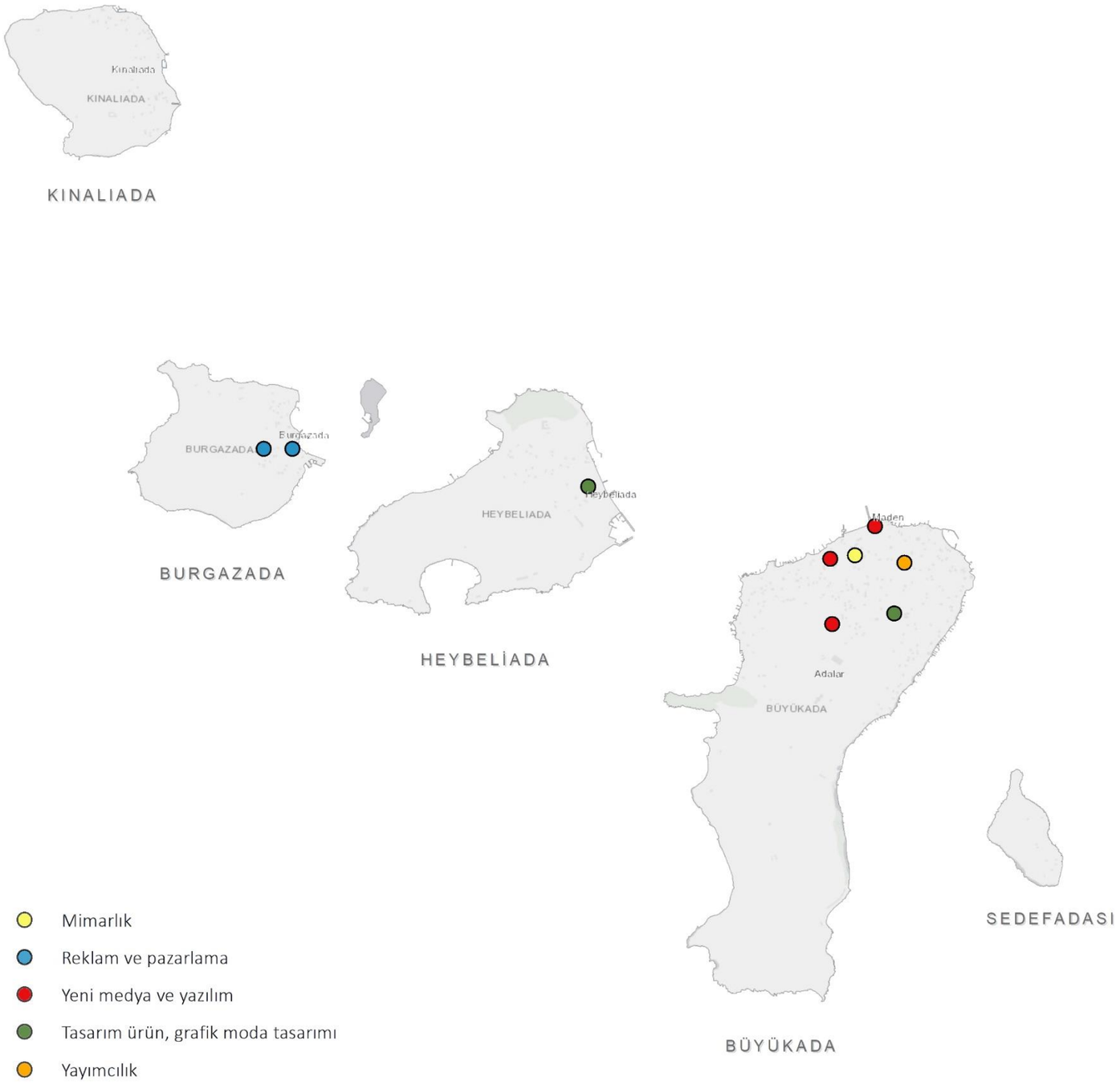

Şekil 476. Yaratıcı Turizm
(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

#KY

2.7.

KENTSELYAŞAM

2.7. Kentsel Yaşam

Bu aşamada gerçekleştirilecek olan çalışmalar; Adalar'ın kentsel yaşam karakterinin ziyaretçiler ile uyumu ve mekânsal kullanımların gerekliliklerinin kentsel yaşama uyumu noktasında ortaya çıkan sorunları ve potansiyelleri ortaya çıkarmayı amaçlanmaktadır. Bu kapsamda yapılacak çalışmalar önceki bölümlerde açıklanan ölçek dizgesine uygun olabileceği gibi, literatür taramalarına, daha önce gerçekleştirilmiş raporlama çalışmalarına, uzman danışman görüşlerine dayanan metin içeriklerine, şematik gösterimlere ve fotoğraf belgeleme çalışmalarına dayandırılabilir.

A-KY-1: Kentsel Yaşam Alışkanlıkları ve Kullanıcı Profilleri

A-KY-2: Sosyal ve Kültürel Yaşama Ev Sahipliği Yapabilecek Alanların Tespiti ve Nitelik

A-KY-3: Spor Aktivitelerine Ev Sahipliği Yapabilecek Alanların Tespiti ve Nitelik Değerlendirmesi

A-KY-4: Sokak Hayvanları ve Adada Kalan Atlar İçin Mevcutta Yer Alan Mekânsal Düzenlemelerin Değerlendirilmesi

A-KY-1: Kentsel Yaşam Alışkanlıkları ve Kullanıcı Profilleri

Sayfiye yerleşmesi olan Adalar'da yaşayan nüfus, yaz-kış devamlı ikamet edenler ile sadece yaz aylarında ikamet eden yazlıkçılardan oluşmaktadır. Ancak tatil dönemlerinde yoğun ziyaretçi hareketliliği ve yazlıkçı nüfusuna sahip olmasından dolayı Adalar'da nüfus yıl içinde değişkenlik göstermektedir. Kış aylarında yerleşik nüfus sayısı düşmektedir.

Yazlıkçı olarak Adalar'da ikamet edenler gelir düzeyi yüksek olan iş adamları, politikacılar, bürokratlar ve sanatçılardır. İkamet edenlerin büyük bir çoğunluğu kendi mülkiyetindeki, bir kısmı da kiraladığı konutlarda ikamet etmektedir. Adalar'ın Müslüman nüfusun yanı sıra Museviler ve Hıristiyanları kapsayan çok kültürlü yapısı devam etmektedir.

Doğal ve kültürel değerleriyle Adalar'ın turizm potansiyeli yüksek olup, yerleşik nüfus genellikle hizmet ve ticaret alanlarında faaliyet göstermekte, az sayıda küçük atölye dışında sanayi faaliyeti bulunmamaktadır. Adalar'da nüfusun küçük bir kısmı açık yerleşme alanları dışında kıyı kesimlerde bahçe tarımı yapmakta ve balıkçılıkla uğraşmaktadır. Yerleşik nüfus genellikle esnaflık, bahçıvanlık, inşaat işçiliği, lokantacılık, demircilik, marangozluk, çiçekçilik, kır gazinosu işletmeciliği, hamallık gibi alanlarda çalışmaktadır (Adalar Vakfı, 2020).

Adalar'ın kentsel yaşam alışkanlıkları ve yaşayanların profiline ilişkin analizleri temel nüfus göstergeleri, yaşam kalitesine ilişkin göstergeler ve boş zaman alışkanlıkları odağında ele alınmıştır. TUİK istatistikleri, 2020 KANİP saha etkinlikleri kapsamında gerçekleştirilen yaşayan, hane halkı ve işletme anket verileri kentsel yaşam profiline dair temel kaynaklar olarak kullanılmıştır. Bu kapsamda bölgelere göre kayıtlı olunan nüfus, cinsiyete ve yaş gruplarına göre nüfus, ortalama yaş, ortalama hane büyüklüğü, ortalama nüfus yoğunluğu, gelir düzeyi, eğitim, çalışma durumu, boş zamanlarını nasıl geçirdikleri, yaşam memnuniyeti ve kamu hizmetlerinden memnuniyet oranları verilmiştir.

Adalar ilçesinde 2021 yılı bölgelere göre nüfusa kayıtlı olma oranlarına bakıldığında %46 oranıyla Marmara Bölgesinin çoğunlukta olduğu, %20'sinin Doğu Anadolu Bölgesi, %18'inin ise Karadeniz Bölgesi olduğu görülmüştür.

Tablo 138. Bölgelere Göre Kayıtlı Olunan Nüfus 2021 (TUİK, 2021)

Bölge	Nüfus	Oran
Marmara Bölgesi	7309	46
Doğu Anadolu Bölgesi	3138	20
Karadeniz Bölgesi	2814	18
İç Anadolu Bölgesi	1188	7
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	642	4
Akdeniz Bölgesi	481	3
Ege Bölgesi	378	2
Genel Toplam	15950	100

2021 yılı Adalar nüfusunun %21,6'sını kapsayan 35-49 yaş arası nüfus ile %22,6'sını kapsayan 55-69 yaş arası nüfus hemen hemen aynı ağırlığa sahiptir. 0-19 yaş nüfus oranı %15,6, 20-34 yaş arası %18,5 ve 70 ve yukarısı nüfus ise %14,4'ünü kapsamaktadır. Yaş grupları ve cinsiyet dağılımına bakıldığında 60-65 yaş kadın nüfusunun, 20-24 yaş erkek nüfusunun yüksek olduğu görülmüştür. 15-19 yaş grubu erkek nüfusu kadın nüfusunun neredeyse iki katıdır.

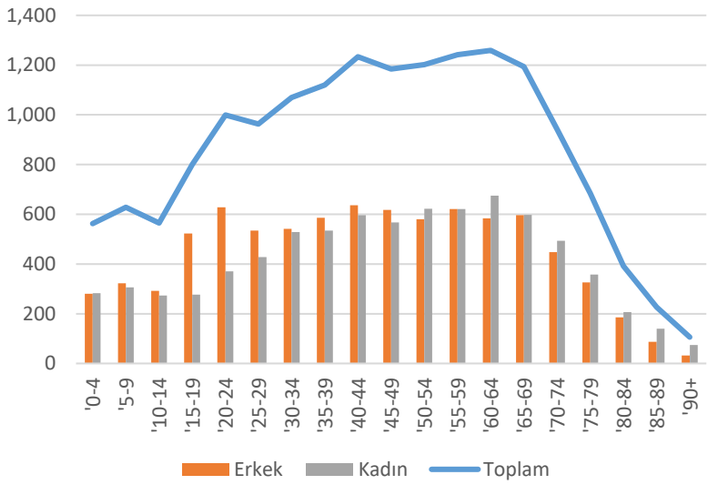

Grafik 107. Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Toplam Nüfus 2021 (TUİK, 2021)

Adalar'ın ortalama hane halkı büyüklüğü, 3,22 olan İstanbul ortalamasına göre daha düşüktür ve 2,37'dir. 2021 yılı Adalar'ın yıllık nüfus artış hızı İstanbul'a göre daha yüksek olmakla beraber binde 24,18'dir ve bu hız 2018 yılından beri düşmektedir. Adalar'ın yıllık nüfus artışı 2018 yılında İstanbul'a göre oldukça fazla bir oranda olmuştur. Son 4 yıl içinde sadece 2019 yılında nüfus artışı, azalış yönünde bir değişim göstermiştir.

Tablo 139. İstanbul ve Adalar Yıllık Nüfus Artış Hızı (binde) 2018-2021 (TUİK, 2021)

	2018	2019	2020	2021
Adalar	78,17	-56,21	50,86	20,92
İstanbul	2,56	29,53	-3,67	24,18

Adalar, İstanbul'un 15.840.900 olan 2021 yılı nüfusunun %0,1'ini kapsayan en düşük nüfuslu ilçesidir. 2018 yılından 2021 yılına gelirken mahalle nüfusları dağılımına bakıldığında Burgazada'nın, Kınalıada'nın ve Maden Mahallesinin nüfusunun arttığı, Heybeliada ve Nizam mahallelerinin ise nüfusunun düştüğü görülmüştür. 2019 yılı tüm mahalleler için en düşük nüfusun olduğu yıl olmuştur.

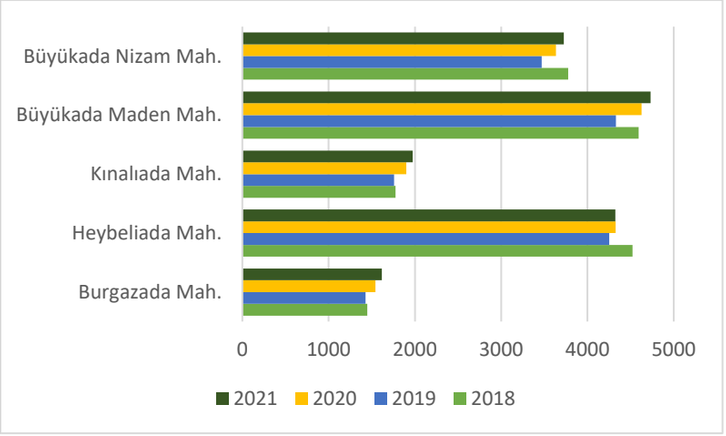

Grafik 108. Adalar Mahalle Nüfusları 2018-2021 (TUİK, 2021)

2021 yılı verilerine göre Adalar'ın nüfusunun %2,8 oranıyla 422'si yabancı uyrukludur. Bunlar arasında Türkmenistan (%16,6), Almanya (%15,6), Özbekistan (%10), Gürcistan (%8,8) Azerbaycan (%4,7), Rusya Federasyonu (%4), Ermenistan (%3,6), Amerika Birleşik Devletleri (%3,3), İran (%3,1), Ukrayna(%3,1), Yunanistan uyruklular yer almaktadır (%3,1) (TUİK, 2021).

Adalar ilçesi gelir, yaşam memnuniyeti, güvenlik, çevre sorunları, konut ve çevresi, sosyal ilişkiler ve aidiyet konuları yüksek orana sahiptir. 2016 yılı gelir ve servet indeksi sonucuna göre İstanbul'da gelir ve servet kalitesi %46,29 oranındadır. Adalar %64,07 oranıyla en yüksek puanı alan ilçe olmuştur. İstanbul'da güvenlik kalitesi %68,98 oranındayken yine Adalar %83,84 oranıyla en güvenli ilçe olmuştur. Konut ve çevresi kalitesi indeksinde ise İstanbul ortalamasının %59,50 üstünde Beylikdüzü (%91,37) ilçesinden sonra gelen %88,42 oranıyla ikinci ilçedir. Yaşam kalitesi indeksi %65,59 olan İstanbul ortalamasının üstünde ve %79,65 oranıyla üçüncü sırada yer almıştır. Oysaki sağlık indeksinde %65,93 oranıyla İstanbul ortalamasının (%77,47) en düşük olduğu ikinci ilçe konumundadır (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2018).

2016 yılında İstanbul Kalkınma Ajansı ve İstanbul Üniversitesi tarafından yapılan "Mahallem İstanbul" projesinde İstanbul'daki mahalleler demografik, eğitim, sağlık, sosyal yaşam, ulaşım ve altyapı ve ekonomik yapı gibi temel göstergeler seçilerek bir indeks oluşturulmuştur. Buna göre; Nizam Mahallesi en gelişmiş mahalle skoruna sahip mahalle, Kınalıda ise en düşük skora sahip mahalle olmuştur (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2021, s. 142)

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2017 yılında ülke ve ilçe ölçeğinde sosyo-gelişmişlik sıralaması oluşturmuştur. Bu kapsamda Adalar Türkiye genelinde 58., İstanbul genelinde ise 26. sırada yer almıştır (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2021, s. 142).

Hane Halkı Anket

Adalar ilçesinde katılımcı planlama çalışmaları kapsamında Aralık 2020'de toplam 541 hane ile anket çalışmasına gerçekleştirilen hane halkı anket çalışmasına ilişkin anket yapılmıştır. Bu anketlerin %49,2'si Büyükada'da, %26,8'si Heybeliada'da, %12,9'si Kınalıada'da ve %11'si ise Burgazada'da gerçekleştirilmiştir. Buna göre katılımcıların;

- %62,1'inin erkek, %37,9'unun ise kadın olduğu,
- Yaş ortalamasının 53,2, yaş aralığı oranının en fazla % 23,1 oran ile "45 – 54 yaş" ve "55 – 64 yaş" aralığı olduğu,
- %54'ünün çalışmadığı tespit edilmiştir.

Hane anketi sonuçlarına göre Adalar'da;

Hane Halkı Yaşam Memnuniyeti ve Profili:

- Yaşam memnuniyet oranının %53,6, çok memnun olanların oranının ise %37,3'tür.
- Hanede engelli oranı %5,4 ve yaşanılan yerin engellilerin dolaşımı için %47,7 oranında uygun olduğu, %21,1 oranında ise uygun olmadığıdır.
- Hanede 1 öğrenci olanların oranı %14, 2 öğrenci olanların oranı %8,3, hiç öğrenci olmayanların oranı ise %74,7'dir.
- %31,2'si ticaret, %10%'u inşaat, %6,8'i sağlık sektöründe, %3,6'sı ise turizm sektöründe çalıştığı görülmektedir. Diğer yanıtını veren 25,2%'lik kesimin %33,3'ü serbest meslek, işçi, güvenlik, özel sektör, siyasetçi ve emeklidir.
- Çalışmama sebepleri arasında %55,3 oranıyla emekli, %24,7 oranıyla ev hanımı, %7,8 oranıyla ise öğrenci olmak yer almıştır.

Spor, Fiziksel ve Boş Zaman Aktiviteleri:

- Boş vakitlerin geçirilebileceği tesis imkânının olmadığı,
- En fazla yapılan spor ve fiziksel aktivitelerin %61,4 oranında yürüyüş, %5 oranında yüzme ve %3 oranında koşu olduğu,
- Yürüyüş için günde ortalama 50 dakika, koşu için 45 dakika ve yüzme için ise 8 dakika vakit ayırıldığı,
- Yürüyüş yapanların 56,3%'ünün her gün ve %88,1 oran ile sahilde yapıldığı,
- Yüzme sporunun %33,3 oran ile en fazla haftada birkaç gün yapıldığı,
- Yoga ile ilgilenenlerin %75'inin evde, koşu ile ilgilenenlerin %87,5'inin ise tesiste spor yaptığı,

Gelir Durumu, Mülkiyet Durumu ve Tüketim Alışkanlıkları:

Aralık 2020 tarihli hane halkı anketi gelir aralıkları 2020 ile 2022 yılları asgari ücret artış oranı %83 olarak tespit edilerek güncellenmiştir. Buna göre %18,4'inin gelirleri asgari ücret – 3.000 (5.490) TL arasında, %15,9'unun 5.001 (9.152) – 7.500 (13.725) TL arasında, %10,3'ünün 10.001 TL (18.302) üzerinde ve 11,3%'ünün ise asgari ücretin altında yer aldığı tespit edilmiştir.

Mülkiyet ve tüketim alışkanlıklarına ilişkin çıkan sonuçlara göre;

- %55,5 'inin ev sahibi, %39,4'ünün kiracı olduğu,
- %52,7%'sinin aracının olmadığı, %19,4'ünün akülü aracının olduğu, %17,2'sinin ise bisikletinin olduğu,
- Evlerinin kalıcı konut olarak kullanma oranının %91,9 oranında olduğu,
- Temel gıda alışverişlerinin 95,9%'unun yine adadan, giyim alışverişlerinin ise %54,7'sinin anakaradan (çoğunlukla Kadıköy, Kartal ve Bostancı) yapıldığı tespit edilmiştir.

İkamet:

- %25,3'ünün 1-5 yıl, %18,4'ünün 6-10 yıl, %15,2'sinin ise 21-30 yıl aralığında yaşadığı konutta ikamet ettiği,
- Adalar'da ikamet etme süresinin %22,6'sı 10 yıldan daha az, %17'si 11-20 yıl arasında, %15,9'si 21 - 30 yıl arasında, en az 20 yıl ikamet edenlerin oranının ise %60'tan fazla olduğu,
- Heybeliada'da 51 yıl ve üzeri ikamet edenlerin oranı %27,5, 1 – 5 yıl arasında ikamet edenlerin oranı %9,2'dir. Burgazada'da 21 – 30 yıl arasında ikamet edenlerin oranı %27,3 iken 6 – 10 yıl arasında diyenlerin oranının %16,4 olduğu,
- Daha önce nüfusunun %50,1 oranında Adalar dışında İstanbul'da ikamet ettiği,

- İstanbul dışından gelinen iller arasında en çok Van, Malatya, Erzincan ve Tokat şehirlerinin geldiği görülmüştür.
- Adalar'da ikamet etme tercihinin %32,3'ünün ailenin adalı oluşu, %25,3'ünün çekicilik faktörü, %20,5'ünün kentin kargaşasından uzak oluşu, %19,2'inin işe yakınlığı, %13,3 akrabalara yakınlığı, %4,8'sinin ise evlilik, iş, miras, pandemi ve güzellik faktörü gibi diğer nedenler gelmektedir.

Ev-İş Yolculukları:

- Adalar'da ikamet edenler çoğunlukla Adalar'da çalışmaktadır.
- %67,5'i işe yürüyerek, %14,3'ü ise vapurla işe gitmektedir.
- %54,8'i işe 0-10 dakika arasında giderken, %17,6'sı 11 – 20 dakika arasında gitmektedir.
- Büyükada'da ilk 20 dakikada işe gidenlerin oranı %71,6, Burgazada'da %52,9, Heybeliada'da %76,8, Kınalıada'da %79,4'dır.

Ada Sakinleri Kamuoyu Anketi:

Adalar ilçesinde katılımcı planlama çalışmaları kapsamında Aralık 2020'de yapılan Ada Sakinleri Kamuoyu Anketi 808 kişinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Anket çalışmasında önce çıkan başlıklar özetlenmiştir (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2020). Buna göre katılımcıların;

- % 48,70'inin kadın, % 51,30'unun erkek,
- % 54,70'i üniversite mezunu,% 95,54'ü en az lise mezunu,
- Em yüksek katılımın % 54,83 oran ile Büyükada'dan,
- Yaş ortalamasının 50,91,
- %52,05'i sürekli Adalar'da yaşamakta olduğu tespit edilmiştir.

Anket sonuçlarına göre Adalar'da;

- %29,21 oranı ile en çok emekli vatandaşın ikamet ettiği,
- Hanelere toplam gelir girişi %31,22 oranı ile 15.000 TL üzerinde olduğu,
- STK ve benzeri oluşumlara üye olma oranının %19,31 olduğu,
- Adalar'da, öncelikli olarak sağlık tesisine, sosyal kültürel tesis alanına ve meydanların tasarımına ihtiyaç olduğu,
- Belediyeden %28,37 oranı ile en çok kompost/bahçecilik eğitimi istendiği,
- Faytonların kaldırılmasından memnuniyetin %57,01 oranında olduğu,
- Korunması gerekli doğal ve kültürel değerler arasında en çok ormanlar, Rum Yetimhanesi, simgesel yapılar, kıyılar, Heybeliada Sanatoryumu ve halk kütüphanesi, Trocki'nin Evi'nin olduğu,
- En çok ormanların ve kıyıların tehlike altında olduğunun düşünüldüğü ortaya çıkmıştır.

İşletme Anketi

İstanbul Adalar ilçesinde 14-25 Aralık 2020 tarihleri arasında 94 işletme ile yüz yüze gerçekleştirilen İşletme Anketi Büyükada, Heybeliada, Burgazada ve Kınalıada olmak üzere 4 adada (5 Mahallede) gerçekleştirilmiştir. Buna göre katılımcıların;

- %90,43'ünün erkek ve %9,57'sinin kadın,
- %55,79'unun en az lise mezunu,
- %50,54 oranı ile en çok 35-55 yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir.

Anket sonuçlarına göre Adalar'daki işletmelerin;

- %31,31 oran ile en çok gıda içecek ve tütün ticaretinin, ikinci sırada ise %23,23 ile kafe-restoran faaliyeti gördüğü,
- %82,47 oranında kiracı ve %17,53 oranında ise mülk sahibi olduğu,
- Faaliyet sürelerinin en çok %21,43 oranı ile 21-30 yıl arasında, %18,37 oranı ile 11-20 yıl arasında olduğu,
- Ortalama yıllık cirosunun çoğunlukla %36,59 oranıyla 100.000-499.999 TL aralığında olduğu,
- Çalışan ortalamasının normal sezonda 2,29 kişi, yaz sezonunda ise 6,94 kişi olduğu,
- Ürün tedarikini en çok haftada bir kez ve Pazartesi günü yaptığı,
- Tedarik saat aralığının en yoğun olduğu saat diliminin 09:00-12:00 olduğu,
- Ürünlerin genellikle İstanbul içinden, nakliye firması aracılığı ile tedarik edildiği,
- Adalar içerisinde ise nakliye işleminin mevcut nakliye araçları ve beden gücü ile çalışan nakliyeciler aracılığı ile yapıldığı,
- İşletmelerin %66,67'sinin kendilerine ait araçlarının bulunmadığı,
- Nakliye aşamasında %68,42'sinin sorun yaşamadığı, ortak sorunun hava koşulları ve yüksek taşıma maliyetleri olduğu,
- İşletmelerin % 65,98'inin harici deposu bulunmadığı,
- Nakliyenin tek elden 22:00-06:00 aralığında yapılamasına işletmelerin %59,3'ünün bir sorun teşkil etmeyeceğini ifade ettiği,
- Yoğun olarak ticaret yapılan ayların Haziran, Temmuz ve Ağustos olduğu,
- İşletmelerin %71,1'i her gün açık olduğu,
- En önemli avantajının %31,37 oranı ile bölgenin turizm bölgesi, dezavantajının ise faaliyetlerinin sezonluk olduğu,
- İstanbul Büyükşehir Belediyesinin genel hizmet memnuniyet oranının %65,26, Adalar Belediyesinden ise %27,37 olduğu,
- İBB'den en çok beklentinin temizlik konusunda, daha sonra seyyar tuvaletler, sahillerin düzenlenmesi, altyapı çalışmaları ve vapur seferlerinin artırılması olduğu,
- İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu'ndan Adalar'ı turistik açıdan daha üst seviyelere çıkartması ve esnafları ziyaret etmesi istendiği ortaya çıkmıştır.

A-KY-2: Sosyal ve Kültürel Yaşam

Sosyo kültürel yaşama ev sahipliği yapabilecek mekânların tespitinde "İstanbul Turizm Master Planına Altlık Oluşturulması Kapsamında Envanterin Oluşturulması İşi" çalışmasının verileri kullanılmıştır.

Adalar ilçesinde yer alan kültür ve sanat mekânları 2 sinema, 4 etkinlik mekânı, 3 kütüphane, 2 kültür merkezi, 5 müze, 9 plaj olarak tespit edilmiştir. Sosyal ve kültürel yaşamı destekleyen bu mekânların mekânsal dağılımı aşağıdaki haritada verilmektedir.

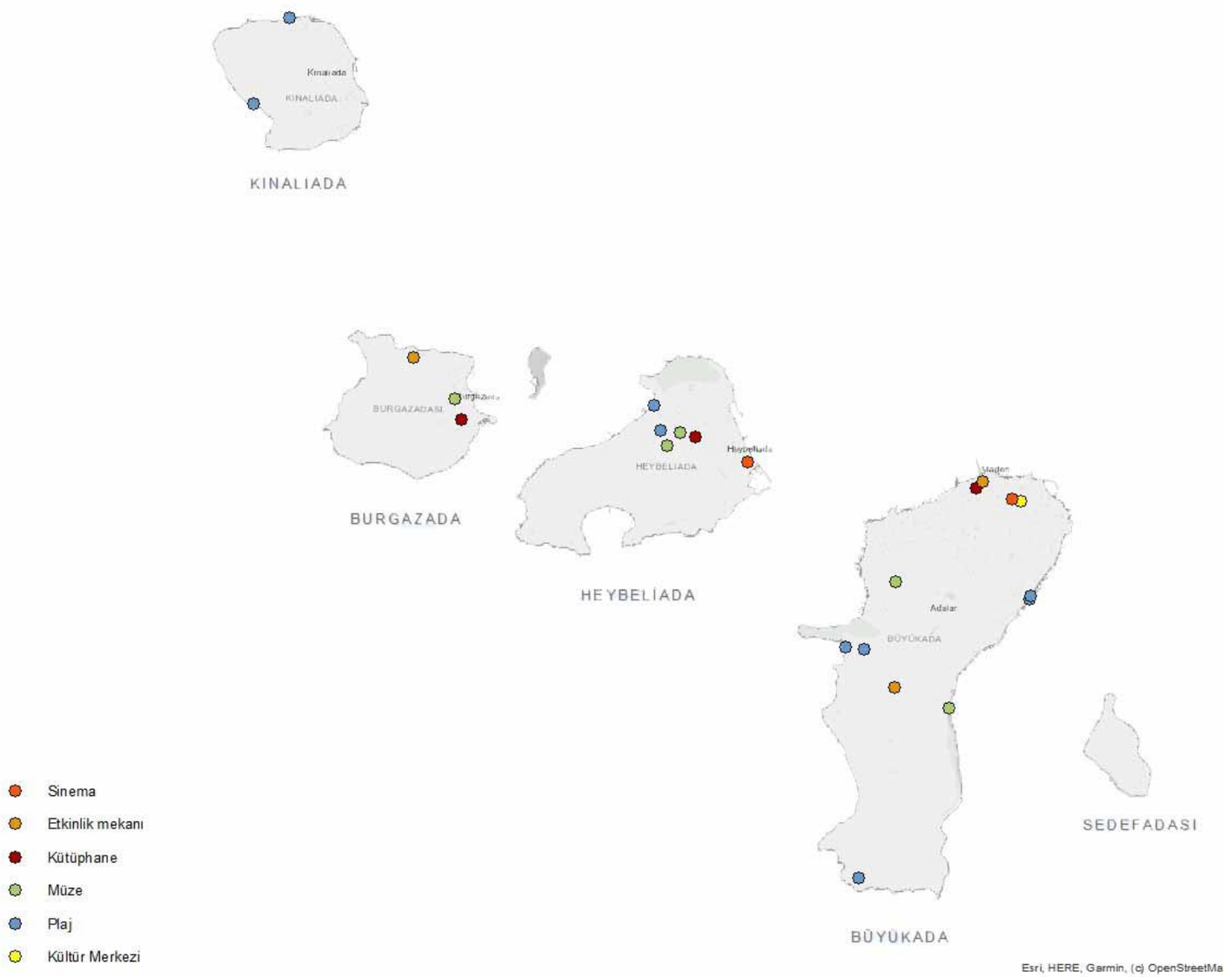

Şekil 477. Kültür ve Sanat Mekânları
(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

A-KY-3: Spor Aktivitelerine Ev Sahipliği Yapabilecek Alanların Tespiti ve Nitelik Değerlendirmesi

Spor aktivitelerine ev sahipliği yapabilecek alanların tespiti ve niteliklerinin değerlendirilmesi kapsamında "İstanbul Turizm Master Planına Altlık Oluşturulması Kapsamında Envanterin Oluşturulması İşi" çalışmasının verileri kullanılmıştır. Buna göre Adalar ilçesinde 27 rekreatif alan, 5 spor alanı içeren rekreatif alan, 16 spor alanı veya tesisi olmak üzere 48 spor tesisi alanı belirlenmiştir. Bunlardan 6'sının futbol, 4'ünün basketbol, 7'sinin tenis, 5'inin yüzme, 1'inin yelken faaliyeti imkânı bulunmaktadır.

Spor aktivite alanlarının mekânsal dağılımı incelendiğinde ise en çok alan veya tesis Büyükada'da (%50) ve Heybeliada'da (%20,8) bulunmaktadır.

Tablo 140. Spor Aktivite Alanlarının Adalar'a Göre Dağılımı (İBB Turizm Şube Müdürlüğü, 2022)

Adalar	Sayı	Oran (%)
Burgazada	5	10,4
Heybeliada	10	20,8
Kınalıada	9	18,8
Büyükada	24	50,0
Genel Toplam	48	100

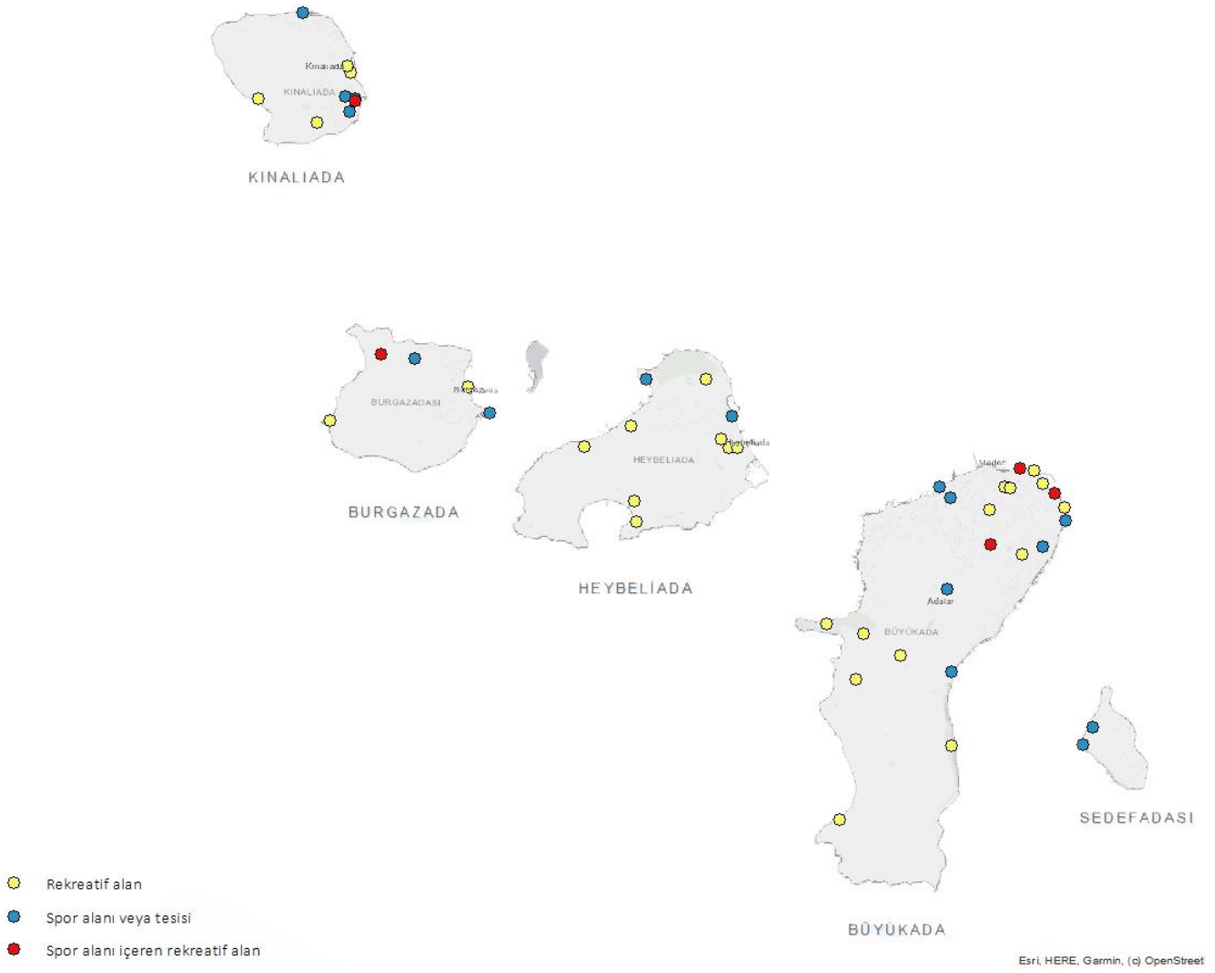

Şekil 478. Spor Aktivite Alanları
(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

A-KY-4: Sokak Hayvanları ve Atlar İçin Mekânsal Düzenlemeler

Adalar'da faytonlarla yapılan ulaşımın 16.01.2020 tarih ve 25 sayılı İBB Meclis kararı ile atlarda görülen ruam hastalığı sonrasında durdurulmasına, 277 fayton ile bunlara bağlı atların satın alınmasına ve ulaşım hizmetinin UKOME tarafından belirlenecek sayıdaki elektrikli araçla yapılmasına karar verilmiştir.

12.03.2020 tarih ve 403 sayılı İBB Meclis Kararı ile satın alınacak atların; tarım ve hayvancılığın desteklenmesi hizmetlerinde kullanılmak üzere yetiştiricilere, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, yetiştirici birlikleri, kooperatifler, meslek odaları, dernek gibi tüzel kişiliklere, şahıslara bedelsiz olarak sahiplendirilmesi ve nakil hizmetlerinin verilmesine karar verilmiştir.

Adalar'da kalan atlara sahiplerinin ve Adalar'da atlı yaşamı destekleyen Adalıların destekleriyle, barınma koşulları yaratılmaya çalışılmaktadır. Atlı yaşam savunucuları tarafından Adalar'da kalan atlar için İBB'den, yıkılan ahırların yerine sağlıklı, modern ahırlar yapılması; atların bulundukları adada, yeterli padok alanına sahip sağlıklı ve modern ahırlarda yaşamlarını sağlıklı bir şekilde devam ettirmesini sağlaması talep edilmiştir (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2021).

#AFT

2.8.

AFET ve KRİZLER

2.8. Afet ve Krizler

Bu aşamada gerçekleştirilecek olan çalışmalar; Adalar'ın afet ve krizlere hazırlığı noktasında ortaya çıkabilecek sorunları ve potansiyelleri ortaya çıkarmayı amaçlanmaktadır. Bu kapsamda yapılacak çalışmalar önceki bölümlerde açıklanan ölçek dizgesine uygun olabileceği gibi, literatür taramalarına, daha önce gerçekleştirilmiş raporlama çalışmalarına, uzman danışman görüşlerine dayanan metin içeriklerine, şematik gösterimlere ve fotoğraf belgeleme çalışmalarına dayandırılabilir.

A-AFT-1: Yerleşime Uygunluk

A-AFT-2: Afet Durum Senaryolarına Hazırlık Durumu Analizi – Dayanıklılığı Artıracak Mekânsal Önlemlerin Tespiti

A-AFT-1: Yerleşime Uygunluk Analizi

Alanın yerleşime uygunluk açısından değerlendirilmesinde genel jeoloji, mühendislik jeolojisi ve jeoteknik kriterler kullanılmıştır. 15 Ekim 1999 tarihinde yayımlanan ilgili genelge doğrultusunda 1/5000 ölçekli hâlihazır haritalar üzerine işlenen jeolojik yapı ve yerleşime uygunluk değerlendirmesi 4 ana başlıkta incelenmiştir.

- Yerleşime Uygun Alanlar
- Önlemli Alanlar
- Ayrıntılı Jeolojik Etüt Gerektiren Alanları
- Yerleşime Uygun Olmayan Alanlar

Yerleşime uygun alanlar;

Yerleşime uygunluk haritalarında "UA" sembolü ile gösterilen yerleşime uygun alanlar Adalar ilçesinin %44'ünü kapsamaktadır.

Bu alanlarda genel olarak:

- Morfolojik olarak yapılaşmaya engel hususlar bulunmamaktadır,
- Sıvılaşma ve zemin büyütmesi riski bulunmamaktadır,
- Heyelan ya da diğer kütle hareketleri gelişmemiştir,
- Sellenme ve su baskını riski bulunmamaktadır,
- Temel mühendisliği açısından yapılaşmaya elverişli alanlar bulunmaktadır,
- Karstlaşma, aşırı ayrışmış ve zemin özelliği kazanmış kaya ortamlar, taş ve kum ocakları, yumuşak zeminlerden kaynaklanan problemler mevcut değildir.

Bu alanlar, her ne kadar yapılaşmaya uygun alanlar olarak tanımlansalar da, yerel olarak bazı problemlerle karşılaşılabilir. Bu nedenle uygulama öncesi parsel bazında yapılacak çalışmalarda yerel olarak görülebilecek sorunlar tespit edilmeli ve çözüm önerileri sunularak uygulama projeleri bu hususlar göz önüne alınarak yapılmalıdır. Bu alanlarda, uygulama aşamasında yapılacak derin kazılarda kaya ortamlarında sık çatlaklı-kırıklı yapı olması nedeniyle kama tipi kaymalar ve diğer şev stabilite sorunları görülebilir. Bu durumlarda gerekli önlem projeleri hazırlanmalıdır.

Önlemli alanlar;

Yerleşime uygunluk haritalarında "ÖA" sembolü ile gösterilen yerleşime uygun alanlar Adalar ilçesinin %56'sını kapsamaktadır. Bu alanlar doğal afet tehlikeleri ve jeolojik-jeoteknik niteliği nedeniyle yerleşime uygunluğa etki edebilecek özelliklere sahiptir. Fakat yapılaşma öncesinde veya esnasında belirli önlemleri almak kaydı ile yapılaşmaya uygun alanlardır.

Bu alanlar, karşılaşılabilecek sorunlar ve alınacak önlemlerin özelliğine göre alt sınıflara ayrılmıştır.

- Önlemli Alan 1 (ÖA-1): Sıvılaşma Tehlikesi açısından,
- Önlemli Alan 2 (ÖA-2): Kütle Hareketleri açısından (heyelan(zemin ortamlar), kaya kayması, deprem esnasında şev duraysızlığı, kaya düşmesi, kaya devrilmesi),
- Önlemli Alan 3 (ÖA-3): Su baskını ve Sellenme Tehlikesi açısından (yağmur suyu etkisi, tsunami etkisi),
- Önlemli Alan 4 (ÖA-4): Mühendislik Problemleri açısından (yapay dolgu, alüvyon ve kuşdili birimleri),
- Önlemli Alan 5 (ÖA-5): Diğer Mühendislik Problemleri açısından (karstlaşma, aşırı ayrışmış kaya, taş ve kum ocağı ve diğer zeminler),
- Önlemli Alan 6 (ÖA-6): Birden fazla tehlike olasılığı (karmaşık sorunlar) açısından risk oluşturan alanlardır.

Bu sınıflamalar dışında önlemli alanlar, tehlikenin ve sorunların yoğunluğu ve çeşitliliği açısından 2 alt bölgeye ayrılmıştır.

- ÖA-a: I. dereceden önlemli alanlar;

Nispeten mevcut problemler nedeniyle oluşabilecek tehlikelerin derecesi yüksektir ve ortadan kaldırılabilmesi için zor ve ağır önlemlerin alınması gerekir. Bu alanlar, ilçenin % 6'sını kapsamaktadır.

- ÖA-b: 2. dereceden önlemli alanlar;

Genelde mevcut problemler nedeniyle oluşabilecek tehlikelerin derecesi düşüktür ve ortadan kaldırılabilmesi için basit ve hafif önlemlerin alınması yeterli olur. Bu alanlar, proje alanının % 49'unu kapsamaktadır.

Tablo 141. Önlemli Alanların (ÖA) Tanımlaması (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021)

Alan Kategorisi	Tanımlar
Önlemli Alanlar **ÖA(a)**	Aşağıdaki tehlikelerden ve mühendislik problemlerinden dolayı zor ve ağır önlem gerektiren alanlar **ÖA(a):** (I) Sıvılaşma Tehlikesi**: ÖA-1a** (2) Kütle Hareketleri: **ÖA-2a** (3) Su baskını-Sellenme ve Tsunami: **ÖA-3a** (4) Yapay Dolgu, Alüvyon, Kuş dili: **ÖA-4a** (5) Diğer mühendislik problemleri: **ÖA-5a** (6) Karmaşık Sorunlar: **ÖA-6a**
Önlemli Alanlar **ÖA(b)**	Aşağıdaki tehlikelerden ve mühendislik problemlerinden dolayı basit ve hafif önlem gerektiren alanlar **ÖA(b):** (1) Sıvılaşma Tehlikesi**: ÖA-1b** (2) Kütle Hareketleri: **ÖA-2b** (3) Su baskını-Sellenme ve Tsunami: **ÖA-3b** (4) Yapay Dolgu, Alüvyon, Kudili: **ÖA-4b** (5) Diğer mühendislik problemleri: **ÖA-5b** (6) Karmaşık Sorunlar: **ÖA-6b**

Yerleşime uygun olmayan alanlar;

Çeşitli tehlikelere ve mühendislik problemlerine ve bu tehlike ve problemlerin yoğunluğuna göre belirlenen yerleşime bu alanlar; harita üzerinde "UOA" olarak gösterilmektedir. Bu alanlarda yapılaşma amaçlı planlamaya gidilmemelidir. Yerleşime uygun olmayan alanlar ilçe genelinde çok az bir büyüklüğe sahip olmakta ve ilçe alanının %1'ini kapsamaktadır. Uygun olmayan alanlar, tehlikenin türlerine göre alt sınıflara ayrılmaktadır.

Tablo 142. Yerleşime Uygun Olmayan Alanların (UOA) Tanımlanması (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2021)

Alan Kategorisi	Açıklamalar
Uygun Olmayan Alanlar **UOA**	(I) Sıvılaşma Tehlikesi: **UOA -1** (2) Kütle Hareketi Tehlikesi: **UOA-2** (3) Su baskını ve Sellenme: **UOA-3** (4) Yapay Dolgu, Alüvyon, Kuşdili: **UOA-4** (5) Diğer Mühendislik Problemleri: **UOA-5** (6) Karmaşık Problemler: **UOA-6**

Yerleşime uygunluk analizi Adalar ilçesi genelinde incelendiğinde yaklaşık %44'ünün yerleşime uygun alanda, %49'unun ise önlemli alanda kaldığı görülmektedir.

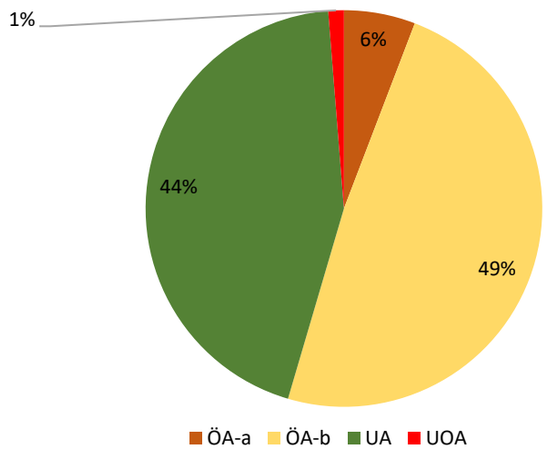

Grafik 109. Yerleşime Uygunluk Analizi İlçe Dağılımı (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2021)

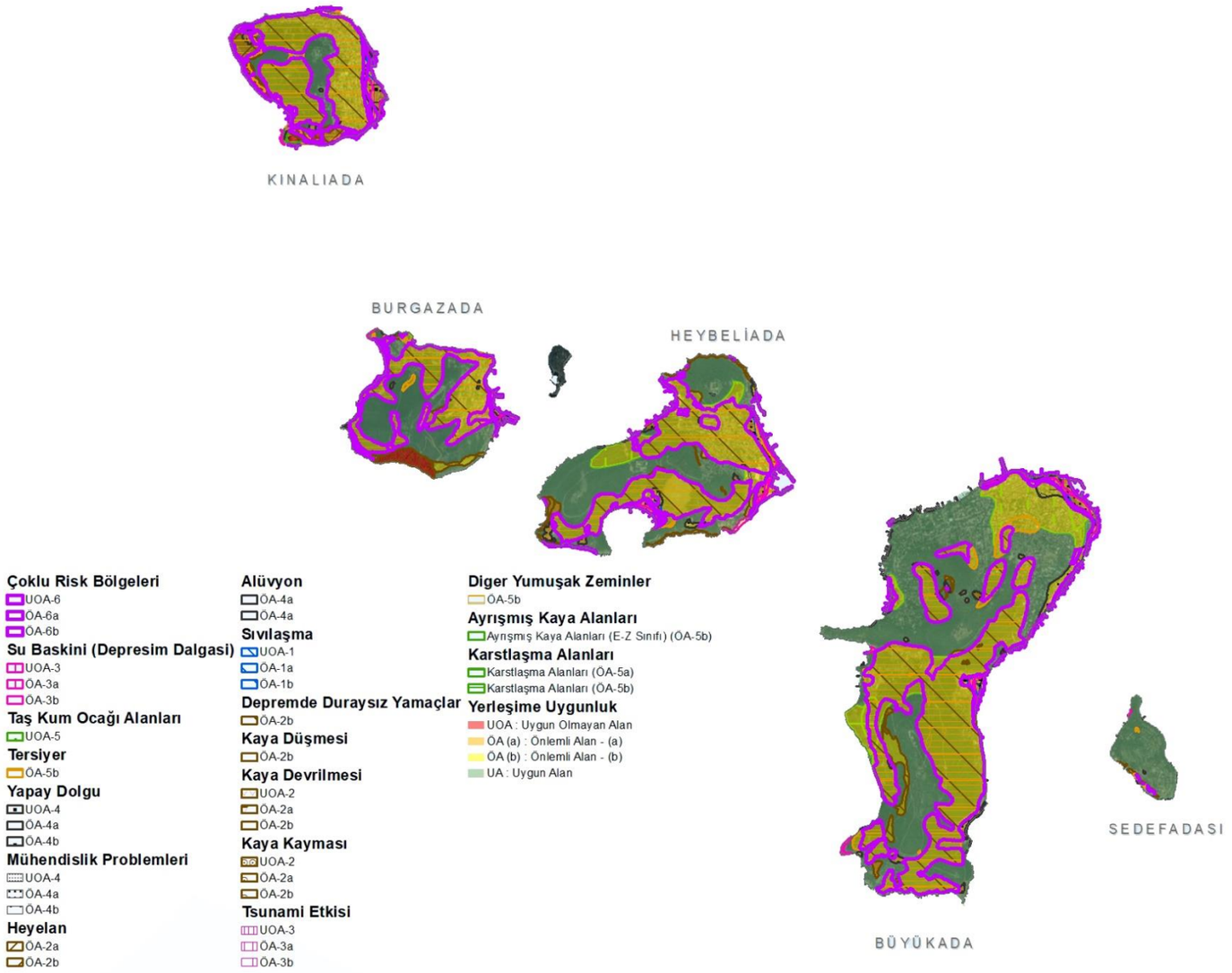

Şekil 479. Adalar İlçesi Yerleşime Uygunluk Analizi
(Not: Adalar İlçesi Jeoloji-Jeoteknik Araştırma Raporu, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Kınalıada

Analize göre Kınalıada'nın %63'ü yerleşilebilirlik açısından 2 derece önlemli alandır. Yerleşime uygun olmayan alanlar %5, yerleşilebilir alanların oranı ise %18'dir.

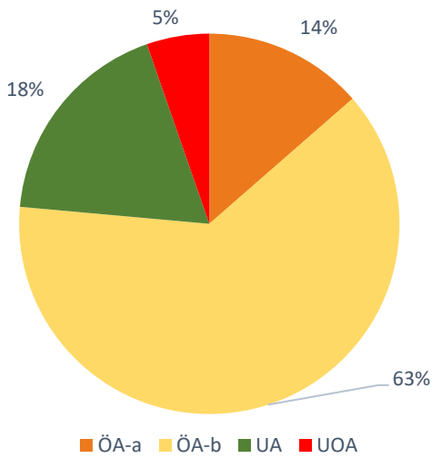

Grafik 110. Kınalıada Yerleşime Uygunluk Analizi (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021)

Adanın güney kıyılarının batısındaki bölgenin ve batısında bulunan kıyı alanlarının bir bölümünün yerleşime uygun olmayan alan olduğu ve 2. derece önlemli alanların adanın geneline yayılmış olduğu görülmektedir. 1. derece önlemli alanlar ise doğu kıyılarında, güney kıyılarının doğu bölgesinde ve batı kıyılarının kuzey bölümündedir.

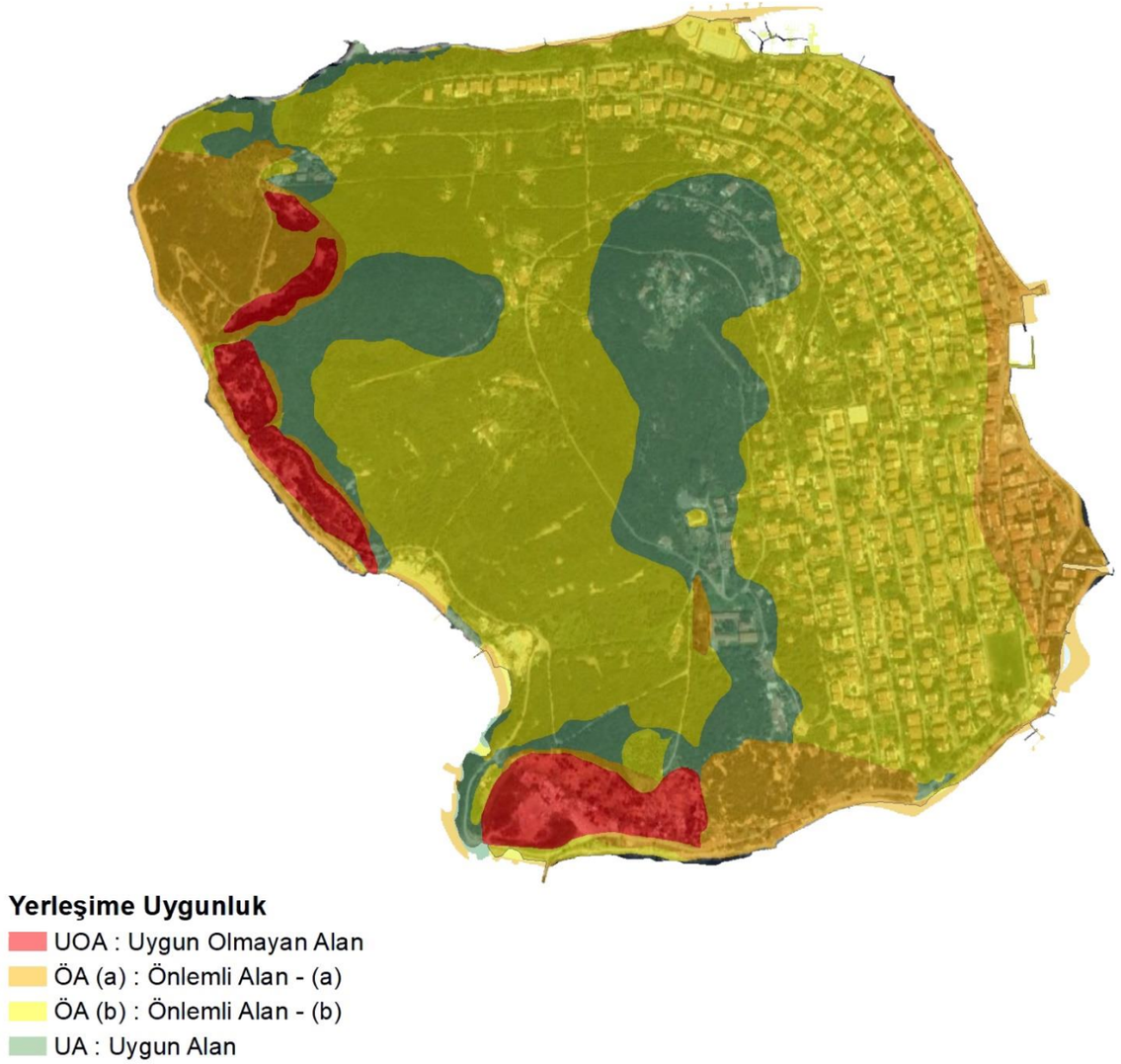

Şekil 480. Kınalıada Yerleşime Uygunluk Analizi Haritası
(Not: Adalar İlçesi Jeoloji-Jeoteknik Araştırma Raporu, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Burgazada

Burgazada yerleşime uygunlu analizi incelendiğin adanın yaklaşık yarısının yerleşime uygun alan olduğu, %43'lük kısmının 2. derece önlemli alan (ÖA-b) olduğu ve adada yerleşime uygun olmayan alanlarında da olduğu görülmektedir. Yerleşime uygun olmayan alanların oranı %5, 1. derece önlemli alanların (ÖA-a) oranı %4'tür.

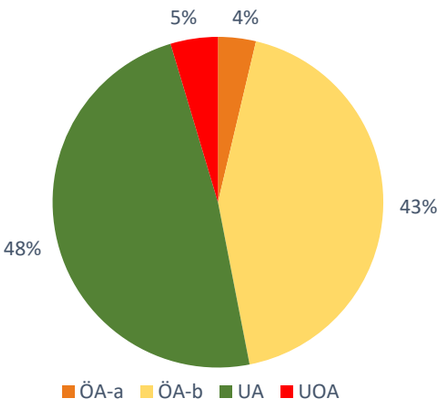

Grafik 111. Burgazada Yerleşime Uygunluk Analizi (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2021)

Burgazada'ya ait yerleşime uygunluk analizi incelendiğinde, adanın güney sahilinin (Hristo Manastırının güneyi) yerleşime uygun olmadığı görülmektedir. Yerleşime uygun alanların adanın iç kesimlerinde yer aldığı ve kıyı alanlarının büyük ölçüde 2. derece önlemli alanlar (ÖA-b) kapsamında kaldığı görülmektedir.

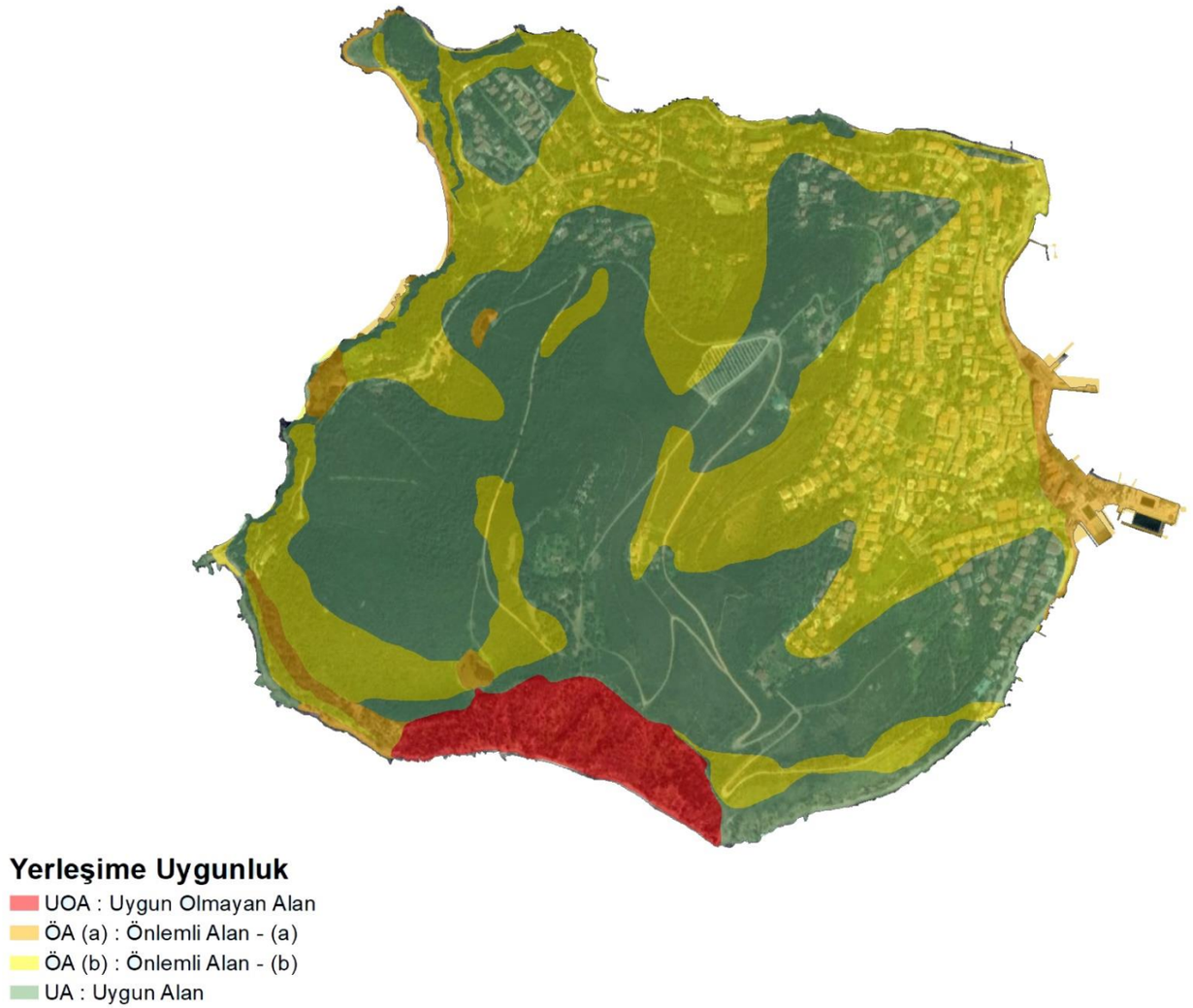

Şekil 481. Burgazada Yerleşime Uygunluk Analizi Haritası
(Not: Adalar İlçesi Jeoloji-Jeoteknik Araştırma Raporu, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Heybeliada

Alanların dağılımına bakıldığında, Heybeliada'nın alansal olarak yaklaşık yarısının 2. dereceden önlemli alan (ÖA-b), % 43'ünün yerleşime uygun alan olduğu ve %8'inin ise 1. dereceden önlemli alan (ÖA-a) olduğu görülmektedir.

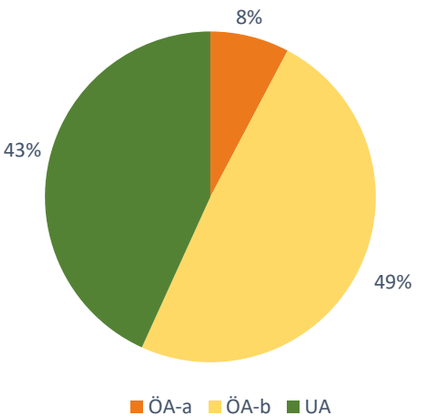

Grafik 112. Heybeliada Yerleşime Uygunluk Analizi (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2021)

Heybeliada'nın yerleşime uygunluk analizi incelendiğinde 1. derece önlemli alanların (ÖA-a) adanın doğusundaki ve güneyindeki bazı kıyı alanlarında olduğu, yerleşime uygun olmayan alanların olmadığı ve diğer sınıf alanlarında ada içerisinde dağılım gösterdiği görülmektedir. Mevcuttaki yerleşim alanının büyük bölümü 2. derece önlemli alanlarda (ÖA-b) kalmaktadır.

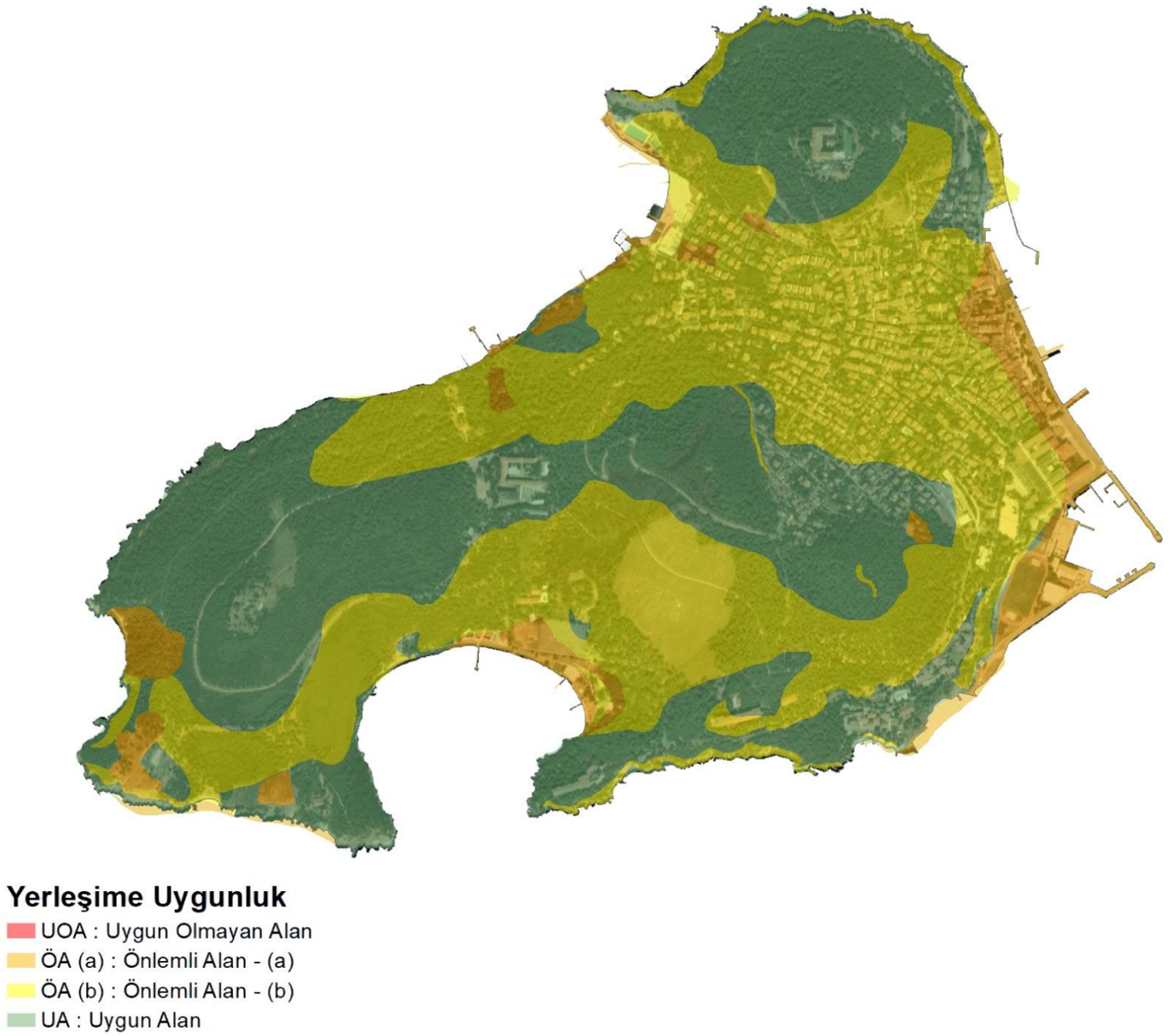

Şekil 482. Heybeliada Yerleşime Uygunluk Analizi Haritası
(Not: Adalar İlçesi Jeoloji-Jeoteknik Araştırma Raporu, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Büyükada

Yerleşime uygunluk analizi Büyükada'daki Nizam ve Maden mahalleleri detayında incelendiğinde, adanın alansal olarak yaklaşık yarısının 2. dereceden önlemli alan (ÖA-b), %47'sinin yerleşime uygun alan ve %4'ünün 1. dereceden önlemli alan (ÖA-a) olduğu görülmektedir.

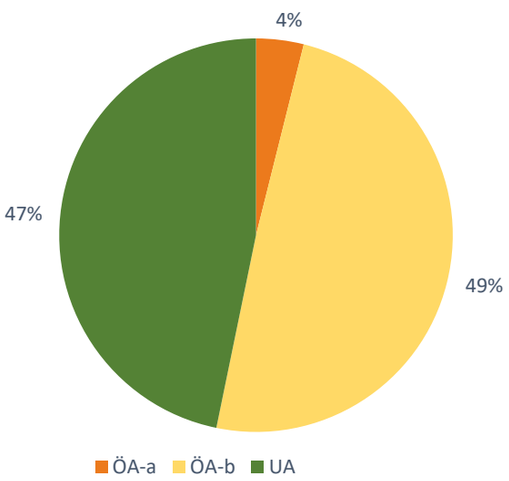

Grafik 113. Büyükada Yerleşime Uygunluk Analizi (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2021)

Şekil 483'a göre, 2. dereceden önlemli alanlar ve yerleşime uygun alanlar ada içerisinde dağılmış, 1. dereceden önlemli alanlar ise yoğunlukla kuzey kıyıları ve adanın doğusundaki Nikola Manastırı çevresinde tespit edilmiştir.

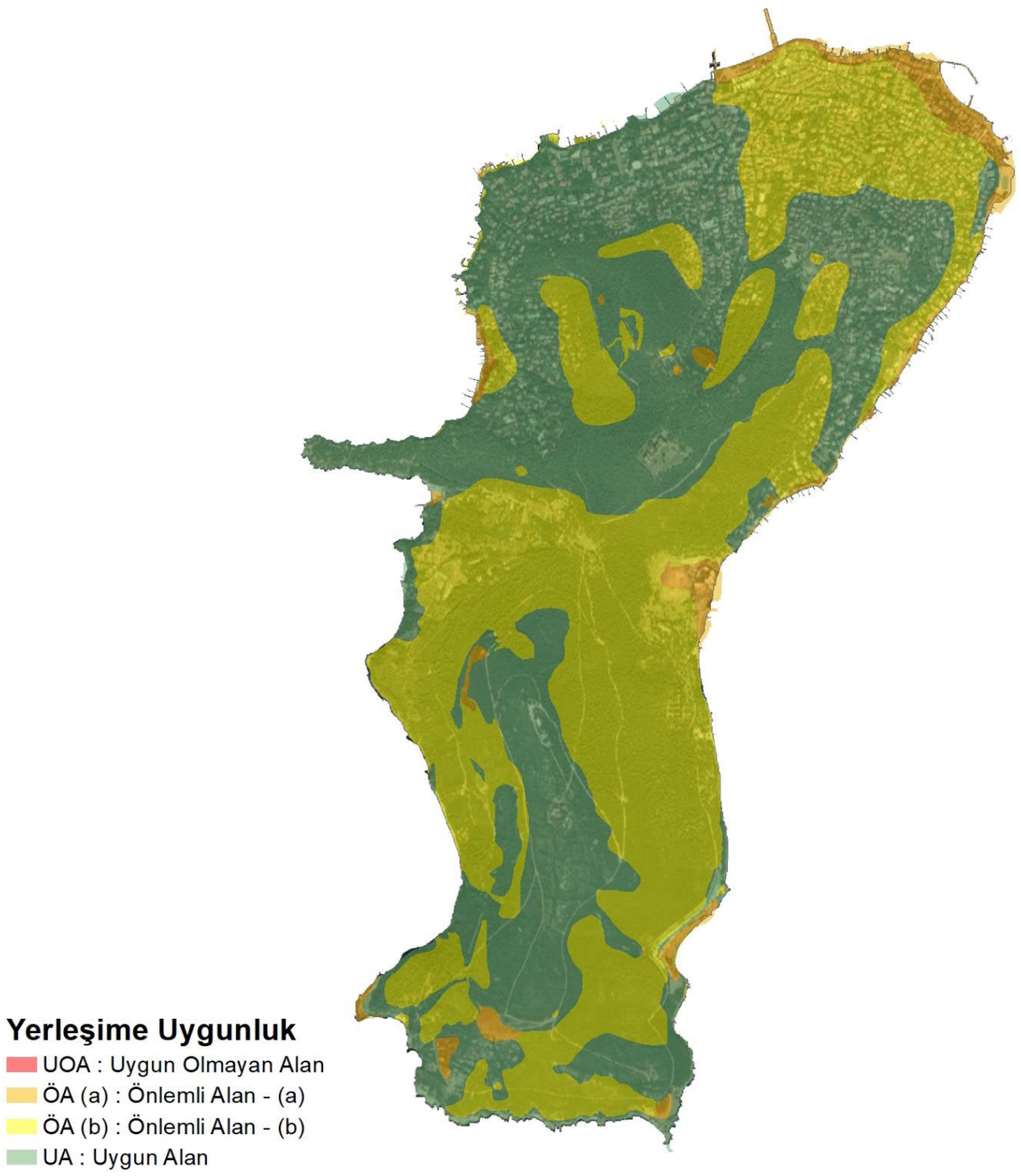

Şekil 483. Büyükada Yerleşime Uygunluk Analizi Haritası
(Not: Adalar İlçesi Jeoloji-Jeoteknik Araştırma Raporu, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

Sedef Adası

Sedef Adası %96 ile yerleşilebilirlik oranı en yüksek olan adadır. Adada yerleşime uygun olmayan herhangi bir bölge tespit edilmemiş olup yaklaşık %4'ü önlemli alanda kalmaktadır.

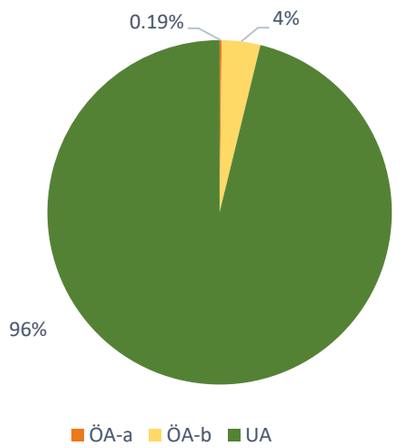

Grafik 114. Sedef Adası Yerleşime Uygunluk Analizi (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021)

Sedef Adası'nın önlemli alanları adanın güney batı kıyılarında yoğunlaşmıştır.

Şekil 484. Sedef Adası Yerleşime Uygunluk Analizi Haritası
(Not: Adalar İlçesi Jeoloji-Jeoteknik Araştırma Raporu, 2021 verilerinden elde edilmiştir.)

A-AFT-2: Afet Senaryolarına Hazırlık

Adalar coğrafi konumu, fay hattına yakınlığı, denizle olan bağlantısı, doğal alanları, %60'ın üzerindeki orman varlığı, dolgu alanları, eski yapı stoku ve ahşap yapılar, eğimli yerleşim dokusu, değişen nüfus yapısı ve turist baskısı nedeniyle deprem, tsunami, deniz heyelanı, yangın, salgın hastalık, iklim krizi gibi yaşamı tehdit eden ve bu afetlerin birbirlerini tetiklemesiyle meydana gelen çoklu afet riskine sahiptir.

Adalar mevsime (yaz-kış), tatil günlerine (hafta içi-hafta sonu), resmi bayramlara (dini ve milli bayramlar), özel günlere ve etkinliklere göre değişen bir nüfusu ile binlerce ziyaretçiye ev sahipliği yapmaktadır. Adalar'ın afetler karşısındaki kırılgan yapısı afet anında ve sonrasında, tahliye, lojistik vb. konularda İstanbul'un diğer ilçelerine kıyasla daha zorlayıcı koşullara sahip olmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla Adalar'da afetlerle mücadelede daha kapsamlı bir lojistik, planlama ve hazırlık gerektirmektedir (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2021, s. 9)

Afet müdahale planlarının yaz ve kış nüfusu dikkate alınarak iki senaryo üzerinden hazırlanması, afet lojistiği, ulaşım gibi konuların da dikkate alınması, gerekli mekânsal düzenlemelerin yapılması, malzeme ve teçhizat eksikliklerinin giderilerek halk, görevli personel ve yerel afet gönüllülerine yönelik eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarının artırılması ve kamu kurumları ile sivil oluşumların işbirliği içinde olması ve beraber çalışması beklenmektedir (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021).

Adalar'da lojistik gereklilikler ve mevcut fiziki yapının müdahaleleri zorlaştırmasından dolayı, risklere yönelik önlemlerin, teknik donanımın ve işbirliği kapasitesinin yetersiz kaldığı görülmektedir. Adalar özelinde afet öncesi ve sonrası uygulanacak afet önleme ve müdahale planları bulunmamaktadır (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2022, s. 87).

Deprem Riski:

2019 yılında İBB Deprem ve Zemin İnceleme Müdürlüğü tarafından hazırlanan "Afet Risk Yönetimi İçin Megaşehir Gösterge Sistemi" verilerine göre Adalar ilçesi risk sıralaması 39 ilçe içinde 22.'dir. Deprem riskinin en yüksek olduğu ada Heybeliada'dır. İkinci sırada Büyükada'nın Maden Mahallesi, üçüncü sırada Nizam Mahallesi, ardından sırasıyla Burgazada ve Kınalıada gelmektedir (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021).

Tsunami riski:

İstanbul İli Marmara Kıyıları Tsunami Modelleme, Hasar Görebilirlik Ve Tehlike Analizi Güncelleme Projesi (2018) ve İstanbul İçin Tsunami Eylem Planı Hazırlanması İşi (2019) sonuç raporlarından yararlanılarak İBB Deprem ve Zemin İnceleme Müdürlüğü Tsunami Eylem Planı Hazırlanması Projesi raporunu (İBB; ODTÜ, 2020) hazırlamıştır. Haziran 2020'de yayınlanan raporda yer alan tsunami benzetim sonuçlarına göre Adalar ilçesinde karadaki maksimum su basma derinliği noktasal olarak 12,3 metreye, su basma mesafesinin yatayda ise 200 metreye ulaştığı belirtilmektedir.

Mekânsal Hasar Görebilirlik ve Tahliye Haritaları incelendiğinde, renk skalasına göre kıyı şeritlerindeki risklerin mekânsal yayılımı her adada ayrı ayrı oluşturulmuştur. Bu haritalarda önerilen ve düzenleme gerektiren mevcut tahliye koridorları ile tsunami ve şiddetli tsunami bölgelerinin ayrımıdır (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021).

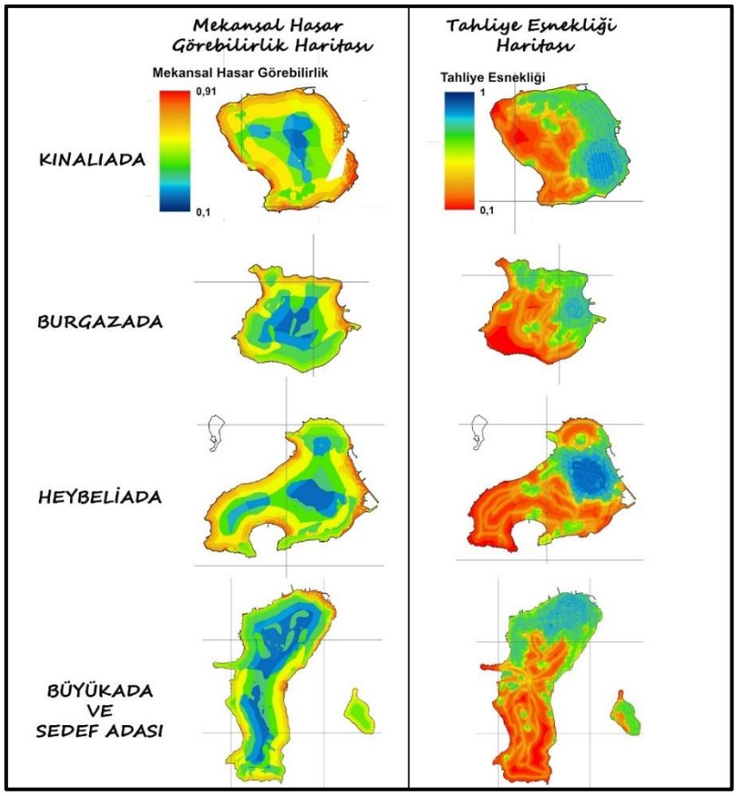

Şekil 485. Mekânsal Hasar görebilirlik ve Tahliye Haritaları (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2021).

Yangın riski:

Adalar Orman İşletme Şefliği kayıtlarına göre 1950-2007 yılları arasında orman yangını meydana gelmiş ve bu yangınlarda 168 hektar orman sahası yanmıştır. Bu veriler ilçenin toplam yüzölçümünün %15'inin, ormanlarının ise %27'sinin (624 hektar) yangına maruz kaldığını göstermektedir (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2021, s. 261).1958–1973 yılları arasında ve 1979–1986 yılları arasında kayıtlarda orman yangınına rastlanmamıştır.

2015-2018 yılları arasında toplam 125 yangın tespit edilmiştir. Ada genelinde son iki yılda yangın vakalarının düştüğü görülmektedir. 2018 yılında Kınalıada ve Maden mahallelerinde hiç vakaya rastlanılmamıştır.

Tablo 143. 2015-2018 Yılları Arasındaki Yangın Vakaları (İBB İstanbul Planlama Ajansı, İstanbul İstatistik Ofisi, 2021)

Mahalle	2015	2016	2017	2018	Toplam
Burgazada	4	11	1	2	18
Heybeliada	5	27	2	1	34
Kınalıada	5	12			17
Maden	5	17			22
Nizam	3	27	4		34
Adalar	21	94	7	3	125

Yakın tarihte 12.07.2020'de Heybeliada'da çıkan yangında 61 bin 805 metrekare alanı kaplayan ormanın yandığı ve bilirkişi tarafından yapılan incelemeye göre de yangının doğal yollarla çıkmadığı kaydedilmiştir.

Sedef Adası'nda gönüllü olmak üzere bir tane, Kınalıada, Burgazada, Heybeliada ve Büyükada'da birer tane itfaiye istasyonu bulunmakta olup toplam 5 istasyon hizmet vermektedir. Adalar ilçesinde yangınla mücadele için 28 araç, 119 itfaiye personeli, 149 hidrant ve 7 adet sarnıç bulunmakta, 2010-2020 yılları arasında 25 orman yangını olmak üzere 756 yangına müdahale edilmiştir.

Acil Toplanma Alanları

Afet durum senaryolarına hazırlık durumu analizi ve dayanıklılığı arttıracak mekânsal önlemlerin tespiti kapsamında 10'u Büyükada'da, 6'sı Kınalıada'da, 5'i Heybeliada'da, 3'ü Burgazada'da ve 1'i Sedef Adası'nda olmak üzere toplam 25 acil toplanma alanı belirlenmiştir.

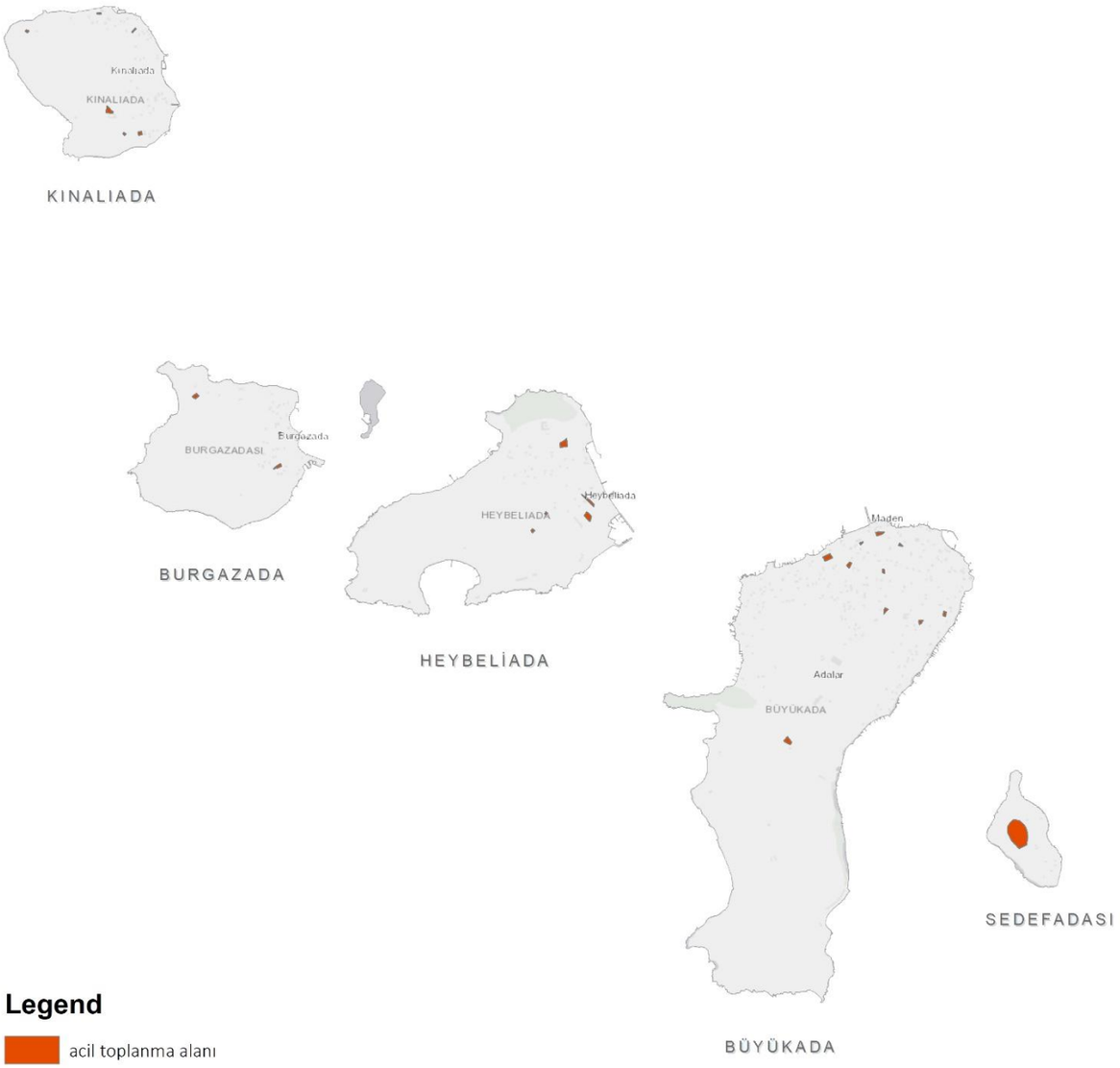

Şekil 486. Acil Toplanma Alanları
(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

Adalar İlçesi Strateji Belgesi ve Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Katılımcı Planlama Süreci kapsamında Temmuz-Ekim 2020 tarihleri arasında saha etkinlikleri ve katılım masaları, ada yürüyüşleri, odak grup toplantıları ve tematik toplantılar düzenlenmiştir. Bu toplantılarda Adalar'ın afet ve krizler ile ilgili sorunları, ihtiyaçları, talepleri, önlemleri ve önerileri ortaya konulmuştur (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2020). Buna göre aşağıdaki tabloda hem genel olarak hem de yangın, deprem ve tsunami ve salgın hastalıklarla ilgili mekânsal önlemler ve saha gözlemleri yer almaktadır.

Tablo 144. Afet ve salgın hastalıklarla ilgili mekânsal önlemler ve saha gözlemleri (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü, 2020).

Afet	Mekânsal Önlem	Saha Gözlemi İçin Not / Var-Yok
Genel	Adalar'da afet ve tahliye planları yapılması, Adalar'a ulaşım ve ada içi ulaşım konusunun, afet durumunda tahliye kapasitesi dikkate alınarak düzenlenmesi	Yapılan planların adanın uygun yerlerinde paylaşılması ve mekânsal olarak işaretlenmesi
	Başta kültürel miras niteliğindeki binalar olmak üzere tüm binaların depreme karşı güvenli hale getirilmesi ve yangın önleme ve mücadele kapasitesinin artırılarak doğal peyzajın, ekosistemin ve biyolojik çeşitliliğin korunması	
	Adalar'daki deprem riskinden dolayı yüksek katlı yapılaşmaya izin verilmemesi	Yeni yapılan binaların görsel olarak plana uygunluğunun test edilmesi
	Afet anında elektriklerin kesileceği göz önüne alındığında Heybeliada Lisesi binasının çatısına ve adabüslerin üstlerine güneş panellerinin konulması	
Yangın	Orman içerisinde mangal yakılmasının denetlenmesi ya da engellenmesi	
	Orman alanlarında hidrant olması ve mevcut hidrantların periyodik olarak kontrol edilmesi	
	Orman alanlarında çıkan yangınlara müdahale etmeye uygun bir altyapının olmadığı, uygun araçların olması ve paletli araçlara uygun yol düzenlemelerinin yapılması	
	Eğimli alanlarda mesire alanı fonksiyonunun olmaması	
	Büyükada'daki yetimhanenin metruk durumda ve yanma tehlikesi altında bulunduğu, önlemler alınması gerektiği	
	Yangın riskine karşın günübirlikçilerin denetlenmesi ve ormanların temizlenmesi	Mekânsal olarak nasıl yapılabilir?
	Kullanılmayan arsalarda yetişen otların, yaz sonunda kuruyarak yangın tehlikesi oluşturması riskine karşı belediye tarafından biçilmesi	
	Sokaklardaki yangın hidrantlarının yetersiz olduğu, birçok hidrantın çalışmadığı ve su olmadığı	
	Yangın gözetleme kulesinin kurulması	
	Değirmenburnu'na çit çekilmesinin ve mangal yakmaya izin verilmesinin doğru olmadığı	
Deprem ve Tsunami	Değirmenburnu'nun, olası bir afet durumunda toplanma alanı olarak kullanılabileceği için etrafındaki tel örgülerin kaldırılması ve buraya ulaşan yolların düzenlenmesi	
	Deprem toplanma noktalarının belirlenmesi ve kamuoyu ile paylaşılması	
	Olası bir deprem ve tsunami ihtimaline karşı adanın daha yüksek noktalarında, sahilde bulunan gıda depolama alanları, sağlık birimleri ve eczaneler gibi alanlara alternatiflerin üretilmesi	
	Lojistik ve arama kurtarma için sistemlerin kurulması	
	Yaşayanların ve ziyaretçilerin tsunami konusunda farkındalık düzeyini artırıcı uyarıcı, yönlendirici ve bilgilendirici tabelaların tasarlanması	
	Tasarlanan tabelalarda ilgili alandaki tsunami riskini anlatan, hangi durumlarda harekete geçileceği ve bölgenin hangi yollar kullanılarak hızlıca terk edilmesi gerektiği konusunda bilgiler içermesi	
	Tabelaların iskele, sahil yolları, park ve plaj alanları gibi yoğun olarak kullanılan akslarda ve tahliye koridorlarında konumlandırılması	
	Adalar'ın topoğrafik yapısından dolayı sahile açılan dik yolların tahliye koridoru olarak kullanılabilmeli ve bu yolların üzerine güvenli bölge sınırlarını gösteren işaretler yerleştirilmesi (öneri?)	
Salgın Hastalık	Sanatoryum binasının pandemi hastanesi olarak yeniden açılması	

#EKN

2.9.
EKONOMİ

2.9. Yerel Ekonomi

Bu aşamada gerçekleştirilecek olan çalışmalar; Adalar'ın tüm konu başlıklarında sahip oluğu potansiyelin yerel ekonomiye yansıması noktasında ortaya çıkabilecek sorunları ve potansiyelleri ortaya çıkarmayı amaçlanmaktadır. Bu kapsamda yapılacak çalışmalar önceki bölümlerde açıklanan ölçek dizgesine uygun olabileceği gibi, literatür taramalarına, daha önce gerçekleştirilmiş raporlama çalışmalarına, uzman danışman görüşlerine dayanan metin içeriklerine, şematik gösterimlere ve fotoğraf belgeleme çalışmalarına dayandırılabilir.

A-EKN-1: Kentsel Tarım için Uygun Olabilecek Alanların Tespit ve Analizler İfadesindeki Alanlar, Meclise İletilen "1/5000 Ölçekli Adalar Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı" ile Birlikte Tespit Edilmiş ve Plana İşlenmiş Durumdadır. Bu Alanların Mekânsal Düzenlemelerine İlişkin Ana Gereksinimlerin Analiz Edilmesi

A-EKN-2: Balıkçı Barınaklarının ve Sahip Oldukları Mekânsal Niteliklerin Analiz Edilmesi

A-EKN-1: Kentsel Tarım

Adalar'da Tarım İl Müdürlüğü'nün sınıflandırdığı bir tarım arazisi bulunmamakla birlikte, bazı açık parseller üzerinde tarım faaliyeti yapılmaktadır. Adalar ilçesi sayfiye alanı olarak önem taşıdığından, tarım yapmak için topraktan yararlanılmamaktadır. Ancak; küçük çapta sebzecilik ve çiçekçilik yapılmaktadır. Mantarlar ve bunların değişik türleri Adalar'da bol miktarda bulunmakta ve özellikle ekim ayı sonlarında yetişmektedir. Adalar'ın toprakları, zeytincilik, bağ ve bahçecilik tarımına elverişlidir.

Bu kapsamda Adalar'da boş parsellerde ufak tefek hobi bahçeciliği yapıldığı tespit edilmiştir. Günümüz de tanımlı herhangi tanımlı bir tarım arazisi olmasa da kentsel sit içerisindeki boş parsellerde hobi bahçelerinin oluşturulması da küçük çaplı bir ekonomik faaliyet olarak görülmektedir.

Büyükada ve Burgazada'da 2,08 hektarlık bir alan kentsel tarım alanı olarak planlanmıştır. Kent sınırları içerisinde yapılan tarım aktiviteleri olarak tanımlanmış kentsel tarım alanları ile sağlıklı ve taze gıda üretimi sağlanacak, yerel gıda sağlanması ile birlikte halkın gıda güvenliği desteklenecektir. Doğal yapıyı bozmamak koşulu ile sera yapılanmalarına da izin verilen kentsel tarım alanlarında suni gübre, kalıcı ve zehirli zirai mücadele ilaçları kullanılan zirai faaliyetlere müsaade edilemeyecektir.

Burgazada'da toplam 18.520 m² alana sahip 2 adet tarım alanı, Büyükada'da da 2376 m² alana sahip bir adet tarım alanı bulunmaktadır. Burgazada'daki tarım alanları mülkiyet olarak değerlendirildiğinde hisseli parsel ve şahıs mülkiyetli, Büyükada'daki ise maliye hazinesi olduğu görülmektedir.

İstanbul'un her tarafında kolaylıkla yetişen çiçek, 1930 yılından itibaren Adalar'da bir sanat ve kazanç kapısı olmuştur. 1945 yılına kadar amatör olarak yapılan çiçekçilik, bu tarihten sonra amatörlükten çıkıp tamamen profesyonel olarak ele alınmaya başlanmıştır. 1949-1950 yıllarında tam fenni çalışmalar başlatılmıştır. Sayfiye köşklerinde süs bitkileri yetiştirilip imkân bulundukça satışı da yapılmaktadır.

Adalar'da 20.yy başlarına kadar küçükbaş hayvancılık yapılmakta olup; büyük baş hayvancılık ise genelde arabacılık için kullanıldığı zamanlarda yetiştirilmekteydi. Günümüzde hayvancılık sektöründe balıkçılık dışında herhangi bir faaliyet bulunmamaktadır. Bireysel olarak büyükbaş yetiştiriciliği yapan Büyükada da kişiler bulunmaktadır.

Çam balıyla ünlü olan Adalar'da yaklaşık 150 yıldan fazla arıcılık yapılmış, 500'ü aşkın kovan bulunmuştur. 1980'li yıllara kadar varlığını sürdüren arıcılık diğer uğraşlar gibi yok olup gitmiştir. Günümüzde ise kooperatif, marka gibi kavramlarla arıcılık faaliyetlerinin tapılması düşünülmüş ama devamlılık sağlanmamıştır. Bireysel olarak Büyükada orman içlerinde arı yetiştirenlere rastlanmıştır.

Adalar çevresinde balıkçılık ve su ürünleri geliştirilmiştir. Yörede tutulan balıklar iki gruba ayrılmaktadır. Yerli balıklar, yılın Ekim, Kasım, Aralık, Mart, Nisan, Mayıs aylarında olta ile Kasım, Aralık, Ocak, Şubat ve Mart aylarında da ağ ile tutulan balıklardır. Yabancı balıklar ise; profesyonel balıkçılar tarafından tutulan Kolyos, Uskumru, Zargana gibi balıklardır.

Adalar, coğrafi bakımdan, avcılığa müsait bölgelerden biridir. Eskiden kara avcılığı önemli bir yer tutan ilçede, daha çok kuş avcılığı ön plana çıkmaktadır. Özellikle kışın kuşların çam ve kocayemiş ağaçlarıyla, diğer yerlere nazaran daha verimli olan Adalar'ı tercih ederek, aralık ile şubat ayları sonuna kadar burada bulunurlar. En çok yabani güvercinler, yabani ördekler, karatavuk çulluk, lökeşe, bıldırcın ve sığırcık avlanmaktadır. Fakat günümüzde de bu uğraş şehirleşmenin fazlalaşması nedeniyle yok olmuştur. Daha sonra Adalar'da av yasaklanmıştır.

Topoğrafik olarak Burgazada'nın vadi tabanında yer alan alanda öneri Kentsel Tarım Alanı, vadinin bir bütün olarak korunması açısından olumludur. Vadinin içindeki mevcut yapılaşmanın korunarak yeni yapılaşmaya izin verilmemesi, yeşil alan sisteminin devamlılığının sağlanması açısından önemlidir.

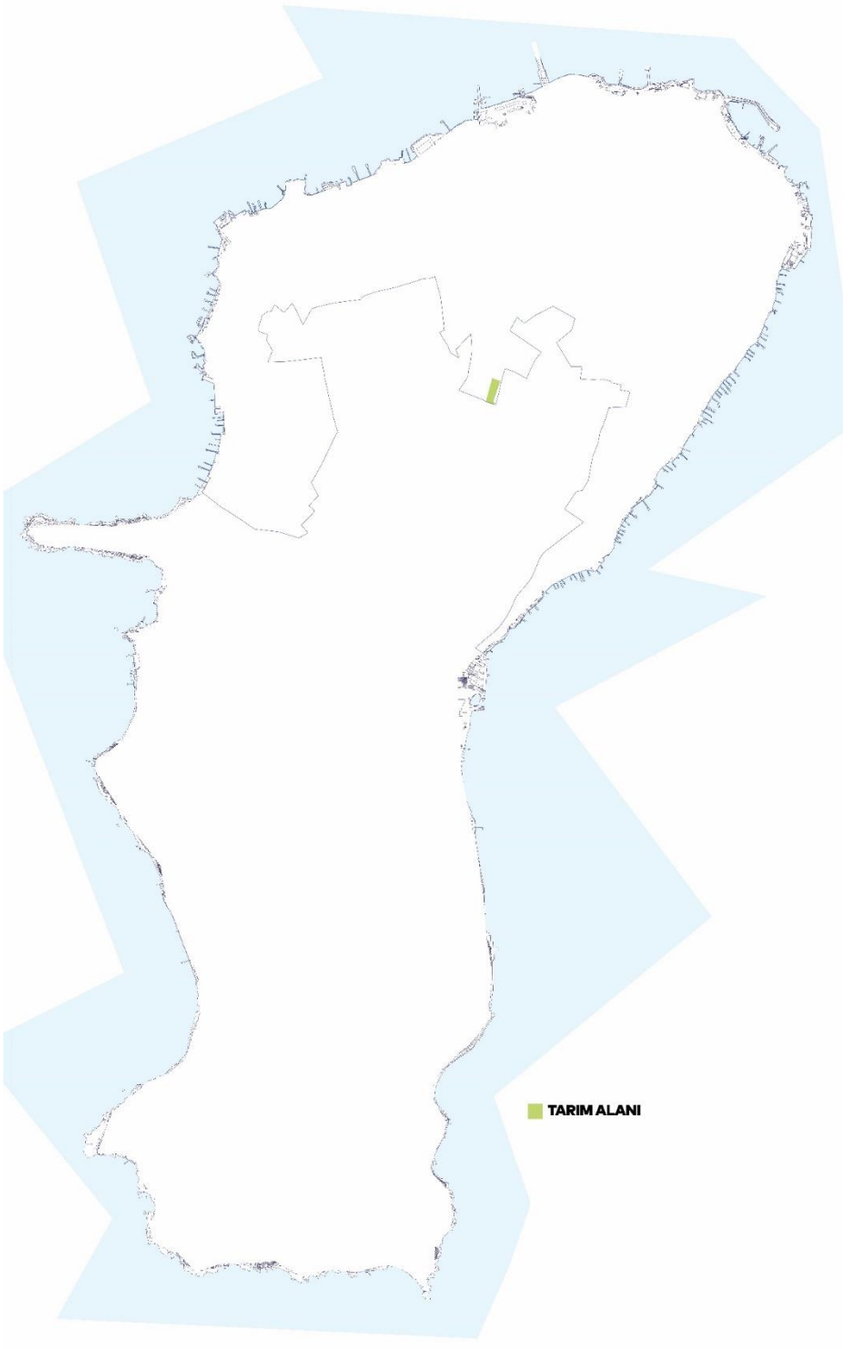

Şekil 487. Büyükada Tarım Alanı

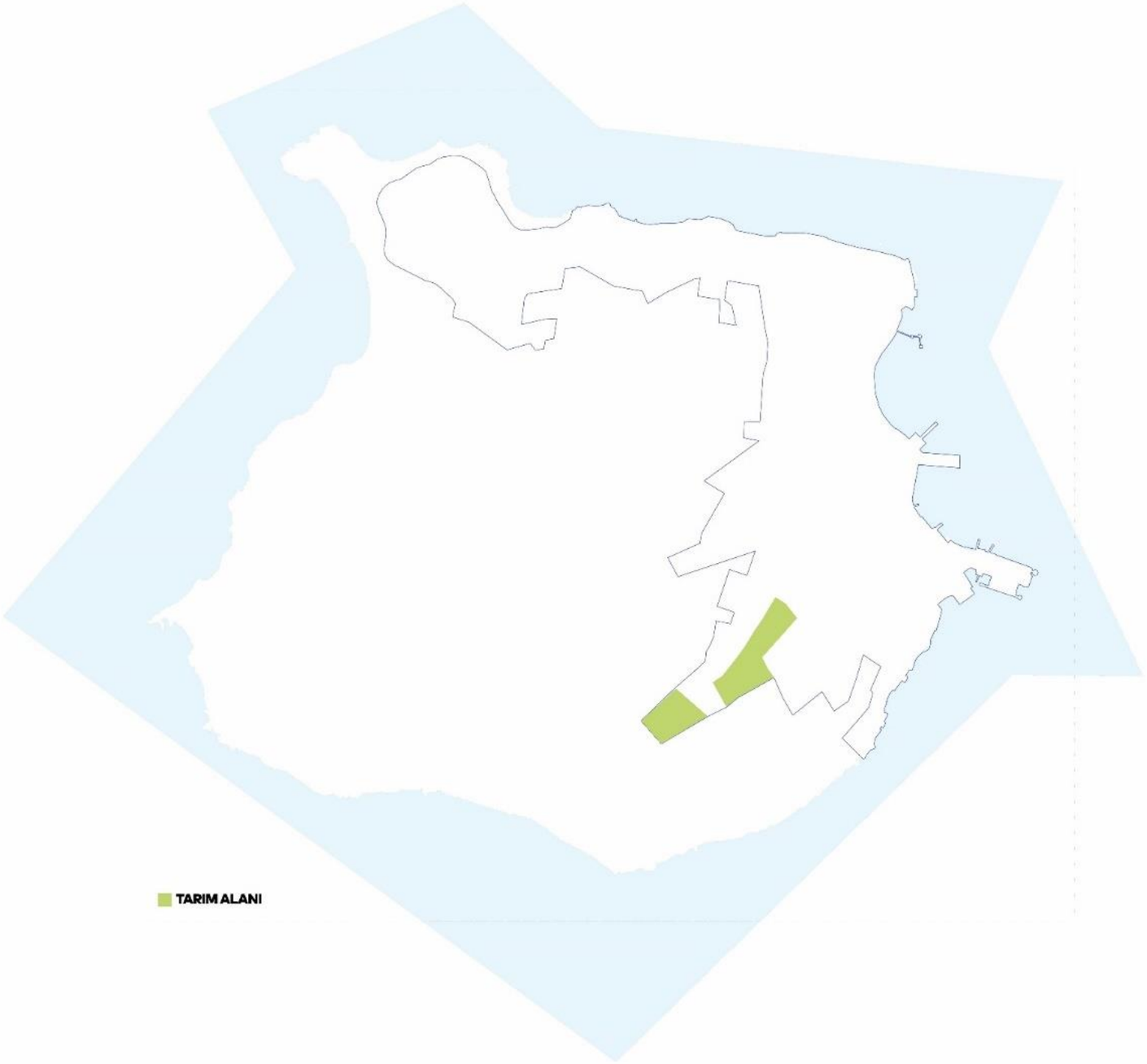

Şekil 488:Burgazada Tarım Alanı

A-EKN-2: Balıkçı Barınakları ve Kıyı Yapıları

İstanbul Prens Adaları'nda kıyı mekânı, sahip olduğu özellikler ile birbirinden farklı kullanımlar sunmaktadır. Bunlar içerisinde, ulaşım, ticaret, rekreasyon gibi işlevler bulunmaktadır. İskele ve çarşı bölgesi etrafındaki kıyı alanları genellikle ticaret ile ilişkili olarak lokanta ve kafeteryaların konumlandığı alanlar olmuştur. Geçmişte adaların birçoğunda bu yapılar kıyı ile direk ilişki içerisinde, bazen kıyının üzerine uzanan yapılar şeklindeydi. Günümüzde ise, genellikle iskele tarafı doldurularak uzun rıhtımlar oluşturulmuş durumdadır. Böylelikle kıyı silueti bir miktar geriye çekilmiştir. Bu şekilde kazanılan alan hem lokanta ve kafeteryaların açık hava kullanımı, hem de rekreatif düzenleme için kullanılmıştır. Rıhtım boyunca uzanan kıyı şeridi aynı zamanda çeşitli noktalarda konumlanmış balıkçı barınaklarına da ev sahipliği yapmaktadır (Kabaoğlu, 2012).

İstanbul Adalar'ının eski tarihlerde geçim kaynağının balıkçılık olması ve ada konumlarından dolayı Balıkçı barınakları da bir mekân kullanım türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Balıkçı barınakları İstanbul Adalar'ının genelinde 0,36 hektar alan kaplamaktadır. İstanbul Adalar'ının %0,03'ü balıkçı barınaklarının bulunduğu alanlardır. Büyükada'da ise 0,34 hektar alan balıkçı barınağı durumunda iken adanın % 0,06'sını kaplamaktadır. Heybeliada'da ve Burgazada'da balıkçı barınağı yer almamaktadır. Kınalı Ada'da ise balıkçı barınaklarının miktarı az olmakla birlikte adanın 0,19 ha'lık bir kısmını kaplamaktadır. Bu miktar ise adanın %0,14'ünü oluşturmaktadır. Diğer adalar Sedef, Kaşık, Yassı, Sivri ve Balıkçı (Tavşan) Adalar'ında ise yine Heybeliada ve Burgazada'da olduğu gibi balıkçı barınakları bulunmamaktadır. Geçmişte geçim kaynağı durumunda olsa da bugün avlanma konusundaki tedbirler ve Adalar'da değişen yaşam tarzı, ekonomik faaliyetlerle birlikte balıkçı barınakları da Adalar'da çok az bir yer kaplayan faaliyet durumunda kalmıştır. İstanbul Adalar'ında turizm faaliyetlerinin gelişmesi ile birlikte Adalar'ın silueti değişmiş ve barınaklarının sayı ve miktarının da az olasının başlıca sebebi durumuna gelmiştir. Detaylı mekân kullanım sınıflandırması içinde İstanbul Adalar'ının genelinde en az alan kapayan sınıflandırma durumundadır (Özcan, 2015).

Adalar'daki kıyı yapıları incelendiğinde, 36 plaj, 11 iskele, 2 balıkçı barınağı, 49 düzensiz parklanma alanı, 2 balıkçı yapısı bulunduğu belirlenmiştir.

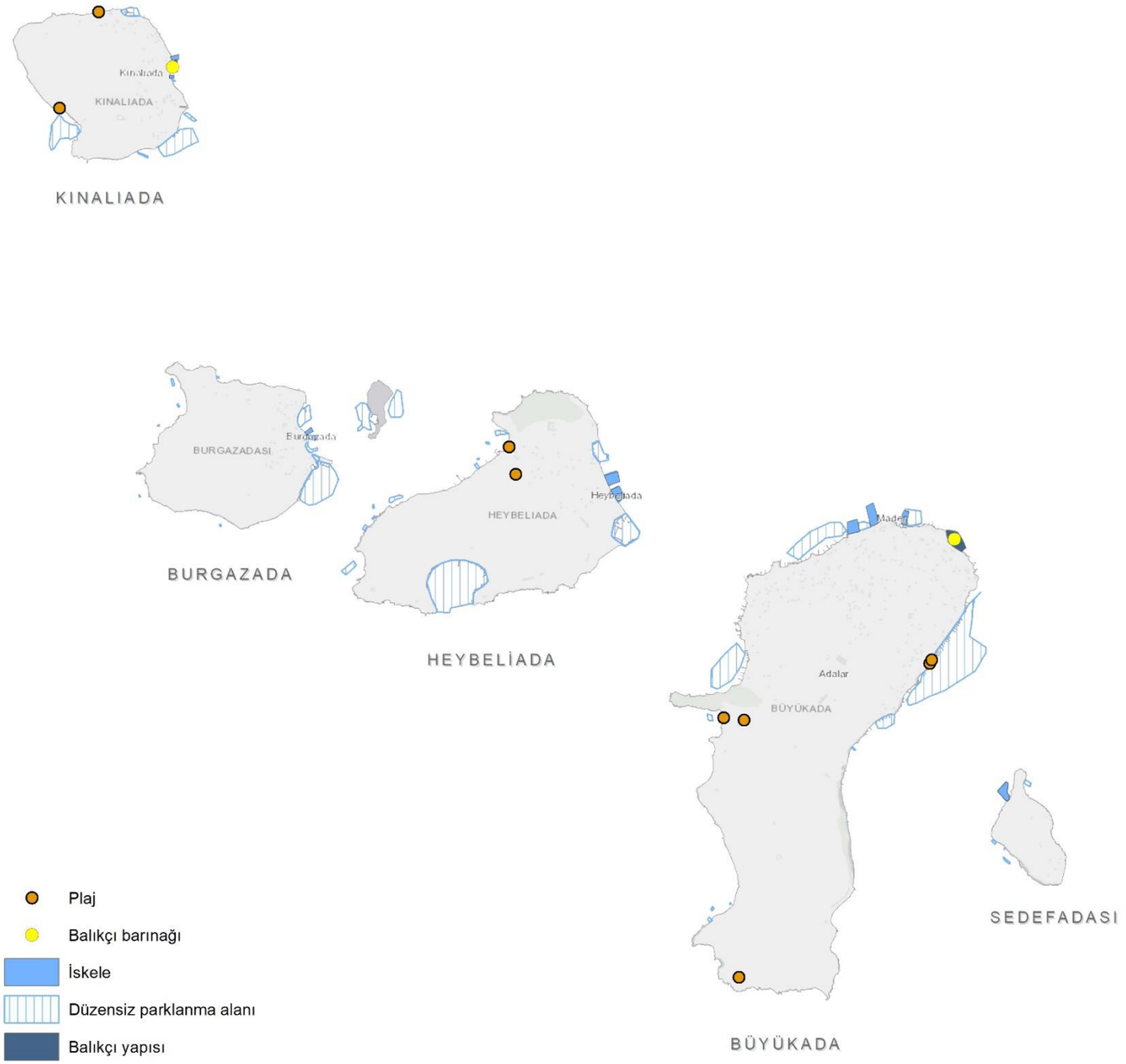

Şekil 489. Kıyı Yapıları ve Alanları
(Not: İstanbul Turizm Envanteri, 2022 verilerinden elde edilmiştir.)

2.10.
KARAKTER BÖLGELEME ve SENTEZ

2.10. Karakter Bölgeleme ve Sentez Çalışması

Raporun bu bölümünde 9 ana analiz kalemi sentezlenerek her bir ada için ayrı olacak şekilde bölgeme çalışmasına dönüştürülecektir. Ortaya çıkarılacak olan bölgeleme çalışması, model ve öneri içerik üretme safhasında farklılaşacak olan yaklaşımların neden farklı olduğunun nedensellik noktasında temellendiği kavramsal zemini oluşturacaktır.

Yürütülen çalışmalar analiz süreci sonunda sentezlenerek; karakter bölgeleme çalışması ve sentez çalışması ortaya konacaktır. Bu bölgeleme çalışması sonucunda 4 (dört) farklı ölçek dizgesine erişilmiş olacaktır. Bu ölçekler:

- 5 Ada geneli
- Ada ölçeği
- Alt bölge (karakter bölge) ölçeği
- Noktasal ölçek

şeklinde sınıflandırılabilir. 9 başlıkta yürütülen analiz çalışmaları da yukarıdaki ölçeklendirme sistemine göre ayrışabilirler. İlerleyen safhalarda, rehberin model oluşturma – öneri ve içerik oluşturma bölümlerinde de irdelenen bu analiz başlıklarındaki problemlere yukarıda belirtilen ölçeklerde ve konu başlıkları sınıflaması ile çözüm aranacaktır.

Yeşil Sistemler ve Ekoloji Sentezinde;

- Mutlak korunacak alanlar,
- Rehabilite edilecek alanlar,
- Yeşil alan örüntüsü için bağlantı senaryoları,

bir arada değerlendirilmiştir.

Ulaşım Sentezinde;

Adalar'da yer alan tüm yolların oluşturduğu yol ağı; belirli kategorizasyonlara tabii tutulmak suretiyle detaylı ve ana gruplamalar halinde ayrıştırılmıştır. Bu unsurlar:

- Yolun nerede konumlandığı
- Çevresindeki cephenin / açık alanın niteliği
- Genişliği
- Ticaret fonksiyonu ile ilişkisi
- Eğim durumu
- Merdiven ya da çıkmaz sokak oluşu
- Toplu taşıma güzergâhı olup olmaması

olarak sıralanabilir. Ortaya çıkan gruplamalar model ve içerik oluşturma aşamasında da öneri yol tipolojileri çalışmalarına altlık oluşturacak olan dizgeyi ortaya koymaktadır.

Bütünleşik Sentez Çalışmasında;

Adalar'da yer alan fonksiyon alanları, sınır teşkil eden unsurlar ve noktasal veriler üst üste çakıştırılarak bütünleşik bir sentez çalışması elde edilmiştir.

Gerçekleştirilen çok katmanlı sentez çalışmalarından hareketle alanın güçlü-zayıf yönlerini, sahip olduğu fırsat ve tehditlerin ortaya konduğu bir GZFT analizi gerçekleştirilmiştir.

Sentez çalışması sonunda ise GZFT unsurları da birlikte değerlendirilerek bir karakter bölgeleme çalışması gerçekleştirilmiştir. Sorunları/ Potansiyelleri ve Doku özellikleri birbirine benzeyen alanlar ortaya çıkarılmıştır.

Yeşil Sistemler ve Ekoloji Sentezi

Adalar kentsel tasarım rehberi hazırlanması sürecinde öncelikle Adalar'ın tümüne dair analiz çalışmaları yapılmıştır. Bu analizler:

A-EKO-1: Hava-Deniz ve Gürültü Kirliliği Yaratacak Unsurlar;
A-EKO-2: Doğal ve Biyokültürel Peyzaj Ögeleri;
A-EKO-3: Adalar'ın Biyoçeşitliliğine İlişkin Genel Tespit ve Analiz Çalışmaları;
A-EKO-4: Kıyı Kenar Çizgisi Kara ve Deniz Tarafındaki Uyumsuz Düzenlemeler;
A-EKO-5: Ormanlarda Mesire Amaçlı Tahsis Edilen Alanlardaki Mevcut Kullanım Biçimleri;
A-EKO-6: Doğal Sit Alanında Kalan Ancak Orman Dışı Alanlardaki Kullanım Biçimleri;
A-EKO-7: Yeşil Alanlar Örüntüsü; A-EKO-8: Kültürel Peyzaj Alanları
A-EKO-9: Dolgu Alanları Analizi

başlıkları altında incelenmiş ve mekânsallaştırılmıştır.

Yapılan analizler doğrultusunda, üç ana mekân kararlarını içeren bir sentez yapılmıştır. Bu sentez aşaması, üç kapsayıcı ve eşit değerli tema ile kurgulanmıştır. Bu temalardan ilki korumadır. Koruma bağlamı, mutlak korunacak alanlar sentezi ile ele alınmıştır. Esnek dayanıklılık teması içinde ekoloji kapsam içine giren bir alt bileşen olan rehabilitasyon üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda rehabilite edilecek alanlara yönelik bir sentez çalışması yapılmıştır. Son ve üçünde ortak tema olan kullanım bağlamında, yeşil alan örüntüsü için bağlantı sağlayacak alanlar irdelenmiştir. Bu sentezler doğrultusunda ise tüm adaları kapsayacak öneriler oluşturulmuştur.

Sentez çalışmasına konu olan başlıklar tüm adalar genelinde Şekil 490'da gösterilmiştir. Adalar özelinde ayrı ayrı oluşturan grafikler Şekil 491, 492, 493, 494 ve 495'te incelenebilir.

A. Mutlak Korunacak Alanlar

Mutlak korunacak alanlar kıyı ve kara olarak ikiye ayrılmıştır. Kıyıdaki sit içerisinde kalan 100 metrelik şerit kıyıda mutlak korunacak alanlar olarak öne çıkmış ve öneri kıyı habitatları olarak belirlenmiştir.

Adalar genelinde kıyı kenar çizgisi incelemeleri yapıldığında, kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde 100 metrelik kesim içerisinde kontrollü imar uygulamaları önerilmektedir. Yapılan analizlere göre, 100m kıyı alanında toplam 2.037.777.33m² doğal sit alanı bulunduğu tespit edilmiştir. En büyük doğal sit alanı 770.853,63m² ile Büyükada'dadır. Analizlerde kıyı kenar çizgisi üzerindeki doğal alanların korunması ve kullanılmasına yönelik incelemeler yapılmıştır. Adalar'ın tümünde tahrip edilmemiş kıyı şeridi oranının %9,23 olduğu tespit edilmiştir.

Adalar genelinde kıyıların kamuya açık hale getirilmesi önerilmektedir. Kıyı kenar çizgileri içerisinde dolgu alanları ve turizm amaçlı yatırımlarda dolgu alanları bulunmaktadır. Kıyı alanlarının doğal peyzaj özelliklerinin korunması ve sürdürülmesi gereklidir. Kıyı alanlarının doğal peyzajını ve ev sahipliği yaptığı biyoçeşitliliğin korunması için gerekli prensiplerin belirlenmesi önerilir (Ö-EKO-9).

Yapılan analizlerde Adalar'da toplam 18 adet kuru dere olduğu tespit edilmiştir. Bu derelerin toplam uzunluğu 1.910,5 metredir. Kuru dere yatakları üzerinde konumlanan kirlilik unsurlarının yağış sonrası ortaya çıkan yüzey akışı nedeniyle hassas alan oluşturduğu saptanmıştır. Bu nedenle kuru derelerin bulunduğu alanları geniş koruma şeritleri ile vurgulanmıştır. Bu alanlar öneri karasal habitatlar (hot spot) olarak belirlenmiştir.

Yapılan analizlerde, Adalar genelinde %83,70 birinci derece doğal sit alanı; %8,68 ikinci derece doğal sit alanı; %6,56 ise üçüncü derece doğal sit alanı bulunduğu belirtilmiştir. Mevzuatta doğal sit alanlarında yapılan değişiklikler ve sit alanı sınırlarında yapılan revizyonlar sonrasında Cumhurbaşkanlığı Kararı ile ilan edilen nitelikli doğal koruma alanı ve sürdürülebilir koruma ve kontrollü kullanım alanları mahkeme kararıyla iptal edilmiştir. Tescili devam eden kesin korunacak hassas alanların oranı ise %1,06'dır. (*) Doğal sit alanlarında %17 oranında ise yapılı çevre olduğu analiz edilmiştir. Sit alanları içerisinde yer alan orman etkileşim alanlarında baskıyı azaltacak ilkesel ve mekânsal öneriler geliştirilmelidir. Doğal sit alanlarında kalan orman dışı alanlardaki temel mekânsal kullanım prensipleri geliştirilmelidir (Ö-EKO-6). Bu alanlardaki yapılı çevrelerin ve dolgu alanlarının uzman ekiplerce kontrol ve takibinin yapılması gerekli görülmüştür. 1. derece sit alanlarına müdahale olmamalıdır.

Mevcut çitlerin kaldırılıp kontrollü zonlama ile alanın serbest dolaşıma açılması önerilir.

Adalar genelinde toplam 370.473m² mesire alanı bulunmaktadır. En büyük mesire alanı 198.496,5m² ile Heybeliada'dadır. Diğer mesire alanları büyüklük alanlarına göre sırasıyla Büyükada, Kınalıada ve Burgazada'da bulunmaktadır. Büyükada ve Heybeliada'da toplam 237.961m² ise tabiat parkı bulunur.

Mesire ve Tabiat parkları korunması gereken alanlar içinde ziyaretçi kabul eden bölgeler oldukları için bu alanlardaki mekânsal organizasyon önemle ele alınmalıdır. Ormanda tahsis edilen alanlara ve kullanımlara sınırlama getirilmelidir. Ormanlarda mesire amaçlı tahsis edilen alanlarda temel mekân kullanım prensipleri sistematize edilmelidir (Ö-EK0-5). Düzensiz programlanma sebebiyle bu alanların kısa ve uzun vadede zarar görme ihtimali engellenmelidir. Bu doğrultuda giriş- çıkış bölgeleri ve ihtiyaç noktalarına (WC) dair sistematik bir örnek üretilir. Alanın geri kalanının ise pasif rekreasyon alanı olarak geliştirilmesi önerilmektedir. Mesire ve tabiat parkları içerisine tamamen doğal malzemelerde üretilen, oyun nişleri eklenmelidir. Bu oyun nişlerinin yürüyüş aksları üzerinde sürpriz mekânlar olarak kullanılması önerilmektedir. Her oyun nişinin, farklı bir yaş grubuna hitap edecek şekilde tasarlanması ve her yaştan çocuğun oyun imkanına erişmesi sağlanmalıdır. Bu alanlara ayrıca, içilebilir su çeşmeleri, geri dönüşüm çöp kutuları, ekolojik bilgilendirme tabelaları ve piknik masaları eklenmesi önerilmektedir.

Tabiat ve mesire parkları içerisinde, iklim şartlarına göre gerekli korumayı sağlayacak ve dinlenme fırsatı sunacak yarı kapalı mimari ögeler eklenmesi önerilmektedir. Amaç halkın çevresel ve rekreasyonel gelişmelerden en iyi faydayı sağlarken, çevreye negatif etkide bulunmamasıdır.

Mesire alanlarındaki koruma faaliyetleri incelendiğinde çevre güvenliği sağlanması için yangın ve diğer zararlıların önlenmesine yönelik tedbirlerin alınması gerekliliği vurgulanmıştır. Ateş ile ilgili her aktivitenin yasak olduğu bilinmektedir. Düzenleme faaliyetleri değerlendirildiğinde ise doğal topoğrafyayı ve silueti bozan her yapı ve tesis yasak olduğu saptanmıştır[72]. Fakat alan incelemelerinde mesire alanlarındaki ticaret, konut ve turizm yapılaşmasının olması bu bağlamda değerlendirilmeli ve gerekli önerilerin geliştirilmesi gerekli görülmüştür.

Adalar'ın yaklaşık %70'inin orman alanı olması ve kesintisiz rüzgâr alması nedeniyle yangın riskinin yüksek olduğu analiz edilmiştir. Orman alanları, mesire alanları ve tabiat parklarında yangın riskine yönelik çeşitli önlemler gereklidir. Alanında uzman yangın danışmanlarının uygun gördüğü aralıklarla, acil yardım noktaları oluşturulmalıdır (hidrant kullanımı, yangın anında kullanılacak teknik materyallerin yer aldığı depolama alanlarının kurulumu). Orman yangınlarının önlenmesi amacı ile sistematik ve düzenli temizlik yapılmalıdır. Özellikle yangına neden olabilecek her türlü atığın düzenli periyodlarda temizliği sağlanmalıdır. Olası yangın tehditlerine karşı hazırlıklı olmak, orman örtüsünün (kapalılığının) azalması yönündeki tehdide karşı yapılacak en büyük savunma olarak düşünülmektedir.

Yerleşime uygunluk açısından ağır önlem alınması gereken önemli alanlar ve hafif önlem alınması gereken önemli alanlar bulunmaktadır. Jeoteknik özellikler nedeniyle doğal afet riski bulunmaktadır. Analizlerde ağır önlem alınması gerekilen önemli alanlar (ÖAa) ve hafif önlem alınması gerekilen önemli alanlar (ÖAb), sıvılaşma tehlikesi olan alanlar olarak belirtilmiştir. Yeraltı suyunun yüzeye çok yakın olması tehdidi bulunmaktadır. Dolayısıyla yeni yapılaşma kararlarında jeoteknik özelliklerin dikkate alınması önerilmektedir.

B. Rehabilite Edilecek Alanlar

Adalar'da hâkim karasal ekosistemin, orman ekosistemi olduğu yapılan analizlerde ifade edilmiştir. Burgazada, Büyükada, Heybeliada ve Kınalıada'da toplam 6.440.390,30m² orman alanı bulunmaktadır. Doğal habitat alanlarının değerlendirmesi yapılırken, orman alanları içinde 271.274m² ile %6,7 oranında tahribat olduğu saptanmıştır. Bu alanlar rehabilite edilmelidir. Doğal alandaki zararlı türlere karşı önlemler geliştirilmelidir.

[72] İbid.

Kültürel etkinlik alanlarının çok yönlü tasarlanması, konferans, toplantılar gibi kullanımlara da açık hale getirilmesi önerilmektedir. Bu öneriler geliştirilirken gürültü kirliliğine karşı önlemler alınmalıdır. Hava deniz ve gürültü kirliliğini önleyici mekânsal çözüm önerilerine ait temel prensipler oluşturulmalıdır (Ö-EKO-4).

Yapılan analizler sonucunda ada genelinde hava kirliliği ve yüzme etkinliğini engelleyici bir deniz kirliliği tespit edilmemiştir. Ancak bu fırsatların yanında; çöp birikmesi, hayvan barınakları çevresinde ve yeme-içme ticari faaliyetlerine bağlı kötü koku deneyimlenmesi ve düzensiz deniz araçlarının parklanmasından kaynaklanan bir deniz kirliliğinden bahsedilebilir.

Yakın adalar ve anakaradaki inşaat faaliyetleri ve yüzey akışı ile deniz suyuna karışma ihtimali olan kirleticilerin periyodik kontrolünün sağlanması, atık denetiminin teknolojik yaklaşımlarla desteklenmesi ve bu konuda yerel yönetimlerce bir farkındalık oluşturulması adanın deniz temizliğinin korunması için gerekli bulunmuştur.

Denizdeki düzensiz parklanma alanlarında, deniz kirliliği yaratacak unsurların kontrolü ile rehabilite edilecek alanlar olarak belirlenmiştir. Adalar'ı kuşatan "önemli doğa ve bitki alanı" olarak belirlenmiş bölgenin içinde 49 adet düzensiz deniz araçları parklanmaları gözlemlenmiştir. Bu düzensiz parklanma alanları yaklaşık olarak 928.245m²'dir. Düzensiz parklanma noktalarında çevreyi kirleten unsurlar ortadan kaldırılmalıdır. Tasarlanacak tekne park noktaları, deniz kirliliği kontrolü yaparken, görüntü kirliliğini de önlemiş olacaktır. Halkın denizle iletişimi bu alanlarda da zarar görmeyecek şekilde düşünülmelidir.

Adalar gürültü kirliliği açısından değerlendirildiğinde, deniz kara ve hava araçlarının çıkardığı gürültüler, yüksek gerilim hatlarının sesi, 30-60db aralığından yüksek desibeldeki müzik yayınları ve akülü araç sesleri, ticari alanlarda kullanılan fork-lift aletlerinin sesleri, az sayıda da olsa motorlu deniz aracı seslerinden kaynaklanan zayıf yanlardan bahsedilebilir. Gürültü kirliliğine, ada sakinleri ve yerel yönetimlerin uzlaşmasını sağlayacak bir çözüm önerisi gereklidir.

Yapılan analizlerde, Kınalıada'da 21,672.72m² belediye çöp alanı ve 15,312.51m² belediye çöp ayrıştırma büyük araç alanı bulunduğu tespit edilmiştir. Adalar evsel atık kirliliği, toplama ve işleme alanlarının, kent estetiği açısından zayıf olması ve kent mekânı kullanım kurgusundaki yeri açısından zayıf yönlere sahiptir ve hava, deniz ve gürültü kirliliği riski yaratmaktadır. Bu nedenle evsel atıkların toplama alanlarının rehabilite edilmesi gerekmektedir. Yerinde (in-situ) atık biriktirme ve toplama sistemi devam edecekse, blok ölçeğinde bir sistem kurulması önerilmektedir. Blok ölçeğinde çöp toplanma adacıkları yaratılarak, evsel atık, geri dönüştürebilir atık ve organik atık ayrıştırma kutularının yer aldığı tek tip bir atık toplama ünitesi kurgusu oluşturulması önerilir. Bu üniteler, kent kimliği ve estetiğine de değer katacak bir potansiyele sahiptir.

Adanın çöp senaryosunun ana karaya bağlı olduğu bilinmektedir. Ada içerisindeki çöp operasyonunun iki mekânsal karşılığı vardır. Birisi Kınalıada'daki eski taş ocağıdır. Rehabilite edilmesi gerekmektedir. Rehabilitasyon projesi için mimari proje yarışması düzenlenebilir, bu sayede kamusal farkındalık da sağlanabilir.

Diğer kirlilik odağı, Büyükada'dadır. Bu alan geri dönüşüme gidebilecek atıkların ayrıştırıldığı bir alan ve ek olarak adanın içindeki çöp toplama ve temizlik araçlarının park alanıdır. Rehabilite edilerek farklı bir yere taşınabilir. Mevcut durumda evsel atık haricindeki atıkların da (çeşitli beyaz eşyalar vb.) bulunduğu merkezde bir kategorizasyon gereklidir. Kontamine olacak atıkların uzmanlarca tespitinin yapılması ve kontrollü şekilde adadan uzaklaştırılıp, anakaradaki uygun merkezlere taşınması önerilir. Bu alanın bir kısmının atık toplama merkezi olarak çalışmaya devam ederken, bir kısmının ise rehabilite edilerek bir park alanı olarak adaya kazandırılması önerilir. Kötü durumda olan toprağın iyileştirilerek yeniden kullanılması önerilir. Sosyal ve kültürel hayatı destekleyen aktiviteler ve yaban hayatını destekleyen alanlar tasarlanması önerilir.

Sosyal ve kültürel hayatı destekleyen aktiviteler ve yaban hayatını destekleyen alanlarda aktif rekreasyon alanlarının yanı sıra (çeşitli spor alanları gibi), adanın mekânsal hafızasında da yer bulan ancak günümüzde devam etmeyen tarımsal faaliyetler ve çiçek üretimine dair pasif rekreasyon alanları da dahil edilmelidir. Bu alanlar kamuya açık farkındalık da uyandırabilecek bir merkeze dönüştürülmelidir. Ada sakinlerine geri dönüşüm ve ileri dönüşüm ile ilgili eğitimlerin verildiği ve organizasyonların düzenlendiği bir atölye alanı oluşturulması önerilir. Böylece ada sakinlerinin iklim değişikliği

etkilerine karşı da farkındalık kazanacakları çeşitli bilgilendirme çalışmaları yapılabilir. Bu çalışmalar akademi destekli yürütülebilir.

Adalar'ın atık yönetimi için yenilikçi bir sistem önerilmektedir. Bu sistemde kullanıcıların kendi atıklarının dönüşüm sürecinde aktif rol oynadığı ve sistemin sürdürülebilirliğini takip ettiği bir yaklaşım hedeflenir. Ada sakinlerine üzerinde QR kodu bulunan ve geri dönüştürülebilir malzemeden üretilen çöp torbaları dağıtılır. Bireyler kendi evlerinde ayrıştırmayı yaptıktan sonra ilgili birim tarafından torbalar toplanır ve ihtiyaca göre uygun merkezlere yönlendirilir. Atıklar bu merkezlerde geri dönüşüm ya da ileri dönüşüm sürecinde değerlendirilir. Ada sakinleri haricinde turistler tarafından da otel, pansiyon, kafe ve restoranlarda aynı ayrıştırma işlemi yapılır. Teknolojik sistemlerle desteklenen bu planlamaya ait bir dijital uygulama geliştirilebilir ve kullanıcılar atıklarının takibini QR kodu ile yapabilir. Ayrıca Adalar genelinde her türlü alışverişte plastik poşet kullanımının yasaklanması önerilir.

Adalar'da, balık tür çeşitliliği ve sayısında azalma tespit edilmiştir. Kontrolsüz balıkçılık faaliyetlerinin önlenmesi gerekli görülmüştür. Yapay dolgu ve geçirimsiz yüzeyler mavi-yeşil altyapı bağlamında incelenmiştir. Analizlerde toplam 199.147,61m² orman içi yapay dolgu alanı olduğu tespit edilmiştir. En fazla yapay dolgu alanı 87.422,03m² ile Büyükada'dadır. Heybeliada'da 78.863,22m²; Kınalıada'da 21.715,54m², Burgazada'da ise 11.146,82m² yapay dolgu alanı bulunmaktadır. Orman alanları içindeki geçirimsiz yüzeylerin tamamen rehabilitasyonu gerekli görülmüştür. Mümkün olan alanlarda kıyı dolgularının temizlenmesi ve rehabilitasyonu sağlanmalı, yeni kıyı dolgusu yapılması önlenmelidir.

Adalar genelinde kentsel alanlarda ve kaplanmış yollarda zemin düzenlemesinde geçirimli malzemelerin kullanılması önerilmektedir. Bu doğrultuda yeşil yüzeylerdeki tasarım ilkelerinin oluşturulması gereklidir (Ö-EKO-2). Kullanım yeri ve amacına göre malzemeler çeşitlendirilebilir. Önerilen malzemeler, uygulanacak tasarıma göre renk, desen vb. çeşitliliğine göre tasarımcılar tarafından seçilmelidir. Döşeme uygulamaları, sanatsal bir öğe olabilme potansiyeline sahiptir.

Adalar genelinde tasarlanmış bahçeler ile egzotik bitki çeşitliliğinde artış gözlemlenmiştir. Egzotik türler, Adalar florası ile tanıştırılmış ve Adalar şartlarına adapte olarak yaşayan bitki türleridir. Ancak egzotik bitki türlerinin istilacı olma tehdidi bulunmaktadır. Adalar genelinde kentsel alanlardaki peyzaj düzenlemelerinde flora ve faunaya uygun bitki türlerinin uzman denetim ve tavsiyeleri ile seçilmesi ve sulama ihtiyacının azaltılması gerekli görülmüştür. Yeşil sistemler içindeki tipolojiye göre bitkilendirme ilkeleri ve kurallarına dair bir katalog hazırlanması önerilir (Ö-EKO-1).

Adalar'da bulunan anıt ağaçların tespiti analizlerde belirtilmiştir. Anıt ağaçların belgelenmesi ve tanıtımı için kullanılacak bilgilendirme sistemine ilişkin prensip tasarım yerleştirme kararları önerilmektedir (Ö-EKO-10). Anıt ağaçların mevcutta üzerinde bulunan levhalarının çıkarılması ve alanında uzman kişilerce tasarlanacak yeni göstergeler eklenmesi önerilir. Anıt ağaçların tespiti ve bakımının yapılması ve ayrıca özel parsellerde kalan anıt ağaçların da tescile konu edilmesi öncelikler arasındadır.

Adalar'daki doğal hayatın korunması ve sürdürülmesi için hayvanların bakım ve yaşam standartlarını yükseltecek öneriler (kedi evleri, kuş evleri gibi) geliştirilmelidir. Orman alanlarında biyoçeşitlilik zenginliğini destekleyecek tasarım önerileri geliştirilmelidir (kuş evleri, arı kovanları vb.) (Ö-EKO-3). Hayvan barınaklarının ise uzman kişilerce düzenli denetiminin ve bakımının yapılması gerekmektedir.

Adalar kültürel peyzaj bağlamında değerlendirildiğinde yaz ve kış kullanıcı sayısı arasındaki fark öne çıkmaktadır. Bu durum Adalar'da yazın altyapı yetersizliğini işaret etmektedir. Her bir ada için bir kapasite hesabı yapılarak, yazın pik sezonda bu kapasite kontrolüne göre adaya giriş yapılmasının takibinin yapılması önerilir. Belirli bir sayının üzerine çıkıldığında, Adalar'ın günübirlikçi turistin girişine kapandığı bir sistem önerilir. Bu sistem teknolojik araçlarla desteklenmelidir. Kış aylarında ise altyapı çalışmalarının desteklenmesi önerilir.

Alternatif enerji kaynaklarının Adalar'da kullanılması önerilir. Enerji verimliliği hakkında genel prensipler geliştirilebilir. Adalar genelinde yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına yönelik gerekli mekânsal düzenleme unsurlarının temel prensiplerinin belirlenmesi önerilir (Ö-EKO-8). Enerji verimliliğini artıracak mimari-mekânsal öneri prensiplerinin tanımlanması önemlidir (Ö-EKO-11).

C. Yeşil Alan Örüntüsü İçin Bağlantı Senaryoları

Adalar yeşil örüntüsü büyük bir potansiyele sahiptir. Adalar peyzajının biyolojik çeşitliliği insan faaliyetlerinin etkisiyle zaman içerisinde değişime uğramıştır. Yeşil alan örüntüsü için önerilen bağlantılar, Adalar'ın biyolojik çeşitliliğine de katkı sağlayacaktır.

Adalar'daki yeşil alan olma potansiyeli gösteren alanların mevcut yeşil sisteme dâhil edilmesi önerilir. Potansiyel alanlar değerlendirilerek uzun vadede "1/1000 Ölçekli Adalar İlçesi Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı" çalışmasına altlık yeşil alanlar örüntüsü önerisi hazırlanır (Ö-EKO-7).

Yapılan analizlerde, Adalar genelinde yeşil servis alanlarının sadece %4 oranında olduğu ve yeşil servis alanlarının doğal alanlarla bağlantısının olmadığı görülmüştür. Yeşil servis alanlarının artırılması ve mevcut alanların bakımlarının yapılarak kamusal kullanıma teşvik edilmesi gerekmektedir.

Yeşil örüntü sentezinde temel doğal alanlar, ormanlardır. Kent içi yeşil servis alanlarının ana doğal alanlara ekolojik, habitat ve peyzaj altyapısı için bağlantısının kurulabileceği koridorlar belirlenmiştir. Boş alanlar özellikle ayrıca ele alınmıştır. Bu alanlar koridorlar arasındaki yeşil alan sistematiği için öncelikli müdahale alanları olabilecek potansiyele sahiptir (mülkiyete bakılarak).

Koridor belirlenirken amaç, eğimin yüksek olduğu sokaklardan faydalanarak oluşturulacak kesintisiz hattı tespit etmektedir. Bu koridorlar 3 kategoride sınıflandırılmıştır. %25 üzeri eğim olan sokaklar (adalar genelinde toplam 3.289,88m), merdiven olan yaya kullanımındaki koridorlardır. Bu tipolojiye kesit önerisi oluşturulacaktır. %15-%25 eğimli bağlantılar (toplam 13.318,81m) ikinci öncelikli koridor hatları olarak belirlenmiştir. %10-%15 eğimli bağlantılar (16.301,46m) ise ihtiyaca göre malzeme önerisi yapılabilecek koridorlar olarak belirlenmiştir.

Sentez çalışmasının temelini oluşturan mutlak korunacak alanlar, rehabilite edilecek alanlar ve yeşil alan örüntüsü için bağlantı sağlayacak alanlar, tüm adalar için ayrı ayrı aşağıdaki haritalar üzerinde gösterilmiştir. Şekil 490'da Adalar geneli, Şekil 491'de Kınalıada, Şekil 492'de Burgazada, Şekil 493'te Heybeliada, Şekil 494'te Büyükada, Şekil 495'te Sedef Adası incelenebilir.

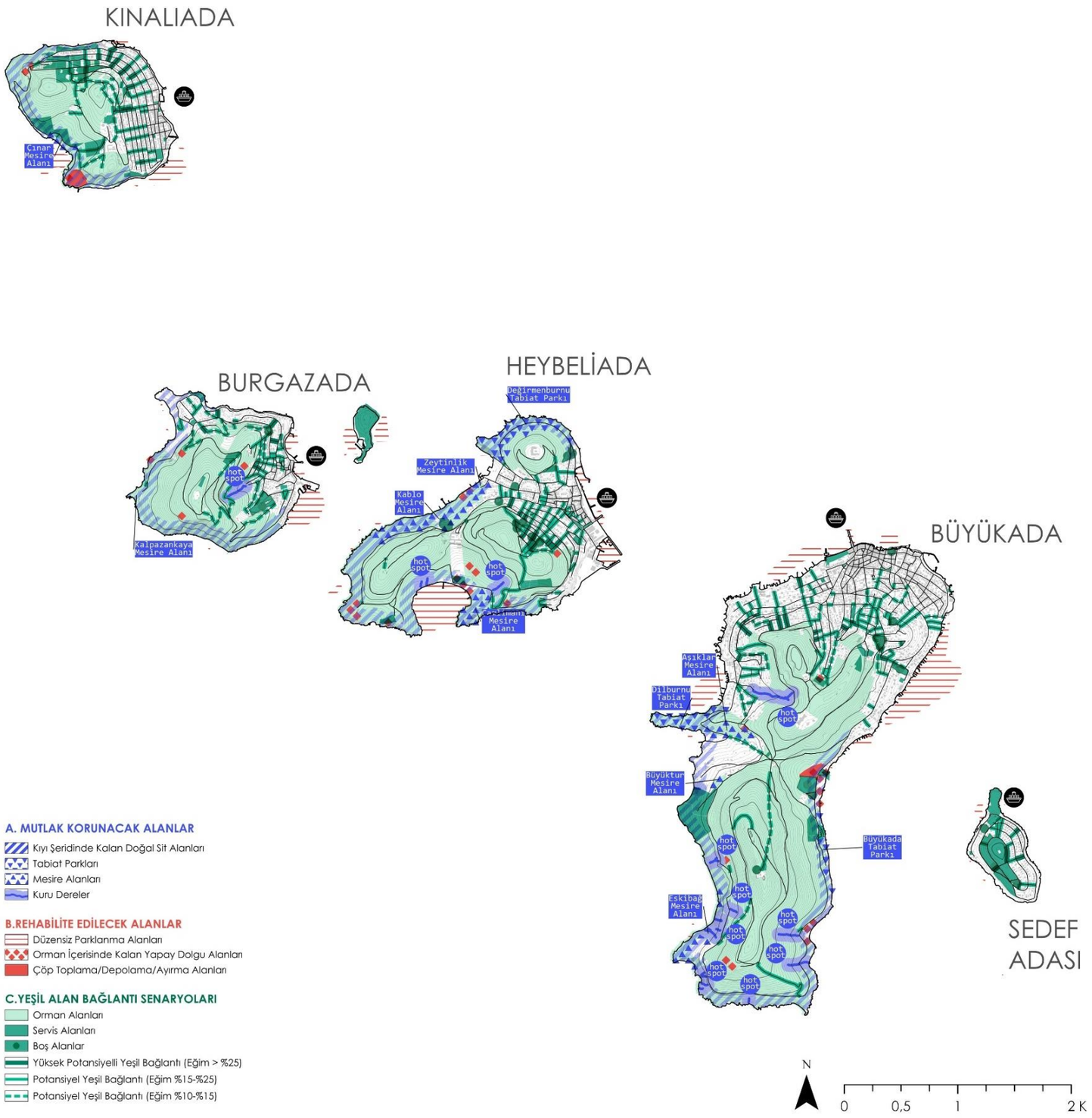

Şekil 490. Adalar Genel Ekoloji Sentezi

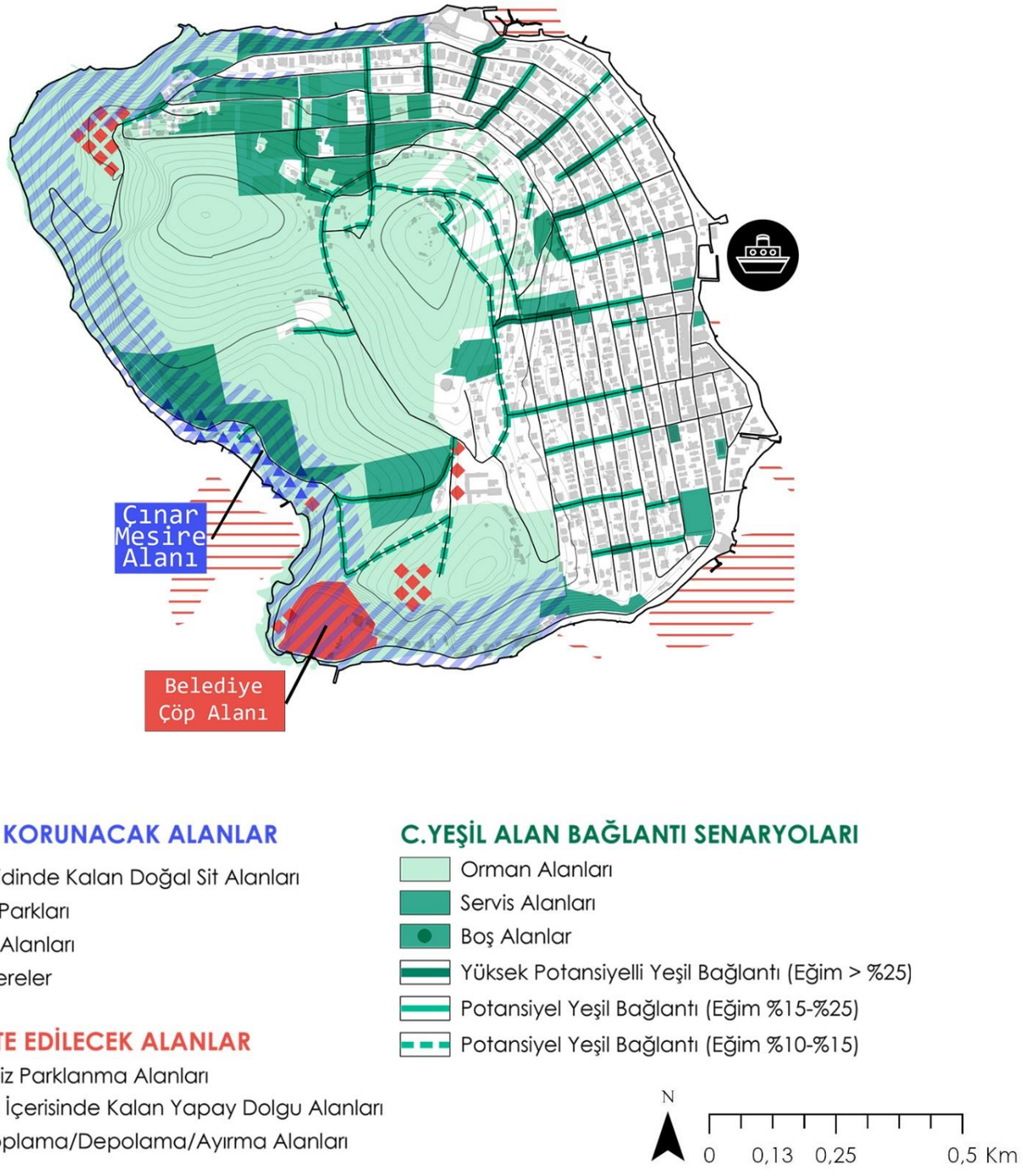

Şekil 491. Kınalıada Ekoloji Sentezi

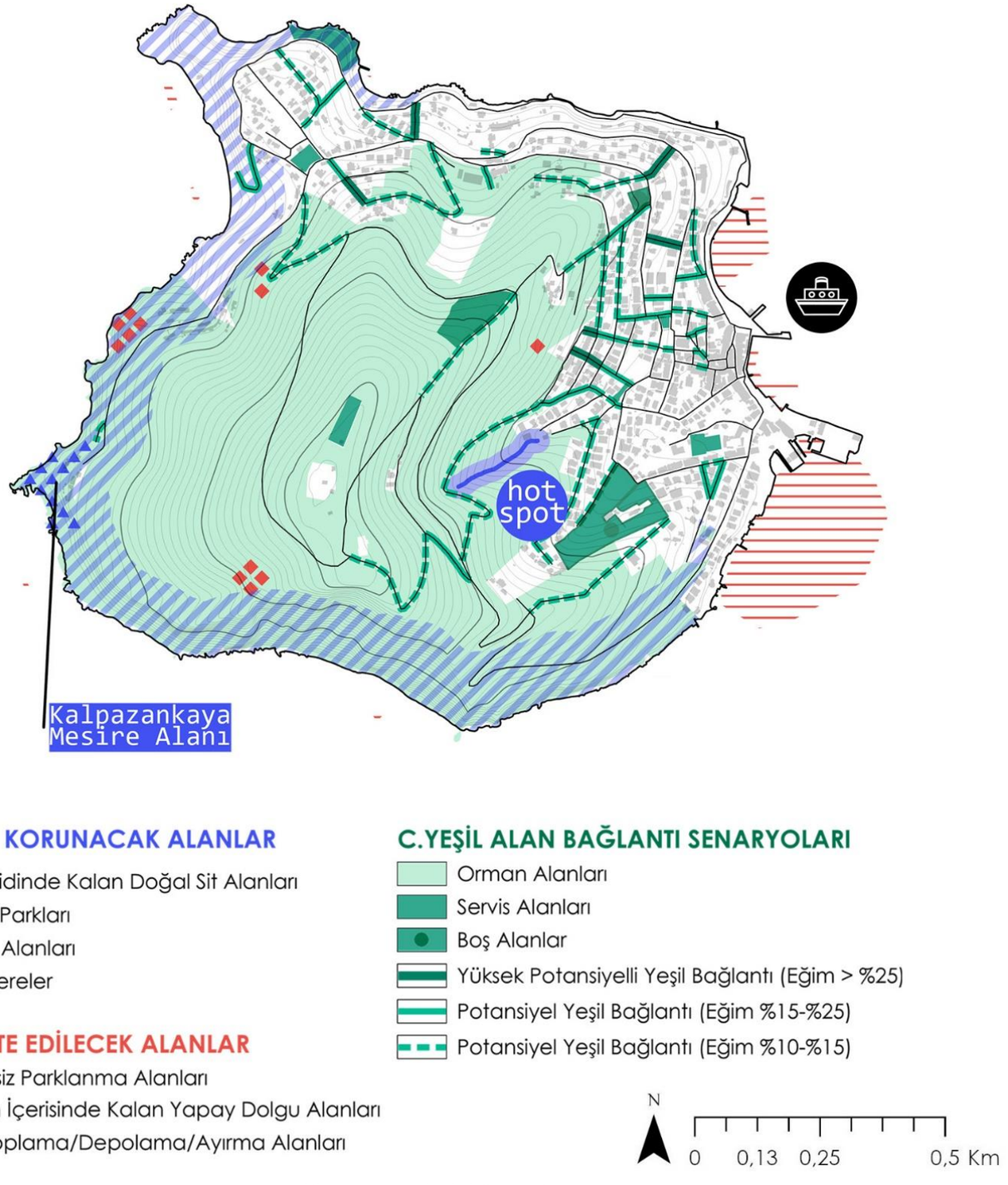

Şekil 492. Burgazada Ekoloji Sentezi

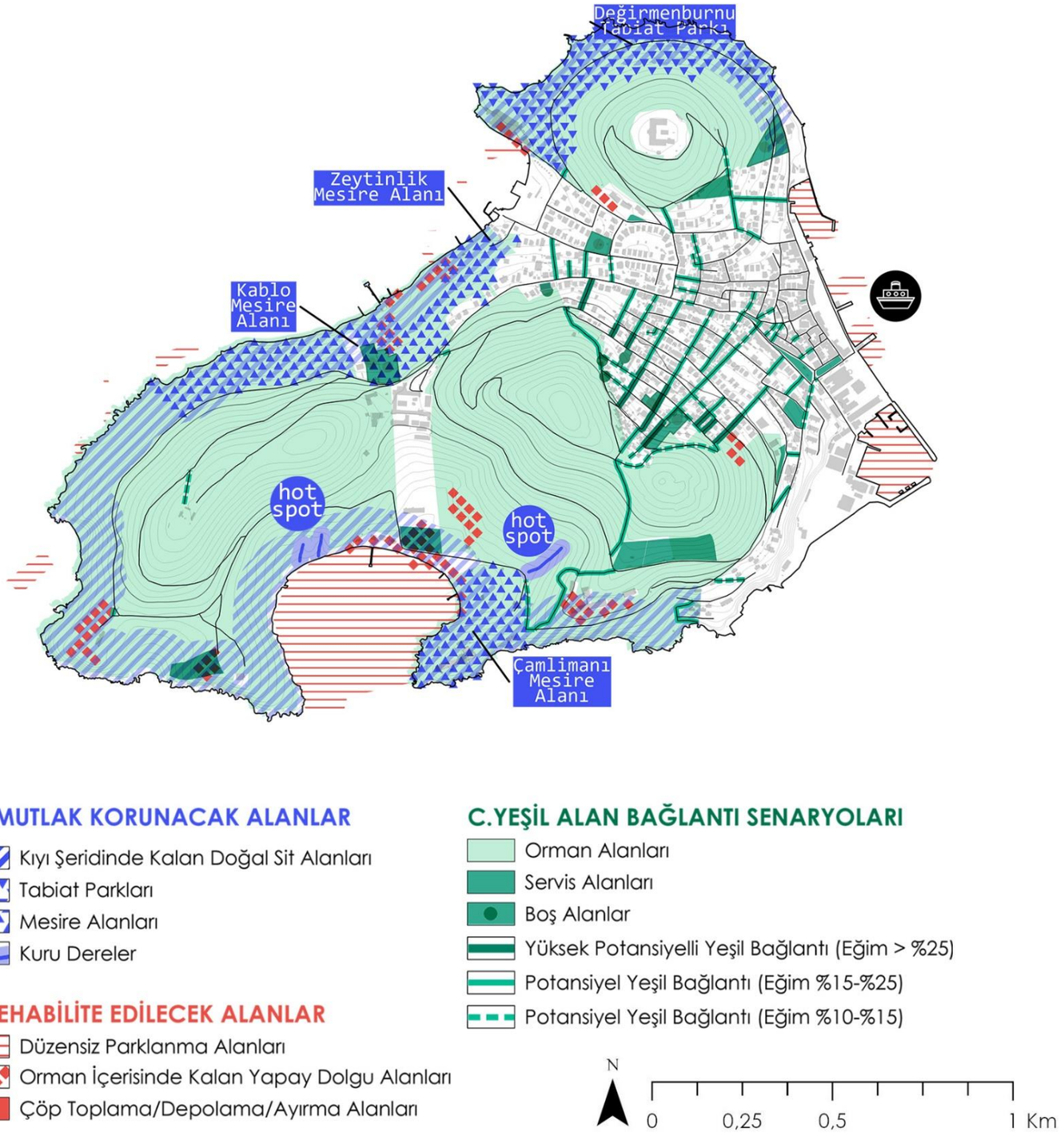

Şekil 493. Heybeliada Ekoloji Sentezi

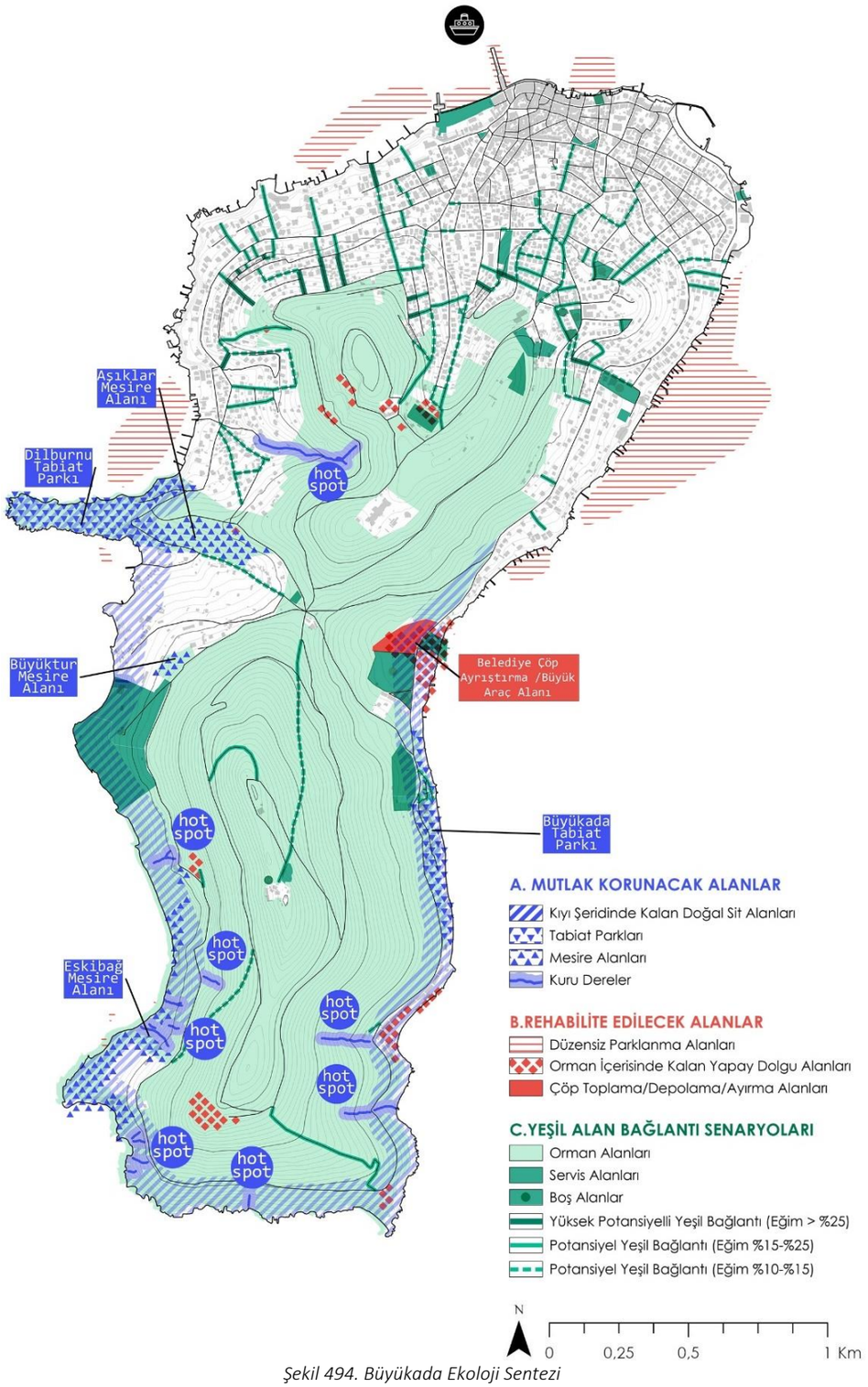

Şekil 494. Büyükada Ekoloji Sentezi

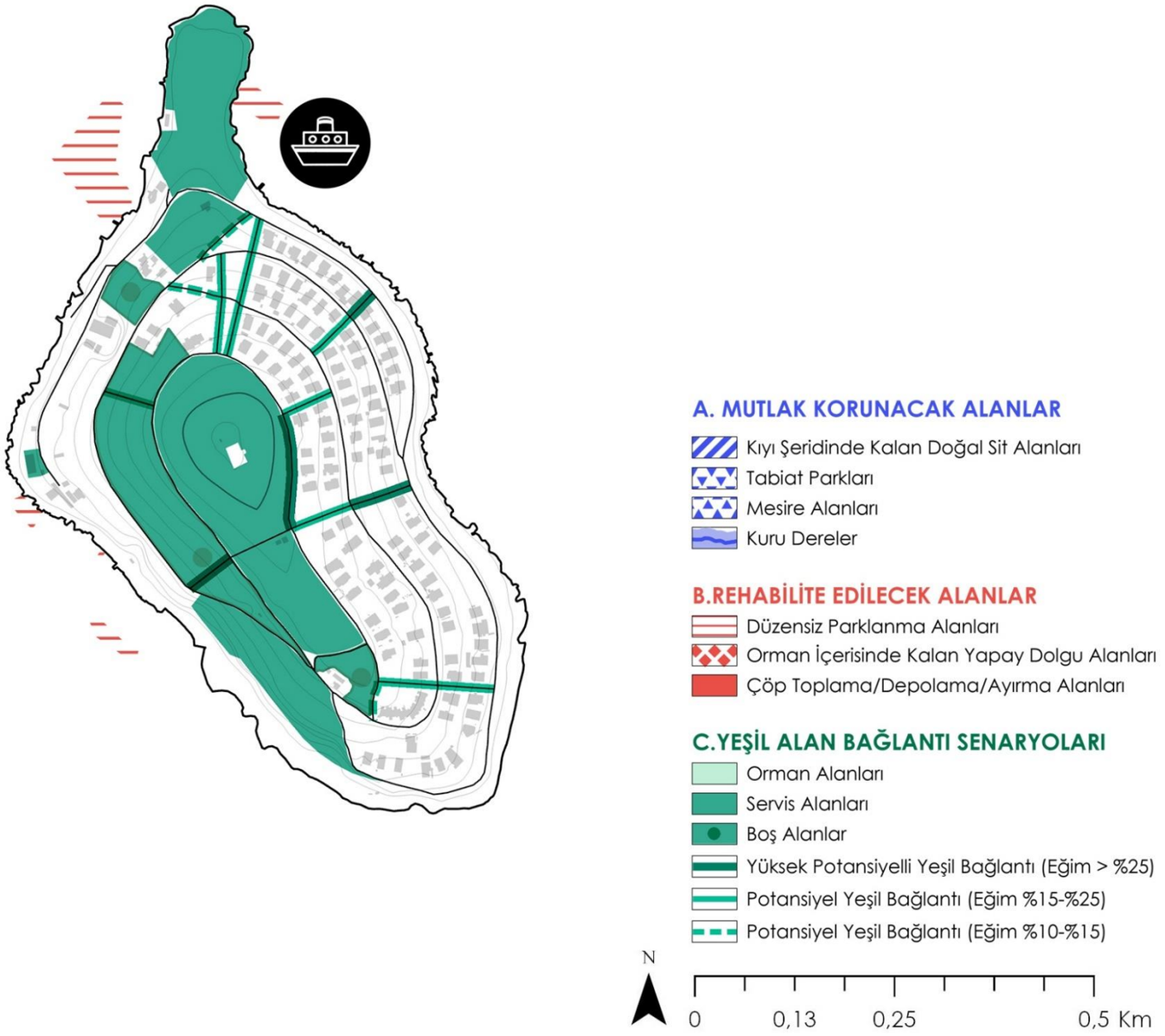

Şekil 495. Sedef Adası Ekoloji Sentezi

Ulaşım Sentezi

Analiz sürecinde gerçekleştirilen tüm ulaşım analizlerinden hareketle oluşturulan ulaşım sentezinde, adı geçen analiz unsurları öncelikle 4 ana aile haline getirilmiştir. Her aile için bir kodlama sistemi geliştirilmiştir. Süreç sonunda Adalar'daki her bir yol için 4 haneli, dâhil olduğu aile özelliklerini taşıyan bir rumuz üretilmiştir.

1-Yolun Konumu

(M)Merkezde
(Y) Yerleşim içi (merkez çevresi)
(O) Orman içinde

2-Cephe Durumu

(I) Çift tarafı yapı / Duvar Cephesi
(II) Bir tarafı Yapı / Diğer Tarafı Kıyı
(III) Bir taraf yapı / Diğer Tarafı Açık Alan
(IV) Çift Tarafı Açık Alan

3-Yol Genişliği

a) 0-3.5m
b) 3.5-7m
c) 7-10.5m
d) 10,5-14m

4-Genel Özellikleri

1. Ticarete temas eden yollar
2. Çıkmaz Yollar
3. Eğimli Yollar
4. Eğimsiz –düz/düze yakın yollar
5. Merdivenli Yollar
6. İETT otobüs hattı

Sonuç olarak Adalar'daki tüm yollar, yukarıda belirtilen 4 aileden bir kod numarası alarak bir yol tipine dönüşmüştür (Ör: M-III-b-146)

Bu sınıflama yöntemine göre 182 tipte farklı tip ortaya çıkmıştır. Bu detaylı sınıflamadan sonra malzeme ve detaylar dışında önerileri çok fazla çeşitlendirmeyecek olan 1 ve 3 numaralı aileler dışarıda bırakılarak özet bir gruplama gerçekleştirilmiştir.

Bu sınıflama sitemine göre yollar 2 haneli birer rumuza sahip olmuştur. (Ör: III-46)

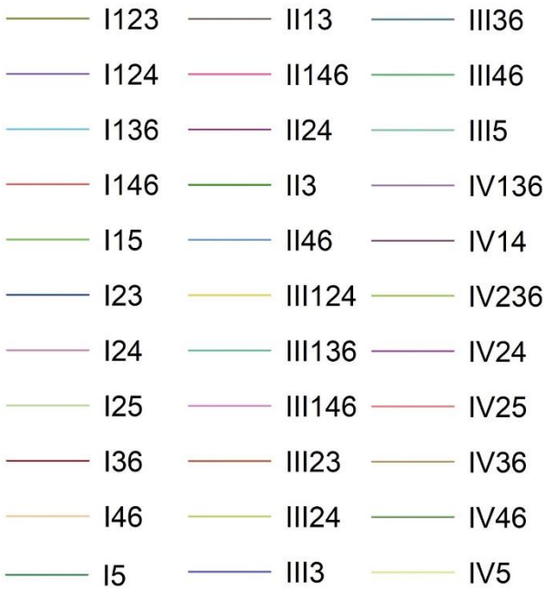

Şekil 496: Ulaşım Sentezi-Tüm Adalar'daki Gruplanmış Yol Tipleri

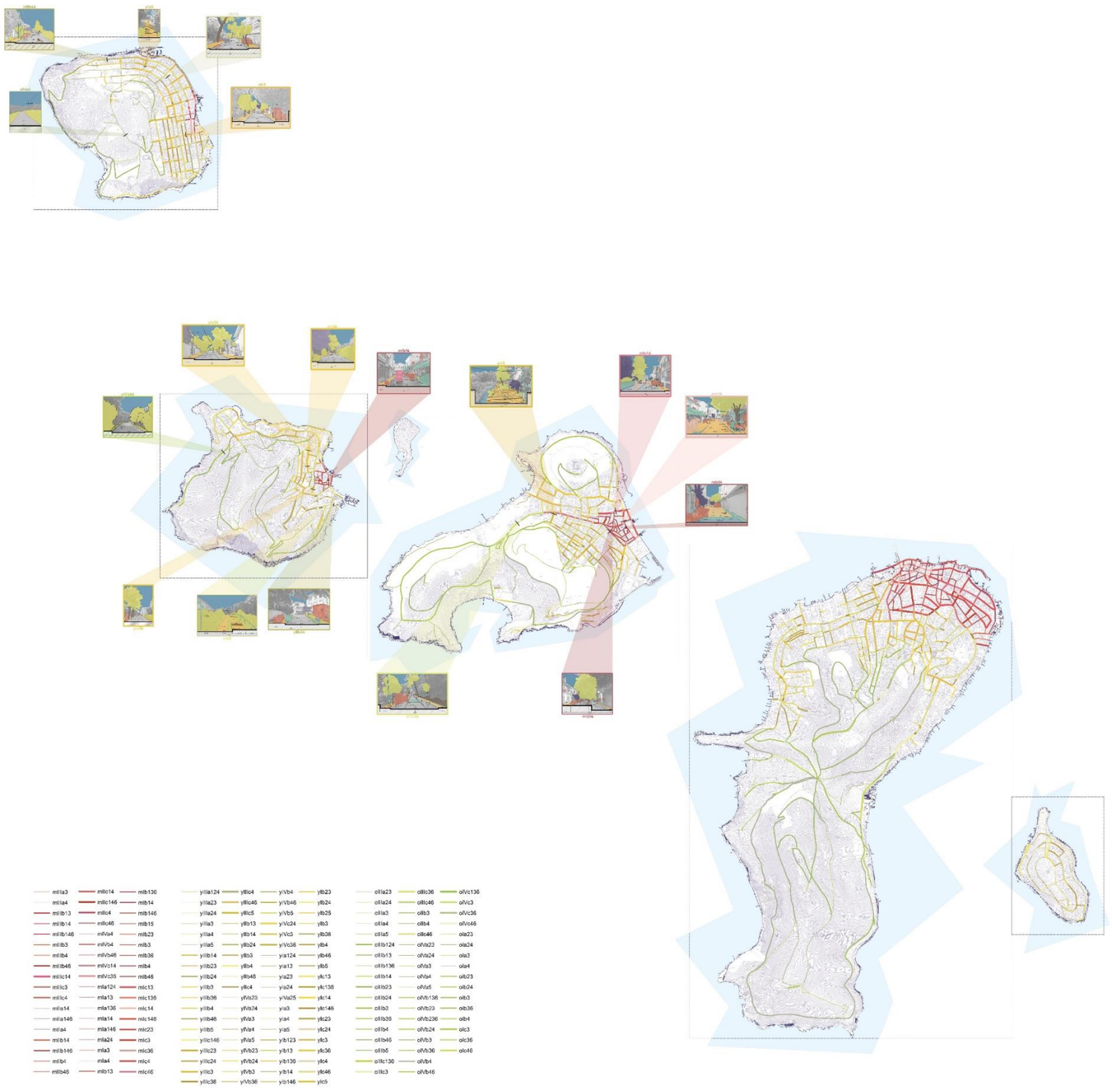

Şekil 497: Ulaşım Sentezi

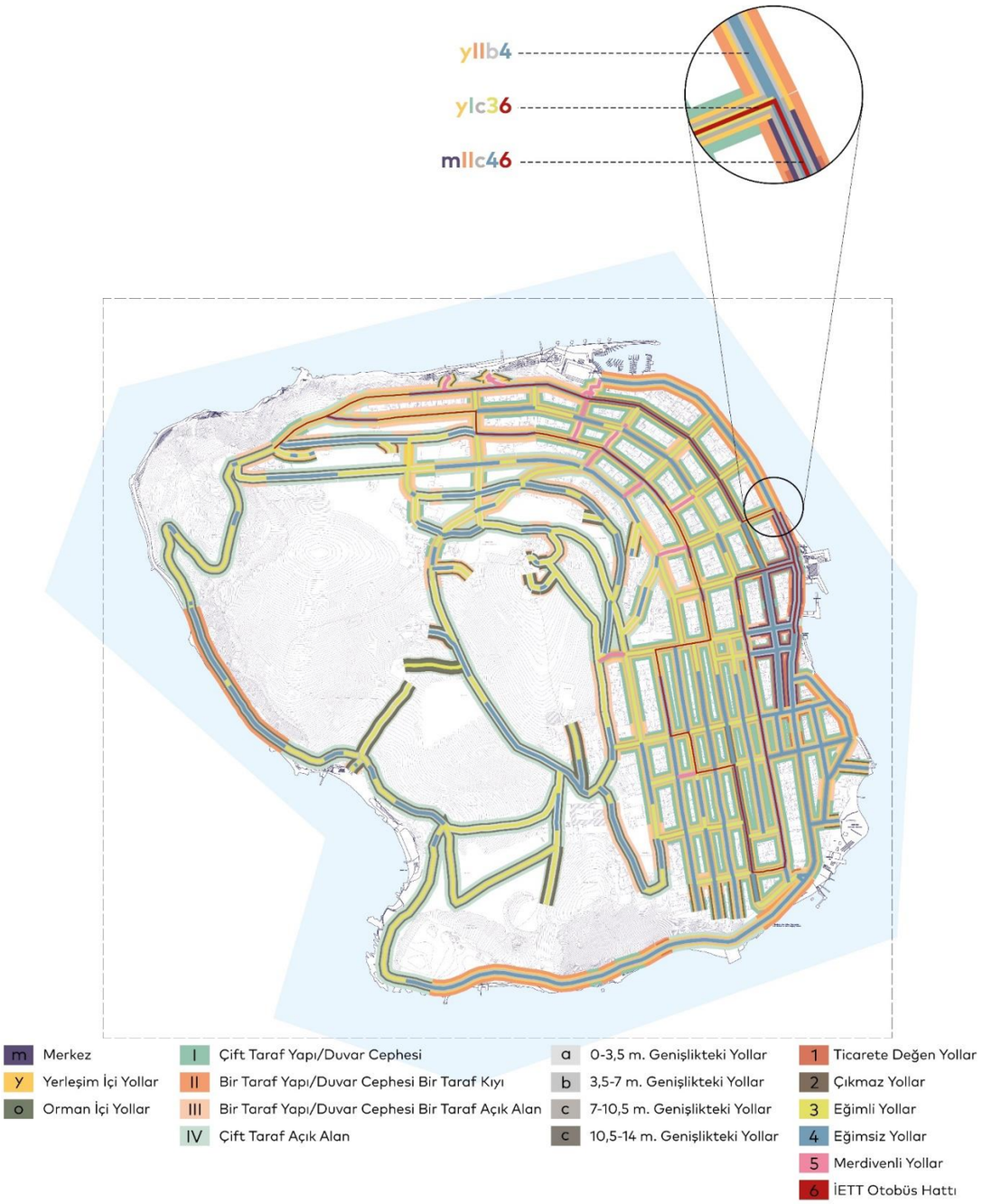

Şekil 498: Kınalıada Ulaşım Sentezi

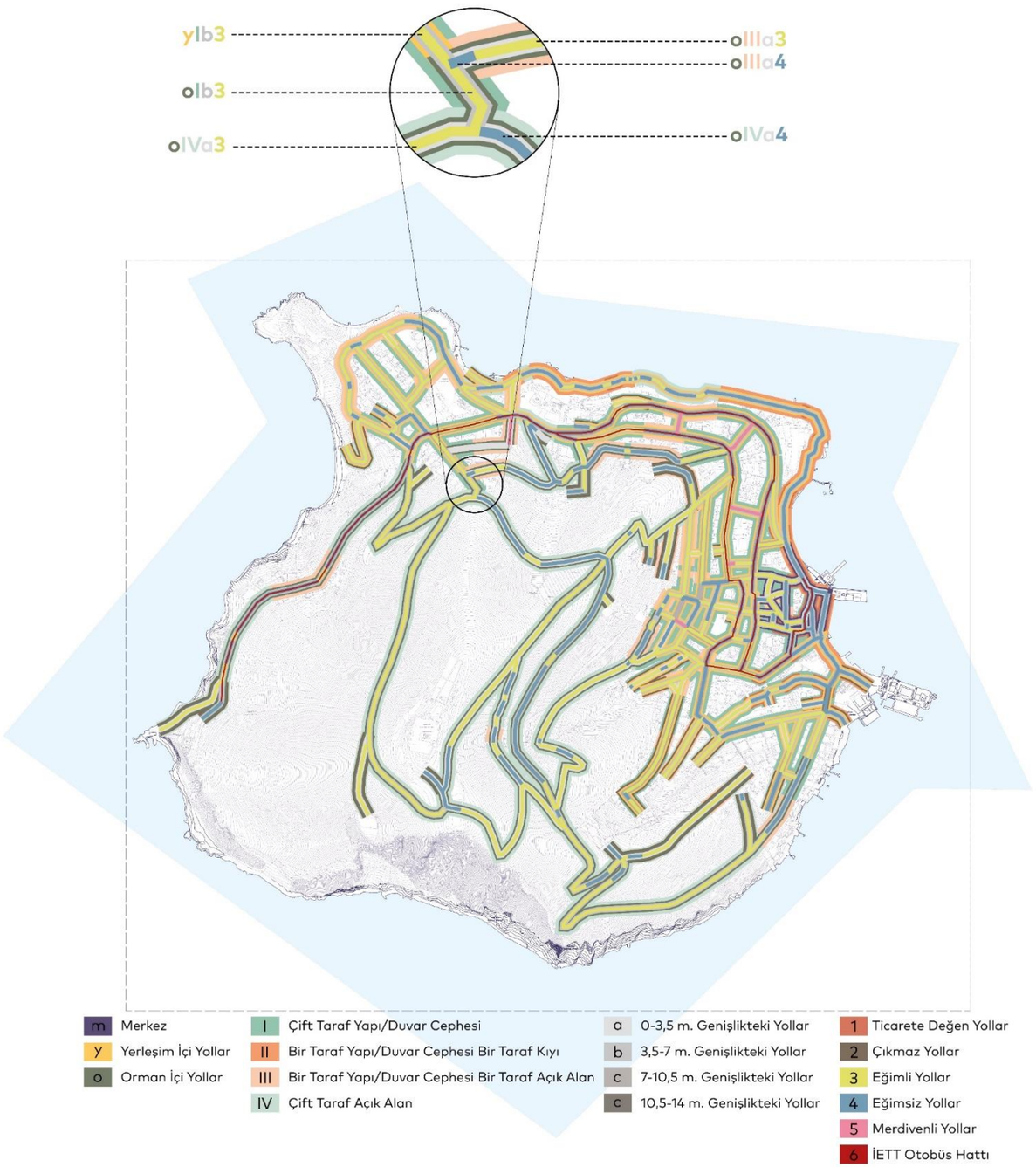

Şekil 499: Burgazada Ulaşım Sentezi

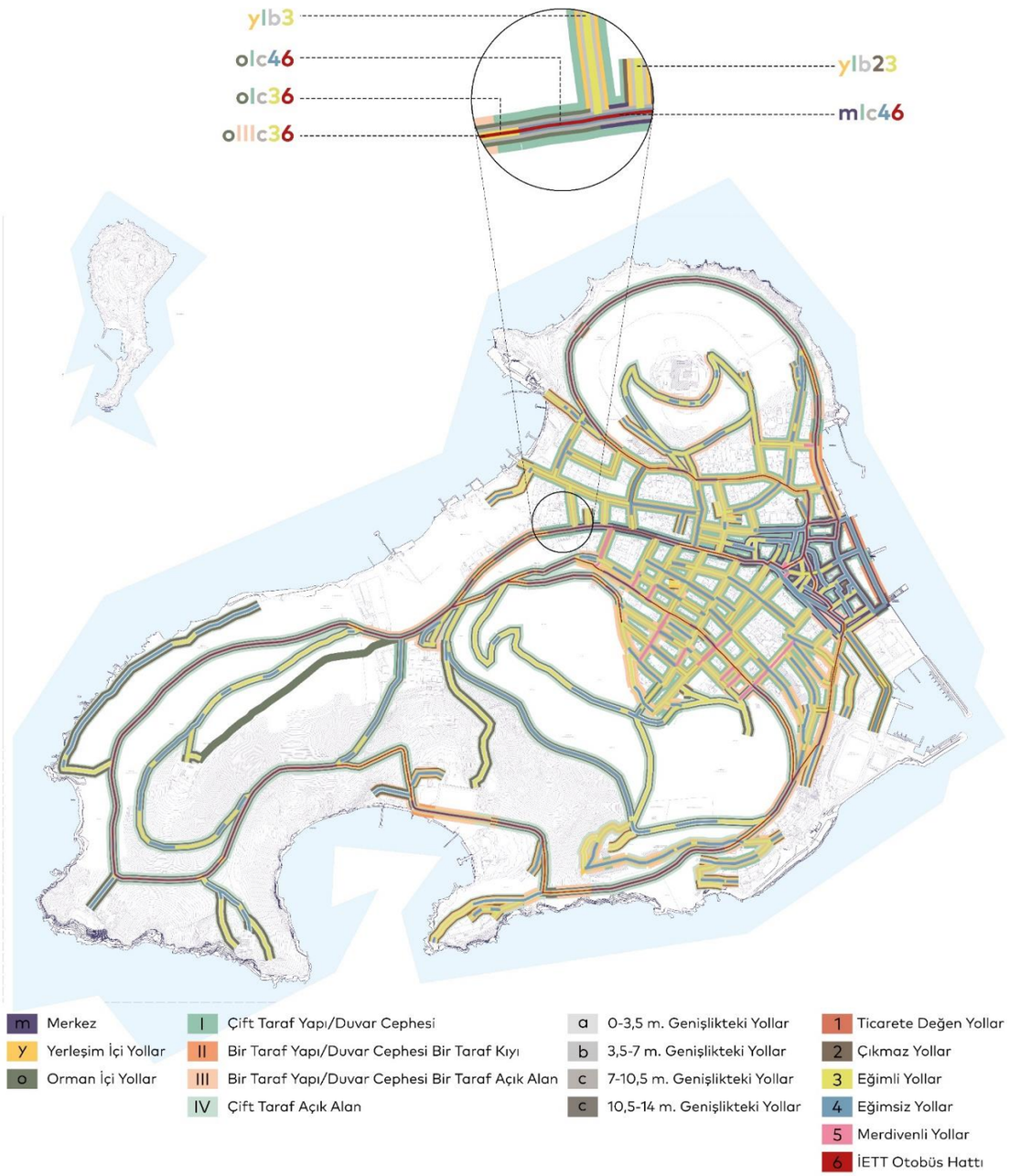

Şekil 500:Heybeliada Ulaşım Sentezi

Şekil 501:Büyükada Ulaşım Sentezi

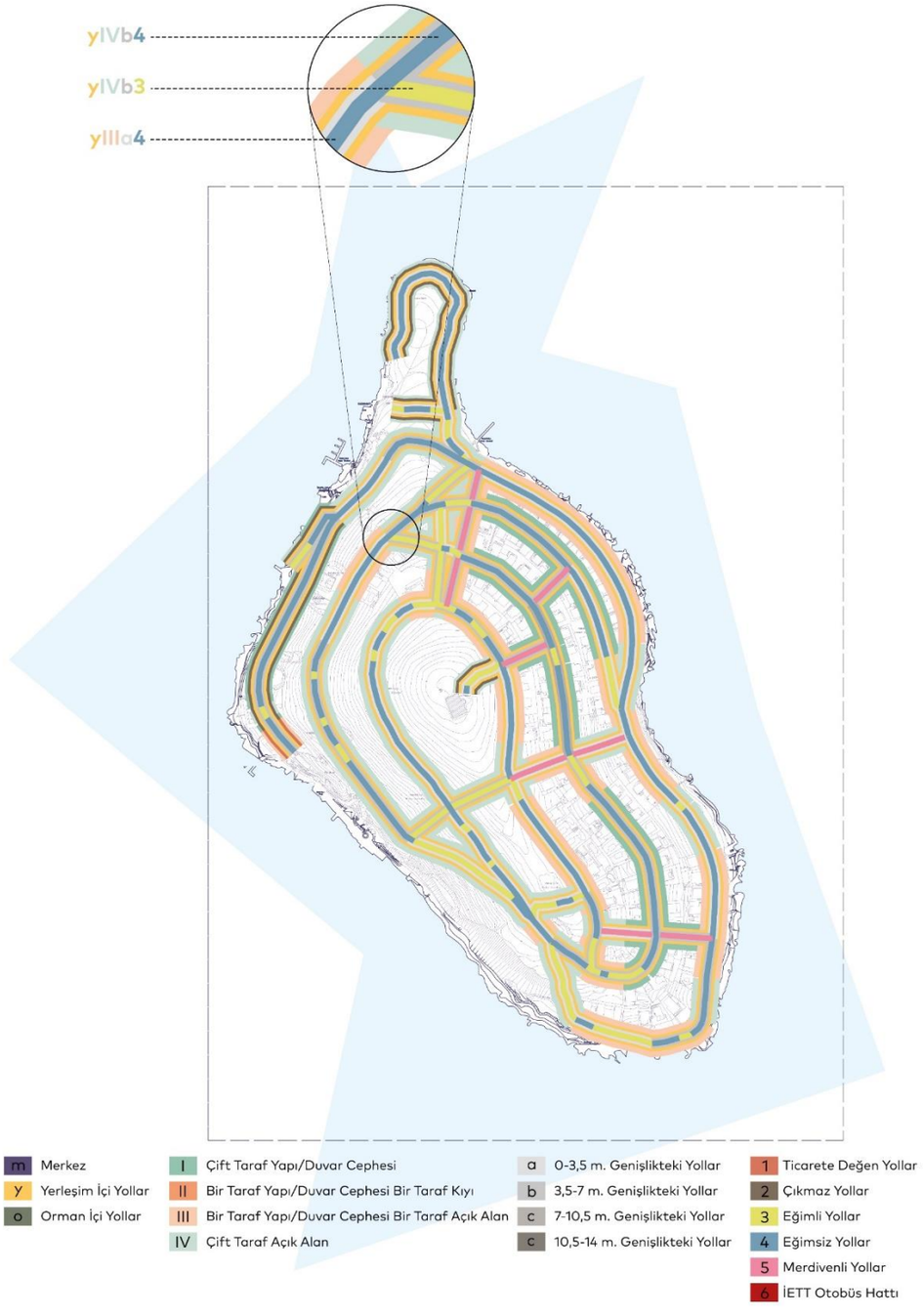

Şekil 502:Sedef Adası Ulaşım Sentezi

Bütünleşik Sentez

Bütünleşik Sentez çalışmasında, analiz çalışmaları kapsamında ortaya çıkarılan önemli

(I) Bölgeler
(II) Sınırlar
(III) Noktalar

bir araya getirilerek karakter özellikleri benzeşen alanlar belirginleştirilmiştir.

Yukarıda sözü edilen bu unsurlar:

BÖLGELER

- Konut alanları
- Ticaret alanları
- Yerleşim merkezleri
- Dolgu alanları
- Orman alanları
- Plajlar
- Şehir hatları iskeleleri ve diğer iskeleler
- Yürümenin mümkün olmadığı alanlar
- Yürümenin konforlu olduğu az eğimli alanlar
- Deniz trafiği izi
- Bakı yönünden sıcak yönlere bakan alanlar
- Yeşil alanlar
- Eğitim tesis alanları
- Turizm alanları
- Mesire alanları
- Spor alanları

SINIRLAR

- Vadiler
- İETT toplu taşıma güzergâhları
- Kentsel sit alanı ve Doğal sit alanı sınırları
- Topoğrafik eşikler- şev vb.
- Duvar-çit vb. yapay sınır elemanları
- Onaylı kıyı kenar çizgisi

NOKTALAR

- Tepeler ve sırtlar
- Balıkçı barınakları
- Acil toplanma alanları
- Tescilli yapılar
- Mevcut ve potansiyel kamusal açık alanlar
- Dini tesis alanları
- Önemli yapılar
- Kuş gözlem noktaları

olarak özetlenebilir.

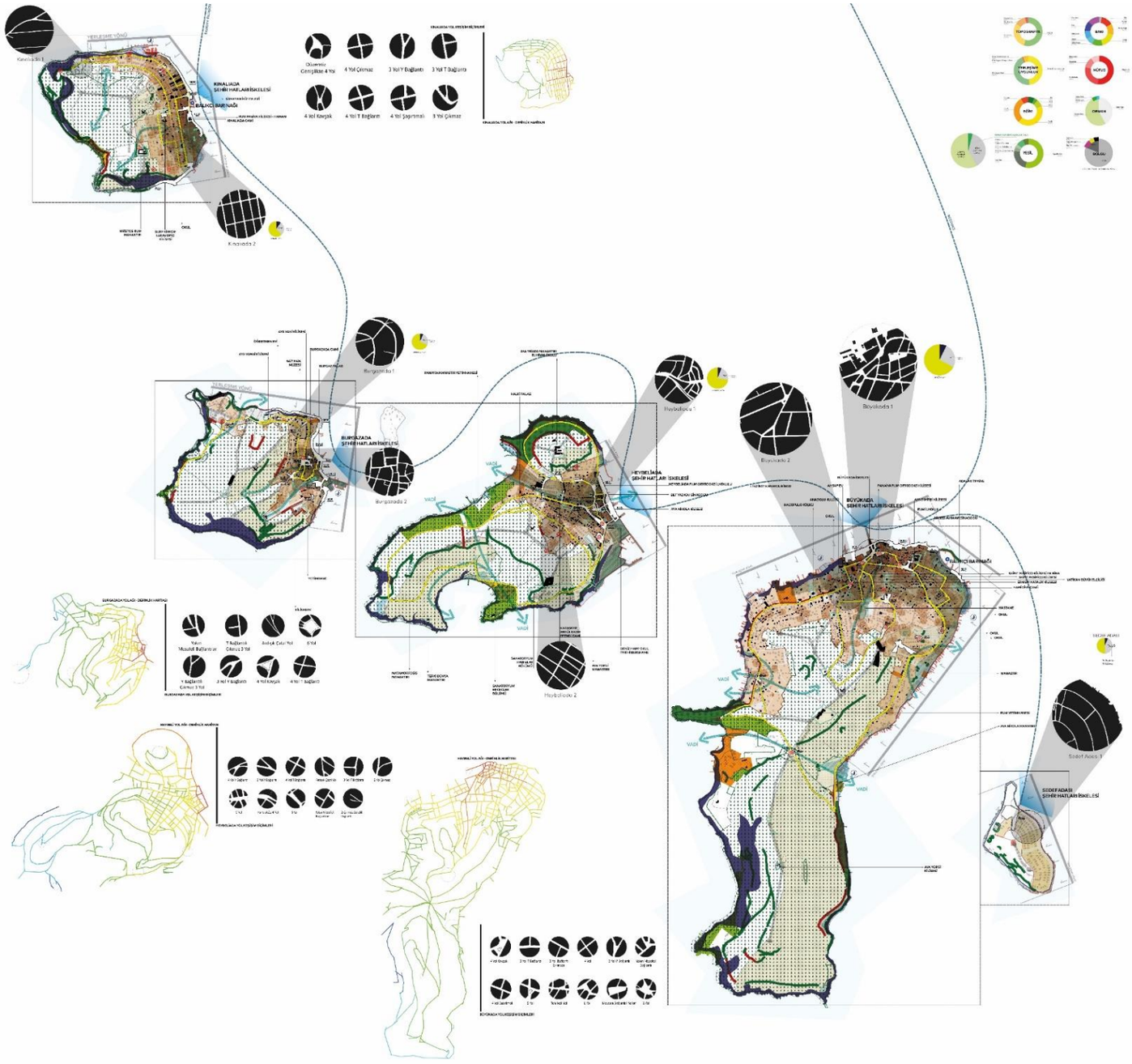

Şekil 503: Adalar Bütünleşik Sentez Çalışması

GZFT SENTEZ

1 EKOLOJİ					
		GÜÇLÜ YANLAR	ZAYIF YANLAR	FIRSATLAR	TEHDİTLER
HAVA KİRLİLİĞİ	1	Ada genelinde hava kirliliği tespit edilmemiştir	Çöp birikmesi, hayvan barınakları çevresinde ve yeme-içme ticari faaliyetlerine bağlı kötü koku deneyimlenmesi	Havanın temiz olması	
DENİZ KİRLİLİĞİ	2	Adalar genelinde yüzme etkinliğini engelleyici bir kirlilik tespit edilmemiştir.	Düzensiz deniz araçları parklanması	Denizin temiz olması	Yakın adalar ve anakaradaki inşaat faaliyetleri
	3		Atık denetimlerinde teknolojik yaklaşımların olmaması		Yüzey akışı ile deniz suyuna karışma ihtimali olan kirleticiler
GÜRÜLTÜ KİRLİLİĞİ	4		Deniz, kara ve hava araçlarının çıkardığı gürültüler		
	5		Yüksek gerilim hatlarının sesi		
	6		30-60db aralığından yüksek desibeldeki müzik yayınları		
	7		Akülü araç sesleri, ticari alanlarda kullanılan fork-lift aletlerinin sesleri, az sayıda da olsa motorlu deniz aracı sesleri		
EVSEL ATIK KİRLİLİĞİ	8		Toplama ve işleme alanlarının, kent estetiği açısından zayıf olması	Geri dönüşüm merkezlerindeki ayrıştırma ve ileri dönüşüm senaryolarının işletilmesi	Hava, deniz ve gürültü kirliliği
	9		Kent mekânı kullanım kurgusundaki yeri		
DOĞAL PEYZAJ	10	Jeolojik açıdan karstlaşmış, aşırı ayrışmış ve zemin özelliği kazanmış kaya ortamlar, yumuşak zeminden kaynaklanan problemlerin olmaması	Yerleşime uygunluk açısından ağır önlem alınması gereken önemli alanlar ve hafif önlem alınması gereken önemli alanların varlığı	Zengin topografya çeşitliliği	Jeoteknik özellikler nedeniyle doğal afet riski
	11	Büyükada'da temiz su kaynağı bulunması		Yer altı suyu potansiyelinin olması	Yeraltı suyunun yüzeye çok yakın olması
BİYOKÜLTÜREL PEYZAJ	12	Sağlıklı durumda anıt ağaçların varlığı	Balık tür çeşitliliği ve sayısındaki azalma	Ağaç ve çalı türlerini konu alan festivallerin yapılması	Anıt ağaçların belirtilmesi ve korunması için bir gösterge olmaması
	13	Adalar'da yüzyıllar boyunca devam eden yüzme alışkanlıkları	Bireylerin kentsel tarım uygulamaları dışında tarım faaliyeti olmaması	Adalar'da egzotik bitki çeşitliliğinin olması	Yangın riski
	14	Kentsel öğeler, eğitim, dini ve sivil mimari örneklerini içeren mekânsal hafıza odakları bulunması	Tasarlanmış bahçeler ile egzotik bitki çeşitliliğindeki artış		
	15	Odakların, somut olmayan miras değerlerine katkıda bulunması, çeşitli rota, etkinlik ritüellerini ve sözlü tarih anlatılarının devamlılığını koruması	Önemli bir geçmişe sahip olan çiçekçilik faaliyetlerinin günümüzde devam etmemesi		

	16	Sosyokültürel aktivite olarak balıkçılık faaliyetlerinin olması, dört adada su ürünleri kooperatiflerinin bulunması			
BİYOÇEŞİTLİLİK	17	Yüksek oranda orman alanı olması	Kentsel alandaki hayvanların bakım ve yaşam standartları	Doğal türlerin korunması	Egzotik bitkilerin istilacı olma ihtimali
	18	Meşçere çeşitliliğinin korunması	Doğal alandaki zararlı türler	Egzotik türlerin adapte olması	
	19	Orman alt dokusunun zengin olması		Flora ve fauna çeşitliliği hakkında farkındalık uyandırma	
	20	Kuş türü çeşitliliği olması			
	21	Deniz canlıları türlerinde çeşitliliği olması			
KIYI KENAR	22	Doğal sit içinde olan kıyı alanı olması	Tahrip edilmemiş kıyı şeridi oranının %9.23 olması	Kıyı kenar çizgisi içinde yeşil servis alanı ve rekreatif kullanımı olması	Kıyı kenar çizgisi içinde dolgu alanlarının olması
	23		Adalar geneli tüm kıyılarının kamuya açık olmaması	Kıyı kenar çizgisi içinde fauna ev sahipliği yapan potansiyel alanların olması	Turizm amaçlı yatırımlardaki dolgu alanları
	24				Kıyı kenar çizgisi ötesinde yapılaşmaların denetimsizliği ve tarifsizliği
MESİRE	25	Mesire alanları içinde plaj alanlarının olması	Mesire alanlarındaki kullanım programı eksiklik	Sedef Adası hariç tüm adalarda mesire alanının olması	Orman örtüsünün (kapalılığının) azalması
	26	Mesire alanlarının orman alanı içinde olması	Mesire alanlarındaki mekânsal organizasyon eksikliği	Mesire alanlarının mekân ve program organizasyonu ile zenginleştirilmesi	Mesire alanlarında ticaret, konut ve turizm yapılaşmasının olması
DOĞAL SİTLER	27	Doğal sit alanlarında plaj alanı ve kıyı şeridi olması	Doğal sit alanlarında %17 oranında yapılı çevre olması	Doğal sit alanlarının derecelere göre koruma ve kullanma programının geliştirilmesi	Doğal sit alanlarındaki yapılı çevre oranı
	28				Doğal sit alanlarındaki dolgu alanları
YEŞİL ALAN ÖRÜNTÜSÜ	29	Yeşil servis alanlarının olması	Adalar genelinde yeşil servis alanlarının sadece %4 oranında olması	Yeşil alan örüntüsü sistematizasyonu ile ekoloji, habitat ve peyzaj bağlantıları sağlanması	Yeşil servis alanlarının bakımsızlık nedeniyle kamusal kullanımına teşvik etmemesi
	30		Adalar genelinde yeşil servis alanlarının doğal alanlar bağlantısının olmaması.		
	31			Potansiyel yeşil alanların henüz düzenlenmemiş olması	
KÜLTÜREL PEYZAJ	32	Adalar kültürel peyzajındaki ana kullanımın konut olması	Yaz kış kullanıcı sayısı arasındaki fark	Adalar kentsel dokusu içinde ekim parsellerinin olması	
	33		Kültürel etkinlik alanlarının yetersizliği ve çok fonksiyonlu kullanımlara uygunluğunun yetersizliği		
DOLGU ALANLARI VE GEÇİRİMSİZ YÜZEYLER	34		Orman ve kıyı alanlarındaki dolgu ve geçirimsiz yüzeyler	Orman için dolgu ve geçirimsiz yüzeylerin rehabilitasyonu	Kıyı dolgusu yapılmasına devam edilmesi
	35		Geçirimsiz yol malzemesi kullanımı	Yollardaki geçirimsiz yüzeylerin malzeme değiştirilmesi	

2 KORUMA VE KÜLTÜREL MİRAS					
		GÜÇLÜ YANLAR	ZAYIF YANLAR	FIRSATLAR	TEHDİTLER
KİMLİK ÖĞELERİ	1	Kentsel öğeler, eğitim, dini ve sivil mimari örneklerini içeren mekânsal hafıza odakları bulunması			
KENTSEL BELLEK	2	Adalar'da yüzyıllar boyunca devam eden yüzme alışkanlıkları			
ANIT VE SİVİL MİMARLIK MİRASI	3	Dönemin ünlü mimarları tarafından tasarlanan İstanbul'un modernite adına sunduğu yüksek nitelikli mimarlık örneklerine sahip olması	Kültürel mirasın korunmasında yetersiz olunması	Topografyanın sağladığı bir avantaj olarak, beklenmedik noktalarda karşılaşılan vista ve manzara noktaları	Bakımsızlık ve onarım maliyetinin yüksek olması sebebiyle özgün yapıların yok olma riski
	4	Kimlikli yapılarla oluşturulmuş sokak ve mahalleleriyle sivil mimarlık ve kent müzesi niteliği taşıması	Anakaradan uzak olması sebebiyle tarihi eserlerin bakım ve onarım maliyetinin fazla olması	Yoğun yapılaşmış alanlarda, özellikle ayrık nizamlı tescilli yapıların, bahçeleri ve yeşil unsurlarıyla sokak arayüzlerindeki rijitliği yumuşatması	Turizm baskısıyla işlev değişikliğine gidilmesi ve uygun olmayan müdahaleler
	5	Topografyayla uyumlu yerleşim dokusu ile sivil mimari yapıların ön görünüme olumlu etkisi	İkincil konut kullanımından kaynaklı sivil mimarlık örneklerinin bakımsızlığı	İstanbul'un dış mahallesi konumunda olan Adalar'ın anıt ve sivil mimari örneklerinin korunmasının daha kontrollü olması	Coğrafi konumundan sebep yapıların fiziksel deformasyonların daha hızlı olması
	6	Anakaradan uzak olması sebebiyle anıt ve sivil mimari mirasın çevresiyle birlikte korunabilmiş olması			
	7		Tescilli yapı üzerinde - yakınında yapıyı tanıtıcı - bilgilendirici sistemlerin olmaması		
ANIT AĞAÇ ENVANTERİ	8	Sağlıklı durumda anıt ağaçların varlığı			Anıt ağaçların belirtilmesi ve korunması için bir gösterge olmaması
KÜLTÜREL MİRAS VE AFET	9		Yaklaşık yüzde 70'i orman alanı olması ve kesintisiz rüzgâr alması nedeniyle yangın riskinin yüksek olması		Deprem ve tsunami riski altında olan kültür mirası için tedbirlerin yetersiz olması ve yapıların envanter çalışmalarının yapılmamış olması
	10		En kritik sismik tsunami kaynağının Marmara Denizi içinde bulunan Prens Adalar'ı Fayı olması		Ahşap sivil mimari örneklerinin yangın riskine karşı savunmasız olması
	11		Yangın çıkış riskinde ahşap yapıların yoğunlaştığı bölgeler ile patlama riski olan kullanımların üst üste çakışması		Kullanılmayan ya da ikincil konut olarak kullanılan yapıların afet karşısında zarar görebilirlik seviyesinin fazla olması
	12		Depreme karşı koruma amaçlı yenileme, iyileştirme ve sağlıklaştırma uygulamalarının eksik olması		

CEPHE TİPOLOJİSİ	13	Bahçeli tescilli yapı sayısının fazla olmasıyla yapı yoğunluğunun hissedilmediği, nefes alabilir, yeşil kent dokusuna sahip olması		
	14	Eğimle uyumlu yapılaşma ile yüksek katlı yapıların sokak siluetini bozmaması		
	15	Özgünlüğün tamamen korunduğu geleneksel ve modern mimari yapıların sayıca fazla olması		İmar planı çalışmalarındaki cephe ve doku tariflerinin yetersizliği sebebiyle orijinal dokuda bozulma yaşanması riski - kentsel tasarım rehberine duyulan ihtiyaç
	16	Adanın genelinde cephe renklerinin tescilli yapılarla uyumluluk göstermesi		
	17	Sivil mimari örneklerinin yeni yapılaşmaya karşın algılanabilir kimlikte olması		
SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS	18	Odakların, somut olmayan miras değerlerine katkıda bulunması, çeşitli rota, etkinlik ritüellerini ve sözlü tarih anlatılarının devamlılığını koruması		

3 YAŞANABİLİR KENTSEL ÇEVRE					
		GÜÇLÜ YANLAR	ZAYIF YANLAR	FIRSATLAR	TEHDİTLER
KAMUSALLIK	1	Kıyı alanlarında kamusallık değeri yüksek alanlar yer almaktadır.	Adalar'ın iç kısımlarında özellikle topoğrafya ve mülkiyet desenin etkisiyle kamusal mekânların erişilebilirlikleri düşüktür	Kamusallık değeri yüksek mekânlarda düzenleme yoktur, yapılacak düzenlemelere açıktır	Kıyıda yer alan kamusal alanlarda ticari işletmelerin işgaliye kullanımı baskısı
KAMUSAL MEKÂNLAR	2		Kamusal açık alanların neredeyse tamamı kimliksiz, içerisinde yer aldığı çevre ile uyumsuz, düzenlenmemiş artık alanlar kimliğindedir.	Birbirleri ile bütünleşmeye- bir örüntü oluşturmaya uygun bir kamusal açık alan örüntüsü vardır.	İmar planları ve rehber çalışması ile uygun bir sınıflamaya tabii tutulmadıkça aynılaşan mekânlar ortaya çıkarma riski vardır.
	3		Kamusal açık alanlar arasında bir süreklilik izlemek mümkün değildir. Kimlik olarak da morfolojik izler olarak da devamlılık yoktur		
ALGI	4		Özellikle kıyılarda, topoğrafyanın da etkisiyle, görsel algılama olmasına rağmen fiziksel etkileşimin düşük olduğu alanlar fazladır.		Yüksek katlı yapılaşmanın Adalar'ın siluet etkisi üzerine olumsuz etkisi
	5		Adalar'da geliştirilecek tüm projeler için yön gösterici olacak ve ortak algının korunmasına yönelik bir rehberin olmaması		
KIYILAR	6		Adalar'ın toplam kıyı uzunluğunun %51'i ne görsel ne de fiziksel olarak su ile etkileşime izin vermeyen yapıdadır.		Kıyı alanlarında, özellikle doğal sit alanına denk gelen kıyı alanlarında baskı oluşturan kıyı kullanımları mevcuttur. (turizm vb.)

4 ULAŞIM VE ALTYAPI					
		GÜÇLÜ YANLAR	ZAYIF YANLAR	FIRSATLAR	TEHDİTLER
YOL AĞI	1		Adalar'ın yaya trafiği olarak en yoğun kısımları, tarihi çekirdekleri olduğu için bu kısımlarda yol genişlikleri düşüktür.		Dar yol genişlikleri hemzemin araç-yaya kullanımlarında güvenlik problemi yaratmaktadır.
	2		Yüksek rakımlara kadar uzanan konut alanları sebebiyle, ulaşım ağı içerisinde önemli miktardaki yollar eğime dik durumdadır.		
	3		Kullanılan malzemeler özelinde Adalar'daki yol dokusu tahrip olmuştur. Zaman içerisinde yapılaşma biçimlerinin de değişmesi ve yeni yerleşilen alanlar, tarihi çekirdeklerdeki yol dokusundan farklı bir yol sistemi ortaya çıkmasına sebep olmuştur.		
	4			Adalar'da sadece elektrikli araç olması ve bunun yavaş bir trafik hızında olması gerekliliği; dönüş kurplarının yeniden yorumlanmasına ve yaya mekânı kazanımlarına imkân vermektedir.	
YÜRÜNEBİLİRLİK-HAREKETLİLİK	5		Kıyıda yer alan kamusal alanlarda ticari işletme işgaliyelerin hareketliliğe engel oluşturması	Mevcutta yer alan yükseltilmiş kaldırımlar Adalar genelinde işlevsizdir. Bu anlamda yol genişliği anlamında tasarıma yönelik rezerv bir potansiyel arz etmektedir.	Bireysel araç sahipliğinin artması (elektrikli araç)
	6				Yol hiyerarşisinin belirsizliği
	7				Ada içi toplu taşıma araçlarının (İETT elektrikli otobüs ve taksi) hareketliliğe dahil olması
	8		Çeşitli yaş grupları ve dezavantajlı bireylere yönelik düzenlemelere Adalar'da rastlanmaması		
KENT MOBİLYALARI VE BİLGİLENDİRME TABELALARI	9		Adalar'ın genelinde bilgilendirme tabelası-aydınlatma ve kent mobilyası anlamında bir bütünlükten söz edilememektedir.		
	10		Kent mobilyalarının ekoloji ile uyumlu olmaması ve bir kimlik ihtiva etmemesi		

5 TURİZM					
		GÜÇLÜ YANLAR	ZAYIF YANLAR	FIRSATLAR	TEHDİTLER
KÜLTÜR VE İNANÇ NOKTALARI	1	Kültür ve inanç noktalarını oluşturan yapıların çeşitliliği (cami-kilise-şapel-mezarlık-sinagog) ziyaretçi potansiyeli olarak güçlü bir yöndür	Adalar'ın genelinde kültür sanat aktiviteleri için açık veya kapalı hacim eksikliği- heykel vb. sanatsal obje eksikliği göze çarpmaktadır.		
DESTİNASYONLAR VE ZİYARETÇİLER	2		Kış aylarında ulaşımın zor olması ve hastane vb. hizmetlerin yetersiz kalması sebebiyle ziyaretçi sayısındaki azalma		Günübirlik turizmin artması adada yaşayanlar için bir memnuniyetsizliğe dönüşmektedir.
	3		Kısa dönemli kiralama veya dönemsel konut kiralarının yüksekliği Adalar'ın kullanıcılara dayalı kimliğini zedelemektedir.		Konut alanlarında pansiyonculuk eğilimleri ve ticaret alanlarındaki artışın, Adalar'ın kendine özgü kentsel doku ve yaşam biçimleri üzerinde olumsuz etkilerinin olması,
TURİZM BASKISI	4		Kıyıların turizm amaçlı plaj, piknik alanı vb. kullanımlar için kiraya verilmesi ve bu alanların Adalılara ve kamuya kapalı hale gelmesi,		Özel Çevre Koruma Bölgesi ilanı ile birlikte neredeyse tüm yetkilerin bakanlığa geçmesi ile birlikte plan çalışmalarının üzerinde bir yetki karmaşası ve genel çerçeve tutarsızlığı yaratmaktadır.
	5				Doğal alanların kapasitelerinin üzerinde turizm kullanımına açılması ve ekosistem alanlarına yapılan zarar verici ve uyumsuz müdahaleler de hem ekolojik dengenin kesintiye uğramasına hem de Adalar halkının deniz, orman ve kıyı alanları kullanımlarının kısıtlanmasına yol açmaktadır.
	6		Yazın ve hafta sonları ziyaretçilerin sebep olduğu bisiklet trafiği, gürültü kirliliği, çöp ve çevre kirliliğinin oluşması,		Adalar'da günübirlik turizm faaliyetlerinin kontrolsüz bir biçimde gelişmesi nedeniyle doğal ve tarihi alanların tahrip edilmesi,
BİLGİLENDİRME VE YÖNLENDİRME	7		Adalar'ın genelinde turizme yönelik bilgilendirme tabelası sistemi yoktur. Her işletmenin kendi tabelası bulunmaktadır ve görüntü kirliliğine sebep olmaktadır.		

6 KENTSEL YAŞAM					
		GÜÇLÜ YANLAR	ZAYIF YANLAR	FIRSATLAR	TEHDİTLER
KÜLTÜREL FAALİYETLER VE SPOR FAALİYETLERİ	1		Adalar ilçesinde yer alan kültür ve sanat mekânları 2 sinema, 4 etkinlik mekânı, 3 kütüphane, 2 kültür merkezi, 5 müze, 9 plaj olarak tespit edilmiştir. Alansal büyüklük ve sayı olarak bu mekânların az olduğu söylenebilir		
	2		Kültür - Sanat mekânlarında her iklime uyumlu alanların olmaması		

7 AFET VE KRİZLER					
		GÜÇLÜ YANLAR	ZAYIF YANLAR	FIRSATLAR	TEHDİTLER
YERLEŞİME UYGUNLUK	1	Adalar'ın %44'ü yerleşme açısından uygun alan olarak görünmektedir.			Adalar'ın %49'u yerleşme açısından 2. önlemli alandır (hafif önlem)
AFET DURUMUNA HAZIRLIK	2				%60'ın üzerindeki orman varlığı yangın açısından bir risk oluşturmaktadır.
	3				Kıyı alanlarına yakın yerleşme merkezlerinin olması tsunami ve sonrasında yaşanacak sorunlar için kayıpların çok olacağı anlamına gelmektedir.
	4				Afet sonrası elektrik kesintisi olacağı için enerji konusunda alternatif çözümlere ihtiyaç vardır.
	5		Mesire alanlarının eğimli alanlarda olması yangın tehlikesinin etkilerini artıran-müdahaleyi kısıtlayan durumlar ortaya çıkarmaktadır.		
	6		Yangın hidrantlarının yetersizliği ve bakımsızlığı		
	7		Yangın gözetleme kulesine ihtiyaç duyulmaktadır.		
	8		Adalar özelinde afet öncesi ve sonrası uygulanacak afet önleme ve müdahale planları bulunmamaktadır		Afet sonrasındaki lojistik problemler açısından kırılgandır.

8 EKONOMİ					
		GÜÇLÜ YANLAR	ZAYIF YANLAR	FIRSATLAR	TEHDİTLER
KENTSEL TARIM VE BALIKÇILIK	1	Geçmişten gelen bir balıkçılık kimliğinin Adalar'da var olması	Balıkçı barınağı tarzındaki kıyı yapılarında yer alan tekne parkların düzensizliği kıyı bütünlüğünü ve kıyı algısını zayıflatmaktadır.		
	2		Hediyelik eşya vb. ürünlerin satıldığı ve sergilendiği alanların ve enstrümanlarının bir standarda sahip olmaması		
	3		Kentsel tarım alanı olarak kullanılabilecek olan alanlar kısıtlıdır.		

KARAKTER BÖLGELEME ÇALIŞMASI

Sentez çalışması sonunda ise GZFT unsurları da birlikte değerlendirilerek bir karakter bölgeleme çalışması gerçekleştirilmiştir. Sorunları / Potansiyelleri ve Doku özellikleri birbirine benzeyen alanlar ortaya çıkarılmıştır. Belirlenen bu bölgeler model-içerik oluşturulması noktasında bölgesel bir altlığı teşkil edecektir.

Buna göre yerleşim alanları

1-Merkez-Meydan Alanları

Bu alanlar özellikle Burgazada, Heybeliada ve Büyükada'da belirgin bir şekilde ayrılmaktadır. Üzerinde yapı olmayan bölgelerdir. Çoğunlukla kamusal açık alanlardan oluşmaktadır.

2-Tarihi Merkez Dokusu

Adalar'ın tarihi çekirdeklerini kapsayan alt bölgelerdir.

- yapılar yola yapışık
- yoğun yapılaşma
- bahçesiz / küçük bahçeli
- yollar düz eğimsiz
- çok yol kesişimi
- dar yollar

3-Merkez Çeperi Yerleşim

- yapılar yola yakın konumlanmış.
- küçük bahçeli
- yollar düz-eğimsiz
- ayrık + bitişik nizam karma

4-Yakın Çeper Yerleşim

- yapılar yola yakın konumlanmış.
- düşük yoğunluk
- büyük bahçeli
- ayrık nizam

5-Uzak Çeper Yerleşim

- yapılar bahçe içinde konumlanmış.
- düşük yoğunluk
- büyük bahçeli
- ayrık nizam
- kotlar arası eğime paralel yollar

3-4 ve 5 numaralı alt bölgeler kendi içerisinde eğimli alanda ya da düz alanda oluşuna göre çeşitlenmektedir.

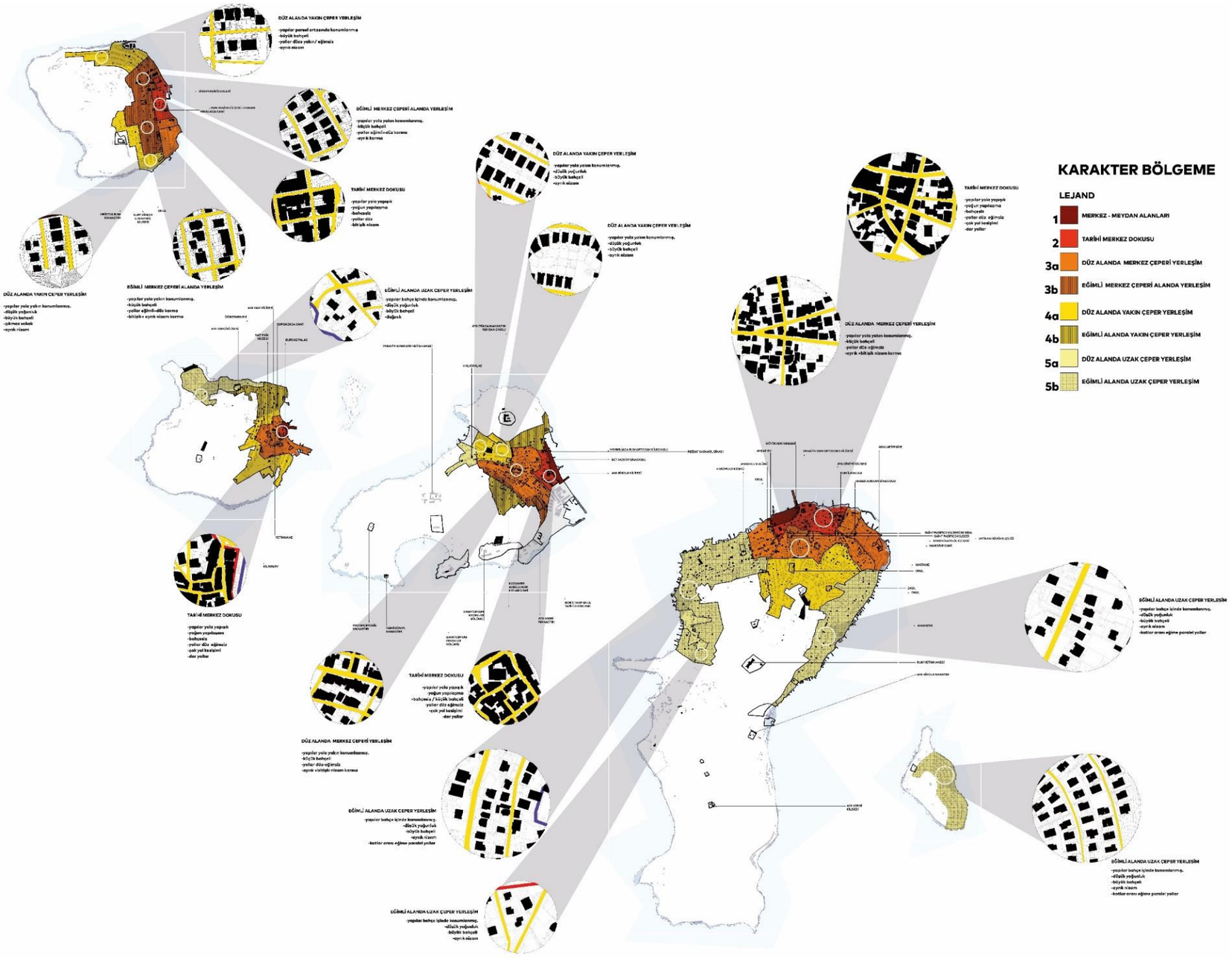

Şekil 504: Karakter Bölgeleme Çalışması

KAYNAKÇA

Kaynakça

Adalar Vakfı. (2020, 01). *Adalar Turizm Raporu.* 04 22, 2022 tarihinde https://sehirplanlama.ibb.istanbul/: https://sehirplanlama.ibb.istanbul/wp-content/uploads/2020/07/adalar-turizm-raporu-IBB-icin.pdf adresinden alındı

Albukrek, D. L. (2021). *Büyükada´da bir varmış bir yokmuş.* Şalom Dergi: https://dergi.salom.com.tr/haber-690-buyukadaacuteda_bir_varmis_bir_yokmus.html adresinden alındı

Ayanoğlu, S. K. (2019). *Büyükada'nın Kültürel Peyzaj Değerlerinin Korunmasına Yönelik Değerlendirme Yöntemleri: İstanbul.* İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

BELBİM. (2021, 09). Yolcu Kayıtları.

Bisiklet Turu Rotaları. (2022). Wikiloc Web Sitesi: https://tr.wikiloc.com/rotalari/bisiklet-turu adresinden alındı

Gülen, N. (1993). *Heybeliada, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi.* İstanbul: Türkiye ve Ekonomik Toplumsal Tarih Vakfı .

Heybeliada El Sanatları Sokağı. (2015). www.adalardan.net: https://www.adalardan.net/heybeliada-el-sanatlari-sokagi/ adresinden alındı

İBB. (2022). *Adalar Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Raporu.* İstanbul.

İBB İstanbul Planlama Ajansı, İstanbul İstatistik Ofisi. (2021). Mahalle Bazlı Yangın Sayısı .

İBB Kültürel Miras Koruma Şube Müdürlüğü. (2021). İstanbul.

İBB Şehir Planlama Müdürlüğü. (2013). *İstanbul Çevre Düzeni Planı'nın Kıyı Alanlarına İlişkin Yaklaşımının Mekana Yansıtılmasına Yönelik Araştırma, Değerlendirme ve Model Geliştirme İşi.* İstanbul.

İBB Şehir Planlama Müdürlüğü. (2014). *İstanbul Turizm Master Planına Yönelik Veri Toplama İşi.* İstanbul.

İBB Şehir Planlama Müdürlüğü. (2018). *ÇDP Sosyal Yapı Analizleri.*

İBB Şehir Planlama Müdürlüğü. (2020). *Adalar İlçesi Strateji Belgesi ve Koruma Amaçlı NİP / Anket Çalışmaları*. 04 22, 2022 tarihinde https://sehirplanlama.ibb.istanbul/: https://sehirplanlama.ibb.istanbul/anket-calismalari/#toggle-id-1 adresinden alındı

İBB Şehir Planlama Müdürlüğü. (2020). *Tema Toplantıları / Afet ve Riskler.*

İBB Şehir Planlama Müdürlüğü. (2021). *Adalar İlçesi 1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Plan Raporu.*

İBB Şehir Planlama Müdürlüğü. (2021). *Adalar İlçesi Strateji Belgesi ve Koruma Amaçlı NİP*. 05 22, 2022 tarihinde https://sehirplanlama.ibb.istanbul/: https://sehirplanlama.ibb.istanbul/adalarkanip-afet-ve-krizlere-dayaniklilik/#:~:text=Adalar%20il%C3%A7esi%20ana%20Marmara%20fay,da%20deprem%20a%C3%A7%C4%B1s%C4%B1ndan%20risk%20olu%C5%9Fturmaktad%C4%B1r. adresinden alındı

İBB Şehir Planlama Müdürlüğü. (2021). Adalar Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Raporu.

İBB Şehir Planlama Müdürlüğü. (2022). *Adalar İlçesi Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Strateji Belgesi.* https://sehirplanlama.ibb.istanbul/adalarkanip/ adresinden alındı

İBB Turizm Şube Müdürlüğü. (2022). *İstanbul Turizm Master Planına Altlık Oluşturması Kapsamında Envanterin Oluşturulması.* İstanbul.

İBB; ODTÜ. (2020, 06). *Adalar Tsunami Risk Analizi ve Eylem Planı Kitapçığı.* 04 22, 2022 tarihinde https://8luvomezzzsk.merlincdn.net/: https://8luvomezzzsk.merlincdn.net/ adresinden alındı

İstanbul Büyükşehir Belediyesi. (2021). *Adalar İlçesi 1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı .*

İstanbul Büyükşehir Belediyesi. (2021). *Adalar İlçesi Strateji Belgesi.*

İstanbul Ticaret Odası (İTO). (2021). Sektörlere Göre Ticaret Tescil Kayıtları.

Kabaoğlu, P. (2012). *Kültür ve Kentsel Mekan Bağlamında Ada Yerleşmelerinin İncelenmesi: İstanbul Prens Adaları Örneği.* İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Makaleler: Anıt Ağaçlar. (2022). Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Web sitesi: https://www.csb.gov.tr/anit-agaclar-makale adresinden alındı

Mehmet, A. (2010). *İstanbul Adalar Ormanlarında Entomolojik Problemler.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Melih, B. (1984). İstanbul Adaları'nın Ağaçlandırılmasında Amaç, Tür Seçimi ve Ağaçlandırma. *İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi*, 24-25.

Özcan, s. (2015). *İstanbul Adalarının Mekan Kullanımı ve Sürdürülebilir Yönetim Kapsamında Değerlendirilmesi.* Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Poridis, S. (1999). *İstanbul Adalarının Sosyal ve Fiziksel Gelişiminin Analizi ile Fiziksel Çevrenin Değerlendirilmesine İlişkin Sistematik Bir Yaklaşım.* İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Doktora Tezi.

Resmi Gazete. (1990, 04 04). 3621 Sayılı Kıyı Kanunu.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı İZKA. (2021). *Türkiye'de Yaratıcı Endüstrilerin İBBS-2 Bölgeleri Düzeyinde Analizi: İzmir'e Bir Bakış.* 05 12, 2022 tarihinde https://izka.org.tr/wp-content/uploads/2021/01/Yaratici-Endustriler-Raporu.pdf adresinden alındı

T.C Sosyal Güvenlik Kurumu. (2021). Ticaret ve Turizm Sektörleri Yıllara Göre İşyeri Sayıları.

TDK. (2022, 05 12). *Kültür*. https://sozluk.gov.tr/ adresinden alındı

TUİK. (2021, 12 31). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları. *İlçe, Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre İl/İlçe Merkezleri İle Belde/Köy Nüfusları*.

TUİK. (2021, 12 31). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları. *Yıllık Nüfus Artış Hızı*.

TUİK. (2021, 12 31). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları. *İlçe Düzeyinde Tabiiyet Ülkesine Göre Yabancı Uyruklu Nüfus*.

Turizm İstatistik Raporları. (2019-2020). 05 20, 2022 tarihinde https://yigm.ktb.gov.tr/: https://istanbul.ktb.gov.tr/TR-276884/turizm-istatistik-raporlari.html adresinden alındı

(2019). *UNWTO Tourism Definitions.* Madrid: World Tourism Organization (UNWTO).

Uzer Von Busch, E. (2010, Nisan 20). Kentsel Kültür Mirasına Yönelik Risk Azaltımı İçin Bir Yönetim Modeli Önerisi: İstanbul-Büyükada Örneği. *Doktora Tezi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Vikipedi Katılımcıları. (2022). *Adalar*. Vikipedi, Özgür Ansiklopedi: https://tr.wikipedia.org/wiki/Adalar adresinden alındı

Yaltırık Faik, E. A. (1993). *İstanbul Adalarının Doğal ve Egzotik Bitkileri.* İstanbul: İstanbul Adaları İmar ve Kültür Vakfı Yayınları.

Yertek Mühendislik. (2001). *Adalar İlçesi Jeoloji-Jeoteknik Araştırma Raporu.*

Çanakçıoğlu, H. ve Mol, T. (1998), Orman Entomolojisi- Zararlı ve Yararlı Böcekler, Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları, İstanbul.

Uzun, A. (1991), İstanbul Adalarının Doğal ve Egzotik Bitki Türlerinin Adalar Peyzajındaki Yeri ve Önemi Üzerine Araştırmalar, Doktora Tezi, İ.Ü. FBE Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İstanbul.

Yaltırık, F., Efe, A., Uzun, A. (1993), "İstanbul Adalarının Doğal ve Egzotik Bitkileri", İstanbul Adaları İmar ve Kültür Vakfı Yayınları, No: 1, İstanbul.

Telli, S. (2010), İstanbul Adalarının Jeomorfolojisi, Yüksek Lisans Tezi, İ.Ü. SBE Coğrafya Anabilim Dalı, İstanbul.

Barış Karatekin, N. (2014), İstanbul Prens Adalarının Doğal Yapı Eşiklerinin Saptanması ve Planlama Açısından Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Y.T.Ü. FBE. Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı Peyzaj Planlama Programı, İstanbul.

Günal, N., (1998), İstanbul Adalarında Bitki Örtüsü-İklim İlişkileri, Türk Coğrafya Dergisi, Sayı 33, s.101-128.

Van Oers, R., Roders, A.P. (2012), "Historic Cities as Model of Sustainability" Journal of Cultural Heritage Management and Sustainable Development, Vol. 2, No.1, sy.4-14.

İBB Şehir Planlama Müdürlüğü. (2021). Adalar Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Raporu.

URL1: "Su gibi Aziz olun" Gazete Kadıköy https://www.gazetekadikoy.com.tr/gundem/su-gibi-aziz-olun erişim tarihi: 05.07.2022

URL2: Adalar Müzesi Deniz Canlıları İndeksi https://www.adalarmuzesi.org/cms/projeler/marmara-deniz-canlilari-indeksi erişim tarihi: 05.07.2022

URL3: ABD Jeolojik Araştırmalar Kurumu verilerine göre hesaplanmıştır. https://nwis.waterdata.usgs.gov/nwis/uv?site_no=01312000%2C04275500&format=gif_mult_sites&PARAmeter_cd=00060&period=30 erişim tarihi: 05.07.2022

URL4: "The forms and functions of green infrastructure" https://ec.europa.eu/environment/nature/ ecosystems/benefits/index_en.htm erişim tarihi: 05.07.2022

Tuğlacı, P. (1989). *Tarih Boyunca İstanbul Adaları*, Cilt I, İstanbul: Yatkın Ofset Ltd. Şt.

Gülen, N. (1982). *Heybeliada Tarihi, Coğrafyası, Yaşamı*, Murat Matbaacılık, İstanbul.

Erdenen, O. (1962). *İstanbul Adaları*, Belediye Matbaası, İstanbul.

Garipağaoğlu, N. (1998) İstanbul Adaları'nda Korunması Gereken Tarihi Doku: Büyükada Örneği, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2, 75-94.

Schlumberger, G. (1937). *İstanbul Adaları*, İstanbul Eminönü Halkevi Dil, Tarih, Edebiyat Şubesi Neşriyatı III, İstanbul.

Zorer, Y. (2005). Tarihi Gelişim Sürecinde Büyükada Meydanları, Büyükada Kültür ve Yardımlaşma Derneği, İstanbul.

https://kulturenvanteri.com/tr/harita/#16.82/40.874215/29.12911

http://harita.adalarmuzesi.org/

https://www.adalarmuzesi.org/cms/projeler/mimari-miras-veritabani

https://adalarturizm.org/cms/tr/tarih/iz-birakanlar

https://adalarturizm.org/cms/tr/

https://arsiv.adalidergisi.com/cms/

Almanak Fayton Meydanı Büyükada https://konkur.istanbul/wp-content/uploads/2021/03/almanak_buyukada_fayton_meydani.pdf

Demirarslan, D. (2018). KENTSEL VE KÜLTÜREL BELLEK BAĞLAMINDA TARİHİ BİR ŞEHİR VE YAKIN ÇEVRESİ: GELİBOLU. *Journal of Social And Humanities Sciences Research (JSHSR)*, *5*(22), 910-932.

ERTİN, G. (2022). Tarihte İstanbul Adaları (İlkçağdan-1923'e Kadar). *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, *5*(6), 825-841.

HALAÇ, H. H., ÇOBAN, Z., & SARIAYDIN, E. U. Büyükada'daki Hafıza Mekanlarının Korunması ve Canlandırılması İçin Kültür Rotası Önerisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (56), 11-27.

SAYGIN, D., & TERZİ, D. A. T. XIX. Yüzyılda Büyükada'nın (Ada-yı Kebir) Sosyal ve Ekonomik Durumu.

Yılmaz, K. (2008). *Cumhuriyet Dönemi'nde Büyükada'nın İktisadi ve Sosyal Tarihi* (Doctoral dissertation, Marmara Universitesi (Turkey)).

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

ETÜD VE PROJELER DAİRESİ BAŞKANLIĞI

İstanbul Planlama Ajansı

İSTANBUL, 2022-2025